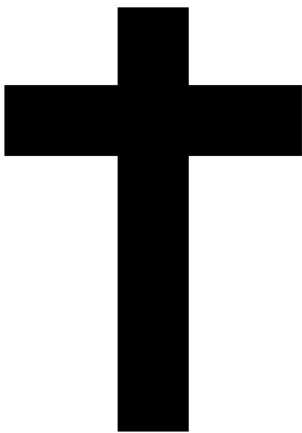

Ibibemuwe-Num Iyiki
Ifa Ru Dũya

Duya: Ibibemuwe-Num Iyiki Ifa Ru Dũya (New Testament)

Ibibemuwe-Num Iyiki Ifa Ru Dũya

Duya: Ibibemuwe-Num Iyiki Ifa Ru Dũya (New Testament)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Duya)

Translation by: Dũya Development Association

Contributor: SIL Nigeria

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 May 2025 from source files dated 8 May 2025
3ccd0531-8578-54e4-a023-62d4592e4b27

Contents

Umatta	1
Umarku	58
Irhuka	94
Uyohana	153
Abi Itser-Yesu	198
Uroma	252
1 Ukorinti	277
2 Ukorinti	300
Ugarhati	316
Uafisa	325
Ufirhibi	334
Ukorhosi	341
1 Utasorhonika	347
2 Utasorhonika	352
1 Utimoti	355
2 Utimoti	362
Utitu	367
Ufirhimon	370
Uibrani	372
Uyaku	391
1 Ubitru	398
2 Ubitru	405
1 Uyohana	409
2 Uyohana	416
3 Uyohana	417
Uyahuda	419
Irhi Uyohana	421

Isarhe Iyiki Ize iyi Umatta aka atseng Utsutson ri itsi ubvur Umatta

Awu Umatta atseng ubvur uwurɛ. Unga awu utsa Uyahuda, unying ra angwɛ imesu Uyesu.

Ubvur uwurɛ uɔɛyiwe ugɛ Uyesu unga awu Ukiristo ha umbɔ aka abemuwa ru ibibemuwe-Num iyiki igbe, unga awu unerwi abi Uyahuda aka atsu amenmbɔ ugɛ ibanga. Idikinga irhɛirhɛ ubvur uwurɛ uku uyisu Uyesu ugɛ, <<Ungwɛ Udauda>>. Nu ngge iki iwe ugɛ Isarhe Iyiki Ize ha isi ikpongge iyiyɛi akarhârâ ra abi Uyahuda, rimi hâ icicang ishingge Isarhe Iyiki Ize iyi Uyesu Ukiristo iwu iyi anera kishoo ru upfunga, ra abi Uyahuda nu abirabe aka asi iwembɔ abi Uyahuda.

Ru ubvur Umatta, atseng imesu Uyesu ra agbɛr akagɔng atɔɔ. Aki inggbaashia awu imesu Uyesu ni itsi igû, iyiriye iki idɛyiwe ikpû isisei ha abika adɔsa aka isei ri ibibekmbɔ (arherhe aki 5–7). Ikei imesa iyɔɔ iwengge ri itsi itseryɛ uner itser Uyesu iki imɛɛ unga akorhe (arherhe aki 10). Ikei atsengmbɔ nyaka arherhe urherhɛ ri itsi iyerha afâ (arherhe aki 13). Nu imesa ri itsi amenkɛ aka amɛɛ uner uku uɔsa awerake nu ikpû iferhɛ ha iki imɛɛ unga akorhe (arherhe aki 18). Ra arherhe aki imaataka, Umatta adɛyiwe nggaa itseryɛ Uyesu aka adzowe abika adɔsa, ngge iwu itser iyiki idzowe Isarhe Iyiki Ize.

Abinkɛ aka awe umɔ

Atoku Uyesu nu imarnga (1.1–2.23)

Udûwâ Uyohana Uner Ubɔtisima (3.1-12)

Isorhu ubɔtisima Uyesu nu iviviranga (3.13–4.11)

Itser Uyesu ru Ugarhirhi (4.12–18.35)

Izizi Uyesu ru Urusharhima (19.1–20.34)

Usati Uyesu ukpu imaatak ru Urusharhima (21.1–27.31)

Inyinyapuwe Uyesu nu akpenga (27.32-66)

Isisok Uyesu nu idzidzekanga (28.1-20)

Ubvur atoku Uyesu

¹ Ubvur unang Uyesu Ukiristo, ungwɛ Udauda uwuruwi aka awu ungwɛ Uibrahim.

² Uibrahim unga awu utɛ Uishaku,

Uishaku unga awu utɛ Uyakubu,

Uyakubu unga awu utɛ Uyahuda nu angwɛmbɔ,

³ Uyahuda unga awu utɛ Ufereza nu Uzera, uyisumbɔ aka awu Utamar, Ufereza unga awu utɛ Uhezuron,

Uhezuron unga awu utɛ Uaram,

⁴ Uaram unga awu utɛ Uamminadab,

Uamminadab unga awu utɛ Unashon,

Unashon unga awu utɛ Usarhmon,

⁵ Usarhmon unga awu utɛ Ubo'aza. Urahab unga amar Ubo'aza,

Ubo'aza unga awu utɛ Uobida. Urut unga amar Uobida,

Uobida unga awu utɛ Ujesse,

⁶ Ujesse unga awu utɛ Uyerhe Udauda.

Udauda unga awu utɛ Usorhomon. Utserha Uriya unga amar Usorhomon,

⁷ Usorhomon unga awu utɛ Urhehobowam,

Urhehobowam unga awu utɛ Uabijah,
Uabijah unga awu utɛ Uasa,

⁸ Uasa unga awu utɛ Uyehoshafat,
Uyehoshafat unga awu utɛ Uyoram,
Uyoram unga awu utɛ Uazariya,

⁹ Uazariya unga awu utɛ Uyotam,
Uyotam unga awu utɛ Uahaz,
Uahaz unga awu utɛ Uhezekiya,

¹⁰ Uhezekiya unga awu utɛ Umanasse,
Umanasse unga awu utɛ Uaman,
Uaman unga awu utɛ Uyosiya,

¹¹ Uyosiya unga awu utɛ Uyekoniya nu angwɛmbɔ ri ivangye umbɔ aka
akarha umbɔ azɪ abɪ akase ru Ubabirha.

¹² Umbɔ aka akarha umbɔ azɪ atsi abɪ akase ru Ubabirha,
Uyekoniya unga awu utɛ Ushayarhtiyerh,
Ushayarhtiyerh unga awu utɛ Uzerubaberh,

¹³ Uzerubaberh unga awu utɛ Uabihudu,
Uabihudu unga awu utɛ Uerhiyakim,
Uerhiyakim unga awu utɛ Uazor,

¹⁴ Uazor unga awu utɛ Uzadak,
Uzadak unga awu utɛ Uakim,
Uakim unga awu utɛ Uarhiyud,

¹⁵ Uarhiyud unga awu utɛ Uerhiyeza,
Uerhiyeza unga awu utɛ Umatana,
Umatana unga awu utɛ Uyakubu,

¹⁶ Uyakubu unga awu utɛ Uyusuf utsaka Umaryamu, uya Uyesu, umbɔ aki
iyisa Ukiristo.

¹⁷ Kishoo andanna udzur ri Uibrahim uba utsɪ Udauda awu usɔka na anaa.
Udzur nu Udauda uba utsɪ ri ivangye umbɔ aka akarha abi Uisairha azɪ
abɪ akase ru Ubabirha, andanna awu usɔka na anaa. Udzur umɔ uba utsɪ
Ukiristo, andanna awu usɔka na anaa.

Imar Uyesu Ukiristo (Irh 2.1-7)

¹⁸ Imar Uyesu Ukiristo iwe rimine. Uyanga Umaryamu awu ukarh Uyusuf.
Umbɔ anasi ipfunumbɔ, nu umbɔ anyɔ unga awu ra anaa ru ubok Ipfu
Isarsatangge.

¹⁹ Ukarhnga Uyusuf arhiku uner asi ibeenga idzowe unga atsa ra asu
anera, unga akaiferhkɔ iyiki ibɔre unga ri iwɔk.

²⁰ Bɔr unga ana akaiferhkɔ akere ha na arheyirhɔ anyɔ ipfu itser Utejee
kapeeng ru unga ni igɔr unga igɛ, <<A Uyusuf ungwɛ Udauda, niba ugɔo iwei
iyɛi Umaryamu unga awu utsɛngo, ubinkutsu anaa hɔ unga aka akɔ adzeki
Ipfu Isarsatangge.

²¹ Awuri imar ungwɛ nu ungo utare itsoknga igburh Uyesu, ubinkutsu
unga awuri ifɔrh anernga ra arhimmbɔ.>>

²² Kishoo akere ha akorhe rimi ngge itsuifer ubinkpi Utejee aka arherhe
ra angwɪ uwuku usom Arherhu-Num age,

²³ <<Unakugbɪrhɪ awuri ikɔ anaa na amar ungwɛ umbɔ ayisi itsoknga
Uimmanuwerh,>> agbena agburh <<Unum awu nggu umɛn.>>*

²⁴ Ivangye Uyusuf aka azir ru urhɔ, unga adɔsa arherhe ha ipfu itser Utejee
iki irherhe na ayɛi Umaryamu unga awea utsɛnga.

* 1:23 Åka anyɔ ikei: Uish 7.14.

²⁵ B̄or asi irhaa nggu unga utseku unga aka amar ungwēnga. Uyusuf atare itsoknga igburh Uyesu.

2

*Abika ahweng idzeer adzek
udiki inyenum aba iyepa*

¹ Ivangye umbō aka amar Uyesu ru uteu Ubaitarhami ru Uyahudiya ri ivang Uhiridu aka awu uyerhe, abika ahweng idzeer adzeki igōkpee aba Urusharhima.

² Na arhusa age, <<Ungwē hā umbō aka amar awe rinεε uyerhe abi Yahuda? Umen inyāmen idzernga ri igōkpee nu umen ība idzowe unga igōng.>>

³ Ivangye Uyerhe Uhiridu aka agū rimi, amεnnga adake nu kishoo abi Urusharhima.

⁴ Ivangye unga aka akōng kishoo ateiya abika adzowe idεm-Num nu abika amesuwe Ikpem, unga arhusa umbō anangke umbō aka imar Ukiristo.

⁵ Umbō agōr unga age, <<Ru uteu Ubaitarhami ru Uyahudiya. Ubinkpi uwuku usōm Arherhu-Num aka atseng,

⁶ << B̄or ungo, Ubaitarhami ra abī Yahuda,
ungo usi iweō uwuku uci ri iteu Yahuda.
Ubinkutsu awu ru ungo
uyerhu uwōō aka idzeka,

uwuruwi aka idarh anermum Uisrairha.>>*

⁷ Mōce Uhiridu aghōrhā ayisa abika ahweng idzeer ha arhusa abee ihweng ivangye umbō aka anyā idzeer ha.

⁸ Mōce unga adene umbō azīmbo Ubaitarhami agōr umbō age, <<Àka azī angwēden na arhisuwa irheng ungwē hā. Ivangye umbi aka anyāmbi unga, umbi aba asōma umum nu umum igamum izī indzowe unga igōng.>>

⁹ Umbō aka agū arherhe uyerhe amaa, umbō azīmbo udīmbo. Idzeer ha umbō aka anyā ri igōkpee ha izērhā ra asumbō, umbō adōsa ngge utseku ngge iki iba idēε ra anangke ungwē hā aka awe.

¹⁰ Ivangye umbō aka anyā idzeer ha, umbō agōm anggōm akarhārā.

¹¹ Umbō aka atsi ri iya ha, umbō anyā irheng ungwē hā nggu uyanga Umaryamu, umbō atararhu ra anangnga adzowe unga igōng. Mōce umbō agarha akpokambo adzowe izūwā uzinarhi nu atsei umbō iki iyisa ufi-rankisen nu umur.

¹² Umbō aka awu ri irheyirhō, Unum adεyika umbō niba ibvui azīmbo ru Uhiridu. Umbō adōsu udī ukpōō azīmbo abīmbo.

Atī azīmbo Umasar

¹³ Umbō aka azīmbo, Uyusuf arheyirhō anyā ipfu itser Utejee iki igōr unga igε, <<Usisok, ushupu irheng ungwē hā nu uyanga na atī azīmbo abī Umasar. Àka aseī nggōō ha utseku umum iki indεyiwa umbi. Uhiridu awuri ibeenga irheng ungwē hā na afere unga.>>

¹⁴ Nggee unga asok ashupu irheng ungwē hā nu uyanga ru untsuuka akū aziā Umasar.

¹⁵ Umbō aseī nggōō ha utseku Uhiridu aka akpe. Akεre ha akorhe rimi ngge itsuifer ubinkpi Utejee aka arherhe ra angwī uner uwuku usōm Arherhu-Num age, <<Umum iyisu ungwēmum adzek ru Umasar.>>†

Afeyiwe awekaci ru Uyahudiya

* 2:6 Àka anyā iki: Umik 5.2. † 2:15 Àka anyā iki: Uho 11.1.

¹⁶ Ivangye Uhiridu aka ahweng uge abika ahweng idzeer ha arhem unga, unga agū avom akarhārā. Unga atsu umbō afeyiwe irheng awekatsa kishoo ru Ubaitarhami nu ikāwānge, udzur ra awekatsa abi imeka ivaa uba ra andzing. Unga akorha akere ha ubinkutsu udzur ri ivang hā abika ahweng idzeer ha aka asome unga imar ungwē hā iki iwe imeka ivaa.

¹⁷ Ivang hā niyo ngge iki itsuifer ubinkpi uner uwuku usom Arherhu-Num Uirimiya aka arherhe age,

¹⁸ <<Agūmbō urhem ru Urama,
ididong nu ifakpe irherhe,
Urahirha unga adēē iciu akpe angwēnga,
na akpēē iyei idongamen ru unera,
ubinkutsu aka ashembō.>>†

Abvui azī Unazarat

¹⁹ Uhiridu aka akpe, Uyusuf arheyirhō ru Umasar anyā ipfu itser Utejee iki igor unga ige,

²⁰ <<Usok ushupu irheng ungwē hā nu uyanga ukū uzī abī Uisrairha. Abika abee ifer ungwē hā aka akpembō.>>

²¹ Nggee unga asok, ashupu ungwē nu uyanga akū azīā abī Uisrairha.

²² Bōr unga aka agū uge Uarkirhayu ungwē Uhiridu aka anyangu ukam utenga awu uyerhe Uyahudiya, unga agūā iweī izī nggō ha. Bōr unga aka arheyirhō umbō agbiite atonga, unga atsiā ru Ugarhirhi.

²³ Azī aseisa ru uteu ukpō umbō iki iyisa Unazarat. Ngge itsuifer ubinkpi abika asom Arherhu-Num aka arherhe age, <<Awuri iyisa unga uner Unazarat.>>

3

Isarhe Uyohana Uner Ubōtisima (Umar 1.1-8; Irh 3.1-18; Uyoh 1.19-28)

¹ Ivang hā niyo Uyohana Uner Ubōtisima aka aba adzowe isarhe ra arhum Uyahudiya,

² anu igor age, <<Åka adzipa, Iyerhe afā iki iyongge!>>

³ Uner ha nuwō uwuku usom Arherhu-Num Uishaya aka arherhe ra arherhanga age,

<<Urhem uwō uyisa ra arhum uge,

<Åka agbishuwe udī Utejee,

åka avii atsiñdā uku urhirhiki ru unga!>>*

⁴ Atorho Uyohana awu igwar urhakumi, abow ikpōm ubvur nu upfurhsinga. Ubinghanga uwu asusu nu utoo arhum.

⁵ Mōce aner Urusharhima nu abi Uyahudiya kishoo nu abī akō ru ugber Azē Urdun adzeyi aba ru unga.

⁶ Adēē asom arhimmbō nu unga asorhuwe umbō ubōtisima ra Azē Urdun.

⁷ Bōr unga aka anyā abi Ufarisi nu abi Usaduki arherhe aka aba ra anangke unga aka adēē isorhu ubōtisima, unga agor umbō age, <<Umbi angwē ibvui! Ungaa adeyiwa umbi itī avom Unum aka iba unuma?

⁸ Åka atō itserye iki ideyiwe idzidzipambi.

⁹ Åka aneke ikaferhkō ra amenmbi age, <Uibrahim unga awu utemen.> Umum ideyiwa umbi Unum awea ri ijee unga aka itsu atarh akere ake awe awekaci ru Uibrahim.

† 2:18 Åka anyā iki: Uiri 31.15. * 3:3 Åka anyā iki: Uish 40.3.

¹⁰ Aka atsumbɔ anggāi ru unang acucii. Uben ucucii uku usi ighwermgbɔ ikpūrhā iyiki ize, awuri igber umgbɔ atsu ru urha.

¹¹ <<Umum ikorhuwa umbi ubōtisima nggu amē utsar idzidzipambi. Bɔr uwuruwi aka ananga umum ijee nggawɔ awuri iba ru undzing-mum, abadaknga umum isi ímēēmum ishípa. Unga awuri isorhuwa umbi ubōtisima nggu Ipfu Isarsatangge nu urha.

¹² Akpɔm nggu utaknga, awuri itseki ishāa itsemnga na akarha ngge atsuku ungbanga na akpīwe uhweenga ru urhakpi uku usi írhimkpɔ.>>

Ubōtisima Uyesu

(Umar 1.9-11; Irh 3.21-22)

¹³ Mɔcɛ Uyesu aka adzeku Ugarhirhi aba ru Uyohana asorhuwe unga ubōtisima ra Azē Urdun.

¹⁴ Uyohana abee ikɛn unga, agɔr agɛ, <<Umum ibee ungo usorhuwa umum ubōtisima, ungo usok uba ru umum?>>

¹⁵ Bɔr Uyesu agɔr unga agɛ, <<Uneke ngge iwe rimi icɛɛ. Azea umɛn ikorhe ri iminɛ ngge itsuifer kishoo ubinkpi Unum aka abee.>> Mɔcɛ Uyohana abemuwe unga.

¹⁶ Umbɔ aka asorhuwe Uyesu ubōtisima, unga adzeka ra amē. Kanying afā ayanga, unga anyā Ipfu-Num iki icipuwa ru nyaku unurhɛu, iba isei nu unga.

¹⁷ Mɔcɛ urhɛm udzeka afā ugɔr ugɛ, <<Uwɛɛ unga awu Ungwēmum ukpekū iki ibema. Nggu unga umum igūiben akarhārha.>>

4

Undenggū adeyi Uyesu

(Umar 1.12-13; Irh 4.1-13)

¹ Mɔcɛ Ipfu-Num idarh Uyesu izĩngge ra arhum ru Undenggū adeya unga.

² Uyesu akpem igha ubin inuma isōka inaa nu utsuu nu atenum. Unga aka amaa, imerh ifɛr unga.

³ Mɔcɛ Undenggū aba agɔr unga agɛ, <<Ungo uba uwu Ungwē Unum, utsu atarh akɛɛ awu uborodi.>>

⁴ Uyesu agɔr unga agɛ, <<Itsɛng Arherhu-Num igɔr igɛ, <Asi iwea ubingha ukpekū itsu unera abɛk, bɔr ubɛn urhɛm arherhe uku udzeka ra angwī Unum.>* >>

⁵ Mɔcɛ Undenggū ashupa unga azī adēē afafā nu usarkasar uteu ni itsi uvi Iya-Num.

⁶ Agɔr unga agɛ, <<Ungo uba uwu Ungwē Unum, utersha ugba nu abī. Ubinkutsu itsɛng Arherhu-Num igɔrngge ugɛ,

<< <Unga awuri itsu ípɔu itsernga ngge ingwēdzɛn ni íkaa ungo,

ngge iwuri ikpɔm ungo ra afafā ra abokngge, utsur ungo ukwɛɔ undaidakngo nu utarh.>† >>

⁷ Uyesu agɔr unga agɛ, <<Itsɛng Arherhu-Num igɔrngge ikɛi ugɛ, <Ungo niba ivirungo Uteijee Unumngo!>‡ >>

⁸ Undenggū ashupa unga ikɛi aden ni itsi igū iyɔɔ iderdetangge, adeyiwe unga iyɛrhe upfung nu igɔngngge.

⁹ Unga agɔr unga agɛ, <<Kishoo abina akɛɛ umum iwuri idzaamum ungo, ungo uba utararhu nu udzaango umum igɔng.>>

* 4:4 Āka anyā ikɛi: Iva 8.3. † 4:6 Āka anyā ikɛi: Amb 91.11,12. ‡ 4:7 Āka anyā ikɛi: Iva 6.16.

¹⁰ Uyesu agor unga age, <<Usakō ru umum, Ushaitan! Ubinkutsu itseng Arherhu-Num igorngge uge, <Udzowe igong ru Utejee Unumngo, nu uwu ugārhangā ukpekū.>Š>>

¹¹ Mōce Undenggū aboruka unga, nu ipfu itser-Num iba itōwe unga itser.

*Uyesu atirhi itsernga ru Ugarhirhi
(Ūmar 1.14-15; Irh 4.14-15)*

¹² Uyesu aka agū uge umbō aka atsuke Uyohana ru ugborzi, unga abvui aziā Ugarhirhi.

¹³ Aboruka Unazarat, azi asesa ru Ukafanahum, ukpurukpi uku uwe nggōō ra angwī ukau ukugong ra abī Uzeburhun nu Unaftarhi.

¹⁴ Ngge itsuifer ubinkpi uner uwuku usōm Arherhu-Num Uishaya aka arherhe age,

¹⁵ <<Abī Uzeburhun nu abī Unaftarhi,
aka awu utsindī ukau ukugong,
ugar Azē Urdun,
Ugarhirhi aka awu atsen abi Uyahuda,

¹⁶ umō abika aseī ru uzī
aka anyāmbō nggaa irhirhang.
Nu abirabē aka aseī ra abī aki uzirhzī akpe,
irhirhang iki irhangnge ru umbō.>>

¹⁷ Udzur ri ivang hā Uyesu aka atirhi idzowe isarhe, agor age, <<Āka adzipa, Iyerhe afā iki iyongge!>>

*Uyesu ayisu inera inaa abika adzui abērē
(Ūmar 1.16-20; Irh 5.1-11)*

¹⁸ Uyesu azērā nu ubang Ukau Ugarhirhi nukpi, unga anyā inera ivaa angwēyi, Usiman uwuruwī umbō aki iyisa Ubitru nu Uandarawu ungwēmbō. Anu itang igber ru ukau, ubinkutsu umbō awu abika adzui abērē.

¹⁹ Uyesu agor umbō age, <<Āka aba adōsa umum, nu umum iwuri itsu umbi awu abika adzui anera.>>

²⁰ Ivanga unying umbō aneke igbermbō na adōsa unga.

²¹ Unga aka abore anang hā na azī anyā inera ivaa angwēyi ikei, Uyaku ungwē Ūzabadi nu Uyohana ungwēmbō. Awu ru ukhukhōō amē nggu utembō Ūzabadi, adēē igbishi igbermbō. Uyesu ayisa umbō.

²² Kanying umbō anakukumbō ukhukhōō ha ru utembō na adōsa unga.

*Uyesu akerhuwe abi irhārā
(Irh 6.17-19)*

²³ Uyesu azērā amaa Ugarhirhi, amesuwe ra abā ifen-Nummbō, adzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Iyerhe Unum, na akerhuwe uben irhārā nu ikpū ighighong anera.

²⁴ Isarhe ri itsinga itērā imaangge abī Usuriya, anera akū abika agū ighighong akarhārā na ahwa ayetnum nggu ikpū irhārā, nu abi ipfu iyiki ibewe, nu abi irhārā izurh, nu abika afor uzērā adambō, unga akerhuwe umbō.

²⁵ Anera arherhe aka adzeku Ugarhirhi, nu iteu usōka umbō iki iyisa Udikaforhi, nu Urusharhima, nu Uyahudiya nu ugar Azē Urdun adōsa unga.

5

*Idorh ni itsi igŭa
(Irh 6.20-23)*

¹ Ivangye Uyesu aka anyã ikikong anera arherhe, unga afũ aseĩ ni itsi igŭa. Angwẽ imesanga aba ru unga.

² Unga atirha amesuwe umbõ age,

³ <<Idorh iwu iyi abirabe aka awe atsũwã ri ipfumbõ,
ubinkutsu Iyerhe afã iwu iyimbõ

⁴ Idorh iwu iyi abi ighongamen,
ubinkutsu awuri idongukumbõ amenmbõ.

⁵ Idorh iwu iyi abika adõr,
ubinkutsu ukam upfung
uwuri iwe ukpumbõ.

⁶ Idorh iwu iyi abirabe aka agũ imerh
nu ugõ irhirhika,
ubinkutsu umbõ awuri ishurmbo.

⁷ Idorh iwu iyi abika acucorhe,
ubinkutsu awuri icorhukumbõ umbõ.

⁸ Idorh iwu iyi abi amen aka aten,
ubinkutsu umbõ awuri inyãmbõ Unum.

⁹ Idorh iwu iyi abika atsu ididõr,
ubinkutsu awuri iyisa umbõ angwẽ Unum.

¹⁰ Idorh iwu iyi abika ahwa uver ri irhirhika,
ubinkutsu Iyerhe afã iwu iyimbõ.

¹¹ <<Idorh iwu iyimbi ivang anera iki irhena umbi, ayõm umbi, na arherhuwa umbi ikpũ iki ibewe ri itsimum.

¹² Åka agõm akarhãrhã, ubinkutsu umbi awuri ikpo itosa irheirhe ra afã, ubinkutsu rimi hã umbõ aka ayõm abika asõm Arherhu-Num abi inggbaashia.

*Angwã nu irhirhang
(Umar 9.50; Irh 14.34-35)*

¹³ <<Umbi awu angwã abĩã. Bõr angwã aba ashike nu itonga ake, awuri ikorha aguse na atsu ake awe angwã ikẽi? Awuri ishike ru ugarh, awuri ititare ake na anera azẽrhã nu ake.

¹⁴ <<Umbi awu irhirhang upfung. Uteukpi uku udzin nu igũ asi idẽẽ awõmbõ ukpõ.

¹⁵ Unera asi itsu irhirhang na awõka ngge ri ikikũ. Nu ngge iki iwe rimi, awuri idene ngge idẽẽ ra anang idẽẽngge nu ngge irhange uben uneru ri iya.

¹⁶ Rimi hã, åka aneke irhirhangmbi irhang ra anera, ngge itsu umbõ anyã itser iyiki izembi na akpoi Utẽmbi uwu afã.

Itsuiſer iyi Ikpem

¹⁷ <<Niba akaimbi iferhkõ uge umum ĩba ififõrhuwe ĩkpem Umusa use itseng abika asõm Arherhu-Num. Umum isi ĩbamum ififõrhuwe ngge, bõr umum ĩba itsu ngge itsuiſer:

¹⁸ Umum indẽyiwa umbi idzidzerhe, utseku afã nu abĩ awuri imaa, uko ishia ra arherhe ĩkpem Umusa isi ifõrhũngge utseku umbõ aki itsu abina kishoo atsuafere.

¹⁹ Uwuruwi aka azharhuwe ungwẽrhi ishia unying ri Ikpem na amesuwe anera akorha ngge, awuri iyisa unga uku ucia ri Iyerhe afã, bõr uwuruwi aka adõsa ngge na amesuwe ngge, awuri iyisa unga nggaa uner ri Iyerha afã.

20 Umum idēyiwa umbi uge irhirhikambi iba isi inangnge iyi abika amesuwe Ikpem nu abi Ufarisi, umbi asi itsĩmbi ri Iyerhe afā.

*Imesa ri itsi avom
(Irh 12.57-59)*

21 <<Umbi aka agũmbi umbō aka adeyiwe atokamen isha age, <Àka niba afermbi unera,* nu uwuruwi aka afer uner awuri itsu uvau nu unga.>

22 Bōr umum idēyiwa umbi uwuruwi aka agũ avom nggu undakanga awuri itsu uvau nu unga. Ikei uwuruwi aka ayisu undakanga age, <Ibēm,> umbō awuri ikũna unga azĩ ra anang aka atsu uvau. Bōr uwuruwi aka agor undakanga age, <Ugugge!> unga awuri itsĩ ri igbaigba idzũũ urha.

23 <<Nggee, ungo uba udēngo idzowe izũwā nu uyitta uge uwō awu ra avom nggu ungo,

24 uneke izũwā hā ra asu ubeu ha kata. Ugbaashia uzĩ umbi agbisha nggu uner ha. Mōce nu uba adzowe izũwāngo.

25 <<Unera aba atsuka arherhe ri itsingo ru udzēpurhe uku uvarha arherhe, àka agbisha nu utsĩndĩ ifetem, iba ishingge rimi unga awuri igbopuwe ungo nggu uwuku atsu uvau, uwuku utsu uvau atsuke ungo ra abok ambow umbō agbange ungo ru ugborzĩ.

26 Umum indēyiwa ungo idzidzerhe, ungo usi idzeko umō utseku ungo iki ifai umaa ukobo ha umbō aka atsu ungo ififai.

Imesa ri itsi arhim itoma-dak

27 <<Umbi aka agũmbi umbō aka agor age, <Niba utomungo-dak.>†

28 Bōr umum idēyiwa umbi uge uben unera aba arhisa ukutserh irhi anyona, unga aka atomunga-dak nggu utserh ha ra amēnga.

29 Usungo ukpu ubok ugha uba uwuri itsuka ungo ra arhim, uhor ukpō utare. Ugba ungo ushiō ru ugau ukpō ukpu iyorngo nu umbō aka itare iyorngo kishoo ri idzũũ urha.

30 Ubok ughango uba itsukakpō arhim ru ungo, uzharha ukpō utare. Ugba ungo ushiō ru ugau ukpō ri iyorngo nu iyorngo kishoo iki itsĩ ri idzũũ urha.

Izharhuwe itserh

(Umat 19.9; Umar 10.11-12; Irh 16.18)

31 <<Aka agorombō uge, <Uwuruwi aka itsũwe utsēnga, awu ufang unga adzowe ubvur izharhuwe itserh.>‡

32 Bōr umum idēyiwa umbi uge uben unera aka atsũwe utsēnga ri ida iwe ru uvau itoma-dak, atsuke unga ru utsĩndĩ itoma-dak. Nu uwuruwi aka apfunu utserh uwuku uwuwayi ha, uner ha atoma-dak.

Uyirh

33 <<Ikei umbi aka agũmbi umbō aka adeyiwe atokamen age, <Àka niba azharhukumbi uyirh, bōr imēngge ungo utsufer ubinkpi ungo uku uyirhe Uteijee.>

34 Bōr umum idēyiwa umbi uge niba ayirhmbi uyirh. Niba ayirhmbi nggu afā, ubinkutsu afā awu anang isei Unum.

35 Niba ayirhmbi nggu upfung, ubinkutsu awu ubin uku utsorhe andaidaknga, use nggu Urusharhima, ubinkutsu awu uteu Uyerhe Ukugong.

36 Niba uyirhō nggu itsingo, ubinkutsu ungo usi idē utsu igwar unying iwengge iki iterha use iki ifirhā.

* 5:21 Àka anyā ikei: Idzi 5.21. † 5:27 Àka anyā ikei: Idzi 20.14. ‡ 5:31 Àka anyā ikei: Iva 24.1.

³⁷ Imēngge umbi agər age <ĩ> use <ĩĩ>. Uben ubinkpi uku utəngkpə rimi idzeku uwuku ubewe ha.

Ififai

(Irh 6.29-30)

³⁸ <<Umbi aka agūmbi umbə aka agər age, <Unera aba atsūwūka usungo, umbə atsūwe usu ukpunga, nu unera aba atsūwūka unyīngo, umbə atsūwe unyīi ukpunga.>§

³⁹ Bər umum idēyiwa umbi ugē niba afaimbi iyiki ibewe nggu iyiki ibewe. Unera aba akwera ungo nu utam ubok ugha, udzipuwe utam ukpu uvaa ikēi.

⁴⁰ Unera aba atsuka arherhango ra anang aka atsu uvau na abeenga ivur atorhango, udzowe nggu atorho akagonga ikēi.

⁴¹ Unera aba atsu ungo uzērhūngo ru ukirhomita unying, uzī nggu unga akirhomita avaa.

⁴² Udzowe uwuruwi aka aba ibibee ru ungo, niba udzipukə undzing nu uwuruwi aka abee ikəw ru ungo.

Àka abema anggamtsakmbi

(Irh 6.27-28,32-36)

⁴³ <<Umbi aka agūmbi umbə aka agər age, <Ubemu undəkango nu ukpēə uwuku ukpē ungo.>*

⁴⁴ Bər umum idēyiwa umbi ugē, àka abemu uwuku ukpē umbi na afene-Num ru abika adzaa umbi uver.

⁴⁵ Rimi hā umbi awuri iwe ru nyaka angwē idzidzerhe abi Utəmbi ra afā. Unga atsu unum urhang ra abika aze nu abika abewe, na atsu inai idoi ra abika arhurhika nu abirabē aka asi irhikumbə.

⁴⁶ Umbi aba abema abirabē aka abema umbi ukpekū, umbi awuri ikpo ikpū ugbetu ukusong? Use abika ayei ikirbi abī asi ikorhumbə rimi?

⁴⁷ Umbi aba akpurha aghwe anermbi, umbi akorhu use anang abəə? Abi uzī asi ikorhumbə rimi hā?

⁴⁸ Àka awe andzumunga ri irhirhika, ru nyaku Utəmbi uwu afā aka awu undzumunga ri irhirhika.

6

Adzowe izūwā

¹ <<Àka angwēdzən utsur itser iyi irhirhikambi iwengge iyi anera aka inyā. Umbi aba akorhe rimi, umbi asi ikpombi itosa ru Utəmbi uwu afā.

² <<Ngge itsu ivangye ungo uku uwuri idzowe abika abubee, niba urherhango ake ra awiya, ru nyaka abi ukpukpeta aki ikorhe ra abā ifen-Num nu atsīndī ngge itsú anera akpoi umbə. Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, umbə aka ayei itosambə niyə.

³ Bər ivangye ungo uku iyike uner uwuku ububee, niba uneke uner uwəə ahwənga ubinkpi ungo uku ikorhe.

⁴ Ngge itsu izūwā ungo ima iwe ri iwək. Məce Utəngo, uwuku unyā ri iwək, ama adzaa itosango.

Ifen-Num

(Irh 11.2-4)

⁵ <<Ivang ifen-Nummbi, àka niba awembi ru nyaka abi ukpukpeta, umbə abemi idēə na afen-Num ra abā ifen-Num nu atsīndī ru anera anyā umbə. Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, umbə aka ayeimbə undzumu itosambə.

⁶ Bɔr ivangyɛ ungo iki ifɛn-Num, utsĩ ru ubāngo nu ufɔme angwĩ ubāā, ufenu Utengo uwuku uwe ri iwɔk. Utengo uwuku unyā ri iwɔk awuri idzidzaanga itosango.

⁷ Ivangyɛ umbi aka ifɛn-Num, āka niba adarhumbi ider arherhe ru nyaka abirabɛ aka asi ihwɛngmbɔ Unum. Umbɔ akaiferhko ugɛ arherhe urherhe uwuri itsu umbɔ agũ.

⁸ Niba awembi ru nyaka umbɔ. Utɛmbi ahwɛnga ubinkpi umbi aka abee nu umbi adɔrha afena unga.

⁹ <<Åka afɛn-Num rimine,
<< <A Utɛmɛn ra afā,
atsam itsokngo isarsatake.

¹⁰ Iyɛrhango iba,
ubinkpi ungo uku ubee umbɔ akorhe
ru upfung ru nyaka umbɔ iki ikorhe ra afā.

¹¹ Uma udzaa ubinghamɛn ukpu irherɛ.

¹² Uma utsũwe arhimmɛn,
ru nyaka umɛn iki isaki itsũwe abika ashɔng umɛn.

¹³ Niba udarh umɛn uzĩɔ ru undeya,
bɔr ufɔrh umɛn ri iyiki ibewe.>

¹⁴ Umbi aba atswũkumbi anera aka ashɔng umbi, Utɛmbi uwu afā awuri itsũwānga umbi.

¹⁵ Bɔr umbi aba asi itsũwũkumbi anera aka ashɔng umbi, rimi hā Utɛmbi asi itsũwũka arhimmbi.

Ikpem ighabin

¹⁶ <<Ivangyɛ umbi aka ikpem ighabin, niba asherhumbi unyɛɛmbi ru nyaka abi ukpukpeta aki ikorhe, umbɔ aka isaka asherhu unyɛɛmbɔ ra anera anyā umbɔ aka akpem ighabin. Umum indɛyiwa umbi idzidzerhe, umbɔ aka ayɛimbɔ undzumu itosambɔ.

¹⁷ Bɔr ivangyɛ ungo uku ukpemɔ ighabin, usorh asungo nu ukpai itsingo nu udzuka atsei,

¹⁸ utsur anera ahwɛngmbɔ ungo uku ukpem ighabin, bɔr Utengo ukpekũ, aka awu ri iwɔk. Nu unga, Utengo aka anyā ri iwɔk, awuri idzidzaanga itosango.

Iwe ru ubin ra afā (Irh 12.33-34)

¹⁹ <<Niba akɔng abin angwɛmbi ru upfung, anangke adzurh nu ivivɔɔ iki idakuwe ake, nu avɛu aki itsĩ avɛu ivɛu.

²⁰ Bɔr āka atsu amɛnmɛn ri ikpo ugbeta ra afā, anangke adzurh nggu ivivɔɔ asi idakuwe ake, anangke avɛu asi itsĩ avɛumbɔ.

²¹ Ubinkutsu, anangke abinmbi aka awe, umɔ amɛnmɛn aka iwe ikɛi.

Irhirhang iyor (Irh 11.34-36)

²² <<Asu ake awu irhirhang iyor. Asungo aba akerke, iyorngo kishoo iwuri itɔk nggu irhirhang.

²³ Bɔr asungo aba asi ikerke, iyorngo kishoo iwuri iwe ru uzĩ. Uba irhirhang ru ungo iwu uzĩ, nggaa uzĩ hā uwu uguse!

²⁴ <<Unera asi idɛɛ atɔwũka itser ra ateiya avaa. Unga awuri ibema unying na akpɛɛ uwɔrɔ, unga awuri idzowe itsinga ru unying na akpɛɛ uwɔrɔ. Ungo usi idɛɛ udzowukɔ itsingo ru Unum nu uhwɛk.

*Niba agũmbi ighong
(Irh 12.23-31)*

²⁵ <<Nggee umum ideyiwa umbi, niba agũmbi ighong ru ibibekmbi nu ubinkpi umbi aka igha, use ubinkpi umbi aka ihwa, use atorhake umbi aka itsim nu ayormbi. Urhe usi inangmbõ ubingha? Iyor isi inange atorho?

²⁶ Àka anyã anunu afã. Asi idoike asi igberke asi ikong atsuke ra angban. Bõr Utẽmbi uwu afã unga adzowe ighigha ake. Umbi asi iwu ru ugarh anangmbi ake?

²⁷ Ungamõ ru umbi igũ ighongnga idẽẽ itomungge ivanga unying ri inumye unga aka ibek?

²⁸ <<Awu use utsu umbi agũ ighong atorho? Àka arhi ifur arhum iki iseng. Isi itõnge itser use inuw abin.

²⁹ Bõr umum ideyiwa umbi, uyerhe Usorhomon ri igongnga kishoo unga anasi igbera idzam ru nyaki ifur unying.

³⁰ Unum aba agberuka idzam nu ubĩ arhum rimi, uku uwe irherẽ nu udã umbõ akpĩwe ru urha, asi igberanga umbi idzam, umbi abi imangmang iyiki ici?

³¹ Nggee niba agũmbi ighong age, <Umẽn igha usee?> use <Umẽn ihwa usee?> use <Umẽn itsim usee?>

³² Abi uzĩ abee ikpũ abin akere ha. Rimi hã Utẽmbi uwu afã ahwẽnga umbi abeembĩ abin hã.

³³ Bõr àka agbaashia abee Iyerhe Unum nu irhirhikanga, nu abin hã kishoo awuri idzaambõ umbi ikei.

³⁴ Nggee niba agũmbi ighong iyi udã, ubinkutsu udã uwu nggu ayet-numkpõ. Uben unuma ayetnum amẽẽke nggu ukpõ.

7

*Uneke itsu uvau ra anera
(Irh 6.37-38,41-42)*

¹ <<Àka aneke itsu uvau ra anera, utsur umbõ atsukambõ umbi uvau.

² Ikpũ uvauwi umbi aki itsuke anera, ikpũ iyi ha umbõ aka itsuka umbi. Ugbiuwi umbi aka akũ amei, awuri ikũ umgbõ ha amei adzaa umbi.

³ <<Awu use utsu ungo urhi umbumbin ru usu undokango nu usi inyãã ungbũngkũ uku uwe ru usungo?

⁴ Ungo ukorhu uguse nu ugõr undokango uge, <Uneke umum itsũwã umbumbin ru usungo,> nggayẽ ungbũngkũwi uwu ru usu ukpungo?

⁵ Ungo uner ukpukpeta, utirhu utsũwe ungbũngkũ ru usungo, mõe nu urhi utai nu utsũwe umbumbin ru usu undokango.

⁶ <<Àka niba adzowukumbi ñjui abin aka asar. Niba atarkumbi abinarhõ aki imang ra arhede. Ake awuri ijang adak na adzipa anayiwa umbi.

*Arhusa, abee, akwer angwĩ ubã
(Irh 11.9-13)*

⁷ <<Àka afena awuri idzaambõ umbi. Àka abee umbi awuri ikpikpombi. Àka akwer angwĩ ubã awuri itsuruwambõ umbi.

⁸ Uben unerwi aka afena awuri iyeisa, unga uwuku ububee awuri ikpoa, nu unga uwuku ukwer angwĩ ubã awuri itsurukumbõ unga.

⁹ <<Awu ungamõ ru umbi, ungwẽnga aba arhusa uborodi, unga awuri idzowe unga utarh?

¹⁰ Use unga aba arhusu uberh, unga awuri idzowe unga ibvui?

¹¹ Umbi abi amēn aka abewe aba ahwēngmbi idzowe angwēmbi abin aka aze, iwuri iwe iguse Utēmbi ra afā aka idzowe abin aka aze ra abirabē aka ifēna unga!

¹² Nggee ubēn ubinkpi umbi aka abee anera akorhuwa umbi, āka akorhuwe umbō rimi hā. Akērē kishoo ake awu ĩkpem Umusa nu abika asōm Arherhu-Num.

Angwī akika apare nu akika atei
(Irē 11.9-13)

¹³ <<Āka atsi ra angwī ubā aka apare. Ubinkutsu anera arherhe abika atsi ra angwī aka atei nu utsindī uwuku uzī itsitsīm, utēi.

¹⁴ Bōr angwī ubā akika apare nu utsindī uwuku uzī ibibek ughong uzārā. Abika adōsa umgbō asi irhēmbō.

Ucucii nu ikpūrhānge
(Irē 6.43-44)

¹⁵ <<Āka angwēdzēn nggu abika asōm Arherhu-Num igberangwī. Umbi awuri inyā umbō ru nyaki idōi, bōr idzidzerhe umbō awu ĩjui ngbako iye imerh iki ifēr akarhārā.

¹⁶ Umbi awuri ihwēng umbō ri ikpū itsermbō. Awuri idēē akōrmmbō ikpūrhā inebī ru ucucii ididāk, use awuri ikpombō uvorhvo ri ididāk?

¹⁷ Rimi hā ubēn ucucii uwuku uze uku usaku ughwēr ikpūrhā iyiki ize, bōr ucucii uku ubewe uku usaku ughwēr ikpūrhā iyiki ibewe.

¹⁸ Ucucii uwuku uze usi idēē ughwermgbō ikpūrhā iyiki ibewe, rimi hā ucucii uwuku ubewe usi idēē ughwermgbō ikpūrhā iyiki ize.

¹⁹ Ubēn ucucii uku usi ĩghwermgbō ikpūrhā iyiki ize, umbō awuri igberatsuku urha.

²⁰ Nggee, awu ikpūrhāke awuri itsu umbi ahwēng ake.

Umum isi ihwēng umbi
(Irē 13.25-27)

²¹ <<Asi iwea ubēn unera aka igōr umum agē, <A Uteijee, a Uteijee,> awuri itsī ri Iyerhe afā, bōr awu uwuruwi ukpekū aka akorhu ubinkpi Utēnum uwuku uwu ra afā aka abee.

²² Ru unum hā anera arherhe awuri igōr umum agē, <A Uteijee, a Uteijee! Umēn isi isōmmēn Arherhu-Num ri itsokngo, nu ri itsokngo umēn iki iwaiye ipfu iyiki ibewe ri ikorha abin idzeu arherhe?>

²³ Mōcē umum iki igōr umbō ugē, <Umum isi ihwēng umbi. Āka asombi ru umum, umbi abika akorhe iki ibewe.>

Uner idzin itsoi nu uge uner idzin
(Irē 6.47-49)

²⁴ <<Nggee uwuku ugū arherhamum na atō itser nggu ake, unga awu ru nyaku uner itsoi uwuruwi aka adzin iyanga ni ifa.

²⁵ Mōcē inai idōi, amē adzek, ugba uso ukwēr iya ha. Ike isi igbake ubinkutsu, adzin ike ni ifa.

²⁶ Bōr uwuku ugū arherhamum na akpēē itō itser nggu ake, unga awu ru nyaku ugugge uwuruwi aka adzin iyanga nu uzuzēu.

²⁷ Inai idōi, amē adzek, ugba uso ukwēr iya ha, igbigba ike ibewungge.>>

²⁸ Ivangyē Uyesu aka amaa irherhe abin akērē, ikikōnga idzedzeu ime-sanga,

²⁹ ubinkutsu unga amesuwe umbō ru nyaku unerwi aka awe ru ijee, asi iwea ru nyaka abika amesuwe ĩkpemmbō.

8

*Uner ingbim**(Umar 1.40-45; Irh 5.12-16)*

¹ Ivangye Uyesu aka acipuwā ri igū hā, anera arherhe aka adōsa unga.

² Uner ingbim uwō abā atararhu ra anangnga na agor age, <<A uteiya, ungo uba ubemungo, ungo udēē usarango umum.>>

³ Uyesu aberu uboknga abanga unga na age, <<Umun ibeemum, usar!>> Kanying ingbimnga ikerhungge.

⁴ Mōce Uyesu agor unga age, <<Niba udeyikō unera. Bōr uzī, udeyiwe itsingo ru uwuku udzowe idēm-Num, nu udzowe izūwā ru nyaki Íkpem Umusa iki itu. Ngge iwe ideka ru umbō uge ungo uku ukerhungo.>>

*Imangmang unggbaashi**abi iwa Uroma**(Irh 7.1-10; Uyoh 4.43-54)*

⁵ Ivangye Uyesu aka atsi ru Ukafanahum, uteiya abi iwa Uroma uwō abā ashōrhū Uyesu ama ayike unga.

⁶ Age, <<A uteiya, ugārhāmum ashai iyor awe ri iya, anu igū ighong akarhārā.>>

⁷ Uyesu agor unga age, <<Umun iwuri iba ikerhukū unga.>>

⁸ Unggbaashi abi iwa Uroma ha agor age, <<A uteiya, umum isi imēēmum ungo iki iba ri iyamum. Bōr urherhu urhēm ukpekū, ugārhāmum hā awuri ikerhunga.

⁹ Umum iwe ru ubok ijee, abi iwa abō awu ru ubokmum. Igōr uwere ingge, <Uzī,> unga aziā, nu uwō ingge, <Uba,> unga abanga. Umum iba igōr ugārhāmum ingge, <Ukorhe rimine,> unga akorhe.>>

¹⁰ Ivangye Uyesu aka agū rimi, unga adzeidzeu na agor abika adōsa unga age, <<Umun indeyiwa umbi idzidzerhe, ru Uisrairha kishoo umum inasi ikpomum uwuku uwe ru imangmang ikerketangge ru nyaki iyere ha.

¹¹ Umum igōr umbi uge anera arherhe awuri idzeki igōkpee nu udiku urhe, abā aseī nggu Uibrahim, Uishaku nu Uyakubu agha irhowa ri Iyerhe afā.

¹² Bōr awuri itare irhe abi Uisrairha ra awiya ru uzī, anangke umbō aka iciu akpe nggu itāi anyī.>>

¹³ Mōce Uyesu agor uteiya abi iwa Uroma hā age, <<Uzī! Iwuri ikerhungge ru nyaka ungo uku uwe ru imangmango.>> Kanying ugārhānga akerhunga ri ivang hā.

*Uyesu akerhuwe anera arherhe**(Umar 1.29-31; Irh 4.38-39)*

¹⁴ Ivangye Uyesu aka atsi ri iya Ubitru, unga anyā uya utsēra Ubitru anu nu ukoma iyora imani.

¹⁵ Unga abangu uboknga imani iyor ha inekungge unga. Uya ha asok akorhuwe unga ubingha.

¹⁶ Urhe uku uwe, umbō akū anera arherhe abika awe ru ípfa iyiki ibewe abā ru unga. Unga akū irhēm awayiwe ngge na akerhuwe abi irhārā kishoo.

¹⁷ Akorha akere ngge itsuifer ubinkpi umbō aka arherhe ra angwī uner uwuku usm Arherhu-Num Uishaya age, <<Unga nyanguwe irhārāmēn,

unga akerhuwe ighongamēn.>>*

* 8:17 Āka anyā ikēi: Uish 53.4.

Ayetnum akika adɔsu Uyesu
(*Irh 9.57-62*)

¹⁸ Ivangye Uyesu aka anyā nggaa ikikōng anera iki idzipa unga, unga atsu umbɔ agar ukau ha azī ugar ukpɔrɔ.

¹⁹ Mɔce uner uwuku umesuwe Ikpem aba agɔr unga age, <<A umarhem, umum idɔsa ungo izī uben anang ungo iki izī.>>

²⁰ Uyesu adzipa agɔr unga age, <<Íjui ngbako iyiki ici iwengge ri ingwīngge, anunu ikei aweke ra ashiyake, bɔr Ungwē-Ner ashia ra anangke unga aka itsu itsinga.>>

²¹ Ungwē imesa uwɔɔ agɔr unga age, <<A uteiya, uneka umum inggbaashia izī idzake utemum.>>

²² Bɔr Uyesu agɔr unga age, <<Udɔsa umum, uneke abika akpe adzake abika akpembɔ.>>

Uyesu adɔte ugba inai
(*Umar 4.35-41; Irh 8.22-25*)

²³ Mɔce unga atsi ukhukhɔ amē, angwē imesanga adɔsa unga.

²⁴ Kanying ugba ukerketakpɔ usoyi ru ukau amē hā, amē asoyi atsīrhā ru ukhukhɔ ha. Bɔr Uyesu awu ru urhɔ.

²⁵ Angwē imesa azī azita unga, agɔr age, <<A uteiya, ufɔrha umen! Umen iki iwuri itsīmmen!>>

²⁶ Unga agɔr umbɔ age, <<Umbi abi imangmang iyiki ici, awu use utsu umbi agū iwei rimi?>> Mɔce unga asok atserhū ugba nu ubvun ukau ha. Ukpɔ kishoo udɔɔr uku utata.

²⁷ Anera adzeidzeu na arhusa age, <<Awu ikpū uner uwukusong nuwi? Ugba nu ubvun ukau ikei agūna unga!>>

Ikikerhuwe inera ivaa
abi ipfu iyiki ibewe

²⁸ Ivangye unga aka atsi ugar ukpɔrɔ ra abī abi Ugadara, inera ivaa abi ipfu iyiki ibewe aka adzek ra anang adzak anera agbopa unga. Umbɔ awu ubin iwei akarhārā, ngge itsu anera asi idēē adɔsumbɔ utsīndī hā.

²⁹ Umbɔ atsu ivum age, <<A Ungwē Unum, ungo uba itser use ru umen? Ungo uba idzaa umen uver ri ivanga idɔrhi iwe?>>

³⁰ Ukhapa ru umbɔ, ukpui arhede arherhe udēē ughāwā.

³¹ Ípfu iyiki ibewa ha ishōrhū Uyesu igē, <<Ungo uba uwayikɔ umen, utsu umen itsī ru ukpui arhede ukpɔrɔ.>>

³² Mɔce unga agɔr ngge age, <<Àka azī!>> Ngge idze izī ru ukpui arhede ha, ake asok atī acipa nu ughoghor abang ukau ha agba atsi ra amē akpeke.

³³ Abi ughāwā arhede ha atī atsi ru utepa adzowe isarhe ha kishoo, nu ubinkpi uku ukorhe ra abi ipfu iyiki ibewa ha.

³⁴ Mɔce kishoo anera ru utepa adzek agbangu Uyesu. Ivangye umbɔ aka anyā unga, umbɔ ashōrhā unga ama asoka ra abīmbɔ.

9

Uyesu akerhuwe uner ushayi iyor
(*Umar 2.1-12; Irh 5.17-26*)

¹ Uyesu atsi ukhukhɔ amē, agar azī uteunga.

² Aner abɔɔ akū uner ishayi iyor aba ru unga, anu nu ufar. Ivangye Uyesu aka anyā imangmangmbɔ, unga agɔr ushayi iyor ha age, <<Niba ugūo ighong ungwē ha, umbɔ aka atsūwāmbɔ arhimngo.>>

³ Mɔcɛ abɔɔ abika amesuwe Ikpem agɔr adɔkambɔ agɛ, <<Utsak uwurɛ arhenu Unum!>>

⁴ Bɔr Uyesu ahwɛnga ubinkpi umbɔ aka akaifɛrhkɔ, unga agɛ, <<Awu use utsu umbi akaifɛrhkɔ iyiki ibewe ra amɛnmɔ rimi?>

⁵ Akasong asi ighongke irherhe, igɔr ugɛ, <Umbɔ aka atsɔwɔmbɔ arhimngo,> use igɔr ugɛ, <Usisok uzɛrhɔ?>

⁶ Bɔr umum ibee umbi ahwɛng ugɛ Ungwɛ-Ner awea ri ijee iyiki itsɔwe arhim ru upfung.>> Mɔcɛ unga agɔr ushayi iyor ha agɛ, <<Usisok ufetu ufarngo uzɔ ri iya.>>

⁷ Nu utsa ha asok azɔɔ ri iyanga.

⁸ Ivangyɛ ikikɔng anera iki inyɔ rimi iwei ifɛr umbɔ. Umbɔ akpoi Unum, aka adzowe anera ikpɔ ijee ha.

Uyesu ayisu Umatiyu

(Umar 2.13-17; Irh 5.27-32)

⁹ Uyesu awu ru azɛrhɔ na anyɔ utsawɔɔ agburh Umatiyu aseɪ ra anang aka ayɛi ikirbi abɔ. Uyesu agɔr unga agɛ, <<Udɔsa umum.>> Mɔcɛ Umatiyu asok adɔsa unga.

¹⁰ Uyesu aseɪ ighabin ri iya Umatiyu, abika ayɛi ikirbi abɔ nu abirabɛ umbɔ aka anyanga umbɔ awu abi arhim arherhe, aba agha nggu unga nu angwɛ imesanga.

¹¹ Ivangyɛ abi Ufarisi aka anyɔ rimi, umbɔ arhusa angwɛ imesanga agɛ, <<Awu use utsu umarhemmbi aseɪ igha ubingha nggu abika ayɛi ikirbi abɔ nu abi arhim?>>

¹² Ivangyɛ Uyesu aka agɔ rimi, unga agɛ, <<Abika aker asi ibeembɔ uner agɔ, bɔr abi irhɔrhɔ abee.

¹³ Aka azɔ amesa agben itsɛng Arherhu-Num akirakɛ aka agɔr ugɛ, <Umum ibee umbi awe ra atorh, isi ɔbeemum idɛm-Num.>* Umum isi ɔbamum iyisa abika akaifɛrhkɔ ugɛ umbɔ arhika, umum ɔba iyisa abirabɛ aka ahwɛng ugɛ umbɔ awu abi arhim.>>

Arhusa arherhe ikpem ighabin

(Umar 2.18-22; Irh 5.33-39)

¹⁴ Mɔcɛ angwɛ imesa Uyohana aba arhusa unga, agɛ, <<Umɛn nggu abi Ufarisi ikpemmen ighabin, bɔr awu use utsu angwɛ imesango asi ikpemmbɔ?>>

¹⁵ Mɔcɛ Uyesu agɔr umbɔ agɛ, <<Awu use itsu awɛrhɔ uner utserh uwuku ufa awe ru idamɛn nu uner ha ana awe nggu umbɔ? Ivanga niyɔ ɔbarɔ awuri inyɔnguwe uner utserh uwuku ufa ha na abɔre umbɔ. Ivang hɔ niyɔ umbɔ aka ikpem ighabin.

¹⁶ <<Unera asi ikɔ atorho aka afa asɔr abipa atorho aka agbe. Ubinkutsu, aka afa ha awuri ishɔrhɔ avaate aka agbe ha. Ivivaar ha iwuri inangge iyi inggbaashia.

¹⁷ Ikɛi unera asi ɔtsuka amɛ inebi aka afa ra ambɔi aka agbe. Umbɔ aba akorhumbɔ, ambɔi hɔ awuri iyar. Amɛ inebi ha awuri igba, ambɔi hɔ awuri iwe ɔbɛm. ɔi, aka isaka atsu amɛ inebi aka afa ra ambɔi aka afa, nu ake asi ɔyarke ra amɛ inebi adzek agbake.>>

Ukom unakutserh nu ukutserh

uwuku ughong

(Umar 5.21-43; Irh 8.40-56)

* 9:13 Aka anyɔ ikɛi: Uho 6.6.

18 Uyesu anu isome umbō akere ha, unggbaashi uwō ru ubā ifen-Nummbō aba atararhu ra anangnga na age, <<Unapmum anai ikpe. Bōr uba utsorhu ubokngo nu unga awuri ibeka.>>

19 Uyesu asok aziā nggu unga, nu angwē imesanga adōsa unga.

20 Mōce utserh uwō aka atsiā imeka usokdūmen nggu irhārā umēē aba ra andzing aba abangu ifen atorho Uyesu.

21 Unga agōr ra amēnnga age, <<Umum ība ībangumum ifen atorhanga umum iwuri ikerhumum.>>

22 Ivangye Uyesu aka adzipa anyā unga. Unga age, <<Niba ugūo ighong unapmum. Imangmangngo ngge ikerhuwa ungo.>> Kanying utserh ha akerhunga.

23 Ivangye Uyesu aka aba atsi ri iya unggbaashi ha, anyā abika abar aserhwa nu ikikōng anera iki igwarha arherhe.

24 Unga age, <<Àka asombi. Una hā anasi ikpea bōr awe ru urhō.>> Bōr umbō anyirhā unga.

25 Anera aka adzek amaa, unga atsi adzur ubok una hā, una hā asok adēē.

26 Isarhe arherhe ha itērā imaangge abī hā.

Uyesu akerhuwe uner ibvuta nu igbau

27 Uyesu aka azērā aneke anang hā, abi ibvuta avaa adōsa na atsarhi irhakmbō agōr age, <<Ucorhuwa umēn Ungwē Udauda!>>

28 Ivangye Uyesu aka atsi ri iya, abi ibvuta ha aba ru unga, unga arhusa umbō age, <<Umbi awembi ri imangmang uge umum idēē ikorhuwamum akere?>>

Umbō agōr unga age, <<Ī, Utejee.>>

29 Unga abanga asumbō na age, <<Ri imangmangmbi neke ngge ikorhe ru umbi.>>

30 Asumbō ayanguke. Uyesu agbiite atombō akarhārā age, <<Niba adeyikumbi unera akere ha.>>

31 Bōr umbō adzek atērā arherhe ha amaa kishoo abī hā.

32 Umbō aka adzek ra awiya, umbō akū uner uwō aka awe ru ipfu iyiki ibewe iki ikēnngge unga arherhe aba ru Uyesu.

33 Ivangye umbō aka awayiwe ipfu iyiki ibewe ha idze, uner igbau ha atirhunga arherhe. Ikikōng anera idzedzeu ni igōr ige, <<Anasi inyāmbō ikpū iferhe rimi ru Uisairha.>>

34 Bōr abi Ufarisi age, <<Nggu ijee uyerhe ipfu iyiki ibewe unga iki ikū atsusuwe ipfu iyiki ibewe.>>

Abi itsera awu ukunjiir

35 Uyesu adōsi iteu iyiki igōng nu iyiki ici kishoo, amesuwe ra abā ifen-Nummbō. Adzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Iyerhe afā, na akerhuwe anera ru kishoo ikpū irhārā nu ighighong.

36 Ivangye unga aka anyā anera aka akōng arherhe, unga agū atorh umbō, ubinkutsu, umbō awe ru uver akarhārā na ashimbō ru uner uwuku uyike. Umbō awe ru nyaki idōye iki ishingge ru uner idzeu.

37 Mōce unga agōr angwē imesanga age, <<Igbera abin iwe irherhe, bōr abi itsera awe ukunjiir.

38 Àka ashōrhū Utejee uwu igbera abin, unga adene abi itser ri icang igbera abinnga.>>

10

Uyesu ayisa angwē imesanga
(Umar 3.13-19; Irh 6.12-16)

¹ Unga aka ayisa angwē imesa usəkdūmen aba ru unga, unga adzowe umbə ijee iyiki itsūwe ípfu iyiki ibewe na akerhuwe uben ikpū irhārḥā nu ighighong.

² Atsok abi itser Uyesu ha ake usəkdūmen hā, uwu inbgaashia, Usiman uwu umbə iki iyisa Ubitru, nu Uandarawu ungwēmbə, Uyaku ungwē Uzabadi nu Uyohana ungwēmbə,

³ Ufirhibu, Ubatorhomi, Utoma nu Umatiyu uner uwuku uyeisu ikirbi abī, Uyaku ungwē Uharhfa, Utaddiyu,

⁴ Usiman uner Ukan'ana nu Uyahuda Uiskariyoti, uwuku ugha adaknga.

Uyesu adene angwē imesanga
(Umar 6.7-13; Irh 9.1-6)

⁵ Uyesu adene usəkdūmen hā age, <<Niba azĩmbi ra atsen abi Uyahuda use atsi ru uben uteu Usamariya.

⁶ Āka azĩ ri ídai iyiki igwir iyi Uisrairha.

⁷ Ri izizĩmbi, āka adzowe isarhe iyere age, <Iyerhe afā iki iyongge.>

⁸ Āka akerhuwe abi irhārḥā, āka azituwe abika akpe, āka asare abi ingbim, āka atsusuwe ípfu iyiki ibewe. Umbi ayei ijee ha izūwā, āka atō itser nggu ngge izūwā.

⁹ Niba akpəmbi uzinarhi use uazurhfa use ubinkpi uku uwu ru nyaku uhwek ri ibvukmbi.

¹⁰ Niba nyangumbi ukpoka ru uzərḥā hā, use atorho avaa, use abadak avaa use igbong, ubinkutsu, uner itser amēē ikpo ubingha.

¹¹ <<Uben uteu ukugong use uku uci umbi aka itsĩ, āka abee uner uwuku urhurhika umə. Āka aseĩ ri iyanga utseku isisokmbi.

¹² Ivangye umbi aka itsĩ ri iya ha, āka aghwe umbə.

¹³ Iya ha iba ibemuke umbi, neke ididərambi iwe umə, bər ike iba isi ibemuke, ididərambi ibvui iba ru umbi.

¹⁴ Unera aba asi iyeisa umbi use akpea ato ra arherhambi, āka awashuwe uzurhu uwu adakmbi ivangye umbi aka idze ri iya ha use uteu ha.

¹⁵ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uver uteu ha use iya ha uwuri unangkpə ukpu aner Usədam nu Ugomora ru unum ukpuku uvarha arherhe.

Ayetnum ako abarə

(Umar 13.9-13; Irh 12.11-12; 21.12-19)

¹⁶ <<Umun idena umbi adzek ru nyaka ídai ra ateu íjui ngbako. Nggee āka awe ru itsoi ru nyaki íbvui na ashimbi ri iki ibewe ru nyaka anurhəu.

¹⁷ <<Āka akpəm aməmbi nggu anera, umbə awuri iden umbi ra ateu akakū na akwer umbi ra abā ifen-Nummbə.

¹⁸ Ri itsimbi aka adəsa umum, umbə awuri ikūna umbi azĩ ra asu agomna nu ayerhe ru nyaka abi idekamum ru umbə nu atsen abi Uyahuda.

¹⁹ Bər ivangye umbə aka idzur umbi, niba agūmbi ighong ubinkpi umbi aka irherhe use umbi irherhe uguse. Ri ivang hā awuri idzaambə ubinkpi umbi aka irherhe.

²⁰ Asi íwea umbi irherhe, bər Ípfu Utəmbi ngge irherhe ra angwĩmbi.

²¹ <<Ungwēyi awuri idzowe ungwēmbə umbə afere, utei ikei awuri idzowe ungwēnga. Awəkaci ikei awuri íwu ri igamtsak nggu ateimbə utseku umbə aka itsu umbə afere umbə.

²² Anera kishoo awuri ikpəna umbi ri itsokmum. Bər kishoo uwuku ubima utseku imimasha awuri ikpoa ififərh.

²³ Umbō aba adzaambō umbi uver ra anang akōō, àka atĩ azĩ anang akōō. Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, Ungwē-Ner awuri ibanga nu umbi anasi imaabmbi itsĩrhĩ iteu Uisairirha kishoo.

²⁴ <<Ungwē imesa asi inanga umarhemnga, use ugārḥā ananga uteiyanga.

²⁵ Ungwē imesa awe ra anggōm unga aka awe ru nyaku umarhemnga nu ugārḥā ru nyaku uteiyanga. Umbō aba ayisa umum iki iwe uteiyambi uge Uba'arhazaburh uyerhe ipfu iyiki ibewe, awuri iyisa umbi nggu itsok ha anangmbō umum!

Unerwi aka amē umbō agũ iwei unga

(Irh 12.8-9)

²⁶ <<Nggee niba agũmbi iwei umbō. Ubin ushikpō umbō aka afōm, ukpō uku usi idzekpō, use ri iwōk umbō aka asi ihwengmbō.

²⁷ Abinke umum iki isōma umbi ru uzĩ, àka asōme ake ri irhirhang. Abinke aka akḥewa ra atombi, àka adūwā ake ra atsi uvi.

²⁸ Niba agũmbi iwei abika afere iyor bōr asi idēē afermbō ipfu. Nu ngge iki iwe rimi, aka agũ iwei uwuruwi aka idēē afere iyor nu ipfu kishoo ri idzũ urha.

²⁹ Asi iwea ahwirhgōm avaa umbō aki igoshe ukobo unying? Nggee unying usi igbamgbō ra abi Utēmbi aka asi ihwēnga umgbō.

³⁰ Nu uko igwar itsimbi umbō aka avuvarha ngge.

³¹ Nggee niba agũmbi iwei, umbi anangmbi ahwirhgōm ugarh idiki irḥeirhe.

³² <<Uben unera aka adeyiwe itsinga uge unga awu uwu umum ra asu anera, umum iwuri ideyikũ unga awu uwu umum ra asu Utēmum ra afā.

³³ Bōr uben unera aka atseyinga ihweng umum ra asu anera, umum iwuri itsitseyimum ihweng unga ra asu Utēmum ra afā.

Asi iwea ididōr bōr awu ifuw

(Irh 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ <<Niba akaimbi iferhko uge umum ĩba itsu ididōr ru upfung. Umum isi ĩbamum itsu ididōr, bōr ikũ ifuw.

³⁵ Ubinkutsu, umum ĩba itsu ifuw ru,
<< <ungwē nu utēnga,
unai nu uyanga,
utsen ungwē nu ukokanga.

³⁶ Anggamtsak unera awuri iwe abi iyanga.*

³⁷ <<Uwuruwi aka abemu uyanga use utēnga ananga umum asi imēē iwe uwu umum. Uwuruwi aka abemu ungwēnga use unapunga ananga umum, asi imēē iwe uwu umum.

³⁸ Uben unera aka asi ishupu igārḥāmau ucuciianga adōsunga umum, asi imēē iwe uwu umum.

³⁹ Uwuruwi aka akpo urhēnga, unga awuri igwirhe umgbō, nu uwuruwi aka agwirhuwe urhēnga ri itsimum, awuri ikpoa umgbō.

Itser itosa

(Umar 9.41)

⁴⁰ <<Uwuruwi aka ayei umbi, ayei umum. Uwuruwi aka ayei umum ayei uwuku udena umum.

⁴¹ Uwuruwi aka ayei uwuku usōm Arherhu-Num ri itsernga, awuri iyeisa itosa uner uwuku usōm Arherhu-Num. Nu uben uwuku uyei uner uwuku urhika ri irhirhikanga awuri iyeisa itosa iyi uner uwuku urhika.

* 10:36 Àka anyā ikei: Umik 7.6.

⁴² Nu uwuruwi aka adzowe uko ukpewa amē aka aghenga ru uben unera ra abere aka awe angwē imesamum, umum indeyiwa umbi idzidzerhe, awuri ikpoa itosanga.>>

11

Uyesu nu Uyohana Uner Ubōtisima (Irh 7.18-35)

¹ Uyesu aka amaa imesuwe angwē imesanga usōkdūmen hā, unga adzek umō aži amesuwe na adzowe isarhe ra abī Ugarhirhi.

² Ivangye Uyohana ru ugborzī aka agū abinke Ukiristo aka akorhe, unga adene angwē imesanga

³ aži arhusa unga age, <<Awu ungo uwu uwuku ububa ha, use umen itsu asumen ru uwō?>>

⁴ Uyesu adzipa age, <<Àka abvui aži adeyiwe Uyohana ubinkpi umbi aka agū na anyā.

⁵ Abi ibvuta anyāmbō, akatarhu azērthūmbō uzērthā, abi ingbim akerhumbō, abi igbau agūmbō, ikom isongge nggu urhe, adzowukumbō Isarhe Iyiki Ize ra atsūwā.

⁶ Idorh iwu iyi uwu ha aka asi ikpēē umum ri itsi abinke umum iki ikorhe.>>

⁷ Ivangye awe imesu Uyohana aka aži mbō, Uyesu atirha arherhe nggu ikikōnga ri itsi Uyohana age, <<Umbi aži izerhu use ra arhum? Ubū uku uder ugba iki ifeū?

⁸ Iba ishingge rimi, ude umbi adzek aži izerhu use? Utsa uwō aka atsim atorho aka aze? Īī, abika atsim atorho aka aze aseī ra adzēpurhe iyerhe.

⁹ Ude umbi adzek aži izerhu use? Uwuku usōm Arherhu-Num? Īī, umum ideyiwa umbi, ananga uwuku usōm Arherhu-Num.

¹⁰ Unga hā uwi umbō aka atseng ra Arherhu-Num ri itsinga age, << <Umum iwuri idene ungwē itsermum agbaashia ru ungo.

Unga awuri igbishuwa atsīndīngo.>*

¹¹ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, ra abirabē akatsērh aka amar asi itsīmbō Uyohana Uner Ubōtisima. Bōr uwuruwi aka awu uku ucia ri Iyerhe afā, ananga unga.

¹² Udzur ri ivang Uyohana Uner Ubōtisima uba utsī irherē, Iyerhe afā iwe ru uver, abika adzowe uver ha umbō abee ivur ngge ri iker.

¹³ Ubinkutsu kishoo itseng abika asōm Arherhu-Num nu Īkpem Umusa irherhungge arherhe akere utseku ivang Uyohana.

¹⁴ Umbi aba ibemumbi ubinkpi umum iki irherhe, Uyohana unga awu Uirhiya ha umbō aka arherhe uge unga awuri ibanga.

¹⁵ Neke uner uwuku uwu ra ato aka agū, unga agū.

¹⁶ <<Umum ikpangu udan ukpīre nggu use? Awu ru nyaka awekaci iki isei ra anang izeē na ayisa abō age,

¹⁷ << <Umen ibara umbi aserhuwa,

umbi akpēmbi izer.

Umen itsū ubom akpe,

umbi akpēmbi iciu akpe.>

¹⁸ Uyohana aka aba, asi itsuka amēnnga ri ighigha nu ihwihwa, umbō age, <Unga awe ru ipfu iyiki ibewe.>

* 11:10 Àka anyā ikēi: Umrh 3.1.

¹⁹ Ungwē-Ner aka aba agha na ahwa, umbō age, <Àka anyā uner uwuku ubvun igha abin nu ihwiḥwa akarhārḥā, uwerhe abika ayei ikirbi abī nu abi arhim!> Bōr awu itser unera iwuri idēyiwe uge unga awea ri itsoi.>>

Atorh iteuyē iki inasi idzipungge

(Irh 10.13-15)

²⁰ Mōce Uyesu aka atirhi itseyi iteuyē unga aka akorhe irhe abin idzeu ri ngge, ubinkutsu, anera asi idzipumbō.

²¹ <<Atorhngo, Ukorazin! Atorhngo Ubetsaida! Age itser idzeu ha umbō aka atō ru umbi, umbō atōmbō ngge ru Utaya nu Usidon, umbō awuri idzipumbō iki ifitem, umbō awuri itsim ashaka atorho, na asei ra atō.

²² Bōr umum idēyiwa umbi, ru unum ukpuku uvarha arherhe, uvermbi uwuri inangkpō ukpu Utaya nu Usidon.

²³ Ungo igango, Ukafanahum, ungo ukaiferhko uge awuri ibera ungo afū afā? Īī, awuri ikūna ungo acipa ra anang isei abika akpukpe. Itser idzeuyē umbō aka atō ru ungo umbō aba atō ngge ru Usōdām, ukpō uba uwe umō utseku irherē.

²⁴ Bōr umum idēyiwa umbi ru unum ukpuku uvarha arherhe, uvermbi uwuri inangkpō ukpu Usōdām.>>

Àka aba ru umum na akpo iwiwosha

(10.21-22)

²⁵ Ri ivang ḥā Uyesu awu ra anggōm ri Ipfu Isarsatangge, agōr age, <<Umum ikpoi ungo Ute, Utejee uwu afā nggu abī, ungo uku uwōkō iferhe iyere ru abi itsoi nu abi idzursu, nu usōme ake ra awekaci.

²⁶ A Ute, akere ha awu ubinkpi ungo uku ugūiben ikorha ukpō.

²⁷ <<Utemum adzaa abina kishoo ru umum. Unera asi ihwēnga amēn Ungwēē, Ute ikiyikanga ahwēng. Unera asi ihwēngnga amēn Utei, Ungwēē ukpekū nu uwuruwi Ungwē ḥā aka isōme unga.

²⁸ <<Àka aba ru umum, kishoo umbi abika agū azhe na agū imor, umum iwuri idzaamum umbi iwiwosha.

²⁹ Àka adzowe atsimbi na amesa ru umum, ubinkutsu, umum iwu uner inna nu ididōr ra amēnum, nu umbi awuri ikpombi iwiwosha ra amēmbi.

³⁰ Ubinkutsu, idzowe itsimbi ru umum asi iwea ubin uku ughong, abin-mum asi imorke.>>

12

Utejee uwu unum ukpuku uwosha

(Umar 2.23-28; Irh 6.1-5)

¹ Ri ivang ḥā Uyesu azērhā atōng ri ícang uarhkama ru unum ukpuku uwosha. Angwē imesanga agū imerh umbō atirhi igbiu isha arhkama ḥā atāi.

² Ivang abi Ufarisi aka anyā rimi, umbō agōr unga age, <<Unyā! Angwē imesango aka azharhuwe Ikpem unum ukpuku uwosha.>>

³ Ungo agōr umbō age, <<Umbi anasi ivarhumbi ubinkpi Udauda aka akorhe ri ivangye unga nggu awerhu uzērhānga aka agū imerh?

⁴ Ungu aka atsi ru Iya-Num anyangu usarkasar uborodi atāi nggu awerhu uzērhānga, ukpurukpi ri Ikpem awu abika adzowe idēm-Num ukpekū iki itāi.

⁵ Use umbi anasi ivarhumbi ri Ikpem Umusa uge abika adzowe idēm-Num ri itser unum ukpuku uwosha ri Iya-Num aka adakuwe unum ukpuku uwosha na ishimbō ru uvau?

⁶ Umum idēyiwa umbi uwuruwi aka ananga Iya-Num awu nggimi.

⁷ Umbi aba ahwɛngmbi agben itsɛng Arherhu-Num hã iki igɔr igɛ, <Umum ibee umbi awe ra atorh, isi ibeemum idɛm-Num,>* Umbi aba asi itsumbi uvau ra abika asheru uvau.

⁸ Ubinkutsu Ungwɛ-Ner awu Uteijee unum ukpuku uwosha.>>

*Uner ushayi ubok
(Umar 3.1-6; Irh 6.6-11)*

⁹ Adzeka anang hã unga atsiã ru ubã ifɛn-Nummbɔ.

¹⁰ Uner uwɔɔ uboka uku ushayi awu umɔ. Umbɔ abee udikpi umbɔ aka ikpo Uyesu nggu uvau, umbɔ arhusa unga agɛ, <<Ri Ikpem imɛngge umbɔ akerhuwe ru unum ukpuku uwosha?>>

¹¹ Unga agɔr umbɔ agɛ, <<Unera ru umbi aba awuri idɔi ngge igba ru ugh-wee ru unum ukpuku uwosha, uner idɔi ha asi idzur akpɔm ngge atsũwũka?

¹² Unera ananga idɔi akarhãrhã! Nggee asi iwea izharhuwe Ikpem ri ikorhi iyiki ize ru unum ukpuku uwosha.>>

¹³ Mɔcɛ unga agɔr utsal ha agɛ, <<Unamu ubokngo udzek.>> Nggee unga anamu uboknga udzek, ukpɔ ukerhe uwe ru nyaku ukpu uvaa.

¹⁴ Bor abi Ufarisi adzek akɛki itsũwã umbɔ aka ifere Uyesu.

Itsuiſer isɔm Arherhu-Num Uishaya

¹⁵ Ivang Uyesu aka ahwɛng rimi, unga abɔruka anang hã. Arherhe aka adɔsa unga, unga akerhuwe irhãrhãmbɔ.

¹⁶ Unga agbiite atombɔ ugɛ niba adɛyikumbɔ iwiwenga ru unera.

¹⁷ Akɛɛ ake atsuafer ubinkpi uku urherhe ra angwĩ uwuku usɔm Arherhu-Num Uishaya agɛ,

¹⁸ <<Unyã ugãrhãmum uwi umum iki isɛng,
uwu umum iki ibema,
ru unga umum iki igũibɛn.

Umum iwuri itsuke Ipſumum nu unga,
nu unga atsu abiã ahwɛng irhirhika.

¹⁹ Asi isoyinga isa use itsuyi ivum,
asi igũmbɔ urhɛmnga nu atsĩndĩ.

²⁰ Asi ibvũã ugamwi uku uwuri ibvũ,
utɔngviwi uku uwuri irhim,
unga asi irhĩwũka.

Unga awuri ikorha akɛɛ
utseku unga aka itsu irhirhika igba inggbaashi.

²¹ Abiã awuri ifosa ri itsoknga.>>†

*Uyesu nu Uba'arhzaburh
(Umar 3.20-30; Irh 11.14-23)*

²² Mɔcɛ umbɔ akũ uner ibvuta aka afɔr arherhe adaka awe ru ipfu iyiki ibewe aba. Uyesu akerhuwe unga, ngge itsu unga arherha arherhe na anyã ikei.

²³ Anera kishoo adzeidzeu na agɛ, <<Awu Ungwɛ Udauda nuwi?>>

²⁴ Bor abi Ufarisi aka agũ akɛɛ ha, umbɔ agɛ, <<Nggu ijee Uba'arhzaburh uyɛrhe ipfu iyiki ibewe utsal uwurɛ aka isaka akũ atsusuwe ipfu iyiki ibewe ha.>>

²⁵ Uyesu ahwɛnga iferhkɔmbɔ unga agɔr umbɔ agɛ, <<Uben iyɛrhe iki igau agbɛra avaa iwuri itsĩm, nu ubɛn uteu use iya iki igau nggu adɔkake isi idɛɛke.

* 12:7 Åka anyã ikei: Uho 6.6. † 12:21 Åka anyã ikei: Uish 42.1-4.

26 Ushaitan aba atsuwūka Ushaitan, awe ri ifuw nggu itsikamnga. Iyerhanga idēē iguse?

27 Umum iba ikū ijee Uba'arhzaburh itsusuwe ípfu iyiki ibewe, abimbi akū ijee iyikisong atsusuwe? Angwē imesambi awuri itsuka umbi uvau ra arherhe akere.

28 Umum iba ikū ijee Ipfu-Num itsusuwe ípfu iyiki ibewe, mōce Iyerhe Unum iki ibangge ru umbi.

29 <<Use ikei, unera awuri ikorha aguse na adēē atsī ri iya uner uwuku uker avur abinnga? Awuri igbaashia abow unga kata na adēē akarha abin iyanga.

30 <<Uwuruwi aka asi iwea nggu umum, akpēē umum. Uwuruwi aka asi ikōnga nggu umum, asusituwe.

31 Nggee umum ídeyiwa umbi, awuri itsūwūkumbō anera ru kishoo ikpū arhim nu urhena ru Unum, bōr uwuruwi aka arhenu Ipfu-Num, asi itsūwūkumbō arhimnga.

32 Uben unera aba arherhunga urhem uku ubewe ri itsi Ungwē-Ner, awuri itsūwūkumbō unga, bōr uwuruwi aka arheni Ipfu Isarsatangge, asi itsūwūkumbō unga icere use ivang iyiki ibiba.

33 <<Ucucii uku uze uku isaku ughwēr ikpūrhā iyiki ize, ucucii uku ubewe uku isaku ughwēr ikpūrhā iyiki ibewe. Aka isaka ahweng ucucii ri ikpūrhāngge.

34 Umbi abi amēn íbvui, umbi awuri ikorha uguse na adēē arherhe iyiki ize nggu amēn aka abewambi? Ubinkpi uku uwe ra amēn, ukpō uku idzeyiwa ra angwī.

35 Uner uwuku uze aka isaka akū abin aka aze adzeka ra anang aka aze unga aka angwē ru unga. Uner uwuku ubewe aka isaka akū abin aka abewe adzeka ra anang aka abewe unga aka angwē ru unga.

36 Umum ídeyiwa umbi uge ru unum ukpuku uvarha arherhe, awuri ivarhukumbō uben unera ra arherhe akatārkhāke unga aka arherhe.

37 Ubinkutsu, irhem arherhango ake itsu ungo ushōr, ake itsu ungo utsīm.>>

Utsar ukpu Uyunana

(Umar 8.11-12; Irh 11.29-32)

38 Mōce abi Ufarisi abō nu abika amesuwe Ikpem agōr unga age, <<A umarhem, umēn ibee inyā utsar idzeu ru ungo.>>

39 Ungā agōr umbō age, <<Abika abewe, abika asheru Unum, abi undan ukpīre arhusu utsar idzeu! Bōr asi ídeyikumbō umbō utsar, akpurha adēyiwe utsar ukpu uwuku usōm Arherhu-Num Uyunana.

40 Ru nyaku Uyunana aka amaa inuma itaar utsuu nu atenum ra anaa ubēr ukugōng, rimi hā Ungwē-Ner aka imaa inuma itaar utsuu nu atenum awe ru anōnōr abī.

41 Aner Unineba awuri iso adēēmbō ru unum ukpuku uvarha arherhe nggu udan ukpīre na awuri itsu uvau ru ukpō, ubinkutsu, umbō adzipumbō ri udūwā Uyunana. Icere uwuku unang Uyunana uwi nggimi.

42 Ru unum ukpuku uvarha arherhe Usarauniya uwu Unōr awuri iso adēē nggu undan ukpīre na atsuke uvau ru ukpō, ubinkutsu unga adzeka anang akika ader abā igū itsoi Usorhomon. Nggaye uwuruwi aka anangnga Usorhomon awu nggimi.

Ibiba ipfu iyiki ibewe

(Irh 11.24-26)

43 <<Ivangye ipfu iyiki ibewe iba idzek ru unera, iki isaki iyarhe ri inang iyiki ikoi ibee ikpo iwiwosha ni isi ikpongge.

⁴⁴ Ngge igor igε, <Umum ibvui izī ri iyakε umum iki idzek.> Ngge iba ikpo unera ashia umō ri iya ha, ngge inyā umbō aka ayar na agbishumbō iya ha.

⁴⁵ Mōcε ngge ibvui izī ikarhe ipfu iyiki ibewe iyō utōōva, iyiriyε iki ibewe inangngge ngge, ngge kishoo ibā isei umō. Isisei utsa ha iyi imaataka iwuri ibewe inangge iyi inggbaashia. Iwuri iwe rimi nggu undan ukpuku ubewe ukpirε.>>

*Uya nu angwēmbō Uyesu
(Umar 3.31-35; Irh 8.19-21)*

⁴⁶ Uyesu aka awe ra arherhe nggu ikikōng, uyanga nu angwēmbō aba adēē ra awiya, abee arherha arherhe nggu unga.

⁴⁷ Uwō agor unga agε, <<Uyango nu angwēmbi adēē ra awiya, abee irherha arherhe nggu ungo.>>

⁴⁸ Unga agor unga agε, <<Uwukusong awu uyamum, nu abikasong awu angwēmēn?>>

⁴⁹ Ayottu uboknga ra angwē imesanga agε, <<Unyā uyamum uwi nu angwēmēn.

⁵⁰ Uben unerwi aka akorhu ubinkpi Utēmum ra afā aka abema, unga awu ungwēmēn nu unapumēn nu uyamum.>>

13

*Unyaka arherhe uner uwuku udoi abin
(Umar 4.1-20; Irh 8.4-15)*

¹ Ru unum hā Uyesu adzeki iya azī aseisa ru ubang ukau.

² Ikikōng anera irheirhe iki ikōng idziranga, itsu unga atsī ru ukhukhō amē aseī umō. Ikikōnga idēē ru ubang ukau ha.

³ Mōcε unga adēyiwe umbō abina arherhe ru unyaka arherhe agε, <<Uner irham azī inna ikpūnga.

⁴ Unga adēē inna ikpū hā, ikpū iyō igbei nu utsīndī anunu aba akpōuke iyi ha kanying.

⁵ Iyō igbei ru ukpōrha, abī asi iweke akarhārā. Ngge imēr kanying ubinkutsu, abī anang hā asi ighorke.

⁶ Bōr ivangyε unum uku umani iyi ha ikoingge, ubinkutsu, ngge iki ishingge ra anūnang.

⁷ Ikpū iyō igbei ri ididāk, ngge iseng itong ngge iyi ha.

⁸ Ikpū iyō igba ra abī aka aze, anangke ngge iki ighwēr ikpūrā ananaka, iyō isōka utōtōī use isōka itaitaar.

⁹ Unga uwuku awe ra ato, neke unga agū.>>

¹⁰ Angwē imesa ha aba arhusa unga agε, <<Awu use utsu ungo urherhuwe anera arherhe ru unyaka arherhe?>>

¹¹ Unga agor umbō agε, <<Ihweng abinkε aka awōk aki Iyerhe afā aka adzaa ru umbi, bōr asi iwea umbō.

¹² Uwuruwi aka awe ru ihwihweng awuri itomuwe unga akpo arherhe. Uwuruwi aka ashia, awuri iyese ungwērhi ihwihweng ha unga aka awerange.

¹³ Umum irherhuwe umbō arherhe nggu unyaka arherhe ubinkutsu, <<Umbō awuri irhimbō,

bōr asi inyāmbō,

na awuri igūmbō,

bōr asi ihwengmbō.

¹⁴ Irhēm uwuku usōm Arherhu-Num Uishaya iki itsuiferngge ra atsimbō. Iki igor igε,

<< Um̃bi awuri igũmbi
 na asi ihwengmbi,
 umbi awuri irhimb
 na asi inyãmbi.

15 Ubinkutsu, am̃en anera ab̃er̃e awe akerketake,
 aghong umb̃o agũ nggu atomb̃o,
 aka abvurkumb̃o asumb̃o.

Iba isi iwengge rimi, umb̃o awuri anyãmb̃o nggu asumb̃o,
 umb̃o awuri igũmb̃o nggu atomb̃o,
 na ahwengmb̃o nggu am̃enmb̃o,

na adzipa aba ru umum ikerhuwe umb̃o.>*

16 B̃or idorh iwe iyi asumbi ubinkutsu, ake ad̃ẽẽ anyãke, nu atombi ubinkutsu
 ake ad̃ẽẽ agũke.

17 Umum ind̃eyiwa umbi idzidzerhe, abika as̃om Arherhu-Num nu abika
 arhurhika arherhe aka abee inyã ubinkpi umbi aka anyã b̃or asi inyãmb̃o, use
 agũ ubinkpi umbi aka agũ, b̃or asi igũmb̃o.

18 <<Àka akpeto na agũ agben unyaka arherhe uner uwuku unna ikpũ abin
 hã.

19 Ivangye ub̃en unera aka agũ arherhe Iyerhe afã na asi ihwenga ake,
 Undengũ unga aka isaka aba avur ubinkpi umb̃o aka adoi ra am̃ennga. Iwu
 ikpũ iyiki igba ru utsĩndĩ.

20 Iyiriỹe iki igba ra ukp̃orha, iwe ru nyaku uwuku ugũ arherhe ha na ayei
 nggu angg̃om.

21 B̃or unga aka ashia ra anũnang, asi idãrhũnga. Ivang arherhe ha aki ikũ
 uver nggu ayetnum uba, unga awuri izi ra andzing.

22 Iyiriỹe iki igba ra anang idid̃ak ngge iwe ru nyaku uwuku ugũ arherhe
 ha, b̃or iwãrhãna abin upfung ri ibee iwe ru ubin ib̃erh ni ik̃ennge arherhe
 ha ighw̃er ikpũrhã.

23 B̃or iyiriỹe iki igba ra abĩ aka aze iwe ru nyaku uwuku ugũ arherha ha na
 ahwenga ake. Unga aghw̃er ikpũrhã, ananaka, is̃oka ut̃õt̃ĩ, use is̃oka itaitaar
 idikunga nggu ubinkpi umb̃o aka adoi.>>

Unyaka arherhe ubĩ ri itsem

24 Uyesu abvui adzowe umb̃o unyaka arherhe ak̃oo age, <<Iyerhe afã iwu
 ru nyaku unerwi aka anna ikpũ iyiki ize ri icangnga.

25 B̃or ivangye anera kishoo aka awu ru urh̃o, unggamtsaknga azĩ adoi ikpũ
 ubĩ ri icang itsem hã na azĩã.

26 Ivangye ikpũ abin hã iki im̃er, um̃o ubĩ igakp̃o um̃er.

27 <<Agãrhũ uner icang hã aba ag̃or unga age, <A uteiya, ungo usi idos̃o ikpũ
 iyiki ize ri icangngo? Ubĩ udzeke ukp̃o?>

28 <<Unga age, <Awu unggamtsakmum unga akorha aki ha.>

<<Agãrhã ha age, <Ungo ubeengo um̃en izi iz̃onge ubĩã hã?>

29 <<Unga age, <Iĩ, ubinkutsu, umbi aba awuri iz̃ongmbi ubĩ ri itsem hã,
 umbi ad̃ẽẽ abvurhkumbi itsema nggu ubĩã hã.

30 Àka aneke ake aseng urh̃onga utsku ivang iyiki ititeng. Ri ivang
 hã umum iwuri id̃eyikũ abi aka ateng hã, umb̃o agbaashia ateng ubĩã
 hã apfuma, aboyi atsã atsã, umb̃o akpũwe, b̃or akarhi itsema aba atsuku
 ungbannum.> >>

Unyaka arherhe ishaa ikpũ iyiki ici *(Umar 4.30-32; Irh 13.18-19)*

* 13:15 Àka anyã iki: Uish 6.9,10.

³¹ Unga abvui adeyiwe umbō unyaka arherhe akō agē, <<Iyerhe afā iwe ru nyaki ishaa ikpū iyiki ici, utsa uwōō aka anyanga adoi ri icangnga.

³² Ngge iwu iyiki icia ri ikpū abin, bōr ngge iki imēr iseng, ngge iwu ucucii uwuku ugōng, anunu akang ashiyake ra aboka.>>

Unyaka arherhe aki uga

(Irh 13.20-21)

³³ Unga abvui adzowe umbō unyaka arherhe akō agē, <<Iyerhe afā iwu ru nyaku ungwērū uga ukutserh aka akayi nggu agbiu isōka ivaa aki akō abvurh, umgbō ufuyiwe kishoo agbiu ha.>>

³⁴ Uyesu adeyiwe ikikōng anera kishoo abin akērē nggu unyaka arherhe. Unga asi irherhunga ubin ukpōō umō uku usi iwekpō unyaka arherhe.

³⁵ Ngge itsuifer ubin uwuku usōm Arherhu-Num aka arherhe agē, <<Umum irherha arherhe nggu unyaka arherhe, abinkē aka awōk utirhi ri imimunu upfung.>>[†]

Agben unyaka arherhe

ubū ru itsem

³⁶ Mōcē unga abōre ikikōng anera na atsā ri iya. Angwē imesanga aba agōr unga agē, <<Udeyiwa umēn agben unyaka arherhe ubū ri icang itsem.>>

³⁷ Unga agē, <<Uwuruwi aka adoi ikpū iyiki ize awu Ungwē-Ner.

³⁸ Ichang hā ngge iwe upfung, ikpū iyiki ize ha iwe angwē Iyerhe afā. Ubū uwe angwē Undenggū.

³⁹ Nu unggamtsak uwuku udoi ubū hā, awu Undenggū. Ivang iyiki iteng hā, awe imimaa upfung, abika atuteng hā awe ípfu itser-Num.

⁴⁰ <<Ru nyaka umbō iki ikarhu ubū akpīwe ru urha, iwuri iwe rimi ri imimaa upfung.

⁴¹ Ungwē-Ner awuri idene ípfu itsernga ngge idze, iwuri ikpotuwe Iyerhe afānga ubēn ubin uku utsu igba ra arhim nu kishoo abika akorhi iyiki ibewe.

⁴² Umbō awuri itare abika abewunga ri ikon urha, ra anangkē umbō aka iciau akpe na atāi anyī.

⁴³ Mōcē abika arhika awuri irhang ru nyaki ishaa unum ri Iyerhe Utēmbō. Unga uwuku awe ra ato, neke unga agū.

Unyaka arherhe abin

ugarh ri iwōk

⁴⁴ <<Iyerhe afā iwu ru nyaka abin ugarh aka awōk ri icang. Ivangyē unera aka akpo ake, unga awōke ake ikēi, agōm na azī agoshe kishoo abinnga na agoi icang hā.

Unyaka arherhe utarh ukpuku

uwe ru ugarh

⁴⁵ <<Iyerhe afā iwu ru nyaku uner igoi uwuku ubee atarhkē aka awu ru ugarh.

⁴⁶ Ivangyē unga aka akpo utarh ugarh ha akarhār hā, unga azī agoshuka kishoo abinkē unga aka awe ra ake na agoi utarh ugarh ha.

Unyaka arherhe itang igber

⁴⁷ <<Iyerhe afā iwe ru nyaki itang igber iyiki idzui abēr h. Umbō iki itang ru ukau ukugōng ngge idzui kishoo ikpū abēr h.

⁴⁸ Ivangyē ngge iki itōk, abi udēm agbiir azī ru ubang ukau ukugōng hā. Mōcē umbō aseī na ateng abēr h aka azea atsuku uzing na atare akika abewe.

[†] 13:35 Àka anyā ikēi: Amb 78.2.

⁴⁹ Iwuri iwe rimi ri imimashu upfung. Ípfu itser-Num iwuri iba igashuwe abika abewe nggu abika arhurhika.

⁵⁰ Umbō awuri itare abika abewunga ri ikon urha, ra anangke umbō aka iciu akpe na atāi anyĩ.>>

⁵¹ Uyesu arhusa age, <<Umbi ahwengmbi akere ha kishoo?>>

Umbō age, <<ĩĩ.>>

⁵² Unga agor umbō age, <<Nggee uben uwuku umesuwe Ikpem umbō aka adeyiwe unga Iyerhe afā, awe ru nyaku utei iya aka akū abin adzeka ru angbannga aka afa nu aka agbe.>>

Akpēmbō Uyesu ru Unazarat
(Umar 6.1-6; Irh 4.16-30)

⁵³ Ivangye Uyesu aka amaa unyaka arherhe akere, unga aboruka anang hā.

⁵⁴ Ivangye unga aka aba utepunga, unga atirhi imesuwe anera ru ubā ifen-Nummbō. Umbō adzeidzeu na arhusa age, <<Utsak uwure akpo itsoi iyere rine rimi nu ijee iyiki ikorha abin idzeu?>>

⁵⁵ Asi iwea uwere ha awu ungewē ukapinta ha? Asi iwea uyanga umbō iki iyisa Umaryamu? Asi iwea angwēmbō rabe, umbō Uyaku nu Uyusuf nu Usiman nu Uyahuda?

⁵⁶ Asi iwea kishoo anapumbō rabe nggu umen? Awu rine unga aka akpo kishoo abin akere ha?>>

⁵⁷ Mōce umbō agū avom nggu unga.

Bor Uyesu agor umbō age, <<Awu ru uben unera aka adzowe uner uwuku usom Arherhu-Num igong, bor asi iwea abi utepunga, nu abi iyanga.>>

⁵⁸ Awu ida imangmangmbō itsu unga asi ikorhunga abin idzeu arherhe nggō ha.

14

Akpe Uyohana Uner Ubōtisima
(Umar 6.14-29; Irh 9.7-9)

¹ Ri ivang hā Uyerhe Uhiridu aka agū arherhe ri itsi Uyesu.

² Unga agor abika atōwe unga itser age, <<Awu Uyohana Uner Ubōtisima unga asok ra akpe! Ngge itsu unga awuri ijee iyiki ikorha abin idzeu akere.>>

³ Ubinkutsu Uhiridu aka adzur Uyohana agbang ru ugborzī ri itsi Uhirudiya utserha ungewēmbō Ufirhibu.

⁴ Ubinkutsu Uyohana adeyiwe Uhiridu age, <<Isi imēngge ungo uku up-fun Uhirudiya!>>

⁵ Uhiridu abee ifere Uyohana, bor agū iwei anera, ubinkutsu umbō aka anyangu Uyohana awu uwuku usom Arherhu-Num.

⁶ Unum imar Uhiridu uku uba uwe, unapa Uhirudiya azer azer ri irhowa ha atsu Uhiridu agūiben akarhārha.

⁷ Nggee unga ayirh na abemuwe idzowe una hā kishoo ubinkpi unga aka ifena.

⁸ Uyisa una hā adzowe itsūwā, age, <<Udzaa umum itsi Uyohana Uner Ubōtisima ri itērḥāzou.>>

⁹ Amēn uyerhe aghong, bor ri itsi atsen irhowa ha nu uyirh ha utsu unga atsu umbō adzowe ubinkpi una hā aka abee.

¹⁰ Unga adene umbō azī azharhukumbō itsi Uyohana ru ugborzī.

¹¹ Akū itsi ha nu itērḥāzou aba adzowe ru una hā, unga atsā akowuka uyanga.

12 Angwē imesu Uyohana aba ashupu ukomnga adzake. Mōce umbō azī asōme Uyesu.

*Uyesu adzowe ubingha inera
anakagōnga atōō*

(Umar 6.30-44; Irh 9.10-17; Uyoh 6.1-14)

13 Ivang Uyesu aka agū rimi, unga asok atsi ukhukhō amē agar azīā anangke anera aka ashimbō awe ikiyikanga. Bōr ikikōng anera iki igū rimi, umbō adzeka ri iteu adōsa unga ra adak.

14 Ivangye unga aka adzeku ukhukhō ha anyā anera aka akōng arherhe, unga agū atorh umbō na akerhuwe abi irhārhambō.

15 Urheε uku uwe, angwē imesanga aba agōr unga age, <<Anang akere ashike ru uner, nggayε urheε uku uwekpō. Usoyiwe ikikōnga umbō azīmbō, ngge itsū umbō atsi ri iteu azī agoi ubingha.>>

16 Uyesu age, <<Isi imēngge umbō azīmbō. Āka adzowe umbō ubin umbō agha.>>

17 Umbō agōr age, <<Umēn ikpurhi iwe ru ipō uborodi itōō nu abērha avaa.>>

18 Unga age, <<Āka akūwā ake ru umum nggimi.>>

19 Na agōr anera asei nu ubī. Unga anyangu ipō uborodi atōō hā na abērha ha ikivarhake. Abera asunga arhi afā, atar uwēε ru Unum. Unga atsōka adzowe ra angwē imesanga, umbō agashuwe ra anera.

20 Umbō kishoo agha ashur, nu angwē imesanga arhōyī awushunga. Ake atōk azīnga usōkdūmēn.

21 Irheε anera aka agha ubingha ha akatsak atsimbō anaka agōnga atōō, asi ivarhumbō akatsērha nu awēkaci.

*Uyesu azērhū uzērā nu amē
(Umar 6.45-52; Uyoh 6.15-21)*

22 Kanying Uyesu atsu angwē imesanga abōre unga na atsi ukhukhō amē agbaashia azīmbō ugar ukpōrō. Unga asoyiwe ikikōnga.

23 Unga aka asoyiwe umbō amaa, unga afūā ni itsi igūa ikiyikanga azīā ifēn-Num. Urheε uwekpō, unga awe ru nggō ha ikiyikanga.

24 Ri ivang hā ukhukhō ha uku uzī udermgbō ru ukau ukugōng hā, ugba unyaikpō utsu amē uni ikwēr umgbō.

25 Ivanga iwu akara ataar aki utsuu, umbō anyā Uyesu aka azērā nu amē ukau ukugōng azīā ru umbō.

26 Ivang angwē imesanga aka anyā unga azērā nu afafā amē, umbō agū iwei. Age, <<Awu imārāhā!>> Atsu ivum iwei iki ifērmbō.

27 Kanying Uyesu agōr umbō age, <<Āka aker amēnmbi! Awu umum. Niba agūmbi iwei.>>

28 Mōce Ubitru agōr unga age, <<A Utejee, aba awu ungo, utsu umum izērā nu afafā amē ība ru ungo.>>

29 Uyesu age, <<Uba.>>

Mōce Ubitru adzeku ukhukhō ha, atirhu uzērā nu afafā amē azīā ru Uyesu.

30 Bōr unga aka anyā ugba, unga agū iwei na atirhunga ididēε. Unga atsu ivum, age, <<A Utejee, ufōrh umum!>>

31 Kanying Uyesu anamu uboknga adzur unga, age, <<Ungo uner imang-mang iyiki ici, awu use utsu ungo ucang?>>

32 Ivangye umbō aka atsi ukhukhō ha, ugba ha ukpe unu.

³³ Mɔcɛ abirabɛ aka awe ru ukhukhɔɔ ha adzowe unga igɔng, agɛ, <<Idzidzerhe ungo uwu Ungwɛ Unum.>>

Uyesu akerhuwe abi irhārḥā

ru Ujanisarat

(Umar 6.53-56)

³⁴ Ivangyɛ umbɔ aka agar ukau ha, umbɔ acipa ru abī Ujanisarat.

³⁵ Aner ha ahwɛngmbɔ ugɛ Uyesu awu umɔ, umbɔ adene umbɔ adɛyiwe anera aka awu ra abi hā. Umbɔ akū kishoo abi irhārḥā aba ru unga.

³⁶ Umbɔ ashōrhā unga aneke abi irhārḥā amaa abangu ifɛn atorho akagɔnga. Nu kishoo abirabɛ aka abanga ake, akerhumbɔ.

15

Isisar nu ida isisar

(Umar 7.1-13)

¹ Mɔcɛ abi Ufarisi abɔɔ nu abika amesuwe Ikpem adzeku Urusharhima aba ru Uyesu arhusa agɛ,

² <<Awu use utsu angwɛ imesango azharhuwe agbeyi atokamɛn? Asi isorhmbɔ abokmbɔ na adɔrha agha ubingha.>>

³ Bɔr Uyesu agɔr umbɔ agɛ, <<Awu use utsu agbeyambi atsu umbi azharhuwe Ikpem Unum?

⁴ Ubinkutsu Unum agɛ, <Udzowe imor ru utɛngo nu uyango,>* nu <Uben unera aka arhenu utenga use uyanga awu ufang umbɔ afɛre unga.>†

⁵ Bɔr umbi amesuwe ugɛ ubɛn unera aba awea ru ubinkpi unga aka iyike utenga use uyanga, na adɛɛ agɔr umbɔ agɛ, <Ubin hā uwu izūwā iyi Unum.>

⁶ Rimi hā umbi agɛ asi iwea ufang unga idzowe imor utenga nggu ukpɔ. Agbeyambi atsu umbi anyanga Arherhu-Num awe ibɛm.

⁷ Umbi abi ukpukpeta! Irhikungge uwuku usɔm Arherhu-Num Uishaya aka asɔm arherhe ri itsimbi agɛ,

⁸ <<Aner abɛrɛ adzaa umum igɔng nggu angwĩmbɔ ukpekū, bɔr amɛnmbɔ aderke nggu umum.

⁹ Umbɔ adzaa umum igɔng ibɛm, anu imesuwe ikpem anera ugɛɛ Unum adzowe umbɔ.> ‡>>

Abinkɛ aka awuri itsu ida isisar

(Umar 7.14-23)

¹⁰ Uyesu ayisi ikikɔnga iba ru unga agɔr umbɔ agɛ, <<Àka akpeto na ahwɛng.

¹¹ Asi iwea ubinkpi iki itsĩ ra angwĩ unera itsu unga asi isara, bɔr ubinkpi uku idzeka ra angwĩnga, ukpɔɔ utsu unga <asi isara.> >>

¹² Mɔcɛ angwɛ imesanga aba ru unga arhusa agɛ, <<Ungo uhwɛngngo abi Ufarisi agū avɔm umbɔ aka agū arherha akɛrɛ?>>

¹³ Unga agɛ, <<Uben ubinkpi Utɛmum ra afā aka asi idosa, awuri ib-vurhuwe.

¹⁴ Àka aneke umbɔ, umbɔ awu abi ibvuta abika adarh abi ibvuta. Uner ibvuta aba adarha uner ibvuta, umbɔ ikivarhambɔ awuri igba ru ughwee.>>

¹⁵ Ubitru agɔr unga agɛ, <<Usɔma umɛn agben unyaka arherhe ha.>>

¹⁶ Mɔcɛ Uyesu agɛ, <<Umbi anasi ihwɛngmbi?

¹⁷ Umbi asi ihwɛngmbi ubɛn ubinkpi uku utsĩ ra angwĩ unera, utsĩ ra ananga nu udzekpɔ ri iyornga?

* **15:4** Àka anyā ikei: Idzi 20.12; Iva 5.16. † **15:4** Àka anyā ikei: Idzi 21.17; Urha 20.9. ‡ **15:9** Àka anyā ikei: Uish 29.13.

¹⁸ Bɔr ubinkpi uku idzeka ra angwĩ, udzeka ra amɛnnga, ukpɔɔ ha utsu unera asi isara.

¹⁹ Ubinkutsu, ifɛrhkɔ iyiki ibewe iki isaki idzeyiwa ra amɛn unera, ifɛr uner, itoma-dak, iyiki itārḥā, ivɛu, igberangwĩ, nu idakuwe itsok unera.

²⁰ Akɛɛ atsu unera asi isara, bɔr igha ubin nggu abok aka ada isisorḥ asi itsu unera asi isara.>>

*Imangmang utserḥ uwɔɔ
(Umar 7.24-30)*

²¹ Uyesu aka abɔre anang ḥā na azĩā abĩ Utaya nu Usidon.

²² Utserḥ Ukan'ana aka aseɪ ra abĩ ḥā aba ru unga, na atsarḥi irhaknga aɛɛ, <<Ucorhuwa umum! Utejee, Ungwɛ Udauda, ipfu iyiki ibewe inu idzowe unapmum uver.>>

²³ Uyesu asi iyanuka urḥɛm. Nggee angwɛ imesanga aba ashḥrḥā unga aɛɛ, <<Udene unga azĩā, ubinkutsu arḥaruwe atomɛn nggu ivum adɔsa umɛn.>>

²⁴ Mɔɛ Uyesu agɔr utserḥ ha aɛɛ, <<Adena umum ri idɔi Uisairḥa iki igwir ukpekũ.>>

²⁵ Bɔr utserḥ ha aba atararḥu ru unga, aɛɛ, <<A Utejee, uma uyika umum!>>

²⁶ Uyesu aɛɛ, <<Isi irhikungge umbɔ anyangu ubingha awekaci atsuke ijui.>>

²⁷ Unga aɛɛ, <<Ĩi, Utejee, bɔr ijui iki isaki ighangge awushu ubingha aki idzeku utebur iyi uteiya agbei nu abĩ.>>

²⁸ Mɔɛ Uyesu agɔr unga aɛɛ, <<A atserḥ ha, imangmango iwe akarḥārḥā! Iibeeango ikpongge.>> Kanying unapunga akerhunga.

Uyesu akerhuwe anera arḥerḥe

²⁹ Uyesu abɔre umɔ na adɔsu udiku ubang Ukau Ugarḥirḥi. Mɔɛ unga afũ igũ aseisa.

³⁰ Nggaa ikikɔng iba ru unga, akũ akatarḥu, nu abi ibvuta, nu abika akaikai, nu abika afɔr arḥerḥe adambɔ, nu abɔɔ arḥerḥe, aden umbɔ ra adaknga, nu unga akerhuwe umbɔ.

³¹ Anera adzeidzeu umbɔ aka anyā agbau arḥerḥa arḥerḥe, abika akaikai ayormbɔ akerḥuwa, akatarḥu azērḥũmbɔ uzērḥā, abi ibvuta anyāmbɔ. Nu umbɔ kishoo akpoi Unum uwu Uisairḥa.

*Uyesu afuka anera
anakagɔnga anaa
(Umar 8.1-10)*

³² Uyesu ayisa angwɛ imesanga aba ru unga na aɛɛ, <<Umun icorhuwe aner abɛɛ. Awu unum untaar nukpi umbɔ aka awe nggu umum ashimbɔ ru ubingha. Umum isi ibeemum isoyiwe umbɔ nggu imerḥ, utsur umbɔ agbeimbɔ ru udi.>>

³³ Angwɛ imesanga aɛɛ, <<Umun ikpo ubingha ri inɛɛ ra arḥum akɛɛ uku imɛ ifuka arḥerḥa anera abɛɛ?>>

³⁴ Uyesu arḥusa umbɔ aɛɛ, <<Umbi awe ru ipɔ uborodi isong?>>

Umbɔ aɛɛ, <<Utɔɔva nu ungwɛrḥā abɛrḥ ukunjiir.>>

³⁵ Unga atsu ikikɔnga iseisa abĩ.

³⁶ Mɔɛ unga anyangu ipɔ uborodi ha utɔɔva nu abɛrḥ ha, unga aka atar uwɛɛ ru Unum. Mɔɛ na atsɔka ukpɔ adzowe angwɛ imesanga, umbɔ agashuwe ikikɔng anera.

³⁷ Kishoo agha ashur. Angwɛ imesanga arḥɔyĩ awushunga ra abĩ ake atɔk azĩnga utɔɔva.

³⁸ Abirabɛ aka agha akatsak awu anakagɔnga anaa, asi ivarhumbo akatsɛrh nu awekaci.

³⁹ Uyesu aka asoyiwe ikikɔng anera amaa, unga atsi ukhukhɔ amɛ aziã abĩ Umagadan.

16

Umbɔ abee utsar

(Umar 8.11-13; Irh 12.54-56)

¹ Abi Ufarisi nu abi Usaduki aba aviru Uyesu, arhusa unga ugɛ unga akorhu ubin idzeu ukpu uwu utsar uku udzeka afã.

² Unga agɛ, <<Urhe uba uwekpɔ, umbi aka isaka agɔr agɛ, <Ananga awuri izeke udã, afã awe uku uzhããĩ.>

³ Nu unkpeeka umbi aba anyã afã awe uku uzhããĩ na atsir nggu ufin inai, umbi aka isaka agɔr agɛ, <Irherɛ inai iwuri idoiinge.> Umbi adɛɛ ahwɛngmbi agben afã, bɔr umbi asi ihwɛngmbi atsarkɛ aka idɛyiwe agben abinkɛ aka anu ikorhe inum iyere.

⁴ Abika abewe, abika asheru Unum, abi undan ukpirɛ arhusu utsar idzeu! Bɔr asi idɛyikumbo umbɔ utsar, akpurha adɛyiwe utsar ukpu uwuku usɔm Arherhu-Num Uyunana.>> Uyesu abɔre umbɔ na aziã.

Uga abi Ufarisi nu uwu

abi Usaduki

(Umar 8.14-21)

⁵ Ivangyɛ umbɔ aka agar ukau ha, angwɛ imesa ayirukumbo ikpɔm uborodi.

⁶ Uyesu agɔr umbɔ agɛ, <<Àka angwɛdzɛn, àka akpɔm amɛnmbi nggu uga abi Ufarisi nu abi Usaduki.>>

⁷ Umbɔ arherhe nggu adɔkambɔ agɛ, <<Unga arherhe rimi ubinkutsu, awu umɛn iki isi ikpɔmmɛn uborodi.>>

⁸ Uyesu ahwɛnga ubinkpi umbɔ aka anu irherhe unga arhusa agɛ, <<Umbi abi imangmang iyiki ici, awu use utsu umbi arherhe nggu adɔka ugɛ umbi ashimbi ru uborodi?

⁹ Utɛku icɛɛ umbi anasi ihwɛngmbi? Umbi aka ayirukumbi umum iki ikũ ípo uborodi itɔɔ ifuka anera anakagɔnga atɔɔ? Azĩnga asong umbi aka arhõyĩ atɔk?

¹⁰ Ikei ípo uborodi utɔɔva uku uwe ubingha anera anakagɔnga anaa. Azĩnga asong umbi aka arhõyĩ atɔk?

¹¹ Awu use utsu umbi asi idɛɛ ahwɛngmbi ugɛ umum isi irherhumum arherhe uborodi? Umum igɔr ugɛ àka akpɔm amɛnmbi nggu uga abi Ufarisi nu abi Usaduki.>>

¹² Mɔcɛ umbɔ aka ahwɛng ugɛ asi igɔra umbɔ ikpɔm amɛn ru uga uborodi, bɔr agɔr umbɔ ikpɔm amɛn ri imesa abi Ufarisi nu abi Usaduki.

Ubitru adekuwe Uyesu

unga awu Ukiristo

(Umar 8.27-30; Irh 9.18-21)

¹³ Ivangyɛ Uyesu aka aba ra abĩ abi Ukaisariya Ufirhibi, unga arhusa angwɛ imesanga agɛ, <<Anera ani igɔr ugɛ Ungwɛ-Ner awu ungamɔ?>>

¹⁴ Umbɔ agɛ, <<Abɔɔ agɔr ugɛ Uyohana Uner Ubɔtisima, abɔɔ agɛ Uirhiya, abɔɔ agɛ Uirimiya use uwɔɔ ra abika asɔm Arherhu-Num.>>

¹⁵ Unga arhusa umbɔ agɛ, <<Bɔr umbi agɔr ugɛ umum iwu ungamɔ?>>

¹⁶ Ubitru agɛ, <<Ungo uwu Ukiristo Ungwɛ Unum uwu urhe.>>

¹⁷ Uyesu agor unga age, <<Ungo uwu uner idorh, Usiman ungwē Ujona! Asi iwea unera adeyiwa ungo akere ha, awu Utemum uwuku uwe ra afā.

¹⁸ Umum ideyiwa ungo uge ungo uwu Ubitru, agbena age ifa. Nu ifa iyere umum iki idzin ikikang abika adosa, iyiriyee ijee akpe isi inangge ingge.

¹⁹ Umum iwuri idzaamum ungo ijee iki idzeki Iyerhe afā. Uben ubinkpi ungo iki ibow ru upfung, awuri ibow ukpo ra afā. Uben ubinkpi ungo iki igarhuwe ru upfung, awuri igarhuwe ukpo ra afā.>>

²⁰ Mōce unga agbiite ato angwē imesanga utsur umbō adeyikumbō unera age unga awu Ukiristo.

*Uyesu asom ikpū akpenga aka ikpe
(Umar 8.31–9.1; Irh 9.22-27)*

²¹ Udzur ri ivang hā Uyesu atirhi ideyiwe angwē imesanga uge awu ufang unga awuri izi Urusharhima na ahwa ayetnum ra abina arherhe ru abok akakū, nu ateiya abika adzowe idem-Num, nu abika amesuwe Ikpem. Awu ufang umbō afere unga, ru unum untaar unga awuri isok abeka.

²² Ubitru agbiira unga azī ri ifena atirhi itserha unga age, <<Ishingge Uteijee! Akere asi ikorhuke nggu ungo!>>

²³ Uyesu adzipa agor Ubitru age, <<Usoko ru umum Ushaitan! Ungo uwu utarh ukpuku ukwer itok ru umum, iferhkango iwe ru nyaki iyi anera, isi iwengge ru nyaki iyi Unum.>>

²⁴ Mōce Uyesu agor angwē imesanga age, <<Uba unera abeenga idosa umum, awu ufang unga akpēē itsikamnga, na ashupu igārhamau ucucianga adosa umum.

²⁵ Uben unerwi aka abee iforh urhenga, umgbō uwuri igwirmgbō. Bōr uwuku ugwirhuwe urhenga ru umum awuri ikpoa umgbō.

²⁶ Awu use izea unera aki ikpo abin upfung kishoo na ashia ru urhe uwu ugbagbaa? Use unera awuri ikū use afaru urhenga uwu ugbagbaa?

²⁷ Ungwē-Ner awuri ibanga nggu ikpikpoi Utenga nggu ipfu itsernga, mōce unga aka ifai uben unera itsernga aka atō.

²⁸ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, abōō rabō adēē nggimi asi ikpembō utseku umbō aka inyā ibiba Ungwē-Ner ri Iyerhanga.>>

17

*Idzidzipu iyor Uyesu
(Umar 9.2-13; Irh 9.28-36)*

¹ Inuma utōī iki imaa Uyesu akū Ubitru, Uyaku nu Uyohana ungwēmbō Uyaku, umbō azī ni itsi igū iyō iderdetangge, anangke umbō aka awe ikiyikambō.

² Umō unga adzipa awuwea ra asumbō. Asunga arhang ru nyaki ishaa unum, atorhanga awe aka aterha uku upērheng ru nyaki irhirhang.

³ Kanying Umusa nu Uirhiya akapeeng ru umbō, adēē arherhe nggu Uyesu.

⁴ Ubitru agor Uyesu age, <<A Uteijee, izengge umen iki iwe nggimi. Ungo uba ubeengo, umum itar atsurha ataar nggimi, unying uwu ungo, unying uwu Umusa nu unying uwu Uirhiya.>>

⁵ Adēē ra arherhe nukpi nggaa amēē aka arhang atsire umbō, nu urhem ra amēē ha uku ugōr uge, <<Uwēē awu Ungwēmum, uwuruwi umum iki ibema. Amenmum agūiben nggu unga akarhārā. Aka akpeto ru unga!>>

⁶ Ivang angwē imesa ha aka agū rimi, iwei ifer umbō, umbō akwer asumbō atsim ra abī.

⁷ Bōr Uyesu aba abanga umbō age, <<Aka asisok. Niba agūmbi iwei.>>

⁸ Umbə aka abera atsimbə asi inyāmbə uner uwə, akpurha anyā Uyesu.

⁹ Umbə aka awe ru utsīndī uwuku ucipuwa ni itsi igū hā, Uyesu atsu umbə age, <<Niba adēyikumbi unera ubinkpi umbi aka anyā utseku Ungwē-Ner aka isok ra akpe.>>

¹⁰ Angwē imesa ha arhusa unga age, <<Awu use utsu abika amesuwe Ikpem agər ugē awu ufang uner uwuku usəm Arherhu-Num Uirhiya aka igbaashia aba?>>

¹¹ Unga agər umbə age, <<Awu idzidzerhe Uirhiya aka iba, unga igbishu uben ubin.

¹² Bər umum idēyiwa umbi, Uirhiya aka abanga, bər umbə asi ihwengmbə unga, na akorhuwe unga ubinkpi umbə aka abee. Rimi hā Ungwē-Ner aka ihwa ayetnum ru ubokmbə.>>

¹³ Məce angwē imesa ha ahweng ugē unga arherhe arherha ha ri itsi Uyohana Uner Ubətisima.

Ikerhuwe uwəkuci ri ipfu

iyiki ibewe

(Umar 9.14-29; Irh 9.37-43a)

¹⁴ Ivangyē umbə aka azī atsi ra anang ikikənga, uner uwə aba ru Uyesu atararhu ra anangnga.

¹⁵ Na age, <<A Utejee, uma ugū atorh ungwēmum, awuri irhārhi unggbungbuwa, aka ahwa uver akarhārhi. Idikunga irheirhe unga iki igbei ru urha use ra amē.

¹⁶ Umum iki ikūna unga izī ra angwē imesango, bər umbə asi idē akerekumbə unga.>>

¹⁷ Uyesu age, <<Umbi abi udan ukpirē, abika asheri imangmang, abi amən aka abewe. Umum iki isei idārhumum nggu umbi, ukang umbi aka awe ru imangmang ru umum? Utseku ukang umum iki ibima nggu ida imangmangmbi? Ukū ungwē hā uba nggē ru umum.>>

¹⁸ Uyesu atserhi ipfu iyiki ibewa ha idzengge ru ungwē hā. Kanying ungwē hā akherhunga.

¹⁹ Məce angwē imesa ha aba ru Uyesu ri ivangyē anera aka ashimbə nggu unga, agər unga age, <<Awu use utsu umən ifər itsūwe ipfu iyiki ibewa ha idamən?>>

²⁰ Uyesu agər umbə age, <<Imangmangmbi iwe ukunjir ngge itsu. Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, umbi aba awembi ri imangmang ukunjir ru nyaki ishaa umastad, umbi adē agərmbi igū iyere age, <Usoku nggē uzī ru nggə>, ngge iwuri iso izingge. Ubin usi inangkpo umbi.>>*

Uyesu arherha arherhe

akpenga ikēi

(Umar 9.30-32; Irh 9.43b-45)

²² Ivangyē angwē imesa ha aka akəng ra abī Ugarhirhi, unga agər umbə age, <<Awuri ighambə adak Ungwē-Ner adzowe unga ra abok anera.

²³ Umbə awuri ifere unga, ru unum untaar unga awuri isok abeka.>> Amən angwē imesa ha aghong.

Ifai ikirbi Iya-Num

²⁴ Uyesu nu angwē imesanga aka atsi ru Ukafanahum, abika ayei ikirbi Iya-Num akpo Ubitru arhusa unga age, <<Umarhemmbi asi ifaisa ikirbi Iya-Num?>>

* **17:20** Abvur akə aki itseng abok aki isha agərke ikēi ugē, **21** Bər ikpū ipfu iki ibewe iyere isi idzengge, awu ikpem igha ubin nu ifen-Num ukpekū iwuri itsu ngge idzek.

²⁵ Unga age, <<Afasa.>>

Ivange Ubitru aka aba ri iya, Uyesu atirhi arherha arherhe nggu unga age, <<Ungo unyā uguse Usiman? Ayerhe ayei ikirbi abī ru ungamo, ra awekacimbo use ra abikase?>>

²⁶ Ubitru age, <<Ra abikase.>>

Moe Uyesu age, <<Awekacimbo asi ifaimbo nukpo.

²⁷ Bor utsur umen iwemen ru uvau ra anera abere, uzī ru ukau ukugong utang igber. Uyanga angwī uberh ha ungo uku utirhu udzur. Ungo ikpoō ishaa imang uazurhfa. Ukū ishaa imang uazurhfa ha ufai imang iyi Iya-Numngo nggu iyi umum.>>

18

Uwuku ugonga ri Iyerhe afā

(Umar 9.33-37, 42-48; Irh 9.46-48; 17.1-2)

¹ Ri ivang hā angwē imesa ha aba arhusu Uyesu age, <<Ungamo awu uwuku ugonga ri Iyerhe afā?>>

² Unga ayisu ungwērthū uwekuci atsu unga adēē ra ateumbo,

³ na age, <<Umum ideyiwa umbi idzidzerhe umbi aba asi idzipa awembi ru nyaka awekaci, umbi asi itsimbi Iyerhe afā.

⁴ Nggee, uwuruwi aka arherhi itsinga ru nyaku ungwē uwure unga awu uwuku ugonga ri Iyerhe afā.

⁵ <<Uben unera aka ayeisa ungwērthū uwekuci ru nyaku uwerē ri itsok-mum, ayei umum.

⁶ Bor uwuruwi aka atsu unying ra awekaci abere abika awe ru imangmang ru umum atsiā ra arhim, ugba umbō abope nggaa ukō igō ru urhoknga na atare unga atsi ru ukau ukugong.

⁷ <<Atorh upfung ri itsi abinke aka atsu anera atsi ra arhim! Awu ufang abin hā aka iba, bor atorh uwu ha aka itsu ake aba.

⁸ Uba ubokngo use udakngo uni itsu ungo utsi ra arhim, uzharha ukpō utare. Ugba ungo utsi ru urhe ukpu ugbagbaa nggu ubokngo unying use udakngo unying nu umbō aka itare ungo utsi ru urha ukpu ugbagbaa nggu aboka avaa use adaka avaa.

⁹ Nu usungo uba itsu ungo utsi ra arhim, ukhor utare. Ugba ungo utsi ru urhe ukpu ugbagbaa nggu usua unying nu umbō aka itsuke ungo ri idzū urha nggu asua avaa.

Unyaka arherhe aki idoi iyiki igwir

(Irh 15.3-7)

¹⁰ <<Aka arhi anyā niba akwēerkumbi unying ra angwērthā awekaci abere. Umum ideyiwa umbi, ipfu itsermbō uben unum ini irhi asu Utemum uwuku uwe ra afā.*

¹² <<Umbi akaiferhko aguse? Unera aba awe ru idoi unaka, unying igwirngge, unga asi inekuka isoka utoorha nu utoorha ra abang igūa na azīā abee unying hā iki igwir?

¹³ Unga aba anyā ngge, umum indeyiwa umbi idzidzerhe, unga awuri igom iyi ha iki iyikangge ananga isoka utoorha nu utoorha iki isi igwirngge.

¹⁴ Rimi hā asi iwea ibibemu Utembi ra afā unying ra awekaci abere agwir.

Uba ungwēmbi agbaa uvau ru ungo

(Irh 17.3)

* **18:10** Abvur akōō aki itseng abok aki isha agərke ikei uge, **11 Nu Ungwē-Ner aba ifər abirabē aka agwir.**

15 <<Ungwēmbi use unapumbi aba agbaa uvau ru ungo, uzī usōme unga uvaunga, ungo nu unga ukpekū. Unga aba agūā, ungo uku ubvui ukū unga ubango ri iwerhe nggu ungo.

16 Bōr unga aba asi igūā, ungo ubee unera unying use ivaa umbi azī, ngge itsū ideka iyi inera ivaa use itaar imēngge ifer arherhe.†

17 Ungwēmbi aba akpēē igū umbō, ungo udeyiwe ikikōng abika adōsa, unga aba akpēē igū ikikōng abika adōsa ha, unyanga unga ru nyaku unerwi aka asi idōsunga Unum use uwuku uyei ikirbi abī.

18 <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uben ubinkpi umbi aka abow ru upfung awuri ibow ukpō ra afā. Ikei uben ubinkpi umbi aka agarhuwe ru upfung awuri igarhuwe ukpō ra afā.

19 <<Umum ibvui ideyiwa umbi, inera ivaa ru umbi ru upfung ukpire aba ibema ifenu ubin ru Utēmum uwu afā, awuri ikorhuka umbō.

20 Ubinkutsu inera ivaa use ataar aba akōngmbō ri itsokmum, umum iwu nggu umbō.>>

Unyaka arherhe ugārḥā uwuku ushe ra atorh

21 Mōce Ubitru aba agōr Uyesu age, <<A Uteijee, idikunga isong ungwēmen aka igba uvau ru umum, umum itsūwe unga? Awu idikunga utōova?>>

22 Uyesu agōr unga age, <<Umum ideyiwa ungo, asi iwea idiku utōova, bōr isōka utōova nu utōova.

23 <<Nggee, Iyerhe afā iwe ru nyaku uyerhe uwōō aka abee ivarha abinnga aka awe ra abok agārḥānga abee umbō afase.

24 Uyerhe ha aka atirhi avarhe, umbō akū uner uwōō aba ru unga, uwuruwi aka angwē uverh nggaa ibei uazurhfanga iyi anaka agōnga usōka.

25 Unga aka afōr ifai adaka, uyerhe ha age agoshe unga nu utsēnga, nu awekacinga, nu kishoo abinke unga aka awurake na akū afase uverhnga.

26 <<Ugārḥā hā atararhu ra asu uyerhe ha ashōrhā age, <Umaa udōng amēnngo nggu umum, umum iwuri ifasamum abina kishoo.>

27 Uyerhe ha agū atorh unga, afōrhūwe uverh ha na atsūwe unga azīā.

28 <<Bōr utsak ha aka adzek, anyā ugārḥū itsernga aka angwē uverh unga ishāa imang unaka unying ukpekū. Unga adzur urhōk utsak ha akpōm na age, <Ufai ubinkpi umum iki idōsa ungo.>

29 <<Udōki itsernga atararhu na ashōrhā unga age, <Udōng amēnngo nggu umum, umum iwuri ifasamum uverhngo.>

30 <<Bōr unga akpēē. Akū utsak ha azī agbanguka ru ugborzi utseku unga aka ifai uverh ha.

31 Ivangye andōki itsernga abōō aka anyā ubinkpi unga aka akorhe, umbō asi igūmbō iben, umbō azī asōmukumbō uyerhe ha kishoo ubinkpi uku ukorhe.

32 <<Mōce uyerhe ayisu ugārḥā hā age, <Ungo uwu ugārḥū uwu amen aka abewe, umum itsūwūkū kishoo uverhngo ri ishishōrhāye ungo uku ushōrhā umum.

33 Isi imēngge ungo uku igū atorh udōki itserngo ru nyaka umum iki igū atorh ungo?>

34 Uyerhe agū avōm akarḥārḥā, atsu umbō adzowe unga ayetnum utseku unga aka ifai uverh ha.

35 <<Rimi hā Utēmum ra afā aka ikorhe nggu uwuku ukpēē itsūwe undōka ra amēnnga.>>

† 18:16 Aka anyā ikei: Iva 19:15.

19

*Ifere itserh**(Umar 10.1-12)*

¹ Ivangye Uyesu aka amaa irherha akere, unga aboruka abi Ugarhirhi na aziã abi Uyahudiya aka awu ugar Azê Urdun.

² Ngga ikikong anera idasa unga, unga akerhuwe umbõ.

³ Abi Ufarisi abõõ aba ru unga avira unga. Arhusa unga age, <<Ri ikpemmèn imëngge unera awayiwe utsënga ri ikorhe uben ubin?>>

⁴ Unga agor umbõ age, <<Umbi anasi ivarhumbi itsëng Arherhu-Num? Atsëng ri inggbaashia uge, <Unum amuna umbõ ukutsak nggu ukutserh,>*

⁵ na age, <Ngge iki iwe rimi, unera awuri ineke utënga nu uyanga na awu nggu utsënga, umbõ ikivarhambõ awuri iwu iyora unying?†?

⁶ Nggee umbõ asi iwembõ ivaa, bõr umbõ awe iyora unying. Nggee, ubinkpi Unum aka agbopa, unera niba agashuka.>>

⁷ Umbõ arhusa age, <<Awu use utsu Umusa atsu uge adzowe ubvur uwuku ufer itserh awayiwe utserh ha aziã?>>

⁸ Uyesu agor umbõ age, <<Umusa abemuwa umbi igau itserh ubinkutsu amèn aka akermbi atsu. Bõr isi iwengge rimi ri inggbaashia.

⁹ Umum idëyiwa umbi uge uben unera aka awayiwe utsënga aka asi itomunga-dak, na apfunu utserh uwukuse, atoma-dak.>>

¹⁰ Angwë imesa ha agor unga age, <<Iba iwe rimi arherhe ukutsak nggu utsënga, ida ipfuna ngge inang.>>

¹¹ Uyesu agor umbõ age, <<Asi iwea uben unera awuri idëë ayei arherhe akere, bõr abirabë Unum aka adzowe ngge.

¹² Ubinkutsu abõõ awu akpirh, amar umbõ rimi. Abõõ, anera akorhuwe, asi idëë apfunumbõ. Abõõ Iyerhe afã itsu umbõ akpëmbõ ipfuna. Uwuku udëë ayei arherhe akere unga ayei.>>

*Uyesu atsuke idorh ra awëkaci**(Umar 10.13-16; Irh 18.15-17)*

¹³ Mõce umbõ akũ angwërhã awëkaci aba ru Uyesu atsorhuwe aboknga nu umbõ na afene-Num ru umbõ. Bõr angwë imesanga atserha abika akũ awëkaci ha aba.

¹⁴ Uyesu age, <<Àka aneke angwërhã awëkaci aba ru umum. Àka niba akënmbi umbõ, Iyerhe afã iwu iyi ikpũmbõ.>>

¹⁵ Unga atsorhuwe umbõ aboknga, mõe unga aziã.

*Uwëdzem uner ubin**(Umar 10.17-31; Irh 18.18-30)*

¹⁶ Mõe uner uwõõ aba ru Uyesu arhusa age, <<A umarhem, ubin uku uze ukusong umum iki ikorhe ni ikpo urhe uwu ugbagbaa?>>

¹⁷ Uyesu agor unga age, <<Ungo urhusa umum ubin uwuku uze? Ubin uwuku uze uwu unying. Ungo uba ubeengo ikpo urhe uwu ugbagbaa, ungo udõsi ikpem.>>

¹⁸ Unga arhusu Uyesu age, <<ikpem iyikisong?>>

Uyesu age, <<Niba uferõ unera, niba utomungo-dak, niba uvëpõ ivëu, niba ugberõ angwĩ utsukukõ unera,

¹⁹ udzowe imor ru utëngo nu uyango,>‡ nu <ubemu udakango ru nyaki itsikamngo.> §>>

* **19:4** Àka anyã ikëi: Ing 1.27. † **19:5** Àka anyã ikëi: Ing 2.24. ‡ **19:19** Àka anyã ikëi: Idzi 20.12-16; Iva 5.16-20. § **19:19** Àka anyã ikëi: Urha 19.18.

²⁰ Uwêdzem hã age, <<Umum iki idosumum akere kishoo. Umum ibor use? >>

²¹ Uyesu agor unga age, <<Ungo uba ubeengo iwe undzumunga, ungo uzĩ, ugoshe abinngo, udzowe uhweka ra atsũwã, nu uba udasa umum. Mace ungo iweo ru ugbeta urherhe ra afã.>>

²² Ivang uwêdzem ha aka agũ rimi, unga azĩ nggu ighongamen, ubinkutsu awe ru ubin akarhãrhã.

²³ Mace Uyesu agor angwẽ imesanga age, <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, aghong uner ubin aka itsĩ ri Iyerhe afã.

²⁴ Ikei umum ideyiwa umbi, ugba urhakumi utsĩ ra angwĩ inepurha nu uner ubin aka itsĩ ri Iyerhe-Num.>>

²⁵ Ivang angwẽ imesa ha aka agũ rimi, umbo adzeidzeu akarhãrhã, na arhusa age, <<Ungam awuri idẽẽ akpo ififorh?>>

²⁶ Bor Uyesu arhi umbo na age, <<Anera asi idẽẽ akorhumbõ akere, bor Unum adẽẽ akorhunga abina kishoo.>>

²⁷ Ubitru agor unga age, <<Nggaye umen ineke abina kishoo ni idasa ungo! Umen iwuri ikpo usemen?>>

²⁸ Uyesu agor umbo age, <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, ru unumkpi umbo aka itsu abina kishoo awe aka afa, ivang Ungwẽ-Ner aka isei ru anang isei aki ijee iyi ikpikpoi, umbi abika adasa umum, awu umbi awuri isei nu anang isei ijee usokdumen, umbi awuri itsu uvau anui usokdumen aki Uisairha.

²⁹ Nu uben unerwi aka aneke iyanga, use angwẽmbõ, use anapumbõ, utei use uyi, use awekaci, use icang ri itsimum awuri ikpo ananga rimi hã idikunga unaka, ikai unga awuri ikpoa urhe uwu ugbagbaa.

³⁰ Bor anera arherhe aka awu anggbaashi, awuri iwe amaata, amaata ikai awuri iwe anggbaashi.

20

Unyaka arherhe abi itser imang ri icang

¹ <<Iyerhe afã iwe ru nyaku uteiya icang aka adzek ru unkpeeka atsu abi itser imang ri icangnga.

² Unga abemuwe ifai ishaa imang iki iwe imang itser unuma unying, na adene umbõ azĩmbõ ri icangnga.

³ <<Ra akara utõrha aki ukpee ikai unga adzek anyã abõõ aka aseĩ ibem ra angwĩ izee,

⁴ unga adeyiwe umbõ age, <Umbi ikai aka azĩ atõ itser ri icangmum, umum ifasũ umbi ubinkpi uku umẽẽ.>

⁵ Nggee umbõ azĩmbõ.

<<Unga adzek ra atenuma ra akara usokdumen, ikai ra akara ataar akorhe rimi hã.

⁶ Ra akara atõõ unga abvui adzek anyã abõõ aka adẽẽ ibem. Unga arhusa umbõ age, <Awu use utsu umbi adẽẽ asi itõmbi itser?>

⁷ <<Umbõ agor unga age, <Unera asi idzaanga umen itser iyiki itõ.>

<<Unga agor umbõ age, <Umbi ikai aka azĩ atõ itser ri icangmum.>

⁸ <<Urhe uku uwe, uteiya icang hã ayisu uwuku uyike unga age, <Uyisa abi itser icang hã, ufase umbõ imang itsermbõ. Utirhi ra amaataka uzĩ ra anggbaashia.>

⁹ <<Abi itserbe aka azĩ ra akara atõõ aba, umbõ afai umbõ ishaa imang.

¹⁰ Abirabε aka agbaashia azĩ, afosi iyεi anangmbɔ rimi. Bɔr uben unera ayεi ishāa imang.

¹¹ Ivangyε umbɔ aka ayεi ngge, umbɔ abvun arherhe ru uteiya icang hā.

¹² Age, <Abirabε aka aba ri imaata, atɔ itser iyi ukara unying ukpekũ, nu ungo ufai umbɔ uku kpengkpeng nggu umen iki ihwa uver itɔ itser ru imani unuma.>

¹³ <<Bɔr unga agɔr unyinga umbɔ age, <A uwee, umum isi ighamum urha ungo. Umen isi ikpangmεm umum ifai ungo ishāa imang?>

¹⁴ Uyεi imangngo uzĩɔ. Umum ibee ifai abika aba imaata uku kpengkpeng nggu ungo.

¹⁵ Use ishimum ri ijee iyiki ikorhu ubinkpi umum iki ibee nggu imang-mum? Use ungo ugũ unyεε umum iki idzise izũwā akarhārāhā?>

¹⁶ <<Rimi hā amaataka aka awe anggbaashia, nu anggbaashia awe amaataka.>>

*Ikεi Uyesu arherha arherhe
ra akpenga*

(Umar 10.32-34; Irh 18.31-34)

¹⁷ Uyesu nu angwε imesanga aka azērāhā azĩ ufā Urusharhima. Unga agbiira umbɔ azĩ ri ifena ikiyikambɔ, agɔr umbɔ age,

¹⁸ <<Umen izĩ ifürhūwe Urusharhima. Awuri ighadak Ungwε-Ner adzowe unga ru ubok ateiya abika adzowe idεm-Num nu abika amesuwe Ikpem. Umbɔ awuri itsu unga ufai akpe.

¹⁹ Mɔcε umbɔ aka idzowe unga ra atsen abi Uyahuda. Umbɔ ayεia unga, akũ asharhe akwεr unga, anyapuwe unga. Ru unum untaar unga awuri isoka ra akpe.>>

*Ifen iyi uyambɔ Uyaku nu Uyohana
(Umar 10.35-45)*

²⁰ Mɔcε uya angwε Uzabadi aba ru Uyesu nggu angwεnga, atararhu ra anangnga na afenu ubin ukpɔɔ.

²¹ Unga arhusa unga age, <<Ungo ubee use?>> Unga age, <<Utsu awεkaci abεrε ikivarhambɔ ase, unying ru ubok ughango, uwu uvaa nu ubok uferango ri Iyerhango.>>

²² Bɔr Uyesu agɔr umbɔ age, <<Umbi asi ihwεngmbi ubinkpi umbi aka afena. Umbi adεε ahwambi ru ukpewa ha uwu ayetnumkε umum iki ihwa?>>

Umbɔ agɔr unga age, <<Umen imεmen.>>

²³ Uyesu agɔr umbɔ age, <<Idzidzerhe umbi awuri ahwambi ru ukpεwamum, bɔr isei ru ubok ugha nu ubok uferamum asi iwea umum itsũ idzowe. Anang hā awe aki abi Utεmum ra afā aka agbishuwe.>>

²⁴ Ivang angwε imesa abɔrɔ usɔka aka agũ, umbɔ agũ avɔm abɔrɔ ha ikivarhambɔ.

²⁵ Bɔr Uyesu ayisa umbɔ ananga unying na age, <<Umbi ahwεngmbi ayεrha atsen abi Uyahuda aki isaka adεyiwe iyerhe ri itsi anermbɔ, anggbaashimbɔ adεyiwe umbɔ ijee.

²⁶ Bɔr isi íwεngge rimi ru umbi. Uben uwuku ubee igang ru umbi awu ufang unga awu ugārāmbi.

²⁷ Nu uwuruwi aka abee iwu unggbaashi ru umbi, awu ufang unga awu ugārāmbi.

²⁸ Ru nyaku Ungwε-Ner asi ibanga umbɔ atɔwe unga itser, bɔr unga awuri iwu ugārāhā, na adzowe urhεnga aførh anera arherhe.>>

Abi ibvuta avaa akpombɔ

inyā anang

(Umar 10.46-52; Irh 18.35-43)

²⁹ Uyesu nu angwē imesanga aka abɔre Ujeriko, nggaa ikikɔng anera adɔsa unga.

³⁰ Abi ibvuta avaa aka asei nu ubang utsĩndĩā. Ivangyɛ umbɔ aka agũ uge Uyesu unga atɔng, umbɔ atsarhi irhakmbɔ age, <<A Utejee, Ungwē Udauda! Ugũ atorh umɛn!>>

³¹ Ikikɔnga itserha umbɔ uge umbɔ anukutata, bɔr umbɔ atoma atsarhi irhakmbɔ age, <<A Utejee, Ungwē Udauda! Ugũ atorh umɛn!>>

³² Uyesu adɛɛ na ayisa umbɔ age, <<Umbi abee umum ikorhuwa umbi use?>>

³³ Umbɔ agɔr unga age, <<A Utejee, umɛn ibee inyā anang.>>

³⁴ Uyesu agũ atorh umbɔ na abanga asumbɔ. Kanying umbɔ anyā ananga na adɔsa unga.

21

Itsitsĩ iyi ininang

(Umar 11.1-11; Irh 19.28-40; Uyoh 12.12-19)

¹ Umbɔ aka akhapa ru Urusharhima aba atsĩ Ubetafaji nú Igũ Acucii Uzaitun. Uyesu adene angwē imesanga avaa,

² agɔr umbɔ age, <<Àka atsĩ ru uteu uku uci ha ra asumbi, utɛm itsitsĩmbi, umbi awuri inyāmbi uzihika umbɔ aka abow nggu ungwɛmgbɔ. Àka agarha ake akũwā ru umum.

³ Unera aba arhusunga umbi, àka adɛyiwe unga age, <Utejee unga abee ake,> awuri idzaanga ake kanying.>>

⁴ Akɛɛ akorhe rimi ngge itsuifer ubinkpi uner uwuku usɔm Arherhu-Num aka arherhe age,

⁵ <<Àka asɔme aner Urusharhima,

<Àka anyā, uyɛrhambi uwi aba ru umbi!

Unga adɔɔr, awu idzui uzihika,

nú undzing ungwē uzihika.> >>*

⁶ Angwē imesa ha azĩ akorhe ru nyaka Uyesu aka agɔr umbɔ.

⁷ Umbɔ akũ uzihika ha nggu ungwɛmgbɔ aba, abɛtuwe atorhambɔ nú ungwɛɛ, Uyesu afũ asei.

⁸ Anera arherhe aka abetuwe atorhambɔ nú utsĩndĩā, abɔɔ agbɛyi abok acucii abetuwe nú utsĩndĩā.

⁹ Anera abika awu ra asunga nu abirabe aka adɔsa unga ra andzing atsarhi irhakmbɔ age,

<<Ikpiikpoi iwe† nggu Ungwē Udauda!

Idorh iwe nggu uwuku uba ri itsok Utejee!

Ikpiikpoi iwe afafā ra afā!>>

¹⁰ Ivangyɛ Uyesu aka atsĩ Urusharhima, utepa kishoo udzunukpɔ nu urhusa uge, <<Awu ungamɔ nuwĩ?>>

¹¹ Anera age, <<Uwɛɛ awu Uyesu uwuku usɔm Arherhu-Num aka adzeku Unazarat ukpu Ugarhirhi.>>

Uyesu asare Iya-Num

(Umar 11.15-19; Irh 19.45-48; Uyoh 2.13-22)

* **21:5** Àka anyā ikei: Uzak 9.9. † **21:9** Àka anyā ikei: Amb 118.26.

¹² Uyesu atsĩ ri Iya-Num awayiwe kishoo abika agoyiwe nu abika agugoyi umō. Ayii atebur iyi abika afaru uhwek akwer atsĩme, nu atebur abika agoyiwe anurhe u iya.

¹³ Agor umbō age, <<Itseng Arherhu-Num igor igē, <Awuri iyisi iyamum iwu iya ifen-Num,>† bōr umbi adzipa ake iwe anang awoi aveu.Š>>

¹⁴ Abi ibvuta nu akatarhu aba ru unga ri Iya-Num, unga akerhuwe umbō.

¹⁵ Bōr ivang ateiya abika adzowe idēm-Num nu abika amesuwe Ikpem anyā abin idzeuke unga aka akorhe, na anyā awekaci atsui ivum ri Iya-Num age, <<Ikpikpoi iwe nggu Ungwē Udauda,>> umō umbō agū avōm.

¹⁶ Agor unga age, <<Ungo ugūo ubin awekaci abere aka adēē arherhe?>>

Uyesu agor umbō age, <<Ĩ, umbi anasi ivarhumbi ri itseng Arherhu-Num iki igor uge,

<< <Awu ungo umesuwe angwērā awekaci

nu írheng awekaci

umbō akpoi ungo?>*>>

¹⁷ Mōce unga abvui aziā Ubetani, anangke unga aka arha nu untsuua ha.

Ikponum ucucii uvorhvo

(Umar 11.12-14,20-24)

¹⁸ Ri igōkpeeka, unga awu ru utsĩndĩ uwuku ubvui uba utepa, imerh ifer unga.

¹⁹ Unga aka anyā ucucii uvorhvo nu ibang utsĩndĩā, unga azĩ ru ucucii ha asi ikpoa ubin akpurha anyā ayerhe. Mōce unga agor ucucii ha age, <<Ungo usi íbvui ughwērō ikpūrā!>> Kanying ucuciia ha ukoyimbo.

²⁰ Ivang angwē imesanga aka anyā rimi, umbō adzeidzeu akarhārā. Age, <<Awu use utsu ucuciia ha udiki ikoyi iki ifefetem?>>

²¹ Uyesu agor umbō age, <<Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, umbi aba awembi ri imangmang na asi icangmbi, umbi adēē akorha anangmbi ubinkpi umum iki ikorhuwe ucucii uvorhvo uwure. Uko umbi adēē agōrmbi uko igū iyere age, <Ugōrhū itsingo utsĩ ru ukau ukugōng,> ngge iwuri iko-rhungge.

²² Umbi aba awembi ri imangmang, uben ubina umbi aka ifēna ri ifen-Num, umbi awuri ikpombi.>>

Arhusu ijee Uyesu

(Umar 11.27-33; Irh 20.1-8)

²³ Uyesu aka atsĩ ru ufōm Iya-Num na adēē imesuwe, mōce ateiya abika adzowe idēm-Num nu akakū anera aba ru unga. Arhusa unga age, <<Ungo ukū ijee iyikisong ukorha abin akere? Ungaa adzaa ungo ijee ha?>>

²⁴ Uyesu agor umbō age, <<Umum irhusa umbi ubina unying. Umbi aba adēyiwambi umum, umum idēyiwamum umbi ijee iyikisong umum iki ikū ikorha abin hā.

²⁵ Ubōtisima Uyohana udzek ri inēē umgbo? Udzek ra afā, use udzek ra anera?>>

Umbō arherhe nggu adōka age, <<Umēn iba igor uge, <Udzek ra afā,> unga awuri irhusa umēn age, <Awu use utsu umbi ashimbi ri imangmang ru unga?>

²⁶ Bōr umēn iba igor uge, <Udzek ra anera,> umēn igū iwei anera abere, ubinkutsu, umbō anyangu Uyohana awu uner uwuku usōm Arherhu-Num.>>

²⁷ Nggee umbō agor Uyesu age, <<Umēn isi ihwēngmēn.>>

Məce unga agər umbə aɣe, <<Umum igamum isi ɪdeyiwamum umbi umum ikū ijee iyikisong ikorha abin hā.

*Unyaka arherhe aki uner
awəkatsa avaa*

²⁸ <<Umbi anyā aguse? Unera nuwə awu ra awəkaci avaa akatsa. Unga azī ru uwu inggbaashia aɣe, <A ungwēmum, irherē uzī utšitser ri icang inebi.>

²⁹ <<Ungwē hā aɣe, <Umum isi ɪzīmum,> bər unga abvui akaiferhko ra amənnga na asok aziā.

³⁰ <<Məce utembə aziā ru uwu uvaa, arherhe rimi hā. Ungwē hā aɣe, <İi, umum ɪzīmum,> bər asi ɪziā.

³¹ <<Uwukusong akorhu ubinkpi utembə aka abee?>>

Umbə aɣe, <<Uwu inggbaashia.>>

Uyesu agər umbə aɣe, <<Umum ɪdeyiwa umbi idzidzerhe, abika iyei ikirbi abī nu anggoyi awuri igbaashia atsīmbo ri Iyerhe afā ru umbi.

³² Ubinkutsu, Uyohana aba adeyiwa umbi utsīndī uwuku urhurhika, umbi ashimbī ri imangmang ru unga, bər abika ayei ikirbi abī nu anggoyi awembə ri imangmang ru unga. Umbi uko umbi aka anyā akere, asi idzipumbi na iwembī ri imangmang ru unga.

*Unyaka arherhe abi irham imang
(Umar 12.1-12; Irh 20.9-19)*

³³ <<Åka akpeto ru unyaka arherhe akə. Unera nuwə akau icang inebi. Adzin ufəm adzipu icanga, asim ughwee ri ifa ukpuku upayi amē inebi ha ri ngge, na atar akang utsurha udedetambə uwu idzeu. Adzowe icanga ra abi irham imang, na aziā uzēr hā.

³⁴ Ivang iyiki igbigber iki iwe, unga adene agār hānga umbə azīmbo ra abi irham imang hā ayeise ikpūrhā icangnga.

³⁵ <<Abi irham imang hā adzur agār hū utsak ha akwer unying, na afere unying, na atang atarh ru uwu untaar.

³⁶ Məce unga abvui adene agār hā abə ru umbə aka anangmbə abi inggbaashia. Bər abi irham imang hā akorhe ru nyaka umbə aka akorhe nggu abi inggbaashia.

³⁷ Ri imimasha kishoo, unga adene ungwēnga, aɣe, <Awuri idzowukumbo imor ru ungwēmum.>

³⁸ <<Bər abi irham imang hā aka anyā ungwē hā, umbə agər adəkambə aɣe, <Uwerə unga awu ru ukam icang hā. Umen ifere unga ni icanga iwu iyimən!>

³⁹ Nggee umbə adzur unga, atare unga ru undzing ufəm icang hā, afere unga.

⁴⁰ <<Nggee, ivang uner icang hā aba abanga, unga awuri ikorha aguse nggu abi irham imang hā?>>

⁴¹ Umbə agər unga aɣe, <<Awuri iferuka abika abewa ha, na adzowe icanga ra abi irham imang abə, abirabe aka awuri idzowe ugau ikpūrhā icangnga ri ivangngge.>>

⁴² Uyesu agər umbə aɣe, <<Umbi anasi ivarhumbi ri itseng Arherhu-Num? Igər uɣe,

<< <Utarhkpi abi idzin aka akpē,
ukpə uwu utarh āgboki idzina.

Akere awu ubinkpi Uteijee aka akorhe,
na awu ubin idzeu ra asumən.>

⁴³ <<Nggee umum ɪdeyiwa umbi, awuri ivurmbə Iyerhe Unum ru umbi na adzowe abika aghwer ikpūrhā iyi Iyerhe Unum.

⁴⁴ Uner ha aka igba ni itsi utarh iyere, akpurha ashaka. Nu uwuruwi utarh ha uku igba nú unga, ukpurhu ugoke unga.>>

⁴⁵ Ivang ateiya abika adzowe idem-Num nu abi Ufarisi aka agü unyaka arherhe Uyesu aka adzowe, umbö ahwengmbö uge arherhe ri itsimbö.

⁴⁶ Umbö abee udī ukpuku udzur unga, bör umbö agü iwei, ubinkutsu, ikikong anera anyanga unga awu uner uwuku usom Arherhu-Num.

22

Unyaka arherhe aki irhowu ipfuna (Irh 14.15-24)

¹ Uyesu abvui arherhuwe umbö unyaka arherhe age,

² <<Iyerhe afä iwu ru nyaku uyerhe uwö aka akorhuwe irhowa ipfuna ru ungwenga.

³ Adene agärhānga azī ayisuwe abirabe umbö aka aghwi umbö ipfuna hā aba, bör umbö akpēmbö ibibanga.

⁴ <<Möce unga abvui adene agärhā abika arhe age, <Äka adeyiwe abirabe umbö aka aghwi uge umum iki ikorhumum ubinghaa. Iki ingwā inak iyiki itsak nggu angwē inak aka agonga, abina kishoo iki igbisha imaamum. Äka aba irhowa ha!>

⁵ <<Bör umbö asi inyāmbö ngge iwengge iferhe, na azimbo. Uwö azīä usinga, uwö azīä igoyi igoi ri izee.

⁶ Abö adzur agärhānga, ayom na afere umbö.

⁷ Uyerhe ha agü avom. Unga adene abi iwanga, umbö aferkumbö umbö abika afeyi aner ha na akpīwe uteumbö kishoo.

⁸ <<Möce unga agor agärhānga age, <Äka amaambö izek irhowa ha, bör abirabe umum iki ighwi isi imēngge umbö aba.

⁹ Äka adzek adösa atsindī aka agbopa ayisa kishoo abirabe umbi aka akpo, umbö aba irhowa ha.>

¹⁰ Nggee agärhā hā adzek adösa atsindīä ayisa kishoo abirabe umbö aka akpo, abika aze nu abika abewe, anang irhowa ha atok nggu atsen.

¹¹ <<Bör ivangye uyerhe aka atsi abee inyā abi irhowa ha, umö unga anyā uner uwö aka asi itsima atorho irhowa.

¹² Uyerhe arhusu uner ha age, <A uwee, ungo ukorhu uguse nu utsiwa nggimi ushiö ra atorho irhowa?> Bör uner ha asi idzipunga urhem.

¹³ <<Möce uyerhe agor abi itsernga age, <Äka abow aboknga nu adaknga, na atare unga adzek atsi ru uzi, anangke anera aka icu akpe na atai anyi.>

¹⁴ <<Ubinkutsu awuri ighwi anera arherhe, bör ukunjiir umbö aka iseng.>>

Irhusu ifai ikirbi abī ru Ukaisar (Umar 12.13-17; Irh 20.20-26)

¹⁵ Möce abi Ufarisi adzek akēki itsüwāye umbö aka ideya unga ru irhemnga.

¹⁶ Umbö adene angwē imesambö nggu aner Uhiridu age, <<A umarhem, umen ihwengmen ungo uwu uner idzidzerhe, ikēi ungo uni imesuwe ubinkpi Unum aka abee nggu idzidzerhe. Ubinkutsu ungo usi itsukö amenggo ri iferhkö anera use ubinkpi umbö aka awe.

¹⁷ Udeyiwa umen, imēngge umen ifai ikirbi abī ru Ukaisar, use isi imēngge?>>

¹⁸ Bör Uyesu ahwenga iferhkö iyiki ibewambö, unga agor umbö age, <<Umbi abi ukpukpeta, awu use utsu umbi adeya umum?

¹⁹ Äka adeyiwa umum ishaa imangye umbi iki ikü afai ikirbi abī.>> Umbö akowe unga ishaa imang hā,

²⁰ unga arhusa umbō age, <<Uzirhzĩ ukpi nu itsok ikere iwu iki ungaa?>>

²¹ Umbō age, <<Iki Ukaisar.>> Mōce unga agor umbō age, <<Àka adzowe Ukaisar abinke aka awe aki Ukaisar, ikēi àka adzowe Unum abinke aka awe aki Unum.>>

²² Umbō aka agũ rimi, umbō adzeidzeu. Nggee umbō abore unga na azĩmbō.

Irhusa isisok ra akpe

(Umar 12.18-27; Irh 20.27-40)

²³ Ru unum hā abi Usaduki, abika agor uge isok ra akpe ishingge, aba ru unga arhusa age,

²⁴ <<A umarhem, Umusa agor age, <Unera aba akpe na ashia ra awekaci, awu ufang ungwēmbō apfunu utserh ha amare awekaci ru unga.>

²⁵ Umō abōō rabō awu angwēyi utōova ru umen. Uwu inggbaashia apfuna na akpea, asi imara awekaci, aboruka utserh ha ru ungwēmbō.

²⁶ Rimi hā iki iwe nggu ungwēmbō uwu uvaa nu uwu untaar, uzĩ itsĩ ru uwu utōova.

²⁷ Ri imimasha utserh ha akpea.

²⁸ Ru unumkpi abika akpe aka isok ra akpe, utserh ha awuri iwu uwu ungaa ru umbō utōova ha? Ubinkutsu, kishookambō utōova aka apfuna unga.>>

²⁹ Uyesu agor umbō age, <<Umbi agba irhak, ubinkutsu, umbi asi ihwengmbi itseng Arherhu-Num use ijee Unum.

³⁰ Ri isok ra akpe anera asi ípfunumbō, asi ídzowukumbō ipfuna. Anera awuri iwe ru nyaka ípfu itser-Num ra afā.

³¹ Bōr arherhi isisok abika akpukpe, umbi anasi ivarhumbi ubinkpi Unum aka adeyiwa umbi?

³² Unga agor age, <Umun iwu Unum uwu Uibrahim, Unum uwu Uishaku, nu Unum uwu Uyakubu.>* Unga asi iwea Unum uwu abika akpukpe bōr awu Unum uwu abi urhe.>>

³³ Ivangye ikikōnga iki igũ rimi, umbō adzeidzeu imesanga.

Íkpem iyiki igōnga

(Umar 12.28-34; Irh 10.25-28)

³⁴ Abi Ufarisi aka agũ uge Uyesu aka atsu abi Usaduki awu uku uvep, umbō akōng.

³⁵ Unying ru umbō uwuku uhweng Íkpem akarhārāhā, avira arhusa unga age,

³⁶ <<A umarhem, íkpem iyikisong iwu iyiki igōnga ri Íkpem Umusa?>>

³⁷ Uyesu agor unga age, << <Ubemu Utejee Unumngo nggu amēnngo kishoo nu ípfungo kishoo nu adzenngo kishoo.>†

³⁸ Íkpem iyere ngge iwu iyi inggbaashia nu iyiki igōnga.

³⁹ Nu iyi uvaa iwu ru nyaki iyi unggbaashi ha ige, <Ubemu undōkango ru nyaki itsikamngo.>‡

⁴⁰ Kishoo Íkpem Umusa nu imesa abika asōm Arherhu-Num iyurhi nú atsi íkpem iyere ikivarhangge.>>

Ukiristo awu ungwē ungaa?

(Umar 12.35-37; Irh 20.41-44)

⁴¹ Ivangye abi Ufarisi aka akōng ananga unying, Uyesu arhusa umbō age,

⁴² <<Ifērhkō umbi iwu use ri itsi Ukiristo? Unga awu ungwē ungamo?>>

* 22:32 Àka anyā ikēi: Idzi 3.6. † 22:37 Àka anyā ikēi: Iva 6.5. ‡ 22:39 Àka anyā ikēi: Urha 19.18.

Umbō age, <<Ungwē Udauda.>>

⁴³ Unga agor umbō age, <<Awu use utsu Udauda ri ijee Ipfu-Num ayisa unga age, <Uteijee>? Ubinkutsu, unga age,

⁴⁴ << <Uteijee agor Uteijeemum age,
<<Usei ru ubok ughamum,
utseku umum iki itsu anggamtsakngo
ru andaidakngo.>> >§

⁴⁵ Udauda aba ayisu Ukiristo age, <Uteijee,> awu use utsu Ukiristo awu ungwēnga?>>

⁴⁶ Unera asi idēē adzipuka unga urhem. Udzur ru unum hā, asi ikpombō unera aka abvui arhusa unga arherhe.

23

Ifakpe utōva

(Umar 12.38-40; Irh 11.37-54; 20.45-47)

¹ Mōce Uyesu agor ikikōnga nu angwē imesanga age,

² <<Abika imesuwe Ikpem nggu abi Ufarisi ase i nū anang isei Umusa.

³ Nggee awu ufang umbi adōsa umbō na akorhe uben ubinkpi umbō aka amesuwa umbi. Bōr āka aneke ikorhe abinke umbō iki ikorhe. Umbō asi ikorhumbō abinke umbō iki imesuwe.

⁴ Umbō aka isaka abow abin aka amor atsake nū acci anera, bōr umbō nibikambō asi ikū itokmbō ayikukumbō umbō.

⁵ <<Uben ubinkpi umbō aka ikorhe abee anera anyā. Abinke umbō aka aboyi nū ashimbō nu abokmbō awe aki Arherhu-Num, unyā umbō aka akorha ake agōgōng. Nu arhurhuke umbō aka asor ri ifen atorhambō, atsu ake adeder.

⁶ Umbō abee anang isei akagōng ri irhowa nu ra abā ifen-Num.

⁷ Na agom anera aghwe umbō ri inang izēē, na agom umbō ayisa umbō age, <Amarhem.>

⁸ <<Bor umbi, awu ufang umbō asi íyisumbō umbi <Amarhem,> ubinkutsu, umbi awu ru uwuku umesuwe unying, umbi awu angwēyi.

⁹ Āka niba ayisumbi unera ra abī age, <Ute,> ubinkutsu, umbi awu ru Ute unying, unga awu ra afā.

¹⁰ Use ayisa umbi age, <Uwuku umesuwe,> ubinkutsu, umbi awu ru uwuku umesuwa umbi unying, Ukiristo ha.

¹¹ Uwuruwi aka uwu ukugōnga ru umbi, awu ufang unga awu ugārhrāmbi.

¹² Uben unerwi aka aberi itsinga, awuri irherhuwe ike. Bōr uwuruwi aka arherhuwe itsinga, awuri ibiberuwe ike.

¹³ <<Atorhmbi, abika amesuwe Ikpem nu abi Ufarisi, abi ukpukpeta! Umbi afomukumbi angwī aka atsi ru Iyerhe afā ra asu anera. Umbi nibikambi asi itsīmbi, na akenmbi abika abee itsitsi.*

¹⁵ <<Atorhmbi, abika amesuwe Ikpem nu abi Ufarisi, abi ukpukpeta! Umbi aka isaka azērhrā ra akau akagōng nū abī azīmbi ibee uner uwuku udzipa unying. Ivangye umbi aka ikpo unying, umbi atsu unga ada idiki ivaa ananga umbi aka awe abi idzūū urha.

§ **22:44** Āka anyā ikei: Amb 110.1.

*

23:13 Abvur akōō aki itseng abok aki isha agōrke ikei uge, **14** Atorhmbi, abika amesuwe Ikpem nu abi Ufarisi, umbi abi ukpukpeta! Umbi aka isaka abvur abin atsērhrāpfu, ikei umbi agom ifen-Num iyiki ider ra anera anyā uge umbi awu abika aze. Unum awuri itsuka umbi uvau akarhrāhā.

16 <<Atorhmbi, abi ibvuta abika adarh anera! Umbi iki igor age, <Uben uwuku uyirh Iya-Num, asi iwea iferhe. Bor uben uwuku uyirh nggu uzinarhi ukpu Iya-Num, awu ufang unga iki ikorhu ubinkpi unga aka ayirh.>

17 Umbi agugge abi ibvuta! Ukpuku usong unang, uzinarhi use Iya-Num iki isare uzinarhi ha?

18 Ikei umbi aki igor age, <Uben uwuku uyirh nggu ubeu Iya-Num, asi iwea iferhe. Bor uben uwuku uyirh nggu izuwaye umbu aka angwe nu ubeu ha, awu ufang unga akorhu ubinkpi unga aka ayirh.>

19 Umbi abi ibvuta! Uwukusong anang, izuwa, use ubeu uwuku utsu izuwa isar?

20 Nggee, uwuku uyirh nggu ubeu ayirh nggu umgbu nu uben ubin uku unu umu.

21 Nu unga uwuku uyirh nggu Iya-Num, ayirh nggu ike nu unga uwuruwi aka ase umu.

22 Nu ben uwuku uyirh afa, ayirh anang isei Unum nu uwuku usei nu ake.

23 <<Atorhmbi, abika amesuwe Ikpem Umusa nu abi Ufarisi, abi ukpukpeta! Umbi aka isaka adzowe izuwa abin akaci, ru nyaka ayerhu udzau akaci. Na akwerekumbi abin aka amora ri Ikpem Umusa, ru nyaki izharha arherhe idzidzerhe, atorh, nu imangmang. Imengege umbi akorha abina akere na asi ikwerekumbi aku.

24 Umbi abika adarh anera ri ibvuta, umbi aki isaka asekmbi amurhu, bor angurhumbi arhakumi!

25 <<Atorhmbi, abika amesuwe Ikpem nu abi Ufarisi, abi ukpukpeta! Umbi aka isaka asorhe andzing akewa nu aterhazu. Bor ru unorkang atok nggu abinke umbi aka akpo ri inggang nu ibemitsi.

26 Ungu uner ibvuta, Ufarisi! Ugbaashia usorh unorkang ukpewa nu iterhazu. Ungu uba ukorhungo rimi, awiya awuri iwu ateten.

27 <<Atorhmbi, abika amesuwe Ikpem nu abi Ufarisi, abi ukpukpeta! Umbi awe ru nyaka adzake umbu iki itu abi aka aterha, aka aze izerhe ra awiya, bor ru unorkang atok nggu apfupfu ikom anera nu ben ikpu arhim.

28 Rimi ha, anera aka isaka anya umbi awu abika arhurhika ra awiya, bor ru unorkang umbi awu abi ukpukpeta nu iki ibewe.

29 <<Atorhmbi, abika amesuwe Ikpem nu abi Ufarisi, abi ukpukpeta! Umbi aka isaka adzin adzak aki abika asom Arherhu-Num na agberhe idzam adzak abika arhurhika.

30 Nu umbi aka isaka agor age, <Age umen iwe ri ivang atokamen, umen iba isi itsimen ubok ri ifer abika asom Arherhu-Num.>

31 Rimi ha umbi adekuwe atsimbi uge umbi awu angwe abika afer abika asom Arherhu-Num.

32 Aka amasha amen aka atarha aki atokambi aka atirhi!

33 <<Umbi ibvui! Umbi angwe ighwer! Umbi awuri ikorha aguse na adzek ru uvau idzu urha?

34 Nggee umum idene abika asom Arherhu-Num nu abi itsoi nu abi imesa aba ru umbi. Abuu umbi awuri ifer na anyapuwe, abuu umbi awuri ikwer ra abu ifen-Nummbi na aken umbu atsirhi iteu.

35 Nggee awuri itsuke adzirh abika arhurhika kishoo umbu aka afer ru upfung abvui aba ra atsimbi, udzur ra adzirh Uhabirha uner uwuku urhika uba utsi Uzakariya angwe Uberikiya, uwuruwi umbi aka afer ra ateu Iya-Num nu ubeu idem-Num.

36 Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, kishoo akere awuri ikorhe nggu aner ivang iyere.

*Amēn Uyesu aghong ru Urusharhima
(Irh 13.34-35)*

³⁷ <<Oka Urusharhima, Urusharhima! Ungo ufer abika asōm Arherhu-Num nu utang atarh ra abirabē umbō aka adene umbō aba ru umbi. Idiki isong umum iki ibee ikōng angwēmbi ananga unying, ru nyaki inū iki isaki ikōng angwēngge ra afekngge, bōr umbi akpēmbi.

³⁸ Unyā uce, aneke iyambi arhanga.

³⁹ Umum idēyiwa umbi, umbi asi ibvui anyāmbi umum utsaku umbi aka igōr age, <Idorh iwe nggu uwuku uba ri itsok Utejee.> †>>

24

*Atsar aki imimasha upfung
(Umar 13.1-37; Irh 21.5-33)*

¹ Uyesu aka adzek ri Iya-Num azērḥā azīā, ri ivang ḥā angwē imesanga aba ru unga, adēyiwe unga idzin Iya-Num.

² Unga agōr umbō age, <<Umbi anyāmbi abin akere kishoo? Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, utarḥ unying asi ineke ukpō utsorhukpō nū udōka. Uben unying awuri isisipuwe.>>

³ Uyesu aka aseī ni Igū Acucii Uzaitun, angwē imesanga ikiyikambō aba agōr unga age, <<Usōma umēn, iferhe ha iwu ri ivang iyiki isong? Awu use uwu utsar ibibango nu imimaa upfunga?>>

⁴ Uyesu agōr umbō age, <<Āka arhi, utsur unera arḥema umbi.

⁵ Anera arherhe awuri iba ri itsokmum, awuri igōr age, <Umum iwu Ukiristo,> awuri irḥem anera arherhe.

⁶ Umbi awuri igūmbi isarhe iwa nu ugbugbewangge, bōr niba agūmbi iwei. Awu ufang ikpū abin ḥā akorhe, bōr imimaa ina ishingge.

⁷ Abī akōō asok adēē ifuw nggu abī akōō, iyerhe iso idēē ifuw nggu iyerhe iyōō. Ukoī uwuri itsu imerh ri inanga irherhe. Nu upfunga uwuri izizusa ri inanga irherhe.

⁸ Kishoo akere ha awu ititirhi uver imar.

⁹ <<Mōce umbō aka idzowe umbi umbō adzaa umbi uver na afere umbi. Abīā kishoo awuri ikpēke umbi ri itsimum.

¹⁰ Ri ivang ḥā anera arherhe imangmangmbō iwuri iwe uku ughēeng, umbō awuri ighadak na akpēna adōka.

¹¹ Abika asōm Arherhu-Num igberangwī awuri idzeka na arḥem anera arherhe.

¹² Ititoma iyiki ibewe iwuri itsu ibibema anera arherhe iwe uku ughēeng.

¹³ Bōr uwuku ubima utseku imimasha awuri ikpoa ififōrh.

¹⁴ Isarhe Iyiki Ize iyerē iyi Iyerhe, awuri idūwā ngge ru upfunga kishoo, ngge iwe ideka ra abīā kishoo, mōce imimasha iba.

¹⁵ <<Umbi aba anyāmbi ubin uku utārḥā uku udakuwe anang, ukpurukpi uner uwuku usōm Arherhu-Num Udaniyerḥ aka arherhe, udēēkpō ri Iya-Num, neke uner uwuku uvarhe ahweng.

¹⁶ Mōce abirabē aka awe ru Uyahudiya atī azī ri igū.

¹⁷ Uwuruwi aka awu afafā nī itsi uvi niba acipuwanga inyāngu ubin uku uwe ri iya.

¹⁸ Uwuruwi aka awe ra arhum niba abvui abanga inyāngu untamanga.

¹⁹ Atorhmbi akatserḥ abika awu ra ana nu abika akpōm awekaci ri ivang ḥā!

† 23:39 Āka anyā ikei: Amb 118.26.

²⁰ Àka afeN-Num utsur utser ha uwekpɔ ri ivang ighenga use unum ukpuku uwosha abi Uyahuda.

²¹ Ubinkutsu, umbɔ awuri inyāmbɔ ayetnum akarhārḥā akirake umbɔ aka anasi inyāmbɔ ake udzur ri imimunu upfunga uba utsi icere. Asi ibvui anyāmbɔ akɔɔ aka anangke aki ha.

²² Age umbɔ asi izharhukūmbɔ inum hā uku ugbim, unera asi ibeka, bɔr ri itsi abirabe umbɔ aka aseng umbɔ awuri izharhukūmbɔ inum hā.

²³ <<Ri ivang hā unera aba agɔra umbi age, <Àka anyā, Ukiristo uwi!> use <Nggawɔ nggɔɔ!> niba awembi ri imangmang.

²⁴ Ubinkutsu akiristo igberangwī nu abika asəm Arherhu-Num igberangwī awuri idzekambɔ, umbɔ awuri ikorhumbɔ atsar akagong nu abin idzeu arhem anera nu abirabe Unum aka aseng, ngge iba idēē iwengge.

²⁵ Àka anyā, umum iki idēyiwamum umbi ngge idərhi iwe.

²⁶ <<Nggee unera aba agɔra umbi age, <Unggawɔ ra arhum,> niba adzembɔ, use agɔr umbi age, <Nggawi ru ubā,> niba awembi ri imangmang.

²⁷ Ubinkutsu, ibiba Ungwē-Ner iwuri iwe ru nyaki irhirhang iki irhange afā kishoo udiki igɔkpee izi itsi udiku urhe.

²⁸ Anangke ukom uku uwe, anang hā amgbepɛ iki ikong.

²⁹ <<Kanying inum ayetnum hā aki imaa,

<< ishaa unum iwuri iwu uzī,

nu ufē usi írhangmgbɔ,

nu idzer idzek afafā igba,

nu umbɔ awuri izusa abin aka amor aka awu ra afā.*

³⁰ <<Mɔce utsar ukpu Ungwē-Ner uku idzeka afafā, nu idūa ru upfunga kishoo awuri ididong. Umbɔ awuri inyāmbɔ Ungwē-Ner aka iba ra amēē nggu ijee nu ikpikpoi akarhārḥā.

³¹ Nu unga awuri idene ípfu itsernga nggu atsom aki irhak ayisa, na awuri ikang abirabe umbɔ aka aseng ra anggbokunga anaa, udiku igɔkpee nu udiku urhe nu unɔr nu ufā, udzur ru ubandzin upfunga udiku ukperɛ uzī udiku ukpɔɔ.

³² <<Àka amesu ubin ru ucucii uvorhvo, ivangye aboka aka ípfum adzeka na aghwer ayerhe aka afa, umbi ahweng uge idoi iki iyongge.

³³ Iwu rimi ikei, ivangye umbi aka anyāmbi kishoo abin hā, umbi ahweng uge ivanga iki iyongge, idēē ra angwā.

³⁴ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, udan ukpire usi ítongkpɔ utseku iferhe ha kishoo iki ikorhe.

³⁵ Afā nggu abī awuri ítongke, bɔr arherhamum asi ítongke.

³⁶ <<Unera asi ihwenga unum hā use ivang hā, ípfu itser-Num ra afā isi ihwengge, Ungwē-Ner asi ihwenga, Ute ukpekū unga ahweng.

³⁷ Ru nyaku inum Unuhu iki iwe, ngge iwuri iwe rimi ri ibiba Ungwē-Ner.

³⁸ Ri inumye amē isok upfung aka awe, anera agha na ahwa, apfuna na adzise ípfuna, utseku unumkpi Unuhu aka atsī ru ukhukhɔ amē.

³⁹ Umbɔ asi ihwengmbɔ utseku amē aka aba akarha umbɔ. Ngge iwuri iwe rimi hā ru unum ibiba Ungwē-Ner.

⁴⁰ Inera ivaa iwe ru usi, awuri inyānguwe unying na aneke unying.

⁴¹ Akatsərḥ ivaa awuri idēē igɔ nu ukɔ igɔ urhonga, awuri inyānguwe unying na aneke unying.

⁴² <<Nggee, àka adēē adzeu, umbi asi ihwengmbi awu unum ukusong Utejee aka iba.

* **24:29** Àka anyā ikei: Uish 13.10; 34.4.

⁴³ Bɔr àka ahwɛng uɛ ɔner iya aba ahwɛnga ivangyɛ uvɛu aka iba ru untsuuka, unga awuri isei uku urhi asi íneke umbɔ atɔ́i ayarmbɔ iyanga.

⁴⁴ Nggee umbi igambi awu ufang umbi adzɛu, ubinkutsu, Ungwɛ-Ner awuri iba ri ivangyɛ umbi aka asi ikaimbi ifɛrhkɔ.

*Ugārhā uwuku urhika
nu uwuku uda irhirhika
(Irh 12.41-48)*

⁴⁵ <<Ungamɔ uɛɛ, awu ugārhā uwuku urhurhika nu uwu itsoi, uwuruwi uteiyanga aka atsu unga idzɛu agārhā iyanga, unga adzise ubinghambɔ uku kpengkpeng ri ivangngge?

⁴⁶ Anggɔm awe aki ugārhā hā uteiyanga aka iba anyā unga adɛɛ itsernga rimi hā.

⁴⁷ Umum indɛyiwa umbi idzidzɛrhe, awuri itsuke ugārhā hā arhise abinnga kishoo.

⁴⁸ Bɔr ugārhā hā aba awu uku ubewe, unga awuri igɔr itsinga agɛ, <Uteiya asi íbanga ifetem.>

⁴⁹ Mɔɛɛ unga atirhi ikwɛr agārhā abɔrɔ, unga agha na ahwa nggu abi afírhā.

⁵⁰ Uteiya ugārhā hā aba ru unumkpi unga aka asi itsara. Ri ivangyɛ unga aka asi íhwɛngnga.

⁵¹ Uteiya awuri ikwɛr unga iyiki ibewe na agbange unga nggu abi ukpukpeta, umɔ umbɔ aka iciu na atāi anyímbɔ.

25

*Unyaka arherhe aki
anakagbīrhī usɔka aka anasi
ihwɛngmbɔ ukutsak*

¹ <<Mɔɛɛ Iyerhe afā iwuri iwe ru nyaka anakagbīrhī usɔka aka anasi ihwɛngmbɔ ukutsak anyangu írhirhangmbɔ azī igbangu utsak uku ufa.

² Atɔ́ɔ ru umbɔ awu agugge nu atɔ́ɔ awu abi itsoi.

³ Agugge ha anyangu írhirhangmbɔ bɔr asi inyangumbɔ atsei.

⁴ Abi itsoi ha igambɔ anyangu írhirhangmbɔ nggu atsei ra andzoma.

⁵ Utsak uku ufa ha asi íbanga ifitem, kishoo agbɛu na arhambɔ urhɔ.

⁶ <<Ri ikɔtsuuka umbɔ agū urhɛm ukerketakpɔ uku ugɔr uɛɛ, <Utsak uku ufa ha uwi aka abanga! Àka aba agbanga unga!>

⁷ <<Mɔɛɛ anakagbīrhī usɔka ha asok agbishī írhirhangmbɔ.

⁸ Agugge ha agɔr abi itsoi ha agɛ, <Àka ama adzaa atseimbi ukunjiir, írhirhangmɛn iki iwuri irhim.>

⁹ <<Abi itsoi ha agɛ, <Íí, asi ímɛke umɛn nggu umbi. Ugba umbi azī ru abika agoyiwe atsei agoi akimbi.>

¹⁰ <<Bɔr ivangyɛ umbɔ aka adzek azī igoi atsei ha, utsak uku ufa ha atɔ́iwānga. Anakagbīrhī aka agbisha abinmbɔ atɔ́imbɔ írhowa nggu unga na afɔmukumbɔ angwī ubāā.

¹¹ <<Kata abɔrɔ adɔrha aba agɛ, <A uteiya! A uteiya! Uma utsuruwa angwī ubāā!>

¹² <<Bɔr unga agɛ, <Umum indɛyiwa umbi idzidzɛrhe, umum isi íhwɛng umbi.>

¹³ <<Nggee, àka adɛɛ adzɛu, umbi asi íhwɛngmbi unuma use ivanga.

*Unyaka arherhe agārhā ataar
(Irh 19.11-27)*

14 <<Ikei, Iyerha afã iwuri iwe ru nyaku unera aka izĩ uzārḥā, na ayisa agārḥānga agashuwe umbō uhwek.

15 Utsa ha ahwenga ubinkpi agārḥānga aki idēē akorhe, nggee unga adzowe unying ibei uazurhfa itṣṣ, uwu uvaa ikei ibei uazurhfa ivaa, uwu untaar ibei uazurhfa unying. Mōce unga azĩā uzērḥānga.

16 Utsa ha aka ayei ibei uazurhfa itṣṣ hā kanying kanying unga akū azĩ agoyi igoi adzipa nggu uhwek ha, akpo ighigha ibei uazurhfa itṣṣ.

17 Nggee ikei, uwu ibei uazurhfa ivaa ha, akpo ighigha ibei uazurhfa ivaa.

18 Bōr uwu ha aka ayei ibei uazurhfa unying hā azĩ asim abĩ awōkuka uhwek uteiyanga.

19 <<Ivanga iki iderngge, uteiya agārḥā hā aba ayisa agārḥānga umbō avarhuwe ubinkpi umbō aka akorhe.

20 Uner uwuku uyei ibei uazurhfa itṣṣ akū ibei uazurhfa itṣṣ aba age, <A Uteiya, ungo udzaa umum ibei uazurhfa itṣṣ. Unyā, umum ikpo ighigha ibei uazurhfa itṣṣ itoma.>

21 <<Uteiyanga age, <Ungo udēē, ugārḥā uwuku uze uwu idzidzerhe! Ungo uweo ri idzidzerhe ru ubin uku uci. Umum indzaamum ijee iyiki ikpōm abina arherhe. Uba ugōmanggōm nggu uteiyango.>

22 <<Uner uwuku uyei ibei uazurhfa ivaa ha ikei aba age, <A Uteiya, Ungo udzaa umum ibei uazurhfa ivaa. Unyā nggaye umum ikpo ighigha ibei uazurhfa ivaa itoma.>

23 <<Uteiyanga age, <Ungo udēē ugārḥā uwuku uze uwu idzidzerhe! Ungo uweo ri idzidzerhe nggu ubin uku uci. Umum indzaamum ijee iyiki ikpōm abina arherhe. Uba ugōmanggōm nggu uteiyango!>

24 <<Mōce uner uwuku uyei ibei uazurhfa unying hā aba age, <A Uteiya, umum ihweng amēnngo aghong iferhe. Ungo udēē ugbugbero ra anangke ungo uku usi idoso. Ungo udēē urhōingo ra anangke ungo uku usi ināngo ikpū.

25 Nggee umum igū iwei izĩ iwōke ibei uazurhfango ra abĩ. Unyā ibei uazurhfango iye.>

26 <<Uteiyanga age, <Ungo ugārḥū uwuku ubewe, ugherha! Ungo uhwengo umum iki isaki igbetū ra anangke umum iki isi idoimūm ni irhōimūm ra anangke umum iki isi ināmūm ikpū.

27 Azea mōce, uge ungo uba utsuke uhweka ru ubanki. Ivangye umum iki ibvui iba, umum itsū ngge nggu ighigha!

28 << <Aka ayeise ibei uazurhfa unying hā ru unga, aka atomuwe ru uworo uwu ibei uazurhfa usōka.

29 Uwuruwi aka awe ru ihwihweng awuri itomuwe unga akpo arherhe. Uwuruwi aka ashia, awuri iyese ungwērḥi ihwihweng ha unga aka awerange.

30 Na atare ugārḥā ibēm hā ra awiya ru uzĩ uku ugburhuk. Umō umbō aki icu akpe nggu itāi anyĩ.>

Idoi nggu ibū

31 <<Ivangye Ungwē-Ner aka iba ri ikpikpoinga nggu ípfu itsernga kishoo, unga awuri isei nú anang isei iyerhe aki ikpikpoi.

32 Awuri ikōng abi upfung ukpirē kishoo ra anangnga, unga awuri igasha umbō awuwembō ru nyaku uner ughāwā aka igashi idoi nggu ibū.

33 Unga awuri itsu idoi ru ubok ugha na atsu ibū ru ubok uferanga.

³⁴ <<Mōce Uyerhe awuri igər abika awe ru ubok ughanga age, <Àka aba, umbi abi Utēmum aka atsuka umbi idorh. Àka ayei ukamkpi Unum aka igbishuwa umbi udzur ri imimunu upfung.

³⁵ Umum iki igū imerh, umbi adzaa umum ubingha, umum iki igū ugō amē, umbi adzaa umum ubin umum ihwa, iwu utsen, umbi ayei umum ra ayambi.

³⁶ Umum ishimum ra atorho, umbi adzaa umum atorho, aghonga umum, umbi aneta umum, iwe ru ugborzī, umbi aba ayepa umum.>

³⁷ <<Mōce abika arhurhika awuri igər age, <A Utejee, ukang umen iki inyā ungo ugū imerh ni idzaa ungo ubingha, use ungo ugū ugō amē, umen idzaa ungo ubin ungo uhwa?

³⁸ Ukang umen iki inyā ungo uku uwu utsen ni iyei ungo, use ungo ushiō ra atorho, umen indzaa ungo atorho?

³⁹ Ukang ungo uku ughong iyor use ungo uwe ru ugborzī umen izī iyepa ungo?>

⁴⁰ <<Mōce Uyerhe awuri igər umbō age, <Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, uben ubinkpi umbi aka akorhuwe unying ra angwēmen use anapumen abika asheru ugarh ru umbi, umbi akorhuwa umum.>

⁴¹ <<Mōce unga awuri igər abōrō ru ubok uferanga age, <Àka asombi ru umum umbi abi ikponum. Àka azī atsī ru urha ukpu ugbagbaa umbō aka ataiwe Undenggū nggu ípfu itsernga.

⁴² Umum iki igū imerh, umbi asi idzaambi umum ubingha, umum iki igū ugō amē, umbi asi idzaambi umum ubin umum ihwa.

⁴³ Iwu utsen, umbi asi iyei umum atsīmbi ri iya, ishimum ra atorho umbi asi idzaambi atorho ru umum, aghonga umum, ikei umum iwe ru ugborzī, umbi asi iba ayepumbi umum.>

⁴⁴ <<Umbō ikei awuri igər age, <A Utejee, ukang umen iki inyā ungo ugū imerh use ugō amē use ungo uwu utsen use ungo ushiō ra atorho use aghonga ungo use ungo uwe ru ugborzī, umen isi iyikamen ungo?>

⁴⁵ <<Unga awuri igər age, <Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, uben ubinkpi umbi aka asi ikorhukumbi unying ra aberē aka asheru ugarh, umbi asi ikorhuwambi umum nukpō.>

⁴⁶ <<Mōce umbō awuri ikpo ayetnum aki ugbagbaa, bōr abika arhurhika awuri ikpo urhe uwu ugbagbaa.>>

26

Umbō akēki ifere Uyesu

(Umar 14.1-2; Irh 22.1-2; Uyoh 11.45-53)

¹ Ivangye Uyesu aka amaa irherha abina akere ha kishoo, unga agər angwē imesanga age,

² <<Umbi ahwengmbi, Irhowa Iyiki Igar Utəng ibər inuma ivaa, umō awuri idzowe Ungwē-Ner umbō anyapuwe unga.>>

³ Mōce ateiya abika adzowe idēm-Num nu akakū anera akōng ri iya Ukugəng Uwuku Udzowe Idēm-Num, itsoka igburh Ukayafa.

⁴ Umbō avarhe idzur Uyesu ri iwək afere unga.

⁵ Bər umbō age, <<Asi íwea ri ivang irhowa, utsur anera asoyimbō amēn.>>

Adzukuwe Uyesu atsei ru Ubetani

(Umar 14.3-9; Irh 7.37-38; Uyoh 12.1-8)

⁶ Ivangye Uyesu aka awe ru Ubetani ri iya Usiman uwuruwi ingbimnga iki ikerhe,

⁷ utserh uwɔɔ aba ru Uyesu nggu undzoma utarh uku utɔk nggu atsei isung aki imang akarhārḥā. Unga awupuwe atsei ha ri itsinga ri ivangye unga aka aseɪ nu anang ubingha.

⁸ Ivang angwē imesanga aka anyā rimi, umbɔ agū avom na arhusa adɔkambɔ age, <<Akere awu inyar!

⁹ Imēēngge umbɔ agoshe atsei isung hā ru uhwek urherhe na adzowe atsūwā.>>

¹⁰ Uyesu agor umbɔ age, <<Awu use utsu umbi ayom utserh ha? Unga akorhuwa umum ubin uku uze.

¹¹ Atsūwā awu nggu umbi uben ivang, bɔr umum isi iwemum nggu umbi uben ivang.

¹² Atseike unga awupuwa umum, unga agbishuwa iyormum umbɔ aka idzake.

¹³ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, kishoo anangke umbɔ aka idzowe Isarhe Iyiki Ize iyeru ru upfunga, umbɔ awuri isommbɔ ubinkpi utserh uwure aka akorhe ri ayita unga.>>

Uyahuda abemuka ighadak Uyesu (Umar 14.10-11; Irh 22.3-6)

¹⁴ Mɔce unying ru umbɔ usɔkdūmen hā itsoknga igburh Uyahuda Uiskariyoti, azī ra ateiya abika adzowe idem-Num,

¹⁵ arhusa age, <<Umbi awuri idzaa umum use umum İba İdzaamum unga ru umbi?>> Nggee umbɔ avarhuwe unga İshaa imang uazurhfa isaka itaar.

¹⁶ Udzur ri ivang hā Uyahuda abee udīkpi unga aka ighadak Uyesu.

Ubingha Utejee (Umar 14.12-26; Irh 22.7-23; Uyoh 13.21-30; 1Uko 11.23-26)

¹⁷ Ru unum inggbaashia ukpu Irhowu Uborodi ukpuku Usheru Uguga, angwē imesa aba ru Uyesu arhusa unga age, <<Ra anang akasong ungo uku ubee umen igbishuwa ungo ugha Irhowa İyiki İgar Utang?>>

¹⁸ Unga age, <<Àka atsī ru utepa, àka azī ru utsa uwɔɔ, àka agor unga age, <Umarhem age, ivangmum iki iyongge. Umum igha Irhowa İyiki İgar Utang ri iyango nggu angwē imesamum.>>>

¹⁹ Nggee angwē imesanga akorhu ubinkpi Uyesu aka agor umbɔ na akorhuwe ubingha Irhowa İyiki İgar Utang.

²⁰ Urhe uku uwe, Uyesu aseɪ igha ubingha nggu angwē imesanga usɔkdūmen.

²¹ Asei ighigha ha nukpi, unga age, <<Umun indeyiwa umbi idzidzerhe, unying ru umbi awuri ighaa adakmum.>>

²² Amenmbɔ aghong akarhārḥā na atirhi irhusa unga anyinganying age, <<A Utejee, awu umum?>>

²³ Uyesu age, <<Uwuruwi aka atsī ubok ri itērḥī nggu umum, unga awuri ighaa adakmum.

²⁴ Ungwē-Ner awuri ikpe ru nyaka umbɔ aka atseng ri itsinga. Bɔr atorh uner ha aka ighadak Ungwē-Ner! Ugha umbɔ asi imarmbɔ unga.>>

²⁵ Mɔce Uyahuda, uwuruwi aka igha adaknga age, <<A umarhem, awu umum?>>

Uyesu age, <<Awu ungo urherhe.>>

²⁶ Umbɔ ana aseɪ ighigha ha, Uyesu anyangu uborodi, atar uwɛɛ na atsoka ukpɔ. Adzowe angwē imesanga age, <<Àka ayei, atāi. Uwɛɛ awu iyormum.>>

²⁷ Mɔce unga anyangu ukpɛwa, atar uwɛɛ, na adzowe ru umbɔ, age, <<Àka ahwa ru umgbɔ kishookambi.

²⁸ Akere awu adzirhmum aki ibibemuwe-Num, akirake aka adzek awupa ra anera arherhe, atsüwe arhimmbo.

²⁹ Umum indeyiwa umbi, umum isi ibvui ihwamum amē ikpūrhā inebe akere utseku unumkpi umum iki ihwa aka afa nggu umbi ri Iyerhe Utēmum.>>

³⁰ Umbō aka amaa itsüwe ubom ru Unum, umbō adzek azĩmbō Igũ Acucii Uzaitun.

Uyesu age Ubitru awuri itseyinga

ihweng unga

(Umar 14.27-31; Irh 22.31-34; Uyoh 13.36-38)

³¹ Mōce Uyesu agor umbō age, <<Ru untsoo akpīre umbi kishoo awuri itĩ ri itsi ubinkpi uku ikorhe nggu umum. Itseng Arherhu-Num igor igē, << <Umum iwuri ikwē uner ughāwāā,

nu ukpui idai ha iwuri isita.>*

³² Bōr ivangye umum iki isok ra akpe, umum inggbaashia izĩ Ugarhirhi ru umbi adōrha atsĩ umō.>>

³³ Ubitru age, <<Kishoo aba atĩmbō ri itsi ubinkpi uku ikorhe nggu ungo, umum isi itĩmum.>>

³⁴ Uyesu agor unga age, <<Umum indeyiwa ungo idzidzerhe, ru untsoo akpīre, ungo uwuri itseyingo ihweng umum idiki itaar ri ikō idōrhi igber ukpee.>>

³⁵ Ubitru agor unga age, <<Uko umbō awuri ifere umum nggu ungo, umum isi itseyimū ihweng ungo.>> Rimi hā angwē imesa abōō kishoo aka arherhe.

Ru Ugetsemani

(Umar 14.32-42; Irh 22.39-46)

³⁶ Mōce Uyesu nu angwē imesanga azĩmbō anang akōō umbō iki iyisa Ugetsemani. Unga agor umbō age, <<Āka aseī nggimi, umum izĩ ifen-Num nggōō.>>

³⁷ Unga akū nggu Ubitru nu angwē Uzabadi avaa, unga atirhunga igũ idamen nu ighongamen.

³⁸ Unga agor umbō age, <<Igũ ighongye iki iwe ra amēnmum idēē iferngge umum. Āka aseī nggimi na adzeu nggu umum.>>

³⁹ Unga aka agōpa azĩ ukunjiir unga agba akwē anaanga atsim nū abĩ afen-Num age, <<A Utēmum, ngge iba imēngge, ungo unyanguwe ukpēwa ayetnum akere ru umum. Bōr ukorhu ubinkpi ungo uku ubee, asi iwea ubinkpi umum iki ibee.>>

⁴⁰ Mōce unga abvui aba ra angwē imesanga, akpo umbō aka arhambō urhō. Unga agor Ubitru age, <<A Ubitru, umbi asi idēē adzeumbi nggu umum ukara unying?

⁴¹ Āka adzeu na afen-Num utsur umbi agbambi ru undeya. Idzidzerhe ipfu ibemungge, bōr iyor isi ikerngge.>>

⁴² Unga abvui azĩā ifen-Num idevaa age, <<A Utēmum, uba ayetnum akere asi itōngke utseku umum iki ihwa ake, umum ikorhumum ubinkpi ungo uku ubee.>>

⁴³ Unga abvui aba akpo umbō ikēi awe ru urhō, umbō asi idēē ayangumbō asumbō.

⁴⁴ Nggee unga abōre umbō na azĩā ifen-Num ide untaar, abvui arherhe ubinkpi unga aka arherhe ri inggbaashia.

* **26:31** Āka anyā ikēi: Uzak 13.7.

45 Mōce unga abvui aba ra angwē imesa ha agor umbō age, <<Utsēku icere umbi ana awu ru urhō na adēē iwosha? Àka anyā, ivanga iki iyongge umbō aka idzowe Ungwē-Ner ru abok abi arhim.

46 Àka asisok umēn izīmēn! Uwuku ugha adakmum uwi aka abanga!>>

Adzur Uyesu

(Umar 14.43-50; Irh 22.47-53; Uyoh 18.3-12)

47 Unga ana awu ra arherhe, Uyahuda, unying ru umbō usōkdūmēn hā, aba atsī. Unga aba nggu anera arherhe aka akpōm nggu akon aka ader nu igbong. Ateiya abika adzowe idēm-Num nu akakū anera aka adene umbō.

48 Umō uwuku ughadaknga hā aka asōmuka umbō utsara age, <<Uwuruwi umum iki ishor atamnga, awu uner ha nuwō umbi aka idzur.>>

49 Uyahuda aka aba, unga akpurha azī ru Uyesu age, <<A umarhem, umum ighwe ungo!>> Na ashor atamnga.

50 Uyesu agor unga age, <<A uwee, ukorhu ubinkpi uku ukūna ungo uba.>> Mōce anera aba, adzur Uyesu akpōm unga.

51 Unying ra angwē imesa Uyesu agbiir ikon iki idernga, agber uto ugārūhū Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num, azharhuwe.

52 Uyesu agor unga age, <<Utsuke ikon iki iderngo ru udapa. Uben uwuku ugbiir ikon iki ider, awu ikon iki ider ifer unga.

53 Umbi akaiferhō uge umum ishimum ri ijeea umum iki iyisu Utēmum kanying unga adene ipfu itser-Num anakagōnga?

54 Bōr itseng Arherhu-Num iki igor uge awu ufang akere ha akorhe, iwuri ikorhe igusenge ni itsuifer?>>

55 Mōce Uyesu agor ikikōng anera age, <<Umum iwu uner uwuku uvui abin anera ri iker, umbi aka idzeka nggu akon aka ader nu igbong adzur umum? Uben unum umum isei ru ufōm Iya-Num imesuwe imesa, umbi asi idzurmbi umum.

56 Bōr kishoo akere akorhe ngge itsuifer abinke aka atseng ra abvur abika asōm Arherhu-Num.>> Mōce angwē imesanga kishoo atī abōrukumbō unga.

Uyesu ra anang abi udzepurhe

(Umar 14.53-65; Irh 22.54-55,63-71; Uyoh 18.13-14,19-24)

57 Abika adzur Uyesu akūna unga azī ru Ukayafa, Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num, anangke abika amesuwe Ikpem nu akakū anera aka akōng.

58 Bōr Ubitru adōsa unga ukuka, utseku umbō aka azī atsī ru ufōm iya Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num. Unga atsī aseī nggu abi idzeu ha abee inyā imimasha ubinkpi umbō aka ikorhe.

59 Ateiya abika adzowe idēm-Num nu abi udzepurhe kishoo abee igberangwīye umbō aka itsuke Uyesu na akpo udī ukpuku ufere unga.

60 Anera arherhe aka adzeka, agbeyangwī atsuke unga, bōr umbō asi ikpombō udī ukpuku ufer unga.

Ri imimaa, anera avaa adzeka,

61 age, <<Utsak uwure agor age, <Umum idēē ibupukū Iya-Num, ni ibvui idzine ri inuma itaar.>>>

62 Mōce, Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num asok agor Uyesu age, <<Ungo usi idzipungo arherhe? Awu use aner abere aka arherha atsuka ungo?>>

63 Bōr Uyesu awu uku uvep.

Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num agor unga age, <<Umum itsu ungo nggu uyirh ri itsok Unum uwu urhe, usōma umēn, awu ungo uwu Ukiristo Ungwē Unum?>>

⁶⁴ Uyesu agor unga age, <<Awu ungo urherhe. Bor umum isoma umbi kishoo, utirhi ucere umbi awuri inyambi Ungwē-Ner aka isei ru ubok ugha Nggaa Unum na awuri iba ra amee afafa.>>

⁶⁵ Mōce Ukugang Uwuku Udzowe Idem-Num hā avapuwe atorhanga na age, <<Unga aka arhenu Unum! Awu use umen iki ibee ikēi? Āka anyā, icere umbi aka agūmbi unga aka arhenu Unum.

⁶⁶ Umbi anyā aguse?>>

Umbō age, <<Imēngge umbō afere unga.>>

⁶⁷ Mōce umbō atang aci atsuwiwe ru asunga na akū ikpoi akwer unga. Abō akwere unga inkpai,

⁶⁸ na age, <<A Ukiristo! Udeyiwa umen, uwukusong akwer ungo ikpoi?>>

Ubitru atseyi ihweng Uyesu

(Umar 14.66-72; Irh 22.56-62; Uyoh 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Ri ivang hā Ubitru ase ru ufom iya ha, nu una igārāhā aba ru unga agor unga age, <<Ungo uwu nggu Uyesu uner Ugarhirhi uwure!>>

⁷⁰ Bor Ubitru atseyinga ra anangmbō kishoo age, <<Umun isi ihweng ubinkpi ungo uku urherhe!>>

⁷¹ Mōce unga adzek aziā ru angwī ufoma, umō una uwōo aka anyā unga, agor abika adēē umō age, <<Utsak uwure awu nggu Uyesu uner Unazarat!>>

⁷² Ubitru atseyi ikēi nggu uyirh age, <<Umun isi ihweng utsa ha.>>

⁷³ Adārāhā ukunjiir, abirabe aka adēē umō aba agor Ubitru age, <<Idzidzerhe ungo uwu unying ru umbō, ikpū arherhango ake akū ungo adzeka.>>

⁷⁴ Mōce unga ayirh age, <<Ikponum ru umum, umum inba ihweng utsak uwure!>>

Kanying ikō igberkpee.

⁷⁵ Mōce Ubitru aka ayita arherhe Uyesu aka arherhe nggu unga age, <<Ungo uwuri itseyingo ihweng umum idikunga itaar, nu ikō idārhi igberkpee.>> Ubitru adzek aciu akpe akarhārāhā.

27

Uyahuda ayapuwe itsikamnga

(Umar 15.1; Irh 23.1-2; Uyoh 18.28-32; Aiy 1.18-19)

¹ Ri igō ukpeeka, kishoo ateiya abika adzowe idem-Num nu akakū anera akēki itsūwā iyiki ifer Uyesu.

² Umbō abow unga, akūna unga aži adzowe unga ru Ubirhatu, ugomna.

³ Ivangye Uyahuda, uwuku ughadaknga, aka anyā umbō aka atsu Uyesu ufai akpe, unga agor ra amēnnga age, <<Uhwengrimi.>> Unga abvui aba ra ateiya abika adzowe idem-Num nu akakū aner ha. Abvui adzowuka ishāa imang uazurhfa isōka itaar ha.

⁴ Age, <<Umun iwu ra arhim, ubinkutsu, umum iki ighadak adzirh uwuku usheru uvau.>>

Bor umbō agor unga age, <<Akere awu use ru umen? Umei imesungo.>>

⁵ Nggee Uyahuda atare uhwek uazurhfa ha ru Iya-Num na adzek aziā. Mōce unga aži ayapuwe itsikamnga.

⁶ Bor ateiya abika adzowe idem-Num akarhu uhweka na age, <<Ri ikpem isi imēngge umbō atsuke uhwek ha ru uhwek Iya-Num, uwu ukpu adzirh.>>

⁷ Nggee umbō akēka na akū uhweka agoi idēē iyōō, ayisi idēē ha age idēē uner uwuku udzin anui. Anang akika adzake ikom atsen.

⁸ Nggee itsu umbō ayisi idēē ha uge Idēē Adzirh utseku irherē.

⁹ Mɔcɛ ubinkpi uwuku usɔm Arherhu-Num Uirimiya aka arherhe utsu uferkpɔ uɛ, <<Umbɔ anyangu íshaa imang uazurhfa ísɔka itaar, uhwek ha aner Uisairha aka abema umbɔ afai ri itsinga nukpɔ,

¹⁰ umbɔ akū ngge agoi idɛɛ uner uwuku udzin anui ru nyaku Uteijee aka atsuka umum.>>*

Uyesu adɛɛ ra anang Ubirhatu

(Umar 15.2-15; Irh 23.3-24; Uyoh 18.33–19.16)

¹¹ Uyesu adɛɛ ra asu ugomna nukpi, ugomna arhusa unga agɛ, <<Ungo uwu uyerhe abi Uyahuda?>>

Uyesu agɔr unga agɛ, <<Awu ungo urherhe.>>

¹² Bɔr ateiya abika adzowe idɛm-Num nu akakū anera atsuke unga uvau, unga asi idzipunga urhɛm.

¹³ Mɔcɛ Ubirhatu arhusa unga agɛ, <<Ungo usi igũo abin avaukɛ umbɔ aka atsuka ungo.>>

¹⁴ Bɔr Uyesu asi idzipuka urhɛm ru arherhanga, utseku ugomna aka adzeidzeu akarhãrã.

¹⁵ Umɔ awu ugau ugomna ri Irhowa Iyiki Igar Utɔng, unga atsũwe uner uvau unying uwuruwi umbɔ aka asɛng.

¹⁶ Ri ivang hã umbɔ awu ru ugbau unera, anera kishoo ahwɛngmbɔ unga, itsoka igburh Ubaraba ru ugborzi.

¹⁷ Nggee ivangyɛ anera aka akɔng, Ubirhatu arhusa umbɔ agɛ, <<Umbi abee umum itsũwã umbi ungamɔ, Ubaraba use Uyesu umbɔ iki iyisa Ukiristo?>>

¹⁸ Unga ahwɛnga awu unyɛɛ utsu umbɔ adzowe Uyesu ru unga.

¹⁹ Ubirhatu aka aseɪ ra anang iseɪ aka avarha arherhanga, utsɛnga adene umbɔ adɛyiwe unga agɛ, <<Utsũ ubokngo ra arherhe utsak ha ashia ru uvau, ngge itsu umum igũ uver akarhãrã irherɛ ru urhɔmum iki irhei ri itsinga.>>

²⁰ Bɔr ateiya abika adzowe idɛm-Num nu akakū atsu anera agɔr agɛ atsũwe Ubaraba na afere Uyesu.

²¹ Ugomna iganga abvui arhusa umbɔ agɛ, <<Uwuku usong ru umbɔ ikivarhambɔ umbi aka abee umum itsũwã?>>

Umbɔ agɛ, <<Ubaraba.>>

²² Ubirhatu arhusa umbɔ agɛ, <<Umum ikorhi iguse nggu Uyesu umbɔ iki iyisa Ukiristo?>>

Kishookambɔ agɛ, <<Unyapuwe unga!>>

²³ Ubirhatu arhusa umbɔ agɛ, <<Awu use utsu? Unga akorhu use iyiki ibewe?>>

Bɔr anera abvui atsarhi irhakmbɔ agɛ, <<Unyapuwe unga!>>

²⁴ Ivangyɛ Ubirhatu aka anyã unga asi idɛɛ akorhunga ubin, ikɛi anera ag-bisha abee isoyi amɛn, unga anyangu amɛ asorh aboknga ra asu anera. Agɛ, <<Umum amɛmum ashike ra adzirh utsak uwurɛ, akɛɛ awu ra abokmbi!>>

²⁵ Anera kishoo agɛ, <<Adzirhnga awe ru urhɔkmɛn nggu angwɛmɛn!>>

²⁶ Mɔcɛ unga atsũwũka Ubaraba ru umbɔ. Unga atsu abi iwa akwɛre ugweɛ ru Uyesu, na adzowuka umbɔ anyapuwe unga.

Abi iwa ayɛɛi Uyesu

(Umar 15.16-20; Uyoh 19.2-3)

²⁷ Mɔcɛ abi iwa ugomna akū Uyesu azĩmbɔ ru udzɛpurhe ugomna, akɔng kishoo abi iwa adziira unga.

²⁸ Atsimuwe atorhanga na atsĩme atorho aka abãrhã akagong.

* **27:10** Åka anyã ikɛi: Uzak 11.12,13; Uiri 19.1-13; 32.6-9.

²⁹ Atserhi ifur iyerhe iyi ídidak atsime ni itsinga. Atsu unga akpɔm igbong ru ubok ughanga na atangarhu ra anangnga. Ayɛɛia unga age, <<Urhengo uder Uyerhe abi Uyahuda!>>

³⁰ Ashau aci atsuyiwe unga, ayɛi ugam akwɛr ni itsinga ikɛi.

³¹ Umbɔ aka ayɛi unga amaa, umbɔ atsimuwe atorho aka abārḥā hā na atsime atorhanga. Mɔcɛ umbɔ akūna unga azĩmbɔ inyapuwe unga.

Anyapuwe Uyesu

(Umar 15.21-32; Irh 23.26-43; Uyoh 19.17-27)

³² Umbɔ aka adzek, umbɔ agbopu utsak Usayirin uwɔɔ, itsoka igburh Usiman. Umbɔ atsu unga atsā igārḥāmau ucucii ha.

³³ Umbɔ azĩ atsĩ anangke umbɔ aki iyisa Ugorhgota, agbena agburh <<Anang Apfufu Aghow Itsi.>>

³⁴ Umɔ umbɔ adzowe Uyesu amē inebi uku ukpere ugɛ unga ahwa, bɔr unga aka abanga agū, unga akpɛɛ ihwihwaa.

³⁵ Ivangyɛ umbɔ aka anyapuwe unga, umbɔ atang iseng agasha atorhanga.[†]

³⁶ Mɔcɛ umbɔ aseɪ umɔ adzɛu unga.

³⁷ Ra afafā igārḥāmau ucucii ha ukhapa ri itsinga, umbɔ atseng isarhe uvaunga age, <<UWĒRE AWU UYESU, UYĒRHE ABI UYAHUDA.>>

³⁸ Anyapuwe avɛu avaa nggu unga, unying ru ubok ughanga uwu uvaa ru ubok uferanga.

³⁹ Anera aka atang, arhena unga azung atsimbɔ,

⁴⁰ age, <<Īhĩ! Ungo iki isipuwe Iya-Num, nu udzine ike ikɛi ri inuma itaar, ucipuwa nu igārḥāmau ucucii ha ufɔrh itsingo, ungo uba uwu Ungwē Unum!>>

⁴¹ Rimi hā ikɛi ateiya abika adzowe idɛm-Num nu abika amesuwe Ikpem nu akakū anera ayɛɛia unga.

⁴² Age, <<Unga afɔrhe abɔɔ, bɔr asi idɛɛ afɔrha itsinga! Unga aba awu Uyerhe Uisrairha, unga acipuwa icɛrɛ ru igārḥāmau ucucii ha, nu umɛn iwe ru imangmang ru unga.

⁴³ Unga awe ru imangmang ru Unum. Uneke Unum afɔrhe unga icɛrɛ, unga aba abeenga. Unga age, <Unum iwu Ungwē Unum.> >>

⁴⁴ Rimi hā avɛu ha umbɔ aka anyapuwe nggu unga arherhuwe unga arherhe aka atārḥā.

Akpe Uyesu

(Umar 15.33-41; Irh 23.44-49; Uyoh 19.28-30)

⁴⁵ Utirhi ri idzingga atenuma, uzĩ utsirkpɔ abĩā kishoo utseku akara ataar aki urhɛɛ.

⁴⁶ Ru akara ataar ikɛi Uyesu atsarhi irhaknga ikerketangge age, <<Erhoi, Erhoi,[‡] urhama sabaktani?>> agbena agburh, <<A Unummum, a Unummum, awu use utsu ungo uneka umum?>>

⁴⁷ Abika adɛɛ umɔ aka agū rimi, umbɔ age, <<Unga adɛɛ iyisu uner uwuku usɔm Arherhu-Num Uirhiya.>>

⁴⁸ Kanying uwɔɔ atĩ azĩ anyangu usoso. Abii ra amē inebi akika agbata, avaki igbong, adzowe Uyesu ugɛ unga ayam.

⁴⁹ Bɔr abɔɔ age, <<Àka aneke unga, umɛn inyāni use Uirhiya awuri afɔrhuka unga.>>

[†] 27:35 Abvur akɔɔ aki itseng abok aki isha agɔrke ikɛi ugɛ, Akorha akɛrɛ ngge itsū ubinkpi uner uwuku usɔm Arherhu-Num aka arherhe utsufer ugɛ, <<Umbɔ agasha atorhamum nggu adɔkambɔ na atang iseng ra ake.>> [‡] 27:46 Àka anyā ikɛi: Amb 22.1.

⁵⁰ Məce Uyesu aka abvui atsarhi irhaknga ikerketangge atsu ivum, na atsūwūka ipfunga.

⁵¹ Ru ivang hā urhaburhe ukpu Iya-Num uvaar akperha avaa udzur ri itsia uba utsi abiā. Abi azusa, ifa iyata.

⁵² Adzak ayar atsuri, ayor asarkasar anera arherhe abika akpe asok nggu urhe,

⁵³ umbō adzeka ra adzakmbō. Ivangye Uyesu aka asok ra akpe, abika akpe ha atsīmbo asarkasar uteu Urusharhima, anera arherhe aka anyā umbō.

⁵⁴ Ri ivang hā uteiya abi iwa Uroma nu abō abika adēē adzeu Uyesu anyā izizusa abi nu ikei abinke aka akorhe, umbō agū iwei akarhārā, na age, <<Idzidzerhe uwerē ha awu Ungwē Unum!>>

⁵⁵ Akatserh arherhe aka awe umō, adēē ukuka na azerhe ubinkpi uku ukorhe. Umbō adzeku Ugarhirhi adōsu Uyesu akorhuwe unga ubinkpi unga aka abee.

⁵⁶ Ru umbō awu umbō Umaryamu Umagadarha, nu Umaryamu uyisa Uyaku nu Uyusuf, angwē Uzabadi.

Igwirhuwe iyor Uyesu

(Umar 15.42-47; Irh 23.50-56; Uyoh 19.38-42)

⁵⁷ Urhe uku uyo, uner ubin uwō, utsa Uarimatiya aba umō, itsoknga igburh Uyusuf. Unga awu ungwē imesu Uyesu.

⁵⁸ Azī ru Ubirhatu, ashōrhā unga adzowe ukom Uyesu. Ubirhatu atsu umbō adzowe ukoma ru unga.

⁵⁹ Uyusuf ashupu ukom hā, akū atorho aka afa abēr,

⁶⁰ atsuke ukpō ru udzak uku ufa ukpurukpi unga aka atsē ri ifen utarh. Unga agōrhū nggaa utarh afōme angwī udzaka na azīā.

⁶¹ Umaryamu Umagadarha nu Umaryamu uwō aseī akhapa umō ra angwī udzak ha.

Abika adzeu udzak ha

⁶² Ukpe unum uvaa, unum ukpuku ugbisha abin uku utōng, ateiya abika adzowe idēm-Num nu abi Ufarisi akōng ra anang Ubirhatu,

⁶³ age, <<A Uteiya! Umēn iyitumēn ubinkpi uner uwuku urhēm aner ha aka arherhe, unga aka ana awe nggu urhe, unga age, <Inuma itaar iba iwengge umum iwuri isokū ra akpe.>

⁶⁴ Ngge itsu umbō adzeu udzak ha utseku inuma itaar, utsur angwē ime-sanga azī aveu ukomnga na agōr anera uge unga aka asoka ra akpe. Irhīrhēm iyi imaataka iwuri ibewe inangngge iyi inggbaashia.>>

⁶⁵ Ubirhatu agōr umbō age, <<Aka akarha abi iwa azī adzeu kishoo ri ikermbi.>>

⁶⁶ Nggee umbō azī avinu udzak ha, akwēr utsar iyerhe nū utarh udzak ha, atsu abi iwa adzeu anang hā.

28

Isisok Uyesu ra akpe

(Umar 16.1-8; Irh 24.1-12; Uyoh 20.1-10)

¹ Unum ukpuku Uwosha uku utōng, ru unkpeka unum ukpu inggbaashia ru inuma utōva, Umaryamu Umagadarha nu Umaryamu uwō azīmbo iyepu udzak ha.

² Umō nggaa izizusa abi iki izusa, ipfu itser Utejee idzeka afā, izīngge ru udzak ha, igōrhuwe utarh ha umbō aka atsīme udzak ha, iseī nū ukpō.

³ Idzidzeka ngge irhang ru nyaki inai iki inyaka, atorha ake awu uku upêrheng ugêe aghwitu urhurhu.

⁴ Abi idzeu aka anyâ ngge, iwei ifer umbô, azang ayormbô agbei ra abî ugêe ikom.

⁵ Bôr ipfu itser-Num hâ igôr akatsêrh ha igê, <<Àka niba agûmbi iwei, umum ihweng umbi abee Uyesu uwuruwi umbô aka anyapuwe.

⁶ Unga ashia nggimi, unga aka asoka, ru nyaka unga aka arherhe. Àka aba anyâ anangkê unga aka anu.

⁷ Mòce àka azî ifetem azî asòme angwê imesanga ugê, <Unga aka asoka ra akpe, nggawô agbaashia azî Ugarhirhi ru umbi. Nggô ha umbi awuri inyâmbi unga.> Àka agû, umum iki idèyiwarem umbi.>>

⁸ Nggee akatsêrh ha iki ifefetem asokmbô ru udzaka, agû iwei nggu anggôm, atî azî idèyiwe angwê imesanga.

⁹ Kanying Uyesu agbopa umbô. Agôr umbô agê. <<Ighwe umbi!>> Umbô agôpa aba awuma adaknga, adzowe unga igông.

¹⁰ Mòce Uyesu agôr umbô agê, <<Àka niba agûmbi iwei. Àka azî asòme angwêmen umbô azî Ugarhirhi. Nggô ha umbô aka inyâ umum.>>

Ubinkpi abi idzeu aka arherhe

¹¹ Akatsêrh ha awe ru uzêrhâ, abôô abi idzeu udzak ha atsîmbô utepa, asòme ateiya abika adzowe idem-Num kishoo ubinkpi uku ukorhe.

¹² Ivangyê ateiya abika adzowe idem-Num nu akakû anera akông akêki itsûwâ, umbô adzowe abi iwa ha uhwek urherhe.

¹³ Agôr umbô agê, <<Àka agôr agê, <Angwê imesanga aba avêu ukomnga ru untsuuka, ri ivangyê umbi aka awe ru urhâ.>

¹⁴ Arherha akêre aba atsîke ra ato ugomna, umên iwuri irherhumên arherhe nggu unga, umbi asi îhwambi uver.>>

¹⁵ Nggee abi iwa ha ayei uhweka na akorhe ru nyaka umbô aka agôr umbô akorhe. Nu arherhe akêre atêrhâ amaake abi Uyahuda aba atsî irherê.

Itseryê Uyesu aka adzowe angwê imesanga

(Umar 16.14-18; Irh 24.36-49; Uyoh 20.19-23; Aiy 1.6-8)

¹⁶ Mòce angwê imesa ha usôka nu unying hâ azîmbô Ugarhirhi, azîmbô ri igû hâ Uyesu aka agôr umbô izî.

¹⁷ Umbô aka anyâ unga, umbô adzowe unga igông, bôr abôô acucang.

¹⁸ Mòce Uyesu aba ru umbô agôr umbô agê, <<Àka adzaambô umum ijêea kishoo iyi afâ nggu abî.

¹⁹ Nggee àka azî akû anera kishoo ru upfunga aba adôsa umum. Àka asorhuwe umbô ubôtisima ri itsok Ute nu iki Ungwê nu iki Ipfu Isarsatangge.*

²⁰ Àka amesuwe umbô adôsa kishoo abinkê umum iki itsuka umbi. Idzidzêrhe umum iwe nggu umbi, utsekû imimashu upfung.>>

* 28:19 Àka anyâ ikêi: Aiy 8.16; 19.5.

Isarhe iyiki Ize iyi Umarku aka atseng

Utsutson ri itsi ubvur Umarku

Awu Umarku, uwuruwi undzumu itsoka iki igburh Uyohana Umarku atseng ubvur uwurɛ. Unga awu undzumu uwerhu Ubitru uner itser Uyesu (urhi 1Ubi 5.13). Agbaashia atseng ubvur uwurɛ na adərha atseng abvur aki Isarhe Iyiki Ize iyi Uyesu ikitatake.

Ubvur uwurɛ utirhi nggu Isarhe Iyiki Ize iyi Uyesu Ukiristo, Ungwɛ Unum. Ubvur ha udeyiwe ugɛ Uyesu awu uner uwuku utɔitser nu uner ijee. Ubvur uwurɛ udzowe iker akarhārḥā ri itsi abinke Uyesu aka akorhe unangmgba arherhanga nu imesanga. Arherhe aki imaataka ikitatake adzowuke isarhe itser Uyesu ru usatinga ukpu imaatak ru upfung na adərha akpe na asok.

Abinke aka awe umɔ

Itirhi itser Uyesu (1.1-13)

Itser Uyesu ru Ugarhirhi (1.14–9.50)

Itser Uyesu ru Urusharhima (10.1-52)

Usati Uyesu ukpu imaatak (11.1–15.47)

Isisok Uyesu ra akpe (16.1-20)

Isarhe Uyohana Uner Ubɔtisima

(Umat 3.1-12; Irh 3.1-9,15-17; Uyoh 1.19-28)

¹ Itirhi Isarhe Iyiki Ize iyi Uyesu Ukiristo, Ungwɛ Unum.

² Umbɔ aka atseng ru ubvur uner uwuku usɔm Arherhu-Num Uishaya ri itsinga age,

<<Umum iwuri idene ungwɛ itsermum agbaashia ru ungo.

Unga awuri igbishuwa atsindingo.*

³ Urhem uwɔɔ uyisa ra arhum ugɛ,

<Agbishuwe utsindī Uteijee,

aka agbisha avii atsindinga arhika.>>†

⁴ Nggee Uyohana aba, asorhuwe ubɔtisima ra arhum na adzowe isarhe iyi idzidzipa iyiki itsuwe arhim.

⁵ Anera arherhe abi abi Uyahudiya, nu aner Urusharhima adzek azī ru unga. Asɔm arhimmbɔ, unga asorhuwe umbɔ ubɔtisima ra Azē Urdun.

⁶ Uyohana atsim atorho igwar urhakumi, abow ikpɔm ubvur nú up-furhsinga, ubinghanga uwu asusu nggu utoo arhum.

⁷ Isarhanga hā iyɛ ugɛ, <<Uwɔɔ ruwɔ aka iba ru undzingmum agɔnga umum, uwuruwi umum isi idē inggarhukū arhi abadaknga.

⁸ Umum isorhuwa umbi ubɔtisima nggu amē, bɔr unga awuri ikū Ipfu Isarsatangge asorhuwa.>>

Ubɔtisima nu undeya Uyesu

(Umat 3.13-17; 4.1-11; Irh 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Ri ivang hā Uyesu adzeka ru Unazarat ra abī Ugarhirhi, Uyohana asorhuwe unga ubɔtisima ra Azē Urdun.

¹⁰ Uyesu aka awuri idzeka ra amē, unga anyā afā aka ayanga, Ipfu Isarsatangge ru nyaku unurheu icipuwa nu unga.

* 1:2 Åka anyā ikei: Umrh 3.1. † 1:3 Åka anyā ikei: Uish 40.3.

11 Urhẽm udzeka afã ugõr ugẽ, <<Ungo uwu Ungwẽmum iki Ìbema. Nggu ungo umum igũiben akarhãrhã.>>

12 Kanying Ipfu-Num ikũna unga idzek izĩngge ra arhum.

13 Unga awu umõ utsekũ inuma isõka inaa, Ushaitan aka adeya unga. Unga awu nggu Ìjuẽ arhum, bõr Ìpfu itser-Num itõwe unga itser.

Uyisa angwẽ imesa abi inggbaashia

(Umat 4.12-22; Irh 4.14-15; 5.11)

14 Umbõ aka agbange Uyohana ru ugborzĩ amaa, Uyesu azĩ atsĩã Ugarhirhi, anu idzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Unum.

15 Agẽ, <<Ivanga iki ibangge! Nggayẽ Iyerhu Unum iki iyongge. Àka adzipa, na awe ru imangmang ri Isarhe Iyiki Ize!>>

16 Uyesu aka azẽrhã atõng ru ubang Ukau Ugarhirhi, unga anyã Usiman nu ungwẽmbõ Uandarawu anu itang igber ru ukau ha, umbõ awu abika adem abẽrh.

17 Uyesu agõr umbõ agẽ, <<Àka aba adõsa umum, umum itsu umbi awu abika adzui anera.>>

18 Kanying umbõ aneke itang igbermbõ na adõsa unga.

19 Unga aka agõpa azĩ ukunjiir, unga anyã Uyaku ungwẽ Uzabadi nu ungwẽmbõ Uyohana ru ukhukhõ, adẽẽ igbishu igbermbõ.

20 Asi idãrhũmbõ unga ayisa umbõ. Umbõ aneke utẽmbõ Uzabadi nggu abi itser imang ru ukhukhõ ha na adõsa unga.

Uyesu awayiwe ipfu iyiki ibewe

(Irh 4.31-37)

21 Uyesu nggu angwẽ imesanga atsĩmbõ Ukafanahum, unum ukpuku uwosha uku uwe, Uyesu atsĩ ru ubã ifẽn-Num atirhi imesuwe.

22 Anera adzeidzeu ri imesanga, ubinkutsu amesuwe umbõ ru nyaku uner ijee. Asi iwea ru nyaku uwuku umesuwe Ikpem.

23 Umõ hã uner uwõõ ru ubã ifẽn-Nummbõ awuri ipfu iyiki ibewe itsu ivum igẽ,

24 <<Iyee! Ungo ubee use nggu umẽn Uyesu uner Unazarat? Ungo uba itsĩme umẽn? Umum ihweng ungo uwu usarkasar uwu Unum!>>

25 Uyesu atserhi ipfu iyiki ibewe ha agẽ, <<Unukutata! Upfudzeka ru utsak ha!>>

26 Ipfu iyiki ibewe ha iyung utsak ha nggu uvõm ni itsu ivum idzengge ru utsak ha.

27 Anera kishoo adzeidzeu na arhusa adõka agẽ, <<Awu use nuwi ikẽi? Imesa iyiki ifa nu ijee! Atsu Ìpfu iyiki ibewe idõsa arherhanga!>>

28 Kanying isarhanga itẽrhã imaangge ananga ra abĩ Ugarhirhi.

Uyesu akerhuwe uzõma Ubitru

(Umat 8.14-15; Irh 4.38-39)

29 Umbõ aka adzeka ru ubã ifẽn-Num hã, umbõ azĩ nggu Uyaku nu Uyohana atsĩmbõ ri iyambõ Ubitru nu Uandarawu.

30 Uya utsẽ Ubitru iyora imani unga anu inũ, umbõ asõme unga kanying.

31 Nggee unga azĩ adzur uboknga abera unga. Imani iyor ha ikerhungge, unga asok atõwe umbõ itser.

Uyesu akerhuwe anera arherhe

(Umat 8.16-17; Irh 4.40-41)

32 Nu urhẽẽ ha, unuma uku utsĩ anera akũ arherha abi írharhã aba ru Uyesu, nu abi Ìpfu iyiki ibewe.

33 Arherha anera ru utepa akõng nu angwĩ iyaa.

³⁴ Uyesu akerhuwe abi ikpū írhārḥā. Ikei atsusuwe ípfu iyiki ibewe ra anera arherḥe, asi ibeenga ípfu iyiki ibewe irherha arherhe ubinkutsu ngge íhwengnge unga.

*Uyesu azí afen-Num ra anangke
anera aka ashimbō
(Írh 4.42-44)*

³⁵ Ri ígōkpeka, uzí na ubōrkpō, Uyesu asok, aneke iya ha na azīā ra anangke anera aka ashimbō, umō unga aka afen-Num.

³⁶ Usiman nu abirabē aka awu nggu unga azīmbo ibea unga.

³⁷ Umbō aka anyā unga, umbō agē, <<Kishoo adēē ibea ungo.>>

³⁸ Uyesu agōr umbō agē, <<Umēn izīmēn iteuyē iki ikhapa nggimi, umum idzowe isarhe umō ikēi. Ubin hā ru ukpō uku ukū umum uba.>>

³⁹ Nggee unga azērḥā amaa Ugarhirhi adzowe isarhe ra abā ifen-Nummbō na atsusuwe ípfu iyiki ibewe ra anera.

*Uyesu akerhuwe uner ingbim
(Umat 8.1-4; Írh 5.12-16)*

⁴⁰ Uner ingbim uwōō aba ru Uyesu, atararhu ashōrhā unga agē, <<Ungo uba ubeengo, ungo udēē ukerhuwango umum nu usara umum.>>

⁴¹ Umō Uyesu agū atorh, aberu uboknga abangu utsa ha. Agē, <<Umun íbeemum, ukerhe!>>

⁴² Kanying ingbimnga ikerhungge.

⁴³ Uyesu asoyiwe unga na avange atonga akarḥārḥā agē,

⁴⁴ <<Niba usōmukō unera. Bōr uzí, udeyiwe itsingo ru uwuku udzowe idēm-Num nu udzowe idēm-Num iyi Umusa aka amesuwā umbi ri ikikerhe, ra anera ahweng uge ungo uku ukerhungo.>>

⁴⁵ Unga aka ikorhe rimi, utsak ha akpurha adzek adēē isisōme anera, amaa ananga kishoo. Akērē ha atsu Uyesu asi idēē atsiā uteu ukpōō ri inyīnyā anera, akpurha aseiyi ru awiya anangke anera aka ashimbō umō. Rimi hā anera anang adzeyi ri inang aba ru unga.

2

*Uyesu akerhuwe uner ishai iyor
(Umat 9.1-8; Írh 5.17-26)*

¹ Inuma ukunjiir iki itōng, Uyesu abvui atsiā Ukafanahum ikēi, anera aka agū uge unga aka aba ri iya.

² Anera arherḥe akōng atōke ubāā, atsu ananga asi ibōrke ru angwī ubāā, Uyesu adzowe umbō isarhe.

³ Inera inaa iki itsā uner írhārḥī ishai iyor akū aba.

⁴ Umbō aka asi ikpombō udí ukpuku utsutsī ru Uyesu, anera aka arḥembō, umbō afū ati akang uvi iya ha ra anangke Uyesu aka adēē, na acipuwe uner ishai iyor ha nu ufarnga aka anu.

⁵ Uyesu aka anyā imangmangmbō, unga agōr uner ishai iyor ha agē, <<Ungwēmum, aka atsūwāmbō arhimngo.>>

⁶ Abika amesuwe Ikpem aseí umō ra anang hā akaiferhkō ra amēnmbō agē,

⁷ <<Awu use utsu utsak uwurē arherhe rimi? Unga aka arhenu Unum! Ungamō awe ru íjee iyiki itsūwe arhim? Asi iwea Unum ikiyikanga?>>

⁸ Kanying Uyesu ahwēnga ubinkpi umbō aka akaiferhkō ra amēnmbō, unga agōr umbō agē, <<Awu use utsu umbi awe ru ikpū iferhkō ha?

⁹ Akasong aka ayoa, umbō aka idēyiwe uner ishai iyor ha, <Aka atsūwāmbō arhimngo,> use igōr uge, <Usisok unyangu ufarngo uzērḥā?>

10 Bɔr umum ibee umbi ahwɛng ugɛ Ungwɛ-Ner awea ri ijee iyiki itsũwe arhim ru upfung.>> Umɔ unga agɔr uner ishai iyor ha agɛ,

11 <<Umun igɔr ungo, usisok, unyangu ufarngo uzĩ ri iya.>>

12 Unga asok, anyangu ufarnga azɛrhã adzeka ri inyĩnyã anera kishoo. Akɛrɛ ha atsu umbɔ adzeidzeu na akpoi Unum agɛ, <<Umen inasi inyãmen ifɛrɛ rimi.>>

Uyisa ukpu Urhawi

(Umat 9.9-13; Irh 5.27-32)

13 Uyesu abvui adzek aziã ru ubang Ukau Ugarhirhi. Anera arhɛrhɛ aka azĩ akɔng adziira unga, unga amesuwe umbɔ.

14 Unga aka azɛrhã atɔng, unga anyã Urhawi ungwɛ Uharhfa aka aseɪ ra anang akika ayei ikirbi abĩ. Uyesu agɔr unga agɛ, <<Udɔsa umum,>> unga asok adɔsa unga.

15 Uyesu nu angwɛ imesanga aseɪ igħa urhɛɛ ri iya Urhawi nggu abika ayei ikirbi abĩ nu abirabɛ aka anyanga umbɔ awu abi arhim arhɛrhɛ. Anera arhɛrhɛ aka adɔsa unga.

16 Ivangɛ abika amesuwe Ikpem aka awu abi Ufarisi, aka anyã unga aka aseɪ igħa ubingħa nggu abi arhim hã nu abika ayei ikirbi abĩ, umbɔ arħusa angwɛ imesanga agɛ, <<Awu use utsu unga aseɪ igħa ubingħa nggu abika ayei ikirbi abĩ nu abi arhim?>>

17 Uyesu aka agũ rimi, unga agɔr umbɔ agɛ, <<Abika aker asi ibeembɔ uner agɔu, abi irhãrhã ukpekũ abee uner agɔu. Umum isi ĩbamum iyisa abika arħurhika, bɔr umum ĩba iyisa abi arhim.>>

Arħusu Uyesu ikpem ighabin

(Umat 9.14-17; Irh 5.33-39)

18 Angwɛ imesu Uyohana Uner Ubɔtisima nu abi Ufarisi adɛɛ ikpem ighabin. Anera abɔɔ aba arħusu Uyesu agɛ, <<Awu use utsu Angwɛ imesu Uyohana nu abi Ufarisi akpemmbɔ ighabin, bɔr abingo asi ikpemmbɔ?>>

19 Uyesu agɔr umbɔ agɛ, <<Awu use utsu awerħu utsak uwuku ufa akpem ighabin unga aba ana awu nggu umbɔ? Asi ikpemmbɔ ri ivangɛ unga aka awu nggu umbɔ.

20 Ivanga niyɔ ibarɔ umbɔ awuri isoyiwe utsak uwuku ufa ha ru umbɔ, unum hã nukpɔ umbɔ aka ikpem ighabin.

21 <<Unera asi ikũ utatorho uku ufa abipunga atorho aka agbe. Unga aba akorhunga, utatorho uwuku ufa ha uwuri ishĩrhã avaate atorho aka agbe ha, ivivaar ha iwuri inange iyi inggbaashia.

22 Ikɛi unera asi ĩtsuka amɛ inebi aka afa ra ambãĩ aka agbe. Unga aba akorhunga rimi, amɛ inebi aka afa ha awuri iyare ambãĩ aka agbe ha, ambãĩ ha nu amɛ inebi ha awuri iwe ĩbɛm. Amɛ inebi aka afa, awuri itsu ake ra ambãĩ aka afa.>>

Uteijee uwu unum ukpuku uwosha

(Umat 12.1-8; Irh 6.1-5)

23 Ru unum ukpuku uwosha ukpɔɔ, Uyesu nu angwɛ imesanga azɛrhã atɔng ri icang arħkama. Angwɛ imesanga aka azɛrhã nggu unga, atĩrhi igbiu atsi arħkama.

24 Abi Ufarisi agɔr unga agɛ, <<Unyã, awu use utsu umbɔ azharhuwe Ikpem unum ukpuku uwosha?>>

25 Unga agɔr umbɔ agɛ, <<Umbi anasi ivarħumbi ubin Udauda aka akorhe ri ivangɛ umbɔ aka agũ ĩmerħ nggu awerħu uzɛrhãnga?

26 Ri ĩnum Uabiata aka awu Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num, Udauda atsi ri Iya-Num, atãiwe usarkasar uborodi, ikɛi na abɔr adzowe awerħu

uzêrhânga, ukpurukpi uku usi imêkpɔ unera atâinga ukpɔ, uner uwuku udzowe idem-Num ukpekû awuri itâi.>>

²⁷ Mɔcɛ unga agɔr umbɔ agɛ, <<Angwêwe unum ukpuku uwosha ra anera, asi ingwêmbɔ anera awembɔ abi unum ukpuku uwosha.

²⁸ Nggee Ungwê-Ner unga awu Utejee uwu unum ukpuku uwosha.>>

3

Uner ushai ubok ru Ukafarnahum (Umat 12.9-14; Irh 6.6-11)

¹ Ivang iyɔɔ unga aka atsi ru abâ ifɛn-Num, uner uwɔɔ umɔ nggu uboknga ushushai.

² Abɔɔ abee ubinkpi umbɔ aka ikû akpo uvau ru Uyesu. Umbɔ atsu asumbɔ nu unga use unga awuri ikikerhuka utsak ha ru unum ukpuku uwosha.

³ Uyesu agɔr uner uwuku ushai ubok ha agɛ, <<Udzek udêê ra asumbɔ kishoo.>>

⁴ Uyesu arhusa umbɔ agɛ, <<Imêê umbɔ akorhu use ru unum ukpuku uwosha, akorhi iyiki ize use akorhi iyiki ibewe, afôrhe urhɛ use afere umgbɔ?>> Bɔr umbɔ aseɪ ukutata.

⁵ Unga arhi adziira umbɔ ra avɔm, amɛnnga adake ra amɛn aka akermɔɔ, unga agɔr uner ushai ubok ha agɛ, <<Unamu ubokngo.>> Unga anamu uboknga udzek, Kanying ukpɔ ukerhukpɔ.

⁶ Mɔcɛ abi Ufarisi adzek akɛki itsûwâ nggu aner Uhiridu, abee udî ukpuku ufer Uyesu.

Ikikɔng idɔsu Uyesu

⁷ Uyesu adzek nggu angwê imesanga azîmbɔ ubang ukau, arhɛrha anera adzeku Ugarhirhi adɔsa unga.

⁸ Umbɔ aka agû abinkɛ unga aka akorhe kishoo, anera arhɛrhe aka adzeku Uyahudiya aba ru unga, nu Urusharhima, nu Uidumiya, nu abi ugar Azê Urdun, nu aner Utaya nu Usidon.

⁹ Anera aka arhɛmbɔ, unga agɔr angwê imesanga akpowe ukhukhɔɔ amê uwuku uci adzowe unga, utsur anera afîmbɔ unga.

¹⁰ Unga akerhuka anera arhɛrhe, nggee abi irhârâ abee izî ra asu abanga unga.

¹¹ Ivangyɛ ípfu iyiki ibewe iki inyâ unga, ngge igba nú abî ra anangnga ni itsui ivum igɛ, <<Ungo uwu Ungwê Unum!>>

¹² Bɔr unga avange ngge niba idɛyikungge unera unerwi unga aka awe.

Isɛng abi itser Uyesu usɔkdûmɛn (Umat 10.1-4; Irh 6.12-16)

¹³ Uyesu afûâ igû na ayisa abirabɛ unga aka abee, umbɔ aba ru unga.

¹⁴ Unga asɛng usɔkdûmɛn umbɔ aka iwe abi itser Uyesu ugɛ umbɔ awe nggu unga, nú unga adene umbɔ adzek adzise isarhe.

¹⁵ Umbɔ awuri iyiyeimbɔ ijee iyiki itsusuwe ípfu iyiki ibewe.

¹⁶ Umbɔ hâ abɛ, usɔkdûmɛn hâ unga aka asɛng, Usiman, uwu ha Uyesu aki iyisa Ubitru,

¹⁷ nu Uyaku ungwê Uzabadi nu ungwêmbɔ Uyohana, abirabɛ Uyesu iki iyisa ugɛ Ubuwarnaji, agbena agburh <<Angwê Igbigbashu Inai,>>

¹⁸ nu Uandarawu, nu Ufirhibu, nu Ubatorhomi, nu Umatiyu, nu Utoma, nu Uyaku ungwê Uharhfa, nu Utaddiyu, nu Usiman uner Ukan'ana,

¹⁹ nu Uyahuda Uiskariyoti uwuku ugha adaknga.

*Uyesu nu Uba'arhzaburh**(Umat 12.22-32; Irh 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Mɔcɛ Uyesu abvui atsi ri iya. Anera abvui akɔng ikei, utseku unga nu angwɛ imesanga asi idɛɛ aghambɔ ubingha.

²¹ Abi iyambɔ aka agɔ rimi, asok azimbɔ idzur unga. Anera anu igɔr age, <<Unga aka azhɔmu ukpong!>>

²² Abika amesuwe Ikpem igambɔ adzeku Urusharhima aba agɔr age, <<Awu Uba'arhzaburh uyɛrhe ipfu iyiki ibewe unga atsi ru unga! Akɔ ijeenga ikei atsusuwe ipfu iyiki ibewe idzek.>>

²³ Nggee Uyesu ayisa umbɔ na arherhuwe umbɔ unyaka arherhe age, <<Ushaitan awuri ikorha aguse na awayiwe Ushaitan?

²⁴ Iyɛrhe iba igaungge itsingge, iyɛrha ha isi idɛɛngge.

²⁵ Iya iba igauke itsike, iya ha isi idɛɛke.

²⁶ Rimi Ushaitan aba ugapa itsinga, unga asi idɛɛnga, imimashanga iki ibange.

²⁷ Idzidzerhe, unera asi idɛɛ atsiã ri iya uner uwuku uker akarhuka abinnga, awuri itirhi abow uner uwuku uker ha. Mɔcɛ unga awuri idɛɛ avura abin iya ha.

²⁸ Umum idɛyiwa umbi idzidzerhe, kishoo arhim nu irhenu Unum anera aki ikorhe, awuri itsitsɔwɔkumbɔ ake.

²⁹ Bɔr ubɛn uwuku urhenu Ipfu Isarsatangge asi itsɔwɔkumbɔ unga, awu ra arhim aki ugbagbaa.>>

³⁰ Unga arherhe rimi, ubinkutsu umbɔ aka agɔr age, <<Unga awe ru ipfu iyiki ibewe.>>

*Uya Uyesu nu angwɛmbɔ**(Umat 12.46-50; Irh 8.19-21)*

³¹ Mɔcɛ uya Uyesu nggu angwɛmbɔ aba atsi. Adɛɛ nú awiya, na adene uwɔɔ unga ayisuwe Uyesu.

³² Ikikɔnga isei adziira unga, umbɔ adɛyiwe unga age, <<Uyango nu anapumbi abee ungo ra awiya.>>

³³ Unga arhusa umbɔ age, <<Awu umbɔ ungamɔ awu uyamum nu angwɛmɛn?>>

³⁴ Unga arhi abirabe aka ase adziira unga na age, <<uyamum uwi nggu angwɛmɛn!

³⁵ Uɛn unera aka ikorhu ubinkpi Unum aka abema, unga awu ungwɛmɛn nu unapumɛn nu uyamum.>>

4*Unyaka arherhe uner uwuku**udoi abin**(Umat 13.1-23; Irh 8.4-15)*

¹ Ikei Uyesu atirhi imesuwe nú ubang ukau. Ikikɔnga iki ikɔng idziir unga irhɛngge, unga asok atsi ukhukhɔ amɛ ase ru ukau, ikikɔng anera idɛɛ umɔ nú ubang ukau ha.

² Unga akɔ unyaka arherhe amesuwe umbɔ abina arherhe, agɔr umbɔ age,

³ <<Aka akpeto! Uner irham adzek azi idoi ikpɔnga.

⁴ Unga aka adɛɛ inna ikpɔ hã, ikpɔ iyɔɔ igba nú utsindĩ, anunu aba akpɔuke iyi ha.

⁵ Iyɔɔ igbei ru ukpɔrha, abĩ asi iweke akarhãrhã. Ngge imɛr kanying ubinkutsu, abĩ anang hã asi ighorke.

⁶ Unum uku urhang, imani ikoikungge ikpū iyi ha, ubinkutsu ngge ish-
ingge ra anūnang.

⁷ Ikpū iyoo igba ri ididək, ididək iseng itong iyi ha, ngge isi ighwerngge
ikpūrhā.

⁸ Iyoo ikei igba ra abī aka aze. Imər idzeka, iseng ni ighwər ikpūrhā, iyoo
isəka itaitaar, iyoo isəka utōtōī, iyoo ananaka.>>

⁹ Mōcē Uyesu age, <<Uben unera aka awu ra ato akika agū, neke unga agū.>>

¹⁰ Ivangye Uyesu aka aseī ikiyikanga, angwē imesanga usəkdūmen nu aboo
aka adōsa unga arhusa agben unyaka arherhe ha.

¹¹ Unga adēyiwe umbō age, <<Aka adzaambō umbi ihweng iwiwək Iyerhe-
Num. Bər abirabē aka awu ra awiya, abina kishoo awuri irherhuwe umbō
ru unyaka arherhe.

¹² Ngge itsu,
<< Umbō awuri irhirhimbō,
bər asi inyāmbō,
awuri igūmbō ikei
na asi ihwengmbō,

utsur umbō adzipa na atsūwūkumbō arhimmbō!> *>>

¹³ Unga agər umbō age, <<Umbi asi ihwengmbi agben unyaka arherhe ha?
Ude umbi awuri ikorhu uguse na ahweng agben unyaka arherhe akoo?

¹⁴ Uner irham hā adoi Arherhu-Num.

¹⁵ Aboo awu ru nyaki ikpūye iki igba nū utsīndī, anangke umbō aka adoi
arherha ha, kanying Ushaitan aba atsūwūka arherhe ha aka adoi ru umbō.

¹⁶ Abirabē aka awu ru nyaki ikpū iyiriyē umbō aka adoi nū abī ifa, agū
arherha ha, kanying umbō ayei ake nggu itēnamen.

¹⁷ Bər umbō aka ashimbō ra anūnang, umbō adārhi ivanga ukunjiir. Ivang
ayetnum use uver iki iba ri itsi arherha ha, kanying umbō abvui azīmbō ra
andzing.

¹⁸ Ikei aboo, awu ru nyaki ikpūye iki idoi ri ididək, agū arherhe ha,

¹⁹ bər igū ighong abin upfung, nu irhirhem ibee iwu ru ubin nu ikpona
abina akoo itsi ikenke arherha ha ighwighwər.

²⁰ Aboo, awu ru nyaki ikpūye iki idoi na abī aka aze, agū arherha ha, na ayei
ake akū atō itser nggu ake, aghwər ikpūrhā iyoo isəka itaitaar, iyoo isəka utōtōī,
iyoo ananaka.>>

Irhirhang afafā (Irh 8.16-18)

²¹ Uyesu agər umbō age, <<Umbi aka isaka agaar irhirhang awəkmbi ru
ikikī? Use atsuke ngge ra ada ukoma? Ishingge rimi, ugese umbi aka isaka
aden ngge ru anang idēēke afafā?

²² Abinke aka awu ri iwək, umbō awuri inyāmbō ake, abinke aka awoyi ikei,
awuri inyinyāmbō ake nu awiya.

²³ Uben unerwi aka awu ra ato akika agū, neke unga agū.>>

²⁴ Na agər umbō age, <<Aka akpeto na agū. Ugbiu ha ungo uku ukū umei,
awuri ikū umgbō amei adzaa ungo, awuri itomuwbō ungo.

²⁵ Uwuruwi aka awe ru ihwihweng awuri itomuwe unga akpo arherhe.
Uwuruwi aka ashia, awuri iyese ungewrhi ihwihweng ha unga aka aw-
erange.>>

Unyaka arherhe ikpū iyiki isiseng

* 4:12 Āka anyā ikei: Uish 6.9,10.

²⁶ Na agər age, <<Iyerhe Unum iwuri imine. Unera adoi ikpū nu icangnga.

²⁷ Utsuu nu atenum, unga arha na asok, utseki ikpū hā iki imer iseng, uner ha asi ihwenga ubinkpi uku ukorhe.

²⁸ Abī nibikake atsu ikpū imer, atirhi akū agam adzeka, na akū azang adzeka, nu azanga akū ishaanga idzeka.

²⁹ Ivang ishaanga iki ikō, unga aka ikū ikon agber, ivang iyiki igber iki iwe.>>

Unyaka arherhe ishaa umustad

(Umat 13.31-32,34; Irh 13.18-19)

³⁰ Uyesu ikēi age, <<Umum ikpangu Iyerhe Unum nggu use, umum ikū unyaka arherhe akasong ideyiwe ngge iki iwe?

³¹ Iwu ru nyaki ishaa ikpū umastad, iyiriyē ngge iki iwe iyiki icia ri ikpū abin iyiki idoi nu abī.

³² Umbō aka idoi ngge, ngge iki isaki iseng igōngngge abinke umbō aka adoi ra abī, nggu abokngge akagōng anunu aka isaka acipuwa akang ashiake nu ake.>>

³³ Nggu urherhe unyaka arherhe Uyesu aka akū asome anera Arherhu-Num, ri ihwihwengmbō.

³⁴ Asi isomuka umbō ubin rimi ru umbō uku ushikpō ru unyaka arherhe. Bər ivangyē unga aka awu nggu angwē imesanga ikiyikambō, unga aka isaka asomuka umbō agbena.

Uyesu adəte ugba inai

(Umat 8.23-27; Irh 8.22-25)

³⁵ Ru unum hā urhē uku uwe, unga agər angwē imesanga age, <<Umən inggar udiku ukpōrō.>>

³⁶ Umbō abore ikikōng anera, umbō ashupa unga nggu umbō, ru ukhukhō amē unga aka aseī ru umgbō. Akhukhō akō ikēi awu umō.

³⁷ Ngga ugba ukom ukerketakpō usoyi, amē ukau ha ukwər ukhukhōombō, utseku umgbō ubər ukunjiir ri ididē ra amē.

³⁸ Uyesu awu ru urhō ra akpok ukhukhō nu ubin ukpuku utsorhi itsi. Angwē imesanga azita unga agər age, <<A umarhem, ungo usi igūo ighong umən iki iwuri itsimen?>>

³⁹ Unga asok, atserhu ugba ukukom hā agər amē ukau ukugōng hā age, <<Unukutata! Udər!>> Mōcē ugbaa ukpekpō, ananga kishoo anukutata uku ughwōw.

⁴⁰ Unga agər angwē imesanga age, <<Awu use utsu umbi agū iwei rimi? Umbi ana ashimbī ri imangmang?>>

⁴¹ Umbō agū iwei akarhār hā agər adəkambō age, <<Awu ungaa nuwi? Ugba ukom nu ubvun amē agūna unga!>>

5

Uyesu akerhuwe uner ipfu iyiki ibewe

(Umat 8.28-34; Irh 8.36-39)

¹ Umbō azī atsi ugar ukau abī Ugarasa.

² Ivang Uyesu aka adzeku ukhukhō, unga agbang nggu uner ipfu iyiki ibewe aka adzeka ra anang aka adzak aner.

³ Uner ha aseī ra anang akika adzak aner, unera asi idē abowpa unga uko nggu inyāwā.

⁴ Umbō aka isaka abow aboknga nu adaknga nggu inyāwā, bər unga aka isaka apupuwe ngge na abvūwe azōu aki adaknga. Unera ashia ri iker iyiki ikpōm unga.

⁵ Nu utsuu na atenum unga agheta ra anang akika adzak aner nu ígũ anu itsuyi ívum na akũ atarh angwāi iyornga.

⁶ Unga aka anyā Uyesu ukukaa, unga atĩtser aba atararhu ra anangnga.

⁷ Atsarhi irhaknga atsu ívum age, <<Awu use utoma ungo nggu umum, Uyesu, Ungwē Unum uwuku Ugong? Uyirh itsok Unum uge ungo usi ídzaango umum uver!>>

⁸ Ubinkutsu Uyesu aka agora unga age, <<Upfudzeka ru utsak uwurē, ungo ípfu iyiki ibewe!>>

⁹ Uyesu arhusa unga age, <<Itsokngo igburh ungamo?>>

Unga age, <<Itsokmum igburh Ukpusha, ubinkutsu umen iwu irhemen.>>

¹⁰ Unga ashōrhũ Uyesu akarhārnhā utsur unga awayika umbō adzembō ra anang hā.

¹¹ Arhede arherhe aka adēē ughāwā akhapa ri igūa.

¹² Ípfu iyiki ibewe ha ishōrhũ Uyesu íge, <<Uma udena umen izĩ ru arhede akōrō, itsĩ ra ake.>>

¹³ Nggee unga abemuka ípfu iyiki ibewe ha idzek izĩngge ru ikpui arhede ha. Ikpui arhede ha itsĩngge anaka agōnga avaa, ake asok atĩtser, ahwarha acipa atsĩke ru ukau atsĩmke ra amē.

¹⁴ Abi idzeu arhede ha atĩ azĩ asome uteumbō nu ukpuku ukhapa umō adzise isarhe, anera adzeyi aba inyā ubinkpi uku ukorhe.

¹⁵ Umbō aka aba atsi ru Uyesu umbō anyā utsak ha ukpui ípfu iyiki ibewe ha iki iwe ru unga, aseí umō atsim atorho ri iyornga amēnga awu uku urhirhiki, iwei ífer umbō.

¹⁶ Abirabē aka anyā íferha ha iki ikorhe adzowe isarhe abinke aka akorhe nggu uner ukpui ípfu iyiki ibewe nu ikpui arhede ha.

¹⁷ Mōce anera atirhi ishōrhũ Uyesu unga abore abĩmbō.

¹⁸ Uyesu awuri itsĩ ru ukhukhō amē nukpi, utsak ha ípfu iyiki ibewe ha iki idzeku unga ashōrhũ Uyesu ama aneke unga adōsa unga.

¹⁹ Bōr Uyesu asi inekuka unga. Agor unga age, <<Uzĩ ri iya ra angwēmbi, usome umbō abin aka agōngke Uteijee aka akorhuwa ungo, nu atorhke unga aka agũ ru ungo.>>

²⁰ Nggee utsak ha, azĩ atsihā ri iteu usōka umbō iki iyisa Udikaforhi adzise isarhe, abinke Uyesu aka akorhuwe unga. Anera kishoo adzeidzeu.

Unapa Uyayiru nu utserh uwuku urhong adzirh

(Umat 9.18-26; Irh 8.40-56)

²¹ Ikei ivang Uyesu aka agar ugar ukpōrō ru ukhukhō amē, anera arherhe akōng adziir unga nu ubang ukau ha.

²² Mōce unying ra anggbaashi ubā ífen-Num itsoka igburh Uyayiru, aba umō. Unga aka anyā Uyesu, unga agba ra adaknga,

²³ ashōrhā unga age, <<Ungwērnhũ unapmum akpurha abor akpe. Umum ishōrhā ungo uba utsorhu ubokngo nu unga akerhe na abek.>>

²⁴ Nggee Uyesu aziā nggu unga.

Anera arherhe aka afĩ adōsa unga.

²⁵ Utserh uwō umō aghong irhārnhā umēē imēka usōkdūmen.

²⁶ Irhārnhānga ighong unga akarhārnhā ri ivangye abi agōu arherhe aka aneta unga. Afere ubinkpi unga aka awerakpō kishoo, bōr asi igūa ugarh, irhārnhā ikpurhi idēē ititoma.

²⁷ Ivangye unga aka agũ isarhe Uyesu, unga adōsa unga ra andzing ri ikikōnga, aba abanga atorho Uyesu,

²⁸ ubinkutsu unga akaiferhko ra amenna age, <<Umum iba ibangumum atorhanga ukpekũ, umum iwuri ikerhumum.>>

²⁹ Kanying umēnga udeēkpō, nu unga agūa ri iyornga aka akerhunga ru ayetnumnga.

³⁰ Kanying Uyesu agū ijee iki idze ru unga. Unga adzipa ri ikikōnga arhusa age, <<Ungamō abanga atorhamum?>>

³¹ Angwē imesanga agor unga age, <<Ungo unyā anera arherhe affia ungo rimine ungo ugor uge, <Ungaa abanga umum?>>

³² Bōr Uyesu arhi adziir abee inyā uwuku ukorhu ubin hā.

³³ Mōce utserh ha, aka ahweng ubinkpi uku ukorhuwe unga, aba nggu iwei nu izang iyor, agba ra anangnga adeyiwe unga kishoo idzidzerhe.

³⁴ Unga agor unga age, <<A unapmum, imangmango ngge ikerhuwa ungo. Uzĩ uku utō, ayetnumngo aka amaake.>>

³⁵ Uyesu ana awu ra arherhe nukpi, nu anera adzeki iya Uyayiru unggbaashi ubā ifen-Num hā, aba agor age, <<Unapungo aka akpea. Awu use utsu ungo unu idzowe umarhem ayetnum?>>

³⁶ Bōr Uyesu akwete arherhambō, agor unggbaashi ubā ifen-Num hā age, <<Niba ugūa iwei, uwe ru imangmang ukpekũ.>>

³⁷ Asi ineke unera aziā nggu unga, akpurha akū Ubitru, nu Uyaku, nu Uyohana ungwēmbō Uyaku.

³⁸ Ivang umbō aka azĩ atsi ri iya unggbaashi ubā ifen-Num hā, Uyesu anyā idzidzunambō, nu anera aka aciu akpe atsui ivum.

³⁹ Unga atsi agor umbō age, <<Awu use utsu umbi aciu akpe na atsui ivum rimi? Una hā anasi ikpea awu ru urhō!>>

⁴⁰ Bōr umbō anyĩrhā unga.

Nggee unga atsu umbō adzek ra awiya, unga akū utesa nu uyisa una hā nu angwē imesanga hā abika awu nggu unga, atsi ra anangke una hā aka awe.

⁴¹ Adzur ubok una hā agor age, <<Tarhita kumi!>> agbena agburh <<Unakuci, umum igor ungo, usisok!>>

⁴² Kanying una hā asok azērhā adziir. Imeknga iwu usōkdūmen. Akere ha atsu umbō adzeidzeu akarhārā.

⁴³ Uyesu agbiite atombō akarhārā uge umbō niba adeyikumbō unera. Ikei unga agor umbō adzowe ubingha ru una hā.

6

Akpēmbō Uyesu ru Unazarat (Umat 13.53-58; Irh 4.16-30)

¹ Uyesu asoka umō abvui aziā Unazarat utepunga, angwē imesanga azi nggu unga.

² Unum ukpuku uwosha uku uwe, unga atirha amesuwe ru ubā ifen-Num, anera arherhe aka agū unga, adzeidzeu na arhusa age, <<Utsak uwure akpo abin akere ri inē? Adzowe unga itsoi iyere ri inē unga aka anu ikorha abin idzeu?

³ Uwere ha asi iwea ukapinta ha, ungwē Umaryamu, ungwēmbō Uyaku, nu Uyusuf, nu Uyahuda nu ikēi Usiman? Asi iwea anapumbō abe nggu umen?>> Umbō akpēmbō unga.

⁴ Uyesu agor umbō age, <<Uwuku usōm Arherhu-Num aka isaka akpoa igong ru uben ananga, akpurha asheru utepunga nu anernga nu abi iyanga.>>

⁵ Unga asi idē akorhunga abin idzeu nggō ha, unga akpurha atsorhuwe abok nu abi irhārā ukunjir akerhuwe umbō.

Uyesu adene angwē imesanga
(*Umat 10.5-15; Irh 9.1-6*)

⁶ Unga adzeidzeu umbō aka ashimbō ri imangmang.

Mōce Uyesu atsīrhā adziir iteu iyiki ici umō hā amesuwe anera.

⁷ Unga ayisa angwē imesanga usōkdūmen hā aзі ru unga, unga adene umbō ivaivaa na adzowe umbō ijee ri itsi ipfu iyiki ibewe.

⁸ Unga agōr umbō age, <<Niba anyangumbi ubin ru uzēr hā hā, umbi akpurha akpōm igbong, niba akpōmmbi ubingha, use ijara, use uhwek ri ibvuk atorhambi.

⁹ Āka atsu abadak bōr niba akpōmmbi atorho akōo.

¹⁰ Uben iya umbi aka itsi, āka aseі umō utseku unumkpi umbi aka isok ru uteu ha.

¹¹ Uben anangke umbō aka asi iyeimbō umbi use aba asi ikpembō ato ru umbi, āka awashuwe uzurhu adakmbi ivangye umbi aka isok, umgbō uwu ideka iyiki ibewe ra atsimbō.>>

¹² Umbō adzek adzowe isarhe uge anera adzipa.

¹³ Umbō atsusuwe ipfu iyiki ibewe irheirhe, na adzukuwe atsei ra abi irhār hā arherhe akerhuwe umbō.

Akpe Uyohana Uner Ubōtisima
(*Umat 14.1-12; Irh 9.7-9*)

¹⁴ Uyerhe Uhiridu aka agū abin akere kishoo, ubinkutsu umbō ahweng itsok Uyesu imaa ananga. Abōo age, <<Uyohana Uner Ubōtisima unga asok ra akpe. Ngge itsu unga awe ru ijee iyiki ikorha abin idzeu ha.>>

¹⁵ Abōo age, <<Awu uner uwuku usōm Arherhu-Num Uirhiya.>>

Abōo igambō age, <<Awu uner uwuku usōm Arherhu-Num uwōo, uwu abi isha.>>

¹⁶ Ivangye Uhiridu aka agū akere, unga age, <<Uyohana, unerwi umum iki izharhuwe itsinga, unga asoka akpe!>>

¹⁷ Ubinkutsu Uhiridu nibikanga atumbō adzur Uyohana, abow unga na atsuke ru ugborzī, ri itsi Uhirudiya. Utserha ungwēmbō Ufirhibu unga aka apfuna.

¹⁸ Uyohana aka isaka arherhu Uhiridu age, <<Asi izea ungo uku upfunu utserha ungwēmbi.>>

¹⁹ Nggee Uhirudiya agū avōm Uyohana na abee ifere unga. Bōr Uhiridu asi ibemuka.

²⁰ Ubinkutsu Uhiridu agū iwei Uyohana na agana unga, ahwēnga Uyohana arhika na awu usarkasar uner. Uben ivangye Uhiridu aka igū arherhu Uyohana, unga aka isaka adzununga, rimi hā unga anang agūiben ikpeto ru unga.

²¹ Ri imimasha ivanga ibangge ru Uhirudiya. Ru unum imar Uhiridu ivangye unga aka azek irhowa, ayisa ayerhe abīnga kishoo nu akagōng abi iwa, nu akakū abi Ugarhirhi.

²² Ivangye unapa Uhirudiya aka atsī azer azer, ake atsī ra amēn Uhiridu nu atsennga.

Nggee uyerhe agōr una hā age, <<Urhusa umum ubinkpi ungo uku ubee, umum iwuri idzaamum ungo.>>

²³ Unga ayirh nggu uyirh abemuwe una hā age, <<Uben ubinkpi ungo uku urhusa umum iwuri idzaamum ungo, utseku uteng iyerhamum.>>

²⁴ Una hā adzek aзі arhusu uyanga age, <<Umun iwuri irhusu use?>>

Uyanga agōr unga age, <<Itsi Uyohana Uner Ubōtisima.>>

²⁵ Kanying una hã abvui atĩ azĩã ru uyerhe agor age, <<Umum ibee icere ungo udzaa itsi Uyohana Uner Ubotisima ri itērhi.>>

²⁶ Amen Uyerhe aghong akarhārā, bōr uyirhnga aka ayirh ra asu atsennga, itsu unga asi idēē akena unga.

²⁷ Nggee kanying unga adene undōsu uyerhe akū itsi Uyohana akū aba. Utsa ha azĩ azharhe itsi Uyohana ru ugborzi.

²⁸ Akū itsi ha ri itērhi akū aba. Adzowe ru una hã, unga ayei adzowe ru uyangā.

²⁹ Angwē imesu Uyohana aka agū isarhe ha, umbō aba ashupu ukom Uyohana adzake.

Uyesu afuka anera anakagonga atōō

(Umat 14.13-21; Irh 9.10-17; Uyoh 6.1-14)

³⁰ Uner itser Uyesu akōng adziir Uyesu na adeyiwe unga kishoo abinke umbō aka akorhe na amesuwe.

³¹ Mōce, anera arherhe aka anu iba na adzek utseku umbō asi ikpombō ivang igha ubin, unga agor umbō age, <<Åka aba nggu umum umen izĩ ra anangke anera aka ashimbō umō, umen iwosha ukunjiir.>>

³² Nggee umbō atsi ukhukhō amē azĩmbō anangke anera aka ashimbō umō.

³³ Bōr umbō aka isoka anang hã, anera arherhe aka anyā umbō ahwengmbō umbō. Atĩ ra adak adzeyi ri iteu kishoo, anggbaashia azĩ atsĩmbō ru umbō.

³⁴ Uyesu aka acipa ru ukhukhō anyā arherha anera aka akōng. Unga agū atorh umbō, ubinkutsu umbō awu ru nyaki idoi iki ishingge ru uner idzeu. Nggee unga atirha amesuwe umbō abina arherhe.

³⁵ Unum uku uyo itsitsĩ, nggee angwē imesanga aba agor unga age, <<Anera ashimbō ra anang akere, nggaye unum uku uwuri itsĩkpō.

³⁶ Udene anera umbō atsi iteu nu icang iyiki ikhapa nggimi agoi ubin umbō aka igha.>>

³⁷ Bōr unga agor umbō age, <<Umbi åka adzowe umbō ubin umbō agha.>>

Umō umbō agor unga age, <<Uge umen izĩ igoi ubingha ukpu imang uner itser afēē utōrōk! Umen izĩ ifere imang iyere ru ubingha ni idzowe umbō agha?>>

³⁸ Unga agor umbō age, <<Umbi awu ra aborodi asong nggu umbi? Åka azĩ arhi.>>

Umbō aka azĩ arhi, umbō age, <<Aborodi atōō, nu aberh avaa.>>

³⁹ Uyesu atsu umbō agor anera aseĩ ukpukpusha nu ubĩ uku usum.

⁴⁰ Nggee umbō aseĩ ukpukpusha abōō ananaka abōō isōka itōitōō.

⁴¹ Unga aka anyangu aborodi ha ikitōnake nu aberh ha ikivarhake, aberi itsinga arhi afā, atar uwee na atsōku uborodi ha. Mōce unga adzise angwē imesanga umbō akū azĩ adene anera. Ikeĩ unga agashuwe aberh ha iki-varhake ru umbō kishoo.

⁴² Kishoo agha, ashuurmbō.

⁴³ Angwē imesa arhōyĩ awushu uborodi ha nu aberh ha atōk azĩnga usōkdūmen.

⁴⁴ Irhe anera aka agha ubingha ha, akatsak awu anakagonga atōō.

Uyesu azērhi uzērhi afafā nu amē

(Umat 14.22-36; Uyoh 6.15-21)

⁴⁵ Kanying Uyesu atsu angwē imesanga atsi ru ukhukhō amē agbaashia azĩ ugar Ubetsaida, na asoyiwe ikikōnga.

⁴⁶ Unga aka asoyiwe umbō amaa, unga afūā igū azĩã ifen-Num.

⁴⁷ Urhεε uku uwe, ukhukhoo amē hā uwe ra ateu ukau, unga awu ikiyikanga nu abī.

⁴⁸ Unga anyā angwē imesanga atēwā ikpikpayi, ugba ukεnkpō umbō izī ra asu. Utsar ukpu akara ataar aki utsuu unga azīā ru umbō, azērā afafā nu amē ukau ha. Unga abee ifara umbō atōng,

⁴⁹ bōr umbō aka anyā unga azērā afafā nu ukau amē hā, umbō atsar uge awu imārā. Umbō atsu ivum,

⁵⁰ Umbō aka anyā unga, umbō agbipa kishookambō.

Kanying unga arherhe arherhe nggu umbō agē, <<Àka aker amēmbi! Awu umum. Niba agūmbi iwei!>>

⁵¹ Unga atsiā ru ukhukhoo nggu umbō, mōce ugbaka ukpekpō. Umbō adzeidzeu akarhārā,

⁵² umbō asi ihwengmbō agben aki ubingha ukpu inera anakagōnga atōō hā, ubinkutsu, amēmbō asi iyēike.

⁵³ Umbō aka agar ukau ha, umbō acipa ra abī Ujanisarat, abope ukhukhoo amē hā nu angwī ukau ukugōng hā.

⁵⁴ Uben umbō aka adzek ru ukhukhoo amē hā, kanying anera ahwengmbō uge awu Uyesu.

⁵⁵ Umbō atīna adzeyiwa ra abīmbō kishoo akūna abi irhārā ra afarmbō akū azī kishoo ra anangke Uyesu aka awe.

⁵⁶ Kishoo anangke unga aka izī, iteu iki igōng, use iteu iki ici, umbō angwēwe abi irhārā ra angwī anang izεε. Na ashārā unga ru abi irhārā hā abangu utem ibang atorhanga. Kishoo abirabε aka akpo ibibanga akerumbō.

7

Ugau anggbaashi (Umat 15.1-9)

¹ Abi Ufarisi nu abōō abika amesuwe Ikpem aka adzeku Urusharhima aba akōng adziir Uyesu.

² Na anyā angwē imesanga agha ubingha nggu abok arhim, asi isorhmbō abokmbō aka awu agbeyambō.

³ Abi Ufarisi nggu abi Uyahuda kishoo aka isaka asorh abokmbō akata na adōrha agha ubingha, ubinkutsu awu ugau agbeyi akakūmbō.

⁴ Ivangye umbō aka idzeki izεε abvui aba ri iya, asi ighambō ubin, umbō awuri igbaashia adōsa agbeyambō asorh ayormbō kata. Na asorh akpewa nu idzum amē nu atērā nu andzoma nu atseu.

⁵ Nggee abi Ufarisi nu abika amesuwe Ikpem arhusu Uyesu agē, <<Awu use utsu angwē imesango asi idōsumbō ugau akakū nu anu igha abin nggu abok arhim?>>

⁶ Uyesu agōr umbō agē, <<Irhikungge Uishaya aka asōm Arherhu-Num ra atsimbi abi ukpukpeta agē,

<< <Aner abere adzaa unum igōng ra angwī,
bōr amēmbō aderke nggu umum.

⁷ Umbō adzaa unum igōng ibem,

anu imesuwe ikpem anera ugeε Unum adzowe umbō.>*

⁸ <<Umbi aka atarkumbi ikpem Unum, umbi adōsa agau anera.>>

⁹ Na agōr umbō agē, <<Umbi aka akpombi anang umbi aka angwēwe Ikpem Unum ngge itsū umbi idōsa agaumbi!

¹⁰ Umusa agōr agē, <Udzowe imor ru utēngo nu uyango,>† nu <Ikei, uwu-

* 7:7 Àka anyā ikci: Uish 29.13. † 7:10 Àka anyā ikci: Idzi 20.12; Iva 5.16.

ruwi aka arhenu utenga use uyanga, awu ufang umbō afere unga.>‡

¹¹ Bōr umbi aka isaka agōr age unera aba agōr utenga use uyanga age, <Ubin hā uwu izūwā iyi Unum.>

¹² Rimi hā, umbi akēnmbi unga ikorhu uben ubin ayike utenga use uyanga.

¹³ Rimi hā umbi afōrhūwe Arherhu-Num na adōsa agbeyi ha umbi aki imesuwe angwēmbi. Ikei umbi aki ikorhe abin arherhe ru nyaka ha.>>

Abinke aki itsu unera asi isara

(Umat 15.10-20)

¹⁴ Ikei Uyesu ayisu ikikōng hā iba ru unga agōr umbō age, <<Uben unera akpeto ru umum, aka ahweng akere.

¹⁵ Asi iwea abin awiya aki itsi ru unera atsu unga asi isara, abinke aka idzeyiwa ra amēn unera atsu unga asi isara ra asu Unum.>>§

¹⁷ Unga aka asok ri ikikōng hā na atsiā ri iya, angwē imesanga arhusa unga agben unyaka arherhe ha.

¹⁸ Unga agōr umbō age, <<Umbi adzuna? Umbi asi ihwengmbi uge abinke aka adzeka awiya atsi ru unera asi itsu unga asi isara ra asu Unum?

¹⁹ Abin hā asi itsike ra amēnnga bōr atsi ra anaanga, na adzek ri iyornga.>> Ra arherhe akere Uyesu adeyiwe uge abingha kishoo awu asarsatake.

²⁰ Age, <<Ubinkpi iki idzeyiwa ra amēn unera awu ukpō utsu unga asi isara ra asu Unum.

²¹ Ubinkutsu iwu ru unōrkang amēn unera, iferhkō iyiki ibewe iki idzeyiwa, arhim irha ukutserh use ukutsak, nu ivēu, nu ifer uner nu itoma-dak,

²² nu ikpona, nu iyiki ibewe, nu irhirhem, nu anyōna, nu unyēē nu idakuwe itsok, nu iberi itsi nu ibemitsi, nu ikei ishera amēn.

²³ Kishoo abin aka abewe akere adzeyiwa ra amēn unera, ake atsu unera asi isara ra asu Unum.>>

Imangmang utserh uwō

(Umat 15.21-28)

²⁴ Uyesu abōruka anang hā na asok aziā abī Utaya nu Usidon. Atsi ri iya ikōō asi ibeenga unera ahweng, rimi hā unga afōr iwiwoi adaka.

²⁵ Idzidzerhe, kanying utserh uwō, uwuruwi ungwērū unapunga aka awe ru ipfu iyiki ibewe aka agū isarhe ri itsinga, aba agba ra adaknga.

²⁶ Awu utserh abī Uherhini, amar unga udiku ugber uwu Ufinikiya. Unga ashōrhū Uyesu ama atsūwe ipfu iyiki ibewe ru unapunga.

²⁷ Uyesu agōr unga age, <<Uneke awēkaci agbaashia agha kishoo ubinkpi umbō aka abee, ubinkutsu isi irhikunge umbō anyangu ubingha awēkaci atsuke ijui.>>

²⁸ Bōr utserh ha age, <<Īi, Utejee, bōr ru adak utebur ijui iki isaki ighangge awushu ubingha aka idze ra abok awēkaci agbei.>>

²⁹ Uyesu agōr unga age, <<Iwu idzidzerhe, uzī ri iya, ipfu iyiki ibewe iki idzenge ru unapungo.>>

³⁰ Unga abvui aži ri iya anyā unapa anu nu ukoma, ipfu iyiki ibewe iki idzenge ru unga.

Uyesu akerhuwe ugbau uwuku

ufōr arherhe adaka

‡ 7:10 Åka anyā ikei: Idzi 21.17; Urha 20.9.
uge, 16Kishoo uner ato aka agū, unga agū!

§ 7:15 Abvur akōō aki itseng abok aki isha agōrke ikei

³¹ Mɔcɛ Uyesu adzek udiku ughɛr Utaya adɔsu udiku Usidon, azĩã Ukau Ugarhirhi nu utsĩndĩ uku uzĩ iteu usɔka umbɔ iki iyisa Udikaforhi.

³² Nggɔɔ ha umbɔ aka akowe unga uner igbau uwuku ufor arherhe adaka, umbɔ ashɔrhã unga atsorhu ubok nu uner ha.

³³ Nggee Uyesu adarhu uner igbau ha akũ azĩã, adzeka ri ikikɔng hã, atsu itoknga ra ato utsak ha. Unga atar aci akũ abanguwe arhem utsak ha.

³⁴ Na abere arhi afafã agbiir uwoi ughorghotakpɔ, agɔr unga age, <<Iffata! >> Agbena age, <<Uyanga!>>

³⁵ Kanying unga aka arherhe rimi, ato utsak ha ayanga, urhemnga ugarhe unga atirhunga arherhe azezee.

³⁶ Uyesu atsu umbɔ niba adɛyikumbɔ unera. Bɔr ubɛn unga aka ikɛn umbɔ, umbɔ anang adɛɛ isome anera.

³⁷ Anera agũ na adzeidzeu kishoo age, <<Heee! Akorhe ubɛn abina azezer-ake. Atsu ugbau agũã arherhe, uwuku ufor arherhe, arherhe azezee.>>

8

Uyesu afuka anera anaka agɔnga anaa

(Umat 15.32-39)

¹ Ri inum hã anera abɔɔ arherhe akɔng. Umbɔ aka ashimbɔ ru ubinkpi umbɔ aka igha, Uyesu ayisa angwɛ imesanga umbɔ azĩ ru unga na agɔr umbɔ age,

² <<Umum igũ atorh anera abɛɛ. Unum untaar nukpi umbɔ awu nggu umum na ashimbɔ ru ubingha.

³ Umum ĩba isoyikũ umbɔ azĩ ri iya nggu imerh, umbɔ awuri igbambɔ nu utsĩndĩ, ubinkutsu abɔɔ adzeki inang iyiki ider.>>

⁴ Angwɛ imesanga agɔr unga age, <<Umɛn ĩnyã ubingha ri inɛɛ ukpu umɛɛ ighigha anera abɛɛ ra arhum akɛɛ?>>

⁵ Uyesu arhusa umbɔ age, <<Umbi awe ru ĩpo uborodi isong?>>

Umbɔ age, <<Utɔɔva.>>

⁶ Unga agɔr ikikɔng hã iseisa abĩ. Ivangye unga aka anyangu aborodi ha utɔɔva, atar uwɛɛ ru Unum, na atsɔka ake agasha adzise angwɛ imesa umbɔ adene ru anera, umbɔ akorhe rimi hã.

⁷ Umbɔ awembɔ ru angwɛrhã abɛrh ukunjiir, unga atar uwɛɛ ra ake ikɛi, unga agɔr umbɔ agashuwe ikikɔnga.

⁸ Anera agha ashur, angwɛ imesa arhɔĩ akika abubɔr ake atɔk azĩnga utɔɔva.

⁹ Irhe anera aka agha, atsĩmbɔ anaka agɔnga anaa. Mɔcɛ Uyesu asoyika anera umbɔ azĩmbɔ.

¹⁰ Kanying unga atsĩ ukhukhɔɔ amɛ nu angwɛ imesanga, azĩã abĩ Udarihmanuta.

Ibee atsar

(Umat 16.1-4; Irh 12.54-56)

¹¹ Abi Ufarisi abɔɔ aba atirhi uning nggu Uyesu. Avira unga, umbɔ abee unga akorhuwe abin idzeu ake awu utsar uge unga adzeka afã.

¹² Unga agbɛr usepa ughoghor na age, <<Awu use utsu umbi aner undan ukpirɛ abee ĩnyã atsar? Umum ĩndɛyiwa umbi idzidzerhe, utsar ushikpɔ umbɔ aka idɛyiwe ukpɔ.>>

¹³ Mɔcɛ unga aboruka umbɔ, atsĩ ukhukhɔɔ amɛ, agar azĩã ugar ukpɔɔ.

Uguga abi Ufarisi nu Uhiridu

(Umat 16.5-12)

14 Angwē imesu Uyesu ayirukumbō asi ikūmbō uborodi. Akpurha awe ru ipoa unying ukpekū ru ukhukhō amē hā.

15 Uyesu agbiite atombō age, <<Aka akpōm amēnmbi nggu uga abi Ufarisi nu uwu Uhiridu.>>

16 Angwē imesa ha atirhi irherhe nggu adōka age, <<Arherhe rimi ubinkutsu umen iki isi ikūmen uborodi.>>

17 Unga ahweng arherhake umbō aka arherhe, unga arhusa umbō age, <<Awu use utsu umbi anu igōr uge umbi ashimbi ru uborodi? Utseku icere umbi asi inyā ahwengmbi? Amēnmbi awe ru igbau?

18 Umbi awu ra asu na asi inyāmbi, na awembi ra ato na asi igūmbi? Umbi asi iyitumbi,

19 ivangye umum iki igashuwe anera anaka agōnga atōō nggu aborodi atōō? Azīnga asong umbi aka akarha akika abōr?>>

Umbō age, <<Usōkdūmen.>>

20 <<Ivangye umum iki itsōku ipo aborodi utōōva ha, umum iki igashuwe anera anaka agōnga anaa, azīng akagōng asong umbi aka akarha atōk?>>

Umbō agōr unga age, <<Utōōva.>>

21 Unga agōr umbō age, <<Utseku icere umbi asi ihwengmbi?>>

Akerhuwe uner ibvuta ru Ubetsaida

22 Umbō aka aba Ubetsaida, abōō akū uner ibvuta ashōrhū Uyesu abangu uner ibvuta ha.

23 Unga adzur ubok uner ibvuta ha akūna unga adzek azīā undzing utepa. Ivangye unga aka ashapa aci ra asu utsak ha na atsorhu ubok nu unga, Uyesu arhusa age, <<Ungo udēē unyāō ubin ukpōō?>>

24 Unga abera asunga na age, <<Inyāmum anera, umbō awu ru nyaka acucii iki izērā.>>

25 Uyesu abvui abanga asu utsak ha. Mōce utsak ha ayangi ikpor asunga ugeii, asunga akerhuke, unga anyā abina uku ushashaki.

26 Uyesu adene unga azīā ri iya, age, <<Niba ubvui uzīō udiku utepa.>>

Ubitru adeku Uyesu unga awu Ukiristo

(Umat 16.13-20; Irh 9.18-21)

27 Uyesu nggu angwē imesanga azīmbō, atsīrhī iteu iki ici iyi Ukaisariya Ufirhibi. Nu utsīndī unga arhusa angwē imesanga age, <<Anera anu igōr age umum iwu ungamō?>>

28 Umbō agōr unga age, <<Abōō age ungo uwu Uyohana Uner Ubōtisima, abōō age, ungo uwu uner uwuku usōm Arherhu-Num Uirhiya, abōō age ungo uwu unying ra abika asōm Arherhu-Num.>>

29 Unga arhusa umbō age, <<Bōr umbi agōr uge umum iwu ungamō?>> Ubitru agōr unga age, <<Ungo uwu Ukiristo.>>

30 Uyesu agbiite atombō utsur umbō adēyikumbō unera ubinkpi unga aka awe.

Uyesu asōm ikpū akpeke

unga aka ikpe

(Umat 16.21-28; Irh 9.22-27)

31 Unga atirha amesuwe umbō age, <<Ungwē-Ner awuri ihwa uver ra abina arherhe nu akakū nu ateiya abika adzowe idēm-Num, nu abika amesuwe Ikpem, awuri ikpēmbo unga. Awuri ifere unga, ru unum untaar unga awuri isoka nggu urhe.>>

32 Arherhe akere ha ra awiya. Nggee Ubitru adarha unga azī ri ifēna atirhi itserha unga.

³³ Bɔr Uyesu adzipa arhi angwē imesa ha, atserhu Ubitru age, <<Usɔkɔ ru umum Ushaitan! Ungo uwu utarh ukpuku ukwɛr itok ru umum, ifɛrhkɔngo iwe ru nyaki iyi anera, isi iwengge ru nyaki iyi Unum.>>

³⁴ Mɔcɛ unga ayisa anera nu angwē imesanga aba ru unga, unga agɔr umbɔ age, <<Unera aba abeenga idɔsa umum, awu ufang unga akpɛɛ itsinga na ashipu igārhamau ucucianga adɔsa umum.

³⁵ Ubɛn unerwi aka abee ifɔrh urhɛnga, umgbɔ uwuri igwir, bɔr uwuku ugwirhuwe urhɛnga ru ubokmum nu Isarhe Iyiki Ize afufɔrh umgbɔ.

³⁶ Izea iwu use unera akpo abin upfung kishoo na asi ikpoa urhɛnga?

³⁷ Use unera awuri ikū use ukpɔ uwe ifare urhɛnga?

³⁸ Unera aba agūā atsakmum nu arherhamum nu udan ukpuku ushe irhirhika ukpirɛ ukpu itoma-dak nu arhim, Ungwɛ-Ner awuri igigūa atsak uner ha ri ivangyɛ unga aka iba ri ikpikpoi Utɛnga nggu ipfu itser-Num isarsatangge.>>

9

¹ Unga agɔr umbɔ age, <<Umum indeyiwa umbi idzidzɛrhe, abɔɔ rabɔ adɛɛ nggimi awuri inyāmbɔ ijee Iyerhe afā kata na adɔrha akpe.>>

Idzidzipu iyor Uyesu

(Umat 17.1-13; Irh 9.28-36)

² Inuma utɔi iki imaa Uyesu akū Ubitru, nu Uyaku, nu Uyohana, afū igū iyiki ider ikiyikambɔ. Umɔ iyor Uyesu idzipa iwiwengge ra asumbɔ.

³ Atorhanga ikɛi awu akaterha uku upɛrhɛng uku unyar-nyar, anangke isisorh uner ru upfung ukpirɛ.

⁴ Mɔcɛ abika asɔm Arherhu-Num Uirhiya nu Umusa akapɛng ra asumbɔ, adɛɛ arherhe nggu Uyesu.

⁵ Ubitru agɔr Uyesu age, <<A umarhem, azea umɛn iki iwe ri nggimi, uneke umɛn itar atsurha ataar, unying uwu ungo, unying uwu Umusa, unying uwu Uirhiya.>>

⁶ Unga asi ihwɛngnga ubinkpi unga aka arherhe, ubinkutsu umbɔ agū iwei akarhārā.

⁷ Mɔcɛ amɛɛ adzek aba atsire umbɔ, urhɛm udzek ra amɛɛ ha, ugɔr ugɛ, <<Uwɛɛ awu Ungwɛmum, uwu umum iki ibema. Āka akpe ato ru unga!>>

⁸ Kanying, umbɔ aka arhi adzipa, asi inyāmbɔ unera akpurha anyā Uyesu ikiyikanga nggu umbɔ.

⁹ Umbɔ aka azɛrhā acipuwa ru igū hā, Uyesu agbiite atombɔ ugɛ niba adɛyikumbɔ unera ubinkpi umbɔ aka anyā utseku Ungwɛ-Ner aka isoka akpe.

¹⁰ Ngge itsu umbɔ angwɛ arherhe ha ra amɛnmbɔ, na arhusa adɔkambɔ age, <<Awu use uwu agben isoka akpe?>>

¹¹ Umbɔ arhusa unga age, <<Awu use utsu abika amesuwe Ikpem anu igɔr ugɛ awu ufang uner uwuku usɔm Arherhu-Num Uirhiya agbaashia aba?>>

¹² Uyesu agɔr umbɔ age, <<Awu idzidzɛrhe Uirhiya agbaashia aba agbishi ifɛrhɛ kishoo. Awu use utsu itsɛng igɔr igɛ awu ufang Ungwɛ-Ner ahwa uver urhɛrhe umbɔ akpɛmbɔ unga?

¹³ Bɔr umum indeyiwa umbi Uirhiya aka abanga, anera akorhuwe unga ubinkpi umbɔ aka abee, ru nyaka ngge iki itsɛng ri itsinga.>>

Ikikerhe uwekuci uwu

ipfu iyiki ibewe

(Umat 17.14-23; Irh 9.37-45)

14 Uyesu nggu angwē imesanga hā ikitatambō abvui aba ra angwē ime-sanga, umbō anyā nggaa ikikōng iki idzipa umbō nu abika amesuwe Ikpem adēē uning nggu umbō.

15 Kanying umbō aka anyā Uyesu, kishoo ikikōng hā idzedzeu akarhārā, asok atīter azī aghwe unga.

16 Uyesu arhusa angwē imesanga age, <<Umbi adēē uning use nggu umbō? >>

17 Uner uwōō ri ikikōng hā adzipuwe age, <<A umarhem, nggawi umum ikūwā ungo ungwēmum, uwuruwi aka awe ru ipfu iyiki ibewe iki ikēnngge unga arherhe.

18 Ivangye ngge iki isok ru unga, iki isaki itare unga ra abī. Itsu unga adzeyi ufuu ra angwīnga, anu ishang anyī, iyornga idēē ikerketangge. Umum īgōr angwē imesango ama atsūwe, bōr umbō afōr adambō.>>

19 Uyesu agōr umbō age, <<Umbi abi udan ukpire, abika asheri imangmang, abi amēn aka abewe. Umum iki isei idārhumum nggu umbi, ukang umbi aka awe ru imangmang ru umum? Utseku ukang umum iki ibima nggu ida imangmangmbi? Ukū ungwē hā uba nggēē ru umum.>>

20 Nggee umbō akū unga aba. Ivangye ipfu iyiki ibewe iki inyā Uyesu, kanying ngge ikwēr ungwē hā iyornga izang. Unga agba agōrhā, ufuu ikei udzeyi ra angwīnga.

21 Uyesu arhusa ute ungwē hā age, <<Ukang iferhe ha iki itirhi ru unga?>>

Ute ungwē hā age, <<Itirhi unga ana awu uwēkuci ukunjiir.

22 Iki isaki itare unga ru urha, nu amē, ibee ifere unga. Bōr ungo uba udēē ukorhukō ubin, uma ugū atorh umēn uma uyika umēn.>>

23 Uyesu agōr unga age, <<Awu use utsu ungo urhusa uge umum ība idēē imēmum? Uben iferhe iwengge ru uwuruwi aka awe ru imangmang.>>

24 Kanying ute ungwē hā atsarhi irhaknga age, <<Umum iwemum ri imangmang, uma uyika umum ingbiki iwerangge!>>

25 Uyesu aka anyā ikikōng hā iki itī iba, unga atserhi ipfu iyiki ibewe ha age, <<Ungo ipfu iyiki ibewe iyiki itsu igbau ni ikēn arherhe, umum itsu ungo upfudzek ru unga, niba ubvui utsīō ru unga ikei!>>

26 Ipfu iyiki ibewe ha itsu ivum, izung ungwē hā mōce ngge idzekngge. Ungwē hā anu ru nyaku ukom, nggee irhe anera īgōr uge, <<Aka akpea.>>

27 Bōr Uyesu adzur uboknga aberuwe unga nu adaknga, unga asok adēē.

28 Uyesu aka atsī ri iya, angwē imesanga arhusa unga ikiyikambō age, <<Awu use utsu umēn isi idēē itsūwūkumēn ipfu iyiki ibewe ha?>>

29 Uyesu agōr umbō age, <<Ikpū idzidzek iyerē iwuri iwe ri ifēn-Num ukpekū.>>

30 Umbō asokmbō ra anang hā, azērā atōng ru Ugarhirhi. Uyesu asi ibeenga anera ahweng anangke umbō aka awe,

31 ubinkutsu anu imesuwe angwē imesanga. Agōr umbō age, <<Awuri ighambō adak Ungwē-Ner adzowe unga ra abok anera. Umbō awuri ifere unga, inuma itaar iki itōng unga awuri isoka.>>

32 Bōr umbō asi ihwengmbō agben arherhanga, na agū iwei irhusa unga.

Ungaa awu uwuku ugōnga?

(Umat 18.1-5; Irh 9.46-48)

33 Ivangye umbō aka azī atsī Ukafanahum, ivangye unga aka awe ri iya, unga arhusa umbō age, <<Umbi adēē uning use ru utsīndī?>>

34 Bōr umbō anukutata, ubinkutsu nu utsīndī umbō adēē uning uge ungaa awu uwuku ugōnga ru umbō.

³⁵ Uyesu aseɪ, na ayisa umbɔ usɔkdūmɛn hã, agɔr umbɔ agɛ, <<Ubɛn unera aka abee iwu ukugɔngmbi, awu ufang unga awu uwuku ucia, ikei na awu ugãrhãmbi kishoo.>>

³⁶ Unga ashupu ungwẽrhũ uwɛkuci atsu unga adẽẽ ra ateumbɔ. Unga ashupa unga awuma ra aboknga, agɔr umbɔ agɛ,

³⁷ <<Uwuku uyɛi ungwẽrhũ uwɛkuci ru nyaku uwɛɛ ri itsokmum, ayɛi umum nukpɔ, uwuruwi aka ayɛi umum ayɛi uwuku udena umum ãba.>>

Uwuruwi aka asi ikpẽẽ umɛn

*awu uwu umɛn
(Irh 9.49-50)*

³⁸ Uyohana agɔr unga agɛ, <<A umarhem, umɛn inyã uner uwɔɔ anu itsusuwe ipfu iyiki ibewe ri itsokngo, umɛn ikenmɛn unga, ubinkutsu asi iwea nggu umɛn.>>

³⁹ Bɔr Uyesu agɔr unga agɛ, <<Àka niba akenmbi unga. Unera asi ìkorhunga ubin idzeu ri itsokmum amaa na arherhunga iki ibewe ri itsimum.

⁴⁰ Ubɛn unerwi aka asi ikpẽẽ umɛn awu uwu umɛn.

⁴¹ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, kishoo uwuku udzaa umbi ukpɛwa amɛ aka ahwa ri itsokmum ugɛ umbi awu abi Ukiristo, umum indeyiwa umbi idzidzerhe awuri ikpoa ugɔɔtanga.

Abin aka itsu igbigba ra arhim

(Umat 18.6-9; Irh 17.1-2)

⁴² <<Ubɛn uwuruwi aka itsu unying ra awɛkaci abika awe ru imangmang ru umum agba ra arhim, ugba umbɔ abope ukɔ igɔ ru urhɔk uner ha na atsuke unga ru ukau ukugɔng.

⁴³ Ubokngo uba utsu ungo ugbaɔ ra arhim, uzharhuwe ukpɔ. Azea ungo utsĩ urhɛ uwu ugɔɔɔbaa nggu uboka unying nu ungo uku ìneke abokngo ikivarhake atsĩ idzũ urhakpi uku usi ìrhimkpɔ.*

⁴⁵ Uɔakngo uba utsu ungo igba ra arhim, uzharhuwe ukpɔ. Azea ungo utsĩ urhɛ uwu ugɔɔɔbaa nggu igbeta nu ungo iki itsĩ idzũ urhakpi uku usi ìrhimkpɔ nggu adakngo avaa.†

⁴⁷ Ishaa usungo iba itsu ungo ugba ra arhim, uhoote ukpɔ. Azea ungo utsĩ Iyerhe Unum nggu usua unying nu ungo uku itsĩ ri idzũ urha nggu asu avaa.

⁴⁸ Umɔ,
<<Adzudzimbɔ asi ìkpeke,
nu urha ikei usi ìrhimkpɔ.>‡

⁴⁹ <<Asare anera kishoo nggu urha ru nyaka umbɔ aka ikũ angwã asare idem.

⁵⁰ <<Angwã aze, bɔr ake aba ashike ri itonga angwã, ungo ukorhu uguse nu utsu ake atonga ikei? Àka awe ra angwã ra atsimbi, na aseɪ uku ughwɔɔw nggu adɔka.>>

10

Igau itsɛrh

(Umat 19.1-12; Irh 16.18)

* **9:43** Abvur akɔɔ aki itsɛng abok aki isha agɔrke ikei ugɛ, *44Ra anangke adzudzi iki igba, ake asi ìkpeke, urha ikei usi ìrhimkpɔ.* † **9:45** Abvur akɔɔ aki itsɛng abok aki isha agɔrke ikei ugɛ, *46Ra anangke adzudzi iki igba, ake asi ìkpeke, urha ikei usi ìrhimkpɔ.* ‡ **9:48** Àka anyã ikei: Uish 66.24.

¹ Mɔcɛ Uyesu asoka ra anang hã na aziã ugber uwu Uyahudiya agar Azẽ Urdun. Ikei anera arherhe abvui akong ru unga, unga amesuwe umbɔ ru nyaka unga aka abayi.

² Abi Ufarisi abɔɔ aba avira unga, arhusa age, <<Ri Ikpem imengge unera agau nggu utsenga?>>

³ Uyesu agor umbɔ age, <<Umusa atsu umbi akorhu use?>>

⁴ Umbɔ age, <<Umusa agor umen age unera awuri idẽ atseng ubvur igau itsersh awayika utsenga.>>

⁵ Uyesu agor umbɔ age, <<Itsã itsimbi itsu Umusa atsenga umbi akere ha.

⁶ Bɔr ri inggbaashia <Unum amuna umbɔ ukutsak nggu ukutserh.>^{*}

⁷ <Nggee, unera awuri ineke utenga nu uyanga, na anyapa nggu utsenga.

⁸ Umbɔ ikivarhambɔ awuri iwu iyora unying.>[†] Nggee umbɔ asi iwembɔ ivaa bɔr awu iyora unying.

⁹ Nggee, ubinkpi Unum aka agbopa, unera niba agashuka.>>

¹⁰ Ivangye umbɔ aka awu ri iya, ikei, angwẽ imesa arhusu Uyesu arherhe ha.

¹¹ Unga agor umbɔ age, <<Uben uwuku ugau itsersh nggu utsenga na apfunu utserh uwukuse, unga awu ra arhim itoma-dak ru unga.

¹² Iwe rimi hã ukutserh aba agau itsersh nggu utsaka, na azĩ itsersh uner uwukuse, unga atoma-dak.>>

Angwẽrhã awækaci nu Uyesu

(Umat 19.13-15; Irh 18.15-17)

¹³ Anera aka akũ angwẽrhã awækaci aba ru Uyesu abanga umbɔ, bɔr angwẽ imesanga atserha umbɔ.

¹⁴ Uyesu aka anyã rimi, avom afer unga. Unga agor umbɔ age, <<Àka aneke angwẽrhã awækaci aba ru umum, niba akenmbi umbɔ, Iyerhe-Num iwu iyi ikpũmbɔ.

¹⁵ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uben unera aka asi iyeisa Iyerhe-Num ru nyaku uwækuci, asi idẽ atsĩ ri ngge.>>

¹⁶ Mɔcɛ unga ashupa awækaci ha ra aboknga awuma na atsorhe abok nu atsimbɔ na atsuke umbɔ idorh.

Uwẽdzem uner ubin

(Umat 19.16-30; Irh 18.18-30)

¹⁷ Uyesu atirhi isisok ra anang hã nukpi, utsak uwɔɔ atĩ aba, atararhu ra anangnga, arhusa unga age. <<A umarhem uwuku uze, umum ikorhu use ni ikpo urhe uwu ugbaɔbaa?>>

¹⁸ Uyesu agor unga age, <<Awu use utsu ungo uyisa umum uwuku uze? Uwuku uze ashia, Unum ukpekũ awu uwuku uze.

¹⁹ Uyesu arhi unga na abema unga, agor unga age, <<Ungo usheru ubina unying ukpekũ. Uzĩ, ugoshe abinngo kishoo, udzowe uhwẽka ra atsũwã, ungo uwuri iweɔ ru ugbeta urherhe ra afã, mɔcɛ uba udɔsa umum.>>

²⁰ Uwẽdzem hã agor unga age, <<A umarhem, umum iki idɔsumum akere ha kishoo rimɔɔ utirhi ri iwẽnci.>>

²¹ Uyesu arhi unga na abema unga, agor unga age, <<Ungo usheru ubina unying ukpekũ. Uzĩ, ugoshe abinngo kishoo, udzowe uhwẽka ra atsũwã, ungo uwuri iweɔ ru ugbeta urherhe ra afã, mɔcɛ uba udɔsa umum.>>

²² Igũ rimi itsu ungwẽdzem hã ashepa asunga, azĩ nggu ida amen, ubinkutsu unga awu uner ubin akarhãrhã.

^{*} **10:6** Àka anyã ikei: Ing 1.27. [†] **10:8** Àka anyã ikei: Ing 2.24. [‡] **10:19** Àka anyã ikei: Idzi 20.12; Iva 5.16-20.

²³ Uyesu arhi adziir angwē imesanga, agər umbə age, <<Aghong abika awu ru ubin aki ikpo itsi Iyerhe Unum!>>

²⁴ Angwē imesanga adzeidzeu ra arherha ha. Uyesu ikei agər umbə age, <<Umbi awekaci, aghong akarhārā unera atsi ri Iyerhe Unum!

²⁵ Igharhungge urhakumi utsi atəng ra angwī inepurha, nu uner ubin aka itsi ri Iyerhe Unum.>>

²⁶ Angwē imesa ha adzeidzeu akarhārā arhusa adəka age, <<Ungamə awuri idē akpo ififərh?>>

²⁷ Uyesu arhi umbə na age, <<Ra anera ngge isi imēngge, bər ru Unum imēngge. Uben ubina umēēkpə ra anang Unum.>>

²⁸ Ubitru agər unga age, <<Nggaye umen ineke abina kishoo ni adəsa ungo!>>

²⁹ Uyesu age, <<Umun indeyiwa umbi idzidzerhe, unera ashia uwuruwi aka neke iyanga, use angwēmbə use anapumbə use uyanga use utənga use awekacinga use icang irhamnga ri itsimum nu Isarhe Iyiki Ize,

³⁰ na asi ikpoa iya, angwēmbə, anapumbə, uya, awekaci nu icang irham idikunga unaka ru udan ukpirə, unga ikpoa uver ikei, ru upfung ukpuku uba unga ikpoa urhe uwu ugbağbaa.

³¹ Bər anera arherhe aka awu abi inggbaashi, awuri iwu āmaata. Āmaata ikei, awuri iwu anggbaashi.>>

*Uyesu abvui arherha arherhe
ra akpeke unga aka ikpe*

(Umat 20.17-19; Irh 18.31-34)

³² Umbə awu ru utsindī uwuku afūrā azī Urusharhima. Uyesu agbaashia nu udī hā. Angwē imesa adzeidzeu, nu abika adəsa unga agū iwei. Ikei unga ayisa angwē imesanga usəkdūmen hā ri ibanga adəyiwe umbə ubinkpi iki ikorhe nggu unga.

³³ <<Nggaye umen izi ufā Urusharhima. Umə awuri ighambə adak Ungwē-Ner adzowe unga ra abok ateiya abika adzowe idəm-Num, na abika amesuwe Ikpem. Awuri itu unga ufaī akpe na adzowe unga ra atsen abi Uyahuda.

³⁴ Umbə awuri iyeia unga na ashau aci atsuke ra asunga, awuri ikwere unga ugwee na afere unga. Inuma itaar iki itəng unga awuri isoka nggu urhe.>>

Ubinkpi Uyaku nu Uyohana aka afəna

(Umat 20.20-28)

³⁵ Məce angwē Uzabadi, Uyaku nu Uyohana, aba ru unga. Agər unga age, <<A umarhem, umen ibee ungo ukorhuwa uben ubina umen iki ifəna ungo.>>

³⁶ Unga arhusa umbə age, <<Umbi abee umum ikorhuwa umbi use?>>

³⁷ Umbə age, <<Umen ishārā ungo neke unying ru umen aseī nū ubok ughango, uwu uvaa aseī nū ubok uferango ri ikpikpoingo.>>

³⁸ Bər Uyesu agər umbə age, <<Umbi asi ihwəngmbi ubinkpi umbi aka arhusa. Umbi awuri idē ahwambi ru ukpəwa uverkpi umum iki ihwa, use umbi awuri idē akorhumbi ikpū ubətisima uverkpi umbə aka ikorhuwa umum?>>

³⁹ Umbə age, <<İi, umen idē ikorhumən.>> Uyesu agər umbə age, <<İi, umbi awuri ihwambi ru ukpəwa umum iki ihwa na awuri akorhumbi ubətisima hā umbə aka ikorhuwa umum,

⁴⁰ bər iseī nu ubok ughamum use ubok uferamum asi iwea umum ibemuwa. Inang iyere iwu iyi abirabe umbə aka asəng agbishuwe riməə.>>

⁴¹ Ivangye angwē imesa ha usōka aka agū rimi, umbō agū avōm nggu Uyaku nu Uyohana.

⁴² Uyesu ayisa umbō ananga unying agōr umbō age, <<Umbi ahwengmbi uge abirabe umbō aka anyanga umbō awu ayērhe atsen abi Uyahuda, anu ideyiwe anera iyerhe, anggbaashimbō ikēi anu ikū ijee adarh umbō.

⁴³ Bōr isi iwengge rimi ru umbi. Ubēn uwuku ubee igōng ru umbi awu ufang unga awu ugārḥāmbi.

⁴⁴ Ikēi ubēn unera aka abee iwu unggbaashi, awu ufang unga awuri iwu ugārḥā ra anera kishoo.

⁴⁵ Ungwē-Ner asi ibanga umbō atōwe unga itser, bōr unga awuri iwu ugārḥā, na adzowe urhenga aforh anera arḥerhe.>>

*Uner itapa akpoa inyā anang
(Umat 20.29-34; Irh 18.35-43)*

⁴⁶ Uyesu nu angwē imesanga aka azī atsī Ujeriko. Umbō nu anera arḥerhe, awuri idze utepa, uner itapa agburh Ubartimawu agbena agburh <<ungwē Utimawu,>> aseī nu ubang utsīndiā anu ifēn.

⁴⁷ Ivangye unga aka agū uge Uyesu uner Unazarat unga atōng, unga atsarhi irhaknga ayisa age, <<Uyesu Ungwē Udauda ugū atorh umum!>>

⁴⁸ Anera abōō arḥerhe atserha unga age, <<Unu ukutata!>> Bōr unga agbisha atsarhi irhaknga akarḥārḥā ayisa age, <<A Ungwē Udauda, uma ugū atorh umum!>>

⁴⁹ Uyesu atsurha adēē na age, <<Àka ayisuwa unga.>> Umbō ayisu uner itapa ha, agōr unga age, <<Ugōm! Usisok, ayisa ungo.>>

⁵⁰ Unga atare untamanga, na akatasok ater isha, azīā ru Uyesu.

⁵¹ Uyesu arhusa unga age, <<Ungo ubee umum ikorhuwa ungo use?>>

Uner itapa ha age, <<A Uteiya, umum ibee inyā anang.>>

⁵² Uyesu agōr unga age, <<Uzīō. Imangmangngo ngge ikerhuwa ungo.>> Kanying unga ayeisā inyānyānga na adōsu Uyesu umbō uzīmbo nu utsīndi.

11

*Uyesu atsī Urusharhima nggu ininang
(Umat 21.1-11; Irh 19.28-40; Uyoh 12.12-19)*

¹ Umbō aka aba akhapa ru Urusharhima ru Ubetafaji ru Ubetani Igū Acucii Uzaitun, Uyesu adene angwē imesanga avaa.

² Agōr umbō age, <<Àka azī ru ungwērḥū uteu ukpōō ra asumbi, ubēn itsitsimbi, umbi awuri inyāmbi ungwē uzhika umbō aka abow, unera aka anasi ifūā umgbō. Àka agarha umgbō akū aba.

³ Unera aba arhusunga umbi age, <Awu use umbi akorhe rimi?> Àka agōr unga age, <Uteijee unga abee umgbō unga awuri ibvui adene umgbō uba kanying.> >>

⁴ Umbō azī anyā ungwē uzhika uku udēē ru ubang utsīndiā, ubow ra angwī iya. Umbō atirhi igarḥa umgbō.

⁵ Abirabe aka adēē umō arhusa umbō age, <<Awu use utsu umbi agarhu ungwē uzhika ha?>>

⁶ Umbō adzipa arherhe ubinkpi Uyesu aka adeyiwe umbō. Aner ha neke umbō akū ungwē uzhika ha azīmbo.

⁷ Ivangye umbō aka akū ungwē uzhika ha aba ru Uyesu na abetuwe antamambo nu undzingmbo, Uyesu afū aseī nu umgbō.

⁸ Anera arḥerhe abetuwe antamambo nu utsīndiā, abōō agbeyi ayērhe ri icang abetuwe nu utsīndiā.

⁹ Abika awu ra asunga na abika aba ra andzingnga atsui ivum age,
<<Ikpikpoi iwe ru Unum!*

Idorh iwe nggu unga aka aba ri itsok Uteijee!

¹⁰ Idorh iwe ri ibiba iyerhe utemen Udauda!

Ikpikpoi iwe afafā ra afā.>>

¹¹ Uyesu aka atsi Urusharhima, aziā ri Iya-Num atsi arhisa abina kishoo.
Nggayε unum uku utsikpo, nggee unga abvui adzek aziā Ubetani nggu angwē
imesanga usōkdūmen.

Uyesu atsuke ikponum ru uvorhvo
(Umat 21.18-19)

¹² Ukpe unum uvaa umbō aka asoku Ubetani, imerh ifer Uyesu.

¹³ Unga aka anyā ucucii uvorhvo ukukaa uku ukpusha ayerhe udēē, unga
aziā ibee ikpūrhā ru umgbō. Ivangye unga aka azi atsi ru umgbō, unga asi
ikpoa ubin, ayerhe ukpekū ake akpusha adēē, ubinkutsu, asi iwea ivang
ikpūrhū uvorhvo.

¹⁴ Mōε unga agor uvorhvo ha age, <<Unera niba abvui aghaa ikpūrhāngo
ugbagbaa!>> Angwē imesa igambō agūmbō ubinkpi unga aka arherhe.

Uyesu asare Iya-Num
(Umat 21.12-17; Irh 19.45-48; Uyoh 2.13-22)

¹⁵ Umbō aka atsi Urusharhima, Uyesu atsi ri Iya-Num atirha awayiwe
abika agoi igoi nu abika agugoyiwe umō. Akwēr atsimē atebur abika
afaruwe uhwek nu anang isei abika agoyiwe anurhēu.

¹⁶ Akēna anera ikū ubin ukpuku ugoiwe atōng ra angwī Iya-Num.

¹⁷ Unga amesuwe anera age, <<Itseng Arherhu-Num isi igōrngge uge,
<<Awuri iyisi iyamum

iya ifen-Num ri idūa kishoo?†>

Nggayε umbi atsu ike iwu utai uwoyi avēu.‡>>

¹⁸ Ateiya abika adzowe idēm-Num nu abika amesuwe Ikpem aka agū
arherhe akēε umbō abee utsindī uwuku ufere unga, na agū iwei unga
ubinkutsu anera kishoo adzeidzeu imesanga.

¹⁹ Urhεε uku uwe, Uyesu nu angwē imesanga adzembō ru uteu ha.

Ucucii uvorhvo uwuku usherhe
(Umat 21.20-22)

²⁰ Ru ukpeeka, umbō aka atōng, umbō anyā ucucii uvorhvo ha uku ukoyi
kishoo nggu anunanga.

²¹ Ubitru ayita na agor Uyesu age, <<A umarhem, urhi unyā! Ucucii
uvorhvo ha ungo uku utsuke ikponum hā uku usherhumgbō!>>

²² Uyesu agor umbō age, <<Åka awe ru imangmang ru Unum!

²³ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, unera aba agor igū iyerε age, <Utang
itsingo ugba ru ukau ukugōng> unga aba asi icicanga ra amēnnga nu
ubinkpi unga aka arherhe, na awea ri imangmang awuri ikorhukumbō
unga.

²⁴ Nggee umum ideyiwa umbi, ubēn ubinkpi umbi aka ifēna ru ifēn-
Num, aka awe ru imangmang uge umbi aka akpombi ukpō, ukpō iwuri iwu
ukupmbi.

* **11:9** Åka anyā ikei: Amb 118.26. † **11:17** Åka anyā ikei: Uish 56.7. ‡ **11:17** Åka anyā ikei: Uiri 7.11.

²⁵ Ikēi ubēn ivangye umbi aka idēē na afen-Num, umbi aba awembi ra avōm nggu unera, āka atsūwe uner ha, nu Utēmbi uwu afā atsūwā umbi ra arhimmbi.>>§

Acucang ijee Uyesu

(Umat 21.23-27; Irh 20.1-8)

²⁷ Umbō aka abvui atsī Urusharhima, Uyesu atsī azērḥā ri irḥerḥ Iya-Num nukpi, umō ateiya abika adzowe idēm-Num, nu abika amesuwe Ikpem nu anggbaashi anera aba ru unga.

²⁸ Agōr unga age, <<Ungo ukū ijee iyikisong unu ikorhe iferḥe iyere ha? Ikēi ungaa adzaa ungo ijee iyiki ikorhi iferha ha?>>

²⁹ Uyesu agōr umbō age, <<Umun irhusa umbi ubina unying. Āka adzipuwa umum, umum idēyiwa umbi umum ikū ijee ungaa ikū ikorha abin hā.

³⁰ Ubōtisima Uyohana udzeka afā use udzeka anera? Āka adēyiwa umum!>>

³¹ Umbō akēki itsūwā nggu adōkambō, age, <<Umen iba igōr uge, <Udzek ra afā,> unga awuri irhusa umen age, <Awu use utsu umbi ashimbi ri imangmang ru unga?>

³² Bōr umen iba igōr uge, <Udzek ra anera,> umen igū iwei anera abere, ubinkutsu, umbō anyangu Uyohana awu uner uwuku usōm Arherhu-Num.>>

³³ Nggee umbō agōr Uyesu age, <<Umen isi ihwēngmen.>>

Uyesu agōr umbō age, <<Umun igamum isi idēyiwamum umbi umum ikū ijee iyikisong ikorha abin hā.>>

12

Unyaka arherhe aki abi irham imang

(Umat 21.33-46; Irh 20.9-19)

¹ Uyesu arherhe unyaka arherhe adzise umbō, age, <<Utsa uwōō akau icang inebi, adzin ufōm adzipuwe icang hā, asim ughwee ri ifa ukpuku upayi amē ikpūrḥū inebi ha, ikēi atar akang utsurha udedetangbō uwu idzeu. Mōce unga atsu abōō abi irham imang ri icang hā, na aziā abi akase.

² Ivang iyiki ikōng inebi ha iki iwe, unga adene ugārḥānga azī ra abi irham imang ri icang hā, ayeise ikpūrḥū inebi ri icang hā.

³ Bōr abi irham imang hā adzur ugārḥā hā, akwēr unga, na awayiwe unga nggu abok aka atārḥā.

⁴ Mōce unga adene ugārḥū uwōō, umbō akwēr uwu ha ni itsia, na ayeia unga.

⁵ Unga anang adene uwōō, uwu ha umbō aferkumbō unga. Unga adene abōō arherḥe, abi irham imang hā akwēr abōō, na afere abōō.

⁶ <<Unga abōra unera unying unga aka idene, ungwēnga aka abema. Unga adene unga uwu imaataka, na age, <Awuri idzowukumbō igōng ru ungwēmum.>

⁷ <<Bōr abi irham imang hā agōr adōkambō age, <Uwuku ugha ukam icang hā nuwi. Āka aba umen ifere unga, nu icanga iwu iyimen.>

⁸ Nggee umbō adzur unga afere unga, na atare ukoma ru undzing ufōm icang hā.>>

⁹ Uyesu arhusa umbō age, <<Uner icang hā awuri ikorha aguse? Awuri iba atsīme abi irham imang hā na adzowe icang hā ra abōō.

§ **11:25** Abvur akōō aki itseng abok aki isha agorke ikei uge, *26 Bōr itsitsūwe iba ishingge, rimi hā, Utēmbi uwu afā asi itsūwanga arhim umbi.*

¹⁰ Umbi aka avarhumbi ri itseng Arherhu-Num akirake aka agor uge,
 << <Utarhkpi abi idzin aka akpe,
 ukpo uwu utarh agboki idzin.

¹¹ Utejee ha unga akorha akere,
 awu ubin igbigba ra asumen.*>>

¹² Mace umbu abee udi ukpuku udzur unga, ubinkutsu umbu ahwengmbu
 uge arherhe unyaka arherhe ha iwu ra atsimbu. Bor umbu agu iwei anera,
 ngge itu umbu neke unga na azimbu.

Arhusu ifai ikirbi abi ru Ukaisar
(Umat 22.15-22; Irh 20.20-26)

¹³ Akere aka amaa umbu adene abi Ufarisi abo nu aner Uhiridu umbu azi
 adeyi Uyesu ri irhem arherhanga.

¹⁴ Umbu aba agor unga age, <<A umarhem, umen ihwengmen ungo urhiku
 uner. Anera kishoo awu ubina unying ru ungo, ubinkutsu amengo ashike
 nggu iwiwe uner, bor ungo umesuwe utsindi Unum ri idzidzerhe. Ungu unya
 imenge umen ifase ikirbi abi ru Ukaisar use isi imenge?

¹⁵ Umen ifai use umen neke ifai?>>

Bor Uyesu ahwenga ukpukpetambu. Unga agor umbu age, <<Awu use utsu
 umbi andeya umum? Aka akuwa ishaa imang ha umbu iki iku afai ikirbi abi
 ru umum inya.>>

¹⁶ Umbu aka akowe ishaa imang ha, unga arhusa umbu age, <<Uzirhzi
 ukpire nu itsok ikere iwu iki ungamo?>>
 Umbu age, <<Iki Ukaisar.>>

¹⁷ Uyesu agor umbu age, <<Aka adzowe Ukaisar ubin ukpunga na adzowe
 Unum ubin ukpu Unum.>>

Umbu adzeidzeu akarhahra ru unga.

Arhusa arherhe isoka akpe
(Umat 22.23-33; Irh 20.27-40)

¹⁸ Abi Usaduki abo, abika agor age isok ra akpe ishingge, aba ru Uyesu
 nggu irhirhusa.

¹⁹ Agor unga age, <<A umarhem, Umusa atsenga umen uge unera aba
 akpea na abore utsenga ashia ra awekaci, awu ufang ungewambu anyangu
 utserrhapfu ha amare awekaci ru ungewambu.

²⁰ Abo rabu utova awu angwe uyi akatsak. Uwu inggbaashia apfuna, na
 akpe ashia ru ungewe.

²¹ Uwu uva ikei apfunu utserrhapfu ha, iganga akpea, ashia ru ungewe. Uwu
 untaar rimi ha.

²² Rimi ha kishookambu utova ha, asi iborukumbu ungewe. Ri imimasha
 utserrhapfu ha ikei akpea.

²³ Ri isok ra akpe awuri iwu utserha ungamo ru umbu? Ubinkutsu
 kishookambu utova apfunumbu unga.>>

²⁴ Uyesu agor umbu age, <<Umbi asi igbambi irhak umbi aka asi ihwengmbi
 itseng Arherhu-Num use ijeenga?

²⁵ Ivangye abika akpukpe aka isok, asi ipfunumbu use adzowukumbu ip-
 funa, umbu awuri iwe ru nyaki ipfu itser-Num ra afa.

²⁶ Ra arherhi isok ra akpe, umbi anasi ivarhumbi akere ha ru ubvur
 Umusa, ri isarhe ufum uku ugar urha? Unum aka agor Umusa age, <Umum
 iwu Unum uwu Uibrahim, nu uwu Uishaku, nu ikei uwu Uyakubu.>†

* **12:11** Aka anya ikei: Amb 118.22,23. † **12:26** Aka anya ikei: Idzi 3.6.

²⁷ Unga asi iwea Unum uwu abika akpe, b̄or unga awu uwu abi urh̄e. Umbi agba irh̄ak iki ibewe!>>

Ikpem iki iḡong

(Umat 22.34-40; Irh 10.25-28)

²⁸ Utsa uw̄o uwuku umesuwe Ikpem aba aḡũ umb̄o adēē uning nggu ad̄oka. Unga aka aḡũ uḡe Uyesu adzowe umb̄o irh̄em iyiki ize, unga arhusa unga age, <<Kishoo ikpem, iyikisong iwu iki iḡonga?>>

²⁹ Uyesu aḡor unga age, <<Iki iḡonga iwu nggēē age, <Àka aḡũ umum umbi abi Uisrairha, Uteijee Unumm̄en, awu Uteijee unying.

³⁰ Ubemu Uteijee Unumngo nggu am̄enngo kishoo, nggu urh̄engo kishoo, nu ihwihw̄engngo kishoo, nu nggu ikerngo kishoo.>‡

³¹ Iyi ivaa ha iḡe, <Ubemu und̄okango ru nyaka ungo uku ubemi itsingo.>§ Ikpem iȳo isi inangngge iȳe ha.>>

³² Uwuku umesuwe ikpem ha aḡor Uyesu age, <<Ungo urhika ra arherhango uku urherhe uḡe Unum awu unying uw̄o ashia b̄or unga.

³³ Ubema unga nggu am̄enngo kishoo, nu ihwihw̄engngo kishoo nu ikerngo, nu ubemu und̄okango ru nyaki itsingo, ananga iz̄ũw̄a iyiki ikpikp̄ũ nu id̄em-Num.>>

³⁴ Uyesu aka aḡũ unga arherha arherhe itsoi, unga aḡor unga age, <<Ungo uku ukhapungo nggu Iyerhe Unum.>> M̄oē unera asi irhusunga ubin ukp̄o.

Arhusa arherhe ri itsi Ukiristo

(Umat 22.41-46; 23.1-36; Irh 20.41-47)

³⁵ Uyesu aka adēē amesuwe ru uf̄om Iya-Num unga arhusa age, <<Awu use utsu abika amesuwe Ikpem anu iḡor age Ukiristo awu ungw̄ē Udauda?

³⁶ Udauda nibikanga, ri ijee Ipfu Isarsatangge unga aḡor age, <<Uteijee aḡor Uteijeemum age, usei ru ubok ughamum,

<<Uts̄eku umum iki itsu anggamtsakngo ru andaidakngo.>>*

³⁷ Udauda nibikanga ayisu Ukiristo age, <Uteijee.> Awuri ikorha aguse ru Uteijee awu ungw̄ē ru Udauda?>>

Nggaa ikik̄ang anera ikpeto ru unga nggu it̄enam̄en.

Uyesu ayare igoi abika amesuwe Ikpem

(Umat 23.1-36; Irh 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ri imesanga, Uyesu aḡor age, <<Àka akp̄om am̄enmbi nggu abika amesuwe Ikpem, umb̄o abee its̄im atorho akaḡong az̄erh̄a, abee anera aghwe umb̄o ri inang izeē,

³⁹ ik̄ei umb̄o abee anera adzise umb̄o anang isei aka aze ra ab̄a if̄en-Num, nu anang isei aka aze ra anang irhowa.

⁴⁰ Umb̄o awu abika aghawe abin ats̄erh̄äpfu na avur ayamb̄o, na adarhi ider if̄en-Num iyi igbana. Ikp̄ũ umb̄o awuri itsu umb̄o ufai akarh̄ärh̄a.>>

Iz̄ũw̄ũ uts̄erh̄äpfu

(Irh 21.1-4)

⁴¹ Uyesu ase i ri if̄ena ra anangke umb̄o iki itsu iz̄ũw̄a ri Iya-Num, az̄erhe anera iki itsuyiwe uhwek ri ijara iz̄ũw̄a. Ab̄o abi ubin arherhe atsu uhwek urherhe.

⁴² M̄oē uts̄ũw̄ũ uts̄erh̄äpfu uw̄o, aba atsuke ungw̄erh̄ĩ ish̄aa imang ivaa iki isi iwengge ubin.

‡ 12:30 Àka anȳa ik̄ei: Iva 6.4,5. § 12:31 Àka anȳa ik̄ei: Urha 19.18. * 12:36 Àka anȳa ik̄ei: Amb 110.1.

⁴³ Uyesu ayisa angwē imesanga aba ru unga, agor umbō age, <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, ubinkpi utsūwā utsērhapfu uwure aka atsu ri ijara izūwā hā, inangngge iyimbō aka adzowe kishoo.

⁴⁴ Kishoo adzowe ra arherha abinmbō aka awe, bōr unga ri itsūwānga, unga adzowe kishoo ubinkpi unga aka awe ra ukpō.>>

13

*Uyesu asəm ikpū isisipa Iya-Num
(Umat 24.1-35; Irh 21.5-33)*

¹ Uyesu adzeka ri Iya-Num nukpi, unying ra angwē imesanga agor unga age, <<A umarhem, urhi unyā nggaa atarh akere, nu idzin iyere!>>

² Uyesu agor unga age, <<Ungo unyāo nggaa idzin iyere? Awuri isipuwe ngge kishoo. Asi inekukumbō utarh unying nu undakakpō.>>

³ Uyesu asehi ni itsi Igū Acucii Uzaitun iki idēē ra asu Iya-Num. Ubitru, Uyaku, Uyohana nu Uandarawu arhusa unga ri iwōk age,

⁴ <<Usoa umen, iferha ha ikorhu ukang? Utsara uwu ngge umbō aka inyā ri ivangye ngge iki itirhi ikorhe?>>

⁵ Uyesu agor umbō age, <<Āka arhi anyā, utsur unera arhema umbi.

⁶ Anera arherhe aka idzeka ri itsokmum, anu igor age, <Umum iwu unga,> umbō awuri irhem anera arherhe.

⁷ Ivangye umbi aka igū isarhe iwa nu ugbugbewangge, niba asoyimbi amēnmbi. Awu ufang akere ha akorhe, bōr imimasha ina ishingge kata.

⁸ Abi abī akōō asok adēē igamtsak nggu abi abī akōō, iyerhe iso idēē igamtsak nggu iyerhe. Abī awuri izizusa ri inanga irherhe, nu ikpo imerh iwuri itsiwāngge. Awu ititirhi uver imar.

⁹ <<Awu ufang umbi adzeu. Awuri ikūna umbi azī ra abi ijee iyerhe na akwer umbi ra abā ifen-Num. Awuri ikūna umbi azī ra asu anggbaashi nu ayerhe ri itsimum, ubinkutsu umbi awuri iwu idekamum ra asumbō.

¹⁰ Awu ufang umbō aka igbaashia adzowe Isarhe Iyiki Ize ri idūa kishoo kata, ri imimasha idorhi iba.

¹¹ Uben ivangye umbō aka idzur umbi akū azī ra aya ayerhe, āka niba agūmbi ighong ru ubinkpi umbi aka irherhe. Āka arherhu uben ubinkpi umbō aka idzaa umbi ri ivang hā, ubinkutsu, asi iwea umbi irherhe ri ivang hā, awu Ipfu Isarsatangge.

¹² <<Ungwēyi awuri idzowe ungwēmbō umbō afere, utei ikei awuri idzowe ungwēnga. Awekaci ikei awuri iwu ri igamtsak nggu ateimbō utseku umbō aka itsu umbō afere umbō.

¹³ Anera kishoo awuri ikpēna umbi ri itsokmum. Bōr uwuku ubima utseku imimasha awuri ikpoa ififorh.

¹⁴ <<Ivangye umbi aka inyā ubin ishī ukpuku ukū itsitsime udēēkpō ra anangke aka asi imēke, abika awu ru Uyahudiya atīrhā azī ri Igū, neke uner uwuku uvarhe ahweng.*

¹⁵ Uwuruwi aka awe ri itsi uvi niba acipuwanga inyāngu ubin ri iya.

¹⁶ Uwuruwi aka awe ra arhum ikei niba abvui abanga inyāngu untamanga.

¹⁷ Atorhmbi akatserh abika awu ra ana nu abika akpōm awekaci ri ivang hā!

¹⁸ Āka afen-Num utsur iferhe ha ikorhungge ri idoyi.

* **13:14** Āka anyā ikei: Udan 9.27; 11.31; 12.11.

19 Ri ivang hã awuri ihwambɔ ayetnum akarhãrhã akirakε aka anasi ikorhuke udzur ri ivangyε Unum aka amunu upfunga, utsekū icεrε. Asi ibvui akorhumbɔ ikpū hã ugbagbaa.

20 Uteijee aba asi ishɔyika inum hã, unera unying asi ibeka. Bɔr ru ubok abirabε unga aka aseng, unga ashɔyika inum hã.

21 Ri ivang hã unera aba agɔra umbi agε, <Àka anyã, Ukiristo uwi!> use <Àka anyã, nggawɔ!> niba awembi ri imangmang ra ake.

22 Ukiristo igberangwī nu abika asɔm Arherhu-Num igberangwī awuri idzidzeka, awuri idɛyiwe atsar nu abin idzeu akū arhem anera nggu abirabε Unum aka aseng, umbɔ aba adɛɛ amɛɛmbɔ.

23 Nggee, àka arhi! Umum iki idɛyiwamum abina kishoo ake adɔrha aba.

24 <<Bɔr ri ivang hã, ayetnum akika aba ha aka imaa, <<awuri itsu ishaa unum iwu uzī.

Ufε ikei usi irhangmgbɔ.

25 Ídzεεr idzeka afã igbei.

Ikei awuri izizusa nggaa abinkε aka awu afafã ra afã.-†

26 <<Mɔcε Ungwē-Ner aka icipuwa ra amεε nggu nggaa ijee nu imor.

27 Mɔcε unga awuri idene ípfu itsernga nggu atsom aki irhak ayisa, na awuri ikɔng abirabε umbɔ aka aseng ra anggbokunga anaa, udiku igɔkpee nu udiku urhεε nu unɔr nu ufã, udzur ru ubandzin upfunga udiku ukpεrε uzī udiku ukpɔrɔ.

28 <<Àka amesu ubin ukpɔɔ ru ucucii uvorhvo. Umbi aba anyã aboke apfum adzeka nggu ayerhe aka afa, umbi ihweng ugε isung ameka iki iyongge.

29 Rimi hã ikei umbi aba anyãmbi iferhε iyεrε itirhungge, umbi ahweng ugε ivanga iki iyongge, iki ibangge ra angwĩã.

30 Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, udan ukpīrε usi ítɔngkpɔ utsekū iferhe ha kishoo iki ikorhe.

31 Afã nggu abī awuri ítɔngke, bɔr arherhamum asi ítɔngke.

Unera asi ihwenga unum ibiba Ukiristo

(Umat 24.36-44; Irh 17.26-30,34-35)

32 <<Unera asi ihwenga unum hã use ivang hã, ípfu itser-Num ra afã isi ihwengngge, Ungwē-Ner asi ihwenga, Ute ukpekū unga ahweng.

33 Àka arhi, àka agbisha adzeu, ubinkutsu umbi asi ihwengmbi ivanga ngge iki ikorhe.

34 Awuri iwe ru nyaku uner uzêrhã. Ivangyε unga aka isok, unga idzowe iya ra agãrhãnga, uben unera awea ri itsernga aka itɔ. Mɔcε unga aka itsu uner idzeu, unga agbisha adzeu.

35 <<Nggee àka adɛɛ adzeu, ubinkutsu umbi asi ihwengmbi ivangyε uner iya ha aka ibvui aba, use ru urhεeka, use ri ikɔtsuuka, use ri ivang ikɔ iki igber ukpee, use ru unkpeeka.

36 Utsur unga aba umbi asi ihwengmbi, unga akpo umbi awu ru urhɔ.

37 Ubinkpi umum iki idɛyiwa umbi, umum indeyiwe uben unera, aka agbisha aseī adzeu!>>

14

Anggbaashi akeki itsūwã

iyiki ifere Uyesu

(Umat 26.1-5; Irh 22.1-2; Uyoh 11.45-53)

† 13:25 Àka anyã ikei: Uish 13.10; 34.4.

¹ Abor inuma ivaa umbō azek Irhowa Iyiki Igar Utōng nu iyi Uborodi Ukpuku Usheru Uguga, ateiya abika adzowe idēm-Num nu abika amesuwe Ikpem abee utsīndīwi umbō aka idzur Uyesu ri iwāk afere unga.

² Umbō anu igor age, <<Bor asi iwea ri ivang irhowa, utsur anera awuri isoyi amēmbō.>>

Adzukuwe Uyesu atsei isung

ru Ubetani

(Umat 26.6-13; Uyoh 12.1-8)

³ Uyesu awe ru Ubetani ri iya utsa uwōō umbō iki iyisa Usiman uner ingbim, awuri igha ubingha nukpi, utserh uwōō aba nggu ungwērūhū udzoma utāk nggu atsei isung aki imang akarhārāhā aki ikū unardi ayang. Unga ayar udzoma hā atsuke atsei ha ri itsi Uyesu.

⁴ Abōō aka awe umō agū avōm agor adakambō age, <<Awu use utsu umbō atare atsei isung ha ibēm rimi?

⁵ Uda umbō agoshe atsei ha atsīke imang itser unera iyi amēka, umbō aka idzowe atsūwā.>> Umbō atserhu utserh ha ri ifuw.

⁶ Bor Uyesu age, <<Āka aneke unga. Awu use utsu umbi arherha unga? Awu ubin uku uze unga aka akorhuwa umum.

⁷ Atsūwā awu nggu umbi uben unum, umbi adēē ayikukumbi umbō ri ivangye umbi aka abee. Bor umum iwuri iwe nggu umbi ivanga ukunjiir.

⁸ Akorhu ubinkpi ikernga iki imē. Adzukuwa atsei agbishi iyormum iyiki idzidzake.

⁹ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, kishoo anangke umbō aka idzowe Isarhe Iyiki Ize iyere ru upfunga, awuri isōmmbō ubinkpi utserh uwure aka akorhe umbō ayita unga.>>

Uyahuda Uiskariyoti Agha-dak Uyesu

(Umat 26.14-16; Irh 22.3-6)

¹⁰ Mōce Uyahuda Uiskariyoti, unying ra angwē imesa usōkdūmēn hā, azī ru ateiya abika adzowe idēm-Num nu unga agha-dak Uyesu na adzowe ru umbō.

¹¹ Umbō aka agū rimi umbō agōm anggōm na abemuwe unga uhwek. Nggee Uyahuda abee utsīndīā unga aka idzowe unga ru ubok.

Irhowa Iyiki Igar Utōng iyi imaatak

(Umat 26.17-25; Irh 22.7-14,21-23; Uyoh 13.21-30)

¹² Ru unum ukpu inggbaashia ukpu Irhowu Uborodi Ukpuku Usheru Uguga, unum ukpuku ungwāni ungwē itsurhi iyi Irhowa Iyiki Igar Utōng, angwē imesu Uyesu arhusa unga age, <<Ri inēē ungo uku ubee umēn izi īgbishuwa ungo igha Irhowa Iyiki Igar Utōng?>>

¹³ Nggee unga adene angwē imesanga avaa, agor umbō age, <<Āka atsī ru utepa, nggōō umbi awuri igbopumbi utsak uwōō aka atsā idzuma amē. Āka adōsa unga.

¹⁴ Iya ike unga aka itsī, āka agor uteiya ha age, <Umarhem arhusa uge ubā atsen ungwēkpō, umum iki igha Irhowa Iyiki Igar Utōng nggu angwē imesamum?>

¹⁵ Unga awuri ideyiwanga nggaa ubā afā ukpōō umbō aka atsu abin iya amaambō. Āka igbishuwa ubinghamēn umō.>>

¹⁶ Angwē imesa ha aka asok atsīmō ru utepa, anyā abina awe ru nyaku Uyesu aka asome umbō. Nggee umbō agbishu ubingha Irhowa Iyiki Igar Utōng.

¹⁷ Urhεε uku uwe, Uyesu nggu angwē imesanga usəkdūmen hā aba ri iya ha.

¹⁸ Awuri igha ubingha nukpi, Uyesu agər agε, <<Umum indεyiwa umbi idzidzerhe, unying ru umbi aka agha nggu umum awuri ighadak umum.>>

¹⁹ Amεnmbə atirhuke igū ighong, anu igər unga anyinganying agε, <<Asi iwea umum, use awu umum?>>

²⁰ Uyesu agər umbə agε, <<Unying ru umbi usəkdūmen hā, uwuruwi aka agha ri itērhi unying nggu umum.

²¹ Ungwē-Ner awuri ikpe ru nyaka umbə aka atseng ri itsinga. Bər atorh uner ha aka ighadak Ungwē-Ner! Ugba umbə asi imarimbə unga.>>

Ubingha urhεε Utejee

(Umat 26.26-30; Irh 22.14-23; 1Uko 11.23-25)

²² Umbə aka adēē igha ubingha, Uyesu anyangu uborodi, atar uwεε ru Unum, abvū adzowe ra angwē imesanga agε, <<Àka ayei uwεε atāi. Awu iyorum.>>

²³ Na anyangu ukpewa amē inebe, atar uwεε ru Unum na adzowe ru umbə, kishoo ahwa ru umgbə.

²⁴ Uyesu agər umbə agε, <<Akεε awu adzirhmum aki ibibemuwe-Num nggu anernga, aka idze ru ubok anera arherhe.

²⁵ Umum indεyiwa umbi idzidzerhe, umum isi ibvui ihwamum amē inebe akεε utseku unumkpi umum iki ihwa akika afa akəə ri Iyerhe Unum.>>

²⁶ Umbə aka amaa itsūwe ubom ru Unum, umbə adzek azīmbo Igū Acucii Uzaitun.

Ubitru awuri itseyi Uyesu

(Umat 26.31-35; Irh 22.31-34; Uyoh 13.36-38)

²⁷ Uyesu agər angwē imesanga agε, <<Kishookambi awuri itī na abəra umum ikiyikami, ru nyaki itseng Arherhu-Num iki igər igε, <<Umum ikwər uner uwuku udzεu idəi,

idəsa ikei iwuri isitungge.>*

²⁸ Bər ivangye umum iki isok ra akpe, umum inggbaashia izī Ugarhirhi ru umbi adərha atsī umə.>>

²⁹ Ubitru agər unga agε, <<Kishoo aba atīna na abərambə ungo, umum isi inekamum ungo.>>

³⁰ Uyesu agər unga agε, <<Umum indεyiwa ungo idzidzerhe, irherε, ru untsua ukpire, ungo uwuri itseyingo ihweng umum idiki itaar ni ikə idərhi igber ukpee idiki ivaa.>>

³¹ Bər Ubitru abvui arherhe akarhārḥā agε, <<Umbə aba awuri ifere umum nggu ungo, umum isi itseyimum ihweng ungo.>> Kishoo angwē imesanga arherhe rimi hā.

Uyesu ru Ugetsemani

(Umat 26.36-46; Irh 22.39-46)

³² Azīmbo anangkε umbə iki iyisa Ugetsemani, Uyesu agər angwē imesanga agε, <<Àka aseī nggimi umum izī ifen-Num.>>

³³ Unga akū Ubitru, nggu Uyaku nu Uyohana. Awu umə nukpi unga atirhunga igū ighong akarhārḥā.

³⁴ Unga agər umbə agε, <<Igū ighongye iki iwe ra amεnmum idēē iferngge umum. Àka aseī nggimi na adzεu.>>

³⁵ Unga aka azī ra asu ukunjiir, na agba nu abī, afen-Num uge ngge iba imēngge, umbə anyanguwe ivang ayetnum akεε ru unga.

* **14:27** Àka anyā ikei: Uzak 13.7.

³⁶ Unga age, <<Abba,[†] Ute, uben ubina imēngge ru ungo. Unyanguwa ukpewa ayetnum akere ru umum. Bər asi iwea ubinkpi umum iki ibee, bər awu ubinkpi ungo uku ubee.>>

³⁷ Məce unga abvui aba anyā angwē imesa ha ikitatambə awu ru urhə. Unga agər Ubitru age, <<Ungo uwu ru urhə? Ungo usi idēē idzəupə ukara unying?

³⁸ Əka adzeu na afen-Num utsur umbi agbambi ru undeya. Idzidzerhe ipfu ibemungge bər iyor isi ikerngge.>>

³⁹ Abvui azīa ifen-Num, arherhe irhem iyi inggbaashia.

⁴⁰ Məce unga abvui aba ikei, akpo umbə awu ru urhə asumbə awu nggu urhə akarhārā. Umbə ashimbə nu ubinkpi umbə aka isəme unga.

⁴¹ Ivangye unga aka abvui aba ide untaar, unga agər umbə age, <<Umbi ana awu ru urhə nu iwiwosha? Iki imē mənə! Ivanga iki ibangge. Unyā, umbə aka agha-dak Ungwē-Ner na atsuke unga ra abok abi arhim.

⁴² Əka asisok umen izīmen! Uwuku ugha adakmum uwi aka abanga!>>

Adzur Uyesu

(Umat 26.47-56; Irh 22.47-53; Uyoh 18.3-12)

⁴³ Uyesu awu ra arherhe nukpi, umbə anyā Uyahuda, unying ra angwē imesanga usəkdūmen hā. Unga aba nggu anera arherhe aka akpəm igbong nu akon akika ader. Ateiya abika adzowe idəm-Num, abika amesuwe Ikpem nu akakūmbə aka adene umbə.

⁴⁴ Uyahuda, uwuku ugha adak Uyesu, aka asəmuka umbə age, <<Uwuruwi umum iki ishor atamnga, awu unga nuwə. Aka adzur akū azī. Aka angwēdzen na adzeu unga.>>

⁴⁵ Uyahuda aka aba, unga adarha azīā ru Uyesu, agər unga age, <<A umarhem!>> na ashor atamnga.

⁴⁶ Anera adzur Uyesu akpəm unga uku ungbongbong.

⁴⁷ Bər unying ra awē imesu Uyesu uwuku ukhapa ru unga, awəər ikon iki idernga, azharhuwe uto ugārhu Ukugəng Uwuku Udzowe Idəm-Num.

⁴⁸ Uyesu agər umbə age, <<Umbi adzeka nggu igbong nu akon aka ader adzur umum uge umum iwu uvəu?

⁴⁹ Uben unuma umum iwu nggu umbi ri Iya-Num imesuwa umbi, umbi asi idzurmbi umum. Bər awu ufang itsəng Arherhu-Num itsuifer.>>

⁵⁰ Məce kishoo angwē imesa ha atī abare unga.

⁵¹ Uwədzem nuwə, atamu untama ukpekū na adəsu Uyesu. Ri ivangye umbə aka adzur unga,

⁵² unga aneke untamanga ra abokmbə na atī igbīrhī.

Uyesu nggu abi udzəpurhe

(Umat 26.57-68; Irh 22.54-55,63-71; Uyoh 18.13-14,19-24)

⁵³ Akū Uyesu azī ru Ukugəng Uwuku Udzowe Idəm-Num, nu ateiya abika adzowe idəm-Num, nu ikei abika amesuwe Ikpem nu akakū akəng.

⁵⁴ Ubitru adəsa unga, bər ukukaa-ukukaa. Atsī ru ufəm iya Ukugəng Uwuku Udzowe Idəm-Num. Umə unga aka ase iwer urha nggu adogerhi ha.

⁵⁵ Ateiya abika adzowe idəm-Num nu kishoo abi udzəpurhe abee ubinkpi uku iwe ideka ri itsi Uyesu, umbə afere unga, bər umbə asi ikpombə.

⁵⁶ Anera arherhe aka adzowe ideka igberangwī, bər angwīmbə asi iweke unying.

⁵⁷ Məce abəə asok adēē, adzowe ideka igberangwī ru unga age,

[†] 14:36 Abba ri idū Uaramayak igburh <<Ute>>.

⁵⁸ <<Umen igũ unga agor age, <Umun iwuri isipuwe Iya-Num ikere anera aka adzin, ni idzin ikoo ri inuma itaar, iikirike iki isi iwengge idzin unera.>>

⁵⁹ Kishoo rimi hã idekambõ isi iwengge unying.

⁶⁰ Mõce Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num asok adẽẽ ra ateumbõ, arhusu Uyesu age, <<Ungo usi idzipungo arherhe? Awu use uwe ri idekaye umbõ aka adzowe ri itsingo?>>

⁶¹ Bõr Uyesu anukutata asi idzipuka, Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num hã abvui arhusa unga age, <<Awu ungo uwu Ukiristo Ungwẽ Uwu Idorh?>>

⁶² Uyesu agor unga age, <<Awu umum. Ikei umbi awuri inyãmbi Ungwẽ-Ner aka isei nu ubok ugha Uwu Ijee, ikei awuri iba nu amee afafã ra afã.>>

⁶³ Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num hã avapuwe atorhanga, na age, <<Umen ibee ideka iyikisong ikei?>>

⁶⁴ Umbi agũmbi unga aka arhenu Unum! Awu use uwu itsũwãmbi?>>

Anera kishoo arherhe age, <<Agbaa! Afere unga!>>

⁶⁵ Mõce abõõ atirha ashau aci atsuyiwe unga, abope asunga, ikei akwere unga ugwee, anu igor unga age, <<Udeyiwa umen, ungaa akwer ungo!>> Mõce adogerhi abi udzeturhe ha akũ unga azimbõ na akwer unga.

Ubitru age Uyesu asi iwea uwu unga

(Umat 26.69-75; Irh 22.56-62; Uyoh 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ubitru iganga awu unor ufom iya ha, unaa uwõõ ra anang itser Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num aba.

⁶⁷ Unga aka anyã Ubitru aka ase iwer urha, unga angwẽdzẽn na arhi unga, na age, <<Ungo uwu nggu Uyesu uner Unazarat ha!>>

⁶⁸ Bõr Ubitru atseyinga age, <<Umun isi ihweng ubinkpi ungo uku urherhe.>> Unga aka arherhe rimi amaa, unga asok atsĩ ru udzeturhe iya ha. Kanying ikõ igber ukpee.

⁶⁹ Unna hã aka abvui anyã unga umõ, unga adeyiwe abirabẽ aka adẽẽ umõ age, <<Uwere awu nggu umbõ.>>

⁷⁰ Ikei Ubitru abvui atseyinga.

Ivanga ukunjiir iki itong, abirabẽ aka adẽẽ akhapa ru Ubitru agor unga age, <<Asi iwea ubin itseyi, ungo uwu nggu umbõ, ungo usi iwea uner Ugarhirhi?>>

⁷¹ Mõce Ubitru atirhunga ifuw atsukuka ikponum nu itsinga, ayirh uyirh ra asumbõ age, <<Umun isi ihweng utsakwi umbi aka anu irherhe ri itsinga.>>

⁷² Kanying ikõ ibvui igber ukpee ide uvaa. Mõce Ubitru ayita arherhe Uyesu aka adeyiwe unga age, <<Ungo itseyingo ihweng umum idiki itaar ri ikõ idorhi igber ukpee idiki ivaa.>> Ngge unga atsĩã icu akpe.

15

Akũ Uyesu azĩ ru ugomna Ubirhatu

(Umat 27.1-2,11-14; Irh 23.1-5; Uyoh 18.28-38)

¹ Ri igõkpeeka ateiya abika adzowe idem-Num nu akakũ, nu abika amesuwe ikpem, nu kishoo abi itser udzeturhe akẽki itsũwã. Umbõ abow Uyesu akũna unga azimbõ ra asu Ubirhatu.

² Ubirhatu arhusa unga age, <<Awu ungo uwu uyerhe abi Uyahuda?>>

Uyesu agor unga age, <<Ungo uku urherhungo.>>

³ Ateiya abika adzowe idem-Num hã, agbeyi urherhe atsuke unga ra abina arherhe.

⁴ Ngge ikei Ubirhatu arhusa unga age, <<Unyã arherha abinmbõ aka agbeyi atsuka ungo. Ungo usi idzipungo arherhe?>>

⁵ Bõr Uyesu asi idzipunga arherhe. Ubirhatu adzeidzeu.

*Atsu ufai akpe ru Uyesu**(Umat 27.15-26; Irh 23.13-25; Uyoh 18.39–19.16)*

⁶ Ice awu ugau ugomna aka isaka atsüwe unerwi umbö aka abow ru ugborzĩ, uwuruwi anera aki ibee ru unum Irhowa Iyiki Igar Utöng.

⁷ Uwö ruwö itsoka igburh Ubaraba, uvau isoyamen nu ifer uner itsu umbö agbange unga ru ugborzĩ hã nggu abö.

⁸ Ikikönga iba ifen Ubirhatu unga akorhuwe ubin unga aka abayi ikikorhe.

⁹ Unga agör umbö age, <<Umbi abee umum itsüwä Uyerha abi Uyahuda ru umbi?>>

¹⁰ Unga ahwenga age awu unyëë utsu ateiya abika adzowe idem-Num atsuke Uyesu ru uboknga.

¹¹ Bör ateiya abika adzowe idem-Num atsu anera agör age aneke Uyesu ru ugborzĩ, na atsüwe Ubaraba ru umbö.

¹² Ubirhatu arhusa umbö age, <<Umun iwuri ikorhe uguse nggu uwuruwi umbi iki iyisa Uyerhe abi Uyahuda?>>

¹³ Umbö atsarhi irhakmbö age, <<Anyapuwe unga!>>

¹⁴ Ubirhatu arhusa umbö age, <<Awu use utsu? Ashöyi use arherhunga?>> Umbö agbisha atsarhi irhakmbö age, <<Anyapuwe unga!>>

¹⁵ Ubirhatu aka abee itsu umbö agöm unga, atsüwüka Ubaraba. Unga aka atsu umbö akwere ugwee ru Uyesu amaa, unga adzowuka unga umbö anyapuwe.

*Abi iwa ayëi Uyesu**(Umat 27.27-31; Uyoh 19.2-3)*

¹⁶ Abi iwa akü Uyesu azĩ ru udzeturhe ugomna, umbö iki iyisa age, <<Upiretoriyum.>> Na aköng kishoo ukpui abi iwa ha.

¹⁷ Atsime atorho aka abärhã akagöng aki iyerhe nü Uyesu, ikei akare ifur iyerhe iyi ididök, atsime ni itsinga.

¹⁸ Umbö atirhi ighwe unga age, <<Urhengo uder, Uyerha abi Uyahuda!>>

¹⁹ Ikei anu ikü igbong akwer unga ni itsia, atang aci atsuyiwe ru unga. Na atangarhu age umbö anu idzowe unga igöng.

²⁰ Umbö aka ayëia unga rimi amaa, umbö atsimuwe atorho aka abärhã akagöng hã, na atsime atorhanga. Möce umbö aküna unga adzek azimbo inyinyapuwe.

*Anyapuwe Uyesu**(Umat 27.32-44; Irh 23.26-43; Uyoh 19.17-27)*

²¹ Utsa uwö adzeku Usayirin, itsöknga igburh Usiman utembö Uarhekzanda nu Urhufo, adzek ri ibang abi hã na atang ru uteu ha. Umbö atsu unga inggang unga atsã igärhãmau ucucii Uyesu.

²² Akü Uyesu azĩ ra anangke umbö iki iyisa Ugörhgota, agbena agburh, <<Anang Apfupfu Aghow Itsi.>>

²³ Möce umbö adzowe unga amë inebi aka asarhe nggu isung, bör unga akpë ihwihwaa.

²⁴ Möce umbö anyapuwe unga. Umbö agasha atorhanga ra adökambö, atang iseng ra atsimbö anyä ubinkpi uben unera aka ikpo.

²⁵ Awu ra akara utörrha aki ukpee umbö aka inyapuwe unga.

²⁶ Umbö atseng isarhe iyiki irhena unga age, <<UYERHA ABI UYAHUDA.>>

²⁷ Anyapuwe avëu avaa nggu unga, unying nu ubok ughanga, uwu uvaa ikei nu ubok uferanga.*

* 15:27 Abvur akö aki itseng abok aki isha agörke ikei uge, 28 Akerë ake atsuafër itseng hã iki igör ige, <<Avarha unga ra abi avau.>>

²⁹ Anera aka atɔng, arhena unga, azung atsimbɔ agɛ, <<Ĩhĩĩ! Ungo iki isipuwe Iya-Num, nu udzine ike ikei ri inuma itaar,

³⁰ ucipuwa ru igārḥāmau ucucia ha ufɔrh itsingo!>>

³¹ Rimi hā ikei ateiya abika adzowe idɛm-Num nu abika amesuwe Ikpem ani iyɛɛia unga ra adɔkambɔ agɛ, <<Afɔrhuka abɔɔ, bɔr asi idɛɛ afɔrha itsinga!

³² Uneke Ukiristo uwurɛ, uyɛrhɛ abi Uisrairha, acipuwa icɛɛ ru igārḥāmau ucucia uwurɛ, ru umɛn inyā ni iwe ru imangmang!>> Aɛu ha umbɔ aka anyapuwe nggu unga arherhu nggaa urhena atsuke unga.

Akpe Uyesu

(Umat 27.45-56; Irh 23.44-49; Uyoh 19.28-30)

³³ Ri idzingga atenuma, uzĩ itsirkpɔ abĩā kishoo, utseku akara ataar aki urhɛɛ.

³⁴ Ra akara ataar, Uyesu atsarhi irhaknga ikerketangge agɛ, <<Erhoi, Erhoi, urhama sabaktani?>> Agbena agburh, <<A Unummum, a Unummum, awu use utsu ungo uneka umum?>>†

³⁵ Abika adɛɛ ukhapa umɔ aka agũ rimi, umbɔ agɛ, <<Àka agũ, unga adɛɛ iyisu uner uwuku usɔm Arherhu-Num Uirhiya.>>

³⁶ Unying ru umbɔ atĩ, azĩ abii usoso ra amɛ inebi akika agbata, avaki igbong, abera adzowe ru Uyesu ahwa. Unga agɛ, <<Àka adidɛɛ! Umɛn inyāni use Uirhiya awuri iba acipuka unga.>>

³⁷ Uyesu atsarhi irhaknga ikerketangge, atsu ivum na akpea.

³⁸ Urharburhe ha ukpuku uwe ru Iya-Num uvaar agbɛra avaa udzur afafā uba utsĩ ra abĩ.

³⁹ Ivang unggbaashi abi iwa uwuku udɛɛ ra asu Uyesu aka anyā ikpũ akpea, umɔ unga agɔr agɛ, <<Icicang ishingge, utsak uwurɛ awu Ungwɛ Unum!>>

⁴⁰ Akatserh abɔɔ adɛɛ ukukaa na azerhe. Ru umbɔ ha awu umbɔ Umaryamu Umagadarha, nu Umaryamu uyisa Uyaku ungwɛmbɔ Uyesu uku ucia nu Uyusuf, nu Usarhomi.

⁴¹ Umbɔ atirhi idɔsa unga ru Ugarhirhi anu itɔ itser iyike unga. Akatserh abɔɔ ikei arherhe abika aba nggu unga azĩ Urusharhima awu umɔ.

Igwirhuwe Uyesu

(Umat 27.57-61; Irh 23.50-56; Uyoh 19.38-42)

⁴² Urhɛɛ uku uwe, umbɔ adɛɛmbɔ igbisha abin udāā awu unum ukpuku uwosha.

⁴³ Utsa uwɔɔ agburh Uyusuf uner Uarimatiya, unga awu ra abi itser ru udzɛpurhe, awea ri itsu amɛn ibiba Iyɛrhe Unum. Aker amɛn azĩ ru Ubirhatu ashɔrhā unga adzowe iyor Uyesu.

⁴⁴ Ubirhatu adzeidzeu unga aka agũ ugɛ Uyesu aka akpea. Unga ayisu unggbaashi abi iwa ha arhusa use awu idzidzerhe Uyesu aka akpe.

⁴⁵ Unga aka agũ ra angwĩ unggbaashi abi iwa ha, mɔɛɛ unga adzowuka ukom iyora ru Uyusuf.

⁴⁶ Nggee Uyusuf azĩ agoi atorho, acipu iyor Uyesu, akũ atorha ha abow iyor ha, atsuke ngge ru udzakkpĩ umbɔ aka atsɛɛ ru utarh. Unga agɔrhũ utarh ukpɔɔ afɔme angwĩ udzak ha.

⁴⁷ Umaryamu uwuku udzoku Umagadarha nu Umaryamu uyisa Uyusuf adɛɛ azerhe anangkɛ umbɔ aka angwɛwe iyor Uyesu.

† 15:34 Àka anyā ikei: Amb 22.1.

16

Isisok Uyesu ra akpe

(Umat 28.1-8; Irh 24.1-12; Uyoh 20.1-10)

¹ Unum ukpuku Uwosha uku utang, Umaryamu Umagadarha nu Umaryamu uyisa Uyaku, nu ikei Usarhomi, agoi abin isung akirake umbō aka izi adzukuwe ri iyor Uyesu.

² Ru unum ukpu inggbaashia ri inuma utōova, ru ukpeeka ri ivangye ishaa unum iki idzek, umbō atirhumbō izi ru udzaka.

³ Umbō aka awu ru utsindī, umbō agor adakambō age, <<Ungamō awuri igorhuwe utarha ra angwī udzaka?>>

⁴ Bōr umbō aka azī atsi umō, umbō abera asumbō anyā nggaa utarh ha uku ugōrhūkpō.

⁵ Umbō aka atsi ru udzaka, umbō anyā uwēdzem aka atsim atorho aka aterha aseiduku ubok ugha, umbō agū iwei.

⁶ Ungwēdzem hā agor umbō age, <<Àka niba agūmbi iwei. Umbi abee Uyesu uner Unazarat uwuruwi umbō aka anyapuwe. Aka asoka! Ashia nggimi. Àka anyā anangke umbō aka angwēwe unga.

⁷ Àka azī adeyiwe angwē imesanga nu Ubitru, unga agbaashia azī Ugarhīrhi ru umbi. Nggōō ha umbi aka inyā unga, ru nyaka unga aka asōma umbi.>>

⁸ Akatserh ha atī adzek ru adzak ha, adzunumbō na azang ayormbō, asi irherhumbō arherhe nggu unera, ubinkutsu umbō agū iwei.

[Abvur itseng abok akōō aki isha ashike ru ubvur Umar 16.9-20]

Uyesu adzeka ru Umaryamu

(Umat 28.9-10; Uyoh 20.11-18)

⁹ Ivangye Uyesu aka asoka akpe ru unkpeka ru unum ukpu inggbaashia ri inuma utōova, agbaashia adzeka ru Umaryamu Umagadarha, utserh ha Uyesu aka atsūwe ipfu iyiki ibewe utōova.

¹⁰ Unga azī asōme abirabe aka awu nggu Uyesu, umbō agū ighong na aciū akpe.

¹¹ Umbō aka agū uge Uyesu aka asoka nggu urhe, ikei unga nibikanga anyā Uyesu, umbō asi ibemumbō.

Uyesu adzeka ra angwē imesa avaa

(Irh 24.13-35)

¹² Akere aka amaa Uyesu adzipa adzeka ru nyaku uner uwōō ra angwē imesa abōō avaa ri ivangye umbō aka azērhā adzek ru uteu ha adōsu utsindīā azīmbō.

¹³ Ikiwarhambō abvui aba asōme abimbō, bōr utseku icere umbō ashimbō ri imangmang ri isarhe ha.

Uyesu adzowe angwē imesanga itser

(Umat 28.16-20; Irh 24.36-49; Uyoh 20.19-23; Aiy 1.6-8)

¹⁴ Ri imaatak Uyesu aka adzeka ru umbō usōka nu unying hā ri ivangye umbō aka aseid igha ubingha. Unga atserha umbō ri ida imangmangmbō, nu iker itsimbō, umbō aka asi ibemumbō arherhe abirabe aka agbaashia anyā unga ri isisoknga.

¹⁵ Ikei unga agor umbō age, <<Àka atsi ru upfunga kishoo adzowe Isarhe Iyiki Ize ra anera kishoo.

¹⁶ Uben unera aka awea ri imangmang, umbɔ asorhukumbɔ unga ubɔtisima, awuri ikpikpoa ififorh, bɔr uben unera aka akpɛɛ iwe ru imangmang awuri itsitsim.

¹⁷ Atsar akɛ aka idɔsa abika awuri imangmang, ri itsokmum, umbɔ awuri itsūwūkumbɔ ipfu iyiki ibewe, awuri irherhumbɔ idū iyiki ifa.

¹⁸ Awuri inyāngumbɔ ibvui ra abokmbɔ, ikei umbɔ aba ahwambɔ umau, ake asi ikorhuke ubin ru umbɔ. Umbɔ aba atsorha abokmbɔ ra abi irhārā, umbɔ awuri ikerhumbɔ.>>

Uyesu afūā ra afā

(Irh 24.50-53; Aiy 1.9-11)

¹⁹ Uteijee Uyesu aka amaa irherhuwe umbɔ arherhe ha, ashupa unga akū afūmbɔ ra afā, unga aseisa nu ubok ugha Unum.

²⁰ Mɔcɛ angwɛ imesanga adzek adzise isarhe uben ananga, Uteijee atɔ itser nggu umbɔ, akorha abin idzeu atsu arherhambɔ awu idzidzerhe.

Isarhe iyiki Ize iyi Irhuka aka atseng Utsutson ri itsi ubvur Irhuka

Irhuka unga atseng ubvur uwurɛ. Unga awu utsen abi Uyahuda na awu urhikita ikɛi. Unga ikɛi asi iwea ra angwɛ imesu Uyesu ru nyaka abika atseng abvur akɔɔ abika adzowe Isarhe Uyesu, bɔr utsar uwekpɔ ugɛ unga agbopunga nggu angwɛ imesu Uyesu abɔɔ (12). Iwe ugɛɛ atseng ubvur ha ru uteu Uroma. Atsenge ubvur uwurɛ ru Utiyofirhu bɔr Isarhe ha iwe iyi ubɛn unera.

Ubvur Irhuka irherha arherhe ri itsi Uyesu igɛ unga awu uner uwuku ufɔrh abi Uisrairha nu upfunga kishoo. Ubvur uwurɛ utirhi nggu Isarhe iyi anggɔm iyi imar Uyesu ni imasha nggu Isarhe iyi anggɔm iyi ififɔ Uyesu ra afɔ. Ri Isarhe ha, Irhuka adɛyiwa umɛn ighongko akarhɔrhɔ nggu abika awe ru idamɛn.

Isarhe iyɔɔ, awu ubvur uwurɛ ukpekɔ umgbɔ utseng, undzumunga awe ra arherhe aki 1–2 nggu arherhe aki 9–19.

Ubvur uwurɛ urherha arherhe akarhɔrhɔ ri itsi ifɛn-Num, Ipfu Isarsa-tange, nu itseryɛ aka atsɛrh aka atɔwe Uyesu ri itsɛnga, nu ikɛi ikpɔ atorhke Unum aka adɛyiwe abi upfung utɛku unga aka atsɔwe arhimmbɔ.

Abinkɛ aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-4)

Imar nu useng Uyohana Uner Ubɔtisima nu Uyesu (1.5–2.52)

Itser Uyohana Uner Ubɔtisima (3.1-20)

Ubɔtisima Uyesu (3.21-22)

Atoku Uyesu (3.23-38)

Iviviri Uyesu ra arhum (4.1-13)

Itser Uyesu ru Ugarhirhi (4.14–9.50)

Uyesu abɔre Ugarhirhi na azɔa Urusharhima (9.51–19.27)

Usati Uyesu ukpu imaatak ru Urusharhima (19.28–23.56)

Isisok Uyesu ra akpe, nu idzidzekanga, nu ikɛi ififɔnga ra afɔ (24.1-53)

Irhuka atsenge Utiyofirhu

¹ Anera arherhe aka atsu amɛnmbɔ atseng isarhe abinkɛ aka atsuafer ru umɛn.

² Atseng abinkɛ umɛn iki igɔ ra angwɔ abika anyɔ abin hɔ ra asumbɔ ri inggbaashia na awe agɔrhɔ isarhe Arherhu-Num.

³ Nggee, a uteiya Utiyofirhu, umum iki ingwɛdzɛn ni irhisa abina kishoo aka atirhi ri inggbaashia, umum inyɔ azea ikɛi umum itsɛnga ungo agɛgbɛra.

⁴ Ngge itsɔ ungo uma uhwɛng idzidzɛrhe abinkɛ umbɔ aka amesuwa ungo.

Asɔm imar Uyohana Uner Ubɔtisima

⁵ Ri ivang Uhiridu aka awu uyerhe Uyahudiya, uwuku udzowe idɛm-Num nuwɔ agburh Uzakariya, awe ru ukpui Uabija. Utsɛnga Uarhisabatu ikɛi awu unang Uharuna.

⁶ Uzakariya nggu Uarhisabatu arhika ra asu Unum, adɔsi Ikpem Utejee kishoo asi igbamɔ.

⁷ Bør umbō ashimbō nu ungwē, ubinkutsu Uarhisabatu awu ukpirh, umbō ikiwarhambō aka akōmbō.

⁸ Ivanga niyō ukpui ukpumbō Uzakariya awe ri itser, nu Uzakariya atō itser iyi uner uwuku udzowe idēm-Num ra asu Unum.

⁹ Ru nyaka umbō aki itang avii aseng abika adzowe idēm-Num, umbō aseng Uzakariya azī akpī abin isung ri Iya Utejee.

¹⁰ Ivang iyiki ikpī abin isung hā iki iwe, anera abika adzowe igōng ru Unum akōng ru awiya anu ifen-Num.

¹¹ Mōcē ipfu itser Utejee ha akapēng ra asunga, idēē udiku ubok ugha ubeu isung hā.

¹² Ivang Uzakariya aka anyā unga, unga agbipa, iwei ifer unga.

¹³ Bør ipfu itser-Num hā igōr unga igē, <<A Uzakariya, niba ugūo iwei, aka agūmbō ifen-Numngo. Utsēngo Uarhisabatu awuri imara ungo uwēkutsa, ungo utar itsoknga igburh Uyohana.

¹⁴ Unga awuri iwu ubin anggōm nu itenamen ru ungo, imarnga iwuri itu anera arherhe agōm anggōm.

¹⁵ Unga awuri iwu uner ukugōng ra asu Utejee. Awu ufang unga asi ihwaa ade nu abin aka atsu afīrhā, awuri itsuke unga Ipfu Isarsatangge ri imarnga.

¹⁶ Anera arherhe ru Uisrairha unga awuri idzipa umbō azī ru Utejee Unumbō.

¹⁷ Unga awuri inggbaashia azī ru Utejee ha, ri ijee ipfu ru nyaki iyi Uirhiya, awuri itu amen atei adzipa awe nggu angwēmbō na adzipa abi iker itsi umbō adōsi itsoi abika arhurhika na atsu anera agbishi isiseimbō nggu Utejee.>>

¹⁸ Uzakariya arhusu ipfu itser-Num hā agē, <<Umum ikorhu uguse ni ihweng rimi hā? Umumwi iki ikōmum, nu imēk utsēmum iye iki irherhe.>>

¹⁹ Ipfu itser-Num hā igōr unga igē, <<Awu umum Ujibrairhu. Umum idēē ra asu Unum, awu unga adena umum ība irherha arherhe nggu ungo ni idēyiwa ungo isarhe iyiki ize ihere.

²⁰ Ungo ucēē, unu ukutata usi idēē urherhungo arherhe utseku unumkpi akēē ha aka ikorhe, ubinkutsu ungo ushō ru imangmang ru irhem arherhamum, arherha ha awuri iweke ri ivangyē ngge iki imē ngge iwe.>>

²¹ Ri ivang hā, anera aka adēē adzeu Uzakariya adzeidzeu ri ididārhangā ri Iya-Num.

²² Unga aka adzeka, unga afōr irherha arherhe adaka nggu umbō. Umbō adiki ihwihweng agē anyāā irhi ri Iya-Num, ubinkutsu unga akpurha akū aboka akorhu utsara na afōr irhirherhe adaka.

²³ Ivang itsernga iki imaa, unga abvui azīā ri iya.

²⁴ Inum hā iki imaa, utsēnga Uarhisabatu adzur anaa, afēē atōō aseī ri iya, anera asi ihwengmbō.

²⁵ Uarhisabatu agē, <<Utejee akorhuwa umum rimi. Ri inumyē unga aka amutuwa umum na atsūwā atsak ru umum ra asu anera!>>

Asōm imar Uyesu

²⁶ Anaa Uarhisabatu awu ru ufē uwu utōī, Unum adene ipfu itser-Num Ujibrairhu izi uteu Unazarat ra abi Ugarrhiri.

²⁷ Azī ru unakugbīrhī anasi ihwengnga ukutsa aka awu ukarh unerwi aka agburh Uyusuf, unang Udauda. Itsok unakugbīrhī hā igburh Umaryamu.

²⁸ Ipfu itser-Num hā izī igōr unga igē, <<Umum ighwe ungo unamata ukugōng, Utejee awu nggu ungo.>>

²⁹ Amen Umaryamu agū ighong akarhārkhā ru urhem ighwe ha, na akaiferhkō ugē awu use ighwea iwe rimi.

³⁰ Bɔr ipfu itser-Num hã igɔr unga igɛ, <<A Umaryamu, niba ugũa iwei. Unum unga amutuwa ungo.

³¹ Ungo uwuri ikɔ anaa umar ungwɛ, nu utar itsoknga igburh Uyesu.

³² Unga awuri iwu ukugɔng na awuri iyisa unga Ungwɛ Nggaa Uwuku Ugɔng. Unum Utejee awuri idzowuka unga anang isei iyerhe utɛnga Udauda,

³³ nu unga awuri iwu uyɛrhe iya Uyakubu ugbagbaa, iyɛrhangã isi ïmaangge.>>

³⁴ Umaryamu arhusu ipfu itser-Num hã agɛ, <<Ifɛrha ha ikorhi iguse ni iwe? Umum uwi inasi ihwɛng ukutsa.>>

³⁵ Ipfu itser-Num hã igɔr igɛ, <<Ipfu Isarsatangge iwuri icipuwa ru ungo, nu ijee iyi Nggaa Uwuku Ugɔng itsira uzirhzĩnga nu ungo. Ngge itsú us-arkasar ungwɛ hã ungo uku ïmar awuri iyisa unga Ungwɛ Unum.

³⁶ Nggayɛ unapumbi Uarhisabatu awu ra anaa uwɛkutsa afɛɛ utɔĩ nggu ikɔnernga, umbɔ iki iyisa unga ukpirh.

³⁷ Ubin usi ïnangkɔ Unum.>>

³⁸ Umaryamu agɛ, <<Umum iwu ugãrhũ Utejee. Uneke ifɛrha ha iwe ru umum ru nyaka ungo uku ugɔr.>> Mɔcɛ ipfu itser-Num hã ibɔrukungge unga.

Umaryamu azĩ iyepu Uarhisabatu

³⁹ Ivang hã Umaryamu asok iki ifefetem azĩã ri igũ abĩ Uyahudiya.

⁴⁰ Unga atsi ri iya Uzakariya na aghwe Uarhisabatu.

⁴¹ Uarhisabatu aka agũ ighwe Umaryamu, irheng ungwɛ iso iniir ra ananga. Uarhisabatu awu nggu Ipfu Isarsatangge.

⁴² Unga atsu ivum agɛ, <<Ungo uwe ru idorh ru akatserh, nu idorh iwe nggu ungwɛwi ungo iki ïmar!

⁴³ Awu use utsu umum ikpo umata rimi, uyisa Utejeemum asok aba ru umum?

⁴⁴ Ivangyɛ umum iki igũ irhak ighwengo ra atomum, irheng ungwɛ ra anaamum iso idɛɛ anggɔm.

⁴⁵ Idorh iwe nggu unga, aka awe ru ïmangmang agɛ arherhu Utejee aka arherhe nggu unga awuri itsuafɛrke.>>

Ubom Umaryamu

⁴⁶ Umaryamu agɛ,

<<Ipfumum ikpoi Utejee ha,

⁴⁷ nu ipfumum igɔmanggɔm

Unum aka awu uwuku ufɔrh umum,

⁴⁸ unga aka ayita umum

utsũwũ ugãrhãnga!

Utirhi icɛɛ undana kishoo awuri iyisa umum uner idorh,

⁴⁹ ubinkutsu Uner Igɔng hã aka akorhe abin akagɔng ru umum.

Itsoknga isarsatake.

⁵⁰ Atorhnga atɛrhã ru undana kishoo,

ra abika agũ iwei unga.

⁵¹ Unga aka akũ aboknga akorhi ifɛrhɛ iyiki igɔng.

Unga aka asituwe abi aberi itsi ri ifɛrhkɔmbɔ.

⁵² Unga aka acipuwe ayɛrhe

ra anang iseimbo,

na aberuwe abika arherhi itsi afafã.

⁵³ Unga aka atsu abi ïmerh ashuurmbɔ nggu abin aka aze,

na adene abi ubin nggu abok akatãrhã.

54 Unga aka ayikuwe ugārḥānga Uisrairha,
na acorhuwe

55 Uibrahim nu anangnga ugbagbaa,
ru nyaka unga aka arherhe nggu atokamen.>>

56 Umaryamu aseī nggu Uarhisabatu ayoka afēē ataar na adərha abvui azī
ri iya.

Imar Uyohana Uner Ubətisima

57 Ivang Uarhisabatu aka imar, unga amar uwεkutsa.

58 Andəkanga nu abi iyambə agū ugε Utejee acorhuwe unga akarḥārḥā,
umbə agəm anggəm nggu unga.

59 Ru unum ukpu utərək umbə aka aba isorhuwe ungwēē, na abee itare
itsok utenga ru unga ugε Uzakariya,

60 bər uyisa agε, <<Ī! Awuri iyisi itsoknga Uyohana.>>

61 Umbə agər unga agε, <<Umbi ashimbi nu unera ru ikarmi aka awe ru
itsok ikerε ha.>>

62 Məcε umbə akū abok akorhu utsara nu utesa abee ihwεng utesa awuri
itar itsok ungwēē igburh ungaa.

63 Unga arhusa umbə adzowe ubin itsεng, nu anera kishoo adzeidzeu unga
aka atsεng, <<Itsoka igburh Uyohana.>>

64 Kanying angwīnga ayanga urḥemnga ugarhe nu unga atirhunga arherhe
na akpoi Unum.

65 Iwei ifər umbə, ikei umbə atsīmḃ irherha arherhe ha amaa inanga
kishoo ra abī ampḥwā Uyahudiya.

66 Ubən unera aka igū arherhe ha, unga akaiferḥkə na arhusa agε,
<<Ungwēwi awuri iwe agusenga?>> Ubinkutsu ubok Utejee uwe nggu unga.

Ubom Uzakariya

67 Utε ungwē ḥā Uzakariya awu nggu Ipfu Isarsatangge na asəm Arherhu-
Num agε,

68 <<Umən ikpoi Utejee, Unum uwu Uisrairha!
Ubinkutsu unga aka iba ibvure anernga.

69 Unga aka aberunga utsom ififərḥ ru umən
ri iya ugārḥānga Udauda,

70 ru nyaka unga aka arherhe
ra angwī asarkasar abika asəm Arherhu-Numnga ishaisha.

71 Afərḥ umən ru ubok anggamtsakmən,
nu kishoo abika akpēna umən.

72 Adeyiwe atorhnga ra atokamen
na ayitu usarkasar ibibemuwenga.

73 Uyirḥkpi unga aka ayirhe utəmən Uibrahim,

74 unga aka ifərḥ umən ru ubok anggamtsakmən,
na atsu umən isi igūmən iwei itō itsernga,

75 ri isisar nu irhirhika ra asunga ri inummən kishoo.

76 <<Ungo ungwēmum, awuri iyisa ungo uner uwuku usəm Arherhu-Num
uwu Nggaa Uwuku Ugəng.

Ubinkutsu ungo uwuri igbaashia uzī ugbishuwe utsīndī Utejee,
unga adərha aba.

77 Ungo uwuri idzowe anernga ihwihwεng ififərḥ
ri itsūwe arhimmbə.

78 Ubinkutsu atorh Unum aka adzaa umən,

unga atsu irhirhang ishaa unum iwuri idzeka afã iba ru umen,

⁷⁹ izĩ irhange abika awe ru uzĩ
nu abika awe ru uzirhzi akpe,

na adarh umen izãrhã nu utsĩndĩ uwuku udɔɔr.>>

⁸⁰ Uyohana aseng aba awu akirketawɔ ri ipfu, na aseisa arhum utseku unumkpi unga aka adzek ra asu abi Uisairha.

2

Imar Uyesu

(Umat 1.18-25)

¹ Ri inum hã Ukaisar Uaugustu atsu umbɔ avarhi irhɛ anera ra abĩ Uroma ru upfunga.

² Uvarhe ukpu inggbaashia nukpɔ ri ivang Ukiriniyu aka awu ugomna ra abĩ Usuriya.

³ Anera kishoo asok azĩmbɔ iteumbɔ nu umbɔ atseng umbɔ.

⁴ Nggee Uyusuf iganga adzeku uteu Unazarat ru Ugarhirhi azĩ Uyahudiya, azĩã Ubaitarhami uteu Udauda, ubinkutsu unga awu unang Udauda.

⁵ Unga azĩ umɔ umbɔ atseng unga nggu Umaryamu, ukarhnga aka awu ra anaa.

⁶ Ivangye umbɔ aka awu umɔ, ivang iyiki imar ungwẽ iwengge.

⁷ Unga amar ukã ungwẽnga, uwɛkutsa. Unga aberh unga ra atorho na angwẽwe unga ru ukhukhɔɔ, ubinkutsu umbɔ asi ikpombɔ ubã anang inũ.

Abi idzeu nu ipfu itser-Num

⁸ Ra abĩ hã abi idzeu rabɔ ri idɛɛ iyɔɔ, anu idzeu idɔimbɔ ru untsuuka.

⁹ Ipfu itser Utejee akapɛng ru umbɔ, ikpikpoi Utejee irhange umbɔ, iwei ifer umbɔ.

¹⁰ Bɔr ipfu itser-Num hã igɔr umbɔ igɛ, <<Niba agũmbi iwei. Umum ikũwã umbi isarhe iyiki izeyɛ iki ikowe anera kishoo anggɔm akarhãrhã.

¹¹ Irherɛ ru uteu Udauda aka amarambɔ uwuku ufɔrh umbi, unga awu Ukiristo Utejee.

¹² Utsar ukpirɛ, umbi awuri inyãmbi irheng ungwẽ iki iberh ra atorho na angwẽwe unga ru ukhukhɔɔ.>>

¹³ Kanying ikpui ipfu itser-Num irhɛirhɛ, ngge aka apɛng nggu ipfu itser-Num hã akpoi Unum na agɔr age,

¹⁴ <<Akpoi Unum afafã ra afã,
nu ididɔɔr ru upfung iwe nggu abirabe
Unum aka amutuwe umbɔ.>>

¹⁵ Ivang ikpui ipfu itser-Num hã iki ibɔre umbɔ ni ifũngge ra afã, abi idzeu ha agɔr adɔkambɔ age, <<Umen izĩmen Ubaitarhami izĩ inyãni ubinkpi uku ukorhe Utejee aka adɛyiwa ukpɔ ru umen.>>

¹⁶ Nggee umbɔ asok ififitem azĩmbɔ azĩ anyã Umaryamu nggu Uyusuf, nu irheng ungwẽ iki inũ ru ukhukhɔɔ.

¹⁷ Umbɔ aka anyã unga, umbɔ asɔme anera ubinkpi umbɔ aka adɛyiwe umbɔ ri itsi ungwẽ hã,

¹⁸ nu kishoo abika agũ adzeidzeu ru ubinkpi abika idzeu idɔi ha aka arherhe nggu umbɔ.

¹⁹ Bɔr Umaryamu angwẽ iferha ha kishoo na akaiferhkɔ ake ra amɛnnga.

²⁰ Abi idzeu ha abvui azĩ na akpoi Unum ra abina kishoo umbɔ aka agũ na anyã, awu ru nyaka umbɔ aka adɛyiwe umbɔ.

Adzowe Uyesu ri Iya-Num

²¹ Unum ukpu utōrək uku uba uwe, ivang umbō iki isorhuwe unga usorhe, umbō atar itsoka igburh Uyesu, itsok iki ipfu itser-Num hā iki irherhe umbō adərha akō ananga.*

²² Ivang iyiki isorhuwe inyāwā iki iba itsuifer, ru nyaka ngge iki iwe ru Íkpem Umusa, Uyusuf nggu Umaryamu akūna unga azĩmbō Urusharhima umbō adzowe irheng ungwēē ru Uteijee,

²³ ru nyaka umbō aka atseng ri Íkpem Uteijee uge, <<Uben ukā ungwē uwuku utsa, awuri itsū unga awu uwu Uteijee.>>†

²⁴ Ikei na adzowe idem-Num, ru nyaka ngge iki iwe ri Íkpem Uteijee, <<Anurhe u iya avaa, use angwē anurhe u iya avaa.>>‡

²⁵ Ri ivang hā unera nuwō ru Urusharhima itsoka igburh Usimiyon. Awu uner uwuku urhika, agū iwei Unum na adzeu abee inyā ififōrh Uisairha, awu nggu Ipfu Isarsatangge ri itsinga.

²⁶ Ipfu Isarsatangge iki isomukūngge unga ige, unga asi íkpea utseku unga aka inyā Ukiristo uwu Uteijee.

²⁷ Ipfu-Num ikūna unga izĩngge ru ufōm Iya-Num. Ivang utesa nggu uyisa Uyesu aka akūna unga aba nu umbō akorhuwe ubinkpi agbeyambo aka agōr ri Íkpem Umusa,

²⁸ Usimiyon ayei unga ra aboka na akpoi Unum age,

²⁹ <<A Uteijee uner ijee kishoo, ru nyaka ungo uku urherhe, uneke ugārhangō azĩ uku utō ice, ru nyaka ungo uku ubemuwe.

³⁰ Ubinkutsu asumun anyāke ififōrhngo,

³¹ iyiriyē ungo uku ugbisha ra asu anera kishoo,

³² irhirhang irhang ideyiwe atsen abi Uyahuda, nu ikpikpoi ra anerngo abi Uisairha.>>

³³ Uyisa nu utesa adzeidzeu ubinkpi Usimiyon aka arherhe ri itsinga.

³⁴ Mōce Usimiyon atsuke idorh ru umbō na agōr Umaryamu, uysisunga age, <<Ungwē uwurē, unga awuri ikū igbigba nu isisok anera arherhe ri Uisairha, na awuri iwu utsar ukpuku ukpukpē.

³⁵ Ngge itsū iferhkō amēn anera arherhe iwuri idzekangge ra awiya. Ikei ungo uwuri igūo ighong ru nyaki ikon iki itar ikpuingo.>>

³⁶ Umō ikei utserh uwuku usōm Arherhu-Num Uhanatu, unapa Ufanuyirha unang Uasher. Aka akōō akarhār hā, apfuna aseĩ nggu utsaka imeka utōōva nu utsaka ashia.

³⁷ Mōce unga awu utsēr hāpfu ri imeka isōka utōrək nu imeka inaa. Unga asi isoka ri Iya-Num, nu utsuu na atenum akpurha adēē ikpem igha ubin na adzowe igōng nu ifēn-Num.

³⁸ Asok abanga ru umbō ri ivang hā, unga atar uwēē ru Unum, na arherha arherhe ri itsi ungwē hā nggu kishoo abika adzeu unum ukpuku ufōrh Urusharhima.

³⁹ Umbō aka amaa abina kishoo aki Íkpem Uteijee, umbō apfuri azĩmbō utepumbō Unazarat ru Ugarhirhi.

⁴⁰ Ungwēē aseng na aker, na awu nggu itsoi, nu imimutu Unum iwe nggu unga.

Ungwē hā Uyesu ri Iya-Num

* **2:21** Åka anyā ikei: Urha 12.3; Irh 1.31. † **2:23** Åka anyā ikei: Idzi 13.2,12. ‡ **2:24** Åka anyā ikei: Urha 12.8.

⁴¹ Uben ameka utesa nggu uyisa aka isaka azī Irhowa Iyiki Igar Utong ru Urusharhima.

⁴² Unga aka awu imeka usokdūmen umbō akūna unga azīmbo irhowa ha ru nyaka agbeyambo.

⁴³ Irhowa ha iki imaa, umbō apfuri azīmbo usoi, ungwē hā Uyesu adēē unga ra andzing ru Urusharhima, utesa nu uyisa amōrmbō.

⁴⁴ Akaiferhko age awu nggu umbō, na azērā amaambo unuma unying. Na atirhi irhisa unga ra abimbō nu awerhambō.

⁴⁵ Umbō aka asi inyāmbō unga, umbō abvui azīmbo Urusharhima anumbō irhisa unga.

⁴⁶ Amaambo inuma itaar na adōrha anyā unga ru ufom Iya-Num, aseī nggu abika amesuwe, anu igosha umbō na anu irhusa umbō arherhe.

⁴⁷ Uben unera aka igū unga akpurha adzeidzeu ri ihwihwengnga nu idzipa arherhanga.

⁴⁸ Ivang utesa nggu uyisa aka anyā unga, umbō agū idzeu akarhārā. Uyisa agor unga age, <<A ungwēmum, awu use utsu ungo ukorhuwa umen rimi? Unyā utengo nggu umum iki isham asumen ibeea ungo, ikei amenmen aghong akarhārā umen iki isi inyāmen ungo.>>

⁴⁹ Unga arhusa umbō age, <<Awu use utsu umbi abeea umum? Umbi asi ihwengmbi age awu ufang umum iki iwe ri iya Utemum?>>

⁵⁰ Bōr umbō asi ihwengmbō ubinkpi unga aka arherhe nggu umbō.

⁵¹ Mōce unga adōsa umbō, umbō azīmbo Unazarat na agūna umbō. Bōr uyisunga angwē arherha ha kishoo ra amēnnga.

⁵² Uyesu aseng nggu itsoi, nu iker iyor, na akpo izama ra anang Unum nu anera.

3

Uyohana Uner Ubōtisima

agbishu utsīndā

(Umat 3.1-12; Umar 1.1-8; Uyoh 1.19-28)

¹ Ri imeka iyi usōka ni imeka itōō iyi iyerhe Ukaisar Utibariya, Ubuntu Ubirhatu awu ugomna Uyahudiya. Uhiridu atō itser iyerhe Ugarrhiri, ungwēmbō Ufirhibu unga agha iyerhe Uiturhiya nu Utarakunita, nu Urhisaniya atō itser iyerhe Uabirhene.

² Ri ivang hā umbō Uhanana nggu Ukayafa aka awu Ukugong Uwuku Udzowe Idēm-Num. Arherhu-Num aba ru Uyohana ungwē Uzakariya ra arhum.

³ Nggee Uyohana aba, asorhuwe ubōtisima ru Azē Urdun na adzowe isarhe iyi idzidzipa iyiki itsūwe arhim.

⁴ Ru nyaka ngge iki itseng ru ubvur uner uwuku usōm Arherhu-Num Uishaya iḡe,

<<Urhēm uner udūwā ra arhum uḡe,

<Āka agbisha anang Uteijee,

āka agbisha atsīndīnga uku urhirhiki.

⁵ Awuri itsu abī atōke uben izērhi,

na asim ifūrhā ni igū asituwe,

awuri ivii atsīndī akika anyōsha awe uku urhirhiki.

Na agbisha atsīndī akika arhurhuta ake aghwōrhe.

⁶ Nu anera kishoo awuri inyāmbō ififorh Unum.>>*

* 3:6 Āka anyā ikei: Uish 40.3-5.

⁷ Uyohana agər anera kishoo aka akəng aba ru unga asorhuwe umbə ubətisima aɣe, <<Umbi angwē ibvui! Ungaa adəyiwa umbi itī avəm Unum aka iba unuma?

⁸ Aka atō itserye iki idəyiwe idzidzipambi. Aka aneke igər ra amənmbi aɣe, <Uibrahim unga awu utəmən.> Ubinkutsu, umum idəyiwa umbi Unum awea ri ijee unga aka itsu atarh akere ake awe awəkaci ru Uibrahim.

⁹ Icere anggāi iki idēngge ra anūnang acucii, uben ucucii uku usi ighwər umgbə ikpūrḥā iyiki ize umbə awuri igber umgbə atsuku urha.>>

¹⁰ Ikikənga kishoo irhusa unga iɣe, <<Ude umən ikorhi uguse?>>

¹¹ Uyohana agər umbə aɣe, <<Unera aka awu ra atorho avaa, unga agaər unying adzowe undəkanga aka ashia, nu uwuruwi aka awu ru ubingha, akorhe rimi hā.>>

¹² Abika ayəsü ikirbi abī, aba umbə isorhu ubətisima arhusa unga ikei aɣe, <<A uner imesa, umən igamən ikorhu ugusemən?>>

¹³ Unga agər umbə aɣe, <<Niba ayei agarmbi ubinkpi umbə aka atsuka umbi.>>

¹⁴ Umə abi iwa arhusa unga aɣe, <<Umən igamən ikorhu ugusemən?>>

Unga agər umbə aɣe, <<Niba avurm̃bi uhwək, niba agberangwī at-sukukumbi anera, aka ashur nggu ugbetambi.>>

¹⁵ Anera aka afosi ibiba Ukiristo, arhusa adəkambə aɣe, <<Awu Uyohana unga Ukiristo ha?>>

¹⁶ Uyohana agər umbə kishoo aɣe, <<Umum isorhuwa umbi ubətisima nggu amē, bər uwəə ruwə abarə, awuri ijee ananga umum. Abadaknga umum isi idē inggarhukū arhisa. Unga awuri isorhuwa umbi ubətisima nggu Ipfu Isarsatangge nu urha.

¹⁷ Utak ukpuku utsəku itsemnga uwu ru uboknga. Awuri itsəki ishāa itsemnga itetənanngge azī atsuku ungbanga, na akpīwe uhwenga ru urhakpi uku usi irhimkpə.>>

¹⁸ Nu irhəm iyəə irheirhe Uyohana aka akū adam anera na adzowe Isarhe Iyiki Ize ra anera.

¹⁹ Uyohana atsərhu uyərhe Uhiridu, ri itsi Uhirudiya utsərha ungwēmbə, nu kishoo amən akatārḥā akəə Uhiridu aka akorhe.

²⁰ Uhiridu ashəi arherhe akəə atoma ikei, agbange Uyohana Uner Ubətisima ru ugborzī.

Ubətisima Uyesu

(Umat 3.13-17; Umar 1.9-11)

²¹ Ivangye anera kishoo aka asorhu ubətisima, Uyesu asorhunga iganga. Unga aka adē ifen-Num, afā adiki iyanga,

²² Ipfu Isarsatangge ru nyaku unurḥeu icipuwa ni itsinga, urhəm udzeka afā ugər uɣe, <<Ungo uwu Ungwēmum uwuruwi umum iki ibema. Nggu ungo umum igūiben.>>

Atoku Uyesu

(Umat 1.1-17)

²³ Ivangye Uyesu aka ayoka imeka isəka itaar, unga aka atirhi itsernga. Anera akaiferhkə unga awu ungwē Uyusuf ungwē Uherhi,

²⁴ Uherhi ungwē Umatat, Umatat ungwē Urhawi, Urhawi ungwē Umarhki, Umarhki ungwē Uyanna, Uyanna ungwē Uyusuf,

²⁵ Uyusuf ungwē Umatatiya, Umatatiya ungwē Uamos, Uamos ungwē Unahum, Unahum ungwē Uhasrhi, Uhasrhi ungwē Unajaya,

- 26 Unajaya ungwē Umaata, Umaata ungwē Umatatiya,
 Umatatiya ungwē Ushimeya, Ushimeya ungwē Ujosek,
 Ujosek ungwē Ujoda,
 27 Ujoda ungwē Ujowanan,
 Ujowanan ungwē Uresa, Uresa ungwē Uzerubaberh,
 Uzerubaberh ungwē Ushayarhtiyerh, Ushayarhtiyerh ungwē Uniri,
 28 Uniri ungwē Umarhki, Umarhki ungwē Uaddi,
 Uaddi ungwē Ukosama, Ukosama ungwē Uerhmadama,
 Uerhmadama ungwē Uer,
 29 Uer ungwē Ujoshuwa,
 Ujoshuwa ungwē Uerhiyeza, Uerhiyeza ungwē Ujorima,
 Ujorima ungwē Umatat, Umatat ungwē Urhawi,
 30 Urhawi ungwē Usiman, Usiman ungwē Uyahuda,
 Uyahuda ungwē Uyusuf, Uyusuf ungwē Uyonam,
 Uyonam ungwē Uerhiyakim,
 31 Uerhiyakim ungwē Umerheya,
 Umerheya ungwē Umena, Umena ungwē Umattata,
 Umattata ungwē Unatan, Unatan ungwē Udauda,
 32 Udauda ungwē Ujesse, Ujesse ungwē Uobida,
 Uobida ungwē Ubo'aza, Ubo'aza ungwē Usarhmon,
 Usarhmon ungwē Unashon,
 33 Unashon ungwē Uamminadab,
 Uamminadab ungwē Uaram, Uaram ungwē Uhezuron,
 Uhezuron ungwē Ufereza, Ufereza ungwē Uyahuda,
 34 Uyahuda ungwē Uyakubu, Uyakubu ungwē Uishaku,
 Uishaku ungwē Uibrahim, Uibrahim ungwē Utera,
 Utera ungwē Unahor,
 35 Unahor ungwē Userug,
 Userug ungwē Ureyu, Ureyu ungwē Uferheg,
 Uferheg ungwē Ueber, Ueber ungwē Usherha,
 36 Usherha ungwē Ukenan, Ukenan ungwē Uarfakshad,
 Uarfakshad ungwē Ushem, Ushem ungwē Unuhu,
 Unuhu ungwē Urhamek,
 37 Urhamek ungwē Umetuserha,
 Umetuserha ungwē Uenək, Uenək ungwē Uyared,
 Uyared ungwē Umaharharherh, Umaharharherh ungwē Ukenan,
 38 Ukenan ungwē Uenosh, Uenosh ungwē Uset,
 Uset ungwē Uadamu, Uadamu ungwē Unum.

4

Aviru Uyesu

(Umat 4.1-11; Umar 1.12-13)

1 Uyesu awu nggu Ipfu-Num, adzeku Azē Urdun, Ipfu ikūna unga izīnge ra arhum.

2 Umō unga amaa inuma isōka inaa Undenggū adeya unga. Ri inum hā unga asi ighaa ubingha. Inum hā iki imaa, imerh ifer unga.

3 Undenggū agōr unga age, <<Ungo uba uwu Ungwē Unum, ugōr utarh ukpīre ukpō uwu ubingha.>>

4 Uyesu agōr unga age, <<Itseng Arherhu-Num igōr igē, <Asi iwea ubingha ukpekū itsu unera abek.>*>>

* 4:4 Āka anyā ikēi: Iva 8.3.

⁵ Undenggũ akūna unga afūā ra anang afafā na adēyiwe unga kanying iyerhu upfung kishoo.

⁶ Mǎcε unga agor unga age, <<Umum iwuri idzaamum ungo ijee ra abīā kishoo ni idzaa ungo ikpikpoingge, ubinkutsu aka adzaa ru umum, nu umum idē indzowukū uben unera umum iki ibee.

⁷ Nggee ungo uba udzaango umum igong, ukpō uwuri iwu ukpungo kishoo.>>

⁸ Uyesu age, <<Itseng Arherhu-Num igorngge uge, <Udzowe igong ru Uteijee Unumngo nu uwu ugārhangā ukpekū.>†>>

⁹ Undenggũ akūna unga azīā Urusharhima, na atsu unga adēē ra afafā ni itsi uvi Iya-Num, na agor unga age, <<Ungo uba uwu Ungwē Unum, upur ucipa ru nggεε,

¹⁰ ubinkutsu itseng igor igε,
<<Unga awuri itsu ipfu itsernga ngge ingwēdzεn
ni ikaa ungo,

¹¹ ngge iwuri ikpōm ungo ra afafā ra abokngge,
utsur ungo ukwērō undaidakngo nu utarh.>‡>>

¹² Uyesu agor unga age, <<Itseng Arherhu-Num igor uge, <Ungo niba ivirungo Uteijee Unumngo.>§>>

¹³ Ivangye Undenggũ aka amaa ideya unga kishoo, unga nekuka unga utseku ivang iyikise.

*Akpēmbō Uyesu ru Unazarat
(Umat 13.53-58; Umar 6.1-6)*

¹⁴ Mǎcε Uyesu abvui azīā abī Ugarhirhi ri ijee Ipfu-Num, isarhe ri itsinga itērā imaangge abīā kishoo.

¹⁵ Unga amesuwe ra abā ifen-Nummbō, nu uben unera akpoi unga.

¹⁶ Unga azīā Unazarat, ra anangke umbō aka akpōm unga, ru unum ukpuku uwosha unga azī atsiā ru ubā ifen-Num, ru nyaka unga aka abayi. Unga asok adēē abee ivarhu uvarhe.

¹⁷ Umbō adzowe ubvur uku ufeta uwu uner uwuku usōm Arherhu-Num Uishaya, unga aka ayanga, unga akpo anangke iki itseng igε,

¹⁸ <<Ipfu Uteijee iwu nggu umum,
ubinkutsu unga aka adzukuwa umum atsei
akika adzowe Isarhe Iyiki Ize ra atsiwā.

Unga aka adena umum idūwā itsūwe abirabε umbō aka abow ru ugborzī
ni iyanguwe asu abi ibvuta
ni ifāne abika ahwa ayetnum.

¹⁹ Izī idūwā imεk umatu Uteijee.>>*

²⁰ Mǎcε unga afetu ubvura, adzowuka umgbō ru uner itsera ru ubā ifen-Num hā na aseisa. Asumbō kishoo ru ubā ifen-Num hā awing arhi unga.

²¹ Nu unga atirhi agor umbō age, <<Irherε Arherhu-Num akεrε atsaferke ri igigūmbi.>>

²² Kishoo arherhe iki ize ri itsinga na adzeidzeu irhem iyiki ize iyiriye iki idzeka ra angwīnga. Umbō arhusa age, <<Asi iwea ungwē Uyusuf nuwī?>>

²³ Uyesu agor umbō age, <<Idzidzerhe umbi awuri idzaambi umum unyaka arherhe age, <Unera agōu ukerhuwe itsikamngo! Umbi ikei awuri igōmbi umum uge, ukorhe nggimi ru utepungo ubinkpi umen iki igū uge ungo ukorhe ru Ukafanahum.> >>

† 4:8 Åka anyā ikei: Iva 6.13. ‡ 4:11 Åka anyā ikei: Amb 91.11,12. § 4:12 Åka anyā ikei: Iva 6.16.

* 4:19 Åka anyā ikei: Uish 61.1,2.

24 <<Umum indɛyiwa umbi idzidzerhe, uner uwuku usɔm Arherhu-Num asi isaka ikpoa imɔr ru utepunga.

25 Umum isɔma umbi idzidzerhe, atsɛrhɔpfu awu arhɛrhe ru Uisairha ri ivang uner uwuku usɔm Arherhu-Num Uirhiya, inai iki isi idoingge imeka itaar nu utenga rimɔɔ imerh akarhɔrhɔ imaangge abɔ̃.

26 Rimi hɔ̃ asi idene Uirhiya azɔ̃ ru unyinga umbɔ na adene unga azɔ̃ ru utsɛrhɔpfu ru Uzarefat ra abɔ̃ Usidon.

27 Ikei ru Uisairha abi inghim awu arhɛrhe ri ivang uner uwuku usɔm Arherhu-Num Uerhisha, rimi hɔ̃ unera asi ikerhunga, Una'aman ukpekũ, utsa Usuriya.>>

28 Anera kishoo ru abɔ̃ ifɛn-Num hɔ̃, amɛnmbɔ asoke umbɔ aka agũ rimi.

29 Umbɔ asok agbɔrhɔ̃ unga adzek ru utepa, na akũna unga azɔ̃mbɔ ni ishi igũa, ra anangke utepa uku uwe, abee iyira unga agɔrhɔ̃.

30 Bɔr unga azɛrhɔ̃ atɔng ra ateumbɔ azɔ̃ udinga.

Uyesu awayiwe ipfu iyiki ibewe

(Umar 1.21-28)

31 Mɔɔɛ, unga azɔ̃ Ukafanahum ru uteu ukpɔɔ ra abɔ̃ Ugarhirhi, ru unum ukpuku uwosha amesuwe anera.

32 Umbɔ adzeidzeu nggu imesanga ubinkutsu isarhanga iwu nggu ijee.

33 Ru abɔ̃ ifɛn-Num hɔ̃ uner uwɔɔ awe ru ipfu iyiki ibewe. Unga atsarhi irhaknga ikerketangge atsu ivum age,

34 <<Iyee! Ungo ubee use nggu umɛn Uyesu uner Unazarat? Ungo uba itsime umɛn? Umum ihwɛng ungo uwu usarkasar uwu Unum!>>

35 Uyesu atserha ngge age, <<Unukutata! Upfudzeka ru unga!>> Mɔɔɛ ipfu iyiki ibewe ha ashupa unga atar ra ateumbɔ kishoo, ni inekungge unga, isi inayikungge unga.

36 Anera kishoo adzeidzeu na agɔr adɔkambɔ age, <<Arherhakɛ awu ikpũ akasong? Nggu iker nu ijee unga atsu ipfu iyiki ibewe ngge ipfudzeka!>>

37 Isarhe ri itsinga itɛrhɔ̃ imaangge ikɔwɔ̃ anang hɔ̃.

Arhɛrhe anera Uyesu aka akerhuwe

(Umat 8.14-17; Umar 1.29-34)

38 Uyesu asoku ubɔ̃ ifɛn-Num hɔ̃ azɔ̃ ri iya Usiman. Mɔɔɛ uyisa utsɛrha Usiman iyora imani akarhɔrhɔ̃, umbɔ arhusu Uyesu ama ayike unga.

39 Nggee unga agbapfu akhapa ru unga na atserhi imani anii iyor, ngge idzengge ru unga. Unga asok kanying azɔ̃ agashuka umbɔ amɛ̃ aka ahwa.

40 Ivang urhɛ̃ uku uwe, anera akũ abi ikpũ irhɔrhɔ̃ aba ru Uyesu atsorha aboknga, anyinganying, akerhuwe umbɔ.

41 Ikei ipfu iyiki ibewe ha adzeka ra anera arhɛrhe itsu ivum age, <<Ungo uwu Ungwɛ̃ Unum!>> Bɔr unga atserha ngge, unga asi ibeenga ineke ngge idzipa arherhe, ubinkutsu ngge ihwɛngngge unga aka awu Ukristo.

42 Ukpe uku usar, Uyesu adzek azɔ̃ anangke aka awu uku utata. Anera anu ibeeɛ unga, umbɔ aka anyɔ̃ unga, umbɔ abee iden unga utsur unga nekuka umbɔ.

43 Bɔr unga age, <<Awu ufang umum idzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Iyerhe Unum ri iteu iyɔ̃ ikei, ngge itsu umbɔ adena umum ĩba.>>

44 Nu unga adɛ̃nga idzowe isarhe ra abɔ̃ ifɛn-Num Uyahudiya.

5

Uyisa angwɛ̃ imesa abi inggbaashia

(Umat 4.18-22; Umar 1.16-20)

¹ Unuma nukpɔ Uyesu adɛɛ ni ifɛn ukau Ujanisarat, anera arherhe affi adzipa unga na akpeto ani igosha Arherhu-Num.

² Unga anyã akhukhɔɔ avaa aka adɛɛ ri ifɛn amɛ, abi udɛm aka aden, na adɛɛ isorh igbermbɔ.

³ Unga atsi ru ukhukhɔɔ uwu Usiman, na ashɔrhã unga agɔpa atsi ukunjiir ru ukau ha. Umɔ unga aseɪ nu ukhukhɔɔ ha na amesuwe anera.

⁴ Unga aka amaa arherhe, unga agɔr Usiman, agɛ, <<Àka atsi ra anang aka aghora na atsu igbermbi adzui.>>

⁵ Usiman agɔr unga agɛ, <<A Uteiya, umɛn imaa utsuu itɛwã, isi idzurmɛn ubin. Bɔr ri igigɔrngo, umum itsukú igber ha.>>

⁶ Umbɔ aka atsu igber ha, umbɔ adzui aberh arherhe ake atsu igbermbɔ itirhi ipupa.

⁷ Umbɔ akorhuwe utsara ra adɔkambɔ ru ukhukhɔɔmbɔ aba ayike umbɔ. Umbɔ aka aba atsu aberh ake atɔk akhukhɔɔmbɔ, akhukhɔɔ ha akpurha abee ididek.

⁸ Usiman Ubitru aka anyã rimi, unga agba ra atsurhuk Uyesu na agɛ, <<A Utejee, ugɔpa ru umum, umum iwu uner arhim!>>

⁹ Ubinkutsu unga nggu abirabe aka awu nggu unga kishoo adzeidzeu ra arherha aberh ha umbɔ aka adzui.

¹⁰ Awa umbɔ Uyaku nggu Uyohana, angwɛ Uzabadi, awerhi itser Usiman. Mɔɛ Uyesu agɔr Usiman, agɛ, <<Niba ugũa iwei, utirhi icɛɛ ungo uwuri idzui anera.>>

¹¹ Nggee umbɔ ayii akhukhɔɔmbɔ adzeka nu ubang ukau ha. Umbɔ aneke abinmbɔ kishoo na adɔsa unga.

Uner irhãrhã ingbim

(Umat 8.1-4; Umar 1.40-45)

¹² Ivang hã niyɔ Uyesu awu ru uteu ukpɔɔ, uner uwɔɔ aba awuri irhãrhã ingbim. Unga aka anyã Uyesu, unga agba ra asunga na ashɔrhã unga agɛ, <<A Utejee, ungo uba ubemungo, ungo udɛɛ ukerhuwango umum.>>

¹³ Uyesu aberu uboknga abangu uner irhãrhã ingbim hã, na agɛ, <<Uмум ibeemum, ukerhe!>> Kanying ingbimnga ikerhungge.

¹⁴ Mɔɛ Uyesu avange unga agɛ, <<Niba udeyiko unera, bɔr uzɪ udeyiwe itsingo ra abika adzowe idɛm-Num, nu udzowe idɛm-Num iyiki ikikerhe Umusa aka atsuka umbi, ngge iwu utsara ra anera ugɛ ungo uku ukerhungo.>>

¹⁵ Bɔr rimi hã isarhanga itɛrhã imaangge inanga, ngge itsú anera arherhe aba igũ unga na akpo ikikerhe ri irhãrhãmbɔ.

¹⁶ Bɔr Uyesu aka isaka adzek ikiyikanga anu ifɛn-Num ra arhum.

Uyesu akerhuwe irhãrhã ishai iyor

(Umat 9.1-8; Umar 2.1-12)

¹⁷ Unuma nukpɔ Uyesu adɛɛ imesuwe anera, abi Ufarisi nggu abika amesi ikpem Umusa, adzek kishoo ri iteu iyiki ici iki iwe ru Ugarhirhi nu Uyahudiya nu Urusharhima, aseɪ umɔ. Ijee iyi Utejee iwu nggu unga iyiki ikerhuwe abi irhãrhã.

¹⁸ Mɔɛ abɔɔ atsa uner irhãrhã ishai iyor nu ufar abee ikũna unga atsi ri iya azɪ angwɛwe unga ra asu Uyesu.

¹⁹ Ivangye umbɔ aka asi ikpombɔ anang aka atsiã, ubinkutsu anera arhembɔ, umbɔ afũ ni itsi uvi ati uvi ha na acipuwe unga nu ufarnga ra asu Uyesu ra ateu anera.

²⁰ Ivang Uyesu aka anyã imangmangmbɔ, unga agɛ, <<A uwee, aka atsuwãmbɔ arhimngo.>>

²¹ Abi Ufarisi na abika amesuwe Ikpem atirhi ikaiferhko ra amemmba age, <<Awu ungaa nuwi arhenu Unum! Ungaa adēē atsuwe arhim uba asi iwea Unum ikiyikanga?>>

²² Uyesu aka ahwenga iferhkombō, unga arhusa umbō age, <<Awu use utsu umbi anu ikaiferhko rimi ra amemmbi?

²³ Akasong asi ighongke irherhe, umum iki igor, <Àka atsūwāmbō arhim-ngo,> use igor igē, <Usiso uzērḥū uzērḥā?>

²⁴ Bōr ngege itsū umbi ahweng uge Ungwē-Ner awea ri ijee iyiki itsūwe arhim ru upfung.>> Mōce unga agor uner ishāi iyor ha age, <<Umun igor ungo, usisok, ufetu ufarngo uzī ri iya!>>

²⁵ Kanying utsa ha abera asok ra asumbō, afetu ufarnga, akai izī ri iya na akpoi Unum.

²⁶ Uben unera adzeidzeu na akpoi Unum. Umbō awe nggu iwei na age, <<Umen inyāmen abin idzeu irherē!>>

Uyesu ayisu Urhawi

(Umat 9.9-13; Umar 2.13-17)

²⁷ Akērē ha aka amaa, Uyesu adzek anyā uner uwuku uyei ikirbi abī itsoka igburh Urhawi aseī ra anang itsernga. Uyesu agor unga age, <<Udōsa umum!>>

²⁸ Urhawi asok nekuka uben ubin na adōsa unga.

²⁹ Mōce Urhawi azeke Uyesu irhowa iyiki igōng ri iyanga, arherhe abika ayesu ikirbi abī nu abō atōk agha nggu umbō.

³⁰ Bōr abi Ufarisi nu abika amesuwe Ikpem Umusa aka awu ru ukpui agbeyambō akū arherhe aba ra angwē imesa Uyesu age, <<Awu use utsu umbi agha na ahwa nggu abika ayesu ikirbi abī nu abi arhim?>>

³¹ Uyesu agor umbō age, <<Asi iwea abika aker abee uner agōu, bōr abi irḥārḥā.

³² Umum isi ībamum iyisa abika arhurhika, bōr umum ība iyisa abi arhim umbō adzipa ra arhimmbō.>>

Arhusu Uyesu arherhi

ikpem igha ubin

(Umat 9.14-17; Umar 2.18-22)

³³ Umbō agor unga age, <<Angwē imesu Uyohana aka isaka akpemmbō igha ubin na afemmbō Unum, nu angwē imesa abi Ufarisi, bōr abingo agha na ahwa.>>

³⁴ Uyesu agor umbō age, <<Umbi adēē atsu awerhu uner utserh uwuku ufa akpemmbō igha ubinghanga na awu nggu umbō?

³⁵ Ivanga niyō ibarō awuri inyangukumbō uner utserh uwuku ufa ru umbō, ivang ha niyō umbō aka ikpem igha ubin.>>

³⁶ Ikei asōme umbō unyaka arherhe age, <<Unera asi īzharha atorho aka afa akū abipunga nu atorho akagbe. Unga aba akorhunga rimi, unga adakuwe atorho aka afa ha, nu atorho aka afa ha asi iweke ru nyaku akika akagbe ha.

³⁷ Asi ītumbō amē inebi aka afa ru ubāī uwuku ugbe. Ungu uba utsukō, ubāī uwuku ugbe ha ukpurhu uyar, amē inebi ha akpurha adzērḥā ra abī, ubāī hā uwuri iwu ibem.*

³⁸ Bōr, awu ufang umbō atsu amē inebi aka afa ra ambāī aka afa!

³⁹ Unera asi ībemunga ihwa amē inebi aka afa, unga aba aka ahwaa akagbe. Awuri igor age, <Akagbe azeke aka afa.>>

* **5:37** Ambāī aki isaka akū abvur ijue asor ake. Nggu adaka nu urhōka umbō aka ayanga na abope. Ambāī aka afa aki isaka ayanga ru ighwighwii amē inebi ha. Ambāī aka agbe aka ayanguke asi ibvui ayanguke ikei.

6

Uteijee unum ukpuku uwosha
(Umat 12.1-8; Umar 2.23-28)

¹ Unum ukpuku uwosha ukpɔɔ Uyesu azērḥā atang ri icang arhkama, angwē imesanga agbiu azang arhkama adzuka ra abokmbɔ, na atāi ishaanga.

² Abi Ufarisi abɔɔ arhusa age, <<Awu use utsu umbi azharhuwe Ikpem unum ukpuku uwosha?>>

³ Uyesu agɔr umbɔ age, <<Umbi anasi ivarhumbi ubin Udauda aka akorhe ri ivangye unga aka agū imerh nggu abi uzārḥānga?

⁴ Unga atsi ru Utsurha-Num, azī anyangu ubingha umbɔ anemuwe ru Unum, adiki ighigha nggu abi uzārḥānga. Ikpem iki igɔr igɛ abika adzowe idem-Num ukpekū umbɔ igha ubingha ha.>>*

⁵ Mɔce Uyesu agɔr umbɔ age, <<Ungwē-Ner unga awu Uteijee unum ukpuku uwosha.>>

Uner ubok ukpuku ushai
(Umat 12.9-14; Umar 3.1-6)

⁶ Ru unum ukpuku uwosha ukpɔɔ unga atsi ru abā ifɛn-Num amesuwe anera, uner uwɔɔ umɔ ubok ughanga ushushai.

⁷ Abi Ufarisi nu abika amesuwe Ikpem arhi ubin umbɔ aka ikū atsu uvau ru Uyesu. Nggee umbɔ awing asumbɔ arhi unga use unga awuri ikerhuka ru unum ukpuku uwosha.

⁸ Bɔr Uyesu ahwɛnga iferhkɔmbɔ, umɔ unga agɔr uner uwuku ushai ubok ha age, <<Usisok uba udidēē ra asumen kishoo.>> Utsa ha asok aba adēē umɔ.

⁹ Mɔce Uyesu agɔr umbɔ age, <<Umum irhusa umbi, Ikpem iwu use ru unum ukpuku uwosha? Akorhi iyiki ize use iyiki ibewe? Afɔrhe urhe use atsime umgbɔ?>>

¹⁰ Unga arhi adzipa umbɔ kishoo, na agɔr uner ushai ubok ha age, <<Unemu ubokngo udzek!>> Unga ayerhu uboknga, ukpu udiki ikikerhe kishoo.

¹¹ Akere ha atsu umbɔ asoyi avɔm akarḥārḥā na atirhi arherhe nggu adokambɔ ubin umbɔ aka ikorhuwe Uyesu.

Uyesu atsi abi itsernga usɔkdūmen
(Umat 10.1-4; Umar 3.13-19)

¹² Unum ukpɔɔ ri inum hā Uyesu azī afūā igū azī ifɛn-Num, amaa utsuu unum hā kishoo anu ifɛn-Num.

¹³ Ivangye ukpe uku usar unga ayisa angwē imesanga aba ru unga, umɔ unga atsu usɔkdūmen, na ayisa umbɔ abi itsernga.

¹⁴ Usiman uwu ha unga aka atar unga agburh Ubitru, nu ungwēmbɔ Uandarawu, nu Uyaku, nu Uyohana, nu Ufirhibu, nu Ubatorhomi,

¹⁵ nu Umatiyu, nu Utoma, nu Uyaku ungwē Uharhfa, nu Usiman umbɔ iki iyisa Uzarthoti,

¹⁶ nu Uyahuda ungwē Uyaku, nu Uyahuda Uiskariyoti uwuku ugha adak.

Igūiben nggu atorh
(Umat 5.1-12)

¹⁷ Unga acipuwa nggu umbɔ azī adēēmbɔ ri idēē iyɔɔ. Arherha angwē imesanga akɔng umɔ, nu arherha anera aka adzeka abī Uyahudiya nu Urusharhima, nu abɔɔ aka adzeku ubang azē Utaya nu Usidon.

* 6:4 Arherhake ri itsi Udauda akpo ake ru ubvur 1Usm 21.1-6. Akorhuke nu Udauda adɔrha atsim iyerhe. Ri ikpem abi Uyahuda, Udauda azharhuwe ake ru unum ukpuku uwosha.

¹⁸ Umbō aka aba igosha unga, unga akerhuwe irhārḥāmbō. Abika agū uver nggu ípfu iyiki ibewe ikēi akerhumbō.

¹⁹ Anera kishoo akaka abee ibanga unga, ubinkutsu unga akerhuwe umbō kishoo nggu nggaa ijeenga.

²⁰ Unga arhi angwē imesanga, na age,
 <<Idorh iwu iyimbi aka awu atsūwā,
 ubinkutsu Iyerhe Unum iwu iyimbi.

²¹ Idorh iwu iyimbi abika agū imerh icere,
 umbi awuri ishuurmbi.

Idorh iwu iyimbi abika adōng icere,
 umbi awuri inyīrhūmbi unyīrhā.

²² Idorh iwu iyimbi anera iki ikpēna umbi
 na awayiwe umbi na arhena umbi,
 na agū ashī umbi ugeε umbi awu abi amēn aka abewe
 nī itsi umbi aka adōsu Uyesu Ungwē-Ner.

²³ <<Àka agōm ru unum hā na atengasha nggu anggōm, ubinkutsu ugβetambi uwu ugōgōngakpō ra afā. Rimi hā ateimbō aka akorhuwe abika asōm Arherhu-Num.

²⁴ <<Bōr atorhmbi abika awu ru ubin,
 umbi aka ayeimbi ififitambi.

²⁵ Atorhmbi abika awu ra ashur icere,
 ubinkutsu umbi awuri igbambi imerh.

Atorhmbi abika anyīrhū unyīrhā icere,
 ubinkutsu umbi awuri idōngmbi na aciū.

²⁶ Atorhmbi ivang anera kishoo iki irherhe iyiki ize ru atsimbi,
 ubinkutsu atokambō aka isaka akorhe rimi nggu abika asōm Arherhu-Num igβerangwī.

Ibema igamtsak *(Umat 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ <<Bōr umum ideyiwa umbi abika agūna umum, àka abema anggamtsakmbi, àka akorhuwe iki ize ru abika akpēna umbi.

²⁸ Àka atsuke idorh ra abika arhena umbi, àka afēne-Num ra abika ayōm umbi.

²⁹ Unera aba akwēra ungo nu utamngo, udzipuwe utam ukpu uvaa ikēi. Unera aba avura atorhango akagōng, niba ukēnō unga atorha akōō akaci.

³⁰ Udzowe ubēn unera aka afēnu ubinngo, unera aba avura ubinngo, niba ubvui uyeō.

³¹ Ukorhuwe anera ubinkpi ungo uku ubee umbō akorhuwa ungo.

³² <<Umbi aba abema abika abema umbi ukpekū, umbi awu ru use ugβetunga? Abi arhim aka isaka abema abika abema umbō.

³³ Umbi aba akorhi iyiki ize nggu abika akorhuwa umbi iyiki ize, umbi awu ru use ugβetunga? Uko abi arhim aka isaka akorhe rimi hā.

³⁴ Umbi aba adzowe ikōw ra abirabe umbi aka afosa uge adēē afaimbō, ugβete umbi uwu use? Abi arhim aka isaka adzowukumbō ikōw ra abi arhim na ayei uku kpengkpeng.

³⁵ Bōr àka abema anggamtsakmbi, àka akorhe iyiki ize ru umbō, àka adzowe umbō ikōw niba arhimbi usu ififai. Mōce ugβetambi uwu ugōgōng, umbi awuri iwe angwē Nggaa Uwuku Ugōng, ubinkutsu unga aka amutuka abika akpē itar uwēε nu abi amēn aka abewe.

³⁶ Àka awu abika agū atorh, ru nyaka Utēmbi ra afā aka awu uwuku ugū atorh.

*Itsu uvau ra abəə**(Umat 7.1-5)*

³⁷ <<Niba atsumbi uvau ra anera, asi itsukambə umbi uvau. Niba atsumbi ufai, asi itsukambə umbi ufai. Āka atsūwe anera, awuri itsūwāmbə umbi.

³⁸ Āka adzowe, awuri idzaambə umbi. Ugbiu utsutək, nu ujer, nu uzusa, nu utək, nu ubər ugba. Ugbiuwi umbi aka akū amei, awuri ikū ugbiu ha amei adzaa umbi.>>

³⁹ Uyesu adəyiwe umbə unyaka arherhe age, <<Uner ibvuta adēē adarha uner ibvuta? Umbə ikivarhambə asi igbambə ru ughwee?

⁴⁰ Ungwē imesa asi inangnga uner uwuku umesuwe unga, bər ubən unera umbə aka amesuwe unga abina kishoo, awuri iwea ru nyaku uner uwuku umesuwe unga.

⁴¹ <<Awu use utsu ungo urhi umbumbin ru usu undəkango, nu usi inyāō ungbūngkū uku uwe ru usungo?

⁴² Ungu ukorhu uguse nu ugər undəkango uge, <A ungwēmen, umum itsūwā umbumbinwi ru usungo,> ri ivangye ungo uku usi idēē unyāō ungbūngkū ru usu ukpungo? Ungu uner ukpukpeta, utirhu utsūwe ugbūkū uwə ra asungo, nu urhi utai nu utsūwe umbumbin ru usu undəkango.

*Ucucii nu ikpūrhāngge**(Umat 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ <<Ucucii uwuku uze usi ighwərmgbə ikpūrhā iyiki ibewe, nu ucucii uwuku ubewe usi ighwərmgbə ikpūrhā iyiki ize.

⁴⁴ Ahwəng ubən ucucii ri ikpūrhāngge. Asi ikəərmə ikpūrhū uvorhvo ru ididək, use ikpūrhī ihwerhe ru ididək.

⁴⁵ Uner uwuku uze, aka isaka akūwā abin aka aze, akirakε aka awe ra amənnga. Uner uwuku ubewe, aka isaka akūwā abin aka abewe, akirakε aka awu ra amənnga. Nggee, abinkε aka atək ra amən unera, ake angwīnga iki irherhe.

*Idzin uner itsoi nu uge**(Umat 7.24-27)*

⁴⁶ <<Awu use utsu umbi ayisa umum, <A Uteijee, a Uteijee,> na asi ikorhumbi ubinkpi umum iki irherhe?

⁴⁷ Umum iwuri idəyiwamum umbi arherhe ri itsi uwuku uba ru umum na agū irhəm arherhamum na atō itser nggu ake.

⁴⁸ Unga awu ru nyaku uner idzin iya, unga asim abī aghoghotake, na atsu atarh idzin ni ifa. Ivangye amē aka adzek aba, ayiri ubandzina ukpə usi izusukpə, ubinkutsu ubandzin iya ha udēē ni ifa.

⁴⁹ Bər uwuku ugū arherhamum na asi itō itser nggu ake, awu ru nyaku uner idzin aka adzin iya nu uzuzeu. Amē aka adzek aba ayiri iya ha ike igba, ni ida kishoo.>>

7*Imangmang unggba iwa abi iwa**(Umat 8.5-13)*

¹ Ivang Uyesu aka amaa arherhe kishoo ri igigū anera, unga atsiā Ukafanahum.

² Ngəə ha ugārā unggba iwa abi iwa, uwuruwi uteiyanga aka abema akarhārā, aghonga unga akpurha abəra akpe.

³ Unggba iwa abi iwa ha agū isarhe Uyesu na adene akakū abi Uyahuda azīmə ru unga, ashōrhū Uyesu amaa aba akerhuwe ugārānga.

⁴ Ivangye umbɔ aka aba ru Uyesu, umbɔ ashɔrhã unga akarhãrhã age, <<Imēngge ungo ukerhuwe ugãrhã utsa ha,

⁵ ubinkutsu abema abĩmɛn. Unga adzin abã ifɛn-Nummɛn.>>

⁶ Nggee Uyesu asok aziã nggu umbɔ.

Unga aka ayoki iya, uteiya abi iwa ha adene awɛrhanga umbɔ azĩ agɔr unga age, <<A Utejee, niba uhwaɔ uver, umum isi imēmum ungo iki iba ri iyamum.

⁷ Ngge itsu umum inyã umum ibɔtũci umum iki inba ru ungo. Bɔr urherhu urhɛm, nu ugãrhãmum awuri ikerhunga.

⁸ Umum iwe ru ubok ijee, abi iwa abɔɔ awu ru ubokmum. Igɔr uwɛɛ inggɛ, <Uzĩ,> unga aziã, nu uwɔɔ inggɛ, <Uba,> unga abanga. Umum iba igɔr ugãrhãmum inggɛ, <Ukorhe rimine,> unga akorhe.>>

⁹ Uyesu aka agũ rimi, unga adzeidzeu ru unga. Na adzipa udika anera aka adɔsa unga, na age, <<Umum ideyiwa umbi, umum ina isi ikpomum uner imangmang akarhãrhã ru Uisairha rimi.>>

¹⁰ Mɔce, aner ha umbɔ aka adene umbɔ itser ha, abvui atsĩwã ri iya akpo ugãrhã ha aka akerhunga.

Uyesu azituwe ungwẽ utsɛrhãpfu

¹¹ Asi idãrhũmbɔ, nu Uyesu aziã uteu ukpɔɔ ugburh Unayin, angwẽ ime-sanga nu anera arhɛrhɛ azĩmbɔ nggu unga.

¹² Unga aka ayoka ra angwĩ uteu ha, anyã ukom umbɔ aka atsã, ukom hã uwu unanyĩ ungwẽ utsɛrh uwɔɔ. Anera arhɛrhɛ adzeku utepa adɔsu utsɛrhãpfu ha.

¹³ Ivangye Utejee aka anyã utsɛrh ha, atorh afɛr unga. Unga agɔr unga age, <<Niba uciupɔ akpe.>>

¹⁴ Unga agɔpa azĩ abangu ukom hã, abika atsã ukom hã adɛɛ uku udzik. Unga age, <<A ungwɛdzɛm, umum igɔr ungo ugɛ, usisok!>>

¹⁵ Ukom hã uso ase i sei nu utirha arherhe. Uyesu adzowuka unga ru uyisunga.

¹⁶ Kishoo agũ iwei, na akpoi Unum age, <<Uner uwuku usɔm Arherhu-Num ukugɔng aka abanga ru umɛn, Unum aba iyike anernga.>>

¹⁷ Isarhe iyɛɛ ri itsi Uyesu itɛrhã imaangge abĩ abi Uyahudiya nu ikãwãngge.

Uyesu nu Uyohana Uner Ubɔtisima (Umat 11.2-19)

¹⁸ Angwẽ imesu Uyohana adeyiwe unga ifɛrhɛ ha kishoo. Uyohana ayisa angwẽ imesanga avaa,

¹⁹ adene umbɔ azĩ arhusu Utejee, age, <<Awu ungo uwu uwuku ububa ha, use umɛn ifosu uwukuse?>>

²⁰ Ivangye aner ha aka azĩ atsĩ ru Uyesu, agɔr unga age, <<Uyohana Uner Ubɔtisima unga adena umɛn ĩba irhusa ungo ĩge, <Awu ungo uwu uwuku ububa ha, use umɛn ifosu uwukuse?>>

²¹ Ri ivang hã Uyesu akerhuwe arherha anera abika awe ru uver ri irhãrhã, nu ĩpfu iyiki ibewe, na ayanguwe asu abi ibvuta arherhe.

²² Nggee unga adzipa agɔr abika akũ itser ha aba age, <<Àka abvui azĩ adeyiwe Uyohana ubinkpi umbi aka anyã na agũ. Abi ibvuta anyãmbɔ, akatarhu azɛrhũmbɔ uzɛrhã, abi ingbim akerhumɔ, abi igbau agũmbɔ, ikom isongge nggu urhɛ, adzowukumbɔ Isarhe Iyiki Ize ra atsũwã.

²³ Unum awuri idzowuka idorh ru unerwi aka asi icicanga imangmangnga ri itsimum.>>

²⁴ Angwē itser Uyohana aka azĩmbō, Uyesu atirha arherhe nggu ikikōnga ri itsi Uyohana age, <<Umbi azĩ izerhu use ra arhum? Ubiĩ uku uder ugba iki ife?

²⁵ Ngge iba isi iwengge rimi, ude umbi azĩ izerhu use? Umbi azĩ izerhe unera aka atsim atorho imang? Ishingge rimi, abika igũiben na atsim atorho imang, aka isaka akpombō ra adzeturhe iyerhe ru utepa.

²⁶ Bōr umbi adzek azĩ izerhu use? Uwuku usōm Arherhu-Num? Īĩ, umum idēyiwa umbi, ananga uwuku usōm Arherhu-Num.

²⁷ Unga hā uwi umbō aka atseng ra Arherhu-Num ri itsinga age, <<Umum iwuri idene ungwē itsermum agbaashia ru ungo.

Unga awuri igbishuwa atsĩndĩngo.*

²⁸ Umum idēyiwa umbi, abirabē akatsērḥ aka amar kishoo, unera asi igōnga Uyohana. Rimi hā, uwuku ucia ri Iyerhe Unum agonga unga Uyohana.>>

²⁹ Anera kishoo, nu abika ayesu ikirbi abĩ aka agũ irhem Uyesu, umbō abema uge utsĩndĩ Unum uwu uku uzea, ubinkutsu Uyohana aka akorhuka umbō ubōtisima.

³⁰ Bōr abi Ufarisi nu abika amesuwe Īkpem Umusa akpēmbo ubinkpi Unum aka abee ikorhuwe umbō, ubinkutsu Uyohana anasi ikorhuka umbō ubōtisima.

³¹ <<Umum ikpangu aner udan ukpirē nggu use? Umbō awu ru nyaku use?

³² Awu ru nyaka awēkaci aki iseyi ra anang izēē na ayisa adōkambō age, <<Umēn ibar aserhuwa umbi akpēmbi azera.

Umēn itsũ ubom akpe, umbi asi iciumbi akpe.>

³³ Uyohana Uner Ubōtisima aka aba, asi itāinga uborodi, asi ihwaa ade, umbi agōra age, <Awu ri ipfu iyiki ibewe.>

³⁴ Nggayē Angwē-Ner aka aba agha na ahwa, umbi age, <Unyā uner uwuku ubvun igħa abin nu ufīrhā afīrhā, uwerhe abika ayei ikirbi abĩ, na abi arhim.>

³⁵ Bōr awu itser unera iwuri idēyiwe uge unga awea ri itsoi.>>

Utsērḥ arhim adzukuwe atsei nū Uyesu

³⁶ Utsa Ufarisi uwōō ayisu Uyesu igħa ubingha, Uyesu atsĩ ri iya utsa ha azĩ aseĩ ra anang ubingha.

³⁷ Utsērḥ uwōō ru uteu ha awu ra arhim. Ivangyē unga aka agũ uge Uyesu awe ri igħa ubingha ri iya utsa Ufarisi ha, unga azĩ nggu udzoma atsei isung imang akarhārḥā.

³⁸ Unga adēē udiku undzingnga, udika adaknga, aciu awua anyĩ ra adaknga, na akũ igwar itsinga adzukuwe, na atar uwēē, na atsuke atsei isung hā nu ake.

³⁹ Ivang utsa Ufarisi uwuku uyisa unga, aka anyā rimi, unga agōr ra amēnnga age, <<Uda utsak uwurē awu uner uwuku usōm Arherhu-Num, unga awuri ihwēngnga ungamō ani ibasa abok ru unga, ikpũ utsērḥ ha aka awe, awu ra arhim.>>

⁴⁰ Uyesu agōr unga age, <<A Usiman, umum iwu ru ubina ukpi umum iki idēyiwa ungo.>>

Unga age, <<A umarhem, uma udēyiwa.>>

* 7:27 Āka anyā ikēi: Umrh 3.1.

⁴¹ Uyesu age, <<Inera ivaa agha uverh unera aka akowe umbō imang. Unying agha uverh ishāa imang anaka atōō, uwu uvaa agha uverh ishāa imang isōka itōō.>>

⁴² Ikiwarhambō ashimbō ri imangye umbō aka ifai unga. Unga anakuka umbō ikiwarhambō. Uwukusong awuri ibema unga anang udōka?>>

⁴³ Usiman agor unga age, <<Uwuruwi uverh unga urherhe umbō aka aneke unga awuri ibema anang.>>

Uyesu age, <<Ungo uzharhe mōnō.>>

⁴⁴ Mōce unga adzipa arhi udiku utserh ha na agor Usiman age, <<Ungo unyā utserh uwure? Umum iki iba ri iyango, ungo usi idzaango amē aka asorha adak, bōr unga akū anyīnga awua ra adakmum na afire ake nggu igwar itsinga.>>

⁴⁵ Ungo usi idzaango umum imor nu itar uwēē, bōr utserh uwure udzur ri ivangye umum iki itsiwa ri iya ikere unga anasi nekuka idzaa umum imor nu itang awēē.

⁴⁶ Ungo usi itsukango atsei ni itsimum, bōr unga atsukanga atsei isung ra adakmum.

⁴⁷ Nggee, umum ideyiwa ungo, aka itsūwūkumbō arherha arhimnga ha, ibibemanga iwu irherhe. Bōr uwuruwi umbō aka atsūwe arhim ukunjir, abema ukunjir.>>

⁴⁸ Mōce, Uyesu agor utserh ha age, <<Aka atsūwūkumbō arhimngo.>>

⁴⁹ Atsen abōō atirhi igor adōkambō age, <<Awu ungamo nuwī, atsūwūka arhim?>>

⁵⁰ Uyesu agor utserh ha age, <<Imangmangngo ngge ifōrha ungo, uzī uku utōō.>>

8

Unyaka arherhe ri itsi

uner uwuku udoi ikpū

(Umat 13.1-23; Umar 4.1-20)

¹ Akere ha aka amaa, Uyesu azērha amaa iteu iyiki igōng nu iyiki ici, adūwā Isarhe Iyiki Ize iyi Iyerhe Unum. Abōrō ha usōkdūmen awu nggu unga,

² nu ikei akatserh abōō aka akerhe ri ipfu iyiki ibewe nu irhārhi iyōō. Umaryamu Umagadarha, uwu umbō aka atsūwe ipfu iyiki ibewe utōōva.

³ Nggu Uyowana, utserha Ukuza unggbaashi ufōm iya Uhiridu, nu Usuzana, nu arherha akatserh abōō akū abina arherhe ayike Uyesu nu angwē imesanga.

⁴ Anera arherhe adzeyi ri iteu aba akōng ru Uyesu, unga arherhe unyaka arherhe age,

⁵ <<Uner ikpū abin akū ikpūnga azī ididoi. Unga aka annaa ikpūa ri icanga, ikpū iyōō igba ra utsīndī, umbō azērha ajang adak, anunu aba akpōuke iyi ha.

⁶ Iyōō igba nu ifa, ngge iki imer, isi idārnhūngge ni ikoingge, ubinkutsu amē ashike ra anang hā.

⁷ Iyōō ikei igba ra aga ididōk, ngge imer ni iseng, ididōk ha itong ngge.

⁸ Ikpū iyōō igba ra abī aka aze, imer iseng ighwer ikpūrha inainaka inangngge ikpū ha umbō aka adoi.>>

Unga aka arherhe rimi, na atsarhi irhaknga age, <<Uner ato akika agū, unga agū.>>

⁹ Angwē imesanga arhusa unga age awu use uwu agben unyaka arherhe ha.

¹⁰ Unga age, <<Aka adeyiwambō umbi abinke aka awōk aki Iyerhe Unum. Bōr ra abōō umum irherhe unyaka arherhe nggu umbō,

<< <nggee umbō awuri irhimbo
na asi ínyāmbō.

Awuri igūmbō

na asi íhwengmbō agbena.> >>*

¹¹ <<Agben unyaka arherhe ha ake, ikpū hā iwu Arherhu-Num.

¹² Iyōrō iyiki igba nu utsīndī iwu abirabē aka agū, bōr Undenggū aba anyanga arherhe ha adzeke ra amēnmbō, utsur umbō ayeimbō idzidzerhe na akpombō ififōrh.

¹³ Iyōrō iyiki igba ni ifa, iwu abirabē aka ayei arherhe ha nggu anggōm ri ivangyē umbō aka agū, bōr umbō ashimbō ra anūnang. Umbō akpurha ayei idzidzerhe ivanga ukunjiir, bōr umbō aka avira umbō, umbō azīmbō udīmbō.

¹⁴ Ikpū iyōrō iyiki igba ru aga ididok, iwu abirabē aka agū Arherhu-Num, bōr igū ighong iwu ru ubin, nu igūibēn upfung itsu umbō asi isengmbō na aghwēmbō ikpūrā.

¹⁵ Bōr ikpū iyōrō ra abī aka aze, iwu abi amēn aka aze, abika agū Arherhu-Num na anyanga akpōm ra amēnmbō, umbō abima na aghwēr ikpūrā.

Irhirhang nú anang idēēke

(Umar 4.21-25)

¹⁶ <<Unera asi ítsuka irhirhang awókuka ru utsutseu, use atsukuka ra ada ukoma. Íí, awuri idene irhirhang hā afafā nú anang idēēke ru abika atsutsīwā anyā ananga arhang.

¹⁷ Ubin usi íwōkpō umbō aka asi ínyāmbō. Ikei ubin usi ítsirkpō umbō aka asi íhwengmbō ra awiya.

¹⁸ Nggee āka ayepa anyā na angwēdzēn ri igigū. Uwuruwi aka awe ru íhwihweng awuri itomuwe unga akpo arherhe. Uwuruwi aka ashia, awuri iyese ungwērhi íhwihweng ha unga aka awerangge.>>

Angwēmbō Uyesu nggu uyanga

(Umat 12.46-50; Umar 3.31-35)

¹⁹ Uya Uyesu nu angwēmbō asok aba ru unga, bōr umbō afōr izī atsī ru unga adambō, ubinkutsu anera arhēmbō.

²⁰ Uwōō agōr unga agē, <<Uyango uwōō nu angwēmbi adēē ra awiya rō, abee inyā ungo.>>

²¹ Bōr unga agōr umbō agē, <<Abika agū Arherhu-Num na atō itser nggu ake, umbō awu uyamum nu angwēmbēn.>>

Uyesu adōte ugba inai

(Umat 8.23-27; Umar 4.35-41)

²² Unum ukpōō Uyesu agōr angwē imesanga agē, <<Umbēn igar ukau ha izī afēn akōrō.>> Umbō asok atsī ru ukhukhōō amē azīmbō.

²³ Umbō awu ru uzērā, unga arhaa urhō. Ufin inai nggu ugba uso ubvun nu ukau ha ukwēr amē utsuke ru ukhukhōō amēmbō, uwuri itsīme umbō.

²⁴ Angwē imesa ha azī azita unga agē, <<A Uteiya, a Uteiya! Umbēn iki itsīmmēn!>>

Unga azir asok atserhu ugba nu ibvun amē hā udōōr unu, ananga uku utōō.

²⁵ Unga arhusa angwē imesanga agē, <<Imangmangmbi iwerengge?>>

Nggu iwei umbō adzeidzeu, na arhusa adōkambō agē, <<Awu ungāmō nuwi ikei, atserhu ugba nu amē, ake agūna unga?>>

Ikikerhe uner ipfu iyiki ibewe

(Umat 8.28-34; Umar 5.1-20)

²⁶ Umbō atsī ukhukhōō azī atsī abī Ugarasa, ake awu ugar ukau Ugarhirhi.

* **8:10** Āka anyā ikei: Uish 6.9.

²⁷ Ivangye Uyesu aka acipa nu ubang ukau ha, unga agbopa unerwi aka awe ru ipfu iyiki ibewe ru uteu ha. Aka adera utsa ha asi itsima atorho use aseisa ri iya, aseiyi ra adzak.

²⁸ Ivangye unga aka anyā Uyesu, unga atsu ivum na agba ra adaknga na atsarhi irhaknga age, <<Ungo ubee usengo nggu umum Uyesu, Ungwē Unum Uwuku Ugong? Umum ishōrhā ungo niba udzaango umum uver!>>

²⁹ Unga irherhe rimi ubinkutsu Uyesu aka agōra ipfu iyiki ibewe ha uge ngge idze ru utsa ha. Aka adera ngge iki isaki idzur unga, anera aka isaka abow adaknga nu aboknga nggu inyāwā na adzeu unga, bōr unga anang apupuwe, ipfu iyiki ibewa ha iki isaki ikūna unga izīngge ra arhum.

³⁰ Uyesu arhusa unga age, <<Itsokngo igburh ungamo?>>

Unga age, <<Ukpusha,>> ubinkutsu ipfu iyiki ibewa ha iwu irherhe iki itsi ru unga.

³¹ Ngge ishōrhā unga, unga niba atsuka ngge izīngge ru ughorkaghor angwī ra anangke umbō iki igbang ipfu iyiki ibewe.

³² Ikpui arhede niyō iwu ru ughāwā ra anang akōo nu ubang igū iki ikhapa nu ukau ukugong. Ipfu iyiki ibewa ha ishōrhū Uyesu ama aneke ngge itsi ru ngge, unga nekuka.

³³ Ipfu iyiki ibewa ha iki idzeku utsa ha ngge itsīngge ru ukpui arhede ha. Ukpui arhede ha iso itī icipungge ru ukau ukugong hā, ikpengge ra amē.

³⁴ Ivangye abi idzeu arhede ha aka anyā ubinkpi uku ukorhe, umbō asok atī azī adzowe isarhe ru utepa nu ikāwāngge.

³⁵ Anera adzek aba inyā iferhe ha. Umbō aka aba atsi nu Uyesu, umbō akpurha anyā utsa ha ipfu iyiki ibewa ha iki idzeku unga atsim atorho ase i ra adak Uyesu nggu amennga uku urhirhiki, iwei ifer umbō.

³⁶ Abirabē iferha ha iki ikorhe ra asumbō, adeyiwe anera ubinkpi uku utsu uner ipfu iyiki ibewe ha akerhe.

³⁷ Iwei iki ifer anera kishoo ri ikāwā abī Ugarasa, umbō ashōrhū Uyesu unga ama adzeka ra abīmbo. Nggee unga asok atsi ukhukhō amē azīā.

³⁸ Utsa ha ipfu iyiki ibewa ha iki idzeku unga ashōrhū Uyesu age unga adōsa unga, bōr Uyesu adene unga azīā age,

³⁹ <<Ubvui uzī ri iya nu udeyiwe ubinkpi Unum aka akorhuwa ungo.>> Nggee utsa ha azīā, na adeyiwe utepa kishoo ubinkpi Uyesu aka akorhuwe unga.

*Ukom unakuci nu ukutserh
uwuku ughong iyor*

(Umat 9.18-26; Umar 5.21-43)

⁴⁰ Ivangye Uyesu aka abvui aba, anera arherhe aba aghwe unga, ubinkutsu umbō kishoo ase i idzeu unga.

⁴¹ Mōce utsa uwōo agburh Uyayiru, unggbaashi abā ifen-Num, aba agba ra adak Uyesu, na ashōrhā unga ama azī ri iyanga,

⁴² ubinkutsu unanyi unapunga, imeknga iki iyongge usōkdūmen, aka abōr ikpikpe.

Uyesu awu ru utsīndī anera arherhe afī azērhā nggu unga.

⁴³ Utserh uwōo aka arhong adzirh imeka usōkdūmen awe umō, bōr unera asi idēē akerhuka unga.

⁴⁴ Unga aghōrhā aba udiku undzing Uyesu na abangu ifen atorhanga, kanying irhong adzirhnga ikerhungge.

⁴⁵ Uyesu arhusa age, <<Ungaa abanga umum?>>

Umbō kishoo atseyimbo, Ubitru age, <<A Uteiya, anera arherhe aka akong afii azerha nggu ungo.>>

⁴⁶ Bor Uyesu agor age, <<Unera abangunga umum. Umum ihweng ijee iki idzengge ru umum.>>

⁴⁷ Mōce utserh ha anyā unga asi idēē awōka, unga adzek azang aba agba ra adak Uyesu. Ra asu anera kishoo, unga adēyiwe umbō ubinkpi uku utsu unga abanga unga, nu ibibanga hā iki ikerhuwe unga kanying.

⁴⁸ Mōce Uyesu agor unga age, <<A unapmum, imangmango ngge ikerhuwe ungo, uzi uku utōo.>>

⁴⁹ Uyesu ana awu ra arherhe nu uwōo adzeki iya Uyayiru unggbaashi ubā ifen-Num hā aba adēyiwe unga age, <<Unapungo aka akpea. Niba udzowukō uver ikei ru uner imesa.>>

⁵⁰ Bor Uyesu aka agū rimi, unga agor Uyayiru age, <<Niba ugūo iwei, uwe ri imangmang ukpekū, unapungo awuri ikerhunga.>>

⁵¹ Unga aka atsi ri iya Uyayiru, unga asi ineke unera atsiā nggu unga Ubitru nu Uyohana nu Uyaku nu utesa nu uyisa una hā ukpekū.

⁵² Anera kishoo ra awiya iya adēē iciu akpe, na atsui ivum ni itsi una hā. Uyesu age, <<Åka aneke iciu akpe. Una hā anasi ikpea, awu ru urhō.>>

⁵³ Umbō anyirhā unga, ahwengmbō unga aka akpea,

⁵⁴ bor unga adzur ubok una hā akpōm, na age, <<A unapmum, usisok!>>

⁵⁵ Ipfu una hā ibvui ibangge, kanying unga abera asok. Mōce Uyesu atsu umbō adzowe ubingha ru una hā.

⁵⁶ Abika amar una hā adzeidzeu, bor unga akēna umbō niba adēyikumbō unera iferha ha.

9

Uyesu adene angwē imesanga

usōkdūmēn

(Umat 10.5-15; Umar 6.7-13)

¹ Uyesu aka ayisa angwē imesanga usōkdūmēn ananga unying, unga adzowe umbō iker nu ijee iyiki itsūwe ipfu iyiki ibewe kishoo na akerhuwe irhārha.

² Adene umbō adzek adzowe isarhe Iyerhe Unum na akerhuwe abi irhārha.

³ Unga agor umbō age, <<Åka niba anyangumbi ubin nu uzērha hā, niba anyangumbi igbong, use ukpoka, use ubingha, use uhwek. Niba anyangumbi atorho avaa.

⁴ Uben iyaa umbi aka itsi, āka aseī umō utseku umbi aka isoku uteu ha.

⁵ Anera aba asi iyeimbō umbi, āka awashuwe uzurhu adakmbi ri ivangye umbi aka idzek utepumbō. Umbō uwu utsar ukpuku ubewe ru umbō.>>

⁶ Nggee umbō adzek azērha atsihrūmbō iteu, adzise Isarhe Iyiki Ize na akerhuwe anera ri inanga kishoo.

⁷ Uhiridu uyerhe aka agū abin hā kishoo aka akorhe, unga adzununga, ubinkutsu abōo age awu Uyohana aka asoku udzak.

⁸ Abōo age uner uwuku usōm Arherhu-Num Uirhiya unga adzeka, abōo ikei age awu uner uwuku usōm Arherhu-Num uwu ishaisha unga asok nggu urhe.

⁹ Bor Uhiridu age, <<Umum iki izharhukū itsi Uyohana. Awu ungamo uwi ikei umum iki ini igosha ikpū abin akere?>> Na abee inyā unga.

Uyesu afuka anera anaka agōnga atsi

(5,000)

(Umat 14.13-21; Umar 6.30-44; Uyoh 6.1-14)

¹⁰ Ivangye abi itser Uyesu aka abvui aba, umbō aZi asame unga ubinkpi umbō aka akorhe. Mōce unga akūna umbō, umbō abvui adzek umbō ikiyikambō aZimbo uteu ukpōo ugburh Ubetsaida.

¹¹ Bōr anera aka agū unga awe ru nggō ha, umbō adōsa unga. Unga ayei umbō na arherhe arherhe Iyerhe Unum nggu umbō, na akerhuwe abika abee ikikerhe.

¹² Urhē uku uwe angwē imesanga usōkdūmen aba agōr unga agē, <<Udeyiwe anera umbō aZimbo ru umbō atsī ri iteu nu icang aZi abee ubingha nggu anang inū, ubinkutsu nggimi awu arhum.>>

¹³ Bōr unga agōr umbō agē, <<Aka adzowe umbō ubin umbō agha.>>

Umbō agē, <<Umen ikpurhi iwu ru atsōku uborodi atōō nu aberh avaa, ungo ubee umen izi igoi ubingha ukpurukpi uku umēē arherha anera abere kishoo?>>

¹⁴ Akatsa abirabe aka awu umō ayombō anaka agōnga atōō.

Bōr unga agōr angwē imesanga agē, <<Aka atsu umbō ase iku ukpusha, uben ukpusha uyokpō isōka itōō.>>

¹⁵ Angwē imesanga atsu anera kishoo ase ukpukpusha nū abī.

¹⁶ Uyesu ayei imarhu uborodi atōō hā nu aberh avaa ha, unga aka abere arhi afā na atar uweē adzowe Unum na atsōka ake. Mōce unga adzowe angwē imesanga umbō agashuwe anera.

¹⁷ Umbō kishoo agha ashur na abore awushunga. Angwē imesanga arhōsa ake atōk aZinga usōkdūmen.

Ubitru agōr agē Uyesu unga

awu Ukiristo

(Umat 16.13-19; Umar 8.27-29)

¹⁸ Unum ukpōo Uyesu ikiyikanga awu ri ifen-Num na angwē imesanga awu nggu unga, unga arhusa umbō agē, <<Anera agōr agē umum iwu ungamo?>>

¹⁹ Umbō agōr unga agē, <<Abō agē ungo uwu Uyohana Uner Ubōtisima, abō agē Uirhiya, na abō agē uner uwuku usōm Arherhu-Num uwu ishaisha aka abvui aba nggu urhē.>>

²⁰ Unga arhusa umbō agē, <<Bōr umbi agōr agē use? Umbi agōr agē umum iwu ungamo?>>

Ubitru adzipa agē, <<Ungo uwu Ukiristo uwu Unum.>>

²¹ Uyesu avange umbō utsur umbō adēyikumbō unera arherhe akere.

²² Unga agē, <<Awu ufang Ungwē-Ner aka ihwa ayetnum ra abina arherhe ra akakū, nu ateiya abika adzowe idēm-Num, na abika amesuwe Ikpem, awuri ikpēmbo unga. Awu ufang umbō aka ifer unga, ru unum untaar unga awuri isok abeka.>>

²³ Mōce unga agōr umbō kishoo agē, <<Uben unera aba awuri idōsunga umum, awu ufang unga ikpēē itsikamnga, na anyangu igārhmāu ucucianga uben unum adōsa unum.

²⁴ Nggee uben unerwi aka abee iforh urhēnga, umgbō uwuri igwirmgbō. Bōr uwuruwi urhēnga uku ugwir ri itsimum, afuforh umgbō.

²⁵ Izea iwu use, unera aba akpo abin upfung kishoo bōr urhēnga ug-wirmgbō?

²⁶ Unera aba agūā atsak umum nu arherhamum, Ungwē-Ner awuri igūa atsak uner ha ri ivangye unga aka iba ri ikpikpoi Utēnga, nu ikpikpoi asarkasar ipfu itser-Num.

²⁷ Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, abō rabō adēē nggimi awuri inyāmbō Iyerhe afā kata na adōrha akpe.>>

*Idzidzipu iyor Uyesu
(Umat 17.1-8; Umar 9.2-8)*

²⁸ Inuma utōrok iki iyok, Uyesu aka amaa arherhe akere, unga akū Ubitru nu Uyohana nu Uyaku nggu unga, umbō afūmbō igū, azī ifen-Num.

²⁹ Unga aka adēē ifen-Num, unyēēnga udzipu uwuwemgbō, na atorhanga adiki iwu uku upērheng ru nyaki inyinyaki inai.

³⁰ Inera ivaa, Umusa nggu Uirhiya,

³¹ aka apeng na arhang ru nyaki ishaa unum adēē arherhe nggu Uyesu. Umbō arherhe arherhe ri itsi akpenga iki iba itsuifer ru Urusharhima.

³² Ubitru nggu awerhu uzērhänga awe ru urhō. Umbō aka azir, umbō akpurha anyā irhirhang Uyesu nggu anera avaa aka adēē nggu unga.

³³ Ikiivarhambō aka awuri abore Uyesu, Ubitru agor unga age, <<A Uteiya, azea umen iki iwu nggimi! Uneke umen itar atsurha ataar, unying uwu ungo, unying uwu uwuku usom Arherhu-Num Umusa, unying uwu uwuku usom Arherhu-Num Uirhiya.>> Asi ihwengnga ubinkpi unga aka arherhe.

³⁴ Ana asi ibvura angwīnga, akpurha anyā amee aka aba atsire umbō. Amee aka awu uzīrhzi ru umbō, angwē imesanga adiki igū iwei.

³⁵ Urhem udzeka ra amee ha ugor uge, <<Uwere awu Ungwēmum, uwuruwi umum iki itsū. Åka akpeto ru unga!>>

³⁶ Urhem hā uku udang, umbō akpurha anyā Uyesu ikiyikanga. Angwē imesa ha akpōm arherhe ha ra amēmbō, asi isōmukumbō unera ri inum hā ubinkpi umbō aka anyā.

*Akerhuwe angwē uwuku
uwuri ipfu iyiki ibewe
(Umat 17.14-18; Umar 9.14-27)*

³⁷ Ukpe unum uvaa, umbō aka abvui ri igū hā acipuwa, anera arherhe aba akong ru unga.

³⁸ Unera ri ikikōnga atsarhi irhaknga age, <<A umarhem! Umum ishōrhā ungo umaa uba uyike ungwēmum, umum iwu ra unga ikiyikanga!

³⁹ Ipfu iyiki ibewe iki isaki ifū unga, itu unga anu itu ivum. Iki isaki igbipa unga itar, iyornga izang, ufuu udzeyi ra angwīnga. Isi ínekunge unga utseku ngge iki inayiwe unga akarhārā.

⁴⁰ Umum iki ishōrhā angwē imesango umbō ama atsūwe, bōr umbō afōr adambō.>>

⁴¹ Mōce Uyesu age, <<Umbi abi udan ukpirē, abika asheri imangmang, abi amen aka abewe. Umum iki isei idārhumum nggu umbi, ukang umbi aka awe ru imangmang ru umum? Utseku ukang umum iki ibima nggu ida imangmangmbi? Ukū ungwē hā uba nggēē ru umum.>>

⁴² Ungwē hā awu ru utsīndī uwuku ububa, ipfu iyiki ibewe ha ishīpa unga itar nu abī, iyornga itirhi izizang. Uyesu atserhu ipfu iyiki ibewe ha, akerhuwe ungwē hā, adzowuka unga ru utesa.

⁴³ Kishoo aka awu umō adzeidzeu igōng Unum.

Umbō kishoo ana awe ru idzeu ru kishoo ubinkpi Uyesu aka akorhe, unga agor angwē imesanga age,

⁴⁴ <<Åka akpeto ru ubinkpi umum iki ideyiwa umbi! Awuri ighambō adak Ungwē-Ner adzowe unga ra abok anera.>>

⁴⁵ Bōr umbō asi ihwengmbō ubinkpi unga aka arherhe. Awōmbō ake ru umbō utsur umbō ahwengmbō. Umbō ikei agū iwei irhusa unga arherhe ha.

*Ungaa awu ukugōnga?
(Umat 18.1-5; Umar 9.33-37)*

⁴⁶ Uning usomgbɔ ra angwē imesanga agɛ uwukusong awu ukugɔnga ru umbɔ.

⁴⁷ Uyesu ahwɛnga ifɛrhkɔmbɔ, unga ashupu ungwɛrhũ uwɛkuci, atsu unga adɛɛ akhapa nggu unga.

⁴⁸ Unga agɔr umbɔ agɛ, <<Ubɛn unerwi aka ayeisa ungwɛrhũ ungwɛ uwure ri itsokmum, unga ayei umum nukpɔ. Ikei ubɛn unerwi aka ayei umum unga ayei uwuku uɔena umum iba. Uwuruwi aka awu uwuku uɔia ru umbi kishoo, unga awu ukugɔnga.>>

⁴⁹ Uyohana agɛ, <<A Uteiya, umɛn inyã uwɔɔ asi iwea nggu umɛn na adɛɛ itsusuwe ipfu iyiki ibewe ri itsokngo. Umɛn ibee ikei unga.>>

⁵⁰ Uyesu agɛ, <<Niba akɛnmɔi unga, ubɛn unerwi aka asi iwea unggamt-sakmbi awu uwɛrhambi.>>

Abi Usamariya akpɛmbɔ Uyesu

⁵¹ Ivangyɛ umbɔ aka ishɔpu Uyesu azĩ ra afã iki iyo, unga atsu amɛnnga akarhãrhã abee izi Urusharhima.

⁵² Unga adene abi itser umbɔ agbaashia, umbɔ azĩmbɔ ungwɛrhũ uteu ru Usamariya azĩã agbishuwe abina ru unga.

⁵³ Bɔr abi uteu ha akpɛmbɔ iyei unga, ubinkutsu umbɔ ahwɛngmbɔ unga awuri itɔng azĩ Urusharhima.

⁵⁴ Angwē imesanga umbɔ Uyaku nggu Uyohana aka anyã rimi, umbɔ arhusa agɛ, <<A Utejee, ungo ubeengo umɛn iyisu urha ra afã ukpɔ ucipuwa uba ukpĩwe umbɔ?>>

⁵⁵ Bɔr Uyesu adzipa, atsɛrha umbɔ.

⁵⁶ Umbɔ azĩmbɔ ungwɛrhũ uteu ukpɔɔ.

Ayetnum akika adɔsu Uyesu

(Umat 8.19-22)

⁵⁷ Umbɔ aka awu ru utsĩndĩ, utsa uwɔɔ agɔr Uyesu agɛ, <<Umun idɔsumum ungo ubɛn anangke ungo iki izi.>>

⁵⁸ Uyesu adzipa agɔr unga agɛ, <<Íjui ngbako iyiki ici iwengge ri ingwĩngge, anunu ikei aweke ra ashiyake, bɔr Ungwɛ-Ner ashia ra anangke unga aka itsu itsinga.>>

⁵⁹ Agɔr uwɔɔ ikei agɛ, <<Uɔɔsa umum.>>

Bɔr uner ha agɛ, <<A Utejee, uneke umum izi indzake utɛmum kata.>>

⁶⁰ Uyesu agɔr unga agɛ, <<Uneke abika akpe adzake abika akpɛmbɔ. Bɔr ungo uzĩ udũwũ Iyerhe Unum.>>

⁶¹ Uner uwɔɔ ikei agɛ, <<A Utejee, umum idɔsumum ungo, bɔr uneka umum izi ighwe unuma nggu abi iyamum kata.>>

⁶² Uyesu adzipa agɔr agɛ, <<Ubɛn unerwi aka atsai ikau irham na anu irhi undzingnga, asi imɛɛ itɔ itser ri Iyerhe Unum.>>

10

Uyesu adene isɔka utɔɔva

nu avaa adzek

¹ Akɛrɛ ha aka amaa, Utejee asɛng inera isɔka utɔɔva nu avaa. Unga adene umbɔ ivaivaa umbɔ agbaashia azĩ ubɛn uteukpi nu inangyɛ unga aka izi.

² Unga adeyiwe umbɔ agɛ, <<Igbera abin iwe irhɛirhɛ, bɔr abi itsera awe ukunjiir. Àka ashɔrhũ Utejee uwu igbera abin, unga adene abi itser ri icang igbera abinnga.

³ Àka azĩ! Umum idena umbi ru nyaka angwē idɔi ra ateu íjui ngbako.

⁴ Àka niba akpɔwmbi uhwek use ukpoka use abadak. Àka niba aghwembi unera ru utsindĩ.

⁵ <<Uben iyake umbi aka itsĩ, àka atirha agɔr age, <Ididɔɔr ri iya ikere.>

⁶ Uner ididɔɔr aba awea ri iya ha, ididɔɔrambi iwuri iwe nggu unga. Unera aba ashia, ighwembi iyi ididɔɔr ibvui iba ru umbi.

⁷ Àka aseĩ ri iya ha, àka agha na ahwa uben ubinkpi umbɔ aka adzaa umbi, ubinkutsu, imɛngge umbɔ afai uner itser ugɔetanga. Àka niba akpɔwmbi aya.

⁸ <<Uben uteukpi umbi aka atsĩ, umbɔ aba ayeimbɔ umbi, àka agha uben ubinghakpi umbɔ aka idzaa umbi.

⁹ Àka akerhuwe abi irhārḥā abirabe aka awu umɔ, àka adeyiwe anera age, <Iyerhe Unum iki iyongge nggu umbi.>

¹⁰ Bɔr uben uteukpi umbi aka itsĩ umbɔ aba akpɛmbɔ iyei umbi, àka adɔsa atsindĩ uteu ha na agɔr age,

¹¹ <Uzurhu uteumbi uku unyapa ra adakmen, umen iwashuwa umgbɔ ru umbi. Bɔr àka ahweng uge Iyerhe Unum iki iyongge.>

¹² Umum ideyiwa umbi, ru unum ukpuku utsu uvau, Unum awuri igũ atorh Usɔdɔm ananga uteu ha.

¹³ <<Atorhngo, Ukorazin! Atorhngo, Ubetsaida! Akorhuwa umbi abin idzeu arherhe, umum iba ikorhumum ake ru Utaya nggu Usidon, umbɔ awuri idzipumbɔ iki ifitem, umbɔ awuri itsim ashaka atorho, na aseĩ ra atɔɔ.

¹⁴ Bɔr Unum awuri igũ atorh Utaya nu Usidon ru unum ukpuku uvarha arherhe anangnga umbi.

¹⁵ Ungo igango, Ukafanahum, ungo ukaiferhko uge awuri ibera ungo afũ afã? Īĩ, awuri ikũna ungo acipa ra anang isei abika akpukpe.

¹⁶ <<Unga uwuku ikpeto ru umbi, akpeto ru umum. Uwuruwi aka akpɛna umbi ikeĩ akpɛna umum. Bɔr uwuku ukpɛɛ umum, akpɛ uwuku uɔena umum iba.>>

¹⁷ Isɔka utɔɔva na avaa ha abvui aba nggu anggɔm na agɔr age, <<A Uteijee, ipfu iyiki ibewe igũna umen ri itsokngo!>>

¹⁸ Uyesu adzipa agɔr umbɔ age, <<Umum inyāmum Ushaitan aka agba iki ifitem ru nyaki inai iki inyaka.

¹⁹ Umum iki idzaamum umbi ijee umbi aka ijeku ibvui nu ínna, na atɔngmbi kishoo ijee Undenggũ, ubin isi ínayikpɔ umbi.

²⁰ Niba agɔmmbi anggɔm uge ipfu iyiki ibewe igũna umbi, bɔr àka awu ra anggɔm uge aka atsɛngmbɔ atsokmbi ra afã.>>

²¹ Ri ivang ḥā Uyesu awu ra anggɔm ri Ipfu Isarsatangge, agɔr age, <<Umum ikpoi ungo Ute, Uteijee uwu afã nggu abĩ, ungo uku uwɔko iferhe iyerɛ ru abi itsoĩ nu abi idzursu, nu usɔme ake ra awekaci. Akerɛ ha awu ubinkpi ungo uku ugũiben ikorha ukpɔ.

²² <<Abina kishoo Utemum aka adzaa umum. Unera asi ihwɛngnga amɛn ungwɛɛ, Ute ikiyikanga ahwɛng. Unera asi ihwɛngnga amɛn Utei, Ungwɛɛ ukpekũ nu uwuruwi Ungwɛ ḥā aka isɔme unga.>>

²³ Mɔɛ unga adzipa udiku angwɛ imesanga age, <<Idorh iwu iyi asuke aka anyā ubinkpi umbi aka anyā!

²⁴ Umum ideyiwa umbi uge abika asɔm Arherhu-Num nu ayerhe arherhe aka abee inyā ubinkpi umbi aka anyā, na asi ikpombɔ inyĩnyā, abee igũ ubinkpi umbi aka agũ na asi igũmbɔ.>>

*Unyaka arherhe uner
Usamariya uwuku uze*

²⁵ Unuma nukpɔ utsa uwɔɔ uwuku uhweng ĩkpem Umusa asok adɛɛ na aviru Uyesu, arhusa unga age, <<A umarhem, umum ikorhi iguse ni ikpo urhe uwu ugbagbaa?>>

²⁶ Unga adzipa agɔr unga age, <<Atseng agɔr age usee ru ubvur ĩkpem Umusa? Ungo uhwengo agbena?>>

²⁷ Utsa ha adzipa agɔr age, <<Ungo ibemu Utejee Unumngo nggu amɛnngo kishoo, nu ipfungo kishoo, nu ikerngo kishoo, nu adzɛnngo kishoo.>* Ikei, <Ungo ibemu udɔkango ru nyaki itsikamngo.>†>>

²⁸ Uyesu adzipa agɔr unga age, <<Ungo urherhe mɔnɔ. Uzĩ ukorhe rimi nu ubek.>>

²⁹ Bɔr utsa ha anyã ugeɛ unga ashia ru uvau. Nggee unga arhusu Uyesu age, <<Awu ungamɔ awu undɔkamum?>>

³⁰ Uyesu adzipa agɔr unga age, <<Unera nuwɔ aka asoku Urusharhima acipa awuri izĩ Ujeriko. Unga agbopa avɛu. Umbɔ avur atorhanga, na akwer unga akarhãrhã, unga akpurha abɔr akpe.

³¹ Uner uwuku udzowe idɛm-Num nuwɔ azɛrhã ru utsĩndĩ hã. Unga aka anyã utsa ha aka anu, unga ayapa nu ubang utsĩndĩ aziã akinga.

³² Nggee ikei, utsa uwɔɔ ru unang Urhawi,‡ ivangye unga aka aba atsi ra anang hã anyã unga aka anu, unga ikei ayapa ru ubang utsĩndĩ.

³³ Bɔr uner Usamariya azɛrhã ru utsĩndĩ hã, aba atsi ra anang utsa ha aka anu. Unga aka anyã utsa ha, atorh afer unga.

³⁴ Unga azi ru unga azi akũ atorhanga afire isɔɔ, na atsuke atsei nu amɛ inebi ake awu agɔu ri isɔɔ ha na abope ngge. Ashupa unga atsuku uzhihanga, akũna unga akũ aziã ineta ri iya iki iwosha.

³⁵ Ukpe uku usar, unga anyangi ishãa imang ivaa adzowe ru uner iya ha, na age, <Uma unetuwa utsak uwurɛ. Umum iba ibvui ĩbamum, umum iwuri ifasamum ubinkpi ungo uku ufer ri itsinga.> >>

³⁶ Uyesu arhusa unga age, <<Ikitatambɔ, uwukusong awu undɔku utsa ha aka agba ra abok avɛu ha?>>

³⁷ Utsa uwuku uhweng ĩkpem hã age, <<Uwɔɔ aka agũ atorh unga.>> Uyesu agɔr unga age, <<Uzĩ ukorhe rimi hã.>>

Ri iya Umarta nu Umaryamu

³⁸ Uyesu nggu angwɛ imesanga awu ru uzɛrhã nukpi, unga azi atsi ru ungwerhũ uteu ukpɔɔ utserh uwɔɔ umɔ agburh Umarta ayei unga ri iyanga.

³⁹ Unga Umarta awea ru unapumbɔ itsoka igburh Umaryamu, unga ase akhapa nggu Utejee anu igosha arherhã.

⁴⁰ Bɔr Umarta itser ubingha inyangungge amɛnnga. Unga aba ru Uyesu na arhusa age, <<A Utejee, ungo usi igũo ighong unapumɛn aka aneka umum itɔ itser ikiyikami? Udeyiwe unga aba ayika umum.>>

⁴¹ Bɔr Utejee adzipa agɔr unga age, <<A Umarta, a Umarta, amɛnngo aghong na adake ra abina arherhã.

⁴² Bɔr ubina unying ukpekũ ungo uku ubee. Umaryamu aka atsũa ubin uku uzea, nu umbɔ asi ĩyesukumbɔ ukpɔ ru unga.>>

11

Imesu Uyesu iyi ifɛn-Num (Umat 6.9-13; 7.7-11)

* **10:27** Åka anyã ikei: Iva 6.5. † **10:27** Åka anyã ikei: Urha 19.18. ‡ **10:32** Abi Urhawi ani iyike abika adzowe idɛm-Num.

¹ Unuma nukpɔ Uyesu adɛɛ ifɛn-Num ra ananga akɔɔ. Unga aka amaa, unying ra angwɛ imesanga agɔr unga agɛ, <<A Utejee, umesuwa umɛn ifɛn-Num ru nyaka Uyohana aka amesuwe angwɛ imesanga.>>

² Uyesu agɔr umbɔ agɛ, <<Umbi aba awuri ifɛnmɛn Unum, àka agɔr agɛ, <<A Utɛmɛn, atsam itsokngɔ isarsatake, Iyɛrhango iba.*

³ Uma udzaa ubinghamɛn ukpu irherɛ.

⁴ Uma utsūwe arhimɛn, ru nyaka umɛn iki isaki itsuwe abika ashɔng umɛn.

Niba ukūna umɛn uzīɔ ru undeya.†>>

⁵ Mɔcɛ unga agɔr angwɛ imesanga agɛ, <<Agɛ unera unying ru umbi awu ru uwerhɛ, unga asok azi ru unga ri ikɔtsuuka agɔr unga agɛ, <A uwee, uma ukɔpa imarhu uborodi itaar.

⁶ Ubinkutsu uwerha umumwi adzeku uzɛrhā aba acipa ri iyamum icɛɛ. Umum ishimum ru ubin umum iki idzowe unga.>

⁷ <<Mɔcɛ uwerhɛ ha awu ru ubā na agɔr agɛ, <Niba unyekungo umum arherhe! Umum iki ifɔmukumum ananga, umum nu awɛkacimum kishoo iki iwu ra anang inū, isi idɛɛ iso idzaamum ubin.>

⁸ Umum idɛyiwa umbi, iwerhɛ iba isi itsu unga asok adzowuka ubin, awuri iso adzowuka ubinkpi unga aka abee, ubinkutsu uwerha ha asi inekuka iffena.

⁹ <<Nggee umum idɛyiwa umbi, àka afɛna awuri idzaambɔ. Àka abee umbi awuri ikpombi. Àka akwer angwī ubā awuri itsi itsuruwambɔ umbi.

¹⁰ Uben unerwi aka afɛna awuri iyɛisa, unga uwuku ububee awuri ikpoa, nu unga uwuku ukwer angwī ubā awuri itsurukumbɔ unga.

¹¹ <<Utei uwukusong ru umbi, ungwɛnga aba ifɛnu ubɛrh, unga adzowe ibvui?

¹² Use ungwɛnga afɛnu udzee, unga adzowe unga inna?

¹³ Uba umbi abi amɛn aka abewe, ahwɛngmbi idzowe abin aka aze ra angwɛmbi, icicang ishingge, Utɛmbi ra afā awuri idzowuka Ipfu Isarsa-tangge ra abika afɛna.>>

*Uyesu nu Uba'arhzaburh
(Umat 12.22-30; Umar 3.20-27)*

¹⁴ Uyesu atsūwe ru utsa uwɔɔ ipfu iyiki ibewe iki itsu unera asi irherhunga arherhe. Ivangyɛ ipfu iyiki ibewe ha iki idzek, utsa ha arherha arherhe, anera arherhe adzeidzeu.

¹⁵ Bɔr anera abɔɔ agɛ, <<Uba'arhzaburh uyɛrhe ipfu iyiki ibewe unga adzowe ijee iyiki itsūwe ipfu iyiki ibewe ha.>>

¹⁶ Abɔɔ avira unga agɛ unga akorhu ubin idzeu ukpu uwu utsar unga aka adzeku Unum.

¹⁷ Uyesu ahwɛnga ifɛrhkɔmbɔ, unga agɔr umbɔ agɛ, <<Uben iyɛrhe iki igau agbera avaa, iyɛrha ha iwuri isita, nu iya iki igau agbera avaa, iwuri ikpɛɛke adɔkake, ike iwuri igba ra abī.

¹⁸ Iyɛrhe Ushaitan iba igasha agbera avaa, iyɛrhanga iwuri idɛɛ iguse? Ubinkutsu umum igɔr rimi, umbi agɔr agɛ umum ikū ijee Uba'arhzaburh itsūwe ipfu iyiki ibewe.

* **11:2** Itsang ra abvur akɔɔ atoma *Ubinkpi ungo uku ubee umbɔ akorhe ru upfung ru nyaka umbɔ iki ikorhe ra afā.* † **11:4** Itsang ra abvur akɔɔ atoma *bɔr ufɔrh umɛn ri iyiki ibewe.*

¹⁹ Umum iba ikū ijee Uba'arhzaburh itsūwe ípfu iyiki ibewe, abimbi akū ijee iyikisong atsusuwe? Angwē imesambi awuri itsuka umbi uvau ra arherhe akerē.

²⁰ Bɔr, umum íba itsūwe ípfu iyiki ibewe ru ubok Unum, Iyerhe Unum iki ibangge ru umbi.

²¹ <<Ukerkaker uner aba agbisha abin iwa, adēē adzɛu iyanga, abin iyanga awuri iwu uku kpengkpeng.

²² Bɔr ivangyɛ uwuruwi aka akera unga aba afū unga nggu ifuw, awuri ikū ikernga avur abin iwa ha utsa ha aka awe ru imangmang ra ake, na agashuwe abin iya ha.

²³ <<Uwuruwi aka asi iwea nggu umum, akpēē umum. Uwuruwi aka asi ikanga nggu umum, asusituwe.

²⁴ <<Ivangyɛ ípfu iyiki ibewe iba idzek ru unera, iki isaki iyarhe ri inang iyiki ikoi ibee ikpo iwiwosha ni isi ikpongge. Ngge igɔr igɛ, <Umum íbvui izi ri iyake umum iki idzek.>

²⁵ Ngge íbvui iba itsī, ngge inyā umbɔ aka ayar na agbishumbɔ iya ha.

²⁶ Mɔcɛ ngge íbvui izī íkarhe ípfu iyiki ibewe iyɔɔ utɔɔva iyiriyɛ iki ibewe inangge ngge, ngge kishoo iba isei umɔ. Isisei utsa ha iyi imaataka iwuri ibewe inangge iyi inggbaashia.>>

Igūiben iyi idzidzerhe

²⁷ Uyesu aka arherhe rimi, utserh uwɔɔ ri ikikɔnga atsarhi irhaknga agɛ, <<Idorh iwe nggu uyi uwuku umar ungo, na akpɔm ungo!>>

²⁸ Uyesu agɛ, <<Ī, bɔr idorh iwu iyi abirabɛ aka agū Arherhu-Num na adɔsa.>>

Utsar ukpu Uyunana

(Umat 12.38-42)

²⁹ Ikikɔnga iki itoma, Uyesu agɛ, <<Undan ukpuku ubewe nukpi. Abee utsar idzeu, bɔr asi idzowukumbɔ umbɔ utsar ukuse, awuri idzowe utsar ukpu Uyunana ukpekū.

³⁰ Ru nyaka Uyunana aka awu utsar ra aner Unineba, rimi hā Ungwē-Ner aka iwe ru undan ukpirɛ.

³¹ Ru unum ukpuku uvarha arherhe, Usarauniya uwu unɔr awuri iso adēē nggu abi undan ukpirɛ na atsuke uvau ru umbɔ. Ubinkutsu unga adzeka anang akika ader aba igū itsoi Usorhomon. Nggayɛ uwuruwi aka anangnga Usorhomon awu nggimi.

³² Aner Unineba awuri iso adēēmbɔ ru unum ukpuku uvarha arherhe nggu udan ukpirɛ na awuri itsu uvau ru ukpɔ, ubinkutsu, umbɔ adzipumbɔ ri udūwā Uyunana. Icerɛ uwuku unang Uyunana uwi nggimi!

Irhirhang iyor

(Umat 5.15; 6.22-23)

³³ <<Unera asi itsuka irhirhang awɔkuka, use anyangi ikikīl atsīmka irhirhang hā. Īī awuri idene ngge ra anang idēēke, ngge itsú anera itsīwā na anyā irhirhang hā.

³⁴ Asungo ake awu irhirhang iyorngo. Asungo aba akerke, iyorngo kishoo iwe ri irhirhang. Bɔr asungo aba asi ikerke, iyorngo kishoo ikɛi iwu uzī.

³⁵ Ungwēdzen utsar irhirhang hā ru ungo iwe uzī.

³⁶ Nggee iyorngo kishoo iba irhangngge, ugau ukpɔɔ ushikpɔ ru uzī, ngge irhange ananga kishoo, ru nyaku urha utɔngvi uku usaku urhang ru ungo.>>

Uyesu ayare igoi abi Ufarisi

(Umat 23.1-36; Umar 12.38-40)

³⁷ Ivang Uyesu aka arherhe amaa, uner Ufarisi uwɔɔ ayisa unga igha ubingha ri iyanga. Nggee unga azĩ aseĩ ra anang ubingha.

³⁸ Bɔr utsa Ufarisi ha aka anyã ugɛ Uyesu asi inggbaashia asorha aboknga na atirhi igha ubingha, unga adzeidzeu.

³⁹ Mɔcɛ Uteijee agɔr unga age, <<Umbi abi Ufarisi aka isaka asorh andzing akpɛwa nu itɛrhĩ, bɔr unɔrkang umbi uwu abi unyɛɛ nggu iyiki ibewe.

⁴⁰ Umbi aguge aner! Uwuku umuna awiya, ugɛse unga amunu unɔrkang hã ikɛĩ?

⁴¹ Bɔr àka adzowe ubinkpi uku uwe ru unɔrkang itɛrhĩ hã ra atsũwã, na abina kishoo awu atɛɛnake ru umbi.

⁴² <<Atorhmbi abi Ufarisi, ubinkutsu umbi aka isaka adzowe Unum unying ra abina usàka iyi ibɔɔ iyi ayerhe na ayerhu udzau kishoo ikɛĩ. Bɔr umbi akpɛmbi izharhe arherhe idzidzerhe nu ibemu Unum. Imɛngge umbi akorhe akɛɛ ha, na aneke ikwɛɛte akɔɔ.

⁴³ <<Atorhmbi abi Ufarisi! Ubinkutsu umbi abema anang isei aki imor ra abã ifɛn-Num na aghwe umbi ri inang izɛɛ.

⁴⁴ <<Atorhmbi, ubinkutsu umbi awu ru nyaka adzake umbɔ aka asi idzinmbɔ, akirake anera iki izɛrhã afafã ri ida ihwihwɛng.>>

⁴⁵ Uning ra abika ahwɛng Íkpem Umusa agɔr unga age, <<A umarhem, ungo uba ugɔr rimi ungo urhena umɛn nukpɔ!>>

⁴⁶ Uyesu age, <<Atorhmbi, umbi abika amesuwe Íkpem Umusa! Ubinkutsu umbi atsuke imor Íkpem ra anera umbɔ iki ikàka atsã, bɔr umbi nibikambi asi ibangumbi abina nggu itokmbi unying, aka iyike umbɔ.

⁴⁷ <<Atorhmbi, ubinkutsu umbi adzine adzak akika aze ra abika asɔm Arherhu-Num abirabɛ ateimbi aka afɛr.

⁴⁸ Rimi hã umbi adekuwe ugɛ umbi abemumbi ubinkpi ateimbi aka akorhe. Umbɔ afɛr abika asɔm Arherhu-Num nu umbi adzin adzaka.

⁴⁹ Ri itsi akɛɛ ha Unum ri itsoinga agɔr age, <Umum iwuri idene umbɔ abika asɔm Arherhu-Num nu abi itsermum. Awuri ifɛre abɔɔ na adzowe abɔɔ uver:>

⁵⁰ Nggee undan ukpirɛ uwuri iyei ufai adzirh abika asɔm Arherhu-Num kishoo umbɔ aka afɛyi ishaisha udzur ri imimunu upfunga,

⁵¹ utirhi ra adzirh Uhabirha uzĩɔ ra adzirh Uzakariya, uwuruwi umbɔ aka afɛr ra avarhu ubeu anang aka adzowe idɛm-Num ri Iya-Num. Ìĩ, umum ideyiwa umbi, udan ukpirɛ uwuri iyei ufai abin akɛɛ kishoo!

⁵² <<Atorhmbi abika amesuwe Íkpem Umusa, ubinkutsu umbi avur atsak umukurhi idzursu. Umbi nibikambi asi itsĩmbi, na asi ineke abika abee itsitsĩ atsĩmbɔ.>>

⁵³ Ivangyɛ Uyesu aka aneke anang hã, abika amesuwe Íkpem na abi Ufarisi atirhumbɔ ikpɛna unga akarhãrhã, atsĩmbɔ ibeea unga ifuw nggu irhusa arherhe ra abina arherhe,

⁵⁴ Adzɛu abee idzur unga ru ubinkpi unga aka irherhe.

12

Igbiir ato nu ififita (Umat 10.26-31)

¹ Ri ivangyɛ arherha anera aka akɔng, afĩi ajang adàka, Uyesu agbaashia arherhe arherhe nggu angwɛ imesanga age, <<Àka angwɛdzen nggu uga abi Ufarisi, iki iwu ukpukpeta.

² Ubin usi itsirkpɔ umbɔ aka asi ínỹãmbɔ, use uwàkpɔ umbɔ aka asi ihwɛngmbɔ.

³ Ubinkpi umbi aka arherhe ru uzĩ, awuri igũ ake ru unum ukpuku urhang, nu ubinkpi umbi aka awoyi na arherhe ru ubā, awuri idũwā ake nu atsi uvi aya.

⁴ <<Umbi awerhamum, umum ideyiwa umbi, niba agũmbi iwei abika afer iyor na asi idēē akorhumbō ubin.

⁵ Bōr umum ideyiwa uwuruwi umbi aka igũ iwei unga. Āka agũ iwei unga, uwuku ifer iyor, na awea ri ijee iyiki itsu ungo ri idzũũ urha. Īĩ, umum ideyiwa umbi aka agũ iwei unga!

⁶ Umbō aki isaka agoshe anunu atōō ukobo avaa, bōr Unum asi iyiruka unying ra ake.

⁷ Idzidzerhe, igwar itsimbi aka avarha ngge kishoo. Niba agũmbi iwei, umbi awu ru ugarh anangmbi anunu arherhe.

Idēyiwe ibibemu Ukiristo ra anera

(Umat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ <<Umun ideyiwa umbi, uben uwuku urherhe ra asu anera uge unga awu uwu umum, Ungwē-Ner ikei awuri irherhunga uge uner ha awu uwu unga ra asu ipfu itser-Num.

⁹ Bōr uwuruwi aka atseyinga ihweng umum ra asu anera, Ungwē-Ner ikei awuri itseyinga ihweng unga ra asu ipfu itser-Num.

¹⁰ Nu uben uwuruwi aka arherhe irhem iyiki ibewe ri itsi Ungwē-Ner, awuri itsũwũkumbō unga, bōr uwuruwi aka arhenu Ipfu Isarsatangge, asi itsũwũkumbō unga.

¹¹ <<Umbō aba akũna umbi ri iker azĩmbō ra abā ifen-Num, nu ayerhe, nu abi ijee, niba agũmbi ighong ikaa atsimbi, use ubinkpi umbi aka irherhe.

¹² Ubinkutsu Ipfu Isarsatangge iwuri imesuwangge ubinkpi umbi aka irherhe ri ivang hā.>>

Unyaka arherhe ri itsi uge uner ubin

¹³ Uwōō ri ikikōnga agōr Uyesu age, <<A umarhem, ugōr ungwēmen unga agashuwa ukammum, ra abinke utemen aka akpe na abōra umen.>>

¹⁴ Uyesu agōr unga age, <<A utsa uner, ungamo atsu umum iwu uwuku utsu uvau, use uwuku ugashuwa ukammbi?>>

¹⁵ Mōce unga agōr umbō age, <<Āka arhi atai, āka adēē ukuka nggu kishoo ikpona abin upfung, ubinkutsu urhe unera usi ibekmgbō ra abin upfung.>>

¹⁶ Arherhuwe umbō unyaka arherhe age, <<Uner uwōō nuwō awu uner ubin, abinke unga aka akau ri icangnga, awu azeze akarhārā.

¹⁷ Unga akaiferhkō ra amēnnga age, <Umun ikorhi iguse? Ananga abōrkeci umum iki itsu abin icangmum.>

¹⁸ <<Mōce unga agōr itsikamnga age, Īhĩ! Ubinkpi umum iki ikorhe ukpi. Umum ibibupuwe angbanmum akere ni idzin akika agōnga, ni itsuke abin icangmum kishoo nu abin akōō umō.

¹⁹ Umum iwuri igōr itsikammum uge, <<Ungo uweō ra abin arherhe akirake ungo iki igha imeka irherhe. Uwosha, nu ugha nu uhwa nu ugũbenngo.>> >

²⁰ <<Bōr Unum agōr unga age, <A ugugge! Ru untuua ukpire ungo iki ikpe. Umum inyāni ungaa awuri igha abin hā kishoo ungo uku ukōngnge itsingo.>

²¹ <<Ngge iwe rimi nggu kishoo uwuku ukōngnge itsikamnga abin upfung, na ashia ru ubin ra asu Unum.>>

Niba agũmbi ighong

(Umat 6.25-34)

²² Mɔcɛ Uyesu agɔr angwɛ imesanga agɛ, <<Nggee umum idɛyiwa umbi, niba agũmbi ighong nggu ibibekmbi, ubinkpi umbi aka igha, use ubinkpi umbi aka itsim ra ayormbi.

²³ Urhɛ unangmgbɔ abingha, nu iyor ikei inangngge atorho.

²⁴ Åka arhi anyã anunu, asi idoike, asi igberke, ashike ra angban akika atsu ubin igha, bɔr kishoo rimi hã Unum adzowuka umbɔ ubingha. Umbi anangmbi anunu akarhãrhã!

²⁵ Ungamɔ ru umbi igũ ighongnga idɛɛ itomungge ivanga unying ri inumyɛ unga aka ibek?

²⁶ Umbi aba asi idɛɛ akorhumbi ungwɛrhũ ubin rimi, ude awu use utsu umbi anu igũ ighong ra abina akɔɔ?

²⁷ <<Åka arhi anyã ifur iki iseng. Isi ihwɛpungge itser, isi isɔrngge atorho. Bɔr umum isɔma umbi uyɛrhe Usorhomon ri igɔngnga kishoo anasi igbera idzam ru nyaku unying ru ngge.

²⁸ Unum aba agberuka idzam ru ubĩ usi, uku uwe irherɛ, udã umbɔ akpĩwe ru urha, asi igberanga umbi idzam ananga ukpɔ, umbi abi imang-mang iyiki ici!

²⁹ Åka neke ikaifɛrhkɔ ubinkpi umbi aka igha, use ubinkpi umbi aka ihwa, niba agũmbi ighong abin hã.

³⁰ Ubinkutsu, abi uzĩ ru upfung atĩna abee ikpũ abin akɛɛ ha kishoo. Utɛmbi ahwɛnga umbi abeembi ake.

³¹ Bɔr Åka abee Iyɛrhanga, nu abin akɛɛ ha awuri idzaambɔ ake ikei.

Imesa iyiki ingwɛ abin ra afã

(Umat 6.19-21)

³² <<Ukpumum uku uci, niba agũmbi iwei, ubinkutsu Utɛmbi aka abemu-nga idzaa Iyɛrha ha.

³³ Åka agoshe abinmbi na adzowe uhwɛka ra atsũwã. Åka agbishu ijari imangyɛ iki isi ivarngge, na angwɛ abinmbi ra afã, anangke abin hã asi ĩmaake, anangke uvɛu asi ĩkhapunga umɔ nu adzurh asi ĩtsĩ aghake ake.

³⁴ Ubinkutsu anangke abinmbi aka awe, amɛnmbi ikei awe umɔ.

Agãrhã abika agbishi isiseimbɔ adzɛu

³⁵ <<Åka atsim abin itsermbi na akpɔm irhirhang igar,

³⁶ ru nyaka anerabɛ aka aseɪ adzɛu uteiyambɔ aka idzeki irhowu ipfuna aba. Unga aka iba akwɛr angwĩ ubã, kanyĩng umbɔ atsuruwe angwĩ ubã ru unga.

³⁷ Awu ubin anggɔm ra agãrhã hã uteiyambɔ aka iba akpombɔ aseɪ uku urhi. Umum indɛyiwa umbi idzidzɛrhe, awuri itsim atorho igãrhã, na agɔr umbɔ ugɛ Åka aseɪ isei, na agha ubingha, awuri iso nibikanga agashuwe umbɔ ubingha.

³⁸ Agãrhã hã awuri igũmbɔ ibɛn unga aka aba, ri ikɔtsuuka, use ri igɔkpeka, unga akpombɔ aseɪ ukurhi adzɛu.

³⁹ Åka ahwɛng ugɛ uteiya aba ahwɛnga ivangyɛ uvɛu aka iba ru unga, unga asi ĩneke unga ayar iyangã atsiã.

⁴⁰ Umbi igambi awu ufang umbi adzɛu, ubinkutsu, Ungwɛ-Ner awuri iba ri ivangyɛ umbi aka asi ikaimbi ifɛrhkɔ.>>

Irhirhika nu ida irhirhika agãrhã

(Umat 6.19-21)

⁴¹ Ubitru arhusa agɛ, <<A Utejee, ungo urherhe unyaka arherhe ha ru umɛn, use ru ubɛn uner?>>

⁴² Uteijee agor unga age, <<Ugārḥũ uwukusong arhika na awe ru itsoi? Awu unga hã, uteiyanga aka itsu unga irhi agārḥã iyanga, unga adzowe ubinghambɔ ri ivangngge?

⁴³ Anggɔm awe aki ugārḥã hã uteiyanga aka iba anyã unga adẽẽ itsernga rimi hã.

⁴⁴ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, awuri itsuke ugārḥã hã arhise abinnga kishoo.

⁴⁵ Bɔr age ugārḥã hã agor ra amɛnnga age, <Uteiyamum asi íbanga ifetem,> na atirhunga ikwɛr agārḥã abɔɔ, akatserh nu akatsak, na atsiã igha na ahwa, utseku unga aka afirhã.

⁴⁶ Uteiya ugārḥã hã aba ru unumkpi unga aka asi ihwɛnga, ikei ri ivangye unga aka asi ihwɛngnga. Uteiya awuri ikwɛr unga iki ibewe na atsuke unga nggu abi uzi.

⁴⁷ <<Ugārḥã uwuruwi aka ahwɛnga ubinkpi Uteiyanga aka abee unga akorhe, na asi ikorhunga, awuri ikwɛr unga ugwɛɛ akarḥārḥã.

⁴⁸ Bɔr uwuruwi aka asi ihwɛngnga ubinkpi Uteiyanga aka abee unga ikorhe, na akorhe ubinkpi uku umẽẽkpɔ ugwɛɛ, awuri ikwɛr unga ukunjir. Uben uwuruwi umbɔ aka adzowe unga abina arherhe, awuri ibee abin arherhe ru unga. Uwuruwi ikei umbɔ aka aneke unga abin akagɔng arherhe, awuri ibee abin akagɔng arherhe ru unga.

Uyesu akũ igigau aba (Umat 10.34-36)

⁴⁹ <<Umum iba itsu urha ru upfung, umum ibee urha ha utirhi ikpĩ icere!

⁵⁰ Bɔr iwemum ru ubɔtisima umbɔ aka ikorhuwa umum, nu uver ru umum akarḥārḥã utseku umbɔ aka ikorhuwa umgbɔ!

⁵¹ Umbi akaiferhkɔ uge umum ikũ ididɔɔr inba ru upfung? Īĩ, umum ideyiwa umbi, umum ikũ igigau inba.

⁵² Udzur icere, ri iyaa unying, inera itɔɔ awuri igasha awu agbera ivaa, itaar angwĩmbɔ asi íweke unying nggu ivaa, ivaa ikei angwĩmbɔ asi íweke unying nggu itaar.

⁵³ Awuri igigau, utei awuri ikpẽẽ ungwẽẽ nu ungwẽẽ awuri ikpẽẽ utenga. Uyi awuri ikpẽẽ unapa, unapa awuri ikpẽẽ uyisa. Ukoko awuri ikpẽẽ utsɛnngwɛnga, utsɛnngwẽ awuri ikpẽẽ ukokanga.>>

Ihwɛng ivang (Umat 16.2-3)

⁵⁴ Unga agor ikikɔnga age, <<Umbi aba anyã ufin inai udiku urhe, kanying umbi agor age, <Inai iwuri idoingge,> ngge idoingge.

⁵⁵ Umbi aba agũ ugba udze unɔr ufɛu, umbi age, <Imani anii iwuri iwengge,> ngge iwengge.

⁵⁶ Umbi abi ukpukpeta! Umbi adẽẽ ahwɛngmbi idzipa abin abĩ nggu afã, bɔr ihwɛng atsar ivang iyere umbi afor adambi.

Aka avarha amaa ifuw umbi nu utsĩndĩ (Umat 5.25-26)

⁵⁷ <<Awu use utsu umbi asi ivarhumbi ubin uku urhika nibikambi?

⁵⁸ Umbi aba azērḥã azĩ ivarḥa arherhe ri iya uyɛrhe, umina asungo umbi avarḥa amaa nggu unga nu utsĩndĩ. Use unga ikũna ungo akũ azĩã ra abika atsu uvau. Uner uwuku utsu uvau ikei atsuke ungo ru ubok abow ikow. Abow ikow ikei atsuke ungo ru ugborzi.

⁵⁹ Umum ideyiwa ungo, ungo usi idzekɔ ra anang hã, utseku ungo iki ifai kishoo, ukobo usi ibɔrkpɔ.>>

13

Udzipa use akpe

¹ Abɔɔ awu umɔ ri ivang hã, adɛyiwe Uyesu ubinkpi Ubirhatu aka atsu an-
ernga afer aner Ugarhirhi atoma adzirh umbɔ ri ivangye umbɔ aka adzowe
idem-Num.

² Uyesu agɔr umbɔ agɛ, <<Umbɔ aka afer abi Ugarhirhi ha rimi hã, umbi
agɔr agɛ umbɔ awu ra arhim anangmbɔ anera kishoo ru Ugarhirhi?

³ Ishingge rimi! Umum idɛyiwa umbi, umbi aba asi idzipumbi igambi,
umbi kishoo awuri ikpe ru nyaka umbɔ ha.

⁴ Use anera usɔka nu utɔrɔk ha ubandzin uku ubupa ru Usirhuwam
ufere umbɔ, umbi agɔr agɛ umbɔ awu ra arhim anangmbɔ anera kishoo ru
Urusharhima?

⁵ Ushingge rimi! Umum idɛyiwa umbi, umbi aba asi idzipumbi igambi,
umbi awuri ikpe ru nyaka umbɔ ha.>>

Unyaka arherhe uvorhvo

uku usi ighwɛrmgbɔ ikpũrhã

⁶ Mɔcɛ Uyesu arherhuwe umbɔ unyaka arherhe agɛ, <<Unera nuwɔ, awu
ru ucucii uvorhvo ri icangnga. Unga asok aziã ibee ikpũrhũ uvorhvo ha, bɔr
unga asi ikpoa ikpũrhã unying.

⁷ Unga agɔr uwuku urhise icang hã agɛ, <Amɛɛ untaar rake umum iki iba
inu ibee ikpurhu ucucii uvorhvo uwurɛ, bɔr umum isi ikpomum ubin ru
umgbɔ. Ugberɛ umgbɔ! Awu use umgbɔ uvina abiã?>

⁸ <<Bɔr uwuku urhise icang hã agɛ, <A uteiya, uneke umgbɔ, umum itsuke
abi ru umgbɔ, ni itsuke abi ru umgbɔ ikei ra amɛka akɛrɛ.

⁹ Umgbɔ uba ughwɛrmgbɔ ikpũrhã ra akang, izea niyɔ! Umgbɔ uba usi
ighwɛrmgbɔ, umbɔ agberɛ umgbɔ.> >>

Akerhuwe ukutserh ru unum

ukpuku uwosha

¹⁰ Ru unum ukpuku uwosha ukpɔɔ Uyesu adɛɛ amesuwe ra abã ifɛn-Num,

¹¹ utserh uwɔɔ awu umɔ ipfu iyiki ibewe iki itsuke unga irhãrhã ipfuruwe
undzinga imɛka usɔka ni imɛka utɔrɔk, afɔr idɛɛ ukudzik adaka.

¹² Ivangye Uyesu aka anyã unga, unga ayisa unga aba ru unga na agɔr unga
agɛ, <<A utserh ha, aka ashɔɔtambɔ ungo ri irhãrhãngo.>>

¹³ Mɔcɛ unga aberu uboknga atsorhe nu utserh ha, kanying utserh ha abera
adɛɛ uku udzik, na akpoi Unum.

¹⁴ Bɔr unggbaashi ubã ifɛn-Num hã agũ avɔm Uyesu aka akerhuwe ru
unum ukpuku uwosha. Unga agɔr anera aka awu umɔ agɛ, <<Inuma iwu utãĩ
iyi itser, aka aba ri inum hã umbɔ akerhuwa umbi, asi iwea unum ukpuku
uwosha.>>

¹⁵ Bɔr Uteijee agɔr unga agɛ, <<Umbi abi ukpukpeta! Ubɛn unera ru umbi
aka asi isaka agarhunga inaknga use uzhiakanga ru ugbor, akũ aziã ihwa amɛ
ru unum ukpuku uwosha?

¹⁶ Utserh uwurɛ awu unang Uibrahim, uwuruwi Ushaitan aka abow imɛka
usɔka ni imɛka utɔrɔk riyɛ. Asi izea umbɔ agarhuwe unga ru unum ukpuku
uwosha?>>

¹⁷ Unga aka arherhe rimi, kishoo anggamtsaknga agũ atsa. Bɔr anera agɔm
angɔm abin idzeukɛ unga iki ikorhe kishoo.

Unyaka arherhe ishaa umastad
(Umat 13.31-32; Umar 4.30-32)

¹⁸ Uyesu arhusa age, <<Iyerhe Unum iwu igusengge? Umum ikpanga ngge nggu use?

¹⁹ Iwe ru nyaki ishaa umastad, iyiriyε utsa uwɔɔ aka anyanga adoi ri icangnga, ngge iseng iba iwu ucucii, anunu akang ashiyake ra aboka.>>

Unyaka arherhe aki uga
(Umat 13.33)

²⁰ Ikei unga arhusa age, <<Umun ikpangu Iyerhe Unum nggu use?

²¹ Iwe ru nyaku uga, ukutserh aka anyanga akayi agbiu isɔka ivaa aki akɔ abvurh, ake kishoo asok afui.>>

Angwĩ ubã akika apare
(Umat 7.13-14,21-23)

²² Mɔcε Uyesu aka adzur utsĩndĩ uwuku izĩ Urusharhima, unga atsĩrhũ iteu iyiki ici nu iyiki igɔng anu imesuwe anera.

²³ Uwɔɔ arhusa unga age, <<A Utejee, inera iwu ukunjiir ukpekũ iki ikpo ififɔrh?>>

Unga agɔr umbɔ age,

²⁴ <<Àka abima na atĩ ra angwĩ ubã akika apare, ubinkutsu, anera arherhe awuri ikãrhũmbɔ itsitsĩ bɔr asi idẽẽ atĩmbɔ.

²⁵ Uteiya aba asok afɔma angwĩ iya, umbi adẽẽ ra awiya na akwɛr angwĩ iya, na ashɔrhã age, <A uteiya, kabɔɔ umaa utsuruwa ananga ru umɛn!>

<<Bɔr unga awuri igɔr age, <Umun isi ihwɛng umbi use anangke umbi aka adzek umɔ!>

²⁶ <<Mɔcε umbi awuri igɔr age, <E! Umɛn iki igha ni ihwa nggu ungo, ikei ungo umesuwa umɛn ru atĩndimɛn.>

²⁷ <<Bɔr unga awuri igɔr age, <Umun isi ihwɛng umbi use anangke umbi aka adzek umɔ! Àka asombi ru umun, abi itser iki ibewe!>

²⁸ <<Iciu akpe nu itãĩ anyĩ iwe umɔ, aka inyã Uibrahim, nu Uishaku, nu Uyakubu, nu kishoo abika asɔm Arherhu-Num ri Iyerhe Unum, bɔr umbi abe umbɔ awuri itare umbi.

²⁹ Anera awuri idzeki igɔkpee nu udiku urhɛɛ nu ufã nu unɔr, ase ri irhowu Iyerhe Unum.

³⁰ Idzidzerhe, abɔɔ icɛɛɛ aka awe amaataka awuri iwe anggbaashia, anggbaashia awuri iwe amaataka.>>

Uyesu agũ ighong Urusharhima
(Umat 23.37-39)

³¹ Ri ivang hã abi Ufarisi aba ru Uyesu, agɔr unga age, <<Usɔkɔ nggimi, uzĩɔ anang akase, ugomna Uhiridu abee ifere ungo.>>

³² Unga agɔr umbɔ age, <<Àka azĩ adɛyiwe ijui ngbako iyiki ici ha uge, <Irherε umum iwuri itsũwũkũ ipfu iyiki ibewe, ni iwuri ikerhukũ anera, ikei udã rimi hã, umun imaa itsermum ikpe.

³³ Ìi awu ufang, umum iki izẽrhũ uzẽrhãmum irherε nggu udã, ni ikpe ikei. Idzidzerhe isi imɛngge uner uwuku usɔm Arherhu-Num akpe ra awiya Urusharhima!>

³⁴ <<Oka Urusharhima, Urusharhima! Ungo ufer abika asɔm Arherhu-Num nu utang atarh ra abirabε umbɔ aka adene umbɔ aba ru umbi. Idiki isong umum iki ibee ikɔng angwẽmbi ananga unying, ru nyaki inũ iki isaki ikɔng angwẽngge ra afekngge, bɔr umbi akpẽmbi!

³⁵ Nggayε awuri inekambɔ iyambi arhanga! Umum idɛyiwa umbi, umbi asi ibvui anyāmbi umum, utsekū unumkpi umbi aka igɔr age, <Idorh iwe nggu uwuruwi aka aba ri itsok Utejee!> *>>

14

Uyesu ri iya utsa Ufarisi

¹ Unum Ivangye Uyesu aka atsī igha ubingha ri iya unggbaashi utsa Ufarisi uwɔɔ ru ukpuku uwosha ukpɔɔ, anera angwɛdzɛn na atsu asumbɔ ru unga.

² Uner irhārhi iyiki iseng iyor awu umɔ ra asu Uyesu.

³ Uyesu arhusa abi Ufarisi ha nu abika amesuwe Ikpem Umusa age, <<Ri Ikpem, imɛngge umbɔ akerhuwe unera ru unum ukpuku uwosha use isi imɛngge?>>

⁴ Bɔr umbɔ anukutata. Nggee Uyesu akpɔm utsa ha na akerhuwe unga, na adene unga adzeka.

⁵ Mɔcɛ unga arhusa umbɔ age, <<Uba unera ru umbi awu ru ungwɛ use inak igba ru uvāā amɛ ru unum ukpuku uwosha, umbi asi itsūwūkumbi kanying?>>

⁶ Umbɔ ashimbɔ ru urhɛmkpi umbɔ aka irherhe.

⁷ Ivangye unga aka anyā atsen aka atɛng anang isei aka azea asei, unga adɛyiwe umbɔ unyaka arherhe uge,

⁸ <<Unera aba ayisunga ungo irhowu ipfuna, niba useisɔ ra anang isei aka azea, use aghwimbɔ uwɔɔ aka ananga ungo.

⁹ Ngge iba iwu rimi, uner irhowa ha aka ayisa umbi aba awuri igɔr ungo age, <Uɔɔre anang iseingo ru uner uwɔɔ.> Ungu uso uzīɔ ra anang aka acia nggu atsa.

¹⁰ Bɔr umbɔ aba ayisumbɔ ungo irhowu ipfuna, usei ra anang aka acia, uneke uner irhowa ha aba nibikanga, ayisa ungo age, <A uwerhe, uba usei nggɛɛ ra anang aka azea.> Mɔcɛ ungo uwuri iweɔ ri imor ra asu abi irhowa.

¹¹ Uɔɛn unerwi aka aberi itsinga, awuri irherhuwe ike, uwuruwi aka arherhuwe itsinga, awuri iberuwe ike.>>

¹² Mɔcɛ Uyesu agɔr uner irhowa ha age, <<Ungo uba uwuri iyisungo anera igha ubingha, use irhowa, niba uyisungo awerhango, nu angwɛmbi, nu unangmbi nu abi ubinmbi. Ungu uba ukorhungo rimi, umbɔ aba ayisumbɔ ungo, umbɔ ifasambɔ ungo ubinkpi ungo uku ukorhe.

¹³ Bɔr ungo uba uwuri ikorhungo irhowa, uyisa atsūwā nu akatarhu, nu abi ishai iyor, nu abi ibvuta,

¹⁴ ungo uwuri iweɔ ri idorh. Nu ngge iki iwe uge umbɔ asi idɛɛ afaimbɔ, bɔr Unum awuri ifasa ungo ru unum ukpuku usok ra akpe uwu abika arhurhika.>>

Unyaka arherhe irhowa iyiki igɔng (Umat 22.1-10)

¹⁵ Ivangye unying ru umbɔ abika asei igha ubingha aka agū rimi, unga agɔr Uyesu age, <<Idorh iwe nggu unerwi aka isei ighigha ri Iyerhe Unum.>>

¹⁶ Uyesu agɔr unga age, <<Unera nuwɔ aka agbisha abin irhowa iyiki igɔngga amaa, na aghwi abika azī irhowa arherhe.

¹⁷ Ivangye ivang irhowa ha iki iba imɛ, unga adene ugārhangā azī adɛyiwe abi ha unga aka aghwi age, <Àka aba, umum iki inzɛkū abina.>

* 13:35 Àka anyā ikei: Amb 118.26.

18 <<Bor umbō kishoo atsimbō isom abinke aka ikēn umbō izizī irhowa ha ru ughwisha. Uwu inggbaashia age, <Umum igoi icang niyō, awu ufang umum izi inyā ngge. Kabō uma aneka umum izi.>

19 <<Uwō age, <Umum igoi inak iyiki ikau irham usōka, umum ibee izi ivira ngge. Kabō uma aneka umum izi.>

20 <<Ikēi uwō age, <Umum inii ipfunu utserh uwuku ufa, isi idēē ibamum.>

21 <<Ugārḥā hā aba adeyiwe uteiyanga akere ha. Mōce amēn uteiya iya ha adake, unga adeyiwe ugārḥāngā hā age, <Udze uzī ifetem, ra atsīndī nu ikparavar utepa, ukarha atsūwā, nu akatarhu nu abi ibvuta, nu ashai iyor ukūba.>

22 <<Ugārḥāngā age, <A uteiya, ubinkpi ungo uku ubee iki izi ikorhumum, bor ananga ana abōrke ri iya.>

23 <<Mōce uteiya irhowa ha agor ugārḥāngā age, <Ubvui udze utsīrhā atsīndī iteu nu arhum, utsu anera umbō aba atōk iyamum.

24 Umum ideyiwa umbi, uko unera unying ra abōrō abi inggbaashi ha umbō aka aghwi asi ibanguna ubin irhowamum.> >>

Ayetnum akika adosu Uyesu
(Umat 10.37-38)

25 Anera arherhe aka azērḥā nggu Uyesu, unga adzipa agor umbō age,

26 <<Uben unerwi aka iba ru umum, na asi ikpēē utenga nu uyanga, utsēnga nu awekacinga, angwēmbō nu anapumbō, use urhēnga, unga asi idēē awea ungwē imesamum.

27 Uben unerwi aka asi ishupu igārḥāmau ucuciia adosunga umum, asi idēē awea ungwē imesamum.

28 <<Unera unying ru umbi aba abee idzin utsurha udedetambō, unga asi igbaashia aseī na avarhu ubinkpi unga aka ifer, na anyā use unga awea ru uhwek ukpurukpi unga aka imaa idzina?

29 Ubinkutsu utsur unga atsu atarh idzina na afor imimaa adaka, uben unera aka inyā, awuri inyīrhā unga,

30 age, <Umbi anyā uner uwirē aka atirhi idzin, na afor imimaa adaka.>

31 <<Use awu uyerhe uwukusong awuri izi iwa nggu uyerhu uwō, na asi iseī avarhunga use anernga anaka agōnga usōka awuri idēē amēēmbō nggu abōrō aka awu anaka agōnga isōka ivaa?

32 Unga aba asi idēē amēē, unga adene itser umbō azī akpo uyerhe uwōrō unga ana awu ukukaa, umbō ashōrhā abee ididōr?

33 Iwe rimi hā, uben unera ru umbi aka asi idzowuka abinnga kishoo, uner ha asi idēē awea ungwē imesamum.

Angwā akatārḥā
(Umat 5.13; Umar 9.50)

34 <<Angwā aze, bor ake aba ashike ri itonga angwā, iwuri ikorhu uguse ni iwe angwā ikēi?

35 Ashike ri itser ri ikom icang, use ra atō irham. Umbō awuri itare ake.

<<Uner ato akika agū, unga agū.>>

15

Unyaka arherhe idoi iyiki igwir
(Umat 18.12-14)

1 Abika ayesu ikirbi abī nu abirabe umbō aka anyanga umbō awu abi arhim arherhe, aba akōng adziir anu igosha unga,

² abi Ufarisi nu abika amesuwe Ikpem abvun age, <<Utsak uwirɛ ayɛisa abi arhim na agha nggu umbɔ!>>*

³ Mɔcɛ Uyesu arherhuwe umbɔ unyaka arherhe age,

⁴ <<Unera unying ru umbi awe ru idɔi unaka. Unying iba igwirngge, unga asi inekuka idɔi isɔka utɔrha nu utɔrha ri idɛɛ na aziã ibee iyiki igwir ha utseku unga aka ikpo ngge?

⁵ Unga aba akpoa ngge, unga agɔm na atsã ngge ra acɛisa,

⁶ unga aka izi ri iya. Unga ayisa awɛrhanga nu andɔkanga ananga unying na agɔr umbɔ age, <Àka agɔm anggɔm nggu umum. Iki ikpomum idɔi uma hã iyiki igwir ha.>

⁷ Umum idɛyiwa umbi, iwuri iwe rimi hã, umbɔ aka igɔmanggɔm ra afã ri itsi uner arhim unying uwuku udzipa anangmbɔ abika arhika isɔka utɔrha ni inera utɔrha iki isi ibeengge idzidzipa.

Unyaka arherhe igwigwir uhwek

⁸ <<Use, utserh uwukusong awe ru ishaa imang usɔka, ishaanga unying igwirngge, unga asi igaar urhirhang, na ayar iya kishoo na angwɛdzɛn abee utseku unga aka ikpo?

⁹ Unga aba akpoa, unga iyisa awɛrhanga nu undɔkanga na agɔr umbɔ age, <Àka agɔm anggɔm nggu umum iki ikpomum ishaa uhwek ha iki igwir.>

¹⁰ Umum idɛyiwa umbi, iwuri iwe rimi hã, awu ubin anggɔm ra asu ipfu itser-Num ri itsi uner arhim unying uwuku udzipa.>>

Unyaka arherhe ungwɛ uwuku uzhuzhoma

¹¹ Uyesu arherhe age, <<Unera nuwɔ awu ra awɛkatsa avaa.

¹² Uwuku ucia agɔr utɛnga age, <A ute, ugashuwa ukammum.> Mɔcɛ utɛnga agashuka ukammɔ.

¹³ <<Akpurha amaa inuma ukunjiir, uwuku ucia akarha abinnga kishoo, aziã abi akɔɔ nu udi ukpuku uder. Mɔcɛ, unga aferuka abinnga ru ugba.

¹⁴ Unga aka amaawe abinnga kishoo, imerh iso imaangge abiã, unga atsãã iyaki imerh.

¹⁵ Unga asok azi awea ugãrhã utsa uwɔɔ ra abi hã, utsa ha atsuke unga azi idzɛu arhede ra agborke.

¹⁶ Unga abee igba ubingha arhede ha, unera asi idzowuka unga ubin.

¹⁷ <<Ivanyɛ unga aka atsi ra amɛnnga, unga age, <Agãrhã awu asong ri iya utɛmum, umbɔ iki igba ashur na abɔre? Nu umum iwuri ikpemum ri imerh.

¹⁸ Umum iso izi ru utɛmum igɔr unga igɛ, a ute, umum iki ikorhu ubin arhim ru Unum, ni ishɔiwamum ungo.

¹⁹ Umum isi ibvui imɛmum umbɔ ayisa umum ungwɛngo. Unyanga umum ru nyaku ugãrhãngo.>

²⁰ Mɔcɛ unga asok aziã ru utɛnga.

<<Bɔr unga ana adzeka ukuka nu utɛnga anyã unga, atorh afer unga, unga atĩ aziã akarha unga awuma na ashor atamnga.

²¹ <<Ungwɛnga agɔr unga age, <A ute, umum ikorhu ubin arhim ru Unum ni iki ishɔiwamum ungo. Umum isi imɛmum umbɔ abvui ayisa umum ungwɛngo.>

²² <<Bɔr utesa agɔr agãrhãnga age, <Àka akũ atorho aka aze aba atsime unga ifetem. Àka atsuke imangto ri itoknga na abadak ra adaknga.

* **15:2** Àka anyã ikei: Irh 5.29-30. † **15:21** Abvur akɔɔ aki inggbaashia agɔr age ungwɛ. Utsu umum iwu ugãrhãngo.

²³ Àka atsĩ adzur ungwē inak iyiki isenga, aba angwāna. Umen izek irhowa igomanggom.

²⁴ Ubinkutsu ungwēmum uwerε ha aka akpea na azir ikei, aka agwira bōr icere umen iki ikpomēn.> Mōce umbō atsĩmbō irhowa.

²⁵ <<Umbō ana awe ru irhowa ha, ungwēnga uwuku ukūa awu ra arhum. Unga aka adzeka arhum aba ayo ri iya, unga agū anggang nu azer atōkuke iya.

²⁶ Nggee unga ayisu ugārḥā unying na arhusa unga age, <Awu use uni izārḥā?>

²⁷ Unga agōr unga age, <Ungwēmbi aka abanga, utengo atsu umbō angwā inak iyiki isenga, akorhi irhowa, unga aka aba atsĩ ukuker.>

²⁸ <<Ungwēmbō uwuku ukūa amēnnga adake, unga akpēē itsĩ ri iya, nggee utenga adzek ashōrhā unga.

²⁹ Bōr unga agōr utenga age, <Unyā! Imek iyere kishoo umum ikapa ungo, inasi ikpēmum igūna ungo idiki unying. Rimi hā ungo unasi idzaango umum ibū iyiki ici umum ikorhumum irhowa nggu awerhamum.

³⁰ Bōr ungwēngo uwuruwī aka azī afere abinngo nggu akatsērḥ aba ri iya, ungo ungwānuwe ungwē inak iyiki isenga ru unga!>

³¹ <<Utenga age, <Oka ungwēmum, ungo uwu nggu umum uben ivang, uben ubinmum, uwu ukpungo.

³² Bōr imēngge umen ikorhi irhowa ni igomanggom, ubinkutsu ungwēmbi uwuruwī aka akpe, aka azira, uwuruwī aka agwīr, umbō aka akpombo unga.>>>

16

Unyaka arherhe ri itsi

uner itser ataba

¹ Uyesu adeyiwe angwē imesanga age, <<Unera nuwō awu uner ubin, umbō adeyiwe unga age, <Uner uwuku udzeu itserngo anu ikorhe ataba nggu abinngo.>

² Nggee unga ayisu uner itsernga hā arhusa age, <Umun ini igūshu use ri itsingo? Ukū ubvur itserngo uba uvarhe umum inyāni kishoo, ubinkutsu ungo usi iweo uner itsermum.>

³ <<Uner itser ataba ha akaiferhkō ra amēnnga age, <Umun ikorhi iguse icere? Uteiyamum uwi awuri iwayiwe umum ri itser. Umum uwi ishimum ri iker iyiki ikau irham, ni iwu ra atsa akika afen ifen.

⁴ Umum ihweng ubinkpi umum iki ikorhe, umbō aba awayikumbō umum ri itser nggimi, anera awuri iyaimbō umum ra ayambō.>

⁵ <<Nggee unga ayisa abika agha uverḥ ru uteiyanga unying anying, unga arhusu inggbaashia age, <Uteiyamum adōsa ungo itikisong?>

⁶ <<Unga agōr unga age, <Idzum atsei anaka utōrōk.>

<<Mōce uner itser ataba ha agōr unga age, <Unyangu ubvur uverhngo ifitem, utseng anaka ana.>

⁷ <<Mōce unga arhusu uwu uvaa ikei age, <Adōsa ungo itikisong?>

<<Unga agōr age, <Ambāi itsem, unaka unying.> Unga adeyiwe unga age, <Unyangu ubvur uverhngo, utseng isōka utōrōk.>

⁸ <<Uteiya ha akpoi uner itser uwuku uda irhirhika ha, ubinkutsu akorhi iferhe ha nggu isarasu. Anera ru upfung ukpire akorhi iferhembō nggu itsoi anangmbō abika adōsu Unum.

⁹ Umum ideyiwa umbi, àka akū abin upfung akū akpowe itsikammbi awerhe, abinmbi aba amaaake, umbō ayei umbi ra aya aki ugbagbaa.

10 <<Uwuruwi aka awe ru imangmang nggu ubin uku uci, awuri iwea ri imangmang ru ubin ukpuku urhe. Uwuruwi aka ashia ri imangmang ru ubin ukpuku uci, asi íwea ri imangmang ru ubin ukpuku urhe.

11 Nggee umbi aba ashimbi ri imangmang ra abin upfung ukpiré, unгаа idzaa umbi abin aki idzidzerhe?

12 Umbi aba isaka ashimbi ri imangmang ra abin anera, unгаа idzaa umbi abin aki ukammibi?

13 <<Ugārḥā asi ídēē atōwūka itser ra ateiya avaa. Unga awuri ibema unying na akpēē uwōrō, unga awuri idzowe itsinga ru unying na akpēē uwōrō. Ungo usi ídēē udzowukō itsingo ru Unum nu uhwek.>>

14 Abi Ufarisi abika abemu uhwek, aka agū akere ha kishoo, umbō acatu Uyesu.

15 Unga agōr umbō age, <<Umbi azharhe arherhe aka aze ra asu anera, bōr Unum ahwēnga amēnmbi. Ubin uku uze ra asu anera, uwu ubin ishī ra asu Unum.

Itomi imesi iyōō

16 <<Imesi Íkpem Umusa nu abvur abika asōm Arherhu-Num, umbō aka adūwā utsēki ivang Uyohana. Udzur ri ivang hā, umbō aka anu idzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Iyerhe Unum, nu ubēn unera abee itsī ri ngge ri inggang.

17 Asi ighonga afā nggu abī aki imaa, bōr ishia unying ri Íkpem Umusa isi ifōrhūnge.

18 <<Ubēn unera aka iwayiwe utsēnga na apfuna utsērḥ uwukuse, unga awu ra arhim itoma-dak, nu unera aka ipfunu utsērḥ uwuku uwuwayi, awu ra arhim itoma-dak.

Uner ubin nggu Urhiazaru

19 <<Uner ubin nuwō abin ifēn hā akpea. Ípfu itser-Num ishupa unga ikū izīnge ri igbōm Uibrahim. Ikei, uner ubin hā akpea, umbō adzake unga.

20 Ra angwī iyanga, utsūwā nuwō agburh Urhiazaru anu umō, awu nggu isōō iki imaa iyornga.

21 Unga abee igha awushu ubingha aki igbei, ra adak utebur uner ubin hā. Ijui iki isaki iba irhēn isōōnga hā.

22 <<Ivanga iki imē uner ifēn hā akpea. Ípfu itser-Num ishupa unga ikū izīnge ri igbōm Uibrahim. Ikei, uner ubin hā akpea, umbō adzake unga.

23 Ra anang isei abika akpukpe, ra anangke unga aka agū uver, unga abera asunga anyā Uibrahim ukuka nu Urhiazaru ri igbōmnga.

24 Nggee unga ayisa unga age, <A Utete Uibrahim, umaa ugū atorh umum nu udene Urhiazaru unga ashōmu itoknga ra amē na arhor adōnga arhēmum, ubinkutsu umum iwe ru uver ri idzūū urha ukpiré.>

25 <<Bōr Uibrahim agōr unga age, <A ungwēmum, uyita ri ivangye ungo uku uwe ru urhe. Ungo uyeisa abin aka aze nu Urhiazaru ayeisa abin aka abewe, bōr icere umbō afituwe unga nggimi ungo uwe ru uver.

26 Asi iwea akere ha ukpekū, bōr ra ateumēn nggu umbi, aka atsu ughorkaghor umbumbang uteitasangbō utsur anera asoki nggimi abambō ugarmbi, use unera adzek ugarmbi abanga ru umēn.>

27 <<Unga age, <A ute, umum ishōrhā ungo, uma udene Urhiazaru unga azī ri iya utēmum,

28 ubinkutsu umum iwe ra angwēmēn atōō. Umum ibee unga arherha umbō, utsur umbō abambō ra anang akere ha aki uver ha.>

29 <<Uibrahim age, <Awembō ru Umusa nu abika asōm Arherhu-Num, uneke umbō akpeto ra abi ha.>

³⁰ <<Unga age, <A ute Uibrahim, ĩĩ, unera aba adzek ra abika akpe azĩ ru umbɔ, umbɔ awuri idzipumbɔ.>

³¹ <<Unga agɔr unga age, <Umbɔ aba asi ikpembɔ ato ru Umusa nggu abika asɔm Arherhu-Num, umbɔ asi igũmbɔ unerwi aka idzeka akpe.>>

17

Arhim, imangmang, nu itser

(Umat 18.6-7,21-22; Umar 9.42)

¹ Uyesu agɔr angwē imesanga age, <<Ubinkpi uku itsu anera agba ra arhim, awu ufang ukpɔ uba, bɔr atorh uner ha aka itsu ukpɔ uba.

² Nu unerwi aka itsu unying ra awɛkaci abɛɛ agba ra arhim, ugba umbɔ abope ukɔ igɔ ru urhɔknga na atare unga atsi ru ughorkaghor ukau ukugɔng.

³ Nggee àka akpɔm atsimbi.

<<Undɔkango aba agbaa ra arhim, utserha unga. Unga aba nekuka, utsūwe unga.

⁴ Unga aba agbaa uvau ru ungo idikunga utɔɔva ru unuma unying, na aba idiku utɔɔva age, <Iki inekukũ,> utsūwe unga.>>

⁵ Abi itser Uyesu agɔr age, <<Uteijee, utomuwa imangmangmɛn.>>

⁶ Uteijee agɔr umbɔ age, <<Umbi aba awembi ri imangmang ukunjiir ru nyaki ishaa umastad, umbi adēē agɔrmbi ucucii ipfum uwure age, <Ubvurhi nu udɔnna ru ukau,> umgbɔ uwuri igũmbɔ umbi.

⁷ <<Awu ungamɔ ru umbi aka iwe ru ugārḥā uwu irham use uwuku udzɛu idɔinga, aka idzeku usi aba, unga agɔr unga age, <Uba ifitem, uba usei nu ugha ubingha>?

⁸ Asi igɔra rimi, bɔr unga awuri igɔr ugārḥānga hā uge, <Utɔng ukorhu ubingha ukūwā umum igha ni ihwa imaa, nu ungo udɔrhu ugha nu uhwa>

⁹ Awuri itara uwɛɛ ru ugārḥā hā aka adɔsa arherhanga?

¹⁰ Nggee umbi awe rimi hā, umbi aba adɔsumbi abina kishoo umbɔ aka adeyiwa umbi. Umbi awuri igɔr age, <Umɛn isi iwemɛn ubin, umɛn iwu agārḥā. Umɛn ikpurhi itɔ itseryɛ iki iwe iyimɛn.>>

Uyesu akerhuwe abi irhārḥĩ

ingbim usɔka

¹¹ Ice Uyesu awu ru uzārḥā ukpuku uzĩ Urusharhima, unga azērḥā ra atsɔm Usamariya nggu Ugarhirhi.

¹² Unga aka atsi ru ungwērḥũ uteu ukpɔ akatsak abi irhārḥĩ ingbim usɔka agbanga unga, adēē ukuka.

¹³ Umbɔ atsarhi irhakmbɔ age, <<Uyesu, Uteiya, ugũ atorh umɛn!>>

¹⁴ Ivangye unga aka anyā umbɔ, unga age, <<Aka azĩ ra abika adzowe idɛm-Num umbɔ anyā umbi.>> Umbɔ awu ru utsĩndĩ uwuku uzĩ, na akerhumbo.

¹⁵ Unying ru umbɔ aka anyā unga aka akerhunga, unga abvui aba atsu ivum akpoi Unum.

¹⁶ Unga aba agba ra adak Uyesu na atar uwɛɛ ru unga. Unga uwi awu uner Usamariya.

¹⁷ Uyesu arhusa age, <<Asi iwea inera usɔka kishoo aka akerhe? Abɔrɔ utɔrḥa angwēmbɔ?

¹⁸ Awu use ukpɔ utsu akpurha awu utsen uwure ikiyikanga unga abvui aba ikpoi Unum?>>

¹⁹ Mɔce unga agɔr unga age, <<Usisok uzĩɔ. Imangmangngo ngge ikerhuwe ungo.>>

Ibiba Iyerhe Unum
(Umat 24.23-28,37-41)

²⁰ Unuma nukpɔ abi Ufarisi arhusa unga age Iyerhe Unum iwuri iba ukang? Uyesu agɔr umbɔ age, <<Ibiba Iyerhe Unum isi iwengge ubinkpi umbi aka inyā ra asumbi,

²¹ Unera asi igɔra age, <Åka anyā nggaye,> use <Nggayo,> ubinkutsu Iyerhe Unum iwu nggu umbi.>>

²² Mɔce unga agɔr angwē imesanga age, <<Ivanga niyɔ ibarɔ, umbi aka ibee inyā unuma unying ri inum Ungwē-Ner, bɔr umbi asi inyāmbi.

²³ Anera awuri igɔr umbi age, <Åka anyā nggawi ri nggimi,> use <Nggawɔ ru nggɔɔ.> Niba azĩmbi, niba adɔsumbi umbɔ.

²⁴ Ubinkutsu unum Ungwē-Ner uwuri iwe ru nyaki inai iki inyaka irhangge afā, usok ru ubang upfunga nggɔɔ uzĩ ubang ukpɔɔ.

²⁵ Bɔr awu ufang unga aka igbaashia ahwa uver abina arherhe nu undan ukpirɛ ukpɛkpɔ unga.

²⁶ <<Ru nyaka ngge iki iwe ri inum Unuhu, rimi hā ikei ngge iki iwe ri ivang Ungwē-Ner.

²⁷ Anera agha na ahwa, apfuna na apfunuwe, utseku unumkpi Unuhu aka atsi ru nggaa ukhukhɔ amē, mɔce amē isopfung aba atsime umbɔ kishoo.

²⁸ <<Iwe ru nyaka ha ri inum Urhutu, anera aka agha na ahwa, agoi na agoyiwe, akau irham na adzin idzin.

²⁹ Bɔr ru unum Urhutu aka adzeka ru Usɔdɔm, umbɔ atsuke urha nggu akāā urha adzeka afā aba atsime umbɔ kishoo.

³⁰ <<Ī, iwuri iwe rimi hā ru unum Ungwē-Ner aka idzeka.

³¹ Ru unum hā uwuruwi aka awu afafā ni itsi uvi iyanga na abinnga awu ra abĩ, unga niba acipuwanga inyanga ake. Rimi hā ikei, uwuku uwe ru usi, niba abvui abanga rĩ iya.

³² Åka ayitu utserha Urhutu.

³³ Kishoo abika abee iførh urhɛmbɔ, umgbɔ uwuri igwirngbɔ. Kishoo abika agwirhuwe urhɛmbɔ, afuførh umgbɔ.

³⁴ Umum idideyiwa umbi, nu utsuu ukpu ha awuri inyāmbɔ inera ivaa nu ukoma unying. Awuri nyanguwe unying na abore unying.

³⁵ Akatsərɛh avaa aka idēē igɔɔ ananga unying. Awuri nyanguwe unying na abore unying.>>*

³⁷ Umbɔ arhusa unga age, <<Awuri iwe rinεε Utejee?>>

Unga agɔr umbɔ age, <<Anangke ukom uku uwe, anang hā amgbɛpɛ iki ikɔng.>>

18

Unyaka arherhe utsərɛhāpfu aka angipa

¹ Mɔce Uyesu adeyiwe angwē imesanga unyaka arherhe aki ifɛn-Num ubɛn ivang na aneke igũ azhe.

² Unga age, <<Utepa nukpɔ uner uwuku utsu uvau aka asi igũa iwei Unum, asi ihwɛngnga uner.

³ Ru uteu ha utsərɛhāpfu ruwɔ akɛyi ru utsa ha anu igɔr unga age, <Umaa utsi ra ateu umum nggu abika akpɛna umum.>

* **17:35** Abvur akɔɔ aki itseng abok aki isha agorke ikei uge, **36 Akatsak avaa ri ichang irham, awuri nyanguwe unying na abore unying.**

4 <<Unga atirhi akpēē, b̄or unga abvui aḡor ra am̄nnga aḡe, <Umum ihw̄eng uḡe umum isi iḡumum iwei Unum, ni isi ihw̄eng anera,

5 b̄or uts̄rh̄āpfu uwur̄e ak̄ena umum iwiwosha. Umum ima iyike unga, utsur ikik̄eyanga izhengge umum.> >>

6 Uteījee aḡe, <<Åka aḡū ubinkpi uner uwuku utsu uvau uwu am̄en aka at̄ār̄h̄ā aka arherhe.

7 Unum asi ikorhuka anernga aka aseng abink̄e aka arhika, abirab̄e aki iciu ru utsuu na atenum ru unga? Unga awuri ad̄ōrh̄ūnga ri iyike umbō?

8 Umum id̄eyiwa umbi, awuri iyikuka umbō ifitem ik̄ei ru ubinkpi umbō aka abee. B̄or Ungw̄ē-Ner aka iba, awuri ikpoa imangmang ru upfung?>>

Unyaka arherhe uner Ufarisi nu uner uwuku uyēisu ikirbi ab̄i

9 Ra abirab̄e aka adzowe imangmang ra atsimbō aḡe umbō arhika, na anu iȳēi abikase, Uyesu arherhe unyaka arherhe uḡe,

10 <<Inera ivaa at̄s̄i if̄en-Num ru uf̄om Iya-Num, unying awu utsa Ufarisi, uwu uvaa awu uner uwuku uyēi ikirbi ab̄i.

11 Uner Ufarisi ha asok abera ad̄ēē af̄en-Num ri itsikamnga aḡe, <A Unum, umum itar uw̄ēe id̄zaa ungo umum iki isi iwemum ru nyaka av̄eu, abika ida irhirhika, abika atoma-dak, use uwuku uyēi ikirbi ab̄i uwur̄e.

12 Umum ikpem igha ubin idiki ivaa ri inuma ut̄ōva, ni idzowe unying ra abina us̄ōka r̄a abink̄e umum iki ikpo kishoo.>

13 <<B̄or uner uwuku uyēi ikirbi ab̄i h̄ā ad̄ēē uku uka. Asi ibera asunga arhisa af̄ā, b̄or abangu ik̄ōknga na aḡe, <A Unum, uḡū atorh umum uner arhim.>

14 <<Umum id̄eyiwa umbi, uner uwuku uyēi ikirbi ab̄i h̄ā abvui az̄i ri iyanga, Unum anyanga unga awu uner uwuku urhika, b̄or asi inyangu utsa uw̄ōr̄ō awea rimi. Ub̄en unerwi aka aberi itsinga, awuri irh̄erhuwe ike. Nu uwuruwi aka arherhi itsinga, awuri ibiberuwe ike.>>

Uyesu nggu angw̄erh̄ā awekaci (Umat 19.13-15; Umar 10.13-16)

15 Anera ik̄ei ak̄ū angw̄erh̄ā awekaci aba ru Uyesu abanga umbō. Angw̄ē imesanga aka anȳā rimi, umbō atserha umbō.

16 B̄or Uyesu ayisa awekaci ha az̄i ru unga, na aḡe, <<Åka aneke awekaci aba ru umum, Åka niba ak̄enmbi umbō, Iyerhe Unum iwu iyi ikp̄umbō.

17 Umum ind̄eyiwa umbi idzidzerhe, ub̄en unerwi aka asi iȳēisa Iyerhe Unum ru nyaku uwekuci, asi id̄ēē at̄s̄ā ri ngge.>>

Uyerhe uner ubin (Umat 19.16-30; Umar 10.17-31)

18 Uyerhu Uyahuda uw̄ō arhusa unga aḡe, <<A umarhem uwuku uze, umum ikorhe uguse ni ikpo urhe uwu uḡbagbaa?>>

19 Uyesu aḡor unga aḡe, <<Awu use utsu ungo uyisa umum uwuku uze? Uwuku uze ashia, Unum ukpekū awu uwuku uze.

20 Ungo uhw̄engo ikpem iȳēe, <Niba ufer̄ō unera, niba utomungo-dak, niba uv̄ep̄ō iv̄eu, niba uḡber̄ō angw̄i utsukuk̄ō unera, udzowe iḡōng ru utengo nu uyango.> * >>

21 Uw̄edz̄em h̄ā aḡe, <<A umarhem, umum iki id̄ōsumum ak̄er̄e ha kishoo rim̄ō, utirhi ri iw̄ēnci.>>

* 18:20 Åka anȳā ik̄ei: Idzi 20.12; Iva 5.16-20.

²² Uyesu aka agū rimi, unga agor unga age, <<Ungo ubor ubina unying ukpekū. Ugoshe abinngo kishoo, udzowe uhweka ra atsūwā, nu uba udōsa umum. Moe ungo uwuri iweo ru ugbeta urherhe ra afā.>>

²³ Unga aka agū rimi, amēnnga aghong akarhārā, ubinkutsu unga awu uner ubin akarhārā.

²⁴ Uyesu arhi unga na agor age, <<Aghong uner ubin aka itsi ri Iyerhe Unum.

²⁵ Idzidzerhe, uwuri ighwōrhungge Urhakumi utsi ra angwi inepurha nu uner ubin aka itsi ri Iyerhe Unum.>>

²⁶ Abika agū rimi, arhusa age, <<Ungaa adēē akpo ififorh?>>

²⁷ Uyesu age, <<Ubin ukpuku unang anera, Unum ananga ukpo.>>

²⁸ Ubitru agor unga age, <<Umēn abe ineke abinmēn kishoo ni idōsa ungo!>>

²⁹ Uyesu agor umbō age, <<Umun indēyiwa umbi idzidzerhe, unera asi ineke iya use utserh, use angwēmbō, use ateinga, use awekaci ri itsi Iyerhe Unum,

³⁰ na asi ikpoa arherhe ru udan ukpirē, ru unum upfung uku ufa uku iba ikei unga akpo urhe uwu ugbagbaa.>>

Uyesu abvui arherha arherhe akpenga

(Umat 20.17-19; Umar 10.32-34)

³¹ Uyesu akūna umbō usōkdūmēn azī ri ibanga, na adēyiwe umbō age, <<Umēn izi ufā Urusharhima, nu kishoo abinke abika asōm Arherhu-Num aka atseng ri itsi Ungwē-Ner awuri itsuafērke.

³² Awuri idzowe unga ra abok atsen abi Uyahuda. Umbō awuri iyeia unga, arhena unga, ashau aci atsuyiwe unga, awuri ikwer unga, na afere unga.

³³ Ru unum untaar unga awuri isoka ikei.>>

³⁴ Bor angwē imesanga asi igū arherhanga ataimbō. Agbena awuwōk ru umbō, nu umbō asi ihwēngmbō ubinkpi unga aka arherhe.

Uner ibvuta asunga ayanguke

(Umat 20.29-34; Umar 10.46-52)

³⁵ Uyesu aka ayoku Ujeriko, uner ibvuta aseī nu ubang utsindā anu ifēn.

³⁶ Ivangye unga aka agū ititōng anera arherhe, unga arhusa age awu use uni izārā?

³⁷ Umbō adēyiwe unga age, <<Uyesu uner Unazarat unga atōng.>>

³⁸ Unga atsarhi irhaknga ayisa age, <<Uyesu! Ungwē Udauda! Ugū atorh umum!>>

³⁹ Abika azērā ra asu Uyesu atserha unga age unga unukutata, bor unga agbisha atsarhi irhaknga age, <<A Ungwē Udauda! Ugū atorh umum.>>

⁴⁰ Uyesu adēē na atsu umbō akū uner ibvuta ha aba ru unga. Unga aka aba ukhapa, Uyesu arhusa unga age,

⁴¹ <<Ungo ubee umum ikorhuwa ungo use?>>

Unga age, <<A Uteijee, umum ibee ikpo inyā anang.>>

⁴² Uyesu agor unga age, <<Uyei inyinyāngo. Imangmangngo ngge ikerhuwa ungo.>>

⁴³ Kanying asunga ayanguke, unga adōsu Uyesu na akpoi Unum. Anera kishoo aka anyā rimi, umbō akpoi Unum ikei.

19

Uzakka uner uwuku uyei ikirbi abi

¹ Uyesu aka atsi ru Ujeriko, na azērā atōng.

² Uner uwɔɔ umɔ itsoka igburh Uzakka, unga awu unggbaashi abika ayei ikirbi abī, na awu ru ubin akarhārā.

³ Abee inyā ungamɔ awu Uyesu ha. Bɔr Uzakka akpinunga asi idēē anyāā Uyesu, anera arhembɔ.

⁴ Nggee unga afi agbaashia azī afū nggaa ucucii abee inyā unga, Uyesu ani itɔng udika ha.

⁵ Uyesu aka azī atsī ra anang ucucii ha, unga abera asunga afafā na agɔr unga age, <<A Uzakka, ucpuwa ififitem, awu ufang umum iki icipa ri iyango irherɛ.>>

⁶ Nggee iki ififitem unga ahwarha acipuwa aba agbanga unga nggu agɔm.

⁷ Anera kishoo aka anyā rimi, umbɔ atirhi ibvun arherhe age, <<Unga azī iwu utsen uner arhim.>>

⁸ Bɔr Uzakka asok adēē na agɔr Utejee age, <<A Utejee, unyā! Icerɛ umum idzowe uteng abinkɛ umum iki iwu ra ake ra atsūwā, ni ifase idikunga inaa ra abirabɛ umum iki igha urhambɔ ri iyei ikirbi abī.>>

⁹ Uyesu agɔr unga age, <<Ififorh iki itsingge ri iya ikere irherɛ, ubinkutsu utsak uwurɛ iganga awu unang Uibrahim.

¹⁰ Ungwē-Ner aba ibee abirabɛ aka agwir, na aforh umbɔ.>>

Unyaka arherhe uazurhfa usɔka (Umat 25.14-30)

¹¹ Anera aka anu igosha akere ha, unga atsīā irherhe unyaka arherhe, ubinkutsu unga aka ayoka itsi Urusharhima, umbɔ akaiferhko uge use Uyesu awuri itsu Iyerhe Unum idzeka kanying ru Urusharhima.

¹² Unga age, <<Utsa uwɔɔ aka akpo imar iyiki ize asok azīā itsim iyerhe ra abī akɔɔ, ra anang aka ader, na abvui aba ra abīnga.

¹³ Nggee unga ayisa agārhangā usɔka, agashuwe umbɔ imang uazurhfa unying anying,* na agɔr umbɔ ikei age, <Āka akū imang hā adzipa utseku umum iki iba.>

¹⁴ <<Bɔr abi utepunga akpēmbo unga, umbɔ adene itser umbɔ azī agɔr unga age, <Umen isi ibemumen ungo uwu uyerhamen.>

¹⁵ <<Umbɔ aka atsīme iyerhanga, unga abvui aba ri iya. Unga atsu umbɔ ayisuwe agārhangā hā, unga aka adzowe imang hā. Abee inyā angwīkɛ umbɔ aka akpo atoma ri idzidzipambɔ.

¹⁶ <<Uwu inggbaashia aba adēē ra asunga na age, <A uteiya, imang uazurhfango hā ikūwā umum uazurhfa usɔka.>

¹⁷ <<Uteiyanga age, <Īhī, ungo udēē, ugārhū uwuku uze, ubinkutsu ungo uweɔ ri idzidzerhe ru ubin ukpuku uci, umum iwuri Īdzaamum ijee itepa usɔka.>

¹⁸ <<Uwu uvaa aba age, <A uteiya imang uazurhfango hā ikūwā umum uazurhfa atɔɔ.>

¹⁹ <<Uteiyanga agɔr unga age, <Īhī, ungo udēē, ugārhū uwuku uze, ubinkutsu ungo uweɔ ri idzidzerhe ru ubin ukpuku uci, umum iwuri Īdzaamum ungo iyerhe itepa itɔɔ.>

²⁰ <<Mɔcɛ ugārhū uwɔɔ aba age, <A uteiya, imang uazurhfango hā iye, umum iwɔke ru utatorho.

²¹ Umum igū iwei unga, unga ughong ikorhi iferhe. Nu ubema abinkɛ ungo uku usi ingwēɔ, nu ugberɔ ubinkpi ungo uku usi idosɔ.>

* **19:13** Imang uazurhfa unying ha iwu imang afēē ataar.

22 <<Unga agor unga age, <Ungo ugārhā uwuku utārḥā, umum ikū arherhe angwīngo itsu ungo uvau. Ungo uhwengngo umum ighong ikorhi iferhe, ni ibee abinke umum iki isi ingwēmum, ni Igbeṭū abinke umum iki isi idoimum?

23 Awu use utsu ungo isi itsukukō imangmum ru ubanki, umum iki iba icere iyei ngge nggu angwingge?>

24 <<Mōce unga agor abika adēē umō age, <Āka ayeise imang uazurhfamum unying hā ru unga, āka adzowe ru uwōrō uwu uazurhfa usōka.>

25 <<Umbō agor unga age, <A uteiya, awea ra uazurhfa usōka.>

26 <<Unga age, <Umum ideyiwa umbi, uwuruwi aka awe ru ihwihweng awuri itomuwe unga akpo arherhe. Uwuruwi aka ashia, awuri iyese ungwērḥi ihwihweng ha unga aka awerangge.

27 Icere, anggamtsakmum aka asi ibemumbō umum iki iwu uyerhambō, āka akūna umbō aba ngge na afere umbō ra asumum.> >>

Uyesu atsī ru Urusharhima

(Umat 21.1-11; Umar 11.1-11; Uyoh 12.12-19)

28 Uyesu aka arherhe akere amaa, unga agbaashia azīā ufā Urusharhima.

29 Unga aka ayoka uteu iyiki ici iyi Ubetafaji nu Ubetani udiki igū iyōrō umbō iki iyisa age Igū Acucii Uzaitun, unga adene angwē imesanga avaa agor umbō age,

30 <<Āka atsī ru uteu ukpuku uci nggō ra asumbi, uben itsitsīmbi, umbi awuri inyāmbi ungwē uzḥika aka abow adēē, uwuruwi unera anasi ifūā umgbō. Āka agarhā umgbō akū aba ngge.

31 Unera aba arhusunga umbi age, <Awu use utsu umbi agarha umgbō?> Āka adeyiwe unga uge, <Awu Utejee abeea umgbō.> >>

32 Aborō unga aka adene umbō agbaashia, azī anyā umgbō ru nyaka unga aka adeyiwe umbō.

33 Umbō aka adēē igarhu ungwē uzḥika ha, abi uzḥika ha arhusa umbō age, <<Awu use utsu umbi anu igarhu ungwē uzḥika ha?>>

34 Umbō age, <<Utejee unga abeea umgbō.>>

35 Umbō akū umgbō aba ru Uyesu, abetuwe atorhambō nu undzingmbō, Uyesu afū aseī nu umgbō.

36 Unga awu ru uzārḥā, anera abetuwe atorhambō nu utsīndiā.

37 Ivangye unga aka aba akhapa ri icipa ri Igū Acucii Uzaitun, kishoo ikikōng angwē imesa atsīmbo anggōm, akpoi Unum nggu irḥem ikerketangge ra abin idzeu kishoo umbō aka anyā.

38 Agor age, <<Idorh iwe nggu uyerhe uwi aka aba ri itsok Utejee!

Ididōr ra afā, nu ikpikpoi afafā!>>†

39 Bōr abi Ufarisi abō ri ikikōnga agor Uyesu age, <<A umarhem, utserha angwē imesango!>>

40 Unga agor umbō age, <<Umum ideyiwa umbi, abere ha aba anukutata, atarḥ awuri idze aciuke.>>

41 Unga aka ayoka Urusharhima na anyā utepa, unga aciuke akpe uteu ha.

42 Na age, <<Uda umbi awuri ihwengmbi abinke aki ikūwā ididōr! Bōr nggaye umbi asi idēē anyāmbi.

43 Inuma niyō ibarō anggamtsakmbi awuri idzin ufōm adzipa umbi. Abi iwa awuri ikena umbi amaa inanga, na ayōm umbi.

† 19:38 Āka anyā ikei: Amb 118.26.

⁴⁴ Awuri ikwɛr umbi atar nu abĩ, umbi nggu awɛkaci ra abangdzinmbi. Asi inekukumbɔ utarh unying nu undakakpɔ, ubinkutsu umbi asi ihwɛngmbi ivang ibiba Unum ru umbi.>>

Uyesu ri Iya-Num

(Umat 21.12-17; Umar 11.15-19; Uyoh 2.13-22)

⁴⁵ Mɔcɛ unga atsi ru ufɔm Iya-Num, na awayiwe abika agoyiwe abin.

⁴⁶ Agɔr umbɔ agɛ, <<Atsɛngmbɔ agɛ, <Iyamum iwu iya iki ifɛn-Num,‡> bɔr umbi atsu ike iwe anang awoi avɛu!§>>

⁴⁷ Ubɛn unuma unga amesuwe ru ufɔm Iya-Num. Bɔr ateiya abika adzowe idɛm-Num, nu abika amesuwe Ikpem nu anggbaashi anera abee ifɛr unga.

⁴⁸ Rimi hã asi ikpombɔ udĩkpi umbɔ aka ikorhe, ubinkutsu anera kishoo ayurhi ra arherhanga.

20

Acang ijee Uyesu

(Umat 21.23-27; Umar 11.27-33)

¹ Unuma nukpɔ unga aka anu imesuwe anera ru ufɔm Iya-Num, unga aka adzowe Isarhe Iyiki Ize, ateiya abika adzowe idɛm-Num na abika amesuwe Ikpem Umusa nu akakũmbɔ, aba agɔr unga agɛ,

² <<Udɛyiwa umɛn ungo ukũ ijee iyikisong ukorhi ifɛrha iyɛɛ ha? Ungamɔ adzaa ungo ijee?>>

³ Unga agɔr umbɔ agɛ, <<Umun ibee irhusa umbi, àka adɛyiwa umun.

⁴ Ubɔtisima Uyohana udzeka afã use udzeka anera?>>

⁵ Umbɔ akɛki itsũwã nggu adɔkambɔ, agɛ, <<Umɛn iba igɔr ugɛ, <Udzek ra afã, > unga awuri irhusa umɛn agɛ, <Awu use utsu umbi ashimbi ri imangmang ru unga?>

⁶ Bɔr umɛn iba igɔr ugɛ, <Udzek ra anera, > umɛn igũ iwei anera abɛɛɛ, ubinkutsu, umbɔ anyangu Uyohana awu uner uwuku usɔm Arherhu-Num.>>

⁷ Nggee umbɔ agɔr unga agɛ, <<Umɛn isi ihwɛngmɛn anangkɛ umgbɔ uku udzɛ.>>

⁸ Uyesu agɔr umbɔ agɛ, <<Umun igamum isi ídɛyiwamum umbi umun ikũ ijee iyikisong ikorha abin hã.>>

Unyaka arherhe ri itsi abi irham imang

(Umat 21.33-46; Umar 12.1-12)

⁹ Uyesu arherhuwe anera unyaka arherhe ugɛ, <<Unera nuwɔ akau icang irham inebe, na adzowuka abi irham imang, na aziã uteu ukpɔɔ aziã adãrhũnga.

¹⁰ Ivang inebe ha iki ibĩ, unga adene agãrhãnga ra abi irham imang hã agɛ, umbɔ adzowe ikpũrhã inebe ha ri icangnga, bɔr abi irham imang hã akwɛr ugãrhã hã na adene unga aziã abok aka atãrhã.

¹¹ Unga adene ugãrhũ uwu uvaa, uwu ha ikɛi umbɔ akwɛr na atsuyiwe unga atsa na awayiwe unga aziã abok aka atãrhã.

¹² Unga ana adene uwu untaar ikɛi, uwu ha umbɔ atsuyiwe unga isɔɔ na atare unga adzeka.

¹³ <<Mɔcɛ uner icang hã agɛ, <Umun ikorhi iguse ucɛ? Umun iwuri idene ungwɛmum uwuruwi umum iki ibema, use umbɔ awuri idzowukumbɔ imor unga.>

14 <<Bor ivangye abi irham imang hã aka anyã unga, umbõ akaki itsũwã nggu adõkambõ age, <Uwẽrẽ unga awu uner ukam hã. Umẽn ifere unga nu ukam hã uwu ukpumẽn.>

15 Nggee umbõ atare unga ru undzing ufõm icang hã, na afere unga.

<<Ude ice, uner icang irham hã awuri ikorha aguse nggu umbõ?

16 Unga awuri iba atsĩme abi irham imang hã, na adzowe icanga ru aner abõõ.>>

Ivangye anera aka agũ rimi, umbõ age, <<Akẽrẽ ama aneke iwe rimi!>>

17 Uyesu arhi umbõ, na arhusa age, <<Awu use uwu agben itseng Arherhu-Num iki igõr uge,

<< <Utarhkpi abi idzin aka akpẽmbõ,

ukpu ha uwu utarh angboki idzina>*>

18 Uben unerwi aka igba ni itsi utarh ha, akpurha ashaka. Nu uwuruwi utarh ha uku igba nú unga, ukpurhu ugõke unga.>>

Arhusu ifai ikirbi abĩ ru Ukaisar

(Umat 22.15-22; Umar 12.13-17)

19 Abika amesuwe Ikpem Umusa nu ateiya abika adzowe idẽm-Num abee utsĩndiwi umbõ aka idzur unga kanying, umbõ ahwẽngmbõ uge arherhe unyaka arherhe akẽrẽ ri itsimbõ. Bor umbõ anu igũ iwei anera.

20 Adene anera aZĩ akhapa ru unga, na akpeta age umbõ arhika. Abee idzur Uyesu ri irhem arherhanga na atsuke unga ru ubok ijee ugomna.

21 Nggee aner ha umbõ aka adene arhusa unga age, <<A umarhem, umẽn ihwẽngmẽn arherhango nu imesango irhika, ungo ushiõ ri itẽngasu, ikei ungo umesuwe anera idzidzerhe ru utsĩndĩ Unum uku urhirhiki.

22 Irhikungge umẽn ifai ikirbi abĩ ru Ukaisar use isi irhikungge?>>

23 Bor unga anyã ikoiambõ unga agõr umbõ age,

24 <<Àka adeyiwa ishaa imang hã. Awu uzirhZĩ ungaa, nu itsok ungama iwu umõ?>>

25 Umbõ age, <<Ukaisar.>>

Unga agõr umbõ age, <<Àka adzowe Ukaisar ubin ukpu Ukaisar, na adzowe Unum ubin ukpu Unum.>>

26 Umbõ afõr idzur unga adambõ ra arherhake unga aka arherhe ra asu anera. Adzeidzeu ri idzipa arherhanga na akpurha anukutata.

Arhusa arherhe isoku udzak

(Umat 22.23-33; Umar 12.18-27)

27 Ice abi Usaduki agõr age isok ra akpe ishingge. Abõõ aba ru Uyesu arhusa age,

28 <<A umarhem, Umusa atsenga umẽn age, unera aba akpea na abõruka utsẽnga ashia ru ungwẽ, awu ufang ungwẽmbõ anyangu ukam utsẽrh ha na amare awekaci ru ungwẽmbõ.

29 Akatsak abõõ rabõ utõõva anambõ awu unying. Uwu inggbaashia apfunu utserh, ashia ru ungwẽ na akpea.

30 Uwu uvaa anyangu ukam utserh ha na akpea rimi hã.

31 Mõce uwu untaar apfuna unga. Ikei ru nyaka ha, uwu utõõva apfunu utserh ha na akpe asi ibõruka ungwẽ.

32 Ri imimasha utserh ha akpea.

33 Ru unum isok ra akpe, awuri iwu utsẽ ungaa ru umbõ? Ubinkutsu umbõ utõõva ha apfunumbõ unga.>>

34 Uyesu agõr umbõ age, <<Anera ru upfung ukpirẽ apfuna na apfunuwe,

* 20:17 Àka anyã ikei: Amb 118.22.

³⁵ b̄or abirab̄e aka imēē isok ra akpe ik̄ei, aseī nggu upfung ukp̄or̄o uku iba asi ípfunumb̄o, asi ídzowukumb̄o ípfuna.

³⁶ Umb̄o asi íbvui akpemb̄o, umb̄o awu ru nyaka ípfu itser-Num. Awu angwē Unum, umb̄o aka asok ra akpe.

³⁷ Ik̄ei Umusa adeyika uḡe abika akpe awuri isokmb̄o. Ra arherhake unga aka arherhe ru ufum uku ugar urha, unga aka ayisu Utejee, Unum uwu Uibrahim, nu Unum uwu Uishaku, nu Unum uwu Uyakubu.[†]

³⁸ Unga asi iwea Unum uwu ikom, b̄or awu Unum uwu abi urhe, ru unga kishoo awu ru urhe.>>

³⁹ Ab̄o abika amesuwe Ikpem age, <<A umarhem, ungo urherhe m̄on̄o.>>

⁴⁰ M̄oce umb̄o ashimb̄o ri ikeramen iyiki irhusa unga arherhe ak̄o.

Ukiristo awu Ungwē ungaa?

(Umat 22.41-46; Umar 12.35-37)

⁴¹ M̄oce Uyesu aḡor umb̄o age, <<Awuri ikorha aguse na aḡor age, Ukiristo awu ungwē Udauda?

⁴² Udauda nibikanga aḡor ru Ubvur Ambom age,

<< <Utejee aḡor Utejeemum age,

<<Usei ru ubok ughamum,

⁴³ utseku umum iki itsu anggamtsakngo

ru andaidakngo.>> >[‡]

⁴⁴ Udauda ayisa unga age, <Utejee>. Ude awuri ikorha aguse na awu ungwēnga?>>

Uyesu ayare igoi abika amesuwe

Íkpem Umusa

(Umat 23.1-36; Umar 12.38-40)

⁴⁵ Ivang anera aka anu ikpeto, Uyesu aḡor angwē imesanga age,

⁴⁶ <<Àka angwēdz̄en nggu abika amesuwe Ikpem. Umb̄o abee itsim atorho akaḡong azērh̄a, abee anera aghwe umb̄o ri inang iz̄ee, ik̄ei umb̄o abee anera adzise umb̄o anang iseī aka aze ra ab̄a if̄en-Num, nu anang iseī aka aze ra anang irhowa.

⁴⁷ Umb̄o awu abika aghawe abin atsērh̄āpfu na avur ayamb̄o, na adarhi ider if̄en-Num iyi igbana. Ikp̄u umb̄o awuri itsu umb̄o ufai akarh̄ārh̄a.>>

21

Iz̄ūw̄u uts̄ērh̄āpfu

(Umar 12.41-44)

¹ Uyesu aka abera arhi anyā, abi ubin aka atsuyi iz̄ūw̄āmb̄o ri ijara iz̄ūw̄ā ru uf̄om Iya-Num.

² Unga ik̄ei anyā uts̄ūw̄u uts̄ērh̄āpfu iganga aka atsuke ungwērh̄ī íshaa imang ívaa um̄o.

³ Unga age, <<Uмум indeyiwa umbi idzidzerhe, uts̄ūw̄u uts̄ērh̄āpfu uwure ats̄u ananga ab̄o kishoo.

⁴ Kishoo adzowe iz̄ūw̄āmb̄o ri iwu ru ubinmb̄o. B̄or unga ri its̄ūw̄ānga, unga adzowe kishoo ubinkpi unga aka awu ra ukp̄o.>>

Atsar imimaa upfung

(Umat 24.1-35; Umar 13.1-31)

[†] 20:37 Àka anyā ik̄ei: Idzi 3.6. [‡] 20:43 Àka anyā ik̄ei: Amb 110.1.

⁵ Angwē imesanga aboo anu irherhe arherhe ra abinke umbō aka akū agbishu Iya-Num, nggu atarh aka aze nu izūwāyε umbō aka adzise ru Unum, bōr Uyesu age,

⁶ <<Aba awu abin hā umbi aka azerhe, ivanga niyō ibarō utarh unying umbō asi īneke ukpō utsorhukpō nu undakakpō, awuri isituwe ake kishoo.>>

⁷ Umbō arhusa unga age, <<A umarhem, iferhe ha iwu ukang? Utsar ukpukusong ikei umbō aka inyā ri ivangyε ngge iki iyok?>>

⁸ Unga age, <<Āka angwēdzēn utsur umbō arhemmbō umbi. Ubinkutsu anera arherhe aka iba ri itsokmum, umbō awuri igōr age, <Umum iwu unga,> nu <Ivanga iki iyongge.> Niba adosumbi umbō.

⁹ Umbi aba agūmbi isarhe iwa nu isoyi anang, niba agūmbi iwei. Awu ufang iferhi iyerε ha igbaashia ikorhe, bōr isok upfung isi īwengge kata.>>

¹⁰ Mōce unga agōr umbō age, <<Abī nggu abī akase awuri itang iwa nggu adakake. Iyerha abī nggu iyerha abī akase awuri itang iwa nggu adakake.

¹¹ Umō awuri izusu upfunga akarhārā, ikei imerh nggu ikpo ri inanga irheirhe. Abin iwei ikei nu atsar agōgōngake aki idzeka afā.

¹² <<Bōr umbō awuri idzaa umbi uver, na adzowe umbi ra anang aka avarha arherhe aki abi Uyahuda* na atsuke umbi ra abā ifen-Num nu ra agborzi, na atsu arherhe ri itsimbi ikei ra ayerhe nu agomna, ubinkutsu umbi awu abimum kata.

¹³ Akere ha awuri iwu atsīndīke umbi aka idēyiwe umbō isarhe ri itsimum.

¹⁴ Bōr āka atsu amenmbi, niba agūmbi ighong ubin umbi aka irherhe akaa atsimbi.

¹⁵ Ubinkutsu umum iwuri idzaamum umbi irhem nu itsoi arherhe akirake angamtsakmbi asi īwembō ru uning na akpēmbō.

¹⁶ Ateimbi, angwēmbi, abi ubāmbi, nu awerhambi awuri ighambō adakmbi. Awuri iferukumbō aboo ru umbi.

¹⁷ Anera kishoo awuri ikpēmbō umbi ri itsimum.

¹⁸ Bōr igwar itsimbi unying isi īgwirngge.

¹⁹ Awu ibibimambi iwuri idzaa umbi urhe.

²⁰ <<Ivangyε umbi aba anyā abi iwa akan adziir Urusharhima, umbi ahwengmbi ugε itsitsimngge iki iyongge.

²¹ Mōce abirabe aka awu ru Uyahudiya atī afū ra akpowa. Abirabe aka awu ru utepa atī adzeka. Nu abika awu ra awiya niba atsīmbo utepa.

²² Ubinkutsu ivang iyiki itsu ufai riye, iki itsuifer kishoo abinke abika asōm Arherhu-Num aka atseng.

²³ Atorhmbi akatserh abika awu ra ana nu abika akpōm awēkaci ri ivang hā! Uver akarhārā uwuri icipuwakpō nu abī, nu avōm ikei iwuri igba ra anera.

²⁴ Awuri ifere aboo nggu akon aka ader, ikei awuri idzui aboo akū azī igārā ra abīā kishoo. Atsen abi Uyahuda aba avur Urusharhima ukpō uwe ukpumbō utseki ivangmbō iki iba itsuifer.

²⁵ <<Awuri inyāmbō atsar ri ishaa unum, ufε nu idzεεr. Nu abīā ikei, anera kishoo amēnmmbō awuri ida, umbō awuri igū ighong akarhārā, ru ubvun nu ighwighwii ukau ukugōng.

²⁶ Anera awuri igbiwa uvermbō uzīkpō iwei ra abin hā aka ikorhe ru upfung, na awuri izusa abin akagōng afafā.

²⁷ Ri ivang hā umbō aka inyā Ungwē-Ner iki iba ra amεε nggu ijee ri ikpikpoi akarhārā.

* **21:12** Abā ifen-Num awu anang aka avarha arherhe abi Uyahuda.

²⁸ Iferhe iyere iba itirhugge, aka agbisha adēē aker, ubinkutsu ivang ififorhmbi iki iyongge.>>

²⁹ Uyesu arherhuwe umbō unyaka arherhe age, <<Àka arhi ucucii uvorhvo nggu acucii akā kishoo.

³⁰ Umbi aba anyā umgbō utirhi izēē ayerhe aka afa, umbi nibikambi ahwengmbi uge ikpūrhūnga isi idārhūngge ni iba.

³¹ Rimi hā ikei, umbi aba anyā iferhe iyere ikorhungge, umbi ahweng age Iyerhe Unum iki iyongge.

³² <<Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, udan ukpire usi itōngkpō utseku iferhe ha kishoo iki ikorhe.

³³ Afā nggu abi awuri itōngke, bōr arherhamum asi itōngke.

Arherhe isei idzeu ivang

³⁴ <<Àka angwēdzēn, utsur amēnmbi ayana atsike ri ihwihwa nu amēn akatārān nu iferhkō ibee abin upfung. Unum hā uba udzur umbi ru nyaku ungurhi.

³⁵ Ubinkutsu iwuri iba ra atsi anera kishoo abika awu ru upfung.

³⁶ Àka adzeu uben unuma na afēn-Num age umbi ama akpō iker iyiki ishōr ri kishoo abin hā aka ikorhe, umbi awuri idēēmbi ra asu Ungwē-Ner.>>

³⁷ Uben unuma Uyesu amesuwe ru ufōm Iya-Num, nu untsuuka unga aka isaka adzeku utepa amaa utsuu ni igūye umbō iki iyisa Igū Acucii Uzaitun.

³⁸ Uben igōkpeka anera kishoo aka isaka azī ru ufōm Iya-Num agūsha arherhanga.

22

Uyahuda abemunga ighadak Uyesu

(Umat 26.1-5; Umar 14.1-2; Uyoh 11.45-53)

¹ Irhowu Uborodi ukpuku Usheru Uga iki iyongge. Umbō aki iyisa Irhowa Iyiki Igar Utōng.

² Ateiya abika adzowe idēm-Num nu abika amesuwe Ikpem agū iwei anera, nggee umbō abee udī ukpuku ufer Uyesu ri iwōk.

³ Mōce Ushaitan atsī ru Uyahuda, uwu umbō aki iyisa Uiskariyoti, unying ra angwē imesanga ha usōkdūmēn.

⁴ Uyahuda azī ra ateiya abika adzowe idēm-Num nu anggbaashi abika adzeu ufōm Iya-Num akēka arherhe nggu umbō ubinkpi unga aka ikorhe na adzowe Uyesu ru ubokmbō.

⁵ Umbō agōm na abemi ifai unga uhwek.

⁶ Uga abemuwe na abee ugarha unga aka idzowe Uyesu ri ivangye anera aka asi ihwengmbō.

Ubin igha Irhowu iyiki Igar Utōng

(Umat 26.17-25; Umar 14.12-21; Uyoh 13.21-30)

⁷ Unum Irhowa Uborodi ukpuku isheru uga uku uba uwe, unumkpi umbō aka ingwā ungwē itsurhi iyi Irhowa Iyiki Igar Utōng adzowe idēm-Num.

⁸ Uyesu adene Ubitru nggu Uyohana age, <<Àka azī akorhuwa ubingha Irhowa Iyiki Igar Utōng umēn iki igha.>>

⁹ Umbō arhusa unga age, <<Ungo ubee umēn ikorhe rinē?>>

¹⁰ Unga agōr umbō age, <<Umbi aba atsīmbi ru utepa, umbi awuri igbop-umbi unera aka atsā idzum amē. Àka adōsa unga azī ri iyake unga aka itsī,

¹¹ àka adeyiwe uteiya iyaa uge, <Umarhem agōr age, <<Ubāā ungwēkpō umum iki igha Irhowa Iyiki Igar Utōng nggu angwē imesamum?>> >

¹² Unga awuri ideyiwanga nggaa ubā ri ubā afā nggu abina ru unōrkang. Umō umbi aka ikorhuwa abina kishoo.>>

¹³ Umbō azīmbo azī anyā abina kishoo ru nyaka Uyesu aka adeyiwe umbō. Nggee umbō akorhu ubingha Irhowa Iyiki Igar Utang.

Ubingha Utejee

(Umat 26.26-30; Umar 14.22-26; 1Uko 11.23-25)

¹⁴ Ivanga iki iwe, Uyesu nggu abi itsernga aseī ra anang ubingha.

¹⁵ Unga agor umbō age, <<Umum iki īmeni ikponi igha ubingha Irhowa Iyiki Igar Utang iyerē nggu umbi ni idārhi ihwa ayetnum.

¹⁶ Umum ideyiwa umbi, umum isi ībvui ighamum ngge utseku unumkpi ngge iki itsuifer ri Iyerhe Unum.>>

¹⁷ Unga anyangu ukpewa ha, atar uwēē ru Unum na age, <<Āka ayei agasha kishookambi.

¹⁸ Umum ideyiwa umbi, umum isi ībvui ihwamum amē inebi utseku Iyerhe Unum iki ība.>>

¹⁹ Na anyangu uborodi, atar uwēē na atsōka ukpō adzowe umbō, na age, <<Ukpere awu iyormum umbō aka adzaa ru umbi. Āka akorhe rimi hā na ayita umum.>>

²⁰ Ru nyaka ha, umbō aka amaa igha ubingha, unga anyangu ukpewa age, <<Ukpewa uwure awu ibibemuwe-Num iyiki ifa iki itsuifer ra adzirhmum, aka idzek agba ru umbi.

²¹ Bōr aka anyā ubok unerwi aka igha adakmum usei igha ubingha nggu umum nu utebur.

²² Ungwē-Ner awuri ikpe ru nyaku Unum aka abee, bōr atorh uner ha aka agha adaknga.>>

²³ Mōce angwē imesa atirhi irhusa adōkambō age awu ungamo ru umbō awuri ikorhe akere ha.

²⁴ Ikei uning usomgbō ru umbō age awu ungamo awuri iwu uwuku ugōngmbō.

²⁵ Uyesu agor umbō age, <<Ayerhe atsen abi Uyahuda aka isaka adeyiwe iyerhe ra anermbo. Anggaashimbō ikei aka isaka ayisa atsimbō uge umbō awu <abika ayike anermbo.>

²⁶ Bōr umbi, ishingge rimi. Uwuku ugōnga ru umbi unga awu uwēkucia, uyerhe ikei awu ufang unga awe ugārha.

²⁷ Awu ungamo awu uwuku ugōnga, uwuku usei na agha use ugārha? Asi iwea uwuku usei na agha? Bōr umum uwe ru umbi ru nyaku ugārha.

²⁸ Awu umbi adēē nggu umum ri kishoo ivang iyiki ivarha arherhamum.

²⁹ Umum itsima umbi iyerhe, ru nyaku Utēmum aka atsimba umum iyerhe.

³⁰ Ngge itsū umbi ama agha na ahwa nggu umum nū uteburmum, ri Iyerhamum, na aseī ra anang iseī Iyerhamum na avarhuwe arherhe anang usōkdūmen aki Uisairha.

³¹ <<A Usiman, a Usiman, Ushaitan aka arhusa abee itsitseka umbi ru nyaka umbō iki itsēki itsem.

³² Bōr umum iki ifen-Num ru ungo Usiman uge, imangmango niba ig-bangge. Ri ivangye ungo iki idzipa, ungo ufituwe angwēmbi.>>

³³ Bōr unga agor age, <<A Utejee, umum iwuri izī ugborzī nggu ungo ni ikpe nggu ungo.>>

³⁴ Uyesu agor unga age, <<Umum ideyiwa ungo Ubitru, ungo uwuri itseyingo ihweng umum idiki itaar irhere ni ikō idārhi igber ukpee.>>

³⁵ Mōce Uyesu arhusa umbō age, <<Ivangye umum iki idena umbi adzek, umbi asi inyāngumbi imang, ukpoka, nu abadak, umbi asheru use?>>

Umbɔ age, <<Ubin shikpɔ.>>

³⁶ Unga agɔr umbɔ age, <<Bɔr icɛɛ ungo uba uweɔ ru ukpoki imang, unyanga nu ibɛi ikɛi, ungo uba ushiɔ ri ikon ikider, ugoshe atorhango nu ugoi unying.>>

³⁷ Itsɛng Arherhu-Num hã iki igɔr uge, <Avarha unga ra abi uvau,>* awu ufang ngge itsuifer ri itsimum. Īĩ, ubinkpi umbɔ aka atsɛng ri itsimum, awu ufang ngge itsuifer.>>

³⁸ Angwɛ imesanga age, <<A Uteijee, unyã akon aka aderke avaa.>>
Unga agɔr umbɔ age, <<Awu mɔnɔ.>>

Uyesu afɛn-Num ni Igũ Acucii Uzaitun

(Umat 26.36-46; Umar 14.32-42)

³⁹ Uyesu adzek azĩ afũã Igũ Acucii Uzaitun ru nyaka unga aka abayi, angwɛ imesanga asok adɔsa unga.

⁴⁰ Unga aka azĩ atĩ ra anang hã, unga agɔr umbɔ age, <<Àka afɛn-Num, utsur umbi agbambi ru undeya.>>

⁴¹ Unga abɔre umbɔ na agɔpa azĩã anang aka ader ru nyaki itang utarh. Unga atararhu na afɛn-Num.

⁴² Age, <<A Ute, ungo uba ubeengo, ungo uma unyanguwa ayetnum akɛɛ. Rimi hã, asi iwe ibibee umum bɔr ibibee ungo ikorhe.>>

⁴³ Nu ipfu itser-Num idzeka afã akapɛng ru unga ifituwe unga.

⁴⁴ Awu ru uver akarhãrhã, na amina asunga na afɛn-Num. Izipunga idzek irhong nu abĩ ru nyaka adzirh.

⁴⁵ Unga aka amaa ifɛn-Num na azĩ ra angwɛ imesanga, unga akpo umbɔ awu ru urhɔ, azhe ida amɛn.

⁴⁶ Unga arhusa umbɔ age, <<Awu use utsu umbi arharhɔ? Àka asisok afɛn-Num utsur umbi agbambi ru undeya.>>

Idzidzur Uyesu

(Umat 26.47-56; Umar 14.43-50; Uyoh 18.2-11)

⁴⁷ Anasi ibvura angwĩnga, ikikɔng anera iba, nu uner ha umbɔ iki iyisa Uyahuda, unying ru umbɔ usɔkdũmɛn hã, agbaashia ru umbɔ adɔsa. Unga aba awumu Uyesu na ashor atamnga.

⁴⁸ Bɔr Uyesu arhusa unga age, <<A Uyahuda, ungo uwuri ighadak Ungwɛ-Ner nggu ishor atam?>>

⁴⁹ Ivangyɛ abika adɔsu Uyesu aka anyã ifɛrhe ha iki iwuri ikikorhe, umbɔ age, <<A Uteijee, umɛn ikũ akon aka adermɛn ingbɛya umbɔ?>>

⁵⁰ Unying ru umbɔ atsũ ikon iyiki idernga agbɛr ugãrhũ Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num, azharhuwe uto ubok ughanga.

⁵¹ Bɔr Uyesu age, <<Īĩ àka aneke umbɔ rimi!>> Na abangu uto ugãrhã hã akerhuwe ukpɔ.

⁵² Mɔɛ Uyesu agɔr ateiya abika adzowe idɛm-Num, nu anggbaashi abika adzɛu Iya-Num, nu akakũ aka aba ru unga age, <<Umbi adzeka nggu akon aka ader nu igbong ugeɛ umbi aba idzur uvɛu?>>

⁵³ Ubɛn unuma umum iwu nggu umbi ru ufɔm Iya-Num, umbi asi iberu ubokmbi adzurmbi umum. Bɔr awu ivangmbi riye ri iyerhe uzĩ.>>

Ubitru atseyinga ihwɛng Uyesu

(Umat 26.57-58,69-75; Umar 14.53-54,66-72; Uyoh 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Mɔɛ umbɔ adzur unga, akũna unga azĩmbɔ ri iya Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num. Ubitru azɛrhã uku ukaa adɔsa umbɔ.

* **22:37** Àka anyã ikɛi: Uish 53.12.

⁵⁵ B̄or umb̄o aka atai urha ra ateu uf̄om iya na akana aseĩ um̄o, Ubitru aseĩ nggu umb̄o.

⁵⁶ Una igārḥā nuw̄o aseĩ um̄o akhapa ru irhirhang urha, arhi Ubitru, na age, <<Uner uwur̄e awu nggu unga.>>

⁵⁷ B̄or unga atseyi age, <<A una ḥā, umum isi ihweng unga.>>

⁵⁸ Ivanga ukunjiir iki it̄ong, utsa uw̄o ikeĩ anyā unga na age, <<Ungo igango uwu nggu umb̄o.>>

Ubitru age, <<A utsak ha, umum isi iwumum nggu umb̄o!>>

⁵⁹ Ukara unying uba ut̄ong, utsa uw̄o ikeĩ aḡor age, <<Asi iwea ubin itsei, utsak uwur̄e awu nggu unga, ubinkutsu awu utsa Ugarhirhi.>>

⁶⁰ Ubitru age, <<A utsa ha, umum isi ihweng ubinkpi ungo uku urherhe.>> Unga ana awu ra arherhe nu iko igberngge ukpee.

⁶¹ Uteijee adzipa arhi Ubitru. M̄oce Ubitru ayitu urhem Uteijee aka arherhe nggu unga age, <<Ungo uwuri its̄eyingo ihweng umum idiki itaar, ni iko id̄orhi igber ukpee irher̄e.>>

⁶² Unga asok adzek ra awiya na aciu na ad̄ong akarḥārḥā.

Aȳei Uyesu

(Umat 26.67-68; Umar 14.65)

⁶³ Abirab̄e aka akp̄om Uyesu aȳeia unga na akw̄er unga.

⁶⁴ Akū atorho abope asunga na arhusa unga age, <<Us̄om Arherhu-Num! Ungam̄o akw̄er ungo?>>

⁶⁵ Arherhi irhem iyiki itārḥā irḥeirḥe arhena unga.

Uyesu ra ateu anggbaashi abi Uyahuda

(Umat 26.59-66; Umar 14.55-64; Uyoh 18.19-24)

⁶⁶ Ukpee uku usar, ikik̄ong akakū abi Uyahuda, nu ateiya abika adzowe id̄em-Num nu abika amesuwe Ikpem ak̄ong nu umb̄o akū Uyesu azī ru umb̄o.

⁶⁷ Umb̄o arhusa unga age, <<Ungo uba uwu Ukristo, us̄oma um̄en.>>

Uyesu adzipa aḡor age, <<Umun iba is̄oma umbi, umbi asi íwembi ri imangmang ru umum.

⁶⁸ Umum ĩba irhusa umbi, umbi asi ídzipumbi urhem.

⁶⁹ B̄or udzur ic̄er̄e uzī, Ungw̄ē-Ner awuri isei ru ubok ugha Unum uwu ukuḡong.>>

⁷⁰ Umb̄o kishoo arhusa age, <<Ungo uwu Ungw̄ē Unum?>>

Unga adzipa aḡor age, <<Awu umbi arherhe.>>

⁷¹ M̄oce umb̄o age, <<Um̄en ibee ideka iyikisong ikeĩ? Um̄en iki igūm̄en ra angw̄inga.>>

23

Uyesu ra asu Ubirhatu

(Umat 27.1-2,11-14; Umar 15.1-5; Uyoh 18.28-38)

¹ M̄oce umb̄o kishoo asok akūna unga azīm̄o ru Ubirhatu.

² Atirhi irhena unga age, <<Um̄en inyā utsak uwur̄e ad̄ēē idzunuwe abim̄en. Unga aḡor age anera niba afaim̄o ikirbi abī ru Ukaisar, anu iḡor age, unga uwu Ukristo, uȳerhe.>>

³ Nggee Ubirhatu arhusu Uyesu age, <<Awu ungo uwu uȳerha abi Uyahuda?>>

Uyesu adzipa aḡor age, <<Īi, iwu ru nyaka ha ungo uku urherhe.>>

⁴ M̄oce Ubirhatu aḡor ateiya abika adzowe id̄em-Num nu arḥerha anera kishoo age, <<Umun isi ikpomum ubin uvau ru utsak uwur̄e.>>

⁵ Umbō ana angipa unga age, <<Unga asoyiwe amēn anera nggu imesanga ru Uyahudiya kishoo. Atirhi ru Ugarhirhi na aba atsiā nggimi.>>

Uyesu ra asu Uhiridu

⁶ Ubirhatu aka agū rimi, unga arhusa age use awu utsa Ugarhirhi.

⁷ Unga aka agū age Uyesu awu ri ijee iyerhe Uhiridu, unga adene umbō akūna unga azīmbo ru Uhiridu, aka awu ru Urusharhima ri ivang hā.

⁸ Uhiridu aka anyā Uyesu, unga agom akarhārā, ubinkutsu aka adārūnga unga aka abee inyā unga. Unga aka agūā isarhanga, unga abee inyā abin idzeuke Uyesu aka ikorhe ra asunga.

⁹ Unga arhusa unga arherhe arherhe, bōr unga asi idzipunga urhem.

¹⁰ Ateiya abika adzowe idēm-Num nu abika amesuwe Ikpem adēē atsuyi arherhe uvau akeketake nu Uyesu.

¹¹ Mōce Uhiridu nggu abi iwanga anyā Uyesu uku ukwēer na ayeia unga. Atsime unga atorho iyerhe, na adene umbō akūna unga azīmbo nu Ubirhatu ikei.

¹² Ru unum hā umbō Uhiridu nggu Ubirhatu aka awu awerhe adōka. Rimōō umbō awe ru igamtsak.

Atsu ufai akpe ru Uyesu

(Umat 27.15-26; Umar 15.6-15; Uyoh 18.39–19.16)

¹³ Ubirhatu ayisa ateyia abika adzowe idēm-Num, nu anggbaashi anera nu anera kishoo.

¹⁴ Agor umbō age, <<Umbi akū utsak uwure aba age unga anu idzunuwe anera. Umum irhusa unga ra asumbi isi ikpomum uvau ru unga ru arherhambi aka akū aba ri itsinga.

¹⁵ Uhiridu ikei asi ikpoa uvau ru unga, unga abvui adene unga aba ru umen. Umbi anyāmbi, unga asi ikorhunga ubin ukpuku utsu ufai akpe.

¹⁶ Nggee, umum ikwere unga ugweē ni itsūwe unga.>>*

¹⁸ Nggu urhema unying umbō atsu ivum, anu igor age, <<Àka afere utsak uwure, nu atsūwā umen Ubaraba.>>

¹⁹ Ubinkpi uku utsu umbō atsuke Ubaraba ru ugborzī, unga atsu abika abee itsūwe iyerha abīā afere anera.

²⁰ Ubirhatu abee itsūwe Uyesu, nggee unga ashōrhā umbō ikei.

²¹ Bōr umbō abvui atsu ivum age, <<Anyapuwe unga! Anyapuwe unga!>>

²² Unga abvui arherhe ide untaar age, <<Awu use utsu? Akorhu use iyiki ibewe? Umum isi inyāmum uvau akpe ru unga. Nggee umum iwuri ikwere unga ugweē ni itsūwe unga.>>

²³ Bōr umbō atsarhi irhakmbō angipa abee umbō anyapuwe Uyesu nu igārhamau ucucii, ivummbō itsu ngge iwe rimi.

²⁴ Nggee Ubirhatu atsukuka ufai akpe ru Uyesu ubinkpi umbō aka abee.

²⁵ Unga atsūwūka uner ha umbō aka arhusa, na adzowe Uyesu umbō akorhu ubinkpi umbō aka abee.

Inyinyapu Uyesu

(Umat 27.32-44; Umar 15.21-32; Uyoh 19.17-27)

²⁶ Abi iwa aka akū Uyesu adzek, umbō adzur Usiman utsa Usayirin aka adzeku usi atsiwā ru utepa, umbō atsu unga atsiā igārhamau ucucii ha adōsu Uyesu.

* **23:16** Abvur akōo aki itseng abok aki isha agorke ikei uge, *17 Ri ivang irhowa ha awu ufang Ubirhatu atsūwe umbō unera unying ru ugborzī.*

²⁷ Arherha anera adɔsa unga, nu akatserh abɔɔ atsorha abok nu atsimbɔ aciu akpenga.

²⁸ Bɔr Uyesu adzipa agɔr umbɔ age, <<Umbi ana Urusharhima, àka aneke iciupa umum akpe. Àka aciu akpe atsimbi nggu awɛkacimbi.

²⁹ Ubinkutsu ivanga niyɔ ibarɔ umbɔ aka igɔr age, <Idorh iwe nggu akatserh abirabɛ aka awu akpirh, abirabɛ aka anasi imarmbɔ imar, nu abirabɛ umbɔ aka anasi iyammbɔ abɛmbɔ!>

³⁰ Mɔcɛ

<<umbɔ awuri igɔr igũ age, <<Àka agba nú umɛn!>>

Ikei na agɔr ampfüwã akagɔng age, <<Àka atsire umɛn!>>†

³¹ Anera aba akorhe rimi ri ivangyɛ ucucii ha aka ana awu uku usum, awuri ikorha aguse ri ivangyɛ ngge iki ikoyi?>>

³² Abɔɔ inera ivaa awu avɛu, akũ umbɔ azĩ ifere nggu unga.

³³ Umbɔ aka azĩ atsĩ ra anang hã umbɔ iki iyisa age, <<Upfupfu Itsia.>> Umɔ umbɔ aka anyapuwe unga nu igār hã mau ucucii nggu avɛu ha, unying ru ubok ugha, unying ru ubok ufer.

³⁴ Uyesu age, <<A Ute, utsũwe umbɔ amɔrmɔ ubinkpi umbɔ aka akorhe.>> Umbɔ agasha atorhanga nggu itang isɛng.

³⁵ Anera adesa na azerhe, anggbaashi acata unga age, <<Unga afɔrhuka abɔɔ, uneke unga afɔrhe itsinga unga aba awu Ukiristo, uwuruwi Unum aka asɛng!>>

³⁶ Abi iwa agɔpa afũ ayɛia unga ikei. Azĩ adzowe amɛ inebi akika agbata.

³⁷ Umbɔ age, <<Ungo uba uwu uyɛrha abi Uyahuda, ufɔrh itsikamngo!>>

³⁸ Afafã itsinga umbɔ atsɛng itsɛng age, <<UWERE AWU UYERHA ABI UYAHUDA.>>

³⁹ Unying ru umbɔ avɛu ha umbɔ aka anyapuwe arherhe arherhe aka atār hã age, <<Asi iwea ungo uwu Ukiristo? Ufɔrh itsingo nggu umɛn!>>

⁴⁰ Bɔr uvɛu uwu uvaa atserha unga age, <<He, ungo usi igũo iwei Unum, ufaingo uku uwu ubina unying nggu unga?

⁴¹ Umɛn ihwa uvermen mɔnɔ, umɛn ifai ubinkpi umɛn iki ikorhe. Bɔr utsak uwurɛ ashia ru uvau.>>

⁴² Mɔcɛ unga age, <<Uyesu, uyita umum ri ivang Iyerhango.>>

⁴³ Uyesu agɔr unga age, <<Umun indeyiwa ungo idzidzerhe, irherɛ ungo uwuri iwu nggu umum ra afã.>>

Akpe Uyesu

(Umat 27.45-56; Umar 15.33-41; Uyoh 19.28-30)

⁴⁴ Awu idzingga atenuma, uzĩ udze utsire ananga kishoo utseku akara ataar aki urhɛɛ,

⁴⁵ ishaa unum isi irhangngge. Nu urhaburhe ukpuku uwe ri Iya-Num uvaar agbera avaa.

⁴⁶ Uyesu atsarhi irhaknga akarhār hã ayisa age, <<A Ute, umum itsuka ipfumum ru ubokngo.>> Unga aka arherhe rimi amaa, unga akpea.

⁴⁷ Uteiya abi iwa ha aka anyã iferhɛ ha iki ikorhe, unga akpoi Unum agɔr age, <<Awu idzidzerhe utsak uwurɛ arhiku uner.>>

⁴⁸ Ri ivang hã umbɔ kishoo aka akɔng umɔ ra anang hã, anyãmbɔ iferhɛ ha iki ikorhe, umbɔ akwɛr ikɔkmbɔ na azĩmbɔ akimbɔ.

⁴⁹ Bɔr kishoo abika ahwɛng unga, utoma nggu akatserh abirabɛ aka adɔsa unga adzeka abi Ugarhirhi, adɛɛ ukuka, na azerhi iferha ha.

† 23:30 Àka anyã ikei: Uho 10.8.

*Igwirhuwe Uyesu**(Umat 27.57-61; Umar 15.42-47; Uyoh 19.38-42)*

⁵⁰ Unera nuwə itsoknga igburh Uyusuf, unying ru umbə akakū abi Uyahuda, bər awu ra amən na arhiku uner,

⁵¹ unga asi ibemunga ubinkpi abimbə aki ikorhe. Unga adzeka abī Uyahuda, uteu Uarimatiya, na adzəu Iyerhe Unum.

⁵² Unga asok ažiā ru Ubirhatu arhusa umbə adzowe ukom Uyesu.

⁵³ Məcə unga acipuwe ukom hā, na akū atorho aka aze abərḥ ukpə, na atsuke ukpə ru udzak. Udzak ha uwe ru utai umbə aka asim ni ifa, ukpurukpi umbə aka anasi itsumbə unerə umə.

⁵⁴ Unum hā uwu unum igbisha abin, unum ukpuku uwosha uku uyokpə.

⁵⁵ Akatserḥ ha aka adzeka abī Ugarhirhi adəsu Uyesu, asok adəsu Uyusuf aži anyā udzaka na anyā ininu ukom iyornga uku unu umə.

⁵⁶ Məcə umbə abvui aži mbə ri iya aži agbisha atsei isung na atsei akika adzuka. Ru unum ukpuku uwoshambə, umbə awosha ri ikpem.

24*Isisok ra akpe**(Umat 28.1-10; Umar 16.1-8; Uyoh 20.1-10)*

¹ Ru unum inggbaashia ri inuma utəəva, ri igōkpeka, akatserḥ ha anyanga abinkə umbə aka agbisha aži mbə ru udzaka.

² Umbə akpo utarḥ ukpuku utsim ru udzaka uku ugōrhūkə.

³ Bər umbə aka atsi, umbə asi inyāmbə ukom Utejee Uyesu.

⁴ Umbə ana awe ri idzeu iferḥe ha, kanying inera ivaa idēē ikhapa ru umbə, itsim atorho aka aterha ake arhang ru nyaki ishaa unum.

⁵ Akatserḥ ha agū iwei na asūrḥā atsimbə ra abī, aner ha agər umbə age, <<Awu use utsu umbi abee uner urḥe ra abika akpukpe?

⁶ Unga ashia nggimi, unga aka asoka! Aka ayitu ubinkpi unga aka adəyiwa umbi, unga aka awu nggu umbi ru Ugarhirhi.

⁷ Age awu ufang umbə aka idzowe Ungwē-Ner ra abi arhim, umbə anyapuwe unga nu igārḥāmau ucucii, ru unum untaar unga awuri isoka ikēi.>>

⁸ Məcə umbə ayitu irḥemnga.

⁹ Ivangye umbə aka apfuri ra anang udzaka abambə asəme abəə udom hā (11), angwē imesanga, nu irḥe abəə iferḥa ha.

¹⁰ Awu umbə Umaryamu Umagadarha, nggu Uyowana, nu Umaryamu uyisa Uyaku, nu akatserḥ abəə aka awu nggu umbə, umbə asəme abi itser Uyesu iferḥa ha.

¹¹ Bər umbə asi ibemumbə idzidzerḥe akatserḥ ha, ubinkutsu umbə anyanga arherḥe ha awu isheri itsi.

¹² Bər Ubitru asok atī ažiā ru udzaka, agba apfu, na anyā atorho ukpekū, na abvui ažiā adzeidzeu iferḥa ha iki iwe.

*Nú utsīndī Uimawu**(Umar 16.12-13)*

¹³ Ru unum hā ikēi inera ivaa abika adəsu Uyesu aka azērḥā awuri izi ungwērḥū uteu ukpəə ugburh Uimawu. Iderkpə iyongge akirhomita usəka nu unying uzī Urusharhima.

¹⁴ Umbə anu irherḥe nggu adəka ru ubən ubinkpi uku ukorhe.

¹⁵ Umbə aka adēē irherḥa arherḥe iferḥe ha nggu adəkambə, Uyesu nibikanga adzeka aba azērḥā nggu umbə.

¹⁶ Bər Uyesu asi ibeenga umbə ahwəng uge awu unga.

17 Unga arhusa umbō age, <<Umbi azērḥā na ani irherhu use ikivarhambi?>>

Umbō atsurha adēē, unyēēmbo ughōrhe.

18 Unying itsoka igburh Ukirhiyoba, arhusa unga age, <<Awu ungo ikiyikango uwu utsen ru Urusharhima ungo uku usi ihwengngo iferha ha iki ikorhe umō inum iyē?>>

19 Unga arhusa umbō age, <<Ifērhu use?>>

Umbō age, <<Arherhu Uyesu uner Unazarat, uner uwuku usōm Arherhu-Num, uner ijee ra arherhe nu ikikorhe ra asu Unum na anera kishoo.

20 Ikēi ateiya abika adzowe idēm-Num nu anggbaashi abōō aka adzowe unga ra abi ijee Uroma, umbō atsuke unga ufai akpe, na anyapuwe unga nu igārḥāmau ucucii.

21 Bōr umēn ifosa ugē unga awuri ifai Uisrairha. Utoma rimi, iferha ha iki ikorhe kishoo unum untaar nukpi.

22 Utoma rimi, akatserḥmēn abōō adzaa umēn idzeu. Umbō azīmbo ru udzaka ri igō ukpea ukpirē,

23 bōr umbō asi ikpombō ukom iyornga. Umbō asok aba agōr umēn ugē umbō anyāmbō irhi, ipfu itser-Num igōr umbō igē awu nggu urhe.

24 Mōce abimēn abōō asok azīmbo ru udzaka azī anyā rimi ḥā ru nyaka akatserḥ ha aka arherhe, bōr umbō asi inyāmbō unga.>>

25 Unga agōr umbō age, <<Umbi adzunu use umbi rimi, amēnmbi adōrhū use rimi, ri iwe ru imangmang abinkē kishoo abika asōm Arherhu-Num aka arherhe!

26 Asi iwea ufang Ukiristo aka ihwa ayetnum ri iferha ha na atsī ri ikpikpoinga?>>

27 Na atirhi ru imesu Umusa nu iyi abika asōm Arherhu-Num kishoo, asōme umbō arherhe akirakē aka awe ri itsinga ri itseng Arherhu-Num kishoo.

28 Umbō aka ayoku ungwērḥū uteu ha umbō aka izī, unga akorhe ugēē unga awuri itōng.

29 Umbō angipa unga agōr age, <<Usei nggu umēn, unuma aka amaanga.>> Nggee unga azī asesa nggu umbō.

30 Ivangyē unga aka aseī igḥa ubingha nggu umbō, unga anyangu uborodi, atar uwēē adzowe Unum, na atsōka adzowe umbō.

31 Mōce asumbō ayanga, umbō ahweng unga ikēi, nu unga agwira ri inyīnyāmbō.

32 Umbō arhusa adōkambō age, <<Anggōm asi itsu amēnmbi ayiruke ri ivangyē unga aka arherhe arherhe nggu umēn ru utsīndī na amesuwa umēn itseng Arherhu-Num?>>

33 Kanying umbō asok azīmbo Urusharhima, umbō azī akpo abōrō udom ḥā (11) ananga unying na abirabē aka awu nggu umbō.

34 Anu igōr age, <<Awu idzidzerhe! Uteijee aka asoka, adzekanga ru Usiman!>>

35 Mōce umbō ikivarhambō adzowe isarhe ubinkpi uku ukorhe ru utsīndī, ru nyaka umbō aka ahweng Uyesu ri itsōku uborodi.

Uyesu adzeka ra angwē imesanga

(Umat 28.16-20; Umar 16.14-18; Uyoh 20.19-23; Aiy 1.6-8)

36 Ivangyē umbō aka adēē irherha arherhe iferha ha, akpurha anyā Uyesu akapeng adēē ra ateumbō, na agōr umbō age, <<Ididōr iwe nggu umbi.>>

37 Bōr umbō agbipa iwei ifer umbō, umbō akaiferḥkō age umbō anyā imārḥā.

³⁸ Unga agor umbō age, <<Awu use utsu umbi agū iwei, awu use umbi anu icang ikei ra amēnmbi?

³⁹ Āka arhi abokmum, nu adakmum. Awu umum nibikami! Āka abanga umum agū. Imārḥā ishingge ri ijuε nggu apfupfu ru nyaka umbi aka agū ru umum.>>

⁴⁰ Ivangyε unga aka arherhe rimi, unga adeyiwe umbō aboknga nu adaknga.

⁴¹ Bōr umbō ana acang ra amēnmbō, ri itsi anggōm nu idzeu akarḥārḥā, unga arhusa umbō age, <<Umbi awembi ru ubingha ri nggimi?>>

⁴² Umbō adzowe unga awushu uberh uwuku uvum.

⁴³ Unga ayei atāi ra asumbō.

⁴⁴ Unga agor umbō age, <<Arherhamum ha rake, umum iki ideyiwa umbi rimōō umum iki iwu nggu umbi. Uge awu ufang abina kishoo aka itsuafer ri itsimum umbō aka atseng ri Īkpem Umusa, nu abvur abika asōm Arherhu-Num, nu Ambom.>>

⁴⁵ Mōce unga ayanguwe amēnmbō umbō ahweng itseng Arherhu-Num.

⁴⁶ Unga agor umbō age, <<Itseng hā iye iki itseng ige awu ufang Ukiristo aka ihwa ayetnum na asoka ra akpe ru unum untaar.

⁴⁷ Ni ige idzidzipa nu itsūwe arhim awuri idzowe isarhangge ri itsoknga, ra abīā kishoo, awuri itirhi ru Urusharhima.

⁴⁸ Awu umbi awuri idekuwe anera iferha iyeε.

⁴⁹ Umum iwuri idenukū ubinkpi Utēmum aka abemuwa, bōr aka adārḥā ru utepa utseku umbi aka iyei ijee iyiki idzeka afā.>>

Ififū Uyesu ra afā

(Umar 16.19-20; Aiy 1.9-11)

⁵⁰ Ivangyε unga aka akūna umbō adzek azī akhapa ru Ubetani, unga abera aboka atsuke idorh ru umbō.

⁵¹ Unga aka adēē itsuke umbō idorh, umō unga abōruka umbō, ashupa unga afūmbō ra afā.

⁵² Mōce umbō adzowe unga igōng na apfuri azīmbo Urusharhima nggu anggōm akarḥārḥā.

⁵³ Uben unuma ikei umbō akōng ru ufōm Iya-Num anu ikpoi Unum.

Isarhe Iyiki Ize iyi Uyohana aka atseng Utsutson ri itsi ubvur Uyohana

Awu Uyohana atseng ubvur uwure, unga atseng umgbɔ adeyiwe uge Uyesu unga awu Urhem ukpu ugbagbaa ukpu Unum, ukpurukpi <<uku uwe uner nu usei nggu umen.>> Ru nyaku ubvur ha uku urherhe, atseng Isarhe Iyiki Ize iyere ngge itsú abika avarha ngge ama awe ru imangmang uge Uyesu awu uwuku uforh ha umbɔ aka abemuwa, ungwẽ Unum hã, nu uge ru ubok imangmangmbɔ ru unga, umbɔ ama akpo urhe (20.31).

Uyohana aka amaa adeyiwe uge Uyesu unga awu Urhem ukpu ugbagbaa ukpu Unum, agber aki inggbaashia arherha arherhe ri itsi ikpũ idzeu iyiriye iki adeyiwe uge Uyesu awu uwuku uforh ha umbɔ aka abemuwa, ungwẽ Unum hã. Akirake aka adɔsa ru agber akere ha, arherha arherhe ri itsi abinke aka adzeka ru idzeu ha. Agber akere adeyiwe uge abɔɔ awe ru imangmang ru Uyesu na awe abika adɔsa unga, bɔr abɔɔ akpẽẽ unga na ashimbɔ ri imangmang. Arherhe aki 13–17 arherha arherhe ri itsi iwerhe Uyesu nggu angwẽ imesanga ru utsuu ha umbɔ aka adzur unga, nu irhem iyiki ifita ru umbɔ ru utsuu ha. Arherhe aki imaataka ikinanake ru ubvur uwure, arherhuke arherhe ri itsi idzidzur Uyesu nu ufainga, akpenga ri igārghāmau ucucii nu isisoknga ra akpe, nu unga aka adzeka ra ateu angwẽ imesanga ri ivangye unga aka asok ra akpe.

Uyohana arherha arherhe ri itsi izũwã iyi urhe uwu ugbagbaa ru ubok Ukristo. Izũwã hã itirhi icere nu iyiriye iki iba ra abirabe aka awe ru imangmang uge Uyesu unga awu utsĩndĩ hã, idzidzerhe ha, nu urhe ha.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur Uyohana (1.1-18)

Uyohana Uner Ubɔtisima nu abi itser Uyesu abi inggbaashia (1.19-51)

Itser Uyesu unga aka atɔ ra awiya (2.1–12.50)

Uyesu agbisha adzeu akpenga (13.1–17.26)

Akpe Uyesu (18.1–19.42)

Isisok Uyesu ra akpe (20.1–21.25)

Urhem hã uwu uner

¹ Ri inggbaashia Urhem uwekpɔ, Urhem hã uwu nggu Unum, urhem hã uwu Unum.

² Unga awu nggu Unum ri inggbaashia.

³ Awu ru uboknga umbɔ aka amuna abina kishoo. Age unga ashia, ubin usi imunukpɔ ra abin hã umbɔ aka amuna.

⁴ Ru unga urhe uwemgbɔ, urhe ha awu irhirhang ra anera kishoo.

⁵ Irhirhang hã irhang ru uzĩ, bɔr uzĩ hã usi ihwengkpɔ ngge.

⁶ Unera nuwɔ Unum aka adene unga aba. Itsoknga igburh Uyohana.

⁷ Unga aba awu ideka ri irhirhang hã, nggee ru uboknga anera kishoo ama awe ru imangmang.

⁸ Unga asi iwea irhirhang hã. Unga aba awu ideka irhirhang hã ukpekũ.

⁹ Uwu ha aka awe irhirhang iyi idzidzerhe aka abanga ru upfung. Unga aka idzowe irhirhang ru anera kishoo ru upfung.

¹⁰ Urhem hã uwe ru upfung. Upfunga umuna ru uboknga, b̃or upfung hã usi ihwengkp̃o unga.

¹¹ Unga aba ru upfungkpi uku uwe ukpunga, b̃or anernga asi iyeimb̃o unga.

¹² Rimi hã kishoo abika ayei unga, nu abika adzowe imangmang ri it-soknga, unga adzowuka umb̃o ijee umb̃o awe angwē Unum.

¹³ Awu Unum abema ngge iwe rimi ngge itsu umb̃o awu angwēnga, asi iwea imar iyi anera, use ikponi iyor, use isiseng anera itsu umb̃o awu angwē Unum.

¹⁴ Urhem hã uwu unera nu usei nggu umen. Umen inyāmen igōngnga, igōngye iki iwu iyi unanyi Ungwēwi aka adzeku Ute. Awu nggu imimuta nu idzidzerhe.

¹⁵ Uyohana adzowuka ideka ri itsinga. Atsarhi irhaknga age, <<Uwēre awu unga hã umum iki irherha arherhe ri itsinga ri ivangye umum iki ig̃or uge, <Uwuruwi aka iba ru undzingmum ananga umum, ubinkutsu awea umb̃o ad̃orha amar umum.>>>

¹⁶ Umen kishoo iyei idorh irheirhe iki idzeku imimutanga.

¹⁷ Adzaa Íkpem ru ubok Umusa, b̃or imimuta nu idzidzerhe idzeku ubok Uyesu Ukiristo.

¹⁸ Unera anasi inyāā Unum, b̃or unanyi Ungwēnga adeyiwa umen iwiwe Unum. Unanyi Ungwē hã akhapa nggu Unum Ute, unga itsikamnga awu Unum.

Uyohana atseyinga iwe Ukiristo

(Umat 3.1-12; Umar 1.1-8; Irh 3.1-18)

¹⁹ Ideka Uyohana iye, ri ivangye abi ijee Uyahuda ru Urusharhima adene abika adzowe idem-Num ab̃o nu abi Urhawi ru Uyohana arhusa unga age, <<Ungo uwu ungamo?>>

²⁰ Uyohana adekuwe umb̃o ra awiya age, <<Asi iwea umum iwu Ukiristo.>>

²¹ Umb̃o arhusa unga age, <<Ungo uwu ungamo? Awu ungo uwu Uirhiya?>>

Unga age, <<Íĩ.>>

Umb̃o arhusa ikei age, <<Awu ungo uwu uner uwuku us̃om Arherhu-Num hã Umusa aka arherhe uge ibanga?>>

Unga age, <<Íĩ.>>

²² Umb̃o ag̃or unga age, <<Ude ungo uwu ungamo? Udeyiwa ubinkpi umen iki izi ideyiwe abika adena umen. Ungo udeyiwa umen use ri itsingo?>>

²³ Uyohana akū arherhe uner uwuku us̃om Arherhu-Num Uishaya ag̃or umb̃o age, <<Awu umum iwu urhemkpi uku idūwā ra arhum uge, <Āka agbishu utsīndī Uteijee uku urhirhiki.>>*

²⁴ M̃oce abi Ufarisi ha umb̃o aka adene,

²⁵ arhusa Uyohana age, <<Awu use utsu ungo usorhuwe ub̃otisima uba ungo usi iweo Ukiristo, ikei ungo usi iweo Uirhiya, ikei ungo usi iweo uwuku us̃om Arherhu-Num hã Umusa aka arherhe uge ibanga?>>

²⁶ Uyohana ag̃or umb̃o age, <<Umun isorhuwe ub̃otisima nggu amē, b̃or uw̃o ruw̃o ru umbi, uwuruwi umbi aka asi ihwengmbi unga.

²⁷ Unga awuri iba ru undzingmum, uwuruwi umum isi im̃emum igarhuwe arhi abadaknga.>>

²⁸ Kishoo ak̃ere ha akorhe ru Ubetani, ugar Azē Urdun, anangke Uyohana aki isorhuwe ub̃otisima.

Uyesu Ungwē Itsurhi Unum

* **1:23** Āka anyā ikei: Uish 40.3.

²⁹ Ukpe uku usar, Uyohana anyā Uyesu aka azērḥā aba ra anangnga, Uyohana age, <<Àka anyā, Ungwē Itsurhi Unum uwuruwi aka itsūwe arhim upfunga!

³⁰ Uwēre awu unga hā nuwi umum iki ĩgōr ĩge, <Uwō ruwō aba ru undzingnum ananga umum, ubinkutsu, unga aka awea umbō adōrha amar umum.>

³¹ Umum isi ihweng unga, bōr umum iki isorhu ubōtisima nggu amē ngge ĩtsu abi Uisrairha ama ahweng unga.>>

³² Mōce Uyohana adzowe ideka iyēre age, <<Umum inyā Ipfu-Num iki icipuwa ru nyaku unurḥeu ra afā, ĩba isei nu unga.

³³ Umum isi ihweng unga, bōr Unum uwuku udena umum ĩba isorhu ubōtisima nggu amē, unga agōr umum age, <Utsakwi ungo uku unyā Ipfu-Num icipuwa iseingge nu unga, awu unga hā nuwō aka isorhuwe ubōtisima nggu Ipfu Isarsatange.>

³⁴ Umum inyāmum ngge iki iwe rimi hā ni iwemum ri ideka uge unga awu Ungwē Unum.>>

Angwē imesa Uyesu abi inggbaashia

(Umat 4.18-22; Umar 1.16-20; Irh 5.2-11)

³⁵ Ukpe uku usar ikei Uyohana adēē nggu angwē imesanga avaa.

³⁶ Unga aka anyā Uyesu aka azērḥā atōng, unga age, <<Àka anyā, Ungwē Itsurhi Unum!>>

³⁷ Angwē imesa ha ikivarhambō aka agū arherhe Uyohana, umbō adōsu Uyesu.

³⁸ Uyesu aka adzipa arhi undzingnga, anyā umbō aka adōsa unga, unga arhusa umbō age, <<Umbi abee use?>>

Umbō age, <<Rabbi, ungo usei ri inē?>> Agben <<Rabbi>> agburh <<A umarhem.>>

³⁹ Uyesu agōr umbō age, <<Àka aba, umbi awuri inyāmbi.>>

Nggee angwē imesa ha azī anyā anangke unga aka aseī. Umbō atsī umō ra akara annaa aki urḥe na aseī nggu unga unum hā.

⁴⁰ Uandarawu, ungwēmbō Usiman Ubitru, awu umō ri iner ha iki-varhangge iki igū arherhe Uyohana ri ĩtsi Uyesu ni idōsa unga.

⁴¹ Uandarawu atirha abee ungwēmbō Usiman, agōr unga age, <<Umēn iki ikpomēn Uarhmasihu,>> agbena agburh <<Ukiristo.>>

⁴² Unga akū Usiman azīā ru Uyesu.

Uyesu arhi unga na age, <<Ungo uwu Usiman ungwē Uyohana. Awuri iyisa ungo Ukefa,>> agbena aka agburh <<Ubitru.>>

Uyesu ayisu Ufirhibu nu Unataniyerh

⁴³ Ukpe uku usar ikei Uyesu abee izī Ugarhirhi. Unga akpo Ufirhibu, agōr unga age, <<Udōsa umum.>>

⁴⁴ Ufirhibu awu uner Ubetsaida, uteumbō Uandarawu nu Ubitru.

⁴⁵ Ufirhibu akpo Unataniyerh, agōr unga age, <<Umēn iki ikpomēn uner ha umbō aka atseng isarhanga ru ubvur ĩkpem Umusa nu abvur abika asōm Arherhu-Num. Unga awu Uyesu uner Unazarat, ungwē Uyusuf.>>

⁴⁶ Unataniyerh arhusa age, <<Ubin uku uze udēē udzekpō ru Unazarat?>> Ufirhibu age, <<Uba unyā.>>

⁴⁷ Uyesu aka anyā Unataniyerh aka aba ru unga, unga agōr age, <<Àka anyā uner Uisrairha uwu idzidzerhe, uwuruwi aka asi igberangwī.>>

⁴⁸ Unataniyerh arhusa Uyesu age, <<Ungo ukorhu uguse nu uhweng umum?>>

Uyesu age, <<Umum inyāmum ungo ru usīrhū ucucii uvorhvo, nu Ufirhibu adōrha ayisa ungo.>>

⁴⁹ Mōce Unataniyerh agor Uyesu age, <<A umarhem, ungo uwu Ungwē Unum. Ungo uwu Uyerhe Uisairirha.>>

⁵⁰ Uyesu agor Unataniyerh age, <<Ubinkutsu ungo uwe ri imangmang, umum iki idēyiwa ungo uge umum inyāmum ungo ru usīrhū ucucii uvorhvo? Ungo uwuri inyinyāo abinke aka anangke rimi.>>

⁵¹ Unga atoma adēyiwe unga age, <<Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, umbi awuri inyāmbi afā aka iyanga, ipfu itser-Num ikei ifūrhā ni icipa ni itsi Ungwē-Ner.>>

2

Irhowa ipfuna ru Ukana Ugarhirhi

¹ Ru unum ukpu untaar umbō awe ru irhowa ipfuna ru Ukana ukpu Ugarhirhi. Uya Uyesu awe umō.

² Aghwi Uyesu nu angwē imesanga ri ipfuna hā.

³ Ivangye amē inebi aka amaa, uya Uyesu agor unga age, <<Amē inebi aka amaae.>>

⁴ Uyesu agor unga age, <<A uya, awu ufang asi iwea ungo udeyiwa umum ubin ukpuku ukukorhe. Ivangmum inasi ibange.>>

⁵ Uyanga agor abika atō itser ri irhowa ha age, <<Àka akorhe kishoo ubinkpi unga aka agor umbi ikikorhe.>>

⁶ Ídzor niyō utōī iyiriyē umbō aka akū atarh adzin aden ra anang hā. Uben idzora ighangge idzum amē itōō use utōī. Abi Uyahuda aka isaka akū amē asorh ayormbō iyi agbeyambo.

⁷ Uyesu agor abika atō itser ri irhowa ha age, <<Àka atsu amē atōk ídzor iyere.>> Nggee umbō atsu amē atōke ídzor ha uku urherheki.

⁸ Mōce unga agor umbō age, <<Icere àka ashōyi, adzowe unggbaashi abika atō itser irhowa ha.>> Umbō ashōyi adzowe.

⁹ Utei irhowa ha avupa agū ake aka adzipa awu amē inebi. Unga asi ihwengnga anangke ake aka adzek, bōr abika ashōyi adzowe ahwengmbō. Mōce unga ayisu utsa ipfuna hā ri ibanga,

¹⁰ agor unga age, <<Uben unera aka isaka agbaashia adzowe amē inebi aka azea na adōrha akū akirake aka asi ikpanga azeke. Bōr ungo uwōkō amē inebi aka azea nu udōrhu ukū icere uba!>>

¹¹ Akere ha ake awu ubin idzeu nu utsar ukpu inggbaashia ukpu Uyesu aka akorhe. Akorha ake ru Ukana ukpu Ugarhirhi. Akere adēyiwe igōngnga nu angwē imesanga atsu imangmangmbō ru unga.

¹² Akere aka amaa Uyesu asok acipa azī Ukafanahum, unga nu uyanga nu angwēmbō nu angwē imesanga. Nggōō ha umbō ase i inuma ukunjiir.

Uyesu asare Iya-Num

(Umat 21.12-13; Umar 11.15-17; Irh 19.45-46)

¹³ Ivang Irhowa Iyiki Igar Utōng iyi abi Uyahuda iki iyo, Uyesu azī Urusharhima.

¹⁴ Ru ufōm Iya-Num, unga anyā anera adēē igoyiwe ínák nu ídōi nu anurheu. Ikei unga anyāā abika afaruwe uhwek ase i umō.

¹⁵ Nggee Uyesu akū arhi aweyi asharhe, akū awayiwe kishoo anera nu ídōi nu ínák ru ufōm Iya-Num hā. Ikei unga ayii atebur iyi abika afaruwe uhwek ha, asituwe íshaa uhwekmbō kishoo.

¹⁶ Mōcē Uyesu agōr anera abika agoyiwe anurhēu ha agē, <<Àka akū akere apfu adzek nggimi! Niba adzipu iya Utēmum iweke anang izēē!>>

¹⁷ Angwē imesanga ayitu ubinkpi uku utseng ra Arherhu-Num ugē, <<Ibibemayē umum iki iwurangge ri iyango iwuri ikpīa umum ru nyaku urha.>>^{*}

¹⁸ Mōcē anggbaashi abi Uyahuda arhusu Uyesu agē, <<Utsar idzeu ukusong ungo iki idēyiwa umēn ugē ungo uweo ri ijeeyē iki itsu ungo ukorha akere ha?>>

¹⁹ Uyesu agōr umbō agē, <<Àka abupuwe Iya-Num ikere, umum iwuri iberukū ake ikēi ri inuma itaar.>>

²⁰ Abi Uyahuda agōr unga agē, <<Anyanga amēka isōka inaa ni imēka utōī adzin Iya-Num ikere nu ungo ugōr ugē ungo idzine ake ri inuma itaar?>>

²¹ Bōr iya-Numkē unga aka arherhe awu iyornga.

²² Uyesu aka asoka akpe, angwē imesanga ayita arherhe ha Uyesu aka arherhe. Mōcē umbō awe ru imangmang ri itseng Arherhu-Num nu arherhe Uyesu.

²³ Ivang Uyesu aka awe ru Urusharhima ri Irhowa Iyiki Igar Utōng, anera arherhe aka anyā atsar abin idzeuke unga aka akorhe, umbō adzowe imangmang ru unga.

²⁴ Bōr Uyesu ashia ri imangmang ru umbō, ubinkutsu unga ahwēnga amēn anera kishoo.

²⁵ Unga asi ibeenga unera adēyiwe unga ubin ri itsi anera ubinkutsu unga ahwēnga abinke aka awe ra amēn anera.

3

Uyesu amesuwe Unikodimu

¹ Unera nuwō itsoka igburh Unikodimu. Awu unggbaashi abi Uyahuda na awu utsa Ufarisi.

² Unga aba ru Uyesu ru untsuuka, agōr Uyesu agē, <<A umarhem, umēn ihwēngmēn ungo uwu umarhemwi aka adzeku Unum, ubinkutsu unera asi idēē akorhunga abin idzeu nu atsarke ungo uku ikorhe, Unum aba asi iwea nggu unga.>>

³ Uyesu agōr unga agē, <<Umun indēyiwa ungo idzidzerhe, aba asi imarmbō unera ide ivaa, asi idēē atsiā ri Iyerhe Unum.>>

⁴ Unikodimu arhusa agē, <<Abvui amar unera aguse ri ikō uner? Idzidzerhe asi ibvui atsiā ra anaa uyanga umbō amar unga ide ivaa!>>

⁵ Uyesu agōr unga agē, <<Umun indēyiwa ungo idzidzerhe, umbō aba asi imarmbō unera ra amē nu Ipfu-Num, asi idēē atsiā Iyerhe Unum.

⁶ Ubinkpi unera aka amar uwu uner, bōr ubinkpi Ipfu-Num iki imar uwu ipfu.

⁷ Niba ugōo idzeu umum iki igōr ungo ugē, <Awu ufang umbō abvui amar umbi.>

⁸ Ugba ufeū ra anangke ukpō uku ubee. Ungo ugōo ititōngkpō, bōr ungo usi ihwēngo anangke ukpō uku udzek, ikēi ungo usi ihwēngo anangke ukpō uku izī. Iwu rimi nggu unerwi Ipfu-Num iki imar.>>

⁹ Unikodimu arhusu Uyesu agē, <<Akere ha akorha aguse na awe?>>

¹⁰ Uyesu agē, <<Ungo uwu umarhem uwuku ugōng ru Uisrairha, bōr ungo usi ihwēngo abina akere?

^{*} **2:17** Àka anyā ikēi: Amb 69.9.

11 Umum indɛyiwa ungo idzidzerhe, umɛn irherha abinkɛ umɛn iki ihweng, ikei umɛn idzaa umbi ideka abinkɛ umɛn iki inyā, bɔr utseku icere umbi akpɛmbi iyɛi idekaye umɛn iki isoma umbi.

12 Uba umum irherhuwa umbi arherhe ra abinkɛ aka uwe ru upfung nu umbi asi iwembi ri imangmang, ude umbi akorha aguse na awe ru imangmang umum iba isoma umbi abinkɛ aka awe ra afā?

13 Unera anasi ifūā ra afā. Ungwɛ-Ner ukpekū unga aka adzek umɔ acipuwa.

14 Ru nyaku Umusa aka aberi ibvui nu ucici ra arhum, rimi hā ikei awu ufang umbɔ aberu Ungwɛ-Ner,

15 agɛ uwuruwi aka awea ri imangmang ru unga ama akpo urhe uwu ugbagbaa.

16 <<Unum abemu upfunga akarhārā nggee unga adzowe unanyī Ungwɛnga, agɛ ubɛn unera aka awea ri imangmang ru unga asi ikpea, bɔr unga awuri ikpo urhe uwu ugbagbaa.

17 Unum asi idenuka Ungwɛnga ru upfung agɛ unga atsu uvau ru upfung, bɔr agɛ upfung ukpo ififorh ru uboknga.

18 Ubɛn uwuku uwe ru imangmang ru Ungwɛ Unum, asi itumbɔ uvau ru unga, bɔr uwuruwi aka asi iwea ri imangmang ru unga, aka atumbɔ uvau ru unga, ubinkutsu asi idzowuka imangmang ri itsok unanyī Ungwɛ Unum.

19 Nu izharha arherhenga iwe ri iminɛ. Irhirhang itsiŵā ru upfung, bɔr anera abemu uzī anangmbɔ irhirhang, ubinkutsu itsermbɔ iwu iyiki ibewe.

20 Ubɛn uwuku utɔitser iyiki ibewe akpɛ irhirhang, asi ibanga ri irhirhang, utsur umbɔ anyāmbɔ itsernga.

21 Bɔr uwuku utɔitser idzidzerhe aka isaka aba ra anang aka arhurhang ngge itsū umbɔ anyā ra awiya agɛ abinkɛ unga aka adɛɛ ikikorhe awu Unum ayike unga.>>

Ideka Uyohana Uner Ubɔtisima ru Uyesu

22 Akɛɛ aka amaa, Uyesu nu angwɛ imesanga adzek azĩmbɔ abĩ Uyahudiya, umɔ unga amaa inuma irheirhe nggu umbɔ, anu ikorhuwe ubɔtisima ra anera.

23 Uyohana ikei anu ikorhuwe ubɔtisima ru Uainon uku ukhapa nggu Usarhim, ubinkutsu amɛ awu arherhe umɔ. Anera ubɛn unum akɛyi ru unga umɔ azĩ isorhu ubɔtisima.

24 Akɛɛ ha akorhuke kata, umbɔ adɔrha agbange Uyohana ru ugborzĩ.

25 Umɔ angwɛ imesu Uyohana atsĩmbɔ uning nggu utsa Uyahuda uwɔɔ ra arherhi isorh iyor ru nyaka agbeyi abi Uyahuda.

26 Umbɔ azĩmbɔ ru Uyohana agɔr unga agɛ, <<A umarhem, utsa ha umbi aka awu nggu unga unum hā ru ugar ubang Azɛ Urdun, uwu ha ungo uku udzowe ideka ri itsinga hā, unggawɔ nggɔɔ adɛɛ isorhuwe ubɔtisima. Anera kishoo azĩ ru unga.>>

27 Mɔcɛ Uyohana agɛ, <<Unera asi idɛɛ ayeisa ubin, Unum aba asi idzowuka ukpɔ ra afā.

28 Umbi awu idekamum, umum Igɔr ugɛ, <Asi iwea umum iwu Ukiristo, bɔr adena umum inggbaashia iba.>

29 Utsak uwuku ufa unga apfunu utserh uwuku ufa. Bɔr uwerhu utsak uwuku ufa uwuku uzĩ irhowa ipfuna hā aka isaka adzɛu igū irhak utsak uwuku ufa, na aka isaka agɔm anggɔm ri ivangye unga aka igū irhak utsak uwuku ufa ha. Anggɔm hā awu akimum, atsuafer icere.

³⁰ Awu ufang unga awu ukugonga, bōr awu ufang umum iwu uku ucia.

Uwuruwi aka adzeka afā aba

³¹ <<Uwuruwi aka adzeka afā aba ananga anera kishoo. Uwuruwi aka adzeka abī awu uwu abī na arherhe ra abinkē aka awu ra abī. Uwuruwi aka adzeka afā aba ananga kishoo.

³² Unga arherhe ideka ubinkpi unga aka agū na anyā, bōr anera asi iyeimbō idekanga.

³³ Uben unera aka ubemu idekanga atsu utsar adēyiwe ugē Unum arherhi idzidzerhe.

³⁴ Uwu ha Unum aka adene arherhe irhem Unum, ubinkutsu adzowe Ipfu iyiriye iki isi īmaange.

³⁵ Ute abemu Ungwē na atsuke abina kishoo ru uboknga.

³⁶ Uben uwuku uwe ru imangmang ru Ungwē awea ru urhe uwu ugbagbaa, bōr uben uwuku ukpēē Ungwē asi īnyāā urhe, ubinkutsu avom Unum awu ni itsinga.>>

4

Uyesu arherhe nggu utserh Usamariya

¹ Abi Ufarisi aka agū ugē Uyesu ani akposha angwē imesa ananga Uyohana na ani akorhuwe umbō ubōtisima.

² Bōr asi iwea Uyesu aka isaka akorhuwe umbō ubōtisima hā, awu angwē imesanga aka isaka akorhuwe.

³ Ivangye Utejee aka agū akere, unga asoka ru Uyahudiya na abvui azīā Ugarhirhi.

⁴ Unga awuri itsi ru Usamariya atong.

⁵ Nggee unga aba atsi ru uteu ukpōō ru Usamariya umbō iki iyisa Usaikar, ukhapa ra abīkē Uyakubu aka adzowe ungwēnga Uyusuf.

⁶ Uvāā amē Uyakubu uwe ra anang hā. Azhe uzēr hā aka afer Uyesu, unga aseī ra angwī uvāā amē hā. Aka awu idzingga atenuma.

⁷ Utserh Usamariya uwōō aka aba ishōyi amē, Uyesu agor unga age, <<Ungo uma udzaango amē umum ihwa?>>

⁸ Angwē imesanga aka azīmbō ru utepa igoi ubingha.

⁹ Utserh Usamariya ha agor unga age, <<Ungo uwu utsa Uyahuda. Umum iwu utserh Usamariya. Awu use utsu ungo urhusa umum amē aka ahwa?>> Unga arhusa akere ubinkutsu abi Uyahuda aka asi isaka agbopumbō nggu abi Usamariya.

¹⁰ Uyesu agor unga age, <<Uba ungo uhwengo izūwā Unum nu unerwi aka arhusa ungo amē aka ahwa, ungo uwuri ifenungo unga, unga adzaa ungo amē akika adzowe urhe.>>

¹¹ Utserh ha agor Uyesu age, <<A teiia, umum inyā ungo ushiō ru ubin ukpuku ushōi nu uvāā amē ukpi uwu ughorghotakpō. Ri inēē ungo iki ikpo amē akika adzowe urhe ha?

¹² Use ungo unango utemen Uyakubu, unga aka aneka uvāā amē ru umen? Unga nibikanga ahwa amē hā, ikei angwēnga, nu ījuenga aka ahwa umō.>>

¹³ Uyesu age, <<Uben uwuku uhwa amē akere awuri ibvui agūā ugō amē ikei.

¹⁴ Bōr uben uwuku uhwa amēmum iki idzowe unga asi ibvui agūā ugō amē ugbagbaa. Amē hā umum iki idzowe unga awuri iwu akwiu amē ru umbō aka idzowe urhe uwu ugbagbaa.>>

¹⁵ Utserh ha agor unga age, <<A uteiya, udzaa umum amē hā utsur umum ibvui igūmum ugō amē ikei ni isi ibvui ikeyiwamum ishōng amē nggimi.>>

¹⁶ Uyesu agor unga age, <<Uzī uyisu utsakngo umbi aba nggimi.>>

¹⁷ Unga age, <<Umun ishimum ru utsak.>>

Uyesu agor unga age, <<Ungo urherhi idzidzerhe ungo uku ugor uge, ungo ushō ru utsak.

¹⁸ Ubinkutsu ungo uku uweo ra atsaka atōō nu unerwi umbi aka awu nggu unga icere asi iwea utsakngo. Ungo urherhe ishāa idzidzerhe.>>

¹⁹ Utserh ha age, <<A uteiya, umum inyā ungo uwu uner uwuku usōm Arherhu-Num.

²⁰ Atokamen adzowe Unum igōng ri igū iyere, bōr umbi abi Uyahuda age Urusharhima ukpō umēē awu ufang anera adzowe igōng ru Unum.>>

²¹ Uyesu agor unga age, <<A utserh ha, uwe ru imangmang ra abinke umum iki irherhe. Ivanga niyō ibarō anera asi idzowukumbō Ute igōng ri igū iyere use ru Urusharhima.

²² Umbi abi Usamariya asi ihwengmbi ubinkpi umbi aka idzowe igōng. Bōr umen abi Uyahuda ihwengmen ubinkpi umen iki idzowe igōng, ubinkutsu udī ififōrh udzeka ra abi Uyahuda.

²³ Bōr ivanga niyō ibarō, iki ibangge, abika adzowe igōng idzidzerhe aka idzowe Ute igōng ri Ipfu nu idzidzerhe, ubinkutsu Ute abee ikpū abi ha adzowe unga igōng.

²⁴ Unum awu ipfu, abika adzowe unga igōng ikei awu ufang umbō adzowe igōng ri Ipfu nu idzidzerhe.>>

²⁵ Utserh ha age, <<Umun ihweng Uarhmasihu, awu unga umbō iki iyisa Ukiristo, nggawō abarō. Ivangye unga aka iba, unga awuri idēyiwanga umen abina kishōo.>>

²⁶ Mōce Uyesu adēyiwe unga age, <<Umun uner arherhake nggu ungo, iwu unga.>>

Angwē imesa abvui aba ru Uyesu

²⁷ Ivang hā niyō angwē imesanga abvui aba adzeidzeu umbō aka anyā unga adēē arherhe nggu ukutserh. Bōr unera asi igōra age, <<Ungo ubee use,>> use arhusa unga age, <<Awu use utsu ungo urherha arherhe nggu unga?>>

²⁸ Mōce utserh ha abōruka idzum amēnga umō na atsiā ru utepa na agor anera age,

²⁹ <<Aka aba anyā unerwi aka adēyiwa umum kishōo abinke umum iki ikorhe! Awu unga awu Ukiristo?>>

³⁰ Umbō adzeku utepa aba ra anang Uyesu.

³¹ Angwē imesanga ashōrhā unga age, <<A umarhem, uma ugha ubingha.>>

³² Bōr unga agor umbō age, <<Umun iwemum ru ubinkpi umum iki igha umbi aka asi ihwengmbi ukpō.>>

³³ Mōce angwē imesanga arhusa adōka age, <<Use unera akū ubingha akowe unga?>>

³⁴ Bōr Uyesu agor umbō age, <<Ubinghamum ukpi, umum ikorhu ubin amen uwuku udena umum ība, ikei imashuwe itserye unga aka adzaa umum.

³⁵ Uba umbi aka isaka agor age, <Abōr afēē anaa umbō atirhi igber abin>? Bōr umum idēyiwa umbi, aka agbisha arhi icanga. Iki ikōngge, ni iki iwengge iyiki igbigber.

³⁶ Uner uwuku ugber abin hā aka ikpoa itosanga, ikei unga ani ikōng anera aka akpo urhe uwu ugbagbaa, ngge itsū uner uwuku udoi nu uner uwuku ugbugber agom anggōm urhōnga.

³⁷ Ake awu idzidzerhe, ake aka agor age, <Uwɔɔ adoi, nu uwɔɔ agber.>

³⁸ Umum idena umbi igber abinke umbi aka asi itɔmbi itser ake. Abɔɔ umbɔ atɛwā itsera, umbi agber ugarh ititɛwāmbɔ.>>

³⁹ Abi Usamariya awu arherhe ru uteu ha umbɔ aka awe ru imangmang ru Uyesu ri itsi ideka utserh ha aka agor age, <<Unga adeyiwa umum kishoo abinke umum iki ikorhe.>>

⁴⁰ Abi Usamariya aka aba ru unga, umbɔ ashōrhā unga aseɪ nggu umbɔ, unga aseɪ inuma ivaa.

⁴¹ Arherhanga atsu anera arherhe awe ru imangmang.

⁴² Umbɔ agor utserh ha age, <<Umen iwe ru imangmang ru Uyesu, ubinkutsu asi iwea ubinkpi ungo uku urherhe ukpekū, bɔr icere umen igūmen nibikamen ni ihwengmen uge uwere ha idzidzerhe unga awu Uwuku Uforh upfunga.>>

Uyesu akerhuwe ungwē uner itser ijee

⁴³ Inuma ivaa ha iki imaa unga asok azīā Ugarhirhi.

⁴⁴ Uyesu nibikanga adekuka uge uner uwuku usom Arherhu-Num aka isaka ashia ri imor ra abinga.

⁴⁵ Ivangye unga aka itsī Ugarhirhi, abi Ugarhirhi ayei unga aboka avaa, ubinkutsu umbɔ ikēi azīmbɔ Irhowa Iyiki Igar Utong hā ru Urusharhima na anyāmbɔ kishoo abin Uyesu aka akorhe.

⁴⁶ Mɔce Uyesu abvui azīā iyepu uteu Ukana ukpu Ugarhirhi, anangke unga aka adzipa amē ake awu amē inebi. Utsa uner itser ijee nuwɔ uwuruwi ungwēnga aka aghonga unga ru Ukafanahum.

⁴⁷ Ivangye utsa ha aka agū uge Uyesu aka adzeku Uyahudiya abvui abanga Ugarhirhi, unga azī ru unga ashōrhā unga ama aba akerhuwe ungwēnga, aka abor akpe.

⁴⁸ Uyesu agor unga age, <<Umbi aba asi inyāmbi atsar nu abin idzeu, umbi asi iwembi ri imangmang.>>

⁴⁹ Uner itser ijee ha age, <<A Uteiya, uba umen izīmen utsur ungwēmum akpea.>>

⁵⁰ Uyesu agor unga age, <<Ungo udēē uzīō. Ungwēngo awuri ibeka.>>

Utsa ha awea ri imangmang nu ubin Uyesu aka arherhe nggu unga, umo unga azīā.

⁵¹ Ana awe ru utsīndī ugārhangā agbanga unga, agor unga age, <<Ungwēngo abeka.>>

⁵² Unga arhusa umbɔ ivangye ungwē hā aka atirhi igū ugarha. Umbɔ agor unga age, <<Imani iyor ha ineke unga arheke ru ukara unying.>>

⁵³ Utei ungwē hā ayita, ivang hā niyɔ Uyesu agora unga age, <<Ungwēngo awuri ibeka.>> Nggee unga nu aner iyanga kishoo awe ru imangmang.

⁵⁴ Akerē awu ubin idzeu ukpu uvaa Uyesu aka akorhe unga aka adzeku Uyahudiya azī Ugarhirhi.

5

Akerhuwe ru ukaukpi umbɔ

aki iyisa Ubetasda

¹ Akere aka amaa, Uyesu azīā irhowa abi Uyahuda ru Urusharhima.

² Ru Urusharhima ukau amē nukpɔ umbɔ iki iyisa ri idū abi Uyahuda age Ubetasda. Ukpɔ ukhapa ru angwī ufom, anangke idoi iki itsī. Aka akū atarh atang nggaa atsurha atōō adzipu ukau ha.

³ Awu ra atsurha ha abi irhārḥā nu abi ibvuta, nu akatarhu nu abi ishaya iyor arherhe aka isaka anu umō.*

⁵ Uner uwōō aka amaa imeka isōka itaar ni imeka utōrōk asi idēē azērḥūnga.

⁶ Uyesu aka anyā ininunga, ikei ahwēnga utsa ha aka adārḥūnga nggu irhārḥā hā, unga arḥusu uner irhārḥā hā agē, <<Ungo ubeengo ikikerhe?>>

⁷ Uner irhārḥā hā agē, <<A uteiya, umum ishimum ru unera aka iyika umum itsi ru amē ivangye ake aka idzipa. Umum iba itita ibee itsitsiwā, uwōō agbaangashia ru umum.>>

⁸ Mōcē Uyesu agōr unga agē, <<Usisok, unyangu ufarngo, ukū uzērḥā!>>

⁹ Kanying, uner ha akerhunga. Anyangu ufarnga atirhunga uzērḥā.

Akerē ha akorhe ru unum ukpuku uwosha.

¹⁰ Nggee anggbaashi abi Yahuda agōr utsa ha aka akerhe agē, <<Awu unum ukpuku uwosha. Ikpem ikēnngge ungo itsā ufār:>>

¹¹ Bōr utsa ha agē, <<Unerwi aka akerhuwa umum agōr umum agē, <Unyangu ufarngo uso uzērḥā.>>>

¹² Nggee umbō arḥusa unga agē, <<Awu ungāmō uner ha aka agōr ungo uge unyanga umgbō uso uzērḥā?>>

¹³ Utsa ha aka akerhe asi ihwēngnga awu ungāmō akerhuwe unga, ubinkutsu Uyesu aka azērḥā atsiā ra anera arherhe umō.

¹⁴ Ivanga ukunjiir iki itōng Uyesu akpo unga ri Iya-Num na agōr unga agē, <<Unyā ungo uku ukerhungo! Uneke arhim utsur ubin uku unangkpō akere ha ukpokpō ungo.>>

¹⁵ Utsa ha azī adēyiwe anggbaashi abi Yahuda agē awu Uyesu unga akerhuwe unga.

Urhe ru ubok Ungwē

¹⁶ Ngge itsu anggbaashi abi Yahuda adzowe uver ru Uyesu, ubinkutsu itser iyiki ikikerhe ha unga aki itō ru unum ukpuku uwosha.

¹⁷ Uyesu agōr umbō agē, <<Utemum anu itser utseku irhere, umum rimi hā ini ititō.>>

¹⁸ Arherha akere atsu anggbaashi abi Yahuda abee ifere Uyesu. Agōr agē unga asi izharhuka ikpem unum ukpuku uwosha ukpekū, bōr unga agōr agē Unum awu Utēnga na anu inyāngu itsinga uku kpengkpeng nggu Unum.

¹⁹ Uyesu agōr umbō agē, <<Umun indēyiwa umbi idzidzerhe, Ungwē asi ikorhunga iferhe nibikanga, unga akpurha akorhu ubinkpi unga aka anyā Utēnga aki ikorhe, ubinkutsu ubinkpi Utei iki ikorhe awu ukpō Ungwē hā awuri ikorhe.

²⁰ Ubinkutsu Ute abemu Ungwē na adēyiwe unga kishoo abinke unga aka isaka akorhe. Īi, umbō awuri idēyiwe unga abinke aka anangke akere ha nu umbi awuri idzedzeu.

²¹ Ru nyaku Ute iki isoyiwe abika akpukpe na adzowe umbō urhe, rimi Ungwē hā awuri idzowe urhe ru kishoo abirabe unga aka abee idzidzowe.

²² Rimi hā, Ute asi itsuka uvau ru unera, bōr adzowe ijee itsu uvau ru Ungwēnga,

²³ ngge itsū umbō kishoo adzowe igōng ru Ungwē ru nyaka umbō iki idzowe igōng ru Ute. Uwuruwi aka asi idzowuka igōng ru Ungwē, asi idzowuka igōng ru Ute uwuku udene unga.

* **5:3** Abvur akōō aki itseng abok aki isha agōrke ikei uge, *Ubinkutsu iva-ivanga ipfu itser-Num iki isaki icipuwa ru ukau amē hā iba idzipa ukpō. Kishoo uwuruwi aka agbaashia atsiā ra amē hā ivangye ake aka idzipa amaa, unga awuri ikikerhunga irhārḥi iyornga kishoo.*

²⁴ <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uwuku ugũ arherhamum na adzowuka imangmang ru uwuku udena umum iba, awea ru urhe uwu ugbagbaa na asi itumbõ unga uvau. Unga aka agar akpe aziã urhe.

²⁵ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, ivanga niyõ ibarõ ni iki ibangge abika akpe awuri igũmbõ urhem Ungwẽ Unum nu abika agũ hã awuri ibekmbõ.

²⁶ Ru nyaku Ute aka awe ru urhe ri itsikamnga, rimi hã unga aka adzowe Ungwẽnga ijee iyiki idzowe urhe.

²⁷ Ute ikei adzowuka unga ijee iyiki ivarha arherhe, ubinkutsu unga awu Ungwẽ-Ner.

²⁸ <<Niba agũmbi idzeu akere ha, ivanga niyõ ibarõ kishoo abika awe ra adzak awuri igũmbõ urhemnga

²⁹ na adzeka. Abika akorhe iyiki ize awuri isok ra akpe abek, bõr abika akorhe iyiki ibewe awuri isok akpo uvau itsitsime.

³⁰ Umum nibikami isi idẽẽ ikorhumum ubin. Umum itu uvau ubinkpi umum iki igũ ukpekũ. Itu uvaumum iwu iyiki irhika, ubinkutsu isi idzsumum ubinkpi amenum aki ibee bõr aki uwuku udena umum.

Ideka ri itsi Uyesu

³¹ <<Umum iba idzowe ideka itsimum, idekamum isi iwengge idzidzerhe.

³² Bõr uner uwõ aba adzowe ideka ri itsimum, umum ihweng ideka ha ri itsimum iwe idzidzerhe.

³³ <<Adzaanga umbi ideka idzidzerhe ri ivangye umbi adene anera azĩ ru Uyohana.

³⁴ Asi iwea uge umum itsorhi itsimum ri ideku unera, bõr umum irherhe rimi ngge itsu umbi adẽẽ akpo ifforh.

³⁵ Uyohana awu ru nyaki irhirhang iki igar ni irhang, umbi atsũmbi igũiben irhirhangnga ri ivanga ukunjiir.

³⁶ <<Bõr umum iwemum ri idekaye iki inangngge ideka Uyohana. Ubinkutsu itserye Utemum aka adzaa umum imasha, iyiriyẽ umum iki inũ itõ icere, ngge idekuwe uge awu Ute unga adena umum.

³⁷ Ute uwuku udena umum adzowuka ideka ri itsimum. Umbi anasi anyãmbi unga use agũmbi urhemnga

³⁸ nu arherhanga asi iseike ru umbi, ubinkutsu umbi asi iwembi ri imangmang ru uwu ha unga aka adene.

³⁹ Umbi atsu amembi ivarhi itseng Arherhu-Num, ubinkutsu umbi akaiferhko uge umbi awuri ikpikpombi urhe uwu ugbagbaa ru ngge. Itseng Arherhu-Num hã ngge idzowe ideka ri itsimum.

⁴⁰ Bõr umbi akpẽmbi iba ru umum aba akpo urhe.

⁴¹ <<Umum isi iyeimur ikpikpoi ra anera.

⁴² Bõr umum ihweng umbi. Umum ihweng uge umbi asi ibemumbi Unum ra amembi.

⁴³ Umum iba ri itsok Utemum, umbi asi iyeimbi umum, bõr uwõ aba, aba ri itsok ukamnga, umbi awuri iyeimbi unga.

⁴⁴ Umbi awuri ikorha aguse na awe ru imangmang uba umbi ayei ukpoi ra adokambi, bõr umbi asi ibeembi iyei ikpikpoi iki idzeku Unum unying ukpekũ?

⁴⁵ <<Bõr aka niba akaimbi iferhko uge umum iwuri ihwitumum umbi ru Ute. Uwuku uhwiwa umbi awu Umusa, uwuruwi umbi aka afosa.

⁴⁶ Age umbi awembi ri imangmang ru Umusa, umbi awuri iwembi ri imangmang ru umum, ubinkutsu unga atseng itseng ri itsimum.

⁴⁷ Bõr umbi aba ashimbi ri imangmang ra abinke Umusa aka atseng, umbi akorha aguse na awe ru imangmang ra abinke umum iki irherhe?>>

6

Uyesu afuka anera anaka agɔnga atɔɔ
(*Umat 14.13-21; Umar 6.30-44; Irh 9.10-17*)

¹ Akere aka amaa Uyesu agar Ukau ukpu Ugarhirhi, ukpɔ uku uwe ukau ukugɔng ukpu Utibariya.

² Ngga ikikɔng anera idɔsa unga, ubinkutsu umbɔ aka anyã atsar abin idzeuke unga aka akorhuwe abi irhãrã.

³ Mɔce Uyesu afũã ri ifen igũ aseisa umɔ nggu angwẽ imesanga.

⁴ Irhowa Iyiki Igar Utɔng iyi abi Uyahuda iki iyongge.

⁵ Ivangyɛ Uyesu aka abera asunga anyã anera arherhe aka aba ru unga, unga agɔr Ufirhibu age, <<Umen igoi uborodi ri inẽẽ ukpɔ umẽẽ aner abere?>>

⁶ Unga arhusa rimi avira unga, ubinkutsu unga aka ahwɛnga ra amɛnnga ubinkpi unga aka ikorhe.

⁷ Ufirhibu agɔr unga age, <<Uborodi ukpu imang itser afẽẽ utɔrɔk usi imɛkpɔ uben unera akpɔ atsɔr idiki unying!>>

⁸ Uwɔɔ ra angwẽ imesanga hã agburh Uandarawu, ungwɛmbɔ Usiman Ubitru, arherhe age,

⁹ <<Ungwẽ uwɔɔ uwi nggimi nggu ipɔ uborodi* itɔɔ nu abɛrh avaa. Bɔr iwuri imɛ use nggu arherha aner abere?>>

¹⁰ Uyesu age, <<Àka agɔr anera ase isei.>> Ra anang hã ubĩ uwu urherhe umɔ, anera kishoo aseisa abĩ. Akatsak atsĩmbɔ anaka agɔnga atɔɔ.

¹¹ Mɔce Uyesu anyangu ipɔ uborodi ha, unga aka atar uwɛɛ ru Unum, na agashuwe anera aka ase ubinkpi uku imɛ ru umbɔ. Rimi hã unga aka akorhe nggu abɛrh ha.

¹² Ivang umbɔ aka atã ashuur, unga agɔr angwẽ imesanga age, <<Àka arhɔsa awushunga aka abɔr utsur ubin ugbakpɔ abĩ.>>

¹³ Ri ipɔ uborodi itɔɔ hã, anera aka atã na abɔre, angwẽ imesanga arhɔsa awushu uborodi na atɔke azĩnga usɔka na avaa.

¹⁴ Ivang anera aka anyã utsar ubin idzeu Uyesu aka akorhe, umbɔ age, <<Idzidzerhe, unga awu uner uwuku usɔm Arherhu-Num hã Unum aka abemuwa umɛn.>>

¹⁵ Uyesu aka ahwɛnga age anera abee atsime unga iyerhe ri inggang, unga abvui afũã ni igũa ikiyikanga.

Uyesu azɛrhã nu amɛ
(*Umat 14.22-33; Umar 6.45-52*)

¹⁶ Urhɛɛ uku uwe, angwẽ imesanga acipa azĩmbɔ ru ukau ha,

¹⁷ anangke umbɔ aka atsĩ ukhukhɔɔ amɛ na agar ukau ha azĩmbɔ Ukafanahum. Ri ivang hã ananga aka atirhi iwu uzĩ, nu Uyesu anasi ibanga ru umbɔ kata.

¹⁸ Ngga ugba ukerketakpɔ ubvun amɛ ru ukau ha.

¹⁹ Umbɔ aka azĩmbɔ akirhomita atɔɔ use utɔĩ, umbɔ anyã Uyesu azɛrhã nú amɛ aba ayoku ukhukhɔɔ ha. Iwei ifer umbɔ.

²⁰ Bɔr unga agɔr umbɔ age, <<Awu umum. Niba agũmbi iwei.>>

²¹ Mɔce umbɔ ayei unga ru ukhukhɔɔ ha nggu anggɔm. Kanying ukhukhɔɔ ha utsĩ anangke umbɔ aka izĩ.

* **6:9** Akũ akũ ubin ukpɔɔ umbɔ iki iyisa ubarhe akorhu uborodi ukpire, ikpũ uborodi ha uwu ubingha atsũwã.

²² Ukpe unum uvaa abika asei ugar ukau ukugong hã ahwengmbõ ugε awu ukhukhõ unying uku uzĩ ugar ha. Ikeĩ ahwengmbõ ugε Uyesu ashia ru ukhukhõ ha nggu angwẽ imesanga. Awu angwẽ imesa ha ukpekũ azi.

²³ Bõr akhukhõ akõõ aka adzeku Utibariya adẽẽ akhapa ra anang aner ha aka atãĩ uborodi ukpu Utejee aka atar uwẽẽ.

²⁴ Ivang anera aka anyã agε Uyesu nu angwẽ imesanga ashimbõ ra anang hã, umbõ atĩĩ akhukhõ amẽ na azĩmbõ Ukafanahum anu ibee Uyesu.

*Uyesu awu uborodi ukpuku
udzowe urhε*

²⁵ Ivangyε umbõ aka anyã unga ugar ukau ha, umbõ agõr unga agε, <<A umarhem, ukang ungo uku uba nggimi?>>

²⁶ Uyesu agε, <<Umum indɛyiwa umbi idzidzεrhe, ubinkutsu umbi abee umum, asi iwea atsar abin idzeu umum iki ikorhe, bõr awu uborodi ukpõ umbi aka atãĩ ashur.

²⁷ Niba atĩmbi itser ri ibee abin igha akika adak, bõr aka atõ itser abinghake aka azĩ utĩĩ urhε uwu ugbagbaa, akirake Ungwẽ-Ner aka awuri idzaa umbi. Awu ru unga Unum Utε aka angwẽ utsar ijeenga.>>

²⁸ Mõcε umbõ arhusa unga agε, <<Awu ufang umen ikorhu use itõ itser Unum aka abee?>>

²⁹ Uyesu agε, <<Itser Unum aka abee nggayε, uwe ri imangmang ru uwuruwi unga aka adene.>>

³⁰ Nggee umbõ arhusa unga agε, <<Ungo uwuri ikorhe utsar ubin idzeu ukusong umen iki inyã ni iwe ru imangmang ru ungo? Ungo uwuri ukorhu use?

³¹ Atoka-atokamen agha umanna ra arhum, ru nyaka umbõ aka atseng ra Arherhu-Num agε, <Unga adzowe uborodi uku udzeka afã umbõ atãĩ.>†>>

³² Uyesu agõr umbõ agε, <<Umum indɛyiwa umbi idzidzεrhe, asi iwea Umusa unga adzaa umbi uborodi ha ra afã, awu Utemum unga adzaa umbi uborodi ukpu idzidzεrhe uku udzeka afã.

³³ Uborodi Unum hã, uwu unga aka acipuwa ra afã na adzowe urhε ru upfung.>>

³⁴ Umbõ agε, <<A Uteiya, utirhi icεrε udzisa umen uborodi ha uben unuma!>>

³⁵ Mõcε Uyesu adɛyiwe umbõ agε, <<Umum iwu uborodi ha ukpuku udzowe urhε. Uwuruwi aka aba ru umum asi igũa imerh, nu uwuruwi aka awe ru imangmang ru umum asi igũa ugõ ugbagbaa.

³⁶ Bõr ru nyaka umum iki idɛyiwa umbi, umbi aka anyãmbi umum nu utseku icεrε umbi anasi iwembi ri imangmang.

³⁷ Kishoo uwuruwi Utε aka adzaa umum awuri iba ru umum, nu uben uwuku uba ru umum ikeĩ umum isi íwayikũ unga.

³⁸ Umum idzek ra afã isi íbamum ikorhu ubin amɛnnum iki ibee, bõr ikorhu ubin uwuku udena umum.

³⁹ Amɛn uwuku udena umum ake, agε, umum niba igwirhukũ unying ru kishoo abirabε unga aka adzaa umum, bõr umum isoyiwe umbõ ru unum ukpuku umasha.

⁴⁰ Ubin Utɛmum ukpi aka abee agε, kishoo uwuku urhi Ungwẽ na awea ri imangmang ru unga awea ru urhε uwu ugbagbaa. Mõcε umum iwuri isoyikũ unga ru unum ukpuku umasha.>>

⁴¹ Akerε ha atsu abi Uyahuda adẽẽmbõ ibvibvun ri itsi Uyesu ubinkutsu, unga aka agõr agε, <<Umum iwu uborodi ukpuku udzeka afã ucipuwa.>>

† 6:31 Åka anyã ikeĩ: Idzi 16.4; Uneh 9.15; Amb 78.24,25.

⁴² Abi Uyahuda age, <<Asi iwea Uyesu nuwi ungwẽ Uyusuf, uwuruwi umen iki ihweng utenga nu uyanga? Ude awu use utsu icere unga agor age, <Umum idzeka afã icipuwa?>>

⁴³ Uyesu age, <<Àka neke ibvibvun.

⁴⁴ Unera asi idẽ abanga ru umum utseku Ute uwuku udena umum iki idarha unga iba, nu umum iwuri isoyikũ uner ha ru unum ukpuku umasha.

⁴⁵ Atseng ra abvur abika asom Arherhu-Num age, <Kishoo awu Unum unga imesuwe umbõ,>† Uben unera uwuku ukpeto na amesa ru Ute awuri iba ru umum.

⁴⁶ Unera anasi inyã Ute ha akpurha awu uwuku udzeku Unum. Unga ukpekũ unga aka anyã Ute ha.

⁴⁷ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uben unera aka awe ru imangmang awea ru urhe uwu ugbagbaa.

⁴⁸ Umum iwu uborodi ukpuku udzowe urhe.

⁴⁹ Atoka-atokambi agha umanna ra arhum, bõr rimi hã akpembõ kishoo.

⁵⁰ Bõr aka anyã uborodi ha ukpi uku udzeka afã ucipuwa. Uben unera aka itãi asi ikpea.

⁵¹ Umum iwu uborodi ukpu urhe uku udzeka afã ucipuwa. Uben uwuku utãi uborodi ha awuri ibeka ugbagbaa. Uborodi ha uwu ijue iyormum, iyiriye umum iki iwuri idzowe ngge itsũ upfunga uma ubek.>>

⁵² Mõce abi Uyahuda atsĩmbõ uning akarhãrhã ru ubinkpi Uyesu aka arherhe na agor age, <<Uner uwure awuri ikorha aguse na adzaa ijue iyornga umen itãi?>>

⁵³ Uyesu agor umbõ age, <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, umbi aba asi itãimbi ijue iyor Ungwẽ-Ner na ahwambi adzirhnga, urhe ushingbõ ru umbi.

⁵⁴ Uben uwuku utãi ijue iyormum na ahwa adzirhmum awea ru urhe uwu ugbagbaa. Umum ikei iwuri isoyikũ unga ru unum ukpuku umasha.

⁵⁵ Ijue iyormum iwu uborodi ukpu idzidzerhe, nu adzirhmum ikei awu ubin uku uhwhwa ukpu idzidzerhe.

⁵⁶ Uben uwuku utãi ijue iyormum, na ahwa adzirhmum, abek ru umum, umum igamum ibek ru unga.

⁵⁷ Ru nyaku Ute uwu urhe aka adena umum, na awu ru unga umum iki ibek, rimi uwuku unyanga umum iwu ubinghanga, awuri ibeka ru umum.

⁵⁸ Umum iwu uborodi ha uku udzeka afã. Atoka-atokambi agha umanna nu umbõ akpembõ, bõr unera aka atãi ru uborodi ukpire awuri ibeka ugbagbaa.>>

⁵⁹ Uyesu arherha arherhe akere kishoo ri ivangye unga aka adẽ imesuwe anera ru ubã ifen-Num ru Ukafanahum.

Irhẽm urhe uwu ugbagbaa

⁶⁰ Igũ rimi hã, angwẽ imesanga arherhe age, <<Imesa iyere ighong. Ungaa adẽ ayei ngge?>>

⁶¹ Uyesu aka ahwenga age angwẽ imesanga adẽ ibvibvun ri imesa ha. Unga agor umbõ age, <<Imesa ha itsu amenmbi aghong?

⁶² Ude, amenmbi awu aguse umbi aba anyã Ungwẽ-Ner afũ aziã anangke unga aka adzek?

⁶³ Ipfu-Num ngge idzowe urhe. Iyor ishingge ri ijee ubin. Irhemye umum iki isõma umbi idzeku Ipfu ha iyiki idzowe urhe.

⁶⁴ Bõr abimbi abõ ashimbõ ri imangmang.>> Uyesu ahwenga utirhi ri inggbaashia abika asheri imangmang, nu uwuruwi aka igha-daknga.

† 6:45 Àka anyã ikei: Uish 54.13.

⁶⁵ Məce unga age, <<Ngge itsu unera asi idēē imēē iba ru umum, Ute aba asi ibemuka unga.>>

⁶⁶ Udzur ri ivang iyere arherhe angwē imesanga aka adəsa unga abvui anekukumbə idəsa unga.

⁶⁷ Uyesu arhusa angwē imesanga usəkdūmen hā age, <<Umbi abee ibvui azī hā ikei?>>

⁶⁸ Usiman Ubitru agər unga age, <<A Utejee, ru ungaa umen iki izi? Awu ungo uwe ri irhem urhe uwu ugbaabaa.

⁶⁹ Umen iwemen ri imangmang nu umen ihwəngmen uge ungo uwu Usarkasar uwu Unum.>>

⁷⁰ Məce Uyesu age, <<Asi iwea umum isəng umbi kishoo usəkdūmen? Bər unying ru umbi awu undenggū!>>

⁷¹ Arherhe akere ru Uyahuda ungwē Usiman Uiskariyoti, unying ru umbə usəkdūmen hā, uwuruwi aka igha-daknga.

7

Uyesu azī Irhowa Atsurha

¹ Akere aka amaa, Uyesu azērḥā atsīrḥā amaa Ugarhirhi. Bər unga asi ibeenga itsī ru Uyahudiya, ubinkutsu anggbaashi abi Uyahuda abika awu nggəə ha abee ifere unga.

² Ivangye Irhowa Atsurha abi Uyahuda iki iyo,

³ angwəmbə agər unga age, <<Iməngge ungo uzī Uyahudiya, ngge itsú angwē imesango anyā abin idzeuke ungo iki ikorhe.

⁴ Uwuku ubee anera ahwəng unga akarḥārḥā asi iwəka ubinkpi unga iki ikorhe. Ungo uku ukorha abina akere, udeyiwe itsingo ru upfunga uhwəng.>>

⁵ Uko angwəmbə ashimbə ri imangmang ru unga.

⁶ Nggee Uyesu agər umbə age, <<Ivanga inasi iwengge ru umum kata, bər ru umbi uben ivang iwengge.

⁷ Umbi, upfunga usi idēē ukpəkpə umbi, bər ukpəkpə umum ubinkutsu umum idekūwe uge abinke ukpə iki ikorhe awu aka abewe.

⁸ Umbi aka azī irhowa ha. Umum isi izīmum irhowa ha, ubinkutsu ivangmum inasi ibangge kata.>>

⁹ Unga aka amaa irherha akere ha, məce unga aseisa ru Ugarhirhi.

¹⁰ Bər ivang angwəmbə aka azīmbə irhowa ha, unga azīā ikei. Unga asi izīā ukupēē bər ri iwək.

¹¹ Anggbaashi abi Uyahuda anu ibeeə unga ra anang irhowa ha, arhusa age, <<Uner ha awere unga?>>

¹² Ikikonga aner ha ini ibvun urherhe nggu adəka ri itsinga. Abəə age, <<Awu uner uwuku uze.>> Abəə ikei age, <<İī, anu irhem anera.>>

¹³ Bər unera asi irherhunga arherhe Uyesu ukupēē ubinkutsu, anu igū iwei anggbaashi abi Uyahuda.

Uyesu amesuwe ru irhowa

¹⁴ Ivangye umbə aka agha uteng ivang irhowa ha, Uyesu atsī ri Iya-Num atirhunga imesuwe.

¹⁵ Anggbaashi abi Uyahuda adzeidzeu arhusa age, <<Utsak uwure akorha aguse na ahwəng rimi? Nggawi anasi itsia imesa.>>

¹⁶ Uyesu age, <<Imesamun isi iwengge iyimum. Idzeka ru Unum uwuku udena umum iba.

¹⁷ Uben unera aka aseng ikorhu ubinkpi Unum aka abema, awuri ihwengnga use imesamum idzeku Unum, use iwu iyimum.

¹⁸ Uwuruwi aka anu imesuwe abin ukamnga, anu ibeewe itsinga ikpikpoi. Bør uwuku ubeewe ikpikpoi ru uwuku udene unga awu uner idzidzerhe. Ashia ri igberangwi ri itsinga.

¹⁹ Asi iwea Umusa adzaa umbi Íkpem? Bør umbi asi ikpømmbi Íkpem hã. Awu use utsu umbi abee ifere umum?>>

²⁰ Anera age, <<Ungo uwe ru ipfu iyiki ibewe ri itsingo! Ungam abee ifere umu?>>

²¹ Uyesu agor umbø age, <<Umum ikorhe ubin idzeu unying ukpekũ nu umbi kishoo adzeidzeu.

²² Umusa atsu umbi isorhu usorhe, ngge itsu umbi aka isaka asorhe awekacimbi usorhe ru unum ukpuku uwosha. Nu ngge iki iwe rimi, awu atoka-atokambi atirha akere ha, asi iwea Umusa.

²³ Umbi aba asorhukumbi awekaci ru unum ukpuku uwosha ri idasi Íkpem Umusa, awu use utsu umbi agũ avom nggu umum ri ikerhuwe undzumu unera ru unum ukpuku uwosha?

²⁴ Åka niba azharhukumbi arherhe ra abinke umbi iki inyã ra asu, bør åka azharha arherhunga uku urhirhiki.>>

Uyesu unga awu Ukiristo?

²⁵ Aner Urusharhima aboo aka awe umø arhusa age, <<Asi iwea utsa ha nuwi umbø aka abee ififeri ha?

²⁶ Unga uwi nggimi, adẽẽ arherhe ukupẽẽ bør umbø asi idzipumbø urhem nggu unga. Use abi ijee aka abemumbø age awu unga awu Ukiristo?

²⁷ Bør umen ihwengmen anangke utsak uwure aka adzek. Ivang Ukiristo aka iwuri iba, unera asi ihwenga anangke unga aka idzek.>>

²⁸ Uyesu ana adẽẽ imesuwe anera ru ufom Iya-Num hã, unga atsarhi irhaknga age, <<Ífi, umbi ahwengmbi umum na ahwengmbi anangke umum iki idzek. Bør umum isi iwemum nggimi nibikami. Unga hã uwuku udena umum awu idzidzerhe bør umbi asi ihwengmbi unga.

²⁹ Bør umum ihweng unga, ubinkutsu umum indzeku unga, ikei unga adena umum.>>

³⁰ Møce umbø abee idzur unga, bør unera asi ibangunga ubok ru unga, ubinkutsu ivangnga inasi ibangge.

³¹ Bør anera arherhe ri ikikonga awe ru imangmang ru unga na age, <<Ivange Ukiristo aka iba, awuri ikorha atsar abin idzeu akoo anangmbø aki uner uwere ha?>>

³² Abi Ufarisi agũ anera anu ibvun arherha ha ri Iya-Num nggu adokambo ri itsinga. Møce ateiya abika adzowe idem-Num nu abi Ufarisi adene abika adzeu Iya-Num umbø adzure unga.

³³ Uyesu age, <<Ivange umum iki iwe nggu umbi ibør ukunjiir, møce umum iwuri ibvui izi ru uwuruwi aka adena umum.

³⁴ Umbi awuri ibeembi umum, bør umbi asi ikpombi umum. Anangke umum iki iwe ikei umbi asi idẽẽ abambi.>>

³⁵ Anggbaashi abi Uyahuda ha arherhe nggu adokambo age, <<Utsak uwure awuri izinenga umen iki isi idẽẽ ikpomèn unga? Use unga awuri izi ra anangke abimen aka asaka ase nggu abi Uherhini na amesuwe abi Uherhini hã?

³⁶ Akaiferhko use ra amengga, ivange unga aka agor age, <Umbi awuri ibeembi umum, bør umbi asi ikpombi umum,> na agor age, <Anangke umum iki iwe umbi asi idẽẽ abambi?>>

³⁷ Ru unum ukpuku umashu irhowa ha uku uwe nggaa unum hã, Uyesu adëë na atsarhi irhaknga age, <<Uba unera agüã ugõ, unga aba ru umum aba ahwa.

³⁸ Uben unera aka awea ri imangmang ru umum, ru nyaki itseng Arherhu-Num iki igör igë, <Azë amë akika adzowe urhe awuri idzërã adzek ra amënnaga.>>

³⁹ Uyesu arherha akere ri itsi Ipfu-Num, iyiriyë abika awe ru imangmang ru unga aka iwuri iyëi. Ri ivang hã anasi idzowukumbö Ipfu-Num ha, ubinkutsu Uyesu ana ashia ri ikpikpoi kata.

⁴⁰ Ivangyë umbö aka agü irhemnga, abö ra anera age, <<Idzidzerhe uwere ha awu uwuku usöm Arherhu-Num hã Umusa aka arherhe uge ibanga.>>

⁴¹ Abö age, <<Unga awu Ukiristo.>>

Bör abö arhusa age, <<Akorha aguse ru Ukiristo adzeku Ugarhirhi?

⁴² Asi iwea itseng Arherhu-Num igör igë Ukiristo awuri idzeku unang Udauda, nu ru Ubaitarhami, uteukpi Udauda aka asei?>>

⁴³ Ngge igigau itsingge ra anera ri itsinga.

⁴⁴ Abö abee idzur unga, bör unera asi ibangunga ubok ru unga.

Isheri imangmang anggbaashi

abi Uyahuda

⁴⁵ Adogerhi Iya-Num aka abvui azĩ ra ateiya abika adzowe idem-Num nu abi Ufarisi arhusa umbö age, <<Awu use utsu umbi asi ikü unga abambi?>>

⁴⁶ Adogerhi ha age, <<Unera anasi irherhunga arherhe ru nyaku utsak uwure.>>

⁴⁷ Abi Ufarisi arhusa age, <<Unga aka arhem nggu umbi ikei?

⁴⁸ Use umbi anyambi unera ra anggbaashi abi Uyahuda use abi Ufarisi aka awe ru imangmang ru unga?

⁴⁹ Īĩ! Ikikong iyere ha iki isi ihwengngge ubin ri Īkpem Umusa, awu ikponum ru umbö!>>

⁵⁰ Unikodimu, aka azĩã ru Uyesu, unga aka awu unying ra abi Ufarisi ha, arhusa umbö age,

⁵¹ <<Ri Īkpem, umen idëë itsumen uvau ru utsa ha umen iki inasi igümen ra angwĩnga ni ihweng ubinkpi unga aka anu ikorhe?>>

⁵² Umbö age, <<Ungo uwu uner Ugarhirhi ikei? Uvarhe ungo unyã uge, uner uwuku usöm Arherhu-Num ashia aka idzeku Ugarhirhi.>>

[Abvur itseng abok akö aki isha ashike ru ubvur Uyoh 7.53–8.11]

Ukutserh umbö aka adzur ri itoma-dak

⁵³ Mäce ikikonga isitungge nu uben unera azĩã ri iyanga.

8

¹ Bör Uyesu azĩã ri Igü Acucii Uzaitun.

² Ri igökpeka ikei unga abvui atsĩã ru uföm Iya-Num. Kishoo anera aba akong adziira unga, nu unga asei na amesuwe umbö.

³ Abika amesuwe Īkpem nu abi Ufarisi akü utserh uwö umbö aka adzur unga ri itoma-dak. Atsu unga adëë ra asu ukpui ha.

⁴ Umbö agör Uyesu age, <<A umarhem, utserh uwure adzur unga ri itoma-dak.

⁵ Ri Īkpem Umusa atsu umen ikü atarh itang ikpü akatsërã abere ha ifere. Bör ungo ugör uguse?>>

⁶ Arhusa akere ani ideya unga, na akpo ubinkpi umbö aka itsu arherhanga. Bör Uyesu agbapfu na akü itoknga atseng itseng nú abĩ.

⁷ Ivangye umbō aka ani irhusa unga, unga abera agor umbō age, <<Unera aka ashia ra arhim ru umbi, unga atirha atang utarh ru utserh ha.>>

⁸ Ikei unga abvui agbapfu na atseng itseng nū abī.

⁹ Umbō aka agū rimi, umbō atirha asoyimbō ra anang hā unying anying. Umbō atirhi ru uwuku ukūmbō utseku umbō aneke Uyesu iki iyikanga nggu utserh ha.

¹⁰ Uyesu abera adēē na arhusa unga age, <<A utserh ha, umbō awerembō? Unera asi itsuka ungo ufai?>>

¹¹ Utserh ha age, <<A uteiya, unera ashia.>>

Uyesu age, <<Umun ikei isi itsukamun ungo ufai. Uzīš, bōr niba ubvui utsīš ra arhim.>>

Uyesu unga awu irhirhang upfung

¹² Uyesu abvui arherha arherhe nggu anera age, <<Umun iwu irhirhang upfung. Umbi aba adosumbi umum, umbi asi izērhumbi ru uzī, bōr umbi awuri ikpombi irhirhang urhe.>>

¹³ Abi Ufarisi agor unga age, <<Ungo uni idzowe ideka itsingo, nggee idekango isi iwenge idzidzerhe.>>

¹⁴ Uyesu age, <<Uko umum iba idzowe itsimum ideka, idekamun iwu idzidzerhe, ubinkutsu umum ihweng anangke umum iki idzek, nu ikei anangke umum iki izi. Bōr umbi asi ihwengmbi anangke umum iki idzek, use anangke umum iki izi.

¹⁵ Umbi atsu uvau ikpū iyi anera. Umum isi itsukū uvau ru unera.

¹⁶ Bōr umum iba izharha arherhe, izharha arherhamun iwu idzidzerhe, ubinkutsu asi iwea umum ikiyikami izharha arherhunga, bōr umum nu Utemun aka adena umum ikorhu urhōnga.

¹⁷ Ri ikpemmbi umbō atseng age ideka inera ivaa iwe idzidzerhe.

¹⁸ Umum idzowe ideka ri itsimum, nu Ute uwuku udena umum unga awu uner uwu uvaa.>>

¹⁹ Mōce umbō arhusa unga age, <<Utengo hā awere unga?>>

Uyesu age, <<Umbi asi ihwengmbi umum use Utemun. Umbi aba ahwengmbi umum, umbi awuri ihwengmbi Utemun ikei.>>

²⁰ Unga arherhe irhem iyere ri ivangye unga aka adēē imesa akhapa ra anangke umbō aka angwewe uhwek izūwā ri Iya-Num. Bōr unera asi idzura unga, ubinkutsu ivanga inasi iwenge kata.

Anangke umum iki izi

umbi asi idēē abambi

²¹ Ikei Uyesu abvui adeyiwe anera age, <<Umun iwuri izimum, nu umbi awuri ibeembi umum nu umbi awuri ikpe ra arhimmbi. Anangke umum iki izi, umbi asi idēē abambi.>>

²² Akere ha atsu anggbaashi abi Uyahuda agor age, <<Awuri ifere itsinga? Unga aka agor age, <Anangke umum iki izi, umbi asi idēē abambi.>>>

²³ Bōr unga akpurha adēē igor age, <<Umbi awu anōnōr, umum idzeka afafā. Umbi awu abi upfung ukpire, bōr umum isi iwemum uwu upfung ukpire.

²⁴ Ngge itsu umum igor umbi uge umbi awuri ikpe ra arhimmbi. Umbi awuri ikpe, umbi aba ashimbi ri imangmang uge umum iwu unga hā umum iki igor igē umum iwe.>>

²⁵ Umbō adzipa age, <<Ungo uwu ungamo?>>

Uyesu age, <<Umun iwe ru nyaka umum iki indeyiwa umbi ri inggbaashia.

²⁶ Umum iwu ra abina arherhe umum iki irherhe ra atsimbi ni itsu umbi uvau. Bōr uwuku adena umum awu undzum uner idzidzerhe. Umum indeyiwe anera ru upfung ubinkpi umum iki igū ru unga.>>

²⁷ Umbō asi ihwengmbō ugē unga anu irherha arherhe ri itsi Utēnga ra afā.

²⁸ Nggee Uyesu agē, <<Ivangyē umbi aka iberu Ungwē-Ner, ivang hā niyō umbi aka ihweng ugē awu umum iwu unga hā. Umbi awuri ihwengmbi ugē umum isi ikorhumum ubin ri ijee itsimum, bōr umum irherhu abinke Ute aka amesuwa umum ukpekū.

²⁹ Uwuku udena umum awu nggu umum, unga asi inekanga umum ikiyikami, ubinkutsu uben unum umum ikorhu ubinkpi unga aka agūiben.>>

³⁰ Mōce anera arherhe aka agū arherha akere atsu imangmangmbō ru unga.

Awēkaci Uibrahim

³¹ Uyesu agōr abi Uyahuda ha aka awuri imangmang ru unga agē, <<Umbi aba akpōmmbi imesamum, umbi awuri iwe angwē imesamum abi idzidzerhe.

³² Mōce umbi awuri ihwengmbi idzidzerhe, idzidzerhe iwuri ifōnangge umbi.>>

³³ Umbō agōr unga agē, <<Umēn iwu anang Uibrahim, umēn inasi iwemēn agārhu unera. Awu use utsu ungo ugōr ugē umēn ikpōmēn ififōmēn?>>

³⁴ Uyesu agōr umbō agē, <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uwuku utōitser arhim awu ugārha arhim.

³⁵ Ugārha ashia ra anang ugbagbaa ri iya, bōr ungwē awea ra anang ri iya ha ugbagbaa.

³⁶ Nggee Ungwē aba adzaanga umbi ififōn, umbi akpōmbi ififōn idzidzerhe.

³⁷ Umum ihweng umbi awu anang Uibrahim. Bōr umbi abee ifēr umum, ubinkutsu umbi asi iyeimbi irhemum.

³⁸ Umum isōma umbi ubinkpi umum iki inyā ivangyē umum iki iwu nggu Utēnum, bōr umbi akorhu abinke umbi aka agū ru utēmbi.>>

³⁹ Umbō agē, <<Uibrahim unga awu utēmen.>>

Uyesu agē, <<Umbi aba awu angwē Uibrahim, umbi awuri itōmbi itser Uibrahim aka atō.

⁴⁰ Iwu uner uwuku urherhi idzidzerhe umum iki igū ru Unum, bōr umbi abee ifere umum. Uibrahim asi ikorhunga ikpū amēn akere ha.

⁴¹ Umbi amesi itser utēmbi aki itō.>>

Abi Uyahuda atseyi agē, <<Umēn isi iwemēn angwē ugba. Unum ikiyikanga awu Utēmen.>>

Angwē Undenggū

⁴² Uyesu agōr umbō agē, <<Uba Unum unga awu Utēmbi, uda umbi aba abemumbi umum, umum idzeku Unum ība, icere umum iwu nggimi. Umum isi ibamum nibikami, bōr unga adena umum.

⁴³ Awu use utsu umbi asi igū ataimbi ubinkpi umum iki irherhe? Ubinkutsu umbi asi ibeembi ikpeto ra arherhamum.

⁴⁴ Umbi awu abi utēmbi, Undenggū hā, nu umbi abee itō itser ubin utēmbi aka abee. Unga awu uner uwuku ufeyi aner udzur ri inggbaashia, akpēē idzidzerhe, nu idzidzerhe ishingge ru unga. Ivangyē unga iki igbeyi angwī, unga arherhe idūnga niyō, ubinkutsu unga awu uner igberangwī nu utei igberangwī.

⁴⁵ Bōr umbi ashimbi ri imangmang ru umum, ubinkutsu umum isōm idzidzerhe.

⁴⁶ Ungamō ru umbi awuri isōma uvau arhim ru umum? Umum ība irherhe idzidzerhe, awu use utsu umbi ashimbi ri imangmang ru umum?

⁴⁷ Uwuruwi aka awe uwu Unum, aka isaka agōm ikpeto ri irhēm Unum iki irherhe. Umbi asi igūmbi ngge, ubinkutsu umbi asi iwembi abi Unum.>>

Uyesu ananga Uibrahim

⁴⁸ Abi Uyahuda agor unga age, <<Asi iwea idzidzerhe umen iki igor uge ungo uwu uner Usamariya uwuku uwe ru ipfu iyiki ibewe?>>

⁴⁹ Uyesu age, <<Umun ishimum ri ipfu iyiki ibewe, umum idzowe igong ru Utemum bor umbi asi idzaambi umum igong.

⁵⁰ Umum isi Ibeemum ikpoi itsimum, bor uwoo ruwo abeenga ngge ru umum, nu unga ha awu uner uwuku utsu uvau.

⁵¹ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, unera aba adosunga irhemmmum, unga asi inyaa akpe.>>

⁵² Abi Uyahuda agor unga age, <<Icere umen iki ihwengmen uge ungo uweo ri ipfu iyiki ibewe! Uibrahim akpea nu abika asom Arherhu-Num akpembu, bor ungo ugor uge, <Unera aba adosunga irhemmmum, unga asi inyaa akpe.>

⁵³ Ungu unango utemen Uibrahim? Unga akpea. Rimi ha abika asom Arherhu-Num akpembu. Ungu ukaiferhko uge ungo uwu use?>>

⁵⁴ Uyesu age, <<Umun iba ikpoi itsimum, ukpoimum usi iwekpo ubin. Utemum umbi aka agor age awu Unummbi, awu unga akpoi umum.

⁵⁵ Umbi asi ihwengmbi unga, bor umum ihweng unga. Umum iba igor ige umum isi ihweng unga, umum iwu uner igberangwi ru nyaka umbi. Bor umum ihweng unga, ni idosi irhemnga.

⁵⁶ Utembi Uibrahim agom anggom akarhahrha ri ivangye unga aka akaiferhko inyaa ivangye umum iki iba. Unga anyaa ngge na agom anggom.>>

⁵⁷ Abi Uyahuda agor unga age, <<Ungu unasi itsi imeka isoka itso kata, nu ugor uge ungo unyaa Uibrahim?>>

⁵⁸ Uyesu agor umbu age, <<Umun indeyiwa umbi idzidzerhe, umum iwemum umbu adorha amar Uibrahim.>>

⁵⁹ Nggee umbu arhoi atarh abee itang unga, bor Uyesu awoi itsinga adzek aboruka Iya-Num ha.

9

Uyesu akerhuwe uner itapa

¹ Uyesu azerha atang na anyaa uner uwoo umbu aka amar unga itapa.

² Angwe imesanga arhusa unga age, <<A umarhem, awu arhim uner uwure use ateinga atsu umbu amar unga itapa?>>

³ Uyesu age, <<Asi iwea arhim uner uwure use aki ateinga. Amar unga itapa nu umbu adeyiwe itser Unum ri itsinga.

⁴ Awu ufang umen itsi itserye unga aka adena umum ri ivanga nu unuma una arhang umu. Utsuu ukpo ubaru ivangye anera asi idex atombu itser.

⁵ Ivangye umum iki iwu ru upfunga, umum iwu irhirhang upfunga.>>

⁶ Unga aka arherhe rimi, unga atar aci ra abi, akayi abi nggu aci ha, na aku abi ha atsu ake ra asu uner itapa ha.

⁷ Agor uner itapa ha age, <<Uzi ru ukau Usirhuwam nu usorh asungo umu.>> Agben <<Usirhuwam>> agburh <<Adene unga.>> Nggee uner itapa ha azi asorh asunga, na abvui aba anyaa.

⁸ Andokanga nu abirabe aki inyaa unga afen ifen arhusa age, <<Asi iwea uner uwere anu isei na afen ifen iyere?>>

⁹ Abuu age, <<Awu unga.>>

Abuu age, <<Ii, ayeiyei ukpekü.>>

Bor uner itapa ha age, <<Awu umum uner ha nuwi.>>

¹⁰ Umbu arhusa unga age, <<Ungu ukorhu uguse na asungo ayanga?>>

11 Unga age, <<Uner ha umbō iki iyisa Uyesu unga akū aci akayi abī atsuka ra asumum, na agor umum age, <Ūzī usorh asungo ru ukau Usirhuwam.> Umum izī isorh, mace umum ikpo inyā anang.>>

12 Umbō arhusa unga age, <<Uner ha awere unga?>>

Unga age, <<Umum isi ihweng.>>

Abi Ufarisi abee ihweng usu ikikerhe ha

13 Mace umbō akū uner itapa ha asunga aka ayanga azīmbo ra abi Ufarisi.

14 Awu ru unum ukpuku uwosha abi Uyahuda, Uyesu aka akayi abī hā akerhuwe asu uner itapa ha.

15 Nggee abi Ufarisi arhusa unga akorhu uguse na anyā anang. Uner itapa ha age, <<Unga akayi abī atsuka ra asumum nu umum isorhe ake ni inyā ananga.>>

16 Abi Ufarisi aboo age, <<Uner ha asi idzeka ru Unum, ubinkutsu unga asi itsamma unum ukpuku uwosha.>>

Bor aboo arhusa age, <<Uner arhim awuri ikorha aguse na akorha abin idzeu nu atsar rimi?>> Nggee umbō agashumbō.

17 Mace abi Ufarisi abvui arhusu utsa ha age, <<Ungo ugor uge use ri itsi utsa ha? Awu asungo unga aka ayanguwa.>>

Uner itapa ha age, <<Unga awu uner uwuku usom Arherhu-Num.>>

18 Anggbaashi abi Uyahuda utseku icere umbō ashimbō ri imangmang age amar utsa ha nggu itapa, bor icere unga aka anyā ananga. Akere ha atsu umbō ayisa abika amar utsa ha.

19 Umbō arhusa age, <<Uwere awu ungwēmbi? Umbi aka agor age amar unga itapa? Akorha aguse na anyā anang icere?>>

20 Abika amar uner itapa ha age, <<Umen ihwengmen uwere ha awu ungwē imarmen, ikei umen imar unga adzeka nggu itapa.

21 Bor umen isi ihwengmen ubinkpi uku utsu unga anyā ananga icere. Umen isi ihwengmen uwuku uyanguwe asunga. Åa arhusa unga. Unga asi iwea uwekuci. Unga awuri irherhunga ra angwīnga.>>

22 Abika amar unga arherhe rimi ubinkutsu umbō agū iwei anggbaashi abi Uyahuda. Abi Uyahuda age kishoo uwuku ugor age Uyesu awu Ūkristo, umbō awuri iwiwayiwe uner ha adzek ru ubā ifen-Num.

23 Ngge itsu abika amar unga agor age, <<Unga asi iwea uwekuci, åa arhusa unga.>>

24 Ide uvaa abi Ufarisi abvui ayisu uner itapa ha aka akerhe, agor unga age, <<Udzowe Unum igong nu urherhi idzidzerhe. Umen ihwengmen uner uwuku ukerhuwa ungo awu uner arhim.>>

25 Unga age, <<Unga aba awu uner arhim, umum isi ihweng. Ubina unying umum iki ihweng, umum iwu itapa, icere umum inyāmum ananga.>>

26 Mace umbō arhusa unga ikei age, <<Unga akorhuwa ungo use? Akorhu uguse na ayanguwa asungo?>>

27 Unga age, <<Umum iki isomamum umbi, umbi asi ikpembī ato. Awu use utsu umbi abvui abee igigū ikei? Use umbi abee iwu angwē imesanga igambi?>>

28 Mace umbō arhenu utsa ha age, <<Awu ungo uwu ungwē imesanga! Umen iwu awe imesu Umusa.

29 Umen ihwengmen Unum arherhunga arherhe nggu Umusa, bor utsak uwure umen isi ihwengmen anangke unga aka adzek.>>

30 Utsa ha age, <<Akere awu ubin idzeu! Umbi asi ihwengmbi anangke unga aka adzek, bor ayanguwanga asumum!

³¹ Umen ihwengmen Unum aka isaka asi igūa abi arhim. Bər aka isaka agūa abi iwei unga na atō isternga.

³² Utirhi ri imimunu upfunga unera anasi igūa umbō ayangukumbō asu unerwi umbō aka amar unga nggu itapa.

³³ Utsak uwurē aba asi idzeku Unum abanga, asi idēē akorhunga ubin.>>

³⁴ Akere atsu umbō agər unga age, <<Ungo umbō aka amar ra arhim, nu ungo ubee imesuwa umen?>> Umbō awayikumbō unga.

Itapa iyi ipfu

³⁵ Uyesu agū isarhunga uge umbō aka awayikumbō utsa ha. Ivang Uyesu aka akpo utsa ha, unga arhusa unga age, <<Ungo uweo ri imangmang ru Ungwē-Ner?>>

³⁶ Uner itapa ha aka akerhe arhusa age, <<A uteiya, awu ungamo? Udeyiwa umum nu umum iwe ru imangmang ru unga.>>

³⁷ Uyesu agər unga age, <<Ungo unyāo unga icere. Awu unga adēē arherhe nggu ungo.>>

³⁸ Mōce utsa ha age, <<A Utejee, umum iwemum ri imangmang,>> na adzowe unga igōng.

³⁹ Uyesu age, <<Umum itsiwa itsu uvau ru upfung ukpire, ngge itsú abi itapa anyā, abika anyunyā ikei awe abi itapa.>>

⁴⁰ Abi Ufarisi ha abika akhapa ru unga aka agū rimi, umbō agər unga age, <<Umen iwu abi itapa igamen?>>

⁴¹ Uyesu age, <<Umbi aba awu abi itapa, umbi asi iwembi ru uvau arhim, bər umbi agər age umbi adēē anyāmbi, nggee arhimmbi awe umō.

10

Uner ughāwā nu idōinga

¹ <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, unerwi aka asi itsiā ra angwī ugbor idoi, bər na afū udika afen akase atsi, uner ha awu uvēu nu uwuku uvui abin.

² Unerwi aka atsi ra angwī ugborā unga awu uner ughāwā idoi ha.

³ Uner uwuku udzeu angwī ugborā aka isaka atsuruwe angwī ugborā ru unga. Idoi ha ikei iki isaki ikpeto ru urhemnga. Unga aka isaka ayisi idōinga nggu atsokngge akū adzeka awiya.

⁴ Ivangye unga aka ikū iyinga adzek, unga agbaashia nu idōinga idōsa unga, ubinkutsu ngge ihwengngge urhemnga.

⁵ Bər isi idōsungge utsen, ngge iwuri itī, ubinkutsu ngge imōrngge urhem utsen.>>

⁶ Uyesu akū nyaka arherhe akere asōme anera, bər umbō asi ihwengmbō ubin unga aka arherhuwe umbō.

Uyesu awu uner idzeu uwuku uze

⁷ Nggee Uyesu ikei agər umbō age, <<Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, awu umum iwu angwī ugbor idoi ha.

⁸ Kishoo abika agbaashia aba ru umum idōrhi iba awu avēu nu abika avui abin, bər idoi ha isi idōsungge umbō.

⁹ Awu umum iwu angwī ugborā. Uben unera aka atsi ru ubokmum awuri ikpoa ififorh, awuri itsi na adzek akpo ubi uku uze.

¹⁰ Uvēu aba ivivēu na afere na adakuwe. Umum iba ru umbō akpo urhe, akpo umgbō uku kpengkpeng.

¹¹ <<Awu umum iwu uner idzeu uwuku uze ha. Uner idzeu uwuku uze ha adzowe urhenga ri idōinga.

12 Unerwi iki itō itser imang asi iwea uner idzeu, ídai ha íkai isi iwengge iyinga. Ivangye unga aka inyā ijui ngbako iki itī iba, unga awuri ineke ídai ha na atīā. Ijui ngbako ha idzui ngge ni isituwe ngge.

13 Uner ha awuri itī, ubinkutsu unga atō itser imang ukpekū nu ubin usi íghongkpō amēnnga ri idzeu ídai ha.

14 <<Awu umum iwu uner idzeu uwuku uze. Umum ihweng ídaimum nu ídaimum ihwengnge umum.

15 Rimi hā Utēum ahwēnga umum nu umum ihweng Ute, ni iwuri indzowukū urhemum ri ídai ha.

16 Iwemum ri ídai iyōo iki isi iwengge iyi ugbor ídai ukpirē. Awu ufang umum ikūna ngge íba íkai. Ngge iwuri ikpengge ato ru urhemum, ni ídai ha iwuri iwu ukpusha unying uner ughāwā unying.

17 Ute abema umum ubinkutsu umum iwuri ingwēwe urhemum, uge umum ibvui inyanga umgbō íkai.

18 Unera asi ívura urhemum, umum nibikami iwuri ingwēwe umgbō. Iwemum ri íjee iyiki ingwēwe umgbō nu íjee iyiki inyanga umgbō íkai. Awu Utēum atsu umum íkorhe akere ha.>>

19 Irhem arherhe iyere itsu abi Uyahuda agasha nggu adōka íkai.

20 Anera arherhe age, <<Awea ri ipfu iyiki ibewe ngge itsu unga ukpong. Awu use utsu umbi akpeto ru unga?>>

21 Bōr abōo age, <<Íí, arherhe akere asi iweke aki uner uku uwe nggu ipfu iyiki ibewe. Ipfu iyiki ibewe idēē iyangunge asu uner itapa?>>

Abi Uyahuda akpēmbō Uyesu

22 Awu ri ivang umbō aka adēē Irhowa iyiki Iyeruwe Iya-Num ru Urusharhima,

23 Uyesu azērā ru angwī iya Usorhomon ri Iya-Num hā.

24 Abi Uyahuda akōng adziir unga age, <<Utseku ukang ungo uku ineka umēn ri icicang? Ungu uba uwu Ukiristo, udeyiwa umēn ra awiya.>>

25 Uyesu age, <<Umum iki ideyiwamum umbi, umbi ashimbi ri imang-mang. Abin idzeuke umum iki íkorhe ri itsok Utēum, ake adeyiwe umum iwu ungamo.

26 Bōr umbi ashimbi ri imangmang, ubinkutsu umbi asi iwembi ídaimum.

27 Ídaimum ikpeto ru urhemum, umum ihweng ngge, ngge idōsa umum.

28 Umum ídzowe ngge urhe uwu ugbagbaa, ngge isi íkpengge ugbagbaa, unera asi ívura ngge ru ubokmum.

29 Utēum uwuruwi aka adzaa ngge ru umum, unga ananga kishoo. Unera asi idēē avura ngge ru ubok Utēum.

30 Umum nu Ute iwu unying.>>

31 Abi Uyahuda abvui arhōi atarh abee itang unga.

32 Bōr Uyesu agōr umbō age, <<Umum iki íkorhuwamum umbi abin idzeu arherhe akika agōng aka adzeku Ute. Akikasong awuri itsu umbi afere umum nggu atarh?>>

33 Abi Uyahuda agōr unga age, <<Asi iwea itser iyiki izengo itsu umēn ibee itang atarh ru ungo, bōr arherhe urhenango ru Unum, ubinkutsu ungo uwu unera nu unyangi itsingo uwu Unum.>>

34 Uyesu agōr umbō age, <<Asi itsengmbō ri Íkpeembi uge Unum agōr age, <Umum igōr uge umbi awu anum>*?

* 10:34 Àka anyā íkai: Amb 82.6.

³⁵ Itseng Arherhu-Num iwu idzidzerhe. Uba unga ayisa abika adzowe Arherhu-Num age <anum>,

³⁶ Mōce umbi agor aguse ri itsi uwu ha Ute aka atsū unga awu uwu unga na adene unga aba ru upfunga? Awu use utsu umbi agor uge umum ini irhenu Unum ri ivangye umum iki irherhe uge, <Umum iwu Ungwē Unum>?

³⁷ Uba umum isi ikorhumum abinke Utemum aki ikorhe, aka aneke iwe ru imangmang ru umum.

³⁸ Bōr umum iba ikorha ake, umbi aba ashimbi ri imangmang ru umum, aka awe ru imangmang ra abin idzeu ha umum iki ikorhe, na ahweng age Ute awea ru umum, nu umum iwemum ru Ute.>>

³⁹ Ikei umbō abee idzur unga, bōr unga ashōōta ra abokmbō.

⁴⁰ Mōce Uyesu abvui agar Azē Urdun aziā anangke Uyohana aka asorhuwe ubōtisima isha na aseisa umō.

⁴¹ Umō anera arherhe aka aba ru unga. Anera ani igor uge, <<Uyohana anasi ikorhunga atsar abin idzeu, bōr kishoo abinke unga aka arherhe ri itsi utsak uwure awu idzidzerhe.>>

⁴² Ra anang hā anera arherhe aka awe ru imangmang ru Uyesu.

11

Akpe Urhiazaru

¹ Unera nuwō itsoka igburh Urhiazaru aghonga unga. Awu ru uteu Ubetani, uku uwu uteumbō Umaryamu nu Umarta unapumbō.

² Urhiazaru uwuku ughong hā awu ungwēmbō Umaryamu, uwuku udzukuwe atsei isung nū Utejee, na akū igwar itsinga afire adaknga.

³ Nggee anaa uyi ha ikivarhambō adene itser ru Uyesu age, <<A Utejee, uwu ha ungo uku ubema aghonga unga.>>

⁴ Ivang Uyesu aka agū rimi unga agor age, <<Irhār hā hā isi itsu unga akpea, bōr iwuri ikū ikpikpoi iba ru Unum nu Ungwēnga ikei.>>

⁵ Uyesu abemu Umarta nu unapumbō nu Urhiazaru.

⁶ Bōr ivangye unga aka agū uge Urhiazaru aghonga unga, unga atoma aseisa inuma ivaa ru nggō ha.

⁷ Mōce unga agor angwē imesanga age, <<Umēn ibvui izī Uyahudiya.>>

⁸ Angwē imesanga hā age, <<A umarhem, inum iyere abi Uyahuda abee ifere ungo nggu atarh, nu ungo ubvui uzī nggō ha?>>

⁹ Uyesu age, <<Asi iwea akara usōkdūmēn ru unuma unying ishaa unum iki irhang? Kishoo uwuku uzēr hā ra atenum asi ikwera itok, ubinkutsu, unga anyāā irhirhang upfung ukpirē.

¹⁰ Bōr uwuku uzēr hā ru utsuu awuri ikwera itok, ubinkutsu irhirhang ishingge ru unga.>>

¹¹ Ivangye Uyesu aka arherha abina akere amaa, unga atoma agor umbō age, <<Uwerhamen Urhiazaru aka arharhō, bōr umum izī izita unga.>>

¹² Angwē imesanga hā age, <<A Utejee, aba awu urhō, unga awuri ikerhunga.>>

¹³ Ubin Uyesu aka arherhe age Urhiazaru aka akpea, bōr angwē imesanga akaiferhkō age unga arherha arherhe urhō uwuku uwosha.

¹⁴ Nggee Uyesu adeyiwe umbō ukupēē age, <<Urhiazaru aka akpea.

¹⁵ Umum igom umum iki isi iwemum umō, ngge ima itsu umbi awe ru imangmang. Bōr umēn izīmēn ru unga.>>

¹⁶ Mōce Utoma, uwuruwi umbō iki iyisa unga Akār hghwē, agor abimbō angwē imesa ha age, <<Umēn izīmēn ikei, nu umēn ikpe nggu unga.>>

Uyesu adɔnge amɛn anaa uyi

¹⁷ Ivangye Uyesu aka azĩ atsĩ, agũ uge Urhiazaru aka akpea, umbɔ aka adzake unga, aka amaa inuma inaa ru udzak.

¹⁸ Ubetani ukhapa nggu Urusharhima, asi itsĩa akirhomita ataar.

¹⁹ Abi Uyahuda arherhe aba ighwe akpe Urhiazaru ru anapumbɔ na adɔnge amɛn Umarta nu Umaryamu.

²⁰ Ivangye Umarta aka agũ uge Uyesu uwɔ abarɔ, unga asok azĩ agbanga unga. Bɔr Umaryamu aseɪ rĩ iya.

²¹ Umarta agɔr Uyesu age, <<A Utejee, age ungo uwu nggimi ungwɛmɛn asi ikpea.

²² Bɔr uko icɛɛ umum ihwɛng Unum awuri idzaanga kishoo ubinkpi ungo iki ishɔrhã unga.>>

²³ Uyesu agɔr unga age, <<Ungwɛmbi awuri isoka ikɛi.>>

²⁴ Umarta age, <<Umum ihwɛng awuri ibɛka ikɛi rĩ isisok abika akpukpe rĩ imimashu upfung.>>

²⁵ Uyesu agɔr unga age, <<Awu umum iwu isisok abika akpukpe, ikɛi awu umum iwu urhe. Uwuruwi aka awea rĩ imangmang ru umum unga awuri ibɛka, uko unga aka akpea.

²⁶ Uwuruwi aka abɛk na awea rĩ imangmang ru umum asi ikpea ugbagbaa. Ungo uweɔ rĩ imangmang akɛɛ?>>

²⁷ Mɔɛ Umarta age, <<Ĩ, Utejee, umum iwemum rĩ imangmang uge awu ungo uwu Ukiristo ha, Ungwɛ Unum uwuruwi umɛn iki ifosa uge unga ibanga ru upfung.>>

Uyesu aciu akpe

²⁸ Ivangye Umarta aka arherhe rimi, unga abvui azĩ ayisu unapumbɔ Umaryamu age, <<Umarhem aka abanga na ayisa ungo.>>

²⁹ Ivangye Umaryamu aka agũ rimi, unga asok ifefetem aziã ru unga.

³⁰ Uyesu anasi itsĩa ru utepa kata. Unga ana awu ra anangke Umarta aka agbanga unga.

³¹ Ivang abi Uyahuda abika aseɪ ifaakpe rĩ iya Umaryamu aka anyã unga asok iki ifefetem adzek, umbɔ adɔsa unga akaiferhkɔ age unga awuri izĩ ra anang udzaka na aciu akpe umɔ.

³² Ivang Umaryamu aka azĩ atsĩ ra anangke Uyesu aka awe, unga aka anyã unga, unga agba anu ra adak Uyesu na age, <<A Utejee, age ungo uwu nggimi, ungwɛmɛn asi ikpea.>>

³³ Ivang Uyesu aka anyã unga aciu akpe, nu abi Uyahuda ha aka aba nggu unga aciu akpe igambɔ, mɔɛ amɛn Uyesu aghong akarhãrhã.

³⁴ Unga arhusa age, <<Umbi adzake unga rinɛ?>>

Umbɔ age, <<A Utejee, uba unyã.>>

³⁵ Uyesu aciu akpe.

³⁶ Mɔɛ abi Uyahuda age, <<Åka anyã ikpũ ibibemaye unga aka awerangge ru Urhiazaru!>>

³⁷ Bɔr abɔɔ ru umbɔ age, <<Unga ayanguwe asu uner itapa uwɔrɔ. Awu use utsu unga asi ikorhunga ubin ukpɔɔ iki iken utsak uwure ikpikpe?>>

Uyesu azituka Urhiazaru ra akpe

³⁸ Uyesu abvui agũ ighong ra amɛnnga akarhãrhã. Aziã ru udzak ha. Udzak ha uwu utai. Akũ ubatu utarh afɔme angwĩ udzaka.

³⁹ Uyesu age, <<Åka aberuwe utarh ha.>>

Bor Umarta, unapumbɔ uwuku akpukpe ha, agɔr Uyesu age, <<A Utejee, icere aka awu anunukawɔ. Irherɛ unum unaa nukpi unga aka akpe.>>

40 Mɔce Uyesu age, <<Isi isɔmamum ungo uge ungo uba uweɔ ri imangmang, ungo uwuri inyãɔ igɔng Unum?>>

41 Nggee umbɔ atsimuwe utarh ha. Uyesu abera asunga afafã na age, <<A Ute, umum itar uwɛɛ ungo uku ugũo umum.

42 Umum ihwɛng ubɛn unum ungo ugũo umum, bɔr umum irherhe rimi ru anera abika adɛɛ nggimi awe ru imangmang uge awu ungo udena umum ĩba.>>

43 Ivangye unga aka arherhe rimi, Uyesu atsarhi irhaknga ikerketangge age, <<A Ūrhiazaru, udzeka!>>

44 Uner uwuku ukpe ha adzeka, adaknga na aboknga abow nggu atatorho, asunga ikei abɛrh nggu atorho. Uyesu agɔr umbɔ age, <<Àka agarhuwe unga aziã.>>

Abee ifɛr Uyesu

(Umat 26.1-5; Umar 14.1-2; Irh 22.1-2)

45 Nggee abi Yahuda arherhe aka aba ighwe akpe ru Umaryamu na anyã ubinkpi Uyesu aka akorhe, umbɔ awe ru imangmang ru unga.

46 Bɔr abɔɔ azĩmbɔ ra abi Ufarisi, adɛyiwe umbɔ ubinkpi Uyesu aka akorhe.

47 Mɔce ateiya abika adzowe idɛm-Num nu abi Ufarisi akɔng anggbaashi abi Yahuda.

Arhusa adɔka age, <<Umɛn ikorhu usemɛn? Utsak uwure anu ikorha atsar abin idzeu arherhe!

48 Umɛn ĩba ineke unga akorhunga abin hã, anera kishoo awuri iwe ru imangmang ru unga. Mɔce abi Uroma awuri ĩba avurmbɔ abĩmɛn nu Iya-Nummɛn ikei!>>

49 Bɔr unying ru umbɔ agburh Ukayafa Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num ra amɛk aki ha, agɔr umbɔ age, <<Umbi asi ihwɛngmbi ubin!

50 Umbi asi irhi ataimbi uge ugba unera unying akpe ri itsi anera, nu abĩmɛn aki ĩtsim.>>

51 Arherha ha Ukayafa aka arherhe asi iweke ifɛrhkɔ amɛnnga, bɔr unga aka awu Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num ra amɛk ha na asɔm Arherhu-Num uge Uyesu awuri ikpe ri itsi aner abi Yahuda.

52 Unga asi ĩkpea ra abi Yahuda ukpekũ, bɔr unga awuri ikɔng aner Unum abirabɛ aka asita ru upfunga umbɔ awu unying.

53 Nggee udzur ru unum hã anggbaashi abi Yahuda avarhi ifɛr Uyesu.

54 Nggee Uyesu asi ibvui azɛrhũnga ra abi Yahuda ukupɛɛ, bɔr asoka ra anang hã, aziã abikɛ aka akhapa ra arhum. Atsĩã uteu ukpɔɔ umbɔ iki iyisa Uifrayĩm na aseisa umɔ nggu angwɛ imesanga.

55 Irhowa Iyiki Igar Utɔng iyi abi Yahuda iki iyok. Anera arherhe aka adzeki iteu iki ici azi Urusharhima, uge umbɔ asare atsimbɔ ru irhowa ha idɔrhi iwe.

56 Atɛwã abee Uyesu, adesa ra Iya-Num anu irhusa adɔka age, <<Umbi akaifɛrhkɔ use? Awuri ibanga irhowa ha idĩã?>>

57 Bɔr ateiya abika adzowe idɛm-Num nu abi Ufarisi aka adzowukumbɔ itser uge kishoo uwuku uhwɛng anangke Uyesu aka awe, unga aba asɔme umbɔ nu umbɔ azi adzur unga.

12

*Adzukuwe atsei isung nú Uyesu
ru Ubetani*

(Umat 26.6-13; Umar 14.3-9)

¹ Irhowa Iyiki Igar Utang ibar inuma utāi, Uyesu atsī Ubetani, anangke unga aka azituwe Urhiazaru ra akpe.

² Umō umbō aka akorhuwe Uyesu ubingha urhē. Awu Umarta unga agashu ubingha ha, Urhiazaru awu unying ra anera abika agha ubingha ha nggu Uyesu.

³ Mōce Umaryamu anyangu ungwērū undzoma atsei isung aki imang umbō aka akū unardi agbisha na adzukuwe ra adak Uyesu. Mōce unga akū igwar itsinga afire. Isung iyiki ize iyi atsei ha imaangge iya kishoo.

⁴ Bōr Uyahuda Uiskariyoti, unying ra angwē imesanga, uwuruwi aka ighadaknga, agōr agē,

⁵ <<Awu use utsu umbō asi igoshukumbō atsei isung hā akirake imanga iki iwu iyi uner itser ra amēka, na adzowukumbō imanga ra atsūwā?>>

⁶ Ubinkutsu unga arherhe rimi, asi igūā ighong atsūwā, bōr ubinkutsu unga awu uvēu. Unga akpōm ijari imangmbō, unga aka isaka ayikuka itsinga ri imang hā.

⁷ Uyesu agē, <<Àka aneke unga. Unga aden ake adzēu unumkpi umbō aka idzake unum.

⁸ Atsūwā awu nggu umbi uben unum, bōr umbi asi iwembi nggu umum uben unuma.>>

Abee ikorhuwe Urhiazaru iki ibewe

⁹ Ri ivang hā ikikong abi Uyahuda irheirhe iki igū ugē Uyesu awu umō, umbō aba. Asi ibambō inyā Uyesu ikiyikanga, bōr abee inyā Urhiazaru uwu ha Uyesu aka azituwe unga ra akpe.

¹⁰ Ateiya abika adzowe idēm-Num avarhe ifere Urhiazaru ikēi.

¹¹ Ubinkutsu awu arherhe Urhiazaru ake atsu abi Uyahuda arherhe ani idzipa awe ru imangmang ru Uyesu.

Uyesu atsīā Urusharhima

(Umat 21.1-11; Umar 11.1-11; Irh 19.28-40)

¹² Ukpe unum uvaa anera arherhe aka aba Irhowa Iyiki Igar Utang agū ugē Uyesu awu ru utsīndī uwuku uba Urusharhima.

¹³ Umbō arhāi angbōk irhek, akū azī agbopa unga, atsarhi irhakmbō agē, <<Ikpikpoi iwe ru Unum!*

Idorh Unum iwu nggu uwu ha aka aba ri itsok Uteijee, idorh Unum iwu nggu uyērhe Uisairha!>>

¹⁴ Uyesu aka akpo ungwē uzhika unga afū aseī nū umgbō, ru nyaki itseng Arherhu-Num igōr ugē,

¹⁵ <<Niba agūmbi iwei, umbi aner Urusharhima.

Uyērhambi uwō aba nū undzing ungwē uzhika!>>†

¹⁶ Ri inggbaashia angwē imesanga asi ihwengmbō kishoo abin hā. Bōr ivang Unum aka asoyiwe Uyesu ra akpe na akpoi unga, mōce umbō ayita ugē atsengmbō abin hā ri itsinga, nu abin hā akorhuke ru unga.

¹⁷ Anerabe aka awu nggu unga ri ivangye unga aka ayisu Urhiazaru unga adzeka ru udzak na azituwe unga ra akpe, ani idekuwe anera ubinkpi Uyesu aka akorhe.

* 12:13 Àka anyā ikēi: Amb 118.25,26. † 12:15 Àka anyā ikēi: Uzak 9.9.

¹⁸ Anera arherhe aka azĩ agbangu Uyesu ubinkutsu umbõ agũ utsar ubin idzeu ha unga aka akorhe.

¹⁹ Nggee abi Ufarisi arherhe arherhe nggu adokambõ age, <<Àka anyā, umen isi ighamen inggbaashi. Nggaye kishoo upfunga adõsa unga!>>

Abi Uherhini abõ abee Uyesu

²⁰ Icẽ abõ rabõ abi Uherhini aka aba idzowe igõng ri irhowa.

²¹ Umbõ aba ru Ufirhibu, uner Ubetsaida ru Ugarhirhi, arhusa unga age, <<A Uteiya, umen ibee inyā Uyesu.>>

²² Ufirhibu azĩ asõmuka Uandarawu. Umbõ ikivarhambõ azĩ asõmukumbõ Uyesu.

²³ Uyesu agõr umbõ age, <<Ivang iyiki ikpoi Ungwẽ-Ner iki iwengge.

²⁴ Umum indēyiwa umbi idzidzerhe, umbõ aba asi inaambõ ishaa itsem ra abĩngge ikpengge, ngge iwe ikiyikangge. Bõr ngge iba ikpengge, ngge ighwẽr ishaanga irhẽirhe.

²⁵ Uwuruwi aka abemu urhenga, umgbõ uwuri igwirmgbõ. Bõr uwuruwi aka akpẽẽ urhenga ru upfung ukpirẽ, awuri iwe ru urhe uwu ugbagbaa.

²⁶ Ubẽn uwuku utõ itsermum, awu ufang unga adõsa umum. Nu anangke umum iki iwe, ugārghāmum ikẽi awuri iwe umõ. Utēmum awuri itomuka imor ru uwu ha aka awu ugārghāmum.

Uyesu arherha arherhe ra akpenga

²⁷ <<Icẽre umum ĩgũ ighong ra amēmum. Umum ĩgõr uge use? <A Ute, ufõrh umum ri ivang iyere>? ĩĩ, awu ubin ivang iyere itsu umum ĩba.

²⁸ A Ute, ukũ ikpikpoi uba ri itsokngo!>>

Mõce urhēm udzeka afā ugõr uge, <<Umum iki ikpoishũ ike, ni ibvui ikpikpoimum ike ikẽi.>>

²⁹ Anera abika adẽẽ umõ aka agũ urhēm hā, umbõ age inai irhare. Abõ age, <<Ipfu itser-Num ngge irherha arherhe nggu unga.>>

³⁰ Uyesu age, <<Urhēm ukpirẽ uba ru umbi, usi ibakpõ ru umum.

³¹ Icẽre awu ivangye umbõ aka ivarha arherhe ru upfung ukpirẽ. Icẽre umbõ aka awuri iwayiwe uyerhe upfung ukpirẽ.

³² Bõr ivangye umbõ aka ibera umum ra abĩ, umum uwuri idarha anera kishoo umbõ aba ru umum.>>

³³ Unga arherhe akẽre adēyiwe ikpũ akpeke unga aka ikpe.

³⁴ Anera agõr age, <<Īkpemmen idēyiwa umen igẽ Ukiristo awuri ibek ugbagbaa. Mõce awu use utsu ungo ugõr uge awu ufang umbõ aberuwe Ungwẽ-Ner? Ungamõ awu Ungwẽ-Ner ha?>>

³⁵ Mõce Uyesu agõr umbõ age, <<Irhirhang hā iwu nggu umbi ivanga ukunjiir. Àka azērghā ri irhirhang hā, utsur uzĩ unangkpõ umbi. Uner uzērghā ru uzĩ amõra anangke unga aka izĩ.

³⁶ Ivang umbi aka ana awe nggu irhirhang hā àka awe ru imangmang ri ngge, uge umbi ama awu angwẽ irhirhang hā.>> Ivang Uyesu aka amaa arherhe, unga azĩ awoinga ri inyĩnyāmbõ.

Abi Uyahuda akpẽmbõ iwe ru imangmang

³⁷ Uko arherha atsar abin idzeu ha Uyesu aka akorhe ra asumbõ, utseku icẽre umbõ ashimbõ ri imangmang ru unga.

³⁸ Akẽre ha akorhe rimi ngge itsuifer ubinkpi uner uwuku usõm Arherhu-Num Uishaya aka arherhe age, <<A Utejee, ungamõ awe ru imangmang ri isarhamen?

Ru ungamo ikei umbō aka adeyiwe ijee Uteijee?>>‡

³⁹ Ngge itsu umbō asi idēē awembō ri imangmang, ru nyaku Uishaya aka arherhe ra anang akō agē,

⁴⁰ <<Unga aka atsu umbō itapa

na abiruwe amenmbō,

ngge itsū umbō asi inyāmbō nggu asumbō,

na asi ihwengmbō ra amenmbō,

na asi idzipumbō ru umum ikerhuwe umbō.>>§

⁴¹ Uishaya arherhe rimi ubinkutsu unga anyā ikpikpoi Uyesu, na arherhunga arherhe ri itsinga.

⁴² Rimi hā anera arherhe aka awe ru imangmang ru Uyesu, nu angg-baashimbō arherhe aka awe ru imangmang ru unga. Bōr umbō asi irherhumbō ukupēē, umbō agū iwei abi Ufarisi aka iwayiwe umbō ru ubā ifen-Num.

⁴³ Ubinkutsu umbō abema ikpikpoi iyi anera anangmbō ikpikpoi iyi Unum.

Arherhu Uyesu awuri itsu uvau

⁴⁴ Mōce Uyesu atsarhi irhaknga agē, <<Ivang unera aka awe ru imangmang ru umum, asi iwea ri imangmang ru umum ukpekū, bōr nggu uwuku udena umum ĩba.

⁴⁵ Ivangye unga aka irhi umum, awuri inyā uwu ha aka adena umum ĩba.

⁴⁶ Umum ĩba ru nyaki irhirhang ru upfung, ngge itsū kishoo uwuku uwe ru imangmang ru umum asi ĩseisa ru uzī.

⁴⁷ <<Uwuku ugū irhemum bōr asi idosunga, asi iwea umum iwuri itsuke unga uvau. Umum isi ĩbamum itsu uvau ru upfung, bōr umum ĩba ififōrh ukpo.

⁴⁸ Uwuruwi aka akpēē umum na asi iyesa arherhamum awea ru uwuku utsu unga uvau. Arherha ha umum iki irherhe awuri itsuke unga uvau ru umum ukpuku umasha.

⁴⁹ Ubinkutsu, umum isi irherhumum ubinkpi umum iki ibee, bōr Ute uwuku udena umum unga atsuka ubinkpi umum iki irherhe nu utsīndīwi umum iki irherhe.

⁵⁰ Umum ihweng arherhanga awuri ikū urhe uwu ugbagbaa aba. Nggee uben ubinkpi umum iki irherhe, umum irherhe ubinkpi Ute aka adeyiwa umum irherhe.>>

13

Uyesu asorh adak angwē imesanga

¹ Irhowa Iyiki Igar Utōng inasi iwengge. Uyesu aka ahwēnga uge ivanga iki iwengge unga aka ibōre upfung ukpirē na abvui aži ru Ute. Unga aka abema anernga aka awe ru upfung, uko uzī utsī imimashu urhenga.

² Uyesu nu angwē imesanga aka aseī igha urhē. Undenggū aka atsukuka ra amen Uyahuda Uiskariyoti ungwē Usiman unga agha-dak Uyesu.

³ Uyesu ikei ahwēnga uge Ute atsuke abina kishoo ru uboknga. Ahwēnga unga adzoku Unum aba, ikei unga abvui aži ru Unum.

⁴ Ivang umbō aka aseī igha ubingha, Uyesu asok atsimuwe atorhanga aki awiya na anyangu utawurh abow ru upfurhsīnga.

⁵ Mōce unga atsu amē ri itērhāzōu na atirhi isorh adak angwē imesanga, na akū utawurh ukpu upfurhsīnga hā awōnge.

⁶ Unga aba ru Ubitru, Ubitru agōr agē, <<A Uteijee, awu ungo uwuri isorh adakmum?>>

‡ 12:38 Āka anyā ikei: Uish 53.1. § 12:40 Āka anyā ikei: Uish 6.10.

⁷ Uyesu agor unga age, <<Icere ungo usi uhwengo ubinkpi umum iki ikorhe, bor ivanga ungo uwuri ihwengngo.>>

⁸ Ubitru age, <<Ili Ungo usi isorho adakmum.>>

Uyesu age, <<Umun iba isi isorhamum ungo, ungo ishi ru ugau ru umum.>>

⁹ Ubitru age, <<A Utejee, asi iwea adakmum ukpekũ ungo iki isorh, bor usorh nggu abokmum nu itsimum ikel!>>

¹⁰ Uyesu age, <<Unerwi aka asorhi iyor, akpurha asorh adaknga ukpekũ, iyonga kishoo iki itenge. Umbi awu ateten, bor asi iwea umbi kishoo.>>

¹¹ Uyesu ahwenga uwuku ughadaknga, ngge itsu unga agor age, <<Asi iwea umbi kishoo awu ateten.>>

¹² Unga aka asorh adakmba amaa, unga atsim atorhanga, abvui aziã ra anang iseinga. Unga arhusa umba age, <<Umbi ahwengmbi ubinkpi umum iki ikorhuwa umbi?>>

¹³ Umbi ayisa umum Umarhem nu Utejee, iwe rimi, ubinkutsu umum iwe rimi ha.

¹⁴ Umum iwu Utejee nu Umarhemmbi. Ngge iki iwe uge umum isorha adakmbi, imenge umbi asorh adak adakmbi.

¹⁵ Umum indeyiwa umbi utsindã. Aka akorhuwe abaa ubinkpi umum iki ikorhuwa umbi.

¹⁶ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, ugãrhã asi inanga uteiyanga, uner itser ikel asi inanga uwuku udene unga.

¹⁷ Icere iki iwe uge umbi ahwengmbi abin akere, Unum awuri itsukanga umbi idorh umbi aba akorhumbi ake.

Uyesu agor age awuri ighamba adaknga

(Umat 26.20-25; Umar 14.17-21; Irh 22.21-23)

¹⁸ <<Isi irherhumum akere ri itsimbi kishoo. Umum ihweng abirabe umum iki iseng. Bor awu ufang ngge itsuifer ubinkpi uku utseng ra Arherhu-Num uge, <Uwuku ugha ubinghamum asok awu unggamtsakmum.>*

¹⁹ <<Umun ideyiwa umbi icere ni ngge idorhi ikorhe, nggee ivangye ngge iki ikorhe umbi awuri iwembi ri imangmang uge umum iwu unga ha.

²⁰ Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uwuku uyei uben uwuruwi umum iki idene, ayei umum, nu uwuku uyei umum, ayei uwuku udena umum iba.>>

²¹ Ivang Uyesu aka arherha akere amaa, unga agũ ighong akarhãrhã ra amenga na adeka ra awiya age, <<Umun indeyiwa umbi idzidzerhe, unying ru umbi awuri ighaa adakmum.>>

²² Angwẽ imesanga arhi adaka. Asi ihwengmba ungwẽ imesa uwu ha Uyesu aka arherhe ri itsinga.

²³ Uning ru umba angwẽ imesa ha, uwuruwi Uyesu aka abema, ase akhapa ru Uyesu.

²⁴ Ubitru akũ uboknga agor Uyohana age, <<Urhusa unga, uwukusong unga aka arherha arherha ha ri itsinga.>>

²⁵ Ungwẽ imesa ha agopa azi ru Uyesu arhusa unga age, <<Awu uwukusong Utejee?>>

²⁶ Uyesu age, <<Uwuruwi umum iki itsor uborodi irhoma ri itêrhãzou indzowe, awu unga nuwa.>> Mace, unga aka arhamu uborodi adzowe ru Uyahuda ungwẽ Usiman Uiskariyoti.

²⁷ Kanying Uyahuda aka ayei uborodi ha, Ushaitan atsi ru unga. Uyesu agor unga age, <<Ubin ha unga iki ikorhe, ukorhe ifetem.>>

* **13:18** Aka anyã ikel: Amb 41.9.

²⁸ Bər umbə abika agha ubingha ha nggu unga asi ihwengmbə ubinkpi uku utsu Uyesu arherhe rimi hā.

²⁹ Ngge iki iwu uge Uyahuda unga akpəm ijari imangmbə, umə abəə ra angwē imesa ha akaiferhkə uge Uyesu asəme unga igoi ubin ukpəə umbə aka abee ri irhowa ha, use unga azī adzowe atsūwā ubin ukpəə.

³⁰ Uyahuda ayei uborodi ha na adzeka. Utsuu ufin.

Uyesu asəme arherhe ikpem iki ifa

³¹ Uyahuda aka adzek, Uyesu age, <<Icəre umbə aka ikpoi Ungwē-Ner na akpoi Unum ru uboknga.

³² Unum aba ayeisa ikpikpoi ru uboknga, Unum awuri idzowuka Ungwēē ikpikpoi, nu unga awuri idzowuka unga ikpikpoi kanying.

³³ <<Umbi angwēmum abika acia, abər ivanga ukunjiir umum iki iwu nggu umbi. Umbi awuri ibeembi umum, bər ru nyaka umum iki idəyiwe angg-baashi abi Uyahuda, rimi hā umum iki idəyiwa umbi icəre ingge, <Anangke umum iki iwuri izī, umbi asi idēē abambi.>

³⁴ <<Awu ikpem iyiki ifa umum iki idzaa umbi, əka abema adəka. Ru nyaka umum iki ibema umbi, awu ufang umbi abema adəka.

³⁵ Rimi hā itsu ubən unera awuri ihwengnga uge umbi awu angwē imesa-mum, umbi aba abemumbi adəka.>>

Ubitru awuri itseyinga ihweng Uyesu

(Umat 26.31-35; Umar 14.27-31; Irh 22.31-34)

³⁶ Usiman Ubitru arhusu Uyesu age, <<A Utejee, ungo izīne?>>

Uyesu age, <<Anangke umum iki izī ungo usi idēē idəsungo umum icəre, bər unum ukpəə ungo uwuri idəsungo.>>

³⁷ Ubitru arhusa age, <<A Utejee, awu use utsu umum isi idēē idəsumum ungo icəre? Umum iwuri idzowukū urhemum ri itsingo.>>

³⁸ Məce Uyesu age, <<Ungo uwuri idzowukə urhengo ri itsimum? Umum indeyiwa ungo idzidzerhe, ungo uwuri itseyingo ihweng umum idikunga itaar ni ikə idərhi igber ukpee.>>

14

Uyesu unga awu utsindī

uwuku izī ru Ute

¹ <<Niba agūmbi ighong ra amənmbi. Əka awe ri imangmang ru Unum, ikəi aka awe ri imangmang ru umum.

² Ri iya Utemum abā awu arherhe, Umum iwuri izī nggəə ha izī igbishuwa anang ru umbi. Iba isi iwengge rimi, umbi atsar uge umum isi idəyiwamum umbi?

³ Umum ĩba izīmum igbishuwa ananga ru umbi, umum ibvui iba ikūna umbi awe nggu umum, nu umbi ase i ra anangke umum iki iwe.

⁴ Anangke umum iki izī umbi ahwengmbi utsindīā.>>

⁵ Utoma agər Uyesu age, <<A Utejee, umən isi ihwengmən anangke ungo iki izī. Umən ikorhu uguse ni ihweng utsindīā?>>

⁶ Uyesu age, <<Umum iwu utsindīā, umum iwu idzidzerhe, ni iwu urhe. Unera asi izīā ru Ute, aba asi iwea ru ubokmum.

⁷ Umbi aba ahwengmbi umum, umbi awuri ihwengmbi Utemum. Utirhi icəre uzīō umbi aka ahwengmbi unga na anyāmbi unga.>>

⁸ Ufirhibu age, <<A Utejee, uma udeyiwa umən Ute ha. Aka amēmənə ru umən.>>

⁹ Uyesu age, <<Aka adera umum iki iwu nggu umbi, bər utsekū icere ungo usi ihwengngo umum, Ufirhibu? Uben uwuku unyā umum aka anyā Ute. Awu use utsu ungo ugər uge, <Udeyiwa umen Ute ha>?

¹⁰ Ungo usi iweə ri imangmang uge umum iwu ru Ute, Ute awu ru umum? Arherhake umum iki irherhuwa umbi asi iweke akimum. Awu Ute aka awe ru umum unga atō itsernga.

¹¹ Aka awe ru imangmang ra arherhamum iki igər uge umum iwe ru Ute, Ute ikei awe ru umum, use aka awe ru imangmang ra abin idzeuke umum iki ikorhe.

¹² Umum indeyiwa umbi idzidzerhe, uben uwuku uwe ri imangmang ru umum awuri ikikorhunga abinke umum iki ikorhe. Awuri ikorha akəə anangke akere ha, ubinkutsu umum iwuri izi ru Ute.

¹³ Nu ubin umbi aka ifena ri itsokmum, umum iwuri ikorhuwamum, ngge itsu Ute akpo ikpikpoi ru ubok Ungwē.

¹⁴ Uben ubina umbi aka ifena ri itsokmum, umum iwuri ikorhuwamum.

Ibemuwe ibiba Ipfu Isarsatangge

¹⁵ <<Umbi aba abemumbi umum, umbi awuri ikorhumbi ubinkpi umum iki itsuka.

¹⁶ Umum iwuri irhusumum Ute, unga awuri idzaanga uwuku uyika umbi asei nggu umbi ugbagbaa.

¹⁷ Unga awu Ipfu iyi idzidzerhe, uwuruwi upfunga uku usi idē uyeikpə unga, ubinkutsu upfunga usi idē unyākpə unga use uhweng unga. Bər umbi ahwengmbi unga, unga asei nggu umbi, ikei awuri iseisa ru umbi.

¹⁸ Umum isi inekamum umbi ru nyaka angwērhapfu. Umum iwuri iba ru umbi.

¹⁹ Ivanga ukunjiir upfunga usi ibvui unyākpə umum, bər umbi awuri inyāmbi umum. Ubinkutsu umum iwemum ru urhe, umbi ikei awuri ibibekmbi.

²⁰ Awu ru unum hā umbi aka ihweng uge umum iwe ru Utemum nu umbi awe ru umum nu umum iwe ru umbi.

²¹ Uben unera uwuku uhweng arherhamum iki itsu na adəsungə ake, awu unga abema umum. Uwuruwi aka abema umum, Utemum awuri ibemunga uner ha, umum ikei iwuri ibemumum uner ha ni ideyiwe itsimum ru unga.>>

²² Məce Uyahuda, asi iwea Uyahuda Uiskariyoti, agər unga age, <<A Utejee, awu use utsu ungo iki ideyiwa itsingo ru umen, bər ungo usi ideyikə ru upfunga?>>

²³ Uyesu age, <<Uben unera uwuku ubema umum awuri idəsungə imesamum. Utemum awuri ibemunga uner ha, ikei umen iwuri inba iseimen nggu unga.

²⁴ Uben unera aka asi ibemunga umum asi idəsungə arherhe imesamum. Irhemye umbi aka agū isi iwengge irhemum, awu irhem Ute uwuku udena umum.

²⁵ <<Kishoo akere umum isəmamum umbi umum iki ina iwu nggu umbi.

²⁶ Bər uwuku uyika ha unga awuri imesuwa umbi abina kishoo na ayituwa umbi kishoo abinke umum iki isəma umbi. Unga awu Ipfu Isarsatangge, uwuruwi Ute aka idene ri itsokmum.

²⁷ Umum ibəra umbi nggu ididəər, ididəərmum iki idzaa umbi. Isi iwengge ru nyaku upfung iki idzowe. Niba aneke amənmmbi agūke ighong, ikei niba agūmbi iwei.

²⁸ <<Umbi agũmbi umum iki ãgɔr uge, <Umum izĩ ni ibvui ibamum ru umbi.> Umbi aba abemumbi umum, umbi awuri igɔmmbi anggɔm uge umum iwuri izĩ ru Ute, Ute ha ananga umum.

²⁹ Icɛɛ umum iki isɔmamum umbi ru ngge idɔrhi iwe, nggee ivangye ngge iki iwe, umbi awe ru imangmang.

³⁰ Umum isi ibvui irherhuwamum arherhe arherhe, ubinkutsu uyɛrhe upfung ukpɪɛ uwɔ abarɔ. Unga ashia ri ijee ri itsimum.

³¹ Bɔr awu ufang upfunga uhwɛng uge umum ibemumum Ute ha ni ikorhe uku kpɛngkpɛng ubinkpi Utɛmum aka atsuka umum.

<<Àka asok icɛɛ umɛn ibɔre nggimi.

15

Uyesu unga awu udzum ucucii inebi

¹ <<Umum iwu udzum ucucii inebi uwu idzidzerhe, nu Utɛmum unga awu uner irhama.

² Unga azharhuwe ubɛn uboka uku uwe ru umum uku usi ighwɛrkpɔ ikpũrhã, na agbishuwe ubɛn uboka ukpuku ughwɛr ikpũrhã, ru ukpɔ ughwɛr utoma.

³ Umbi aka awembi atɛtɛn ri itsi arherhamum iki isɔma umbi.

⁴ Àka aseɪ ru umum, umum iwuri iseɪ ru umbi. Ubok ucucii usi idɛɛ ughwɛrkpɔ ikpũrhã nibikakpɔ, awu ufang ukpɔ useɪ nggu udzuma. Rimi hã umbi asi idɛɛ aghwɛrmbi ikpũrhã umbi aba asi iseimbi ru umum.

⁵ <<Umum iwu udzuma, umbi awu aboka. Unera aba aseisa ru umum nu umum ikeɪ iseɪ ru unga, unga awuri ighwɛr ikpũrhã irheirhe. Umum iba ishimum ru umbi, umbi asi idɛɛ akorhumbi ubin.

⁶ Ubɛn uneraka aka asi iwea ru umum, awe ru nyaku ubokkpi umbɔ aka atare ukpɔ ukoyi. Anera aka isaka arheu ikpũ abok aki ha atsuku urha, akpũwe.

⁷ Umbi aba aseɪ ru umum arherhamum ikeɪ aweke ru umbi, àka arhusa ubɛn ubinkpi umbi aka abee, awuri idzaambɔ umbi.

⁸ Umbi àka aghwɛr ikpũrhã irheirhe na adɛyiwe uge umbi awu angwɛ imesamum. Ngge ikũ nggaa ikpikpoi izĩ ru Ute.

⁹ <<Ru nyaku Ute aka abema umum, rimi hã umum iki ibema umbi. Icɛɛ àka aseɪ ri ibibemamum.

¹⁰ Umbi aba adɔsumbi arherhamum iki itsu, umbi awuri iseimbi ri ibibemamum, ru nyaka umum iki idɔsa arherhe Utɛmum aka atsu ni iseɪ ri ibibemanga.

¹¹ Umum idɛyiwa umbi rimine ngge itsú anggɔmmum awe ru umbi nu anggɔmmbi atsu atɔk.

¹² Ikpemmum iyɛ, àka abema adɔka ru nyaka umum iki ibema umbi.

¹³ Nggaa ibibema iyɔɔ isi inangngge iyɛɛ, uge uner adzowe urhenga ri itsi awɛrhanga.

¹⁴ Unga awu awɛrhamum, umbi aba akorhumbi ubinkpi umum iki itsuka umbi.

¹⁵ Umum isi ibvui iyisumum umbi agãrhã, ubinkutsu ugãrhã asi ihwɛngnga ubinkpi uteiyanga aki ikorhe. Bɔr umum iyisa umbi awɛrhe, ubinkutsu iki isɔmamum umbi kishoo abinke umum iki igũ ru Utɛmum.

¹⁶ Asi iwea umbi aseng umum, bɔr umum iseng umbi itsuka umbi azĩ aghwɛr ikpũrhã, ikpũrhãye iki idãrhã. Mɔcɛ Ute awuri idzaanga kishoo abinke umbi aka arhusa ri itsokmum.

¹⁷ Ubinmum ukpi iki itsu, àka abema adɔka.

Upfunga ukpɛkpɔ angwɛ imesa

18 <<Upfunga uba ukpēkpō umbi, àka ahwēng ra amēnm̄bi ugē ugbaashia ukpē umum.

19 Umbi aba awu abi upfung, upfunga uba ubemukpō umbi ru nyaka abinga. Bōr umbi asi iwembi abi upfung. Umum iki isēng umbi idzek ru upfunga. Ngge itsu upfung ukpēkpō umbi.

20 Àka ayita ubinkpi umum iki idēyiwa umbi ugē, <Ugārḥā asi inanga Uteiyanga.>* Umbō aba adzaa umum uver, awuri idzaambō umbi uver ikei. Umbō aba adōsumbō imesamum, umbō awuri idōsumbō iyimbi.

21 Awuri ikorhuwambō umbi akere ha, ri itsi umbi awu abimum nu umbō asi ihwēngmbō uwuku udena umum ība.

22 Agē umum isi ība irherhumum arherhe nggu umbō, umbō awuri ishimbō ru uvau arhim. Bōr icere umbō ashimbō ru ubin ukpuku ukaa atsimbō ra arhimmbō.

23 Unerwi aka akpē umum, akpē Utemum.

24 Agē umum isi ikorhumum abina arherhe ru umbō akirake unera aka anasi ikorhunga, mōce umbō awuri ishimbō ru uvau arhim. Bōr icere umbō aka anyāmbō abin idzeu ha na akpēmbō umum nu Utemum.

25 Akere akorhe ngge itsuifer ubinkpi umbō aka atseng ri Īkpemmbō agē, <Adzuma akpēmbō umum asi iwea ubin utsu.>†

26 <<Ivangye Uwuku Uyuyika ha aka iba, uwuruwi umum iki idene unga adzeku Ute aba ru umbi, Ipfu iyi idzidzerhe iki idzeku Ute, unga awuri idzowe ideka ri itsimum.

27 Umbi awuri iwu idekamum, ubinkutsu umbi awu nggu umum udzur ri inggbaashia.

16

1 <<Umum isōma umbi kishoo akere utsur umbi ayapumbi ri imang-mangmbi.

2 Awuri iwayikumbō umbi ra abā ifēn-Num. Idzidzerhe, ivanga niyō ibarō uben uwuku ufere umbi awuri igōr ugē unga itō itser Unum.

3 Umbō awuri ikorhe rimi ubinkutsu umbō anasi ihwēngmbō Ute use umum.

4 Umum isōma umbi akere, nggee ivang hā iba iwengge umbi ayita ugē umum iki isōmamum umbi. Umum isi isōmamum umbi abin akere ri inggbaashia ubinkutsu, umum ina iwu nggu umbi.

Itser Ipfu Isarsatangge

5 <<Icere umum iwuri izī ru uwuku udena umum iba, bōr umbi asi irhusumbi umum ugē, <Ungo uwuri izīne?>

6 Amēnm̄bi aghong ra abin hā umum iki isōma umbi.

7 Bōr umum indēyiwa umbi idzidzerhe, awu azeze ru umbi umum ība izīmum. Umum ība isi izīmum, mōce Uwuku Uyuyika ha asi ībanga ru umbi. Bōr umum ība izīmum, umum iwuri idene unga aba ru umbi.

8 Ivangye unga aka iba, unga awuri idēyiwe upfunga uvau arhim nu irhirhika nu ivarha arherhe.

9 Unga awuri idēyiwe umbō ugē umbō awe ra arhim, ubinkutsu anera ashimbō ri imangmang ru umum.

10 Unga awuri idēyiwe igbigbambō ri irhirhika, ubinkutsu umum iwuri izī ru Ute, umbi asi ībvui anyāmbi umum.

* 15:20 Àka anyā ikei: Uyoh 13.16. † 15:25 Àka anyā ikei: Amb 35.19; 69.4.

11 Unga awuri idɛyiwe umbɔ agɛ awuri izharha arherhambɔ, ubinkutsu uyerhe upfung ukpirɛ aka atsukukumbɔ unga uvau.

12 <<Umun ibɔr abina arherhe umum iki irherhuwa umbi, akirake umbi asi idɛɛ anyangumbi ake icɛɛ.

13 Bɔr ivangye Ipfu iyi idzidzerhe ha iki iba, ngge iwuri idarh umbi ri idzidzerhe kishoo. Asi iwea arherhe itsikamnga unga aka irherhe, bɔr awuri isɔma ubinkpi unga aka agũ. Awuri isɔma umbi abinke aka iwuri iba.

14 Awuri ikũ ikpikpoi aba ru umum, unga awuri inyānga abinke umum iki irherhe adɛyiwa umbi.

15 Kishoo abinke Ute aka awe ra ake awu akimum. Ngge itsu umum igɔr uge Ipfu-Num ha iwuri inyānga abinke umum iki irherhe adɛyiwa umbi.

Igũ ighong iwuri idzipa iwu igũben

16 <<Ivanga ukunjiir umbi asi inyāmbi umum, mɔce ikei ivanga ukunjiir umbi awuri inyāmbi umum.>>

17 Angwɛ imesanga abɔɔ agɔr adɔkambɔ agɛ, <<Agbena agburh use unga aka agɔr umen agɛ, <Ivanga ukunjiir umbi asi inyāmbi umum, mɔce ikei ivanga ukunjiir umbi awuri inyāmbi umum,> nu <Ubinkutsu umum iwuri izi ru Ute>?>>

18 Adɛɛmbɔ irhusa agɛ, <<Agbena awu use unga aka agɔr agɛ, <Ivanga ukunjiir>? Umen isi ihwengmen agben ubinkpi unga aka arherhe.>>

19 Uyesu anyā umbɔ abee irhusa unga ra arherhe ha, nggee unga agɔr umbɔ agɛ, <<Umbi arhusa adɔka agben arherha ha umum iki igɔr uge, <Ivanga ukunjiir umbi asi inyāmbi umum, mɔce ikei ivanga ukunjiir umbi awuri inyāmbi umum>?

20 Umum indɛyiwa umbi idzidzerhe, umbi awuri iciu akpe nggu ighongamen, bɔr upfunga uwuri igɔmanggɔm. Amɛnmɛmbi awuri ida, bɔr ida amɛnmɛmbi iwuri idzipa iwu anggɔm.

21 Ivangye ukutserh aba ahwashi imar, unga aka isaka agũ ighong akarhārha, ubinkutsu ivang imarnga iki iwengge. Bɔr ivangye unga aka imar irheng ungwɛ amaa, unga aka isaka ayiruka ighighong hā, ubinkutsu unga awu ra anggɔm unga aka amar irheng ungwɛ ru upfunga.

22 Ngge iwu rimi hā ru umbi. Icɛɛ umbi awuri igũ ighong, bɔr umum ibvui inyāmum umbi, mɔce amɛnmɛmbi aka igɔmanggɔm, unera asi ivura anggɔmmɛmbi.

23 Ru unum hā umbi asi irhusumbi umum ubin. Umum indɛyiwa umbi idzidzerhe, Ute awuri idzaanga kishoo ubinkpi umbi aka arhusa ri itsokmum.

24 Utɛku icɛɛ umbi anasi irhusumbi ubin ri itsokmum. Àka arhusa umbi awuri iyiyeimbi, nu anggɔmmɛmbi awuri itsu atɔke.>>

Umun inangmum upfunga

25 <<Umun ikũ nyaka arherhe indɛyiwa umbi akɛɛ ha. Bɔr ivanga niyɔ ibarɔ umum iki irherha arherhe nggu umbi ukupɛɛ ri itsi Ute, umum isi iwuri ikũmum nyaka arherhe.

26 Ru unum hā umbi awuri irhusa ri itsokmum. Umum isi igɔrmum uge iwuri irhusuwamum Ute ru umbi.

27 Unga Ute nibikanga abemunga umbi, ubinkutsu umbi abemumbi umum, ikei umbi awembi ri imangmang uge umum idzeku Unum.

28 Umum idzeku Ute iba itsi ru upfung, icɛɛ umum iwuri ibɔre upfung ni ibvui izi ru Ute.>>

29 Mɔce angwɛ imesu Uyesu agɛ, <<Ìhĩ! Awu icɛɛ ungo uku urherhuwa umen arherhe ukupɛɛ asi iweke unyaka arherhe!

³⁰ Icerε umen iki ihwengmen uge ungo uhwengo abina kishoo. Ungo uhwengo uben ubinkpi unera aka irhusa ungo. Akere ha atsu umen iwe ru imangmang uge ungo udzeku Unum.>>

³¹ Uyesu age, <<Awu icere umbi aka awe ri imangmang?

³² Bor ivanga niyo ibaro, iki ibangge, uben unera ru umbi awuri itĩ azi ri iyanga na aneka umum ikiyikamum. Bor rimi hā, umum isi iwemum ikiyikami, ubinkutsu Ute awu nggu umum.

³³ <<Umum isomamum umbi abin akere, ngge itsú umbi ama akpo ididəor. Ru upfung ukpire umbi awuri igũ ighong. Bor aka aker amen! Umum iki inangmum upfunga.>>

17

Uyesu afen-Num ri itsinga

¹ Uyesu aka amaa irherhe abin akere, unga abera asunga arhi afā na afen-Num age,

<<A Ute, ivanga iki iwengge. Ukpoi Ungwēngo nggee Ungwēngo ama akpoi ungo.

² Ubinkutsu ungo uku udzowuko Ungwēngo ijee ri itsi anera kishoo, nggee unga ama adzowe urhe uwu ugabgabaa ru kishoo abirabe ungo uku udzowe unga.

³ Uwere ha awu urhe uwu ugabgabaa, uge umbə ama ahweng ungo, Unum unying ukpekũ, nu Uyesu Ukiristo, uwuruwi ungo uku udene.

⁴ Umum ikūwā ungo ukpoi ra abĩ ni imaawe itsera kishoo ungo uku udzaa umum itš.

⁵ Icerε ikei, a Ute, ukpoi umum ra asungo nggu ikpikpoi ha umum iki iwurangge nggu ungo, ru upfung udərhu umuna.>>

Uyesu afene-Num ra angwē imesanga

⁶ <<Umum iki ideyikũ ungo ra anerabe ungo uku udzaa umum ru upfung. Umbə awu abingo, ungo adzaa umbə ru umum, umbə ikei aka adəsumbə arherhango.

⁷ Icerε umbə ahwengmbə kishoo abinke ungo uku udzaa umum adzeku ungo,

⁸ ubinkutsu iki idzowukũ ru umbə arherhango uku udzaa umum. Umbə aka ayeimbə ake na ahwengmbə uge awu idzidzerhe umum idzeku ungo, na awembə ri imangmang uge awu ungo udena umum.

⁹ Umum ifene-Num ru umbə. Umum isi inumum ifene-Num ru upfunga, bər umum ifene-Num ra abirabe ungo uku udzaa umum, ubinkutsu umbə awu abingo.

¹⁰ Kishoo abinmum awu akingo, nu kishoo abinngo awu akimum. Ikpikpoi iki ibangge ru umum ru ubokmbə.

¹¹ Umum isi ibvui iseisũ ru upfunga, bər umbə ana awu ru upfunga kata. Umum ibvui iba ru ungo. Usarkasar Ute, ukũ ijee itsokngo ukake umbə, itsokyε ungo uku udzaa umum, ngge itsú umbə awu unying ru nyaka umen iki iwu unying.

¹² Ivangyε umum iki iwu nggu umbə, umum ikũ ijee itsokyε ungo uku udzaa umum ikake umbə. Uwə asi igwira, unying hā ukpekũ aka awu uwuku utsutsĩm, ngge itsuifer itseng Arherhu-Num.

¹³ <<Icerε umum iwuri iba ru ungo, bər umum irherha abina akere ru umum ina iwu ru upfung, ngge itsú umbə ama akpo undzumu angəmmum ra amenmbə.

¹⁴ Umum iki isomukū arherhango ru umbō, upfunga ikēi uku ukpēkpō umbō, ubinkutsu umbō asi iwembō abi upfung ru nyaka umum iki isi iwemum uwu upfung.

¹⁵ Isi irhusumum ungo unyanguwe umbō ru upfunga, bōr ungo udzēu umbō ru ubok Undenggū.

¹⁶ Umbō asi iwembō abi upfung, ru nyaka umum iki isi iwemum uwu upfung.

¹⁷ Utsu umbō awu asarkasar ri idzidzērhe. Arherhango awu idzidzērhe.

¹⁸ Umum idene umbō azī ru upfung, ru nyaka ungo uku udena umum ru upfunga.

¹⁹ Umum idzowe itsimum ri itsimbō, nggee umbō ama adzowe atsimbō ru ungo ru ubok idzidzērhe.

Uyesu afene-Num ru kishoo abi imangmang

²⁰ <<Ifen-Nummum isi iwengge ru umbō ikiiyikambō. Bōr a Utē, umum ifene-Num ra abirabē aka awuri iwe ri imangmang ru umum ru ubok arherhambō,

²¹ ugē umbō kishoo ama awu unying. Umbō ama awe ru umēn, ru nyaka ungo uku uwe ru umum, nu umum iwe ru ungo, ngge itsū anera ru upfung awe ru imangmang ugē awu ungo udena umum iba.

²² Umum iki idzowukū umbō ikpikpoiye ungo uku udzaa umum, ru umbō awu unying ru nyaka umēn iki iwu unying.

²³ Umum isei ru umbō nu ungo ru umum. Umbō ama awu unying, ru upfunga uma uhweng ugē awu ungo udena umum iba, na ahweng ugē ungo ubemungo umbō ru nyaka ungo uku ubema umum.

²⁴ <<A Utē, anerabē ungo uku udzaa umum, umum ibee umbō aseī nggu umum ra anangkē umum iki iwe, na anyā ikpikpoimūm, iyiriye ungo uku udzaa umum, ubinkutsu ungo uku ubemungo umum umbō adōrha amunu upfunga.

²⁵ <<A Utē uwuku urhurhika, upfunga usi ihwengkpō ungo, bōr umum ihwengmum ungo, anera ikēi ahwengmbō ugē awu ungo udena umum iba.

²⁶ Umum iki idēyikū ungo ru umbō. Ikēi umum ina itsu umbō ahweng ungo ubēn ivang, nggee ibibemango uku ukorhuwa umum ima isei ru umbō nu umum isei ru umbō.>>

18

Aka adzurmō Uyesu

(Umat 26.47-56; Umar 14.43-50; Irh 22.47-53)

¹ Ivangye unga aka amaa ifen-Num, Uyesu agar izērhi Ukidron aziā ugar ukpōrō nggu angwē imesanga. Ugar ha icang acucii uzaitun niyō, unga nu angwē imesanga atsimbō ru ngge.

² Uyahuda, ungwē imesa uwuku ugha adak Uyesu, ahwēnga anang hā, ubinkutsu Uyesu aka isaka agbowwa umō nggu angwē imesanga.

³ Nggee Uyahuda akū ukpui abi iwa nu adogerhi abōō abi ateiya abika adzowe idēm-Num, nu abi Ufarisi, azimbō ri icang acucii uzaitun hā. Umbō akpōm nggu atseu irhirhang nū atōngvi akagōng nu abin iwa.

⁴ Uyesu aka ahwēnga kishoo ubinkpi uku ikpo unga. Unga adzeka, aba agōr umbō agē, <<Umbi abee ungamo?>>

⁵ Umbō agē, <<Uyesu uner Unazarat.>>

Uyesu age, <<Umum uwi.>> Uyahuda, uwuku ughadaknga, adēē umō nggu umbō.

⁶ Uyesu aka agor age, <<Umum iwe uwu ha,>> umbō azīmō ra andzing na agba ra abī.

⁷ Uyesu abvui arhusa umbō age, <<Umbi abee ungamo?>>

Umbō age, <<Uyesu uner Unazarat.>>

⁸ Uyesu age, <<Umum iki idēyiwamum umbi uge umum iwu unga. Umbi aba ani ibeea umum, mōce āka neke anera abere azīmō.>>

⁹ Akere akorhe nggee arherhake Uyesu aka arherhe atsuafer. Unga aka agor age, <<Ra aner ha ungo uku udzaa umum unera ru umbō asi igwira.>>*

¹⁰ Usiman Ubitru awe ru ikon iki ider; awōor ike agber uto ubok ugha ugārhi Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num, azharhuwe. Itsok ugārhi hā igburh Umarhcu.

¹¹ Bōr Uyesu agor Ubitru age, <<Utsuke ikon iki iderngo ru udapa! Umum isi ihwamum ru ukpewawi Ute aka adzaa umum ihwa?>>

Uyesu ra asu Uhanana

(Umat 26.57-58; Umar 14.53-54; Irh 22.54)

¹² Mōce ukpui abi iwa nu unggbaashimbō, nu adogerhi abi Uyahuda adzur Uyesu, abow unga.

¹³ Ri inggbaashia umbō akū unga azī ru Uhanana, unga aka awu umar Ukayafa. Ukayafa unga awu Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num ra amek ha.

¹⁴ Ukayafa unga adzowe anggbaashi abi Uyahuda itsūwā uge ugba unera unying akpe ri itsi anera arherhe.

Ubitru atseyinga ihweng Uyesu

(Umat 26.69-70; Umar 14.66-68; Irh 22.55-57)

¹⁵ Usiman Ubitru nggu uwō ra awe imesu Uyesu adōsu Uyesu ra andzing. Ungwē imesa ha, Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num ahwēnga unga, nggee unga atsīā ru ufōm iya Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num nggu Uyesu.

¹⁶ Bōr Ubitru adēē ra angwīā udika awiya. Ungwē imesa ha, Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num hā aka ahwēng adzek arherha arherhe nggu una uwuku udzeu angwī ubā, na akū Ubitru atsi.

¹⁷ Una uwuku udzeu angwī ubā hā agor Ubitru age, <<Ungo igango usi iweo unying ra angwē imesanga?>>

Ubitru age, <<Īī, umum ishimum.>>

¹⁸ Awu ri ivang ighēnga ngge itsu agārhi nu adogerhi atai urha, adēē iwer urha. Ubitru adēē iwer urha ha nggu umbō.

Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num arhusu Uyesu

(Umat 26.59-66; Umar 14.55-64; Irh 22.66-71)

¹⁹ Mōce Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num arhusu Uyesu ri itsi angwē imesanga nu imesanga.

²⁰ Uyesu agor unga age, <<Umum irherha arherhe ukupēē ra asu upfunga. Uben ivang umum imesuwe ra abā ifen-Num nu Iya-Num, anangke abi Uyahuda iki ikōng kishoo. Umum inasi irherhumum ubin ukpōō ri iwōk.

²¹ Awu use utsu ungo urhusa umum? Urhusa abika agosha arherhamum ubinkpi umum iki idēyiwe umbō. Umbō ahwēngmbō ubinkpi umum iki irherhe.>>

* 18:9 Āka anyā ikei: Uyoh 6.39.

²² Ivang Uyesu aka arherhe rimi, uwɔɔ ru umbɔ adogerhi ha aka adɛɛ umɔ akwɛr unga na agɛ, <<Rimi ungo uku irherhe nggu Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num?>>

²³ Uyesu agɛ, <<Umum iba igbigba umum iki irherhe rimi hã, uɔɛyiwa igbigbamum. Bɔr umum iba irherhe idzidzɛrhe, awu use utsu ungo ukwɛr umum?>>

²⁴ Mɔcɛ Uhanana atsu umbɔ akũ Uyesu azĩmbɔ ru Ukayafa, Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num. Unga ana awu ri ibibow.

Ubitru abvui atseyinga ihweng Uyesu
(*Umat 26.71-75; Umar 14.69-72; Irh 22.58-62*)

²⁵ Ubitru ana adɛɛ iwer urha ha, abɔɔ aka adɛɛ umɔ arhusa unga agɛ, <<Ungo usi iweɔ unying ra angwɛ imesanga hã?>>

Ubitru atseyinga agɛ, <<Umum ishimum.>>

²⁶ Ugãrhũ uwɔɔ ra agãrhã Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num awu umɔ. Utsa ha awu unang uwuruwi Ubitru aka azharhuwe utoa, unga agɔr Ubitru agɛ, <<Asi iwea ungo umum iki inyã nggu unga ru icang acucii uzaitun?>>

²⁷ Ubitru abvui atseyi. Kanying ikɔ igbɛr ukpee.

Uyesu ra asu ugomna Ubirhatu
(*Umat 27.1-2,11-14; Umar 15.1-5; Irh 23.1-5*)

²⁸ Mɔcɛ abi Uyahuda akũ Uyesu adzek ri iya Ukayafa azĩmbɔ udzɛpurhe ugomna Uroma. Aka awu ukpee. Abi Uyahuda akpɛmbɔ itsĩ ru udzɛpurhea, agɛ utsur umbɔ asi isarmbɔ ra agbeyakɛ aka ikɛn umbɔ igha Irhowa Iyiki Igar Utɔng.

²⁹ Nggee Ubirhatu adzek aba arhusa umbɔ agɛ, <<Arherhe akasong umbi aka atsu ri itsi utsak uwurɛ?>>

³⁰ Umbɔ agɔr unga agɛ, <<Agɛ unga ashia ru uvau, umɛn isi ikũ unga ibamɛn ru ungo.>>

³¹ Ubirhatu agɛ, <<Àka akũna unga azĩ atsuke unga uvau nibikambi ri ikpemmbi.>>

Anggbaashi abi Uyahuda asi ibeembɔ na agɛ, <<Bɔr isi irhikungge umɛn itsu ufai akpe ru ubɛn uner.>>

³² Akɛɛ akorhe ngge itsuifer arherhe Uyesu aka arherhe aki ikpũ akpenga aka ikpe.

³³ Ubirhatu abvui atsiã ru udzɛpurhe ha, unga ayisu Uyesu arhusa unga agɛ, <<Ungo uwu Uyɛrhe abi Uyahuda?>>

³⁴ Uyesu agɛ, <<Akɛɛ awu ungo urhusa use anera adɛyiwa ungo ri itsi-mum?>>

³⁵ Ubirhatu agɛ, <<Umum iwu uner abi Uyahuda? Awu abi abĩmbi nu ateiya abika adzowe idɛm-Num umbɔ atsuka ungo ru ubokmum. Ungo ukorhu use?>>

³⁶ Uyesu agɛ, <<Iyɛrhamum isi iwengge iyi upfung ukpirɛ. Agɛ Iyɛrhamum iwu iyi upfung ukpirɛ, agãrhãmum awuri ikɛnmɔ anggbaashi abi Uyahuda idzur umum. Bɔr Iyɛrhamum iwu iyi anang akase.>>

³⁷ Ubirhatu agɛ, <<Ungo uwu uyɛrhe nukpɔ!>>

Uyesu agɛ, <<Ungo urherhe mɔnɔ ungo uku ugɔr ugɛ umum iwu uyɛrhe. Ngge itsu umbɔ amar umum, ikɛi ngge itsu umum itsiã ru upfung, indzowe ideka ri itsi idzidzɛrhe. Uben uwuku uwe ri idzidzɛrhe awuri ikpea ato na adɔsunga urhɛmmum.>>

³⁸ Ubirhatu arhusa unga agɛ, <<Awu use uwu idzidzɛrhe?>>

Atsu ufai akpe ru Uyesu
(*Umat 27.15-31; Umar 15.6-20; Irh 23.13-25*)

Ubirhatu aka arherha akere amaa, unga abvui adzek agor abi Uyahuda age, <<Umum isi ikpomum unga nggu uvau.

39 <<Bor umbi awembi ru ugau, ri ivang Irhowa Iyiki Igar Utang umum iki isaki itsüwä umbi uner uvau unying ru ugborzi. Umbi abeembi umum itsüwä Uyerhe abi Uyahuda?>>

40 Umbö abvui atsui ivum age, <<Iñ! Asi iwea uwerε ungo iki itsüwä, utsüwä Ubaraba!>> Ubaraba uner uwuku utsu anera asoyiwe amen abika akpom abiä.

19

Ufai ukpuku unyapuwe Uyesu

1 Mōce Ubirhatu atsu umbö akwere ugwerε ru Uyesu.

2 Abi iwa akü ididök akari ifur atsime ni itsi Uyesu. Umbö atsime unga atorho iyerhe.

3 Aba ru unga, anu ikwer unga na age, <<Urhengo uder, Uyerhe abi Uyahuda!>> Mōce umbö akwer unga nü unyēēnga.

4 Ubirhatu abvui adzek aba agor abi Uyahuda age, <<Àka anyä, umum iwuri iküna unga idzeka ru umbi ahweng umum isi ikpomum unga nggu uvau.>>

5 Ivang Uyesu aka adzeka nggu ifur ididök ni itsinga na atsim atorho iyerhe, Ubirhatu agor umbö age, <<Àka anyä utsa ha uwi.>>

6 Ivang ateiya abika adzowe idem-Num nu adogerhi Iya-Num aka anyä Uyesu, umbö atsu ivum age, <<Anyapuwe unga! Anyapuwe unga!>>

Bor Ubirhatu age, <<Àka azí anyapuwe unga nibikambi. Umum isi ikpomum unga nggu uvau.>>

7 Anggbaashi abi Uyahuda angipa age, <<Umen iwemen ri ikpem, ikpem hä igor igε awu ufang unga akpe, ubinkutsu anyangi itsinga awu Ungwē Unum.>>

8 Ivang Ubirhatu aka agü rimi, iwei itomi ifer unga.

9 Unga abvui atsia ru udzpurhe ha, arhusu Uyesu age, <<Ungo udzekε?>> Bor Uyesu asi idzipunga urhem.

10 Ubirhatu age, <<Ungo ukpēō irherha arherhe nggu umum? Ungo usi ihwengngo ugε umum iwemum ri ijee iyiki itsüwä ungo use umum inyapuwe ungo?>>

11 Uyesu age, <<Ungo ushiō ri ijee ri itsimum, ngge iba isi idzengge ru Unum. Nggee unerwi aka atsuka umum ru ubokngo awe ra arhim ananga ungo.>>

12 Udzur na arherhe akere, Ubirhatu abee itsüwe Uyesu, bor anggbaashi abi Uyahuda atsarhi irhakmbö atsu ivum age, <<Ungo uba utsüwükö unga, ungo usi iweō uwerhu Ukaisar. Uben uwuku ugor ugε unga awu uyerhe, unga uwu unggamtsak Ukaisar.>>

13 Ivang Ubirhatu aka agü ubin umbö aka arherhe, unga akü Uyesu adzeka na asei nü utarh ukpuku utsu uvau, ra anang hä umbö aki isaka ayisa age, <<Ubeu Atarh>>. Ri idü abi Uyahuda umbö iki iyisa Ugabbata.

14 Aka awu atenum ru unum ukpuku ugbisha abin Irhowa Iyiki Igar Utang. Ubirhatu agor abi Uyahuda age, <<Uyerhambi uwi!>>

15 Bor abi Uyahuda atsui ivum age, <<Aküna unga adzek! Aküna unga adzek! Anyapuwe unga!>>

Ubirhatu arhusa umbö age, <<Umbi abee umum inyapuwe uyerhambi?>>

Ateiya abika adzowe idem-Num agor age, <<Umen ishimen ru uyerhe uwō. Ukaisar ukpekü awu uyerhamen.>>

¹⁶ Mōce Ubirhatu atsukuka unga ru ubok abi Uyahuda umbō anyapuwe unga. Nggee abi iwa akū Uyesu azimbo.

Anyapuwe Uyesu

(*Umat 27.32-44; Umar 15.21-32; Irh 23.26-43*)

¹⁷ Uyesu atsā igārhmāu ucuciianga nibikanga adzek utepa akū aži anang akōo umbō iki iyisa age, <<Anang Apfupfu Aghow Itsi.>> Ri idū abi Uyahuda ayisa age, <<Ugorhgota.>>

¹⁸ Umō umbō anyapuwe unga nggu inera ivaa, unying ru ubok ughanga, unying ikei ru ubok uferanga nu Uyesu ra atumbō.

¹⁹ Ubirhatu atseng isarhe, umbō anyapuwe nū igārhmāu ucucii ha. Unga atseng age, <<UYESU UNER UNAZARAT, UYERHA ABI UYAHUDA.>>

²⁰ Abi Uyahuda arherhe aka avarhe isarhe ha, ubinkutsu anangke umbō aka anyapuwe Uyesu akhapa ru utepa. Itseng hā umbō atseng ngge ri idū abi Uyahuda nu iyi abi Uroma nu abi Uherhini.

²¹ Ateiya abika adzowe idēm-Num abi Uyahuda asi ibemumbō ubinkpi Ubirhatu aka atseng age, <<Niba utsengo, <Uyerha abi Uyahuda,> bōr utseng uge utsak uwure agor age unga awu uyerha abi Uyahuda.>>

²² Ubirhatu age, <<Ubinkpi umum iki itseng, iki itseng ukpō nukpō.>>

²³ Abi iwa aka anyapuwe Uyesu amaa, umbō unyangu atorhanga, agasha agapa anaa, uben unera anyangu ugapa unying, na atorha aki unōrkang abōrke. Aki ha asi isrmmbō bōr anunu ake udzur afafā uba ra abīā.

²⁴ Umbō agor adōka age, <<Umen niba ivarkumen atorha akere, bōr umen itang iseng ra ake ni inyāni uwuruwī aka igha.>>

Akere akorhe rimi ngge itsuifer ubinkpi uku utseng ra Arherhu-Num uge, <<Agasha atorhamum ra adōkambō,

atorhamum ikei umbō atang iseng ri itsike.>>*

Ubinkpi abi iwa aka akorhe nukpō.

²⁵ Abirabe aka adēē akhapa ru igārhmāu ucucii Uyesu awu umbō uyanga nggu unapumbō, nu Umaryamu utserha Ukirhoba, nu Umaryamu Uma-gadarha.

²⁶ Uyesu aka anyā uyanga nu ungwē imesa ha unga aka abema adēē akhapa umō, unga agor uyanga age, <<A uze utserh ha, uwere awu ungwēngo!>>

²⁷ Mōce unga agor ungwē imesa ha age, <<Uwere unga awu uyango.>> Udzur ri ivang hā, ungwē imesa ha akū uyisa Uyesu ažiā aseisa nggu unga ri iyanga.

Akpe Uyesu

(*Umat 27.45-56; Umar 15.33-41; Irh 23.44-49*)

²⁸ Uyesu aka ahwēnga age abina kishoo aka amaake, nu ngge itsuifer ubinkpi uku utseng ra Arherhu-Num, unga age, <<Ugō amē ufer umum.>>

²⁹ Itseu niyō itak nggu amē inebi akika agbata idēē umō. Umbō abii usoso ra ake, anyangu iyek iyiki ider avak usoso ha na abere akū aži ra angwī Uyesu.

³⁰ Ivang Uyesu aka ayēi amē inebi akika agbata amaa, unga age, <<Iki imaangge!>> Mōce unga arherhi itsinga atsūwūka ipfunga.

Akū asawa atar Uyesu

³¹ Mōce anggbaashi abi Uyahuda ashōrhū Ubirhatu unga atsu umbō ab-vūīwe adak abirabe umbō aka anyapuwe na acipuwe ayormbō ru igārhmāu acucia ha. Akorhe rimi ubinkutsu awu unum ukpuku ugbisha abin unum

* 19:24 Åka anyā ikei: Amb 22.18.

ukpuku uwosha, umbō asi ibeembō ayor anyapa ri igārḥāmau acucii ru unum ukpuku uwosha.

³² Abi iwa aba ru umbō ha umbō aka anyapuwe nggu Uyesu abvūīwe adak uner uwu inggbaashia, na aẓī abvūīwe adak uner uwu uvaā ha.

³³ Bōr umbō aka aba ru Uyesu, umbō anyā unga aka akpea, nggee umbō asi ibvūīkumbō adaknga.

³⁴ Bōr unying ra abi iwa ha akū asawa atar Uyesu ri igbōmnga, kanying adzirh nu amē adzek.

³⁵ Uner uwuku unyā abin hā kishoo aka akorhe, unga adzowuka ideka. Idekayē unga aka arherhe iwu idzidzerhe. Unga nibikanga ahwēnga ugē unga arherhe idzidzerhe. Unga arherha akēre nggee umbi ikei ama awe ru imangmang.

³⁶ Akēre akorhe ru ubinkpi umbō aka atseng ra Arherhu-Num atsuafer agē, <<Upfupfunga unying umbō asi ibvūīkumbō.>>†

³⁷ Itseng Arherhu-Num ikei igōr igē, <<Awuri irhimbō uwuruwi umbō aka atar.>>‡

Igwirhuwe Uyesu

(Umat 27.57-61; Umar 15.42-47; Irh 23.50-56)

³⁸ Akēre aka atōng Uyusuf uner Uarimatiya, uwuruwi aka awu ungwē imesu Uyesu, ashōrhū Ubirhatu unga adzowe ijēea unga ashupu iyor Uyesu. Bōr unga akorha akēre ri iwōk ubinkutsu unga agū iwei anggbaashi abi Uyahuda. Ubirhatu abemuka, nggee unga aẓī ashupu iyor Uyesu.

³⁹ Unikodimu, uner ha aka aba ru Uyesu ru untsuuka, aẓiā nggu Uyusuf. Unga akpōm nggu atsei umbō iki iyisa umur aka akayi nggu uarho ake aka awe akirhogramā isōka itaar.

⁴⁰ Umbō ikivarhambō ashupu ukom iyor Uyesu, asakuwe abin isung hā ri iyornga na akū atorho abērḥ ukpō. Akēre awu ugau idza uner abi Uyahuda.

⁴¹ Ra anangke umbō aka anyapuwe unga, icang irham niyō iwu umō. Ru icang hā utai uku ufa ru ukpō umbō aki ingwēwe ukom umō. Anasi ingwēmbō ukom umō.

⁴² Ngge iki iwu unum abi Uyahuda aki igbisha abin unum ukpuku uwosha nu utai ha ukhapa umō, umbō adzakukumbō iyor Uyesu umō.

20

Isisok Uyesu ra akpe

(Umat 28.1-10; Umar 16.1-8; Irh 24.1-12)

¹ Ri igōkpeka ru unum ukpu inggbaashia ri inuma utōva, ukpe una usi isarkpō, Umaryamu Umagadarha aẓiā ru utai ha, anyā utarḥ ukpuku utsim ra angwī utai ha uku ugōrhūkpō.

² Nggee unga aẓī aẓiā ru Ubitru nu ungwē imesa uwuruwi Uyesu aka abema, agor umbō agē, <<Aka atsūwūkumbō Utejee ru udzaka! Umēn isi ihwēngmēn anangke umbō aka angwēwe unga!>>

³ Nggee umbō Ubitru nu angwē imesa ha adzek aẓimbō ru utai ha.

⁴ Ikivarhambō atītser, bōr ungwē imesa uwōrō afaru Ubitru atōnga, agbaashia aẓī atsiā ra anang utai ha.

⁵ Unga agbapfu arhi anyā atorho hā aka anu, bōr unga asi itsiā ru utai ha.

⁶ Mōce Ubitru aba ra andzingnga, atsiā ru utai ha na anyā atorho ha aka anu umō.

⁷ Ikei anyā atorhakē umbō aka abope ni itsi Uyesu. Aka afeta anu ra anang akō awuweke nggu anang atorha ha.

† 19:36 Aka anyā ikei: Idzi 12.46; Uva 9.12; Amb 34.20. ‡ 19:37 Aka anyā ikei: Uzak 12.10.

⁸ Mɔcɛ ungwē imesa uwɔɔ uwuku uggbashaia azī atsī ra anang utai ha, atsīā ru utai ha. Ivangyɛ unga aka anyā, unga awe ru imangmang.

⁹ Bɔr ri ivang hā umbɔ anasi ihwɛngmbɔ itsɛng Arherhu-Num iki igɔr igɛ awu ufang Uyesu awuri isoka ra akpe.

¹⁰ Mɔcɛ angwē imesa ha abvui azīmbɔ ra ayambɔ.

*Uyesu adzeka ru Umaryamu Umagadarha
(Umat 28.9-10; Umar 16.9-11)*

¹¹ Bɔr Umaryamu adēɛ ra awiya utai ha na aciu akpe. Adēɛ iciu akpe ha nukpi, unga agbapfu na arhi ru utai ha.

¹² Unga anyā ĩpfu itser-Num ivaa nggu atorho aka aterha asei ra anangkɛ ukom iyor Uyesu uku unu bɔr ushikpɔ umɔ. ĩpfu itser-Num hā unying isei udiki itsia, iyi ivaa isei udika adaknga.

¹³ ĩpfu itser-Num hā irhusa unga igɛ, <<A utserh ha, ungo uciu usengu?>>

Unga agɛ, <<Aka ashipukumbɔ iyor Uteijeemum, umum isi ihwɛng anangkɛ umbɔ aka akūna unga azī.>>

¹⁴ Unga aka amaa irherha arherha ha, unga adzipa anyā Uyesu aka adēɛ umɔ bɔr unga asi ihwɛngnga ugɛ awu Uyesu.

¹⁵ Uyesu arhusa unga agɛ, <<A utserh ha, ungo uciu usengo? Ungo uni ubee ungamɔ?>>

Unga akaiferhkɔ agɛ use awu uner itser icang hā, nggee unga agɛ, <<A uteiya, aba awu ungo ushupa unga, ungo udeyiwa anangkɛ ungo uku ungwēwe unga nu umum izī ishupa unga.>>

¹⁶ Uyesu agɔr unga agɛ, <<Umaryamu!>>

Unga adzipa azī udiku Uyesu agɔr unga agɛ, <<Urabboni!>> Ri idū abi Uyahuda agbena agburh, <<A umarhem.>>

¹⁷ Uyesu agɛ, <<Niba ukpɔmɔ umum, ubinkutsu umum inasi izīmum ru Ute kata. Bɔr uzi ra angwɛmɛn ugɔr umbɔ ugɛ, <Uмум ibvui izī ru Utemum nu Utembi, izī ru Unummum nu Unummbi.>>>

¹⁸ Umaryamu Umagadarha azī nggu isarhe ha, agɔr angwē imesa ha agɛ, <<Uмум inyāmum Uteijee!>> Unga adeyiwe umbɔ ubinkpi Uyesu aka adeyiwe unga.

*Uyesu adzeka ra angwē imesanga
(Umat 28.16-20; Umar 16.14-18; Irh 24.36-49)*

¹⁹ Urhɛɛ uku uwe ru unum ukpu inggbaashia ri inuma utɔɔva, angwē imesa Uyesu akong ananga unying. Iwei anggbaashi abi Uyahuda itsu umbɔ agbange angwī ubā kishoo. Uyesu aba adēɛ ra ateumbɔ na agɔr umbɔ agɛ, <<Ididɔɔr ima iwe nggu umbi!>>

²⁰ Unga aka arherhe rimi amaa, mɔcɛ unga adeyiwe aboknga nu igbɔmnga. Angwē imesa ha agɔm anggɔm umbɔ aka anyā Uteijee.

²¹ Uyesu abvui agɔr umbɔ agɛ, <<Ididɔɔr ima iwe nggu umbi! Ru nyaku Ute aka adena umum, rimi hā umum ini idena umbi.>>

²² Unga aka arherhe rimi amaa, mɔcɛ unga afete uwoianga ru umbɔ, agɔr umbɔ agɛ, <<Aka ayei ĩpfu Isarsatangge.

²³ Uben unera umbi aka atsūwe arhimnga, aka atsūwūkumbɔ ake nukpɔ. Uben unera umbi aka asi itsūwūkumbi, asi itsūwūkumbɔ nukpɔ.>>

Uyesu adzeka ru Utoma

²⁴ Utoma, uwuruwi umbɔ iki iyisa Akārghwē, unying ru umbɔ usɔkdūmɛn hā, ashia umɔ nggu umbɔ ri ivang hā Uyesu aka aba.

²⁵ Nggee angwē imesa ha agɔr unga agɛ, <<Umɛn inyāmɛn Uteijee.>>

Bor Utoma agor umbō age, <<Umum iba isi inyāmum ughwee akusa ra aboknga, ni ishōmu itokmum ru ughwee akusa ha, ikēi ni ishōmu ubokmum ru ughwee asawa ha ri igbōmnga, umum isi iwemum ri imangmang.>>

²⁶ Inuma utōrōk iki itōng angwē imesa ha akōng ri iya ha, ikēi Utoma awu nggu umbō. Angwī ubā agbang, bor Uyesu aba adēē ra ateumbō na age, <<Ididōor ima iwe nggu umbi!>>

²⁷ Mōce unga agor Utoma age, <<Utsu itokngo ru ungeē, unyā abokmum. Unamu ubokngo ushōma ri igbōmmum. Uneke icicang, bor uwe ru imangmang.>>

²⁸ Utoma agor unga age, <<A Uteijeemum nu Unummum!>>

²⁹ Uyesu agor unga age, <<Ungo unyā umum ngge itsu ungo uwe ru imangmang. Idorh iwe nggu abirabe aka asi inyāmbo umum bor ana awembo ri imangmang.>>

Awu use utsu umbō atseng ubvur uwurē

³⁰ Uyesu akorhe atsar abin idzeu arherhe ra asu angwē imesanga, akirake umbō aka asi itsengmbō ru ubvur uwurē.

³¹ Bor atseng akere ru umbi awe ru imangmang uge Uyesu unga awu Ukiristo, Ungwē Unum, mōce ru ubok imangmang ru unga, umbi ama akpo urhe ri itsoknga.

21

Uyesu nu idzeu iyiki idzui aberh

¹ Akere ha aka amaa, Uyesu abvui adzeka ra angwē imesanga nū ubang ukau ukugōng ukpu Utibariya. Rimine ngge iki ikorhe.

² Usiman Ubitru nu Utoma, uwuruwi ha umbō iki iyisa Akārghghwē, nu Unataniyerh aka adzeku Kana ukpu Ugarhirhi, nu angwē Uzabadi, nu ikēi angwē imesa abōo avaa awu urhōnga.

³ Ubitru agor umbō age, <<Umum iwuri idze izī udēm.>> Angwē imesa abika abor age, <<Umēn izīmēn nggu ungo.>> Nggee umbō adzek atsi ukhukhō amē azīmbo. Bor ru utsuu ukpu ha umbō asi idzurmbō ubin.

⁴ Ivang ukpe uku usar, umbō akpurha anyā Uyesu aka adēē ri ifen ukau ukugōng hā, bor angwē imesa ha asi ihwengmbō uge awu Uyesu.

⁵ Uyesu ayisa umbō age, <<Umbi awerhamum, umbi awembi ra aberh?>>

Umbō age, <<Īī.>>

⁶ Uyesu agor umbō age, <<Āka atang igbermbi udiku ubok ugha ukhukhōo amē hā, umbi awuri ikpombi akōo.>> Ivangyē umbō aka atang, umbō asi idēē adarhumbō igber ha ubinkutsu, arherha aberha amor.

⁷ Mōce ungwē imesa ha uwu Uyesu aka abema agor Ubitru age, <<Awu Utejee!>> Ivang Usiman Ubitru aka agū age awu Utejee, unga anyangu untamanga uwuruwi unga aka atsimuwe, atama na ater isha atsiā ra amē.

⁸ Angwē imesa abika abor igambō azīmbo ru ubang ukau ukugōng ru ukhukhōo ha, agbīrhā nggu igber ha iki itōk nggu aberh ha. Umbō asi idermbo nggu abi ubang ukau ha, awu ru nyaki ivarha adaka anaka ataar (300).

⁹ Ivang umbō aka adzeka nū abīā, umbō anyā akāā urha ra anang hā nu aberh nū ake, nu uborodi.

¹⁰ Uyesu agor umbō age, <<Āka akū aberh akōo aba ra akirake umbi aka adzui icicere.>>

¹¹ Usiman Ubitru afū ukhukhōo amē hā agbiir igber ha akū azī ri ifen ukau ha. Igber ha itōk nggu nggaa aberh unaka ni isōka itōō nu ataar (153). Bor kishoo nu irhe aberh ha rimine, igber ha isi ipupungge.

¹² Uyesu agor umbō age, <<Àka aba atsu ukpee.>> Ra angwē imesa ha, unera asi iwea ri ikeramen iyiki irhusa unga uge, <<Ungo uwu ungamo?>> Umbō ahwengmbō age awu Utejee.

¹³ Uyesu aba anyangu uborodi adzowe umbō, na akorhe rimi nggu abērha.

¹⁴ Uyesu aka asok ra akpe, ide untaar riyē unga aka adzeyiwa ra angwē imesanga.

Uyesu nggu Ubitru

¹⁵ Ivangye umbō aka amaa itsukpee, Uyesu agor Usiman Ubitru age, <<A Usiman ungwē Uyohana, ungo ubema umum unango ibibemaye abērē aka abema umum?>>

Ubitru age, <<Ī, Utejee, ungo uhwengo umum iki ibema ungo.>>

Uyesu age, <<Ufuka angwē itsurhimum.>>

¹⁶ Uyesu abvui arhusa unga age, <<A Usiman ungwē Uyohana, idzidzerhe ungo ubemungo umum?>>

Unga age, <<Ī, Utejee, ungo uhwengo uge umum ibemum ungo.>>

Uyesu age, <<Urhisa idaimum.>>

¹⁷ Uyesu arhusa unga ide untaar age, <<A Usiman ungwē Uyohana, ungo ubemungo umum?>>

Amen Ubitru aghong, Uyesu aka arhusa unga idikūnga itaar age, <<Ungo ubemungo umum?>> Unga age, <<A Utejee, ungo uhwengo abina kishoo, ungo uhwengo uge umum ibemum ungo.>> Uyesu age, <<Ufukuwa idaimum.

¹⁸ Umum indeyiwa ungo idzidzerhe, ivangye ungo uku uwu uwedzem, ungo iki isaku utsim abinngo nibikango nu uzī anangke ungo uku ubee. Bōr ivangye ungo uba ukōō ungo uwuri ibera abokngo nu uwōō atsimā ungo atorho na akūna ungo azī anangke ungo uku usi ibeengo izizī.>>

¹⁹ Uyesu arherhe rimi unga adēyiwe ikpū akpe Ubitru aka awuri ikpe akpoi Unum. Mōce unga agor Ubitru age, <<Udōsa umum.>>

Uyesu nu ungwē imesa uwōō

²⁰ Ubitru adzipa arhi undzing anyā ungwē imesa ha, uwuruwi Uyesu aka abema aka adōsa umbō. Uwērē ha unga awu ungwē imesa ha uwuku ufata ri ikō Uyesu ri ivang iki igha Irhowa Iyiki Igar Utōng na arhusu Uyesu age, <<A Utejee, awu ungamo awuri igha adakngo?>>

²¹ Ivang Ubitru aka anyā unga, unga arhusu Uyesu age, <<A Utejee, utsak uwurē awu use ikorhe nggu unga?>>

²² Uyesu age, <<Umun iba ibee unga abek utseku umum iki ibvui iba, awu use awe akingo? Awu ufang ungo udōsa umum!>>

²³ Akērē ha atsu arherhe ha atērā ra abika adōsu Uyesu uge ungwē imesa ha asi ikpea. Bōr Uyesu asi igōra uge asi ikpea, agor age, <<Umun iba ibee unga abek utseku umum iki ibvui iba, awu use awe akingo?>>

²⁴ Uwērē ha unga awu ungwē imesa ha aka ani idzowe ideka ra abin akērē, ikē unga atseng ake. Umēn ihwengmēn idekanga iwu idzidzerhe.

²⁵ Bōr abin akōō arherhe Uyesu aka akorhe. Age umbō atsengmbō ubēn ubin, umum ikaiferhko uge upfunga kishoo usi iwekpō ru ubā ukpuku udēē unyanga abvurke umbō aka itseng.

Ubvur Ikikorhe Abi Itser-Yesu Utsutson ri itsi ubvur Ikikorhe Abi Itser-Yesu

Abika awe ru ihwihweng abemumbɔ uge awu Irehuka uwɛrhu uzārḥā Uburhu uner itser Uyesu unga atseng *Ubvur Ikikorhe Abi Itser-Yesu* nu *Ubvur uwu Irehuka* (16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1–28.16). Anera arḥerhe aka arherha arherhe ri itsi ivangye umbɔ aka atseng ubvur uwure. Abɔɔ abemumbɔ uge atseng ubvur ha ivanga unying nggu *Ubvur uwu Irehuka*.

Ubvur ha udeyiwe ititirhi agbeyi abika adɔsa ra abi Uyahuda ru Urusharhima nu ititērḥange ra abirabe aka asi iwembɔ abi Uyahuda uben ananga ru upfunga.

Ubvur ikikorhe abi itser Uyesu awe ru nyaku udaar ra abinke Uyesu aka akorhe ri ivangye unga aka awe ru upfung nu ikei abinke abi itser Uyesu aka adē ikorhe. Ipfu Isarsatangge itɔ itser akarḥārḥā ri idzowe abi itser Uyesu ijee iyiki idūwū Isarhe Iyiki Ize ha. Ubvur ha udeyiwe ra awiya ri itsi ibibek nu itsermbɔ Ubitru nggu Uburhu nu abɔɔ abika adzowe Isarhe Uyesu. Uben anangke umbɔ aka adūwū Isarhe Iyiki Ize iyere, anera aki isaka awe ru imangmang, bɔr igha inggbaashi iyere iki isaki iba nggu uver.

Abinke aka awe umɔ

Udūwā ri itsi Isarhe Iyiki Ize (1.1-26)

Udūwā ri itsi Isarhe Iyiki Ize ru Urusharhima (2.1–8.3)

Ititērḥā Isarhe Iyiki Ize ru Uyahuda nu Usamariya (8.4–12.25)

Uzārḥā Uburhu ukpu inggbaashia ukpu idzowe Isarhe Iyiki Ize (13.1–14.28)

Ikikong abika adɔsa ru Urusharhima (15.1-35)

Uzārḥā Uburhu ukpu uvaa ukpu idzowe Isarhe Iyiki Ize (15.36–18.22)

Uzārḥā Uburhu ukpu untaar ukpu idzowe Isarhe Iyiki Ize (18.23–21.16)

Adzur uburhu ru Urusharhima (21.17–23.22)

Agbange Uburhu ru Ukasariya (23.23–26.32)

Akū Uburhu azimbo Uroma (27.1–28.31)

Akū Uyesu afū azimbo ra afā

¹ A uze Utiofirhu, ru ubvurmum uwu inggbaashia, umum itseng abina kishoo akirake Uyesu aka atirha akorhe na amesuwe

² utseku unumkpi umbɔ aka ashupa unga afū azī ra afā. Ipfu Isarsatangge iki idarh unga amaa itsu itser ra abi itser Uyesu unga aka aseng.

³ Unga aka ahwa ayetnum amaa, unga adeyiwe itsinga ra abi itser Uyesu ha na akorhi ikpū abinke aka atsu umbɔ anyā unga awea ru urhe. Unga adzeyiwa ru umbɔ inuma isaka inaa na arherhe arherhe Iyerhe Unum.

⁴ Ivanga niyo unga aka ase ihigha nggu umbɔ, unga agɔr umbɔ age, <<Àka niba adzembu ru Urusharhima, bɔr àka adzeu izūwū Utēmum aka abemuwa, umum iki irherha ngge ri igigūmbi.

⁵ Uyohana asorhuwe anera ubɔtisima nggu amē, bɔr inuma ukunjir iki iba, awuri isorhuwa umbi ubɔtisima nggu Ipfu Isarsatangge.>>

⁶ Nggee umbɔ aka akong, umbɔ arhusa unga age, <<A Uteijee, awu icere ungo iki ibvui udzowe iyerhe Uisairha?>>

⁷ Bɔr unga agɔr umbɔ age, <<Asi iwea umbi awuri ihweng ivanga use inumye Ute aka angwē ri ijeenga.

⁸ Bər umbi awuri iyēimbi ijee ri ivangye Ipfu Isarsatangge iki icipuwa nu umbi, umbi awuri iwu idekamum ru Urusharhima, nu kishoo abī Uyahudiya nu aki Usamariya, uzī utsī ra abīā kishoo.>>

⁹ Unga aka arherha akere ha amaa, umbō ashupa unga ra asumbō afū afafā, nu amee atsirke unga ri inyīyāmbō.

¹⁰ Umbō aka atsu asumbō arhi izizīnga ra afā, kanying inera ivaa itsim atorho akika aterha idēē ikhapa nggu umbō.

¹¹ Iner ha igor umbō uge, <<Umbi abi Ugarhirhi, awu use utsu umbi adēē nggimi anu irhi afā? Uyesu ha umbō aka ashupa ru umbi ha akū azīmbō ra afā, awuri ibvui abanga ru nyaka umbi aka anyā ififūnga ra afā.>>

Aseng Umatiya unga ayei itser Uyahuda

¹² Mōce umbō abvui azī Urusharhima adzoku Igū Acucii Uzaitun, iyiriye iki ikhapa ru Urusharhima, idernge iki iyongge ukirhomita unying.

¹³ Umbō aka azī atsi, umbō afūmbō ru ubā afā ra anangke umbō aka asei. Awu umbō Ubitru, Uyohana, Uyaku nu Uandarawu, Ufirhibu nu Utoma, Ubatorhomi nu Umatiyu, Uyaku ungwē Uharhfa nu Usiman Uzarhoti, nu Uyahuda ungwē Uyaku.

¹⁴ Abere ha kishoo aka isaka atsu atsimbō akōng ri ifen-Num nggu amen unying, nggu akatsēr abō nu Umaryamu, uyisa Uyesu, nu angwēmbō Uyesu.

¹⁵ Inum hā niyō Ubitru aka asok adēē ri ikikōng abika adōsa, iyiriye iki iyongge inera unaka ni isōka ivaa, na age,

¹⁶ <<Umbi angwēmen nu anapumēn, awu ufang ngge iki itsuifer Arherhu-Num aki Ipfu Isarsatangge iki irherhe ishaisha ra angwī Udauda, ri itsi Uyahuda, unga aka agbaashia ra abika adzur Uyesu.

¹⁷ Unga uwi awe ru umēn, awea ri itser ri itser iyere.>>

¹⁸ Nggu itosaye unga aka akpo iyi amēn aka abewe, Uyahuda akū agoi idēē, umō unga aka agba nggu itsia, iyora iyar iyanga, abina anaanga kishoo adzeka awiya.

¹⁹ Kishoo anera ru Urusharhima agūmbō akere ha, nggee umbō ayisi idēē ha age <<Uakarhdama,>> ri idūmbō agbena agburh <<Idēē Adzirh.>>

²⁰ Unga agor age, <<Ubinkutsu atsengmbō ru Ubvur Amborn uge, <<Uneke iyanga ima iwu arhang,

utsur unera aseisa umō,>*

nu,

<<Uneke itsernga ikei uner uwōō ama anyangu ukam.>†

²¹ Nggee awu ufang umēn iseng unera unying ra aner abere aka awu nggu umēn ri ivanga kishoo Uteijee Uyesu aka awu nggu umēn,

²² udzur ri ivangye Uyohana aka asorhuwe unga ubōtisima uba utsī ri ivangye umbō aka ashupuwe unga ra ateumēn. Awu ufang umēn iseng unera aka awe ru ideka isisoknga ra akpe nggu umēn.>>

²³ Nggee umbō aden inera ivaa, Uyusuf umbō iki iyisa Ubarsabba, ikei umbō iki iyisa Ujustu, nu Umatiya.

²⁴ Mōce umbō afen-Num age, <<A Uteijee, ungo uhweng amēn anera kishoo. Ra abere ikivarhambō, udeyiwa uwuruwi ungo uku useng

²⁵ unga anyangi itser uner itser Uyesu, iyi Uyahuda aka aneke na azīā anang hā aka awe akinga.>>

²⁶ Mōce umbō atang iseng ru umbō. Umatiya unga agha, nggee umbō atoma unga nggu abi itser Uyesu, udom hā.

* 1:20 Åka anyā ikei: Amb 69.25. † 1:20 Åka anyā ikei: Amb 109.8.

2

Ipfu Isarsatangge iba ru unum Upentiko

¹ Unum irhowu Upentiko iki iwe, abika adɔsa kishoo akɔng ananga unying.

² Kanying umbɔ agũ irhak iki idzeka afã ru nyaku ugba ukom, udzeka afã uba utɔkpɔ iyakɛ umbɔ aka aseɪ.

³ Mɔcɛ umbɔ anyã ubina ru nyaki ikon urha, uku ugasha ucipuwa ra atsimbɔ unying anying.

⁴ Nu kishoo awu nggu Ipfu Isarsatangge, atsĩmbɔ irherhe idũ abikase Ipfu-Num iki idzowe umbɔ ijeeɛ.

⁵ Ri ivang hã ru Urusharhima abi Uyahuda abi iwei Unum aka aseɪ umɔ adzeka ru ubɛn abĩ upfung ukpirɛ.

⁶ Umbɔ aka agũ ubvun ugba ha, anera aka akɔng adzunumbɔ, ubinkutsu ubɛn unera agũ umbɔ arherhe idũnga.

⁷ Umbɔ adzeidzeu akarhãrhã, na arhusa agɛ, <<Kishoo abika arherha arherha ha, asi iwembɔ aner Ugarhirhi?

⁸ Awu use utsu ubɛn unera ru umɛn agũ umbɔ arherhe idũnga?

⁹ Umɛn abɛ iwu abi Upartiya, nu Umadiya nu Uerhama, nu aner abĩ Umesofotamiya, nu abi Uyahudiya nu abi Ukafadokiya, nu abi Upanta nu abi Uasiya,

¹⁰ nu abi Ufirijiya nu abi Upamfirhiya, aka adzeka abĩ Umasar, nu ikɛi abɔɔ aka akhapa ru abĩ Urhibiya aka akhapa ru Usayirin. Umɛn abɔɔ idzeku Uroma,

¹¹ ru umɛn hã, abɔɔ awu abi Uyahuda na abirabɛ aka adzipa adɔsa agbeyambɔ, ikɛi abɔɔ awu abi Ukarita nu abi Urharaba, kishoo iki igũ umbɔ anu irherhe abin idzeu Unum ri idũmɛn!>>

¹² Kishoo adzeidzeu na adzunumbɔ, agɔr adɔkambɔ agɛ, <<Agben akɛɛ ha awu use?>>

¹³ Bɔr abɔɔ umɔ ayɛia umbɔ agɛ, <<Ahwa adɛ afĩrhã!>>

Ubitru adzowe isarhe ra anera

¹⁴ Bɔr Ubitru abere nggu umbɔ udom hã, atsarhi irhaknga arherhe arherhe nggu anera agɛ, <<Umbi abimɛn abi Uyahudiya nu kishoo abi Urusharhima, umum idɛyiwa umbi arherhe akɛ, àka akpeto ru ubinkpi umum iki irherhe.

¹⁵ Anera abɛɛ asi ifĩrhũmbɔ adɛ ru nyaka umbi aka akaifɛrhkɔ, nggayɛ awu akara utɔrha aki ukpee!

¹⁶ Īĩ, awu ubin hã nukpi uner uwuku usɔm Arherhu-Num Uyowɛrh aka arherhe agɛ,

¹⁷ << <Unum agɔr agɛ, ri inum iyiki imimasha, umum iwuri itsuke Ipfumum ra anera kishoo.

Nu awɛkacimbi akatserh na akatsak awuri isɔm Arherhu-Num,

na awɛdzɛmmbi awuri inyãmbɔ irhi, nu akakũmbi ikɛi awuri irheyimbɔ urhɔ.

¹⁸ Ra agãrhãmum akatserh nu akatsak, umum iwuri itsuke Ipfumum ri inum hã, nu umbɔ ikɛi awuri isɔmmbɔ Arherhu-Num.

¹⁹ Umum iwuri idɛyiwe abin idzeu afafã ra afã, na atsar anɔnɔr nu abĩ, adzirh, nu urha, nu ikɛi azoo aka afĩrhã asok arherhɛ.

²⁰ Ishaa unum iwuri idzipa iwu uzĩ, ufɛ ikɛi uwuri iwu uku uzhãĩ ru nyaka adzirh, kata ibiba nggaa ikpikpoi unum ukpu Uteijee.

21 Nu uben unera aka afen Uteijee

awuri ikpoa ififorh.*

22 <<Umbi abimen abi Uisairha, aka akpeto ra arherhe akere, Uyesu aka awu uner Unazarat unerwi Unum aka aseng unga akorha abin idzeu, nu abin igbigba na atsar, akirake Unum aka akorhe ru umbi ri itsinga, ru nyaka umbi itsikammibi aka ahweng.

23 Utsak uwure adzowe unga ru umbi ri ikikorhu Unum ikei ri itsernga nu ihwihwengnga, umbi aku akusa akwer anyapuwe unga nu igarhamau ucucii, afere unga ra abok abi arhim.

24 Bor Unum asoyika unga na ashorka unga ru uver akpe, ubinkutsu akpe asi idex akpomke unga.

25 Udauda arherhunga arherhe ri itsinga age,
<< <Uben ivang umum inyā Uteijee awu nggu umum.
Ubinkutsu unga awe ru ubok ughamum,
umum isi izusumum.

26 Nggee amenmum agom anggom,
arhemmum aguiben akarhahā
iyormum ikei iwuri iwosha ri ifosa,

27 Ubinkutsu, ungo usi inekango umum ru udzak,
use ungo ineke Usarkasar Unerngo avō.

28 Ungo uku utsu umum ihweng utsindī urhe,
ungo uwuri itōka umum nggu anggom ra anangngo.>†

29 <<Umbi abimen abi Uisairha, umum iwemum ri ikeramen iki ideyiwa umbi uge utoka atokamen Udauda aka akpea nu umbō aka adzakukumbō unga, ikei udzaknga uwu nggu umen uba utsi irherē.

30 Bor unga awu uner uwuku usom Arherhu-Num, na ahwenga Unum aka abemuka unga nggu uyirh age, unga awuri itsu unangnga unying nu utarh isei iyerhanga.

31 Unga aka anyā, arherha arherhe isisok Ukiristo ra akpe, age asi inekukumbō iyornga ru udzak, iyornga ikei isi ivōngge.

32 Unum aka asoyika Uyesu ha nggu urhe, nu umen kishoo iwu ideka umo ni idzidzēha ha.

33 Unum adzowe unga imor nu ubok ughanga, unga aka ayēi ibibemuwe Ipfu Isarsatangge ru Ute, na awupuwa ubinkpi umbi aka anyā na agū icere.

34 Udauda asi ifūā ra afā, bor unga agor age,
<< Uteijee agor Uteijeemum age,
<< Usei nu ubok ughamum,

35 utseku umum iki itsu anggamtsakngo
awu ubin uku utsorhe andaidakngo.>> >‡

36 <<Nggee, uneke aner Uisairha ahweng uge, Unum aka atsu Uyesu uwuruwi, umbi aka anyapuwe nu ucucii awu Uteijee na awu Ukiristo ikei.>>

37 Anera aka agū rimi, amenmbō agbera adzeu, na agor Ubitru nu abi itser Uyesu abō, age, <<Umbi angwēmen, umen ikorhi uguse?>>

38 Ubitru agor umbō age, <<Aka adzipa ra arhimmbi umbō asorhuwa umbi ubōtisima ri itsok Uyesu Ukiristo ngge atsūwe arhimmbi. Ikei umbi awuri iyeimbi izūwū Ipfu Isarsatangge.

39 Ubinkutsu ibibemuwe ha iwu iyimbi nu angwēmbi nu kishoo abi anang aka ader, umbō abirabē Uteijee Unummen aka awuri iyisa umbō.>>

* 2:21 Åka anyā ikei: Uyow 2.28-32. † 2:28 Åka anyā ikei: Amb 16.8-11. ‡ 2:35 Åka anyā ikei: Amb 110.1.

⁴⁰ Nggu irhem iyɔɔ irheirhe unga aka adzowe itsūwā na afituwe umbɔ age, <<Aka afɔrh atsimbi ru ubinkpi uku udzeu abi amen akatārhā aki udan ukpirɛ.>>

⁴¹ Abika ayɛi isarhanga hā umbɔ akorhuwe umbɔ ubɔtisima, ru unum hā umbɔ ayombɔ inera anaka agɔnga ataar (3,000) atoma ri irheembɔ.

Iwerhe abika adɔsa

⁴² Umbɔ atsu atsimbɔ ri ikpeto ri imesa abi itser Uyesu, nu iwerhe abika adɔsa, nu itsɔku uborodi ri ifɛn-Num.

⁴³ Unum akorha abin igbigba na abin idzeu arherhe ru ubok abi itser Uyesu, nu ubɛn unera agū idzeu.

⁴⁴ Kishoo abika adɔsa awu unying, nu abinmbɔ kishoo awu aki adɔkambɔ.

⁴⁵ Agoyiwe abin ukammbɔ, na agashuwe uhweka ra adɔkambɔ uku kpengkpeng ri itsūwāmbɔ.

⁴⁶ Ubɛn unum umbɔ anu ikɔng ru ufɔm Iya-Num nggu amen unying. Agha ubingha ananga unying ra ayambɔ, agha na ahwa nggu anggɔm nu itɛnamɛn,

⁴⁷ akpoi Unum na awe ru izama ra anera kishoo. Ubɛn unuma Uteijee anu itomuwe umbɔ abika afɔrh.

3

Akerhuwe ukatarhu nū angwī ufɔm Iya-Num

¹ Unuma nukpɔ Ubitru nu Uyohana azɛrhā azī ri Iya-Num ri ivang ifɛn-Num ra akara ataar ra atenuma.

² Ice unera nuwɔ amar unga akatarhu, ubɛn unuma umbɔ asaka ashupa unga azī adene ru angwī ufɔm Iya-Num umbɔ iki iyisa age, <<Angwī Ufɔm Aka aze,>> nu unga afɛn uhwek ru abika azī ru ufɔm Iya-Num.

³ Unga aka anyā Ubitru nu Uyohana aka awuri itsitsī, unga afɛnu uhwek ru umbɔ.

⁴ Umbɔ Ubitru nggu Uyohana aka atsu asumbɔ arhi unga, mɔcɛ Ubitru agɔr unga age, <<Urhi umen!>>

⁵ Nggee amen ukatarhu ha azīke udikambɔ, akaiferhkɔ iyɛi ubin ru umbɔ.

⁶ Bɔr Ubitru age, <<Umum ishimum ru uhwek, bɔr ubinkpi umum iki iwurakpɔ ukpɔ umum iki īdzaa ungo. Ri itsok Uyesu Ukiristo uwu Unazarat usisok, uzɛrhuzɛrhā.>>

⁷ Akū ubok akpɔm ubok ughanga abera unga, kanying adaknga ri ikpor adaknga awu akeketake.

⁸ Unga ater isha! Asok adēɛ, na atirhi uzɛrhā atsi ru ufɔm Iya-Num nggu umbɔ, azɛrhā na atengasha na akpoi Unum ikei.

⁹ Ivangyɛ kishoo anera aka anyā unga aka azɛrhā na akpoi Unum,

¹⁰ umbɔ ikei ahwɛngmbɔ ugɛ awu unga anu isei ru Angwī Ufɔm Iya-Num Aka Aze. Umbɔ adzeidzeu akarhārhā nggu ubinkpi uku ikorhe nggu unga.

Isarhe Ubitru ra angwī iya Usorhomon

¹¹ Ukatarhu ha aka akpɔm abokmbɔ Ubitru nu Uyohana, mɔcɛ anera kishoo adzeidzeu na afī abambɔ ru umbɔ ru anangke umbɔ iki iyisa age angwī iya Usorhomon.

¹² Ubitru aka anyā rimi, unga agɔr umbɔ age, <<Umbi aner Uisairiha, awu use utsu akɛɛ atsu umbi adzeidzeu? Awu use utsu ikei umbi arhi umɛn ugɛɛ awu ijeemɛn use awu idɔsu Unumɛn itsu ukatarhu ha azɛrhū uzɛrhā?

¹³ Unum uwu Uibrahim, Uishaku nu Uyakubu, Unum uwu atokamɛn, unga akpoi ugārhānga Uyesu, uwu ha umbi aka adzowe unga umbɔ afɛre, ikei umbi aka akpɛmbi unga ra asu Ubirhatu, nggayɛ unga abee itsuwe unga.

14 Umbi akpɛmbi Usarkasar ha Uner Uwuku Arhurhika, na afɛna umbɔ atsuwā umbi uner uwuku ufer aner.

15 Umbi afere uner uwuku udzowe urhe, bɔr Unum azituka unga ra akpe. Umen iwu ideka ra akere ha.

16 Awu imangmang ru itsok Uyesu, ngge itsu utsak uwure umbi aka ahweng na anyā awu akerketawɔ. Awu itsok Uyesu nu imangmangye iki iba ru unga, ngge idzowe utsak uwure ikikerhe, umbi kishoo aka anyāmbi.

17 <<Umbi abimen, umum ihweng awu ida ihwihweng itsu umbi akorhe rimi, ru nyaka angbaashimbi.

18 Bɔr awu akere ha Unum aka atsu ake atsuafer ra arherhake unga aka arherhe ra angwī abika asom Arherhu-Num kishoo, age Ukiristo awuri ihwa uver.

19 Nggee āka adzipa ra arhimmbi, na adosu Unum, nggee itsu umbɔ asorhe arhimmbi,

20 nu unga ama adene Ukiristo ha, uwuruwi unga aka aseng unga awu uwu umbi, Uyesu ififorhmbi.

21 Awu ufang unga ase ra afā utseku ivangye Unum aka ifaruwe abina kishoo, ru nyaka unga aka abemuwe ishaisha ra angwī asarkasar abika asom Arherhu-Num.

22 Ubinkutsu Umusa agɔr age, <Utejee Unummbi awuri iberuwanga umbi uner uwuku usom Arherhu-Num uwɔɔ ra abimbi, ru nyaka umum, awu ufang umbi aka igū ubinkpi unga aka awuri ideyiwa umbi kishoo.

23 Uben unerwi aka asi ikpea ato ru uner uwuku usom Arherhu-Num hā, awuri itsuwūkumbɔ unga ra anernga.>*

24 <<Idzidzerhe, kishoo abika asom Arherhu-Num, udzur ru Usamairha uba ra asu, kishoo arherhambɔ arherhe aki inum iyere.

25 Umbi awu abika agha ukam abika asom Arherhu-Num, nu ukam ibibemuwe-Num ra atokambi. Unga aka agɔr Uibrahim age, <Ru unangngo anera kishoo ru upfung awuri ikpo idorh.>†

26 Unum aka aberuwe ugārhangā, unga agbaashia adene unga aba ru umbi, ru umbi akpo idorh ri idzipuwe uben unera ru umbi ru utsindī uwuku ubewanga.>>

4

Ubitru nggu Uyohana ra asu abi udzепurhe

1 Ivangye umbɔ Ubitru nggu Uyohana aka adēē arherhe nggu anera, abika adzowe idem-Num nu anggbaashi abi idzeu Iya-Num nu abi Usaduki aba ru umbɔ.

2 Umbɔ agū avom, ubinkutsu abi itser Uyesu anu imesuwe anera uge ikom iwuri isongge nggu urhe ru nyaku Uyesu aka asok ra akpe.

3 Umbɔ adzur umbɔ Ubitru nu Uyohana agbange utseku ukpe unum uvaa, ubinkutsu urhe uku uwekpɔ.

4 Bɔr anera arherhe abika agū isarhe ha awe ru imangmang, nu irhe abika adosa iyongge anaka agonga atōō.

5 Unum uvaa, ayehe nu akakū nu abika amesuwe ikpem umbɔ akong ru Urusharhima.

6 Uhanana Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num awu umɔ, nggu Ukayafa, nu Uyohana, nu Uarhekzanda, nu ikēi kishoo abirabe aka awu ru ubā abika adzowe idem-Num.

* 3:23 Åka anyā ikēi: Iva 18.15, 18.19. † 3:25 Åka anyā ikēi: Ing 22.18; 26.4.

⁷ Atsu umbō akū Ubitru nu Uyohana aba adēē ra ateumbō, na atirhi irhusa umbō agē, <<Umbi akū ijee iyikisong use itsok iyikisong akū akorha akere ha?>>

⁸ Mōce Ubitru, awu nggu Ipfu Isarsatangge, unga agor umbō agē, <<Umbi ayehe nu akakū anera!

⁹ Umbi ayisa umen irherē, arhusa umen icicorhayē umbō aka akerhuwe ukatarhu uwurē, umbi abee ihweng ubinkpi uku ukerhuwe unga?

¹⁰ Umen ibee umbi nu abi Uisrairha kishoo ahweng ugē, awu ri itsok Uyesu Ukiristo uwu Unazarat, uwuruwi umbi aka afere unga ri inyapuwe unga nu igārhamau ucicii, uwuruwi Unum aka asoyiwe ra akpe, atsu utsak uwirē akerhe adēē akerketawō ra asumbi.

¹¹ Uyesu ha unga awu
<< <Utarhkpi umbi abi idzin aka akpē,
ukpō uwu utarh angboki idzin.>*

¹² Asi ikpombō ififorh ru uner uwō, asi idzowukumbō itsok ikō ru upfung umen iki ikpō ififorh ri ike.>>

¹³ Ivangyē ateiya aka anyā ikeramen Ubitru nu Uyohana, umbō ahwengmbō ugē umbō asi itsimbō imesa, umbō adzeidzeu, na adiki ihweng agē umbō awu nggu Uyesu.

¹⁴ Bōr umbō aka anyā utsa uwuku ukerhe ha adēē nggu umbō, umbō asi ikpombō ubinkpi umbō aka irherhe.

¹⁵ Nggee umbō atsu umbō adzembō ru udzēpurhe ha, na akēki itsūwā nggu adōka.

¹⁶ Umbō arhusa agē, <<Umen ikorhi uguse nggu anera abere? Ubinkutsu anera ru Urusharhima aka ahwengmbō ugē aka akorhumbō nggaa abin idzeu ru abok anera abere, umen isi idēē itseymen.

¹⁷ Bōr utsur arherhe ha atsi amaake ra anera, umen igbiite atombō utsur umbō abvui arherhumbō arherhe nggu anera ri itsok ha.>>

¹⁸ Mōce umbō ayisa abi itser Uyesu ha atsu umbō niba abvui arherhumbō arherhe, use imesa ri itsok Uyesu.

¹⁹ Bōr Ubitru nu Uyohana adzipa agē, <<Àka avarhe nibikambi irhikungge ra anang Unum umen idōsa arherhambi ni ineke idōsa Arherhu-Num?

²⁰ Ubinkutsu, umen isi idēē inekukumen irherhe ubinkpi umen iki igū ni inyā ikei.>>

²¹ Umbō aka atoma aziya umbō, umbō atsūwe umbō azīmbō. Asi ikpombō ubinkpi umbō aka ikorhe na adzowe umbō uver, ubinkutsu anera kishoo akpoi Unum ru ubinkpi uku ukorhe.

²² Utsa ukatarhu uwuku ukpō idzeu ikikerhe ha, imeknga iki inangngge isōka inaa.

Ifen-Num abika adōsa

²³ Ivangyē umbō aka atsūwe umbō Ubitru nu Uyohana azīmbō ra abimbō, umbō asōme kishoo abinkē ateiya abika adzowe idēm-Num nu akakū aka adeyiwe umbō.

²⁴ Ivangyē umbō aka agū rimi, umbō atsarhi irhakmbō ri ifen-Num nggu amen unying agē, <<A Uteijee uner ijee kishoo, ungo umuna afā nggu abi nu akau akagong, nu abina kishoo aka awe ra ake.

²⁵ Arherhango ri Ipfu Isarsatangge, ungo uku urherhe ra angwī ugārhangō, utokamen Udauda ugē,
<< <Awu use utsu abiā kishoo agū uvōm
nu anera akaiferhko iyiki itārā?

* **4:11** Àka anyā ikei: Amb 118.22.

²⁶ Ayerhe ru upfung agbopa atsimbɔ abee iwa,
nu anggbaashi abīā akɔng ananga unying
awe ru igamtsa nggu Uteijee,
nu ikei Ukiristonga.>†

²⁷ Awu idzidzerhe, uyerhe Uhiridu nu Ubuntu Ubirhatu agbopumbɔ itsi
nggu atsen abi Uyahuda nu aner Uisairha ru uteu ukpirɛ. Awembɔ ri
ikpikpɛɛ nggu ugārhangɔ Uyesu usarkasar, uwuruwī ungo uku useng unga
awu Ukiristo.

²⁸ Umbɔ akorhe abinkɛ kishoo ijeengo nu ibibemango iki itsu ishaisha ugɛ
ngge ikorhe.

²⁹ A Uteijee, ungo ugūo iziziyambɔ ra atsimɛn nu uma uyike agārhangɔ nggu
ikeramɛn irherha arherhangɔ.

³⁰ Ueberu ubokngo ukpuku ukerhe ikei ukorhu nggaa abin idzeu nu igbigba
ri itsok ugārhangɔ Uyesu usarkasar.>>

³¹ Umbɔ aka afɛn-Num amaa, anangkɛ umbɔ aka akɔng adiki izizusa. Mɔcɛ
atsuke umbɔ kishoo Ipfu Isarsatangge, umbɔ adɛɛmbɔ irherha Arherhu-
Num nggu ikeramɛn.

Abika adɔsa agasha abinmbɔ nggu adɔka

³² Mɔcɛ kishoo abika adɔsa amɛnmbɔ awu unying. Uɛn unera asi iwea ru
ubin ukamnga, bɔr umbɔ agasha abinkɛ umbɔ aka awurake nggu adɔka.

³³ Nggu ijee nggaa abi itser Uyesu aka adɛɛ arherhe isisok Uteijee Uyesu ra
akpe, nu imimuta irheirhe iki iwu ru umbɔ kishoo.

³⁴ Unera asi ibee ubin adaka ru umbɔ. Ubinkutsu abi icang irham nu abi
aya agoyiwe ake na akū uhweka

³⁵ aba adzowe ra abi itser Uyesu, umbɔ agashuwe anera ri itsūwāmbɔ.

³⁶ Rimi hā uner itsok Uyusuf aka akorhe awu unang Urhawī, adzeku
Usayifuru, uwuruwī abi itser Uyesu iki iyisa unga Ubarnaba, agbena agburh
<<Uner uwuku Ufituwe.>>

³⁷ Unga aka agoshe icangnga iyɔɔ, unga akū uhweka aba adzowe abi itser
Uyesu.

5

Uhananiya nu Usafiratu

¹ Unera nuwɔ itsoka igburh Uhananiya, nggu utsɛnga Usafiratu, agoshe
icang irhammbɔ iyɔɔ.

² Nggu ihwihwɛng utsɛnga, unga atsū uhweka angwɛ ukpunga na akū
ukpuku ubɔr aba angwɛwe ra adak abi itser Uyesu.

³ Mɔcɛ Ubitru agɛ, <<A Uhananiya, awu use utsu ungo uneke Ushaitan atsi
ra amɛnnɔ? Ungo ugberangwī utsuke Ipfu Isarsatangge, ungo ikei utsūɔ
ubin ukpɔɔ ru uhwek icanga?

⁴ Isi iwengge iyingo ungo udɔrhu ugoshe? Ungo uku ugoshe ikei, uhweka
usi iwekpɔ ri ijeengo? Awu use utsu ungo ukaiferhkɔ iyiki ikorhu ubin hā?
Ungo usi igberangwī utsukukɔ unera, ungo ugber utsuke Unum.>>

⁵ Ivangyɛ Uhananiya aka agū rimi, unga agba nu abī akpea. Nggaa iwei
ifer anera kishoo aka agū ubinkpi uku ukorhe.

⁶ Mɔcɛ awɛdzɛm aba, akū atorho abvur ukom iyornga, na akūna unga
adzek adzake.

† 4:26 Āka anyā ikei: Amb 2.1,2.

⁷ Aka ayoka akara ataar nu utsēnga atsīwā, asi ihwēngnga ubinkpi uku ukorhe.

⁸ Ubitru arhusa unga age, <<Udeyiwa umum, awu uhwek ha nukpi kishoo umbi aka agoshe icang hā?>>

Unga age, <<Ī, uhwek ngge niyo.>>

⁹ Ubitru agor unga age, <<Awu use utsu umbi agbopa atsimbi na aviri Ipfu Utejee? Unyā! Adak abika adzake utsakngo ako ra angwī ubā, umbō awuri itsā ungo adzek ikei.>>

¹⁰ Kanying unga agba nu adak Ubitru akpea. Mōce awedzēm aka atsīwā aba anyā unga aka akpea, umbō ashupa unga adzek azī adzak akhapuwe ru udzak utsaknga.

¹¹ Ngga iwei akarhār hā ifer kishoo abika adōsa nu kishoo abika agū iferha ha.

Abi itser Uyesu akerhuwe anera

¹² Abi itser Uyesu akorhuwe abin idzeu nu abin igbigba ra anera arherhe. Nu abi imangmang kishoo aki isaka akōng ra Angwī Iya Usorhomon.

¹³ Bōr uner uwōō asi itsī atomunga ru umbō, kishoo rimi hā anera ana adzowe umbō imor.

¹⁴ Irhe akatsak nu akatserh abika awe ru imangmang ru Utejee ikpurhi idē ititoma ri irhēmbō.

¹⁵ Ubinkpi abi itser Uyesu aka akorhe utsu anera akū abi irhār hā adzeka ra atsīdī, abeta umbō nu atakarha nu afarmbō, uge Ubitru aba atōnga, usakanga uma utōng nu abōō.

¹⁶ Anera arherhe aka adzeyi ri iteu iyiki ikhapa ru Urusharhima, akōng akū abi irhār hā aba nu abirabe ipfu iyiki ibewe iki idzowe umbō uver, nu kishoo akerhumbō.

Adzowe abi itser Uyesu uver

¹⁷ Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num nu kishoo abirabe aka awu nggu unga, awu abi ukpui Usaduki, agū unyēē abi itser Uyesu akarhār hā.

¹⁸ Ngge itsu umbō asok adzur abi itser Uyesu atsuke umbō ru ugborzī.

¹⁹ Bōr ru untsuuka ipfu itser Utejee itsuruwe angwī ubā ugborzī hā ikūna umbō idzekngge. Igōr umbō igē,

²⁰ <<Àka azī adēē ru ufōm Iya-Num na adēyiwe anera undzuma arherhe akere aki urhe uwuku ufa.>>

²¹ Ukpekpeka, umbō atsi ru ufōm Iya-Num, ru nyaka ngge iki idēyiwe umbō, umbō atirhi imesuwe anera.

Mōce Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num nu abirabe aka awu nggu unga aka aba atsi, umbō akōng abi udzēpurhe, aka awu akakū Uisairha kishoo, na adene itser uge akū abi itser Uyesu ha ru ugborzī hā aba.

²² Bōr abi idzeu Iya-Num azī atsi ru ugborzī hā, abee umbō, umbō ashimbō umō, umbō azī asōme umbō

²³ age, <<Umēn inyā ugborzī ugbang uku kpengkpeng, abi idzeu ikei adēē adzeu angwī ubā, bōr umēn iki itsuri, umēn isi inyāmen unera ru ugborzī hā.>>

²⁴ Anggbaashi abi idzeu Iya-Num nu ateiya abika adzowe idēm-Num aka agū rimi, amēnmbō aghong akarhār hā, akaiferhkō ubinkpi uku ikorhe ri iferhe iyere ha.

²⁵ Mōce utsa uwōō aba agor umbō age, <<Àka anyā! Abi ha abe umbi aka atsuku ugborzī adēē ru ufōm Iya-Num, anu imesuwe anera.>>

²⁶ Məce unggbaashi abi idzeu Iya-Num nggu abi idzeu ha azī akū abi itser Uyesu aba, bər asi ikūmbə ri inggang. Anggbaashi ha anu igū iwei anera utsur umbə atang umbə atarh.

²⁷ Umbə aka akū abi itser Uyesu aba, atsu umbə adēē ra asu abi itser udzēpurhe, məce Ukugəng Uwuku Udzowe Idem-Num anu irhusa umbə.

²⁸ Age, <<Umen ivangamen umbi akarhārḥā igē umbi niba abvui amesukumbi anera ri itsok ikerē ha. Bər nggayē umbi aka amaakumbi Urusharhima kishoo nggu imesambi ikei umbi abee itsuka umen uvau adzirh utsa ha!>>

²⁹ Bər Ubitru nu abi itser Uyesu abəə age, <<Awu ufang umen iki idəsa arherhu Unum inangmen arherhe anera!

³⁰ Unum uwu atokamen unga asoyiwe Uyesu ra akpe, uwuruwi umbi aka afere ri inyapuwe unga ni igārḥāmau ucucii.

³¹ Unum aka aberuwe unga, atsu unga aseī ru ubok ughanga, awu unggbaashi na awu Uner Uwuku Ufərḥ ikei na atsuruwe Uisairha utsīndī idzidzipambə ikei akpo itsūwe arhim.

³² Umen iwu ideka ri iferha iyere ha, iwu rimi ikei Ipfu Isarsatangge, iyiriye Unum aka adzowe abika adəsa unga.>>

³³ Ivangye umbə aka agū rimi, umbə agū avəm akarhārḥā na abee ifere umbə.

³⁴ Bər utsa Ufarisi uwəə itsoka igburh Ugamarhiyerh, uwuku umesuwe İkpem Umusa, uwuruwi anera kishoo aki asaka adzowe unga imor, asok adēē ru udzēpurhea, atsu umbə akū abi itser Uyesu adzeka awiya kata.

³⁵ Məce unga agər abi udzēpurhe ha age, <<Umbi abimen Uisairha əka angwədzən na arhi anyə ubinkpi umbi aka abee ikorhuwe anera abere.

³⁶ Ivanga niyə isha uner uwəə aka adzeka, itsoka igburh Utuda, anyangi itsinga awu ubin ukpəə. Anera ayombə anaka anaa aki idəsa unga, bər afərḥkumbə unga, na asitukumbə abika adəsa unga, ake awu imimashambə.

³⁷ Akerē ha aka amaa ikei, uwəə itsoka igburh Uyahuda utsa Ugarhirhi adzeka ri ivangye umbə aka adēē ivarhe irḥe anera atsu anera adəsa unga umbə awe ru igamtsa nggu agomnati. Unga ikei afərḥkumbə unga, abika adəsa unga kishoo asitumbə.

³⁸ Nggee, umum idzaa umbi itsūwā, əka adzembī ru utsīndī anera abere, əka neke umbə azīmbə! Ubinkutsu ibibemambə use itsermbə iba iwu iyi anera, iwuri isitungge.

³⁹ Bər itsermbə ha iba idzeku Unum, umbi asi idēē akənmbi umbə, utsur umbi awembī ri ifuw nggu Unum.>> Nggee umbə ayeimbə itsūwā Ugarhiyerh.

⁴⁰ Umbə ayisa abi itser Uyesu ha, atsu umbə akwere umbə ugwee. Na avange atombə utsur umbə arherhumbə arherhe ri itsok Uyesu, na atsūwe umbə azīmbə.

⁴¹ Abi itser Uyesu ha asok azīmbə agəm akarhārḥā age Unum anyə umbə amēēmbə ihwa uver nu atsa ri itsok Uyesu.

⁴² Uben unuma, umbə asi inekukumbə imesuwe anera ri idzowe Isarhe İyiki Ize ri Iya-Num nu aya uge Uyesu unga awu Ukiristo.

6

Aseng inera utəəva

¹ Ri inum ḥā angwə imesa anu ititoma arherhe, umə abi Uyahuda abika agū idū abi Uherhini atsīmbə ibvun arherhe ri itsi abi Uyahuda abika agū idū abi

Ibrani ubinkutsu abika agau ubingha uben unuma anu irhi atsêrhâpfu abi idû Uherhini uku ungwaan.

² Nggee umbô usôkdûmen hâ ayisa anera kishoo angwê imesa age, <<Isi irhikungge umen ineke isarhe Arherhu-Num ni itsîmen igashu ubingha.

³ Umbi angwêmen nu anapumên, âka aseng inera utôova ra abimbi abirabe umbô aka ahweng umbô awu nggu Ipfu-Num nu itsoi. Umen iki idzowe itser iyeru ru umbô,

⁴ nu umen itsu amênmen ri ifên-Num ni imesuwe Arherhu-Num.>>

⁵ Abika adôsa kishoo agûiben ubinkpi umbô aka arherhe. Mâce umbô aseng Uistifanu, uwuruwi aka awe ru imangmang akarhârâhâ na awu nggu Ipfu Isarsatange, nu Ufirhibu nu Uburokora nu Unikano, nu Utimon, nu Ubarmina, nu Unikorha aka adzeku Uantakiya, adzipa atsi agbeyi abi Uyahuda.

⁶ Umbô akû anera aberu aba aden ra asu abi itser Uyesu, umbô aka afên-Num na atsoyiwe umbô abok.

⁷ Nggee Arherhu-Num atêrhâ. Irhe angwê imesa ru Urusharhima ikpurhi idêê itoma akarhârâhâ, nu arherhe abika adzowe idem-Num adôsumbô imangmang hâ.

Adzur Uistifanu

⁸ Uistifanu, awu nggu imimuta nu ijee akarhârâhâ, akorha abin akagong aki idzeu nu aki igbigba ra anera.

⁹ Bôr abô abi ubâ ifên-Num ukpô umbô iki iyisa age Ubâ Ifên-Num Abika Adzek Ukam, asoyimbô uning nggu Uistifanu. Aberu ha awu abi Uyahuda abika adzeku Usayirin nu Uarhezkandiriya, nu ikei abika adzeka abî Ukirhikiya, nu aki Uasiya.

¹⁰ Bôr afôr uning adambô nggu itsoi iyi Ipfu-Num iki idzowe unga arherhe.

¹¹ Mâce umbô aghôrâhâ agôr anera abô ri iwôk umbô age, <<Umen igû Uistifanu anu irhenu Umusa na arhenu Unum ikei.>>

¹² Nggee umbô asoyiwe amên anera nu akakû nu abika amesuwe ikpem. Umbô asok adzur Uistifanu akû azîmbô ra asu abi udzêpurhe.

¹³ Umbô akû anera abi ideka igberangwî aba, umbô agôr age, <<Utsak uwurê uben unuma unga anu irherhi iyiki itârâhâ ru usarkasar anang akêru nu ikpem Umusa ikei.

¹⁴ Umen igû unga agôr age Uyesu uner Unazarat ha awuri ibibupuwe anang akêru na afaruwe agbeyi Umusa aka abôra umên.>>

¹⁵ Kishoo abika asei ru udzêpurhe ha awing asumbô arhi Uistifanu, anyâ asunga awu ru nyaka aki ipfu itser-Num.

7

Arherhe Uistifanu ru udzêpurhe

¹ Mâce Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num arhusu Uistifanu age, <<Arherha akêru ha awu idzidzerhe?>>

² Uistifanu age, <<Umbi angwêmen nu atesmen, âka akpeto ru umum! Unum uwuku ukpukpoi adzeka ru utokamen Uibrahim ri ivangye unga aka awu ra abî Umesofotamiya, unga anasi iseisa ru Uharan.

³ Unum agôr unga age, <Uso ra abîmbi, ubôre abimbi, uzî abîke umum iki ideyiwa ungo.>*

* 7:3 Âka anyâ ikei: Ing 12.1.

4 <<Nggee unga asoka abī abi Ukarhdi, azī aseisa ru Uharan. Utenga aka akpe amaa, Unum adene unga aba ra abīke umbi aka aseī umō icere.

5 Unum asi idzowuka Uibrahim ukam abī hā, uko ider udaka unying. Bōr Unum abemuka unga age unga awuri itsu abī hā awu akinga nggu unangnga iki idōsu undzingnga, nggayē Uibrahim ana ashia ru ungwē ri ivang hā.

6 Unum arherhe nggu unga age, <Unangngo awuri iwemgbō atsen ra abī akase, abī abī hā awuri itsu umbō igār hā, awuri idzowe umbō ayetnum imeka inaka inaa.

7 Umum iwuri itsukukū uver ra abī hā umbō aka iwu igār hā. Akere ha aka imaa ikei, unang Uibrahim awuri idze adzaa umum igōng ra anang akere.>†

8 Unum adzowe Uibrahim ibibemuwe utsar ukpu usorhe. Uibrahim aka amar Uishaku, unga asorhuwe unga ru unum ukpu utōrōk. Uishaku unga amar Uyakubu, Uyakubu amar atokamen usōkdūmen.

9 <<Atokamen hā agū unyēē ungwēmbō aka agburh Uyusuf, umbō agoshe unga azīā igār hā ru Umasar. Bōr Unum awu nggu unga,

10 atsūwūka unga ri inyāyernga kishoo. Unum ikei atsu Uyusuf awu uner itsoi awe ru izama ra asu Ufir'auna uyērhe Umasar, nggee unga atsu unga awu ugomna Umasar ru udzēpurhenga kishoo.

11 <<Mōce imerh itsīngge abī Umasar kishoo nu Ukan'ana, itoma nggu ayetnum akarhār hā, itsu atokamen ashimbō ru ubingha.

12 Ivangyē Uyakubu aka agū ugē ubingha uwēkpō ru Umasar, unga adene atokamen azīmbō Umasar uzēr hā ukpu inggbaashia.

13 Ru uzēr hāmbō ukpu uvaa Uyusuf adēyiwe itsikamnga ru angwēmbō, mōce Ufir'auna ikei ahwēng abi iyambō Uyusuf.

14 Akere aka amaa Uyusuf atsu umbō ayisuwe utenga Uyakubu asok aba ru unga, nu kishoo abi iyambō, awu isōka utōōva na atōō.

15 Mōce Uyakubu azīā Umasar. Ru nggōō ha unga nggu atokamen aka akpe,

16 na akū akom ayormbō azīmbō Ushekem, adzake umbō ru udzak ukpu Uibrahim aka agoi nggu uhwek uazurhfa ru ubok awe Uhamor ru Ushekem.

17 <<Bōr ivangyē iki itsuifer iyi ibibemuwe-Num ru Uibrahim iki iyok, aner men atēr hā akarhār hā ra abī Umasar.

18 Mōce uyērhe uwōō ru Umasar, uwuruwi aka asi ihwēngnga Uyusuf agha iyērhe Umasar.

19 Unga agha urha unangmen na ayōm atokamen na atsu umbō atāyīwe irheng angwēmbō ngge ikpeyi.

20 <<Ivang hā niyō umbō aka amar Umusa, unga awu uzeze ungwē. Aneta unga afēē ataar ri iya utenga.

21 Umbō aka angwēwe unga ra awiya, unapa Ufir'auna unga ashupa unga akpōm ru nyaku ungwēnga.

22 Amesuwe Umusa ri kishoo itsoi abi Umasar na awe ru ijee ra arherhe nu ikikorhe.

23 <<Ivangyē Umusa aka atsi imeka isōka inaa, unga avarhe na asok azīā iyepa angwēmbō abi Uisrairha.

24 Unga aka anyā utsa Umasar aka adēē iyōm ungwēmbō, unga azī ayēsuwe ungwēmbō aferuka utsa Umasar ha.

25 Umusa akaiferhkō age abimbō awuri ihwēngmbō ugē Unum awuri ikū unga akū afōrh umbō, bōr umbō asi ihwēngmbō.

26 Unum uvaa, Umusa aba anyā abi Uisrairha avaa aka adēē ifuw. Unga abee igbopa atsimbō akūwe umbō ididōōr, agōr age, <Umbi anerabe, umbi awu angwēyi. Awu use utsu umbi ayōm adōka?>

† 7:7 Àka anyā ikei: Ing 15.13,14.

27 <<Bor uwuku uyom undokanga hã ayiru Umusa adene ri ifena na age, <Ungaa atsu ungo uwu uyerhamen, nu uwuku utsu uvau ru umen?

28 Ungu ubee ifere umum ru nyaka ungo uku ufer utsa Umasar arheke ha?

> 29 Ivangye Umusa aka agũ rimi, unga atĩ aziã Umidiyan, umo unga awea utsen ru nggõ ha unga amar awekaci avaa akatsa.

30 <<Imeka isoka inaa iki itong, ipfu itser-Num idzeka ra asu Umusa ra arhum ri ikon urha iki igar ru ufum uku ukhapa ri Igũ Usinai.

31 Ivangye Umusa aka anyã rimi, unga adzeidzeu umo. Unga aka agopa azi na agbisha arhi, unga agũ urhem Utejee uku ugõr uge,

32 <Awu umum Unum uwu atokango, Unum uwu Uibrahim, nu Uishaku nu Uyakubu.>† Iyor Umusa izang unga afõr irhi adaka.

33 <<Mõce Utejee agõr unga age, <Utsũwe abadakngo, anangke ungo uku udẽẽ umõ awu asarkasar abi.

34 Idzidzerhe, umum inyãmum ayetnum anermum ru Umasar. Umum iki igũmum akpembõ, umum icipuwa iba ishõõte umbõ. Icere uba umum idena ungo ubvui uzĩ Umasar.>§

35 <<Awu Umusa ha nuwi umbõ aka akpẽ na age, <Ungaa atsuka ungo uwu uyerhamen nu uwu uwuku utsu uvau ru umen?> Unga hã Unum aka adene unga awu unggbaashi na awu uwuku ufõrh, ru ubok ipfu itser-Num hã iki idzeka ru unga ru ufum hã.

36 Unga akũna umbõ adzeku Umasar na akorha abin idzeu nu abin igbigba ru Umasar, ru Ukau uku Ubãrhã nu ikei ra arhum imeka isoka inaa.

37 <<Umusa ha unga agõr abi Uisairha age, <Unum awuri idzaanga umbi uner uwuku usom Arherhu-Num ra anermbi ru nyaka umum.>*

38 Unga awu nggu ikikong atokamen abi Uisairha ra arhum, nggu ipfu itser-Num hã iki irherha arherhe nggu unga ni Igũ Usinai, nu nggu atokamen, na ayei arherhe urhe aka adzeku Unum akũ akũwã umen.

39 <<Bor atokamen akpẽmbõ idõsa arherhanga hã. Akpẽmbõ unga, na agũ ikpona ibvui izĩ abĩ Umasar ra amẽnmbõ.

40 Agõr Uharuna age, <Ugbishuwa umen anum abirabe aka idarh umen. Umusa ha aka akũna umen adzeka ra abĩ Umasar, umen isi ihwengmen ubinkpi uku ukpo unga!>†

41 Ivang hã niyõ umbõ aka agbishu ugberhe usaku ungwẽ inak. Adzowe idem ru umgbõ anu izek irhowa agom anggõm nu ubinkpi umbõ aka akũ abokmbõ agbisha.

42 Bor Unum adzipu undzingnga nggu umbõ. Na aneke umbõ atsi idzowe igong ru idzer afã ngge iwu anummbõ. Akere ha awu uku kpengkpeng nggu ubinkpi umbõ aka atseng ru abvur abika asom Arherhu-Num age,

<< <Umbi angwãmbi ijue
na adzaambi umum idem
ri imeka isoka inaa ra arhum, umbi abi iya Uisairha?

43 Umbi azẽrhã nggu ishia Umorehek

nu idzeer ugberhe Urifan,
agberhe aki ha umbi aka agbisha adzowe ake igong.

Ngge iki iwu rimi, umum iwiwayiwe umbi ra abĩmbi,>‡ ifaru Uabirha itong.

44 <<Atokamen awe ru utsurha uwuruwi uku utsu umbõ ahweng ideka Unum ru umbõ ra arhum. Awu umgbõ, uwu utsurhawi Unum aka atsu

‡ 7:32 Åka anyã ikei: Idzi 3.6. § 7:34 Åka anyã ikei: Idzi 3.5,7,8,10. * 7:37 Åka anyã ikei: Iva 18.15.

† 7:40 Åka anyã ikei: Idzi 32.1. ‡ 7:43 Åka anyã ikei: Uamõ 5.25.

Umusa agbisha, ikei umbö agbisha umgbö uku kpengkpeng ubinkpi Unum aka adeyiwe Umusa.

⁴⁵ Utsurha ha ruwö atokamen aka akü umgbö aba ra abi akere umbö aka ayei ri ivang Ujoshuwa, Unum aka awayiwe atsen ra asumbö. Umgbö uwu umö uba utsi ivang Udauda,

⁴⁶ unga aka awe ru imimuta Unum, na afena age unga amaa adzine anang ru Unum uwu utokamen Uyakubu.

⁴⁷ Bör awu Usorhomon unga adzine iya ha.

⁴⁸ <<Rimi hä Nggaa Uwuku Ugöng asi iseisa ri iyake aki anera iki idzin. Ubin ukpu uner uwuku usöm Arherhu-Num aka agör age,

⁴⁹ << <Afä awu anang isei iyerhamum,
nu upfung uwu anangke umum iki iden andaidakmum.
Ikpü iya iyikisong umbi aka idzina umum?

Uteijee agör.

Use anang akasong awu anang akika uwoshamum?

⁵⁰ Asi iwea abokmum adzin abin akere ha kishoo?>§

⁵¹ <<Umbi agbau abi igbörhā anera, nggu amen akika asheru usorhe nu ato! Umbi awe ru nyaka atokambi, uben ivang umbi asi idösumbi Ipfu Isarsatangge.

⁵² Ra abika asöm Arherhu-Num, uwukusong atokambi asi idzowukumbö unga uver? Aferkumbö abirabe aka arherhe arherhe ri itsi uwuku ububa Uwuku Arhurhika ha. Nu umbi igambi aghambi adaknga, umbi afere unga.

⁵³ Umbi ayeimbi ikpem iyiki itsu itser ru ubok ipfu itser-Num bör umbi asi idösumbi.>>

Atang atarh nu Uistifanu

⁵⁴ Ivangye umbö aka agü rimi, amenmbö adak akarhärhā, afar anyĩmbö agü avöm nggu unga.

⁵⁵ Bör Uistifanu awu nggu Ipfu Isarsatangge, awing asunga arhi afä anyä ikpikpoi Unum, nu Uyesu aka adëë nu ubok ugha Unum.

⁵⁶ Uistifanu age, <<Äka anyä, umum inyä afä atsuri nu Ungwē-Ner adëë nu ubok ugha Unum.>>

⁵⁷ Bör umbö akü abok abvure atombö, atsarhi irhakmbö atsuyi ivum awirhi azĩ ru unga,

⁵⁸ aküna unga adzek azĩ undzing utepa, adëë atang unga atarh nu unga. Abika adzowe ideka igberangwĩ hä angwewe atorhambö nggu uwedzem uwö agburh Ushawurhu.

⁵⁹ Umbö aka adëë itang atarh nu unga, umö Uistifanu afen-Num age, <<A Uteijee Uyesu, uyei ipfumum.>>

⁶⁰ Möce unga atararhu, na atsarhi irhaknga age, <<A Uteijee niba ukpömmo arhim akere nu atimbö.>> Unga aka arherhe rimi amaa, na akpea.

8

¹ Ushawurhu awu umö abemuka ifer Uistifanu.

Uver ha utsu abika adösa asitumbö

Ru unum hä nggaa uver utsikpo ra abika adösa ru Urusharhima, asituwe umbö kishoo ra abi abi Uyahudiya nu aki Usamariya, akpurha aböre abi itser Uyesu.

² Möce aner Unum adzake Uistifanu, aciu akpenga akarhärhā.

³ Bɔr Ushawurhu akpurha adēē idzowe uver ra abika adɔsa akarhārḥā. Aṭsirḥā aya aya, adzui akatsak nu akatsērḥ atsuyiwe umbɔ ru ugborzī.

Ufirhibu ru Usamariya

⁴ Abɔrɔ ha umbɔ aka asituwe adzowe Isarhe Iyiki Ize ri inangyɛ umbɔ aka azī.

⁵ Ufirhibu azīā uteu Usamariya, adzowe isarhe Ukiristo umɔ.

⁶ Anera aka agū, na anyā abin idzeuke unga aka akorhe umbɔ angwē amɛnmbɔ ru ubinkpi unga iki irherhe.

⁷ Ípfu iyiki ibewe itsuyi ivum ni idzeyingge ru ayor anera arḥerḥe, akerhuwe abi ishaya iyor na akatarhu arḥerḥe.

⁸ Nggee umbɔ agɔm anggɔm akarhārḥā ru uteu ha.

Usiman uner igoka

⁹ Unera nuwɔ itsoka igburh Usiman anu itser igoka adzowe idzeu ra anera kishoo ru uteu Usamariya. Anu iberi itsinga agɛ unga awu nggaa uner.

¹⁰ Nu anera kishoo, uwuku ugɔng nu uwuku uci, atsu amɛnmbɔ nu unga anu igɔr agɛ, <<Utsak uwurɛ awe ru ijee iyi Unum umbɔ iki iyisa nggaa Ijee.>>

¹¹ Umbɔ adɔsa unga ubinkutsu aka adera unga aka anu ikorhuwe umbɔ abin idzeu nggu igbigba igokanga.

¹² Bɔr umbɔ aka awe ru imangmang ri Isarhe Iyiki Ize iyiriye Ufirhibu aka arherhe iyi Iyerhe Unum nu iyi itsok Uyesu Ukiristo, asorhuwe umbɔ ubɔtisima, akatsak nu akatsērḥ.

¹³ Usiman nibikanga awea ri imangmang, umbɔ aka asorhuwe unga ubɔtisima ikei unga adɔsunga Ufirhibu ubɛn anang, Unga aka anyā Ufirhibu akorha atsar nu abin idzeu, unga adzeidzeu akarhārḥā.

¹⁴ Abi itser Uyesu aka awe ru Urusharhima aka agū abi Usamariya aka ayeimbɔ Arherhu-Num, umbɔ adene umbɔ Ubitru nggu Uyohana azī ru umbɔ.

¹⁵ Umbɔ aka azī atsī, umbɔ afɛne-Num ru umbɔ ama ayei Ipfu Isarsatangge,

¹⁶ ubinkutsu, Ipfu Isarsatangge ina isi icipuwangge nu unyinga umbɔ kata, akpurha akorhuwe umbɔ ubɔtisima ri itsok Uteijee Uyesu.

¹⁷ Mɔcɛ Ubitru nu Uyohana atsorhuwe abok nu umbɔ, umbɔ ayei Ipfu Isarsatangge.

¹⁸ Usiman aka anyā ugɛ awu itsorha abok abi itser Uyesu iki isaki itsu ikpo Ipfu-Num, unga adzowe umbɔ uhwek.

¹⁹ Na agɛ, <<Udzaa umum ijee ha igamum, umum ība itsorhumum ubok nu ubɛn unera unga akpo Ipfu Isarsatangge.>>

²⁰ Ubitru agɔr unga agɛ, <<Uhwɛkngo nggu ungo aka atsim, ungo ukafɛrhkɔ ugɛ ungo ukū uhwek uyei izūwū Unum!

²¹ Ungo ushiɔ ru ugau ri itser iyɛɛ, ubinkutsu, amɛnnngo asi irhikuke ra asu Unum.

²² Udzipa ru iyiki ibewa iyɛɛ nu ufɛn-Num ru Uteijee. Use unga awuri itsūwānga ungo ri ikpū ifɛrhkɔ iyɛɛ ra amɛnnngo.

²³ Ubinkutsu umum inyā amɛnnngo awu nggu unyɛɛ akarhārḥā aka abow ra arhim.>>

²⁴ Mɔcɛ Usiman agɛ, <<Àka afɛnuwa umum Uteijee, utsur abin hā umbi aka arherhe akorhuke nggu umum.>>

²⁵ Ivangyɛ umbɔ Ubitru nggu Uyohana aka amaa idzowe isarhe Arherhu Uteijee, umbɔ abvui azīmbɔ Urusharhima, adzowe Isarhe Iyiki Ize ri iteu Usamariya irḥerḥe.

Ufirhibu nu uner Utiyofiya

²⁶ Ice ipfu itser Utejee igor Ufirhibu igε, <<Uso uzī unor utsīndī arhum uwuku udzeku Urusharhima uzī Ugaza.>>

²⁷ Nggee unga asok adzek aziā, unga agbopu uner Uitiyofiya uwuruwi aka awu unggbaashi, abika angwē kishoo abin Ukadi uyerhe Uitiyofiya, aka awu ukutserh. Aka azi Urusharhima idzowe igong.

²⁸ Unga awu ru utsīndī uwuku uzī usoi, aseī ru ikar inyāwānga anu ivarhu ubvur uwuku usom Arherhu-Num Uishaya.

²⁹ Ipfu-Num igor Ufirhibu igε, <<Uzī ukhapa nu ikar inyāwā iyōrō.>>

³⁰ Ufirhibu atī azi nu ikar inyāwā hā agū utsa ha adēē ivarhe ubvur uwuku usom Arherhu-Num Uishaya. Ufirhibu arhusa unga agε, <<Ungo ugū uitaingo ubinkpi ungo uku uvarhe?>>

³¹ Unga agε, <<Umum ikorhi iguse, unera aba asi igbisha adēyiwanga umum?>> Na ayisu Ufirhibu afū ikar inyāwā hā umbō aseī.

³² Uner Uitiyofiya ha adēē ivarhe ubvur Arherhu-Num aka agor uge, <<Adarh unga ru nyaki idai azimbō ingwīngwā, ru nyaku ungwē itsurhi iki unukutata ru ubok uwuku ukone igwar iyorngge,

unga asi iyangunga angwīnga.

³³ Akwεete unga na akεnmbō unga idzidzerhanga. Ungaa idēē arherhe arherhe ri itsi unangnga?

Ubinkutsu anyangu urhenga adzembō ru upfung.>*

³⁴ Uner Uitiyofiya ha arhusa Ufirhibu, agε, <<Udeyiwa umum, kabō, uner uwuku usom Arherhu-Num hā arherhe arherhe ha ri itsi ungaa, ri itsinga use ri itsi uner uwukuse?>>

³⁵ Mōce Ufirhibu atirhi nu ugber itseng Arherhu-Num uwu ha adzowe unga Isarhe Iyiki Ize iyi Uyesu.

³⁶ Umbō awe ru uzēr hā nū utsīndī hā, azi anyā amē, Uner Uitiyofiya ha agε, <<Unyā amē akē! Awu use iken umum isi isorhmmum ubōtisima?>>†

³⁸ Unga atsu umbō ajimu ikar inyāwā hā ngge idēē. Umbō Ufirhibu nggu utsa ha ikivarhambō acipa atsīmbo ra amē. Mōce Ufirhibu asorhuwe ubōtisima ru utsa ha.

³⁹ Ivangye umbō aka adzeka ra amē, Ipfu Utejee ishupungge Ufirhibu, Uner Uitiyofiya ha asi ibvui anyā unga ikēi, bōr aziā uzēr hānga na agom anggom.

⁴⁰ Ufirhibu, anyā itsinga, ru Uazotu. Umo unga atsīrhā ri kishoo iteu, adzise Isarhe Iyiki Ize azi atsīā Ukaisariya.

9

Ushawurhu adosu Uyesu (Aiy 22.6-16; 26.12-18)

¹ Ri ivang hā Ushawurhu anu igha unggbaashi nggu iziya angwē imesu Utejee. Unga asok aziā ru Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num,

² ashār hā unga amaa atseng abvur adzowe unggbaashi abā ifen-Num ru Udimashku, ubinkutsu unga aba azi akpoa abika adosu Utsīndī Utejee, akatsak use akatsēr h, unga abow umbō akū aba Urusharhima.

* **8:33** Åka anyā ikēi: Uish 53.7.8. † **8:36** Abvur akō aki itseng abok aki isha agorke ikēi uge, ³⁷ Ufirhibu agε, <<Ungo uba udzowukō imangmang nggu amen unying, awuri ikorhuwambō ungo ubōtisima.>> Mōce utsa ha agor agε, <<Umum idzowukū imangmang uge Uyesu Ukiristo awu Ungwē Unum.>>

³ Unga aka azêrhâ azî akhapa nggu Udimashku, kanying irhirhang idzeka afâ irhang idzipa unga.

⁴ Unga agba anu nu abî na agû urhêm ukpɔɔ uku ugɔr unga ugɛ, <<A Ushawurhu, a Ushawurhu, awu use utsu ungo udzaa umum uver?>>

⁵ Ushawurhu arhusa agɛ, <<Awu ungo ungaa Utejee?>>

Urhêm hâ ugɔr ugɛ, <<Awu umum Uyesu uwuruwi ungo uku udêê idzowe uver.

⁶ Icɛɛ usisok utsî ru utepa, nggɔɔ ha umbɔ awuri idɛyiwambɔ ubinkpi awu ufang ungo iki ikorhe.>>

⁷ Abika azêrhâ nggu Ushawurhu afɔr arherhe adambɔ, umbɔ agûmbɔ urhêm hâ na asi inyâmbɔ unera.

⁸ Ushawurhu asoka abî na ayanga asunga bɔr asi idêê anyâ ubin. Nggee umbɔ akpɔm aboknga adarh unga atsî ru Udimashku.

⁹ Unga amaa inuma itaar, asunga awu ibvuta, asi ighaa na asi ihwaa ubin ikei.

¹⁰ Ungwê imesa Uyesu nuwɔ ru Udimashku itsoka igburh Uhananiya. Utejee ayisa unga ru irhi agɛ, <<A Uhananiya!>> Unga anyûwâ agɛ, <<Uмумwi, Utejee.>>

¹¹ Utejee ha agɔr unga agɛ, <<Usisok utsî ri iya Uyahuda nu utsîndî uwɔ umbɔ iki iyisa agɛ uku Urhirhiki urhusa ugɛ use uner Utarsu itsoka iki igburh Ushawurhu awu umɔ, unggawɔ adêê ifɛn-Num mɔnɔ.

¹² Ru irhi unga aka anyâ unerwi aka agburh Uhananiya aka aba atsorhu ubok nu unga, unga abvui anyââ ikei.>>

¹³ Uhananiya agɛ, <<A Utejee, umum iki nggûshumum arherhe utsak uwirɛ ra anera arherhe, nu amɛn aka abewe unga aki ikorhuwe abika adɔsa ungo akarhârhâ ru Urusharhima.

¹⁴ Nggayɛ ikei ateiya abika adzowe idɛm-Num aka adzowukumbɔ unga ijee iyiki idzui kishoo abirabɛ aka afɛn ungo.>>

¹⁵ Bɔr Utejee agɔr Uhananiya agɛ, <<Uzî! Awu utsa ha uwi umum iki isɛng unga aka itɔ itser iyiki idzowe isarhe itsokmum ra atsen abi Uyahuda nu ayɛrhambɔ nu aner Uisairha.

¹⁶ Umum iwuri idɛyikû unga ikpû ayetnumkɛ awu ufang unga aka ihwa ri itsokmum.>>

¹⁷ Nggee Uhananiya asok azîâ azî atsî ri iya. Atsorha aboknga nu Ushawurhu, na agɛ, <<A ungwɛmɛn Ushawurhu, Utejee Uyesu uwuruwi aka adzeka ru ungo nu utsîndî ibibango nggimi unga adena umum îba ru ungo ubvui anyâ anang ikei nu uwe nggu Ipfu Isarsatange.>>

¹⁸ Kanying, abina ru nyaka afeka aɛerh ahwor ra asu Ushawurhu agba, mɔcɛ unga abvui anyâ anang. Unga asok, umbɔ asorhuwe unga ubɔtisima.

¹⁹ Unga aka agha ubingha amaa, unga akpo iker iyornga.

Ushawurhu amaa inum iyɔɔ aseî nggu angwê imesa ru Udimashku.

²⁰ Kanying Ushawurhu atirhunga idzowe isarhe Uyesu ra abâ ifɛn-Num abi Uyahuda agɛ Uyesu awu Ungwê Unum.

²¹ Kishoo abika agû unga adzeidzeu na arhusa agɛ, <<Asi iwea unga afɛyiwe abika afɛn uner ha, Uyesu, ru Urusharhima? Unga asi ibanga idzui anera nggimi akû azî ra ateiya abika adzowe idɛm-Num?>>

²² Bɔr isarhe Ushawurhu ikpurhi idêê ititoma ri iker nu ijee, itsu abi Uyahuda abika aseî ru Udimashku adzeidzeu na adzuna, unga aka adɛyiwe idzidzerhe ugɛ Uyesu awu Ukristo.

²³ Inuma irhɛirhɛ iki imaa, abi Uyahuda akɛki itsûwâ iyiriyɛ umbɔ aka ifɛre Ushawurhu.

24 Bər Ushawurhu aka agū ubinkpi umbō aka arherhe. Nu utsuu na atenum, atsu asumbō adzeu ingwī utepa abee ifere unga.

25 Bər angwē imesanga ashupa unga ru uzīng ru untsuuka acipuwe unga ra angwī ubandzin ufōm utepa.

26 Ivangye unga aka abvui aba atsi Urusharhima, unga abee igbopi itsi nggu awe imesu Uyesu, bər kishoo agū iwei unga, umbō asi idzowukumbō imangmang uge unga awu ungwē imesa idzidzerhe.

27 Bər Ubarnaba akūna unga akū aziā ra abi itser Uyesu. Adeyiwe umbō Ushawurhu aka anyā Uteijee nu utsindī nu Arherhu Uteijee nggu Ushawurhu, nu Isarhe Iyiki Ize Ushawurhu adūwā ri itsok Uyesu ru Udi-mashku asi igūa iwei.

28 Nggee Ushawurhu aseī nggu umbō na azērḥā nggu umbō ru Urusharhima, adzowe isarhe ri itsok Uteijee asi igūa iwei.

29 Iḱei unga anu irherha arherhe na awe ru uning nggu abi Uyahuda abika agū idū abi Uherhini, bər umbō abee utsindī uwuku ufere unga.

30 Abika adōsa aka ahweng rimi, umbō akūna unga azīmbo Ukaisariya adene unga aziā Uтары.

31 Mōce abika adōsa ru Uyahudiya, nu Ugarhirhi, nu Usamariya, akpombō ididōr. Umbō akpo iker nu ififita akarḥārḥā ri Ipfu Isarsatangge, atērḥā awu arherhe nggu iwei Uteijee.

Ubitru akerhuwe Uiniya

32 Ubitru aka azērḥā amaa abīā kishoo, unga aziā ra abika adōsa ha ru Urhidda.

33 Umō unga aka agbopa nggu uner uwō agburh Uiniya, uwuruwi aka aghong irḥārḥi iyiki ishayi iyor anu imēka utōrk.

34 Ubitru agor unga age, <<A Uiniya, Uyesu Ukiristo aka akerhuwanga ungo. Uso ufetu ufarngo.>> Kanying Uiniya asoka.

35 Kishoo aner Urhidda nu abi abī Usharon anyā unga aka akerhunga, umbō adzipa awu abi Uteijee.

Ubitru azituwe ukom Utabita

36 Ru Ujopa ungwē imesu Uyesu nuwō, itsoka igburh Utabita, agbena agburh <<Udooka,>> uwuku udzowe itsinga ri itō itser iyiki ize, na ayike atšūwā.

37 Ri ivang ḥā unga aghong akpea, umbō aka asorhuwe iyornga na angwēwe unga ru ubā afā.

38 Urhidda ukhapa nggu Ujopa angwē imesa aka agū age Ubitru awe ru Urhidda, umbō adene inera ivaa izī ru unga ashārḥā unga age, <<Kabō uba ru umen ifetem!>>

39 Ubitru asok aziā nggu umbō, unga aka aži atsi umbō akūna unga afūmbō ru ubā afā ḥā. Kishoo atserḥāpfu adēē adziira unga, aciū akpe adeyiwe atorho ha Udooka aka adzise umbō unga aka awu nggu umbō.

40 Ubitru atsu umbō kishoo adzek ra awiya, unga atar arhuk na afen-Num. Adzipa udiku ukom utserḥa, age, <<A Utabita, usisok.>> Unga ayanga asunga, unga aka anyā Ubitru unga asok aseī iseī.

41 Ubitru adzowe uboknga ayike unga asok adēē nu adaknga. Mōce unga ayisa abika adōsa na atserḥāpfu ha adzowuka Utabita ru umbō nggu urhe.

42 Isarhe iyerē itērḥā kishoo ru Ujopa, anera arherhe aka adzowe imang-mang ru Uteijee.

43 Ubitru aseī inuma irḥeirhe ru Ujopa ri iya uwō uner itser abvur ijue itsoka igburh Usiman.

10

Ukonerhiyu ayisu Ubitru

¹ Unera nuwɔ ru Ukaisariya itsoka igburh Ukonerhiyu, unga awu uteiya abi iwa ru ukpui Uitarhiya ra abi iwa Uroma.

² Unga nu abi iyanga kishoo awu abika adzowe igɔng na agũ iwei Unum, atsu itsinga akarhãrhã ri idzowe izũwã irhẽirhẽ ra atsũwã, na afen-Num uben ivang.

³ Unuma nukpɔ aka ayoka akara ataar ra atenuma, unga anyã ipfu itser-Num ru irhi, iki igɔr unga igɛ, <<A Ukonerhiyu!>>

⁴ Unga atsu asunga ri iwei na arhusa agɛ, <<A Uteijee, awu use?>>

Ipfu itser-Num igɔr unga igɛ, <<Unum aka agũã ifen-Numngo nu iyiyikeye ungo uku iyike atsũwã. Unga ayɛi ngge ru nyaku izũwã.

⁵ Udene anera icɛɛ umbɔ azĩ Ujopa ayisuwa Usiman uwu ha umbɔ iki iyisa unga Ubitru.

⁶ Unggawɔ aseɪ nggu Usiman uwuku utɔitser abvur ijue, uwuruwi iyanga iki iwe ru ubang ukau ukugɔng.>>

⁷ Ivangye ipfu itser-Num iyiki irherha arherhe nggu unga iki izĩngge, Ukonerhiyu ayisa agãrhãnga avaa, nu uner iwa uwuku udɔsu Unum ra abika atɔ itsernga.

⁸ Unga aka amaa idɛyiwe umbɔ abina kishoo aka akorhe na adene umbɔ azĩmbɔ Ujopa.

⁹ Ra atenuma unum uvaa agãrhũ Ukonerhiyu awe ru uzẽrhã umbɔ aka ayo ru utepa, Ubitru afũ ni itsi uvi abee ifen-Num.

¹⁰ Imerh ifer unga, unga abee igha ubin, bɔr umbɔ aka adẽẽ ikorhu ubingha, unga anyã irhi.

¹¹ Unga anyã afã aka atsuri, unga anyã ubina ru nyaka atorho ukoma atetɛi uku ucipuwa nu abĩ nggu angbokake anaa aka ayurhi.

¹² Ru ake uben ikpũ ijue iyi adaka anaa iwu umɔ, nu iyiki ikaikai, ibvui nu igwer nu anunu afafã.

¹³ Mɔcɛ unga agũ urhẽm uku ugɔr unga uge, <<A Ubitru, uso, ungwãnu utãi.>>

¹⁴ Bɔr Ubitru agɛ, <<ĩĩ Uteijee! Umum inasi ighamum ubin arhim use ukpurukpi uku usi isarkpɔ.>>

¹⁵ Unga abvui agũ urhẽm hã idevaa, uku ugɔr uge, <<Ubinkpi Unum aka asare ukpɔ, niba ugɔrɔ ukpɔ uge usi isarkpɔ.>>

¹⁶ Iferhẽ iyɛɛ ha ikorhe idiki itaar, nu kanying umbɔ unyangu atorha ha afũmbɔ ra afã.

¹⁷ Amɛn Ubitru ana awe ri icang agben irhi ha umbɔ aka adɛyiwe unga, aner ha Ukonerhiyu aka adene arhusa na adẽẽ ra angwĩ iya.

¹⁸ Umbɔ ayisa arhusa agɛ, <<Usiman uwuruwi umbɔ iki iyisa Ubitru aseɪ umɔ?>>

¹⁹ Ubitru ana awe ri iferhkɔ irhi ha, Ipfu-Num igɔr unga igɛ, <<Usiman, inera itaar iyɛ idẽẽ ibeea ungo.

²⁰ Nggee uso ucipa uzĩ ru umbɔ. Niba ucango izĩ nggu umbɔ, ubinkutsu awu umum idene umbɔ.>>

²¹ Ubitru acipa azĩ ru aner ha, agɔr umbɔ agɛ, <<Awu umum umbi aka abee. Awu use utsu umbi aba?>>

²² Aner ha agɛ, <<Umɛn idzeku Ukonerhiyu uteiya abi iwa. Arhiku uner na agũ iwei Unum, awuri imor ra asu abi Uyahuda kishoo. Usarkasar ipfu itser-Num itsu unga adena itser uge ungo uba ri iyanga, unga awuri igigũa ubinkpi ungo iki irherhe.>>

²³ Mɔcɛ Ubitru akūna umbɔ atsī, ayɛi umbɔ awu atsen ri iyanga.

Ubitru ri iya Ukonerhiyu

Unum untaar Ubitru aziā nggu umbɔ, nu abika adɔsa abɔɔ aka adzeku Ujopa azi urhɔnga.

²⁴ Unum unaa umbɔ atsīmɔ Ukaisariya. Ukonerhiyu aka afosi ibibambɔ ayisa abimbɔ kishoo nu awerhanga abi idzidzerhe.

²⁵ Ubitru awuri itsī ri iya nukpi, Ukonerhiyu agbanga unga atararhu ra asunga, adzowe unga igɔng.

²⁶ Bɔr Ubitru atsu unga asisok agɛ, <<Usisok! Umum iwu unera ukpekū ru nyaka ungo.>>

²⁷ Ubitru aka adēɛ arherhe nggu unga, atsī akpo anera arherhe aka akɔng.

²⁸ Unga agɔr umbɔ agɛ, <<Umbi ahwɛngmbi ugɛ isi imɛngge uner Uyahudiya agbopi itsi use unga azi iyepa atsen abi Uyahuda. Bɔr Unum aka adɛyiwanga umum agɛ umum niba iyisumum unera igɛ asi isara, use asi itɛna.

²⁹ Nggee ivangyɛ umbɔ aka adene ugɛ umum ība, umum isi ikpēmum. Icɛɛ umum ibee irhusa awu use utsu umbi ayisa umum.>>

³⁰ Ukonerhiyu agɛ, <<Inuma inaa iki itɔng ru nyaki ivang iyɛɛ nu akara ataar aki urhɛɛ. Umum iwuri ifɛn-Num ri iyamum, kanying umum inyā unera aka adēɛ ra asumum atsim atorho aka aterha ake arhang.

³¹ Uner ha agɛ, <A Ukonerhiyu, Unum aka agūā ifɛn-Numngo na ayitunga ungo iki iyike atsūwā.

³² Udene itser ru Ujopa umbɔ ayisuwa Usiman, uwuruwi umbɔ iki iyisa Ubitru. Unga awu utsen ri iya Usiman, uwuku utōitser abvur ijue uwuruwi iyanga iki iwe ru ubang ukau azē akagɔng.>

³³ Ngge itsu kanying umum idene umbɔ ayisa ungo, aze ungo uku uba. Icɛɛ Umen abɛ ikɔng kishoo ra asu Unum, umen iwuri ikpeto ru ubɛn ubinkpi Uteijee aka atsuka ungo uɛyiwu umɛn.>>

³⁴ Mɔcɛ Ubitru atirhi irherhuwe umbɔ arherhe agɛ, <<Idzidzerhe umum ihwɛng Unum asi itenga asu.

³⁵ Bɔr ayɛi anera ra abīā kishoo abika agū iwei unga na akorhu ubinkpi uku urhika.

³⁶ Umbi ahwɛngmbi itseryɛ Unum aka adene ra aner Uisrairha, agɛ Isarhe Iyiki Ize iyi ididɔɔr iba ru ubok Uyesu Ukiristo, unga aka awu Uteijee kishoo.

³⁷ Umbi ahwɛngmbi ubinkpi uku ukorhe umaa abī Uyahudiya kishoo, utirhi ru Ugarhirhi ri ivangyɛ Uyohana aka idzowe isarhe iyi ubɔtisima.

³⁸ Umbi ahwɛngmbi ubinkpi uku ukorhe Unum aka adzukuwe atsei na atsuke Ipfu Isarsatange nu ijee ru Uyesu uwu Unazarat, unga aka azɛrhā akorhi iyiki ize akerhuwe kishoo abirabɛ aka awe ru ijee Undenggū, ubinkutsu Unum awu nggu unga.

³⁹ <<Umen iwu ideka ru ubɛn ubinkpi unga aka akorhe ra abī abi Uyahuda, nu Urusharhima. Umbɔ afɛɛ unga ri inyinyapuwe unga ni igārghāmau ucucii.

⁴⁰ Bɔr Unum asoyika unga ra akpe ru unum ukpu untaar na atsu unga adzeka umbɔ anyā unga.

⁴¹ Asi iwea anera kishoo anyā unga, akpurha adzeka ra abirabɛ Unum aka asɛng umɛn iwu ideka, umɛn iki igħa ni ihwa nggu unga aka asoka akpe.

⁴² Unga atsu umɛn idzowe isarhe ra anera ni idɛyiwe anera ugɛ, awu unga hā nuwī Unum aka asɛng unga awuri itsu uvau abi urhɛ na abika akpe.

⁴³ Abika asɔm Arherhu-Num kishoo adzowukumbɔ ideka ri itsinga agɛ, ubɛn unera aka adzowuka imangmang ru unga awuri ikpoa itsūwe arhim ri itsoknga.>>

⁴⁴ Ubitru awu ra arherhe nukpi, Ipfu Isarsatangge icipuwangge nu abirabe aka anu igosha arherhanga kishoo.

⁴⁵ Abi usorhe abi Uyahuda abika adōsa, abirabe aka aba nggu Ubitru, adzeidzeu umbō aka anyā atsen abi Uyahuda ayeimbō izūwā Ipfu Isarsatangge.

⁴⁶ Ubinkutsu umbō agū umbō anu irherhi idū iyikise na adzowe igōng ru Unum.

Mōce Ubitru age,

⁴⁷ <<Unera awea unga aka ikēn isorhuwe ubōtisima nggu amē ra anera abere umbō aka ayei Ipfu Isarsatangge ru nyaka umen iki ikpo?>>

⁴⁸ Nggee unga atsu umbō asorhuwe umbō ubōtisima ri itsok Uyesu Ukiristo. Mōce umbō ashōrhā unga ama ase i nggu umbō inuma ukunjiir.

11

Ubitru adeyiwe ikikorhanga ri ididōsa

¹ Abi itser Uyesu na abika adōsa ra abī abi Uyahudiya kishoo agū uge atsen abi Uyahuda ikei ayeimbō Arherhu-Num.

² Nggee Ubitru aka azī ufā Urusharhima, abi usorhe abi Uyahuda abi imangmang azōka unga arherhe.

³ Na age, <<Awu use utsu ungo uzī ru abika ashimbō ru usorhe ugha ubingha nggu umbō?>>

⁴ Mōce Ubitru atirha asōme umbō uku kpengkpeng ubinkpi uku ukorhe.

⁵ Unga age, <<Umum iwu ru uteu Ujopa idēē ifēn-Num, ni inyā irhi. Umum inyā ubina uku uci puwa ru nyaka atorho ukoma uwuku ugōng aka adzeka afā nggu angbokake anaa ayurhi, aba ra anangke umum iki iwe.

⁶ Umum iki ingbiki irhi umum inyā ijuē iyi adaka anaa nu ijuē arhum iyiki ibewe, nu iyiki ikaikai, nu anunu.

⁷ Mōce umum igū urhem ukpōo uku ugōr umum uge, <A Ubitru, usisok ungwānu utāi.>

⁸ <<Bōr umum igōr i ge, <Īī a Uteijee! Ubinkpi uku usi isarkpō use utēnkpō unasi itsīkpō ra angwīmum.>

⁹ <<Mōce urhem hā udzeka afā urherhe idevaa, uge, <Ubinkpi Unum aka asare niba ugōrō uge usi isarkpō.>

¹⁰ Akere ha akorhe idiki itaar, na ashupa abin hā afūmbō ra afā ikei.

¹¹ <<Ri ivang hā inera itaar umbō aka adene umbō adzeku Ukaisariya aba ru umum, adēē nu angwī iyake umum iki iwe.

¹² Ipfu-Num igōr umum i ge umum idōsa umbō niba icicang umum izī nggu umbō. Angwēmen utāi hā aka azī nggu umum, umen izī itsī ri iya utsak uwure.

¹³ Unga adeyiwa umen unga aka anyā ipfu itser-Num iki idēē ri iyanga, ni igōr i ge, <Udene umbō azī ayisuwa Usiman ru Ujopa uwuruwi umbō iki iyisa Ubitru.

¹⁴ Unga awuri iba asōma ungo isarheyē ungo nu iyango kishoo aki ikpo ifīfōrh.>

¹⁵ <<Umum iki itirhi arherhe, Ipfu Isarsatangge icipuwa nu atsimbō ru nyaka nge iki icipuwa nu atsimen ri inggbaashia.

¹⁶ Mōce umum iyita Arherhu Uteijee aka agōr age, <Uyohana akorhu ubōtisima nggu amē, bōr awuri isorhuwa umbi ubōtisima nggu Ipfu Isarsatangge.>

¹⁷ Nggee Unum aba adzowe umbō izūwā uku kpengkpeng ubinkpi unga aka adzaa umēn, iki iwe ru imangmang ru Utejee Uyesu Ukiristo, umum igburh ungāmō umum iki ikēn Unum?>>

¹⁸ Umbō aka agū rimi, umbō asi ikpombō ubinkpi umbō aka irherhe, umbō akpoi Unum age, <<Ugū uko atsen abi Uyahuda Unum akorhuka umbō utsīndī idzidzipa nu ikpo urhe.>>

Abika adōsa ru Uantakiya

¹⁹ Uver uku utsu abika adōsa asita ri ifere Uistifanu abōō azī abī Ufinikiya, nu aki Usayifuru, nu uteu Uantakiya, adzowe isarhe Arherhu-Num ra abi Uyahuda ukpekū.

²⁰ Aner Usayifuru nu Usayirin abika adōsa azī Uantakiya adeyiwe abi Uherhini, ikēi arherha ha, adzowe umbō Isarhe Iyiki Ize iyi Utejee Uyesu.

²¹ Ubok Utejee uwu nggu umbō, anera arherhe ikēi awe ru imangmang na adzipa awe abi Utejee.

²² Isarhe ubinkpi uku ikorhe ru Uantakiya izī itsingge ra ato abika adōsa aka awe ru Urusharhima, umbō adene Ubarnaba azīā ru Uantakiya.

²³ Unga aka azī atsi anyā imimutaye Unum aka ikorhuwe umbō, unga agōm angōm na adeyiwe umbō kishoo adēē aker nggu amēnmō ru Utejee.

²⁴ Ubarnaba awu uner uwuku uze, awu nggu Ipfu Isarsatange nu imangmang, nu anera arherhe aka aba atoma awu abi Utejee.

²⁵ Mōce Ubarnaba azī ibee Ushawurhu ru Utarsu.

²⁶ Ivangye unga aka anyā unga, unga akūna unga abanga Uantakiya. Amaa ameku unying umbō Ubarnaba nggu Ushawurhu aki ikōng nggu abika adōsa amesuwe anera arherhe. Awu ru Uantakiya umbō aka atirhi iyisa angwē imesu Uyesu nggu itsok <<Abi Ukiristo.>>

²⁷ Ri ivang hā abika asōm Arherhu-Num abōō aka adzeku Urusharhima aba Uantakiya.

²⁸ Unera unying ru umbō, itsoka igburh Uagabu. Asok abera adēē na arherha arherhe ru ubok ijee Ipfu-Num. Age ikpū imerh niyō igōigōng iwuri itērā ru upfunga kishoo. Ikpū imerh ha itsuifer ri ivangye Ukarhauidyu aka awu uyerhe.

²⁹ Angwē imesa ha, akēki itsūwā nggu adōkambō age, umbō akōng abin adene ake azī ayike abika adōsa ru Uyahudiya, ubēn unera ri ikernga.

³⁰ Umbō akorhe rimi hā, adene izūwāmbō izī ra akakūmbō ru ubokmbō Ubarnaba nu Ushawurhu.

12

Idzeu Ubitru iyi igbigba ru ugborzi

¹ Ivang ha niyō Uyerhe Uhiridu aka adzui abika adōsa abōō, abee idzowe umbō uver.

² Unga atsu umbō afere Uyaku ungwēmbō Uyohana nggu ikon iyiki ider.

³ Unga aka anyā age abi Uyahuda agūiben ubinkpi unga aka akorhe, unga adzur Ubitru ikēi. Akere akorhe ri ivang Irhowa Uborodi ukpuku Usheru Ugu.

⁴ Umbō aka adzur unga amaa, unga atsuke unga ru ugborzi, nu ubok abi iwa usōka nu utōi umbō adzeu unga inera inaa inaa. Uhiridu akaiferhō ikūna unga azī ra asu anera umbō atsu uvaunga, Irhowa Iyiki Igar Utōng ha iba imaangge.

⁵ Nggee Ubitru aka awe ru ugborzi, abika adōsa atsu amēnmō ifene-Num ru unga.

⁶ Ru untſua ha Uhiridu aka akaiferhko age ukpe uba usarkpo unga awuri ikū Ubitru akū aba avarhuwe arherhanga. Unga anu ra ateu abi iwa avaa, abope nggu inyāwā ivaa, nu abika adzeu ugborzī, ikei abo adēē ra angwī ubā adzeu.

⁷ Kanying ipfu itser Utejee akapeng, irhirhang irhange ugbora. Ipfu itser-Num ikwer Ubitru ri igbomnga izita unga. Igər igē, <<Usisok, ifetem! >> Inyāwā hā igarhungge ra abok Ubitru.

⁸ Mōce ipfu itser-Num igər unga igē, <<Utsim atorhango, nu utsu abadakngo.>> Ubitru akorhe rimi hā. Ipfu itser-Num igər unga igē, <<Utama atorhango udōsa umum.>>

⁹ Ubitru adōsa unga adzek ru ugborzī, asi ihwengnga uge ubinkpi ipfu itser-Num hā iki ini ikorhe uwu idzidzerhe, unga akaiferhko uge unga anyā irhi.

¹⁰ Umbō aka atong abi idzeu abi inggbaashia nu abi uvaa aba ra angwī ufom utepa aka awu nggu angwī ubā azōu. Angwī ubā atsuri nibikake, nu umbō adzek ra ake. Umbō aka azēr hā nū ider utsindīā unying, kanying ipfu itser-Num hā igwirngge ri inyīnyā Ubitru.

¹¹ Mōce Ubitru aka atsi ra amēnnga, na age, <<Icēre umum iki ihweng idzidzerhe uge, Utejee unga adene ipfu itsernga ngge ifər h umum ru ubok Uhiridu, ikei nu kishoo iyiki ibeweye anggbaashi abi Uyahuda aka abee ikorhuwa umum.>>

¹² Ivangye Ubitru aka ahweng akere ha, unga azīā ri iya Umaryamu uyisa Uyohana umbō iki iyisa Umarku, ra anangke anera aka akong arherhe anu ifen-Num.

¹³ Ubitru aka akwer angwī ufom ha, una igār hā agburh Uroda asok aba irhi awu ungaa nuwī.

¹⁴ Unga aka ahweng urhem Ubitru, anggōm anyaike unga asi itsurunga ananga unga abvui atsi ri iya adeyiwe umbō age, <<Ubitru uwō adēē ra angwī udzēpurhe ro!>>

¹⁵ Umbō agər unga age, <<Ungo uku uz hōma!>> Unga ana agər uge awu Ubitru. Umbō age, <<Awu ufang awu ipfu itsernga.>>

¹⁶ Bər Ubitru akpurha adēē ikwer angwī iya, umbō aka atsuri angwī ubā hā na anyā unga, umbō adzeidzeu.

¹⁷ Ubitru akorhuwe umbō utsara nggu uboknga umbō anu utata, na adeyiwe umbō ikikorhe Utejee aka akūna unga adzek ru ugborzī. Unga age, <<Āka adeyiwe Uyaku nu abika adōsa abo abin hā.>> Unga agər rimi mōce unga adzek azīā anang kōo.

¹⁸ Ru unkpeka, idzidzuna isi iwengge ukunjiir ra abi iwa ri iferhe ha iki ikorhe nggu Ubitru.

¹⁹ Uhiridu aka abee a unga asi ikpoa, unga arhusa abi idzeu ha ubinkpi uku ukorhe nggu Ubitru, na atsu umbō afere umbō.

Akpe Uhiridu

Mōce Uhiridu adzeka abī Uyahudiya azīā Ukaisariya aseisa umō kata.

²⁰ Uhiridu awe ri ifuw nggu aner Utaya nu abi Usidon, umbō asok aba akong ananga unying abee irherha arherhe nggu unga. Na akpo ibibema ru Ubirhatu, unggbaashi abi itser ri iya uyerhe, umbō azimbō ru uyerhe Uhiridu abee isei uku utō, ubinkutsu umbō atsu amēnmbō nū abī iyerha ha na akpo ubingha.

²¹ Unumkpi umbō aka ungwē Uhiridu atsim atorhi iyerhanga, ase i nu utarh iyerhe arherhe arherhe nggu anera.

²² Ikikōnga iki igū urhēmnga, umbō atsarhi irhakmbō age, <<Heee! Urhēm unum nukpi usi iwekpō urhēm unera.>>

²³ Kanying, ipfu itser Utejee ikw^{er} unga ubinkutsu unga asi idzowuka ig^{ong} ru Unum, adzudzi agha unga, utseku unga aka akpe.

²⁴ B^{or} Arherhu-Num akpurha ad^{ee} ititoma na at^{er}h^a.

²⁵ Ivangy^e umb^o Ubarnaba nu Ushawurhu aka amaa itsermb^o, umb^o abvui aba ru Urusharhima, umb^o ak^u nggu Uyohana uwuruwi umb^o iki iyisa Umarku.

13

Idene usoi Ubarnaba nu Ushawurhu

¹ Ra abika ad^{osa} ru Uantakiya um^o abika as^{om} Arherhu-Num ab^{oo} nu abika amesuwe awu um^o, Ubarnaba nu Usimiyon uwuruwi umb^o iki iyisa Uwuku Uf^{ir}h^a, nu Urhushiya aka adzoku Usayirin nu Umanayen uwuruwi aka awu uwerh^e uyerh^e Uhiridu udzur ri ingw^{enci}, nu ik^{ei} Ushawurhu.

² Umb^o aka anu idzowe ig^{ong} Utejee na akpem igha ubin, Ipfu Isarsa-tangge ha ig^{or} umb^o ig^e, <<Åka as^{enga} umum Ubarnaba, nu Ushawurhu, umb^o awu abi itsery^e umum iki iyisa umb^o aka it⁵.>>

³ Umb^o aka akpem igha ubin na af^{en}-Num amaa, umb^o atsorhuwe abok nu umb^o na adene umb^o az^{im}b^o.

Ru Usayifuru

⁴ Ipfu Isarsatangge idene Uburhu nu Ubarnaba, umb^o az^{im}b^o Usarhukiya, um^o umb^o at^{si} ukhukh^{oo} am^e az^{im}b^o Usayifuru.

⁵ Ivangy^e umb^o aka azⁱ at^{si} Usarhami, umb^o adzowe isarhe Arherhu-Num ra ab^a if^{en}-Num aki abi Uyahuda. Uyohana, umb^o iki iyisa Umarku, awu nggu umb^o anu iyike umb^o ri itser.

⁶ Umb^o aka az^{er}h^a amaa umpf^{uw}^a h^a kishoo aba at^{si} Upafo, um^o umb^o aka agbopu utsa Uyahudiya uw^{oo} uner igoka uwuku us^{om} Arherhu-Num ig^{ber}angwⁱ itsoka igburh Ubar-Joshuwa,

⁷ uwuruwi aka awu nggu ugomna Usariyu Uburhu, unga awu uner itsoi. Ugomna ayisu Ubarnaba nu Ushawurhu abee ig^u Arherhu-Num.

⁸ B^{or} uner igoka ha Uarhima, itsoknga rik^o ri id^u abi Uherhini, awe ri igamtsa nggu Ushawurhu nu Ubarnaba, abee ik^{en} ugomna utsur unga adzowuka imangmang.

⁹ M^{oce} Ushawurhu, uwu umb^o iki iyisa Uburhu, awu nggu Ipfu Isarsa-tangge, atsu asunga arhi Uarhima,

¹⁰ na ag^e, <<Ungo uwu ungw^e Undengg^u unggamtsak kishoo abin akika aze. Ungo uwu nggu ikp^u ig^{ber}angwⁱ iyiki ibewe ukpek^u. Ungo ud^{ee} idzipu at^{si}ndⁱ idzidzerhe uwu Utejee umgb^o uwu ig^{ber}angwⁱ!

¹¹ Ic^{ere} ubok Utejee uwe ri igamtsa nggu ungo. Ungo uwuri iwu uner itapa, ungo usi i^{ny}^{ao} irhirhang ishaa unum ri ivanga.>>

Kanying ibur nu uzⁱ utsirkp^o unga, unga anu ibib^{ar}h^a, abee uwuruwi aka ikp^{om} ubok adarh unga.

¹² Ivangy^e ugomna aka any^a abink^e aka akorhe, unga adzowuka imang-mang, ubinkutsu unga adzeidzeu akarh^{ar}h^a ri imesa ri itsi Utejee.

Ru Uantakiya aki Upisidiya

¹³ Uburhu nu aw^{er}hu uz^{er}h^{ang}a at^{si} ukhukh^{oo} am^e asoku Upafo az^{im}b^o Uperga ru abⁱ Upamfirhiya, anangke Uyohana Umarku aka ab^{ore} umb^o na abvui azi^a Urusharhima.

¹⁴ Asoku Uperga az^{im}b^o Uantakiya ru abⁱ Upisidiya. Ru unum ukpuku uwoshamb^o at^{si} ru ub^a if^{en}-Num ase.

¹⁵ Umbō aka amaa ivarhe ubvur Íkpem Umusa nu abvur abika asōm Arherhu-Num, anggbaashi ubā ifen-Num hā adene itser ru umbō age, <<Umbi angwēmēn, umbi aba awembi ri irhem iyiki ififitaye umbi aka idzowe anera, umbi ama arherhe.>>

¹⁶ Uburhu aka abera adēē, aberu uboknga na atirha arherhe age, <<Umbi abimen abi Uisrairha, nu atsen abi Uyahuda nu abi iwei Unum, āka akpeto ru umum!

¹⁷ Unum uwu aner Uisrairha unga aseng atokamen, aberuwe umbō ri ivangye umbō aka awu ra abī Umasar, unga akūna umbō adzek umō nggu ijee iyiki igong.

¹⁸ Abima nggu umbō imeka isōka inaa ra arhum.

¹⁹ Unga aka amaa ivur abīā utōva ru Ukan'ana na adzowe ukam abīmbo ra aner Uisrairha.

²⁰ Akere ha ayoke imeka anaka anaa ni isōka itōō (450).

<<Akere ha aka amaa, Unum aberuwe abōō ru umbō awe abika atsu uvau utseku ivang uner uwuku usōm Arherhu-Num Usamairha.

²¹ Mōce aner Uisrairha abee umbō atstime umbō uyerhe, Unum atsūwe Ushawurhu ungwē Ukish, uner unang Ubanjami, uwuruwi aka awu uyerhe imeka isōka inaa.

²² Umbō aka atsūwe Ushawurhu, Unum atstime Udauda awu uyerhambō. Arherhu-Num ri itsi Udauda agor age, <Umum ikpo Udauda ungwē Ujesse, awu uner ikakmum, unga awuri ikorha abina kishoo aki amēnmum.>

²³ <<Awe ru unang utsak uwure Unum aka akowe abi Uisrairha uwuku ufuforh, Uyesu, ru nyaka unga aka abemuwe.

²⁴ Ivangye Uyesu aka aba Uyohana aka adzowuka abi Uisrairha kishoo isarhe idzidzipa nu isorhu ubōtisima.

²⁵ Ivangye itser Uyohana iki iyo imimaa, unga age, <Umbi akaiferhko uge umum iwu ungamo? Umum isi iwemum unga hā. Īī. Bōr uwōō ruwō aka iba ru undzingmum, uwuruwi arhi abadaknga umum isi imēmum igarhuwe ake.>

²⁶ <<Umbi abimen, anang Uibrahim, nu atsen abi Uyahuda nu abi iwei Unum ru umbi, awu ru umen umbō aka adene arherhe ififorh akere.

²⁷ Aner Urusharhima nu ayerhambō, umbō asi ihwengmbō uge unga awu Uner Uwuku Uforh ha. Umbō ikei asi ihwengmbō arherhe abika asōm Arherhu-Num umbō iki ivarhe uben unum ukpuku uwosha. Bōr umbō atsu arherhe abika asōm Arherhu-Num atsuafer, ri itsu uvau akpe ru Uyesu.

²⁸ Umbō aka asi ikpombō uvau uwuku ufer unga, rimi hā umbō ngipu Ubirhatu umbō afere unga.

²⁹ Ikikorhambō iki itsuifer kishoo ubinkpi umbō aka atseng ri itsinga, umbō acipuwe unga nu igārhamau ucucii, adzake unga ru ughwee utarh.

³⁰ Bōr Unum asoyika unga ra akpe ha.

³¹ Inuma irheirhe unga aka adzeyiwa ra abirabe aka adzeku Ugarhirhi adōsa unga azī Urusharhima. Abirabe icere umbō awu idekanga ra anera.

³² <<Umen ideyiwa umbi Isarhe Iyiki Ize. Ubinkpi Unum aka abemuwe atokamen,

³³ unga aka atsu ake atsuafer ru umen, angwēmbō, ri isoyiwe Uyesu ra akpe. Ru nyaka ngge iki itseng ru ubom ukpu uvaa ru Ubvur Abom ige, << <Ungo uwu ungwēmum,

irherē umum iki iwu Utengo.>*

* 13:33 Āka anyā ikei: Amb 2.7.

34 Idzidzerhe Unum aka asoyiwe unga ra akpe ha utsur unga avɔɔ, arherhe ri irhem iyere age,
 << <Unum iwuri idzaamum umbi usarkasar idorh iyi idzidzerhe umum iki ibemuwe Udauda.>†

35 Nggee unga agor ru ubom ukpɔɔ age,
 << <Ungo usi ineke Usarkasarngo avɔɔ.>‡

36 <<Udauda aka amaa itserye Unum aka adzowe unga ri ivangnga. Mɔce unga akpea, umbɔ adzake unga nggu atokanga, iyornga ivɔngge.

37 Bɔr uwuruwi Unum aka asoyiwe unga ra akpe asi ivɔɔ.

38 <<Umbi abimen, aka akpeto! Umen iwu nggimi ni iduwuwa umbi uge atsuwe arhimmbi iwu ru ubok Uyesu.

39 Ru uboknga kishoo uwuruwi aka awe ru imangmang, umbɔ aka atsuwukumbɔ arhimnga, akirake Ikpem Umusa iki isi idɛɛ itsuwukungge.

40 Aka angwedzen utsur abin ha abvur abika asom Arherhu-Num aka arherhe akorhuke ru umbi. Agor age,

41 << <Aka anyā, umbi abika ayei itser Unum!

Aka adzeidzeu na akpe,
 umum iwuri ikorhu ubin ukpɔɔ ri inummbi,
 ukpurukpi umbi asi idzowukumbi imangmang,
 ru unerwi aka ideyiwa umbi.> §>>

42 Uburhu nu Ubarnaba aka azerhā awuri idzidzek ru ubā ifen-Num hā, anera ashārhā umbɔ ama aba arherhe arherhe ra abin hā ikei unum ukpuku uwosha iki iba.

43 Ivangye umbɔ aka asoyiwe anera, abi Uyahuda arherhe nu atsen abi Uyahuda aka adzipa atsi agbeyi abi Uyahuda adosu Uburhu nu Ubarnaba, nu umbɔ ikivarhambɔ adzowe umbɔ itsuwā umbɔ adɛɛ aker ri imimutu Unum.

44 Unum ukpuku uwosha ukpɔɔ uku ukoru uba irhe anera ru utepa idzek ikong inū igosha Arherhu Utejee.

45 Ivangye abi Uyahuda aka anyā ikikong anera irherhe, umbɔ agū unyɛɛ akarhārhā, umbɔ adzuse igberangwī nu ubinkpi Uburhu aka arherhe umbɔ atsimbɔ irhena unga.

46 Mɔce Uburhu nu Ubarnaba asi igumbɔ iwei, agor age, <<Umbi abi Uyahuda imɛngge umen itirhi isarhe Arherhu-Num nggu umbi. Bɔr umbi aka akpɛmbi na anyanga atsimbi asi imɛmbi ikpo urhe uwu ugbagbaa, umen izi ra atsen abi Uyahuda.

47 Ubinkutsu ubin hā nukpɔ Utejee aka atsuka umen age,
 << <Umum iki iseng ungo uwu irhirhang ra atsen abi Uyahuda,
 uge umbi awuri ikū iffɔrh azī atsi ri imimashu upfung.>*>>

48 Ivangye atsen abi Uyahuda aka agū rimi, umbɔ agom anggom na akpoi Arherhu Utejee, abirabe umbɔ aka aseng umbɔ aka ikpo urhe uwu ugbagbaa adzowe imangmang.

49 Arherhu Utejee atērā amaake abīā kishoo.

50 Bɔr abi Uyahuda azoka akatserh abɔɔ abi iwei Unum abirabe umbɔ iki isaka adzowe umbɔ igong na abika agong abɔɔ ru utepa. Asoyikumbɔ uver ru umbɔ Uburhu nu Ubarnaba, awayiwe umbɔ ru abimbɔ.

51 Nggee umbɔ awashuwe uzurhu adakmbɔ umgbɔ uwu utsar ikpikpɛɛ ra atsi abi utepa, na azimbɔ Uikoniya.

† 13:34 Aka anyā ikei: Uish 55.3. ‡ 13:35 Aka anyā ikei: Amb 16.10. § 13:41 Aka anyā ikei: Uha

1.5. * 13:47 Aka anyā ikei: Uish 49.6.

52 Nu angwē imesa agom akarhārḥā, awu nggu Ipfu Isarsatangge.

14

Uburhu nu Ubarnaba ru Uikoniya

1 Ubina unying uku ukorhe ru Uikoniya. Uburhu nu Ubarnaba aka atsī ru ubā ifen-Num abi Uyahuda. Adzowe isarhe nggu ijee ru nggaa ikikōng anera abi Uyahuda nu Atsen abi Uyahuda awe ru imangmang.

2 Bōr abi Uyahuda abirabē aka akpē iwe ru imangmang asoyiwe amēn atsen abi Uyahuda adakuwe amēnmbo nggu umbō Uburhu nu Ubarnaba.

3 Bōr abi itser Uyesu aseī adārḥā umō, adzowe isarhe ri ikeramēn imimuta ru Uteijee. Nu unga abemunga isarhambō ri idzowe umbō ijee umbō akorha abin idzeu nu abin igbigba.

4 Abi uteu ha agau agbēra avaa, abō adōsu undzing abi Uyahuda, abō adōsu undzing abi itser Uyesu.

5 Mōcē atsen abi Uyahuda nu abi Uyahuda atoma nggu anggbaashimbō abee idzowe abi itser Uyesu uver na atange umbō atarḥ.

6 Ivangyē abi itser Uyesu aka agū rimi, umbō atī azīmō iteu Urhistira nu Udarbe ru Urhikoniya nu ikāwānge.

7 Umō umbō adēēmbō idzowe Isarhe Iyiki Ize.

Uburhu nu Ubarnaba ru Urhistira nu Udarbe

8 Ru Urhistira unera nuwō awu ukatarhu, amar unga ukatarhu anasi izērḥūnga uzērḥā.

9 Unga agūshu isarhe Uburhu. Uburhu atsu asu nu unga, anyā imang-mangnga imēnge umbō akerhuwe unga,

10 na atsarḥi irhaknga agē, <<Usisok udēē nu adakngo!>> Ukatarhu ha ater isha atirhunga uzērḥā.

11 Ivangyē ikikōnga iki inyā ubinkpi Uburhu aka akorhe, umbō atsarḥi irhakmbō ivanga unying arherhe ri idū Urhikoniya agē, <<Anum acipuwambō ru umēn ru asaka anera!>>

12 Umbō atar itsok Ubarnaba agē Uzeyu, Uburhu umbō atare unga agburh Uherme, ubinkutsu unga awu uyērhe arherha ha.

13 Uwuku idzowe idēm-Zeyu, uwuruwi ughor ishiyanga uku uwu ra awiya ukhapa ru utepa, akū inak iyiki itsak nu ifur akū aba ra angwī utepa ubinkutsu unga nu anera arherhe abee idzowe idēm ru abi itser Uyesu.

14 Bōr abi itser Uyesu Ubarnaba nu Uburhu aka agū rimi, amēnmbo aghong umbō avapuwe atorhambō na atī atsī ri ikikōnga, atsarḥi irhakmbō atsu ivum agē,

15 <<Umbi anera, awu use utsu umbi akorhe rimi hā? Umēn ikpurhi iwu anera, ru nyaka umbi. Umēn ikū Isarhe Iyiki Ize ikūwā umbi, idēyiwa umbi idzidzipa ra abin aka atārḥā akere na awe abi Unum uwu urhe, uwuruwi aka amuna afā nu abī, nu akau akagōng, nu kishoo abinke aka awe ra ake.

16 Ivang iyi isha, unga aneke abīā kishoo azērḥā ru udīkpi umbō aka abee.

17 Bōr unga asi inekuka ideyiwe ugē unga awu umō ri ikorhe abin aka aze ra anera. Unga acorhuwa umēn ri idzaa inai ra afā nu abingha, adzaa umbi ubingha umbi agha, na atsu umbi agom anggom ra amēnmbi.>>

18 Uko nggu arherha akere umbō agū uver kata na akēn anera abere ikorhuwe umbō idēm.

19 Mōcē abi Uyahuda abō adzeku Uantakiya nu Uikoniya aba adzipa amēn ikikōnga. Umbō atang atarḥ nu Uburhu na adārḥā unga azīmō ru undzing utepa, akaiferhkō agē unga aka akpea.

²⁰ Bɔr angwē imesa aka akɔng akan adziira unga, unga asoka na azērḥā atsiā ru utepa. Unum uvaa unga nu Ubarnaba azĩmbɔ Udarbe.

Ibvui iba Uantakiya aki Usuriya

²¹ Umbɔ adzowe Isarhe Iyiki Ize ru utepa na akpo angwē imesa arherhe. Mɔce umbɔ abvui azĩmbɔ Urhistira, nu Uikoniya nu Uantakiya aki Upisidiya,

²² afituwe angwē imesa ha umbɔ adēē aker ri imangmangmbɔ hā. Agɔr age, <<Awu ufang umen iki ihwa uver urherhe ni idərhi ikpo itsi Iyerhe Unum.>>

²³ Uburhu nu Ubarnaba asenge umbɔ akakū ukpui abika adɔsa, nggu ikpem igha ubin nu ifen-Num umbɔ aka ayeɽuwe umbɔ ru Uteijee, uwuruwi umbɔ aka awe ri imangmang ru unga.

²⁴ Amaa uzērḥā adɔsa udika abi Upisidiya, aba atsi abi Upamfirhiya,

²⁵ umbɔ aka adūwā Arherhu-Num ru Uperga, mɔce umbɔ azĩmbɔ Uatarhiya.

²⁶ Adzeku Uatarhiya atsi ukhukhɔ amē abvui azĩmbɔ Uantakiya, anangke umbɔ aka abee iwembɔ imimutu Unum ri itserye umbɔ aka atō amaa.

²⁷ Umbɔ aka azĩ atsi Uantakiya, umbɔ akɔng abika adɔsa asome kishoo ubinkpi Unum aka akorhe ru ubokmbɔ nu amenke umbɔ aka atsuruwe utsĩndi imangmang ra atsen abi Uyahuda igambɔ.

²⁸ Umbɔ aseɽ adermbɔ ru nggɔ ha nggu angwē imesa.

15

Abi udzpurhe Urusharhima

¹ Aner abɔɔ adzeku Uyahudiya aba ru Uantakiya anu imesuwe abika adɔsa age, <<Umbɔ aba asi isorhuwambɔ umbi usorhe ru nyaki Íkpem Umusa iki iwe, umbi asi íkpombi ififorh.>>

² Awu uning akarḥārḥā umbɔ Uburhu nu Ubarnaba aka akorhe nggu aner ha ra arherhe akere. Nggee umbɔ aseng umbɔ Uburhu nu Ubarnaba nu abɔɔ umbɔ azĩ Urusharhima ra abi itser Uyesu nu akakū abika adɔsa ri itsi arherhe ha.

³ Abika adɔsa ha azĩ adene umbɔ azĩmbɔ, na adɔsa udika abi Ufinikiya nu aki Usamariya, umbɔ asom arherhe atsen abi Uyahuda aka adzipa azĩ ru Unum. Arherha akere atsu abika adɔsa kishoo agom anggɔm akarḥārḥā.

⁴ Ivangye umbɔ aka azĩ atsi Urusharhima, abika adɔsa nu abi itser Uyesu nu akakū ayei umbɔ, Uburhu nu Ubarnaba asome umbɔ kishoo ubinkpi Unum aka akorhe ra abokmbɔ.

⁵ Bɔr abika adɔsa abɔɔ abika awu ru ugber uwu abi Ufarisi asok adēē na age, <<Awu ufang abi imangmang ra atsen umbɔ asorhuwe umbɔ usorhe na adɔsi íkpem Umusa.>>

⁶ Abi itser Uyesu na akakū akɔng arherha arherhe ri itsi arherhe ha.

⁷ Umbɔ aka amaa uning akarḥārḥā, mɔce Ubitru asok adēē na agɔr umbɔ age, <<Umbi angwēmen, umbi ahwengmbi rimɔɔ Unum aseng umum ru umbi age atsen abi Uyahuda agū Isarhe Iyiki Ize ru ubokmum na awe ru imangmang.

⁸ Unum aka ahweng amen anera, adeyiwa age unga aka ayeisa umbɔ ri idzowe umbɔ Ipfu Isarsatange ru nyaka unga aka adzaa umen.

⁹ Unga asi iyotunga uge umen iwiwemen nggu umbɔ unga asaruka amenmbɔ ri imangmangmbɔ.

¹⁰ Nggee, awu use utsu umbi anu iviru Unum ri itsorhuwe abin aka amor ru atsi angwē imesa abere umen nu atesmen iki isi idēē itsāmen?

¹¹ Ír! Umen ihweng uge awu imimuta Uteijee Uyesu ngge inu iforha umen, ru nyaka ngge iki iforhe umbɔ.>>

¹² Kishoo ikikɔng anera inū ukutata na akpeto ru Ubarnaba nu Uburhu umbɔ aka asɔme umbɔ abin idzeu nu igbigbaye Unum aka akorhuwe atsen abi Yahuda ru ubokmbɔ.

¹³ Ivangye umbɔ aka amaa arherhe ha, Uyaku age, <<Umbi angwɛmɛn, aka akpeto ru umum.

¹⁴ Usiman asɔma umɛn ikikorhu Unum unga aka atirha aseng abɔɔ ra atsen abi Yahuda umbɔ awu abinga.

¹⁵ Akere ha awu uku kpengkpeng nggu arherhe abika asɔm Arherhu-Num. Umbɔ aka atseng age,

¹⁶ << Akere ha aka imaa umum ibvui ibamum
iba idzin utsurha Udauda uku ugba.

Umun ibvui iberukū igbigbangge,
umum ibvui itarukū.

¹⁷ Nggee anera abika abɔr aka ibeea umum Uteijee,
nu kishoo atsen abi Yahuda umum iki iseng umbɔ awu abimum.>

Awu Uteijee uwuku ukorha abin hā arherhe arherhe akere.

¹⁸ Ahwɛngmbɔ akere ha ishaisha.

¹⁹ <<Nggee, aba awu inyīnyāmum, isi imɛngge umɛn ipare atsen abi Yahuda abika adzipa aba udiku Unum.

²⁰ Bɔr umɛn itsenge umbɔ ubvur isɔme umbɔ niba aghambɔ ubinkpi umbɔ aka aye ruwe ru ugberhe, use itoma-dak, nu atāi ijuɛye umbɔ aka ashīrhūwe urhɔka, use atāi adzirh.

²¹ Ubinkutsu aka avarhukumbɔ Īkpem Umusa ru ubɛn utepa ishaisha, na avarhumbɔ ra abā ifɛn-Nummbɔ ubɛn unum ukpuku uwosha.>>

Ubvur akakū uzī ru atsen abika adzipa

²² Mɔce abi itser Uyesu nggu akakū nu kishoo abika adɔsa, anyā azea umbɔ aseng anera ra adɔkambɔ adene umbɔ azī Uantakiya nggu Uburhu nu Ubarnaba. Umbɔ aseng Yahuda uwu umbɔ iki iyisa Ubarsabba, nu Usirha, ikivarhambɔ aka awu anggbaashi ra abika adɔsa.

²³ Nggu umbɔ adene ubvur uwure uwu utseng uge,

Abi itser Uyesu nu akakū abika adɔsa, angwɛmbi,

Uzī ra abika adɔsa atsen abi Yahuda ru Uantakiya, ra abī Usuriya nu
aki Ukirhikiya,
Ighwe.

²⁴ Umɛn igū abɔɔ adzeku umɛn asoyiwa amɛnmɛn nggu arherhambɔ,
adzunuwa umbi nggu ubinkpi umbɔ iki irherhe, asi iwea umɛn idene
umbɔ.

²⁵ Nggee umɛn iki ibema ni inyā azea umɛn iseng abɔɔ idene umbɔ aba
ru umbi nggu awerhamɛn umbɔ Ubarnaba nggu Uburhu,

²⁶ abirabɛ aka adzowe urhambɔ ri itsok Uteijeemɛn Uyesu Ukiristo ha.

²⁷ Nggee umɛn idene umbɔ Yahuda nggu Usirha aba ru umbi asɔma
umbi abin hā ra angwɛmbɔ umɛn iki itseng.

²⁸ Ipfa Isarsatangge nu umɛn inyā azea umɛn niba itsukamɛn umbi
imorye iki inangngge umbi, umɛn ikpurhi isɔma umbi abinke aka awu ufang.

²⁹ Umbi niba aghambi ubinkpi umbɔ aka aye ruwe nu agberhe, use atāi
ijuɛye umbɔ aka ashīrhūwe urhɔka, use itāi adzirh, use itoma-dak. Umbi aba
atsammbi atsimbi ra abin akere, umbi akorhe iyiki ize nukpɔ.

Aka azī uku utɔɔ.

³⁰ Umbɔ adene umbɔ itser ha abvui azīmbo Uantakiya, anangkɛ umbɔ aka
akɔng abika adɔsa adzowe umbɔ ubvur ha.

³¹ Ivangye anera aka avarhu ubvur ha, umbō agōm anggōm nggu itenamēn nu arherhe ififitaye umbō aka avarhe.

³² Uyahuda nu Usirha, umbō awu abika asōm Arherhu-Num, arherha arherhe ififita na afituwe abika adōsa nggu irhēm arherhe.

³³ Umbō aka amaa ivang iyōo umō, umbō adene abika adōsa azī nggu igūiben iyi ididōor ra abirabe aka adene umbō.*

³⁵ Uburhu nu Ubarnaba aseī adārhumōo ivang ru Uantakiya nu aner abōo arherhe aka amesuwe na adzowe isarhe Arherhu Uteijee.

Igigau Uburhu nu Ubarnaba

³⁶ Ivanga ukunjiir iki itōng Uburhu agōr Ubarnaba age, <<Uba umēn izīmēn ubēn iteuye umēn iki idzowe isarhe Arherhu Uteijee izi iyepa angwēmēn nu anapumēn, ni inyāni ubinkpi umbō iki ikorhe.>>

³⁷ Ubarnaba abee ikū nggu Uyohana, umbō iki iyisa Umarku, umbō azī urhōnga.

³⁸ Bōr Uburhu asi ikaiferhkō uge izengge umbō akūna unga, ubinkutsu, unga asi idēēnga nggu umbō ri itser ru Upamfirhiya.

³⁹ Uning igigau utsotsoramgbō, utsu umbō agaumbō. Ubarnaba akū Umarku umbō atsī ukhukhōo amē azīmō Usayifuru.

⁴⁰ Bōr Uburhu aseng Usirha umbō azīmō, abika adōsa afene umbō Uteijee unga atsu imimutanga idzeu umbō.

⁴¹ Unga adōsa udika abī Usuriya nu aki Ukirhikiya, afita abika adōsa.

16

Utimoti agbopu Uburhu nu Usirha

¹ Uburhu agbaashia aba Udarbe mōce na azī uteu Urhistira, anangke ungwē imesa uwōo itsoka igburh Utimoti. Uyanga awu una Uyahudiya uwuku ududōsa, bōr utenga awu utsa Uherhini.

² Abika adōsa ru Urhistira nu Uikoniya arherhi iyiki ize ri itsinga.

³ Uburhu abee ikū unga azī uzērḥā, nggee unga atsu umbō asorhuwe unga usorhe, ubinkutsu abi Uyahuda abi anang ḥā kishoo ahwēngmbō utē Utimoti awu utsa Uherhini.

⁴ Umbō aka azērḥā atsīrhī iteu, anu ideyiwe anera abinke abi itser Uyesu nu akakū ru Urusharhima, adeyiwe abika adōsa, adōsa ake.

⁵ Ngge itsu abika adōsa atoma awu akerketambō ri imangmang, nu irhēmō inū ititoma ubēn unuma.

Uburhu anyā izi Umakidoniya ri irhi

⁶ Uburhu nu awerhu uzērḥānga azī udika abī Ufirijiya na aki Ugarhatiya, ubinkutsu Ipfu Isarsatangge ikēnngge umbō idzowe isarhe Uteijee ru abī Uasiya.

⁷ Ivangye umbō aka aba atsī nu atsom abī Umisiya, umbō abee izi abī Ubitiniya, bōr Ipfu Uyesu ikēnngge umbō.

⁸ Nggee umbō adōsa udika abī Umisiya acipa azīmō uteu Utoruwa.

⁹ Nu untuuka Uburhu anyā irhi uner abī Umakidoniya aka adēē na ashōrhā unga age, <<Uma uba Umakidoniya uba uyika umēn.>>

¹⁰ Uburhu aka anyā irhi ha, kanying umēn ingbika abinmēn izīmēn Umakidoniya, ubinkutsu umēn inyā Unum unga ayisa umēn idzowe Isarhe Iyiki Ize ru umbō.

* 15:33 Abvur akōo aki itseng abok aki isha agōrke ikei uge, 34 bōr Usirha abee idēē umō.

Urhidiya awea ri imangmang

¹¹ Umen isok ru ukhukhoo amē idzeku Utoruwa uku urhirhiki izīmen Usamutarkiya. Unum uvaa umen itsīmen Uniyaforhi.

¹² Umen idze umō izīmen uteu Ufirhipi, ukpuku uwe anang isei abi Uroma uteu ukugonga ra abi Umakidoniya. Umen imaa inuma umō.

¹³ Ru unum ukpuku uwosha umen idzeka angwī utepa izīmen ru ubang azē, anangke umen iki itsar uge awu anang ifen-Num. Umen isei ni irherha arherhe ra akatserh aka akong umō.

¹⁴ Utsrh uwōō ra abika akpeto itsoka igburh Urhidiya, unga awu una uteu Utityatira anu igoyiwe atorho undzuna, uwuku udzowe igong ru Unum. Utejee ayanguwe amēnnga unga akpeto ru ubinkpi Uburhu aka arherhe.

¹⁵ Ivangye umbō aka asorhuwe unga ubōtisima nggu aner iyanga, unga ayisa umen izī ri iyanga age, <<Umbi aba abemumbi age umum iwu uwuku uwe ru imangmang ru Utejee, āka aba acipa ri iyamum.>> Unga aka agbiir amēnmen umen ibemumēn.

Agbang Uburhu nu Usirha ru ugborzī

¹⁶ Unum ukpōō umen izī ra anang ifen-Num ni igbopu una uwōō awu ugārā awuri ipfu iyiki ibewe iyi irhi. Unga aka isaka akposhuwe uhwek ru ateiyaanga akarhārā ri itser irhi ha.

¹⁷ Unga anu idōsu Uburhu nu umen, atsu ivum, anu igor age, <<Aberē awu agārū Unum Uwuku Ugong anu ideyiwa umbi utsindī uwuku ufōrh.>>

¹⁸ Anu ikorhe rimi inuma irheirhe utseku Uburhu agū avōm, na adzipa agor ipfu iyiki ibewe ha age, <<Unum itsu ungo ri itsok Uyesu Ukristo upfudzeka ru unga!>> Kanying ipfu iyiki ibewe ha idzeknge ru unga.

¹⁹ Ivangye ateiya una hā aka anyā utsindī ikpo uhwekmbō uku uborhmgbō, mōce umbō adzur Uburhu nu Usirha agbīrhā umbō azīmō ra anang izēe ra asu abi ijee.

²⁰ Umbō aka akūna umbō azī ra abika atsu uvau abi Uroma na age, <<Aner aberē awu abi Uyahuda, adēē isoyiwe amēn utepmen.

²¹ Anu imesuwa agbeyake aka asi imēke ri ikpemye umen abi Uroma iki iyei use umen idōsa.>>

²² Anera akong nu atsimbō Uburhu nu Usirha, abika atsu uvau atsuke anera atsimuwe atorhambō na akwer umbō.

²³ Umbō aka akwer umbō akarhārā amaa, atsuke umbō ru ugborzī, atsu uner idzeu angwēdzen na adzeu umbō.

²⁴ Unga aka ayei itsera, unga atsuke umbō ru unōrkang ugbora, atsuke adakmbō ru ukhōō.

²⁵ Ayoka ikō untuuka Uburhu nu Usirha afen-Num atsusa abom ikpoi Unum, abirabe umbō aka agbange ru ugborzī hā akpeto ru umbō.

²⁶ Kanying nggaa izizusa abī itsu atarh idzin ugbor uzī hā azusa. Kanying kishoo angwī ubā ugbor uzī atsuri, kishoo inyāwā iyiriyē umbō aka abow abi ugbora igarhe.

²⁷ Uner adzeu ugborzī hā aka azir ru urhō anyā angwī ubā agbora adēē iyem, unga awōor ikonnga abee ifere itsinga, ubinkutsu akaiferhko age abirabe umbō aka agbange ru ugborzī hā aka atīmō.

²⁸ Bōr Uburhu atsarhi irhaknga atsu ivum age, <<Niba unayikō itsingo! Umen abe kishoo iwu umō!>>

²⁹ Uner udzeu ugborzī hā agor umbō akū irhirhang aba, mōce unga asok ader atsi azang iwei ifer unga atararhu ra asu Uburhu nu Usirha.

³⁰ Mōce unga akūna umbō adzeka ra awiya na arhusa age, <<Umbi angg-baashi, umum ikorhu use aka awu ufang ni ikpo ififōrh?>>

³¹ Umbō agē, <<Uwe ru imangmang ru Utejee Uyesu, ungo uwuri ikpikpoō ififorh, ungo nu abi iyango.>>

³² Mōcē umbō arherhe Arherhe Utejee asōme unga nu abirabē aka awu ri iyanga kishoo.

³³ Ru untuuha ha ri ivang hā uner idzeu ugbor ha aka akūna umbō aži asorhe isōombō. Kanying unga nu abi iyanga kishoo asorhuwe umbō ubōtisima.

³⁴ Unga akūna umbō atsiā ri iyanga akowe umbō ubingha. Unga nu abi iyanga kishoo agōm anggōm ubinkutsu umbō kishoo awembō ri imangmang ru Unum.

³⁵ Ukpe uku usar, abika atsu uvau adene ambow ikow agē, <<Atsūwe aner abere.>>

³⁶ Nggee uner idzeu ugbor ha adeyiwe Uburhu agē, <<Abika atsu uvau agōr agē atsūwe umbi. Icēre aka adzek. Aži uku utōō.>>

³⁷ Bōr Uburhu agōr uner idzeu ugbor ha agē, <<Akwēr umēn ra asu anera na asi ivarhumbō arherhe, umēn abē iwu aner Uroma, na atsuke umēn ru ugborzi. Icēre umbō awuri itsūwe umēn ri iwōk? Īī, rinē! Uneke umbō aba nibikambō aba atsūwe umēn idzek.>>

³⁸ Ambow ikow ha aži asōme abika atsu uvau arherha akere ha. Abika atsu uvau aka agū agē Uburhu nu Usirha awu aner Uroma, iwei ifer umbō.

³⁹ Nggee umbō aba ashōrhā umbō Uburhu nu Usirha, atsūwe umbō, na adene umbō adzek ru ugborzi, na ashōrhā umbō ama adzek ru utepa.

⁴⁰ Ivangye umbō Uburhu nu Usirha aka adzek ru ugborzi hā, umbō abvui ažiombō ru iya Urhidiya, umō umbō aka akōng nggu abika adōsa na afituwe umbō. Mōcē umbō abōrukumbō utepa.

17

Uburhu nu Usirha ru Utasarhonika

¹ Uburhu nu Usirha aka azērhā adōsa udiku iteu Uamfiporhi nu Uafirhoniya, aba atsi uteu Utasarhonika, anangke ubā ifen-Num abi Uyahuda uku uwe.

² Ru nyaku Uburhu aka abayi, atsi ru ubā ifen-Num hā, inum iyiki iwiwosha itaar umbō aka anu irhisi itseng Arherhu-Num nggu umbō.

³ Unga anu isōme umbō na adeyiwe umbō idzidzerhe agē awu ufang Ukristo aka ihwa uver na asoku udzak. Uburhu agōr umbō agē, <<Uyesu ha umum iki inu indeyiwa umbi unga awu Ukristo.>>

⁴ Abōō abi Uyahuda abemumbō arherhe Uburhu nu Usirha, nu arherhe abi Uherhini abika agū iwei Unum nu akatserh akagōng atomi itsi nggu umbō.

⁵ Bōr abi Uyahuda abikase agū unyēē, umbō akōng awe ugbau ra atsiñdī, umbō aka akōng kishoo ahwita abi utepa. Akū avōm atsi ri iya Ujason abee Uburhu nu Usirha abee ikūna umbō adzeka ra anera.

⁶ Bōr umbō aka asi inyāmbō umbō, umbō adarhu Ujason nu abika adōsa abōō akūna umbō ažiombō ra asu abi ijee utepa, atsuyi ivum agē, <<Aner abere abika asoyi amen uben ananga ru upfung nggabē aka abambō nggimi.

⁷ Ujason ayei umbō akū atsi ri iyanga. Kishoo akpēmbo idōsi ikpem Ukaisar, anu igōr agē uyerhe uwōō, itsoknga igburh Uyesu.>>

⁸ Umbō aka agū rimi, anera nu abi ijee utepa agū avōm akarhārāhā.

⁹ Mōcē umbō atsu Ujason na anera abōō afai uhwek na aneke umbō ažiombō.

Uburhu nu Usirha ru Ubiriya

¹⁰ Utsuu uku ufin abika adōsa adene Uburhu nu Usirha ažiombō Ubiriya. Umbō aka aži atsi umō, umbō atsi ru ubā ifen-Num abi Uyahuda.

11 Abi Ubiriya awu ra amēn akika agū arherhe ha anangmbō abi Utasarhonika, ubinkutsu ayei arherhe ha aboka avaa avaa. Anu itsu asumbō ri itseng Arherhu-Num uben unuma abee inyā ubinkpi Uburhu aka arherhe uwu idzidzerhe.

12 Abi Uyahuda arherhe awe ru imangmang, nu abi Uherhini, akatsēr abika agōng nu ikei akatsak.

13 Bōr abi Uyahuda ru Utasarhonika aka agū agē Uburhu adēē idzowe isarhe Arherhu-Num ru Ubiriya, umbō asok azīmbō umō ikei. Umbō aka azī atsi, ahwita anera asoyiwe amēnmbō.

14 Kanying kanying abika adōsa akū Uburhu azī ru ubang ukau azē akagōng, bōr Usirha nu Utimoti aseimbō ru Ubiriya.

15 Abirabē aka azī adene Uburhu akūna unga azī atsi mbō Uatina. Abvui aba akū nggu itser Uburhu aka adene umbō ugē Usirha nu Utimoti aba akpo unga iki ifefetem.

Uburhu ru Uatina

16 Uburhu aka adēē adzeu umbō ru Uatina, amēnnga aghong akarhār hā unga aka anyā utepa nggu agberhe arherhe.

17 Nggee unga aka isaka arherha arherhe ru ubā ifēn-Num nggu abi Uyahuda nu abi Uherhini abō abika agū iwei Unum, ikei uben unuma unga iki irherha arherhe nggu abirabē unga iki ikpo ra anang izē.

18 Rimi hā ikei abi ifēr hō itsoi umbō iki iyisa Uabikuriya nu Usitokiya anu irherha arherhe nggu unga. Abō arhusa agē, <<Uwērē uner ugbugbewa uwurē abee igōr agē use?>> Abō agē, <<Awu uner uwuku udzowe isarhe anum abō abī akase.>> Ubinkutsu umbō arherhe rimi Uburhu anu idzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Uyesu, nu isok ra akpe.

19 Mōcē umbō akūna unga azīmbō udzēpurhe anang ikikōngyē umbō aki iyisa Igū Uarasa agōr unga agē, <<Uba udeyiwa umēn imesa iyiki ifa iye ungo uku unu imesuwe.

20 Ungō ukū itsen arherhe ake atsi ra atomēn, umēn ibee ihwēng agbena.>>

21 Kishoo aner Uatina nu atsen abika aseī umō, anyangi ivangmbō asi ikorhumbō ubin bōr anu irherhe na agosha abin aka afa.

22 Uburhu asok adēē ra asu ikikōnga, na agē, <<Umbi aner Uatina! Umum inyā umbi awu abika abema agbeyi akarhār hā nu afēna kishoo.

23 Ubinkutsu ivangyē umum iki izēr hā imaa utepa umum inyāmum abinke umbi iki idzowe igōng nu ake, ikei umum inyāmum ubeu idēm anummbi nggu itseng iki igōr igē, <UZĪ RU UNUMWI UMBŌ AKA ASI IHWENGMBŌ> Ubinkpi umbi aka asi ihwēngmbi na adzowe igōng ru ukpō, awu unga umum iki inu ideyiwa umbi.

24 <<Unumwi aka amunu upfung nu kishoo abinke aka awu umō awu Utejee afā nu abī na asi iseisa ra aya-Numkē anera iki idzin.

25 Unga asi ibeenga anera ayike unga, asi ibeenga ubin, ubinkutsu, awu unga adzowe anera kishoo urhe nu uwoyi nu abina kishoo.

26 Awu ru unera unying unga aka amunu idūa kishoo, agē umbō aseī ra ananga kishoo ru upfung, unga angwē ivangyē umbō aka iseī atsi nu inangyē umbō aka iseī.

27 Unum akorhe rimi ngge itsū anera ibee a unga, na awuri ima abār hā azīmbō ru unga, na awuri ikpombō unga. Idzidzerhe, asi idera nggu uben unera ru umēn.

28 <Ubinkutsu, iwu ru unga umēn iki iwe ru urhe, ni izēr hā, ni ibek.> Ru nyaka abika atseng ambommbi abō aki igōr agē, <Umēn iwu unangnga.>

²⁹ <<Ngge iki iwe uge umen iwu unang Unum, asi imēē umen ikaiferhko uge Unum awu ru uzirhzī uzinarhi use uazurhfa use atarh, ubinkpi unera iki ikorhe ri itsoinga.

³⁰ Ri iyi isha Unum asi ibeenga idzowe anera uver ihwihweng iki ishingge ru umbō, bōr icere unga atsu anera kishoo uben ananga umbō adzipa.

³¹ Ubinkutsu unga aka angwēē unumkpi unga aka iba atsu uvau iyi idzidzerhe ru upfunga ru ubok uwōō unga aka aseng. Unga aka adeyiwa arherhe ha iwuri iwe rimi ra anera kishoo ri isoyiwe uner ha ra akpe.>>

³² Ivangye umbō aka agū arherhe isisok ra akpe, abōō acata, bōr abōō age, <<Umen ibee ibvui igū ubinkpi ungo uku irherhe ra arherha akere.>>

³³ Awu umō Uburhu aka abōre umbō.

³⁴ Bōr abōō ukunjir agbopa nggu Uburhu awe abi imangmang. Ru umbō ha awu Udiyonisiyu, uner itser ru udzpurhe, nu utserh uwōō itsoka igburh Udamari, na abōō nggu umbō.

18

Uburhu ru Ukorinti

¹ Akere ha aka amaa, Uburhu abōruka Uatina na azīā Ukorinti.

² Nggōō ha unga aka agbopa nggu utsa Uyahuda uwōō itsoka igburh Uakirha, unga awu uner abi abī Ufontu. Unga nu utsenga Ubiriskirha anai idzeka abī Uitarhiya, ubinkutsu Ukarhauidiyu atsu abi Uyahuda kishoo adzembō ru Uroma. Uburhu azī inyā umbō.

³ Ubinkutsu itsermbō iwu unying iyiki isōr utenti, mōce unga aseisa umbō atō itser urhōnga.

⁴ Uben unum ukpuku uwosha Uburhu atsīā arherhe ru ubā ifen-Num abee igbiir amen abi Uyahuda na Atsen abi Uyahuda.

⁵ Ivangye umbō Usirha nu Utimoti aka adzeku Umakidoniya aba, Uburhu adzowe ivanga kishoo ri idzowe isarhe, adekuwe abi Uyahuda age Uyesu unga awu Ukiristo.

⁶ Bōr abi Uyahuda aka asi ibemumbō na irhena unga, unga azusu uzurhu ra atorhanga agōr umbō age, <<Adzirhmbi awu ra atsimbi! Umum ishimum ru uvau. Icere umum iwuri izi ra Atsen abi Uyahuda.>>

⁷ Mōce unga asok azīā ri iya uwōō itsoka igburh Utitiyu Ujustu, uwuku udzowe igōng Unum. Iyanga iki ikhapa ru abā ifen-Num.

⁸ Ukiribu, unggbaashi ubā ifen-Num, awea ri imangmang ru Uteijee, unga nggu aner iyanga kishoo. Abi Ukorinti abōō arherhe aka agū unga awembō ri imangmang, umbō akorhuwe umbō ubōtisima.

⁹ Untsuuka nukpō Uteijee arherhe arherhe nggu Uburhu ru irhi agōr unga age, <<Niba ugūō iwei, udzowe isarhe, niba unuō ukutatata.

¹⁰ Ubinkutsu umum iwu nggu ungo, unera ashia aka itsu ubok akorhuwa ungo iferhe, anermum awu arherhe ru utepu ukpire.>>

¹¹ Nggee Uburhu ase i umō ameka nu utenga, amesuwe umbō Arherhu-Num.

¹² Ivangye Ugarhiyo aka awu unggbaashi abī Uakaya, abi Uyahuda agbopa atsimbō igamtsa nggu Uburhu akūna unga azīmō ru udzpurhe uku uvarha arherhe.

¹³ Agōr age, <<Utsak uwure atsu anera adzowe igōng ru Unum ru utsindīwi ikpem iki ikēngge.>>

¹⁴ Uburhu aka abee irherha arherhe, Ugarhiyo agōr abi Uyahuda age, <<Uda unga akorhu ubin ukpōō uku usi izekpō use ukpuku ubewe ri ikpem, umum igūmum na umbi.

¹⁵ Bər ngge iki iwu uning ru irhem, atsutsok nu Íkpemmbi, umbi aka azĩ arherhe amaa nibikambi. Umum ishimum ra amēn aka atsu uvau ri ikpũ abin akere.>>

¹⁶ Mōce unga awayika umbō ru udzēpurhe uku uvarha arherhanga.

¹⁷ Mōce umbō kishoo adzur Usostanu unggbaashi ubā ifen-Num, akwere unga ugwe ru udzēpurhe uku uvarha arherhe. Bər Ugarhiyo asi irhisa.

Ubiriskirha, Uakirha nu Uaporho

¹⁸ Uburhu ase ru uteu Ukorinti inuma irheirhe. Na aneke abika adōsa na atsi ukhukhō amē azĩmbō abi Usuriya, umbō Ubiriskirha nu Uakirha azĩ urhōnga nggu unga. Bər uyirhkpi unga aka ayirh utsu umbō akone itsinga ru uteu Ukankirya unga adōrha azĩ.

¹⁹ Umbō aka azĩ atsi ru Uafisa, umō Uburhu aka abōre umbō Ubiriskirha nu Uakirha. Unga atsiā ru ubā ifen-Num arherha arherhe nggu abi Uyahuda.

²⁰ Ivangye umbō aka ashōrhā unga ama adārhā nggu umbō, unga asi ibemunga.

²¹ Bər unga aka awuri ibōre umbō, unga abemuwe age, <<Umum ibvui inbamum ru umbi Unum aba abemunga.>> Mōce unga atsi ukhukhō amē adzeka ru Uafisa.

²² Unga aka acipa ru uteu Ukaisariya, unga afūā ighwe abika adōsa ru Urusharhima, mōce unga acipa azĩā uteu Uantakiya.

²³ Unga aka adārhā amaa ru Uantakiya, Uburhu asok atsi rhā ra abĩ Ugarhatiya na abĩ Ufiriyya, adōsu ititeu ayike angwē imesa adēē aker.

²⁴ Ivang hā utsa abi Uyahuda uwōo itsoka igburh Uaforho, aba ru Uafisa. Unga awu uner uteu Uarhezkandiriya ru Umasar. Unga ahwēnga arherhe afina na ahwēng itsēng Arherhu-Num akarhār hā.

²⁵ Aka amesukumbō unga ru utsĩndĩ Utejee, unga aka isaka anyar asunga arherhe uku urhirhiki ri itsi Uyesu, bər unga akpurha ahwēng ubōtisima Uyohana.

²⁶ Unga atirha adzowe isarhe nggu ikernga kishoo ru ubā ifen-Num. Umbō Ubiriskirha nu Uakirha aka agũ arherhanga, umbō akūna unga azĩmbō ri iyambō na atoma adēyiwe unga utsĩndĩ Unum.

²⁷ Ivangye Uaporho aka abee izĩ abĩ Uakaya, abika adōsa afituwe unga na atsenge ubvur ra angwē imesa ru Uakaya umbō ayei unga. Unga aka azĩ atsi umō unga amēna ayike abirabe aka awe ru imangmang ru Unum ru ubok imimuta.

²⁸ Ubinkutsu unga ananga abi Uyahuda ra asu anera nggu ijee arherhe akarhār hā, adēyiwe umbō ri itsēng Arherhu-Num age Uyesu unga awu Ukiristo.

19

Uburhu ru Uafisa

¹ Ivangye Uaforho aka awu ru Ukorinti, Uburhu azērhā ru utsĩndĩ abĩā azĩ atsi Uafisa, umō unga akpo angwē imesa abōo.

² Arhusa umbō age, <<Umbi ayeimbi Ipfu Isarsatangge ri ivangye umbi aka awuri imangmang?>> Umbō agor unga age, <<Íĩ, umēn isi igūmēn uge Ipfu Isarsatangge iwengge.>>

³ Nggee Uburhu arhusa age, <<Asorhuwa umbi ikpũ ubōtisima uwukusong rimi?>>

Umbō age, <<Ikpũ ubōtisima Uyohana.>>

⁴ Uburhu age, <<Ubōtisima Uyohana uwe uwu idzidzipa. Unga adēyiwe anera umbō awe ru imangmang ru uwuruwi aka iba ru undzingnga, awu unga hā awu Uyesu.>>

⁵ Umbō aka agū rimi, umbō asorhuwe umbō ubōtisima ri itsok Utejee Uyesu.

⁶ Ivangye Uburhu aka atsorhuwe umbō abok, Ipfu Isarsatangge icipuwangge nu umbō, umbō atsīmbo irherha arherhe ri idū iyikise na asōm Arherhu-Num.

⁷ Umbō kishoo ayombō inera usōkdūmēn.

⁸ Uburhu atsi ru ubā ifēn-Num adzowe isarhe nggu ikeramēn afēē ataar, anu arherhe na agbiir amēnmbō aba ra arherhe Iyerhe Unum.

⁹ Bōr abōō abi itsi iki iker akpēmbo iwe ru imangmang, na arherhe iyiki ibewe ru Utsindī Utejee ra asu anera. Nggee Uburhu abōruka umbō, na akū angwē imesa azī amesuwe umbō ubēn unuma ru ubā imesa Utiranu.

¹⁰ Akere ha anu ikorhe rimi utseku imēka ivaa, ngge itsu kishoo abi Uyahuda nu abi Uherhini abika aseī ra abī Uasiya agū Arherhu Utejee.

¹¹ Unum anu ikorha abin idzeu akōō awuweke ru ubok Uburhu,

¹² utseku umbō aki ikū ushanga atorho nu atorhi itser iye iki ibanga unga akū azī ru abi irhārha akerhe, nu ipfu iyiki ibewe ikei ibōrukunge umbō.

¹³ Abōō abi Uyahuda abika azērha atsīrhī iteu atsusuwe ipfu iyiki ibewe abee ikū itsok Utejee Uyesu akorhe rimi hā. Agōr age, <<Umum itsū umbi ri itsok Uyesu, Uburhu aka adūwā, āka apfu adzek.>>

¹⁴ Angwē Usikeba utōōva uner Uyahudiya ateiya abika adzowe idēm-Num nuwō, anu ikorhe rimi hā.

¹⁵ Unuma nukpō ipfu iyiki ibewe igōr umbō igē, <<Uyesu umum ihwēng unga, umum ikei ihwēng Uburhu, umbi awu umbō ungaa?>>

¹⁶ Mōce uner ha aka awuri ipfu iyiki ibewe ha ater isha afūā nu umbō atōnga ikermbō kishoo. Akwer umbō adzek igbīrhī ri iya ha atī nggu isisōō.

¹⁷ Ivangye kishoo abi Uyahuda nu abi Uherhini abika aseī ru Uafisa aka agū ubinkpi uku ukorhe, iwei ifer umbō kishoo, umbō adzowe igōng ru itsok Utejee Uyesu.

¹⁸ Arherhe abika awe ru imangmang aba akū angwīmbo asōm itser iyiki ibeweyē umbō aka akorhe ru awiya.

¹⁹ Anera arherhe abi igoka akarha abvurmbō akpīwe ra asu anera kishoo. Uhwek abvur ha utsīkpō ishāa imang uazurhfa anaka agōnga isōka itōō (50,000).

²⁰ Ru utsīndī hā Arherhu Utejee aka adzek atērha akarhārha nggu ijee.

²¹ Akere ha aka akorhe kishoo amaa, Uburhu abee izī Urusharhima, awuri izērha atōng udika abī Umakidoniya nu aki Uakaya. Age, <<Umum iba izī itsī imaamum nggōō ha, awu ufang umum izī iyepa Uroma ikei.>>

²² Unga adene abika ayike unga ikivarhambō, Utimoti nu Uarastu, azīmbo Umakidoniya, unga iganga aseī ivanga ukunjiir ra abī Uasiya.

Ubvun ru Uafisa

²³ Ivang hā iki iyo ubvun uku ugōng usomgbō ra abika adōsu Utsīndī hā.

²⁴ Uner unai uwōō itsoka igburh Udimitiriyu, uwuruwi aki ikū uazurhfa anak azirhzi iya ugberhe Uartemi. Unga nu abi itsernga akposhu uhwek ri itsermbō ha akarhārha.

²⁵ Unga akōng umbō, nu abika atō ikpū itser ha, na age, <<Umbi anermēn, āka ahwēng uge nggu itser iyere umēn iki ikpo abin.

²⁶ Umbi anyāmbi na agūmbi asi iwea ri nggimi ru uteu Uafisa ukpekū, abī Uasiya kishoo abor ukunjiir, Uburhu uwure aka igbiite amenmbō na anu igor age anum abe umbō iki ikū abok agbisha asi iwembō anum.

²⁷ Ighighong iwe asi iwea igba abī itsermen ukpekū, bor iya-num nggaa Uartemi awuri itsu ike ishike ru ugarh, nu Uartemi nibikanga, umbō iki idzowe igong ra abī Uasiya nu upfunga kishoo, awuri ishia ri igong.>>

²⁸ Ivangye umbō aka agū rimi, avom afer umbō akarhārā, umbō atirhi itsarhi irhakmbō age, <<Igong iwe nggu Uartemi aki Uafisa!>>

²⁹ Kanying utepa kishoo udzunukpō. Agbīrhū Ugayu nu Uaristaku, aner Umakidoniya, abirabe aka awu awerhu uzērhu Uburhu. Anera kishoo atī azimbō ra anang ikikōnga.

³⁰ Uburhu abee itsī ra anang ikikōnga, bor angwē imesa akenmbō unga.

³¹ Anggbaashi abōō ra abī Uasiya, abirabe aka awu awerhu Uburhu, adene itser ashārā unga age unga niba atsiā ra anang ikikōnga.

³² Anera aka akong umō adzunumbō, abōō asi ihwengmbō ubinkpi uku utsu umbō akong. Abōō atsarhi irhakmbō arherhe arherhe, abōō anu irherha akimbō awuweke.

³³ Abi Uyahuda ayiru Uarhezkanda ra asu abōō ri ikikōnga unga atsu ivum abee unga arherha arherhe. Unga aberu uboknga umbō anukutata ru unga ikaa itsinga ra anera.

³⁴ Bor umbō aka ahweng age unga awu utsa Uyahuda, umbō atsarhi irhakmbō kishoo age, <<Igong iwe nggu Uartemi ukpu Uafisa.>> Akorhe rimi ayombō akara avaa.

³⁵ Bor uner itseng utepa atsu umbō anukutata, na age, <<Umbi aner Uafisa, upfunga kishoo usi ihwengkpō uge uteu Uafisa ukpuku udzeu iya nggaa Uartemi, nu asarkasar utarh ha uku udzeka afā uba ugba?

³⁶ Iki isi iwengbe ubin itseyi nggu abin akere, imēngge umbi adōr amenmbi niba azangmbi.

³⁷ Nggaye anerabe umbi aka akū aba nggimi, asi ivumbō ivēu ra aya-num, asi irhenumbō unummen Uartemi.

³⁸ Bor Udimitiriyu nu awerhi itsernga aba awembō ru ubin ukpuku ughong amenmbō nggu uben unera, udzēpurhe ukpuku uvarha arherhe ukpi ut-surire, ikēi abika atsu uvau, adēē azī atsumbō arherhe ri itsimbō.

³⁹ Aba awu ubin ukpōō umbi aka abee, āka ahweng uge awuri irherha ake ru udzēpurhe ukpuku uvarha arherhe.

⁴⁰ Ngge iki iwe rimi, igbaigba iwe ru umen, ubinkutsu awuri itsumbō arherhamen ri isoyamen irherē, ni isi idēē isōmmen awu use utsu isoyamen hā. Ni isi itsengamen awu use utsu isoyamen hā.>>

⁴¹ Unga aka arherhe rimi amaa, na asoyika ikikōnga.

20

Uburhu abvui azī Umakidoniya ru Uherha

¹ Ivangye isoya amen hā iki idōr, Uburhu ayisa angwē imesa ha, unga aka amaa ifituwe umbō, aghwe umbō unuma na aziā abī Umakidoniya.

² Unga aka azērā ri inang hā, arherhuwe irhem irheirhe iyiki ififita ra anera, na amasha atsiā abī Uherha.

³ Umō unga aseī afēē ataar, na abee itsī ukhukhōō amē azī abī Usuriya, na agū uge abi Uyahuda aka adzeu abee ikorhe iyiki ibewe nggu unga ri ivang hā, nggee unga abvui adōsu udiku Umakidoniya.

⁴ Abika azī nggu unga awu Usopata ungwē Upuru aka adzeku Ubiriya, Uaristaku nu Usakundu aner Utasarhonika, nu Ugayu uner Udarbe, nu Utimoti ikēi, nu Utikiku nu Uturofimu aner abī Uasiya.

⁵ Aner abere agbaashia asok azimbō idzēu umen ru Utoruwa.

⁶ Bōr umen itsī ukhukhō amē ru Ufirhipi umbō aka amaa Irhowa Uborodi Ukpuku Usheru Uguga, umen imaa inuma itōō ni ikpo umbō ru Utoruwa. Umō umen isei inuma utōōva.

Uyutiku asok ra akpe

⁷ Ru unum inggbaashia ri inuma utōōva umen ikōng itsōku uborodi. Uburhu adzowe isarhe ru umbō, unga abee isisok ukpe unum uvaa, adēē adzowe isarhe utseku ikō untsooka.

⁸ Atseu irhirhang awu arherhe ru ubā afā hā umen iki ikōng.

⁹ Ungwēdzem uwōō itsoknga igburh Uyutiku, aseī nu angwī ugba, agbēu urhō ri ivangye Uburhu aka anu idzowe isarhe iyiki ider. Urhō uku unyangu Uyutiku, unga ashōr ri iya afā ugber uwu untaar aba agba umbō ashupa unga ukoma.

¹⁰ Uburhu acipuwa nu abī, aba agbapfu nu ungwēdzem hā na akarha unga awuma na age, <<Niba agūmbi ighong. Awu nggu urhenga!>>

¹¹ Mōce unga abvui afūā ni iya afā. Unga atsōku uborodi, atāi, na adēēnga arherhe utseku ukpe uku usar, unga aziā.

¹² Umbō akū ungwēdzem hā azimbō nggu urhenga, na akpo idōngamen akarhārha.

Uzēr hāmbō adzeku Utoruwa azī Umirhetu

¹³ Umen isō izīmen ru ukhukhō amē, umen idzur udī izīmen Uassu. Umen itsar ishupu Uburhu umō, ubinkutsu unga avarhe rimi ri inggbaashia, unga aka azēr hā na adak azī.

¹⁴ Unga aka akpo umen ru Uassu, umen ishupa unga izīmen Umitirhen.

¹⁵ Unum uvaa umen izēr hā ru ukhukhō ība itōng ifen Ukiyo. Unum untaar ikēi umen igar izī Usamo, unum unaa umen itsī ru Umirhetu.

¹⁶ Uburhu asi ibeenga itsī ru Uafisa utsur ivanga imaangge ru Uasiya, azang abee itsī ru Urusharhima, ngge iba imēngge, ru unum irhowu Upen-tiko.

Uburhu aghwe ungbaashi nu akakū ididōsa

¹⁷ Awu ru Umirhetu, Uburhu aka ayisa akakū ri ikikōng abika adōsa ru Uafisa.

¹⁸ Ivangye umbō aka aba atsī, unga agōr umbō age, <<Umbi ahwēngmbi ikpū isiseimūm ri ivanga kishoo umum iki iwu nggu umbi, udzur ru unumkpi umum iki itsī ra abī Uasiya.

¹⁹ Umum itō itser Utejee nggu ididōr akarhār hā nu anyī. Nu ngge iki iwe uge abi Uyahuda atsu umum ayetnum nggu andeya.

²⁰ Umbi ahwēngmbi umum isi ibvurmum angwī ri īdzaa umbi kishoo isarhayē iki iyika umbi bōr umum imesuwa umbi ra ayambi nu awiya ikēi.

²¹ Umum isēmum abi Uyahuda nu atsen abi Uyahuda uge awu ufang umbō adzipa aba ru Unum na atsu amēnmō ru Utejeemēn Uyesu.

²² <<Nu icere, Ipfu-Numye iki iyira umum iwuri izī Urusharhima, isi ihwēng ubinkpi iki ikorhe nggu umum umō.

²³ Umum ikpurhi ihwēng uge uben uteu Ipfu Isarsatangge iki igbiitangge atomum uge ugborzī nu uver ukpō udzēu umum.

²⁴ Bɔr umum isi inyā urhɛmum uwɛkpɔ ubin. Umum ikpurhi ibee imaa itseryɛ Utejee Uyesu aka adzaa umum, idekuwe arherhe Isarhe Iyiki Ize iyi imimutu Unum.

²⁵ <<Icɛɛ umum ihwɛng ubɛn unera ru umbi umum iki izɛrhā idūwā isarhe Iyerhe Unum, asi inyāā asumum ikei.

²⁶ Nggee, umum idɛyiwa umbi irherɛ ugɛ, umum ishimum ru uvau adzirh anera kishoo.

²⁷ Ubinkutsu, umum isi ibvurmum angw̃mum ri isɔma umbi kishoo abinke Unum aka abee.

²⁸ Àka adzɛu atsimbi nu kishoo ukpui abika adɔsa, Ipfu Isarsatangge iki itsū umbi awu anggbaashimbɔ. Àka adzɛu abika adɔsu Unum, abirabɛ unga aka akū adzirh Ungw̃ɛnga agoi.

²⁹ Umum ihwɛngmum ĩba isokū, ĩjui ngbako iwuri itsĩngge ru umbi isi ĩnekūngge ukpui idɔi ha.

³⁰ Abɔɔ ru umbi asok adɛɛ idzidzunuwe idzidzɛrhe ha abee igbiir amɛn angw̃ɛ imesa azĩ ru umbɔ.

³¹ Nggee àka adɛɛ adzɛu! Àka ayita ugɛ imɛka itaar nu utsuu na atenum umum isi ibvurmum angw̃mum ri isɛm umbi kishoo nggu anyĩ.

³² <<Icɛɛ umum iyɛruwe umbi ru Unum. Àka aneke urhɛm imimutanga ngge idɛɛ idzin umbi ni idzaa umbi ukam ru abirabɛ aka awe asarkasar kishoo.

³³ Umum inasi igūmum unyɛɛ uhwɛk unera use atorhanga.

³⁴ Umbi nibikambi ahwɛngmbi umum ikū abokmum itɔ itser ifai itsūwāmum nu iyi abirabɛ aka awu nggu umum.

³⁵ Ra abina kishoo umum iki ikorhe, umum idɛyiwa umbi ugɛ awu ufang umbi atɔ ikpū itser iyiki itso ha ayike abika asheri iker, na ayita Arherhu Utejee Uyesu aka agɔr agɛ, <Idzidzowe iwe ru idorh inangngge iyiyɛi.> >>

³⁶ Ivangyɛ unga aka irherhe rimi, unga atararhu nggu umbɔ kishoo na afɛn-Num.

³⁷ Umɔ umbɔ kishoo aciɛ akpe na awumu Uburhu na ashor unga.

³⁸ Ubinkpi uku utsu amɛnmɔ aghong akarhārhā, awu arherhakɛ unga aka arherhe ugɛ umbɔ asi ibvui anyāmbɔ asunga ikei. Mɔcɛ umbɔ azĩ adene unga nu ukhukhɔ amɛ.

21

Uburhu ru Urusharhima

¹ Ivangyɛ umɛn iki ibɔre umbɔ, itsĩ ukhukhɔ amɛ izĩmɛn Ukosi. Unum uvaa umɛn izĩmɛn Urod, idzek umɔ izĩmɛn Upatara.

² Umɛn iki ikpo ukhukhɔ amɛ uwuku uzĩ abĩ Ufinikiya, umɛn itsĩ izĩmɛn.

³ Umɛn iki itirhi inyā Usayifuru, umɛn itɔng udiku unɔrmgbɔ, umɛn izĩmɛn Usuriya. Umɛn icipa ru Utaya, ubinkutsu ru ukhukhɔ amɛ umɛn ucipuwe abinke.

⁴ Umɛn iki ikpo angw̃ɛ imesa umɔ, umɛn isei umɔ inuma utɔɔva. Mɔcɛ ru ubok Ipfu-Num umbɔ adɛyiwe Uburhu unga niba azĩā Urusharhima.

⁵ Bɔr ivang iyiki isisokmɛn iki iwe, umɛn iso idɛɛmɛn uzɛrhāmɛn. Angw̃ɛ imesa kishoo nu atsɛmbɔ nu awɛkacimbɔ akūna umɛn azĩ adena nu undzing utepa. Mɔcɛ umɛn iki itar arhu nu ubang ukau ukugong ni ifɛn-Num.

⁶ Umɛn ighwe unuma ra adɔka imaa ni itsĩ ukhukhɔ amɛ, umbɔ abvui azĩmbɔ ra ayambɔ.

⁷ Umen itsīmen uzērḥāmen idzeku Utaya, itsīmen Utorhemayi, umō umen iki ighwe ighwe nggu angwēmen nu anapumen, umen imaa unuma unying nggu umbō.

⁸ Unum uvaa umen isok izīmen Ukaisariya. Umen itsī isei ri iya Ufirhibu uwuku udzowe Isarhe Iyiki Ize, unying ru umbō utōva ha umbō aka aseng umbō ayike abi itser ru Urusharhima.

⁹ Unga awu ra anakatserḥ anaa aka anasi ipfunumbō awu abika asōm Arherhu-Num.

¹⁰ Umen iki imaa inum iyō umō, uwuku usōm Arherhu-Num itsoka igburh Ugabu, adzeka abī Uyahudiya aba atsi.

¹¹ Unga aka aba atsi, unga anyangu ikpōm Uburhu, abow adaknga na aboknga na age, <<Ubinkpi Ipfu Isarsatangge iki igor ige, <Rimine anggbaashi abi Uyahuda ru Urusharhima aka ibow uner ikpōm iyere, na atsuke unga ra abok Atsen abi Uyahuda.> >>

¹² Ivangye umen iki igū rimi, umen nu abi anang hā ishōrhū Uburhu unga niba aziā Urusharhima.

¹³ Mōce Uburhu age, <<Awu use utsu umbi aciu na adakuwe amēnmum? Umum iki igbishi imaamum, ibibow ukpekū isi iwengge ubin, bōr afere umum ru Urusharhima ri itsok Utejee Uyesu.>>

¹⁴ Umen iki isi idēē ikēnmen unga, umen inumen ukutata, ni ĩgor ige, <<Uneke ibibemu Utejee iwe.>>

¹⁵ Akere ha aka amaa umen ingbika abinmen izīmen Urusharhima.

¹⁶ Angwē imesa abō adzeku Ukaisariya aba adena umen, akūna umen azīmbo ru Umanason, uwuruwi umen iki icipa ri iyanga. Unga awu uner Usayifuru unying ra angwē imesa abi inggbaashia.

Uburhu aka atsi Urusharhima

¹⁷ Ivangye umen iki itsī Urusharhima, angwēmen nu anapumen ayei umen nggu ibibema.

¹⁸ Unum uvaa Uburhu nggu umen izīmen inyā Uyaku, nu kishoo akakū awu umō.

¹⁹ Uburhu aka aghwe umbō amaa, unga adeyiwe umbō agbēgbēra agbera abinke Unum aka akorhuwe Atsen abi Uyahuda ru ubok itserye unga aka atō.

²⁰ Umbō aka agū rimi amaa, umbō akpoi Unum, na agor Uburhu age, <<A ungwēmen, urhi unyā, irhe anaka agōnga abi Uyahuda asong abika awe ru imangmang! Kishoo atsu amēnmbō ri idōsi Īkpem!

²¹ Aka asōmukumbō arherhango, uge ungo umesuwe kishoo abi Uyahuda abika ase ri atsen abi Uyahuda umbō aneke Īkpem Umusa, ungo ugor umbō uge, umbō niba asorhukumbō usorhe ra awēkacimbo, use adōsa agbeyi abi Uyahuda.

²² Umen ikorhu ugusemen? Nggaye umbō awuri igūmbō age ungo uku ubango.

²³ Nggee ukorhu ubinkpi umen iki ideyiwa ungo, inera niyō inaa iwu nggu umen aka ayirh uyirh.

²⁴ Utsī ra anera abere, uzī umbō asare umbi ivanga unying ru ungo ufai uhwekmbō, ngge itsū umbō akone atsimbo. Rimi hā itsu uben unera awuri ihwēngnga uge kishoo abinke umbō aka arherhe ri itsingo asi iweke idzidzerhe, bōr awuri inyīnyāmbō ungo uku udōsi Īkpem.

²⁵ Atsen abi Uyahuda abika awe ru imangmang, umen iki itseng abvur ideyiwe umbō uge umen ibee umbō niba aghambō ubinkpi umbō aka aye ruwe

ru agberhe, use adzirh, asi itāimbō ijuεε umbō aka ashīrhū urhōkngge, asi itomumbō-dak.>>

²⁶ Unum untaar Uburhu akūna anera abεε umbō asare unga nggu umbō. Mōce unga atsiā ri Iya-Num, adeyiwe abika adzowe idεm-Num unumkpi uku utsufer isisarmbō. Ru unum hā uben unera ru umbō aka idzowe izūwū idεm.

Adzur Uburhu

²⁷ Inuma utōva ha iki iyo imimaa, abi Uyahuda abōō aka adzeka abī Uasiya anyā Uburhu ri Iya-Num. Umbō ahwita anera ri ikikōnga kishoo umbō adzur unga.

²⁸ Atsu ivum age, <<Umbi aner Uisrairha, āka ayika umen! Uner ha nuwi aki azērā amesuwe anera kishoo awe ru igamtsa ra anermen nu Ikpemen nu anang akere. Asi iwea akere ha ukpekū, bōr unga aka akū Atsen abi Uyahuda abōō atsiwā ru ufōm Iya-Num aba atsuke arhim ru usarkasar anang akere.>>

²⁹ Umbō age iwe rimi umbō aka anyāmbō Uburhu nggu Uturofimu, uner Uafisa, ru utepa. Umbō akaiferhkō age Uburhu unga akūna unga atsi ru ufōm Iya-Num.

³⁰ Uteu ha kishoo udzunukpō, anera asok atī aba akōng. Azī adzur Uburhu, agbīrhā unga adzek ru ufōm Iya-Num, umbō afōmukumbō angwī ufōma kanying.

³¹ Abee ifere unga nukpi, mōce isarhe izī itsīngge ru ukugōng abi iwa Uroma ige Urusharhima kishoo uku udzunukpō.

³² Kanying unga akarha abi iwa Uroma na ateyambō, atī azīmbō ri ikikōnga. Ivangye anera aka anyā ukugōng nu abi iwanga, umbō anakukumbō ikwεr Uburhu.

³³ Ukugōng abi iwa ha aba adzur Uburhu atsu umbō abow unga nggu inyāwā ivaa. Mōce na arhusa age, <<Unga awu ungāmō, na akorhu use?>>

³⁴ Ikikōnga itsuyi ivum igwarha arherhe, abōō age akere abōō age akōrō. Uteiya abi iwa ha aka asi idēē adzura usu arherhe ha igwarha arherhe irhēngge, unga atsu umbō akū Uburhu azīmbō aya abi iwa.

³⁵ Ivangye Uburhu aka aba atsi ru abeu angwī ivaa, abi iwa ashupa unga, umbō aka anyā anera abee ifere unga.

³⁶ Ikikōng anera iki idōsa umbō inū itsuyi ivum ige, <<Afere unga, afere unga!>>

Uburhu arherhe arherhe nggu ikikōnga

³⁷ Umbō aka akū Uburhu ayo itsī ra aya abi iwa, unga ashīrhā ukugōng abi iwa ha age, <<Kabōō ungo uma uneka umum irherha arherhe nggu ungo?>> Unga agōr unga age, <<Ungo uhwengo idū abi Uherhini?

³⁸ Asi iwea ungo uwu utsa Umasar ha isha uwuku ukū isoyamen uba akū anera anaka agōng anaa abika afer aner ukū azī ra arhum?>>

³⁹ Uburhu agōr unga age, <<Umun iwu utsa Uyahudiya, idzeku Utarsu ra abī Ukirhikiya, umum iwu ungwē undzumu uteu ukugōng. Kabōō uma uneka umum irherha arherhe nggu anera abere.>>

⁴⁰ Unga aka aneke unga arherhe, Uburhu adēē nu abeu ha aberu uboknga ra anera umbō anu ukutata. Umbō aka anu ukutata, unga arherhe arherhe nggu umbō ri idū abi Uyahuda.

22

¹ Uburhu age, <<Umbi angwēmen nu atesmen, āka akpeto ru umum ikaa itsimum.>>

² Ivangye umbö aka agü unga arherhewe umbö ri idü abi Uyahuda, umbö agbisha anu ukutata.

Möce Uburhu age,

³ <<Umum iwu utsa Uyahudiya. Amar umum ru Utarsu ra abĩ aki Ukirhikiya, bər akpəm umum ru utepu ukpire. Umum itsĩ imesa ru ubok Ugamarhiyerh. Amesuwa umum abina kishoo aki İkpem atokamen. Umum iwemum ri itsu amen ri idösu Unum, ru nyaka umbi kishoo aki ikorhe irherē.

⁴ Idzowukü uver ra abika adösu utsindĩ uwirē, ifeyiwe umbö, idzui akatsak nu akatsərħ itsuyikumum umbö ru ugborzĩ,

⁵ ru nyaku Ukugəng Uwuku Udzowe Idəm-Num nu ikikəng akakü abi Uyahuda kishoo aka iwu idekamum. Umum iyēisü abvur ru umbö iwuri ikü izĩ ru abimbö ru Udimashku. Umum izĩ umö ibee idzui abirabē aka adösu utsindĩ uwurē ikü iba Urusharhima, umbö adzowe umbö ayetnum.

Uburhu aka adzipa adösu Uteijee

(Aiy 9.1-19; 26.12-18)

⁶ <<Umum iwu ru uzərħā, iki iyokü itsĩ Udimashku ra atenuma, kanying nggaa irhirhang ra afā irhang idzipa umum.

⁷ Umum İgba inü nu abĩ ni igü urħem uku ugər umum uge, <A Ushawurhu! A Ushawurhu! Awu use utsu ungo udzaa umum uver?>

⁸ <<Umum irħusa ingge, <Awu ungo ungamö Uteijee?>

<<Möce urħem hā ugər umum uge, <Awu umum Uyesu uner Unazarat uwuruwi ungo uku unu idzowe uver.>

⁹ Abirabē aka awu nggu umum anyāmbö irhirhang hā, bər asi igümbö urħem hā uku unu arherhe nggu umum.

¹⁰ <<Nggee umum irħusa ingge, <A Uteijee, umum ikorhi uguse?>

<<Möce Uteijee agər umum age, <Usisok, utsĩ ru Udimashku. Umö umbö aka ideyiwa kishoo ubinkpi umum iki itsu ungo ikorhe.>

¹¹ Iker irhirhang hā iki itsu umum itapa, abirabē aka awu nggu umum akpəm abokmum adarh umum atsĩ Udimashku.

¹² <<Utsa uwö agburh Uhananiya aba inyā umum. Awu uner uwuku udzowe itsinga idösu Unum ri İkpem Umusa, abi Uyahuda kishoo abika awu umö aka isaka adzowe unga igəng.

¹³ Unga aba adēē akhapa ru umum agər umum age, <A ungwēmen Ushawurhu, ukpo inyā anang!> Kanying asumum ayanga, umum idēē inyā unga.

¹⁴ <<Möce unga age, <Unum uwu atokamen aseng ungo, ungo uhweng aməngga, nu unyā uner Uwuku Urhurhika ha nu ugü urħem ra angwīnga.

¹⁵ Ubinkutsu ungo uwuri iwu idekanga ru uben unera, ru ubinkpi ungo uku unyā nu ugü.

¹⁶ İcēē ungo udzēu use? Usisok, usorhu ubötisima, nu usorh arhimngo adzek ri ifen ri itsoknga.>

Uyisa Uburhu

¹⁷ <<Umum iki ibvui iba Urusharhima iwe ri ifen-Num ru ufəm Iya-Num, umum inyā irhi

¹⁸ ni inyā Uteijee aka arherhe nggu umum age, <İfetem! Udzekö ru Urusharhima kanying, ubinkutsu, umbö asi iyeimbö idekango ri itsimum.>

¹⁹ <<Umum igər uge, <A Uteijee, umbö nibikambö ahwəngmbö umum iki itsĩrhā abā ifen-Num itsuke abika awe ru imangmang ru ungo, ru ugborzĩ na ikwēre umbö ugwēē.

²⁰ Nu ivang umbō aka ifēr Uistifanu uwu idekango, umum nibikami idēē umō, umum iwu ru undzingmbō ru ubinkpi umbō aka akorhe, awu umum idzeu atorho abika afeŋ unga.>

²¹ <<Mōce Uteijee agōŋ umum age, <Uso uzī, umum iwuri idena ungo uzī nggōŋ ra anang akika ader ra atsen abi Uyahuda.>>

²² Iikōnga ikpeto ru Uburhu utseku unga aka arherhe akere. Mōce umbō atsarhi irhakmbō atsui ivum age, <<Afeŋe ikpū uner uwure! Isi imēngge unga abek!>>

²³ Umbō aka atsuyi ivum atsimuwe antamambō atāyīwe, asoyi uzurhu ru ugba.

²⁴ Ukugōng abi iwa ha atsu umbō akū Uburhu azīmbō ru aya abi iwa. Atsu umbō akwere ugwee, abee unga asōm ubinkpi uku utsu ikikōnga itsuyiwe unga ivum rimi.

²⁵ Umbō aka agbiir aboknga abow na abee ikwer unga, Uburhu agōŋ uteiya abi iwa aka adēē akhapa umō age, <<Imēngge ungo ukwere ugwee ru uner Uroma umbō aka anasi itsu umbō uvau ru unga?>>

²⁶ Ivangye uteiya abi iwa ha aka agū rimi, unga azī ru ukugōng hā azī agōŋ unga age, <<Ungo ubee ikorhu uguse? Utsak uwure awu uner Uroma.>>

²⁷ Ukugōng hā aba agōŋ Uburhu age, <<Usōma umum idzidzerhe, ungo uwu uner Uroma?>>

Uburhu agōŋ age, <<Ī.>>

²⁸ Mōce ukugōng hā age, <<Umun ikū uhwek urherhe ikpo iwe uner Uroma.>>

Uburhu age, <<Umun iwu undzumu ungwē Uroma.>>

²⁹ Abika abee irhusa unga urherhe abvui azīmbō ra andzing kanying. Ukugōng hā aka ahweng age Uburhu awu uner Uroma, iwei ifēr unga, nggaye unga aka abowpa unga.

Uburhu ra asu abi udzēpurhe

³⁰ Unum uvaa, ukugōng hā abee ihweng ubinkpi Uburhu aka ikorhuwe abi Uyahuda umbō atsu arherhanga. Unga agarhuwe abok Uburhu na atsu ateiya abika adzowe idēm-Num nu abi udzēpurhe abi Uyahuda kishoo akōng. Mōce unga akū Uburhu aba adēē ra asumbō.

23

¹ Uburhu arhi abi udzēpurhe ha ra asumbō na age, <<Umbi angwēmen, umum iki itō itsermun ība itō irherē ra amēn aka aze kishoo ra asu Unum.>>

² Akere ha atsu Uhananiya Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num, atsu abika adēē ayo nggu Uburhu akwer unga nu angwīnga.

³ Mōce Uburhu agōŋ unga age, <<Unum unga awuri ikwer ungo, uner ukpukpeta!*> Ungo usei nu utsu umum uvau ri idōsi Īkpem Umusa, bōŋ ungo nibikango uzharhukō Īkpema ungo uku utsu umbō akwer umum.>>

⁴ Abirabe aka adēē akhapa ru Uburhu agōŋ unga age, <<Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num ungo uku urhena?>>

⁵ Uburhu age, <<Umbi angwēmen, umum isi ihweng unga aka awu Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num. Ubinkutsu itseng Arherhu-Num igōngge uge, <<Niba arhenumbō uyerhe.> †>>

⁶ Ivangye Uburhu aka anyā uge abō awu abi Usaduki, abō ikei awu abi Ufarisi, unga atsarhi irhaknga ru udzēpurhe ha age, <<Umbi angwēmen,

* **23:3** Agbena agburh uparharhi ubandzin. † **23:5** Àka anyā ikei: Idzi 22.28.

umum iwu uner Ufarisi, ungwē Ufarisi. Umum idēē umbō avarhuwa umum arherhe ri itsi umum iki ifosa uge abika akpe awuri isok ra akpe.>>

⁷ Ivangye unga aka arherhe akere ha, uning usomgbō ra abi Ufarisi nu abi Usaduki, ikikōnga igashungge.

⁸ Abi Usaduki awembō ri imangmang uge isok ra akpe ishingge, ípfu itser-Num ishingge use ípfu ishingge. Abi Ufarisi awembō ri imangmang uge kishoo aweke.

⁹ Isoyamen igoigang isongge. Abō abika amesuwe Ikpem ru ukpui ukpu Ufarisi asok adēē uning akarhārā age, <<Umen isi ikpomēn utsak uwure nggu uvau. Ungaa ahweng, use awu ipfu use ipfu itser-Num irherha arherhe nggu unga?>>

¹⁰ Uning utsotsoramgbō uku usoyi, ukugōng abi iwa ha agū iwei uge utsur umbō ashakukumbō Uburhu. Unga atsu abi iwa ha acipa avur Uburhu ri inggang akū azīmō aya abi iwa.

¹¹ Utsuu uku ufin, Utejee adēē akhapa ru Uburhu, na age, <<Uker amenngo! Ru nyaka ungo uku udzowe idekamum ru Urusharhima, nggee awu ufang ungo iki idekuwe umum ru Uroma.>>

Avarhi itsūwā iyiki ifer Uburhu

¹² Ukpee unum uvaa, abi Uyahuda akōng avarhe ifere Uburhu ayirh uyirh uge umbō asi íghambō asi íhwambō ubin, utseku umbō aka ifer Uburhu.

¹³ Anang umbō isōka inaa umbō aka avarhi ikorhe iyiki ibewe ha.

¹⁴ Umbō asok azīmō ru ateiya abika adzowe idēm-Num nu akakū anera, na age, <<Umen iki iyirh nggaa uyirh, igē umēn isi íghamēn ubin utseku umēn iki ifer Uburhu.

¹⁵ Nggee, umbi nggu abi udzēpurhe, àka adene itser umbō adēyiwe ukugōng abi iwa ha, umbō akūna unga akūwā ru umbi, àka akpeta uge umbi abee íbvui arhusa arherhanga hā agūni ikei. Umen iki igbishi imaamen, umen iwuri ifere unga, unga adōrha aba atsi.>>

¹⁶ Bōr ungwē unapumbō Uburhu aka adēē na agū arherhe aka abewe ha, unga atsi ru aya abi iwa asōmuka Uburhu.

¹⁷ Mōce Uburhu ayisu unying ra ateiya abi iwa Uroma age, <<Ukū ungwēdzem uwure uzī ru uku ugōngmbi, abee idēyiwe unga ubin ukpō.>>

¹⁸ Nggee uteiya abi iwa Uroma ha akū ungwēdzem hā azīā ru uku ugōngmbō na age, <<Uburhu uwōrō ru ugborzī ukpōrō, ayisa umum uge, umum ikū ungwēdzem uwure iba ru ungo, ubinkutsu unga awuri isōma ungo ubin ukpō.>>

¹⁹ Ukugōng hā adzur ubok ungwēdzem hā, akūna unga azīā ri ifēna arhusa unga ikīyikanga age, <<Ungo ubee isōma umum use?>>

²⁰ Unga age, <<Abi Uyahuda abee igōr ungo ukū Uburhu uzī ru udzēpurhe udā, akpeta uge umbō abee igbisha arhusa arherhe Uburhu.

²¹ Bōr niba ubemuko, ubinkutsu inera itōngngge isōka inaa iki iwoi adzēu unga. Aka ayirhmbō uge umbō asi íghambō ubin utseku umbō aka ifere unga. Icere umbō adzēu ibibemango ukpekū.>>

²² Nggee ukugōng hā adene ungwēdzem hā azīā, na agbiite atonga age, <<Niba udeyikō unera uge ungo uku usōmango umum arherhe akere.>>

Adene Uburhu azīā ru ugomna Uferhi

²³ Mōce unggbaashi ha ayisa ateiya abi iwa Uroma avaa agōr umbō age, <<Àka agbisha abinmbi, umum idena umbi azī Ukaisariya ra akara utōrha aki utsuu irhere, nggu abi iwa inaka ivaa, nu abi iwa abō isōka utōva abika afū inyāwā, nu abi iwa inaka ivaa abika atang iwa nggu asawa.

²⁴ Àka akpowe ìnyāwāyε Uburhu aka ifū, umbi afōrh unga akū azī ru ugomna Uferhi.>>

²⁵ Unggbaashi abi iwa ha atseng ubvur rimine age,

²⁶ Udzeke Ukarhaudiya Urhisiya,
Uzī ru nggaa uner uwuku ugōng ugomna Uferhi,
Umum ighwe ungo.

²⁷ <<Uner uwurε abi Uyahuda adzur unga abee ifere unga, umum iso nggu abi iwamum umen ifōrhe unga, ubinkutsu umum igū unga awu utsa Uroma.

²⁸ Umum iki ibee igū uvauwi uku utsu umbō atsu arherhanga, nggee umum ikūna unga izī ru udzēpurhembō.

²⁹ Umum igū umbō arhena unga ra arherhe ikpemmbō, bōr umum isi ikpomum unga akorhunga ubinkpi uku utsu akpe use ugborzī.

³⁰ Ivangyε umum iki igū iyiki ibeweyε umbō aka atsar ikorhe nggu utsa ha, kanying umum idene umbō akū unga aba ru ungo. Ikei umum itsu abika atsu arherhe ri itsinga umbō aba asōm ubinkpi umbō aka anyā unga akorhe ra asungo.>>

³¹ Nggee abi iwa, atō itsermbō ru nyaka umbō aka atsuke, akū Uburhu azīmbo Uantifatiri nu untsuuka.

³² Unum uvaa abi iwa abika afū ìnyāwā akūna unga azīmbo ra asu, ra abōō abvui azīmbo ru aya abi iwambō.

³³ Abi iwa abika afū ìnyāwā aka azī atsi Ukaisariya, umbō adzowe ubvur ha ru ugomna, na atsuke Uburhu ru uboknga.

³⁴ Ugomna hā aka avarhu ubvur ha na arhusu Uburhu ugε unga adzek udika abī akasong. Unga aka agū age Uburhu adzeka abī Ukirhikiya,

³⁵ unga age, <<Umum iwuri Igūmum arherhango, ri ivang abika atsu arherhe ri itsingo aka iba.>> Mōε unga atsu umbō adzεu unga ru udzēpurhe iyerhe Uhiridu aka adzin.

24

Atsu arherhu Uburhu ra asu Uferhi

¹ Inuma itōō iki imaa Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num Uhananiya azī Ukasariya nggu akakū abōō nu urhoya uwōō itsoka igburh Utarturhu, atsu arherhe Uburhu ru ugomna.

² Ivang umbō aka ayisu Uburhu atsi, urhoya Utarturhu atsu arherhe Uburhu ra asu ugomna Uferhi age, <<Awu itsoingo itsu umen igūibēn ididōōr iyiki ider, ikei ihwihweng iyi unuma itsu igbigbisha iba ra abīmen.

³ Ra afena kishoo nu inanga, a uteiya Uferhi, umen itar uwεε urherhe ru ungo.

⁴ Bōr umum isi ibeemum igha ivangngo, umum ishōrhā ungo uma udōng amēnggo ukpeto ru umen ukunjiir.

⁵ <<Umen ikpo utsak uwurε awu uner uwuku utsuyi ifuw, anu ikū isoyamen atsiwā ra abi Uyahuda ru uben ananga ru upfung. Unga awu unggbaashi agbeyi abi Unazarat.

⁶⁻⁸ Abee itsu arhim ri Iya-Num, nggee umen idzur unga. Ungo uba urhusungo unga nibikango, ungo uwuri igūo idzidzerhe kishoo ubinkpi umen iki irherhe ri itsinga.>>*

* **24:6-8** Abvur akāō aki itseng abok aki isha agōrke ikei ugε, Umen ibee itsuke unga uvau ru nyaki Ikpemmen iki igōr. Bōr Urhisiya unggbaashi aba avur unga ra abokmen ri inggang. Na agōr abika atsu arherhe ri itsinga aba arherhe ra anangngo.

⁹ Abi Uyahuda awu ru undzing akere ha, agor uge iferha ha iwu idzidzerhe.

*Uburhu akaa itsinga
ra asu ugomna Uferhi*

¹⁰ Ivangye ugomna aka adzowe unga ijee arherhe Uburhu age, <<Umum ikaa itsimum nggu itenamen ubinkutsu umum ihweng ungo uku umaa imeka irheirhe ungo uku uvarhuwe arherhe ra abi akere.

¹¹ Ungo uba ugbishu urhisō, ungo ihwengngo uge anasi itanga inuma usokdumen umum iki izi izdowe igong ri Iya-Num ru Urusharhima.

¹² Abika atsu arherhamum asi ikpombō umum idēmum uning nggu unera ri Iya-Num, use isoyiwe amen anera ra abā ifen-Num, use ra anang akō ru utepa.

¹³ Asi idēm adēyiwambō ungo ubinkpi umbō aka akū atsu arherhamum.

¹⁴ Bōr umum isōma ungo ra awiya, umum idzowe igong ru Unum uwu atokamen ru Utsindī hā, umbō aka ayisa ukpui uku ukpē. Bōr umum iwemum ri imangmang ri kishoo abinke aka awe ri ikpem Umusa nu ru abvur abika asōm Arherhu-Num.

¹⁵ Ififosamum ru Unum iwu unying nggu anera abere, uge abika arhurhika awuri isok ra akpe nu abika ada irhirhika.

¹⁶ Ngge itsu uben ivang umum inū itsu amenmum uku ushashaki ra asu Unum nu unera.

¹⁷ <<Imeka irherhe iki imaa, umum ibvui iba Urusharhima ikū izūwā abin iba indzowe anera ayike atsūwāmen, ni indzowe idēm-Num.

¹⁸ Umum iki imaamum isare itsikammum ivangye abere ha aka aba akpo umum ru ufōm Iya-Num. Isi iwemum ri ikikong anera, isi isoyikū amen anera.

¹⁹ Bōr abi Uyahuda rabō adzeka abi Uasiya, awu umō, imēngge umbō aba ra anangngo aba atsu arherhamum umbō aba awembō ra arherhe nggu umum.

²⁰ Use ungo uneke anera abere asōm uvauwi umbō aka akpo ru umum ivangye umum iki idēm ra asu abi udzēpurhe.

²¹ Arherhambō awu unying ukpekū umbō aka itsu umum uvau, umum iki itsarhi irhakmum ra asumbō igor ingge, <Awu arherhe isisok ra akpe umbō aka avarha arherhamum ra asumbi irhere.>>

²² Mōce Uferhi, uwuku uhweng Utsindī Uyesu akarhārāhā, agōpuwe unuma agor umbō age, <<Utseku unumkpi ukugong Urhisia aka iba kata, umum idorhi izharhuwa arherhango.>>

²³ Unga atsu uteiya abi iwa Uroma adzeu Uburhu na aneke unga agayi iyorna na aneke awerhanga adzowe ubinkpi unga aka abee.

²⁴ Inum iyō iki imaa Uferhi aba nggu utsēnga Udurusirha, una Uyahuda. Adene umbō akū Uburhu aba, ru unga akpeto ra arherhe Uburhu aki imangmang ru Ukiristo Uyesu.

²⁵ Ivangye Uburhu aka anu idēyiwe irhirhika, nu ikpōm amen, nu nggaa unum ukpuku uvarha arherhe uku iba, itsu iwei ifer Uferhi, unga agor Uburhu age, <<Iki iwu mōnō icere! Ubvui uzīō. Umum iba ikpomum ivanga, umum idene umbō ayisuwa ungo.>>

²⁶ Ri ivang hā unga atsu amēnnga Uburhu awuri idzowe unga uhwek igha angwī, ngge itsu Uferhi ayisa unga uben ivang ase iherh nggu unga.

²⁷ Imeka ivaa iki imaa Ufokiyy Ufestu awea ugomna ru ugarh Uferhi. Uferhi abee itenamen ra abi Uyahuda, unga aneke Uburhu ru ugborzi.

25

Arherhe ra asu Ufestu

¹ Inuma itaar iki imaa Ufestu aka atsi ra abi hā, asoku Ukaisariya aziā Urusharhima,

² umō ateiya abika adzowe idēm-Num nu anggbaashi abi Uyahuda atsu arherhe Uburhu ru unga.

³ Umbō ashōrhū Ufestu unga ama atsu umbō akū Uburhu abvui azi Urusharhima, ubinkutsu aka agbisha abee iwoi na afere unga ru utsindī.

⁴ Bōr Ufestu agōr umbō age, <<Adzudzeu Uburhu ru Ukaisariya, umum nibikami isi idārhūmum ni ibvui izi umō.

⁵ Utsak uwurē aba awea ru uvau, anggbaashimbi abōō aba umēn izimēn urhōnga, azi atsu arherhe ri itsinga.>>

⁶ Inuma isi inangngge utōrōk, use usōka, unga aka amaa nggu umbō, unga abvui aziā Ukaisariya. Ukpee unum uvaa unga aseī nū udzēpurhe uku uvarha arherhe, atsu umbō akū Uburhu aba ra asunga.

⁷ Ivang Uburhu aka adzeka, anggbaashi abi Uyahuda abika adzoku Urusharhima aba adēē adziira unga, atsuyi urherhe arherhe uwuku utso ri itsinga, akirakē aka ashike ru idzidzerhe.

⁸ Mōcē Uburhu akāa itsinga agōr age, <<Umum isi igbamum uvau ri Ikpem abi Uyahuda use ri Iya-Num use ru Ukaisar.>>

⁹ Bōr Ufestu abee itenne amēn abi Uyahuda, unga agōr Uburhu age, <<Ungo ubeengo izi Urusharhima umbō avarhuwa arherhango ra asumum ru nggōō ha?>>

¹⁰ Uburhu age, <<Umum iwu ra asu Ukaisar, ru udzēpurhe uku uvarha arherhe, anangke ngge iki imēē umbō avarhuwa umum arherhe. Umum isi ikorhumum iyiki ibewe ra abi Uyahuda, ungo nibikango uhwēngo rimi hā.

¹¹ Umum ība ikorhumum ubinkpi uku umēē akpe, umbō afere umum, umum isi ikpēmum akpe. Bōr idzidzerhe iba ishingge ra arherhe ha abi Uyahuda aka atsu ru umum, unera asi idēē adzowuka umum ru umbō. Umum ifēna akū arherhamum izi ru Ukaisar!>>

¹² Ufestu aka akeki itsūwā nggu abi udzēpurhenga, mōcē unga age, <<Ungo ugōr ugē akū arherhango azi ru Ukaisar. Ungo uwuri izi ru Ukaisar.>>

Uburhu ra asu Uagiripa nu Ubani

¹³ Inuma ukunjiir iki itōng uyērhe Uagiripa nu Ubani abambō Ukaisariya, aba ighwe ugomna Ufestu.

¹⁴ Umbō amaa inuma irhērhe nggōō ha, Ufestu arherhe arherhe Uburhu nggu uyērhe age, <<Unera nuwō Uferhi aka aneka unga ru ugborzī.

¹⁵ Ivangyē umum iki iwe ru Urusharhima, ateiya abika adzowe idēm-Num nu anggbaashi abi Uyahuda atsu arherhe utsak uwurē, ashōrhā umum ima itsu ubinkpi uku iwu uvau akpe ru unga.

¹⁶ <<Umum idēyiwe umbō ugē umēn abi Uroma iki isaki isi idzowukumēn unera ra abika atsu arherhe ri itsinga, bōr awuri idzowukumbō ivang unga akāa itsinga ra asumbō ra arherha ha.

¹⁷ Ivangyē umbō aka aba nggimi nggu umum, umum isi idārhūmum, unum uvaa umum iseī nū utarh iyērhe ni itsu umbō akū uner ha aba.

¹⁸ Abika atsu arherhe ha aka asok arherhe, umbō asi irherhumumbō abin aka abewe akirakē umum iki ikau ra amēmum.

¹⁹ Bōr umbō akpurha awu ru uning ra agbeyi ha umbō aka amesuwe, nu utsa uwōō agburh Uyesu aka akpea, bōr Uburhu agōr age awea ru urhe.

²⁰ Umum iki isi ikpomum usu uku udōsa arherhe ha, umum irhusa unga ugε use unga abemunga izī Urusharhima umbō avarhuwe arherhanga umō nggu abin akεε.

²¹ Bōr Uburhu aka abee uyεrhe Ukaisar unga azharhuwe arherhanga, umum itu umbō adzεu unga utsekū ivangyε umum iki idene unga azī ru Ukaisar.>>

²² Mōce uyεrhe Uagiripa agōr Ufestu agε, <<Umum ibee igū ru utsa ha nibikami.>>

Ufestu agε, <<Udā ungo uwuri igūo unga.>>

²³ Unum untaar Uagiripa nu Ubani adzek ri ijee iyerhambō, aba nggu akagōng abi iwa nu anggbaashi abi utepa atsiwā udzεpurhe iyerhe. Mōce Ufestu atsu umbō akū Uburhu atsiwā.

²⁴ Ufestu agε, <<A uyεrhe Uagiripa, nu kishoo abirabε aka awu nggimi nggu umēn, umbi anyā utsak uwurε! Abi Uyahuda kishoo aka atsu arherhe ri itsinga ru umum ru Urusharhima nu nggimi ru Ukaisariya, atsuyi ivum agε isi imēngge umbō neke unga abεk.

²⁵ Bōr umum inyā unga asi ikorhunga ubinkpi umbō aka ifεre unga. Ubinkutsu unga nibikanga abee arherhanga azī ra asu uwuku ugōng Ukaisar, umum idene unga aziā Uroma.

²⁶ Bōr umum ishimum ru undzumu ubinkpi umum iki itsenge uyεrhe uwuku ugōng ru Uroma ri itsinga. Ngge iki iwe rimi umum ikū unga iba ru umbi kishoo, undzumunga ru ungo uyεrhe Uagiripa, inggε umēn iba irhi arherhe ha imaamēn umum ima ikpō ubinkpi umum iki itseng.

²⁷ Ubinkutsu ri inyīnyāmum, awu ijijam umbō adene uner ugborzī ru uwuku ugōng Ukaisar na asi ikpombō undzumu arherhe ha umbō aka itseng.>>

26

Uburhu akaa itsinga ra asu Uagiripa

¹ Mōce Uagiripa agōr Uburhu agε, <<Adzaambō ijee ungo ukaa itsingo.>> Nggee Uburhu aberu uboknga, atirhi arherhe agε,

² <<A uyεrhe Uagiripa, umum inyāmum iwu ra andzui iki iwe ugε awu ru ungo umum idēē ikaa itsimum irherε ru urherhe anggbaashi abi Uyahuda iki irherhe ri itsimum,

³ undzumunga ugε ungo uhwεngo ibibayi abi Uyahuda nu abinkε umbō iki iwe ru uning ra akε. Nggee, uma udōr amēnngo ukpeto ru umum.

⁴ <<Abi Uyahuda kishoo ahwengmbō ikpū isiseimum utirhi ri iwēdzemmum, ra abīmēn nu ru Urusharhima ubā utsī irherε.

⁵ Ahwengmbō umum utirhi ri iwēdzem. Umbō aba abemumbō, adēē idzowukumbō ideka ri itsimum ugε umum iwu ru ukpui agbeyamēn ukpuku uwu utsotsorakpō, umum iwu utsa Ufarisi.

⁶ Ubinkutsu umbō avarhuwa umum arherhe irherε, awu ififosa ru ubinkpi Unum aka abemuwe atokamēn.

⁷ Awu ibibemuwe ha riye idūmēn usōkdūmēn aka afosa abee inyā ngge itsuifer. Ngge itu umbō aka amina asumbō adōsu Unum ru utsuu ra atenum. A uyεrhe, awu ififosa ha itu anggbaashi abi Uyahuda agōr agε umum iwu ru uvau.

⁸ Awu use utsu umbi ashimbi ri imangmang ugε Unum adēē asoyika abika akpe?

⁹ <<Umum nibikami isha inyā ugεε awu ufang umum ikorha abina arherhe akika akpē itsok Uyesu uner Unazarat.

¹⁰ Ubinkpi umum iki ikorhe nukpɔ ru Urusharhima, umum iki ikpo ijee ra ateiya abika adzowe idɛm-Num iyiki igbange asarkasar anera arherhe ru ugborzi. Ivangye umbɔ aka itsu ufai akpe ru umbɔ, umum iwu ru undzing abika atsu ufai ha.

¹¹ Ivanga irherhe umum iki idɔsa abā ifɛn-Num kishoo idzise umbɔ uver, ni ibee itsu umbɔ arheni itsok Uyesu. Umum igū avɔm nggu umbɔ akarhārha nggee umum ikɛn umbɔ ri iteu iyɔɔ iyi abī akase idzowe umbɔ uver.

Uburhu asɔm idzidzipanga
(9.1-19; 22.6-16)

¹² <<Ru uzɛrhā ukpu ifɛrha ha umum iwuri izī Udimashku, ri ijee ateiya abika adzowe idɛm-Num.

¹³ Aka ayoka atenuma, a uyerhe, umum iwu ru utsīndī ni inyā irhirhang iyɔɔ iki inangnge irhirhang ishāa unum irhang idzeka afā, iba idzipa umum nggu awerhu uzɛrhāmum.

¹⁴ Umɛn kishookamɛn igba ra abī, nu umum igū urhɛm ukpɔɔ ri idū abi Uyahuda, uku ugɔr umum ugɛ, <A Ushawurhu, a Ushawurhu, awu use utsu ungo udzaa umum uver? Ungo ukpurhu unayiwe itsingo, ru nyaki inak iki igbopi itsingge nggu igbong uner ughāwā.>

¹⁵ <<Mɔcɛ umum irhusa ingge, <Awu ungo ungaa Utejee?>

<<Utejee agɔr umum agɛ, <Awu umum Uyesu uwu ungo uku udzowe uver.

¹⁶ Bɔr icɛɛ usisok udidɛɛ nu adakngo. Umum idzeka ru ungo ibee isɛng ungo uwu uner itsermum nu uwu ideka ubinkpi ungo uku unyā ru umum nu abinkɛ umum iki idɛyiwa ungo.

¹⁷ Umum iwuri ifɛrhamum ungo ra anerngo nu atsen abi Uyahuda umum iki idena ungo uzī ru umbɔ.

¹⁸ Ungo iyanguwe asumbɔ, umbɔ adzipa adzek ru uzī aba ri irhirhang, na adzeki ijee Ushaitan aba ru Unum, ngge itsú umbɔ ama akpo itsūwe arhim, na ama akpo anang nggu abirabɛ umbɔ aka asɛng umbɔ ru ubok imangmangmbɔ ru umum.>

¹⁹ <<Nggee a uyerhe Uagiripa, umum isi ikpɛmum idɔsa irhiye iki idzeka afā iba ru umum.

²⁰ Umum itirhi idzowe isarhe ra aner Udimashku imaa ni idzowe aner Urusharhima nu Uyahudiya kishoo, ikɛi ni indzowe isarhe ra atsen abi Uyahuda, ingge umbɔ adzipa aba ru Unum, akorha abinkɛ aka idɛyiwe idzidzipambɔ.

²¹ Ngge itsu abi Uyahuda adzur umum ru ufɔm Iya-Num abee ifɛre umum.

²² Bɔr Unum unga ayika umum iba itsī irherɛ, ngge itsu umum iwu nggimi ni indzowe ideka ra akagɔng nu akaci. Isi irherhumum abin akase bɔr abin abika asɔm Arherhu-Num nu Umusa aka arherhe agɛ iwuri ikorhe rimi,

²³ ugɛ awu ufang Ukiristo ahwa uver, na awu unggbaashi uwuku usok ra akpe, na adūwū irhirhang ififɔrh ra anernga nu atsen abi Uyahuda.>>

²⁴ Uburhu anu ikaa itsinga nukpi Ufestu abvutuwe arherhe Uburhu. Atsarhi irhaknga agɛ, <<A Uburhu, ungo uku uzhɔma! Idzursungo akarhārha iki idzipukunge itsingo.>>

²⁵ Bɔr Uburhu agɛ, <<A uteiya Ufestu, isi izhɔmum ukpong. Ubinkpi umum iki irherhe uwu idzidzɛrhe nu uwu ubin ukpuku uyɛi.

²⁶ Ungo uyerhe ungo ihwɛngo abina akɛɛ, umum isi igūmum iwei irherha ake ru ungo. Umum ihwɛng ungo uku ugūo abin hā kishoo, ubinkutsu, asi ikorhumbɔ ake ri iwɔk.

²⁷ A uyerhe Uagiripa, ungo udzowukɔ imangmang abika asɔm Arherhu-Num? Umum ihwɛng ungo ubemungo.>>

²⁸ Məce Uagiripa agər Uburhu age, <<Ungo utsar uge ri ungwērhi ivang iyere ungo ubee itsu umum iwu uner Ukiristo?>>

²⁹ Uburhu age, <<Ivang iki ici use iyiki ider, umum ifen-Num asi iwea ungo ukpekū, bər kishoo abika akpeto ru umum irhere, awe ru nyaka umum, bər niba awembə ri inyāwā iyere.>>

³⁰ Uyerhe nu ugomna nu Ubani na abirabe aka aseı nggu umbə asisok.

³¹ Umbə aka adzek ru ubā ha, umbə anu arherhe nggu adəka, umbə agər age, <<Utsak uwure asi ikorhunga ubinkpi uku umēē igbigbang ru ugborzı use akpe.>>

³² Uagiripa agər Ufestu age, <<Utsak uwure abee umbə akū arherhanga azı ra asu Ukaisar, uda umbə atsūwūkumbə unga.>>

27

Uburhu atsı ukhukhə amē azıā Uroma

¹ Ivanga iki iwe umen iki igar izı abı Uitarhiya, umbə atsuke Uburhu nu abi ugborzı abəə ru ubok uteiya abi iwa Uroma uwəə itsoka igburh Ujurhiyo, unying ru ukpui abi iwa Ukaisar.

² Umen iki itsı ukhukhə amē uku udzoku Uadiramitiyum, uku uwuri utsırhi ifen akau iteu iyəə iyiki iwe ra abı Uasiya, umen itsı uzērā ru ukau azē akagəng. Uaristaku, utsa Utasarhonika ra abı Umakidoniya, awu nggu umen.

³ Unum uvaa umen itsımen Usidon. Ujurhiyo amutuwe Uburhu, aneke unga azı anyā awerhanga umbə adzowe ubinkpi unga aka abee.

⁴ Umen iki isok umə ru ukhukhə amē hā itsımen azē akagəng, ugba ukənkpə umen uzērā. Nggee umen ikəre udiku undzing Usayifuru ra anangke ugba usi ikerkpə.

⁵ Umen iki igar ukau azē akagəng hā ukpuku ukhapa ra abı Ukirhikiya nu Upamfirhiya, umen icipa ru uteu Umira ra abı Urhikiya.

⁶ Umə uteiya abi iwa Uroma aka akpo ukhukhə uwəə uku udzoku Uarhezkandiriya uwuri izı abı Uitarhiya, unga atsu umen ru uwu ha.

⁷ Umen uzērā uku utəə imaa inuma irheirhe nggu uver, umen iki ikhapa ru uteu Ukinidu, ugba ukənkpə umen izı ra asu, umen ikəre udiku ubang ukau Ukirit afen akirake aka ashike ru ugba uku uker, aka akhapa ru Usarhmoni.

⁸ Umen igū uver ni itəng ubang ukau Ukirit izı itsı anang akəə umbə iki iyisa Anang Akika Uforh, aka akhapa ru uteu Urhasiya.

⁹ Uzērāmen ughawe ivanga irheirhe. Məce igbigba iwe ru uzērā hā. Ubinkutsu unum ikpem igha ubin uku utəngkpə. Nggee Uburhu adzowe umbə itsūwā age,

¹⁰ <<Umun inyā uzērā hā uwuri iwu igba abı ra asu, ukhukhəmen nu abinmen nu urhemən uwuri igba abı.>>

¹¹ Bər uteiya abi iwa asi ibemunga ubinkpi Uburhu aka arherhe, akpurha atsu amənnga ru uner ukhukhə nu uteiya ukhukhə ha.

¹² Ngge iki isi izengge umbə agha idoi ru anang hā, irhəmbə ibemumbə izērā azı ra asu, afosi izı atsı Ufinikiya, ngge iba iməngge umbə agha idoyi umə. Akere awu anang idē akəə aki akhukhə ru Ukirit aka arhi udiku unər uwu urhe ru ufā uwu urhe.

13 Ivangye ugba ukpuku udzek unor utirhi ife uku utoo, anera atsar age ubinkpi umba aka abee uku ukpokpo, nggee umba agbiir uzou ukpuku ukpom ukhukha ha adasu ifen ukau uku ukhapa ru Ukirit.

14 Isi idarhunge ugba ukpo ugagngakpo ukpurukpi umba iki iyisa ugba ufa uwu igokpee, uku udzeku umpfuwa abi ha.

15 Ugba ha uku ukwer ukhukha ha umgbu ufor irhi udiku ugba ha uda umgbu, umen idiki neke ugbaka uyii umen.

16 Umen iki idasu udiku umpfuwa uku uci umba iki iyisa Ukauda, afenke aka ashike ru ugba, umen igu uver ni idarhi igbiir ukhukha uwuku uci uwuku ukhapa ru ukhukha ha.

17 Ivangye anera aka agbiir ukhukha ha atsi ru ukuganga, mace umba aku arhi aboyi adzipa ukhukha ukugang ha utsur umgbu uyarmgbu. Ikei umba acipukumba utatorho atorho ukhukha ha na aneke ugba uyii ukhukha ha. Umba akorhe rimi ubinkutsu agu iwei utsur umba atsimba uzuzeu Usiriti.

18 Unum uvaa ugba utsokpo akarharha, utsu umba atirhi akarh abinke aka awe ru ukhukha ha atsuyiwe ra ame.

19 Ru unum untaar, umba atayawe abin ako ikei aki itser ukhukha ha.

20 Umen iki imaa inuma isi inyamen ishaa unum use idzeer, nggaa ugba ukpu ufin inai ukpurhu udex ikwer umen, umen isi ifosumen ibibek.

21 Aka adera anera aka asi ighamba ubingha, Uburhu asok adex ra ateumba na age, <<Umbi anera, uda umbi agumbi arherhamum iki igor uge niba asombi ru ubang umpfuwa abi Ukirit, uda umen isi itsimen igba abi nggu ididak iyere.

22 Bor icere umum idzaa umbi itsuwa aka awe ri ikeramen, unera asi ikpea ru umbi, bor ukhukha ha uwuri iyar ukpek.

23 Ubinkutsu utsuu ukpu arheke ipfu itser iyiki idzeku Unum uwuruwi umum iki iwu uwu unga ni ito iternga, idex akhapa ru umum,

24 igor ige, <Niba uguo iwei, Uburhu. Awu ufang ungo iki idex ra asu Ukaisar umba avarhuwa arherhango, nggaye Unum ri imimutanga aka aforhuka abirabe aka uzeha nggu ungo.>

25 Nggee aka awe ri ikeramen, ubinkutsu umum iwemum ri imangmang ru Unum abin ha umba aka arherhuwa umum, iwuri iwe rimi ha.

26 Bor awu ufang ugba utare umen nu ubang umpfuwa abi ako.>>

27 Ru utsuu ukpu usoka na anaa, ugba ukpurhu adex ikiken umen ru ukau akagong Umeditereniya, aka ayoka ikotsuuka abika akpai ukhukha ha akaiferhko age umen iki ikhapumen abi.

28 Umba amei ighor ame anya ake atsike adaka unaka nu isoka ivaa. Umen iki igopa izi ukunjir umba amei ikei, akpo ighor ame adaka isoka utorha.

29 Agu iwei utsur ukhukha ha agbopumgbu nggu atarh, umba acipuwe azou akika amor anaa udiku undzing ukhukha ha, utsur umgbu uzehumgbu zeha iki ifefetem. Umba atsimba ifen-Num ukpee usar ifetem.

30 Abika akpai ukhukha ha abee iti adzek ru ukhukha ha. Nggee umba acipuwe ukhukha uwuku uci, akpeta age umba awuri icipuwe azou akika amor ra asu ukhukha ukugong.

31 Mace Uburhu agor uteiya abi iwa Uroma nu abi iwa ha age, <<Anera abere aba asi idexmbu ru ukhukha ha, umbi asi ibekmbi.>>

32 Igu rimi itsu abi iwa azharhuwe arhi ukhukha uku uci ha, aneke umgbu uzimbu.

33 Ukpee uku uwuri isar Uburhu ashorha umba kishoo ama agha ubingha, agor age, <<Irhere awu unum ukpu usoka nu anaa nukpi umbi aka ase ri iwei, asi ighambi ubin.

³⁴ Nggee umum ishōrhā umbi āka agha ubingha na abek. Igwar unermibi unying isi ígwirngge ri itsinga.>>

³⁵ Unga aka arherhe rimi amaa, unga anyangu uborodi atar uwεε ru Unum ra asumbō kishoo. Mōce unga azharhe atirha atāi.

³⁶ Kishookambō akpo ikeramen na agha ubingha.

³⁷ Umen kishoo ru ukhukhō ha iwu inera inaka ivaa ni isōka utōva nu utōī (276).

³⁸ Umbō aka agha ashur, umbō atsūwe imor ukhukhō ha atare ishāa abin ra amē.

Ukhukhō ha uyarmgbō

³⁹ Ivangye ukpee uku usar abika akpai ukhukhō ha asi ihwengmbō abīke umbō aka awe, bōr umbō anyā avarhā akōō aka awe ru uzuzeu, umbō abee ikū ukhukhō ha azī afata umō.

⁴⁰ Umbō atenge arhisa kishoo aki azōu akika amor, abōre ake ru ukau. Ri ivang hā umbō agarhuwe ubin ukpuku uzipu ukhukhō ha. Umō umbō aberuwe utatorhō aka awe ra asu ukhukhō hā na akū adzur ugba uku iyira umgbō ra asu na azīmbō udika abī.

⁴¹ Bōr ukhukhō ha ukwεr uzuzeu utsī ra amē ukāā ufōr idzidzipa udamgbō, ukhukhō ha utirhi iyata udiku undzing itso amē aka aker uke.

⁴² Abi iwa abee ifere abi ugborzī, utsur uwōō ru umbō akwεr izoyi adzek atāi.

⁴³ Bōr uteiya abi iwa Uroma abee ifōrhe Uburhu, akēna umbō. Atsu umbō kishoo uwuruwī aka ahwēnga ikwεr izoyi unga ateer isha atsī ra amē akwεr izoyi agar nu abī.

⁴⁴ Uteiya abi iwa ha atsu abika abubōr afū uakatako, abōō afū avetu ukhukhō ha. Rimi umbō kishoo aka afōrh azī atsī nu abī.

28

Nu ubang umpfūwā abī Umarhta

¹ Umen iki ifōrh itsī ubang umpfūwā abī hā, umen irhusa igū itsok anang hā igburh Umarhta.

² Abi anang hā amatuwa umen akarhārā. Inai idoi, ananga aghēnga, umbō ataiwa umen urha na ayei umen iwεr urha.

³ Uburhu akarh itokū atsuyi ru urha. Imanu urha itsu ighwεr idze ikpōōr ni izūrhā nu uboknga.

⁴ Ivangye abi umpfūwā hā aka anyā ngge iki izūrhā nu ubok Uburhu, umbō agōr adōkambō age, <<Idzidzerhe utsak uwurε awu uner uwuku ufeyi aner, āka anyā unga aka abek ru ukau ukpuku ugōng, rimi hā kishoo iyiki ibewe ina idōsa unga awuri ikpea.>>

⁵ Bōr Uburhu azusu uboknga atsukuka ibvui ha ru urha, isi inayikungge unga.

⁶ Anera akau ra amēnmbō age anang hā awuri isengke use unga awuri igba ra abī akpe, bōr umbō aka adārāhā asi inyā iferhe ikorhungge nggu unga, umbō age awu unum.

⁷ Ídεε niyō ikhapa umō ra anang hā, iwu iyi Upubirhiyu, unga awu uyerhe umpfūwā hā. Unga ayei umen ri iyanga, na akorhuwa umen inna inuma itaar.

⁸ Ute Upubirhiyu aghonga unga, iyora imani anu nggu isurhā. Uburhu atsī ru unga afēne-Num nu unga, atsorha abok nu unga na akerhuwe unga.

⁹ Ivangye iferha ha iki ikorhe, kishoo abi irhārāhā aka abōr ru umpfūwā abī hā aka aba, akerhumbō.

¹⁰ Umbə adzaa umən igəng ra atšindīā arherhe. Umən iki iwuri isok ru ukhukhəw amē ukugəng, umbə akəng abinke umən iki ibee adzaa umən.

Uburhu ru Uroma

¹¹ Afēē ataar aka amaa umən isok ru ukhukhəw uku ugha idoyi ru umpfūwā abī hā, uwuku udzeku Uarhekezandiriya. Ra asu ukhukhəw ha umbə aka atšē uzirhzi akārghwē anum.

¹² Umən iki itšī uteu Usiraku umən imaa inuma itaar umə.

¹³ Umə umən isok izīmen ru uteu Urigiyum. Umən imaa unuma unying, ukpee uku usar ugba ukpu unər uba, unum uvaa umən itšimen Uputiyorhi.

¹⁴ Ru Uputiyorhi umən iki igbopa angwēmen nu anapumen umbə ashōrhā umən imaa inuma utəwa nggu umbə. Ri imimasha umən ība itšī Uroma.

¹⁵ Angwēmen nu anapumen ru Uroma aka agū isarhamen, umbə adzek aba agbanga umən. Abəw adzeki Izēē Uaffiyu, abəw adzeka anangke umbə iki iyisa Aya Atsen Ataar. Uburhu aka anyāmbə unga atar uwēē ru Unum, na awe ru ikeramen.

¹⁶ Ivangye umən iki itšī Uroma, umbə abemuwe Uburhu unga azī aseī ikiyikanga nggu uner iwa abirabə aka adzēu unga ri iyake umbə aka afai uhwək.

Isarhe Uburhu ru Uroma

¹⁷ Inuma itaar iki imaa, Uburhu ayisa anggbaashi abi Uyahuda umə. Umbə aka akəng Uburhu agər umbə age, <<Umbi angwēmen nu anapumen, umum ihwengmum isi igbamum uvau ra anermen use ra agbeyi atokamen, bər umbə adzur umum ru Urusharhima adzowe umum ra abok abi ijee Uroma.

¹⁸ Umbə aka arhisa umum abee itšūwe umum, ubinkutsu, asi ikpombo umum nggu uvau uwu ubinkpi umbə aka ifere umum.

¹⁹ Bər anggbaashi abi Uyahuda aka akpēmbə, ngge iwu ufang ru umum ikū arherhunga umən izīmen ra asu Ukaisar. Isi iwengge uge umum itsu arherhe abimen.

²⁰ Akere ha atsu umum ibee inyā umbi ni ikēki itšūwā nggu umbi. Ubinkutsu awu ubinkpi abi Uisairha aka afosa itsu umbə abow umum nggu inyāwā iyerē.>>

²¹ Umbə agər unga age, <<Umən isi ikpomən ubvur uku udzeku Uyahudiya uba ru umən ri itsingo, use ungwēmen use anapumen uwəw aba nggimi nggu isarhe iyiki ibewe ri itsingo.

²² Bər umən ibee igū ubinkpi ungo iki irherhe, ubinkutsu umən ihweng anera ri inanga kishəw arherhe iyiki ibewe ru ukpui ukperə ha.>>

²³ Nggee umbə atšū unumkpi umbə aka igbopa nggu Uburhu. Unum hā uku uwe umbə awu arherhe aka aba ra anangke Uburhu aka aseī. Udzur ru ukpeeka uba utšī urhēē unga akpurha adēē idēyiwe umbə arherhe ri itsi Iyerhe Unum abee itsu umbə ahweng Uyesu ru utšindī īkpem Umusa na abvur abika asəm Arherhu-Num.

²⁴ Abəw abemumbə ubin hā unga aka arherhe, bər abəw ashimbə ri imang-mang.

²⁵ Nggee umbə atšimbə uning nggu adəkambə, na atirhi ibəre anang hā, Uburhu aka amaa irherhuwe umbə arherhe age, <<Ipfu Isarsatangge irherhe idzidzerhe ru atokamen ra angwī uner uwuku usəm Arherhu-Num Uishaya ige,

²⁶ <<Uzī ra anera abere, ugər uge,

<<Umbi awuri igūmbi uben unuma bər asi ihwengmbi, umbi awuri irhirhi umbi uben unuma bər asi inyāmbi.>>

²⁷ Ubinkutsu amen anera abere awu akerketake,

aka afomukumbɔ atombɔ,
 umbɔ aka abvurkumbɔ asumbɔ,
 utsur umbɔ anyãmbɔ nggu asumbɔ,
 utsur umbɔ agũmbɔ nggu atombɔ,
 na ahwengmbɔ nggu amɛnmbɔ,
 na idzipa aba ru umum ikerhukũ umbɔ.>

²⁸ <<Umum ibee umbi ahweng agɛ Unum aka adene isarhe ififorh iyɛɛ ra
 atsen abi Uyahuda, nu umbɔ awuri ikpembɔ ato.>>*

³⁰ Imɛka ivaa Uburhu asei ri iyakɛ umbɔ aka afai uhwek, ayɛi kishoo abika
 aba ru unga.

³¹ Unga adzowe isarhe Iyɛrhe-Num, amesuwe abin aki Uteijee Uyesu
 Ukiristo asi igũa iwei, unera asi ikɛna unga.

* **28:28** Abvur akɔɔ aki itsɛng abok aki isha agorke ikɛi ugɛ, **29** Unga aka arherhe rimi, mɔcɛ abi
 Uyahuda asok umɔ adɛɛmbɔ uning utsotsoramgbɔ nggu adɔkambɔ!

Ubvur Uburhu aka atsenge abi Uroma Utsutson ri itsi ubvur Uroma

Awu Uburhu unga atseng ubvur uwure. Uburhu atseng ubvur uwure adeyiwe itsinga ra abika adɔsa ru Uroma na adɔrha azɪ umɔ, ubinkutsu unga anasi izia iyepa abika adɔsa umɔ.

Undzuma arherha ha ru ubvur uwure uwe ru (1.16-17). Ubvur ha uge, <<Unum isi igumum atsa idzowe Isarhe Iyiki Ize, ubinkutsu ngge iwu ijee Unum iyiriyɛ iki ikũ ififɔrh iyi abika awe ru imangmang, utirhi ra abi Uyahuda uzɪ utsɪ atsen abi Uyahuda ... Irhirhikayɛ iki iwe ri imangmang iyi inggbaashia izɪ itsɪ imimasha>>.

Ubvur uwure udeyiwe uge anera kishoo ru upfung awe ru ubok ijee arhim, na awu abirabe Unum iki itsu umbɔ uvau (1.8–3.20). Udeyiwe ikei uge awu ru ubok imangmang ru Uyesu Ukiristo iwuri itsu unera awe uner uku usheru uvau ra asu Unum, asi iwea ru ubok abinke unera iki ikorhe nibikanga (3.21–4.25). Ubvur ha ikei udeyiwe ikpũ ibibekyɛ iki iwu ufang abika adɔsa awe ra ake. Ikei udeyiwe uge ibibek ri ijee Ipfu Isarsatangge iki isaki ikũ igha inggbaashi ra amɛn aki iyor (5.1–8.39). Ubvur ha ikei udeyiwe abinke Unum aka angwɛ ikorhe ri ififɔrh iwe iyi anera kishoo, abi Uyahuda nu abirabe aka asi iwembɔ abi Uyahuda (9.1–11.36). Ri imimasha, umbɔ arherha arherhe ri itsi ikpũ ibibekyɛ abika adɔsa nggu angwɛmbɔ nu ikpũ ibibek abika adɔsa nggu inggbaashi abi abia (12.1–15.13).

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-17)

Kishoo abi upfung awu abi arhim (1.18–3.20)

Udi uku ukpo ififɔrh (3.21–4.25)

Urhe uku ufa ru Ukiristo (5.1–8.39)

Abinke Unum aka angwɛ ri itsi abi Uisairha (9.1–11.36)

Ikpũ ibibekyɛ iki imɛɛ uner uku udɔsa awerangge (12.1–15.13)

Imimasha (15.14–16.27)

¹ Idzeku umum Uburhu, uner itser Ukiristo Uyesu. Umbɔ aka ayisa umum iwe uner itser Uyesu, atsũ umum idũwũ Isarhe Iyiki Ize iyi Unum.

² Isarhe Iyiki Ize iyi Unum aka abemuwe akũ abika asɔm Arherhu-Num ishaisha, ru nyaka umbɔ aka atseng ra asarkasar abvur Arherhu-Num,

³ ri itsi Ungwɛnga ri iyornga awe unang Udauda.

⁴ Umbɔ abema age unga awe Ungwɛ Unum ri isisoknga ra akpe ri ijee Ipfu Isarsatangge. Unga awu Uyesu Ukiristo Uteijeemɛn.

⁵ Ru uboknga Unum aka adzaa umɛn imimuta na ayisa umɛn iwe abi itser Uyesu nggee umɛn iwuri iyisa kishoo atsen abi Uyahuda aba awe ru imangmang na adɔsa. Umɛn ikorhe akɛɛ ha ri itsoknga.

⁶ Umbi ikei awu ra abirabe umbɔ aka ayisa ra atsen abi Uyahuda umbɔ awe abi Uyesu Ukiristo.

⁷ Umum inu itsenge ru kishoo abika awe ru Uroma Unum aka abema ayisa umbi awe asasar.

Imimuta nu ididɔɔr iki idzeku Unum Utɛmɛn nu Utejee Uyesu Ukiristo iwe nggu umbi.

Uburhu abee iyepa Uroma rimɔɔ

⁸ Umum inggbaashia, itar uwεε ru Unummum ri itsok Uyesu Ukiristo ru umbi kishoo, ubinkutsu aka asɔmukumbɔ isarhe imangmangmbi ru upfunga kishoo.

⁹ Umum itōwe Unum itser nggu amɛnmum kishoo ri idzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Ungwɛnga, Unum awu idekamum iki iyita umbi

¹⁰ uben ivangye umum iki ifɛn-Num. Umum ifɛna unga aba abemunga, unga ama utsuruwa utsɛndiã ru umum ãba ru umbi.

¹¹ Umum ibee inyã umbi akarhãrhã ni ãdzaa umbi izũwã iyɔɔ iyi Ipfu Isaratangge iyiki itsu umbi aker.

¹² Uge iwuri itsu umum nu umbi ifituwe adɔka ri imangmangmɛn.

¹³ Umum isi ãbeemum umbi awe ru ida ihwihweng umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, uge umum ibee ãba ru umbi idikunga irhɛirhɛ, bɔr umum isi ikpomum ivanga utsekɔ icɛrɛ. Umum ibee ikpo igbɛr abin ru umbi, ru nyaka umum iki ikpo ra atsen abi Uyahuda abɔɔ.

¹⁴ Umum iwemum ru uverh anera kishoo, abi Uyahuda nu atsen abi Uyahuda, abi isarasu nu agugge.

¹⁵ Ngge itsu umum itsu amɛnmum idũwũ Isarhe Iyiki Ize ru umbi abirabɛ aka awe ru Uroma ikɛi.

Jjee Isarhe Iyiki Ize

¹⁶ Umum isi igũmum atsa idzowe Isarhe Iyiki Ize, ubinkutsu ngge iwu jjee Unum iyiriye iki ikũ ififɔrh iyi abika awe ru imangmang, utirhi ra abi Uyahuda uzĩ utsĩ atsen abi Uyahuda.

¹⁷ Awu Isarhe Iyiki Ize ha ideyiwa umɛn uge Unum anyanga umɛn iwe abika arhika, irhirkikaye iki iwe ri imangmang iyi inggbaashia izĩ itsĩ imimasha, ru nyaki itsɛng Arherhu-Num iki igɔr uge, <<Uwuku urhika awuri ibɛk ri imangmang.>>*

Avɔm Unum ra abi arhim

¹⁸ Avɔm Unum adzeka ra afã aba nu atsi abirabɛ aka ashimbɔ ru Unum nu abika awe ri iyiki ibewe anera aki adɛmu idzidzerhe ri iyiki ibewambɔ.

¹⁹ Abinkɛ umbɔ aka adɛɛ ahweng ri itsi Unum uwu ukupɛɛ ra asumbɔ, ubinkutsu Unum aka ayanguka ake ra asumbɔ.

²⁰ Udzur ri imimunu upfunga iwiweye Unum aka awe umbɔ aka asi idɛɛ inyãmbɔ, iyiriye iki iwu ijeenga iyi ugbagbaa nu abinkɛ aka adeyiwa uge unga awu Unum, aka anyã ake ukupɛɛ. Anyã ake ra abinkɛ unga aka amuna, ngge itsũ anera asi iwembɔ ru ubin ukpuku urherhe uku uka arhimmbɔ.

²¹ Ahwengmbɔ Unum, na asi ikpoimbɔ unga aka awe Unum, asi itarmbɔ uwεε ru unga. Ifɛrhkɔmbɔ iwe ibɛm nu amɛnmbɔ awe uzĩ.

²² Umbɔ anu igɔr age umbɔ asarasu, bɔr awu agugge

²³ na afaruwe ikpikpoi Unum adzowe ra agberheke aka awe ru nyaka anera nu anunu nu ijue nu abinkɛ aki ikaikai ra abĩ.

²⁴ Nggee Unum aneke umbɔ, ngge itsũ umbɔ akorhu abin arhim iyiki ibewe amɛnmbɔ iki ibee. Umbɔ akorhu abin atsa nggu adɔkambɔ.

²⁵ Umbɔ adzipu idzidzerhe Unum ngge iwe igbɛrangwĩ, anu idzowe igɔng ra abinkɛ umbɔ aka amuna na akpɛmbɔ uwuku umumuna uwu ikpikpoi ugbagbaa. Iwerimi.

²⁶ Nggee Unum aneke umbɔ nggu ikpona iyiki ikũ atsa. Uko atsɛmbɔ akpɛmbɔ irha nggu atsakmbɔ bɔr arha nggu akatsɛrh.

* **1:17** Åka anyã ikɛi: Uha 2.4.

²⁷ Rimi hã akatsak akpẽmbõ irha akatsẽrh ngge iki iwe ubinkpi Unum aka amuna na awu ra anyõna nggu adõkambõ akatsak. Akatsak nu akatsak aka isaka arha adõkambõ, na ayei avau itser iyiki ibewambõ.

²⁸ Umbõ akpẽmbõ iwe nggu ihwihweng Unum, nggee Unum aneke umbõ ri iferhko iyiki itãrhãmbõ, ngge itsũ umbõ akorha abinke aka asi imẽke umbõ akorhe.

²⁹ Umbõ awe nggu ikpũ iyiki ibewe, nu ikpona nu amẽn aka abewe. Awu nggu unyẽẽ, nu ifer uner, nu ifuw, nu ikpikpẽẽ.

³⁰ Umbõ awe abika averha anera, abika akpẽ Unum, abi ugbau, abika aberi itsi, abika afirhã, abika angwẽ amẽnmbõ ri iki ibewe, asi itĩmbõ atei,

³¹ abika asheri itsoi, abika asheri imangmang, abika ashera amẽn, abika ashera atorh.

³² Umbõ ahwengmbõ Íkpem iyiki irhika iyi Unum iki igõr igẽ abika akorha abina akere imẽngge umbõ akpe, umbõ asi ikorhumbõ akere ha ukpekũ, bõr umbõ ikei abema abika akorha ake.

2

Itsu uvau Unum iyiki irhika

¹ Nggee ungo ushio ru urhem, ungo uwuku utsu uvau ru uwõõ, ungo uba utsu uvau ru uwõõ, ungo utsu uvau ri itsingo. Ubinkutsu, ungo uner uwuku utsu uvau ha, ungo uni ukorhe ru nyaku uner uwuku uwe ru uvau.

² Umen ihwengmen uge itsu uvau iyi Unum ru abika akorhe rimi hã iwe idzidzerhe.

³ Nggee, ungo uner uwuku utsu uvau ra abõõ, nu uni ukorhe iki ibewe ugeẽ umbõ, ungo ukaiferhko uge ungo uwuri ishõõtõ ri itsu uvau Unum?

⁴ Use ungo ukwẽete urherhe innanga, nu inineke nu idangamen? Ungu usi ihwengo uge inna Unum ikũna ungo izĩ idzidzipa?

⁵ Bõr iker itsingo nu ida idzidzipa amẽnngo ngge itsu ungo unu ikõng avõm ri itsingo ru unum avõm Unum, ri ivang iyiki itsu uvau iyiki irhika iyi Unum iki idzeka.

⁶ Unum awuri idzowe uben unera ugbete ubinkpi unga aka akorhe.*

⁷ Abika atõ itser abima ri ikorhu ubin uku uze na abee ikpikpoi, imor nu urhe uwu ugbagbaa, Unum awuri idzowe umbõ.

⁸ Bõr abika abema atsimbõ na akpẽmbõ idzidzerhe na adõsu iyiki ibewe, awuri itsĩ ra avõm Unum.

⁹ Uver nu ayetnum awuri iwe nggu uben unera aka akorhe iki ibewe, agbaashia akorhuwe abi Yahuda, mõe atsen abi Yahuda.

¹⁰ Bõr ikpikpoi, igõng nu ididõõr iwuri iwe nggu uwuku ukorhi iyiki ize, igbaashia iwe nggu abi Yahuda, mõe atsen abi Yahuda.

¹¹ Unum asi itenga asu.

¹² Abirabe aka asi ihwengmbõ Íkpem na agba ra arhim, arhimmbõ awuri itsĩme umbõ, bõr abirabe aka ahweng Íkpem na agba ra arhim, Íkpem iwuri itsĩme umbõ.

¹³ Ubinkutsu, asi iwea abika agũ Íkpem awu abika arhika ru Unum, bõr Unum awuri inyanga abika adõsi Íkpem awu abika arhika.

¹⁴ Rimi hã, atsen abi Yahuda, abika asheri Íkpem, ivang iyõõ umbõ akorhumbõ abin akõõ aka awe ri Íkpem. Awembõ ri Íkpem ra amẽnmbõ, uko umbõ aka ashimbõ nu Íkpem.

* 2:6 Åka anyã ikei: Amb 62.12.

¹⁵ Itsermbə itsu anera ahwəng uɣe abinke Íkpem iki igər, atsəngmbə ake ra amənmbə. Ifərhkə amənmbə ikɛi idɛyiwe uɣe iwe idzidzɛrhe. Ngge iki iwe uɣe ifərhkəmbə isaki itsu uvau ru umbə, ivang iyə ngge ikaa umbə.

¹⁶ Akɛɛ ha awuri iwe ru unumkpi Unum aka itsu uvau ri iwiwək amən anera ru ubok Uyesu Úkiristo, ru nyaka Isarhe Iyiki Izemum iki irherhe.

Abi Uyahuda ha nu Íkpem Umusa

¹⁷ Ungo uner uwuku uyisi itsingo uner Uyahuda. Ungo utsukə amənngo ri Íkpem nu ufírĥā ri iwerhəngō nggu Unum.

¹⁸ Ungo umesungo Íkpem ha. Ungo uhwəngō ubinkpi unga aka abee ungo ukorhe, nu ubemu ubin uku uze.

¹⁹ Ungo akaifərĥkə uɣe ungo udarh abi ibvuta, irhirhang ra abi uzĩ.

²⁰ Ungo ukaifərĥkə uɣe ungo uwu uner uwuku umesuwe agugge, uwuku umesuwe awəkaci, ubinkutsu ungo ukaifərĥkə uɣe ri Íkpem ungo uku ukpo ihwihwəng nu idzidzɛrhe kishoo.

²¹ Nggee, ungo, uner uwuku umesuwe anera, ungo usi imesukə itsingo? Ungo uner uwuku udūwā uɣe niba avəumbə ivəu, ungo uvəpə ivəu?

²² Ungo uner uwuku ugər uɣe niba atomumbə-dak, ungo utomungo-dak? Ungo uner uwuku ugū ishĩ ugberhe, ungo uvəpə ivəu ru abā agberhe?

²³ Ungo uwuku ufírĥā nggu Íkpem, ungo usi idakukə itsok Unum ri izharhuwe Íkpemnga?

²⁴ Itsəng Arherhu-Num igər igɛ, <<Umbi atsu atsen abi Uyahuda arhenu Unum.>>[†]

²⁵ Usorhe uwekpə ru ugarh, ungo uba udəsungo Íkpem, bər ungo uba uzharhukə Íkpem, ungo uwe ru nyaku uwuruwi aka ashia ru usorhe.

²⁶ Nggee, abika asheru usorhe aba adəsumbə abinke Íkpem iki irherhe, asi inyānga umbə awembə ru nyaka abi usorhe?

²⁷ Uwuruwi aka ashia ru usorhe nu iyornga na adəsungə abinke Íkpem iki irherhe, awuri itsuka uvau ru ungo uwuku uwe ru Íkpem nu usorhe, bər ungo uzharhukə Íkpem ĥā.

²⁸ Unera asi iwea uner Uyahuda unga aba akpurha awu Uyahuda uwu iyor, usorhe usi iwekpə utsar ukpu iyor ukpekū anera aka adɛɛ anyā.

²⁹ Īĩ, unera awu Uyahuda uwu idzidzɛrhe unga aba awea ra amənnga, usorhe ukpu idzidzɛrhe uwe ukpu amən, ukpurukpi Ipfu-Num iki isaki ikorhe, asi iwea Ikpem. Ikpū uner uwɛɛ awu Unum akpoi unga, asi iwea anera.

3

Idzidzɛrhe Unum

¹ Abi Uyahuda anang atsen nggu use, nggu ugarh use nggu uwe ru usorhe?

² Īĩ, uwe urhɛrɛ ru ubən udĩ! Ri inggbaashia, umbə adzowe abi Uyahuda Arherhu-Num.

³ Iwuri iwe iguse abəə aba ashimbə ri imangmang? Isheri imangmangmbə iwuri itsūwūkūngge imangmang Unum?

⁴ Īĩ! Ishingge! Unum awe idzidzɛrhe, nu ngge iki iwu uɣe anera kishoo awe abi igbərangwĩ. Itsəng Arherhu-Num igər igɛ, <<Ngge itsu umbə adɛyiwe uɣe ungo urhika ivangyɛ ungo iki irherha arherhe nu ugħa inggbaashi ri ivangyɛ ungo uku itsu uvau.>>^{*}

[†] 2:24 Āka anyā ikɛi: Uish 52.5; Ueze 36.22.

^{*} 3:4 Āka anyā ikɛi: Amb 51.4.

⁵ Bər uba ida irhirhikamen ikū irhirhika Unum idzeka ukupēē, umen igər uguse? Umen igər uge Unum asi irhikunga unga aka atsu avəmnga ru umen? Aner abəə arherhe ri iminə.

⁶ Ī! Ishingge rimi! Iba iwe rimi, Unum awuri ikorha aguse na atsu uvau ru upfung?

⁷ Uwəə awuri idēē arherhunga age, <<Ida idzidzerhamum iba itsu idzidzerhe Unum idzekangge ri idzowe igong ru Unum, awu use utsu umbə atsu uvau ru umum ra arhimnum?>>

⁸ Awu uge umbə anu irherhe age, <<Iba iwe rimi, məce umen idēē ĩgərmen uge umen ikorha iyiki ibewe nu iyiki ize iba?>> Abəə abika arherhi iyiki ibewe nu atsimen anu igər uge umen irherhe aki ha! Awuri itsime umbə ri iwiwembə.

Uwuku urhika ashia

⁹ Umen irherhe iguse ra akere? Umen abi Uyahuda inangmen abəə? Ī! Ishingge rimi! Umen iki itsu atsimen uge abi Uyahuda nu atsen abi Uyahuda kishoo umen iwe ri ijee arhim.

¹⁰ Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igər uge, <<Uner uwuku urhurhika ashia, uko unying.

¹¹ Uwuku uhwuhweng ashia, uwuku ubee Unum ashia

¹² Kishoo aka adzipu undzingmbə ru Unum, kishoo aka awe ibem uwuku ikorhe iyiki ize ashia, uko unying.>>†

¹³ <<Ru nyaku inuk iki ibewe iki isaki idzeyiwa ra adzak aka adēē iyem, rimi hā irhem iyiki ibewe iki isaki idzeyiwa ra angwĩmbə. Arhemmbə atō itser irhirhem.>>‡

<<Irhem angwĩmbə iwu ungguma ĩghwer.>>§

¹⁴ <<Angwĩmbə atək nggu urhena uku ukperek.>>*

¹⁵ <<Adakmbə afērhi itsu adzirh,

¹⁶ ĩgba abī nu ihwa uver iwu utsar atsĩndĩmbə,

¹⁷ ikei asi ihwengmbə atsĩndĩ ididəər.>>†

¹⁸ <<Ashimbə ri iwei Unum ra asumbə.>>‡

¹⁹ Awu idzidzerhe umen ihwengmen ubinkpi ĩkpem iki irherhe, irherhe nggu abirabe aka awe ru uzirhzi ĩkpem, ngge itsú uben angwĩ awe uku uveb, nu kishoo upfung aka agbambə ra asu Unum.

²⁰ Nggee asi ĩnyangu unera awea uner uwuku urhika ru utsĩndĩ uwuku udəsi ĩkpem Umusa. Ubinkpi ĩkpem Umusa iki ikorhe, ideyiwe unera ihweng arhimnga.

Irhirhika ru ubok imangmang

²¹ Bər icere Unum aka adeyiwanga utsĩndiwi uku itsu unga anyanga umen iwe uku urhirhiki. Asi iwea ri ĩkpem Umusa. ĩkpem Umusa nu abvur abika asəm Arherhu-Num adzowuke ideka ri itsingge.

²² Irhirhika ha adzowe ngge ru ubok imangmang ru Uyesu Ukiristo ru kishoo abika awe ru imangmang. Asi iwiwembə,

²³ anera kishoo awe ra arhim, na afər itsitsi ru igong Unum adambə,

† **3:12** Àka anyā ikei: Amb 14.1-3; 53.1-3; Uner 7.20. ‡ **3:13** Àka anyā ikei: Amb 5.9. § **3:13** Àka anyā ikei: Amb 140.3. * **3:14** Àka anyā ikei: Amb 10.7. † **3:17** Àka anyā ikei: Uish 59.7,8. ‡ **3:18** Àka anyā ikei: Amb 36.1.

²⁴ Bɔr unga anyanga umɛn iwe abika arhika ri izũwã imimutayɛ unga aka adzaa umɛn. Unga akorhe akɛɛ ru ubok Ukiristo Uyesu ri ivangyɛ unga aka ashɔɔte umɛn.

²⁵ Unum adzowe Uyesu unga awu idɛm-Num iyiki inyãnguwe ugbetɛ arhim. Ra adzirhnga umbɔ aka atsũwe arhim anera ri ivangyɛ umbɔ aka awe ru imangmang. Unum akorhe akɛɛ adeyiwa ugɛ unga arhika, ubinkutsu unga aka asi itsuka uvau ra arhim anera aki isha.

²⁶ Unga akorha ake adeyiwe irhirhikanga ri ivang iyɛɛ. Unga arhika, na anyanga kishoo abirabɛ aka awe ru imangmang ru Uyesu awu abika arhika.

²⁷ Nggee unera adɛɛ ifirhũnga? Īĩ. Awu idɔsu Īkpem Umusa itsu umɛn irhika? Īĩ, awu ru imangmang.

²⁸ Umɛn igɔr ugɛ iwe ru ubok imangmang Unum aka anyanga anera awu abika arhika, asi iwea itser Īkpem Umusa.

²⁹ Unum awu Unum uwu abi Uyahuda ukpekũ? Asi iwea uwu atsen abi Uyahuda ikei? Īĩ awea,

³⁰ ngge iki iwe ugɛ Unum awu unying. Unga awuri inyanga abi usorhe awu abika arhika ru ubok imangmang, rimi hã abika asheru usorhe awu abika arhika ru ubok imangmang iyɛɛ ha.

³¹ Umɛn iki itsũwũkumɛn Īkpem Umusa ri imangmang iyɛɛ? Uko ukunjiir! Nu ngge iki iwe rimi, umɛn ikpɔm nggu Īkpem hã.

4

Uibrahim ashia ru uvau ra asu Unum ri imangmang

¹ Umɛn irherhu uguse ri itsi Uibrahim, utoku atokamɛn ri iyor? Ih-wihwengnga iwu use ra akɛɛ ha?

² Unum aba anyangu Uibrahim awu uner uwuku urhika ru ubok itseryɛ Uibrahim iki itɔ, unga awea ru ubinkpi unga aka ikũ afirhã nukpɔ, bɔr asi iwea ra asu Unum.

³ Itsɛng Arherhu-Num igɔr ugɛ use? <<Uibrahim awe ru imangmang ru Unum, ngge itsu umbɔ anyanga unga awu uner uwuku urhika.>>*

⁴ Unera aba atɔ itser, itosanga isi iwengge izũwã, bɔr iwu itosi itsernga.

⁵ Bɔr, unerwi aka asi itɔ itser na akpurha atsu amɛnnga ru Unum uwuruwi iki inyanga abika abewe awe abika arhika, iwu imangmang uner ha iwuri itsu unga arhika ru Unum.

⁶ Udauda arherhe rimi ivangyɛ unga aka arherhe ugɛ unerwi Unum aka asi inyanga unga awea uner uwuku urhika ru ubok itseryɛ uner ha aka atɔ, idorh iwe nggu uner ha. Unga agɔr agɛ,

⁷ <<Idorh iwu iyi abirabɛ
umbɔ aka atsũwe avumbɔ,
abirabɛ umbɔ aka atsire arhimmbɔ.

⁸ Idorh iwe nggu uner ha
Uteijee aka asi ivarhunga arhimnga.>>†

⁹ Idorh iyɛɛ iwe ra abi usorhe ukpekũ, use nggu abika asheru usorhe ikei? Umɛn iki irherhumɛn ugɛ imangmang Uibrahim itsu umbɔ anyanga unga awu uner uwuku urhika.

¹⁰ Iwe ra akasong umbɔ aka anyanga unga awu uner uwuku urhika? Awe ru unga aka asorhu usorhe amaa, use unga aka anasi isorhunga usorhe? Anasi isorhukumbɔ unga usorhe.

* 4:3 Åka anyã ikei: Ing 15.6. † 4:8 Åka anyã ikei: Amb 32.1,2.

¹¹ Bør unga ayei usorhe ru nyaku utsar. Ake adeyiwe uge Unum anyangu Uibrahim awu uner uwuku urhika ru ubok imangmang ri ivangye unga aka anasi isorhunga usorhe. Nggee Uibrahim awu ute ru kishoo abika awe ru imangmang ru Unum, abirabe aka anasi isorhmba usorhe, ngge itsu umba anyanga umba awu abika arhika.

¹² Rimi ha ikei Uibrahim awu utei ra abi usorhe abirabe aka asi iwea usorhe ukpekū umba aka awe ru ukpo, bør adasumbā ikpū imangmang iyi Uibrahim, unga awe ru imangmang ha na adərha asorhu usorhe.

Ibibemuwe-Num nu imangmang unera

¹³ Asi iwea ri Ikpem Uibrahim nu unangnga aka ayei ibibemuwe age unga awuri igha ukam upfunga, bør awu ri irhirhika iyiki iba ru ubok imangmang.

¹⁴ Uba awu abika adasi Ikpem umba awuri igha ukam, imangmang iwu ibem nu ibibemuwe ishingge ru ugarh,

¹⁵ ubinkutsu Ikpem Umusa ini ikū itsu uvau iba. Nu anangke ikpem iki ishingge, izharhuwe ikpem ishingge.

¹⁶ Nggee, ibibemuwe iba ru ubok imangmang. Ngge iwu ru ubok imimuta unang Uibrahim kishoo aka adēē awe ru ikeramen uge umba awuri iyeimba ngge. Asi iwea abirabe aka adasi Ikpem ukpekū, bør nggu abirabe aka awe ru imangmang ru nyaku Uibrahim. Unga awu utemen kishoo.

¹⁷ Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igər ige, <<Unum itsu ungo uwe ute abiā arherhe.>>† Unga awu utemen ra asu Unum uwuruwi unga aka awe ru imangmang ru unga, Unumwi iki idzowe urhe ra abika akpukpe, na awe ru ijee iyisa abinke aka ashike awe.

¹⁸ Nu ifosa iki ishingge, Uibrahim akpurha atsu amennga awe ru imangmang. Ngge itsu unga iwe ute abiā arherhe ru nyaka umba aka adeyiwe unga age, <<Unangngo uwuri iwe urherhe.>>§

¹⁹ Imek Uibrahim iwu unaka, iker iyornga iki imaangge ri ikōner, nu ivang imar Usaratu iki itōngngge ru unga, bør Uibrahim asi idōrhūnga ri imangmangnga.

²⁰ Asi icanga ibibemuwe-Num na nekuka imangmangnga, bør atoma awe ru iker ri imangmangnga, anu ikpoi Unum.

²¹ Unga awe nggu undzumu ihwihweng uge Unum awea ri ijee iyiki itsu ibibemuwenga iwe.

²² Ngge itsu umba anyanga unga awu uner uwuku urhika.

²³ Irhem ha umba aka atseng ngge age, <<Anyanga unga awu uner uwuku urhika,>> asi itsengmba ngge ri itsinga ikiyikanga,

²⁴ bør ikei nggu umen. Awuri inyanga umen iwe abika arhika, abirabe aka awe ru imangmang ru uwuku usoyiwe Uyesu Uteijeemen ra akpe.

²⁵ Awe arhimmen atsu umba adzowe unga ra akpe, na asoyiwe unga nggu urhe, ru umen ikpo isheru uvau ra asu Unum.

5

Ididəər nu ifosa

¹ Unum aka anyanga umen iwu abika arhika ru ubok imangmang. Nggee, umen iwemen ri ididəər nggu Unum ru ubok Uteijeemen Uyesu Ukiristo.

† 4:17 Åka anyā ikei: Ing 17.5. § 4:18 Åka anyā ikei: Ing 15.5.

² Unga atsu umən idēē itsī ri imimutanga, umən idēē nú ngge icere. Umən igomagəm ri itsi umən iki iwe ru ifosa uge umən iwuri ikpomən igəng iyi Unum.

³ Asi iwea rimi ukpekū, bər umən iwemən ra anggəm ra ayetnummən, ubinkutsu umən ihwəngmən uge ayetnum ikūwā umən ibibima,

⁴ ibibima ngge ikūwā umən amən aka aze, amən aka aze ake ikūwā umən ifosa.

⁵ Ifosa ha isi itsu umən igūmən atsa, ubinkutsu Unum aka awupuwa ibibemanga ra amənmen ru ubok Ipfu Isarsatangge, unga aka adzaa umən.

⁶ Àka anyā, ri ivangye umən iki ishimən ri iker, ivang hā niyō Ukiristo akpe ri itsi abika asheru Unum.

⁷ Aghong unera aka ikpe ri itsi uner uwuku urhika. Use uwō awuri ibemunga ikpe ri itsi uner amən aka aze.

⁸ Bər Unum adēyiwa umən ibibemanga riminē, Ukiristo akpe ri itsimən ri ivangye umən iki iwe abi arhim.

⁹ Unum anyanga umən iwu abika arhika ru ubok adzirh Uyesu. Iicang ishingge, umən iwuri ikpomən ifīfərḥ ra avəm Unum ru uboknga!

¹⁰ Isha umən iwe anggamtsak Unum, bər unga aka agbishuwa iwerhəmən nggu unga ru ubok akpe Ungwēnga. Iicang ishingge, unga aba amaa igbishuwa iwerhəmən, umbō awuri ifərḥa umən ru ubok ibibek Ukiristo!

¹¹ Inangngge rimi, bər umən ikēi ifīrḥā Unum ru ubinkpi unga aka akorhe ru ubok Uteijeemən Uyesu Ukiristo, icere unga aka atsu umən iwe awerhu Unum.

Akpe adzeku Uadamu, bər urhe udzeku Ukiristo

¹² Arhim atsiwā ru upfung ru ubok unera unying, arhim akūwā umən akpe. Rimi hā akpe aka akpō anera kishoo, ubinkutsu kishoo awu ra arhim.

¹³ Awu idzidzerhe, arhim aweke ru upfung nu umbō adərḥa adzowe Íkpem Umusa, bər asi ivarhumbō arhim, ubinkutsu Íkpem ina ishingge.

¹⁴ Rimi hā akpe agha iyerhe anera udzur ri ivang Uadamu uba utsī ivang Umusa. Akpe agha atsi anera, uko abirabē aka asi izharhukumbō ikpem, ru nyaku Uadamu aka akorhe. Uadamu awu unyaka uwō aka iba nggu izūwū Unum.

¹⁵ Bər izūwā hā Unum aka adzowe ru uwuku ububa ha isi iwengge ru nyaka arhim Uadamu. Awu idzidzerhe uge arhim unera unying hā akowe akpe ra anera arherhe. Bər imimutu Unum irhengge, ngge itsū izūwāye unga aka akorhe ru unera unying hā Uyesu Ukiristo, ngge ikūwā nggaa igūiben ra anera arherhe.

¹⁶ Iwe rimi, izūwū Unum iwiwengge nggu arhim unera unying hā. Awu ufaikpi uku udōsu undzing unera unying hā uku uwu uvau akpe, bər izūwāye Unum aka adzaa ngge ikūwā ufai uner uwuku usheru uvau unying ra asunga ra arhimmen arherhe.

¹⁷ Uba awu arhim unera unying atsu akpe agha iyerhe anera arherhe, nggaa imimutu Unum nu izūwā iyi irhirhikanga inangge, ubinkutsu kishoo uwuku uyei ngge awuri ibek ru ubok unera unying hā, Uyesu Ukiristo.

¹⁸ Ngge iki iwe rimi, ru nyaka arhim unera unying aka akowe ufai akpe ra anera kishoo, ngge rimi hā itser iyiki irhika unera unying iki ikowe isheru uvau nggu urhe ra anera kishoo.

¹⁹ Ida ididōsa uwu unera unying itsu anera arherhe awe abi arhim, rimi hā ididōsa uwu unera unying ikēi itsu anera arherhe awe abika arhika.

²⁰ Akū Īkpem Umusa aba ngge itsú anera anyā arhimmbə. Bər arhim anera aba atomuke, imimutu Unum iki isaki itoma irhērhe,

²¹ ru nyaka arhim aka agha iyerhe ra anera kishoo na akū umbə azī ra akpe, rimi hā ikēi imimutu Unum iki igha iyerhe igangge ni itsu umen iwu abika arhika ru Unum, ni ikūwā umen urhe uwu ugbagbaa ru ubok Uyesu Ukiristo Uteijeemen.

6

Akpe ra arhim, urhe ru Ukiristo

¹ Umen igər uge use? Umen ikorha arhim ru imimuta itoma?

² Ishingge! Ra arherha arhim, ngge iwe uge umen iki ikpemən, awu use utsu umen ibek ra ake ikēi?

³ Umbi asi ihwengmbi uge umen ru ubok ubətisimamen umbə aka agbopa umen nggu Ukiristo Uyesu nu akpenga?

⁴ Ru ubok ubətisimamen ngge iwe uge umen iki ikpe, ikēi uge umbə aka adzake umen nggu Ukiristo. Umbə akorha akere ha ngge itsú umen idēē iwe ru urhe uwuku ufa, ru nyaku Ukiristo aka asok ra akpe ru ubok igəng Ute.

⁵ Uba umen ĩgbopa iwu unying nggu unga ra akpenga, umen iwuri iwu unying ru nyaka ha ikēi ri isok ra akpe.

⁶ Umən ihwengmen uge amənmen aka agbe aki arhim aka akpeke anyapuke nggu unga, ngge itsú umen ishimen ri igārḥā arhim.

⁷ Ubinkutsu uben unera aba akpea, unga aka ashəta ru ubok arhim.

⁸ Umen ĩba iki ikpemən nggu Ukiristo, umen iwemen ri imangmang uge umen iwuri ibekmen nggu unga.

⁹ Umen ihwengmen uge aka asoyikumbə Ukiristo ra akpe, nggee unga asi ĩbvui akpea, akpe ashike ri ijee ri itsinga.

¹⁰ Akpe ha unga aka akpe, akpe ra arhim kishoo idiki unying, bər ibibekye unga aka abek, abek ri ikpikpoi Unum.

¹¹ Rimi hā, ra arherhe arhim, àka akaiferhkə uge umbi aka akpemb, na akaiferhkə atsimbi uge umbi awe ru urhe ru Unum ru ubok Ukiristo Uyesu.

¹² Nggee niba aneke arhim aghake iyerhe atsimbi, utsur ake atsu umbi adəsumbi ikponi iyiki ibewangge.

¹³ Niba akū agau ayormbi akorhumbi itser iyi arhim. Bər àka adzowe atsimbi ru Unum, ru nyaka abika adzeka akpe azī urhe, na adzowe agau atsimbi ru unga ru nyaka abin itser irhirhika.

¹⁴ Arhim asi ĩbvui aweke ateyambi, ubinkutsu umbi asi iwembi abi Īkpem Umusa, bər umbi awe abi imimuta.

Agārḥā ri irhirhika

¹⁵ Umen igər uge use? Azea umen ikorha arhim ni igē Īkpem ishingge ri ijee ra atsimen awu imimuta? Ishingge!

¹⁶ Umbi asi ihwengmbi uge umbi aba adzowe atsimbi adəsu uwəə umbi awe agārḥā uner ha? Umbi awu agārḥā ra arhim, ukpurukpi uku ikūna umbi uzī ra akpe, use umbi awu agārḥā ri ididəsa, ukpurukpi uku ikūna umbi uzī ri irhirhika.

¹⁷ Bər itar uwēē izī ru Unum! Umbi aka isaka awu agārḥā arhim, bər icere amənmbi kishoo adəsa ikpū imesa ha umbə aka amesūwa umbi.

¹⁸ Aka ashətamə umbi ra arhim, umbi aka awu agārḥā irhirhika.

¹⁹ Umum irherhe akere ru nyaka anera iki irherhe ubinkutsu awu ididərhāmbi ri ihwihweng. Umbi aka abayimbi idzowe atsimbi ri itser igārḥā

iyi ishĩ nu ikorhu iyiki ibewe, nggee icere aka adzowe atsimbi uge agārḥā ri itser iyiki irhika iyiki izĩ isisar.

²⁰ Ivangye umbi aka awe agārḥā arhim, amenmbi ashike nggu itser iyiki irhirhika.

²¹ Ugarh use umbi aka akpo ra abin hā, icere aka awe abina atsa? Ugbeṭe abin hā iwu akpe!

²² Bər icere umbō aka ashōṭa umbi ra arhimmbi, umbi awu agārḥū Unum, ugarhkpi umbi aka akpo ukūna umbi azĩ awe asasar, nu itosambi iwu iyi urhe uwu ugbagbaa.

²³ Itosa arhim iwu akpe, bər izūwū Unum iwu urhe uwu ugbagbaa ru ubok Ukiristo Uyesu Utejeemen.

7

Ipfuna iwu unyaka umen nu ififorh

¹ Umbi angwēmen nu anapumen umbi ahwengmbi ikpem. Umbi asi ahwengmbi uge ikpem iwe ru ijee ru uner urhe ukpekū?

² Ru nyaku utserh uwuku upfuna, ikpem ibow unga nggu utsaknga aka awe ru urhe, bər utsaka aba akpea unga aka ashōṭa ri ikpem ipfuna.

³ Nggee unga aba arhaa utsa uwō ri ivangye utsaknga aka awe ru urhe, awuri iyisa unga uner uwuku utoma-dak. Bər utsaka aba akpea, unga aka ashōṭa ri ikpem hā na asi itomunga-dak uko unga abvui apfunu utsak ukuse.

⁴ Nggee, umbi angwēmen nu anapumen, umbi aka akpembī ri Íkpem hā, ru ubok iyor Ukiristo, ngge itsú umbi awu abi uwō, unga uwu ha umbō aka asoyiwe unga ra akpe, ngge itsú umen ighwer ikpūrḥā ri itōwe Unum itser.

⁵ Ri ivangye amen aki arhim iki idarh umen, Íkpem itsu umen ikponi ikorha arhim. Ngge itsu umen ighwer ikpūrḥā akpe.

⁶ Bər icere, ru ubok akpe ru ubin hā uku ubow umen, umen iki ishōrmēn ri Íkpem ngge itsú umen itō itser ru utsĩndĩ uwuku ufa ri Ipfu-Num, asi iwea utsĩndĩ uwu itseng ikpem iyiki igbe.

Itēwā nggu arhim

⁷ Umen ĩgər uge use? Íkpem iwu arhim? Īĩ, ishingge! Umum isi íhweng ubinkpi uku uwe arhim Íkpem iba ishingge. Íkpem iba isi ĩgərngge uge, <<Niba ugũo ikponu ubin unera,>> * umum isi íhweng ubinkpi umbō aki iyisa ikpona.

⁸ Bər arhim, akpo ivang iyiki ikūwā umum ikpona ri Íkpem, ngge ighwer ikpū ikpona irheirhe ru umum. Íkpem iba ishingge arhim awu ubin uku ukpe.

⁹ Ri inum iyōrō isha umum ĩbək ri ida íhweng ikpem, bər Íkpem iki iba, arhim asok awe ru urhe nu umum ikpemum.

¹⁰ Íkpem iki ibee ikūwā umen urhe, ngge ikūwā akpe ru umen.

¹¹ Arhim ikpo ivangngge ri Íkpem irhem umum, ngge itsu umum ra akpe ru ubok Íkpem.

¹² Nggee Íkpem iwu isarsatangge, nu itsitsungge iwu isaisar, irhika ni ize.

¹³ Ubin uku uze ukpīre, ukpō ukūwā umum akpe? Isi iwengge rimi! Bər awu arhim ake akū ubin uku uze ha akūwā umum akpe. Awu Íkpem itsu umbō ahweng ubinkpi arhim aka awe. Íkpem itsu arhim idzeka iwe iki ibewe.

Iwa ru uner arhim

* 7:7 Āka anyā ikci: Idzi 20.17; Iva 5.21.

¹⁴ Umən ihwəngmən uge Íkpem idzek ru Unum, bər umum ikpurhu iwu unergwar, agoshe umum iwu ugārḥā arhim.

¹⁵ Umum isi ihwəng ubinkpi iki itu umum ikorhe abinkə umum iki ikorhe. Ubinkutsu ubinkpi umum iki ibee ikikorhe, asi iwea ukpə umum iki ikorhe, bər ubinkpi umum iki ikpē, ukpə umum iki ikorhe.

¹⁶ Uba awu ubinkpi umum iki ikpē, ukpə umum iki ikorhe, umum ĩbemum uge Íkpem ize.

¹⁷ Nu ngge iki iwe rimi, asi iwea umum ikorha ake, bər awu arhimkə aka awe ru umum.

¹⁸ Umum ihwəng uge ubin uku uze ushikpə ru umum, ru amən aki arhim-mum. Ubinkutsu umum ibee ikorhu ubin uku uze, bər umum ifər ĩdakū.

¹⁹ Umum isi ikorhumum abin aka azekə umum iki ibee ikorhe, bər iyiki ibewe ha umum iki isi ĩbemum ikorhe, ngge umum iki idēē ikorhe.

²⁰ Umum ĩba ikorhu ubinkpi umum iki isi ĩbemum ikorhe, asi iwea umum ikorhu ubin ḥā, awu arhimkə ḥā aka awe ru umum akorhe.

²¹ Nggee, umum inya awu idzidzerhe uge umum inba ibee ikorhu ubin uku uze, umum inya itsimum ini ikorhu iyiki ibewe.

²² Ra amənmum, umum ĩbemumum Íkpem Unum,

²³ bər ra agau iyormum, umum inyā ĩjee iyəə ini itō itser ru umum, idēē iwa nggu amənmum ni itu umum ru ugborzī ĩjee arhim ḥā iki isei ra agau iyormum.

²⁴ Ifakpemum iwu ubina atorh! Ungamə awuri ifərha umum ri iyor iyere iy akpe?

²⁵ Umum itarwəə ru Unum ru ubok Uyesu Ukiristo Uteijeemən!

Nggee, umum nibikami ra amən aki arhimnum iwu ugārḥā Íkpem Unum, bər ri iyormum iwu ugārḥā ĩjee arhim.

8

Ibībək ru ubok Ipfu-Num

¹ Nggee, icere itu uvau akpe ri itsi abika awu ru Ukiristo Uyesu ishingge.

² Ubinkutsu, iwe ru ubok Ukiristo Uyesu ĩjee iyi Ipfu-Num iki idzaa umbi urḥe ni itsūwā umbi ri ĩjee arhim nu akpe.

³ Íkpem ḥā isi idēē ifəngange umən, ubinkutsu umən isi idēē idəsumən Íkpem nggu amən aki arhimmen aki arhim. Bər Unum akorha akere ha ri idene unanyi Ungwənga ru usaka uner arhim. Unum atsu unga awu idəm ru arhim, na afere arhim nggu iyor Ukiristo.

⁴ Ngge itsú itser irhirhika ri ikpem ikorhe itək ru umən, iki isi ibekmən iyi amən aki arhim bər iwe iyi Ipfu-Num.

⁵ Abika abek ra amən aki arhim asi isaka atsu amənməə ra abin iyor aki ibee, bər abika abek ri Ipfu-Num atsu amənməə ru ubinkpi Ipfu-Num iki ibee.

⁶ Amən uner arhim awu akpe, bər amənke Ipfu-Num iki idarḥ awu urḥe nu ididəə.

⁷ Amən aki arhim awe igamtsak Unum. Asi idəsuke Íkpem Unum, na asi idēē akorhuke.

⁸ Abika abek ra amən aki arhim asi idēē atsu Unum agūā ibən.

⁹ Ipfu-Num ĩba iwengge ru umbi, asi iwea amən aki arhim idarḥ umbi bər awu Ipfu-Num. Uben unera aka ashia ri Ipfu iyi Ukiristo, unga asi iwea uwu Ukiristo.

¹⁰ Bɔr Ukiristo aba awea ru umbi, ayormbi aka akpeke ru ubok arhim, rimi hã Ipfu-Num idzaa umbi urhe ubinkutsu unga anyanga umbi awu abika arhika.

¹¹ Ipfu-Num iyiriye iki isoyiwe Uyesu ra akpe iba iseingge ra amɛnmbi, unga uwu ha aka asoyiwe Ukiristo ra akpe awuri idzaanga urhe ra ayormbi aka akpe ru ubok Ipfunga iki isei ru umbi.

¹² Nggee, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, umɛn iwemɛn ri itser, bɔr isi iwengge isisei iyi amɛn aki arhim.

¹³ Umbi aba abek ra amɛn aki arhim, umbi awuri ikpe, bɔr umbi aba abek ri Ipfu-Num na aferkumbi itser arhim iyor, umbi awuri ibekmbi.

¹⁴ Abirabe Ipfu-Num iki idarh umbɔ, awu angwɛ Unum.

¹⁵ Umbi asi iyeimbi Ipfu iyiki itsu umbi agãrhã igũ iwei ikɛi, bɔr umbi ayei Ipfu iyiki iwu angwɛ. Ru unga umɛn iki iyisu Unum uge, <<Abba!>> Agbena age, <<Ute!>>

¹⁶ Ipfu-Num ha nibikangge nggu ipfumɛn ihwengngge uge umɛn iwu angwɛ Unum.

¹⁷ Umɛn iba iwu angwɛ, umɛn iwu abi ukam Unum ni iwu awerhu ukam nggu Ukiristo. Bɔr awu ufang umɛn iba ihwa uver nggu unga ni idorhi igasha ri ikpikpoinga.

Uver ukpu icere nu ikpikpoi iyi unuma

¹⁸ Umum inyã ayetnummɛn icere asi iweke ubin umbɔ aba akpanga ake nggu ikpikpoi iyinga aka ideyiwa umɛn unuma.

¹⁹ Imimuna kishoo idzeu ifosu angwɛ Unum aka idzeka.

²⁰ Atsu imimuna awe ibem, akere asi iwea ibibema imimuna hã, bɔr awu ubinkpi Unum aka abee ikorhe. Unga akorhe rimi ri ififosa

²¹ age imimuna nibikangge ikpo ishishɔɔr ri igãrhaye ngge iki iwe ri ivivɔɔ ni itsi ri ififon nu igong iyi angwɛ Unum.

²² Umɛn ihwengmɛn uge utseku irhere imimuna kishoo idɛɛ ihwihwasha ru nyaku ukutserh uwuku ugũ ighong ri ivang imar.

²³ Isi iwengge imimuna ukpekũ ihwasha, bɔr umɛn abika akpo Ipfu-Num iyiriye ngge iki iwe izũwũ Unum iyi inggbaashia. Umɛn idzeu Unum adzipa umɛn iwe adzuma angwɛnga na atsũwe ayormɛn.

²⁴ Ri ifosa iyere umbɔ aka aforh umɛn. Bɔr ifosaye umbɔ aki inyã, isi iwengge ifosa. Ungaa afosa ru ubinkpi unga aka akpoa?

²⁵ Bɔr umɛn iba ifosa ru ubin umɛn iki inasi ikpomɛn, umɛn iwuri idzeu nggu idangamɛn.

²⁶ Rimi hã, Ipfu-Num iki isaki iba iyika umɛn ri ididõrhãmɛn. Umɛn isi ihwengmɛn ubinkpi umɛn iki ifɛn-Num nukpɔ, bɔr Ipfu-Num ini ifɛna Unum ru umɛn nggu ihwihwashaye irhem iki isi idɛɛ isomngge.

²⁷ Nu unga uwuku urhi amɛnmɛn ahwɛnga amɛn Ipfu-Num ha, ubinkutsu Ipfu-Num ha ifɛn-Num ra abika adɔsa nu abinke unga aka afɛna awu abinke Unum aka abema.

Inangnge ininang

²⁸ Umɛn ihwengmɛn uge ra abina kishoo Unum atɔ itser ayike abika abema unga, abirabe umbɔ aka ayisa umbɔ akpo ififorh.

²⁹ Abirabe Unum aka atsũ rimɔɔ awu umbɔ ha unga aka avina umbɔ anyangu uzirhzi Ungwɛnga, ngge itsũ unga awu ukã ungwɛ ra arherha angwɛ nu anai.

³⁰ Abi ha unga aka atsũ, awu umbɔ unga aka ayisa. Abi ha unga aka ayisa, awu umbɔ unga anyanga umbɔ awu abika arhika. Abi ha unga aka anyanga awe abika arhika, unga adzowe umbɔ igɔnga.

Ibibemu Unum ru Ukiristo

³¹ Nggee umɛn igɔr uge use ra akere ha? Unum aba awu nggu umɛn ungamo idɛɛ igamtsa nggu umɛn?

³² Unga aka asi ikɛna Ungwɛnga, bɔr adzowuka unga ru umɛn kishoo. Awu use ikɛn unga idzaa umɛn abina kishoo ikɛi izũwã?

³³ Ungamo awuri itsu arherhe abirabɛ Unum aka asɛng? Awu Unum awuri itsu isheru uvau ra asunga.

³⁴ Awu ungamo awuri itsu uvau? Unera ashia. Ukiristo Uyesu, aka akpe, unga aka asok abɛk, awu ru ubok ugha Unum, ikɛi awu unga ani ifɛnuwa umɛn!

³⁵ Ungamo adɛɛ agau umɛn nggu ibibema Ukiristo? Awu ayetnum, use itsũwã, use uver, use imɛrh, use igbĩrhĩ, use ubin uku utsu iwei, use akpe?

³⁶ Itsɛng Arherhu-Num igɔr igɛ,
<<Ru unga umɛn inyã akpe ubɛn unum,

anyanga umɛn ru nyaka idɔi umbɔ aka ingwã.>>*

³⁷ Īĩ, ra abina akere kishoo, umɛn itɔngmɛn ininang ru uboknga aka abema umɛn.

³⁸ Ubinkutsu umum ihwɛng uge uko akpe use urhɛ, use ípfu itser-Num use ípfu iyiki ibewe, use icɛɛ, use unuma, use ikpũ ijɛɛ iyɔɔ,

³⁹ use ider use ighor, use ubin ukpɔɔ ra abinkɛ umbɔ aka amuna kishoo, asi idɛɛ agauke umɛn nggu ibibemu Unum aka akorhuwa umɛn ru ubok Ukiristo Uyesu Uteijeemɛn.

9

Unum nggu anernga

¹ Umum irherhe idzidɛrhe ru Ukiristo isi igbɛrmum angwĩ, amɛnmum adeyiwake umum ru ubok Ípfu Isarsatangge.

² Umum iwe ru nggaa idamɛn nu igũ ighong ra amɛnmum aka asi ímaake.

³ Ngge iba imɛɛngge, umum ibee umbɔ atsuka umum ikponum na agau umum nggu Ukiristo ri ifɔrh angwɛmɛn, aner unangmum,

⁴ aner Uisairha. Unum asɛng umbɔ awe angwɛnga. Unga adeyiwe umbɔ igɔngnga na adzowe umbɔ ibibemuwɛnga. Umbɔ ayei Ikpem, umbɔ adzowe igɔng ri Iya-Num, nu ayei ibibemuwɛnga.

⁵ Uibrahim, Uishaku, nu Uyakubu awu atokambɔ ri iyor, Ukiristo iganga awu unang Uisairha. Ukiristo awu Unum uwu abina kishoo, na awe ri idorh ugbagbaa! Iwerimi.

⁶ Isi iwengge uge ibibemuwe-Num nggu anera iki igba, asi iwea anang Uisairha kishoo awe aner Unum.

⁷ Ikɛi asi iwea anang Uibrahim kishoo awe angwɛ Uibrahim. Unum agɔr Uibrahim agɛ, <<Awu ru Uishaku ukpekũ ungo iki ikpo unang hã umum iki inbemuwa.>>*

⁸ Agben akere agɛ asi iwea angwɛ abirabɛ Uibrahim aka amar ri iyor awu angwɛ Unum, awu angwɛ ibibemuwe ukpekũ awe angwɛ Uibrahim.

⁹ Ibibemuwe ha irherhe rimine, igɛ, <<Ri ivang iyere ra amek aka aba, umum ibvui ibamum, Usaratu awuri imar ungwɛ.>>†

* 8:36 Åka anyã ikɛi: Amb 44.22. * 9:7 Åka anyã ikɛi: Ing 21.12. † 9:9 Åka anyã ikɛi: Ing 18.10,14.

¹⁰ Asi iwea ake ukpekū, bər angwē Urifkatu utesmbə awu unying, utemən Uishaku.

¹¹⁻¹² Unga anasi imara akārghwē awekaci ha, use umbə atōmbə itser iyiki ize use iyiki ibewe, Unum adeyiwe Urifkatu age, <<Uwuku ukūa awuri itōwe itser ru uwuku ucia.>> Akere adeyiwa uge Unum ani iseng abirabe unga aka abee, isi iwengge ru ubok itsermbə.†

¹³ Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igor uge, <<Umum ibemu Uyakubu, ni ikpēmum Isuwa.>>§

¹⁴ Umen iwuri igor uge use? Unum asi irhikunga nukpo? Ishingge!

¹⁵ Unga agor Umusa age,
<<Umum iwuri igū atorh unerwi umum iki igū atorh,

ni icorhuwe uwuruwi umum iki icorhuwe.>>*

¹⁶ Nggee, awu Unum unga ani igū atorh, asi iwea itser unera use ititēwānga.

¹⁷ Itseng Arherhu-Num igor Ufir'auna age, <<Umum itsu ungo uwu uyerhe, ru umum ikū ungo ideyiwe ijeemum ni isəme itsokmum ru upfunga kishoo.>>†

¹⁸ Nggee, Unum awuri igū atorh unerwi unga aka abee igū atorh, ikēi abvure amən uwuruwi unga aka ibvure.

Avəm Unum nu imimutanga

¹⁹ Bər uwōo ru umbi awuri igor umum age, <<Awu use utsu Unum anyā avamen? Ungaa adēē akpē ubinkpi unga aka abee?>>

²⁰ Bər ungo uwu ungama, unera, ungo iki iwe ru uning nggu Unum? Ubinkpi umbə aka akū abī adzin usi idēē ugorkpə uwuku udzin ukpə uge, <<Awu use utsu ungo udzin umum rimi?>>‡

²¹ Uner uwuku udzin anūi abī, asi iwea ri ijee iyiki ikū abī hā akorhu ubinkpi unga aka abee? Unga awea ri ijee iyiki idzin anūi iyi itser ugarh use iyi itser iyiki isheru ugarh.

²² Rimi hā awu idzidzerhe Unum aka akorhe. Unga aka abee ideyiwe avəmnga, ikēi adeyiwe ijeenga. Bər unga adəngamən nggu abirabe avəmnga aka imē igba ru umbə ni itsime umbə.

²³ Unga akorha akere ha ri ideyiwe ikpikpoinga ra abirabe unga aka agū atorh, abirabe unga aka aseng ri ideyiwe ikpikpoinga ishaisha.

²⁴ Uko umən, unga aka ayisa, asi iwea ra abi Uyahuda ukpekū bər nggu atsen abi Uyahuda ikēi.

²⁵ Ru nyaka unga aka arherhe ru ubvur Uhosiya age,

<<Umbə asi iwembə anermum,
bər umum iwuri iyisa umbə anermum,
ikēi asi iwea uwu umum iki ibema,

bər umum iyisa unga uwu umum iki ibema.>>§

²⁶ Na agor age,

<<Ngge iwuri ikorhungge uku kpengkpeng ra anangke umbə aka agor umbə age,

<Umbi asi iwembi anermum,>

awuri iyisa umbə <angwē Unum uwu urhe.> >>*

²⁷ Uishaya adūwū udūwā ri itsi abi Uisairraha age,

<<Uko irhe abi Uisairraha iwe ru nyaku uzuezu azē akagəng,
abika abər ukpekū awuri ikpo ififərh.

²⁸ Utejee awuri itsu ufainga ru upfung iki ifefetem idiki unying.>>†

‡ **9:11-12** Àka anyā ikei: Ing 25.23. § **9:13** Àka anyā ikei: Umrh 1.2,3. * **9:15** Àka anyā ikei: Idzi 33.19. † **9:17** Àka anyā ikei: Idzi 9.16. ‡ **9:20** Àka anyā ikei: Uish 29.16; 45.9. § **9:25** Àka anyā ikei: Uho 2.23. * **9:26** Àka anyā ikei: Uho 1.10. † **9:28** Àka anyā ikei: Uish 10.22,23.

²⁹ Ru nyaku Uishaya aka arherhe agɛ,
 <<Agɛ Uteijee uner ijee kishoo
 asi inekanga umɛn anang,
 umɛn iwuri iwe ru nyaka Usɔdɔm,
 umɛn iwuri iwe ru nyaku Ugomora.>>‡

Ida imangmang abi Uisairha

³⁰ Ude umɛn igɔr ugɛ use? Ugɛ atsen abi Uyahuda aka asi ibeembɔ irhirhika, aka akpombɔ ngge, irhirhikayɛ iki iwe ri imangmang.

³¹ Abi Uisairha aka atɛwɔ abee Unum anyanga umbɔ awu abika arhika ri idɔsi ɪkpem, bɔr asi ikpombɔ.

³² Awu use ikɛn? Ubinkutsu, umbɔ asi ibeembɔ ngge ri imangmang bɔr umbɔ abee ngge ri itser. Umɔ umbɔ adana nu <<utarh ukpuku ukwer itok.>>

³³ Ru nyaku itsɛng Arherhu-Num iki igɔr ugɛ,
 <<Unyɔ, umum iden utarh ru Usihiyona,
 ukpuku itsu anera adani itok
 nu ifa iyiki itsu anera agbeigba,
 bɔr ubɛn uwuruwi aka awe ru imangmang ru unga
 asi ihwaa atsak.>>§

10

¹ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, ubinkpi amɛnmum aka abee nu ifɛn-Nummum iwu ugɛ abi Uisairha ama akpo ififɔrh.

² Unum iwemum ri ideka ri itsimbɔ ugɛ adzowukumbɔ amɛnmɔ ru Unum, bɔr idzowe amɛnmɔ isi iwengge ri ihwihwɛng.

³ Umbɔ asi ihwɛngmbɔ irhirhikayɛ iki idzek ru Unum, nggee umbɔ abee itsu atsimbɔ awe abika arhika na asi ineke Unum atsu umbɔ awe abika arhika.

⁴ Ukiristo awe imimasha ɪkpem ngge itsú ubɛn unerwi aka awe ri imangmang ama awe uwuku usheru uvau.

Ififɔrh iwu iyi ubɛn unera

⁵ Umusa atsɛng riminɛ irhirhika iki ikpo ri idɔsi ɪkpem, agɔr agɛ, <<Uner uwuku udɔsi ikpɛm iyɛɛ awuri ibɛka.>>*

⁶ Bɔr irhirhika iki iwe ri imangmang igɔr igɛ, <<Niba ugɔrɔ ra amɛnnɔ ugɛ, <Ungamɔ awuri ifú ra afá akú Ukiristo acipuwa?>†

⁷ Use <Ungamɔ awuri itsí ra anang abika akpe asoyiwe Ukiristo ra akpe?>‡>

⁸ Irhirhika ha igɔr igɛ,
 <<Urhɛm há akhapa ru ungo,

uwe ra angwíngo nu ra amɛnnɔ.>>§
 Ake awe, arherhe imangmang umɛn iki ɪdúwá ake.

⁹ Ungo uba urherhungo nggu angwíngo ugɛ, <<Uyesu awu Uteijee,>> nu uweɔ ri imangmang ra amɛnnɔ ugɛ Unum asoyiwe unga ra akpe, ungo uwuri ikpoɔ ififɔrh.

¹⁰ Ubinkutsu idzowe imangmang nggu amɛnnɔ ngge itsú ungo ushiɔ ru uvau ra asu Unum, nu ukú angwíngo urherhe ngge itsú ungo ukpo ififɔrh.

‡ 9:29 Àka anyá ikei: Uish 1.9. § 9:33 Àka anyá ikei: Uish 8.14; 28.16. * 10:5 Àka anyá ikei: Urha 18.5. † 10:6 Àka anyá ikei: Iva 30.13. ‡ 10:7 Àka anyá ikei: Iva 30.13. § 10:8 Àka anyá ikei: Iva 30.14.

11 Ru nyaki itseng Arherhu-Num iki igor igε, <<Uben unera aka awe ru imangmang ru unga asi igũa atsak.>>*

12 Ubinkutsu umen iwe ubina unying, uwɔɔ asi inanga uwɔɔ, abi Uyahuda nu atsen abi Uyahuda awu unying. Utejee ha awe Utejee anera kishoo na atsuke idorh ru kishoo uwuku ufena unga.

13 Itseng Arherhu-Num igor igε, <<Uben unerwi aka ayisi itsok Utejee awuri ikpoa ififorh.>>†

14 Bor anera akorhu uguse na ayisu Unum umbɔ aba ashimbɔ ri imangmang ru unga? Awuri ikorha aguse na awe ru imangmang ru uwuruwi umbɔ aba anasi igũmbɔ isarhe ri itsinga? Awuri ikorha aguse na agũ, unera aba asi idzowuka umbɔ isarhe?

15 Awuri ikorha aguse na adzowe isarhe, umbɔ aba asi idenukumbɔ umbɔ? Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igor ugε, <<Adak abika akũ Isarhe Iyiki Ize awu azezerake!>>‡

16 Bor asi iwea kishoo abi Uisrairha aka ayεi Isarhe Iyiki Ize ha. Ubinkutsu Uishaya arherhe agε, <<A Utejee, ungamɔ awe ru imangmang ri isarhamen?>>§

17 Nggee imangmang idzek ri igũ isarhe, igũ isarhe ri itsi Ukiristo.

18 Bor umum irhusa, abi Uisrairha anasi igũmbɔ? Aka agũmbɔ, itseng Arherhu-Num igor igε, <<Irhak arherhambɔ iki idɔsu abiã kishoo, irhemmbɔ iki itsingε ru upfunga kishoo.>>*

19 Ikei umum ibvui irhusa, abi Uisrairha asi ihwengmbɔ? Ñ, ahwengmbɔ, uko ri inggbaashia, Umusa agor agε, <<Umum iwuri itsu umbi agũ unyεε abirabε umbi aka asi inyanga umbɔ awembɔ ubin, umum iwuri itsu umbi agũ avom ru ubok abirabε aka ashimbɔ ri ihwihwengmbɔ.>>†

20 Nu Uishaya arherhe nggu ikeramen agε, <<Abirabε aka asi ibeembɔ umum, akpo umum, umum idzeka ra abirabε aka asi ibeembɔ umum.>>‡

21 Bor ri itsi abi Uisrairha, unga agor agε, <<Kishoo unuma umum ibera abokmum iyεi anera abika asheri ididɔsa nu abika akpε igigũ.>>§

11

Unum asi ikpεε Uisrairha

1 Nggee umum irhusa, Unum aka akpεε anernga? Ishingge! Umum iwe uner Uisrairha, umum idzeku unang Uibrahim ru unui Ubanjami.

2 Unum asi ikpεε abirabε unga aka aseng ri inggbaashia. Umbi asi ihwengmbi ubinkpi itseng Arherhu-Num iki irherhe ri itsi Uirhiya? Unga aka akũ akpenga aZi ru Unum ri itsi Uisrairha. Agε,

3 <<A Utejee, aka aferkumbɔ abika asom Arherhu-Numngo, na asipukumbɔ abeungo, awu umum ibor ikiyikami, ikei umbɔ abee ifere umum?>>*

* **10:11** Àka anyā ikei: Uish 28.16. † **10:13** Àka anyā ikei: Uyow 2.32. ‡ **10:15** Àka anyā ikei: Uish 52.7. § **10:16** Àka anyā ikei: Uish 53.1. * **10:18** Àka anyā ikei: Amb 19.4. † **10:19** Àka anyā ikei: Iva 32.21. ‡ **10:20** Àka anyā ikei: Uish 65.1. § **10:21** Àka anyā ikei: Uish 65.2. * **11:3** Àka anyā ikei: 1Aye 19.10,14.

⁴ Unum adzipuwe unga aguse? Adzipa age, <<Umum ibore anera anaka agonga utowa aka anasi itar arhu na adzowukumbɔ igong ru unum uwu Uba'arh.>>[†]

⁵ Nggee ikei, icere, anerabe Unum aka aseng ri imimutanga ana abormbɔ.

⁶ Isiseng hã iwe ri imimuta, asi iwea ri itserye anera aka atɔ. Iba isi iwengge rimi, imimuta ha isi iwengge imimuta.

⁷ Awu use uce? Abi Uisrairha afɔr ikpo ubin umbɔ aka abee adambɔ, bɔr abirabe Unum aka aseng akpombɔ. Bɔr abika abɔr awu abi atsi aka aker.

⁸ Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igɔr uge,
<<Unum atsu umbɔ arharhɔ.

Unga adzowe umbɔ asu aka asi idẽẽ anyãke
nu ato aka asi idẽẽ agũke

uba utsĩ irherɛ.>>[‡]

⁹ Nu Udauda agɔr age,

<<Uneke irhowambɔ iwu unggurhi ru umbɔ,
ubinkpi uku itsu umbɔ agbaigba.

Uneke umgbɔ utsu umbɔ ufai.

¹⁰ Uneke asumbɔ awu uzĩ utsur umbɔ adẽẽ anyãmbɔ,
andzingmbɔ apfuri ugbagbaa.>>[§]

Ififɔrh atsen abi Uyahuda

¹¹ Ikei umum irhusa, abi Uisrairha aka akwer itok agbaigba asi isombɔ nukpo? Ishingge! Ubinkutsu igbigbambɔ ngge itsũ ififɔrh iba ra atsen abi Uyahuda ngge itsũ abi Uisrairha agũ unyẽẽ.

¹² Uba uvaumbɔ ukowe upfunga iwe ru ubin, ikei uba igbigbambɔ ikowe iwe ru ubin ra atsen abi Uyahuda, iwe ru ubin hã iwe igusengge ri ivangye abi Uisrairha arherhe aka idzipa adasu Unum!

¹³ Umum ini irherhe nggu umbi atsen abi Uyahuda. Umum aka atsũ umum iwe uner itser Uyesu ra atsen abi Uyahuda, umum ifirhã ri itsermum,

¹⁴ ni ifosa uge umum ima itsu anermum abi Uisrairha agũ unyẽẽ ni iforhe abɔɔ ru umbɔ.

¹⁵ Ikpikepẽmbɔ iba idzowe ififɔrh ru upfung, iyiyeimbɔ iwuri iwe iguse? Iwuri idzowe urhe ra abika akpukpe!

¹⁶ Uba uteng akɔ uborodi umbɔ aka adzowe idem ru Unum awe asasar, akɔ hã kishoo awe asasar nukpo. Ikei anunang ucucii aba uwe asasar, abok ucucii ha kishoo awe asasar nukpo.

¹⁷ Bɔr abok akɔ aki ucucii uzaitun ha aka abvũike, na anyanga ubok aki arhum agbopuwe. Umbi atsen abi Uyahuda, umbi awu ru nyaka abok ucucii arhum, umbɔ aka akũ agbopa nggu ucucii ha. Icere umbi aka akpo igha atsei ra anũnang uzaitun ha.

¹⁸ Niba anyangu atsimbi anangmbi abok ucucii akɔɔ. Umbi aba akorhumbi, aka ayita uge asi iwea umbi iyike anunang hã, bɔr awu anunang hã ayika umbi.

¹⁹ Bɔr umbi adẽẽ agɔrmbi age, <<Aboka abvũĩ umbɔ akpo utsĩndĩ uwuku ugbopa umum nggu ucucii.>>

²⁰ Iwe idzidzerhe! Bɔr ida imangmang ngge itsu umbɔ abvũĩwe umbɔ ru ucucii, ungo igango awu imangmang ngge itsu ungo udẽẽ. Niba ufirhungo, ugũ iwei Unum.

²¹ Unum aba abvũĩka undzumu abok ucucii ha, unga adẽẽ abvũĩka ungo igango uba unga abeenga.

[†] 11:4 Àka anyã ikei: 1Aye 19.18. [‡] 11:8 Àka anyã ikei: Iva 29.4; Uish 29.10. [§] 11:10 Àka anyã ikei: Amb 69.22,23.

²² Àka anyã atorh Unum, ikei anyã uvernga ra abika agbugha. Awu ru uver ra abika agbugha, bɔr agũã atorhngo, ungo uba uzẽrhũngo ru atorhnga. Bɔr ungo uba ushiɔ, awuri izharha ungo atare.

²³ Uba abi Uisrairha asi izẽrhũmbɔ ri ida imangmang, awuri igbopukumbɔ umbɔ nggu ucucii ha, ubinkutsu Unum adẽẽ adzipa umbɔ atsukuka.

²⁴ Umbi atsen abi Uyahuda awe ru nyaka abok ucucii uzaitun aki arhum, umbɔ aka agbɛr agbopuwe ake itserh nggu ucucii uzaitun akirakɛ umbɔ aka akau. Akɛɛ aba awu idzidzẽrhe, asi ighonga ru Unum aka ibvui adzipa abok ucucii ha umbɔ aka agbɛr, agbopa nggu ucucii ha umbɔ aka agbɛr ake!

Abi Uisrairha kishoo

awuri ikpombɔ iffɔrɔh

²⁵ Umum isi ibeemum umbi aseɪ ri ida ihwɛng abinkɛ umbɔ aka awɔk, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, utsur umbi awɛmbi abika abera atsi. Abi Uisrairha adẽẽ iker itsi utsekɛ Unum aka isɛng atsen abi Uyahuda awe ru imangmang ru unga.

²⁶ Nggee kishoo abi Uisrairha awuri ikpombɔ iffɔrɔh, ru nyaki itsɛng Arherhu-Num iki igɔr ugɛ,

<<Uwuku ufɔrɔh awuri idzeku Usihiyona,
unga awuri itsũwe kishoo ikpɛ idɔsu Unum ra amɛn Uyakubu.

²⁷ Akɛɛ ake awu ibibemuwemum ru umbɔ,
ivangyɛ umum iki itsũwe arhimmbɔ.>>*

²⁸ Abi Uisrairha awu anggamtsak ru Isarhe Iyiki Ize, ru ugarha uwu ukpumbi, umbi atsen abi Uyahuda. Rimi hã umbɔ ana awu anernga aka abema ubinkutsu atsɛng atokambɔ.

²⁹ Ubinkutsu, Unum asi iyesuka izũwãye unga aka adzowe use atseyi abirabɛ unga aka atsũ.

³⁰ Umbi aka asi iwɛmbi abika adɔsu Unum, bɔr icɛɛ umbi aka ayei icicorhe ri itsi ida ididɔsambɔ.

³¹ Rimi hã, umbɔ awe abika asheri ididɔsa ngge itsũ umbɔ ayei icicorhe ubinkutsu Unum aka adzaanga umbi icicorhe.

³² Ida ididɔsa anera kishoo itsu Unum akorhuwe umbɔ ru nyaka abi ugbor uzĩ, ngge itsũ unga ama acorhuwe umbɔ kishoo.

Ikpikpoi ru Unum

³³ Ungaa adẽẽ amei iwe ru ubin Unum nu itsoi nu ihwihwɛngnga?

Ungaa adẽẽ ahwɛng abinkɛ unga aka abee ikorhe
use adẽẽ adeyiwe abinkɛ unga iki ikorhe?

³⁴ <<Ungamɔ ahwɛng ifɛrhkɔ Uteijee?
Use adzowe unga itsũwã?†

³⁵ Ungamɔ aka adzowe ru Unum,
ngge itsũ Unum afase unga?>>‡

³⁶ Kishoo abin adzeku Uteijee.
Abina kishoo amuna ru uboknga na awuri ibvui azĩ ru unga.
Ikpikpoi iwe iyinga ugbagbaa! Iwerimi.

12

Idɛm-Num iyi urhe

* **11:27** Àka anyã ikei: Uish 59.20,21; 27.9; Uiri 31.33,34. † **11:34** Àka anyã ikei: Uish 40.13. ‡ **11:35** Àka anyã ikei: Uay 41.11.

¹ Nggee, umum ishōrhā umbi angwēmēn nu anapumēn, ri icicorhe iyi Unum, āka adzowe atsimbi ru nyaki idēm-Num iyi urhē, iyiriye iki iwu isaisar ni iwu ubin uku ububema ru Unum. Akērē ha awu idzowe igāngmbi iyi idzidzerhe.

² Niba abeembi ifērkhō iyi undan ukpirē idarhngge amēnmbi, bōr āka aneke Unum afaruwe umbi awe abika afa ra amēnmbi. Mōcē umbi adēē ahwēngmbi abinkē Unum aka abema, ake awe aka aze akika abubema nu akika arhurhika.

³ Ubinkutsu imimutayē umbō aka adzaa umum, umum igōr ubēn unera ru umbi, inggē niba anyāngumbi atsimbi anangke iwiwembi, bōr aka anyanga atsimbi uku kpengkpeng, ri imangmangyē Unum aka adzaa umbi.

⁴ Umēn iwe ra agau arhērhe ri iyora unying, kishoo agau ha awe ru itserke aweke,

⁵ Rimi hā ru Ukiristo, umēn iwe arhērhe, umēn iwe iyora unying, ubēn unera ru umēn awu ugau udōka.

⁶ Izūwāyē umbō aka adzaa umēn iwiwengge, ru nyaki imimutayē umbō aka adzaa umēn. Izūwū unera iba iwu iyiki isōm Arherhu-Num, neke unga atō itsernga uku kpengkpeng nggu imangmangnga.

⁷ Iba iwu iyiki itō itser, neke unga atō itser. Ngge iba iwu iyiki imesuwe, neke unga amesuwe.

⁸ Ngge iba iwu iyiki ifituwe, neke unga afituwe. Ngge iba iwu iyiki idzowe izūwā ra adōka, neke unga ayanga aboknga adzowe. Ngge iba iwu iyiki ikpōm anera, neke unga atsu amēnnga. Ngge iba iwu iyiki igū atorh, uneke ungā agū atorh anera nu itēnamēn.

Ibibema

⁹ Awu ufang ibibema iwu iyi idzidzerhe. Āka akpēē ubin uku ubewe, bōr āka akpōm ubin uku uze.

¹⁰ Āka adzowe atsimbi ra adōka ri ibibema. Āka adzowe imor ra adōka anangmbi atsimbi.

¹¹ Niba agherhumbi igherha, bōr āka atsu amēnmbi akarhārāhā atō itser Utejee.

¹² Āka agōm anggōm ri ifosa, āka abima ra ayetnummbi, āka afēn-Num ubēn ivang.

¹³ Āka agasha abinmbi nggu abika adōsa abika abubee. Āka ayēi atsen nggu aboka avaa.

¹⁴ Āka atsuke idorh ra abika ayōm umbi, āka atsuke umbō idorh, niba atsukukumbi umbō ikpo Unum.

¹⁵ Āka agōm anggōm nggu abika agōm anggōm, āka aciū akpe nggu abika aciū akpe.

¹⁶ Āka aseī uku ughwōōw nggu adōka. Niba aberumbi itsi, āka awe awērhe atsūwā. Niba anyanga atsimbi awembi abi isarasu anangmbi abō.

¹⁷ Niba afaimbi iki ibewe nggu iki ibewe ru ubēn unera. Āka angwēdzēn na akorhe ubin uku urhika ra asu anera.

¹⁸ Iba imēngge, āka abee iseī uku ughwōōw nggu ubēn unera.

¹⁹ Umbi awērhamum, āka niba afaimbi, āka aneke Unum afai ra avōmnga, ubinkutsu ri itseng Arherhu-Num Utejee agōr uge, <<Ififai iwu iyimum, umum iwuri ifai.>>*

²⁰ Itseng Arherhu-Num ikēi igōr ige, <<Unggamsakngo aba agūā imerh,

* 12:19 Āka anyā ikēi: Iva 32.35.

ungo udzowe unga ubingha,
unga aba agũã ugõ amẽ,
ungo udzowe unga ubin unga ahwa.

Ikorhe rimi, ungo uwuri ipfumuwe unga akãã urha ni itsinga.>>†

²¹ Niba uneke iki ibewe inangge atsimbi, bõr aka anang iki ibewe nggu iki ize.

13

Idasa abi ijee

¹ Awu ufang uben unera adasa arherhe abi ijee, ubinkutsu awu Unum angwẽ ijee kishoo. Ijeeyẽ iki iwe, awu Unum angwẽ.

² Ngge itsu, uwuruwi aka akpẽẽ idasa arherhe iyerhe, akpẽ idasa abin Unum aka atsu, abika akorhe rimi akowe uvau ra atsimbõ.

³ Ubinkutsu ayerhe asi iwembõ ubin iwei ra abirabẽ aki ikorhe uku urhirhiki, bõr abika awu ru uvau. Ungo ubeengo neke igũ iwei abi ijee? Ukorhu ubinkpi uku urhika, umbõ awuri ikpoi ungo.

⁴ Umbõ awu ugãrhũ Unum uwuku ukorhuwa ungo iyiki ize. Bõr ungo uba uwu uner uvau, ugũ iwei, asi iwea ibem umbõ aka akpõm ikon iki ider. Umbõ awu agãrhã Unum, awu ru ubokmbõ avõm Unum aka atsuafer, akowe ufai ru uner uvau.

⁵ Nggee, azea umbi adasa abi ijee, asi iwea itĩ avõm Unum ukpekũ, bõr ri iferhkõmbi ishingge ru uvau.

⁶ Akere ha atsu umbi afai ikirbi abĩ, abi ijee awe agãrhã Unum, aka adzowe undzumu ivangmbõ ri itser iyerhe.

⁷ Åka afase uben unera uverhnga. Ngge iba iwu uverh ikirbi abĩ, Åka afai ikirbi abĩ. Ngge iba iwu uverh abinkẽ umbi aka abemi idzowe, Åka adzowe. Ngge iba iwu idzowe imor, Åka adzowe.

Ibibema, unuma uku uyokpõ

⁸ Niba angwẽmbi uverh unera, bõr uverh ibibema ukpekũ, ukpõ uwe uverhkpi umbi aka asi ifai amaambi, ubinkutsu, uwuku ubemu undakanga adasi ikpem.

⁹ Ikpem hã iki igõr igẽ, <<Niba utomungo-dak, niba uferõ unera, niba uverpõ iveu, niba ugũõ unyẽẽ ubin unera,>>* nu ikpem iyõõ iki iwe. Ngge itsuifer ri ikpem iyerẽ iyiki igõr igẽ, <<Ubemu udakango ru nyaka ungo uku ubemu itsingo.>>†

¹⁰ Uba ungo ubemungo adaka, ungo usi itsu umbõ agbambõ. Nggee ibibema itsuifer ikpem.

¹¹ Awu ufang umbi akorha akere ha, umbi ahwengmbi ivanga iki iwengge umbi aka izar ru urhõ. Ubinkutsu ivang iyiki ifõrh umen iki iyo inangge ivangyẽ umen iki inggbaashia iwe ru imangmang.

¹² Utsuu uku uwuri imaakpõ, unum ukpuku ufõrh uku abõr ukunjiir ru ukpee usar. Nggee Åka atsimuwe itser uzĩmbi ru nyaka atorha arhim, na atsim abin iwa aki irhirhang.

¹³ Umen ikorha abin aka arhika, ru nyaka abika ase ri irhirhang unum, asi iwea abika ahweshia abin use abin arhim akõõ, asi iwea abi afirhã, use iyiki itãrhã ibee igũiben iyiki ishera atsa, use ifuw nu unyẽẽ.

¹⁴ Nu ngge iki iwe rimi, Åka atsim Uteijee Uyesu Ukiristo ugẽẽ atorho aka afa, Åka niba awembi ra amen aki arhim aka idarh umbi ri ikponangge.

† 12:20 Åka anyã ikei: Uny 25.21,22. * 13:9 Åka anyã ikei: Idzi 20.13-15,17; Iva 5.17-19,21. † 13:9 Åka anyã ikei: Urha 19.18.

14

Idzin adɔka

¹ Åka ayɛi unerwi imangmangnga iki isi ikerngge, niba awembi ru uning nggu unga ri itsi ubinkpi unga aki ikaiferhko.

² Imangmang uner uwɔɔ ibemuwe unga agha abina kishoo, bɔr uner uwɔɔ imangmangnga iki isi ikerngge, agha ayerhe ukpekũ.

³ Unerwi aka agha abina kishoo awu ufang unga niba ayɛɛinga uwuruwi aka asi ighaa, nu unerwi aka asi ighaa abina kishoo awu ufang unga niba akwɛrka uwuku ugha abina kishoo, ubinkutsu Unum aka ayɛisa unga.

⁴ Ungo ugburh ungamo ungo uku itsu uvau ru ugārhi uner uwɔɔ? Uteiyanga awuri idɛɛ atsu unga agba use atsu unga anang. Nggayɛ Uteijee awuri idɛɛ atsu unga ananga.

⁵ Uner uwɔɔ aka isaka anyã unum ukpɔɔ unangkpɔ inum iyɔɔ, inyĩnyã uwɔɔ inuma kishoo iwu ubina unying ru unga. Uben unera adɛɛ aker ru ubinkpi unga aka ahwɛng.

⁶ Unga uwuku unyã unum ukpɔɔ uwu undzuma ru unga, akorhe ri imor Uteijee. Unga uwuku utãi ijuɛ, atãi ri imor Uteijee, ubinkutsu unga atar uwɛɛ ru Unum, nu uwuku ugha uben ubin, akorhe ri imor Uteijee na atar uwɛɛ ru Unum.

⁷ Unera asi idɛɛ abeka ri iyike itsinga ukpekũ, ikei asi idɛɛ akpea ri iyike itsinga ukpekũ.

⁸ Uba umen ibibek, umen ibek ri idzowe imor ru Uteijee, umen iba ikpikpe, umen ikpe ri idzowe imor ru Uteijee ha. Nggee, umen iba ibibek use akpe, umen iwu abi Uteijee ha.

⁹ Akerɛ ha atsu Ukiristo akpe na abvui awu ru urhɛ, ngge itsú unga awu Uteijee abika apkukpe nu abika abubɛk.

¹⁰ Ungo, mɔɛɛ, awu use utsu ungo utsu uvau ru ungwɛmbi use unapumbi? Awu use utsu ungo ukwɛɛte ungwɛmbi use unapumbi? Ubinkutsu kishoo umen iwuri idɛɛ ra anang isei Unum uwuku uvarhuwa arherhamen.

¹¹ Ri itseng Arherhu-Num Uteijee agɔr agɛ,

<<Umum iyirh nggu ibibɛkmum,
uben utsurhu uwuri irhupa ra asumum,

uben arhem awuri irherhukpɔ ru Unum.>>*

¹² Nggee, uben unera ru umen awuri ivarhunga irhɛ abinke unga aka akorhe ri ibibeknga ra asu Unum.

Niba utsukɔ ungwɛmbi ubin ikwɛr itok

¹³ Nggee umen ineke itsu avau ra adɔka. Nu ngge iki iwe rimi, uben unera atsu amɛnnga niba awea utarh ukpuku ukwɛr itok use ubin ukpɔɔ uku uvina ru utsĩndĩ ungwɛmbɔ use unapumbɔ.

¹⁴ Umum ihwɛng ugɛ ru Uteijee Uyesu ubingha ushikpɔ ukpuku usi isarkpɔ. Bɔr unera aba agɔr ugɛ ubin ukpɔɔ usi isarkpɔ, iwe ru unga ubin hã uku usi isarkpɔ.

¹⁵ Ungo uba udakuwe amɛn angwɛmbi ru ubinkpi ungo iki igha, ungo usi ikorhungo amɛn ibibema. Utsur ubinghakpi ungo iki igha udakuwe ungwɛmbi use unapumbi uwuruwi Ukiristo aka akpe ru unga.

¹⁶ Niba uneke ubin uku uze ri inyinyãngo, umbɔ anyã ukpɔ uwe iki ubewe.

¹⁷ Iyerhe Unum isi iwengge ighigha nu ihwihwa, bɔr iwu irhirhika, nu ididɔɔr, nu igũiben ri Ipfu Isarsatangge.

* 14:11 Åka anyã ikei: Uish 45.23.

18 Ubinkutsu uben unera uwuku utšitser Ukiristo ru utsĩndĩ uwure, Unum nu anera awuri ibemumbo unga.

19 Nggee umen idēē iker ri ikorha abinkε aka ikũwā ididōor ni ifita adōka.

20 Niba adakukumbi itser Unum ra arherhe abingha. Abingha kishoo awu asarsatake, bōr asi izea unera agha ubin uku itsu ikwer itok ru uwōō.

21 Azea ungo niba utāingo ijuε, use uhwaō ade use ukorhe abina akōō aka itsu ungwēmbi use unapumbi agbaigba.

22 Nggee ungo uba uweō ri imangmang ra akεε ha, ungo ungwē ake ra amēnngo nggu Unum. Idorh iwu iyi uner ha amēnnga aka asi itsuke uvau ri itsinga.

23 Bōr unerwi aka acang, aba aghaa ubin hā unga aka acang, unga aka agba uvau nukpō. Ubinkutsu ighighanga ishingge ri imangmang, nu uben ubinkpi uku ushikpō ri imangmang uwu arhim.

15

Uneke ungwēmbi agũiben ungo

1 Umen abika aker ri imangmang, imēngege umen itsā imor abirabε aka asi ikermbo, ni ineke igũiben atsimen.

2 Uben unera ru umen atene amēn udōka ru iyiki izeyε iki idzin unga.

3 Ukiristo asi ikorhunga abin itsinga, bōr ru nyaki itseng Arherhu-Num iki igōr uge, <<Urhena ukpu abika arhena ungo ugba ri itsimum.>>*

4 Uben ubinkpi umbō aka atseng isha, atseng ru ake amesuwa umen, ngge idarh umen ru ibibima nu iffita itseng Arherhu-Num umen ima iwe ru ifosa.

5 Neke Unum uwuku udzowe ibibima nu iffita adzaa umbi amēn aka agbopi itsi nggu adōkambi ri idōsu Ukiristo Uyesu,

6 ngge itsū umbi ama akpoi Unum nu Utε Uteijeemen Uyesu Ukiristo nggu amēn unying nu angwĩmbi unying.

7 Āka ayei adōka, ru nyaku Ukiristo aka ayei umbi, nu umbi atsu ikpikpoi ru Unum.

8 Umum idēyiwa umbi uge Ukiristo awu uner itser ra abi Uyahuda ngge idēyiwa uge Unum awuri ikorhunga ubinkpi unga aka arherhe, na akorhunga ibibemuwe unga aka abemuwe atokambo.

9 Ngge itsu atsen abi Uyahuda akpoi Unum ra atorhnga, ru nyaki itseng Arherhu-Num iki igōr uge,
<<Umum iwuri ikpoi ungo ra ateu atsen abi Uyahuda,
umum iwuri itsusa abom ru itsokngo.>>†

10 Ikei, ngge igōr igε,

<<Āka agũiben umbi atsen abi Uyahuda, nggu anernga.>>‡

11 Ikei igōr igε,

<<Āka akpoi Utejee ha, kishoo umbi atsen abi Uyahuda,
na atsusa abom ru unga, kishoo umbi anera.>>§

12 Ikei Uishaya agōr agε,

<<Unang Ujesse uwuri ikũ udzeka,
uwōō aka iso agha iyerhe abĩā kishoo,
atsen abi Uyahuda awuri ifosa ru unga.>>*

* 15:3 Āka anyā ikei: Amb 69.9. † 15:9 Āka anyā ikei: 2Usm 22.50; Amb 18.49. ‡ 15:10 Āka anyā ikei: Iva 32.43. § 15:11 Āka anyā ikei: Amb 117.1. * 15:12 Āka anyā ikei: Uish 11.10.

13 Unum uwu ifosa ama atsuka umbi igũiben kishoo nu ididɔɔr ri imang-mangmbi ru unga, ngge itsú umbi awe ru afosa irheirhe ri ijee Ipfu Isarsa-tangge.

Itser Uburhu ra atsen abi Uyahuda

14 Umum nibikami ibemumum uge umbi angwēmen nu anapumen, umbi awembi ra amen aka aze akarhārha. Umbi adzuma awembi ri ihwihweng na adē amesukumbi adaka.

15 Umum iki itsengamum umbi ra awiya nu abina akɔɔ, umum iyituwa ake ru umbi ikei. Umum ikorha akere ubinkutsu Unum adzaa umum imimuta

16 ngge itsú umum iwe uner itser Ukiristo Uyesu ra atsen abi Uyahuda. Umum itō itser iyi uner uwuku udzowe idem-Num ri idzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Unum, ngge itsú atsen abi Uyahuda awe idem-Num iyi Unum aka ayei, iyiriyē Ipfu Isarsatangge iki itsu ngge isar.

17 Nggee umum ikpoi itsermum iyi Unum ubinkutsu umum itōwe ngge ru Ukiristo Uyesu.

18 Umum idē ikeramen irherhumum ubin ru ubinkpi Ukiristo ukpekū aka akū umum akorhe ri idarh atsen abi Uyahuda umbɔ adɔsu Unum ra arherhamum nu ikikorhe,

19 ri ijee atsar nu abin idzeu, ri ijee Ipfu-Num. Ngge udzur ru Urusharhima umum iki ikore izi Uirhirikum, umum iki idūwū Isarhe Iyiki Ize ha iyi Ukiristo.

20 Ibibemamum niyɔ umum idūwū Isarhe Iyiki Ize ra anangke umbɔ aka asi ihwengmbɔ Ukiristo, utsur umum idzinmum ni itsi anangke uwɔɔ aka atsu atarh idzin.

21 Nu ngge iki iwe rimi, ru nyaki itseng Arherhu-Num iki igɔr uge, <<Abirabe umbɔ aka asi ideyikumbɔ umbɔ awuri inyāmbɔ, nu abirabe aka asi igūmbɔ awuri ihwengmbɔ.>>†

22 Akere ha atsu idikunga irheirhe umbɔ aka akenmbɔ umum iba ru umbi.

Uburhu abee izi iyepa Uroma

23 Bɔr icere ananga aka ashike ru umum iki itō itser ra abī akere, ikei aka adera imeka irheirhe umum iki ibee iyepa umbi.

24 Umum ibee ikorhe rimi ivangye umum iki izi abī Asbaniya. Umum ifosi iba iyepa umbi ivangye umum iki itang ni ibee umbi ayika umum ru uzērhamum nggɔɔ ha, iba imaamum igũiben umbi ukunjiir ni itang.

25 Icere, umum iwe ru utsindī uku uzī Urusharhima ri itser iyiki iyike abika adɔsa aka awe umɔ.

26 Abika adɔsa ru Umakidoniya nu Uakaya agũiben idzowe izūwā ayike atsūwā ra aner Uteijee ru Urusharhima.

27 Agũiben ikorha ake, anyanga ngge iwu uverh ru umbɔ. Ubinkutsu atsen abi Uyahuda aba akpombɔ ugau idorh iyi Unum nggu abi Uyahuda, umbɔ awemmbɔ ru uverh umbɔ aka ifai abi Uyahuda idorh abin upfung.

28 Nggee umum iba imaamum itser iyere ni itsuke umbɔ akpombɔ iyiyike ha, umum iso izimum Asbaniya ni iyepa umbi ni itang.

29 Umum ihweng uge ivangye umum iki iba ru umbi, umum iwuri ikūwā umbi undzumu idorh iyi Ukiristo.

30 Umum ishōrhā umbi angwēmen nu anapumen, ru ubok Uteijeemen Uyesu Ukiristo nu ri ibibemu Ipfu-Num hā, āka atsī ubokmbi ayika umum ri ititēwāmum ri ifena-Num ru umum.

† 15:21 Āka anyā ikei: Uish 52.15.

³¹ Àka afen-Num uge umum ima ikpo ishishoor ra abok abika asheri imangmang ru Uyahudiya, ikéi itsermum ru Urusharhima uwe ubin ukpuku uyuyei ra abika adosa ha aka awu umo.

³² Nggee Unum aba abemunga umum iba ru umbi nggu anggom ni iwosha nggu umbi.

³³ Unum uwu ididoor ama awe nggu umbi kishoo. Iwerimi.

16

Undzumu ighwe

¹ Umum ideyiwa umbi unapumen Ufibi, awu udikin ru ikikong abika adosa ru Ukankiriya.

² Umum ibee umbi ayei unga ri itsok Utejee ru utsindi uwuku uze uwuruwi umbo iki iyei abika adosa na ayike unga ra abinke unga aka abee umbi akorhe, ubinkutsu unga ayikuka anera arherhe nggu umum.

³ Àka aghwe Ubiriskirha nu Uakirha awerhi itsermum ru Ukiristo Uyesu.

⁴ Umba atsu atsimbo ru uver akpe ru ubokmum. Asi iwea umum ukpekū itar uwee, bor kishoo abika adosa ra atsen abi Uyahuda atar uwee ru umba igambo.

⁵ Àka aghwe ikikong abika adosa ri iyambo.

Àka aghwe Uabainita, uwuku ugbaashia akorh Ukiristo ra abi Uasiya.

⁶ Àka aghwe Umaryamu, uwuku utowa umbi itser akarhahā.

⁷ Àka aghwe Uandaraniku nu Uyunuya, abi Uyahudamen, abirabe umba aka abow umba ru ughorzi nggu umum. Umba awu abirabe umba aka ahweng ra abi itser Uyesu, awu umba agbaashia ru umum ri iwe ru imangmang ru Ukiristo.

⁸ Àka aghwe Uamfirhiyatu uwu umum iki ibema ri itsok Utejee.

⁹ Àka aghwe Urbanus, uwerhi itsermen ru Ukiristo, nu uwerhamum Usitaki.

¹⁰ Àka aghwe Uafarhi, uwuruwi umba aka aviri irhirhikanga ru Ukiristo iwe idzidzerhe.

Àka aghwe aner iya Uaristoburhu.

¹¹ Àka aghwe Uhirudiya, Uyahudamen.

Àka aghwe abi iya Unarkisu, abirabe aka adasu Utejee.

¹² Àka aghwe Utirayifina nu Utirayifusa, akatsarh ha abika atō itser Utejee akarhahā.

Àka aghwe uwerhamum Ufarsi uwuruwi aka atowa ri itser Utejee.

¹³ Àka aghwe Urhufo, umba aka aseng ri itsok Utejee, nu uyanga aka awu uyamum ikei.

¹⁴ Àka aghwe Uasinkiritu, nu Ufirhigona, nu Uherme, nu Upaturoba, nu Uharma nu abika adosa aka awu nggu umba.

¹⁵ Àka aghwe Ufirhorhogu, nu Uyurhiya, nu Uniriyu nu unapumba, nu Uorhimfa, nu kishoo abika adosa ha aka awu nggu umba.

¹⁶ Àka aghwe adaka nggu ighwe ibibema.

Kishoo ikikong abika adasu Ukiristo aghwe umbi.

¹⁷ Umum ifituwa umbi angwemen nu anapumen, aka akpom amenmbi nggu abika akū igigau ru umbi na atsu umbi akwer itok ru atsindimbi ru imesaye iki iwiwengge nggu iyimbi aka ayei. Niba akhapumbi ru umba!

¹⁸ Ikpū anera abere asi itōmbō itser Ukiristo Uteijeemen, adasu ubinkpi amenmbō aka abee. Ri itonga angwĩmbō nu igberangwĩ ukpoimbō iki irhem abika agūna umbō, abika agūna umbō awu awəkaci.

¹⁹ Uben unera aka agūā isarhe ididāsambi, ngge itsu undzuma anggammum ru umbi, bōr umum ibee umbi asarasu ra abin aka aze, na awe abika asheru uvau ra abin aka abewe.

²⁰ Unum uwu ididōr asi idārhunga na ajangu Ushaitan atsu ra andaidakmbi. Imimutu Uteijeemen Uyesu ima iwe nggu umbi.

²¹ Utimoti, uwerhi itsermum, aghwe umbi, rimi hā Urhushiya, nu Uyason, nu Usosifata, abimen abi Uyahuda.

²² Umum Utartiyu, uwuku utseng ubvur uwurē, umum ighwe umbi ri itsok Uteijee.

²³ Ugayu, uwuku uyei umum ri iyanga, umum nu kishoo abika adōsa iki igūiben ri iyaa, ighwe umbi.

Uarasta, uwuku ungwē abin itser utepa, nu ungwēmen Ukwartu aghwe umbi.*

²⁵ Aka akpoi Unum uwuruwi aka adēē atsu umbi aker ru ubok Isarhe Iyiki Ize iyi Uyesu Ukiristo umum iki idzowe. Isarhe iyere umbō awōke isha rimōō,

²⁶ bōr icere aka akū adzeka ra awiya ru ubok itseng abika asōm Arherhu-Num. Unga atsu akere ngge itsú abīā kishoo awuri awe ru imangmang na adōsa unga.

²⁷ Uzī ru Unum uwu itsoi uneke ikpikpoi iwe ru ubok Uyesu Ukiristo ugbagbaa! Iwerimi.

* **16:23** Abvur akōō aki itseng abok aki isha agōrke ikēi ugē, **24** Neke imimuta Uteijeemen Uyesu Ukiristo iwe nggu umbi kishoo. Iwerimi.

Ubvur uwu inggbaashia Uburhu aka atsenge abi Ukorinti Utsutson ri itsi ubvur Ukorinti uwu inggbaashia

Uburhu uner itser Uyesu unga atsenge ubvur uwu inggbaashi uwurε ra abi Ukorinti. Unga atseng ubvur uwurε ri ivangyε unga aka aseɪ ru uteu Uafisa, ugεε unga atseng umgbɔ ra amεk aki 55 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Uburhu atseng ubvur uwurε adzowe itsūwā ri itsi ida amēn irhērhe nu amēnkε aka asi izeke ra abika adɔsa ha unga aka adzin.

Ri ivang Uburhu, Ukorinti awu uteu ukugɔng ukpurukpi aka ahwεng ukpɔ nggu iferhε iki irhērhe. Iferhε ha iwu, agoi na agoshe nu ikpikpanga, atēwū ibee idzursu nu itsoi, atēwā adɔsa agbeyi, nu itser iyiki itārha, undzumunga ikpū itser anggoyi aki agbeyambɔ.

Nu ngge iki iwe ugε abika adɔsa ru Ukorinti awembɔ ri izūwā iyi Ipfu Isarsatange, abɔɔ ra abika adɔsa asi iwembɔ ra amēnkε aka amēε uner uku udɔsa awe ra ake. Rimi hā itsu ubvur uwurε udēε usare ri idzowe itsūwā ri itsi iferhε irhērhe iyiriye iki imēε abika adɔsa agbisha ra ake. Ubvur ha urherha arherhe ri itsi igigau iki iwe ra abika adɔsa, nu itser itoma-dak abɔɔ ru umbɔ aki ikorhe, nu itsu arherhe adɔka abɔɔ aki itsu ra abika atsu uvau aka asi iwembɔ abika adɔsa, nu igha ubingha Utejee abika adɔsa abɔɔ aki igha ru udikpi uku usi imēkpɔ. Ubvur ha ikεi umesuwe imesa ri itsi imesi igberangwī ri itsi isisok abika akpe.

Abinkε aka awe umɔ

Ighwe nu ifen-Num (1.1-9)

Igigau ra abika adɔsa (1.10–4.21)

Idamen ri itsi iwerhε (5.1–7.40)

Abika adɔsu Unum nggu abika adɔsa agberhe (8.1–11.1)

Udikpi umbɔ aka idzowe igɔng ru Unum (11.2–14.40)

Isisok Uyesu ra akpe, nu aki abika adɔsa (15.1-58)

Idzidzowe ra abika adɔsa aka awe ru ugber uwu Uyahuda (16.1-4)

Arherhe aki imaatak nu ighwe (16.5-24)

¹ Ubvur uwurε udzeku Uburhu, uwuruwi umbɔ aka aseng unga awu uner itser Uyesu Ukiristo ri ibibemu Unum, nu ungwēmēn Usastanis.

² Uzī ra abika adɔsu Unum ru Ukorinti, abirabε aka ayisa umbɔ na atsu umbɔ awe asarkasar ru ubok Uyesu Ukiristo, nggu kishoo abirabε ra ananga kishoo aki iyisi itsok Uyesu Ukiristo Utejee mēn, Utejee mbɔ nu uwu umēn.

³ Imimuta nu ididɔr idzeku Unum Utemen nu Utejee Uyesu Ukiristo ima iba ru umbi.

Itar uwεε

⁴ Ubēn ivang umum itar uwεε idzowe Unummum ru umbi ri itsi imimutayε unga aka adzaa umbi ru ubok iwerhēmbi nggu Uyesu Ukiristo.

⁵ Ru unga umbi aka awe ru ubēn abin aka aze nggu kishoo arherhe nu ihwihwēngmbi,

⁶ akεε adeyiwa umbi ugε isarhamēn ri itsi Ukiristo iwu idzidzεrhe.

⁷ Nggee umbi aka akpombi ubēn izūwū iyi Ipfu umbi aka atsu amēnmbi adzεu idzidzeka Utejeemēn Uyesu Ukiristo.

⁸ Unga awuri idzaa umbi iker utseku imimasha, ngge itsú umbi ashimbi ru uvau ru unum ukpu Utejeemēn Uyesu Ukiristo.

⁹ Unum awu idzidzerhe, unga ayisa umbi ri iwerhe ibibema nggu ungwenga Uyesu Ukiristo Uteijeemen.

Igigau ra abika adosa

¹⁰ Umum ishōrhā umbi, angwēmen nu anapumen, ri itsok Uteijeemen Uyesu Ukiristo, ingge kishoo āka abema adoka ra amēnmbi utsur igigau iwengge ru umbi, nu umbi agbopa awu unying ra amēnmbi nu iferhkambi.

¹¹ Umbi angwēmen nu anapumen, aboo ri iya Ukurhuwi adeyiwa umum uge umbi awe ri ifuw nggu adokambi.

¹² Ubinkpi umum iki irherhe unggakpi, uwoo ru umbi agor age, <<Umum idosu Uburhu,>> uwoo age, <<Umum idosu Uaforho,>> uwoo age, <<Umum idosu Ukefa,>> uwoo iki agor age, <<Umum idosu Ukiristo.>>

¹³ Ukiristo agugau? Umbō anyapukumbō Uburhu ri itsimbi? Umbō asorhuwambō umbi ubōtisima ri itsok Uburhu?

¹⁴ Umum itar uwēē umum isi isorhukū ubōtisima ru unermbi bōr Ukiribu nu Ugayu ukpekū.

¹⁵ Nggee unera asi igōra uge umbō asorhuwe unga ubōtisima ri itsokmum.

¹⁶ Ihū, umum iyitumum ikei isorhuwe ubōtisima ra aner iya Uistifanu ukpekū, umum isi iyitumum uner uwoo umum iki isorhuwe unga ubōtisima.

¹⁷ Ukiristo asi idenanga umum isorhuwe ubōtisima, bōr adena umum idūwū Isarhe Iyiki Ize. Umum isi ikū itsoi anera idūwūmum, utsur igārhamau ucucii Ukiristo ushikpō ru ijee.

Ukiristo ha awu itsoi nu iker Unum

¹⁸ Ubinkutsu isarhe iyi igārhamau ucucii ashike ru ugarh ra abirabe aka atsīm, bōr ru umen abika afōrh awu ijee Unum.

¹⁹ Itseng Arherhu-Num igor ige,
<<Umum iwuri ididakuwe itsoi abi itsoi,

ihwihweng abi isarasu umum iwuri idzunuwe.>>*

²⁰ Aner itsoi awere umbō? Abika amesuwe Ikpem Umusa awere? Abika abee ihwihweng ru udan ukpire awere? Asi iwea Unum atsu itsoi iyi upfung iwe agugge?

²¹ Unum ri itsoinga atsu anera ru upfung asi idēē ahwengmbō unga ri itsoimbo. Unum aseng ifōrh abika adzowe imangmang ru unga ri igū Isarhe Iyiki Ize umbō aka anyanga ngge iwe itser agugge.

²² Abi Uyahuda arhusa atsar nu atsen abi Uyahuda abee itsoi.

²³ Bōr umen idūwā isarhe nyinyapu Ukiristo, ngge iki iwu utarh ukpuku utsu abi Uyahuda akwer itok, ni iwe abin ugugge ra atsen abi Uyahuda,

²⁴ bōr ra abirabe Unum aka ayisa, abi Uyahuda nu atsen abi Uyahuda, Ukiristo awu ijee Unum nu itsoi Unum.

²⁵ Abin ugugge ru Unum asarasu anangke itsoi anera, nu ida iker iyi Unum ikerngge iker anera.

²⁶ Umbi angwēmen nu anapumen, āka ayita iwiwembi ri ivangye Unum aka ayisa umbi. Anera ukunjir ru umbi aka awe abi isarasu ri inyinyā iyi upfung. Anera ukunjir ru umbi aki awe ru itser iki imor. Anera ukunjir ru umbi aka awe angwē abika amor.

²⁷ Bōr Unum aseng abin agugge ru upfung akū adzowe atsa ra abin isarasu, na aseng abin aka asheri iker ru upfung akū adzowe atsa ra abin akika aker.

* 1:19 Āka anyā ikei: Uish 29.14.

²⁸ Unum akū abin akika asheru ugarh ru upfung, nu abinkε umbō aka akwεete nu abinkε aka ashike. Akū afōrhūwe abinkε anera aka anyanga ake awe ru ugarh,

²⁹ ngge itsú unera asi ifīrhūnga ra asunga.

³⁰ Awu Unum atsu umbi awe ru Ukiristo Uyesu, uwuku uwe itsoi ru umen iki idzeku Unum, ngge iwe irhirhika, isisar nu ishishōramen.

³¹ Nggee, ru nyaki itseng Arherhu-Num iki igor uge, <<Uneke unga aka afīrhā, afīrhā ru Uteijee.>>†

2

Isarhe ri itsi Ukiristo umbō aka anyapuwe

¹ Ivangye umum iki iba ru umbi, umbi angwēmen nu anapumen, umum isi ibamum nggu ihweng arherhe use nggaa itsoi anera ideyiwa umbi ideka Arherhu-Num.

² Umum isi ibeemum ihweng use imesuwe ubin ukpōo ivangye umum iki iwu nggu umbi bōr Uyesu Ukiristo ukpekū uwuruwi umbō aka anyapuwe.

³ Umum iba ru umbi ri ida iker nggu nggaa iwei nu izang iyor.

⁴ Isarhamum nu udūwāmum isi iwengge arherhe ishishōrhā use isarasu, bōr awu nggu ikikorhe ijee iyi Ipfu-Num.

⁵ Ngge itsú imangmangmbi ima ineke iwe ru itsoi anera, bōr iwe ru ijee Unum.

Itsoi Unum

⁶ Umen irherha arherhi itsoi ra abika akō ri imangmang, bōr asi iwea ikpū itsoi iyi ivang iyere, use iyi ayerhe ivang iyere, abirabe aka asi ighambo iyerhe ugbagbaa.

⁷ Ifi, umen irherhe itsoi Unum, iki iwak nu Unum aka abee umen igasha ri imor iyi Ukiristo ri ivang iyi inggbaashia.

⁸ Ayerhe abi ivang iyere asi ihwengmbō ngge, ubinkutsu uge umbō ahwengmbō, umbō asi inyapukumbō Uteijee uwu imor.

⁹ Rimi hā itseng Arherhu-Num igor ige,
<<Ubinkpi Unum aka agbishuwe abika abema unga
unera anasi inyāā,
unera anasi igūa,

ikei unera anasi ikaka iferhkongge.>>*

¹⁰ Bōr abin hā ake Unum adeyiwa umen ake ru ubok Ipfunga.

Ipfu-Num ngge irhisa abina kishoo, uko abinkε aka aghong ihwihweng aki Unum.

¹¹ Ungaa ahweng iferhkō unera? Ipfu uner ha ukpekū ngge ihweng. Iwe rimi hā, unera asi idēē ahwenga iferhkō Unum, bōr Ipfu-Num ukpekū.

¹² Umen isi iyeimen ipfu iyi upfung, bōr umen iyei Ipfu iki idzeku Unum, nggee itsu umen ihweng abinkε Unum aka adzaa umen izūwā.

¹³ Ubin hā ukpi umen iki irherhe, asi iwea irhem iyiriyε iki imesuwe ri itsoi anera bōr irhemye Ipfu-Num iki imesuwe. Umen ikū irhemye Ipfu iki imesuwa umen imesuwe idzidzerhe iyi Unum.

¹⁴ Unerwi aka ashia ri Ipfu-Num hā, asi iyeisa abinkε aka awe aki Ipfu-Num, ubinkutsu awu abin ugugge ru unga. Unga asi idēē ahwenga ake, ubinkutsu awu Ipfu-Num itsu ihwihweng ake ukpekū.

† 1:31 Åka anyā ikei: Uiri 9.24. * 2:9 Åka anyā ikei: Uish 64.4.

¹⁵ Unerwi aka awe ru Ipfu-Num awuri idēē ahwēnga kishoo abinkē Ipfu iki ideyiwe unga, bōr abirabē aka ashimbō ri Ipfu-Num hā asi idēē ahwēngmbō ifērkhō unerwi aka awe ru Ipfu-Num.

¹⁶ Itsēng Arherhu-Num igōr igē,
 <<Ungaa ahwēng amēn Uteijee?
 Ungaa idēē idzowe unga itsūwā?>>†
 Bōr umēn ikaiferkhō ru nyaku Ukiristo.

3

Awerhi itser ri itser Unum

¹ Umbi angwēmēn nu anapumēn, umum isi idēē irherhuwamum umbi arherhe ru nyaka abirabē Ipfu iki idarh umbō, bōr ru nyaka anera ru upfung, irheng awēkaci ru Ukiristo.

² Umum ikū abē ifuka umbi, umum isi ikūmum ubingha ukpuku ukpukpōma, umbi anasi imēmbi igha ukpō. Idzidzerhe umbi anasi imēmbi.

³ Umbi ana awu abirabē ayormbi iki idarh umbi. Umbi ana awembi ru unyēē nu uning ru umbi, umbi asi iwembi abirabē ayormbi iki idarh umbi? Umbi asi itōmbi ikpū itser ru nyaka abi upfung?

⁴ Ivang uwōō aka igōr agē, <<Umum idōsu Uburhu,>> uwōō ikēi agōr agē, <<Umum idōsu Uaforho,>> umbi asi iwembi ru nyaka abi upfung?

⁵ Ungamō awu Uaforho? Ungamō awu Uburhu? Umbō awe agār hā ukpekū, abirabē umbi aka adzowe imangmang ru ubokmbō. Ru ubēn unera atō itserye Uteijee aka adzowe unga.

⁶ Umum idoi ikpūa, Uaforho atsuyi amē, bōr awu Unum atsu ikpū hā imēr iseng.

⁷ Nggee asi iwea unga uwuku ududoi use unga uwuku utsuyi amē awe ubin, awu Unum ukpekū, uwuruwi aka atsu ikpūa imēr iseng.

⁸ Uner uwuku ududoi nu uwuku utsuyi amē ifosambō iwu unying, nu ubēn unera awuri ikpoa itosanga ri itserye unga aka atō.

⁹ Umēn iwu awerhi itser ri itser Unum, umbi awu icang Unum, nu idzin Unum.

¹⁰ Awe ri imimuta Unum aka adzaa umum, umum itsu atarh idzin ugē uner uwuku uhwēng idzin, nu uwōō adzin nu ake. Bōr ubēn unera angwēdzen na adzin nu ake.

¹¹ Unera asi idēē atsuka atarh idzin akōō aka anangke akirakē umbō aka agbaashia atsu, ake awu Uyesu Ukiristo.

¹² Unera aba akū uzinarhi, uazurhfa, atarh imang, acucii, ubīi use agam adzin ra atarh idzin hā,

¹³ unuma ubēn unera awuri inyā ikpū itserye unga aka atō. Ivang Uyesu aka ibvuī aba, unga awuri itsu anera ahwēng ake. Awuri ivira ngge nggu urha nu urha ha iwuri iviri ikpū itser ubēn unera.

¹⁴ Ubinkpi unga aka adzin nu atarh ha uba usi ikpīlīkpō, uner idzin hā awuri ikpoa itosanga.

¹⁵ Idzin hā iba ikpīīngge, itser uner idzin hā awuri igbabī, unga nibikanga awuri ikpoa ifīfōrh, bōr awuri iwe ru nyaku uner uwuku udzeki ikon urha.

¹⁶ Umbi asi ihwēngmbi ugē umbi awu Iya-Num nu Ipfu-Num isei ru umbi?

¹⁷ Unera aba adakuka Iya-Num, Unum awuri idakuwe unga, ubinkutsu Iya-Num iwu isarsatake, ikēi umbi awu Iya-Num hā.

† 2:16 Āka anyā ikēi: Uish 40.13.

¹⁸ Niba arhemmbi atsimbi. Unera aba akaiferhko uge unga asarasu icere ru udan ukpire, imengge unga adzipa awe ugugge ngge itsu unga asarasu.

¹⁹ Ubinkutsu isarasu upfung ukpire iwu ugugge ra asu Unum. Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igor uge,

<<Unga aka isaka adzui abi isarasu ri itsoimbo.>>*

²⁰ Ikei itseng igor ige, <<Utejee ahwenga uge iferhko abi itsoi iwu ibem.>>†

²¹ Nggee, unera niba aku uner afirhunga! Abina kishoo awu akimbi,

²² Uburhu, use Uaforho, use Ukefa, use upfung, use urhe, use akpe, use abin aki icere, use aki unuma, kishoo awu akimbi,

²³ umbi awu abi Ukiristo, Ukiristo ikei awu uwu Unum.

4

Uner itser-Yesu Ukiristo

¹ Nggee, imengge anera anyanga umen iwu abi itser Ukiristo nu abirabe Unum aka adzowe umbi ijee iyiki ideyiwe anera idzidzerhe abinke Unum aka aweke.

² Awu ufang abika adeyiwe ha awu abi idzidzerhe.

³ Bor awu ubin ukucii umbi aba avira umum, use umbi aku abi ijee avira umum, umum iba isi ivirumum itsimum.

⁴ Amenmum awe uku ushashaki, bor ake asi itsu umum ishimum ru uvau. Awu Utejee unga ivira umum.

⁵ Nggee niba atsumbi uvau ri ivanga idorhi iwe, aka adzeu ibiba Utejee. Unga awuri ideyiwe abinke aka awok ru uzi ri irhirhang na adeyiwe abinke aka awe ra amen anera. Ri ivang ha uben unera aka iyei ikpikpoi ru Unum.

⁶ Umbi angwemen nu anapumen, abina akere umum nu Uaforho iki inyanga ake ru ugarhmbi, ngge itsu umbi amesa ru umen agben arherha ha aka agor age, <<Niba afara atongmbi ubinkpi umbi aka atseng.>> Mace unera ru umbi asi iku unera afirhunga nggu uwuku umesuwe unga ananga uwao.

⁷ Ubinkutsu ungamo agor uge ungo uwuweo nggu aboo? Ungo uwe ru use ungo uku usi iyee? Uba ungo uyuyei, use utsu ungo ufirha ugee ungo usi ikpo ake izuwa?

⁸ Umbi akaiferhko uge umbi aka akpombi kishoo abinke umbi aka abee! Umbi aka awembi ru ubin! Umbi aka awe ayerhe, umen isi iwemen ubin! Awu ibibemamum umbi awe ayerhe ngge itsu umen igha iyerhe nggu umbi!

⁹ Bor umum inyā ngge rimine, uge Unum aka atsu umen abi itser Uyesu umen iwu amaataka ru uben ubin, ru nyaka abirabe iwa iki igha umbi, na adosa ru undzing abika agha inggbaashi ri ininang, na atsuke umbi ufai akpe. Umen iwu ubinkpi upfunga kishoo nu ipfu itser-Num nu anera aka itsu asumbi ra ake.

¹⁰ Abi upfunga anyā uge umen iwu agugge ubinkutsu umen idasu Ukiristo, bor umbi akaiferhko uge umbi awe abika awe ru itsoi! Abi upfunga anyā uge umen ishimen ri iker, bor umbi akaiferhko umbi awembi ri iker! Anera ani ikpoi umbi, bor anera asi idzaambi umen imor!

¹¹ Icere umen igu imerh nu ugā amē, isi itsimmen abin aka aze, anu ikwer umen, ishimen ru aya.

¹² Umen itewu itser nggu abokmen. Umbi aba arhena umen, umen itsuke umbi idorh. Umbi aba idzaa umen uver, umen ibima ukpo.

¹³ Anera aba arhenumbi umen, umen irherhuwe umbi nggu amen aka adoo. Umen iwe ru nyaka abin ishī, ambumbin umbi iki iyar ru upfung.

* **3:19** Aka anyā ikei: Uay 5.13. † **3:20** Aka anyā ikei: Amb 94.11.

¹⁴ Umum isi itsengamum umbi arherhe akere umbi agũ atsa, bər umum igbiita atombi, ru nyaka aze angwemum iki ibema.

¹⁵ Uko abika amesuwu umbi ru Ukiristo awu anaka agonga usaka, umbi ashimbi ra ate arherhe. Ubinkutsu ru Ukiristo Uyesu umum iwu utei ru umbi ri ikũwā umbi Isarhe Iyiki Ize.

¹⁶ Nggee umum ishōrhā umbi, aka amesa ru umum na awe ugee umum.

¹⁷ Akere ha atsu umum idene Utimoti unga aba ru umbi, ungwemum iki ibema, uwu imangmang ru Utejee. Unga awuri iyituwa umbi ikpũ ibibekmum ru Ukiristo Uyesu, iki iwe ru imesaye umum iki imesuwe uben anang ri ikikong abika adasa.

¹⁸ Abao ru umbi aka awu abika aberi itsi, ugee umum isi inbamum ru umbi ikei.

¹⁹ Bər umum isi indārhmum ni iba ru umbi, Utejee aba abemunga, umum iwuri irhisu ubin abika aberi itsi ha iki irherhe nu ikpũ ijeeye umba aka awerange.

²⁰ Ubinkutsu, Iyerhe afā isi iwengge arherhe ukpekũ, bər iwe ijee.

²¹ Umbi abee use? Umum ikũ asharhe iba, use ibibema nu ipfu iyiki ididao?

5

Iwayiwe uner amen aka atārha

¹ Umum ĩgũ anera age abika atoma-dak awembao ru umbi, ikpũmbao iki ishingge uko ra abi uzi. Unera adzipu utserha utenga awu utsenga.

² Umbi ana afirhā! Imengge amenmbi aghong nu umbi atsũwe uner ha ru umbi.

³ Uko umum isi iwemum nggu umbi ri iyor, umum iwu nggu umbi ri ipfu. Ru nyaku unerwi aka awu nggu umbi irhere, umum iki itsukũ uvau ru unerwi aka akorha akere ha.

⁴ Nggee ivangye umbi aka ikong ri itsok Utejeemen Uyesu, umum iwe nggu umbi ri ipfu, nu ijee iyi Utejeemen Uyesu iwu umo,

⁵ aka adzowe uner ha ru Ushaitan, ngge itsũ unga aneke amen aki arhim, ngge itsũ umba aforh urhenga ru unumkpi Utejee aka iba.

⁶ Iffirhāmbi isi izengge. Umbi asi ihwengmbi uge ungwērthũ uga uku isaku ufuyiwe kishoo akā uborodi?

⁷ Āka atare uga uwuku ugbe uwu arhim hā nu umbi awe uborodi uwuku ufa, uku ushimgbao ru uga. Undzumu ubinkpi umen iki iwerakpo, ubinkutsu Ukiristo ungwē itsurhi Irhuwa Iyiki Igar Utongmen, aka awea idem-Num.

⁸ Nggee umen izek Irhowa Iyiki Igar Utong hā, ngge niba iwengge nggu uga uwuku ugbe, uga uwu amen inyar nu iyiki ibewe, bər iwu uborodi ukpurukpi ushikpo ru uga, uborodi ukpuku usar nu idzidzerhe.

⁹ Umum iki itsengamum umbi ru ubvurmum ĩge āka niba agbopumbi atsi nggu abika atoma-dak abi arhim.

¹⁰ Umum isi ĩgormum abi uzi abika atoma-dak abi upfung ukpire, use abi ikpona, use aveu, use abika adzowe igong ra agberhe. Iba iwe rimi awu ufang umbi adzoku upfunga.

¹¹ Bər umum itsenga umbi ĩge niba agbopumbi itsi nggu uwuruwi aka anyangu itsinga awu uner uwuku udasa na awe ra amen aka atoma-dak, aki ikpona, use uner uwuku udzowe igong ra agberhe, use uner uwuku ukow inyar, use uner uwuku uhwa abin, use uner uwuku uveu ivēu. Niba aghambi ubingha nggu ikpũ uner ha.

¹² Awu use utsu umum itsu uvau ra abi awiya? Asi iwea abirabe aka awe abika adasa umbi aka itsu uvau?

¹³ Awu Unum unga itsu uvau ra abi awiya. Àka awayiwe uner amen aka abewe ru umbi.*

6

Itsu arherhe abika adasa

¹ Uwə ru umbi aba awea ra arherhe nggu undaka, asi iwea ubin atsa unga akū undakanga aži atsu uvau ra abi uži aka asi iwembə abika adasa?

² Use umbi asi ihwəngmbi uge abika adasa umbə awuri itsu uvau anera ru upfung ukpire? Aba awu umbi awuri itsu uvau anera ru upfung, umbi asi iməmbi itsu uvau abin akika aci?

³ Umbi asi ihwəngmbi uge umən iwuri itsu avau ru ipfu itser-Num? Nggee aka ahwəng uge umbi adē atsumbi uvau ra abin aki upfung ukpire!

⁴ Nggee, umbi aba awəmbi ra arherhe ikpū akere, awu use utsu umbi anu ikū arherhambi aži ra abi uži aka asi iwembə ubin ra abika adasa?

⁵ Umum irherha akere ru umbi agū atsa. Uner itsoi ashia ru umbi unga aka idē atsu uvau agbishi isisei abika adasa?

⁶ Bə ru ngge iki iwe rimi, ungwəmbi aka isaka akū arherhe ungwəmbə aži iya iyiki itsu uvau, ra asu abi uži aka asi iwembə abika adasa!

⁷ Arherha adəkambi umbi iki itsu ra abi uži, aka awu igbaigba ru umbi. Awu use utsu umbi asi iyeimbi uvau? Awu use utsu umbi asi ineke umbə aghambə urhambi?

⁸ Nu ngge iki iwe rimi umbi nibikambi agha urha na agbambi, na iko-rhuwe adəkambi akere!

⁹ Umbi asi ihwəngmbi uge abirabe aka asi irhikumbə asi ikpombə ukam ri Iyerhe Unum? Niba arhəmmbə umbi, abi arhim itoma-dak use abika adzowe igəng ra agberhe, use abika atoma-dak use akatsak abika arha akatsak,

¹⁰ use avəu use abi ikpona use abika afirhā adə use abika ahong inyar use abika abvuta anera na ayei abinmbə asi itsimbə ri Iyerhe Unum.

¹¹ Rimi hā abə ru umbi aka awe isha. Bə aka asorh umbi, aka atsu umbi asarmbi, Unum aka anyanga umbi awu abika arhika ri itsok Utejee Uyesu Ukiristo nu ru Ipfu-Nummen.

Arhim itoma-dak

¹² Umbi agər age, <<Abemuwambə umum ikorhe ubən ubin,>> bə asi iwea ubən ubin uwe ru ugarh. Umbi agər age, <<Abemuwambə umum ikorhe ubən ubin,>> bə umum isi iwemum ugār hā ru ubən ubina.

¹³ Umbi agər age, <<Ubingha uwu ukpu ana, ana awu aki ubingha,>> bə Unum awuri itsime iyor nu ubingha. Iyor ha isi iwengge iyi itoma-dak, bə iyor iwu iyiki itā itser Utejee nu Utejee awu uwu iyor.

¹⁴ Unum akū ijeenga asoyiwe Utejee ra akpe, rimi hā unga aka isoyiwa umən ikei.

¹⁵ Umbi asi ihwəngmbi uge ayormbi awu agau iyor Ukiristo? Umum idē inyāngu agau iyor Ukiristo ikpangumum ngge nggu unggoyi? İī!

¹⁶ Umbi asi ihwəngmbi uge uwuruwi aka agbopi iyornga nggu unggoyi umbə aka awu iyora unying nukpə? Itsəng Arherhu-Num igər ige, <<Umbə ikivarhambə awuri iwu iyor unying.>>*

¹⁷ Bə uwuruwi aka agbopa nggu Utejee umbə aka awu unying ri ipfu ru ukpə.

* **5:13** Àka anyā ikei: Iva 17.7; 19.19; 21.21; 22.21,24; 24.7.

* **6:16** Àka anyā ikei: Ing 2.24.

¹⁸ Aka atĩmbi arhim itoma-dak. Kishoo arhimkɛ unera iki igba ra ake ashike ri iyornga, bɔr unera aba agbaa ra arhim itoma-dak, uner ha asi itō itser iyiriye Unum aka abee nggu iyornga.

¹⁹ Use umbi asi ihwengmbi uge ayormbi awu aya Ipfu Isarsatangge iyiriye iki iwe ru umbi, ikɛi iyiriye iki idzeku Unum? Ikɛi asi iwea umbi awe ru ijee atsimbi,

²⁰ agugoi umbi nggu izɛɛ. Nggee àka adzowe imor ru Unum nggu ayormbi.

7

Ipfunu

¹ Icɛɛ umum ibee irherhe nu ubinkpi umbi aka atsɛnga umum age, <<Azea unera niba apfununga.>>

² Bɔr itĩ irha unerwi aka asi iwea utsɛngo use utsakngo, aze ubɛn utsaknga awe ru utsɛnga, ubɛn ukutserh awe ru utsaknga.

³ Ukutsak ha akorhe ubinkpi uku umɛɛ unga akorhuwe utsɛnga, rimi hã utserh ha ru utsaknga.

⁴ Utserh ha ashia ri ijee iyornga bɔr adzowe ngge ru utsaknga. Rimi hã, utsa ha ashia ri ijee iyornga bɔr adzowe ngge ru utsɛnga.

⁵ Niba akɛnm̃bi adɔka bɔr abemuwe adɔka ivanga ukunjiir, ngge itsũ umbi ama afɛn-Num, na abvui agbopa ikɛi utsur Ushaitan arhema umbi ri itsi ida ikpɔm itsimbi.

⁶ Umum isi itsukamum umbi ikpem, bɔr umum ineka umbi.

⁷ Umum ibee anera awe ru nyaka umum iki iwe. Bɔr ubɛn uner awea ri izũwãye Unum aka adzowe unga, uwɔɔ awea ri iyɛɛ, uwɔɔ awea ri iyɔɔ.

⁸ Ra abirabɛ aka anasi ipfunumbɔ nu atsɛrhãpfu, umum inyã azea umbɔ niba apfunumbɔ, bɔr awe ru nyaka umum iki iwe.

⁹ Bɔr umbɔ aba asi idɛɛ abimumbɔ, imɛngge umbɔ apfunu. Ugba ipfunu nu ikponaye iki ihwa itsi unera.

¹⁰ Abirabɛ aka apfunu, umum idzaa umbi ikpem, asi iwea umum bɔr Utejee, awu ufang ukutserh asi igapa itserh nggu utsaknga.

¹¹ Bɔr unga aba agapa nggu utsaknga, awu ufang unga asi ipfununga utsak uwɔɔ, akpurha abvui agbisha nggu utsaknga. Awu ufang utsak ha asi itsũwũka utsɛnga.

¹² Ra abɔɔ, asi iwea Utejee bɔr awu umum irherhe uge, ungwɛmɛn aba awea ru utserhwi aka ashia ri imangmang, utserh ha aba abeenga isei nggu unga, awu ufang unga niba awayika unga.

¹³ Ikɛi utserh uwɔɔ aba awea ru utsak uwuruwi aka ashia ri imangmang, utsa ha abeenga isei nggu unga, awu ufang unga niba adzeka ru unga.

¹⁴ Ubinkutsu umum igɔr rimi ru ukutsak uwuku usheri imangmang akpo isisar ru ubok utsɛnga, rimi hã ru ukutserhwi aka ashia ri imangmang awu asarsatawɔ ru ubok utsaknga aka awe ru imangmang. Aba asi iwea rimi, awekacimbi asi isarmbɔ, bɔr icɛɛ umbɔ awu asarsatambɔ.

¹⁵ Bɔr uba uwuku usheri imangmang abee ineke uner uku udɔsa ha, neke unga agau. Ra amɛn akɛɛ ha, ungwɛmɛn use unapumɛn abika adɔsa, isi iwɛngge ufang nu atsimbɔ. Unum ayisa umɛn isei ri ididɔɔr.

¹⁶ A utserh ha, use ungo uhwɛngo awu ungo uwuri ifɔrhe utsakngo? A utsak ha, use ungo uhwɛngo awu ungo uwuri ifɔrhe utsɛngo?

Ikpũ isisei iyi Utejee aka abee

¹⁷ Ubɛn unera asisei iyi Utejee aka abee nu iyi Unum aka ayisa unga aseɛ. Akɛɛ awu ikpemyɛ umum iki idzowe ri kishoo ikikɔng abika adɔsa.

¹⁸ Uwuruwi Unum aka ayisa aka awea ru usorhe? Unga niba abeenga iwe uner uwuku usheru usorhe. Unera ashia ru usorhe ri ivangye Unum aka ayisa unga? Unga niba asorhunga usorhe.

¹⁹ Usorhe, use ida usorhe, asi iwea ubin. Bɔr idɔsi ikpem Arherhu-Num ngge iwu undzumu ubin.

²⁰ Uben unera imɛɛngge unga awe ru nyaka unga aka awe ri ivangye Unum aka ayisa unga.

²¹ Ungo uwu ugārḥā ri ivangye umbɔ aka ayisa ungo? Niba ugũo ighong ungo uba udɛɛ udzekɔ ukamngo, ukorhe rimi hā.

²² Unerwi aka awu ugārḥā ri ivangye Utejee aka ayisa unga, awu uwuku ufɔn ru Utejee. Rimi hā unerwi aka awu uwuku ufɔn ri ivangye Utejee aka ayisa unga, awu ugārḥā ru Ukiristo.

²³ Umbɔ agoi umbi nggu izeɛ, àka niba awembi agārḥā anera.

²⁴ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, uben amɛnkɛ unera aka awerake ri ivangye umbɔ aka ayisa unga, unga aseɪ rimi hā nggu Unum.

Andaipfuna nu atsɛrhāpfu

²⁵ Umbi awɛdzɛm nu anadzɛm, umum ishimum nu ikpem iki idzek ru Utejee, bɔr umum idzowe itsūwā ugɛ unerwi aka awu uner idzidɛrhe ru ubok atorh Utejee.

²⁶ Ra ayetnum akɛɛ icɛɛ, umum ikaifɛrhkɔ Igɛ azea umbi aseɪ ru nyaka umbi aka awe.

²⁷ Ungo uku upfunungo? Niba uferɔ itserh. Ungo unasi ipfunungo? Niba upfunungo utsɛrh.

²⁸ Bɔr ungo uba uku upfunungo, asi iwea arhim. Unadzɛm aba apfununga, asi iwea arhim. Bɔr abirabɛ aka apfunumbɔ awuri ihwambɔ ayetnum arherhe ri ibibek iyɛɛ, ikɛi umum ibee ivina umbi ra akɛɛ.

²⁹ Agben arherhamum, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, Igɛ ivanga iwu uku ughim, udzur icɛɛ uzɔ abika awe ra atsɛrh aze umbɔ ahwɛng ugɛ ipfunambɔ isi iwengge iyi ugbagbaa.

³⁰ Abirabɛ aka awe ri ida amɛn, aseɪ ugɛ umbɔ ashimbɔ ri ida amɛn, abika awe ra anggɔm, aseɪ ugɛ umbɔ ashimbɔ ra anggɔm. Abika agoi abin aseɪ ugɛ asi iweke akimbɔ.

³¹ Abika atɔ itser nggu abin upfung, niba atsumbɔ amɛnmbɔ ra ake. Ubinkutsu upfung ukpirɛ uwuri imaa.

³² Umum ibee umbi aneke igũ ighong. Uwuruwi aka anasi ipfununga aka isaka atsu amɛnnga ra arherhe Utejee akarhārḥā, atsu Utejee agũiben unga.

³³ Bɔr uwuruwi aka apfuna aka isaka atsu amɛnnga ra abin upfung, unga aka itsu amɛn utsɛnga agũiben.

³⁴ Nu amɛnnga awuri igasha agbɛra avaa. Ukutserhwi aka ashia ru utsak, use unadzɛm, aka isaka atsu amɛnnga ra Arherhu Utejee, unga abee itsu amɛnnga ru Utejee awe asarsatake ri iyor nu ipfu. Bɔr ukutserhwi aka awe ru utsak, anu itsu amɛnnga ra abin upfung, unga aka itsu amɛn utsaknga agũiben.

³⁵ Umum irherhe rimi ru ugarhmbi, umum isi ikɛn umbi, umum ibee isiseimbi ize, umbi atɔ itser Utejee utsur ubin ukɛnkɔ umbi.

³⁶ Unera aba awea ru ukarhnga aka amɛ ipfuna, na akaifɛrhkɔ ra amɛnnga abinkɛ unga aka ikorhe asi izeke, na awea ri ikponu una hā. Imɛngge umbɔ apfuna adɔka, asi iwea arhim umbɔ apfuna.

³⁷ Bɔr unerwi aka adɛɛ ri ifɛrhkɔ amɛnnga, ubin ha usi iwekpɔ ufang ru unga, unga aba adɛɛ abimunga, utseku unga aka anyanga ra amɛnnga na akpɛɛ ipfunu una hã, uner ha akorhu ubin uku urhika ikei.

³⁸ Nggee, unerwi aka apfunu ukarhnga, akorhe iyiki irhika. Unga iganga aka asi ipfununga, ngge iwu iyiki izea.

³⁹ Ukutserh asi idzeka ri iya utsaknga uba utsaknga anasi ikpea, bɔr unga aba akpea, unga adɛɛ apfununga uwuruwi unga aka abee, bɔr awu ufang unga apfunu uner uku udɔsu Utejee.

⁴⁰ Bɔr ri itsūwāmum, utserh ha awuri igūiben ananga, unga aba aseisa ru nyaka ha, umum igamum ikaiferhkɔ ige umum iwemum ri Ipfu-Num.

8

Ubingha idɛm agberhe

¹ Ubingha umbɔ aka adzowe idɛm ra agberhe, umɛn ihwɛngmɛn kishoo umɛn iwemɛn ri ihwihwɛng. Ihwihwɛng iki isaki ikū iberi itsi, bɔr ibibema iki isaki idzin.

² Abirabɛ aka anyã ugɛ umbɔ ahwɛngmbɔ ubin, anasi ihwɛngmbɔ ubinkpi uku umɛɛ umbɔ ahwɛng.

³ Bɔr unerwi aka abemu Unum, Unum ahwɛnga unga.

⁴ Igha ubingha umbɔ aka adzowe ra agberhe, umɛn ihwɛngmɛn ugɛ ugberhe usi iwɛngbɔ ubin ru upfung ukpire, ikei umɛn ihwɛngmɛn ugɛ Unum awu unying uwɔɔ ashia.

⁵ Abina arherhɛ ra afã nu abĩ umbɔ aki iyisa anum nu ateejee,

⁶ bɔr ru umɛn Unum awu unying ukpekū. Unga awu Utɛ uwuruwi aka amuna abina kishoo nu umɛn ibɛk iwe abinga. Utejee ikei awu unying ukpekū, unga awu Uyesu Ukiristo. Ru uboknga kishoo abina aka amuna, umɛn ikei ibɛk ru uboknga.

⁷ Bɔr asi iwea ubɛn unera aka awe ru ihwihwɛng iyɛɛ ha. Abɔɔ abika abayi ihwihwɛng agberhe akaiferhkɔ ugɛ uba umbɔ aghambɔ ubingha ukpu idɛm ru agberhe umbɔ awu idɛm ra agberhe, nu amɛnmbɔ aka asi ikerke, umbɔ aba aghambɔ, umbɔ agū ugɛ umbɔ awe ra arhim.

⁸ Bɔr ubingha usi ikūna umɛn ukhapukpɔ ru Unum, umɛn ĩba isi ighamɛn, ubin usi idzɛkpɔ ru umɛn, ikei ubin usi ĩtomukpɔ umɛn ĩba ighamɛn.

⁹ Bɔr àka angwɛɖzɛn, utsur ifɛrhɛ ififɔnmɛn itsu abirabɛ aka asi ikermɔɔ ri imangmang agba ra arhim.

¹⁰ Uba abirabɛ aka ashimbɔ ra amɛn aka aker anyãmbɔ ungo uwuruwi uku uwe ru ihwihwɛng, udɛɛ igba ubin ri iya ugberhe, akɛɛ asi ĩtsu umbɔ aghambɔ ubinkpi umbɔ aka adzowe idɛm ra agberhe?

¹¹ Nggee abirabɛ aka ashera amɛn aka aker ha, abirabɛ Ukiristo aka akpe ri ĩtsimbɔ, awuri ĩtsĩm ri ĩtsi ihwihwɛngngo.

¹² Uba ungo ukorhe arhim utsu abirabɛ aka ashera amɛn aka aker agū ighong, ungo uwu uner arhim ru Ukiristo.

¹³ Nggee, aba awu ubinghakpi umum iki igba uwuri ĩtsu ungwɛmɛn use unapumɛn agba ra arhim, umum isi ĩtãimum ĩjuɛ ikei utsur umum ĩtsu ungwɛmɛn use unapumɛn agbaa ra arhim.

9

¹ Umum isi iwemum uwuku ufɔn? Umum isi iwemum uner itser-Yesu? Umum isi inyāmum Uyesu Uteijeemen? Asi iwea ru ubok itsermum umbi aka awe abi Uteijee?

² Umum ĩba isi iwemum uner itser-Yesu ra abɔɔ, idzidzerhe umum iwu uner itser-Yesu ru umbi! Umbi awu utsar uge umum iwu uner itser-Yesu ra asu Uteijee.

³ Ubin hā ukpi umum iki ikū ikaa itsimum ra asu abirabe aka abee irhusa ijeemum.

⁴ Umən isi iwemən ru ijee iyiki igħa nu ihwa?

⁵ Umən ishimən ru ijee iyiki inyāngu utserh uwuku udɔsa urhānga nggu umən, ru nyaka abi itser Uyesu abɔɔ nu angwəmbɔ Uteijee nu ikei Ukefa aki ikorhe?

⁶ Use awu umum nu Ubarnaba ukpekū aka awu ufang umən itō itser iyiki ifuka atsimən?

⁷ Awu ungamɔ atō itser uner iwa afuku itsinga? Ungamɔ akau icang inebi, na asi igħa ikpūrhānge? Ungamɔ idzeu ukpui ĩbū na asi ihwa abē?

⁸ Umum irherhe rimi ri iferhkɔ anera? Use ĩkpem Umusa irherhungge rimi hā?

⁹ Itseng ri ĩkpem Umusa igē, <<Niba ubvurkɔ angwī inak iyiki ikau irham ri ivangye ngge iki ini itō itser iyiki isəng abvurh.>>* Awu inak ukpekū Unum aka abee umbɔ ifuka ngge?

¹⁰ Asi irherhunga arherhe akere nggu umən? Ĩi, awu unga atseng akere ru umən, ubinkutsu abika akau na abika asar abvurh iməngge umbɔ afosa igashi itosambɔ ra abin icang.

¹¹ Umən iba idoi ikpū iyi Arherhu-Num ra amənmbi, isi imēəngge umən iberh abin upfung ru umbi?

¹² Abɔɔ aba awembɔ ri ijee iyiki ikpo akere ha ru umbi, umən isi iwemən ru ijee ha inangmən umbɔ?

Umən isi ikūmən ijee iyere ha, bɔr umən ibima nggu uben ubin utsur umən ikənmen Isarhe Iyiki Ize iyi Ukiristo.

¹³ Umbi asi ihwəngmbi uge abi itser ri Iya-Num akposhu ubinghambɔ umɔ? Abika adzowe idəm-Num nu ubeu idəm ikei, akpo agaumbɔ ri ivangye umbɔ iki idzowe idəm-Num?

¹⁴ Iwe rimi hā, ri ikpem Uteijee uge abi itser Isarhe Iyiki Ize akpo abin aka afer itsūwāmbɔ ri itser Isarhe Iyiki Ize.

¹⁵ Bɔr umum isi ikūmum ijee iyere ha. Ikei umum isi itseng akere ni ifosa umbi akorhuwa umum rimi hā. Ugba umum ikpe nu umbɔ aka ikən umum ififirhā nggu akere ha.

¹⁶ Ivangye umum iki idē idzowe Isarhe Iyiki Ize, asi iwea ubin umum iki ifirhā, ubinkutsu awu ufang umum idzowe Isarhe ha. Atorhmum, umum ĩba ikpēmum itō idzowe Isarhe Iyiki Ize!

¹⁷ Umum ĩba idzowe itsimum ri idzowe Isarhe Iyiki Ize, mɔce iməngge umbɔ afai umum. Bɔr umum ĩba isi ibeemum idzowe Isarhe Iyiki Ize, umum ikpurhi inu ikorhu ubinkpi Unum aka adzaa umum ikorhe.

¹⁸ Umum ibee umbɔ afai umum use? Umum ibee ugbetəmum uwe idzowe Isarhe Iyiki Ize nggu ida ififai, nu ri ikorhe rimi hā, umum ikpē ubinkpi uku umē umum ikpo ru nyaku uner uwuku udzowe Isarhe Iyiki Ize.

¹⁹ Umum ihwəng umum isi iwemum ugārĥū unera, umum itsu itsimum iwe ugārĥā ru uben unera, ngge itsú umum igbiir anera arherhe ĩba ru Ukiristo.

* 9:9 Āka anyā ikei: Iva 25.4.

²⁰ Ra abi Uyahuda umum iwe ru nyaku utsa Uyahuda, ngge itsú umum igbiir abi Uyahuda aba ru Ukiristo. Ra abirabε Íkpem Umusa iki iwe ru ijee ra atsimbɔ, umum iwe ru nyaku uwuruwi Íkpem hā iki iwe ru ijee ri itsinga ngge itsú umum igbiira umbɔ aba ru Ukiristo. Bɔr Íkpem ishingge ri ijee ri itsimum.

²¹ Ra abirabε aka ashimbɔ ri Íkpem umum iwe ru nyaku uwuruwi aka ashia ri Íkpem, ngge itsú umum igbiir abirabε aka ashimbɔ ri ikpem aba ru Ukiristo. Asi iwea ugε Íkpem Unum ishingge ri ijee ri itsimum, bɔr umum iwe ri Íkpem Ukiristo.

²² Ra abirabε aka asi ikermɔ, umum iwe ru nyaku uwuruwi aka ashia ri iker, umum igbiira umbɔ íba ru Ukiristo. Umum iwe ikpūa ri kishoo ikpū anera ngge itsú umum ima iforhe abɔɔ.

²³ Umum ikorhe akεε kishoo ri itser Isarhe Iyiki Ize, ru umum ikpo ugau ri idorhngge.

²⁴ Umbi asi ihwengmbi ugε ru inuku utser, kishoo abika atī utser, atīmbɔ, bɔr awu unying ukpekū isaka akpo itosa? Áka atī utserkpi umbi aka ikpo itosa.

²⁵ Uɓen uner ununuka aka isaka atsu itsinga ri imesu uver. Unga akorhe rimi abee ikpo itosayε iki isi ídārḥūngge, bɔr umen ikorhe ni ikpo itosa iyi ugbagbaa.

²⁶ Nggee umum isi ifimūm utser ru nyaku unerwi aki itī íbεm, umum isi íkwetū ikpoi ru nyaku uwuku ukwεr ugba.

²⁷ Íī, umum ikwεr iyormum ni itsu ngge iwu ugārḥā utsur umum íba idzowe isarhe ra abɔɔ imaamum, umum nibikami isi ikpomum itosa.

10

Igbiir ato idzek ra arherhe

abi Uisairha

¹ Umum isi íbeemum umbi awe abika ida ihwεng idzidzerhe, umbi angwēmen nu anapumen, agε atokamen isha kishoo azērḥā ru uzirḥzī amεε ikεi kishoo agar atɔng ru ukau ukugɔng.

² Umbɔ kishoo aka asorhu ubɔtisima ru amεε nu ikεi ru ukau ukugɔng hā, ri idɔsu Umusa.

³ Kishoo agha na ahwambɔ amē akirakε Unum aka akū adzeka ru ubok idzeu,

⁴ ubinkutsu umbɔ ahwambɔ amē akirakε aka adzeku ifa iyiriyε iki izī idene umbɔ, ifa ha iwu Ukiristo.

⁵ Rimi hā, Unum asi igūa íben irhεε ru umbɔ, nggee umbɔ afeyiwe umbɔ ra arhum.

⁶ Abin akεε awu abin imesa ru umen, utsur umen itsumen amenmen ra abin aka abewe ru nyaka umbɔ aka akorhe.

⁷ Niba awembi abika adzowe igɔng ra agberhe, ru nyaka abɔɔ ru umbɔ aka awe, ru nyaki itsεng Arherhu-Num iki igɔr ugε, <<Anera aseí agha na ahwa na asok azer azer anyɔna.>>*

⁸ Umen niba itsīmen ra amen aka atoma-dak, ru nyaka abɔɔ ru umbɔ aka akorhe, utseku anera anaka agɔnga isɔka ivaa na ataar akpembɔ ru unuma unying.

⁹ Umen niba ivirumen Ukiristo, ru nyaka abɔɔ ru umbɔ aka akorhe, utseku íbvui ifeyiwe umbɔ.

* 10:7 Áka anyā ikεi: Idzi 32.6.

¹⁰ Umən niba ibvunmən arherhe, ru nyaka abɔɔ ru umbɔ aka akorhe, utseku ipfu itser-Num iyiki itsime iki ifeyiwe umbɔ.

¹¹ Abin akere ha aka akorhe nggu umbɔ awe abin imesa na atseng ake nu ake agbiir atomen, ri itsuifer imimashu undankpi uku iba.

¹² Nggee, ungo uba ukaiferhkɔ uge ungo udɛɛ ukerɔ, ukpɔm amənngo utsur ungo ugbaɔ igba!

¹³ Iviviri iyɔɔ ishingge iki ikpo umbi ikpurhi iwe iviviraye iki iviru uben unera. Unum awu uner idzidzerhe, asi ineke iviviri inangngge ikermbi. Bɔr umbɔ aba avirumbɔ umbi, unga awuri itsuruwanga utsindiwi umbi aka ibima. Irhowa agberhe nu ubingha Utejee.

Irhowa agberhe nu ubingha Utejee

¹⁴ Nggee, umbi aze awerhamum, aka atĩmbi ri idɔsa agberhe.

¹⁵ Umum irherhe nggu abi itsoi, aka arhi anyā nibikambi ubinkpi umum iki irherhe.

¹⁶ Ukpɛwa ha umən iki ikũ ru Ubingha Utejee ukpurukpi umən iki itar uwɛɛ ru Unum ru ukpɔ, ivangye umən iki ihwa ru ukpɔ, umən igasha ra adzirh Ukiristo. Nu uborodi ha umən iki itsɔka, ivangye umən iki itāi ukpɔ, umən igasha ri iyor Ukiristo.

¹⁷ Ubinkutsu awu ipo uborodi unying, umən kishoo, nu umən iki iwe irherhe, umən iwe iyora unying, ubinkutsu umən igashi ipoa unying.

¹⁸ Åka arhi anyā aner Uisrairha, asi iwea abirabɛ iki itāi abin idɛm-Num atɔ itser ru ubeu?

¹⁹ Ude umum igɔr uge idɛmyɛ umbɔ iki idzowe agberhe iwu ubin, use agberhe awu ubin?

²⁰ Tĩ, umum igɔr uge idɛm abi uzĩ adzowe ru ipfu iki ibewe, isi iwengge ru Unum, umum isi ibeemum umbi awe nggu ipfu iyiki ibewe.

²¹ Umbi asi ihwambi ru ukpɛwa Utejee nu ukpɛwa uwu ipfu iki ibewe ikei, umbi asi igambi ubingha nu utebur Utejee, ikei na agha nu iyi ipfu iyiki ibewe.

²² Umən ibee itsu Utejee agũ unyɛɛ? Umən ikermən unga?

Ijee abi imangmang

²³ Umbi agɔr age, <<Abemuwambɔ uben ubin,>> bɔr asi iwea uben ubin uwe ru ugarh. Umbi agɔr age, <<Abemuwambɔ uben ubin,>> bɔr asi iwea uben ubin uyika umbi.

²⁴ Unera niba abeenga iyiki izenga, bɔr abee iyiki ize abɔɔ.

²⁵ Åka atāi uben ubinkpi umbɔ iki igoyiwe ra anang izeɛ ijue, niba arhusumbi use asi izea umbi atāi ngge.

²⁶ Ubinkutsu itseng Arherhu-Num igɔr ige, <<Upfunga nu kishoo abinke aka awe ru ukpɔ awe aki Utejee.>>†

²⁷ Abirabɛ aka asi idɔsumbɔ Ukiristo aba ayisumbɔ umbi igha ubingha, na abeembi izizĩ, aka agha uben ikpũ ubinkpi umbɔ aka idzaa umbi, niba arhusumbi uge umbi awe ra arhim umbi aba aghambi.

²⁸ Bɔr uwɔɔ aba agɔra umbi age, <<Åka adzowe idɛm ra agberhe,>> niba aghambi, ngge itsú umbi akorhe iyiki ize ru uner ha aka adeyiwa umbi, unera ashia aka ikaiferhkɔ uge awu arhim.

²⁹ Umum isi inimum irherhe ri iferhkɔmbi uge umbi awe ra arhim ri ighabin, bɔr ri itsi ubinkpi uwɔɔ aka akaiferhkɔ. Awu use utsu umum igwirhuwe ififɔnnum ri itsi uner uwɔɔ aka akaiferhkɔ uge awu arhim?

† 10:26 Åka anyā ikei: Amb 24.1.

³⁰ Umum iba igha ubingha ri itarwεε, awu use utsu umbɔ acayi umum ru ubinkpi umum iki igha nggu itarwεε ru Unum?

³¹ Nggee abinkε umbi aka igha use umbi aka ihwa use abinkε umbi aka ikorhe, aka akorha ake kishoo ri ikpoi Unum.

³² Åka niba atsu unera akwεr itok, abi Uyahuda, abi Uherhini use abika adɔsu Unum.

³³ Uko umum iki itɛwā ibee itsu uben unera agūiben ru uben atsīndī. Umum isi ibeemum iyiki izemum bɔr iyiki ize anera arherhe, nggee umbɔ ama akpo ifīfɔrh.

11

¹ Åka amesa ru umum, ru nyaka umum iki imesa ru Ukiristo.

*Akatsɛrh afɔme atsimbɔ
ri idzowe igɔng*

² Umum ikpoi umbi ri iyita umum ru uben ubin, ikei umbi aka akpɔm imesa ha uku kpengkpeng ru nyaka umum iki idzaa umbi.

³ Bɔr umum ibee umbi ahwɛng ugε Ukiristo unga awu itsi uben unera, ukutsa ikei unga awu itsi utsɛnga, Unum unga awu itsi Ukiristo.

⁴ Uben ukutsa aka ifɛn-Num use isɔm Arherhu-Num na atsim ubin ri itsinga, adzowe atsa ri itsinga.

⁵ Bɔr uben ukutɛrh aka ifɛn-Num use isɔm Arherhu-Num na asi ibowpa ubin ri itsinga, adzowe atsa ri itsinga, iwe ru nyaka unga aka ikone igwar itsinga.

⁶ Uba ukutɛrh asi ibowpa itsinga, unga akone igwar itsinga, bɔr uba awu ubin atsa ukutɛrh aka ikone itsinga, unga abow ubin atsire igwarnga.

⁷ Isi imɛngge ukutsak atsire itsinga, unga aka awu uzirhɔi nu idɛyiwe ikpikpoi Unum, bɔr ukutɛrh awu ikpikpoi ukutsak.

⁸ Ukutsak asi idzeka ri iyor ukutɛrh, bɔr ukutɛrh adzeki iyor ukutsa,

⁹ ikei asi imunumbɔ ukutsak ru ukutɛrh, bɔr amunu ukutɛrh ru ukutsak.

¹⁰ Akεε ha atsu, awu ufang ukutɛrh ha abow itsinga awe ru utsar ijee ri itsinga, ubinkutsu ipfu itser-Num izɛrhungge unga.

¹¹ Ru Uteijee, ukutɛrh asi igapa ukam nggu utsaka, ikei ukutsak asi igapa ukam nggu utsɛnga.

¹² Ru nyaku ukutɛrh aka adzeku ukutsak, rimi hā awu ukutɛrh amar ukutsak. Bɔr uben ubina udzeku Unum.

¹³ Åka arhi anyā. Azea ukutɛrh afɛn-Num asi ibowpa ubin ni itsinga?

¹⁴ Uben unera asi ihwɛnga ugε ukutsak aba aneke igwar itsinga ikpusha na asi ikonuka, awu ubin atsa ru unga,

¹⁵ bɔr ukutɛrh aba awe ru igwar iki ider, iwe ubin imor ru unga? Adzowe unga igwar iyiki ider ngge itsire itsinga.

¹⁶ Unera aba abeenga uning ra akεε ha, umɛn isi ihwɛngmɛn agbeyi akɔɔ, rimi hā ikei use ru ikikɔng abika adɔsu Unum.

Ubingha Uteijee

¹⁷ Ra arherhe akε umum iki ibee irherhe, isi ikpoishū umbi, ubinkutsu ikikɔngmbi ikorhe iyiki ibewe inangge iyiki ize.

¹⁸ Åki inggbaashia, umum igū ugε uben ivang umbi aki ikɔng iyi ididɔsa, igigau iwe ru umbi, umum iwemum ri imangmang ra arherhe ha.

¹⁹ Awu ufang igigau iwe ru ngge idɛyiwe uwukusong ru umbi adɛɛ ahwɛng ubinkpi Unum aka abee.

²⁰ Uben ivangye umbi aki ikɔng, asi iwea Ubingha Uteijee umbi iki igha,

²¹ umbi aki igha, uben unera asi idzεupa undaka. Uwɔɔ nggu imerh, uwɔɔ ahwa afirhã.

²² Umbi ashimbi ra ayakε umbi aka igha na ahwa umɔ? Use umbi akwεete abika adasu Unum na ayεei abirabe aka ashimbɔ ru ubin? Umum igor uguse nggu umbi? Iwuri ikpoi umbi ra akere ha? Īĩ, ishingge!

Ingwē igha ubingha Utejee

²³ Ubinkpi umum iki iyei ru Utejee awu ubin hã umum iki ĩdzaa umbi. Utejee Uyesu anyangu uborodi, ru untsuukpi umbɔ aka agha adaknga.

²⁴ Ri ivangye unga aka atar uwεε, unga abvũ ukpɔ na age, <<Uwεε awu iyormum, iki iwu iyimbi, aka akorhe rimi ri iyita umum.>>

²⁵ Ru nyaka ha, amaa ighigha, unga anyangu ukpewa ha age, <<Ukpewa uwure uwu ibibemuwe-Num iki ifa ra adzirhmun, aka ikorhe rimi, ivangye umbi aka ihwa ri iyita umum.>>

²⁶ Uben ivang umbi aka itāi uborodi ukpire na ahwa ru ukpewa uwure, umbi adūwā akpe Utejee utseku unga aka ĩba.

²⁷ Nggee, uben unera uwuku utāi uborodi ha use unga ahwa ru ukpewa Utejee ru ida imimē, unga agba uvau arhim ri iyor nu adzirh Utejee nukpɔ.

²⁸ Imēngge unera amei itsinga na adorha atāi uborodi ha na ahwa ru ukpewa ha.

²⁹ Uben unera aka atāi na ahwa ru ukpewa ha ri ida ihwihweng imor iyor Utejee atāi na ahwa uvau ri itsinga.

³⁰ Ngge itsu irhambi ashimbɔ ri iker na aghong iyor, irhe abɔɔ ru umbi aka akpembɔ.

³¹ Bɔr umen ĩba imeimen atsimen, umen isi ĩngbamen ru uvau ufai.

³² Aba awu Utejee atsu uvaumen, umen iki ikpomēn imesa amēn nukpɔ ngge itsú umbɔ asi ĩtsĩmkumbɔ umen nggu upfunga.

³³ Nggee, umbi angwēmen nu anapumēn, umbi aba akɔngmbi igha ubingha, umbi adzεu adaka.

³⁴ Uwɔɔ aba agũ imerh, unga agha ubingha ri iya, ngge iwe uge ikikɔngmbi isi ikūwāngge umbi uvau.

Ru umum ĩba ĩbamum, umum iwuri imesuwamum abina akɔɔ.

12

Īzūwā Ipfu-Num

¹ Ri itsi ĩzūwā iyi Ipfu-Num, umbi angwēmen nu anapumēn, umum isi ĩbeemum umbi asheri ihwihweng.

² Umbi ahwengmbi ri ivangye umbi aka awe ru uzĩ, umbɔ arhem umbi atsimbi idɔsa agberheke aka asi idēē arherhuke arherhe.

³ Nggee umum ibee umbi ahweng uge unera ashia uwuruwi Ipfu-Num iki itsu unga agor age, <<Uyesu awu ikponum!>> Ikēi unera asi idēē agora age, <<Uyesu awu Utejee,>> awu Ipfu Isarsatangge itsu unga agor.

⁴ Īzūwā ĩwiwengge, bɔr Ipfu-Num unying iki isaki idzowe ngge.

⁵ Atsĩndĩ tser awuweke, bɔr Utejee awu unying umen iki itōwe.

⁶ Ītser iwiwengge bɔr Unum unying unga aka isaka adzowe uben unera ijee iyiki itō.

⁷ Unum aka adzowuka uben unera Ipfunga, ngge itsú umen iyike adaka.

⁸ Uwɔɔ Ipfu-Num idzowe unga ĩzūwā imesuwe itsoi, uwɔɔ Ipfu-Num idzowe unga ĩzūwā imesuwe ihwihweng.

⁹ Uwɔɔ ikei Ipfu-Num idzowe unga izūwā imangmang, uwɔɔ Ipfu-Num idzowe unga izūwā iyiki ikerhuwe anera.

¹⁰ Uwɔɔ Ipfu-Num idzowe unga izūwā ijee ikorha abin idzeu, uwɔɔ ikei isɔm Arherhu-Num, uwɔɔ ihwɛng ikpū ipfu iki iwiwengge, uwɔɔ arherha arherhe ri ikpū idū, uwɔɔ ihwɛng agben arherhe ha anera aki irherhe ru Ipfu-Num.

¹¹ Kishoo akɛɛ ha awu itser Ipfu-Num unying ikorha ake, unga agashuwe ru ubɛn unera ri ibibeeangge.

Iyora unying iwe nggu agau arherhe

¹² Iyor unera iwu unying, bɔr iwe ru ugau arherhe. Agau iyor ha agbopa awu iyora unying. Nggee iwe rimi nggu Ukiristo.

¹³ Umɛn kishoo akorhuwa umɛn ubɔtisima ri Ipfu-Num unying uzī ri iyora unying, abi Uyahuda use atsen abi Uyahuda, use agārḥā use abika afɔn, kishoo atsu umɛn ihwa ri Ipfu-Num unying.

¹⁴ Iyor isi iwengge ugapa unying, iwu ra agapa arherhe.

¹⁵ Uba adak awuri igor ugɛ, <<Umum isi iwemum abok, ngge itsu umum isi iwemum ugau iyor,>> akɛɛ asi ikɛnke ukpɔ iwe ugau iyor.

¹⁶ Nu uto aba ugɔr ugɛ, <<Umum isi iwemum usu, ngge itsu umum isi iwemum ugau iyor,>> akɛɛ asi ikɛnke ukpɔ iwe agau iyor.

¹⁷ Uba iyor kishoo iwu usu, ngge ikū use igū? Uba iyor kishoo iwu uto, ngge ikū use inui inuk?

¹⁸ Bɔr idzidzerhe Unum agbisha ubɛn ugapa ri iyor ru nyaka unga aka abee.

¹⁹ Uba iyor iwu ugapa unying, iyor iwerengge?

²⁰ Ngge iki iwe agapa arherhe, bɔr iyora unying.

²¹ Usu usi igorkpɔ ubok ugɛ, <<Umum isi ibeemum ungo!>> Nu itsi isi igorkɛ adak ugɛ, <<Umum isi ibeemum umbi!>>

²² Rimi hā, agau iyor akirakɛ aka asi ikerke, ake awe ru undzumu ugarh.

²³ Agau iyor akirakɛ umɛn iki ikaiferhkɔ ugɛ asi iweke ru ugarh atsike agau akɔɔ, umɛn iki isaki itomuwe imor ra ake. Nu agau akirakɛ aka asi izeke anera anyā, umɛn ingwɛdzɛn ni ifɔme ake.

²⁴ Agau iyormɛn akirakɛ aka amɛ anera anyā, umɛn isi ikorhukumɛn ake ubin. Bɔr awu Unum unga agbishi iyor, atsu agaukɛ aka ashike ru ugarh ake uwu undzumunga.

²⁵ Utsur igigau iwengge ri iyor, bɔr ubɛn ugau unyangu udɔkɔkpɔ icaica.

²⁶ Ugau ukpɔɔ uba ugū ighong, kishoo agau ha agū ighong nggu ukpɔ, ugau ukpɔɔ uba ukpukpoi kishoo agom anggom nggu ukpɔ.

²⁷ Umbi awu iyor Ukiristo, nu ubɛn unera ru umbi awu ugau iyornga.

²⁸ Ra abika adasa Unum agbaashia atsū abi itser Uyesu, uvaa abika asɔm Arherhu-Num, untaar abika umumesuwe, mɔcɛ abika atɔ itser idzeu, ikei abika awe ru izūwā ikikerhuwe, nu abika ayike adaka, nu abika arhi itser abika adasa, nu ikei abika arherha arherhe ikpū idū.

²⁹ Awu anera kishoo awu abi itser Uyesu? Awu anera kishoo awu abika asɔm Arherhu-Num? Awu anera kishoo awu abika amesuwe? Awu anera kishoo atɔ itser idzeu?

³⁰ Awu anera kishoo awe ru izūwā ikikerhuwe? Awu anera kishoo arherhe idū iyɔɔ? Use awu anera kishoo ahwɛng agbena?

³¹ Bɔr āka akponi iyei izūwā iyiki igɔngnga.

Icɛɛ umum iwuri idɛyiwamum umbi utsindī uwuku uzea.

13

Ibibema

¹ Uba umum irherhe idū anera nu iyi ípfu itser-Num, bər ishimum ru ibibema, umum iwu ru nyaku urhurheng uwuku uwe ru irhak ukpekū, use unggang uwuku uwe ru irhak.

² Uba umum iwemum ri izūwā iyiki isəm Arherhu-Num, ikei iyiki ihweng abinke aka awək kishoo, ikei umum iwemum ri ihwihweng kishoo, use umum iwemum ri imangmang iyiki igəpuwe ígū, bər ishimum ri ibibema umum isi iwemum ubin.

³ Uba umum idzowe abinke umum iki iwe ra ake kishoo ra atsūwā, ni idzowe itsimur ri itō itser iyiki ighong ru umum ifirhā, bər umum ishimum ri ibibema, umum isi ighamum ubin.

⁴ Ibibema iwu idəngamən, ibibema iwu inna. Ishingge ru unyēē, ishingge ri ibemitsi, use ifirhā.

⁵ Ishingge ri ingba, isi ibemungge itsingge, isi ifərhūngge ígū avəm, isi ikpəmgge uvau ra amən.

⁶ Ibibema isi igūngge iben ibewe bər igūiben idzidzerhe.

⁷ Uben ivang, ngge ivina, uben ivang, ngge iwe ru imangmang, uben ivang, ngge ififosa, uben ivang, ngge ibima.

⁸ Ibibema isi imaange. Bər isəm Arherhu-Num iwuri imaange, idū ikei iwuri igwirngge, idzursu ikei iwuri imaange.

⁹ Umen ihweng agbəgbəra ni isəm Arherhu-Num agbəgbəra,

¹⁰ bər ivangye undzumu ihwihweng iki iba, agbəra awuri igwir.

¹¹ Ivangye umum iki iwe uwəkuci, umum irherhe ru nyaku uwəkuci, ikaiferhkō ru nyaku uwəkuci. Ivangye umum iki iwe unera, umum inekukū amən ingwēnci ra andzing.

¹² Icəre umen inyā uzirhzi ru nyaki irhi, ru unum hā umen iwuri inyāmen nggu asumen. Icəre umum ihweng ugbəra, umum iwuri ihweng undzumunga, ru nyaka umbō aka ahweng umum.

¹³ Icəre, imangmang, nu ifosa, nu ibibema iki itatake aweke, bər uwuku ugonga kishoo ra akere awu ibibema.

14

Ízūwā isəm Arherhu-Num nu irhəm

¹ Aka adōsa atsīndi ibibema na akponi izūwā iyi Ipfu-Num, undzumunga izūwā isəm Arherhu-Num.

² Uben unera uwuku ukū irhəm arherhe arherhe, asi irherhuka ra anera, arherhewe Unum. Idzidzerhe anera asi ihwengmbō ubinkpi unga aka arherhe, unga anu irherhe abin aka awək ri ijee Ipfu.

³ Bər uwuruwi aka asəm Arherhu-Num ra anera, adzin umbō, afituwe umbō na adzowe umbō ikeramən.

⁴ Uner uwuku urherhe irhəm idū adzin itsinga, bər uner uwuku usəm Arherhu-Num adzin abika adōsa.

⁵ Umum ibee umbi kishoo arherhi irhəm idū iyō, bər ugba umbi asəm Arherhu-Num anang. Uwuruwi aka asəm Arherhu-Num ananga uwuku urherha arherhe ri idū iyō. Bər uwō abā asōma agbena, ngge itsū abika adōsa ama adzin, ni itsu ngge iwu icaica nggu isəm Arherhu-Num.

⁶ Umbi ungwēmen nu anapumen, umum íba iba ru umbi irherhuwa umbi irhəm idū iyikise, izea iwu use ru umbi? Akpurha awe azezerawō ru umbi umum íba idəyiwa umbi ubinkpi Unum aka adeyiwa umum use ikūwā umbi ihwihweng use isəm Arherhu-Num use irhəmye iki imesuwa umbi?

⁷ Uko irhak abin aka abar aka ashike ru urhε, ugεε userhuwa use igbɔm irhak, ngge iba isi idzengge, unera akorha aguse na ahwεng ubom hā?

⁸ Ikεi, irhak utsom uba isi idzengge uku kpengkpeng, ungamɔ awuri igbisha abin iwa?

⁹ Iwu rimi hā nggu umbi. Umbi aba asi irherhe irhema idzengge ri idūye umbɔ aka ihwεng, unera awuri ikorha aguse na ahwεng ubin umbi aka arherhe? Umbi awuri irherhuwe ugba.

¹⁰ Ikpū irhεm arherhe iwengge ru upfung, rimi hā ubεn urhema uwekpɔ ra agbenke.

¹¹ Umum iba isi ihwεngmum agben urhεm arherhe uwɔɔ aka arherhe, umum iwu utsen ru uner uku urherha ha, nu unga awu utsen ru umum.

¹² Ngge iwe rimi nggu umbi. Umbi aka akponi izūwā iyi Ipfu-Num, àka adzowe itsimbi ri izūwāye iki idzin abika adɔsa.

¹³ Ubεn unera aka arherha arherhe ri irhεm idū iyɔɔ afen-Num ayike unga adεε asɔm agben arherhanga aka arherhe.

¹⁴ Umum iba ifen-Num ri irhεm idū iyɔɔ, awu ipfumum ifen-Num, bɔr amεnmum asi ihwεngke.

¹⁵ Nggee umum ikorhu uguse? Umum ifen-Num ri ipfumum, bɔr umum ifen-Num ra amεnmum ikεi. Umum iwuri itsū ubom ri ipfumum, bɔr umum iwuri itsū ubom ra amεnmum ikεi.

¹⁶ Ungu uba utar uwεε ru Unum ri ipfu, unerwi aka anu igosha ungo asi igūa idū hā, awuri ikorha aguse na agɔr agε, <<Iwerimi>> ri itarwεε ha ungo uku utar, unga aba asi ihwεnga ubinkpi ungo uku urherhe?

¹⁷ Ungu udεε itarwεε ru Unum akarhārā, bɔr uner uwɔɔ asi ikpɔa idzidzin ra ake.

¹⁸ Umum itarwεε ru Unum ĩgε umum irherhi irhεm idū iyɔɔ inang umbi kishoo.

¹⁹ Bɔr ri ikikɔng abika adɔsa, aze umum irherhe irhema itɔɔ anera aka ahwεng agbena, nu umum iki irherhe irhεm anaka agɔnga usɔka ri idūye anera aka amɔmbɔ agbena.

²⁰ Umbi angwεmεn nu anapumεn, aka neke ikaiferhko ugεε awekaci. Àka awe abika asheru uvau ru nyaka irheng ubok, bɔr ri iferhkɔmbi, aka awe akakū.

²¹ Ikpem igɔr igε,
<<Umum iwuri ikū anera abika arherhe irhεm idū atsen
nu angwī anera ra abī akɔɔ
irherha arherhe nggu anera abεε,

bɔr rimi hā umbɔ asi ikpembɔ ato ru umum,>>*

Utejee unga agɔr.

²² Irhεm idū iyɔɔ isi iwengge atsar ra abika adɔsa bɔr ra abika asheri ididɔsa. Bɔr isɔm Arherhu-Num iwu iyi abika adɔsa, isi iwengge iyi abika asheri ididɔsa.

²³ Nggee uba abika adɔsa akɔng nu ubεn unera arherhe arherhe nggu irhεm idū iyɔɔ, abɔɔ aka asi ihwεngmbɔ use abika asheri ididɔsa atsīwā, asi igɔrmbɔ ugε umbi azhɔmu ukpong?

²⁴ Bɔr uner uwɔɔ uwuku usheri ididɔsa, use uwɔɔ aka asi ihwεnga atsīwā nu anera kishoo adεε isɔm Arherhu-Num, unga awuri ibemunga ugε unga awu ra arhim ikεi awuri itumbɔ unga uvau ra ake kishoo.

²⁵ Abinke aka awoyi ra amεnnga adzeka ra awiya. Nggee unga aka agba anu na adzowe igɔng ru Unum agε, <<Idzidzεrhe Unum awea ru umbi!>>

* 14:21 Àka anyā ikεi: Uish 28.11,12.

Adzowe igang iki imē

²⁶ Umen igor iguse, umbi angwēmen nu anapumen? Ivangye umbi aka ikōng ananga unying, uben unera awea ru ubom, use irhem arherhe, uwōō irhi. Uwōō arherhe ri irhem idū iyōō, uwōō ikei isom agbena. Kishoo abina akere akika adzin ididōsa.

²⁷ Uba inera abee irherhe irhem idū iyōō, awu ufang unera unying use ivaa use itaar arherhe unying anying. Awu ufang uwōō ikei asom agbena.

²⁸ Uner uwuku usom agbena aba ashia, uwuku urherhe ha anu ukutata ri ikikōng abika adōsa, na arherha arherhe nggu itsinga nu Unum.

²⁹ Abika asom Arherhu-Num ivaa use itaar aba arherha arherhe, abōō angwēdzen na amei ubinkpi umbō aka arherhe.

³⁰ Unum aba asomuka uwōō aka akhapa umō agbena, uwu inggbaashia anu ukutata.

³¹ Umbi kishoo adēē asōmmbi Arherhu-Num unying anying, utseku uben unera amesu ubin uben unera akpo ififita.

³² Uner uwuku usom Arherhu-Num unga adēē akorhunga ake ri ivanga uku kpengkpeng.

³³ Unum asi iwea Unum uwuku ukū idzidzuna aba, bōr unga awu uwuku ukūwā ididōōr.

Ru ikikōng abika adōsa kishoo,

³⁴ akatserh anu ukutata ra ateu ikikōng abika adōsa. Ashimbō ri ijee iyiki irherha arherhe, awu ufang umbō adōsa ru nyaki ĩkpem Umusa iki agōr.

³⁵ Umbō aba abee ihweng ubin ukpōō, umbō arhusa atsakmbō ri iya, ubinkutsu awu ubina atsa ukutserh arherha arherhe ri ikikōng abika adōsa.

³⁶ Use awu ra atsimbi Arherhu-Num aka atsa? Use awu umbi ukpekū ake aka aba atsi?

³⁷ Unera aba akaiferhko uge unga awu uner uwuku usom Arherhu-Num, use unga awe ru ĩzūwā iyōō iyi Ipfu-Num, unga ahweng uge abin hā umum iki itseng awu arherhe Uteijee aka atsu.

³⁸ Unerwi aka akpēē irhi akere ha, unga nibikanga awuri ikpēmbō unga.

³⁹ Nggee, umbi angwēmen nu anapumen, āka akponi isom Arherhu-Num, na niba akēmbi anera irherha arherhe ri irhem idū iyikise.

⁴⁰ Bōr āka akorhe uben abina ru nyaka ngge iki imē unying anying ri ivanga uku kpengkpeng.

15

Isisok Ukiristo ra akpe

¹ Umbi angwēmen nu anapumen, umum ibee iyituwa umbi Isarhe Iyiki Izeye umum iki idēyiwa umbi, umbi aka ayei na adēē aker ra ake.

² Awu ri Isarhe Iyiki Ize iyere umbi aka akpo ififōrh, umbi aba akpōmmbi arherhake umum iki isōma umbi. Iba isi iwengge rimi, imangmangmbi iwu ibem.

³ Ubinkpi umum iki iyei umum ĩdzaa umbi ukpō uwe ru ugarh akarhārāhā, ĩge Ukiristo akpe ra arhimmen ru nyaki itseng Arherhu-Num,

⁴ adzake unga, na asoyiwe unga ru unum untaar ru nyaki itseng Arherhu-Num,

⁵ na adzekanga ru Ubitru, nu ikei ru abi itser Uyesu usōkdūmen.

⁶ Akere aka amaa, unga adzeka ra abika adōsa, abirabe aka anangmbō anaka atōō ivanga unying. Irhembō ikei awu umō uba utsi icere, bōr abōō aka akpembō.

⁷ Mōce unga adzeka ru Uyaku, umō ikei ru kishoo abi itser Uyesu.

⁸ Ri imimasha kishoo, unga adzeka ru umum, nu umum iki iwe ru nyaku unerwi umbō aka amar ri ivangye iki isi imēngge.

⁹ Awu umum iwu uku ucia ra abi itser Uyesu, isi imēngge umbō ayisa umum uner itser Uyesu, ubinkutsu umum idzowukū uver ra abika adōsu Unum.

¹⁰ Bōr imimutu Unum itsu umum iwe uner itser-Yesu, ikēi imimutaye unga aka akorhuwa umum isi iwengge ibēm. Īī, umum itō itser inangmum uben abi itser Uyesu, rimi hā asi iwea umum, bōr awu imimutu Unum iki iwe nggu umum.

¹¹ Nggee, uko awu umum idzowe isarhe use umbō, isarhamen iwu ubina unying, nu ubin umbi aka adzowe imangmang.

Isisok ra akpe

¹² Bōr umen iba idzowe isarhe isisok Ukiristo ra akpe, awu use utsu abō ru umbi anu igōr uge isok ra akpe ishingge?

¹³ Uba isok ra akpe ishingge, Ukiristo asi isok ra akpe nukpō.

¹⁴ Ukiristo aba asi isoka ra akpe, idzowe isarhamen iwu ibēm nukpō, imangmangmbi ikēi iwu ibēm.

¹⁵ Inangnge rimi, Ukiristo aba asi isoka ra akpe, umen idzowe ideka igberangwi ru Unum, ubinkutsu umen idzowukumen ideka ru Unum uge unga asoyiwe Ukiristo ra akpe, unerwi unga aka asi isoyika, uba awu idzidzerhe, isok ra akpe ishingge.

¹⁶ Isok ra akpe iba ishingge, asi isoyikumbō Ukiristo nukpō.

¹⁷ Ikēi aba asi isoyikumbō Ukiristo, imangmangmbi iwu ibēm, utseku icere ikēi umbi awu ra arhimmbi.

¹⁸ Mōce abirabe aka akpe ru ubok iwerhe nggu Ukiristo, umbō aka atsīmbo nukpō.

¹⁹ Uba ifosamen ru Ukiristo iwe ri ibibek iyerē ukpekū, umen inangmen uben unera iwe abin atorh.

²⁰ Bōr awu idzidzerhe asoyikumbō Ukiristo ra akpe. Unga awu ugbaashi uwuku usok ra akpe ra abirabe aka akpe.

²¹ Uge akpe aka atsīwā ru ubok unera unying, rimi hā isok ra akpe iba ru ubok unera unying.

²² Uge ru ubok Uadamu anera kishoo aka akpeyi, rimi hā umbō aka isoyiwe umbō kishoo ru ubok Ukiristo.

²³ Bōr awuri isoyiwe uben unera ri ivangnga. Ukiristo awuri igbaashia asok, mōce ivangye unga aka iba awuri isoyiwe abika awe abinga.

²⁴ Mōce isok upfung iki iba, ivangye unga aka ibvui adzowe Iyerhe ru Ute Unum, ivangye unga aka isituwe uben iyerhe nu ijee, nu abi ijee.

²⁵ Awu ufang Ukiristo awu uyerhe utseku unga aka itsu anggamtsaknga kishoo ra andaidaknga.

²⁶ Unggamtsak uwu imaataka umbō aka itsīme awu akpe.

²⁷ Itseng Arherhu-Num igor ige, <<Unum atsuke abina kishoo ru andaidaknga.>>* Anangke ngge iki igor uge, <<Uben ubin aka atsuke ra andaidaknga,>> akere awu ra awiya nukpō uge asi itomumbō Unum nibikanga, aka atsuke abina ru ubok Ukiristo.

²⁸ Ivangye unga aka imaa ikorha akere ha, mōce Ungwē hā aka isei ru ubok Unum aka atsuke abina kishoo ru uboknga, nggee Unum unga awu abina kishoo.

* 15:27 Āka anyā ikēi: Amb 8.6.

²⁹ Isok ra akpe iba ishingge, abɔɔ umbɔ aka asorhuwe umbɔ ubɔtisima ri itsi abika akpe, awuri ikorha aguse? Uba abika akpe asi isokmbɔ ra akpe, awu use utsu anera asorhu ubɔtisima?

³⁰ Ru umen, awu use utsu umen itsu atsimen ru ubin iwei uben ivang?

³¹ Umum inyā akpe uben unuma, idzidzerhe umbi angwēmen nu anapumen ru nyaka ngge iki iwe idzidzerhe uge umum ifirhā umbi ru Ukiristo Uyesu Utejeemen.

³² Umum iba ivoivoi nggu abi Uafisa aka awe ru nyaka ijue arhum iyiki ibewe, ni iwu ifosa iyi anera ukpekū, umum iwuri ikpo use? Abika akpe aba asi isokmbɔ,

<<Umen igha ni ihwa,
udā umen ikpe.>>†

³³ Āka niba neke umbɔ arhemmbɔ umbi. Isei nggu abika abewe abi amen aka atār hā aka isaka adzunuwe abika arhika.

³⁴ Āka abvui aba ra amēnmbi, na aneke itsī ra arhim, abɔɔ ru umbi amɔrmbɔ Unum. Umum irherhe rimi ru umbi agū atsa.

Isisok iyor

³⁵ Bɔr uner uwɔɔ awuri irhusa age, <<Akorha aguse na asoyiwe abika akpe? Awuri ikū iyor iyikisong adzeka?>>

³⁶ A ugugge! Ikpū abin ungo uku udoi, ngge iwuri ikpe ni idorhi imer.

³⁷ Ivangye umbi aka adoi, umbi asi idoimbi iyorye ngge iki iwe, bɔr awu ikpū ukpekū. Ru nyaki ishaa uarhkama use ishaa abin akɔɔ.

³⁸ Bɔr Unum aka isaka adzowe ngge iyorye unga aka abee, nu uben ikpū ishaa unga aki isaka adzowe iyorngge.

³⁹ Iyor isi iwengge ubina unying kishoo. Anera awembɔ ri ikpū ayormbɔ, ijue iya nu ikpūngge, anunu nu ikpūke, aberh ikei ni ikpūke.

⁴⁰ Ayor aki afā aweke, ikei ayor aki abī aweke, bɔr irhirhang ayor aki afā awuweke nggu irhirhang ayor aki abī.

⁴¹ Isha a unum iwe ru ikpū irhirhangngge, ufe uwe ri ikpū irhirhangmgbɔ, idzɛɛr iwe ru ikpū irhirhangngge, ikei uben idzɛɛr irhirhangngge iwiwengge nggu iyɔɔ.

⁴² Iwe rimi hā nggu isok ra akpe. Iyorye umbɔ aka adoi iki isaki ivɔɔngge, iyor ha umbɔ iki isoyiwe ngge isi isaki ivɔɔngge.

⁴³ Āka isaka adoi ngge ri ida ikpikpoi, aka isaka asoyiwe ngge ri ikpikpoi. Āka isaka adoi ngge ri isheri ijee, aka isaka asoyiwe ngge ri ijee.

⁴⁴ Āka isaka adoi ngge ru nyaki iyorye iki ikpe. Āka isaka asoyiwe ngge ru nyaki iyorye iki isi ikpengge ugbagbaa.

Iyorye iki ikpe iba iwengge, mɔɛ iyorye iki isi ikpengge ugbagbaa iwengge.

⁴⁵ Itseng Arherhu-Num igor ige, <<Uner uwu inggbaashia Uadamu awe uner uwu urhe.>>‡ Ukiristo unga awu Uadamu uwu imaataka, awe ru iyorye iki isi ikpengge na adzowe urhe.

⁴⁶ Iyor ha iki isi ikpengge asi iwea ngge igbaashia iba, bɔr iyorye iki ikpengge igbaashia iba, mɔɛ iyorye iki isi ikpengge idorhi iba.

⁴⁷ Uner uwu inggbaashia awu uzurhu abī. Uner uwu uvaa adzeka afā.

⁴⁸ Abi upfung awe ru nyaku uwu ha umbɔ aka amuna nggu uzurhu. Abi afā awe ru nyaku uwuruwi aka adzeka afā.

⁴⁹ Ru nyaka umen iki iwe usaka uwu uner upfung hā, rimi hā ikei umen iwuri iwe usaka uwu uner afā hā.

† 15:32 Āka anyā ikei: Uish 22.13. ‡ 15:45 Āka anyā ikei: Ing 2.7.

⁵⁰ Umum idɛyiwa umbi, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, inggɛ iyor nu adzirh asi idɛɛ akpoke ukam Iyerhe Unum, use uwuku uvɔ agha ukam uwuruwi aka asi ivɔɔ.

⁵¹ Aka akpeto, umum idɛyiwa umbi iwiwɔk ubin ukpɔɔ! Umɛn kishoo isi ikpɛmɛn, bɔr umɛn kishoo awuri ifaruwe ayormɛn,

⁵² kanying, ugɛɛ ri ipisa asu, ri igũ irhak utsom ukpuku umumasha. Awuri ibar utsom asoyiwe abika akpe na ayorkɛ aka asi ikpeke, ikɛi awuri ifaruwe ayormɛn.

⁵³ Awu ufang, iyor iyiki ivɔ atsim itsingge iyor iyiki ishe ivivɔɔ hã, nu ikpikpe ikɛi itsim uwuku ushe ikpikpe ha.

⁵⁴ Ivangyɛ iyor iyiki ivɔ iki itsim itsingge iyor iyiki ishe ivivɔɔ hã, iyor iyiki ikpe ikɛi atsim iyor iyiki ishe ikpikpe ha, mɔcɛ arherhe ha umbɔ aka atsɛng ra Arherhu-Num awuri itsuaferke agɛ,
<<Aka unguwukumbɔ akpe,

aka anangmbɔ ake.>>§

⁵⁵ <<A akpe, ininangngo iwerɛngge?

Ungo akpe unggumango uwerɛngbɔ?>>*

⁵⁶ Arhim ake awu ungguma akpe, ijee arhim awu ikpem.

⁵⁷ Bɔr umɛn itarwɛɛ ru Unum! Unga iki idzaa umɛn ininang ru ubok Uteijeemɛn Uyesu Ukiristo.

⁵⁸ Nggee, umbi aze angwɛmɛn nu anapumɛn aka adɛɛ aker. Niba neke ubin ugɔpukpɔ umbi. Ubɛn ivang aka adzowe atsimbi kishoo ri itser Utejee, ubinkutsu umbi ahwɛngmbi ayetnummbi ru Utejee asi iweke ibɛm.

16

Izūwā iyiki iyike abika adɔsa

¹ Ra arherhe izūwā iyiki iyike abika adɔsa, àka akorhe ru nyaka umum iki itsuke abika adɔsa ru Ugarhatiya aki ikorhe.

² Ubɛn umum ukpu inggbaashia ri inuma utɔɔva, ubɛn unera ru umbi atsũ uhwek ri ikpikpo ikernga angwɛ adzɛu, ngge itsũ ivangyɛ umum iki iba, ikɔng uhwek ishingge.

³ Mɔcɛ, ivangyɛ umum iki iba, umum idene abirabɛ umbi aka abema nggu ubvur uwuku udɛyiwe ugɛ umbɔ akũ izūwāmbi azĩ Urusharhima.

⁴ Iba izengge umum izĩ, umbɔ azĩ adena umum.

Igbisha abin uzêrhã

⁵ Umum iwuri itɔng izĩ Umakidoniya, umum ĩba izĩmum, umum iwuri ĩbamum ru umbi.

⁶ Iba imɛngge umum iwuri isei idãrhã nggu umbi, utseki idoi iki imaa, ngge itsũ umbi ayika umum ru uzêrhãmum.

⁷ Umum isi ĩbeemum itɔng ru udĩ ni inyã umbi, umum itsu amɛnnum ibee ĩba imaa inuma nggu umbi, Utejee aba abemuwanga.

⁸ Bɔr umum iwuri isei ru Uafisa utseku umum Upentiko,

⁹ ubinkutsu aka atsuruwambɔ nggaa angwĩ ubã itser atɛtei nggimi, nu abika akɛn umum awu arherhɛ.

¹⁰ Utimoti aba abanga ru umbi, àka atsu unga niba igũa iwei ivangyɛ unga aka awu nggu umbi, ubinkutsu unga ani itũ itser Utejee ru nyaka umum.

¹¹ Unera niba akwɛrka unga. Àka adene unga uku utɔɔ unga ama aba ru umum, umum ifosi inyã unga nggu angwɛmɛn nu anapumɛn.

¹² Ra arherhu ungwēmen Uaforho, umum ishōrhā unga akarhārāhā īge unga aba ru umbi nggu abo abika adōsa. Unga asi ibeenga ibiba icere. Awuri ibanga ri ivangye unga aka ikpo ugarha.

Arherhe imimasha

¹³ Aka aseī adzeu, āka adēē aker ri imangmangmbi, āka aneke igba iwei, aka aker.

¹⁴ Aka akorhe uben ubin ri ibibema.

¹⁵ Umbi ahwengmbi aner iya Uistifanu umbō agbaashia akōrh ra abī Uakaya, ikēi umbō adzowe atsimbō ri itōwe itser ra abika adōsa. Umum ishōrhā umbi angwēmen nu anapumen,

¹⁶ āka adōsu ikpū anera abere, nu abirabe umen iki itēwā nggu umbō.

¹⁷ Umum inggōmanggōm ivang Uistifanu, nu Ufartunata, nu Uaikaku aka aba atsī, ubinkutsu umbō adzaambo umum iyiyikeye umbi aka asi idēē ayikambi umum.

¹⁸ Umbō adōrhuwa amēnmum nu akimbi. Ikpū aner abere azea umbō adzowe umbō imor.

¹⁹ Ikikōng abika adōsa ra abī Uasiya aghwe umbi. Uakirha nu Ubiriskirha aghwe umbi akarhārāhā ri itsok Uteijee, nu abika adōsa aki ikōng ri iyambo.

²⁰ Kishoo angwēmen nu anapumen nggimi aghwe umbi. Āka aghwe adōka nggu ighwe ibibema.

²¹ Umum, Uburhu, itseng ighwe iyere nggu ubokmum.

²² Uben unerwi aka asi ibemunga Uteijee, uneke ikponum iwe ru unga. Uteijeemen uba!

²³ Imimuta Uteijee Uyesu ima iwe nggu umbi.

²⁴ Umum ibema umbi kishoo ru Ukiristo Uyesu. Iwerimi.

Ubvur uwu uvaa Uburhu aka atsenge abi Ukorinti

Utsutson ri itsi ubvur Ukorinti uwu uvaa

Uburhu uner itser Uyesu aka amaa itsenge abi Ukorinti ubvur uwu inggbaashia, asi idārḥūnga na atseng ubvur uwu uvaa. Anu ikaiferhkō age Uburhu atseng ubvur uwurē ri ivangyē unga aka awe ru Umakidoniya, ra anangke unga aka atō itser idzowe Isarhe Iyiki Ize. Atseng ubvur uwurē ra amek aki 55 udzur ru unumkpi umbō aka amar Uyesu.

Ubvur uwurē udeyiwe abika adōsa ru Ukorinti uge icicang ishingge Uburhu ana abemunga umbō, ikei udeyiwe umbō uge umbō agbishu isise-imbō nggu Unum ru ubok Uyesu. Akere aka amaa, Uburhu ashārḥā umbō uge umbō ama akong uhwek ukpuku uyike abika adōsa ru Urusharhima, ubinkutsu unga asi idārḥūnga na aba ru umbō.

Anyāmbō uge awe ru ubvur uwurē Uburhu aka arherha arherhe ri itsinga ananga abvurna akō. Akere awe rimi ubinkutsu ri ivangyē Uburhu aka atseng ubvur uwurē idamen iwengge akarḥārḥā ri itsinga nggu abika adōsa abō ru Ukorinti.

Ru ubvur ha, Uburhu akaa itsinga ru urhenakpi abi imesi igberangwī aka agor uge unga asi iwea uner itser Uyesu.

Abinkē aka awe umō

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-11)

Uburhu nggu abika adōsa ru Ukorinti (1.12–7.16)

Idzidzowe ra abika adōsa ru ugber uwu Uyahuda (8.1–9.15)

Uburhu akaa itsinga (10.1–13.10)

Arherhe aki imaatak (13.11-14)

¹ Umum iwu Uburhu. Unum aka aseng umum iwe uner itser Uyesu Ukiristo. Umum iwe nggimi nggu ungwēmen Utimoti. Umum itsenge ikikong abika adōsa ru Ukorinti nu kishoo abika adōsa ra abī Uakaya.

² Unum Utēmen nu Utejee Uyesu Ukiristo ama adzaa umbi idorh nu ididōr.

Ikpikpoi ru Unum uwu kishoo ififita

³ Ikpipei iwe ru Unum nu Utē uwu Utejeemen Uyesu Ukiristo! Unga awu Ute icicorhe nu Unum uwuku ufituwa umen uben ivang.

⁴ Unga afituwa umen ra ayetnummen kishoo, ngge itsū umen iwuri ifituwe abō nggu ififitaye umen iki iyei ru Unum.

⁵ Ru nyaka ayetnum Ukiristo aka atsī ru ibibekmen akarḥārḥā, ikei awu ru ubok Ukiristo umen iki ikpo ififita ha akarḥārḥā.

⁶ Umen ība iwu ra ayetnum, awu ififita nu ififorhmbi. Umen ība ikpo ififita, iwe ru ififitambi, iki ighwer ru umbi idangamen ibibima ra ayetnum hā umen iki ihwa.

⁷ Ifosamen ru umbi idēē iker, ubinkutsu umen ihwengmen uge ru nyaka umbi aka ahwa ikpū ayetnummen, rimi hā umbi aka ikpo ififitamen.

⁸ Umbi angwēmen nu anapumen, umen isi ībeemen umbi asheri ihwihweng ri ikpū ayetnumke umen iki ihwa ra abī Uasiya. Ayetnum hā awu arherhe umen isi idēē ibimumen, umen isi ihwengmen uge umen iwuri ībekmen.

⁹ Idzidzerhe, umen igū uge atsu umen ufai akpe. Bōr akere akorhe ngge itsū umen isi itsumen amenmen ri ititēwāmen, bōr umen itsu amenmen ru Unum, uwuku usoyiwe abika akpe.

¹⁰ Unga ashōota umen ra akpe ha*, umen ihwengmen unga awuri ishōota umen ikei. Umen ifosa uge unga awuri ishōota umen uben ivang,

¹¹ ru ubokmbi aka ayika umen afena-Num ru umen. Mōce anera arherhe aka itarwee ru Unum ru umen†, ubinkutsu umen iwuri ikpomēn ishishōor ha ri ifen-Num irheirhe.

Uburhu afaruka ubinkpi unga aka abee ikorhe

¹² Ubin hā ukpi umen iki ifirhā ru ukpō, amēnmen adzaa umen ideka uge isiseimen ru upfung iwe iyi idzidzerhe nu iyi irhirhika iki idzeku imimutu Unum. Isi idzekngge ri itsoi upfung ukpire. Umen idzumi ikorha akere ri isiseimen nggu umbi.

¹³ Umen isi itsengamen ubinkpi umbi aka asi idēē avarhumbi use ahwengmbi. Umum ifosa uge,

¹⁴ ru nyaka umbi icere aka ahweng umen ukunjiir, unuma umbi awuri ihwengmbi akarhārha. Mōce umbi adēē afirhūmbi ri itsimen, ru nyaka umen iki idēē ifirhā ri itsimbī ru unumkpi Utejee Uyesu aki ibvui aba.

¹⁵ Umum ihweng rimi hā, ngge itsu umum ibee inggbaashia iyepa umbi, ngge itsū umbi akpo idorh idevaa.

¹⁶ Umum ibeemum iyepa umbi ni itōng izī Umakidoniya, ni ibvui idzeku Umakidoniya iba ru umbi. Umum ikei ibeemum umbi ayika umum izī Uyahudiya.‡

¹⁷ Ivangye umum iki ibee ikorhe rimi hā, umbi akaiferhko uge umum iwe ra amēn avaa? Use umum ikorhe ru nyaka abi upfung aki ikorhe iki itsu umum igor ige, <<Ī, ĩ>> bōr ra amēnmum iwu, <<Īī, īī?>>

¹⁸ Ru nyaku Unum aka awu idzidzerhe, rimi hā arherhake umen iki irherhuwa umbi asi iweke aki <<Īī>> nu <<Īī, īī>>

¹⁹ Ungwē Unum, Uyesu Ukiristo, umum nu Usirha nu Utimoti iki idūwā ru umbi, asi iwea uner <<Īī>> nu <<Īī, īī>> bōr awu uner <<Īī>> uben ivang.

²⁰ Ubinkutsu ibibemuweye Unum aka abemuwa kishoo iwu <<Īī>> ru Ukiristo. Ngge itsu umen igor uge, <<Iwerimi>> ru ubok Ukiristo ri ikpoi Unum.

²¹ Awu Unum atsu umen nggu umbi idēē iker ru Ukiristo. Unga atsū umen,

²² na atsuka umen atsar aka adeyiwe uge umen iwe abinga, na atsu Ipfunga ra amēnmen ngge iwe ibow izēē ni idzeu ubinkpi uku iba ra asu.

²³ Umum iyisu Unum unga awu idekamum uge awu ubinkpi uku ikaa umbi utsu umum isi ibvui ibamum Ukorinti.

²⁴ Isi iwengge uge umen ibee ideyiwa umbi ijee ri imangmangmbi, ubinkutsu umbi aka adēē akermbi ri imangmangmbi. Umen itō itsera urhōnga, ngge itsū umbi agūiben.

2

¹ Ngge itsu umum isi ibeemum iba iyepa umbi ikei ni idakuwe amēnmbi.

² Umum iba itsu amēnmbi ada, ungamo abor aka itsu amēnmum agūiben, uba asi iwea umbi umum iki itsu amēnmbi ada?

³ Ubin hā uku utsu umum itsenga umbi rimi, umum isi ibeemum iba ikpo abirabe aka amēē umbō atsu umum inggōmanggōm, adakuwe amēnmum.

* **1:10** akpe ha: Abvur akōo aki itseng abok aki isha awu ru akpe idikūnga irheirhe. † **1:11** ru umen: Abvur akōo aki itseng abok aki isha awu ru ru umbi. ‡ **1:16** Āka anyā ikei: Aiy 19.21.

Umum iwemum ri ikeramen ru umbi kishoo, uge umbi kishoo aba awembi ra anggom, umum iwuri iwe ra anggom.

⁴ Umum itsenga umbi nggu ida amen nu anyi arherhe. Isi ibeemum itsu amenmbi aghong bor umum ibee umbi ahweng ighor ibibemamum ru umbi.

Itsüwe uvau uner arhim hä

⁵ Umum isi ibeemum ihwita arherhe ri ivangye umum iki igor iye uner ha aka atsu amen ada, asi idakuka amenmum ru nyaka amenmbi kishoo.

⁶ Ufaikpi irhembi aka atsuke unga uku umëë mōnō.

⁷ Nggee icere, aka atsüwe unga na afituwe unga, ngge itsü ighongamen ineke ihwa ikernga.

⁸ Nggee umum ishōrhā umbi aka adeyiwe ibibemambi ru unga akarhārā.

⁹ Ubin hä uku utsu umum itsenga umbi ubvur uwure ikei, umum ibee ivira umbi inyāni use umbi abeembi idasa arherhamum kishoo.

¹⁰ Umum iwuri itsüwükü uben unerwi umbi aka atsüwe. Abirabe umum iki itsüwe, umum itsüwe umbō ra asu Ukiristo. Unera aba awea umbō aki itsüwe, umum ikorha akere ha ri iyika umbi.

¹¹ Umum ikorha akere ha utsur Ushaitan akpoa ugarh uku urhem umen, ubinkutsu umen ihwengmen irhirhemnga.

Abi itser ibibemuwe-Num iyiki ifa

¹² Ivangye umum iki izi Utoruwa, Utejee unga adzaa umum ugarh ukpuku idzowe Isarhe Iyiki Ize iyi Ukiristo umō.

¹³ Bor amenmum aghong akarhārā, ubinkutsu umum isi inyāmum ungewēmen Utiti umō. Nggee umum ibore abi Utoruwa ni izimūm Umaki-doniya.*

¹⁴ Bor umum itarwee ru Unum, uwuruwi aka agha inggbaashi, unga adarh umen ru nyaku ūgbaiwa aki idarh abirabe unga aka adzur ri iwa. Unum ani ikū umen atsu ihwihwengnga itērhā ru uben ananga. Ihwihweng hä iwe ru nyaki isung iki itērhā.

¹⁵ Umen iwe ru nyaki isung iyi Ukiristo, iyiriye iki itērhā ra abirabe umbō aka afōrh umbō nu abirabe aka awe ru utsindī uwuku utsutsīm.

¹⁶ Ra abirabe aka awe ru utsindī uwuku utsutsīm, umen iwe inu akpe, ra abika afōrh, umen iwe inu urhe. Awu ungamo amëë itō itser ha?

¹⁷ Umen isi iwemen ru nyaka abō arherhe, abika adzowe isarhe Arherhu-Num uge umbō akpo uhwek. Bor umen irherhi idzidzerhe, ubinkutsu awu Unum adena umen, ikei umen iwe abi Ukiristo.

3

Abi itser ibibemuwe-Num iyiki ifa

¹ Umbi anyā ugee umen inu ikpoi atsimen ikei? Use umen ibee abvurke aka ideyiwa umbi uge umen itō itser iyiki ize, use abvurke umbi aka itseng adeyiwe abō uge umen itō itser iyiki ize?

² Umbi nibikambi awu ubvurmen iki itseng ra amenmen, uge uben unera aka adëë avarhe na ahweng.

³ Umbi adeyiwe uge umbi awu ubvurwi Ukiristo aka atseng na adene ru ubok itsermen. Asi itsengmbō umbi nggu ubiro, bor nggu Ipfu-Num uwu urhe. Isi iwengge ru ubatu utarh bor iwu ra amen anera.*

⁴ Umen itsu imangmang ru Unum ru ubok Ukiristo ngge itsu umen irherha akere ha.

* **2:13** Åka anyā ikei: Aiy 20.1.

* **3:3** Åka anyā ikei: Idzi 24.12; Uiri 31.33; Ueze 11.19; 36.26.

⁵ Umen ishimen ru iferhko uge umen ikū ikermen itō itser iyere, bōr awu Unum atsu umen idēē itō itser ha.

⁶ Unga atsu umen idēē iwe abika atō itser iyi ibibemuwe-Num iyiki ifa, iyiriye iki isi iwengge iyi ikpem bōr iwe iyi Ipfu-Num. Ikpem iki isaki ififer, bōr Ipfu-Num ikūwā urhe.[†]

⁷ Ikpem Umusa iyiriye iki itseng ru ubatu utarh ikūwā akpe. Irhirhang Unum idzekangge ri ivangye umbō aka adzowe ngge ni itsu unyē Umusa urhang akarhārha ngge itsu abi Uisairha asi idēē arhimbō unyēēnga. Irhirhang hā ru unyē Umusa itirhi isisata. Uba ikpem hā iba nggu ikpū irhirhang iyere,[‡]

⁸ itser iyi Ipfu-Num isi iwe ru irhirhang inangngge irhirhang iyi Ikpem hā?

⁹ Uba ubinkpi uku ukūwā uvau uwe ubin irhirhang, mōce ubinkpi uku ukūwā umen isheru uvau uwuri iwe ru irhirhang unangkpō.

¹⁰ Idzidzerhe, irhirhang iyi ibibemuwe iki igbe isi itsingge irhirhang iyi ibibemuwe iyiki ifa.

¹¹ Uba Ikpem iyiki imimaa uba nggu irhirhang, ubinkpi uku uwe ugbagbaa iwuri ikūwā nggaa irhirhang!

¹² Umen iwe ru ikpū ifosa iyere, ngge itsu umen iwe ru ikeramen.

¹³ Umen isi iwemen ru nyaku Umusa, aka atsime unyēēnga nggu untama utsur Uisairha anyāmbō irhirhang hā iyiki imimaa.[§]

¹⁴ Bōr amēnmbo awu uku undōō, uba utsī icere untama hā una ukēnmgbō umbō inyā idzidzerhe ha ri ivangye umbō iki ivarhi ibibemuwe-Num iki igbe ha. Awu iwe ru imangmang ru Ukiristo ukpekū idēē itsūwe untama hā.

¹⁵ Uko irhere, ivangye umbō iki ivarhu abvur Umusa, untama hā utsirmgbō amēnmbo, ni itsu umbō asheri ihwihweng ra ake.

¹⁶ Bōr unera aba adzipa awe uwu Utejee, aka atsūwūkumbō untama hā.*

¹⁷ Utejee awu Ipfu, anangke Ipfu Utejee iki iwe, ififon iwe umō ra anang hā.

¹⁸ Umen kishoo umbō aka asi itsirukumbō unyēmen, umen ideyiwe irhirhang Utejee, ikei umen itoma iwe ru nyaka unga. Irhirhang ha idēē itoma. Akerē awu itser iyi Utejee, unga awu Ipfu ha.

4

Iwe ru ubin ra anui abī

¹ Awu ru ubok atorh Unum umen iki ikpo itser iyere. Nggee, umen isi itsūwūkumen amēnmen.

² Umen ikpēmen ikorhu ubin atsa ri iwōk, umen isi irhemmen anera use umen isōm igberangwī nggu Arherhu-Num. Unum awu idekamen umen iki irherhi idzidzerhe ukpekū, ngge itsū anera awe ru imangmang ru umen.

³ Uba Isarhe Iyiki Izeye umen iki idūwā iwiwōk, iwōk ra abika atsutsim.

⁴ Ushaitan, unum uwu upfung ukpire aka abvurka amēn abika asheri imangmang, ngge itsū umbō asi inyāmbō irhirhang Isarhe Iyiki Ize iki ideyiwe imor Ukiristo, aka awu usaka Unum.

⁵ Umen isi idzowukumen isarhe atsimen, umen idzowe isarhe uge Uyesu Ukiristo awu Utejee. Ri itsinga umen iki iwe agārha ru umbi.

⁶ Ngge itsu Unum uwuku ugōr uge, <<Neke irhirhang irhang ru uzī,>>* unga atsu irhirhangnga irhang ra amēnmen, itsu umen ihweng imornga. Anyā imor ha ra asu Ukiristo.

[†] 3:6 Àka anyā ikei: Uiri 31.31.

[‡] 3:7 Àka anyā ikei: Idzi 34.29.

§ 3:13 Àka anyā ikei: Idzi 34.33.

* 3:16 Àka anyā ikei: Idzi 34.34.

* 4:6 Àka anyā ikei: Ing 1.3.

⁷ Bɔr abin aka awe ru ugarh aki Ipfu ha atsu ake ru umɛn, abirabɛ aka awe ru nyaka anui umbɔ aka akū abī adzin. Unum akorha akɛɛ adeyiwe uɛ ijee iyiriye iki inangngge kishoo ijee iwu iyinga isi iwengge iyimɛn.

⁸ Umbɔ aka isaka adzaa umɛn ayetnum ru ubɛn afɛn, bɔr umbɔ asi itu umɛn inekukumɛn itsermɛn. Ivang iyɔɔ umɛn icicang, bɔr umɛn isi itsūwūkumɛn amɛnmɛn.

⁹ Umbɔ adzaa umɛn uver, bɔr Unum asi ibɔruka umɛn. Umbɔ akwɛr umɛn atar ra abī, bɔr umɛn isi ikpɛmɛn.

¹⁰ Ubɛn ivang umbɔ akpurha abɔr ifɛrɛ umɛn ru nyaka umbɔ aka akorhuwe Uyesu, nggɛ itsū umbɔ ama anyā urhɛwi uku uwe ru nyaku uwu Uyesu ru umɛn.

¹¹ Umɛn abirabɛ iki iwe ru urhɛ, umɛn ishɔɔr ra akpɛ ubɛn ivang, ubinkutsu umɛn iwe ru imangmang ru Uyesu, nggɛ umbɔ ama anyā ibibɛknga ra ayormɛn akika akpɛ.

¹² Nggɛ akpɛ atɔ itser ru umɛn, bɔr urhɛ utɔitser ru umbi.

¹³ Itsɛng Arherhu-Num igɔr igɛ, <<Umum iwemum ri imangmang, nggɛ umum irherha arherhe.>>[†] Umɛn iwe ru ikpū imangmang hā, nggɛ umɛn irherhe igamɛn,

¹⁴ Ubinkutsu umɛn ihwɛngmɛn uɛ Unum uwuku usoyiwe Uteijee Uyesu ra akpɛ, awuri isoyiwanga umɛn nggu Uyesu na akūna umɛn nu umbi aba ra asunga.

¹⁵ Kishoo akɛɛ unga akorhuwa umbi, nggɛ itsū imimutaye idɛɛ itɛrhā ima itu anera atoma atar uwɛɛ ru Unum akarhārā, iyiriye iki idzowe unga ikpikpoi.

¹⁶ Nggɛ umɛn isi itsūwūkumɛn amɛnmɛn. Ayormɛn anu ikpikpɛ, bɔr ubɛn unum ípfumɛn ikpo iker.

¹⁷ Ayetnummɛn awu ukunjiir asi ídārkhūke, ake awuri ikūwā umɛn ikpikpoi iyi ugɔgbagaa iyiriye iki inangngge ayetnummɛn hā kishoo.

¹⁸ Nggɛ umɛn neke itu asu ra abinkɛ umɛn iki idɛɛ inyā, bɔr umɛn itu asu ra abinkɛ umɛn iki isi idɛɛ inyāmɛn. Ubinkutsu, abinkɛ umɛn iki idɛɛ inyā, asi ídārkhūke, bɔr abinkɛ iki isi idɛɛ inyāmɛn awu aki ugɔgbagaa.

5

Ayormɛn aka afa

¹ Umɛn ihwɛngmɛn uɛ ayormɛn awe ru nyaka atsurha umɛn iki isei umɔ ri ivanga ukunjiir. Ikei umɛn iba ikpɛmɛn nu atsurha akɛɛ atsimke, umɛn iwemɛn ri aya aka afa umɛn iki isei umɔ. Asi iwea anera adzin aya ha. Awu Unum adzin aya ha ra afā, ake awuri iwe aki ugɔgbagaa.

² Umɛn iki izhemɛn nggu ayor akɛɛ umɛn iki iwe ra ake icɛɛ, umɛn ibee iwe ra ayormɛn aka afa ra afā.

³ Ubinkutsu ivangyɛ umɛn iki itsim ayor aka afa ha, umɛn isi íwemɛn ípfu ukpekū uɛɛ umɛn iwu igbīrhī.

⁴ Ivangyɛ umɛn iki iwe ra atsurha akɛɛ, umɛn itsɛng igɔ, ubinkutsu, umɛn isi íbeemɛn ikpɛ iwe igbīrhī, bɔr umɛn ibee itsim ayor aka afā, nggɛ itsū ayorke aka ikpɛ unuma afare awe akirake aka asi íkpeke.

⁵ Awu Unum unga agbishuwa umɛn akɛɛ ha, na adzaa umɛn Ipfunga nggɛ iwe ibow izɛɛ ubinkpi uku iba.

⁶ Nggɛ ubɛn ivang umɛn iwe ru ikeramɛn. Umɛn ihwɛngmɛn uɛ umɛn íba iwe ru ayor akɛɛ, umɛn isi iwemɛn nggu Uteijee.

[†] 4:13 Āka anyā ikei: Amb 116.10.

⁷ Umen isei ri imangmang ru Unum asi iwea ri inyĩnyã.

⁸ Umen iwemen ri ikeramen, umen ibee ibore ayormen ni isei nggu Utejee.

⁹ Nggee umen itsu amenmen ru unga agũiben umen, ri isei ra ayormen use ri ida isei ra ake.

¹⁰ Ubinkutsu awu ufang umen kishoo iki izĩ ra anang isei aka atsu uvau Ukiristo. Ra anang isei ha uben unera awuri iyeyi ugbete abinke unga aka akorhe ri iyor, iyiki ize use iyiki ibewe.*

Uyike anera agbisha nggu Unum

¹¹ Umen ihwengmen idzowe imor ru Utejee, ngge itsu umen ibee itsu anera adzipa azĩ ru unga. Ubinkpi umen iki iwe Unum ahwenga ukpɔ, umum ifosa uge umbi ahwengmbi umen igambi.

¹² Umen isi ibeemen ikpoi atsimen ra asumbi ikei, bɔr umen idzaa umbi ugarha umbi akũ umen afirhã. Umen ikorha akere ru umbi adẽẽ agbishuwe abirabe aki ifirhã ra abinke umbɔ aki inyã nggu asu na asi ifirhũmbɔ ra abin aki amen.

¹³ Abɔɔ age umen iwe abi ukpong. Umen iba iwu abi ukpong, ngge iwu ru Unum. Bɔr umen iba isi iwemen abi ukpong, izea iwu iyimbi.

¹⁴ Awu ibibemu Ukiristo idarh umen, ubinkutsu umen ihwengmen uge Ukiristo aka akpea ru anera kishoo, nggee anera kishoo aka akpembɔ nggu unga.

¹⁵ Unga akpe ru anera kishoo, ngge itsu abika abubek niba abekmbɔ ri igũ ibenmbɔ bɔr ri igũna unga aka akpe umbɔ asoya unga.

¹⁶ Nggee udzur icere uzĩɔ umen isi irhimen unera uge ubinkpi upfung uku unyanga unga. Isha, umen isaki irhimen Ukiristo rimi hã, bɔr umen isi ibvui irhimen rimi icere.

¹⁷ Nggee, unera aba awerhunga iwerhe nggu Ukiristo, awu uner uwuku ufa. Iyiki igbe iki izĩngge, iyiki ifa iki ibangge!

¹⁸ Kishoo akere ha adzeku Unum, uwuku ugbishuwa iwerhemen nggu unga ru ubok Ukiristo na adzaa umen itser igbigbisha.

¹⁹ Ubinkpi umen iki irherhe iwu uge Unum agbishu upfung nggu itsikamnga ru ubok Ukiristo. Asi ivarhunga arhim anera ra atsimbɔ na adzaa umen itser iyiki ikũ anera iba ru unga.

²⁰ Umen iwe afare Ukiristo, ngge itsu umen ini ishõrhã umbi ri itsok Ukiristo uge Unum unga ani ishõrhã umbi ru ubokmen, uge umbi agbisha nggu unga.

²¹ Unum atsu unga aka ashia ra arhim anyanga arhimmèn ri itsinga, ngge itsu ru ubok Ukiristo, Unum ama anyanga umen iwu abika arhika.

6

¹ Umen ishõrhã umbi ri itsimen iki iwe awerhi itser Unum, uge umbi niba ayeimbi imimutu Unum ibem.

² Unga aka agɔr age,
<<Ivang umatamum,
umum igũmum umbi,
ru unum ififorh ha,

umum iyikamum umbi.>>*

Umum ideyiwa umbi, icere awu ivang Unum aka iyike, icere awu unum ififorh.

* **5:10** Aka anyã ikei: Urom 14.10.

* **6:2** Aka anyã ikei: Uish 49.8.

Ayetnum Uburhu

³ Umen isi itsumen utarh ukpuku ukwer itok ru atsindĩ anera, ngge itsú anera asi irherhumbó arherhe aka abewe ri itsi itsermen.

⁴ Bór ru uben ubin umen iki ikorhe, umen ini ìdeyiwe ugé umen iwe agārhū Unum. Umen ibima akarhārā ri ihwa ayetnum, ri igū ighong nu ipipare.

⁵ Anera akwer umen ugwe na atsuke umen ru ughorzi. Anera asoyi unggōō ifuw nggu umen. Umen itō itser iyiki iker, umen isi irhamen urhó, isi ighamen ubingha.†

⁶ Umen iwu abika asar, abi ihwihweng, abi idangamen, abi inna, abi Ipfu Isarsatange, abi ibibema iyi idzidzerhe.

⁷ Uben ivang umen ini irherhi idzidzerhe, ijee Unum iwe nggu umen. Umen iwemen ra abin iwa aki irhirhika ru ubok ugha nu ubok ufer.

⁸ Umen iwu agārhū Unum ru ubok imor nu ikwikweete, ra arherhe aka abewe nu akika aze anera aki irherhuwa umen. Abōō anyā umen ugēē abika arhem anera, bór umen irherhi idzidzerhe.

⁹ Umbó asi ihwengmbó umen, bór abōō ahwengmbó umen akarhārā. Umen iwu ra angwī akpe, bór umen iwemen ru urhe. Umen iyei ugweē, bór umen isi ikpemen.

¹⁰ Umen iwemen ri idamen, bór umen iwe ra anggōm uben ivang. Umen iwe ri itsūwā, bór umen itsu abōō awe ru ubin urherhe. Umen ishimen ru ubin, bór uben ubin umen iwemen ra ukpō.

¹¹ Umen irherhuwa umbi arherhe isi iwōkmen ubin ru umbi abi Ukorinti. Umen iyanguwa umbi amēnmen.

¹² Umen isi ikpēmen ibema umbi, awu umbi asi iyanga amēnmibi abemumbi umen.

¹³ Umum irherha arherha akere nggu umbi ru nyaku utei iki irherhe nggu angwēnga, āka ayanga amēnmibi ikei.

Irhirhang nggu uzĩ

¹⁴ Niba agbopumbi atsimbi nggu abirabē aka asi iwembó abika adōsa. Awu use uwuri igbopu uner uwuku urhika nggu uner arhim? Use awu iwerhe use iwuri igbopu irhirhang nggu uzĩ?

¹⁵ Ukiristo awu uwerhu Undenggū? Use awu use utomu abika adōsa nggu abirabē aka asi iwembó abika adōsa?

¹⁶ Awu use uwuri igbopuwe Iya-Num nggu agberhe? Umen iwu iya Unum uwu urhe. Ru nyaku Unum aka agōr age,

<<Umum iwuri isei nggu umbó
ni izērhā ru umbó,
umum iwuri iwe Unummbó,
umbó awuri iwe anermm.>>‡

¹⁷ Nggee,

<<Āka adzeka ru umbó
na agau atsimbi nggu umbó,

Uteijee unga agōr.

Āka niba abangumbi abinke aka asi isarke,

umum iwuri iyesū umbi.>>§

¹⁸ <<Umum iwuri iwe Ute ru umbi,

umbi awuri iwe angwēmum akatsak nu akatserh,

Unum Uwu Ijee Iyiki Igōnga Kishoo unga agōr.>>*

† **6:5** Āka anyā ikei: Aiy 16.23. ‡ **6:16** Āka anyā ikei: Urha 26.12; Uiri 32.38; Ueze 37.27. § **6:17** Āka anyā ikei: Uish 52.11; Ueze 20.34,41. * **6:18** Āka anyā ikei: 2Usm 7.14.

7

¹ Umbi aze awerha, umen iwemen ri ibibemuwe iyere kishoo. Nggee, awu ufang umen isare atsimen ra abinke aki itu ida isisar ri iyor nu ipfu. Umen undzumu iwe abika asar ri igu iwei Unum.

Anggom Uburhu

² Aka ayanguwa amenmbi ru umen. Umen isi ikorhumen iyiki ibewe ru unera. Umen isi idakukumen itsok unera. Umen isi ighamen urha unera.

³ Umum iki irherhe rimi ha, umum isi itsukamum umbi uvau. Ru nyaka umum iki ideyiwa umbi uge umbi awe ra anang ra amenmen ngge itsu umen iwe nggu umbi ru urhe nu akpe.

⁴ Bor Unum uwuku ufituwe abika agu ighong, afituwa umen ri ibiba Utitu. akarharha. Umbi afituwa amenmum akarharha. Umen ihwa ayetnum akarharha, bor umum iwe ra anggom akarharha.

⁵ Uko ivangye umen iki iba Umakidoniya, ayormen asi ikpoke iwiwosha, bor uben udikpi umen iki idzipa umen ihwa ayetnum. Ra awiya umbu ashong umen ifuw, ra amenmen umen igu iwei.*

⁶ Bor Unum uwuku ufituwe abika agu ighong, afituwa umen ri ibiba Utitu.

⁷ Asi iwea ibibanga ukpekū, bor ifituweye umbi aka akorhuwe unga. Unga adeyiwanga umen uge umbi abeembi inyā umum, na awembi ri ighongamen ru ubinkpi umbi aka akorhe, na atsumbi amenmbi abeembi iyika umum. Akere ha atsu umum iguben akarharha.

⁸ Uba umum itu umbi agu ighongamen ru ubvurwi umum iki itsenga umbi, umum isi igumum ighongamen. Ivang iyo amenmum aghongke, ubinkutsu umum inyā ubvur ha itsuka umbi ighongamen, bor ighongamenmbi ha iwe ri ivanga ukunjiir ukpekū.

⁹ Icere umum iwe ra anggom, asi iwea uge umbi aka agu ighongamen, bor ighongamenmbi ngge itu umbi adzipa. Unum aku igu ighongamen ha atsu umbi adzipa amenmbi, nggee umen isi ikorhuwamen umbi iyiki ibewe.

¹⁰ Ighongamen ha Unum aki ikū, isaki itu umbi adzipa. Idzidzipa ha ikūwā umbi ifforh, ni iwuri ishingge ri ighongamen. Bor ighongamen iyi upfung iki isaki itu anera akpe.

¹¹ Aka anyā ubinkpi uku ukorhe ru umbi ru ubok ighongamen ha Unum aka akūwā. Ngge itu umbi akponi itō itser iyiriye iki ideyiwe uge umbi ashimbi ru uvau, ngge itu umbi adzeidzeu ri ikpū arhimke aka awe ru umbi na agu avom nggu ake. Ngge itu umbi awe ru nggaa ikponi iyiki itu ubinkpi uku usi irhikukpo urhika na atsu uvau ru uner uwuku ukorhe iyiki ibewe. Ru uben anang umbi aka adeyikumbi uge umbi ashimbi ru uvau ra arherha akere.

¹² Nggee ivangye umum iki itseng ubvur uwōrō, asi iwea ubin uvau unera aka akorhe, use unerwi umbu aka akorhuwe unga itu umum itseng umgbō. Umum itseng umgbō ngge itsu umbi anyā nggu asumbi uge umbi abema umen akarharha ra asu Unum.

¹³ Abin akere kishoo atsu umen iwe ru ififita.

Undzuma abinke aka atoma afituwa amenmen, umen iki inyā Utitu ra anggom, ubinkutsu umbi kishoo atsu ipfunga iwosha.

¹⁴ Ru uben ififirhāmum iki ikorhe ri itsimbi ru Utitu, umbi asi idzaambi umum atsa. Ru nyaka uben ubina umen iki irherhuwa umbi awe idzidzerhe, rimi ha umbu adeyiwe uge ififirhāmen ra atsimbi ra asu Utitu iwu idzidzerhe.

* 7:5 Aka anyā ikci: 2Uko 2.13.

¹⁵ Ibibemaye Utitu aka awerangge ru umbi itoma iwe akarhārḥā ivangye unga aka iyita idōsa arherhambi kishoo nu ikpū imorye umbi aka adzowe unga ri ivangye umbi aka ayei unga nggu iwei nu izang iyor.

¹⁶ Umum iwe ra anggom icere ubinkutsu umum iwemum ri ikeramen ru umbi.

8

*Àka adzowe abinke umbi
aka adēē adzowe*

¹ Umbi angwēmen nu anapumen, umen ibee umbi ahweng imimutaye Unum aka adzowe ikpui ikikōng abika adōsa ru Umakidoniya.

² Ra ateu nggaa ayetnummbō nu itsūwāmbō, arherha anggommbō itsu umbō adzowe izūwā ra abōo akarhārḥā.

³ Umum idēē idēyiwamum umbi uge umbō adzowe uku kpengkpeng ri ikermbō, utseku umbō aka adzowe ngge itōngngge ikermbō. Ri ibibemambō,

⁴ umbō ashōrhā umen akarhārḥā uge umen neke umbō akpo idorh ri itsu abokmbō atosa ayike abika adōsa ru Urusharhima.*

⁵ Akorha anangmbō ubinkpi umen iki ikaiferhko. Umbō agbaashia adzowe atsimbō ru Uteijee mōce umbō adzaa atsimbō ru umen ri idōsu ubin Unum aka abee.

⁶ Nggee umen ishōrhū Utitu uge unga amina asunga amashu itserye unga aka atsaī na ayika umen ri ikōng izūwā iyi ibibema ru umbi.

⁷ Umbi aka akorha anangmbi ra abina kishoo ri imangmang, ra arherhe, ri ihwihweng, ri ikponi itō itser nu ibibemambi ru umen†, àka akorha anangmbi rimi hā ikei ri idzowe izūwā iyere iki idzek ri ibibema.

⁸ Umum isi itsukamum umbi inggang, bōr umum ibee iviri idzidzerhe ibibemambi ri ikpanga ngge nggu abōo aka awe ru ikponi iki iyiyike.

⁹ Umbi ahwengmbi imimuta Uteijeemen Uyesu Ukiristo, unga awu uner abina kishoo, bōr ri itsimbi unga awe utsūwā, ngge itsū umbi awe abika awe ru ubin ru ubok itsūwānga.

¹⁰ Itsūwāmum iye ru ubinkpi uku uze ru umbi ra arherhe akere. Ishaikē umbi awu anggbaashi asi iwea ri idzidzowe ukpekū, bōr nggu amen aka akponi idzowe.

¹¹ Nggee icere àka amashi itser ha nggu amen aka akponi idzowe ha umbi aka atsaī na adzowe ubinkpi umbi aka adēē adzowe.

¹² Umbi aba awembi ra amen aka adzowe, Unum awuri iyēsa ubinkpi umbi aka adzowe. Unum atsu asunga ru ubinkpi unera aka awerakpō, asi iwea ru ubinkpi unera aka ashe rakpō.

¹³ Asi iwea ibibemamum uge abōo awosha nu umbō apara umbi ri iker, bōr umum ibee umbi kishoo awe icaica.

¹⁴ Ri ivang iyere umbi aka awe ru arherha abin, àka akū ayike abōo ra abinke umbō aka abee, ngge itsū umbō ivangye umbō aka awe ra abin arherhe, umbō awuri ikū ayikambō umbi ra abinke umbi aka abee. Mōce abina awe icaica.

¹⁵ Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igōr uge, <<Uwuruwi aka akōng arherhe, asi irheke unga. Uwuruwi aka akōng ukunjiir, asi ibōrkeci ru unga.>>‡

Utitu nggu awerhanga

* **8:4** Àka anyā ikei: Urom 15.26. † **8:7** *ibibemambi ru umen*: Abvur akōo aki itseng abok aki isha awu ru *ibibemamen iki ikorhuwa umbi*. ‡ **8:15** Àka anyā ikei: Idzi 16.18.

¹⁶ Bør umum itar uwεε ru Unum, unga aka atsu ra amēn Utitu ru nyaka amēnum aka awe ru umbi.

¹⁷ Utitu asi iyεsa ubinkpi umēn iki ishōrhā ukpekū, bōr unga atsu amēnnga abee iyika umēn, ngge itsu unga aseng itsinga aba ru umbi.

¹⁸ Umēn ikei idene ungwēmen nggu unga, uwuruwi aka akpo ikpikpoi ri kishoo ikikōng abika adōsa ri idzowe Isarhe Iyiki Ize.

¹⁹ Asi iwea rimi ukpekū, bōr awu umbō aseng unga azērhā nggu umēn ri ikū izūwā iyere izi Urusharhima. Umēn ikorha ngge ru umēn ikpoi Utejee ne iḏeyiwe uge umēn iwemēn ra amēn akika ayike.

²⁰ Umēn isi ībeemēn anera arhena umēn ri itser iyiki idzowe urherhi izūwā hā.

²¹ Umēn ibee ikorhe abin aka arhika ra asu Utejee nu ra asu anera ikei.

²² Ikei umēn idene umbō nggu ungwēmen uwuruwi umēn iki inyā uge unga adzowe itsinga atō itser ra abina arherhe. Icere unga abee ikorha ananga rimi, ubinkutsu unga awea ri ikeramēn ru umbi akarhārha.

²³ Utitu awu uwerhi itsermum uwuku uyika umbi. Angwēmen abōō aka awu nggu unga, awu abi itser ikpui ikikōng abika adōsa na akowe imor ru Ukiristo.

²⁴ Nggee aka aḏeyiwe aner abere ibibemambi, ngge itsū abika adōsa kishoo ahweng uge ifirhāmen ru umbi iwu idzidzerhe.

9

Āka ayike abika adōsa

¹ Ri iyike abika adōsa ha, asi iwea ufang umum itsenga umbi,

² ubinkutsu umum ihwengmum itsu amēnmbi ri iyiyike. Umum ifirhā ri itsimbi ru Umakidoniya. Umum igor umbō uge ngge utirhi ishaike ru Uakaya umbi aka agbisha abinke umbi aka idzowe amaa. Ikpū itsu amēnmbi hā itsu irheε abōō ru umbō asok adēē.

³ Ngge itsu umum idene angwēmen abe, ngge itsū umbō anyā uge ubinkpi umum iki ifirhā ri itsimbi ra arherhe akere awu idzidzerhe. Umum ibee umbi agbisha adzeu ru nyaka umum iki irherhe uge umbi awuri ikorhumbi.

⁴ Bōr umum ība idzeku Umakidoniya nggu abōō abika adōsa ība ikpo umbi anasi igbishumbi ubin, atsa awuri ifer umēn ri iker amēnye umēn iki iwerangge ru umbi nu umbi awuri igūmbi atsa ikei.

⁵ Nggee umum inyā azea umum ishōrhā angwēmen hā aba akōng abinke umbi aka abemi idzidzowe ru umum idorhi iba, ngge itsū ake anu adzeu ru nyaki izūwāye umbi aka adzowe ri ibibemambi, isi iwengge ri inggang.

⁶ Āka ayita uge uben unera aka adoi ikpū ukunjiir, awuri igber ukunjiir, bōr unerwi aka adoi ikpū irherhe, awuri igber abina arherhe.

⁷ Uben unera atsu ra amēnnga ubinkpi unga aka abemi idzowe na adorha adzowe, asi iwea ri ighogamēn use ri inggang, ubinkutsu Unum abemu uner uwuku udzowe nggu anggām.

⁸ Unum ikei adēē adzaanga umbi imimutaye iki inangngge ubinkpi umbi aka abee, ngge itsū uben ivangye umbi aka ikpo kishoo abinke umbi aka abee, umbi adēē akorhumbi uben itser iki uze.

⁹ Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igor igē,
<<Unga aka isaka ayangu uboknga adzowe ra atsūwā.

Irhirhikanga iwu ugbagbaa.>>*

¹⁰ Unga uwuku udzowe ikpū ru abika ududoi nu uborodi uwe ubingha, awuri itoma adzaanga umbi ikpū na atsu ngge iwe irherhe na atsu umbi

* 9:9 Āka anyā ikei: Amb 112.9.

agber abin arherhe. Unga awuri ikorhe rimi hã, ngge itsú umbi adëë adzowe abirabe aka abee.

¹¹ Unga awuri itsu umbi awe ru ubin ra atšindã kishoo, ngge itsú umbi ayanga abokmbi adzowe ru uben iferhe. Mõce anera awuri itarwee ru Unum ri izüwäye umbi aka adzowe ru ubokmen.

¹² Itserye umbi aka atš isi iyikungge abika adõsa ukpekũ, bõr ini itsu anera arherhe atar uwee akarhãrhã ru Unum.

¹³ Awu itserye umbi aka atš iwuri itsu umbõ akpoi Unum. Awu idzidzowe umbi aka adzowe ru umbõ nu ru abõ kishoo iwuri ideyiwe uge umbi awu abika adõsa arherhe ri Isarhe iyiki Ize iyi Ukiristo.

¹⁴ Awu nggaa imimutaye Unum aka adzaa umbi itsu umbi ayike umbõ. Akerẽ ha atsu umbõ adëë ifena-Num ru umbi na abee inyã umbi.

¹⁵ Umen itarwee idzowe Unum ru nggaa izüwäye unga aka akorhuwa umen, iyiriye angwĩ aka asi idëë asõm amaake!

10

Uburhu akaa itsernga ru Unum

¹ Abõ ani igõr uge umum iwu uner iwei ni ishimum ru ikeramen ra asumbi, bõr umum iwu uner ikeramen ri ivangye umum iki ishimum ru umbi!

² Abõ age ibibekmen iwe ru nyaka abi upfung. Umum Uburhu, umum ishõrhã umbi ri ididõr nu irherhi itsi iyi Ukiristo, àka niba atsu umum iwemum uner ikeramen nggu umbi ru nyaka umum iki ibee iwu uner ikeramen nggu abõrõ ha.

³ Nu ngge iki iwe uge umen iwe ru upfung, umen isi itangmen iwa ru nyaku upfung iki ikorhe.

⁴ Abin iwamen asi iweke aki upfung ukpirẽ. Awu aki ijee Unum, akirake umen iki ikũ ibupuwe iferhkõ iyiki iker iki itsu anera ayapa.

⁵ Umen iki isaki itsu uben imesa iyiki iberi itsi iki iken anera ihweng Unum iwe ibem. Ikei umen iki isaki ivur iferhkõ ha kishoo itsu ngge idõsu Ukiristo.

⁶ Ivangye umbi aka adeyiwe uge umbi awu abika adõsu ubinkpi Ukiristo aka agõr, mõe umen igbisha idzeu itsu ufai ru uben unerwi aka akpëë idõsu uben ubinkpi Ukiristo aka agõr.

⁷ Uben unerwi aka awe ru ikeramen age unga awu uwu Ukiristo, aze unga ahweng uge umen iwu abi Ukiristo igamen. Akerẽ ha awu uku ukpëë.

⁸ Utejee adzaa umum ijee iyiki ikũ idzin umbi ni isi iwengge iyiki ibupuwe umbi. Uko ififirhãmum iba irhengge ri ijee ha, umum isi igũmum atsa.

⁹ Umum isi ibeemum umbi akaiferhkõ uge umum ibee idzaa umbi iwei nggu abvurke umum iki itsenga umbi.

¹⁰ Abõ age, <<Avur Uburhu amor na aker, bõr unga aba awu nggu umen nibikanga, asi iwea unerwi iki irherha arherhi iker, ikei arherhanga asi iweke ubin.>>

¹¹ Imëngge ikpũ anera abere ahweng uge abinke umen iki itseng ra abvurmen ri ivangye umen iki ishimen umõ, abin hã rakõ umen iki ikorhe umen iba iwemen umõ.

¹² Umen isi ibeemen imei use ikpanga atsimen nggu abirabe aka akpoi atsimbõ. Bõr ivangye umbõ iki imei atsimbõ nibikambõ na akpanga atsimbõ nggu adõkambõ, umbõ ashimbõ ri ihwihweng.

¹³ Umen isi ibeemen ifirhã inangmen ubinkpi uku uwe, bõr umen iwuri ifirhã idëë ru ubinkpi Unum aka adzaa umen. Akerẽ atoma nggu itserye umen iki itõ ru umbi.

14 Umən isi ifari itəngmən ubinkpi Unum aka adzaa umən. Umən isi ifirhūmən ri itsimbi, umən iba inasi ibamən ru umbi. Bər umən igbaashia inyangu uzārḥā uku uder ikū Isarhe Iyiki Ize iyi Ukiristo iba ru umbi.

15 Umən isi ifirhā inangmən ubinkpi Unum aka adzaa umən. Umən isi iyeimən ikpikpoi ri itser abə. Bər ifosamən iwe uge imangmangmbi itoma, məcə itserye umən iki itō ru umbi iwuri itoma akarhārḥā,

16 ngge itsú umən idzowe Isarhe Iyiki Ize ra abī akə aka awe ra asu uteumbi. Umən iwuri ikorha ake ni isi ifirhūmən ri itsi itserye abə aka atō.

17 Itsəng Arherhu-Num igər igē, <<Uneke uwuku ufufirḥā, afirḥā ru Uteijee.>>*

18 Asi iwea uwuruwi aka akpoi itsinga awuri iyei imor, bər uwuruwi Uteijee aka akpoi.

11

Uburhu nu abi itser Uyesu igberangwī

1 Umum ifosa umbi awuri idəng amənmbi ru ungwērḥū ugugge ha umum iki ikorhe. Kabə aka awe nggu umum!

2 Umum ibema umbi nggu ibibema iyi Unum. Umum ibemuwa utsa uwə unga awe utsakmbi, utsa ha awu Ukiristo. Umum ibee idzowe umbi ru unga ru nyaku usarkasar unakugbīrhī aka anasi ihwənga ukutsak.

3 Bər umum igū iwei uge awuri irhem umbi na atsu umbi ayapa ri idəsu Ukiristo nggu idzidzerhe nu isisar, ru nyaki ibvui iki irhem Uhawa'u nggu igberangwi.

4 Umum igū iwei ha ubinkutsu unera aba adzaa umbi isarhe Uyesu uwə aka asi iwea Uyesu uwu ha umən iki idzaa umbi, umbi akpurha ayei ngge. Umbi ikei abeembi iyei ipfu iyə nu isarhe iyiki ize iyə, iyiriyē iki iwiwengge nggu iyiriyē umbi aka ayei ru umən.

5 Umum isi ikakū iferhkə uge umum ibətūci ri iwu icaica nggu abere ha umum iki igbaashia iba ru umbə, abirabə aka anyanga atsimbə age umbə awu nggaa abi itser Uyesu.

6 Nu ngge iki iwe uge umum isi idē irherhumum arherhe uge abika ahwəng arherhe, umum iwemum ri ihwihwəng. Umən iki idəyiwamən umbi akere ha ru uben utsindī.

7 Umum idzaa umbi Isarhe Iyiki Ize izūwā. Ri ivangye umum iki ikorha aki ha, umum ikorha arhim ri irherhi itsimum ngge itsú umbi abera afafā?

8 Umum iyei uhwek ri ikikəng abika adəsa abə ikū itōwā itser ru umbi.

9 Ivangye umum iki iwe nggu umbi ni ibee ubin, umum isi iparumum unera, ubinkutsu angwəmənen abika adzoku Umakidoniya umbə ayika umum nggu ubinkpi umum iki ibee. Ri ivang iyə, umum isi iparumum umbi, ikei umum isi iparumum umbi ru uben utsindī.

10 Idzidzerhe Ukiristo iki iwe nggu umum itsu umum igər uge, unera ashia ra abī Uakaya aka ikən umum ifirḥā iye.

11 Umum isi ibemumum umbi ngge itsu umum irherha akere ha? Unum ahwənga umum ibemumum umbi.

12 Bər umum idē isarumum ri ikpē iyei uhwek ru umbi, ngge itsú umum ikən nggaa abi itser Uyesu ha ugarḥ ukpuku ufirḥā uge umbə atō itser icaica nggu umən.

13 Ikpū anera abere awe abi itser Uyesu igberangwī, awu abika arhem anera, atsu atsimbə awe abi itser Uyesu Ukiristo.

* 10:17 Àka anyā ikei: Uiri 9.24.

14 Asi iwea ubin idzeu, ubinkutsu, Ushaitan nibikanga aka isaka ayani itsinga ru umbō anyā unga awe uge ipfu Itser-Num iyi irhirhang.

15 Asi iwea ubin idzeu uge abi itsernga ikei ayana atsimbō ru umbō anyā umbō awe uge abi itser iyi irhirhika. Ri imimasha umbō awuri ikpombo itosaye iki iwe uku kpengkpeng nggu itsermbō.

Uburhu afirhā ru ayetnumnga

16 Umum ibvui irherhe, unera niba agōra uge umum iwu ugugge. Bōr umbi aba agōrmbi rimi hā, mōce aka ayei umum ru nyaka umbi aka ayei ugugge, ngge itsū umum ifirhā ukunjiir.

17 Asi iwea uge Uteijee atsu umum ifirhā, bōr umum irherhe ru nyaku ugugge.

18 Ngge iki iwe uge abōō afirhā ru nyaka anera ru upfung iki ikorhe, umum igamum iwuri ifirhūmum.

19 Umbi akaiferhko uge umbi asarasu, bōr umbi abima nggu agugge ra anggōm!

20 Idzidzerhe, umbi abimumbi nggu uben unera aka atsu umbi igār hā use avur abinmbi use unga abvuta umbi, use unga akwēte umbi use akwēr umbi ra asumbi.

21 Umum isi igūmum atsa uge umen ishimen ra amen aka akorhe abina akere ha!

Umum irherhe ru nyaku ugugge. Abinke uben unera aka ifirhā, umum ikei iwuri ifirhūmum ra ake.

22 Umbō awe abi Uyahuda? Umum iwe rimi hā. Umbō awe abi Uisairha? Umum iwe rimi hā. Umbō awe unang Uibrahim? Umum iwe rimi hā.

23 Umbō awu abi itser Ukristo? Umum inang umbō. Umum irherhe uge uner ukpong. Umum itō itser inangmum umbō, umum itsi ru ugborzi inangmum umbō, umbō akwēr umum idikunga irheirhe, ni icōrha akpe idikunga irheirhe.*

24 Idikūnga itōō anggbaashi abi Uyahuda aka akwēr umum asharhe isōka itaar nu utōorha†.

25 Idikūnga itaar umbō aka akwēr umum nggu igbong. Umbō aka atangmbō atarh ru umum idikūnga unying. Idikūnga itaar akhukhō amē aka ayarke ra akau akagōng nggu umum. Umum iki iyangmum ru ukau ukugōng utsuu nu atenum‡.

26 Ru irhe uzēr hāmum, umum iki itsimūm ayetnum arherhe. Umum ikpo ayetnum ra azē, ru ubok aveu, ru ubok abimen, ra abok abirabe aka asi iwembō abi Uyahuda, ri iteu iki igōng, ra arhum, ra akau akagōng, ikei ra abok angwēmen abi igberangwī.§

27 Umum ihwa ayetnum ri itsermum nu ida urhō nu imerh nu ugō amē, ikei inuma irheirhe umum isi ikpomum ubingha. Umum igūmum ighēnga nu atorhamum asi irheke.

28 Asi iwea abina akere ha ukpekū, uben unuma umum iwe ru imor iyiki irhi ikikōng abika adōsa kishoo.

29 Uwukusong asheri iker, umum isi iwemum ru nyaka ha? Uwukusong umbō aka atsu unga agba ra arhim, nu ake asi ighongke amenmum?

30 Aba awu ufang umum iki ifirhā, umum iwuri ifirhā nggu abinke aka adeyiwa ididōrhāmum.

* 11:23 Àka anyā ikei: Aiy 16.23. † 11:24 asharhe isōka itaar nu utōorha: Akere ake awu ufai utsotsorakpō umbō aka itsuke uner abi Uyahuda. Àka anyā ikei: Iva 25.1-3. ‡ 11:25 Àka anyā ikei: Aiy 16.22; 14.19. § 11:26 Àka anyā ikei: Aiy 9.23; 14.15.

³¹ Unum nu Ute Utejee Uyesu, uwu umbɔ aka idzowe unga igɔng ugbagbaa, ahwɛnga ugɛ umum isi igbɛrmum angwɪ.

³² Ru Udimashku, ugomna uwuruwɪ aki itɔwe itser ru uyerhe Uareta atsu umbɔ adzɛu angwɪ ufɔm uteu Udimashku kishoo ru unga adzur umum.

³³ Bɔr awerhamum atsu umum ru uzing na acipuwe umum ru angwɪ ugba ufɔm utepa, umum ishɔɔr ru uboknga.*

12

Abinkɛ Uyesu aka adɛyiwe

Uburhu ri irhi

¹ Ikei awu ufang umum ifɪrhã. Umum ihwɛngmum ugɛ ishingge ru ugarh, bɔr umum iwuri irherhe ri itsi irhi nu abin aka awɔkɛ Utejee aka idɛyiwa umum.

² Umum ihwɛng utsawɔɔ aka awu uner uwuku udɔsu Ukiristo. Aka awu imɛka usɔka nu anaa icɛɛ umbɔ aka ashupa unga azɪ ra afã aki untaar. Umum isi ihwɛngmum use utsa ha awea ri iyor use ashia, bɔr Unum ahwɛnga.

³ Umum ihwɛng ugɛ akũ utsak uwurɛ azɪ ra afã. Umum isi ihwɛngmum use utsa ha awea ri iyor use ashia, bɔr Unum ahwɛnga.

⁴ Unga agũa arherha akirakɛ unera aka asi idɛɛ arherhunga, ikei akɛnmbɔ unera irherha ake.

⁵ Umum ifɪrhũmum ri itsi unera ru nyaka ha, bɔr umum isi idɛɛ ifɪrhũmum ri itsimum. Umum ikpurhi ifɪrhã ri ididɔngmum.

⁶ Umum ɪba iwuri ifɪfɪrhã, umum isi ɪwemum ugugge, ubinkutsu umum iwuri irherhe idzidzɛrhe. Bɔr isi ifɪrhũmum, utsur unera inyanga umum ananga ubinkpi unga aka anyã umum ikorhe na agũ umum irherhe.

⁷ Nggaa abin aka awɔkɛ Utejee aka adɛyiwa umum adɛɛ atsuke umum iberi itsi. Nggee umbɔ adzaa umum ubin ukpɔɔ uku itsu iyormum ihwa ayetnum. Akɛɛ ha akɛn umum iberi itsi, awu Ushaitan adene ake adzaa umum ayetnum.

⁸ Idikunga itaar umum iki ishɔrhũ Utejee unga ama anyanguwe ubin hã ru umum,

⁹ bɔr unga agɔr umum agɛ, <<Imimutamum imɛ mɔnɔ ru ungo, ubinkutsu ijeemum iwuri itsuifer ri ididɔng.>> Nggee umum iwuri ifɪrhã nggu anggɔm akarhãrhã ri itsi ididɔrhãmum, ngge itsú ijee Ukiristo ima iwe ru umum.

¹⁰ Nggee, umum igũmum ibɛn ididɔrhã, urhena, inyã ayer, uver nu ikikɔka ri itsi Ukiristo, ubinkutsu umum ɪba ididɔrhã, umum iwe ru iker.

Ighongamɛn Uburhu ru abika adɔsa

ru Ukorinti

¹¹ Umum itsu itsimum iwu ugugge, bɔr awu umbi atsu umum iwe. Idzidzɛrhe, irhikungge umbi akpoi umum, ubinkutsu uwɔɔ asi inangnga umum ru nggaa abi itser Uyesu abɛɛ, nu ngge iki iwe ugɛ umum isi iwemum ubin.

¹² Abinkɛ aki idɛyiwe ugɛ unera awu uner itser Uyesu uwu idzidzɛrhe akorha ake ru umbi nggu ɪbibima akarhãrhã. Ake awu atsar nu abin idzeu nu kishoo itser iki idɛyiwe ijee Unum.

¹³ Awu ra atsɪndɪ akasong umum iki idɛyiwa ugɛ umbi asi iwembi icaica nggu abika adɔsa abɔɔ? Umum iki isi iparumum umbi idzaa umum ubin. Åka ama atsũwã umum ru igbigba ha!

* 11:33 Åka anyã ikei: Aiy 9.23-25.

¹⁴ Umum iwuri iba iyepa umbi ide untaar. Umum isi íparumum umbi adzaa umum ubin, ubinkutsu isi íbeemum abinmbi b̃ar umum íbeea umbi. Asi iwea awekaci awuri ik̃ng abin adzowe ra ateimb̃, b̃ar ateimb̃ awuri ik̃ng abin adzowe ra angw̃emb̃.

¹⁵ Nggee umum iwuri igũiben ri ifere ubinkpi umum iki iwerakp̃ kishoo ni idzowe itsimum ik̃ei ri iyika umbi. Umum íba íbema umbi akarh̃h̃r̃h̃, umbi awuri íbema umum ukunjiir?

¹⁶ Umbi awuri ibemumbi ug̃e umum isi íparumum umbi idzaa umum ubin. B̃ar uw̃o ag̃or ug̃e umum íbvuta umbi, umum ikũ isarasu irh̃em umbi.

¹⁷ Umum íghamum urhambi ru ubok abirab̃e umum iki idene umb̃o aba ru umbi?

¹⁸ Umum ish̃rh̃ũ Utitu unga aba ru umbi ni idene ungw̃em̃en nggu unga. Utitu aghaa urhambi? Umum nggu unga isi ikorhum̃en ubina unying nggu am̃en unying?

¹⁹ Umbi akaiferh̃k̃o ug̃e um̃en ikũ uwur̃e íbee ika atsim̃en ru umbi? Um̃en iwu abika ad̃asu Ukiristo ni irherhi idzidzerhe ra asu Unum. Umbi aze awerha, abink̃e um̃en iki ikorhe kishoo, awu abink̃e aki itsu umbi aker.

²⁰ Umum igũ íwei ug̃e umum íba íbamum, iwuri ikpo umbi asi iwembi ru nyaka umum iki íbee umbi awe, ik̃ei umbi awuri inỹa umum isi iwemum ru nyaka umbi aka abee umum iwe. Umum igũ íwei ug̃e umum íba íbamum, umum iwuri iba ikakũ ifuw, nu unỹẽẽ, nu aṽom, nu íbemit̃si, nu íverhe, nu íberi itsi, nu isisita.

²¹ Umum igũ íwei ug̃e umum íba íbvui íbamum ru umbi, Unum awuri ideyiwanga umum arhim̃k̃e aka awe ru umbi nu ngge iwuri itsu umum igũ atsa ri itsimbi ni iciu akpe ra arherh̃e abirab̃e aka agba ra arhim̃ na asi idzipumb̃o ra abink̃e umb̃o aka akorhe. Abin h̃a awu ida isisar, irha unerwi aka asi iwea uts̃emb̃o use utsakmb̃, use ikaiferh̃k̃o ri itsi ake, use ikorha abin ish̃i nu abin atsa am̃enmb̃o aka abee.

13

Itsũw̃a Uburhu iyiki imimasha

¹ Iyer̃e iwuri iwe iyiyepamum iyi untaar riỹe ru umbi. Ru nyaku Its̃eng Arherhu-Num iki ig̃or ig̃e, <<Uben arherhe awu ufang inera ivaa use itaar adzowe ideka ru arherhe ha.>>*

² Umum iki itserhumum umbi ri ivangỹe umum iki iwe nggu umbi iyi ivaa. Umum ic̃er̃e iki isi iwemum nggu umbi íbvui irherhumum, umum íba íbvui íbamum isi ínekukũ imesuwe am̃en ra ab̃or̃o ha nu uben unerwi aka awe ra arhim̃.

³ Ak̃er̃e ha awuri ideyiwa umbi ug̃e Ukiristo ani irherha arherhe ru ubok-mum, ngge iki iwe ug̃e umbi abee ihw̃eng. Unga asi imesuwanga umbi am̃en ri isheri iker, b̃ar unga adeyiwa nggaa íjeenga ru umbi.

⁴ Umb̃o anyapuwe unga ri isheri iker, b̃ar unga ab̃ek ru ubok íjee Unum. Um̃en id̃rh̃um̃en igam̃en. B̃ar ru nyaku Ukiristo ic̃er̃e aka ab̃ek ru ubok íjee Unum, um̃en ik̃ei iwuri íbekm̃en ru ubok íjee Unum h̃a ru umbi.

⁵ Áka avira atsimbi ahw̃eng use umbi awembi ri imangmang iyi idzidzerhe ru Ukiristo. Áka avira atsimbi. Umbi asi ihw̃engmbi ug̃e Ukiristo Uyesu awe ru umbi, umbi aba asi ígbambi ivivira ha?

⁶ Umum ifosa ug̃e umbi awuri ihw̃engmbi ug̃e um̃en isi ígbam̃en ivivira ha.

⁷ Um̃en ífen-Num ug̃e umbi niba akorhumbi ubinkpi uku uwe uvau. Asi iwea ug̃e um̃en íbee anera anỹa ug̃e um̃en it̃s̃ itserm̃en ízeizerhange, b̃ar

* 13:1 Áka anỹa ik̃ei: Iva 17.6; 19.15.

ngge itsú umbi akorha abin aka aze, uko anera awuri inyã ugεε umen iki igbamen ri itsermen.

⁸ Umen isi idεε ikorhumen ubinkpi uku uken idzidzerhe, b̄or umen ikpurhi ikorhu ubinkpi uku itsu idzidzerhe igha inggbaashi.

⁹ Umen igũiben ivangye umen iki id̄orhã b̄or umbi awe akeker. Ifen-Nummen iwe ugε umbi awe undzumunga.

¹⁰ Ngge itsu umum itseng akerε ha ivangye umum iki ishimum um̄o, nggee ivangye umum iki iba, umum ima ineke ikũ ijee iyiriyε Uteijee aka adzaa umum. Ijee ha iwu iyiki ifituwa umbi, isi iwengge iyiki ibupuwe umbi.

Ighwe iyiki imimasha

¹¹ Umbi angwēmen nu anapumen, ubinkpi umum iki ibee imashi id̄eyiwa umbi, àka aḡom angḡom. Àka atsu am̄enmbi agbishu isiseimbi nggu ad̄oka. Àka afituwe ad̄oka. Àka awe am̄en unying. Àka ase i uku ughw̄̄w. Umbi aba akorhumbi rimi, Unum uwuku ububema nu idid̄or awuri iwe nggu umbi.

¹² Àka aghwe ad̄oka nggu ighwe ibibema.

¹³ Kishoo abi Unum aghwe umbi.

¹⁴ Imimuta Uteijee Uyesu Ukiristo, nu ibibemu Unum, nu iwerhe Ipfu Isarsatangge ima iwe nggu umbi kishoo.

Ubvur Uburhu aka atsenge abi Ugarhati Utsutson ri itsi ubvur Ugarhati

Uburhu uner itser Uyesu atsenge ubvur uwurɛ ri itsi arherhe aka asok ra abika adɔsu Uyesu ru ugber Ugarhati, anangke Uburhu aka adzowe Isarhe.

Ubinkpi uku ukū isoya arherhe ha iba, iwu abi Uyahuda aka agor uge awu ufang abirabe aka adzipa ra arhimmbɔ, abirabe aka asi iwembɔ abi Uyahuda adɔsu kishoo ikpem abi Uyahuda nu imesu Umusa na akpo ififorh. Bɔr Uburhu agor umbɔ uge ani ikpo ififorh ru ubok imimutu Unum ru Uyesu, isi iwengge ru ubok idɔsu imesu Umusa. Imesu Umusa ini itsu anera awe ru nyaka agārha.

Ubvur ha udeyiwe uge Ipfu-Num ini isei ra abika adɔsa ni itsu umbɔ awe ru iker iyiki ikorhu ubinkpi Unum aka abee. Ipfu Isarsatangge iki isaki imar amɛn aka aze ru nyaki ibibema, nu anggam, nu ididɔɔr, nu idangamɛn.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-10)

Ijee Uburhu, iyiriyɛ iki iwu iyi uner itser Uyesu (1.11–2.21)

Ififorh iwe ru ubok imangmang (3.1–4.31)

Ififon abika adɔsa nu ubinkpi uku umɛ umbɔ akorhe (5.1–6.10)

Imimasha (6.11-18)

¹ Awu umum Uburhu itseng ubvur uwirɛ. Umum iwu ungwɛ itser Uyesu. Asi iwea anera adena umum use atsu umum iwu ungwɛ itser Uyesu, bɔr awu Uyesu Ukiristo nu Unum Ute atsu umum iwu ungwɛ itser Uyesu. Nu Unum Ute, uwuruwi aka asoyiwe Uyesu Ukiristo ra akpe.

² Umum nu kishoo abika adɔsu Uyesu umbɔ aka awu nggu umum aghwe ikikong abika adɔsa ru Ugarhatiya kishoo.

³ Unum Ute nu Utejee Uyesu Ukiristo ama adzaa umbi imimuta nu ididɔɔr.

⁴ Uyesu adzowe itsinga ra arhimmen, ngge itsu unga aforh umɛn ru upfung uku ubewe ukpirɛ, ri ibibemu Unum Utemɛn.

⁵ Neke ikpikpoi iwe nggu Unum ugbagbaa. Iwerimi.

Isarhe Iyiki Ize iyɔɔ ishingge

⁶ Umum iwe ru idzeu uge ru ungwɛrhɪ ivang riminɛ umbi abee ineke idɔsu uwuruwi aka ayisa umbi ri imimuta Ukiristo na abvui azɪ ri isarhe iyɔɔ,

⁷ uko rimi hā Isarhe Iyiki Ize iyɔɔ ishingge. Bɔr abɔɔ abee idzidzunuwe umbi, ikei abee idzipuwe idzidzerhe Isarhe Iyiki Ize iyi Ukiristo.

⁸ Bɔr uko unying ru umɛn use ipfu itser-Num iyɔɔ idzeka afā iba idzaa umbi isarhe iyiki ize iyɔɔ iki iwiwengge nggu iyiriyɛ umɛn iki idzaa umbi, neke unga atsim ri idzūu urha!

⁹ Ru nyaka umɛn iki idɛyiwa umbi, nggee umum ibvui idɛyiwa umbi icɛrɛ uge ubɛn uwuku udzaa umbi isarhe iyiki ize iyɔɔ iki iwiwengge nggu iyiriyɛ umbi aka ayɛi, neke unga atsim ri idzūu urha!

¹⁰ Umum irherhe rimi hā ibee itsu anera agūiben umum use Unum agūiben umum? Umum iba ibee anera agūiben umum, umum isi iwemum ugārhu Ukiristo.

Unum ayisu Uburhu

¹¹ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, umum ibee umbi ahwɛng uge Isarhe Iyiki Izeyɛ umum iki idzaa umbi isi idzengge ru unera.

¹² Umum isi iyēisū ngge ru unera, unera asi imesuwanga umum ngge, b̄r Uyesu Ukiristo nibikanga akū ngge adzeka ru umum.

¹³ Umbi aka agūmbi ikpū isiseimum iyi isha ra agbeyi abi Uyahuda, umum iki idzowe uver akarhārḥā ri ikikōng abika adasu Unum ni ibee isituwe umbō.*

¹⁴ Umum iki izī ḏermum ri imesa ra agbeyi abi Uyahuda inang arḥerḥe abi undanmum. Umum itu amēnmum akarhārḥā ra agbeyi atokamum akere.†

¹⁵ B̄r Unum ri imimutanga aseng umum umbō adərḥa amar umum, ikei unga ayisa umum ru ubok imimutanga,

¹⁶ ayanguwa asumum na akū ungwēnga adzeka ru umum, ngge itu umum indzowe Isarḥe Iyiki Ize ra atsen abi Uyahuda. Ri ivang ḥā, umum isi ibeemum itsūwā ru unera.‡

¹⁷ Umum ikei isi izīmum Urusharḥima ra abirabē aka agbaashia awe abi itser Uyesu ru umum. Nu ngge iki iwe rimi umum izī abī abi Urharaba, ni ḏərḥi ibvui izī Udimashku.

¹⁸ Mōce imeka itaar iki itōng umum iso izīmum Urusharḥima ibee inyā Ubitru. Umum imaa inuma usōka ni inuma itōō nggu unga.§

¹⁹ Umum isi inyāmum abi itser Uyesu abōō, umum ikpurhi inyā Uyaku ungwēmbō Utejee ukpekū.

²⁰ Abinkē umum iki idēē itsēnga umbi awu idzidzerḥe. Unum ahwēnga asi iweke igberangwī.

²¹ Umum imaa ni izī abī Usuriya nu aki Ukirhikiya.

²² B̄r ri ivang iyi ḥa, ikikōng abika adasu Ukiristo ra abī Uyahudiya asi ihwēngmbō umum.

²³ Akpurḥa agū age, <<Uner ḥa aki idzaamen uver icere unga anu idzowe isarḥe imangmang Uyesu iyiriyē unga aka abee idakuwe ngge isha!>>

²⁴ Umbō akpoi Unum ri itsi ubinkpi uku ukpo umum.

2

Abi itser Uyesu ayēi Uburḥu

¹ Imeka usōka ni imeka inaa iki imaa umum izī Urusharḥima. Ivang ḥā niyō umum iki izī nggu Ubarnaba nu Utitu ikei.*

² Unum unga adeyiwa umum ru irḥi asu uge umum izī Urusharḥima. Umum iki izī itsi, umum ḏeyiwe abi itser Uyesu ni ḏeyiwe umbō Isarḥe Iyiki Ize umum iki inū indzowe ra atsen abi Uyahuda. B̄r umum ikorhuwe akere ḥa ri iwōk ra abirabē umum iki inyā umbō awu anggbaashi, umum ibee ḏeyiwe uge itsermum iyi isha nu iyi icere isi iwengge ibem.

³ Utitu awu nggu umum, b̄r unera asi itu unga asorhunga usorḥe, uko unga aka awu uner Uherḥini.

⁴ B̄r ubinkutsu arḥerḥe usorḥe akere asoyi, angwēmen abōō abi igberangwī aka akū umbō atsiwā ri iwōk. Umbō aba inyā ukam ḥā umen iki iwe ru Ukiristo Uyesu na atsu umen iwu agārḥā.

⁵ B̄r umen isi inbemukumen uko ivanga unying, ngge itsū idzidzerḥe iyi Isarḥe Iyiki Ize iwe ru umbi.

⁶ B̄r abi ḥa aka awe ru nyaka anggbaashi asi itomumbō ubin ri isarḥamum. Uko umbō awe ungaa, asi ifarukumbō iferḥkōmum, ubinkutsu Unum asi inyangu uwōō atōnga uwōō.†

* **1:13** Àka anyā ikei: Aiy 22.4-5; 26.9-11. † **1:14** Àka anyā ikei: Aiy 22.3. ‡ **1:16** Àka anyā ikei: Aiy 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18. § **1:18** Àka anyā ikei: Aiy 9.26-30. * **2:1** Àka anyā ikei: Aiy 11.30; 15.2.

† **2:6** Àka anyā ikei: Iva 10.17.

⁷ Nu ngge iki iwe, umbō anyā Unum aka adzaanga umum itser umum idūwā Isarhe Iyiki Ize ra atsen abi Uyahuda, ru nyaku Unum aka adzowe Ubitru itser unga azī adūwūwe Isarhe Iyiki Ize ra abi Uyahuda.

⁸ Unum uwu ha aka atō itser ru Ubitru awu abi itser Uyesu ra abi Uyahuda, awu Unum uwu ha ikēi atō itser ru umum iwu abi itser Uyesu ra atsen abi Uyahuda.

⁹ Umbō Uyaku nu Ubitru nu Uyohana anera aka anyanga umbō awu anggbaashi ri ikikōng abika adōsa, ahwēngmbō itser iyēē Unum aka adzaa ru umum, umbō ayēi Ubarnaba nu umum aboka avaa. Umbō abemumbō umum nggu Ubarnaba umēn izī ra atsen abi Uyahuda, nu umbō azī ra abi Uyahuda.

¹⁰ Kishoo ubinkpi umbō aka abee ugē umēn iyita atsūwā. Ubin hā umum iki ikponi ikikorhē nukpō.

Uburhu atserhu Ubitru

¹¹ Bōr ivangyē Ubitru aka aba Uantakiya, umum itserha unga ra asunga ubinkutsu uvaunga uwe ra awiya.

¹² Unga aka isaka agha ubingha nggu abika adōsa aka asi iwembō abi Uyahuda. Bōr ivangyē Uyaku aka adene abi Uyahuda abika adōsa abōō azī Uantakiya, Ubitru atsūwūka aboknga ra atsen abi Uyahuda na agapa itsinga ru umbō. Unga akorhe rimi ubinkutsu unga agū iwei abi Uyahuda abi usorhe. Umbō akaiferhkō ugē uwuku udōsu Uyesu awu ufang umbō asorhuwe unga usorhe.

¹³ Abi Uyahuda abōō agbopa nggu unga ru ukpukpeta ha utsekū Ubarnaba ayapunga.

¹⁴ Bōr ivangyē umum iki inyā umbō asi izērkhūmbō ri idzidzerhe iyi Isarhe Iyiki Ize, umum igōr Ubitru ra asumbō kishoo inggē, <<Ungo uwu uner Uyahuda, bōr ungo ubēk ru nyaku utsen abi Uyahuda nu usi ibēkō ru nyaku uner Uyahuda. Awu use utsu ungo utsu atsen abi Uyahuda adōsa agbeyi abi Uyahuda?

¹⁵ <<Umēn abirabē umbō aka amar umēn abi Uyahuda isi iwemēn <atsen abi Uyahuda abi arhim,>

¹⁶ umēn ihwēng ugē Unum asi inyangu unera awea uner uwuku urhika ru ubok idōsi Íkpem Umusa, bōr awu imangmang ru Uyesu Ukiristo. Nggee, umēn igamēn iki iwemēn ri imangmang ru Ukiristo Uyesu, ngge itsū umēn irhika ra asu Unum ru ubok imangmang ru Ukiristo na asi iwea ri idōsi Íkpem. Ubinkutsu asi inyangu unera awea uner uwuku urhika ru ubok idōsi Íkpem.

¹⁷ <<Ivangyē umēn iki ibee iwu irhirhika ra asu Unum ru ubok iwe ru imangmang ru Ukiristo, na ahwēng ugē umēn iwu abi arhim, akērē ha adeyiwa ugē Ukiristo afituwanga umēn ri ikorha arhim? Íĩ, uko ukunjiir!

¹⁸ Umum íba ibvui ibee iwu irhirhika ra asu Unum ri idōsi Íkpem iyi ha umum iki itsīme ri idōsu Ukiristo, idzidzerhe umum iwu uner uwuku uzharhuwe íkpem nukpō.

¹⁹ Ubinkutsu ivangyē umum iki ibee idōsi Íkpem, aka atsīmkmumbō umum ra akpe. Nggee umum iki inekukumum ibee idōsi Íkpem, ngge itsū umum ima íbēk ri idōsu Unum.

²⁰ Aka anyapukumbō umum nggu Ukiristo. Umum isi ibvui íbēkmum, bōr awu Ukiristo unga abek ru umum. Icērē íbibēkmum iyi iyor, umum íbēk ri imangmang ru Ungwē Unum, uwuku ubema umum na adzowe itsinga ru umum.

21 Umum isi ikpēmum umatu Unum. Unum aba anyangu unera awu uwuku urhika ri idōsi Íkpem Umusa, akpe Ukiristo awu ibēm.>>

3

Imangmang use idōsi Íkpem Umusa

1 Umbi aguge abi Ugarhati! Ungaa azhōmuwe umbi? Aka adeyiwambō umbi ukupēē uge Uyesu Ukiristo unga awu uwuruwi aka akpe ni igārghāmau ucucii.

2 Umum ibee irhusa umbi ubina unying ukpekū. Umbi ayei Ipfu-Num ri idōsi Íkpem, use iwe ru imangmangmbi ra arherhake umbi aka agū?

3 Umbi awu aguge? Umbi atirhi ri idōsi Ipfu-Num amaa, umbi icere abee imasha ri itsu atsimbi ri itser iyi ikermbi?

4 Umbi ahwa arherhe ayetnummbi ibēm nukpō? Awe ibēm?

5 Unum adzaa umbi Ipfunga na akorha abin idzeunga ru umbi. Awu ri idōsi Íkpemmbi ngge itsu use awu imangmangmbi ru ubinkpi umbi aka agū?

6 Àka anyā Uibrahim. Itseng Arherhu-Num igor iḡe, <<Awe ri imangmang ru Unum, ngge itsu umbō anyanga unga awu uner uwuku urhika.>>*

7 Àka ahweng ice, uge abi imangmang umbō awu unang Uibrahim uwu idzidzerhe.†

8 Rimōō itseng Arherhu-Num igor iḡe Unum awuri inyanga atsen abi Uyahuda awu abika arhika ru ubok imangmangmbō. Ungā aka adeyiwe Isarhe Iyiki Ize ha ru Uibrahim, aḡe <<Idūwā kishoo awuri ikpo idorh ru ubokngo.>>‡

9 Nggee abirabe aka awe ru imangmang awuri ikpo idorh urhōnga nggu Uibrahim, uner imangmang.

10 Kishoo abika akaiferhkō uge Unum awuri iyeisa umbō ri idōsi Íkpem Umusa awe abi ikponum, itseng Arherhu-Num igor iḡe, <<Uben uwuruwi aka asi idōsunga kishoo abinke aka atseng ru ubvur Íkpem Umusa, unga awe ru ikponum.>>§

11 Iwu ra awiya uge Unum asi inyangu unera awea uner uwuku urhika ru ubok idōsu Íkpem, ubinkutsu, <<Uwuku urhurhika unga awuri ibek ri imangmang.>>*

12 Íkpem isi idzengge ri imangmang, bōr, <<Unerwi aka abee ikpo urhe ru ubok idōsi Íkpem, awu ufang unga adōsu uben ubinkpi ngge iki irherhe.>>†

13 Ukiristo afasa umen indzek ri ikponum Íkpem ri itsi ri ikponum nibikanga ru umen, ubinkutsu itseng Arherhu-Num igor uḡe, <<Awu ikponum ri itsi uwuruwi umbō aka anyapuwe unga nu ucucii.>>‡

14 Ungā afasa umen ngge itsú idorhye umbō aka adzowe Uibrahim ngge ima iba ra atsen abi Uyahuda ru ubok Ukiristo Uyesu, ngge itsú umen idēē iyei Ipfu ha Unum aka abemuwe ru ubok imangmang.

Ikpem nu ibibemuwe

15 Umbi angwēmen nu anapumen, àka aneke umum irherhe ru nyaka umen iki ibek uben unuma. Ru nyaku unera aka asi idēē atomunga use

* **3:6** Àka anyā ikei: Ing 15.6. † **3:7** Àka anyā ikei: Urom 4.16. ‡ **3:8** Àka anyā ikei: Ing 12.3; 18.18; 22.18. § **3:10** Àka anyā ikei: Iva 27.26. * **3:11** Àka anyā ikei: Uha 2.4. † **3:12** Àka anyā ikei: Urha 18.5. ‡ **3:13** Àka anyā ikei: Idzi 21.23.

atsūwūka ubin ri ibibemuweye anera aka abemuwe adōka, ngge iwe rimi hā ra akere ha.

¹⁶ Unum abemuwe Uibrahim nu unangnga. Itseng Arherhu-Num isi igorngge uge, <<nu anangnga,>> agbena anera arherhe, bōr ngge igor uge, <<nu unangnga,>> agbena unera unying, unga awu Ukiristo.§

¹⁷ Agben arherhamum ake, Unum aka atsukuka ibibemuwenga ru Uibrahim isha ni Íkpem idōrhi iba ra ameka anaka anaa nu isōka itaar (430), ngge isi itsungge ibibemuwe hā iwengge ibem.*

¹⁸ Ikpo ukam iba iwe ri idōsi Íkpem, mōce ngge isi iwengge ru ubok ibibemuwe. Bōr Unum ri imimutanga adzowe ngge ru Uibrahim ru ubok ibibemuwe.†

¹⁹ Awu use utsu umbō akū Íkpem Umusa adzeka? Unum akū Íkpem adzeka ngge itsū ngge ideyiwe ubinkpi arhim aka awe. Unga akū ngge adzeka ngge itsū umbō atō itser utseku ivangye unang Uibrahim hā uku iba, ri nyaki ibibemuwe hā iki irherhe. Adzowe Íkpem hā ru ubok Umusa, uner uwu ateu. Ípfu itser-Num ngge idzowe Umusa Íkpem hā.

²⁰ Abee unera unying adēē ra ateu anera avaa, bōr Unum awu unying.

²¹ Íkpem idēē igamtsak nggu ibibemuwe-Num? Íĩ, uko ukunjiir! Umbō aba adzowe íkpem ru ngge idēē idzowe urhe, mōce Unum awuri inyangu uben unera awe uner uwuku arhika ri idōsa ngge.

²² Bōr itseng Arherhu-Num igor igē upfunga kishoo uwe ru ugborzī arhim, ngge itsū ubinkpi umbō aka abemuwe awuri idēē adzowe ngge ra abirabe aka awe ru imangmang ru Uyesu Ukiristo.

²³ Imangmang iyere iki idōrhi iba, umen iwe abi ugborzī ri Íkpem. Umen iwu ri igbigbang utseku imangmang iki idzeka.

²⁴ Nggee umbō atsu Íkpem ngge idarh umen izī ru Ukiristo, ngge itsū umbō ama anyanga umen iwe abika arhika ru ubok imangmang.

²⁵ Icere ngge iki iwe uge imangmang iki ibangge, ikpem isi idarhngge umen ikei.

Angwē Unum

²⁶ Umbi kishoo awu angwē Unum ru ubok imangmang ru Ukiristo Uyesu,

²⁷ umbi kishoo umbō aka asorhuwa umbi ubōtisima ngge utsu umgbō ideyiwe uge umbi awu abi Ukiristo. Umbi aka atsu amen Ukiristo ru nyaki itsim atorho.

²⁸ Uner Uyahuda ashia use uner Uherhini, ugārḥā use uwuku ufōn, ukut-sak use ukutserh, ubinkutsu kishookambi awu unying ru Ukiristo Uyesu.

²⁹ Umbi aba awe abi Ukiristo, mōce umbi awu unang Uibrahim, umbi awuri ikpo ukam abinke umbō aka abemuwe ru unga.‡

4

¹ Ubinkpi umum iki irherhe uge uner ukam aba awu uwēkuci, unga nggu ugārḥā awu ubina unying, uko abin utenga kishoo awu akinga.

² Unga nu abinnga awu abin adzeu ru ubok abirabe aka akpōm unga utseku ivangye utenga aka atsū.

³ Ngge iwe rimi hā, ivangye umen iki iwe awēkaci, umen iwu agārḥā ri íkpem iyi inggbaashia iki igḥa iyerhe upfung ukpire.

§ 3:16 Àka anyā ikei: Ing 12.7. * 3:17 Àka anyā ikei: Idzi 12.40. † 3:18 Àka anyā ikei: Urom 4.14.

‡ 3:29 Àka anyā ikei: Urom 4.13.

⁴ Bɔr undzumu ivanga iki iba itsuifer, Unum adene Ungwēnga. Amar unga ru ukutserh, umbɔ amar unga ri Íkpem Umusa,

⁵ ngge itsú unga afase abirabe aka awe ri Íkpem. Unga akorhe akere ha ngge itsú umen ima iwe angwē Unum.

⁶ Umbi awu angwēnga, ngge itsu Unum adene Ipfu Ungwēnga ra amenmen, Ipfu ha iyisa ige, <<Abba*, uze Utemum.>>

⁷ Nggee ungo usi ibvui uweo ugārḥā, bɔr ungo uwu ungwē. Ngge iki iwe uge ungo uwu ungwē, Unum aka atsu ungo uwe uner ukam ru unga.†

Uburhu agū ighong abi Ugarhati

⁸ Ivangye umbi aka anasi ihwengmbi Unum, umbi awe agārḥā ra abirabe aka awe anum igberangwi.

⁹ Bɔr icere umbi aka ahweng Unum, use izengge umum ĩgɔr uge Unum aka ahwenga umbi, awu use utsu umbi abee izī ri Íkpem iyi inggbaashia iki ishingge ri iker nu ugarh ru umbi? Umbi abee ibvui awe agārḥā ru ngge ikei?

¹⁰ Umbi adzowe atsimbi ru agbeyi inum iyɔɔ nu afēē akɔɔ nu imək iyɔɔ!

¹¹ Iwei ifer umum uge umum ihwa ayetnum ibem ru umbi!

¹² Umum ishōrhā umbi angwēmen anapumen, aka awe ru nyaka umum, ubinkutsu umum iwe ru nyaka umbi. Umbi asi ishoyiwambi umum ubin.

¹³ Umbi ahwengmbi uge irhārḥāmum itsu umum idūwūwa umbi Isarhe Iyiki Ize ri inggbaashia.

¹⁴ Umum ihweng irhārḥāmum iwe imor ru umbi, bɔr umbi asi ikwēerkumbi umum, asi ikpēmbi umum. Umbi ayei umum uge umum iwu ipfu itser-Num, use ru nyaka umbi aka ayei Ukiristo Uyesu nibikanga.

¹⁵ Awu use utsu umbi asi igommmbi ru nyaki iyi inggbaashia? Umum iwemum ri ideka uge, iba imēngge, uge umbi aba atsusu ishaa asumbi adzaambi umum!

¹⁶ Icere umbi anyanga umum iwu unggamtsakmbi ri ideyiwa umbi idzidzerhe?

¹⁷ Aner abere atsu amenmbɔ akarḥārḥā abee umbi adɔsa umbɔ, bɔr isi iwengge ri iyiki ize. Abee igau umbi nggu umen, ngge itsú umbi abvui atsu amenmbi kishoo ru umbɔ.

¹⁸ Izengge umbi atsu amenmbi kishoo awe ru ubin, ukpɔ uba uwe ukpuku uze. Imēngge umbi akorhe rimi hā uben ivang, bɔr isi iwengge ri ivangye umum iki iwe nggu umbi ukpekū.

¹⁹ Umbi aze angwēnum, umum ibvui ĩgū ighong imar ri itsimbi, utseku ikpū ibibek Ukiristo itar isei ru umbi.

²⁰ Oka age umum iwe nggu umbi icere ngge itsú umum idzipu irhem iki itsoomum, ubinkutsu amenmum aghong akarḥārḥā ru umbi!

Uhajaratu nu Usaratu

²¹ Aka adeyiwa umum, umbi abika abee idɔsi Íkpem Umusa. Umbi asi ihwengmbi ubinkpi Íkpem hā iki irherhe?

²² Itseng Arherhu-Num igɔr ige Uibrahim awe ra awekatsa avaa, unying amar unga ru ugārḥā ukutserh, unying amar unga ru ukutserh uwuku ufɔn.

²³ Ungwēnga uwu ugārḥā ukutserh ha, akpo unga ru nyaki imar iyi iyor. Bɔr ungwēnga uwu ukutserh uwuku ufɔn hā amar unga ri ibibemuwe.

* 4:6 Ri idū Uaramayak agbena ute. † 4:7 Aka anyā ikei: Urom 8.15-17.

²⁴ Arherha akere awu ikpikpanga, ubinkutsu akatserh ha ikivarhambɔ adeyiwe ibibemuwe ivaa. Uhajaratu unga awu uwuku umar agārhā, unga awu ikpikpanga iyi ibibemuweye umbɔ aka akorhe ru Igū Usinai[‡].

²⁵ Uhajaratu unga awu ikpikpanga Igū Usinai iyiriyē iki iwe ra abī abi Urharaba. Unga iganga awu ikpikpanga uteu Urusharhima, ubinkutsu unga nu angwēnga awu agārhā.

²⁶ Bɔr Urusharhima ukpu afā uwe ififɔn, ukpɔ uwe Uyamen.

²⁷ Itseng Arherhu-Num igɔr igē,
<<Ugɔmanggɔm ukpirh ukutserh,
uwuruwi aka asi imara imar,
utsuyi ivum iyi anggɔm

ungo uku unasi igūo ighong imar,
ubinkutsu awekaci ukutserh ha utsaka aka aneke unga
anangmbɔ abi utserh ha aka awe ru utsak.>>§

²⁸ Umbi angwēmen nu anapumen, umbi awe angwē ibibemuwe ru nyaku Uishaku aka awe.

²⁹ Ri ivang iyɔrɔ ha ungwēwi umbɔ aka amar ri iyor adzowuka uver ru ungwēwi umbɔ aka amar ri ijee Ipfu-Num. Iwe rimi hā icere.*

³⁰ Bɔr itseng Arherhu-Num igɔr igē use? <<Uwayiwe ugārhā utserh ha nu ungwēnga, ubinkutsu, ungwē ugārhā hā asi igashunga ukam nggu ungwē utserh uwuku ufɔn hā.>>†

³¹ Nggee, umbi angwēmen nu anapumen, umen isi iwemen angwē ugārhā ukutserh, bɔr umen iwe angwē ukutserh uwuku ufɔn.

5

Ififɔn ru Ukiristo

¹ Ukiristo afɔna umen ngge itsú umen isei ri ififɔn, nggee àka adēē aker na niba abvui atsĩmbi ri igārhā.

² Àka akpeto ra arherhamum! Umum Uburhu, ideyiwa umbi uge umbi aba abvui adəsi Ikpem ri isorhu usorhe, Ukiristo awuri ishia ru ugarh ru umbi nukpɔ.

³ Umum ibvui irherhe uge uben unera aka aneke itsinga isorhu usorhe, awu ufang unga adəsa kishoo Ikpem.

⁴ Umbi abika abee iwe abika arhika ra asu Unum ri idəsi Ikpem, umbi aka adzembu ru Ukiristo, umbi aka ayapumbi ri imimuta Unum.

⁵ Bɔr Ipfu-Num itsu umen idzeu nggu ikeramen uge Unum awuri inyanga umen iwe abika arhika ru ubok imangmangmen, irhirhikaye umen iki ifosa.

⁶ Ubinkutsu ru Ukiristo Uyesu, usorhe nu ida usorhe ashike ru ugarh. Ubinkpi ukpekū uku uwe ru ugarh uwu imangmangye iki ideyiwe ibibemu Unum nu anera.

⁷ Ri inggbaashia umbi anu igha inggbaashi. Ungaa adzipuwe amenmbi na akəna umbi idəsi idzidzerhe?

⁸ Ikpū idzidzipa amen hā asi idzeke ru Unum uwuku uyisa umbi.

⁹ <<Ungwērhū uga uku isaki itsu akɔ ineu aseng awu arherhe.>>*

¹⁰ Umum iwe ru ikeramen ru Utejee uge umbi awuri inyāmbi abin akere ha ru nyaka umum iki ideyiwa umbi. Uwuruwi aka atsu umbi ri idzidzuna awuri ikpoa ufai, uko unga awu ungaa.

‡ 4:24 Igū Usinai: Umɔ Unum aka adzowe Ikpemnga ru Umusa.

* 4:29 Àka anyā ikei: Ing 21.9. † 4:30 Àka anyā ikei: Ing 21.10.

§ 4:27 Àka anyā ikei: Uish 54.1.

* 5:9 Àka anyā ikei: 1Uko 5.6.

¹¹ Umbi angwēmen nu anapumen, umum ĩba ina inu idzowe isarhe isorhu usorhe, awu use utsu umbō ana adzaa umum uver? Umum ĩba inu idzowe umbō isarhe akere ha, mōce abi Uyahuda asi igũmbō avom ri itsi isarhe iyi igārhamau ucucii umum iki idũwā.

¹² Umum ibee abika asoya amēnmbi amashi itsermbō na aworuwe ĩpōkmbō!

¹³ Umbi, angwēmen nu anapumen, ayisa umen iyei ififon. Bōr āka aneke ikũ ififonmbi akũ adasi ikponi iyormbi ri ikorha amēn aki arhim. Nu ngge iki iwe rimi āka akũ ififon hā awu agārha ra adōka ri ibibema.

¹⁴ ĩkpem Umusa kishoo itsuifer ri ikorhu ubina unying ukpere, age, <<Ubemu undōkango ru nyaki itsingo.>>†

¹⁵ Bōr umbi aba anayikumbi adōka, na akũ igigau atsĩā ra adōkambi, āka angwēdzen utsur umbi atsĩme adōka!

Ibibek ri Ipfu-Num

¹⁶ Nggee umum igor uge, umbi aba abek ri Ipfu-Num, umbi awuri inekukumbi idasi ikponi iyormbi ri ikorha amēn aki arhim.

¹⁷ Ubinkutsu amēn aki arhim ibee uwe ri igamtsak nggu ubinkpi Ipfu-Num iki ibee, ikei Ipfu-Num ha iwe ri igamtsak nggu abinke amēn aki arhim iki ibee ikikorhe. Akere ikivarhake awe ri igamtsak nggu adōka, ngge itsu umbi asi idēē akorhumbi ubinkpi umbi aka abee.‡

¹⁸ Bōr aba awu Ipfu-Num idarh umbi, idasi ĩkpem isi iwengge ufang.

¹⁹ Abinke amēn aki arhim iki ibee ikorhe iwu ukupēē. Ake awu irha nggu unerwi aka asi iwea utsēngo use utsakngo, use ikaiferhko ri itsike, use ikorha abin ishĩ nu abin atsak,

²⁰ nu idzowe igong ra agberhe, idzim, ikpēna adōka, ifuw, unyēē, avom, ibemi itsi, nu uning, nu ikũ igigau,

²¹ nu unyēē, afirhā ade, nu ihwa ade utseku ikorhe iyiki ibewe, nu abina akōo rimi hā. Umum inu igbiita atombi, ru nyaka umum iki irherhe ri inggbaashia, ingge abika akorhi ikpũ iferha ha asi itsĩmbō Iyerha Unum.

²² Bōr ikpũrhũ Ipfu-Num iwu ibibema, anggōm, ididōar, idōngamen, inna, iyiki ize, idzidzerhe,

²³ irherhi itsi, nu ikpōm itsi. Ivang unera aka akorhunga abin akere ha, unga asi izharhuka ikpem.

²⁴ Abika awu abi Ukiristo Uyesu aka anyapukumbō ikponi iyi iyor nu amēn aki arhim, ngge iki iwe iyiki ibewe nu ikerketangge.

²⁵ Ngge iki iwe uge umen ĩbek ri Ipfu-Num, umen izērha ri Ipfu-Num.

²⁶ Umen niba iwemen abi iberi itsi, use abika asoya amēn adōka, use abika agũ unyēē adōka.

6

Ukorhi iyiki ize ri kishoo

¹ Umbi angwēmen nu anapumen, aba adzurmbō unera ra arhim, umbi aka awu asasar ri Ipfu āka akũna unga uku utōo aba ru utsĩndĩ. Bōr āka adzeu atsimbi, use umbō ikei awuri ideya umbi.

² Āka atsā ayetnum adōkambi, rimi hā umbi aka itsu ĩkpem Ukiristo itsuifer.

³ Uben unera aba akaiferhko uge unga awu ubin ukpōo, nu unga asi iwea ubin, anu irhem itsinga.

† 5:14 Āka anyā ikei: Urha 19.18. ‡ 5:17 Āka anyā ikei: Urom 7.15-23.

⁴ Ubɛn unera aviri itsɛrnga. Mɔcɛ unga adɛɛ agũa ibɛn itsikamnga, bɔr unga asi ikpangunga itsinga nggu uner uwɔɔ,

⁵ ubinkutsu imɛngge ubɛn unera atsã imornga.

⁶ Ubɛn unera aka ayɛi imesa awu ufang unga agasha abin aka aze nggu unerwi aka amesuwe unga.

⁷ Åka niba arɛmmmbi atsimbi. Isi imɛngge unera ayɛi Unum. Unera awuri igbɛr ubinkpi unga aka adoi.

⁸ Unerwi aka adoi ikponi iyornga iyi amɛn aki arhim, unga awuri igbɛr itsitsim ri idɔsu ikponi iyi iyor ha. Uwuku udoi abee Ipfu-Num igũibɛn, ri Ipfu-Num ha awuri igbɛr urhɛ uwu ugbagbaa.

⁹ Umɛn inekɛ igũ azhɛ ikorhɛ iyiki ize, ubinkutsu ivanga niyɔ ibarɔ umɛn iwuri ikpomɛn ugbetamɛn umɛn iba isi itsũwũkumɛn amɛnmɛn.

¹⁰ Nggeɛ, ivangyɛ umɛn iki ikpo ugarha, umɛn ikorhi iyiki ize ra anera kishoo, undzumunga ra abirabɛ aka awu angwɛmɛn nu anapumɛn ri imang-mang.

*Asi iwea isorhu usorhɛ
bɔr imar iyiki ifa*

¹¹ Åka arhi anyã nggaa idzɛu itsɛngyɛ umum iki itsɛnga umbi ru ubokmum!

¹² Abika abee itsu umbi asorhu usorhɛ abee anera anyã umbɔ azeze ukpekũ ra abika adɔsi Ikpem. Umbɔ akorhɛ rimi ubinkutsu, asi ibeembo ihwa uver ri itsi idzowɛ isarhɛ igãrhãmau ucucii Ukiristo.

¹³ Uko abika asorhu usorhɛ asi idɔsumbɔ Íkpem kishoo, bɔr umbɔ abee umbi asorhu usorhɛ nggɛ itsũ umbɔ adɛɛ afĩrhã ra atsimbi.

¹⁴ Bɔr umum isi ibeemum ifĩfĩrhã ru ubɛn ubin, ikpurhi ifĩrhã ru igãrhãmau ucucii Utejee Uyesu Ukiristo, ukpurukpi uku utsu upfunga uwu ibɛm ru umum nu umum iwe ibɛm ru ukpɔ.

¹⁵ Isorhu usorhɛ nu ida isorhu usorhɛ usi iwekpɔ ubin. Ubin uku unang unera awu imimuna iyiki ifa.

¹⁶ Ididɔɔr nu atorh iwe nggu kishoo abika adɔsu ikpem iyɛɛ, abɛɛ ha awe Uisrairha idzidzɛrhɛ abi Unum.

¹⁷ Ri imimasha, unera niba atsukanga umum igũ ighong, ubinkutsu umum iwe ra abir ri iyormum aka adɛyiwe ugɛ umum iwu uwu Uyesu.

¹⁸ Imimuta Utejeemɛn Uyesu Ukiristo ima iwe nggu ipfumbi angwɛmɛn nu anapumɛn. Iwerimi.

Ubvur Uburhu aka atsenge abi Uafisa Utsutson ri itsi ubvur Uafisa

Awu Uburhu unga atseng ubvur uwirē ri ivangyē unga aka awe ru ughor uzī ru Uroma. Atseng ubvur uwirē ugēē ra amēk aki 60 udzur ru unumkpi umbō aka amar Uyesu. Uburhu atsenge ubvur uwurē ra abi Uafisa ugē umbō aba avarha amaambo, umbō adene umgbō uzī ra abika adōsa abōō.

Undzumu ubinkpi uku uwe ru ubvur uwirē awu ubinkpi Unum aka anyanga ra amēnnga awuri ikōng anera ru upfung kishoo atsuke ra anōnōr ijee Uyesu Ukiristo, asi íwea anera ukpekū, bōr nggu kishoo abin aka amuna ra afā nu abī. Ubvur ha uni idēyiwe udīkpi Unum Utē aka akū aseng anernga, unga adēyiwe imimutanga ru udī itsūwe arhimmbō, na afōrhe umbō ri ijee arhim ru ubok akpe Uyesu Ukiristo, utsekū unga aka atsu ibibemuwenga itsuifer ri idene Ipfu Isarsatangge. Ubvur ha ufutuwe abika adōsa ugē umbō aseī iseimbō ru utsīndīwi iki idēyiwe ugē awu idzidzerhe umbō awu unying. Ikekī ubvur ha ufutuwe abika adōsa ugē umbō aseī nggu adōka ru udīkpi uku idēyiwe ugē umbō awu abika adōsa.

Ru ubvur uwirē awuri ikpombō arherhake aka adēyiwe iwerha aner Unum nggu Ukiristo. Akpanga aner Ukiristo nggu iyor unera, Ukiristo iganga awu itsia. Akpanga umbō nggu utserh uku ufa, Ukiristo unga awu utsak uku ufa. Akpanga umbō nggu idzin, Ukiristo unga awu utarhkpi uku utsu idzina kishoo idēē iker.

Abinkē aka awe umō

Utsutson (1.1-2)

Ukiristo nggu ikikōng abika adōsa (1.3–3.21)

Urhe uku ufa ru ubok Ukiristo (4.1–6.20)

Arherhe aki imaatak (6.21-24)

¹ Awu umum Uburhu itseng ubvur uwirē. Umum iwu uner itser Uyesu Ukiristo. Unum aseng umum iwu uner itser Uyesu.

Umum itsenge ubvur uwurē ra abika adōsa ru uteu Uafisa, abika awe ru imangmang ru Ukiristo Uyesu.

² Imimuta nu ididōr idzeku Unum Utēmēn nu Uteijee Uyesu Ukiristo iba ru umbi.

Idorh ru ubok Ukiristo

³ Ikpikpoi iwe ru Unum nu Utē uwu Uteijeemēn Uyesu Ukiristo, aka atsukanga ri ipfumēn ubēn idorh iki idze ra afā ru ubok iwerhemēn nggu Ukiristo.

⁴ Unga aka asenga umēn ru ubok Ukiristo na adōrha amunu upfunga, ngge itsu umēn iwe asasar ni ishimēn ru uvau ra asunga. Ri ibibema

⁵ unga aka atsū umēn isha rimōō umēn iwe ru nyaka angwēnga ru ubok Uyesu Ukiristo. Unum atsū ikorha akērē ha nu ake atsu unga agūibēn.

⁶ Umēn ikpoi unga ru nggaa imimutanga aka adzaa umēn izūwā ru ubok uwu ha unga aka abema.

⁷ Uyesu afai arhimmen nggu adzirhnga. Aka atsūwāmbō arhimmen na afōnambō umēn. Unum akorhe rimi ubinkutsu unga awea ru nggaa imimuta iyiriyē

⁸ unga aka adzaa ru umēn irheirhe. Nggu itsoi nu ihwihweng kishoo,

⁹ unga aka adeyiwanga umen ubinkpi uku uwe ri iwək unga aka abee ikorhe ru ubok Ukiristo.

¹⁰ Unum awuri itsu ake atō itser ri ivanga uku kpengkpeng ngge itsú abina kishoo ra afā nu abī awe ananga unying ru ijee Ukiristo.

¹¹ Unum atsu abina kishoo ru nyaka unga aka abee na aseng umen isha rimō iwe abinga ru ubok iwerhemēn nggu Ukiristo.

¹² Unga akorha akere ha ngge itsú umen, abika agbaashia ifosa ru Ukiristo, ama akpoi unga ru nggaa irhirhangnga.

¹³ Nu umbi ikei aka atomumbō umbi ru Ukiristo ivang umbi aka igū urhem idzidzerhe, Isarhe Iyiki Ize iyi ififorhmbi. Ri ivangmbi aka awe ru imangmang, umbō aka atsuka umbi Ipfu Isarsatangge iyiriyē umbō aka abemuwe nu ngge iwe utsar uge umbi awe abi Unum.

¹⁴ Ipfu Isarsatangge ha Unum aka adzaa umen ngge itsú umen ihweng uge unga awuri idzaanga ukammen unga aka abemuwa umen. Umen iwuri ikpomen abin hā ri ivangye Unum aka idzuma afōna umen abirabe iki iwe abinga, ngge itsú umen ikpoi unga ru nggaa irhirhangnga.

Itar uwee nu ifen-Num

¹⁵ Unum iki igūmum arherhe imangmangmbi ru Uteijee Uyesu nu ibibemambi ra abika adōsa kishoo.

¹⁶ Nggee umum isi inekukū ifen-Num ni itar uwee ru unga ri itsimbi.

¹⁷ Inu irhusa Unum uwu Uteijeemen Uyesu Ukiristo, Ute uwu ikpikpoi, ama adzaa umbi Ipfu itsoi na adeyiwa itsinga ru umbi, ngge itsú umbi ama ahweng unga atai.

¹⁸ Unum ifen-Num ikei uge unga ama ayanguwa amēnmmbi ngge itsú umbi ahweng ifosaye unga aka ayisa umbi awe. Ifosa hā iwe iyiyēi nggaa idorhnga aka abemuwe abika adōsa.

¹⁹ Unum ifen-Num ikei iḡe nu umbi ahweng ijeenga iki inangge uben ijee. Ijee ha iyika umen abi imangmang ru Ukiristo. Iyerē ana awe nggaa ijee ha

²⁰ iyiriyē Unum aka akū ri ivangye unga aka asoyiwe Ukiristo ra akpe na atsu unga ase i nu ubok ughanga ra afā.

²¹ Ukiristo agha iyerhe ananga uben iyerhe, uben ikpū ipfu iyiki igha iyerhe nu iyiki iwe ru ijee akarhārā, ipfu itser-Num nu ipfu iyiki ibewe kishoo. Ugaunga unangkpō uben ugau. Asi iwea ri ivang iyerē ukpekū bōr nu ivang iyiki ibiba ikei.

²² Unum aka atsukuka abina kishoo ra andaidaknga na atsū unga awe itsia ru uben ubin ri iyike abika adōsa,

²³ aka awe iyornga. Unga atsu atōke umbō na atsu atōke uben abin ra ananga kishoo.

2

Isisok ra akpe nggu Ukiristo

¹ Umbi aka agaumbi nggu Unum ri itsi arhimmbi.

² Ri ivang hā umbi aka isaka idōsa atsindī abi upfung ukpirē nu Undenggū. Unga agha iyerhe ipfu iyiki ibewe nu icere unga ani itō itser ra abika akpē idōsu Unum.

³ Umen kishoo igamen ibekmen ru nyaka umbō ri ivangye umen idōsi nggaa amēn aki arhim ni ikorha abinke ngge iki ibee ri iferhkongge. Ru nyaka umbō kishoo ngge itsu Unum awe ra avōm nggu umen. Amar umen ru nyaka ha.

⁴ Bōr Unum abema umen akarhārā, nu atorhnga awe arherhe.

⁵ Arhimmēn atsu umēn ikpe, bōr Unum aka asoyiwa umēn nggu Ukiristo umēn iwe ru urhē. Awu imimuta itsu umēn ikpo ififōrh.

⁶ Unum asoyiwa umēn nggu Ukiristo Uyesu na atsu umēn isei nggu unga ra afā ru ubok iwerhēmēn nggu unga.

⁷ Unum akorha akere ha ngge itsū unuma unga awuri ideyiwanga ugē imimutanga inangnge abina kishoo. Unga adeyiwa umēn akere ha ru ubok inna hā Ukiristo Uyesu aka akorhe.

⁸ Awu ru ubok imimuta umbō aka afōrh umbi, ru ubok imangmangmbi ru Ukiristo. Asi iwea ikikorhambi, awu izūwū Unum.

⁹ Asi iwea ru ubok itser iyiki ize, nggee unera asi idēē afīrhūnga.

¹⁰ Umēn iwe abinkē Unum aka amuna. Unga agbisha umēn ru ubok iwerhēmēn nggu Ukiristo Uyesu nu umēn itō itser iyiki ize, iyiriye unga aka abee umēn itō isha rimōō.

Uning ru Ukiristo

¹¹ Nggee, āka ayita ugē umbi asi iwembi abi Uyahuda ri imar. Abika ayisa atsimbō <<abi usorhe>> ayisa umbi <<abirabē aka ashimbō nu usorhe>>. Bōr usorhe uwe ubinkpi anera aka akū abok akorhe.

¹² Āka ayita ugē ri ivang hā umbi aka asi iwembi nggu Ukiristo, umbi asi iwembi aner Uisairiha, umbi awe abirabē aka asi íyēimbō ubinkpi Unum aka abemuwe abi Uyahuda. Umbi ashimbi ri ifosa na ashimbi ru Unum ru upfung.

¹³ Ri ivang hā umbi adermbi ru Unum, bōr icere ru ubok iwerhēmbi nggu Ukiristo Uyesu, umbō aka akūna umbi aba akhapa ru ubok adzirh Ukiristo.

¹⁴ Ukiristo nibikanga awe ididōarmēn. Unga atsu abi Uyahuda nu atsen abi Uyahuda awe unying na abupuwe ubandzin ukpuku ukpukpēē uku utsu igigau.

¹⁵ Unga akorha akere ri ikwēete Íkpem ri ivangye unga aka akpe. Unga akpenuwe ri ifēna kishoo abinkē Íkpem iki igōr igē awu ufang ngge ikorhe. Unga abee itsu abi Uyahuda nu atsen abi Uyahuda awu unying ru ubok iwerhēmbo nggu unga, iyiriye iki itsu ididōar.

¹⁶ Ru ukpui uku ufa ha, unga agbopa umbō ru Unum ru ubok akpenga ri igārhamau ucucii na afere ikpikpēēmbo.

¹⁷ Unga aba adūwā Isarhe Iyiki Ize iyi ididōar ru umbi aka awe ukuka ru Unum nu ididōar ra abika akhapa ru unga.

¹⁸ Ru uboknga umēn iki ikpo utsīndī uwuku uzī ru Ute ri Ipfu-Num unying.

¹⁹ Umbi abirabē aka asi iwembi abi Unum na awe atsen, umbi asi iwembi rimi icere, bōr umbi awe abi ugau ra aner Unum aka awe abi iyanga.

²⁰ Adzin iya ha nu atarh idzin abi itser Uyesu nu abika asōm Arherhu-Num, nggu Ukiristo Uyesu nibikanga aka awe utarh āgboki idzin.

²¹ Ru unga agbopi iya ha kishoo iwe unying na atsu ike iwe Iya-Num isarsatake ru Utejee.

²² Ru unga, umbi aka awe atsen abi Uyahuda ikei umbō anu idzin umbi awe urhōnga ri iya ra anangke Ipfu-Num iki isei.

3

Uburhu nu atsen abi Uyahuda

¹ Akere ha utsu umum, Uburhu, ifēna-Num ru umbi. Umum iwe ru ugborzi ru ubok idzowe Isarhe Ukiristo Uyesu ru umbi atsen abi Uyahuda.

² Idzidzerhe umbi aka agūmbi Unum aka acorhuwa umum na adzaa itser iyere umum itōwā umbi.

³ Ngge iwu iwiwək Unum unga aka adeyiwa umum ri irhi, iyiriyε umum iki itarzhang itseng.

⁴ Ivangyε umbi aka ivarhe itseng iyεε, məcə umbi awuri idēē ahwəngmbi iwiwe uwu ihwihwəngmum ri iwiwək Ukiristo.

⁵ Iwiwək iyεε umbə asi itsu undankpu isha ahwəngmbə. Icεε Unum aka atsu Ipfunga itsu ihwihwəng izī ra asarkasar abi itser Uyesu nu abika asəm Arherhu-Num.

⁶ Iwiwək ha iwu ugε ru ubok Isarhe Iyiki Ize atsen abi Uyahuda awe abi ukam nggu Uisrairha. Umbə awe iyora unying, na agasha urhənga ri ibibemuwe ru ubok imangmang ru Ukiristo Uyesu.

⁷ Umum iwe uner itser Isarhe Iyiki Ize iyεε ru ubok ijee Unum nu izūwū umatanga aka adzaa umum.

⁸ Umum ihwəng, umum iwe uku ucia ru kishoo abika adəsa, bər umata ukpirε unga aka adzaa umum, iyiriyε umum iki idzowe ra atsen abi Uyahuda, isarhe idorh iyi Ukiristo iki isi imaangge,

⁹ ni idēyiwe uben unera ukupēē iwiwək Unum, uwuku umuna abina kishoo aka awək isha riməš.

¹⁰ Ubin Unum aka abee ikorhe, abee itsu ayərhe nu abi ijee aka awe ipfu ahwəng nggaa itsoinga icεε. Unga abee akū ikikəng abika adəsa akorha akεε ha.

¹¹ Unga abee ikorha akεε ha na adərha amunu upfunga iyiriyε unga aka akorhe ru ubok Ukiristo Uyesu Uteijeemən.

¹² Ru unga nu ru ubok imangmangmən ru unga, umən idēē izī ru Unum nggu ififən nu ikeramən.

¹³ Umum ishərḥā umbi ugε niba atsūwūkumbi amənmbi ri itsi ayetnummum ri itsimbi, ake awe ikpikpoi.

Uburhu afene-Num ra abi Uafisa

¹⁴ Ngge itsu umum itar arhu ru Utε.

¹⁵ Ru unga abi iyanga kishoo ra afā nu abī aka akpo itsokmbə.

¹⁶ Umum ifən-Num ugε ru nggaa igəngnga, unga ama atsuka umbi iker ru ubok Ipfunga ra amənmbi,

¹⁷ ngge itsú Ukiristo ama aseī ra amənmbi ru ubok imangmang. Umum ifən-Num ugε umbi adēē aker ri ibibema,

¹⁸ na awe ru ijee nggu abika adəsa kishoo. Umum ifən-Num ugε umbi awuri ihwəngmbi itēi nu ider nu igəng nu ighor ibibemu Ukiristo iwu uguse,

¹⁹ na ahwəng ibibemayε iki inangngge ihwihwəng. Umum ifən-Num ikēi ugε umbi ama adzuma atək nggu ikikorhe iyi Unum.

²⁰ Unum adēē akorha abinkε aka anangke ubinkpi umən iki irhusa unga use abinkε umən iki iferhkə unga adēē akorhunga, ru ubok ijeenga iki itš itser ru umən.

²¹ Abika adəsa nu Ukiristo Uyesu ama akowe unga ikpikpoi ru kishoo andanna ugbagbaa! Iwerimi.

4

Abika adəsa agbopa ri iyor Ukiristo

¹ Nggee, umum Uburhu, iki iwe uner ugborzī ri idəsu Uteijee, umum ishərḥā umbi aseī nggu amənke aka amēē uyisakpi umbə aka ayisa umbi awe anər Unum.

² Aka awe undzumu abika arherhitsi nu ididəər, àka adəng amənmbi, na abima nggu adəka ri ibibema.

³ Àka atsu amēnmbi ri igbopa atsimbi awu unying ri Ipfu-Num ru ubok ididōr iki ibow umbi urhōnga.

⁴ Umēn kishoo iwe iyora unying nggu Ipfu-Num unying. Umbō ayisa umēn ri ifosi unying.

⁵ Umēn iwe ru Utejee unying, imangmang unying nu ubōtisima unying.

⁶ Umēn kishoo iwe ru Unum nu Utē unying. Unga agha iyērhe ru umēn kishoo, atō itser ru ubokmēn kishoo na asei ru umēn kishoo.

⁷ Bōr ubēn unera ru umēn umbō aka adzaambō umēn imimuta ru utsīndīwi Ukiristo aka abee igasha ngge.

⁸ Ngge itsu Arherhu-Num agōr agē,
 <<Ivangyē unga aka azī ra afafā,
 unga akū nggu abōō unga aka adzui azīa
 na adzowe izūwā ra anernga.>>*

⁹ Agben <<unga aka azī ra afafā>> awu use? Agbena awu ugē unga aka agbaashia acipuwanga ru upfung.

¹⁰ Unga uwuku ucipuwa awu unga hā azī ra afafā aka anangke afafā kishoo, ngge itsū unga atōke inanga kishoo nggu itsikamnga.

¹¹ Nggee Ukiristo nibikanga asēng abōō awe abi itser Uyesu, abōō awe abika asōm Arherhu-Num, abōō awe abika adzowe Isarhe Iyiki Ize, nu abōō awe abika adarh abika adōsa na awu abika amesuwe.

¹² Unga akorha akērē ha ngge itsū unga agbisha abika adōsa ru umbō atō itser Unum, ngge itsū umbō adzin iyor Ukiristo.

¹³ Akērē ha awuri ikorhuke utseku umēn kishoo iki igbopi iwe unying ri imangmangmēn nu ihwēng Ungwē Unum nu iseng iba iwe undzumu aner ru nyaku Ukiristo ra abina kishoo.

¹⁴ Mōcē umēn isi ibvui iwemēn awekaci. Abi atapa aka abee ikorhe iki ibewe asi irhemmbō umēn. Imesi igberangwimbō isi iyingge umēn izī ra asu ni izī ra andzing ru nyaku ukhukhōō amē ibvun amē nu ugba iki iyii.

¹⁵ Bōr ru ubok irherhi idzidzerhe ri ibibema, umēn iwuri iseng ni iwe undzumunga ru nyaku Ukiristo aka awu itsia.

¹⁶ Umēn iwu iyornga nu umēn kishoo igbopa iwe urhōnga ri icim. Iyor iyērē iseng ni idzin itsike ri ibibema, ru nyaku ubēn ugau ukpōō iki itōitserkpō.

Imesa iyi isisei abika adōsa

¹⁷ Nggee umum idēyiwa umbi akērē ni igbiita atombi nggu ijee iyi Utejee, ugē awu ufang umbi aneke ikorhe ru nyaka atsen abi Uyahuda iki ikorhe ri iferhkō iyiki itārāhā.

¹⁸ Umbō awe ru uzī ri ihwihwēngmbō na agau atsimbō ri ibibek iyi Unum ri itsi ida ihwihwēngmbō iki idze ru iker itsimbō.

¹⁹ Ashimbō ra atsa, umbō adzowe atsimbō ri ikorhe abin iyormbō iki ibee ngge itsū umbō akorhe ubēn ikpū abin ishī na abee itoma akorhe.

²⁰ Bōr umbi asi imesumbi ru Ukiristo ru ikpū atsīndī hā.

²¹ Abinkē umbi aka agū ri itsi Ukiristo nu abinkē umbō aka amesuwā umbi ru unga iwu idzidzerhe ha iki idzeku Uyesu.

²² Umbō aka amesuwambō umbi ugē umbi neke ikorhe ikpū ibibekmbi iyiki igbe, iyiriye iki iwe iyiki itārāhā ru ubok irhirhēm iyi ikponi iyor.

²³ Àka neke Ipfu-Num itsu umbi awe abika afa ri iferhkō amēnmbi,

²⁴ na akorhe ru nyaku uner uku ufa, uwuruwi umbō aka amuna unga awe ru nyaku Unum ri irhirhika nu isisar iyi idzidzerhe.

* 4:8 Àka anyā ikci: Amb 68.18.

²⁵ Nggee uben unera ru umbi awu ufang unga neke igberangwĩ na arherhe idzidzerhe nggu udoka, ubinkutsu umen kishoo iwu agau ri iyora unying.

²⁶ Itseng Arherhu-Num igor igē, <<Ri igũ avom, umbi niba awembi abi arhim.>>† Niba aneke unum utsikpō nu umbi ana awe ra avom.

²⁷ Niba adzowukumbi ugarh ru Undenggũ.

²⁸ Unerwi aka awu uvēu awu ufang unga neke ivēu, bōr atō itser. Imēngge unga akū aboknga atō itser iyiki iwe ru ugarh, ngge itsū unga ama akpo ubin unga aka idzowe izūwā ra abika abubee.

²⁹ Niba neke irhem iyiki itārḥā idzekangge ra angwĩmbi, bōr aka arherhi irhem iyiki ize iyiriye iki iyike ri idzin adoka ra abinke umbō aka abee, ngge ima idzowe iker ra abirabē aka ikpeto.

³⁰ Niba adakukumbi amen Ipfu Isarsatangge, iyiriye Unum aka akū atsuka utsar ru umbi, ngge idēyiwe uge ru unum uku utsu uvau unga awuri iforh umbi.

³¹ Āka atare kishoo amen aka abewe, isa nu avom. Āka aneke ifuw nu irhena adoka nu uben ikpū ikpikpēē.

³² Āka awe ru inna na agū atorh adoka, āka atsūwe adoka, ru nyaku Unum aka atsūwā umbi ru ubok Ukiristo.

5

¹ Umbi awe awekaci Unum aka abema, nggee, āka awe abika amesa ru Unum,

² na ase i sei iyi ibibema, ru nyaku Ukiristo aka abema umen na adzowe itsinga awe idem Unum ru umen isung nu idem ru Unum.

³ Bōr ru umbi isi imēngge umbō agū arherhe uko irha nggu ubin use unerwi aka asi iwea utsēngo use utsakngo, use ikorhu uben abin atsa, use unyēē, ubinkutsu akere ha asi imēke ra abika adōsa.

⁴ Ikei isi imēngge umbi arherha arherhi ishī, arherhe agugge use itsui agwerha aki ishī. Abin akere ha isi imēngge aner Unum akorhe, bōr āka awe abika atang aweē ru Unum.

⁵ Umbi ahwēngmbi akarḥārḥā uge uner uwuku urha nggu ubin use unerwi aka asi iwea utsēnga use utsaknga, uner uwuku ukorhu uben abin atsa, use uner unyēē ashia ru ugau ru ukam Iyerhe Ukiristo nu iyi Unum. Uner unyēē awu uner uwuku udzowe igōng ra abin upfung ugeē ake awe Unum.

⁶ Niba aneke unera arhema umbi nggu irhem iyiki itārḥā, ubinkutsu ikpū iyi ha itsu avom Unum iba ra abirabē aka akpēē idōsa unga.

⁷ Nggee āka neke iwe nggu umbō ri ikorhe akere ha.

⁸ Umbi awe ru uzī ri inggbaashia, bōr icere umbi awe ri irhirhang nggu Utejee. Āka ase ru nyaka awe irhirhang,

⁹ ubinkutsu ikpūrḥā irhirhang iwe ri iyiki ize, irhirhika, nu idzidzerhe.

¹⁰ Āka amesa ahwēng ubin Utejee aka abee.

¹¹ Niba akorhumbi abin uzī aka asi ighwerke ikpūrḥā, bōr aka akūna ake adzeka ra awiya.

¹² Awu ubin atsa umen irherha arherhe abinke abika akpēē idōsu Unum iki ikorhe ri iwōk.

¹³ Bōr uben ubinkpi aka akū adzeka ri irhirhang anera anyāmbō ngge,

¹⁴ ubinkutsu awu irhirhang itsu umbō anyā uben abin. Ngge itsu itseng Arherhu-Num igor igē, <<Uzir, ungo uner urhō, uso ra akpe,

† 4:26 Āka anyā ikei: Amb 4.4.

nu Ukiristo arhang ru ungo.>>

¹⁵ Àka akpəm amənmbi ri ibibəkmbi, niba awembi ru nyaka agugge bər àka awe ru isarasu.

¹⁶ Àka akorhe iyiki ize uben ivang umbi aka idēē akorhe, ubinkutsu inuma ibewungge.

¹⁷ Nggee àka niba awembi agugge, bər àka ahwəng ubin Uteijee aka abee umbi akorhe.

¹⁸ Niba afirhūmbi nggu adē, ake awuri itu umbi atoma ra arhim. Nu ngge iki iwe rimi, àka awe nggu Ipfu-Num.

¹⁹ Àka arherha arherhe nggu adəka ra ambom aki ubvur Unum nu ambom abika adəsa aka amuna nu ambom Ipfu Isarsatange aka atsu ru umbi. Àka atsū ambom na abar abin ru Uteijee ra amənmbi.

²⁰ Uben ivang àka atar uwεε ru Utε Unum ru uben ubin, ri itsok Uteijeemən Uyesu Ukiristo.

Akatserh nu akatsak

²¹ Àka adzowe atsimbi ra adəka ri iwei Ukiristo.

²² Umbi akatserh, àka adzowe atsimbi ra atsakmbi ru nyaka umbi iki ikorhuwe Uteijee.

²³ Ubinkutsu ukutsa unga awu itsia ru utsēnga ru nyaka Ukiristo aka awu itsia ra abika adəsa, abirabε aka awu iyornga nu unga awe uner uwuku ufərħ umbō.

²⁴ Ru nyaka abika adəsa àka adzowe atsimbō ru Ukiristo, rimi hā akatserh imēngge umbō adzowe atsimbō ra atsakmbō ra abina kishoo.

²⁵ Umbi akatsak, àka abema atsēmbi, ru nyaku Ukiristo àka abema abika adəsa na adzowe urhēnga ru umbō

²⁶ ngge itsú umbō asar na atēn ri isorh umbō nggu amē ru ubok Arherhu-Num.

²⁷ Unga akorhe akεε ngge itsú unga akū abika adəsa kishoo aba ri itsikamnga ru nyaku usarkasar utserh uku ufa. Umbō awuri ishimbō na arhim use utau, bər awuri iwe asarkasar abika asheru uvau.

²⁸ Rimi hā, akatsak àka abema atsēmbi ru nyaka ayormbi. Unerwi aka abemu utsēnga abemi itsinga.

²⁹ Unera asi ikpēē iyornga, bər unga afuka na agbisha ingge, ru nyaku Ukiristo aki ikorhe ra abika adəsa,

³⁰ ubinkutsu umən iwu agau iyornga.

³¹ Itsēng Arherhu-Num igər igε, <<Akεε ha atsu ukutsa awuri neke utēnga nu uyanga na agbopa nggu utsēnga, umbō ikivarhambō awuri iwe iyora unying.>>*

³² Írhem iyεε ha aghong ihwihwēng, bər umum inu irherhe ake ri itsi Ukiristo nu abika adəsa.

³³ Nggee ikēi umum igər Ígε uben ukutsak awu ufang unga abemu utsēnga ru nyaka unga aka abemi itsinga, nu ukutserh awu ufang unga adzowe imor ru utsaknga.

6

Awəkaci nu atei

¹ Umbi awəkaci, irhikungge umbi adəsa ateimbi, ubinkutsu umbi awe abi Uteijee.

* 5:31 Àka anyā ikēi: Ing 2.24.

² Itseng Arherhu-Num igor igε, <<Udzowe imor utengo nu uyango.>> Ngge iwe ikpem iyi inggbaashia iki iwe nggu ibibemuwe iki igor igε,

³ <<Ukorhe rimi ngge ima itsu ungo useisei iyiki ize nu ungo uma ubek imeka irheirhe ru upfung.>>*

⁴ Umbi atei, aka neke isa nggu angwεmbi uben ivang, bor aka adzowe umbο itsūwā na amesuwe umbο ri itsi Utejee.

Agārḥā nu ateiya

⁵ Umbi agārḥā, aka adōsa ateyambi abi upfung ru nyaka umbi aka adōsu Ukiristo. Aka akorha ake nggu imor nu iwei ra amēn unying.

⁶ Aka adōsa umbο asi iwea ugε ri inyīnyā ukpekū na abee umbο akpoi umbi, bor ru nyaka agārḥū Ukiristo, aka akorhe ubin Unum aka abee ra amēnmbi.

⁷ Aka atō itsermbi nggu anggōm, ugε umbi ani itōwe Utejee na asi iwea ra anera.

⁸ Ubinkutsu umbi ahwεngmbi agε Utejee awuri idzowuka itosa ru uben unera ru ubin uku uze unga aka akorhe, uko ugārḥā use uwuku ufon.

⁹ Umbi ateiya, aka akorhe rimi hā ra agārḥāmbi. Niba agōrmbi agārḥāmbi agε, <<Ungo uba usi itō itser iyerε, umum iwuri ikwεr ungo.>> Ubinkutsu umbi ahwεngmbi ugε uwu ha aka awe uteiyambο nu uwu umbi awu unying ra afā, na ashia ri itengasu.

Abin iwa Unum

¹⁰ Ri imimasha, aka adēē aker ru Utejee nu ru nggaa ijeenga.

¹¹ Aka atsim undzumu abin iwa Unum, ngge itsú umbi adēē akpēē irhirhēm Undenggū.

¹² Umēn isi itangmēn iwa nggu anera, bor iwu nggu ipfu iyiki ibewe iki iwe ru iyerhe nu iker nu ijee ru uzi ukpu upfung ukpirε nu ipfu iyiki ibewe iyiriye iki ishingge ru upfung ukpirε.

¹³ Nggee aka atsim undzumu abin iwa Unum, ngge itsú ivangyε unum uku ubewe uku iba, umbi ama adēē atang iwa. Ivang umbi aka itang iwa amaa, umbi awuri idēē akermbi.

¹⁴ Aka adēē aker, nggu ikpōm idzidzerhe iyiki ibow nu ufurhsīmbi, nu irhirhika ngge iwe atorho azōu aki ikōkmbi,

¹⁵ aka atsu abadak, abadak ha awu ru nyaki ididōor iki idzeki Isarhe Iyiki Ize na atsu umbi agbisha abina kishoo adzεu itang iwa.

¹⁶ Utoma ra akεε ha, aka anyangu imangmang ngge iwe urhεε aki irhiwuwe urha agwee Undenggū aka itang umbi

¹⁷ Aka atsim ifur azōu iyi ififōrh, na anyangu ikon ikider iyi Ipfu-Num, ike iwu Arherhu-Num.

¹⁸ Na afēn-Num uben ivang na aneke Ipfu-Num idarh umbi ru uben ikpū ifēn-Nummbi nu ifēn. Aka atsu asumbi na abima ri ifēn-Nummbi ra abika adōsa kishoo.

¹⁹ Ikei aka afēna-Num ru umum, aka afēn Unum unga ama adzaa umum irhemyε umum iki ikū ideyiwe anera abinkε umbο aka awōk ri Isarhe Iyiki Ize nggu ikeramen.

²⁰ Umum iwe ru ugborzī icεε ri idzowe Isarhe Iyiki Ize ha. Aka ifēn-Num ru umum ima idzowe ngge ugεε Unum aka abee nggu isheri iwei.

Imimasha ighwe

* 6:3 Aka anyā ikei: Iva 5.16.

²¹ Utikiku awu ungwēmen umen iki ibema nu uner itser idzidzerhe ru Uteijee. Unga awuri ideyiwanga umbi uben ubin, ngge itsú umbi ikei ama ahweng iwiwe umum nu ubinkpi umum iki ikorhe.

²² Umum idene unga aba ru umbi ra abin akere, uge umbi ama ahweng iwiwe umen, nu unga ama afituwa umbi.

²³ Unum Ute nu Uteijee Uyesu Ukiristo ama adzaa umbi ididoo, umbi angwēmen nu anapumen. Umba ama atsu umbi atoma ri ibema adaka nu iwe ru imangmang ru Ukiristo.

²⁴ Imimuta iwe nggu kishoo abika abemu Uteijeemen Uyesu Ukiristo nggu ibibemaye iki isi ikpengge.

Ubvur Uburhu aka atsenge abi Ufirhibi Utsutson ri itsi ubvur Ufirhibi

Uburhu uner itser Uyesu unga atseng ubvur uwure. Iwu uge unga atseng umgbɔ ra amek aki 57-59 use 61 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu. Uburhu atseng ubvur uwure ri ivangye unga aka awe ru ugbor uzi. Unga atsenge abika adɔsa abi inggbaashia unga aka adzin ru Umakidoniya.

Ubin hã uku utsu umbɔ atseng ubvur uwure, atseng atar uwere ra abika adɔsa ru uteu Ufirhibi ri itsi iyiyike iyi izũwã nu ifen-Num hã umbɔ aka akorhe ri ivangye Uburhu aka awe ra ayetnum.

Ubvur ha udeyiwa umen uge abɔɔ ani idũwũ Isarhe Iyiki Ize na akpẽmbɔ igbopi itsi nggu Uburhu, bɔr rimi hã, Uburhu awe ra anggɔm uge, << ... Ubinkpi uku uwe ru ugarh kishoo uwe uge adzowe isarhe Ukiristo.>> Ikei udeyiwe ighongamen ri itsi imesi igberangwĩ iki isoyi ra abika adɔsa ru Ufirhibi, ikpũ ipipare ha umbɔ aka aparta anera uge awu ufang umbɔ adɔsu imesa iyi Umusa na adɔrha akpo ififorh. Ubvur ha ufituwe imangmang abi Ufirhibi uge umbɔ amesi iwe ru idɔngamen nu irherhi itsi ikpũ iyi Uyesu nu ikpũ ibibima Uburhu aka akorhe, na awu abika agɔm anggɔm uben ivang.

Ri imimasha, ubvur ha idzowe umbɔ itsũwã uge umbɔ ase i sei iyiki ize nggu adɔkamɔ.

Abinkɛ aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-11)

Agben ibibek ru Uburhu (1.12-26)

Ibibek ru ubok Ukiristo (1.27-2.18)

Utimoti nu Uabaforiditu (2.19-30)

Ififta nu igbiir ato ri itsi abi imesi igberangwĩ (3.1-4.9)

Imimasha (4.10-23)

¹ Ubvur uwire udzeku Uburhu nu Utimoti. Umen iwe agãrhũ Ukiristo Uyesu. Umen itsenge kishoo aner Unum abika adɔsu Ukiristo Uyesu ru uteu Ufirhipi. Umen ikei itsenge anggbaashimbɔ nu adikin.

² Unum Utemen nu Utejee Uyesu Ukiristo ama adzaa umbi imimuta nu ididɔɔr.

Itarwee nu ifen-Num

³ Umum, Uburhu, itar uwere ru Unummum uben ivang umum iki ikaiferhko umbi.

⁴ Uben ivang umum ifena-Num ru umbi kishoo, umum ifen nggu anggɔm akarhãrhã,

⁵ ubinkutsu umbi aka atɔmbi itser nggu umum ri ideyiwe anera Isarhe Iyiki Ize ha. Umbi aka akorhumbi akere utirhi ru unumkpi umbi aka awe ru imangmang uba utsi icere.

⁶ Idzidzerhe umum ihweng uge Unum aka atirhunga ikorhe iyiki ize ra amenmbi. Nu unga awuri inua ikorha ngge utseku unga aka imasha kishoo ivangye Ukiristo Uyesu aka ibvui aba.

⁷ Irhikungge umum igũ ri imine ri itsimbi kishoo, ngge iki iwe uge umum ibema umbi nggu kishoo amenmum. Uko umum iwe ru ugborzi use ikake Isarhe Iyiki Ize ni ideyiwe uge iwe idzidzerhe, kishoo umbi agasha nggu umum ri imimuta iyi Unum.

⁸ Unum awu idekamum uge umum ibeemum umbi kishoo akarhãrhã nggu ibibemaye Ukiristo Uyesu aka adzaa umum.

⁹ Umum ifen-Num uge umbi awuri itoma abemumbi adaka na aseng ri ihwihwengmbi na adēē atsu ri iyiki irhika nu iyiki ida irhika.

¹⁰ Umbi aba akorhumbi rimi, umbi awuri idēē atsumbi ubinkpi uku uwe uku uze. Umbi ikēi awuri idēē aseimbi isei iyiki isar iki ishingge ru uvau utseku Ukiristo aka ibvui aba.

¹¹ Umbi ikēi awuri idēē akorhumbi abin aka arhika arherhe ri jee Uyesu Ukiristo iki uwuri ikū ikpikpoi nu itosa iba ru Unum.

Uburhu aka awe ru ugborzi itsu Isarhe Iyiki Ize izērhā

¹² Umbi angwēmen nu anapumen, umum ibee umbi ahweng uge abin aka abewe ha aka akorhe ru umum atsu Isarhe Iyiki Ize ha izērhā.

¹³ Icerē kishoo abi iwa aki idzeu udzēpurhe uyerhe nu kishoo aboo nggimi aka ahwengmbō uge umum iwe ru ugborzi ri itsi idzowe isarhe Ukiristo.

¹⁴ Ri itsi umum iki iwe ru ugborzi, Uteijee atsu irhe abika adasa nggimi awe ru ikeramen. Umbō ani irherha Arherhu-Num nggu ikeramen akarhārha nu isheri iwei.

¹⁵ Awu idzidzerhe uge aboo adzowe isarhe Ukiristo umbō agū unyēē umum na abee aboo anyā umbō awe ru ugarh anangmbō umum. Bōr aboo adzowe isarhe Ukiristo ra amen aka aze*

¹⁶ nu ibibema. Umbō ahwengmbō uge atsuka umum ru ugborzi ngge itsū umum ideyiwe anera uge Isarhe Iyiki Ize iwe idzidzerhe.

¹⁷ Aboo adzowe isarhe Ukiristo ngge itsū umbō akpo ubin umbō aka abee. Umbō asi idzowekumbō ngge nggu amen aka asar. Umbō akaiferhkō uge idzowe isarhembō iwuri itsu ighongamen ru umum ri ivangye umum iki iwe ru ugborzi.

¹⁸ Bōr ubinkpi umbō aka akaiferhkō usi ighongkpō amenmum. Umbō aba akorha ngge ri iferhkō iyiki ibewe use iferhkō iyiki ize, ubinkpi uku uwe ru ugarh kishoo uwe uge adzowe isarhe Ukiristo. Ake atsu umum inggōmanggōm.

Ī umum iwuri inggōmanggōm,

¹⁹ umum ihweng uge ru ubok ifen-Nummbi nu iyiyikeye iki idzeki Ipfu Uyesu Ukiristo, umum iwuri idze ru ugborzi ukpire.

²⁰ Umum ifosa akarhārha uge umum isi igūmum atsak ru ubinkpi umum iki ikorhe. Umum ibee irherhe ni isheri iwei ngge itsū umum idēē ikū ikpikpoi iba ru Ukiristo ri ikikorhamum, ru nyaka ha umum iki iwe uben ivang. Umum iba ibek use iba ikpe, umum ibee ikpoi unga uben ivang.

²¹ Umum iba ibek, umum ikpoi Ukiristo ukpekū, ikēi ivangye umum iki ikpe, iwuri iwe ru ugarh inangge ibibek ru upfung!

²² Umum iba inu ibek ri iyor iyere, umum idēē ikorhumum ubinkpi uku awe ru ugarh. Bōr umum iwuri itsū ubin ukusong? Umum isi ihweng!

²³ Umum isi idēē itsūmum akpe use ibibek. Umum ibee ineke upfung ukpire ni iwe nggu Ukiristo, ubinkutsu, ngge iwe iyiki izea ru umum.

²⁴ Bōr izengge ru umbi umum iba ibek ri iyormum.

²⁵ Umum ihweng izengge ru umbi, nggee umum ihwengmum iwuri iwe ru urhe nu umum iwuri inu itermum ru umbi kishoo. Umum ibee iyika umbi atoma awe ru imangmang ru Unum na awe ra anggōm ra ake.

²⁶ Ngge itsū ivangye umum iki iwe nggu umbi ikēi umbi awuri itoma akpoi Ukiristo Uyesu ru ubinkpi unga aka akorhe ru ubokmum.

Ibibekye iki imē Isarhe Iyiki Ize

* **1:15** Nggu ikeramen na aminasu akpo ugarha ideyiwe aboo arherhe ha izūwā.

²⁷ Ubinkpi uku unang kishoo, uge umbi akorhe ru utsĩndĩwi uku urhika ra abika awe ru imangmang ri Isarhe Iyiki Ize ri itsi Ukiristo. Mæce umum ĩba ĩba ĩnyā umbi use igũ arherhe ri itsimbi, umum iwuri ihweng uge umbi adẽẽ akermbi urhonga na ani itõ itser akarhārḥā ri ikake abin hā Isarhe Iyiki ize iki imesuwe.

²⁸ Ikei umbi asi igũmbi iwei ru uben utsĩndĩ abika akpēna umbi. Ri ikorhe ru nyaka ha umbi awuri ideyiwe umbõ uge Unum awuri itsĩme umbõ, bõr awuri ifõrḥa umbi.

²⁹ Umum irherha akere ubinkutsu Unum aka adeyiwanga umbi imimuta ri ineka umbi awe ru imangmang ru Ukiristo nu ikei ahwa ayetnum ru unga.

³⁰ Ayetnum hā icere umbi aka awe ra ake, awe ru nyaka ayetnumke umbi aka anyā umum ra ake, nu ayetnumke umbi aka agũ icere umum ini iwe ra ake.

2

Åka arherhisi ru nyaku Ukiristo aka arherhi itsinga

¹ Umbi aba afita ri itsimbi aka awe abi Ukiristo, nu umbi aba awembi ri idangamen ru ibibemanga ru umbi, nu umbi aba awembi ri iwerha nggu Ipfu-Num, nu Ukiristo aba awea ri inna nu icicorhe ru umbi,

² mæce åka atsu umum igomagom idzidzerhe ri idõsa arherhamum. Umbi åka akaiferhkõ abin urhonga. Åka abema adõka. Åka awe amen unying nggu adõka na azĩ ra asu urhonga.

³ Åka niba akorhumbi iferheye iki itsu umbi awe ru ugarḥ anangmbi abõõ use akorhe ubinkpi uku utsu umbi aberi itsi. Bõr åka irherhi atsimbi åka aneke uben unera anyangu uner uwõõ ananga unga.

⁴ Umbi kishoo åka niba akaiferhkõ na akorha abinke aka iyika umbi ukpekũ, bõr åka akorha abin aka aze åka iyike abõõ.

⁵ Imengge umbi akaiferhkõ ru nyaku Ukiristo Uyesu.

⁶ Unga awe ru nyaku Unum ru uben utsĩndĩā,
bõr asi inyangi itsinga awea icaica nggu Unum.

⁷ Unga anyangi itsingā asi iwea ubin,
unga awe ugārḥā ri adzeka ri iyor uner.

⁸ Unga aka adzipa awe unera,
unga arherhi itsinga
na akpe ru nyaka Unum aka adeyiwe unga.
Unga akpe ru utsĩndĩ uwuku ubewe
ri inyapuwe unga ru igārḥāmau ucucii!

⁹ Ngge itsu Unum abera unga afafā
ra anangke aka anangke uben anang
na adzowe unga itsokẽ iki inangke uben itsok.

¹⁰ Unum akorha akere ngge itsũ uben unera ra afā nu abĩ use unorkang abĩ
awuri itar arḥu ri idzowe itsi ru Uyesu,

¹¹ nu uben arḥem awuri irherhe ukupẽẽ
uge Uyesu Ukiristo awu Utejee.
Akere awuri ikũ imor azĩ ru Unum Ute.

Irhang ru nyaki idzeer

¹² A aze awerhamum, rimi hā, aka adõsa ru nyaka umbi aka isaka adõsa ri ivangye umum iki ina iwe nggu umbi, åka adẽẽ adõsa na akorhe icere anangmbi umum iki isi iwemum nggu umbi. Åka atõ itser adeyiwe ififõrhmbi nggu iwei nu izizang.

¹³ Umbi adēē akorhumbi akere ubinkutsu Unum nibikanga anu itō itser ru umbi ri iyika umbi abema na akorhe ubinkpi unga aka abee umbi akorhe.

¹⁴ Åka niba akorhumbi iferhe ri ibvibvun use uning,

¹⁵ ngge itsú unera asi irhenunga umbi ri ikorhe iki ibewe, nu umbi awuri iwe asasar. Umbi awuri iwe angwē Unum aka asi ikorhumbi ubin uvau ra ateu abi amen aka atārā, umbi aka isaka akorhe abin aka abewe. Awu ufang umbi ase i sei iyiki ize nggu umbi ru nyaka abika arhang uge idzeer ra afafā.

¹⁶ Åka adēē aker ri isarhe idzidzerhe iyiki idzowe urhe. Mōce, ru unumkpi Ukiristo aka iba, ngge iwuri itsu umum ifirhā uge umum isi itōmum itser iyiki itso ru umbi ibem.

¹⁷ Abinke umbi aka adzowe na akorhe aki idze ru imangmangmbi ru Uyesu awe ru nyaki idem-Num. Uko urhemum uba uwe ru nyaku ungwērā abin aka ahwake umbi aka awupuwe izūwā ru idem-Num, umum iwe ra anggōm nggu umbi kishoo.

¹⁸ Umbi igambi aka agōm anggōm nggu umum.

Utimoti nu Uabaforiditu

¹⁹ Umum ifosa uge Utejee Uyesu abemuwa umum idene Utimoti aba ru umbi ifitem, ngge itsú umum ima igōmagōm ivangye umum iki igū isarhe ra atsimbi.

²⁰ Umum ishimum nu uwō nggu umum ru nyaku Utimoti. Awu idzidzerhe unga abee inyā iker iyormbi.

²¹ Abō nggimi akpurha akaiferhkō abinke umbi aka abee na asi ikambi iferhkō abinke Uyesu Ukiristo aka abee.

²² Bōr umbi ahwengmbi age Utimoti aka adeyiwanga iwiwenga. Unga atō itser urhōnga nggu umum adzowe Isarhe Iyiki Ize ru nyaku ungwē aki itō itser nggu utenga.

²³ Nggee uba umum igūmum abinke abi ijee Uroma aka ikorhuwa umum, umum iwuri idene unga aba ru umbi.

²⁴ Nu umum iwemum ri ikeramen uge Utejee awuri ineka umum iba ru umbi ifitem.

²⁵ Bōr umum ikaiferhkō uge awu ufang umum idene Uabaforiditu abvui aba ru umbi. Unga awu ungwēmen. Unga atō itser nggu umum na atang iwa ru nyaku uner iwa nggu umum ri idzowe Isarhe Iyiki Ize. Umbi adene unga ru umum ru unga ayika umum nggu ubinkpi umum iki ibee.

²⁶ Umum ibee idene unga aba ru umbi ubinkutsu umbi agūmbi uge aghonga unga, amennga adake. Ngge itsu unga adzuma abee inyā umbi.

²⁷ Idzidzerhe irhārā ighongge unga akpurha abōr akpe. Bōr Unum acorhuwe unga nu umum ikēi. Unum asi ibeenga umum itoma nggu idōngamen ri idōng amenye umum iki iwerangge.

²⁸ Umum itoma ibee idene unga aba, nggee umbi aba anyāmbi unga ikēi, umbi ama agōm nu umum ima itsuwe ighōngamennum.

²⁹ Mōce aka ayei unga nggu ibibema iyi Utejee nggu anggōm na adzowe imor ra anera ru nyaka unga.

³⁰ Åka akorha akere ubinkutsu unga akpurha abōr akpe ri itser Ukiristo. Unga atsu itsinga ru iyiki ighong ri iyika umum ivangye umbi aka asi idēē ayikambi umum.

3

Unum anyā umbi ru nyaka abika asusar ru ubok imangmang

¹ Arherha akə akə umum iki ibee irherhe. Umbi angwēmen nu anapumən, aka agom anggom uge umbi awe abi Uteijee! Asi iwea ighighong ru umum itsenga abin ru umbi akirake umum iki ititi itsenga umbi. Ngge iwuri ika umbi ri imangmangmbi.

² Niba uneke aner ha aki ikorhe ru nyaki ijui akūna umbi ayapumbə. Umbə akorhe iyiki ibewe ivangye umbə iki ibee usorhe uwe utsar ififər, umbə akpurha azharhuwe agau ayormbə.

³ Umən iwe ru usorhe idzidzerhe ukpu ipfu, ubinkutsu umən idzowe igong ru Unum ri Ipfunga, umən iwe ru ikeramen ru Uyesu Ukiristo, umən isi iwemən ru ikeramen uge ititēwāmen iwuri ifər umən.

⁴ Bər umum iwemum nu ubinkpi uku utsu umum ikeramen.

Unera aba akaiferhkə uge ititēwānga iwuri ifər unga, məcə unga ahweng uge umum itēwā inang unga.

⁵ Asorhuwa umum ru unum ukpu utərək. Umum iwu uner Uisairha. Umum iwe ru unang Ubanjami. Umum iwu utsa Uyahuda. Uyamum nu utemum awu abi Uyahuda. Umum iwe Ufarisi abika adəsi Īkpeṃ anangmbə uben uner.

⁶ Umum idəyiwe itsu amənmum ru Unum ri idzowe uver ra abika adəsə Uyesu. Umum inyangu itsimum irhika ru utsīndīwi umum iki udəsi Īkpeṃ.

⁷ Bər kishoo abinkə umum iki ikaiferhkə uge awu ake atsu umum iwe asasar ra asu Unum, icere umum inyā ake asi iweke ubin, ri itsi umum iki iwe ru imangmang ru Ukiristo.

⁸ Abinkə aka anang, umum irhi uben ubin uge usi imēkpə ivangye umum iki ikpanga ukpə nggu nggaa ugarhkpi ukpuku uhweng Ukiristo Uyesu Uteijeemum. Umum iki itarukū kishoo uben ubinmum ri itsinga. Umum irhi abina ru nyaka abinkə aka ashike ru ugarh ru umum ima ikpə Ukiristo,

⁹ ni ikpə iwe uwu unga. Unum asi inyanga umum iwemum uner uwuku urhika ri idəsi Īkpeṃ. Bər unga anyanga umum uner uwuku urhika ri iwe ru imangmang ru Ukiristo. Irhirhika ha idzeku Unum ru ubok imangmang.

¹⁰ Umum ibee ihweng Ukiristo nu ijee iyiki isoknga ra akpe nu igasha ra ayetnumnga, ni iwe ru nyaka unga ra akpenga.

¹¹ Ngge itsú umum ima isok ra akpe ikēi.

Igopa izi ra asu

¹² Isi iwengge uge umum iki ikpomum akere kishoo, umum inasi iwemum ru nyaka Ukiristo, bər umum ikpurhi itsu amənmum ibee iwe ru nyaku Ukiristo, aki ha atsu Uyesu akpəm umum.

¹³ Umbi angwēmen nu anapumən, umum isi ikakū ifərhkə uge umum iki idzur ikpəmmum ukpə, bər umum ikorhu ubina unying. Umum iyiruwe ubinkpi uku utəngkpə ra andzing nu itō itser akarhārā igopa izi ra asu ru ubinkpi uku uwuri ikorhe.

¹⁴ Umum igopa nggu ikermum izi ra asu ru ubinkpi uku udzeu umum ri imimasha. Umum ikorhe rimi ngge itsú umum iyei ugbete Unum aka ayisa umum ra afā izi iyei, ru ubok ubinkpi Ukiristo Uyesu aka akorhe.

¹⁵ Kishookamen iki iseng ri imangmang, imēngge umən irhi abina ru utsīndī uwere. Nu unermbi unying aba akaiferhkə iyikise ru ubina unying ra abin hā umum iki irherhe, məcə Unum awuri iyikuka unga anyā ru utsīndī uwuku urhika ikēi.

¹⁶ Bər umən ima isisei ru nyaka abinkə umən iki imesa uba utsi icere.

¹⁷ Umbi angwēmen nu anapumən, aka agbopa nggu abə ri ikorhe ru nyaka umum. Aka arhi abirabe aka abek ru nyaka abinkə umən iki idzaa umbi.

¹⁸ Ubinkutsu anera arherhe abek ru nyaka anggamtsak igārghāmau ucucii Ukiristo. Umum iki idēyiwamum akere isha, nu icere umum irherhe ake ikei nggu anyĩ.

¹⁹ Ivangye umbō aka ikpe, umbō awuri itsĩ ri itsitsĩm. Unummbō awu anambō. Abinke umbō aka agom awu abin ishĩ umbō aki ikorhe. Amenmbō awe ra abin upfung.

²⁰ Bər umen iwe abi afā. Umen ini idzeu uwuku uforh umen Utejee Uyesu Ukiristo, uwuruwi aka idzeku nggō ha.

²¹ Unga awea ri ijee iyiki ikũ abina kishoo aba ri ididarhnga. Unga awuri ikũ ijee ha afaruwe ayormen aka aghong irhārghā na akpe icere ngge itsũ ake awe ru nyaki iyinga iyiki ibek ugbagbaa.

4

¹ Nggee, umbi angwēmen nu anapumen, ngge iwuri itsu umbi adēē aker ri idōsu Utejee. Umbi awe awerhamum iki ibema ni idzumi ibee inyā. Umbi atsu umum igomagom. Umbi awe ru nyaku nggaa itosa iyi itsermum iki itso.

Ishishārghū Uburhu

² Umum ishārghā ungo Uafodiya nu Usintiki umbi akaiferhkō unying nggu adōka ubinkutsu umbi awe ru imangmang ru Utejee.

³ Ī, ikei umum irhusa ungo uwerhe itsermum uwu idzidzerhe uyike akatserh abere aka atō itser akarhārghā ayika umum ri idzowe Isarhe Iyiki Ize. Ukirhemenu abōō aka atō itser nggu umum ikei nu kishoo atsokē umbō aka atseng ru ubvur uwu urhe.

⁴ Uben ivang āka agom anggom uge umbi awe abi Utejee. Umum iwuri irherhumum ikei, āka agom anggom!

⁵ Āka adēyiwe uben unera ididōrye umbi aka awe. Utejee asi idārhunga na aba.

⁶ Niba angwārghūmbi anaa ri itsi uben ubin, bər āka arhusu Unum ubinkpi umbi aka abee, āka ashārghā unga na atar uwee ru unga.

⁷ Nu ididōrye Unum aka adzowe, ididōr ha iki inangge kishoo ihwihweng iwuri ikake iferhkombi nu ubinkpi umbi aka igũ ra amēnmbi ubinkutsu umbi awe ru imangmang ru Ukiristo Uyesu.

⁸ Umbi angwēmen nu anapumen, ubinkpi uku udōsa umum iki ibee irherhe unggakpi. Āka adēē akaiferhkō ri itsi abinke aka awe idzidzerhe na awe ru imor na arhika na asar ru abinke aki itsu amen agom anggom, nu abin aka aze inyinyā, nu udzumu ize na amēēke iyei ikpikpoi.

⁹ Āka akorhe kishoo abinke umbi aka amesa na ayei na agũ na anyā ru umum. Unum uwuku udzowe ididōr awuri iwe nggu umbi.

Uburhu atar uwee ru umbō ru iyiyikembo

¹⁰ Umum iwe ra anggom akarhārghā nggu ikpũ anggomke Utejee aka adzaa ubinkutsu umbi ikei aka adēyiwambi umum ibibemambi. Ngge iwe idzidzerhe uge umbi abemumbi umum uben ivang, bər umbi asi ikpombi utsindĩ uwuku udeyiwa ingge.

¹¹ Umum isi ini umum irherhe akere uge umum ibee ubin, umum iki imesumum igomagom nggu uben ubinkpi uku ukpo umum.

¹² Umum iki imesumum ibek nggu ida ubin nu ibek nggu iwe ru ubinkpi uku unangkpō ubinkpi umum iki ibee. Umum iki imesumum ibima nggu uben ubinkpi uku ukorhe ru umum. Umum iwe ra anggom ivang anaamum

aka atək na ashike ru ubin, ivangyε umum iki ikpo inang ubinkpi umum iki ibee nu ivangyε umum iki isi ikpomum ubinkpi umum iki ibee.

¹³ Ukiristo ani adzaa umum iker iyiki igomagom ru uben ubinkpi uku ukorhe ru umum.

¹⁴ Uko rimi hā, aze umbi aka ayika umum nggu ubinkpi umum iki ibee.

¹⁵ Awu use anang akere ha, ivangyε umum iki ibore Umakidoniya, abika adosu Uyesu aboo asi iyikambō umum nggu uhwek uku utōitser Unum. Umbi ukpekū akpurha akorha aki ha ri ivangyε umbi abi Ufirhibi aka awe abika afa ri idasi Isarhe Iyiki Ize.

¹⁶ Uko ivangyε umum iki iwe ru Utasarhonika, umbi ayikambi umum anangmbi idiki unying ri ivangyε umum iki ibee.

¹⁷ Umum isi irherhumum rimi uge umum ibee iyei izūwā iyoo. Bōr umum ibee umbi akpo itosa akarhārha ru Unum.

¹⁸ Umum iki iyeisū abina kishoo umbi aka adene ru ubok Uabaforiditu. Umum ikpo inang abinke umum iki ibee. Iyiyikembi iwe ru nyaki idem iyiki iwe ru isung iyiki ize umbō aka adzowe ru Unum. Unga ayei ngge nggu anggom.

¹⁹ Unummum awuri idzaanga umbi abina kishoo umbi aka abee ru abinke unga aka awurake ubinkutsu umbi awe ru imangmang ru Ukiristo Uyesu.

²⁰ Unum Utemen ama awe ru ikpikpoi ugbagbaa nu ugbagbaa. Iwerimi.

Imimashi ighwe

²¹ Àka aghwe kishoo abika adasa, abirabe aka awe ru imangmang ru Ukiristo Uyesu. Abika adasa aka awe nggu umum nggimi aghwe umbi.

²² Kishoo aner Unum nggimi aghwe umbi, undzumunga abika awe ru udzепurhe Ukaisar.

²³ Imimutu Uteijee Uyesu Ukiristo ima iwe nggu umbi kishoo. Iwerimi.

Ukorhosi

Utsutson ri itsi ubvur Ukorhosi

Uburhu uner itser Uyesu unga atsenge ubvur uwurε ra abika adōsa aka awe ru Ukorhosi. Ubvur Ukorhosi nu uwu Uafisa nu uwu Ufirhibi nu uwu Ufirhimon ani iyisa ake abvurke aka adzeku ugbor uzī. Uburhu atseng abvur akere ru uteu Uroma ri ivangye unga aka awe ru ibibow iyi imeka ivaa (Aiy 28.16-31). Ugeε atseng ubvur uwurε ra amek aki 60 udzur ru unumkpi umbō aka amar Uyesu.

Uburhu atseng ubvur uwurε ru umgbō uwe utsindī uwuku ugbisha ri itsi imesa igberangwī ru Ukorhosi. Imesi igberangwī hā igor igε ikpo ififorh iwe ri idōsu agbeyi anera aki akorhe, utoma nggu idzowe igong ri ipfu itser-Num. Nu ikei awu ufang unera adōsu agbeyi ighigha nu ihwihwa nu isorhu usorhe nu akōō.

Ubvur ha udeyiwe uge ani ikpo ififorh ru ubok Uyesu. Ikei ugor uge Uyesu unga awu undzumu uzirhzi Unum. Anyāmbō iwiwe Unum ru Uyesu. Ikei Uyesu awu uner uwuku umuna abina kishoo, unga awea, ra abina kishoo adorha awe. Awu ri itsinga uben ubina uku uwe. Ubvur ha adeyiwe uge Uyesu unga awu itsi abika adōsa, unga awu unggbaashi aka asok ra akpe, ikei unga awu uner uwuku ugbishuwa isiseimen nggu Unum.

Abinke aka awe umō

Utsutson (1.1-14)

Uyesu Ukiristo nu itsernga (1.15-23)

Itser Uburhu ra abika adōsa (1.24–2.7)

Ibibek ru ubok Ukiristo (2.8–4.6)

Ighwe iyi imaatak (4.7-18)

¹ Awu umum Uburhu. Unum unga atsū umum iwe uner itser Ukiristo Uyesu. Ungwēmen Utimoti awu urhōnga nggu umum.

² Umen itsenge ubvur uwurε ra asarkasar anera aka awe ru imangmang ru Ukiristo aka aseī ru uteu Ukorhosi.

Unum Utēmen ama adzaa umbi imimuta nu ididōor.

Itar uwεε nu ifen-Num

³ Uben ivang umen ifena Unum ru umbi, umen iki isaki itar uwεε indzowe Unum Utε uwu Uteijeemen Uyesu Ukiristo.

⁴ Umen ikorhe rimi ubinkutsu umen igūmen imangmangmbi ru Ukiristo Uyesu. Ikei umen igūmen ibibemambi aka awerangge ra abika adōsa.

⁵ Imangmang nu ibibema hā idzeki ifosambi ra abin aka aze umbō aka angwēwa umbi ra afā. Umbi aka agūmbi ake ri isarhe iyi idzidzerhe ngge iki iwe Isarhe Iyiki Ize

⁶ iki ibangge ru umbi. Ru upfunga kishoo Isarhe Iyiki Ize ha ighwernge ikpūr hā ni isengge. Ngge iki isaki ikorhe rimi hā ru umbi udzur ru unumkpi umbi aka agū ngge na ahweng idzidzerha iyi imimuta Unum.

⁷ Umbi amesa ngge ru Uabafara, uze uwerhi itsermen. Unga awu uner itser idzidzerhe uwu Ukiristo, uwuruwi umen iki idene unga aba ru umbi.

⁸ Unga adeyiwa umen ibibemaye Ipfu-Num iki idzaa umbi.

⁹ Ri itsi akere ha, umen inasi inekukumen ifena Unum ru umbi udzur ru unumkpi umen iki igū isarhe ri itsimbi. Umen ini ishōrhū Unum unga ama adzaa umbi ihwihweng nu itsoi iyiriyε iki idze ri Ipfunga.

¹⁰ Umen ifena umbi Unum, ngge itsū umbi ama aseī iseī iyi ibibek iki idzowe igong ru Uteijee na atsu unga agūiben ru uben udī, ngge itsū umbi

awuri idēē akorhumbi ikpū iyiki ize kishoo nu umbi ikei atomi ihweng Unum akarhārā.

¹¹ Unum akū nggaa ijeenga atsu umbi awe akeker, ngge itsú umbi akpo nggaa ibibima nu anggōm,

¹² ni itsu umbi agōm anggōm atar uwē ru Ute, uwu ha aka atsu umbi adēē amēē igasha ru ukam ukpū abika adōsa ri iyerhe iyi irhirhang.

¹³ Unga ashōte umēn īdzek ri iyerhe iyi uzī, na akū umēn atsī ri Iyerhe iyi Ungwē hā unga aka abema.

¹⁴ Ru ungwē hā umēn iki ikpo ififorh nu itsūwe arhim.

Ukiristo ananga uben ubin

¹⁵ Umēn itsikammen isi idēē inyāmen Unum, bōr Ukiristo ayika umēn ihweng iwiwe Unum, ubinkutsu unga awe ru nyaku Unum. Unga awu unanyī ungwē Unum, nu unga awe ru nggaa ijee ri kishoo abinkē aka amuna.

¹⁶ Ukiristo amuna kishoo abinkē aka awe ra afā nu abī. Unga amuna abinkē umbō aki inyā nu akirakē umbō aka asi inyāmbō, utoma nu kishoo ipfu iyi ijee, nu kishoo iyerhe nu uben ubin uku uwe ri ijee. Abina kishoo unga amuna na awe akinga.

¹⁷ Unga awea nu abina adōrha amuna, nu unga atsu abina kishoo agha inggbaashi.

¹⁸ Unga awu itsi iyor ha, iyiriye iki idarh iyor ha, ngge iki iwe abika adōsa. Unga awu unggbaashi uben ubin nu unggbaashi uner uwuku usok ra akpe, ngge itsú unga ananga uben ubin.

¹⁹ Unum awe ra anggōm agē Ukiristo awe ru nyaka unga ru uben udīa.

²⁰ Unum aseng unga akū uben ubinkpi unga aka amuna atsī ri igbigbisha iyiki ize nggu itsikamnga. Akere atoma nggu uben ubin nu abī nu afā. Ukiristo akorha akere ha ri ikpe nu igārhamau ucucii, ngge ikū ididōar iba ra ateu uben ubin nu Unum.

²¹ Umbi aka asaka awe ru igigau nggu Unum. Umbi awe abika akpē Unum ra amēmbi ru nyaka umbi aka idēyiwe ri itser iyiki ibewambi.

²² Bōr icere ru ubok akpe Ukiristo ri iyor, Unum aka abvui agbisha umbi. Unum akorhe rimi ngge itsú ivangye unga aka irhi umbi, unga awuri inyā umbi ru nyaku undzumu abika asar nu isheru uvau. Umbi ashimbi ru uvau, ikei unera ashia ru ubinkpi unga aka ikū arhena umbi ri ikorhe uben ubin uku ubewe.

²³ Akere kishoo awuri ikorhuke umbi aba adēē akermbi ri imangmangmbi ru Ukiristo na asi ineke uben unera akēna umbi ifosu ubinkpi uku uwe ukpumbi Isarhe Iyiki Ize iki irherhe. Umbi aka agūmbi Isarhe Iyiki Ize iyere nu umbō aka adūwūkumbō ngge ru uben unera aka awe ra abī. Unum Uburhu, iki iwu uner itsernge.

Itser Uburhu ra abika adōsa

²⁴ Umum iwe ra anggōm ubinkutsu umum ihweng ugē ayetnummum aka ayikake umbi. Nu umum ibeemum ihwa kishoo ayetnumkē Ukiristo aka abee umum ihwa, ngge itsú umum iyike iyornga, iyiriye iki iwe abika adōsa.

²⁵ Unum adena umum iwu ugārā abika adōsa ri idēyiwe kishoo ubinkpi urhemnga uku uni irherhe.

²⁶ Isarhe iyere iwe ri iwāk ri kishoo anera aka aseī rimōō, bōr icere iki idzekangge ukupeng ra aner Unum.

²⁷ Unum aseng idēyiwe anernga agē unga awea ru nggaa ibibeanga ra atsen abi Uyahuda. Ibibeanga iwu ugē Ukiristo awe ru umbi, nu umbi awe ru ifosa iyiki igasha ri ikpikpoi iyi Unum.

28 Umen idɛyiwe anera ri itsi Ukiristo, ni ifituwe ni imesuwe uben unera nggu kishoo itsoiyɛ umen iki idɛɛ ikorhe. Umen ikorha akɛɛ ngge itsú uben unera aka awe ru imangmang ru Ukiristo unga arhika ra asu Unum.

29 Ubin hã nukpɔ uku utsu umum itɔ itser akarhãrhã ikũ nggaa ikeryɛ Ukiristo aka adzaa umum.

2

1 Umum ibee umbi ahwɛng ititɛwãmum akarhãrhã ru umbi nu abirabɛ aka awe ru Urhawudikiya, nu kishoo abirabɛ aka anasi igbopumbɔ nggu umum.

2 Umum itɔ itser akarhãrhã ngge itsú umbi ama akpo ififta ra amɛnmɛmbi na agbopi itsi ri ibema adɔka. Umum itɔ itser akarhãrhã ngge itsú umbi ama awe nggu undzumu idorh iyiki ihwɛng undzumu isarhe Unum. Umum itɔ itser akarhãrhã ngge itsú umbi ama ahwɛng iwiwɔk Unum ngge iki inasi idzekangge ru anera rimãɔ. Iwiwɔk ha iwu Ukiristo.

3 Ru unga awɔke kishoo iwu ru ubin iyi itsoi nu ihwihwɛng.

4 Umum idɛyiwa umbi akɛɛ ngge itsú unera asi írhemã umbi nggu irhem iyiki irhika bɔr ishingge.

5 Umum isi iwemum umɔ nggu umbi ri iyor, bɔr uben ivang umum ini ikaiferhkɔ ri itsimbi. Umum iwe ra anggɔm ugɛ umbi agbopi itsi nu imangmangmbi ru Ukiristo idɛɛ iker.

Iɸɸɔn ru ubok idɔsu Ukiristo

6 Nggee, ru nyaka umbi aka ayɛi Ukiristo Uyesu awu Uteijeembi, aka adɛɛ awe abika adɔsa unga.

7 Aka adɛɛ aker na aseng ri iwerhambi nggu Ukiristo. Aka adɛɛ aker amɛn ugɛ abin umarhemmbi aka amesuwa umbi ri itsi Ukiristo awe idzidzerhe. Aka atar uwɛɛ uben ivang.

8 Àka angwɛdzɛn utsur unera adzura umbi igãrhã nggu iferhkɔnga iyiki itãrhã iki iwe nggu igberangwĩ. Ikpũ iferhkɔ ha iyurhi ra agbeyi anera nu ikpem ri itsi abin aki upfung ukpĩɛ na asi iweke ru Ukiristo.

9 Ubinkutsu ivang Ukiristo aka adzipa awe unera, unga ana awu undzumu Unum.

10 Umbi awu undzumunga ri idɔsu Ukiristo, uwuku uwe itsi ru uben ijee nu iyerhe.

11 Ri idɔsu Ukiristo, iwe ru nyaka umbi aka asorhu usorhe, nu amɛn aki arhimmbi aka adzeke. Akɛɛ asi iweke usorhe anera aki ikũ abokmbɔ akorhe, bɔr awu ikpũ usorhe Ukiristo aki ikorhe.

12 Aka adzakukumbɔ umbi nggu Ukiristo ri isorhu ubɔtisima, ikɛi umbi aka asombi nggu unga ru ubok imangmangmbi ri ijee Unum, uwuruwi aka asoyiwe Ukiristo ra akpe.

13 Umbi aka agaumbi nggu Unum ri itsi arhimmbi, nu ikpona ibee iko-rha amɛn arhim idarh ibibɛkmbi, bɔr Unum atsu umbi adzipa abɛk nggu Ukiristo. Unum atsuwe arhimmen kishoo.

14 Unga afɔrhũwe arherhe igbigbayɛ umen iki ikorhe, akirakɛ aka adɛɛ irhena umen ni itsuka umen ufai. Arherhe igbigba ha adɛɛ igamtsak nggu umen, bɔr Unum anyanguwe ake ri inyapuwe ake nu igãrhãmau ucucii.

15 Unga abvure ijee iyi ayɛrhe nu abi ijee na adzowe umbɔ atsak ra awiya ri ikpe nu igãrhãmau ucucii na adzuma ananga umbɔ.

16 Ngge aka niba aneke unera atsuka uvau nu umbi ru ubinkpi umbi aka igha use ubinkpi umbi aka ihwa, use ri inum agbeyambi, use irhowa ufɛ uku ufa, use unum ukpuku uwosha.

¹⁷ Akere awu azirhzi abinke aka iba, bor undzumu idzidzerhe akpo ngge ru Ukiristo.

¹⁸ Aka niba anakukumbi uben unera uwuku ugubien irherhi itsi iyi igberangwi na adzowe igong ipfu itser-Num atsu umbi asi ikpombi ugbetambi. Ikpū uner ha anu irherha arherhe akarhārā ru ubinkpi unga aka anyā. Ihwihwenga idzek ra amennga, ni itsu unga aberi itsinga, bor idzidzerhe unga ashia ru ubinkpi uku itsu unga aberi itsinga.

¹⁹ Unga aka nekuka ikpom Ukiristo, uwuku uwe itsimen. Kishoo abika adasu Ukiristo awe ri nyaki iyor iki igbopa urhōnga nggu icim. Iyor ha iseng ru Ukiristo uwu ha aka awu itsia ru udikpi Unum aka abee.

²⁰ Ukiristo akpe na afone itsikamnga ri ikpem upfung ukpire. Ri idasa unga, umbi aka akpembu ri ikpem hā ikēi. Ngge awu use utsu umbi akorhe ugee umbi ana awu abi upfung ukpire ri idasi ikpemkpō?

²¹ <<Aka niba akū ubok anyangumbi! Niba akū arhem abangumbi! Niba akū ubok abangumbi!>>

²² Ikpū ikpem iyere ha iwu abinke aka asi idārhuke. Umen iba itō itser nggu ake imaamen umen iwuri itare ake, ubinkutsu ake awe ikpem nu imesaye anera aka amuna ukpekū.

²³ Ikpem hā iwe ru nyaka abirabe umbō aki inyā umbō ugee umbō adzeku iferhko iyi itsoi. Ngge iki isaki imesuwe anera umbō akorha atsar akagong aki ideyiwe uge umbō abemu Unum ri irherhi itsi igberangwi na atsu iyormbo ihwa uver, bor ikpem hā isi idēē ikennge ikponi iyor ri itsu ngge igubien.

3

Ikpem ru usarkasar ibibek

¹ Aka asoyiwa umbi nggu Ukiristo, nggee āka atsu amenmbi ra abinke aka awe ra afā, ra anangke Ukiristo aka ase i ra anang iseinga ru ubok ugha Unum.

² Aka atsu amenmbi akaiferhko ra abinke aka awe ra afā, niba aweke ra abin aki upfung.

³ Ubinkutsu ibibekmbi iyiki igbe iki ikpengge, nu urhambi uwuku ufa icere uwe nggu Ukiristo. Unum anasi idzuma akū Ukiristo adzekanga use urhe uwuku ufambi.

⁴ Bor ivang Ukiristo aka idzeka, umbi awuri idzeka nggu unga ru nggaa imornga.

⁵ Nggee āka aneke ikorhe uben abinke ayormbi aka ibee ngge itsu ngge igubien, ru nyaki irha nggu unera use ibee irha nggu unera aka asi iwea utsakngo use utsēngo, use ibee ikorhe iyiki ibewe, use ikpona. Ikpona iwu ikpū idzowe igong ru ugberhe.

⁶ Ri itsi akere ha, avom itsu ufai Unum aka iba.

⁷ Umbi akorhumbi abin rimi hā na adorha atirhi idasu Ukiristo.

⁸ Bor icere awu ufang umbi aneke ikorhe kishoo abin akere, uben ikpū avom, nu ikpikpēē, nu inyar, nu irherha arherhe aka atārā.

⁹ Aka aneke igberangwi atsuke adoka, ubinkutsu umbi aka atsimukumbi amen aka agbembu nggu ikorha arhim,

¹⁰ na atsim amen aka afa. Amen hā ake anu idzipa awe ru usaka uwuku umuna ake ru nyaka umbi aka anu iseng ri ihweng unga.

¹¹ Ru urhe uwuku ufa ha ri idasu Ukiristo, umen isi inyā anera awuwembo ubinkutsu, umbō awe abi Uyahuda use atsen abi Uyahuda, use uner usorhe use uner ida usorhe, use uner arhum use utsen uwuku usheru Unum, use

ugārḥā use uwuku ufən. Ubin uku unang ugarḥ kishoo awu Ukiristo, nu unga aseī ru kishoo abika adōsa unga.

¹² Umbi awu aner abirabē Unum aka aseng. Unga abema umbi na atsu umbi awe asasar. Nggee, āka awe ra atorh, nu inna, irḥerhi itsi, ididōr, nu idogamen.

¹³ Āka adōngamen nggu adōka. Āka atsūwe adōka ra abinkē umbi aka akaiferhkō umbō aka asi ikorhumbō ru utsīndī uwuku uze. Āka adzuma atsūwe adōka ru nyaku Utejee aka atsūwe umbi.

¹⁴ Ubinkpi uku uwe ru ugarḥ unang akere ha kishoo, aka abema adōka. Ri ikorhe rimi hā umbi awuri iwembi ru undzumu igbopi itsi urhōnga.

¹⁵ Āka aneke ididōrye Ukiristo aka adzaa umbi idarḥ kishoo iferhkōmbi nu ikikorhambi. Āka akorha akere ubinkutsu Unum aka aseng umbi aseī urhōnga uku utō ru nyaki iyora unying. Na atar uwē.

¹⁶ Āka akaiferhkō ri itsi isarhe Ukiristo. Āka akaiferhkō ra ake na amesuwe adōka na amutuwe adōka nggu itsōi. Āka arherha arherhe nggu adōka ra ambom aki ubvur Unum nu ambom abika adōsa aka amuna nu ambom Ipfu Isarsatangge aka atsu ru umbi. Āka atsū ambom na abar abin na atar uwē ru Utejee ra amēmbi.

¹⁷ Ru uben ubin umbi aka irherhe na akorhe, aka akorha ake kishoo ri itsok Utejee Uyesu, ri itar uwē ru Unum Ute ru ubok unga.

Isisei iyiki ize ra aya abika adōsa

¹⁸ Umbi akatsērh, aka akorhu ubinkpi atsakmbi aka agər umbi ikikorhe, ubinkutsu ubin hā nukpō uku umēē abika adōsu Utejee akorhe.

¹⁹ Umbi akatsak, aka abema atsēmbi na akpōm umbō uku utō.

²⁰ Umbi awēkaci, aka akorhe kishoo abinkē ateimbi aka atsu umbi ikikorhe, ubinkutsu ubin hā nukpō Utejee aka abee.

²¹ Umbi atei, aka niba acayimbi angwēmbi akarhārḥā utsur umbō atsūwūkumbō amēmbō ru umbi.

²² Umbi agārḥā, āka akorhe kishoo abinkē ateyambi aka atsu umbi ikikorhe. Āka niba akorhumbi ri ivang umbō aka anu irhi umbi ukpekū na abee itsu umbō abema umbi. Bər āka akorha ake nggu amēn unying nggu iwei na adēyiwe imor ru Utejee.

²³ Ra abina kishoo umbi aki ikorhe, āka akorha ake nggu amēmbi kishoo. Āka atō itser ugē umbi atōwe Utejee, isi iwengge iyi anera ukpekū.

²⁴ Ubinkutsu umbi ahwēngmbi agē umbi awuri iyeimbi ukam ru Utejee ri itsermbi. Awu itser Utejee Ukiristo umbi aka anu itō.

²⁵ Uben unera aki ikorhe iyiki ibewe, umbō awuri ifai unga ri itsi iyiki ibewanga. Unum asi inyāngu uwō ananga uwō.

4

¹ Abika awe ra agārḥā, aka adzowe ugbetambō uku kpengkpeng ubinkpi umbō aka atō, ubinkutsu umbi ahwēngmbi agē umbi awembi ru Uteiya ra afā.

Arherha akō

² Aka adzowe atsimbi ri ifen-Num. Aka angwē amēmbi ru ubinkpi umbi aki irherhe na awe abika atar uwē ru Unum.

³ Aka afena-Num ru umēn. Aka ashōrhū Unum ama atsuruwa utsīndā ri isarhamen, ngge itsū umēn idēē indzowe isarhe Ukiristo ukupēē ra anera.

Isarhe ha iwe ri iwək rimōō. Awe ri itsi isarhe iyere umum iki idūwū itsu umum iwe ri inyāwā ru ugbor uzī icere.

⁴ Aka afen-Num age unga ama ayika umum idūwā ngge ukupēē ru udīkpi umum iki imēē ikorhe.

⁵ Aka atō itser nggu itsoi ri ivangye umbi aka ikorhe uben ubin nggu anera aka asi idōsumbō Uyesu. Aka akorhe uben ubinkpi umbi aka idēē akorhe uben ivangye umbi aka iwe nggu umbō.

⁶ Aka atsu arherhambi nggu umbō awe nggu ibibema uben ivang. Aka atsu ake awu ubinkpi umbō aka igūiben, nu ubinkpi uku ibemuwe irhirhusambō.

Imimasha ighwe

⁷ Utikiku awuri ideyiwanga umbi isarhe kishoo ri itsimum. Unga awu ugārḥā idzidzerhe nggu umen ru Utejee nu umum ibemum unga.

⁸ Umum idene unga aba ru umbi, ngge itsū umbi ama ahweng ubinkpi uku ukorhe nggu umen, nu unga ama afituwa umbi.

⁹ Unga anu iba nggu Uonisimu, unga aka awe unying ru umbi. Uonisimu ungewēmen nu uner idzidzerhe nu umum ibemum unga. Umbō awuri ideyiwambō umbi uben ubinkpi uku ikorhe nggimi.

¹⁰ Unerwi umbō aki iyisa Uaristaku awu nggu umum nggimi ru ugbor uzī. Unga aghwe umbi. Rimi hā Umarku uwuruwi aka awe ungewē iyambō Ubarnaba aghwe umbi. Umum ideyiwamum umbi arherhe ri itsi Umarku, unga aba abanga, umbi ayei unga nggu aboka avaa.

¹¹ Uyasuwa, uwuruwi umbō aki iyisa Ujustu, ikei aghwe umbi. Aner abere ikitatambō ukpekū ra abi Uyahuda aka atō itser iyi Iyerhe-Num nggu umum. Umbō aka afituwambō umum akarhārḥā.

¹² Uabafara aghwe umbi. Unga awu unying ru umbi na awu ugārḥā Uyesu Ukiristo. Uben ivang unga adēē ifena umbi Unum nggu amennga kishoo. Unga ashārḥū Unum ama atsu umbi adēē aker ri ikorhe ubinkpi Unum aka abee, aka aker ru Ukiristo na awe ru undzumu ikeramen.

¹³ Umum ideyiwa umbi uge unga atō itser akarhārḥā iyimbi nu iyi abirabe aka awe ru Urhawudikiya nu abi Uhirhaforhi.

¹⁴ Uze uwerhamen Irhuka, uner agōu, nu Udimā, aghwe umbi.

¹⁵ Aka akū ighwemum azī ra angwēmen nu anapumen ru Urhawudikiya, nu ru Unimfa nggu anera abika adōsa aki ikong ri iyanga.

¹⁶ Umbi aba avarhu ubvur uwure amaambi, āka akū azī avarhuwe ru abika adōsu Uyesu ru Urhawudikiya. Na ayei ubvur uwu ha umum iki itsenge abi Urhawudikiya na avarha umgbō ikei.

¹⁷ Aka adeyiwe Uarkibu uge, <<Utejee aka adzaanga ungo itser iyiki itō. Niba ukpēō ititō.>>

¹⁸ Umum Uburhu, itseng ighwe iyere ru ubokmum. Aka ayita afena Unum ru umum ru ugborzī. Imimuta ima iwe nggu umbi.

Ubvur Uburhu uwu inggbaashia aka atsenge abi Utsorhonika Utsutson ri itsi ubvur Utsorhonika uwu inggbaashia

Uburhu uner itser Uyesu atsenge ubvur uwure ra abika adasa ru Utsorhonika ra abi Umakidoniya. Aba agɛ Uburhu atseng ubvur uwure ru Ukorinti ra amek aki 50-51 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Abika adasa ru Utsorhonika awu unying ra abika adasa ha Uburhu uner itser Uyesu aka adzin. Unga aka adzin umbɔ asi ikpoa ineta umbɔ, ubinkutsu abi Uyahuda abee ifuw nggu unga na atsu unga abore umɔ (Aiy 17.1-9). Uburhu atseng ubvur uwure afituwe abika adasa uge umbɔ adɛɛ aker ri imangmangmbɔ.

Ri inggbaashia, Uburhu atar uweɛ ru Unum ri itsi imangmangmbɔ nu ikikorhambɔ iyi ibibema nu ikei ifosaye umbɔ aka awerange ru Ukiristo. Ubvur ha ufituwe abika adasa uge umbɔ niba agbambɔ iwei ri itsi ibiba Ukiristo. Ikei udeyiwe umbɔ ikpɔ isiseiye iki imɛ umbɔ aseɪ, na amina asumbɔ atɔ itsermbɔ utseku Uyesu aka iba.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-3)

Imangmang abi Utsorhonika (1.4–3.13)

Ikpɔ ibibekye Unum aka abee (4.1-12)

Imesa ri itsi ibiba Uteijee (4.13–5.11)

Itsūwā iyi imaatak (5.12-22)

Imimasha (5.23-28)

¹ Ubvur uwure udzeku umum Uburhu. Usirha nu Utimoti awu urhanga nggu umum umen ighwe umbi.

Ubvur uzɪ ri ikikong abika adasa ru Utsorhonika umbɔ aka awu abi Unum Uteɛ nu Uteijee Uyesu Ukiristo.

Imimuta nu ididɔr ru umbi.

Itar uweɛ abi Utsorhonika ri imangmang

² Umen iki isaki itar uweɛ indzowe Unum ru umbi kishoo, iyisa atsokmbi ri ifen-Nummen.

³ Umen idɛɛ iyita ra asu Unum Utemen itsermbi iyi imangmang, nu ikikorhambɔ iyi ibibema, nu ibibimambi iyi ifosa ru Uteijeemen Uyesu Ukiristo.

⁴ Umbi angwɛmen nu anapumen, umen ihwɛngmen awu Unum abema umbi na aseng umbi,

⁵ ubinkutsu, Isarhe Iyiki Izemen iba ru umbi isi iwengge ri irhem ukpekū, bɔr iwe nggu ijee, nu Ipfu Isarsatange nu ida icicang. Umbi ahwɛngmbi isiseimen iyi inggbaashia ru umbi umen iyika umbi.

⁶ Umbi aka awu abika amesa umen nu Uteijee, ubinkutsu umbi ayei arherha ha ru nggaa ayetnum nggu anggomke Ipfu Isarsatange iki idzaa.

⁷ Ngge itu umbi awe abin aka amesa ra abika adasa kishoo ra abi Umakidoniya nu Uakaya.

⁸ Asi iwea Umakidoniya nu Uakaya ukpekū isarhe Uteijee iki idzeku umbi izi, bɔr imangmangmbi ru Unum aka ahwɛngmbɔ uben anang. Nggee umen ishimen nu ubinkpi umen iki irherhe ra ake,

⁹ ubinkutsu anera nibikambō aki isōm ikpū amēnke umbi aka akū ayei umēn. Umbō asōm uge umbi aka aneke idōsa agberhe, na adzipa atōwe itser ru Unum uwu idzidzerhe uwu urhe,

¹⁰ na adzeu Ungwēnga aka idzeka afā, uwuruwi unga aka azituwe ra akpe, Uyesu uwuku ushōorte umēn ru uvōmwi uku iba.

2

Itser Uburhu ru Utasorhonika

¹ Umbi angwēmen nu anapumen, umbi ahwēngmbi uge iyiyepamen iki ība ru umbi isi igbangge abi.

² Umēn iki ihwamen ayetnum nu urhena ru Ufirhipi, ru nyaka umbi aka ahwēng, bōr iyiyike Unummen itu umēn īdzaa umbi Isarhe Iyiki Izenga ra asu uver ukerketakpō ukpu ikpikpē.

³ Ivangye umēn itu umbi awe ru imangmang umēn isi igbamen irhak use ida isisar use umēn ibee ibvuta umbi.

⁴ Bōr umēn iwu abirabe Unum aka anyā umēn imēēmen idzowe Isarhe Iyiki Ize. Umēn isi ībeemen irherhe abinke anera aka abee bōr abinke Unum uwuku uvira amēnmen aka abee.

⁵ Umbi ahwēngmbi arherhamen asi iweke itonga angwī, use umēn ikū ubin ukpō itsire atsmen ri ibee uhwek, Unum unga awu idekamen.

⁶ Umēn isi ībeemen anera akpoi umēn, use umbi use abikase.

Umēn iwu abi itser Uyesu umēn iwemen ri ijee iyiki ibee ubin ru umbi,

⁷ bōr umēn iwu ru nyaka awekaci ru umbi, ru nyaku uyi aki ikpōm angwēnga.

⁸ Umēn ibema umbi akarhārā, ngge itu umēn isi īdzaamen umbi Isarhe Iyiki Ize iyi Unum ukpekū, bōr umēn igūiben idzowe urhemēn, ubinkutsu umbi awe azeze ru umēn.

⁹ Umbi angwēmen nu anapumen, idzidzerhe umbi ayitumbi ititēwāmen nu ayetnummen, umēn itō itser utsuu nu atenum isi igūmen azhe utsur umēn iyōmmen unera ru umbi ivangye umēn iki idzowe Isarhe Iyiki Ize ru umbi.

¹⁰ Umbi nggu Unum awu ideka, ra amēn aka asar, nu irhirhika nu ida uvau umēn iki iwe ru umbi abika adōsa ri inggbaashia.

¹¹ Ubinkutsu umbi ahwēngmbi umēn iwe nggu umbi ru nyaka atei aki iwe nggu awekacimbo.

¹² Umēn ifituwa ni iyika umbi ni itu umbi aseī ra amēnke Unum aka abee, unga aka ayisa umbi ri Iyerhanga nu ikpikpoi.

¹³ Umēn isi inekukumen itar uwee ru Unum ra akere ha, ubinkutsu, ivangye umbi aka ayei Arherhu-Num umbi aka agū ru umēn, umbi abema ake asi iweke ru nyaka arherhe anera, bōr ru nyaka ake aka awe. Awe Arherhu-Num aka atō itser ru umbi aka awe ru imangmang.

¹⁴ Umbi angwēmen nu anapumen, umbi awe abika amesu kishoo ikikōng abika adōsu Unum ru Uyahudiya, umbō aka awe ru Ukiristo Uyesu. Umbi ahwa ayetnum ra anermbi ubina unying nggu abika adōsa ha aka ahwa ra abok abi Uyahuda,

¹⁵ abika afere Utejee Uyesu nu abika asōm Arherhu-Num ikei na awayiwe umēn idzek. Umbō adakuwe amēn Unum na akpēmbo uben unera

¹⁶ ri ititēwāmbō umbō akēnmbō umēn idzowe Isarhe Iyiki Ize ra atsen abi Uyahuda utsur umbō akpōmbō ififōr. Rimi hā uben unum umbō aki itomu ugbiu arhimmbō akarhārā. Avōm Unum aka acipuwake nu atsimbo.

*Uburhu abee ibvui ayepa
abi Utasorhonika*

¹⁷ Bɔr umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, ivangyɛ umɛn iki idzipa ineke umbi ri ivanga ukunjiir, igigau ha iwu iyi iyor isi iwengge iyi amɛn, ngge itsu umɛn itsu asumɛn itɛwã ibee ïba inyã umbi.

¹⁸ Ubinkutsu umɛn ibee ïba ru umbi, udzumunga awu umum Uburhu iki ibee ikɛi nu ikɛi, bɔr Ushaitan akɛna umɛn.

¹⁹ Asi iwea umbi awu ifosamɛn, nu igũibenmɛn nu ifur iyerheyɛ umɛn iki ikũ ifirhã ra asu Utejee Uyesu unga aba abanga?

²⁰ Idzidzerhe umbi awu ikpikpoimɛn nu igũiben.

3

¹ Nggee ivangyɛ umɛn iki ifɔr ibibima idamɛn, umɛn inyã izengge umbo aneka umɛn ukpekũ ru Uatina.

² Umɛn ïdene Utimoti, aka awu ungwɛmɛn nu uwɛrhu itser Unum ri idũwũ Isarhe Iyiki Ize iyi Ukiristo, unga adzaa umbi ikeramɛn na afituwa umbi ri imangmangmbi,

³ ngge itsũ unera asi ïtsũwũka amɛnnga ri ivivira iyɛɛ. Ubinkutsu umbi ahwɛngmbi ugɛ aseng umɛn ikorha akɛɛ ha.

⁴ Idzidzerhe, ivangyɛ umɛn iki iwu nggu umbi, ubɛn unuma umɛn isɔma umbi ugɛ umɛn iwuri ihwa uver. Ngge iwe rimi hã, ru nyaka umbi aka ahwɛng.

⁵ Ngge itsu, ivangyɛ umum iki isi idɛɛ imɛɛmum, umum ïdene unga aba nu umum ima igũ isarhe imangmangmbi. Umum igũ iwei ugɛ use uwuku uvuviri ha aka avirunga umbi, ikɛi ayetnummɛn hã aka awe ibɛm.

Asɔm iffitu Utimoti

⁶ Bɔr icɛɛ Utimoti anai idzeku umbi aba ru umɛn, akũwã umɛn isarhe iyi imangmang nu ibibemambi. Unga asɔma umɛn ugɛ ubɛn unuma umbi anu iyita umɛn nggu iki ize na abee inyã umɛn, ru nyaka umɛn iki ibee inya umbi.

⁷ Nggee, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, ri kishoo igũ ighong nu uvermɛn, umɛn ikpomɛn iffita ri itsi imangmangmbi.

⁸ Ubinkutsu, icɛɛ umɛn iwemɛn ri ikeramɛn ikɛi, umbi aba adɛɛ akermbi akarhãrhã ru Utejee.

⁹ Umɛn itarmɛn uwɛɛ ru Unum akarhãrhã ru umbi, ri igũibenyɛ umɛn iki iwurange ra atsimbi ra asu Unummɛn.

¹⁰ Nu utsuu nu atenum umɛn ifɛn-Num akarhãrhã ugɛ umɛn ima inyã umbi ikɛi ni ïdzaa ubinkpi umbi aka ashimbi rakpɔ ri imangmangmbi.

¹¹ Unum Utɛmɛn itsikamnga nu Utejeemɛn Uyesu ama ayanguwa utsĩndĩ uwuku uba ru umbi.

¹² Utejee ha ama atomuwa ibibemambi ngge itɔk ni ibɔr igba ra adɔka nu ubɛn unera, ru nyaka umɛn iki ikorhuwa umbi.

¹³ Unga ama atsu umbi awe ru ikeramɛn, ngge itsũ umbi awe abika asheru uvau na awu asasar ra asu Unum Utɛmɛn, ivangyɛ Utejeemɛn Uyesu aka iba nggu kishoo asarkasanga.

4

Isei isei iyiriye Unum aka abema

¹ Ri imimasha, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, umɛn imesuwa umbi isei isei iyi ibibemu Unum, ru nyaka umbi aka aseɛ. Icɛɛ umɛn irhusa ni itsu umbi ri itsok Utejee Uyesu aka atoma aseɛ rimi hã.

² Ubinkutsu umbi ahwɛngmbi ubinkpi umɛn iki itsuka umbi ri ijee iyi Utejee Uyesu.

³ Awu ibibemu Unum umbi aseɪ asasar, na niba akorhumbi kishoo itser itoma-dak.

⁴ Uben unera ru umbi amesi ikpɔm iyornga ru utsɪndɪ isisar nu imor,

⁵ isi iwengge iyi ikponi iyor iyiriye atsen abi Uyahuda aka asi ihwɛngmbɔ Unum.

⁶ Ikei ra arherhe itoma-dak ha unera niba agbaa avau ru ungwɛmbɔ use unga akpo utsɪndɪ adakuwe amen ungwɛmbɔ. Utejee awuri itsuka ufai ra anera ru ikpɔ arhim akere kishoo, ru nyaka umen iki isoma umbi ni igbiita atombi.

⁷ Ubinkutsu, Unum asi iyisunga umen isisei iyiki ida isisar, bɔr umen ibek ri isisar.

⁸ Nggee, unga uwuku ukpɛ imesa iyere asi ikpɛɛ unera, bɔr akpɛ Unum, uwuku udzisa umbi Ipfunga Isarsatangge.

⁹ Umen isi ibvui itsengamen umbi arherhe ibema angwɛmbi, umbi nibikambi Unum aka amesuwanga umbi ibema adaka.

¹⁰ Idzidzerhe, umbi aka isaka abemumbi abika adɔsa kishoo ra abɪ Umakidoniya. Rimi hã umen ifituwa umbi angwɛmen nu anapumen, aka atoma akorhe rimi hã ikei.

¹¹ Åka anyanga ngge iwu ubinkpi umbi aka abee, ri isei isei uku ughwɔɔw ri ibibekmbi, aka atsu amen ri itsermbi ukpekɔ na akɔ abokmbi atɔ itser, ru nyaka umen iki isoma umbi.

¹² Mɔce inum ibibekmbi iwuri ikɔ abirabe aka asi ihwɛngmbɔ Unum adzaa umbi imor, ngge itsɔ umbi aneke itsorha atsimbi ra ayor anera.

Ibiba Utejee

¹³ Umbi angwɛmen nu anapumen, umen isi ibeemen umbi awe abika ada ihwɛng ubin ri itsi abɔɔ aka awu ru urhɔ akpe, use umbi agɔ ighong ru nyaka aner abɔɔ, abika ashimbɔ ri ifosa.

¹⁴ Umen iwemen ri imangmang uge Uyesu akpe na asoka ikei, nggee umen iwemen ri imangmang uge Unum awuri ikɔ abika adɔsa ha aka akpe aba nggu Uyesu.

¹⁵ Ru nyaka Arherhu Utejee, umen ideyiwa umbi uge umen iki ibek icere, umen ibek utseku ibiba Utejee, umen isi inggbaashia isomen ra abirabe aka awu ru urhɔ.

¹⁶ Ubinkutsu Utejee nibikanga awuri idzeka afã acipuwa, nggu uyisa ijee utsotsorakpɔ, nggu urhem unggbaashi ipfu itser-Num nu irhak utsom ukpu Unum, abika akpe ru Ukiristo awuri igbaashia asok.

¹⁷ Aki ha aba amaaake, umen abi urhe awuri ishupa umen nggu umbɔ ra amee ru umen ikpo Utejee ra afafã. Nu umen iwuri iwe nggu Utejee ugbagbaa.

¹⁸ Nggee aka afituwe adaka nggu irhem iyere ha.

5

¹ Umbi angwɛmen nu anapumen, ri itsi ivang nu inum, umen isi ibeemen itsenga umbi,

² ubinkutsu umbi ahwɛngmbi uku ushashaki uge unum ukpu Utejee uwuri iba ru nyaku uveu ru untsuuka.

³ Ivangye anera aka ani igɔr age, <<Umen isei isei uku ughwɔɔw nu ifforh,>> kanying itsitsim iwuri ikpo umbɔ, ru nyaki ihwashi imar iki ikpo ukutsɛrh uwuku uwu ra anaa, utsɪndɪ ishishɔɔr ushingbɔ ru umbɔ.

⁴ Bɔr umbi angwɛmen nu anapumen, umbi asi iwembi ru uzɪ, ngge itsɔ unum hã usi igbipukpɔ umbi ru nyaku uveu.

⁵ Umbi kishoo awe angwē irhirhang na angwē atenum. Umēn isi iwemēn abi utsuu use abi uzī.

⁶ Nggee, umēn niba iwemēn ru nyaka abōō aka awe ru urhō, bōr umēn isei idzeu ni ikpōm atsimēn.

⁷ Ubinkutsu abika arharhō arha ru untsuu nu abika afīrhā ade afīrhā ru untsuu.

⁸ Bōr umēn iki iwe abi atenum, awu ufang umēn ingwēdzēn ni ikpōm atsimēn, itsim imangmang nu ibibema ru nyaka atorho uzōu aki ikōk, ni ifosi ifīfōrh ru nyaki ifur uzōu.

⁹ Ubinkutsu, Unum asi itsūā umēn ihwa ayetnum avōmnga, bōr atsū umēn ikpo ifīfōrh ru ubok Uteijeemēn Uyesu Ukiristo.

¹⁰ Unga akpe ri itsimēn, ngge itsū uko umēn iwu aka arhi use umēn iwu ru urhō, umēn ima isei urhōnga nggu unga.

¹¹ Nggee āka afita adōka na adzin adōka, ru nyaka umbi aki ikorhe.

Imimashi imesa

¹² Umbi angwēmen nu anapumen, umēn ishōrhā umbi, āka adzowe imor ra abika atēwū itser ru umbi, anggbaashimbi ru Uteijee, abika adzaa umbi itsūwā.

¹³ Āka akpōm umbō afafā ri ibibema ri itsi itsermbō. Āka ase iku ughwōw nggu adōka.

¹⁴ Umbi angwēmen nu anapumen, umēn ishōrhā umbi, āka agbiite ato abi igherha ru umbi, āka afituwe abika asheri ikeramen ru umbi, āka ayike abika asheri iker ru umbi, āka adōng amēnmbi nggu ubēn unera.

¹⁵ Āka angwēdzēn, utsur unera afasa iyiki ibewe nggu iyiki ibewe, bōr ubēn ivang āka akorhi iyiki ize nggu adōka nu ubēn unera.

¹⁶ Āka agōm anggōm ubēn ivang,

¹⁷ āka niba anakukumbi ifēn-Num,

¹⁸ āka atar uwēē ri kishoo ubinkpi uku uwe, ubinkutsu ngge iwu ibibemu Unum ru umbi ru Ukiristo Uyesu.

¹⁹ Āka niba arhīwukumbi Ipfu-Num.

²⁰ Āka niba akwēerkumbi itser iyiki isōm Arherhu-Num,

²¹ āka avira abina kishoo, na akpōm akirakē aka awe aka aze,

²² āka atīmbi ubēn iyiki ibewe.

²³ Unum nibikanga, Unum uwu ididōō, ama asare umbi undzumunga, ipfumbi nu urhēmbi nu ayormbi kishoo ima isheru uvau ru unumkpi Uteijeemēn Uyesu Ukiristo aka iba.

²⁴ Unga awuri ikorhunga ake, ubinkutsu unga uwuku uyisa umbi awu uner idzidzerhe.

²⁵ Umbi angwēmen nu anapumen āka afēna-Num ru umēn.

²⁶ Āka aghwe adōka nggu ighwe ibibema.

²⁷ Umum ishōrhā umbi ri itsok Uteijee, āka avarhuwe ubvur uwurē ra angwēmen nu anapumen kishoo.

²⁸ Imimuta Uteijeemēn Uyesu Ukiristo ima iwe nggu umbi.

Ubvur Uburhu uwu uvaa aka atsenge abi

Utasorhonika

Utsutson ri itsi ubvur Utasorhonika uwu uvaa

Uburhu uner itser Uyesu unga atseng ubvur uwure ru uteu Ukorinti ra amek aki 51 use 52 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu. Asi idera ri ivangye umbɔ aka amaa itseng ubvur uwu inggbaashia uzĩ ra abi Utasorhonika na atseng ubvur uwure.

Atseng *Ubvur Uburhu uwu Uvaa aka Atsenge Abi Utasorhonika* ubinkutsu isoyamen hã abika adɔsa aka awe umɔ. Nu abika amesuwe imesi igberangwĩ hã ri itsi ibiba Uyesu iwu idzidzuna ra amen abika adɔsa. Uburhu adeyiwe abirabe aka agɔr uge Uyesu aka abanga uge Uyesu asi ibanga utseku abin akɔɔ aka iwe kata. Iyiki ibewe iwuri itoma ru ubok <<Uner uwuku usheri ikpem>>, iwuri itsi ikpũ iyiriye umbɔ aka anasi ikorhumbɔ ngge. Ubvur ha ugɔr abika adɔsa uge umbɔ niba aneke unera arhema umbɔ nggu imesi igberangwĩ ri itsi arherha ha.

Ubvur ha udzowe nggaa iffita ra aner Unum uge umbɔ amina asumbɔ na adɛɛ aker akarhãrhã ri imangmangmbɔ, nu ngge iki iwe uge ayetnum nu uver uwu urherhe. Ri imimasha, Uburhu agbiite atombɔ uge umbɔ niba aseimbɔ ise, bɔr umbɔ atɔ itser aneti itsikambɔ uge umbɔ Uburhu nggu awerhanga aki ikorhe.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-2)

Imesa ri itsi ibiba Uyesu (1.3–2.12)

Isisei iyiki ize (2.13-17)

Nggaa iffita ri itsi igũ atsa (3.1-15)

Imimasha (3.16-18)

¹ Ubvur uwure udzeku umum Uburhu. Usirha nu Utimoti awu urhonga nggu umum umen ighwe umbi. Ubvur uzĩ ri ikikong abika adasa ru Utasorhonika umbɔ aka awu abi Unum Utemen nu Utejee Uyesu Ukiristo.

² Unum Ute nu Utejee Uyesu Ukiristo, ama adzaa umbi imimuta nu ididɔr.

Itar uwee nu ifen-Num

³ Awu ufang uben ivang umen itar uwee ru Unum ru umbi angwemen nu anapumen, irhikungge rimi hã. Ubinkutsu imangmangmbi idɛɛ isiseng akarhãrhã, nu ibibema uben unera ru umbi inu ititoma nggu adɔka.

⁴ Nggee, umen ikũ umbi ifĩrhã ra ateu ikikong abika adasu Unum kishoo, ru ibibimambi nu imangmangmbi ru uvermbi kishoo, nu ayetnumke umbi aka abima.

⁵ Akere kishoo awu utsar uge izharha Arherhu-Num irhika nu ngge iwuri itsu umbi amɛɛ ise ri Iyerhe-Num, aki ha umbi aka ahwa ayetnum ake.

⁶ Unum awu uner uwuku urhika, unga awuri ibvui afase ayetnum ra abirabe aka isaka adzaa umbi ayetnum,

⁷ na awoshuwa umbi abika awu ru uver, nggu umen igamen. Akere awuri idzeka ru unumkpi Utejee Uyesu aka idzeka afã aba nggu nggaa ipfu itsernga iyi ijee,

⁸ nu ikon urha. Unga awuri itsu ufai ra abirabe aka asi ihwengmbɔ Unum na asi idɔsumbɔ Isarhe Iyiki Ize iyi Utejee Uyesu.

⁹ Awuri itsu umbɔ ufai ukpuku utsime umbɔ ugbagbaa na atang umbɔ adzek ra asu Utejee nu nggaa ijeenga.

¹⁰ Unumkpi unga aka iba, asarkasarnga awuri ikpoi unga nu kishoo abika awe ru imangmang ru unga. Umbi igambi awuri iwe nggu umbɔ, ubinkutsu umbi awembi ri imangmang ri idekamɛn iki ɪdzaa umbi.

¹¹ Nggu akɛrɛ ra amɛn, ubɛn unuma umɛn ifɛna-Num ru umbi, ugɛ Unum ama avarha umbi amɛɛ uyisakpi unga aka ayisa umbi, na akū ijeenga atsu umbi adɛɛ akorhe kishoo abinkɛ aka awe aka aze umbi aka abee ri imangmangmbi.

¹² Umɛn ifɛna-Num ru umbi rimi, ngge itsú itsok Utejee Uyesu ima iwe ru imor ru umbi, nu umbi igambi ama awe ru imor ru unga, ru nyaki imimuta Unummɛn nu Utejee Uyesu Ukiristo.

2

Uner uwuku usheri ikpem

¹ Ra arherhe ibiba Utejeemɛn Uyesu Ukiristo nu ikikɔngmɛn ru unga, umɛn ishɔrhɔ umbi angwɛmɛn nu anapumɛn.

² Àka niba afɛrhūmbi idzidzuna use amɛnmɛn agū ighong ru ubin ipfu iyɔɔ iki irherhe, use udūwā, use ubvur uwuku use umbɔ aki igɔr agɛ umgbɔ udzeku umɛn aki igɔr ugɛ unum ukpu Utejee uku ubakpɔ.

³ Àka niba neke ubɛn unera arhɛma umbi uko ru use, ubinkutsu, unum hā usi ɪbakpɔ utseku ivang hā umbɔ aka ikpɛ Unum, nu uner uwuku uzharhuwe ikpem hā adzeka, uwuruwi umbɔ aka agbishuwe unga itsitsim.

⁴ Unga awuri ikpɛɛ ubinkpi anera aka anyanga ukpɔ uwe Unum, use ubinkpi umbɔ aka adzowe igɔng, na aberi itsinga ananga ake. Unga awuri isei ri Iya-Num, anu igɔr agɛ unga awu Unum.

⁵ Umbi asi iyitumbi ivangye umum iki iwe nggu umbi, umum iki isaki idɛyiwa abin akɛrɛ?

⁶ Icɛrɛ umbi ihwɛngmbi ubinkpi uku uni ikpɔm unga, ngge itsú unga ama adzek ri ivanga uku kpɛngkpɛng.

⁷ Ubinkutsu ijee iyiki izharhuwe ikpem hā iki itirhungge itser ri iwɔk, bɔr uwuku ukɛn ngge awuri idɛɛ ikikɛn ngge utseku umbɔ aka inyānguwe uwuku ukɛn hā.

⁸ Mɔcɛ uwuku uda ikpem hā aka idzeka, uwuruwi Utejee Uyesu aka ikū uwoi angwīnga afɛrɛ unga na awuri iba nggu nggaa ijee na atsu unga ashia ri ijee.

⁹ Ibiba uwuku uda ikpem hā iwu ri itser Ushaitan, ri kishoo nggaa ijee ru ubok abin idzeu nu atsār nu igbigba awe ibɛm,

¹⁰ Nu ubɛn ikpū iyiki ibewe iki irhɛm abirabɛ aka awuri itsitsim. Ubinkpi uku utsu umbɔ atsim, asi ibemumbɔ idzidzɛrhe na akpɔ ififɔrh.

¹¹ Ngge itsu Unum awuri idene ijee iyiki irhɛm umbɔ, ngge itsú umbɔ awuri iyeimbɔ igberangwī hā.

¹² Ikɛi, ngge itsú umbɔ awuri itsu uvau ri kishoo abirabɛ aka akpɛ ihwɛng idzidzɛrhe ha, bɔr àka awe ru igūibɛn iyiki ibewe.

Àka adɛɛ aker

¹³ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn abirabɛ Utejee aka abema, awu ufang ubɛn ivang umɛn itar uwɛɛ indzowe Unum ru umbi, ubinkutsu Unum asɛng umbi agbaashia akpɔ ififɔrh ru ubok isisare iyi Ipfu-Num nu imangmang ri idzidzɛrhe.

¹⁴ Unga ayisa umbi ra akɛrɛ ha ru ubok Isarhe Iyiki Izemɛn, ngge itsú umbi ama akpɔ imor ru Utejeemɛn Uyesu Ukiristo.

¹⁵ Nggee, umbi angwēmen nu anapumen, àka adēē aker na akpòm imesaye umen iki imesuwa umbi, uko ra angwī use ri itseng ubvur.

¹⁶ Uteijeemen Uyesu Ukiristo nibikanga nu Unum Utemen uwuku ubema umen, nu uwuku udzaa umen ififita iyi ugbagbaa ni ifosa iyiki ize ri imimutanga,

¹⁷ unga ama afituwa amēnmbi, na adzaa umbi iker ru uben itser iyiki izembi nu arherha aka azembi.

3

Ibee ifen-Num

¹ Ri imimasha, umbi angwēmen nu anapumen, àka afēna-Num ru umen uge isarhe Utejee ima itērhā ifetem ni iwe ru imor, ru nyaka ngge iki iwe nggu umbi.

² Na afēn-Num uge umen ima ishōr ra abok abi amēn aka abewe, ubinkutsu, asi iwea uben unera awe ru imangmang.

³ Bōr Utejee awe idzidzerhe, na awuri idzaanga umbi iker na akaa umbi ru ubok uwuku ubewe ha.

⁴ Umen iwemen ri ikeramen ru Utejee uge umbi aka akorhumbi na awuri idēmbi ikikorha abinke umen iki itsu umbi.

⁵ Utejee ama adarh amēnmbi ri ibibemu Unum nu ibibimu Ukiristo.

Awu ufang itser itō

⁶ Umbi angwēmen nu anapumen, umen itsuka umbi ri itsok Utejee Uyesu Ukiristo, àka agau atsimbi nggu uben uner uku udōsa aka awu ugherha na asi iseisa ru nyaku ubinkpi umbi aka amesa ru umen.

⁷ Ubinkutsu umbi nibikambi ahwēngmbi imēngge umbi amesa iwe ru nyaka umen. Umen ishimen ri igherha ivangye umen iki iwe nggu umbi,

⁸ use umen igha ubin unera ni isi ifaimen ukpō. Umen itēwā utsuu nu atenum, utsur umen itsukukumen uben unermbi imor.

⁹ Umen iwemen ri ijee iyiki itsu umbi ayika umen, bōr umen isi ikūmen ngge, ngge itsū umbi amesa ru umen na adōsa.

¹⁰ Ubinkutsu ivangye umen iki iwe nggu umbi, umen idzaa umbi ikpem iyere, <<Unera aba asi itō itser, unga asi íghaa ubin.>>

¹¹ Umen igūmen uge abō ru umbi awe ru igherha. Asi itōmbo itser, akpurha anu iyarhe igheta azōki itser abō.

¹² Ikpū abere ha umen itsu umbō ni ishōrhā ri itsok Utejee Uyesu Ukiristo, umbō aseī iseī uku utō na atō itser abee ubinkpi umbō aka igha.

¹³ Ru umbi angwēmen nu anapumen, àka niba agūmbi azhe ri ikorhe iyiki ize.

¹⁴ Unera aba asi idōsunga arherhamen ru ubvur uwure, àka angwēdzen nggu unga. Niba awembi nggu unga, ngge itsū unga agū atsa.

¹⁵ Àka niba anyanga unga awea unggamtsakmbi kata, bōr àka agbiite atonga ru nyaku ungwēmbi.

Imimasha ighwe

¹⁶ Utejee uwu ididōr nibikanga ama adzaa umbi ididōr uben ivang ra atsīndīā kishoo. Utejee ama awe nggu umbi kishoo.

¹⁷ Umum Uburhu, itseng ighwe iyere ru ubokmum, ngge iwu undzumu utsar ra abvurmum kishoo. Umum iki isaki itseng ri imine.

¹⁸ Imimuta Uteijeemen Uyesu Ukiristo ima iwe nggu umbi kishoo.

Ubvur uwu inggbaashia Uburhu aka atsenge Utimoti Utsutson ri itsi ubvur Utimoti uwu inggbaashia

Awu Uburhu uner itser Uyesu atseng ubvur uwurɛ. Abɔɔ agɛ atseng ubvur uwurɛ ru Umakidoniya ra amɛk aki 63-67 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Uburhu amesuwe Utimoti ru udi Utejee. Unga abɔre Utimoti ru Uafisa, ru Utimoti afituwe abika adɔsa na amesuwe umbɔ imesi idzidzerhe utsur abɔɔ arhem umbɔ nggu imesi igberangwi. Uburhu atseng ubvur uwurɛ amesuwe Utimoti udikpi unga aka atɔ itser umɔ.

Ru ubvur ha, Uburhu agbaashia amesuwe imesa ri itsi imesi igberangwi iyiriyɛ iki iwiwengge nggu imesi idzidzerhe unga aka amesuwe. Ubvur ha amesuwe imesa ri itsi idzowe igɔng, ni imesuwe ikpɔ itseryɛ iki imɛɛ anggbaashi ra abika adɔsa atɔ, nu ikei ikpɔ amɛnkɛ aka amɛɛ umbɔ awe ra ake. Ri imimasha, umbɔ adzowe Utimoti itsuwɔ ri itsi udikpi unga aka iwu uner uku utɔitser idzidzerhe iyi Ukiristo nu itseryɛ unga aka awerangge ri ikikɔng abika adɔsa.

Abinkɛ aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-2)

Imesa ri itsi abika adɔsa nu anggbaashimbɔ (1.3–3.16)

Imesa ru Utimoti ri itsi itsernga (4.1–6.21)

¹ Ubvur uwirɛ udzeku umum, Uburhu, uner itser Ukiristo Uyesu ri itsitsu Unum Uwuku Ufɔrh umɛn nu Ukiristo Uyesu ifosamɛn.

² Uzɔ ru Utimoti, uze ungwɛmum uwu idzidzerhe ri imangmang.

Unum Ute nu Ukiristo Uyesu Uteijeemɛn ama adzaa ungo imimuta, nu atorh nu ididɔɔr.

Itsitserhe izi ra abi imesa igberangwi

³ Ru nyaka umum iki ishɔrhɔ ungo ri ivangyɛ umum iki iwuri izi Umakidoniya, usei ru Uafisa, nu utsu anera abɔɔ aneke imesuwe igberangwi.

⁴ Udeyiwe umbɔ niba atumbɔ amɛnmɔ ra atsutson nu idɔsa atsutsok aka asi imaake. Ikpɔ arherhe akɛrɛ isi itsu umbɔ atɔmbɔ itser Unum iki iwe ru ubok imangmang, bɔr iwuri ikɔ uning aba.

⁵ Ubinkutsu umum itsuka umbi akɛrɛ ha umum ibee abika adɔsa kishoo awe ru ibibema, iki idzek ra amɛn aka atɛn nu amɛn aka aze nu imangmang idzidzerhe.

⁶ Abɔɔ aka abɔrukumbɔ akɛrɛ ha na atsimbɔ idɔsa arherhe aka atɔrhɔ.

⁷ Umbɔ abee iwe abika amesuwe Ikpem Umusa. Awu abika amesuwe nggu ikeramɛn ugɛɛ ahwɛngmbɔ ubinkpi umbɔ aka ani imesuwe, bɔr nggayɛ umbɔ asi ihwɛngmbɔ abinkɛ umbɔ aki irherhe.

⁸ Umɛn ihwɛngmɛn ugɛɛ Ikpem ize anera aba atɔmbɔ itser nggu ngge ru utsindɔ uku uze.

⁹ Umɛn ikei ihwɛngmɛn ugɛɛ ingwɛmbɔ Ikpem ra abika arhurhika bɔr ra abika akpɛ idɔsi Ikpem, na asoyi amɛn, abirabɛ aka asi idɔsumbɔ Unum, nu abika akorha arhim, asi isarmbɔ na ashimbɔ ri iwei Unum, nu abika afɛyi atei use ayisumbɔ, abika afɛr aner,

¹⁰ nu abika atoma-dak, nu akatsak abika arha akatsak nu akatsərɬ abika arha akatsərɬ, abika agoyi na agoyiwe agārɬā, nu abi igberangwī, nu abi ideka igberangwī, nu kishoo abinkɛ aka awuweke nggu imesa iyi idzidzərhe.

¹¹ Imesa ha idzek ri Isarhe Iyiki Ize ri itsi ikpikpoi Unum uwu idorh aka atsuka ru ubokmum.

Imimutu Uteijee ru Uburhu

¹² Umum itar uwɛɛ ru Ukiristo Uyesu Uteijeemɛn, uwuku udzaa umum iker, unga anyanga umum iwe uner idzidzərhe, unga atsuka umum ri itsernga.

¹³ Nu ngge iki iwe ugɛ umum irhenumum Unum, idzowukū uver ra abika adɔsu Uyesu ni iwe atsoṣto ru umbɔ ishaa, bɔr unga adeyiwa umum atorh ubinkutsu umum ikorhe ri ida ihwihwɛng nu isheri imangmang.

¹⁴ Imimuta Uteijeemɛn iwupa ru umum akarhārɬā, urhɔnga nggu imangmang nu ibibema akirake aka awe ru Ukiristo Uyesu.

¹⁵ Arherhe idzidzərheke aka imɛɛ anera kishoo ayɛi nggu aboka avaa. Ukiristo Uyesu aba ifɔrh abi arhim ru upfung, nu umum iki iwu undzumu uner arhim.

¹⁶ Bɔr ngge itsú Ukiristo Uyesu agū atorh umum, umum iki iwu ra arhim inang ubɛn anera ru umbɔ, ngge itsú ru umum unga awuri ideyiwe undzumu idɔng amɛnnga ru umum ima iwu utsar ri kishoo abirabɛ aka awe ru imangmang ru unga na akpo urhe uwu ugbagbaa.

¹⁷ Unum aka awu Uyerhe ugbagbaa, uwuruwī aka asi ikpea, asi ínyāmbɔ unga, unga aka awu Unum ikiyikanga, uneke igɔng nu ikpikpoi iwe nggu unga ugbagbaa nu ugbagbaa. Iwerimi.

¹⁸ A ungwɛmum Utimoti, abinke umum iki ideyiwa ungo, awu uku kpengkpeng nggu abinkɛ anera abɔɔ aka agū ru Unum na arherhe ri itsingo. Ungu uba udɔsungo ake, ungo udɛɛ utango iwa iyiki ize ha,

¹⁹ nu ukpɔm imangmango ri ifɛrhkɔyɛ iki itsu ungo ukorhu ubin uku uze. Abɔɔ akpɛmbɔ abin akɛɛ ha na adakuwe imangmangmbɔ.

²⁰ Ra abi ha awu Uhimeniyu nu Uarhekzanda, abirabɛ umum iki idzowe umbɔ ru Ushaitan umbɔ amesi ineke irhenu Unum.

2

Itsūwā ri idzowe igɔng

¹ Nggee ubin uku unang, umum ifituwa ugɛ, àka afɛne-Num ra adɔka ru ubɛn utsĩndĩā, na atang awɛɛ ru Unum ru ubɛn unera.

² Àka afɛn-Num riminɛ ra ayɛrhe nu kishoo abi ijee, ugɛ umɛn ima isei uku ughwɔw ri ibibek idɔngamɛn, ri iwei Unum nu isisar.

³ Akɛɛ ha aze, nu Unum Uwuku Ufɔrh umɛn agūibɛn ake.

⁴ Unga abee anera kishoo akpo ififɔrh na aba ahwɛng idzidzərhe.

⁵ Ubinkutsu Unum awu unying, na akpurha awu unying aka awe ra ateu Unum nu anera, uner ha unga awu Ukiristo Uyesu.

⁶ Unga adzowe itsinga ififai ra anera na ashɔte kishoo. Unum adekuwa umɛn akɛɛ uku kpengkpeng ri ivang hā.

⁷ Akɛɛ ha atsu umbɔ asɛng umum iwu uner udūwā ni iwu uner itser Uyesu. Nu ikɛi iwu uner uwuku umesuwe imangmang idzidzərhe ra atsen abi Uyahuda. Umum irherhe idzidzərhe isi igbermum angwī.

⁸ Umum ibee anera ubɛn ananga abera abok aka asar ri ifɛn-Num, akorha ake ri ishera avɔm use uning.

⁹ Ikei umum ibee akatserh atsim atorhake aka imē, na akpɔm imormbɔ na akpɔm atsimbɔ. Niba afermbɔ uhwek akarhārha ri igbisha atsimbɔ, uzinarhi use abinato use atorho imang.

¹⁰ Bɔr umbɔ akorhe iyiki ize, iyiriyɛ iki iwu uku kpengkpeng ru nyaku akatserh abe aka iwe ri iwei Unum.

¹¹ Neke ukutsɛrɛ ayɛi imesa ukutata nu undzumu idzowe itsinga.

¹² Umum isi inekukū ukutsɛrɛ ijee iyiki imesuwe use awe ru ijee ni itsi ukutsak, awu ufang unga anukutata.

¹³ Ubinkutsu agbaashia amunu Uadamu mɔcɛ Uhawa'u.

¹⁴ Ikei asi irhɛma Uadamu, bɔr arhɛm ukutsɛrɛ ha na awe uner arhim.

¹⁵ Bɔr awuri ifɔrh ukutsɛrɛ ru ubok imar awekaci, umbɔ aba azɛrhūmbɔ ri imangmang, ibibema nu isisar, nggu ikpɔm itsi.

3

Uwuku umēē iwe unggbaashi ri ididɔsa

¹ Arherha akɛɛ awu idzidzɛrhe, unera aba abee iwu unggbaashi ri ikikɔng abika adɔsu Uyesu, abee itser iyiki ize.

² Awu ufang unggbaashi ashia ru ubin umbɔ aka ichaia unga, awu uner utserha unying, awu uner uwuku ukpɔm itsinga ra abina kishoo, awu unerwi anera aki idzowe unga imor, awu uner uwuku uyɛi atsen, uwuku uhwɛng imimesuwe.

³ Asi íwea uner uwuku udzowe itsinga ra adɛ, asi íwea uner uwuku ufɛmbok bɔr awu uner uwuku ududɔɔr, asi íwea ru uning, ikei asi íwea uner uwuku ubemu uhwek.

⁴ Awu ufang unga awu unerwi aka idēē akpɔm iyanga, na atsu awekacinga adɔsa arherhenga na adzowe imor ru unga.

⁵ Unera aba asi idēē akpɔma iyanga, awuri ikorha aguse na adēē akpɔm abika adɔsu Unum?

⁶ Awu ufang asi íwea uner uwuku ufa aka ani idzipa, use unga awe ru iberi itsinga umbɔ atsu unga uvau ru nyaka Undenggū ha.

⁷ Awu ufang unga awu unerwi aka awe ru ideka iyiki ize ra asu abirabɛ aka asi idɔsumbɔ Uyesu, utsur ngge itsu unga awea ubin atsa na agbaa ru unggurhi Undenggū.

⁸ Rimi hā ikei udikin awu uner imor ra anera, asi íwea uner ingwīa avaa. Ikei asi íwea unerwi aka inyangi itsinga adzowe ra adɛ, use abika abee uhwek ru udi uku ubewe.

⁹ Awu ufang umbɔ akpɔm imesa idzidzɛrheye Unum aka adeyiwa nu iferhkɔmbɔ iyiki itɛn iki idɛyiwe ugɛ ashimbɔ ra avau.

¹⁰ Awu ufang umbɔ avira umbɔ. Ubin uvau uba ushimgbɔ ru umbɔ, uneke umbɔ atɔ itser ha.

¹¹ Rimi hā atsɛmbɔ awu abika amē iyɛi imor, asi íwembɔ abika anyata anera, na abirabɛ aka akpɔm atsimbɔ, awe ru idzidzɛrhe ra abina kishoo.

¹² Uwuku utɔitser udikin awu ufang unga awu ru utserha unying na ahwɛng ikpɔm awekacinga nu aner iyanga arhika.

¹³ Abika atɔ itser iyiki ize aka isaka akpombɔ atsok aka aze na aker amɛn arherhi imangmangmbɔ ru Ukiristo Uyesu.

¹⁴ Umumwi ifosi iba ru ungo ifetem, bɔr umum itsɛnga ungo ubvur uwurɛ ngge itsú,

¹⁵ umum ĩba isi ĩbamum ifetem, ungo uwuri uhwengo abinke anera aka ikorhe ra abi iya Unum. Ikirike iki iwu ikikong abika adosu Unum uwu urhe, aka awe ugban na atarh idzidzerhe.

¹⁶ Irhirhusa ishingge, abinke Unum aka adeyiwa umen awu abin idzeu, uge,

Ukiristo adzeka ri iyor,

Ipfu-Num ideyiwa igē unga arhika,

ipfu itser-Num inyāngge unga,

abika adosa adzowe isarhanga

ra anera ri idūa kishoo,

awe ru imangmang ru unga ru upfunga,

ashupa unga afafā ri ikpikpoi.

4

Imesa izĩ ru Utimoti

¹ Ipfu-Num irherhe ra awiya igē ivanga niyo ibarō abō awuri inekukumbō imangmang. Awuri idzowe atsimbō ri ĩpfu igberangwĩ nu imesa iyiki idzeki ĩpfu iyiki ibewe.

² Ikpū imesa ha idzeku abi ukpukpeta abika agberangwĩ, abirabe iferhkombō iyiki ihweng iyiki ize nu iyiki ibewe iki ikpengge.

³ Umbō atsu anera akpēmbō ĩpfuna na atsu umbō aneke igħa abingha akō. Akirake Unum amuna umbō aka iyei ake nggu itar uwēē ra abika awe ru imangmang na ahweng idzidzerhe.

⁴ Bōr uben abinke Unum aka amuna awu azeze, niba akpēmbō uben ubin, umbō aba ayeimbō ake nggu itar uwēē,

⁵ ubinkutsu aka asare ake nggu Arherhu-Num nu ifen-Num.

⁶ Ungo uba umesukō angwēmen akere ha, ungo uwuri iwu uner itser uku uze uwu Ukiristo Uyesu, uwuruwi umbō aka amesuwe ri irhem idzidzerhe iyi imangmang nu imesa iyiki ize iyiriyē ungo uku udōsa.

⁷ Niba ukhapungo nggu atsutson aka asi idzowuke imor ru Unum, bōr umesuwe itsingo uwe uwu Unum.

⁸ Ungo uba umesuwe iyorngo iwe ikerketangge, iwengge ru ungwērħū ugarh, bōr, ungo uba umesuwe itsingo ri idōsu Unum iwu ru ugarh ra abina kishoo. Awuri iyikake ungo ri ĩbibek icere nu ĩbibek iyi unuma ungo uba ukpeō.

⁹ Akere awu idzidzerhayē iki imē iyiyēi kishoo.

¹⁰ Umen itō ni itēwā, ubinkutsu umen ifosa ru Unum uwu urhe, uwuruwi aka awu ifforh anera kishoo, undzumunga ra abirabe aka awe ru imangmang.

¹¹ Utsu nu umesuwe akere ha.

¹² Niba uneke unera akwērka ungo ubinkutsu ungo uwu ungwēdzem, bōr uwu ubin ukpuku umesa ra abika adosa ru arherhango, ru ĩbibekngo, ru ĩbibemango, ru imangmango, nu isisarngo.

¹³ Utsēku umum iki ĩba, utsu itsingo ri ivarhuwe Arherhu-Num ra anera ra awia, udzowe isarhe nu umesuwe.

¹⁴ Niba ukwērko izūwāyē Unum aka adzaa ru ungo ri isom Arherhu-Num ri ivang anggbaashi akakū aka atsorhuwa abok nu ungo.

¹⁵ Udzowe itsingo ri ikorhe akere ha, ngge itsū anera kishoo anyā igħa inggbaashingo.

¹⁶ Ungwēdzem nggu ĩbibekngo nu imesango ikei. Ubima ra ake, ubinkutsu ungo uba ukorhungo, ungo uwuri iforhō itsingo nu abika agūna ungo.

5

*Idzowe itsūwā ra atsērḥāpfu,
akakū na agārḥā*

¹ Niba utserungo ukukū ri itsoo, bər urherhe nggu unga ru nyaka ungo uku irherhe nggu utengo. Unyanga awēdzem ru nyaka angwēmbi,

² nu unyanga ayetserhkū ru nyaka ayii, akatserh ru nyaka anapumbi nggu undzumu isisar.

³ Udzowe imor ra atsērḥāpfu abirabe aka ashimbō ra abika iyike.

⁴ Bər utsērḥāpfu aba awea ra awəkaci use angwēnungwē, umbō amesi ideyiwe idzowe atsimbō ru Unum ri iyike abi iyambō. Ikorhe rimi hā umbō afase atesmbō ngge idōte amēn Unum.

⁵ Utsērḥāpfuwi aka awe ri ibibee na ashia ru uner, unga afosa ru Unum na anu ifen-Num utsuu nu atenum, na arhusu Unum ayike.

⁶ Bər utsērḥāpfuwi aka atsu amēnnga ri ibee igūiben aka akpea ri ipfu, uko unga awu nggu urhe.

⁷ Udzowe anera arherhe akere igambō, ngge itsū umbō akorha abin aka arhika.

⁸ Uben unera aba asi iyikuka anernga, nu undzuma abi iyanga, unga aka atseyi imangmang hā. Ikpū abi hā abewe anangmbō abi aka asheri imangmang.

⁹ Ungo ukpurhu utseng itsok utsērḥāpfu ha ra atsok atsērḥāpfu imeknga iba iki itsingge isōka utāi (60). Ikei na asisei idzidzerhe nggu utsaknga,

¹⁰ na ahwengmbō itsernga iyiki ize, ru nyaki ikpōm angwēnga ru utsindī uku uze, ayei atsen, asorhuka adak abika adōsa, ayikuka abika abubee, ikei adzowe itsinga ri ikorhi iyiki ize.

¹¹ Anadzem aka awu atsērḥāpfu, niba utsukō atsokmbō ra atsok akere, ubinkutsu ivang anyōna akatsak aki igashuwe amēnmbō nggu Ukiristo, umbō akpurha abee ipfuna.

¹² Akere ha atsu umbō atsuyiwe atsimbō uvau, ubinkutsu, umbō aka azharhukumbō ibibemuwembō iyi inggbaashia.

¹³ Asi iwea rimi ukpekū, akere ha atsu umbō aka isaka amesumbō isei ibem, na ayarhe atsīrhā aya. Asi iwea isei ibem ukpekū bər awu imesi iwerhe na atsīrhā angwī arherhe abin aka asi imēēke.

¹⁴ Nggee umum ibee anadzem atsērḥāpfu apfuna atsak, amar awəkaci, akpōm ayambō na aken anggamtsakmen ugarh ukpuku urherhi iyiki ibewe ra atsimēn.

¹⁵ Idzidzerhe abōo aka adzipa adōsu Ushaitan.

¹⁶ Uben ukutserh uwuku udōsawī aka awea ru utsērḥāpfu ra abi iyambō, unga ayike umbō utsur umbō atsukukumbō imor ri ikikōng abika adōsa. Ngge itsū abika adōsa akpo ugarh ayike atsērḥāpfu abika abubee aka ashimbō ru uner.

¹⁷ Akakū abika adarh itser ikikōng abika adōsa izeize amēmbō iyei imor idiki ivaa, undzumunga abirabe itsermbō iki iwu iyi udūwā nu imesa.

¹⁸ Ubinkutsu itseng Arherhu-Num igor ige, <<Niba ubvurkō angwī inak iyiki itsak ri ivangye ngge iki idēē isung abin,>>* ikei <<Uner itser amēē iyei ugβetanga.>>†

¹⁹ Niba uyesō arherhe aka abewe umbō aka itsu ri itsi ukukū uwu ikikōng abika adōsa. Ungo ukpurhu uyei nggu ideka anera avaa use ataar.

* 5:18 Åka anyā ikei: Iva 25.4. † 5:18 Åka anyā ikei: Irh 10.7.

²⁰ Ukukū hā aba akorhunga arhim utserha unga ra asu anera. Ngge itsú aboo agū iwei.

²¹ Unum idzaango itsūwā, ra asu Unum nu Ukiristo Uyesu nu ípfu itser-Numye umbō aka aseng, udōsa akere niba utsukō itengasu, use ibemu uwōo unango uwōo.

²² Niba zango itsorhuwe abok nu unera ri itsū unga awu unggbaashi, ikēi niba utsukō itsingo ra arhim aboo. Utsam itsingo asarsatawō.

²³ Uneke ihwa amē ukpekū, bōr uhwa amē inebi ukunjiir ri itsi anango nu írhārhaē iki ighong ungo uben ivang.

²⁴ Arhim aboo awu ra awiya, aka ahwengmbō ake ru umbō adōrha aviri ikikorhambō. Bōr arhim aboo ana awuwōk utseku ivang iyōo ake awuri idzekake.

²⁵ Rimi hā, itser iyiki ize aboo iwu ra awiya, uko itser iyiki izeye iki iwōk, ngge iwuri idzekangge ri írhirhang.

6

¹ Kishoo abika awe ru ukhōo igārha adzowe ateyambō undzumu imorye iki imē, ngge itsú anera aneke írherhe iki ibewe ri itsok Unum nu imesamen.

² Agārhaē ateyambō aka awu abika adōsa, niba ikwērkumbō ateyambō uge umbō awu abika adōsa. Nu ngge iki iwe rimi, imēngge umbō atoma atō itser iyiki ize, ubinkutsu abika agha ugarh itsermbō awu abika adōsa ikēi abirabē umbō aka abema. Awu ufang ungo umesuwe nu udzowe itsūwā ra abina akere.

Ibemu uhwek

³ Uba uben unera aka amesuwe igberangwī iyōo iki isi iwengge ishaa arherhu Uteijee Uyesu Ukiristo nu imesaye iki iwe ri idōsu Unum,

⁴ uner ha awuri iberi itsi, asi íhwenga ubin. Awu ra amēn aka abewe, ibee uning nggu írhēm iyiki itsu unyēē, nu uning, nu inyar nu íferhkō iyiki ibewe ri itsi aboo.

⁵ Unga abee uning nggu abirabē íferhkōmbō iki ikpengge, idzidzerhe ikēi ishingge ru umbō. Ikpū abere ha anyā idōsu Unum iwu utsīndī uwuku ukpo uhwek.

⁶ Bōr idōsu Unum nggu ashur iwu ighigha,

⁷ ubinkutsu, umēn isi ikū ubin itsīwāmen ru upfung, ikēi umēn isi ídēē ikū ubin idzemen ru ukpō.

⁸ Bōr umēn íba iwemen ru ubingha nu atorho aka atsim, akere ha amēē monō.

⁹ Abirabē aka abee iwu ru ubin aka isaka atsi ra andeya nu unggurhi, atsi urherhe ikponi iyiki itārha, iki ikū umbō izi itsitsim.

¹⁰ Ubinkutsu ibemu uhwek ngge iwu usu írhe ikpū iki ibewe. Ikponu uhwek itsu aboo ayapumbō ri imangmangmbō utseku umbō aka atsu atsimbō ri ighongamen írheirhe.

Itsūwā Uburhu ru Utimoti

¹¹ Bōr ungo, uner Unum, utiō abina akere kishoo. Utsu itsingo ubee írhirhika, ni idōsu Unum, imangmang, íbibema, íbibima, nu ididōor.

¹² Nu ununuka uwuku uze uwu imangmang. Ukpōm itosa iyi urhe uwu ugbagbaa uwuruwi umbō aka ayisa ungo udzowe ideka iyiki ize ra asu abi ideka arherhe.

¹³ Unum itsu ungo ra asu Unum, uwuku udzowe urhe ra abina kishoo, nu Ukiristo Uyesu uwuruwi ri idekanga ra asu Ubuntu Ubirhatu aka arherhi idzidzerhe,

¹⁴ Udɔsu ubin hã Unum aka arherhe uku kpengkpeng utsɛku ibiba Uteijee Uyesu Ukiristo.

¹⁵ Unum awuri ikũ unga adzeka ri ivanga iki irhika. Unum uwu idorh ha, unga ukpekũ awu ru ijee kishoo, awu Uyerhe ayerhe nu Uteijee ateijee.

¹⁶ Unga ikiyikanga asi ikpea, unga awu ri irhirhangye unera asi idẽẽ akhapunga umɔ, unera anasi inyãã use adẽẽ anyãã. Ru unga imor nu iyerhe iwu ugbagbaa. Iwerimi.

Abika adɔsu Uyesu abika awu ru ubin

¹⁷ Udeyiwe abika awu ru ubin ru upfung ukpire umbɔ niba aberumbɔ atsimbɔ use atsumbɔ amɛnmbɔ ri iwu ru ubin, akirakɛ aka asi idãrhũke. Bɔr atsu amɛnmbɔ ru Unum, unga iki idzaa umɛn abina kishoo izũwã umɛn igũibɛn.

¹⁸ Utsuke umbɔ akorhe iyiki ize, na awu ru ubin ri ikorhi iyiki ize, na awu abika ayanga abokmbɔ adzowe izũwã ayike abɔɔ.

¹⁹ Ikorhe rimi hã umbɔ angwẽwe abinmbɔ akika awu atarh idzin ibibɛkmbɔ ru urhe uwuku iba unuma, ngge itsũ umbɔ akpɔm urhewi uku uwu ishaa urhe.

Imimasha arherhe

²⁰ A Utimoti, ukpɔm ubinkpi umbɔ aka adzaa ungo idzɛu. Utsũwe itsingo ra arherhe aka atãrhã aka ashike ri iwei Unum, aki abɔɔ aka anyanga uge awu idzursu bɔr isi iwengge rimi.

²¹ Abɔɔ aka ayapumbɔ ru utsĩndĩ imangmang ri idɔsa arherha akɛɛ. Imimuta ima iwe nggu umbi.

Ubvur uwu uvaa Uburhu aka atsenge

Utimoti

Utsutson ri itsi ubvur Utimoti uwu uvaa

Uwɛɛ awu ubvur uwu uvaa Uburhu aka atsenge Utimoti, ungwɛnga ri imangmang. Unga atseng umgbɔ ri ivangyɛ unga aka awe ru ugborzĩ ru uteu Uroma ri ivang iyiki imashi itsernga, ri ivangyɛ unga aka abɔr ikpikpe ra amɛk aki 66-67 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Atseng ubvur ha amesuwe Utimoti na afituwe unga ugɛ unga abima ra asu ayetnum, nu ikɛi amina asunga na atɔ itseryɛ Uburhu aka akorhe ri itsi Ukiristo.

Ri inggbaashia, ubvur ha ufituwe Utimoti ugɛ unga amina asunga na amesuwe imesayɛ unga aka ayɛi akarhãrhã, ikɛi ugɛ unga abima ra ayetnum, na akpɛɛ imesi igberangwĩ. Ikɛi ubvur ha umesuwe unga imesa ri itsi inum iyiki imimasha.

Uburhu amashu ubvur ha nggu anggɔm nu ikeramɛn ugɛ Utejee awuri itsũwũka unga ru ubɛn ikpũ iyiki ibewe na akũ unga azĩ ri iyɛrha afãnga (4.18).

Abinkɛ aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-2)

Ikpikpoi nu ififita (1.3–2.13)

Imesa nu itsũwã (2.14–4.5)

Arherhe ri itsi Uburhu (4.6-18)

Imimasha (4.19-22)

¹ Ubvur uwurɛ udzeku umum, Uburhu, uner itser Ukiristo Uyesu ri ibibee Unum. Adena umum idze idũwã ibibemuwe urhɛ uku udze ri imangmang ru Ukiristo Uyesu.

² Uzĩ ru Utimoti, uze ungwɛmum. Unum Utɛ nu Ukiristo Uyesu Utejeemɛn ama adzaa ungo imimuta, nu atorh nu ididɔɔr.

Ififita nu itar uwɛɛ

³ Umum itar uwɛɛ ru Unum, uwuruwi umum iki itɔ itsernga, ru nyaka atokamum aki ikorhe, ri itɛna amɛn, ivang umum iki iyita ungo ru utsuu ra atenum ubɛn ivang ri ifɛn-Nummum.

⁴ Umum iki iyita anyĩngo, umum ibee inyã ungo, ngge itsú umum ima igomangɔm.

⁵ Umum iyitu imangmango iyi idzidzerhe, iki inggbaashia iwe nggu ukokango Urhoyi nu uyango Uyuni, iyiriye umum iki ihwɛng ungo nggu ngge.

⁶ Akɛɛ ha atsu umum iyituwa ungo utɔitser nggu izũwãye Unum aka adzaa ungo ri ivangyɛ umum iki itsorhuwa ungo abok.

⁷ Ubinkutsu, Unum asi idzaanga umɛn amɛn iwei, bɔr amɛn ijee, iyi ibibema nu ikpɔm itsi.

⁸ Nggee niba ugũo atsa ideku Utejeemɛn, use atsa umum ru ugborzĩ. Bɔr uwe nggu umum ri ihwa ayetnum urhɔnga ri Isarhe Iyiki Ize iyɛɛ, ri ijee Unum.

⁹ Unga aforh umɛn na ayisa umɛn iwe ru urhɛ uwuku usar. Asi iwea ubin ukpɔ umɛn iki ikorhe, bɔr awu ibibeeanga nu imimuta. Imimuta ha adzaa umɛn ru Ukiristo Uyesu ri ivang iyi inggbaashia idɔrhi itirhi,

¹⁰ b̄or ic̄er̄e aka ad̄eyiwa ngge ri idzidzeka uwuku uf̄orh um̄en, Ukiristo Uyesu, uwuku unyanguwe akpe na ad̄eyiwa ur̄he uwu uḡbagbaa ri Isarhe Iyiki Ize.

¹¹ Nu Unum as̄eng umum iwu uner ud̄w̄ā, nu uner itser, nu ik̄ei uner uwuku umesuwe ri Isarhe Iyiki Ize iȳer̄e.

¹² Ngge itsu umum ihwa uver̄kpi umum iki iwe ru ukp̄o. Rimi h̄ā umum isi iḡmum atsa, ubinkutsu, umum ihw̄eng unerwi umum iki iwe ru imangmang ru unga, ik̄ei umum ihw̄eng uḡe unga ad̄ēē adz̄epa kishoo abink̄e umum iki idzowe ru unga ut̄sek̄u unum h̄ā.

¹³ Ungo ud̄osa akarh̄arh̄ā imesa iyiki izeȳe ungo uku uḡū ru umum nggu imangmang nu ibibema ru Ukiristo Uyesu.

¹⁴ Ud̄zeu abin aka aze ha umb̄o aka aneka ake ru ungo. Ud̄zeu ake nggu iyiyike Ip̄fu Isarsatangge iki iwe ru um̄en.

¹⁵ Ungo uhw̄engo uḡe ub̄en unera ra ab̄i Uasiya aka adzipu undzingmb̄o ru umum. Ru umb̄o ha awu Ufaijerhu nu Uhamojeni.

¹⁶ Neke Uteijee ama ad̄eyiwe atorh ru aner iya Uonesiforu, ubinkutsu, inuma ir̄heir̄he unga aki atsuka umum iker, asi iḡū atsa umum iki iwe ungw̄ē ugborz̄i.

¹⁷ Nu ngge iki iwe rimi, unga aka ats̄i ru Uroma, unga abee a umum akarh̄arh̄ā ut̄sek̄u unga aka akp̄o inȳā umum.

¹⁸ Uteijee ama atsu ru unum ibiba Ukiristo Uonesiforu akp̄o atorh ru unga! Ungo uhw̄engo ikp̄ū itser ir̄heir̄he unga aka akorhuwa umum ru Uafisa.

2

Uner iwa uwuku urhurhika

uwu Ukiristo

¹ A ungw̄emum, ud̄ēē uker ri imimuta iyi Ukiristo Uyesu.

² Ra abink̄e ungo uku uḡū ru umum iki ir̄herhuwe ra asu abi ideka ar̄her̄he, umesuwe ake ra abi idzidz̄er̄he abirab̄e aka am̄ē imesuwe ab̄o.

³ Ubima ayetnum nggu um̄en ru nyaku uner iwa uwuku uze uwu Ukiristo Uyesu.

⁴ Uner iwa uwuku uze asi id̄ēē itser na atsuka itsinga ra ar̄her̄he upfung, ubinkutsu unga abee itene am̄en uteiya abi iwa.

⁵ Ru nyaka ha, ub̄en unera aba awe ru ununuka it̄t̄ser nu itengasha, unga asi ik̄poa itosa, unga aba asi id̄sunga ikp̄em ununuka ha.

⁶ Uner irham uwuku uker itser, unga awuri agbaashia aȳei ugarh abin icang.

⁷ Ukaiferhk̄o ra abink̄e umum iki ir̄her̄he, ubinkutsu Uteijee awuri idzaanga ungo ihw̄ihw̄eng ra abin ak̄er̄e kishoo.

⁸ Uyita Uyesu Ukiristo, aka asok ra akpe, aka awu unang Udauda. Ak̄er̄e awu Isarhe Iyiki Izemum

⁹ iki ihwa uver̄ ngge. Umb̄o abow umum nggu inȳāw̄ā uḡēē uner uḡbau, b̄or Ar̄herhu-Num asi ibowke.

¹⁰ Nggee umum ibima abina kishoo ubinkutsu abirab̄e umb̄o aka as̄eng ama akp̄o ifif̄orh ha iki iwe ru Ukiristo Uyesu, nggu ikpikpoi iyi uḡbagbaa.

¹¹ Awu ar̄her̄he idzidz̄er̄he uḡe, Um̄en ība ikp̄em̄en nggu unga, um̄en ik̄ei iwuri ībekm̄en nggu unga.

¹² Um̄en ība ibimum̄en, um̄en ik̄ei iwuri iḡham̄en iȳer̄he nggu unga. Um̄en ība it̄seyim̄en unga,

Unga ikei awuri itseyinga umen.

- ¹³ Umen ĩba ishimen ri imangmang,
unga awu uner imangmang,
ubinkutsu, unga asi idēē atseyinga itsikamnga.

Uner itserwi Unum aka abee

¹⁴ Udēē uyituwe umbō abin akere. Utserha umbō ra asu Unum ra arherhu uning ru irhem. Ashia ru ugarh, akpurha idakuwe abika akpeto.

¹⁵ Umina asungu nu utsu itsingo ru Unum nu uwe uwuruwi unga aka abee, uner itserwi aka ashia ra atsa na arhika ri ideyiwe irhem idzidzerhe.

¹⁶ Uneke irherhi irhem iyiki itārha iki ishingge ri iwei Unum, ubinkutsu abika atsu atsimbō ru ngge awuri iwe abika atoma aži adermbō ru Unum.

¹⁷ Imesambō iki isaki itērha ru nyaki inor. Ru umbō ha awu Uhimeniyu nu Ufirhetu,

¹⁸ abika aneke utsindī idzidzerhe. Agor uge isok ra akpe iki iwengge na idakuwe imangmang abō.

¹⁹ Bōr atarh idzin aki Unum hā adēē akeketake, nggu itseng iyiki inyapa umō ige, <<Utejee ahwenga abirabe aka awe abinga*,>> nu <<Uben unera aka agor age unga awu uwu Utejee awu ufang unga aneke ikorhe iyiki ibewe.>>

²⁰ Ri iya iki igōng asi iwea abin uzinarhi nu uazurhfa ukpekū, bōr aki acucii nu aki abī aweke. Akō awe aki itser iyiki idzowe imor, akō awu aki itserye iki ishingge ri imor.

²¹ Unera aba atsūwūka itsinga ri itser iyiki ibewe, unga awuri iwe ubinkpi umbō aka ikū atō itser iyiki idzowe imor. Unga awuri iwu ateten na adzeu Uteiya aka ikū unga atō uben itser iyiki ize.

²² Utō ri itser ikpona iyiki ibewe iyi iwēdzem, bōr ubee irhirhika, imangmang, ibibema, nu ididōr, nggu abirabe aki afen-Num ru Utejee ra amen aka aten.

²³ Niba neke uben ubin utomukpō ungo nggu uning uwuku utārha uwu ida ihwihweng, ubinkutsu ungo uhwengo umgbō usaki ikū ifuw uba.

²⁴ Uner itser Utejee awu ufang asi ifupunga ifuw. Nu ngge iki iwe rimi, awu ufang unga awe ru inna ru uben unera, awuri idēē amesuka na awu uner idōngamen.

²⁵ Awu ufang unga angwēdzem na udzowe abika ikpē unga itsūwā na afosa use Unum awuri nekuka umbō adzipa ra arhimmbō na adarh umbō ahweng idzidzerhe ha,

²⁶ nu umbō awuri ibvui atsī ra amenmbō, na ashōr ru unggurhi Undenggū, aka idzur umbō adōsu ubinkpi unga aka abee.

3

Idōsu Unum ri inum iyiki imimasha

¹ Aze ungo uhweng uge ri inum iyiki imasha ayetnum awuri iwe akarhārha.

² Anera awuri ibema atsimbō, awuri ibemu uhwek, awuri iwu abika afufirhā, abika akwer ikō, abika ahong inyar, asi idōsumbō arherhe ateimbō, asi itarmbō uwēē, asi isarmbō,

³ awuri ishimbō ri ibibema, asi itsūwūkumbō adōka ra amenmbō, abika adakuwe atsok abō, asi ikpōmmbō atsimbō, abi amen aka atsoo, asi ibemumbō iyiki ize,

* **2:19** Āka anyā ikei: Uva 16.5.

⁴ abika agha-dak, abika ashera amen, abi iberi itsi, abika abee igũiben anangmbò ibemu Unum,

⁵ abika adɔsa ra asu anera, bɔr atsɛyimbo ijeengge. Niba ukorhungo ubin nggu ikpũmbò.

⁶ Ru umbò ha awu ikpũ abika akpo atsĩndĩ itsĩ ra aya anera na arhem akatsɛrh abika asheri itsoi, abirabɛ arhim aka awe ra atsimbò, nu uben ikpũ ikponi iyiki ibewe iyiki ikũ amɛnmbò iyarhe.

⁷ Akatsɛrh abɛrɛ ha awu abirabɛ uben unum umbò adɛɛ imimesa, bɔr asi idɛɛ atsimbò ri ihwɛng idzidzɛrhe.

⁸ Ru nyaka Ujeni nu Ujambra aka akpɛ Umusa, rimi hã aner abɛrɛ aka akpɛ idzidzɛrhe. Aner abɛrɛ akaiferhko abin aka abewe. Aka agbambò ri imangmangmbò.

⁹ Bɔr asi ízĩ adermbò, ubinkutsu anera kishoo awuri ihwɛngmbò aguggembò, ru nyaka anera aka ahwɛng agugge umbò Ujeni nu Ujambra.

Uburhu atsu Utimoti

¹⁰ Bɔr ungo, uku udɔsungo kishoo imesamum, ikpũ ibibɛkmum, nu ubinkpi umum iki ibee ikorhe ri ibibɛkmum. Nu imangmangmum nu idɔng amɛnmum, nu ibibemamum, nu ibibimamum.

¹¹ Umbi ahwɛngmbi uverkpi nu ayetnumkɛ aka akpo umum ru Uantakiya, nu Uikoniya nu Urhistira. Umum iki ibima ru uver ha. Rimi hã, Uteijee ashɔrka umum ra ake kishoo.

¹² Idzidzɛrhe, uben uwuku ubee ibibɛk iyi Unum aka abee ru Ukiristo Uyesu awuri ihwaa uver.

¹³ Bɔr abika abewe nu abika arhurhem awuri itoma agha inggbaashe, utirhi ri iyiki ibewe azĩ atsĩ nggaa iyiki ibewe. Awuri irhem abɔɔ nu awuri irhembò umbò.

¹⁴ Bɔr ungo, udɛɛ ru ubinkpi ungo uku umesa nu udzowe imangmang ru ukpò, ubinkutsu ungo uhwɛngo abirabɛ ungo uku umesa ru umbò.

¹⁵ Ungo uhwɛngo ugɛ udzur ri ivangyɛ ungo uku una uwu uwɛkuci nu uhwɛng usarkasar itsɛng Arherhu-Num. Akirakɛ aka adɛɛ amesuwu ungo utsĩndĩ uwuku ukpo ififɔrh ru ubok imangmang ru Ukiristo Uyesu.

¹⁶ Kishoo itsɛng Arherhu-Num awu irhemyɛ unga aka atsu ra amɛn abika atsɛng ngge na aze ri imimesuwe nu itsitsɛrhe, nu igbigbisha ru igbaigba nu imimesuwe ri irhirhika,

¹⁷ ngge itsú uner Unum ama adzuma agbisha akorhe uben itser iyiki ize.

4

¹ Umum idɛyiwa ungo ra asu Unum nu Ukiristo Uyesu, uwuruwi aka itsu uvau abi urhɛ nu abika akpe, uwuruwi aka ibvui aba awu Uyerhe ivangyɛ unga aka idzeka,

² udzowe isarhe Arherhu-Num hã. Udɛɛ udzɛu uko ivanga izengge uko ivanga isi izengge. Ugbishuwe anera, utsɛrha umbò, nu ufutuwe umbò nggu idɔngamɛn akarhãrhã nu ungwɛdzɛn nu imesuwe umbò.

³ Ubinkutsu, ivanga niyò ibarɔ anera asi ibeembò igũ imesa iyi idzidzɛrhe. Nu ngge iki iwe rimi, awuri itsu atsimbò adɔsa ikpona amɛnmbò, awuri ikɔng abika amesuwe arherhɛ adziira umbò na amesuwe abinkɛ atombò aka agho abee igigũ.

⁴ Umbò awuri idzipa atombò akpɛmbò idzidzɛrhe, na atsu amɛnmbò ri igosha atsutson aka atãrhã.

⁵ Bɔr ungo, ukpɔm itsingo ri kishoo abina, ubima ra ayetnum, utɔitser iyi uner udũwã Isarhe Iyiki Ize, utsufer itserngo iyi ugãrhã Unum.

⁶ Ubinkutsu awupuwe urhemum ru nyaku ugwiya idem-Num, ivanga iki ibangge umum iki ibore upfung.

⁷ Umum iki ititser ununuka uwuku uze. Umum iki imaamum ununuka ha, umum ina ikpommum imangmang hã.

⁸ Iceɛ itosa irhirhika ngge idzeu umum, iyiriyɛ Uteijee, uwuku urhika ri itsu uvau, aka idzaa umum ru unum hã unga aka iba. Unga asi idzaanga umum ukpekũ, bɔr nggu kishoo abirabe aka atsu asumbɔ akarhãrhã abemi inyã idzidzekanga.

Utsar ukpumum

⁹ A Utimoti, ubee udĩkpi ungo uku idẽẽ ukorhe nu uba ru umum ifetem,

¹⁰ ubinkutsu Udima, aka abemu upfung ukpirɛ, aka nekuka umum aka adzek aziã Utasarhonika. Ukirzen aka aziã Ugarhatiya. Utitu aka aziã Udarhmatiya.

¹¹ Irhuka ukpekũ awu nggu umum. Ukpo Umarku umbi aba nggu unga, ubinkutsu unga awuri iyika umum ri itsermum.

¹² Umum iki idene Utikiku aziã Uafisa.

¹³ Ivangyɛ ungo uku iba, ukũ nggu untamamum iki ineke ru ubok Ukarbu ru uteu Utoruwa. Nu ikɛi ukũ nggu abvurmum akɔɔ, undzumunga abvur aki itsɛng hã.

¹⁴ Uarhezkanda uner unai uwɔɔ akorhuwa umum iki ibewe akarhãrhã. Uteijee awuri ifasanga ubinkpi unga aka akorhe.

¹⁵ Ungo igango udzeu itsingo ru uboknga, ubinkutsu unga awe ru igamtsak akarhãrhã nggu isarhamɛn.

¹⁶ Ivangyɛ umum iki itirhi ikaa itsimum, unera asi itsiranga undzingmum, bɔr ubɛn unera abɔra umum iki iyikami. Unum ama aneke ivarha akɛɛ ha ra atsimbɔ.

¹⁷ Bɔr Uteijee adẽẽ nggu umum na adzaa umum iker, ngge itsu umum ima idũwã kishoo isarhe ha nu kishoo atsen abi Uyahuda ama agũ ngge. Nu unga aka ashɔarka umum ra angwĩ utɛrhĩmi.

¹⁸ Uteijee awuri ishɔarka umum ru ubɛn iyiki ibewe na awuri ishɔarka umum azi uku utɔɔ ri Iyerhe afã. Ru unga ikpikpoi iwe ugbagbaa nu ugbagbaa! Iwerimi.

Imimasha ighwe

¹⁹ Ughwea Ubiriskirha nu Uakirha nu aner iya Uonesiforu.

²⁰ Uarastu aseɛ ru Ukorinti, nu umum ineke Uturofimu ri irhãrhã ru Umirhetu.

²¹ Ubee udĩkpi ungo uku uba ri nggimi ri ivang ighɛnga idɔrhi iwe. Uyaburhu nu Ufuden, nu Urhainu, nu Ukarhaudiya nu kishoo abika adɔsa aghwe ighwe.

²² Uteijee ama awe nggu ipfumbi, nu imimutanga ima iwe nggu umbi.

Ubvur Uburhu aka atsenge Ututu Utsutson ri itsi ubvur Ututu

Awu Uburhu uner itser Uyesu unga atsenge ubvur uwure ru Ututu uwerhi itsernga uwuruwi aka awu ru Ukirit. Abɔɔ age Uburhu atseng ubvur ha ru Umakidoniya, ri ivangye unga aka awe ru udi uku uzi Unikaforhi ru Uakaya ra amek aki 65 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Ri inggbaashia Uburhu ayituwe Ututu ikpū amenke aka amēē anggbaashi abika adɔsa awe ra ake, akirake aka awuweke akarhārḥā nggu ikpū amenke abi Ukirit aka awe ra ake. Adzowe itsūwā ru Ututu ri itsi udiḱpi unga aka imesuwe ikikōng abika adɔsa. Ri imimasha, Uburhu adzowe itsūwā ru unga ri itsi ikpū ibibekye iki imēē abika adɔsa abek ra ake.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-4)

Anggbaashi ra abika adɔsa (1.5-16)

Itser iyi ikikōng abika adɔsa (2.1-15)

Imesa nu igbiir ato (3.1-11)

Imimasha (3.12-15)

¹ Idzeku Uburhu ugārḥā Unum nu ungwē itser Uyesu Ukiristo. Aseng umum na adena umum ifituwe abi imangmang ru Unum aka aseng ni idarh umbɔ ahweng idzidzerhaye iki ikū izi idɔsu Unum,

² ngge iki isei ri ifosa iyi urhe uwu ugbagbaa. Unum uwuruwi aka asi igberangwī, aka abemuwa umen urhe ha na adərha angwē ivang.

³ Ri ivanga uku kpengkpeng Unum akū idzidzerhanga adzeka ri irhirhang ri idzowe isarhe, iyiriye umbɔ aka adzaa ru umum age umum idūwā ri itsitsu Unum uwuku ufərḥ umen.

⁴ Ubvur uwure uzi ru Ututu ungwēmum uwu idzidzerhe ri imangmang. Imimuta nu ididɔər idzeku Unum Ute nu Ukiristo Uyesu Uwuku Ufərḥ umen.

Itser Ututu ru Ukirit

⁵ Umum ibɔra ungo ru Ukirit ru ungo umashuwe itserye iki ibɔr nu useng anggbaashi ri ikikōng abika adɔsa ru uben utepa, ru nyaka umum iki itsuka ungo.

⁶ Awu ufang unggbaashi awu unerwi aka ashia ru uvau, awe ru utserha unying ukpekū, uwuruwi angwēnga aka awe ru imangmang ru Uyesu na asi iwembɔ abi ishera amen use ida igū arherhe.

⁷ Unggbaashi ri ikikōng abika adɔsa adzeu aner Unum na awu ufang unga ishia ru uvau ru uben unera, asi iwea uner iberi itsi use afərḥi igū avəm, asi idzowuka itsinga ra ade, use uner itsoo, use uner ikponu uhwek.

⁸ Nu ngge iki iwe rimi awu ufang unga awu uner uwuku uyei atsen, unerwi aka abemu iyiki ize, uwuku ukpəm itsinga, uwuku urhurhika, uwuku usar na adɔər.

⁹ Arherhu-Num awu idzidzerhe, awu ufang unga akpəm Arherhu-Num akarhārḥā uku kpengkpeng ru nyaka umbɔ aka amesuwe. Ngge itsu unga afituwe abɔɔ abika adɔsi imesa ha na adeyiwe igbigba abika akpəna ngge.

¹⁰ Ubinkutsu abika asoyi amen awu arherhe, abi arherhe aka atārḥā nu abika arhurhem, undzumunga ru ukpui abi Uyahuda abika adɔsu ikpem usorhe.

¹¹ Awu ufang umbō atserha umbō anukutata, ubinkutsu umbō asoyi amēn aya anera arherhe nggu imesa iye iki isi imēnge umbō amesuwe ri ibee iwu ru uhwek.

¹² Uko nggaa uwuku umesuwe umbō agor age, <<Abi Ukarita uben ivang awu abi igberangwī, ijue iyiki ibewe, abi igherha abika akponi ighabin urherhe.>>

¹³ Ideka iyerē iwu idzidzerhe. Nggee, utserha umbō akarhārā, ngge itsū umbō awuri imangmang iyi idzidzerhe.

¹⁴ Umbō awuri inekukumbō ikpeto ra atsutson akatārā abi Uyahuda nu idosi ikpem abirabē aka akpēmbo idzidzerhe.

¹⁵ Ra abika asar, abina kishoo awu asarsatake, bōr ra abirabē aka asi isarmbō na ashimbō ri imangmang, ubin usi isarkpō. Idzidzerhe, iferhkombō iyiki ihweng iyiki ize nu iyiki ibewe iki ikpengge.

¹⁶ Agor age umbō ahwengmbō Unum, bōr ri itsermbō atseyimbō unga. Umbō awu abin ishī, abika akpē ididōsa, asi idēē atōmbō itser iyiki ize.

2

Ubin uku uwe ufang umbō amesuwe anera

¹ Bōr ungo, awu ufang ungo umesuwe ubin uku uwe uku kpengkpeng ri imesa iyi idzidzerhe.

² Umesuwe akakū akatsak umbō angwēdzēn nggu atsimbō, amē iyei imor, akpōm atsimbō, na adēē aker ri imangmang, na awe ru ibibema nu ibibima akarhārā.

³ Rimi hā, umesuwe akakū akatserh umbō ase iseye iki idzowe imor ru Unum, asi inyatumbō inyar, use anyanga atsimbō adzowe ra ade, bōr amesuwe abin aka aze.

⁴ Umbō amesuwe akatserh abika awe ru iker umbō abema atsakmbō nu angwēmbō,

⁵ na awe abika akpōm atsimbō na asar, abika atō itser ra aya, abika awu ra amēn, abika adōsa arherhe atsakmbō, ngge itsū anera asi irhenumbō Arherhu-Num.

⁶ Rimi hā, ufutuwe awēdzēm umbō akpōm atsimbō.

⁷ Ru uben ubin ukorhu ubinkpi uku ideyiwe umbō itser iyiki ize. Ungwēdzēn nu utsu amēnngo

⁸ nu urherhe irhēm iyi idzidzerhe ri imesango anera aka asi idēē acayimbō. Ukorha akere ngge itsu abika akpē ungo ama agū atsa ubinkutsu umbō asi ikpombō iyiki ibeweye umbō aka irherhe ra atsimen.

⁹ Umesuwe agārā umbō adōsa arherhe ateyimbō ru uben ubin, na atsu umbō agūiben. Niba awembō ru uning nggu umbō,

¹⁰ niba aveumbō iveu ra aya ateyimbō, bōr adeyiwe atsimbō ri idzidzerhe ra abina kishoo. Ikorhe rimi hā ngge itsu imesa iyerē iyi Unum Uwuku Ufōrh umen iwe ru izama ru uben utsindā.

¹¹ Imimutu Unum iyiki ikū iffōrh iki idzekangge ra anera kishoo.

¹² Imesuwa umen iye umen igor uge <<Īī>> ri ikpona abin upfung nu ikorha abinke Unum aka asi ibemunga. Imesuwa umen iye umen igor uge <<Īī>> ri ibibek ri ikpōm atsimen, iwe abika arhurhika, ni ibek ru nyaka Unum aka abee umen ibek ru upfung ukpu irherē.

¹³ Umen ikorhe rimi ri idzeu ifosa iyi Unum aka atsuke idorh, ngge iwu ibiba ikpikpoi iyi nggaa Unummen nu Uwuku Ufōrh, Uyesu Ukiristo.

¹⁴ Unga adzowe itsinga na afai na afɔna umɛn ri kishoo iyiki ibewemɛn na asare anerabɛ aka awu abinga, abika atsu amɛn atɔ itser iyiki ize.

¹⁵ Umesuwe abin akɛrɛ. Ufituwe nu utserhe nggu ijee kishoo. Niba uneke unera akwɛɛrka ungo.

3

Ikorhe ubin uku uze

¹ Uyituwe anera umbɔ adɔsa arherhe abi ijee, na agbisha adzɛu itɔ ubɛn itser iyiki ize.

² Niba arherhumbɔ arherhe urhena ri itsi ubɛn unera, asei uku ughwɔɔw, awe abika adɔɔr na arherhe atsimbɔ ra anera kishoo.

³ Isha umɛn iwu aguge, iwemɛn ru ida idɔsa arherhe, abina akɔɔ aka arhem umɛn. Ni iwe agārḥā ri ikpona ru ikpū abina arherhe ru upfung. Ibibekmɛn iwu ibewe nu unyɛɛ, abɔɔ akpɛmbɔ umɛn nu umɛn ikpɛmɛn abɔɔ.

⁴ Bɔr ivangyɛ inna nu ibibemu Unum Uwuku Ufɔrh umɛn iki idzeka,

⁵ unga afɔrh umɛn, isi iwengge ubin ukpuku urhurhika umɛn iki ikorhe, bɔr awu atorhnga atsu. Unga afɔrh umɛn ru ubok Ipfu Isarsatangge aka asorh arhimɛn, na adzaa umɛn urhe uwuku ufa.

⁶ Unum awupuwa Ipfu Isarsatangge ru umɛn izūwā ru ubok Uyesu Ukiristo Uwuku Ufɔrh umɛn.

⁷ Unga anyanga umɛn iwu abika arhika ru ubok imimutanga, ngge itsú umɛn iwe abi ukam urhe uwu ugbagbaa umɛn iki ifosa.

⁸ Akɛrɛ ha awu arherhe idzidzerhe. Umum ibee ungo udɛɛ uker ra abin hā, ngge itsú abirabɛ aka uwe ru imangmang ru Unum adzowe atsimbɔ ri itɔ itser iyiki ize. Abin hā awu azeze na awu ru ugarh ru ubɛn unera.

⁹ Bɔr niba utsɔ́ uning uwu ibɛm nu uning anang atokamɛn nu uning aki Ikpem abi Uyahuda, ubinkutsu ashike ru ugarh na asi íyikuke unera.

¹⁰ Ugbiite ato uner uning idiki unying nu ide uvaa. Akɛrɛ aba amaake, ugau itsingo nggu unga.

¹¹ Uhwɛng ugɛ ikpū uner ha aka ayapunga ru utsĩndĩ, anu ikorha arhim, unga aka atsĩmka itsinga.

Arherhe aka umumasha

¹² Kanying umum ĩba idenukū Uartima use Utikiku ru ungo, ubee udiā uba ru umum ru Unikaforhi, ubinkutsu umum iwuri isei umɔ ri ivang ighɛnga.

¹³ Ubee udiā uyike Uzena urhoya ha nu Uaforho ru utsĩndĩ nu uhwɛng ugɛ umbɔ akpombɔ ubɛn ubinkpi umbɔ aka abee.

¹⁴ Awu ufang anermɛn amesi idzowe atsimbɔ ri ikorhe abin aka aze, nggee umbɔ ama adɛɛ ayike ifer itsūwāmbɔ na niba aseimbɔ isei iyiki isheru ugarh.

¹⁵ Ubɛn unera nggu umum ighwe ungo. Ughwe abika abema umɛn ri imangmang.

Imimutu Unum ima iwe nggu umbi kishoo.

Ubvur Uburhu aka atsenge Ufirhimon Utsutson ri itsi ubvur Uburhu aka atsenge Ufirhimon

Awu Uburhu uner itser Uyesu unga atsenge ubvur uwure ru Ufirhimon ri itsi Uonisimu aka awu ugārḥū Ufirhimon. Abɔɔ age Uburhu atseng ubvur ha ri ivangye unga aka awe ru ugborzī, ugeε atseng ra amek aki 60 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Atseng ubvur uwure ngge itsú Ufirhimon agbishu isiseimbɔ nggu ugārḥānga Uonisimu, ubinkutsu Uonisimu ashɔl arherhe ri itī abɔre uteiyanga Ufirhimon. Anera akaiferhkɔ uge unga avepa ubin uteiyanga ikei.

Abinke aka awe umɔ

Ighwe (1-3)

Imangmang nu ibibema Ufirhimon (4-7)

Ishishḥrḥā ri itsi Uonisimu (8-22)

Imimasha (23-25)

¹ Ubvur uwire udzeku umum Uburhu, uner ugborzī ubinkutsu umum idūwā ri itsi Ukiristo Uyesu, nu ungwēmen Utimoti. Umen itsenge ubvur uwure ru Ufirhimon uze uwerhamen nu undɔka itsermen,

² nu Uafiya unapumen, nu Uarkibu uwuku utēwā ru udūwā nggu umen nu ikikɔng abika adɔsa aki ikɔng ri iyango.

³ Unum Ute nu Uteijeemen Uyesu Ukiristo ama adzaa umbi imimuta nu ididɔr.

Uwεε nu ifen-Num

⁴ Uben ivang umum ifena-Num ru umbi, umum itar uwεε ru Unum,

⁵ ubinkutsu umum igū isarhe imangmango ru Utejee Uyesu nu ibibemango ru kishoo asarkasar.

⁶ Umum ifen-Num ungo uma udēε ugashi imangmango, ngge itsú undzumu ihwihwengmbi ra abin aka aze kishoo aka awe akimen ri idɔsu Ukiristo.

⁷ A ungwēmen ibibemango iki idzaangge umum anggɔm akarḥārḥā nu ififita, ubinkutsu ungo uku utenukɔ amen abika adɔsa.

Uburhu ashḥrḥū Ufirhimon ri itsi Uonisimu

⁸ Nu ngge iki iwu uge Ukiristo adzaanga umum ijee umum itsu ungo ukorhu ubinkpi uku imēε ungo ukorhe,

⁹ bɔr ibibemamun ru ungo itsu umum ibee ishḥrḥā ungo. Umum Uburhu iki iwu ukukū, ikei icere umum iki iwu ru ugborzī ri itsi imangmangmun ru Ukiristo Uyesu.

¹⁰ Umum ishḥrḥā ungo ri itsi ungwēmum Uonisimu, uwuruwi aka adzipa awu ungwēmum ri imangmang ri ivangye umum iki iwu ri inyāwā.

¹¹ Ri inggbaashia unga ashia ru ugarh ru ungo, bɔr icere unga awu ru ugarh ru ungo nu umum.

¹² Umum idene unga abvui aba ru ungo, uwuruwi umum iki ibema akarḥārḥā.

¹³ Umum ibee iden unga nggu umum ru unga anyangu ugarhngo ayika umum ivangye umum iki iwe ri inyāwā ubinkutsu ri idūwū Isarhe Iyiki Ize.

¹⁴ Bər umum isi ibeemum ikorhu ubinkpi ungo uku usi ibemungo, ngge itsú iyiki izeye ungo uku ikorhe awu ungo ubee ikorhe asi iwea umum itsu ungo.

¹⁵ Ungaa ahweng use ibibəre Uonisimu ru ungo ivanga ukunjiir ngge itsú ungo ubvui uyei unga ugbagbaa?

¹⁶ Asi ibvui awea ugārḥā ukpekū, bər awuri inanga ugārḥā, awuri iwe ru nyaku uze ungwēmbi. Umum ibema unga, bər ungo uwuri ibema unga unango umum ru nyaku ugārḥā nu unerwi aka awe ru imangmang ru Uteijee.

¹⁷ Nggee ungo uba unyanga umum iwemum uwerhitser, uyei Uonisimu ru nyaka ungo uku iyei umum.

¹⁸ Unga aba ashəyinga ungo use angwēē uverhngo, uvarhe kishoo ri itsimum.

¹⁹ Umum, Uburhu, itseng itseng iyere ru ubokmum. Umum ibvui ifasamum ungo, umum iyituwa ungo uge umum idəsa ungo uverh urhengo.

²⁰ A ungwēmən, umum ibee ungo ukorha akere ubinkutsu umən kishoo idəsu Uteijee. Utena amənmum ru Ukiristo.

²¹ Umum itsenga ungo ubinkutsu umum ihweng ungo ikorhungo ubinkpi umum iki igər ungo. Idzidzerhe umum ihweng ungo ikorhe unango ubinkpi umum iki igər.

²² Ubina unying uku utoma ikēi, kabəə uma ugbishuwa ubā umum iki iba itsī, ubinkutsu umum ifosa uge ri ifən-Nummbi, Unum awuri ikū umum ibvui ibamum ru umbi.

Imimashi ighwe

²³ Uabafara uwuruwi aka awe ru ugborzī nggu umum ri idəsu Ukiristo Uyesu, aghwe ungo.

²⁴ Umarku, nu Uaristaku, nu Udimā, nu Irehuka abirabə aka awe awerhi itsermum, ikēi aghwe ungo.

²⁵ Imimuta iyi Uteijee Uyesu Ukiristo iwe nggu umbi.

Ubvur umbə aka atsenge abi Uibrani Utsutson ri itsi ubvur Uibrani

Anasi ihwengmbə unerwi aka atseng ubvur uwurɛ. Anera akaiferhkə ugə aka atsengmbə ubvur uwurɛ ri Iya-Num ru Urusharhima idərhi isipa ra amək aki 70 udzur ru unumkpɪ umbə aka amar Uyesu.

Atseng ubvur ha ri ivangyɛ abika adəsa abəə, abi Uyahuda, aka atirhi ikorhe ikpū amən rakə ugɛɛ ani irhəm umbə ugɛ umbə abəre imangmangmbə. Idɛɛ iwengge ugɛ abika adəsa ha awe ru uver. Atseng ubvur uwurɛ afituwe ikpū aner abɛɛ.

Ubvur uwurɛ udɛyiwe ugɛ igəng nu ijee Uyesu inangngge iyi ipfu itser-Num, nu Umusa, nu abika asəm Arherhu-Num, nu Akagəng Abika Adzowe Idem-Num uwu ibibemuwe iyiki igbe. Itser ififərhyɛ Unum aka atsu ngge itsuifer ru ubok akpe Uyesu ngge iwu udɪ ififərɪh ha Unum aka agbisha udzur ri inggbaashia. Idzowe idem-Num nu ɪzūwā iyi ibibemuwe iyiki igbe kishoo iwe nyaka ri itsi akpe Uyesu. Awu ru ubok ibiba Uyesu umbə aka adzowe ibibemuwe iyiki ifa, iyiriye iki iwu iyiki izea. Ri imimasha, ubvur ha ikɛi ufituwe imangmang abika adəsa nggu iker akarhārḥā ru nyaku nggaa abi imangmang aka akorhe ru utsutson abi Uisairiha.

Abinkɛ aka awe umə

Uyesu adɛyiwe iwiwe Unum (1.1-3)

Uyesu ananga ipfu itser-Num (1.4–2.18)

Uyesu ananga abika asəm Arherhu-Num (3.1–4.13)

Itser iyiki idzowe idem-Num iyi Uyesu inangge iyi Uharuna (4.14–7.28)

Ibibemuwe iyiki ifa inangge iyiki igbe (8.1–10.18)

Ugar imangmang (10.19–12.29)

Imimasha (13.1-25)

Ungwēwi aka ananga ipfu itser-Num

¹ Isha, Unum arherhe arherhe nggu atokamən ra angwī abika asəm Arherhu-Num ri ivanga irhɛirhɛ ra atsindīā arherhe.

² Bər ri ivang iyiki imimasha iyɛɛ unga arherhuwa umən arherhe ra angwī Ungwēnga. Unga aka atsū unga awe uner ukam abina kishoo. Ru ubok ungwē hā Unum aka amunu upfunga ikɛi.

³ Ungwē hā unga adɛyiwe irhirhang Unum na awe uzirhzi Unum, na awu icaica nggu unga. Unga akpəm abina kishoo ra arherhanga aki ijee. Unga aka amaa igbishu utsindī uwuku usorhe arhim, unga aseisa ru ubok ugḥa Uwuku Ugonga ra afā.

⁴ Nggee unga ananga ipfu itser-Num, rimi hā, itsokyɛ umbə aka adzowe unga inangke ikimbə.

⁵ Awu ipfu itser-Num iyikisong Unum aka ayisa ngge agɛ,
<<Ungo uwu Ungwēmum,

irherɛ umum iwu Utengo?>>*

Use ikɛi unga agər ngge agɛ,

<<Umun iwuri iwu Utenga

nu unga awu ungwēmum?>>

⁶ Nu ikɛi, ivangyɛ Unum aka akū ukā ungwēnga aba ru upfung, unga agər agɛ,

* 1:5 Āka anyā ikɛi: Amb 2.7.

<<Uneke kishoo ípfu itser-Num idzowe unga igǝng.>>†

7 Arherhi ípfu itser-Num, unga agǝr agǝ,

<<Unga atsu ípfu itsernga ngge iwe ru nyaku ugba,
na atsu umbǝ awe ru nyaki ikonrha
ri itserye umbǝ aki itǝwe unga.>>‡

8 Bǝr ru Ungwēnga unga agǝr agǝ,

<<A Unum, Iyerhango iwuri iwu ugbagbaa,
nu ungo uwuri ikū igbong iyiki igha Iyerhango
ukū ugha Iyerhe idzidzerhe.

9 Ungu uku ubemu uben irhirhika nu ukpǝ uben iki ibewe,
nggee, Unumngo aka atsu ungo unango awerhango
ri idzukuwa ungo atsei anggǝm.>>§

10 Ikei unga agǝr agǝ,

<<Utirhi ri inggbaashia, A Utejee,
awu ungo udzin atarh idzin abī,
nu afā awu itser abokngo.

11 Umbǝ awuri itsīme ake,

bǝr ungo uwuri iwe umǝ uben ivang.

Umbǝ awuri ishaka ugǝǝ atorho aka agbe.

12 Ungu uwuri ifeta ake ugǝǝ atorho,

awuri ifara ake ru nyaka umbǝ iki ifaru untama.

Bǝr ungo uwe ru nyaka ungo uku uwe,

nu imǝkngo isi ímaangge.>>*

13 Ípfu itser-Num iyikisong Unum aka agǝr ngge agǝ,

<<Úsei nu ubok ughamum

utseku umum iki itsu anggamtsakngo

awe ubin uku utsorhe andaidakngo?>>†

14 Bǝr ípfu itser-Num kishoo akpurha awu awe itser Unum aka adene ngge
iyike abirabe aka igha ukam ififǝrh.

2

Igbīir ato ri ingwē amēnmen

1 Ri itsi akere ha awu ufang umen ingwēdzēn ni ingwē amēnmen ra abinke
umēn iki igū, utsur abin akǝ atsu umēn iyapumēn.

2 Isarheye umbǝ aka adzaa umen ra angwī ípfu itser-Num idēē ikerngge, nu
uben uwuku uzharhuwe ngge use asi idǝsunga ngge, akpo ufaikpi uku umēē.

3 Ngge iba iwe rimi, umen ikorhi iguse ni ishǝr umen iba isi ingwēmen
amēnmen ru nggaa ififǝrh ha umen iki igū? Ififǝrh iyere, Utejee nibikanga
agbaashia adūwā ngge, abirabe aka agū ngge agǝr umen agǝ iwu idzidzerhe.

4 Unum ikei atomuwe ngge ideka ra atsar nu abin igbigba nu idzeu nu
ízūwā iyi Ípfu Isarsatangge unga aka agasha ru nyaka unga aka abee.

Uyesu awu udzumu uner

5 Upfung ukpuku uba, ukpurukpi umen iki irherhe ri itsi ukpǝ, Unum asi
ítsu ípfu itser-Num agha iyerhakupǝ.

6 Bǝr anang akǝ aweke uner uwǝ aka adzowe ideka ri itseng Arherhu-
Num agǝ,

<<Anera awu use ungo uku utsu umbǝ ri iferhkǝngo,

† 1:6 Āka anyā ikei: 2Usm 7.14; 1Ats 17.13. ‡ 1:7 Āka anyā ikei: Amb 104.4. § 1:9 Āka anyā ikei:

Amb 45.6, 7. * 1:12 Āka anyā ikei: Amb 102.25-27. † 1:13 Āka anyā ikei: Amb 110.1.

aweƙaci anera awu use ungo uku udzɛu umbɔ rimi?

7 Ungo utsu umbɔ awe abirabɛ ɪpfu itser-Num inangngge umbɔ ri ivanga ukunjiir.

Ungo ukare umbɔ ikpikpoi nu imor,

8 nu utsuke uben ubin ra andaidakmbɔ.>>*

Ivangyɛ Unum aka itsuke abina kishoo ra andaidakmbɔ, unga asi ɪnekuka ubin ukpɔɔ uku usi iwekpɔ ri ijeembɔ. Bɔr icɛɛ umɛn isi inyɔ̃mɛn uben ubin uwekpɔ ri ijeembɔ.

9 Bɔr umɛn inyɔ̃mɛn Uyesu uwuruwi umbɔ aka atsu ɪpfu itser-Num inangngge unga ri ivanga ukunjiir. Icɛɛ umbɔ aka akare unga ikpikpoi nu imor ubinkutsu unga ahwa uver akpe, ngge itsú unga ru ubok imimutu Unum unga akpe ri iyike uben unera.

10 Unum unga amuna abina kishoo, abina kishoo awu akinga. Imɛ̃ngge unga akú anera arhɛrhe aba ru umbɔ agasha ri ikpikpoinga. Unga akorha akɛɛ ri itsu Uyesu awe undzumunga ri ihwa ayetnum na adarh umbɔ azí ri ififɔrh.

11 Uwuku utsu anera awu asarsatambɔ nggu abirabɛ aka atsu umbɔ asar, Utɛmbɔ awu unying. Nggee Uyesu asi igúá atsa iyisa umbɔ agɛ, <<Umbi awu angwɛmɛn nu anapumɛn.>>

12 Unga agɔr agɛ,

<<Umum iwuri idúwú itsokngo ra angwɛmɛn nu anapumɛn,
ra asu ikikɔng anerngo
umum iwuri itsú ubom ukpuku ukpoi ungo.>>†

13 Na agɛ,

<<Umum iwuri itsu imangmangmum ru unga.>>‡

Ikei unga agɔr agɛ,

<<Umum uwi nggu anerabɛ Unum aka adzaa umum.>>§

14 Iki iwe ugɛ abi ha awe ru ijuɛ nggu adzirh, unga awe ubina unying nggu umbɔ ri iyor, ngge itsú unga ru ubok akpenga, awuri atsíme Undenggú, uwuruwi aka akpɔm ijee akpe.

15 Na awuri ifɔnuka abirabɛ iwei akpe iki itsu umbɔ igárhã ru kishoo ibibɛkmbɔ.

16 Awu idzidzɛrhe ugɛ unga asi ibanga iyike ɪpfu itser-Num, bɔr ayike anang Uibrahim.

17 Ngge itsu awu ufang unga awe ru nyaka angwɛmbɔ nu anapumbɔ ra atsíndiã kishoo, ngge itsú unga awu Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num uwuku utáitser Unum nggu idzidzɛrhe nu atorh, na awe idɛm iyiki itsúwe arhim anera.

18 Unga imɛ̃ iyike kishoo abirabɛ umbɔ aka avira umbɔ, ubinkutsu unga nibikanga ahwaa ayetnum ri ivang iviviranga.

3

Uyesu ananga Umusa

1 Nggee, asarkasar angwɛmɛn nu anapumɛn, abirabɛ umɛn iki iwu awɛrhe ru ubok iyiyisa iyi Unum, aka atsu ifɛrhkɔmbi ru Uyesu, uwuruwi umɛn iki ɪdekuwe ugɛ unga awu nggaa uner itser Unum na awu Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num.

2 Unga akorhunga kishoo abinkɛ uwuku usɛng unga aka abee unga akorhe, ru nyaku Umusa aka akorhe abinkɛ aka amɛ̃ unga akorhe ri iyike abi Unum.

* 2:8 Àka anyã ikei: Amb 8.4-6. † 2:12 Àka anyã ikei: Amb 22.22. ‡ 2:13 Àka anyã ikei: Uish 8.17.

§ 2:13 Àka anyã ikei: Uish 8.18.

³ Uyesu amēē ikpo nggaa imor ananga Umusa, ru nyaku uner uwuku udzin iya aka awe ru imor ananga iya ha.

⁴ Uben iya awu unera adzin ike, bər Unum unga adzin uben ubin.

⁵ Umusa akorhe abinke aka amēē ugārḥā akorhe ri iyike abi Unum, ri adzowe ideka ra abinke Unum aka irherhe unuma.

⁶ Bər Ukiristo ani ikorhe uben ubinkpi uku umēē Ungwē akorhe ra abi Unum kishoo. Nu umen iwe abi Unum, umen iba ikpamen ubinkpi umen iki ifosa nggu ikeramen nu isheri iwei.

Igbiite ato abika asheri imangmang

⁷ Nggee, Ipfu Isarsatangge igər iḡe, <<Irherē, umbi aba agūmbi urhem Unum,

⁸ āka niba awembi abi ikertsi ru nyaka atokambi aka akorhe ri ivang isoyi amēn hā, ri ivang iviviri ra arhum.

⁹ Ngge ha atokambi aka avira umum, imeka isōka inaa, umbō anyāmbō ubinkpi umum iki ikorhe.

¹⁰ Ngge itsu umum igū avom nggu udan ukpəṛə ha, umum igər iḡe, <Uben ivang amēnmbō ani iyapa, na asi ihwengmbō atsindimūm.>

¹¹ Nggee umum itsu ra avomum iyirh iḡe, <Umbō asi itsīmbo ri iwi-woshamūm.> >>*

¹² Āka angwēdzēn, umbi angwēmen nu anapumen, utsur unera ru umbi awe ra amēn aka abewe akika isheri imangmang atsu unga adzipu undzingnga ru Unum uwu urhe.

¹³ Bər āka afituwe adōka uben unum, uben unumkpi umbō iki iyisa <<Irherē,>> ngge itsū unying ru umbi asi iwea uner ikertsi ri itsi irhirhem iyi arhim.

¹⁴ Umen iwu awerha nggu Ukiristo umen iba ikpommen imangmangmen iyi inggbaashia izi itsimen imimasha.

¹⁵ Ru nyaka ngge iki igər uḡe, <<Irherē, umbi aba agūmbi urhem Unum,

āka niba awembi abi ikertsi ru nyaka atokambi aka akorhe ri ivang isoyi amēn hā.>>†

¹⁶ Awu umbō ungamo agū urhem Unum na asoyi amēn? Asi iwea umbō ha kishoo Umusa aka akūna umbō adzek ra abi Umasar?

¹⁷ Awu nggu umbō ungamo unga aka agū avom imeka isōka inaa? Asi iwea nggu abika akorha arhim, ayormbō aka akpe ra arhum?

¹⁸ Awu umbō ungamo Unum aka ayirh uyirh uḡe umbō asi itsīmbo ri iwiwoshanga? Asi iwea umbō abika akpē ididosa?

¹⁹ Nggee umen inyāmen umbō asi idēē atsīmbo, ubinkutsu ida imangmangmbō itsu.

4

Ivang iwiwosha aner Unum

¹ Nggee, ngge iki iwe uḡe ibibemuwe ivang iwiwosha iki idēēngge iba itsi icere, umen ingwēdzēn utsur uwō ru umbi asi ikpoa itsitsi ru ngge.

² Umen iki iḡūmen Isarhe Iyiki Ize umbō aka adzaa umen, ru nyaka umbō aka agū, bər isarhe ha umbō aka agū ishingge ru ugarh ru umbō, ubinkutsu, umbō asi iyēmbō ngge nggu imangmang ru nyaka abika adōsa.

* 3:11 Āka anyā ikei: Amb 95.7-11. † 3:15 Āka anyā ikei: Amb 95.7,8.

³ Umən iki iwe ru imangmang umən itsī iwiwosha ha, ru nyaku Unum aka agər age,
<<Nggee unum iki itsu ngge nu uyirh nggu avəmmum İge,

<Umbə asi itsĩmbə ri iwiwoshamum.> >>*

Nu ngge iki iwe uge unga amaa itsernga udzur ri ivangye unga aka amunu upfunga.

⁴ Itsəng Arherhu-Num irherha arherhe ri itsi unuma utəva ige, <<Ru unum ukpu utəva Unum aka awosha ri itsernga kishoo.>>†

⁵ Bər ru ubvur ha Unum arherhe age, <<Umbə asi itsĩmbə anang iwiwoshamum.>>

⁶ Inang iwengge uge abəw awuri itsĩmbə iwiwosha ha, bər abirabə aka agbaashia agū Isarhe İyiki Ize ha asi itsĩmbə, ubinkutsu, ida idəsumbə itsu.

⁷ Nggee Unum ikei abvui atsu unum ukpəw, ayisa age, <<Irherə.>> Unga arherha akere ra angwī Udauda ri ivangye imeka irheirhe iki itəng, age,
<<Irherə umbi aba agūmbi urhəmmum,

əka niba awembı abi ikertsi.>>‡

⁸ Ujoshuwa asi idē adzowuka umbə iwiwosha, ngge itsu Unum arherha arherhe ri itsi unum ukpəw uku iba.

⁹ Nggee, unum ukpuku uwosha ra aner Unum una uwe umə ru nyaku Unum aka awosha ru unum ukpu utəva.

¹⁰ Uben unerwi aka atsi ri iwiwoshu Unum unga akpowe itsinga iwiwosha ri itsernga, ru nyaku Unum aka akorhe ri iyinga.

¹¹ Nggee, awu ufang umən ikorhu uben ubinkpi umən iki idē ikorhe ri ikpo itsi ri iwiwosha ha, ngge itsu anera niba atsi mbə ri itsi ida ididəsa ru nyaka abi Uisrairha aka akorhe.

¹² Uben arherhakə Unum aka arherhe, aweke ru urhe nu iker. Agha anangke uben ikon ikider iyi angwīa avaa. Ngge idē izharhe igashuwe ipfu nu urhe, ikei agau icim nggu apfupfu. Adē ahwengke uben iferhkə nu amen anera.

¹³ Ubin ushikpə ra abinke aka amuna kishoo aka awək ru Unum. Abina kishoo awu ukupē asunga. Awu ufang umən iki ivarhuwe unga abinke umən iki ikorhe kishoo.

Uyesu Ukugəng Uwuku Udzowe

Idəm-Num

¹⁴ Iki iwe uge umən iwemən ru ukugəng ra Ukugəng Uwuku Udzowe Idəm-Num aka atsiā ra afā, Uyesu Ungwē Unum, nggee umən ikpəm imangmangmen iker.

¹⁵ Umən isi iwemən ru Ukugəng Uwuku Udzowe Idəm-Num aka asi igūa atorh ru ida ikermən, bər umən iwemən ru uwə uwuruwi umbə aka avira unga ra atsi dīā kishoo, ru nyaka umbə aka avira umən, bər unga ashia ra arhim.

¹⁶ Nggee umən İba nggu ikeramən ru Unum uwuruwi aka awe ru inna, ngge itsu umən iyei atorh nu umata ukpuku uyika umən ri ivang iyiki ibibee.

5

¹ Aka isaka asəng uben Ukugəng Uwuku Udzowe Idəm-Num ra akatsak na atsu unga awe asumbə ri itser-Num, unga awuri iyeruwe izūwā nu idzowe idəm-Num ri itsi arhim.

² Unga idē angwēdzən nggu abika asheri ihwihwəng abika ayapa, ubinkutsu unga awea ru ida iker iganga.

* 4:3 Āka anyā ikei: Amb 95.11. † 4:4 Āka anyā ikei: Ing 2.2. ‡ 4:7 Āka anyā ikei: Amb 95.7,8.

³ Akere ha atsu awu ufang unga adzowe idem-Num ra arhimnga, nu arhim anera ikei.

⁴ Unera asi ideē asenga itsinga ri imor iyere, bor awu Unum ukpekū awuri ideē aseng unga, ru nyaka unga aka aseng Uharuna.

⁵ Rimi hā ikei Ukiristo asi ibeeka itsinga ikpikpoi iyiki iwe Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num. Bor awu Unum agor unga age,
<<Ungo uwu ungewēmum,

irhere umum iwu Utengo.>>*

⁶ Unga abvui arherhe ra anang akoo age,
<<Ungo uwu uner uwuku udzowe idem-Num uwu ugbagbaa,
ri itō itser iyi Unum ru nyaku Umarhkizadak.>>†

⁷ Ri ivang Uyesu aka awe ri iyor ru upfung, unga afen-Num nggu iciu akpe atsotsorake nu anyi, afen uwuruwi aka amēē iforhe unga ra akpe, agūmbō unga ubinkutsu unga awu uner uwuku udōsu Unum na adzowe unga imor.

⁸ Unga awu Ungwē Unum, bor unga amesi ididōsa ru utsindī ayetnumke unga aka ahwa,

⁹ unga aka amaa ihwa ayetnumnga kishoo, umbō atsu unga awe utsindī ififorh iyi ugbagbaa ru kishoo abika adōsa unga.

¹⁰ Unum atsu unga awe Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num ri itō itser iyi Unum ru nyaku Umarhkizadak.

Igbir ato ri idzipu undzing ri imangmang

¹¹ Umēn iwe ra abin arherhe umēn iki irherhe ra akere ha, bor aghong umēn iki ideyiwa umbi agbena, ubinkutsu, umbi asi iferhūmbi idzursu.

¹² Icere imēngge umbi awe abika umumesuwe, bor utseku icere umbi abee unera abvui amesuwu umbi angwērā abina akoo ra Arherhu-Num. Umbi abee abē, ubinkutsu, umbi asi ideē aghambi ubingha akakū!

¹³ Uben uwuruwi abē aka awe ubinghanga awu irheng ungwē, asi ihwēnga imesa iyiki irhika.

¹⁴ Bor ubingha akakū uwu ukerketakpō. Akakū hā adēē asengmbō iyiki ize ri iyiki ibewe, ubinkutsu umbō uben unum ani ikū ihwihwēngmbō iyiki irhika.

6

¹ Nggee, umēn itsu amēnmēn ri iwe akakū, asi iwea irherha arherhe ri itsi abinke umēn iki imesa ri itsi Ukiristo ri inggbaashia ukpekū, akirake aka awu atar idzin aki imangmangmēn. Ake awu idzidzipa ri ifere iki ikū umēn izi ra akpe ni iwe ru imangmang ru Unum,

² arherhi imesa iyi ubōtisima, nu itsorhuwe abok, nu isisok ra akpe, nu itsu uvau iyi ugbagbaa.

³ Imēngge umēn iwe akakū, Unum aba abemunga.

⁴ Abirabe aka anyāmbō irhirhang iyi idzidzerhe Unum na aka abanga agūmbō izūwānga, abirabe aka akpombō iwu awerhu uzārā Ipfu Isarsa-tange,

⁵ na aka abangumbō ize Arherhu-Num nu ijee ivangye uku iba unuma,

⁶ na abvui adzipu undzingmbō ru Unum, isi ideē iwengge uge umbō abvui akū umbō adzipa aba ru Unum. Akere awu idzidzerhe, ubinkutsu iwu uge umbō aka abvui anyapuwe Ungwē Unum na adzowe unga atsa ra awiya.

* 5:5 Āka anyā ikei: Amb 2.7. † 5:6 Āka anyā ikei: Amb 110.4.

⁷ Abĩke aki ihwa inai uben unum ngge idoi nu ake aka isaka amərke abin aka awe ru ugarh ra abirabe iki ikau ake, abĩ hā rakō iki iyei idorh Unum.

⁸ Bər abĩ aka amər ididāk nu undzi, ashike ru ugarh nukpō. Abĩ hā Unum aka ayoka itsu ake ikponum. Ri imimaa ikei awuri ikpĩwe ake.

⁹ Umbi awerhamen umen iki ibema akarhārā, umen irherhumen rimi hā, bər umen iwemen ri ikeramen uge umbi awe ru udĩ uku uze, udĩ hā uwu ukpu ififorh.

¹⁰ Unum asi iwea ri ida irhirhika, unga asi iyiruka itsermbi nu ibibemaye umbi aka adeyiwe unga ri iyiyikeye umbi aka akorhuwe abika adōsa, ru nyaka umbi aki ikorhe.

¹¹ Umen ibee uben unera ru umbi atsu asunga ri ideyiwe ikikorhe ha azĩ atsĩ imimasha, ngge itsũ umbi akpo ubinkpi umbi aka afosa.

¹² Umen isi ibeemen umbi awe ru igherha, bər āka akorhe ru nyaka abirabe aka iyei ubinkpi Unum aka abemuwe ru ubok imangmang nu ibibimambō.

Itsuiƿer ibibemuwe-Num

¹³ Ivangye Unum aka abemuwe Uibrahim, uwōō aka ananga Unum ashia, nggee unga ayirh nggu itsinga,

¹⁴ age, <<Awu idzidzerhe umum iwuri itsuka ungo idorh, umum iwuri itsu unangngo uwe urherhe.>>*

¹⁵ Mōce Uibrahim aka abima adzeu, ayēisa ubinkpi Unum aka abemuwe unga.

¹⁶ Anera aka isaka ayirh ri itsok unerwi aka ananga umbō, uyirh ha udeyiwe uge arherhanga awu idzidzerhe na akenke uben uning.

¹⁷ Unum abee ideyiwe ukupēē ra abirabe aka awe abi ukam ra abinke unga aka abemuwe uge abinke unga aka abee ikorhe asi ifaruke. Nggee unga atsafer nggu uyirh.

¹⁸ Ibibemuwe nu uyirh ha asi ifaruke, ubinkutsu, Unum asi idēē agberangwĩ. Unum atsu ibibemuwe nu uyirh ha ngge itsũ umen abirabe iki itĩ izĩ ru unga akaa umen, umen idēē ikpōmmen ifosaye umbō aka atsu ra asumen na adzaa umen iffita akarhārā.

¹⁹ Umen iwe ru ifosa iyerē ngge iwe ubinkpi uku ukpōm urhemēn, ake ashike ni iwei nggu icicang. Ake anu itsĩrhā ru unōrkang andzing urhaburhe anangke aka asar anangke ananga kishoo,

²⁰ anangke Uyesu aka agbaashia azĩ ri itsimen. Unga awu Ukugōng Uwuku Udzowe Idem-Num uwu ugbagbaa ri itō itser iyi Unum ru nyaka Umarhkizadak.

7

Umarhkizadak uwuku udzowe idem-Num

¹ Umarhkizadak ha awu uyerhu Usarhim na awu uwuku udzowe idem-Num uwu Unum Uwuku Ugōnga. Agbopu Uibrahim aka adzeki iwaye unga aka atang nggu ayerhe arherhe agha inggbaashi, Umarhkizadak atsuke unga idorh.

² Uibrahim adzowe unga unying ra abina usōka ru uben abinnga. Agben Umarhkizadak awu, <<Uyerhe irhirhika.>> Ikei unga awu Uyerhe Usarhim, agbena awu, <<Uyerhe ididōr.>>

³ Asi ideyiwambō umen ubin ri itsi ute Umarhkizadak use uyanga use atokanga. Asi ideyiwambō umen unum imarnga use unum akpenga. Unga awu uwuku udzowe idem-Num uwu ugbagbaa ru nyaku Ungwē Unum.

* 6:14 Āka anyā ikei: Ing 22.17.

⁴ Àka arhi anyā ikpū imornga. Uko Uibrahim utokamen adzowuka unga unying ra abinnga usōka ra abinke unga aka akpo ri iwa!

⁵ Ri Ikpem awu ufang abi Urhawi aka awe abika adzowe idem-Num ayei ubina unying ra abina usōka ra abin aner Uisairha aka awe, nu ngge iki iwe uge umbō awu unang Uibrahim.

⁶ Umarhkizadak aka asi iwea unang Urhawi, bōr unga ayeisa ugau unying ra abina usōka ru Uibrahim, na atsukuka idorh ru Uibrahim uwuku uwe ru ibibemuwe iyi Unum.

⁷ Iicang ishingge uwuku utsuke idorh ananga uwuku uyei idorh.

⁸ Ru utsindī uwō, abi Urhawi abirabē aka ikpe ayeimbō ugau unying ra abina usōka, bōr ru utsindī uwō, Umarhkizadak uwuruwi umbō aka agōr agē unga awe nggu urhē ayei.

⁹ Urhawi nibikanga ani iyei ubina unying ra abina usōka ha, bōr adē agōrmō agē unga aka afasa ubin ukpunga ru ubok Uibrahim ivangye Uibrahim aka adzowe unying ra abina usōka ru Umarhkizadak.

¹⁰ Urhawi ana awu ri iyor Uibrahim ri ivangye Uibrahim aka adzowe unying ra abina usōka ru Umarhkizadak.

Uyesu awu ru nyaku Umarhkizadak

¹¹ Idzidzerhe, umbō aka adzowe anera Ikpem hā, adzowe umbō nggu ikpem itser iyiki idzowe idem-Num Urhawi nu unangnga aka akorhe. Anera aba adē awembō abika arhika ru ubok idzowe idem-Num urhawi nu unangnga aka akorhe, awu use utsu umbō abee uwuku udzowe idem-Num uwō aka iba, uwuruwi aka awu uner uwuku utšitser iyi Unum ru nyaka Umarhkizadak, isi iwengge ru nyaku Uharuna?

¹² Ivangye umbō aka afaruwe ikpū idzowe idem-Num, awu ufang umbō afaruwe Ikpema.

¹³ Uyesu uwuruwi umbō aka arherhe abin hā ri itsinga, asi iwea unang Urhawi, unera unying ra atokanga anasi iwea uner uwuku udzowe idem-Num.

¹⁴ Iwu idzidzerhe Uteijeemen adzeku unang Uyahuda, abirabē Umusa aka asi irherhunga uge umbō awe abika adzowe idem-Num.

¹⁵ Umbō awuri igbisha ahwengmbō ubinkpi umen iki irherhe uba uwō uwuku udzowe idem-Num ru nyaku Umarhkizadak adzekanga.

¹⁶ Asi isengmbō uner ha ri itsi ikpem atokanga, bōr iwe ri itsi urhenga uku usi idē umaamgbō.

¹⁷ Ubinkutsu umbō adzowe ideka ri itsinga ra Arherhu-Num uge, <<Ungo uwu uner uwuku udzowe idem-Num uwu ugbagbaa,

ri itō itser iyi Unum ru nyaka Umarhkizadak.>>*

¹⁸ Angēwe ikpem iyi isha ri ibanga ubinkutsu ngge ishingge ri ijee nu ugarh,

¹⁹ ubinkutsu Ikpem isi itsu anera arhikumbō. Bōr ifosa iyiki izea iki idzekangge, ru ubokngge umen iki iba ikhapa ru Unum.

²⁰ Unum atsu ngge nggu uyirh! Abika adzowe idem-Num abō asi itsimbō itser nggu uyirh.

²¹ Bōr unga awu uwuku udzowe idem-Num nggu uyirh ri ivangye Unum aka agōr unga agē, <<Utejee aka ayirha,

asi ifarunga amēnnga agē,

<Ungo uwu uwuku udzowe idem-Num ugbagbaa.> >>†

* 7:17 Àka anyā ikēi: Amb 110.4. † 7:21 Àka anyā ikēi: Amb 110.4.

²² Uyirh ha udeyiwe uge Uyesu awuri itsu ibibemuwe-Num iyiki izea iwe.

²³ Abika adzowe idem-Num hã awu arherhe, ubinkutsu akpe aka isaka aken umbõ itsermbõ.

²⁴ Bõr Uyesu awu uwuku udzowe idem-Num ugbagbaa, ubinkutsu unga awe ru urhe uwu ugbagbaa.

²⁵ Nggee icere nu ugbagbaa unga imẽẽ ifõrhe kishoo abirabe aka aba akhapa ru Unum ru ubok unga, ubinkutsu unga abek ugbagbaa na afene-Num ru umbõ.

²⁶ Ikpũ Ukugõng Uwuku Udzowe Idem-Num uwerẽ ha umen iki ibee, unga awu asarsatawõ, ashia ru uvau, aka atsũwũkumbõ unga ra anang abi arhim na akũ unga azĩmbõ ra anang ikpikpoi akagõnga ra afã.

²⁷ Unga asi iwea ru nyaka Ukugõng Uwuku Udzowe Idem-Num abõõ, abirabe aki idzowe idem-Num inuma ni inuma, agbaashia adzowe idem-Num iyi arhimmbõ, mace na adzowe iyi arhim anera. Bõr Uyesu adzowe itsinga awe idem-Num ru arhim anera idiki unying ugbagbaa ri ivangye unga aka adzowe itsinga akpe.

²⁸ Anera kishoo ani ikorha arhim na akpe. Íkpem Umusa ini iseng Akagõng Abika Adzowe Idem-Num ra aner ha, bõr uyirh ha uku uba ru undzing Íkpem, useng Ungwẽwi umbõ aka atsu unga awu undzumu Ukugõng Uwuku Udzowe Idem-Num uwu ugbagbaa.

8

Ukugõng Uwuku Udzowe Idem-Num uwu ibibemuwe-Num iyiki ifa

¹ Itsi arherhamen ru ubinkpi umen iki irherhe unggakpi, umen iwemen ru Ukugõng Uwuku Udzowe Idem-Num, aka ase i nu ubok ugha anang ise i Uwuku Ugõnga ra afã.

² Unga hã ikei ani itõ itser ri Iya-Num, utsurha idzidzerhe uwu Unum, akirake Utejee unga adzin, asi iwea abok anera.

³ Uben Ukugõng Uwuku Udzowe Idem-Num aseng unga idzowe izũwã nu idem-Num, nggee awu ufang Ukugõng Uwuku Udzowe Idem-Nummen hã ikei awe ru ubinkpi unga aka idzowe.

⁴ Unga aba awe ru upfung, unga asi íwea uwuku udzowe idem-Num, ubinkutsu ishaisha umbõ atsu abõõ awe abika adzowe izũwã ri igigõr Íkpem Umusa.

⁵ Atõ itser ri Iya-Num, ikirike iki iwu uzirhzi anangke aka awe ra afã. Akere ha atsu umbõ avange Umusa ri ivangye unga aka awuri itar utsurha Unum. Umbõ agõr age, <<Ukorhu uben ubina uwe ru nyaka umbõ aka adeyiwa ungo ni igũ hã.>>*

⁶ Bõr itserye Uyesu aka ayei inangge iyi abika adzowe idem-Num ru nyaki ibibemuwe-Num iyiki ifa ha unga aka atsu ngge iwe, inangge iyiki agbe ha, ubinkutsu ibibemuwe-Num iyiki ifa ha ikũwa umen abin aka azea.

⁷ Age ibibemuwe-Num iyi inggbaashia isi igbangge, umbõ asi ibeembõ iyõõ.

⁸ Bõr Unum anyã igbigba ra anera na age,
<<Utejee unga agõr age, ivanga niyõ ibarõ,
umum iwuri ibemuwe abi iya Uisairha
nu iya Uyahuda ibibemuwe-Num iyiki ifa.

⁹ Isi íwengge ru nyaki ibibemuwe iyiriyẽ umum
iki ibemuwe nggu atokambõ,

* 8:5 Àka anyã ikei: Idzi 25.40.

ri ivangye umum iki ikpɔm ubokmbɔ
ikūna umbɔ ɪdzek ra abī Umasar.

Umbɔ asi ikorhumbɔ ubinkpi umum iki ibee ri iyɛi ibibemuwemum,
ngge itsu umum ɪdziɸu undzingmum ru umbɔ,

Uteijee unga agɔr.

¹⁰ Iyɛɛ iwu ibibemuweye
umum iki ibemuwe aner Uisrairha ivang iyi ha iba itɔngge,
Uteijee unga agɔr.

Umum iwuri itsuke ɪkpemmum ra amɛnmɔ,
ikɛi umum iwuri itsɛnge ngge ra amɛnmɔ.

Umum iwuri iwu Unummɔ,
umbɔ awu anermum.

¹¹ Asi ɪmesukumbɔ adɔkambɔ,
use uwɔɔ agɔr ungwɛmbɔ use unapumbɔ agɛ,
<Uhwɛng Uteijee,>

ubinkutsu kishoo awuri ihwɛngmbɔ umum,
udzur ra abika awe ru ugarh ukunjiir uba utsi abika awe ru ugarh
urherhe.

¹² Umum iwuri itsūwūkū iyiki ibewambɔ,
ni isi ɪbvui iyitumum arhimmbɔ.>>[†]

¹³ Ivangye unga aka arherha arherhe ibibemuwe-Num iyiki ifa ha, unga
aka atsu iyi inggbaashia iwe iyiki igbe, ikɛi ubɛn ubin ukpuku ugbe uku
ukɔkpɔ usi ɪdārhuḱpɔ nu ugwir.

9

Idzowe igɔng ru Utsurha-Num uwu upfung

¹ Ibibemuwe-Num iyi inggbaashia iwengge ra atsindike aka awu ufang ru
umbɔ adɔsa ri idzowe igɔng ru Unum nu ikɛi ra anangke aki ikorha ake ru
upfung.

² Atar utsurha Unum. Anang idɛɛ irhirhang nu utebur iyi uborodi ukpuku
unɛmuwe ru Unum awu ru udāwunga. Anang akɛɛ ha umbɔ ayisa ake Anang
Akika Asar.

³ Ru undzing urhaburhe umbɔ aka ayapuwe ru untana uba utai ra abī awu
ubā ukpɔɔ umbɔ ayisa ake Anangke Aka Asar Anangke Ananga Kishoo.

⁴ Ubā hā uwekpɔ ru ubeu uzinarhi umbɔ iki ikpī isung umɔ, nu ikɛi akɔti
ibibemuwe-Num umbɔ aka afuruwe ake nggu uzinarhi. Akɔti ha awe nggu
igbong Uharuna iyiki ipfum ayerhe nu abata atarh avaa aka awe ru ɪkpema
usɔka Unum aka adzowe ru Umusa nu undzoma uzinarhi ukucii uku uwe ru
umanna.

⁵ Imimuna iyiki iwe ra afe, iyiriye irhirhang Unum iki icipuwa ru ake, adɛɛ
ni itsi akɔti ha na adzowe uzirhzi ru utsīmwi umbɔ aki itsūwe arhim. Bɔr icɛɛ
umɛn isi ɪdɛɛ irherhumɛn arherhe ri itsi abin hā unying anying.

⁶ Umbɔ aka amaa igbisha abin hā rimi, abika adzowe idɛm-Num atsīrhā ru
udāwā hā atɔ itsermbɔ.

⁷ Bɔr Ukugɔng Uwuku Udzowe Idɛm-Num ukpekū awuri itsi ru unɔrkān
uwu uvaa, idiki unying ra amɛka. Unga awuri itsi nggu adzirh, unga aka
iyeruwe ru arhimnga nu arhim anera aka akorhe ri ida ihwihwɛng.

⁸ Ru ubok abin hā kishoo Ipfu Isarsatangge idɛyiwa igɛ umbɔ asi
ihwɛngmbɔ utsindī uwuku utsi Ananke Aka Asar Anangke Ananga Kishoo,

[†] 8:12 Åka anyā ikɛi: Uiri 31.31-34.

akirake aka awu ra afā, ri ivangye utsurha Unum uwu inggbaashia aka ana adēē umō.

⁹ Akere ake adeyiwa umen abin ri itsi ivang iyere. Ake adeyiwa umen uge izūwā nu idem-Num umbō iki iyeruwe isi idēē itsungge amen abika adzowe igang aweke uku urhirhiki.

¹⁰ Akere ha awu arherhe ighigha nu ihwihwa nu ikpū isisorh nggu amē, awu agbeyi utseku unumkpi Unum aka itsu ake awe aka afa.

Adzirh Ukiristo

¹¹ Bōr ivangye Ukiristo aka aba uge Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num uwu abin aka aze umbi aka ayei, unga atsi ru utsurha uwuku uzea uwu Unum, uwuku uwe ru imor unangmgbō uwu upfunga, uwuruwi asi iwea unera atar, asi iwea ikpū imimuna iyere.

¹² Asi itsia nggu adzirh ishur use aki inak. Bōr unga atsi ra Ananke Aka Asar Anangke Ananga Kishoo nggu adzirhnga. Unga akorha akere ha idiki unying ugbagbaa akpowa umen ififorh iyi ugbagbaa.

¹³ Adzirh ishur nu aki inak iyiki itsak nu atōo angwē inak umbō aka isaka akū amisuwe ra anerabe aka asi itenmbō ngge itsū umbō awe abika aten ra asu Unum.

¹⁴ Adzirh Ukiristo awuri ikorhe anangke aki ha akarhārā! Unga uwuruwi ru ubok Ipfu-Num iyi ugbagbaa adzowe itsinga uwuku usheru uvau ru Unum. Adzirhnga adēē asorhke arhimmen akirake aki ikūna umen azī ra akpe na atsu amenmen arhika, ngge itsū umen ima itō itser Unum uwu urhe.

¹⁵ Akere ha atsu Ukiristo awe uwuruwi aka atsu ibibemuwe-Num iyiki ifa iwe, ngge itsū abirabe umbō aka ayisa ama ayei ukam ukpu ugbagbaa ukpurukpi umbō aka abemuwe. Akere adēē aweke, ubinkutsu unga aka akpe akpe aka iforhe anera ra arhimke umbō aka akorhe ri izharhuwe ibibemuwe-Num iyi inggbaashia.

¹⁶ Unera aba abemuka awekacinga ukamnga, awu ufang umbō adzeu unga akpe kata nu umbō adārha ayei,

¹⁷ ubinkutsu, ibibemuwe iyi ukam isi iwengge utseku uner ha aka ikpe. Ibibemuwe ukam ha isi idēē iwengge uba uner uku ubemuwe ha ana awu nggu urhe.

¹⁸ Ngge itsu umbō akū adzirh atsu ibibemuwe-Num iyi inggbaashia itō itser.

¹⁹ Ivangye Umusa aka amaa isome uben Ikpem ra anera ha kishoo, unga anyangu adzirh ibū nu angwē inak, atoma nggu amē na anyangu ayerhe umbō iki iyisa uizob nggu igwar ido umbō aka atsu ngge iwu iyiki ibārā akū amisa adzirh ha ru ubvur Ikpem hā nu atsi anera.

²⁰ Agor age, <<Akere ake awu adzirh ibibemuwe-Num, ibibemuwe iyiriyi Unum aka adeyiwa umbi adōsa.>>*

²¹ Rimi hā ikei, unga amisuwe adzirh ri itsi Utsurha-Num hā nu kishoo abinke umbō iki ikū akpoi Unum.

²² Idzidzerhe, ri Ikpem Umusa, abina ukunjiir umbō aka asi ikū adzirh atsu ake asar. Asi idēē atsūwūkumbō arhim, adzirh aba asi igbake.

²³ Ngge itsu awu ufang abina kishoo ru Utsurha-Num akirake aka awe ru nyaka abin ra afā, umbō asorh ake nggu adzirh ijuē. Bōr abin aki afā awu ufang umbō asorh ake nggu idem iyiki izea iki inangngge iyi adzirh ijuē ha.

* **9:20** Àka anyā ikei: Idzi 24.8.

²⁴ Ngge itsu Ukiristo asi itsĩa anang akika asar anera aka adzin aka awe usaka uwuruwi uku uwe ra afā. B̄or unga atsĩ ra afā hā ngge itsú unga adēē ra asu Unum icere ri itsimen.

²⁵ Ikei unga asi itsĩ ra afā adzowuka itsinga idikunga irheirhe, ru nyaku Ukugong Uwuku Udzowe Idem-Num aki itsĩ ra Ananke Aka Asar Anangke Ananga Kishoo uben ameka nggu adzirhke aka asi iweke akinga.

²⁶ Iba iwe rimi, Ukiristo awuri ihwa ayetnum arherhe udzur ru unumkpi umbō aka amunu upfunga. B̄or ngge iki iwe, unga akpurha adzeka idiki unying ukpekū ri imimaa upfunga atsūwe arhim ri idzowe itsinga awe idem-Num.

²⁷ Ru nyaku unera aka awu ufang unga aka ikpe idiki unying, akere aba amaa umbō awuri avarhuwe arherhenga,

²⁸ rimi hā Ukiristo awu idem-Num idiki unying ugbagbaa anyanguwe arhim anera arherhe. Unga awuri ibvui adzekanga idevaa, asi ibanga itsūwe arhim, b̄or akū ififorh aba ru abirabe aka adzeu ibibanga.

10

Ukiristo awu idem-Num idika unying ru kishoo

¹ Ikpem Umusa iwu usaka abin aka aze aka iba ukpekū, isi iwengge undzumu abin hā. Nggee idem-Num ri Ikpem hā, iyiriyē umbō iki ikorhe uben ameka, isi idēē itsūwūkūngge arhim abika azĩ akhapa ru Unum.

² Uba idem-Num imēngge itsūwe arhim, abika adzowe idem-Num asi inekukumbo idzowe idem-Num hā? Ubinkutsu abika adzowe igong ru Unum adēē ikpombō isisar idika unying ugbagbaa, na asi igūmbō ighong arhimmbō.

³ B̄or idem-Num hā iwu utsindĩ uwuku uyituwe arhim uben ameka.

⁴ Ubinkutsu, adzirh inak nu aki ibū asi idēē atsūwūke arhim.

⁵ Nggee ivangye Ukiristo aka atsīwā ru upfung, unga agor Unum age, <<Idem-Num nu izūwā ungo usi ibeengo,

b̄or ungo uku udzaango umum iyorye umum iki inēmuwe.

⁶ Idem-Num iyiki ikpikpĩ nu idem-Num iyiki itsūwe arhim ungo usi igūō iben ngge.

⁷ M̄oce umum igor age, <A Unummum, umum uwi iki iba ikorhuwa ungo ubinkpi ungo uku ubee,

ru nyaka umbō aka atseng ru ubvurngo ri itsimum.>>*

⁸ Ri inggbaashia unga agor age, <<Idem-Num nu izūwā nu idem-Num iyiki ikpĩ nu idem-Num iyiki itsūwe arhim ungo usi ibeengo, ungo usi igūō iben ngge.>> B̄or awu Ikpem itsu umbō akorha akere ha.

⁹ M̄oce unga agor age, <<Umum uwi, umum iki iba ikorhuwa ungo ubinkpi ungo uku ubee.>> Unga adene idem-Num hā iyi inggbaashia ri ifena ngge itsú unga aden idem-Num iyi uvaa.

¹⁰ Ivangye Iyesu Ukiristo aka akorhu ubinkpi Unum aka abee unga akorhe, umbō atsu umen iwe asasar ru ubok unga aka adzowe itsinga awe idem-Num hā idiki unying ugbagbaa.

¹¹ Uben uwuku udzowe idem-Num adēē itser uben unum adzowe idem-Num idikūnga irheirhe, b̄or ngge isi idēē itsūwūkūngge arhim.

¹² B̄or ivangye Ukiristo aka adzowe idem-Num idiki unying ri itsuwe arhim ugbagbaa, unga ase ru ubok ugha Unum.

* 10:7 Aka anyā ikēi: Amb 40.6-8.

13 Udzur ri ivang hã unga anu idzeu utseku umbô aki itsu anggamtsaknga awe ubin uku utsorhe andaidaknga.

14 Idem-Num iyi idiki unying hã ngge itsu anera awu asarsatambô na awu undzumunga ugbagbaa.

15 Ipfu Isarsatangge ikei idzaangge umen ideka ra akere ha. Ni inggbaashia igor igẽ,

16 <<Utejee agor agẽ,
ibibemuwe ha iye umum iki ikorhe nggu umbô
inum hã iba imaangge,

umum iwuri itsuke Ikpe mmum ri iferhkambô,
ikei umum iwuri itsenge ngge ra amenmbô.>>†

17 Mõce unga atoma agẽ,
<<Umum isi ibvui iyitumum arhimmbô
nu iki ibewambô.>>‡

18 Ivangye umbô aka atsũwe abin akere ha, asi ibvui abeembô idem-Num iyiki atsũwe arhim.

Uyisa ukpuku ububima

19 Umbi angwemen nu anapumen, umen iwemen ri ikeramen iyiki iwe nggu Unum ugee umen iki itsi ra Ananke Aka Asar Anangke Ananga Kishoo ri jee adzirh Uyesu.

20 Unga atsuruwa umen utsindĩ uwuku ufa uku ukũwã umen urhe. Utsindĩ hã uwe ru ubok urhaburhe ha ungo iki itong utsi ra Ananke Aka Asar Anangke Ananga Kishoo. Urhaburhe ha uwu usaka iyor Uyesu.

21 Umen iki iwemen ru nggaa uwuku udzowe idem-Num uwuruwi iki idzeu abi Unum kishoo.

22 Nggee, umen iba ikhapa ru Unum nggu amen aki idzidzerhe nu imang-mang iyiki iker nu amenke aka aten na ashike ru iferhkô iyiki ideyiwa umen igẽ umen ikorhe iyiki ibewe nu ayormen umbô aka asorh nggu amẽ aka aten ikei.

23 Umen idẽẽ iker ri ifosaye umen iki irherhe, ubinkutsu uwu ha aka abemuwa umen awu uner idzidzerhe.

24 Umen ikaiferhkô atsindĩke umen iki ifituwe adoka umbô awe ru ibibema na akorha abin aka aze.

25 Umen niba inekukumen ikikongmen abika adosa ru nyaka abô aka aneke ikikong hã, bõr umen itoma ri ifituwe adoka, ubinkutsu umen inyamen unum ibiba Ukiristo uku uyokpõ.

26 Umen iba idzum ikorha abin arhim umen iki imaa iyei ihwihweng idzidzerhe, idem-Num iyiki itsũwe arhim ibvui ishingge.

27 Bõr umen ikpurhi iwe ru iwei itsu uvau nu nggaa urhakpi uku ikpĩwe abirabe aka akpẽmbô Unum.

28 Uben uwuku ukpẽẽ Ikpe Umusa, umbô adẽẽ afermbô unga asi igũmbô atorh uba inera ivaa use itaar adzowukumbô ideka ri itsinga.

29 Uba umbô atsu ufai akpe ru unerwi aka akpẽẽ Ikpe, ri iferhkambi, awuri ikorha aguse ru unerwi aka akwẽete Ungwẽ Unum, na anyanga adzirh ibibemuwe-Num ha umbô aka akũ asare umen awe aka atãrhã, na arhenu Ipfu-Num iyi imimuta? Awuri ikorha anangmbô rimi hã.

30 Ubinkutsu umen ihwengmen unga uwuku ugõr agẽ, <<Ififai iwu iyimum, awu umum iwuri ibvui ifase umbô iyiki ibeweyẽ umbô aka akorhe.>>§ Abvui agõr agẽ, <<Utejee unga awuri itsu uvau anernga.>>*

† 10:16 Àka anyã ikei: Uiri 31.33. ‡ 10:17 Àka anyã ikei: Uiri 31.34. § 10:30 Àka anyã ikei: Iva 32.35. * 10:30 Àka anyã ikei: Iva 32.36; Amb 135.14.

³¹ Awu ubin iwei unera agba ra abok Unum uwu urhe.

³² Àka ayita inum iyi isha umbi aka agbaashia anyā irhirhang Unum amaa, ivangye umbi aka abima atēwā akarhārḥā nggu ayetnum ru ubok abō.

³³ Ivang iyō umbō arhena umbi na adzaa umbi uver ra awiya, ivang iyō umbi agbopa atsimbi nggu abika ahwa ikpū ayetnum hā.

³⁴ Umbi agūmbi atorh abirabe aka awe ru ugborzi na awembi ru itenamēn ivangye umbō aka avur abinmbi, ubinkutsu umbi ahwengmbi age umbi awembi ru ubin ukpuku uze unangkpō nu uwe ugbagbaa.

³⁵ Nggee àka niba atarkumbi iker amēnmbi, ngge iwuri idzaa umbi nggaa itosa.

³⁶ Imēngge umbi abima, ngge itsū ri ivangye umbi aka imaa ikorhu ubinkpi Unum aka abee, umbi awuri iyeimbi ubinkpi unga aka abemuwa umbi.

³⁷ Itsēng Arherhu-Num igōr igē, <<Ri ivanga ukunjir, unga uwuku ububa ha awuri ibibanga, asi idārḥūnga.

³⁸ Bōr unermum uwuku urhika awuri ibek ru utsindī imangmang.

Amēnum asi igūke ibēn unga,

unga aba agū iwei abvui azia ra andzing.>>†

³⁹ Bōr umēn isi iwemēn ikpū abika agū iwei na abvui aži ra andzing azia atsim, bōr umēn iwe abika awe ru imangmang na akpo ififorh.

11

Abi imangmang

¹ Imangmang iwu ikeramēn ru ubinkpi umēn iki ifosa, ihweng abinke asu aka anasi inyāke uge awu idzidzerhe.

² Iwe ru ubok imangmang hā Unum aka ayei abi isha.

³ Awe ri imangmang umēn iki ihweng uge Unum akū irhēm amunu upfunga, ngge itsū abinke umēn iki inyā, asi imunumbō ake ru ubok abinke umbō aka adēē anyā.

⁴ Awe ru ubok imangmang Uhabirha aka adzowe Unum idēm-Num iki izeye iki inangngge iyi Ukayinu. Awe ru ubok imangmang umbō aka anyā unga arhiku uner, ivangye Unum aka arherhi iyiki ize ri itsinga ri iyei izūwānga. Unga aka akpea, bōr icere ru ubok imangmangnga unga ana arherha arherhe.

⁵ Awe ru ubok imangmang umbō aka ashupu Uenāk nggu urhe ngge itsu unga asi inyāā akpe. Asi inyāmbō unga, ubinkutsu, Unum aka ashupa unga azia. Anera ahwengmbō uge Uenāk atsu Unum agūibēn, umbō adərha ashupa unga.

⁶ Imangmang iba ishingge, asi idēē atsu Unum agūa ibēn, ubinkutsu awu ufang kishoo uwuku uba ukhapa ru Unum awe ru imangmang uge Unum awea, ikei unga ani idzowe itosa ru kishoo abika abee a unga.

⁷ Awe ru ubok imangmang, Unuhu aka agbishu ukhukhō amē ukugōng ngge itsū unga aforh aner iyanga ri itsi abin aka abewe Unum aka adeyiwe unga age awuri ibake. Unga akorha akere ha ubinkutsu unga awea ri iwei Unum akarhārḥā. Ri ikorha akere unga atsu uvau ru upfunga nu unga awe uner uwuku ukpo ukam irhirhika iki iba ri imangmang.

⁸ Awe ru ubok imangmang, Uibrahim aka adōsu Unum ri ivangye Unum aka adeyiwe unga aži abī akase, akirake unga aka abemuwe unga aka iwe

† 10:38 Àka anyā ikei: Uha 2.3,4.

uner ukam ake. Unga adɔsa azĩã, unga uwi anasi ihwɛnga anangkɛ unga aka izĩ.

⁹ Awe ru ubok imangmang unga aka awu utsen aseɪ ra abĩ hã Unum aka abemuwe, unga aseɪ ru atsurha, unga nu Uishaku nu Uyakubu, aka akpo ukam ibibemuwe ha ru unga.

¹⁰ Uibrahim adẽẽ idzɛu uteukpi Unum aka igbisha na adzin, uteu ha uwe ru atarh idzin aki ugbagbaa.

¹¹ Awe ru ubok imangmang Usaratu aka adẽẽ amar ungwẽ ri ikõner, nu ngge iki iwe ugɛ unga awu ukpirh. Unga adẽẽ amara ubinkutsu awea ri imangmang ugɛ uwuku ubemuwe ha awu uner idzidzɛrhe.

¹² Nggee ru ubok Uibrahim, uwuruwi aka akõõ akpurha abɔr akpe, umbɔ amar anang arherhe ru nyaki idzɛr afã use ru nyaku uzuzeu ra abang ukau ukugɔng umbɔ aka asi idẽẽ avarhumbɔ.

¹³ Kishoo aner abere aseɪ ri imangmang. Ivangyɛ umbɔ aka akpe, asi iyɛimbɔ abinkɛ Unum aka abemuwe umbɔ, bɔr umbɔ anyãmbɔ abin hã uku ukaa na agũmbɔ ibɛn inyã ake. Ikei umbɔ abemumbɔ ugɛ umbɔ awu atsen na asi iwembɔ abi upfung.

¹⁴ Abirabɛ iki idzowe ikpũ ideka iyere adeyiwe ra awiya ugɛ umbɔ abee abĩ akimbɔ.

¹⁵ Umbɔ aba adẽẽ ikaiferhkɔ ri itsi anangkɛ umbɔ aka abɔre, umbɔ awuri ikpombɔ ivang iyiki ibvui izĩ.

¹⁶ Nu ngge iki iwe rimi, umbɔ atsu amɛnmbɔ abee abĩ aka azea, akirake aka awe ra afã. Nggee, Unum asi igũa atsa umbɔ ayisa unga ugɛ unga awu Unumbɔ, ubinkutsu unga aka agbishuka uteu ru umbɔ.

¹⁷ Awe ru ubok imangmang ivangyɛ Unum aka aviru Uibrahim, unga anɛmuwe Uishaku awu idɛm-Num. Unga aka ayei ibibemuwe ha, ibɔr uku ukpɛɛ unga afere unanyĩ ungwɛnga,

¹⁸ nu ngge iki iwe ugɛ Unum aka arherhunga nggu Uibrahim agɛ, <<Awu ru ubok Uishaku ungo uku ikpo unangwi umum iki ibemuwa ungo.>>*

¹⁹ Uibrahim avarhe ra amɛnnga agɛ awu idzidzɛrhe Unum adẽẽ azituka unga ra akpe. Unera adẽẽ agɔra agɛ ungwɛnga aka akpea na abvui aba ru unga.

²⁰ Awe ru ubok imangmang Uishaku aka atsuke idorh ru Uyakubu nu Isuwa ra abinkɛ aka iba ra asu.

²¹ Awe ru ubok imangmang Uyakubu, ivangyɛ unga aka abee ikpe, unga atsuke idorh ra angwẽ Uyusuf ikivarhambɔ. Unga asũrhĩ itsinga ri igbongnga na adzowe igong ru Unum.

²² Awe ru ubok imangmang, ivang akpe Uyusuf iki iyo, unga arherha arherhe akika adzek abi Uisairha ru Umasar, na adeyiwe umbɔ ubinkpi umbɔ aka ikorhe nggu apfupfu iyornga.

²³ Awe ru ubok imangmang umbɔ abika amar Umusa awãke unga afẽẽ ataar, ubinkutsu umbɔ anyã ungwẽ hã awuwea, ngge itsu umbɔ asi igũmbɔ iwei arherhe uyɛrhe.

²⁴ Awe ru ubok imangmang Umusa aka aseng, unga akpẽẽ umbɔ ayisa unga agɛ ungwẽ unapa Ufir'auna.

²⁵ Unga aseng ihwa ayetnum nggu aner Unum nu unga aka igũibɛn arhim ri ivang iyiki ici.

²⁶ Unga abemu iyiyɛi ri itsok Ukiristo nu unga aka iwe ru kishoo abin akagɔng ru Umasar, ubinkutsu unga atsu amɛnnga ri itosanga.

* 11:18 Åka anyã ikei: Ing 21.12.

²⁷ Awe ru ubok imangmang unga aka aböre abĩ Umasar, asi igũa iwei avom uyerhe, abimunga ubinkutsu, unga anyã uwuruwi umbö aka asi idëë anyãmbö nggu asu.

²⁸ Awe ru ubok imangmang Umusa aka aden Irhowa Iyiki Igar Utong, unga akũ adzirh amisuwe, ngge itsú uwuruwi aka ifer akã angwë asi ibangunga abi Uisrairha.

²⁹ Awe ru ubok imangmang abi Uisrairha aka agar Ukau Ukpuku Ubãrhã ru nyaka abĩ aka akoyĩ, bër ivangye abi Umasar aka abee igar, amë afere umbö.

³⁰ Awe ru ubok imangmang ufom uteu Ujeriko uku ugba ru uzërhambö aka adzipu ufom hã inuma utöova.

³¹ Awe ru ubok imangmang Urahab unggoyi ha, umbö aka asi ifermbö unga nggu abika akpëë Unum, ubinkutsu unga ayeisa abika azĩ arhi abĩ hã ri iwök.

³² Nu umum ibvui irherhu use? Ishimum ri ivang iyiki irherha arherhe ri itsi Ugidiyon, Ubarak, Usamson, Ujefta, Udauda, Usamairha, nu abika asom Arherhu-Num hã.

³³ Awe ru ubok imangmang abere ha aka agha unggbaashi nu iyerhe, atö itser iyiki irhika, ayei abinke umbö aka abemuwe, abvure angwĩ utërhimĩ,

³⁴ irhiwuwe igigar ikon urha, umbö ashöör ri ighigha akon akika ader, atsu ighëpa iwu iker ru umbö, awe abika aker ri iwa, na atsu abi iwa abĩ akase atĩ.

³⁵ Akatserh ayeimbö anermbö aka akpe na asok nggu urhe. Abö akwere umbö ugweë. Abika ayei ugweë ha asi ibeembö umbö atsüwe umbö ngge itsú umbö abvui asok nggu urhe uku uzea.

³⁶ Arhena abö na akwere umbö ugweë nggu asharhe, umbö akũ inyãwã abow umbö na atsuke umbö ru ugborzi.

³⁷ Atang atarh ru umbö, akũ ikon iki izharha acucii agasha umbö agbëra avaa, na afere umbö nggu akon aka ader. Atsim abvur itsurhi nu aki ibü, ashimbö ru ubin. Asei ra ayetnum nu anera akorhuwe umbö iyiki ibewe,

³⁸ ayarhe ri inang uzuzeu nu ikei atsi igü nu atai nu ingwĩ aki iwe ra abĩ. Irhirhika anera ru upfunga isi iyongge iyi abere ha.

³⁹ Nu ngge iki iwe uge Unum adzowuka ideka iyiki ize ri imangmangmbö, umbö asi iyeimbö ubinkpi Unum aka abemuwe.

⁴⁰ Unum agbisha abin aka azea ru umen, ngge itsú umen nggu umbö iwe uku kpengkpeng urhonga.

12

¹ Abere ha kishoo aka adeyiwe uge umbö awembö ri imangmang ru Unum, ikei umbö ani izerha umen kishoo. Nggee umen itare abina kishoo aka iken umen, nu ikei uben arhimke aka akpam umen uku ugbong. Umen ibima ni ikorhu uben abinke Unum aka adzaa umen ikorhe.

² Umen itsu asumen ru Uyesu, unga awu uwuruwi aka adzaa umen imangmang ikei unga awuri iyika umen ngge itsuifer. Unga asi ibemunga atsa igãrhãmau ucucii ha, bër unga abima ngge, ubinkutsu unga ahwënga anggömke aka iba. Icere unga ase i nu ubok ugha anang isei Unum.

³ Åka arhi anyã utsak uwure aka abima ikpikpëë abi arhim, ngge itsú umbi asi igümbi azhe use atsüwükumbi amënmbi.

Unum amesuwe amen ra angwënga

⁴ Ri ititëwãmbi nggu arhim, umbi anasi itëwã atsĩmbi iyi akpe.

⁵ Umbi aka ayirukumbi ifitaye umbö aka akorhuwa umbi ru nyaka angwënga ri itseng Arherhu-Num? Unga agör age, <<Å ungwëmm, niba ukwëerkö imesuwe amen iyi Uteijee.

Niba utsūwūko amēnngo unga aba atserhunga ungo.

⁶ Ubinkutsu Utejee aka isaka amesuwe amēn ru abirabē unga aka abema, na amesuwe amēn ra abirabē unga aka ayēi umbō awu angwēnga.>>*

⁷ Āka abima nggu ayetnum, ubinkutsu, ake awe imesuwe amēn Unum aka akorhuwa umbi ru nyaka angwē. Ungwē uwukusong utēnga asi imesuka unga amēn?

⁸ Awuri imesukumbō amēn ru uben uwēkuci. Uba umbō asi imesuwambō umbi amēn, umbi awu abirabē umbō aka amar ru ugba, umbi asi iwembi angwēnga abi idzidzerhe.

⁹ Ikei, umēn iwemēn ra atesmēn abi upfung umbō iki imesuwa umēn amēn, umēn iki isaki idzowe umbō imor. Imēngge umēn igbishi iyēi imesa iyi Utei uwu ipfu inangmēn iyi upfung ru umēn iwe ru urhe.

¹⁰ Atesmēn abi upfung amesuwa umēn amēn ri ivanga ukunjiir ru ubinkpi umbō aka anyā ukpō urhika, bōr Unum amesuwa umēn amēn ru iyiki ize umēn, ngge itsū umēn ima ikpo ugau ri isisar iyinga.

¹¹ Ri ivang imesa amēn hā umēn isi isaki igūmēn iben, umēn ini igū ighong. Bōr akere ha aba amaake, abirabē aka ayēi imesuwe amēn hā, irhirhikaye umbō aka akpo ri imesuwe amēn hā iwuri itsu umbō akpo ididōr.

¹² Nggee, āka abera abokmbi akika agū azhe na atsu atsurhukmbi akika agū azhe aker.

¹³ Āka avi atsīndīmbi arhika, ngge itsū andaidakmbi akika asheri iker niba akhōruke, bōr awuri ikerhuke.

Igbiiir ato nu ififita

¹⁴ Āka abee utsīndī uwuku ase i uku ughwōw nggu anera kishoo na awu asasar, ubinkutsu isisar iba ishingge unera asi inyāā Utejee.

¹⁵ Āka angwēdzēn utsur unera asi ikpoa imimutu Unum na niba neke ikpere iseng itsu ayetnum ni idakuwe amēn anera arherhe.

¹⁶ Unera niba awea ra anyōna use uwuku usheri iwei Unum ru nyaku Uisuwa, uwuruwi aka agoshe ugau ukam ikōner ukā ungwē ngge itsū unga ayēi utubin ubingha unying.

¹⁷ Ru nyaka umbi aka ahwēng, unga aka abee iyēi ukam idorh ha iyi ukā ungwē, bōr umbō akpēmbo unga. Unga asi ikpoa ivang iyiki igbisha, nggayē unga abee idorh ha nggu anyī.

Igū iyi iwei nu igū iyi anggom

¹⁸ Umbi anasi ibambi ri Igū Usinai iyiriye umbō aka adēē abanga, iyiriye iki ikpū nggu urha nu uzī uku ugburhuk nu ufin inai nu ugba uku uker

¹⁹ nu ibar utsom nu urhemkpi uku itsu abika agū ukpō ashōrhā agē ukpō niba ubvui urherhukpō arherhe nggu umbō.

²⁰ Ubinkutsu, umbō asi idēē abimumbō nggu itsitsu ha iki igōr igē, <<Uko ijue iba ibangunge igū hā, awu ufang umbō afer ngge nggu atarh.>>†

²¹ Abin hā umbō aka anyā awu abin iwei akarhārā utseku Umusa aka agōr agē, <<Iwei itsu iyormum izang.>>‡

²² Bōr umbi aba ri Igū Ushiyona, ru uteu Unum uwu urhe ukpurukpi uku uwe Urusharhima uwu afā, anangke ikikōng ipfu itser-Num anera aka asi idēē avarhumbō iki igōmanggom.

* 12:6 Āka anyā ikei: Uny 3.11,12. † 12:20 Āka anyā ikei: Idzi 19.12,13. ‡ 12:21 Āka anyā ikei: Iva 9.19.

²³ Anang hā awu anangke ikikong akā angwē abika adōsa aka awe, abirabe atsokmbō aka atseng ra afā. Umbi aba ru Unum uwuku utsu uvau anera kishoo, nu ípfu abika arhika umbō aka awu uku kpengkpeng.

²⁴ Umbi aba ru Uyesu uwuruwi aka atsu ibibemuwe-Num iyiki ifa iwe ru ubok adzirhnga hā umbō aka amisuwe ake ri itsūwe arhim. Adzirh ha arherha arherhe aka aze anangke adzirh Uhabirha.

²⁵ Àka arhi utsur umbi akpēmbi unga uwuku urherha arherhe. Ubinkutsu umbō aba asi ishōarmbō ri ivangye umbō aka akpē uwuku udzowe umbō isarhe iyiki igbiir ato ru upfung, umen isi ishōarmen, umen iba ikpēmen uwu ha aka adzaa umen isarhe ha iyiki idzeka afā.

²⁶ Ri ivang hā Unum aka arherha arherhe ri Igū Usinai, urhemnga uzusuwe abīā, bōr icere unga aka abemuwanga age, <<Unum izusu abīā idiki unying, ikei asi iwea abī ukpekū, bōr nggu afā.>>[§]

²⁷ Irhem hā, <<Idiki unying ikei,>> idēyiwa itsūwe abinke umbō aka amuna aka adēē izusa awuri itsūwe ake. Ngge itsū abinke aka asi ízusuke ama abōr.

²⁸ Nggee, umen itar uwē ubinkutsu, umen iki iyeimen Iyerhayē iki isi ízusungge. Ikei umen idzowe igōng Unum nggu iwei nu imorye unga aka abee,

²⁹ ubinkutsu <<Unummen awu urha ukpuku ukpīwe.>>^{*}

13

Ififta iyiki imasha

¹ Àka abema adōka ru nyaka angwē uyi.

² Niba ayirukumbi iyei atsen, ubinkutsu ikorhe rimi hā itsu abō ayei ípfu itser-Num na asi ihwengmbō.

³ Àka ayita abi ugborzi ugeē abow umbi urhōnga, nu abika ahwa ayetnum ugeē umbi anu ihwa urhōnga.

⁴ Umbi kishoo àka adzowe imor ri ipfuna. Ukutsērh nggu ukutsak awe ru idzidzerhe ra adōka, ubinkutsu Unum awuri itsu uvau ru uben unerwi aka atoma-dak use irha nggu unerwi unga aka asi ipfununga.

⁵ Àka atsūwe amēmbi ri ibemu uhwek, àka ashur nggu ubinkpi umbi aka awerakpō. Ubinkutsu, Unum aka agōra age,

<<Unum isi ínekamum umbi,
isi itsūwāmum umbi.>>^{*}

⁶ Nggee umen irherhe nggu ikeramen igōr igē,

<<Uteijee unga awu uwuku iyika umum, umum isi ígūmum iwei.

Unera adēē akorhuwa umum use?>>[†]

⁷ Àka ayita anggbaashimbi abika amesuwa umbi Arherhu-Num. Àka arhi ikpū isiseimbō na amesi imangmangmbō.

⁸ Uyesu Ukiristo asi ífarunga! Unga awe ru nyaka ha arheke nu irherē nu ugbagbaa.

⁹ Niba neke imesa iyikise inyangungge amēmbi. Azea umbi akpo ififta ri imimutu Unum, asi iwea ri imesa ri itsi abingha, iyiriye iki isi iyikungge abika atsu amēmbō ru ngge.

¹⁰ Umen iwemen ru ubeu ha abika adzowe idēm-Num ru utsurha ashimbō ri ijee iyiki igha ubin umō.

[§] 12:26 Àka anyā ikei: Uhağ 2.6. * 12:29 Àka anyā ikei: Iva 4.24. * 13:5 Àka anyā ikei: Iva 31.6.

[†] 13:6 Àka anyā ikei: Amb 118.6,7.

¹¹ Ukugōng Uwuku Udzowe Idēm-Num aka isaka akū adzirh atsī ra Ananke Aka Asar Anangke Ananga Kishoo awe idēm-Num arhim, bōr ijuē umbō akpīwe ru undzing utepa.

¹² Ngge itsu Uyesu ikei aka ahwa ayetnum ru undzing utepa atsu anera asar nggu adzirhnga.

¹³ Awu ufang umēn idze izī ru unga ru undzing utepa ni igasha ra atsake unga aka abima.

¹⁴ Ubinkutsu umēn ishimēn ru uteu ukpu ugbagbaa ru upfung ukpirē, bōr umēn itsu asumēn idzēu uteukpi uku iba.

¹⁵ Nggee, umēn idzowe ikpikpoi ru Unum ru nyaki idēm-Nummēn ru ubok Uyesu, iyiriyē iki iwe izūwāyē umbō aka adzowe ra angwī na agōr agē unga awu Uteijeemēn.

¹⁶ Na niba ayirukumbi ikorhe iyiki ize na agashu ubinkpi umbi aka awerakpō nggu adōka, ubinkutsu ikpū idēm-Num iyēre itsu Unum agūibēn.

¹⁷ Āka adōsa anggbaashimbi na akorhu ubinkpi umbō aka agōr, ngge itsū umbō akorha akēre nggu anggōm, asi īwea nggu ibvun arherhe, iyiriyē iki isi īyikangge umbi. Ubinkutsu umbō anu idzēu umbi nu umbō awuri avarhuwe irhē itsermbō ru Unum.

¹⁸ Āka afēna-Num ru umēn. Umēn ihwēngmēn umēn ishimēn ru uvau ru ubēn utsīndīā, nu umēn ibee ikorha abinke aka arhika ra abina kishoo.

¹⁹ Umum idzumi ibee afēn-Num īgē Unum ama atsu umum ibvui ība ru umbi ififitem.

Idorh nu imimasha ighwe

²⁰ Unum uwu ididōr unga asoyiwe Uteijeemēn Uyesu ra akpe, uner idzēu idōi uwuku ugōng, ru ubok adzirh ibibemuwe-Num iyi ugbagbaa.

²¹ Unga ama adzaa umbi kishoo abina akaze ngge itsū umbi akorha abinke unga aka abee, na atō itser ru umēn iki itsu unga agūibēn, ru ubok Uyesu Ukiristo. Ikpikpoi izī ru unga ugbagbaa. Iwerimi.

²² Umbi angwēmēn nu anapumēn, umum ishōrhā umbi aka akpeto ri ififitayē umum iki itsēnga umbi, ubinkutsu umum itsēnga umbi ukunjiir.

²³ Umum ibee umbi ihwēng ugē ungwēmēn Utimoti aka adzeka ru ugborzī. Unga aba abanga nggimi ifitem, umum uwuri ikū nggu unga ivangyē umum iki ība iyepa umbi.

²⁴ Āka aghwe anggbaashimbi kishoo nu kishoo abika adōsa ungōmō. Abika adōsa ra abi Uitarhiya aghwe umbi.

²⁵ Imimutu Unum ima iwe nggu umbi kishoo.

Ubvur uwu Uyaku Utsutson ri itsi ubvur Uyaku

Awu Uyaku Atseng ubvur uwurε. Abɔɔ akaiferhko uge atseng ubvur uwurε ra amek aki 45-50 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu. Utsutson udeyiwe uge Uyaku uner uwuku utseng ubvur uwurε awu ungwεmbɔ Uyesu (Umat 13.35; Umar 6.3).

Uyaku atseng ubvur uwurε amesuwe <<abika adɔsu Uyesu anui usɔkdūmen hā aka asita amaa upfunga.>> Uner uwuku utseng ubvur ha akū irhem arherhe arherhe amesuwe imesi itsoi nu imesi iyiki ikpɔm amɛn abika adɔsa nu ikikorhambɔ. Unga amesuwe itsi arherhe arherhe ri itsi abika adɔsa. Itsi arherhe ha iwu iwe ru ubin nu isheru ubin, iviviri, amɛn aka aze, amɛn aka abewe, imangmang nu ikikorhe, itser arhem, itsoi, ifuw, iberi itsi nu irherhi itsi, itsu uvau ra abɔɔ, igbana, idɔngamɛn, nu ifɛn-Num.

Ubvur ha ideyiwe ugarh ukpu imangmang nggu itser, nu imesi iyi ibibek iyi abika adɔsa.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1)

Imangmang nu itsoi (1.2-8)

Iwe ru ubin nu isheru ubin (1.9-11)

Iviviri (1.12-18)

Igigū nu ikikorhe (1.19-27)

Igbiir ato ri itsi iseng asu (2.1-13)

Imangmang nu itser (2.14-26)

Uner uwuku udɔsa nu urhemnga (3.1-18)

Uner uwuku udɔsa nu upfung (4.1–5.6)

Imesa iyɔɔ (5.7-20)

¹ Ighwe idzeku Uyaku ugārha Unum nu uwu Uteijee Uyesu Ukiristo. Izī ra abika adɔsu Uyesu anui usɔkdūmen hā aka asita amaa upfunga.

Iviviri nu andeya

² Åka anyanga ake awe abin anggɔm, umbi angwεmen nu anapumɛn, ivangye ikpū andeya arherhe aka ikpo umbi,

³ ubinkutsu umbi ahwεngmbi iviviri imangmangmbi ngge itsū ibibi-mambi.

⁴ Åka amesa ibima ru uben ubin ngge itsū umbi akɔ na awe undzumunga, asi ishembu ru ubin.

⁵ Unera ru umbi aba abeenga itsoi, unga arhusu Unum, uwuku udzowe izūwā ru kishoo na asi ibeenga uvau, awuri idzowuka unga.

⁶ Bɔr ivangye unga aka irhusa, awu ufang unga awe ru imangmang asi ícanga. Ubinkutsu, uner uwuku ucang awe ru nyaki ibɔrh amē ukau ukugɔng, ukukom iki iyii ni idzui ukau ha.

⁷ Ikpū uner ha niba akaka iferhko iyei uben ubin ru Uteijee.

⁸ Unga awu uner amɛn avaa, asi ingwēē amɛnnga ananga unying ri ikikorhanga.

Iwe ru ubin nu itsūwā

⁹ Uneke uwuku udɔsu Uyesu aka awu utsūwā afīrhā uge ra asu Unum unga awu nggaa uner.

¹⁰ Bɔr uwuku uwe ru ubin afirhã ugɛɛ unga asi iwea ubin ra asu Unum, ubinkutsu unga awuri ikikoyi ru nyaka ifur ubĩ.

¹¹ Ivang ishaa unum iba idzek imani iki isaki itsu ifur ubĩ ukoyi igba nu izengge igwirngge. Rimi hã uner ubin aka ikpe ru uzêrhãnga ukpu igoyi igoi.

Ayetnum nu iviviri

¹² Idorh iwe iyi unerwi aka abima ri iviviri, ubinkutsu unga aba ananga ivivira ha, awuri iyɛsa itosa urhɛ Unum aka abemuwe kishoo abika abema unga.

¹³ Ivang undeya uba uwemgbɔ, unera niba agɔra agɛ, <<Unum unga andeya umum.>> Ubinkutsu, asi ikũ iki ibewe adeyimbɔ Unum, ikɛi unga nibikanga asi ideyinga unera.

¹⁴ Bɔr undeya iwuri ibamgbɔ ru unera ri ivangyɛ ikponi iyiki ibewe iki irhɛm unga, ihwa itsinga.

¹⁵ Mɔɛɛ ikponi iyiki ibewe iba itsĩ ru unera, iki isaki imar arhim. Ivang arhim aka iseng amaa, ake amar akpe.

¹⁶ Umbi aze angwɛmɛn nu anapumɛn, niba arhɛmmbɔ umbi.

¹⁷ Ubɛn izũwã iyiki ize nu undzumu izũwã idzeka afafã, idzeku Utɛ uwuku umunu írhirhang ra afã. Unga asi ifarunga ru nyaku uzirhzi uku idziu.

¹⁸ Unga asɛng imarmɛn ri irhɛm idzidzɛrhe, ugɛ umɛn ima iwe ikpũrhã inggbaashi ugarh ra abina kishoo unga aka amuna.

Ikpe ato nu ikikorhe

¹⁹ Umbi aze angwɛmɛn nu anapumɛn, àka ahwɛng ugɛ ubɛn unera afêrhĩ igigũ, bɔr niba azanga arherhe, na azanga igũ avɔm.

²⁰ Ubinkutsu, unera asi ikũ avɔmnga akorhunga abin aka arhurhika Unum aka abee.

²¹ Nggee, àka atare ubɛn amɛn ishĩ hã aki arhim nu urhɛrhe ibewe iki imaa ananga, àka angwɛdzɛn na ayei irhɛm hã umbɔ aka adoi ra amɛnmbi, iki idɛɛ akũ umbi izĩ ififorh.

²² Niba agũ irhɛm ukpekũ na arhɛmmbi atsimbi. Àka atɔ itser nggu ngge.

²³ Ubɛn uner uwuku ugũ urhɛm na asi itɔɔ itser nggu ukpɔ, awu ru nyaku unerwi aki irhi asunga ri irhi.

²⁴ Unga anyã itsinga na azêrhã azĩã, kanying na ayiruka ikpũ unyẽɛnga uku uwe.

²⁵ Bɔr unerwi aka angwɛdzɛn na arhi uku kpengkpeng ikpem iyiki idzowe ukam, na akorha ake, asi iyiruka ubinkpi unga aka agũ, bɔr atɔ itser nggu ake, awuri itsukukumbɔ unga idorh ru ubinkpi unga aka ikorhe.

²⁶ Unera aba akaiferhkɔ ugɛ unga awu uner agbeyi na asi ikpɔma arhɛmnga, arhɛm itsinga, agbeyanga awu ibɛm.

²⁷ Agbeyakɛ Unum Utɛmɛn aka iyɛi ru nyaki isisar aki idzidzɛrhe awu rimine, akika afuka atsêrhãpfu, nu angwêrhãpfu ra ayetnummbɔ, na asi ineke abin upfung adakuke unga.

2

Àka aneke itengasu

¹ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, ru nyaka abi imangmang ru Uteijeemɛn Uyesu Ukiristo, Utejee ikpikpoi, àka aneke itengasu.

² Agɛ unera atsĩwã ri ikikɔngmbi, atsu imang uzinarhi ri itoknga nu atorho aka aze nu utsũwã ikɛi atsĩwã nggu ashaka atorho.

³ Umbi aba adzowe uner uwuku utsim atorho aka aze ha imor uge, <<Uba usei ra anang isei aka azea,>> b̄or umbi aḡor utsūwā hā age, <<Udēē nggō,>> use <<Useisa abī ukhapa ra andaidakmum,>>

⁴ Umbi asi itengmbi asu nukp̄o na awu abika atsu uvau ad̄okambi nggu iferhk̄o iyiki ibewe?

⁵ Àka akpeto, aze angwēmen nu anapumēn, Unum asi iseng atsūwā ra asu upfunga umb̄o awe abi ubin ri imangmang na anyangu ukam Iyerhe afā hā unga aka abemuwe abika abema unga?

⁶ B̄or umbi arhena atsūwā. Asi iwea abika awe ru ubin ayōm umbi? Asi iwea umb̄o aka isaka akūna umbi azī ukotu?

⁷ Asi iwea umb̄o aka isaka arheni itsok Uteijeembi uwuku uwu ru ugarh?

⁸ Umbi aba ad̄osumbi Íkpem Iyerha ha ri itseng Arherhu-Num, aki iḡor ige, <<Ubemu ud̄okango ru nyaki itsingo,>>* ungo ukorhe uku urhirhiki nukp̄o.

⁹ B̄or umbi aba atengmbi asu, umbi awu ra arhim, umbi aka agba uvau izharhuwe Íkpem.

¹⁰ Ubēn unerwi aka ad̄osi Íkpem kishoo aba azharhuka unying, aka agba uvau azharhuwe kishoo nukp̄o.

¹¹ Ubinkutsu uwuku uḡor age, <<Niba utomungo-dak,>>† ikei aḡor age, <<Niba ufer̄o uner,>>‡ Ungo uba usi itomungo-dak, b̄or ufer̄o unera, ungo uku uzharhuwe Íkpem nukp̄o.

¹² Àka arherhe na akorhe ru nyaka abirabē aka itsu umb̄o uvau ri ikpem iyiki idzowe ukam.

¹³ Ubinkutsu Unum awuri izharha arherhe iyiki isheru atorh ra abirabē aka ashimb̄o ra atorh. B̄or atorh awuri inangke itsu uvau.

Imangmang nu ikikorhe

¹⁴ Awu use uwu izea, umbi angwēmen nu anapumēn, unera aba aḡor uge unga awea ri imangmang b̄or asi ikorhunga ngge? Ikpū imangmang hā iwuri if̄orhngge unga?

¹⁵ Uba ungwēmbi use unapumbi ashia ra atorho use ubingha,

¹⁶ unying ru umbi aba aḡor unga age, <<Uzī uku utō, Unum ama adzaa ubinkpi ungo uku itsim nu ugha,>> b̄or asi ikorhukanga ubinkpi unga aka abee, awu use izea?

¹⁷ Rimi hā, imangmang nibikangge, unera aba asi ikū atōō itser nggu ngge, iki ikpengge.

¹⁸ B̄or uwō awuri iḡor age, <<Ungo uwe ru imangmang, umum iwe ru ikikorhe.>> Udeyiwa imangmango iyiki ishingge ri ikikorhe, umum ideyiwa imangmangmum ri ikikorhamum.

¹⁹ Ungo uweō ri imangmang uge Unum awu unying. Aze! Uko ípfu iyiki ibewe iwengge ri imangmang rimi hā, na atsu umb̄o agū iweī ayormb̄o azang.

²⁰ Ungo ugugge uner, ungo ubee umb̄o adeyiwa ungo imangmang iki ishingge ri itser iwu ibēm?

²¹ Asi iwea itser utokamēn Uibrahim aka adzowe ungwēnga Uishaku ru ubeu idēm-Num, itsu umb̄o anyanga unga awu uner uwuku urhika?

²² Ungo unyāo imangmangnga iki izērhā nggu ikikorhanga itsu imangmangnga iwe undzumunga ri ikikorhanga.

* **2:8** Àka anyā ikei: Urha 19.18. † **2:11** Àka anyā ikei: Idzi 20.14; Iva 5.18. ‡ **2:11** Àka anyā ikei: Idzi 20.13; Iva 5.17.

²³ Ngge itsuifer itseng Arherhu-Num iki igor igε, <<Uibrahim aka awe ru imangmang ru Unum itsu Unum anyanga unga awu uner uwuku urhika.>>§ Ngge itsu umbə ayisa unga uwerhu Unum.

²⁴ Umbi anyānε, asi inyangu unera awea uner uwuku urhika ru ubok imangmang ukpekū, bər ru ubok itsernga ikεi.

²⁵ Rimi hā, umbə aka anyangu Urahab unggoyi ha awu uner uwuku urhika ru ubok ubinkpi unga aka akorhe, ri ivangyε unga aka awəke abika arhi anang hā, na adene umbə adəsu utsīndī uwukuse

²⁶ Ru nyaka iyor iki ishingge ru ipfu ngge iki ikpengge, iwe rimi hā imangmang iki ishingge ri ikikorhe iki ikpengge.

3

Ikpəm arhəm

¹ Asi iwea irhəmbi aka iwe abika amesuwe, umbi aze angwēmən nu anapumən, ubinkutsu umbi ahwengmbi ugε umən abika amesuwe awuri izharha arherhamən anangmbə abəə.

² Umən kishoo igbeimən irhak ra atsīndīā arherhε. Unera aba asi igbaa irhak ru ubinkpi unga aka arherhe, unga awu undzumu uner uwuku udēē akpəm iyornga kishoo.

³ Nggu ungwērhu unangga umən iki itsu ra angwī inyāwā, ni idēē idzui iyorngge kishoo izī anangkε umən iki ibee.

⁴ Use unyangu akhukhəə amē akpanga. Nggake ake awu agəgəngake, ugba ukerketakpə iki isaku ukūna ake uzērhu uzērha. Uko rimi hā, nggu ungwērhu igbong ukunjiir uner uwuku ukpai ukhukhəə amē hā aka isaka adzipa umgbə akū azī ubən anangkε unga aka abee izī.

⁵ Rimi hā arhəm unera ukunjiir aka awe ra agau iyor, bər awu ru nggaa ifīfīrhā. Àka anyā ishi urha ukunjiir iki ikpīwe akoi kishoo!

⁶ Arhəm ikεi awu urha. Awu nggu iki ibewe ra agau iyor. Aka isaka adakuwe unera kishoo. Aka isaka atsu ibibeknga kishoo itsī ru urha. Urhakpi arhəm aka awe adzeki idzūū urha isok upfung.

⁷ Unera adēē akpəma ikpū ījue kishoo, nu anunu akika asoyi afafā nu abin aka akaikai nu abərɁ ra ukau ukugəng,

⁸ bər unera asi idēē akpəma arhəmnga. Arhəm awu ubin uku ubewe asi iwoshuke. Atək nggu ungsuma uwuku ufer uner.

⁹ Nggu arhəm umən iki ikū ikpoi Uteijee aka awu Utemən, nu nggu ake umən iki ikū irhena anera Unum aka amuna ru uzirhzīnga.

¹⁰ Nggu angwīā unying umən iki ikū ikpoi ni irhena. Umbi angwēmən nu anapumən, akεε isi imēngge ngge iwe.

¹¹ Akwiu amē unying udēē udzowukpə amē aka aze nu amē aka akpere?

¹² Umbi angwēmən nu anapumən, ucucii uvorhvo udēē ughwərmgbə ikpūrha uzaitun use ucucii inebi udēē ughwərmgbə ikpūrha uvorhvo? Rimi hā akwiu amē aka awu uku ukpere asi idēē adzeke amē aka aze.

Itsoi ikpūa ivaa

¹³ Ungamə awe ru itsoi nu ihwihwəng ru umbi? Uneke unga adəyiwigge ri ibibeknga iyiki ize, nu itser iyiki ize nggu ididəəryε iki idzeki itsoi.

¹⁴ Bər uba ra amənmbi unyēē akarhārha nggu ibemitsi iwengge, àka aneke ikū ngge afīrhā use atsəyi idzidzərhe.

¹⁵ Ikpū itsoi iyere isi idzengge ra afā. Idzeku upfung. Isi iwengge iyi Ipfu Isarsatangge, bōr iwu iyi Undenggū.

¹⁶ Ubinkutsu anangke unyēē uku uwe nu ibemitsi, umō ishōng arherhe nu uben iyiki ibewe iki iwe.

¹⁷ Bōr itsoiye iki idzeka afā itirhi iwu isaisar, ikei ibemungge ididōr, itenamēn, irherhi itsingge, itōk nggu atorh nu ikikorhe iyiki ize. Ishingge ri itengasu use igha urha.

¹⁸ Uner uwuku ududōr adoi ididōr na aka isaka agber irhirhika.

4

Udzowe itsingo ru Unum

¹ Awu use ukū ifuw nu uning uba ru umbi? Asi idzekake ri ikponi iyiki ibewambi iki itang iwa ru umbi?

² Umbi abee ubin bōr asi ikpombi ukpō. Umbi afer na akārāhā, bōr umbi asi idēē akpombi ubinkpi umbi aka abee. Umbi awu ru uning na afupa. Umbi asi ikpombi, ubinkutsu, umbi asi irhusumbi Unum.

³ Ivangye umbi aka irhusa, umbi asi iyeimbi, ubinkutsu, umbi arhusa nggu iferhko iyiki ibewe, ngge itsū umbi afere ngge ri igūibenmbi.

⁴ Umbi abi itser itoma-dak, umbi asi ihwengmbi uge iwerhe nggu upfung iwu igamtsak nggu Unum? Uben unera aka abee iwe ri iwerhe nggu upfung awu unggamtsak Unum.

⁵ Umbi akaiferhko uge awu ibem itseng Arherhu-Num iki igōr igē, <<Unum akpōm Ipfu ha unga aka atsu ru umēn?

⁶ Bōr unga aka isaka adzaa umēn imimuta irheirhe. Ru nyaku itseng Arherhu-Num iki igōr igē, <<Unum akpēē uwuku ufīrhā,

bōr adzowe imimuta ru uwuku urherhi itsi.>>^{*†}

⁷ Nggee, āka adzowe atsimbi kishoo ru Unum. Āka akpē Undenggū, unga awuri itā umbi.

⁸ Āka aba akhapa ru Unum unga awuri iba akhapunga ru umbi, āka asorh abokmbi, umbi abi arhim, āka asare amēnmbi, umbi abi amēn avaa.

⁹ Āka agū ighongamēn, aciū na adōng. Āka afarū unyīrhāmbi uwe akpe, nu anggōmmbi abvui awe idamēn.

¹⁰ Āka arherhuwe atsimbi ra asu Utejee, unga awuri iberuwa umbi.

¹¹ Umbi angwēmēn nu anapumēn, niba acayimbi adōka. Uben unera aka acayi ungwēmbo use unapumbo, use atsu uvau ru unga, acayi Īkpem Unum nukpō na atsu uvau ru ngge. Ivangye ungo uku utsu uvau ri Īkpem, ungo usi idōsungō ngge, bōr ungo utsu uvau ri ngge.

¹² Unum ikiyikanga adzowe Īkpem na atsu uvau, unga ikiyikanga adēē afōrh na atsīme. Bōr ungo uwe ungāmō ungo uku itsu uvau ru udōkango?

Ifīrhā nggu udāā

¹³ Āka akpeto, umbi abika agōr agē, <<Irherē use udāā umēn izī uteu ukpēre use ukpōrō, izī imaa amēka umō, igoyi igoi ni ikpo uhwek.>>

¹⁴ Umbi asi ihwengmbi ubinkpi uku iwe udā. Awu use uwu urhēmbi? Awu ubinkpi uku uwe ru nyaku uziū uku idzeka ri ivanga ukunjiir nu ugwirkpō.

¹⁵ Nu ngge iki iwe rimi, imēēngge umbi awuri igōr agē, <<Utejee aba abemunga, umēn ibek, umēn ikorhe akere use akōrō.>>

* 4:6 <<Unum akpēē uner uwuku uberitsi.>> † 4:6 Āka anyā ikei: Uny 3.34.

¹⁶ Bɔr nggayɛ icɛɛ, umbi afirhā na abera atsimbi. Ikpū ififirhā hā iwu iyiki ibewe.

¹⁷ Uɛn unera aka ahwɛnga ubin uku uze unga aka ikorhe na asi ikikorhuna, awu arhim ru unga.

5

Agbiite ato abika awe ru ubin

¹ Åka akpeto, umbi abika awu ru ubin, åka aci akpe na adɔng ri itsi ayetnumkɛ aka iba ru umbi.

² Abinmbi aka avɔke, nu ughɛɛ uku ughamgbɔ atorhambi.

³ Uzinarhimbɛ nu uazurhfambi aka adzurhke. Idzidzurhngge iwuri iwu ideka ra atsimbi, iwuri ikpūwe iyor umbi ru nyaku urha. Umbi akɔnge atsimbi abin ri imimasha inum.

⁴ Åka anyā! Ughɛta ha umbi aka akpɛ ifai abi itser ri icangmbi, aka adɛɛ iciu akpe ra atsimbi. Akpe abika agbɛra abin icangmbi aka atsike ra ato Utejee uwu ijee kishoo.

⁵ Umbi asei igūibɛn ru upfung, umbi agha na ahwa ri ibibemambi. Umbi afuka atsimbi atsu ayormbi aseng agɔgɔng ru nyaki ijue iki itsi unum ukpuku ungūngwā.

⁶ Umbi atsu ufai na afɛre anera aka ashimbɔ ru uvau, aka asi ikpɛmbɔ ra umbi.

Idɔngamɛn ra ayetnum

⁷ Åka adɔng amɛnmɛn, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, utseku ibiba Utejee. Åka anyā uner irham aki idzɛu icangnga iki ighwɛr abin unga aka adoi, nggu urherhe idɔngamɛn unga adzɛu inai iyiki idoi abin utseku inai iyi imaataka.

⁸ Umbi igambi, åka adɔng na adɛɛ aker, ubinkutsu ibiba Utejee iki iyongge.

⁹ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, åka niba ibvun arherhe ri itsi adɔka, utsur umbɔ atsumbɔ uvau ru umbi. Uner uwuku utsu uvau ha adɛɛ ra angwī ubā!

¹⁰ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, åka anyā abika asɔm Arherhu-Num aki irherhe ri itsok Utejee aka abima ra ayetnum. Åka amesa ru umbɔ.

¹¹ Ru nyaka umbi aka ahwɛng, umɛn iki isaki iyisa abika abubima awu abi idorh. Umbi agūmbi ikpū ibibima Uayuba na anyāmbi abinkɛ Utejee aka akorhuwe ri imaatak. Utejee atɔk nggu atorh.

¹² Ubin uku unang kishoo, umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, åka niba ayirhmbi uyirh nggu afā, use nggu abī, use ubin ukpɔɔ. Åka agɔr age, <<Ī>>, iba iwu <<Ī>> na agɔr age <<Ī>> iba iwu <<Ī>> iba isi iwengge rimi, umbi awuri itsimbi ufai ukpu Unum.

¹³ Uner ayetnum awea ru umbi? Unga afɛn-Num. Uner anggɔm awea? Neke unga atsū ubom ikpikpoi.

¹⁴ Uner irhārā awea ru umbi? Unga ayisa akakū ikikɔng abika adɔsa umbɔ afɛne-Num ru unga, na adzukuwe atsei ru unga ri itsok Utejee.

¹⁵ Ikpū ifɛn-Num ri imangmang iwuri ikerhukungge uner irhārā. Utejee awuri iberuka unga. Unga aba awea ra arhim awuri itsitsūwūmbɔ ake.

¹⁶ Nggee åka asɔme adɔkambi arhimmbi, na ifɛne-Num ra adɔka nu umbɔ ama akerhuwa umbi. Ifɛn-Num iyi uner uwuku urhika iwe ru ijee nu iker iyiki itō itser.

¹⁷ Uirhiya awu unera ru nyaka umɛn. Unga ifɛn-Num akarhārā utsur inai idoingge, ikei inai isi idoingge nu abī utseku imeka itaar nu utenga.

¹⁸ Ikɛi unga afɛn-Num, afã adzowe inai, nu abĩ aghwɛr ikpũrhã.

¹⁹ Umbi angwɛmɛn nu anapumɛn, uba ubɛn unera ru umbi nekuka utsĩndĩ idzidzɛrhe, ubɛn unera ru umbi aba azĩ akũna unga abvui aba

²⁰ àka ayita ugɛ ubɛn uwuku ukunu uner arhim abvui aba ru utsĩndĩ idzidzɛrhe, unga awuri ifɔrhuka uner ha ra akpe na akũ utsĩndĩ uwuku utsũwe arhɛrha arhim.

Ubvur uwu inggbaashia Ubitru aka atseng Utsutson ri itsi ubvur uwu inggbaashia Ubitru aka atseng

Awu Ubitru uner itser Uyesu atseng ubvur uwurɛ. Abɔɔ akaiferhko uge atseng ubvur uwurɛ ra amek aki 60-68 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu. Atsenge ubvur uwurɛ abika adɔsa, abirabe aki iyisa <<abirabe Unum aka aseng umbɔ>>. Unga adzuma atseng ubvur ha afituwe abika avarhe, abirabe aka awe ru uver nu ayetnum ri itsi imangmangmbɔ. Ubitru atseng ubvur ha ayituwe umbɔ Isarhe Iyiki Ize ri itsi Uyesu Ukiristo, uwuruwi akpenga, isisoknga nu ibibemuwe iyiki ibibanga iki iwu ubin ifosa ra abika adɔsa. Unga agɔr age aze umbɔ abima ra ayetnummbɔ na awe ru ikeramen uge iwu iviviri iwuri ideyiwe imangmangmbɔ na age umbɔ awuri iyeimbo ugbeta ri <<ivangye Uyesu Ukiristo aka idzeka.>>

Ikei uner uku utseng ubvur ha afituwe abika adɔsa age ase i sei ru nyaka abirabe aka awu abi Ukiristo.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-2)

Iyiyituwe ifforh iyi Unum (1.3-12)

Imesa ri itsi ibibek iyiki irhika (1.13–2.10)

Itser abika adɔsa ri ivang ayetnum (2.11–4.19)

Irherhi itsi nu itser abika adɔsa (5.1-11)

Imimasha (5.12-14)

¹ Ubvur uwurɛ udzeku Ubitru uner itser Uyesu Ukiristo.

Umun itsenge abirabe Unum aka aseng umbɔ aka awu atsen ru upfung, asita ase i ri inang ra abi Ufontu, nu Ugarhatiya, nu Ukafadokiya, nu Uasiya, nu Ubitiniya.

² Unum Ute ri ihwihwengnga, unga aseng umbi ru Ipfunga isare umbi, ngge itsu umbi adasu Uyesu Ukiristo, nu isisar ra adzirhnga.

Imimuta nu ididɔr irheirhe iwe nggu umbi.

Ifosa iyi urhe

³ Ikpikpoi iwe ru Unum, Ute Uteijeemen Uyesu Ukiristo! Ru nggaa atorhnga, unga aka amar umen iwe abika afa ru ubok isok ra akpe Uyesu Ukiristo, ngge itsu umen iwe ru ifosa iki iwe ru urhe.

⁴ Nu ukam ha uku usi ikpekpɔ, usi idakpɔ use usatukpɔ, uwu ukpumbi ra afɔ.

⁵ Ru ubok imangmangmbi Unum aku ijeenga avina umbi utseku umbi ayei ifforh iyere, unga aka iwuri ideyiwe ngge ri imimasha inum.

⁶ Ra akere ha aka agom akarhârâ, nggayɛ umbi awuri ihwambi ayetnum icere ivanga ukunjiir, ri kishoo ikpɔ iviviraye umbi aka iwe.

⁷ Akere ha aba, ngge itsu imangmangmbi iwe ru ugarh inangge uzinarhi ukpuku utsutsim. Nggakpi umbɔ aka isaka agbisha ukpɔ ru urha ru nyaka umbɔ aki iviri igbishu uzinarhi, nggayɛ imangmangmbi inangge uzinarhi. Nggee ivang imangmangmbi iki idɛɛ iker ru iviviri irheirhe, ngge iwuri ikuwâ umbi ukpoi urherhe nu imor ri ivangye Uyesu Ukiristo aka idzeka.

⁸ Nggaye umbi anasi inyāmbi unga, bər umbi abemumbi unga. Nggaye umbi asi inyāmbi unga icere bər umbi awembi ri imangmang ru unga, umbi awembi ri itenamen akarhārḥā,

⁹ ubinkutsu umbi ayeimbi ugbeṭe imangmangmbi, ififorh ipfumbi.

¹⁰ Arherhi ififorh iyere, abika asəm Arherhu-Num aka angwēdzən na arhisa na arhusa, ivang umbō aka arherhe imimuta ha iki iba ru umbi.

¹¹ Ipfu Ukiristo iwe ru umbō ni ideyiwe umbō ikpū ayetnumke Ukiristo aka ihwa nu nggaa imorye umbō aka idzowe unga. Nggee umbō abee ihweng Ukiristo awu ungaa, ikei ukang akere ha aka ikorhe.

¹² Adeyikumbō age umbō asi itōmbō itser atsimbō bər atō itser umbi. Icere Isarhe Iyiki Ize iyere umbō aka arherhuwa umbi ra abirabe aka adūwā ri ijee Ipfu Isarsatange umbō aka adene ngge idzeka afā. Uko ipfu itser-Num ibeengge inyā ake.

Āka awe asasar

¹³ Nggee, āka agbisha amēnmbi atō itser, āka akpəm atsimbi, āka atsu ifosambi kishoo ru umata umbō aka idzaa umbi ru unum Uyesu Ukiristo aka idzeka.

¹⁴ Āka awe ru nyaka awekaci abika adōsa arherhe, āka niba aneke ikpona abin ake anyanguke amēnmbi ru nyaka umbi aka awe ru ida ihwihweng.

¹⁵ Bər ru nyaka unga uwuku uyisa umbi awu asasar, āka awe asasar ri itsermbi kishoo.

¹⁶ Itseng Arherhu-Num igōrngge uge, <<Āka awe asasar, ubinkutsu umum iwu asasar.>>*

¹⁷ Umbi aba ayisa uge Ute uwu afā uwuku utsu uvau ru uben unera ashia ri itengasu, nggee āka asisei iwei iyi atsen nggimi.

¹⁸ Ubinkutsu, umbi ahwengmbi uge asi ikūmbō abin aka atsutsim ugee uazurhfa use uzinarhi agoimbō umbi ra agbeyi atokambi aki ibem,

¹⁹ bər nggu adzirh aka awe ru ugarh aki Ukiristo, uwuruwi aka awe ru nyaku ungwē itsurhi iyi idem, iyiriye iki ishingge ru uvau use utauu.

²⁰ Atirha aseng unga na adōrha amunu upfunga, bər unga adzeka ri imimasha ivang iyere ri itsimbi.

²¹ Iwe ru uboknga umbi aka awe ru imangmang ru Unum, uwuku usoyiwe unga ra akpe na akpoi unga, nggee imangmangmbi nu ifosambi iwe ru Unum.

²² Icere ri idōsu idzidzerhe umbi awe asasar ngge itsū umbi abema adōkambi. Āka adzuma abema adōkambi ra amēnmbi.

²³ Amar umbi imar iyiki ifa ikei, asi iwea ri ikpū imar urhe uwuku ukpe, bər udzeku ikpū urhe uwu ugbagbaa, ru ubok Arherhu-Num uwu urhe ri ibibima.

²⁴ Itseng Arherhu-Num igōr igē,
<<Kishoo anera awu ru nyaku ubīī,
nu kishoo ikpikpoimbō iwu ru nyaki ifur ubīī idēē,
ubīī uku isaku ukoyi nu ifurngge igba,

²⁵ bər Arherhu Uteijee adēē ugbagbaa.>>†
Arherha ha awu Isarhe Iyiki Ize ye umbō aka arherhuwa umbi.

2

¹ Nggee, āka atsūwe atsimbi ru ikpū amēn aka abewe, ukpukpeta, unyēē nu urhena ukpu uben ikpūa.

* **1:16** Āka anyā ikei: Urha 11.44,45; 19.2; 20.7. † **1:25** Āka anyā ikei: Uish 40.6-8.

² Ru nyaka írheng awakaci iki ikponi iyam abě, Àka akponu ihweng Arherhu Unum, ake itsu umbi aseng ri ififorhmbi,

³ icere umbi aka abanga agũ uge Uteijee awu azeze.

Utarh urhe nu aner umbõ aka aseng

⁴ Àka aba ru unga, utarh urhe ha anera aka akpẽmbõ, bõr Unum aseng ukpõ uwe ru ugarh ru unga.

⁵ Umbi ikẽi, awe ru nyaka atarh, Unum unga awu uner idzin, unga ani ikũ umbi akũ adzin iyanga. Ru ubok Uyesu Ukiristo, umbi awe asarkasar abika idzowe idem-Num iyiriyẽ iki itsu Unum agũiben.

⁶ Itseng Arherhu-Num igõr igẽ,
<<Unyã, umum itsu utarh ru Ushihiyona,
utarh ukpuku uwu ru ugarh umbõ aka aseng
ukpu angboki idzin,
kishoo uwuku uwe ru imangmang ru unga,
asi ígũa atsa.>>*

⁷ Nggee ru umbi abi imangmang, utarh ukpirẽ uwu ru ugarh. Bõr ra abika asheri imangmang,
<<Utarhkpi abi idzin aka akpẽ,
ukpõ uwu utarh angboki idzin.>>†

⁸ Nu,
<<Utarhkpi uku utsu anera akwẽr itok,
nu ifa iki itsu umbõ agbaigba.>>‡

Unum atsu umbõ akwẽr itok, ubinkutsu, asi idõsumbõ isarhe iyiki ize.

⁹ Bõr umbi awu abirabẽ umbõ aka aseng, abika adzowe idem-Num ri iya uyerhe, asarkasar abĩ, anerabẽ aka awe abi Unum, agẽ umbi ama akũ ikpikpoinga adzeka unga aka ayisa umbi ru uzĩ adzek atsĩ ri idzeu irhirhangnga.

¹⁰ Isha umbi asi iwembi aner Unum, bõr icere umbi awe aner Unum. Isha umbi asi iyeimbi atorh, bõr icere umbi ayeimbi atorh.

Àka adõsa arherha abi ijee

¹¹ A aze awerhamum, umum ifituwa umbi, ru nyaka atsen ru upfung, àka neke idõsa abin ikponi iyor, aki itang iwa ri ipfumbi.

¹² Àka aseĩ nggu amẽn aka arhurhika ra ateu anera aka asi ihwengmbõ Unum, nggayẽ umbõ ani irhena umbi, umbõ ama anyã irhirhikambi na akpoi Unum ru unumkpi unga aka iba ayepa umẽn.

¹³ Àka adõsa arherhe ubẽn abi ijee ri itsi Uteijee, ra ayerhe use ubẽn ijee ra anernga kishoo,

¹⁴ use agomna, unga aka adene umbõ atsu ufai ra abi uvau, na akpoi abika arhika.

¹⁵ Ubinkutsu, awu ubinkpi Unum aka abee nukpõ, umbi akorhe iyiki ize ngge itsũ aguge aneke irherha arherhe ida ihwihwengmbõ.

¹⁶ Àka aseĩ iseĩ ru nyaka abika afõn, bõr àka niba anyangu ififõn atsirmbi iyiki ibewe, bõr àka aseĩ ru nyaka agãrhã Unum.

¹⁷ Àka adzowe undzumu imor ru ubẽn unera, àka abemu ukpui abika adõsa, àka agũ iwei Unum na adzowe imor ru uyerhe.

¹⁸ Umbi agãrhã, àka adõsa arherhe ateyambi ri idzowe undzumu imor, niba iwengge ra ateyia abi amẽn aka aze nu ididõr ukpekũ, bõr ikẽi nggu abi amẽn aka atsoo.

* 2:6 Àka anyã ikẽi: Uish 28.16. † 2:7 Àka anyã ikẽi: Amb 118.22. ‡ 2:8 Àka anyã ikẽi: Uish 8.14.

¹⁹ Unera aba abimunga ri igũ ighong ayetnum aka ada irhika, na ahwenga Unum, awu ubin ukpoi.

²⁰ Bør umbø aba akwer umbi ra avaumbi, ibibimambi iwu use? Bør umbi aba ahwa ayetnum ri ikorhu iyiki ize na abima, awu ibibemu Unum niyo.

²¹ Ubinkutsu ayisa umbi ri ikpũ akere ha, Ukiristo ahwa ayetnum ri itsimbi na aneka umbi utsĩndĩwi umbi aka idosa adaknga.

²² <<Unga asi ikorhunga arhim

na asi irherhunga igberangwĩ ra angwĩnga.>>§

²³ Ivangye umbø aka arhena unga, unga asi irhena afasa, ivangye unga aka ahwa ayetnum, asi ifasa. Bør unga atsu amennga ru uwuku uvarhe arherhe idzidzerhe.

²⁴ Unga nibikanga atsã arhimmen ri iyornga ni igãrhãmau ucucii, ngge ima itsu amenmen aki arhim akpe nu umen ibek ri irhirhika, ru ubok isõonga umbi akpo ikikerhe.

²⁵ Umbi aka agwirmbi ru nyaku idoi, bør icere umbi aka abambi ru uner ughawā nu uwuku udzeu ipfumbi.

3

Akatserh nu akatsak

¹ Ru nyaka ha, umbi akatserh aka adosa arherhe atsakmbi ngge itsú uben ukutsak ru umbø aba akpẽẽ Isarhe Iyiki Ize, umbi adẽẽ adarhm̃bi umbø, asi iwea irhem bør ri ikpũ isiseimbi,

² ivangye umbø aka inya iten amenmbi nggu idzowe imor ri ibibekmbi.

³ Niba atsumbi amenmbi ri igber idzam iyi iyor awia, ru nyaka umbø itserhi itsi, nu itsu abin uzinarhi, nu itsim atorho aka aze.

⁴ Nu ngge iki iwe rimi, aka aneke idzammbi iwe amen aka aze, idzam iyiriye iki isi isatungge iyiki ikpom atsi, iyiriye iki iwu ru undzumu ugarh ru Unum.

⁵ Ubinkutsu akere ha aweke ishah ri ivang asarkasar akatserh abika atsu ifosambø ru Unum aki igber idzam awu azeze. Umbø aki isaka adosa arherhe atsakmbø,

⁶ ru nyaku Usaratu aka adosa arherhe utsaknga Uibrahim, na ayisa unga uteiyanga. Umbi awu anapu Usaratu, umbi aba akorha arhikumbi na asi igũmbi iwei.

⁷ Umbi akatsak, rimi hã aka adzowe imor ra atsẽmbi na anyanga ra amenmbi uge umbø asi ikermbo ru nyaka umbi na ahweng uge umbi awu abika ayei ukam umata Unum urhõnga, nggee utsur ubin ukpõ ukẽnkpõ ifen-Nummbi.

Ayetnum ri ikorhe iyiki ize

⁸ Ri imimasha, neke kishoo amenmbi awu unying, aka agũ atorh adoka, aka abema adoka ru nyaka angwēyi, aka ayike adoka nggu irherhi itsi.

⁹ Niba afaimbi iyiki ibewe nggu iki ibewe, use urhena nggu urhena, bør aka afai nggu itsuke idorh, ubinkutsu awu akere ha atsu Unum ayisa umbi, ngge itsú umbi awe abika akpo ukam igũiben.

¹⁰ Itseng Arherhu-Num igor ige,

<<Uben unera aka abemi ibibek

na anyã inum iyiki ize

awu ufang unga aneke irherhi iyiki ibewe ra angwĩnga

na aneke irhem iyi igberangwĩ.

¹¹ Awu ufang unga aneke ikorhe iyiki ibewe

na akorhi iyiki ize,
awu ufang unga abee ididɔɔr na adɔsa ngge.

¹² Ubinkutsu asu Uteijee arhi abika arhika
na akpe atonga ri ifɛn-Nummbɔ,

bɔr asu Uteijee awe ri igamtsak nggu abika akorhe iki ibewe.>>*

¹³ Bɔr umbi aba atsu amɛnmɔmbi abee ikorhe iyiki irhika, ungaa awuri
ikorhuwa umbi iyiki ibewe?

¹⁴ Bɔr uko umbi aba ahwa ayetnum ri ikorhe abin aka arhika, umbi awu
abi idorh. Nggee ɔka niba agũmbi ighong use agũmbi iwei umbɔ.[†]

¹⁵ Bɔr ra amɛnmɔmbi ɔka atsu Ukiristo awe Uteijee. Ubɛn ivang ɔka adzɛu
idɛyiwe ubɛn unera aka irhusa ri itsi ifosayɛ umbi aka awerangge, bɔr ɔka
akorhe nggu ididɔɔr nu idzowe imor.

¹⁶ ɔka angwɛ itenamɛn. Ngge itsu abika arhena umbi ri ikorhi iyiki izembi
ru Ukiristo agũ atsak ru urhenambɔ.

¹⁷ Aba awu ibibee Unum, azea umbi ahwa ayetnum ri ikorhe iyiki ize nu
umbi aka ihwa ayetnum ri ikorhe iyiki ibewe.

¹⁸ Ukiristo akpe idikunga unying ri itsi arhimmɛn kishoo, uwuku
urhurhika akpe ra abirabɛ aka asi irhikumbɔ, ngge itsu unga akũna umbi
aba ru Unum. Atsu iyornga ra akpe nu Unum atsu urhɛnga uwe ru Ipfunga.

¹⁹ Ru ubokngge unga aka azĩ adzowe isarhe ru ípfuyɛ iki iwe ru ugborzĩ,

²⁰ umbɔ aka akpɛmbɔ idɔsu Unum ishaisha ivang Unum aka adɔng
amɛnnga adzɛu ri inum Unuhu ivangyɛ unga aka adɛɛ igbishu ukhukhɔɔ. Ri
ivang hã inera utɔrɔk ukpekũ ru kishoo, aka abɛk ra amɛ.

²¹ Amɛ hã awu utsar isorhu ubɔtisima uwuku ufɔrh umbi icɛɛ, asi iwea
isorhi iyor bɔr awu ibibemuwe iyi amɛn aka aze ra asu Unum. Ngge ifɔrha
umbi ri isok ra akpe Uyesu Ukiristo,

²² uwuruwi aka azĩ ra afã na awu ru ubok ugha Unum, nu ípfu itser-Num
nu ípfu iyi iyerhe nu iyi ijee kishoo iwu iyinga.

4

Isisei abika adɔsu Ukiristo

¹ Ru nyaku Ukiristo aka ahwa ayetnum ri iyor, nggee ɔka abema ihwa
ayetnum aki ikpũ hã, ubinkutsu ubɛn uwuku uhwa ayetnum ri iyor aka agau
itsinga nukpɔ nggu arhim.

² Ubinkutsu, ibibeknga ru upfung isi iwengge iyiki ibewe iyi ikponi iyor ri
inum iyiki ibɔr, bɔr iwu iyi ibibemu Unum.

³ Ubinkutsu umbi aka aghawukumbi ivangmbi ri iyi isha ri ikorhã abinke
abika asheri ihwɛng Unum aka isaka ikorhe, awu ikorhe iyiki itãrhã, ikpona
iyi iyor, nu afĩrhã, nu ikikɔng ihwa abin, nu idzowe itsi ra abin ishĩ.

⁴ Icɛɛ abika ashe ihwɛng Unum ani idzɛu idzɛu umbi aka asi igbopumbi
atsi nggu umbɔ ri ikorhã abin aka abewe ha ru nyaki isha, umbɔ arhena
umbi.

⁵ Bɔr umbɔ awuri ivarhukumbɔ abinke umbɔ aka akorhe ru unga aka itsu
uvau ra abi urhɛ nu abika akpe.

⁶ Ubin hã ukpi uku utsu umbɔ adzowe Isarhe Iyiki Ize ra abika akpe, ngge
itsu umbɔ atsu uvau ru umbɔ ri iyor ru nyaka anera, bɔr adɛɛ abekmbɔ ru
Unum ru nyaki ipfu.

* **3:12** ɔka anyã ikei: Amb 34.12-16. † **3:14** ɔka anyã ikei: Uish 8.12.

⁷ Imimasha abina kishoo iki iyongge. Nggee àka angwēdzɛn na akpɔm atsimbi ngge itsú umbi adɛɛ afɛn-Num.

⁸ Ubinkpi uku unang kishoo, àka atoma abema adɔka ra amɛnmbi kishoo, ubinkutsu ibibema iki isaki ifɔme arhim arherhe.

⁹ Àka ayɛi adɔka ra ayambi nggu ida ibvibvun.

¹⁰ Uben unera akū izūwāye unga aka ayɛi akū ayike abɔɔ, ri idzidzerhe akū atɔ itser ra atsīndī imimutu Unum.

¹¹ Unera aba adzowuka isarhe, unga akorha ngge uge unerwi Unum aki irherha arherhe ra angwīnga. Unera aba atɔɔ itser, unga atɔ ngge nggu ikeryɛ Unum aka adzowe unga. Ngge itsú abina kishoo awe aki ikpikpoi ru Unum ru ubok Uyesu Ukiristo. Ru unga ikpikpoi iwe nu ijee ugbagbaa nu ugbagbaa. Iwerimi.

Ayetnum ri idɔsu Ukiristo

¹² Umbi aze awerhamum, àka niba adzeumbi idzeu ra ayetnum akarhārḥā aki ivira umbi, ugeɛ abin aka afa akpo umbi.

¹³ Bɔr àka agɔm uge umbi ahwambi ayetnum ru nyaka Ukiristo, ngge itsú umbi awu ra anggɔm arherhe ri ivangye unga aka ikū ikpikpoinga adzeka.

¹⁴ Umbɔ aba arhena umbi ri itsi Ukiristo, umbi awu abi idorh, ubinkutsu Ipfu-Num iyi ikpikpoi isei nggu umbi.

¹⁵ Umbi aba ahwambi ayetnum, niba aweke aki ifer uner use ivɛu use iyiki ibewe iyɔɔ use uwuku ushɔng urherhe.

¹⁶ Bɔr umbi aba ahwa ayetnum akika awe abi Ukiristo, àka niba agūmbi atsa, àka akpoi Unum, uge ayisa umbi nggu itsok ha.

¹⁷ Ubinkutsu ivanga iki iwengge umbɔ aka itirhi ivarha arherhe abi iya Unum. Umbɔ aba atirhi nggu umɛn, iwuri iwu uguse nggu abirabɛ aka akpɛmbɔ igū Isarhe Iyiki Izeyɛ iki idzeku Unum?

¹⁸ Nu,

<<Ngge iba ighongge uner uwuku urhurhika aka ifɔrh,

iwuri iwu uguse ra abirabɛ aka asi igūmbɔ iwei Unum nu abi arhim?>>*

¹⁹ Nggee umbi aba ahwa ayetnum ri ibibemu Unum, àka atsu atsimbi ru Unum uwuku umuna umbi na akorhu iyiki ize uben unuma.

5

Izī ra anggbaashi nu awɛdzɛm

¹ Izī ra anggbaashi ru umbi, umum ishōrhā ru nyaku unggbaashi ikei uwu ideka ayetnum Ukiristo nu uwuruwi aka ikpo ugau ri ikpikpoiye iki idzeka.

² Àka adzeu ukpui idɔi ukpu Unum umbɔ aka adzaa umbi ididen, àka atɔ itser ru nyaka abi ughāwā, niba iwengge ri inggang, bɔr awu ubinkpi umbi aka abee ikikorhe, ashia iyi ikponu uhwek, bɔr aka abee itɔ itser.

³ Niba awembi abi ijee ra anera Unum aka adzaa umbi, bɔr àka awe abinke umbɔ aka imesa ru ukpui ha.

⁴ Ivangye Unggbaashi abi Ughāwā hā aka idzeka, umbi awuri iyeimbi ifur ikpikpoi iki isi isatungge.

⁵ Umbi awɛdzɛm, rimi hā àka adɔsa arherhe anggbaashi. Àka arherhe atsimbi ra adɔka, ubinkutsu, itsɛng Arherhu-Num igɔr igɛ,
<<Unum awe ri igamtsak nggu abika aberi itsi,

bɔr unga aka isaka amutuwe abika arherhi itsi.>>*

* 4:18 Àka anyā ikei: Uny 11.31.

* 5:5 Àka anyā ikei: Uny 3.34.

⁶ Nggee, àka arherhuwe atsimbi ru Unum uner ijee, ngge itsú unga aberuwa umbi ri ivangye unga aka abee.

⁷ Àka atsuke kishoo abinke aka aghong umbi ru unga, ubinkutsu unga awu uner uwuku ukpom umbi.

⁸ Àka akpom atsimbi na adzeu. Unggamtsakmbi Undenggū ani ayarhe ighau ru nyaku utērhiimi, abee uwuruwi unga aka itāiwe.

⁹ Niba aborkumbi ugarh ru unga, àka idēē aker ri imangmangmbi, ubinkutsu umbi ahwengmbi angwēmbi abika adōsa ru upfunga adēē izērha ri ikpū ayetnum hā.

¹⁰ Nu Unum uwu umata kishoo, aka ayisa umbi atsī ri ikpikpoinga iyi ugbagbaa ru ubok Ukiristo, umbi aka imaa ayetnum ukunjiir, unga awuri ishōarka umbi na afituwa umbi, adēē aker.

¹¹ Ijee iwu iyinga ugbagbaa nu ugbagbaa. Iwerimi.

Imimasha ighwe

¹² Nggu iyiyiike Usirha, uwuruwi umum iki inyanga unga awu ungwēmen uwu idzidzerhe, umum itsenga umbi ubvur uwire uku utseeu, ifituwa umbi ni idekuwa umbi uge iyeie iwu idzidzerhe imimutu Unum. Àka adēē aker ru ngge.

¹³ Ukpui abika adōsa ri nggimi ru Ubabirha nu ungwēmum Umarku, umbō aka aseng ru nyaka umbi, aghwe umbi.

¹⁴ Àka aghwe adōka nggu ibibema iyi abika adudōsa. Ididōor iwe nggu umbi kishoo umbi abika awu ru Ukiristo.

Ubvur uwu uvaa Ubitru aka atseng Utsutson ri itsi ubvur uwu uvaa Ubitru aka atseng

Awu Ubitru uner itser Uyesu atseng ubvur uwurɛ. Abɔɔ akaiferhko uge atseng ubvur uwurɛ ra amek aki 65-68 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Ubitru atseng ubvur uwurɛ agbiite ato abika adɔsa ri itsi abika amesuwe imesi igberangwi nu abin aka abewe ha umbɔ iki ikorhe. Ubitru amesuwe anera uge umbɔ adɛɛ aker ri iwe ru ihwihweng iyi idzidzerhe iyi Unum nu iyi Uteijee Uyesu Ukiristo, ihwihweng iyiriyɛ iki idzek ra abirabɛ aka agɔ na anyɔ Uyesu nggu asumbɔ. Uner uku utseng ubvur uwurɛ awe ru ighongamen ikei ri imesayɛ abɔɔ aka amesuwe uge Ukiristo asi ibvui abanga. Unga agɔr uge ubin hɔ uku utsu Ukiristo anasi ibanga, awu Unum <<asi ibeenga unera atsim, bɔr ubɛn unera adzipa.>>

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-2)

Uyisa nu itser abika adɔsa (1.3-21)

Abika amesuwe imesi igberangwi (2.1-22)

Ibiba Ukiristo iyi imaataka (3.1-18)

¹ Ubvur uwirɛ udzeku Usiman Ubitru, ugārha nu uner itser Uyesu Ukiristo, uzɔ ra abika ayɛ imangmang ru nyaka umɛn ru ubok irhirhika Uyesu Ukiristo Unum uwuku ufɔrh umɛn.

² Umata nu ididɔɔr irhɛirhɛ ima iwe nggu umbi ri ihwihweng Unum nu Uyesu Uteijeemen.

Useng ri imangmang

³ Nggu nggaa ijee Unum aka adzaa umɛn ubɛn ubin umɛn iki ibee ri ibibekmen iyi iwei Unum. Umɛn iyɛi akɛrɛ kishoo ri ihwihwengnga, unga aka ayisa umɛn izɔ ru unga ru ubok ikpikpoinga nu iyiki izenga.

⁴ Ra akɛrɛ ha unga aka adzaanga nggaa uzeze ibibemuwenga, ngge itsu ru ubokngge umbi adɛɛ awe ru nyaka unga, na ashɔte umbi ri ididakuwe iyi ikpona iyiki ibewe iki ikɔ iba ru upfung.

⁵ Nggee, aka atsu amɛnmɛn atoma ri imangmang atɔ itser iyiki ize, itser iyiki izembi aka atoma nggu ihwihweng,

⁶ Nu ihwihweng aka atomi ikpɔm atsi, ri ikpɔm atsi aka atomu ibibima, ri ibibima aka atoma iwei Unum.

⁷ Ri iwei Unum, aka atomu inna nggu adɔka, ri inna nggu adɔka aka atomu ibibema.

⁸ Umbi aba awembi ri ikpɔ amɛn akɛrɛ ha irhɛirhɛ, ihwihweng Uteijeemen Uyesu Ukiristo iwuri itsu umbi ashimbi ri igherha nu ida ighwighwɛr.

⁹ Bɔr ubɛn unera aka asi ikpoa ikpɔ amɛn akɛrɛ ha, asi ikpang anyɔɔ, awu uner ibvuta, na ayiruka uge umbɔ aka asare unga ra arhimnga aka agbe.

¹⁰ Nggee, umbi aze angwɛmɛn nu anapumɛn, awu ufang umbi akorhe ubɛn ubinkpi uku idɛyiwe uge idzidzerhe Unum unga ayisa umbi na aseng umbi. Umbi aba akorhumbi akɛrɛ ha umbi asi igbambi igba.

¹¹ Nu umbi awuri iyɛimbi nggaa udɔrhi ri itsɔ Iyerhe iyi ugbagbaa iyi Uteijeemen Uyesu Ukiristo uwuku ufɔrh umɛn.

Ikpeto ra Arherhu-Num

¹² Nggee uben ivang umum iwuri iyituwa umbi abin akere, umum ihweng umbi ahwengmbi ake. Umbi aka atar aseimbi icere ra arherhe idzidzerheke umbi aka awe.

¹³ Umum inyā irhikungge umum iyituwa umbi uben ivang utseku umum iki ineke iyor iyere,

¹⁴ ubinkutsu, umum ihweng isi indārhumum ni itsuke ngge ri ibanga, ru nyaka Uteijeemen Uyesu Ukiristo aka adeyiwa umum.

¹⁵ Nggee, uben ubinkpi umum iki ikorhe, umum iwuri imina asumum ni ikorhe, ngge itsú umbi ayitu ake ri ivangye umum iki ibore upfung ukpire.

¹⁶ Ubinkutsu, umen isi idosumen atsindĩ atsutson itsoi aka atārha ivangye umen iki isoma umbi ijee nu ibiba Uteijeemen Uyesu Ukiristo, bor umen inyāmen ikpikpoinga ra asumen.

¹⁷ Ivangye unga aka ayei ikpikpoi nu imor idzeku Unum Ute ra anang hā, umen igūmen irhak iki idzeku unga uner ikpikpoi igor ige, <<Uwere awu Ungwemum, uwuruwi umum iki ibema. Amenmum agūben unga akarhārha.>>*

¹⁸ Umen igūmen irhak ha iki idzeka afā ri ivang hā umen iki iwu nggu unga ni itsi usarkasar igū hā.

¹⁹ Akere kishoo atsu umen itoma iwe ru ikeramen ra arherhe abika asom Arherhu-Num aka arherhe awu idzidzerhe. Imengge umbi akpeto ra arherha ha aka awe ru nyaki irhirhang iki irhange anang uzī, utseku ukpee iki isar nu idzeer ukpee idēē ra amenmbi.

²⁰ Ri kishoo, awu ufang umbi ahweng uge abika asom Arherhu-Num hā umbō aka atseng ra abvur ha, asi isommbō ake ri itsoimbo.

²¹ Ubinkutsu, isom Arherhu-Num asi ibake ri ibibee unera, bor Ipfu Isarsatange ngge itsi ra amen anera ngge itsu umbō asom Arherhu-Num.

2

Abi imesa igberangwī nu itsitsimmbō

¹ Bor abika asom Arherhu-Num igberangwī ikei awembō ra anera, ru nyaka abi imesi igberangwī aka idzeka ru umbi. Umbō awuri ighārha akūwā umbi imesa iyōō ri iwāk iyiki itsitsim, uko umbō atseyimbō ihweng Utejee uwuku ugoi umbō. Ikorhe rimi hā iwuri iyar umbō ikū izi itsitsime.

² Anera arherhe aka idōsa atsindĩ atsakmbō. Atsu abōō akwēete utsindĩ idzidzerhe.

³ Ri ikponambō abi imesa ha awuri ikū arherhe igberangwī ha umbō aka akorhe akū akpo ubin ru umbi. Ufaimbō uku udārhuḱpō uku uyurhi ra atsimbō nu itsitsimmbō iwuri iba ifetem.

⁴ Ubinkutsu, Unum asi inekuka arhim ipfu itser-Num ivangye ngge iki igba, bor atsukuka ngge ru ughwee urha ru uzī, utseku unum uku utsu uvau.

⁵ Unga asi inekuka arhim abi upfung ukpu isha, ivangye unga aka akū inai atsimbe anera ru upfung aka asi idosumbō Unum. Bor aganuwe Unuhu ukpekū uner isarhe irhirhika, nu inera utōōva abōō.

⁶ Unga atsīmka nggaa iteu Usōdōm nu Ugomora akpīwe ukpō uwe atōō, na atsu umbō awe ru nyaka abinke aka ikorhe ra abirabe aka asi idosumbō Unum.

⁷ Unga afōrhuka Urhutu, uner uwuku urhurhika ha, aka agū ighong akarhārha ri itser itoma-dak aner Usōdōm abirabe aka asi idosumbō ikpem.

* 1:17 Àka anyā ikei: Umat 17.5; Umar 9.7; Irh 9.35.

⁸ Ubinkutsu uner uwuku urhurhika ha aka asei ra ateumbō uben unuma, amen irhirhikanga aghong akarhārāha unga aka anyā na agū ida idōsi ikpemmbō.

⁹ Akere ha aba awe rimi, mōce Utejee ahwenga udikpi unga aka ishōote abika arhurhika abi Unum ri iviviri na ahwenga udikpi unga aka itsu ufai ra abi amen aka abewe utseku unum ukpuku uvarha arherhe.

¹⁰ Akere awu undzumu idzidzerhe ri itsi abika adōsi ikpona amen aki arhim na arheni iyerhe.

Aberē abika amesuwe igberangwī hā ashimbō ra atsak! Atsā itsi. Umbō asi igūmbō iwei umbō iki irhena abi ikpikpoi.

¹¹ Uko ipfu itser-Num iki iwe ikerketangge ni iwe ru ijee akarhārāha, isi irhenunge urhena ra abi ikpikpoi ra asu Utejee.

¹² Bōr aner aberē arhena abinke umbō aka asi ihwengmbō. Awe ru nyaka ijue arhum iki ishingge ri iferhko. Amar ngge ukpekū umbō adzui na atsime ngge. Rimi hā awuri itsime umbō ru nyaka ijue arhum.

¹³ Awuri idzowe ugbetambō ukpu ayetnum, ri itsi ayetnumke umbō aka adzowe abō. Anyanga uge awu abin aka aze, umbō niba ikorhe iki ibewembō ra atenum. Isiseimbō ru umbi iwu ubin ishī. Agha na ahwa nggu umbi na akorha abin ibemi atsimbō aka abee ra asumbi.

¹⁴ Nggu asu aki itoma-dak, umbō asi inekukumbō ikorha arhim, umbō arhem abika asheri iker ri imangmang, awu abika ahweng atsindī ikpona, ikpūmbō asei ri ikponum.

¹⁵ Umbō aka abōrukumbō utsindī idzidzerhe, adōsu utsindī Ubarha'am ungwē Ubeyor, uwuku ubemu itosa iki ibewe.

¹⁶ Bōr uzhika atserha unga ri iyiki ibewanga utseku uzhika uku urherha, ijue irherha arherhe nggu unera ru urhem uner, itsu amen uwuku usōm Arherhu-Num hā aneke izhōma.

¹⁷ Abi ha awu ru nyaka akwiuke aka ashike ra amē na awu ru nyaki iburye ugba iki ikēn. Aka agbishukumbō anang iseimbō ru uzī ukpuku ufirhā.

¹⁸ Ubinkutsu aner aberē, ru ugbugbuwa uku atārāha umbō iki ideyiwe iberi itsimbō, umbō abee ikū ikpū amenmbō akika atārāha aki ikponi iyor igbiir abirabe aka anasi idārūmbō ri ishishōar ra abika abubek ra amen arhim.

¹⁹ Umbō abemuwe umbō ififōn, bōr umbō abe awu agārāha ri ikorhe iyiki itārāha. Unera awu ugārāha ra arhim nu iki itārāha iki idzur amennga. Ubinkutsu umbi awu agārāha ru uben ubin uku udarh umbi.

²⁰ Umbō aba ashōrmbō ri itser iki itārāha iyi upfung ri ihweng Utejee Uyesu Ukristo Uwuku Uforh umen, bōr adzeka ri itser aner abika adakuwe upfung ukpire, unga abvui ikei atsīā ra abin aka abewe ha, utseku ake aka ahwawe itsinga, idzidzerhe uner ha asei iseinga iyi inggbaashia izengge iyi imaataka.

²¹ Azea anera aberē aba asi ihwengmbō utsindī uwuku urhurhika ri inggbaashia, nu umbō aka ihweng utsindī hā na abvui azī ra andzing anekukumbō idōsa asarkasar arherhe ha umbō aka adzowe umbō.

²² Ru umbō nyaka arherhe ha iwu idzidzerhe, uge, <<Ijui igoi ugoi ni ibvui irhene ugoi ha.>>* Nu aki umbō iki igōr age, <<Arhede umbō aka asorhuwe iyorke abvui atsī ru ughēē.>>

3

Unum ukpu Utejee ukpō ubarō

* 2:22 Aka anyā ikei: Uny 26.11.

¹ Ubvurmum uwu uvaa uwi, uba ru umbi aze awerhamum. Ra abvur ha ikivarhake umum itseng iyituwa umbi abinke umbi aka ikaiferhko idzidzerhe.

² Umum ibee umbi ayitu irhem asarkasar abika asom Arherhu-Num abi isha aka arherhe ra arherhu Utejee Uwuku Ufuforh aka atsuka ra angwi abi itser Uyesu.

³ Undzumu ubinkpi umum iki ibee iyituwa umbi iḡe ri imimasha upfung anera abika ayei idzidzerhe awuri idzeka, awuri idosi ikponi iyiki ibewambo.

⁴ Umbō awuri igor age, <<Ibiba ha iwuri iwu ukang, Uyesu aka abemuwa? Uko rimōō atokamen aka akpembō, bōr abina awu ru nyaka ake aka awe asi ifaruke udzur ri inggbaashia umbō aka amunu upfung.>>

⁵ Bōr umbō adzum ayiruwe uḡe isha rimōō awu ri irhem Unum aka akū amuna afā nu abī ake adzek ra amē na adziirte ake nggu amē.

⁶ Mōce akū amē akere ha ikei adeke na atsime upfung hā nggu nggaa inai.

⁷ Awe ri irhem hā afā nu abīke umen iki inyā icere aka adēē idzeu urha, ru unum ukpuku utsu uvau umbō aka itsime abika asheri iwei Unum.

⁸ Bōr ubina unying āka niba ayirukumbi, aze awerhamum, nggu Utejee unuma unying uwe ru nyaki imeka unaku ugōnga, nu imeka unaku ugōnga iwe ru nyaku unuma unying.

⁹ Utejee asi idōrhūnga ri itsuifer ubinkpi unga aka abemuwe, ru nyaka abōō aka akaiferhko. Unga adōngamen nggu umbi, asi ibeenga unera atsim, bōr uben unera adzipa.

¹⁰ Bōr unum ukpu Utejee uwuri iba ru nyaku uveu. Afā awuri igwirke ru nggaa ubvun, abin afā nggu abī awuri ikpikpī atsim, nu abī nu uben ubin uku uwe ru ake awuri igwigwir.

¹¹ Ngge iki iwe uḡe uben abinke aka adziira umen awuri itsime rimine, imēnge umbi anera awu agusembi? Imēnge umbi asei asasar ri ibibek iwei Unum.

¹² Umbi āka isei na afosi ibiba unum ukpu Unum na abee ukpō uba ifetem. Unum hā afā awuri ikpī ru urha, na abin afā nu abī awuri ititēē ri imani urha.

¹³ Bōr ri idosi ibibemuwenga, umen ifosa afā aka afa nu abī aka afa, anange irhirhika iki iwe umō.

¹⁴ Nggee, aze awerhamum, āka adzeu akere ha, āka atsu asumbi na ase i seimbi ra asu Unum iyiki isheru uvau, āka adōr nggu unga.

¹⁵ Āka ayita ra amenmbi uḡe idōngamen Utejee ri ibiba uḡe ra anera akpo ififorh. Ru nyaku uze ungwēmen Uburhu aka atsenga umbi ri itsoiye Unum aka adzowe unga.

¹⁶ Atseng ikpū arherhe unying ra abvurnga kishoo. Abvurnga hā awe ra abina akōō aka aghong ihwihweng, abika asheri ihwihweng ashimbō ri imangmang iyiki iker, umbō iki idzipuwe agbenke ru nyaka umbō aki idzipuwe abvur Arherhu-Num akōō, rimi hā ikowe umbō itsitsim.

¹⁷ Nggee, aze awerhamum, ngge iki iwe uḡe umbi aka ahwengmbi akere ha, āka angwēdzen nggu ikpū anerabe aka abōrukumbō idōsu Unum, utsur imesambō iyi igberangwī idarhnge amenmbi, itsu umbi agbambi igba ri ididēmbi.

¹⁸ Bōr āka aseng ri imimutu nu ihwihweng Utejeemen Uyesu Ukiristo uwuku ufōrh umen. Ikpikpoi iwu iyi unga icere nu ugbagbaa. Iwerimi.

Ubvur uwu inggbaashia Uyohana aka atseng Utsutson ri itsi ubvur uwu inggbaashia Uyohana aka atseng

Awu Uyohana uner itser Uyesu atseng ubvur uwurɛ. Abɔɔ akaiferhkɔ ugɛ atseng ubvur uwurɛ ra amɛk aki 85-95 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Uyohana atseng undzumu itsi arherhe avaa ru ubvur uwurɛ. Unga afituwe abika avarhu ubvur ha umbɔ asisei ri iwerhe nggu Unum nu Ungwɛnga Uyesu Ukiristo, nu ikei igbiir ato umbɔ ri itsi abika amesuwe imesi igberangwi iyiriyɛ iki idakuwe iwerhembɔ nggu Unum. Imesa iyɛɛ ha imesuwe ugɛ abinkɛ aka awe ru upfung anera aka adɛɛ abanga, awu abin arhim, ikei igɛ Uyesu, Ungwɛ Unum asi iwea unera. Abika amesuwe imesa ha agɛ ififorh iwu ri itsiwe amen ru ibibek ru upfung ukpire, ikei imesuwe igɛ ififorh isi iwengge iyi amen aka aze use ibema adɔka.

Bɔr uner uwuku utseng ubvur uwurɛ amesuwe ugɛ Uyesu awu unera, ikei agɛ ubɛn unerwi aka awe ru imangmang ru Uyesu na abemunga Unum awu ufang umbɔ abema adɔka ikei.

Abinkɛ aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-4)

Irhirhang nggu uzɪ (1.5–2.29)

Awɛkaci Unum nggu awɛkaci Undenggũ (3.1-24)

Idzidzerhe nggu igberangwi (4.1-6)

Ibibema adɔka (4.7-21)

Ikpũ imangmang (5.1-21)

Urhɛm urhɛ

¹ Umɛn idũwũwa umbi Urhɛm ukpuku udzowe urhɛ, uwu ha aka awe ri inggbaashia, uwu ha umɛn iki igũ, uwu ha umɛn iki inyã ra asumɛn, uwu ha umɛn iki inyã ni ibanga nggu abokmɛn.

² Urhɛ ha udzeka. Umɛn inyãmɛn umgbɔ ni idzowe ideka umgbɔ. Umɛn idũwũwa umbi urhɛ uwu ugbagbaa, uku uwe nggu Utɛ nu udzeka ru umɛn.

³ Umɛn idũwũwa umbi ubinkpi umɛn iki inyã ni igũ, ngge ima itsu umbi awe ri ikikɔng iwerhɛ nggu umɛn. Iwerhamɛn iwu nggu Utɛ nu Ungwɛnga Uyesu Ukiristo.

⁴ Umɛn itsɛng akɛɛ ngge itsũ anggɔmmɛn atsuafer.

Uzɛrhã ri irhirhang

⁵ Isarhe ha iyɛ umɛn iki igũ ru unga ni idũwũwa umbi, Unum awu irhirhang. Ru unga uzɪ ushikpɔ uko ukunjiir.

⁶ Umɛn ĩba ĩgɔr ugɛ umɛn iwemɛn ri iwerhɛ nggu unga bɔr ni izɛrhã ru uzɪ, umɛn igberangwi ni isi ikorhumɛn idzidzerhe.

⁷ Bɔr umɛn ĩba izɛrhã ri irhirhang, ru nyaka unga aka awe ri irhirhang, umɛn iwemɛn ri iwerhɛ nggu adɔka, nu adzirh Uyesu, Ungwɛnga, asorh umɛn ra arhimmen kishoo.

⁸ Umɛn ĩba ĩgɔr ugɛ umɛn ishimɛn ra arhim, umɛn irhɛm atsimɛn nu idzidzerhe ishingge ru umɛn.

⁹ Bør umen ìba isømmen arhimmèn, Unum awu uner idzidzerhe na arhika, awuri itsüwüka arhimmèn na asorhuwa umen ri kishoo ida irhirhikamèn.

¹⁰ Umen ìba igør uge umen isi ikorhumèn arhim, umen itsu unga awu uner igberangwì nu arherhanga ashike ra amenmen.

2

¹ A aze angwēmum, umum itsenga umbi akere utsur umbi agbambi ra arhim. Bør unera aba agba ra arhim, umen iwemen ru uwuku urherha arherhe nggu Ute, uwuku ukaa umen, Uyesu Ukiristo uwuku urhurhika ha.

² Unga awu idem-Num iyiki itsüwe arhimmèn, asi iwea akimen ukpekü nu aki anera kishoo ru upfunga ikei.

³ Umen ìba idosumen ikpem Unum, mæce umen ihwengmen uge umen ihwengmen unga.

⁴ Unera aba agør age, <<Umum ihweng unga,>> bør asi ikorhunga ubinkpi ikpemnga iki irherhe, unga agberangwì, nu idzidzerhe ishingge ru unga.

⁵ Bør unera aba adosunga urhem Unum, idzidzerhe ibibemu Unum ighwerngge ikpürhã ru unga. Akere atsu umen ihweng uge umen iwemen ru unga.

⁶ Uben unera aka agør age unga abek ru unga, awu ufang unga azêrhã ru nyaka Uyesu aka akorhe.

⁷ A aze awerhamum, umum isi itsengamum umbi ikpem iyiki ifa bør iyiki igbe, iyi ha umbi aka ayei ri inggbaashia. Ikpem iki igbe ha iwu isarhaye umbi aka agü ri nyaku iki ifa ha.

⁸ Ikpem hã ikei iwu iyiki ifa. Idzidzerhangge anyã ngge ru unga nu umbi, ubinkutsu uzì uni ititòng nu irhirhang idzidzerhe iki ini irhang.

⁹ Uben unera aka agør age unga awe ru irhirhang hã bør unga akpëë ungwembö use unapumbö, ana awe ru uzì.

¹⁰ Uwuruwì aka abemu ungwembö use unapumbö awu ri irhirhang hã, nu utarh ukpuku ukwer itok ushikpö ru unga.

¹¹ Bør uwuruwì aka akpëë ungwembö use unapumbö awe ru uzì, azêrhã akön ru uzì. Asi ihwenga anangke unga aka izì, ubinkutsu uzì uku utsu unga itapa.

¹² Umum itsenga umbi, aze awekaci, ubinkutsu aka atsüwämbö arhimmbi ri itsinga.

¹³ Umum itsenga umbi, atei, ubinkutsu umbi ahwengmbi unga uwu ha aka awe ri inggbaashia.

Umum itsenga umbi, awedzem, ubinkutsu umbi aka anangmbi uwuku ubewe ha.

Umum itsenga umbi, aze awekaci, ubinkutsu, umbi ahwengmbi Ute ha.

¹⁴ Umum itsenga umbi, atei, ubinkutsu, umbi ahwengmbi unga uwu ha aka awe ri inggbaashia.

Umum itsenga umbi, awedzem, ubinkutsu, umbi awu akerketambi, na Arherhu-Num aseì ru umbi, nu umbi aka anangmbi uwuku ubewe ha.

¹⁵ Àka niba abemumbi upfung use abinke aka awe ru upfung. Uben unera aka abemu upfung, ibibemu Ute ha ishingge ru unga.

¹⁶ Uben ubinkpi uku uwe ru upfung ru nyaki ikponi iyor, nu unyëë asu nu ifirhã abinke umen iki iwu ra ake, ake asi idzeke ru Ute, bør adzeka ru upfung.

¹⁷ Upfung nu abin ikponi iyorke awuri itòng, bør uwuruwì aka akorha abinke Unum aka abee, awuri ibeka ugbagbaa.

Igbiir ato ra abika akpē Ukiristo

¹⁸ A aze angwēmum, ivang iyiki imimasha riye. Ru nyaka umbi aka agū age, uwuku ukpē Ukiristo uwā abarā, uko icere arherha abika akpē Ukiristo aka abambō. Ngge itsu umen ihweng ivang imimasha iyere.

¹⁹ Umbō adzeku umen, bōr asi iwembō abimēn. Age umbō awe abimēn, umbō aseī nggu umen, bōr uzērhambō udeyiwe ukupēē uge uko unying ru umbō asi iwea uwu umen.

²⁰ Bōr umbō aka adzaambō umbi Ipfu Isarsatangge, nu kishoo umbi ahwengmbi idzidzerhe.

²¹ Umum itsenga umbi akere, asi iwea uge umbi asi ihwengmbi idzidzerhe, bōr umbi ahwengmbi ngge, ikei umbi ahwengmbi uge idzidzerhe isi isaki imarngge igberangwī.

²² Ungamō awu uner igberangwī? Awu uner ha aka atseyi uge Uyesu asi iwea Ukiristo. Ikpū uner ha awu uwuku ukpē Ukiristo, unga atseyinga Ute nu Ungwē.

²³ Unera ashia aka itseyi Ungwē, na awea ru Ute. Bōr uben unera aka ayeisa Ungwē, aka ayei Ute nukpō.

²⁴ Àka atsu amēnm̄bi ri imesaye umbi aka agū ri inggbaashia iwe ru umbi. Iba iwengge, umbi awuri iseimbi ru Ungwē nu Ute.

²⁵ Akere ha ake awe ibibemuwe ha unga aka abemuwa umen uko urhe uwu ugbagbaa.

²⁶ Umum itsenga umbi akere ra arherhe abirabe aka abee itsu umbi ayapa.

²⁷ Bōr umbi aka ayeimbi Ipfu Isarsatangge, unga aseī ru umbi, nu umbi asi ibeembi uner uwā amesuwa umbi. Bōr Ipfu ha imesuwangge umbi uben ubinkpi uku umēē umbi ahweng, nu abinke unga aka amesuwa awu idzidzerhe, asi iweke igberangwī. Ru nyaka unga aka amesuwa umbi, àka aseī ri iwerhe ru Ukiristo.

Angwē Unum

²⁸ Icere umbi aze awekaci, àka aseī ru Ukiristo, ngge itsū ivangye unga aka idzeka, umen ima iwe ru ikeramen isi igūmen atsa ra asunga.

²⁹ Umbi aba ahwengmbi age unga arhiku uner, umbi ahwengmbi age uben unera aka akorhi iferhe iyiki irhirhika, awu Ukiristo amar uner ha.

3

¹ Àka anyā nggaa ibibema iye Ute aka abema umen, ngge itsu umbō ayisa umen angwē Unum! Umen iwe rimi hā! Upfung usi ihwengkpō unga, ngge itsu ukpō usi ihwengkpō umen.

² A aze awerhe, icere umen iwu angwē Unum, anasi ideyiwambō umen ubinkpi umen iki iwe. Bōr umen ihwengmēn uge Ukiristo aba adzekanga, umen iwuri iwe ru nyaka unga, ubinkutsu, umen iwuri inyāmēn unga aka awe.

³ Uben unera aka awe ru ifosa iyere ru unga, aka isaka asare itsinga ru nyaka unga aka awe asasar.

⁴ Uben unera aka awe ra arhim azharhuwe ikpem, idzidzerhe arhim awu ida ikpem.

⁵ Bōr umbi ahwengmbi uge unga adzeka, ngge itsu unga ama asorhuwa arhimmen. Ikei ru unga arhim ashike.

⁶ Unera ashia aka iseī ru unga na anu ikorha arhim. Uner uwuku unu ikorha arhim anasi inyāā unga use ahwenga unga.

⁷ A aze awekaci, àka niba aneke unera adarha umbi ayapumbi. Uwuruwi aki ikorhi iyiki irhika unga awu uner uwuku urhurhika, ru nyaka Ukiristo aka awu uner uwuku urhurhika.

⁸ Unga uwuku unu ikorhe abin arhim unga awe uwu Undenggũ, ubinkutsu, Undenggũ awu ra arhim utseku ri inggbaashia. Ubin hã nukpo uku utsu Ungwẽ Unum adzeka ru upfung, unga aba itsĩme itser Undenggũ.

⁹ Unerwi Unum aka amar asi idẽnga itser arhim, ubinkutsu, ikpũ iyi Unum iwengge ru unga. Asi idẽ akorhumbõ itser arhim, ubinkutsu Unum amar unga.

¹⁰ Ubin hã uku itsu umen ihweng abikasong awe angwẽ Unum nu abikasong awe angwẽ Undenggũ. Uben unera aka asi ikorhunga abinke aka arhika asi iwea ungwẽ Unum, nu uben unera aka asi ibemunga ungwẽmbõ use unapumbõ.

Ibema adõka

¹¹ Isarhe ha iye umbi aka agũ ri inggbaashia uge, umen ibema adõka.

¹² Niba awembi ru nyaka Ukayinu, aka awe uwu undenggũ na aferuka ungwẽmbõ. Awu use utsu unga afere unga? Ubinkutsu, itsernga iwu iyiki ibewe bõr iyi ungwẽmbõ iwe iyiki irhika.

¹³ Niba agũmbi idzeu, umbi angwẽmen nu anapumen, upfung uba ukpẽkpo umbi.

¹⁴ Umen ihwengmen uge umen iki itang akpe izĩmen urhe, ubinkutsu, umen ibemumen angwẽmen nu anapumen. Uben unera aka asi ibemunga undõka, awu ra akpe.

¹⁵ Uben unera aka akpẽẽ ungwẽmbõ use unapumbõ, unga awu uwuku ufer aner. Umbi ahwengmbi age uner uwuku ufer aner ashia ru urhe uwu ugbagbaa ru unga.

¹⁶ Umen ihwengmen ibibema iki iwe, ubinkutsu Uyesu Ukiristo adzowe urhenga ri itsimen. Imengge umen indzowe urhemen ri itsi angwẽmen nu anapumen.

¹⁷ Unera aba awea ra abin aki upfung na anyã ungwẽmbõ use unapumbõ aka abee na asi igũ atorh unga, ibibemu Unum ikorhu uguse iwe ru unga?

¹⁸ A aze awekaci, umen niba ibemumen nggu irhem arherhe ra angwĩ ukpekũ, bõr umen ikũ itser nu idzidzerhe indeyiwe.

¹⁹ Akere ha awuri itsu umen ihweng uge umen iwemen ri idzidzerhe, umen idẽ itsu amenmen awoshuke ra asunga,

²⁰ amenmen aba atsukake umen uvau. Unum ananga amenmen, na ahwenga abina kishoo.

²¹ Umbi awerhe, amenmen aba asi itsukake umen uvau, umen iwemen ri ikeramen ra asu Unum

²² ni iyei uben ubinkpi umen iki irhusa unga, ubinkutsu umen idõsi ikpemnga ni ikorhu ubinkpi unga aka abema.

²³ Ikpemnga hã iye, iwe ru imangmang ru Ungwẽnga Uyesu Ukiristo, ni ibema adõka ru nyaka unga aka atsu ri ikpem.

²⁴ Abika adõsi ikpemnga ase ru unga, nu unga ase ru umbõ. Umen ihweng uge unga awe ru umen, ubinkutsu, Ipfunga ha unga aka adzaa umen.

4

Aviri ipfu

¹ A aze awerhe, àka niba awembi ri imangmang ru uben ipfu, bõr àka aviri ipfu ha anyã use idzeku Unum. Ubinkutsu abika asõm Arherhu-Num igberangwĩ arherhe aka adzeka ru upfunga.

² Umbi awuri ihweng Ipfu-Num rimine, uben ipfuye iki idzowukungge ideka igε Uyesu Ukiristo adzeka ri iyor; ipfu ha idzeku Unum,

³ b̄or uben ipfuye iki isi idzowukungge ideka ru Uyesu, isi idzengge ru Unum. Iyεε ha iwu iyiki ikp̄ Ukiristo, iyiriye umbi aka agū ngge iki iwuri iba, icεε iki iwengge ru upfung.

⁴ Umbi, aze awεkaci, umbi adzeku Unum, umbi aka anangmbi umb̄o, ubinkutsu uwu ha aka awe ru umbi ananga uwuku uwe ru upfung.

⁵ Umb̄o awe abi upfung nggee umb̄o arherhe arherhe aka adzeku upfung, upfung ukpeto ru umb̄o.

⁶ Um̄en indzeku Unum. Abirabε aka ahweng Unum, akpeto ru um̄en, b̄or abirabε aka asi idzemb̄o ru Unum, asi ikpemb̄o ato ru um̄en. Akεε ha atsu um̄en ihweng Ipfu iyi idzidzerhe nu ipfu iyi igberangwī.

Ibibemu Unum nu iyim̄en

⁷ A aze awεrhε, awu ufang um̄en ibema ad̄oka, ubinkutsu, ibibema idzeku Unum. Uben uwuku ububema, awu Unum amar unga nu unga ahwenga Unum.

⁸ Uben unera aka asi ibemunga asi ihwenga Unum, ubinkutsu, Unum awu ibibema.

⁹ Udī hā ukpi Unum aka ad̄eyiwa ibibemanga ru um̄en, unga aka adene unanyī Ungw̄enga aba ru upfung uge um̄en ima ibek ru uboknga.

¹⁰ Undzumu ibibema iyε, Unum abema um̄en utseku unga aka adene Ungw̄enga awu id̄em-Num iyiki itsūwe arhim̄en, asi iwea um̄en ibemu Unum.

¹¹ A aze awεrhε, ngge iki iwe uge Unum abema um̄en, im̄engge um̄en ibema ad̄oka.

¹² Unera anasi inyā Unum, b̄or um̄en ība ibemum̄en ad̄oka, Unum aseī ru um̄en, ibibemanga ighw̄erngge ikp̄rhā ru um̄en.

¹³ Um̄en ihwengm̄en uge um̄en iseī ru unga, nu unga aseī ru um̄en, ubinkutsu, unga aka adzaanga um̄en Ipfunga.

¹⁴ Um̄en inyām̄en ni idekuwe uge Utε unga adene Ungw̄ε, unga awe uner Uwuku Uforh upfunga.

¹⁵ Unera aba adekuka uge Uyesu awu Ungw̄ε Unum, Unum aseī ru unga nu unga aseī ru Unum.

¹⁶ Nggee um̄en ihwengm̄en ni iwem̄en ri imangmang ru ibibemu Unum ru um̄en.

Unum awu ibibema. Uben unera aka aseī ri ibibema aseī ru Unum, nu Unum ru unga.

¹⁷ Ru udī ukpire, ibibema ighw̄erngge ikp̄rhā ru um̄en. Ngge ītsu um̄en iwe ru ikeramen ru unum ukpuku uvarha arherhe, ubinkutsu, ru upfung ukpire um̄en iwe ru nyaka unga.

¹⁸ Nggee, iwei ishingge ri ibibema. B̄or ibibema iki ighw̄er ikp̄rhā iwayiwe iwei, ubinkutsu, iwei iwu nggu imesuwe am̄en. Unerwī aka awe ru iwei, ibibema isi ighw̄erngge ikp̄rhā ru unga.

¹⁹ Um̄en ibema, ubinkutsu, unga agbaashia abema um̄en.

²⁰ Uben unerwi aka aḡor agε, <<Umum inbemu Unum,>> na akp̄ε̄ ungw̄emb̄o use unapumb̄o, uner ha agb̄era angwī. Ubinkutsu, uben unera aka asi ibemunga ungw̄emb̄o use unapumb̄o unga aka anyā, asi id̄ε̄ abemu-nga Unum, unga aka asi inyāā.

²¹ Unga aka adzaanga um̄en ikpem iyεε, uben unera aka ubemu Unum, awu ufang unga abemu ungw̄emb̄o nu unapumb̄o.

5

Imangmang ru Ungwē Unum

¹ Uben uwuku uwe ru imangmang age Uyesu awu Ukiristo, awu Unum amar unga, nu uben unerwi aka abemu Ute abema ungwēnga ikei.

² Ubin hā ukpi uku itsu umen ihweng uge umen inbemumen angwē Unum, ri ibemu Unum nu idəsi ikpemnga.

³ Idəsi ikpem Unum ngge iwu ibibema ru Unum. Ikpemnga isi ighongge,

⁴ uben unerwi Unum aka amar aka ananga upfunga. Imangmangmen ngge itsu umen inang upfung hā.

⁵ Ungam adē anang upfunga? Awu uwuruwi aka awe ru imangmang age Uyesu awu Ungwē Unum.

Ideka ri itsi Ungwē Unum

⁶ Uyesu Ukiristo adzeka ru nyaku Ungwē Unum ri isorhu ubətisima ra amē nu itare adzirhnga. Unga asi ibanga ra amē ukpekū, bər aba ra amē nu adzirh. Awu Ipfu-Num ngge ideka, ubinkutsu, Ipfu-Num ha ngge iwu idzidzerhe.

⁷ Abina awu ataar aka adekuwe,

⁸ awu Ipfu-Num, amē, nu adzirh ha, aki itatake arherhe ubina unying.

⁹ Umen ibemumen ideka anera, bər ideku Unum inangge, ubinkutsu, ideka ha iwu iyi Unum iyiriye unga aka adekuwe ri itsi Ungwēnga.

¹⁰ Uben unera aka awe ru imangmang ru Ungwē Unum, awea ri ideka ha ra amēnga. Uben unera aka ashia ri imangmang ru Unum, unga atsu Unum awe uner igberangwī, ubinkutsu, unga asi iwea ri imangmang ri ideka ha Unum aka adekuwe ri itsi Ungwēnga.

¹¹ Urhe uwu ugbagbaa Unum aka adzaa umen umgbə uwu ideka ha, nu urhe ha udzeku Ungwēnga.

¹² Unga uwuku uwe ru Ungwē hā awea ru urhe, bər uwuku usheru Ungwē Unum, ashia ru urhe.

Imimasha itseng

¹³ Umum itseng abin akere ru umbi abika awe ru imangmang ri itsok Ungwē Unum, ngge itsu umbi ama ahweng age umbi awembi ru urhe uwu ugbagbaa.

¹⁴ Umen iwemen ri ikeramen iyiki izī ru Unum, uge umen ība ifena unga uben ubina ri ibibemanga, unga awuri igūa umen.

¹⁵ Nu umen ība ihwengmen uge unga agūa umen ri ivangye umen iki ifena unga, umen ihweng uge umen ikpomēn ru ubin hā umen iki ifena ru unga.

¹⁶ Uben unera aba anyā ungwēmbə use unapumbə akorhunga arhimke aka asi ikūna unga azike akpe, unga afene-Num. Unum awuri idzowuka unga urhe. Umum igor abirabe arhimmbə aka asi ikū umbə azike akpe. Arhim akəə akū azike akpe. Umum isi irherhumum uge unga afene-Num ru ikpū aki ha.

¹⁷ Kishoo ida irhirhika awu arhim, bər arhim akəə asi ikū unera atsike ra akpe.

¹⁸ Umen ihwengmen uge uben unerwi Unum aka amar, asi idēnga itser arhim. Uyesu uwu Unum aka amar, adzeu uner ha, uwuku ubewe ha asi idēə akorhunga ubin ru unga.

¹⁹ Umen ihwengmen uge umen iwe angwē Unum, nu upfunga kishoo uwu ru ubok uwuku ubewe ha.

²⁰ Umen ikei ihwengmen uge Ungwē Unum aka aba adzaanga umen ihwihweng, ngge itsu umen ihweng unga aka awe idzidzerhe. Nu umen iwe

ru unga aka awe idzidzerhe, ru Ungwēnga Uyesu Ukiristo. Unga awe Unum
uwu idzidzerhe nu urhe uwu ugbagbaa.

²¹ A aze awekaci, àka aneke idosa agberhe.

Ubvur uwu uvaa Uyohana aka atseng Utsutson ri itsi ubvur uwu uvaa Uyohana aka atseng

Awu Uyohana uner itser Uyesu atseng ubvur uwurɛ. Abɔɔ akaiferhko uge atseng ubvur uwurɛ ra amɛk aki 85-95 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Ru ubvur uwurɛ, Uyohana ayisi itsinga age, <<ukukũ hã>>. Unga atsenge ubvur uwurɛ ru <<utserh ha umbɔ aka aseng nu angwɛnga,>> ugeɛ agbena agburh ikikɔng abika adɔsa nu abimbɔ. Ungwɛrhũ ubvur uwurɛ udɛɛ ishɔrhã uge umɛn ibema adɔka nu ikei igbiite ato abika adɔsa ri itsi abika amesuwe imesi igberangwĩ.

Abinkɛ aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1-3)

Ugarh ibibema (4-6)

Igbiir ato ru abika amesuwe imesi igberangwĩ (7-11)

Imimasha (12-13)

¹ Ubvur udzoku ukukũ hã, uzĩ ru utserh ha umbɔ aka aseng unga nu angwɛnga,* abirabɛ umum iki ibema ri idzidzerhe, asi iwea umum ukpekũ, bɔr abika ahweng idzidzerhe.

² Idzidzerhe iye iki isei ru umɛn itsu umɛn ibema umbi, ikei idzidzerhe ha iwuri iwe nggu umɛn ugbagbaa.

³ Imimuta, atorh nu ididɔɔr idzoku Unum Ute nu Uyesu Ukiristo, Ungwɛ Ute ha, iwuri iwe nggu umɛn ri idzidzerhe nu ibibema.

⁴ Umum inggɔmangɔm akarhãrhã umum iki inyã awɛkacimbi abɔɔ aka azɛrhã ri idzidzerha hã, ru nyaku Ute aka atsuka umɛn.

⁵ Icɛɛ, uze ukutserh, umum isi itsengamum ungo ikpem iyiki ifa, bɔr iyimɛn iki igũ ri inggbaashia. Umum ifɛn umbi uge umɛn ibema adɔka.

⁶ Ibibema hã iye, uge umɛn izɛrhã ri itsitsuk Ute. Ru nyaka umbi aka agũ ri inggbaashia, itsitsuknga igɔr igɛ umbi azɛrhã ri ibibema.

⁷ Abika arhurhɛm arherhɛ aka ashimbɔ ri imangmang uge Uyesu Ukiristo aka aba ri iyor, aka adzek amaa upfunga. Uben ikpũ abɛɛ ha awu abika arhurhɛm na awe abika akpɛ Ukiristo.

⁸ Aka arhi utsur itsermɛn iwengge ibɛm, bɔr umbi ama akpo undzumu itosa itermbi.

⁹ Uben unera aka atoma akase na asi idɛɛnga ri imesa Ukiristo, asi iwea ru Unum, uwuruwi aka adɛɛ ri imesa ha awea ru Ute nu Ungwɛ.

¹⁰ Unera aba abanga ru umbi na asi ikũwãnga imesa iyɛɛ, aka niba akũna unga atsĩmbi ra ayambi use ayɛimbi unga.

¹¹ Uben unera aba ayɛisa ikpũnga, agashi itser iyiki ibewanga.

¹² Umum iwu ra abina arherhɛ umum iki itsenga umbi, bɔr umum isi ibeemum itseng ake ru ubvur. Nu ngge iki iwe rimi, umum ifosa iba iyepa umbi ru umɛn irherhe ri inyinyã adɔka, nggee ra anggɔmmɛn ama atsuafɛr.

¹³ Awɛkaci unapumbi abi Unum aka aseng, aghwe ungo.

* 1:1 Utserh ha awu ikikɔng abika adɔsa nu angwɛnga awu abika adɔsa.

Ubvur uwu untaar Uyohana aka atseng Utsutson ri itsi ubvur uwu untaar Uyohana aka atseng

Awu Uyohana uner itser-Yesu atseng ubvur uwure. Abɔɔ akaiferhko uge atseng ubvur uwure ra amek aki 85-95 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Ru ubvur uwure, Uyohana ayisi itsinga age, <<ukukũ hã>>. Unga atsenge ubvur uwure ru Ugayu, unggbaashi uwu ikikong abika adɔsa. Uyohana akpoi Ugayu akarhãrhã, ubinkutsu Ugayu ayikuka abika adɔsa abɔɔ. Unga ikei agbiite ato Ugayu akarhãrhã ri itsi utsa uwɔɔ itsoka igburh Udiyitarifi.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1-4)

Akpoi Ugayu (5-8)

Agbiite ato Ugayu ri itsi Udiyitarifi nu Udimitiriyu (9-12)

Imimasha (13-15)

¹ Ubvur udzeku ukukũ hã, uzĩ ru uze uwerhamum Ugayu, uwu ha umum iki ibema ri idzidzerhe.

² A uze uwerhamum, umum ifen-Num uge kishoo ima iwe uku kpengkpeng nggu ungo, nu ungo uma ugũiben iyorngo, uko ipfungo iki iwe ikerketangge.

³ Umum inggɔmanggɔm akarhãrhã ivangye abɔɔ abika adɔsa aka aba adekuwa uge ungo uni izêrhũ uzêrhã idzidzerhe.

⁴ Anggɔm akɔɔ asi inangke igũ uge angwẽmum azêrhã ri idzidzerhe ha.

⁵ A uze uwerhamum, ungo unu itɔ itser iyi imangmang ra abinke ungo iki ikorhuwe abika adɔsa, nggabɛ awu atsen ru ungo.

⁶ Umbɔ aka adeyikumbɔ ikikong abika adɔsa arherhe ibibemango. Kabɔɔ uyike umbɔ ru uzêrhãmbɔ ru nyaka ngge iki iwe ibibemu Unum.

⁷ Awu ri itsok Ukiristo umbɔ aka adzek, asi iyeimbɔ ubin ra abi uzĩ.

⁸ Nggee imẽngge umen abika adɔsa iyike anera abere, ngge itsũ umen itɔ itser urhonga ri idzidzerhe.

⁹ Umum itsenge ubvur ru ikikong abika adɔsa, bɔr Udiyitarifi, aka abee iwe unggbaashi, asi ikpea ato ru ubinkpi umen iki irherhe.

¹⁰ Nggee umum ĩba ĩbamum, umum iwuri iyare igoinga, ru uben unera ahweng iverhe nu iyiki itãrhã iyɔɔ unga aka anu irherhe ra atsimen. Iyiki ibeweye unga aka anu ikorhe, akpẽẽ iyeyi abika adɔsa aka awu atsen. Ikei unga akena anera iyeyi umbɔ, na awayiwe abirabɛ aka abee iyiyeyi ha adzembɔ ri ikikong abika adɔsa.

¹¹ A uze uwerhamum, niba umesungo amen aka abewe, bɔr umesa amen aka aze. Uben unera aka akorhe iyiki ize adzeku Unum, uben unera aka akorhe iyiki ibewe anasi inyaa Unum.

¹² Kishoo anera adzowukumbɔ ideka iki ize ri itsi Udimitiriyu, uko idzidzerhe nibikangge idekungge. Umen ikei idzowukumen idekanga. Ungu uhwengo idekamen hã iwe idzidzerhe.

¹³ Umum iwe ra abina arherhe umum iki ibee itsenga ungo, bɔr umum isi ĩbeemum itsenga ake ru ubvur.

¹⁴ Umum ifosi inyã ungo ifefetem, nu umen irherhe ra asu adɔka.

¹⁵ Ididɔɔr iwe nggu ungo. Awɛrhɛ nggimi adene ighwembɔ. Ughwe awɛrhango nggɔɔ, unying anying nggu atsokmbɔ.

Ubvur uwu Uyahuda aka atseng Utsutson ri itsi ubvur Uyahuda

Uyahuda unga atseng ubvur uwurɛ. Abɔɔ akaiferhko uge atseng ubvur uwurɛ ra amek aki 65-67 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu. Unga atseng ubvur uwurɛ agbiite ato abika adɔsa ri itsi abika amesuwe imesi igberangwī, abirabɛ aka anyanga atsimbɔ ugeɛ umbɔ awu abika adɔsa. Ru ungwērḥū ubvur uwurɛ, uwuruwī uku uwe ru nyaka abinke aka awe ru 2 Ubitru, Uyahuda afituwe abika avarha umgbɔ uge umbɔ, <<akaa idzidɛrhayɛ Unum aka adzowe abika adɔsa kishoo idikunga unying.>>

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur Uyahuda (1-2)

Ifɛrhɛ, imesa, nu itsitsīm iyi abika amesuwe imesi igberangwī (3-16)

Uyisa ukpuku ububima (17-23)

Ifɛn-Num iyiki imimasha (24-25)

¹ Ubvur udzeku Uyahuda, ugārḥū Uyesu Ukiristo, ungwɛmbɔ Uyaku.

Izī ra abirabɛ umbɔ aka ayisa, abirabɛ Unum Ute aka abema, abirabɛ Uyesu Ukiristo aka aden.

² Uneke Unum ama adzaa umbi atorh, ididɔɔr nu ibibema irḥɛirḥɛ.

Arhim nu itsitsīm abika asheru Unum

³ Umbi aze awɛrhɛ, nggayɛ umum ībeemum itsɛnga umbi arherhe ififɔrh ha umɛn iki inggasha, bɔr umum inyā awu ufang umum itsɛng ifituwa umbi ru umbi akaa idzidɛrhayɛ Unum aka adzowe abika adɔsa kishoo idikunga unying.

⁴ Ubinkutsu, aner abɔɔ, abirabɛ itsitsīm iki itsɛng ra atsimbɔ ishaisha, aka aghōrhā atsiwāmbɔ ru umbi. Umbɔ ashimbɔ ru Unum, abika adzipu imimutu Unummen ngge iwe udī ikorhe itser iki itārḥā na atseyi Uyesu Ukiristo, unga iki iyikanga aka awu Uteiyamen nu Uteijeemen.

⁵ Umum ihwɛng umbi aka ahwɛngmbi akɛɛ ha kishoo, umum ibee iyituwa umbi īge Utejee aka afɔrhɛ anernga adzek ra abī Umasar, na abvui atsīme abirabɛ aka ashimbɔ ri imangmang ra anernga hā.

⁶ Āka ayita ikɛi īpfu itser-Num iyɔɔ iki isi idɛɛngge ra anang ijeengge, na abɔrukumbɔ anang iseimbɔ. Utejee afɔme ngge ru uzī, abow ngge nggu inyāwā iyi ugbagbaa adzɛu unum ukpuku uzharha arherha ha.

⁷ Ru nyaka ha, Usɔdam nu Ugomora nu iteu iyiki ikhapa nggu ngge, adzowe atsimbɔ ru kishoo itser iyiki itoma-dak nu nggaa ikponi iyor iyiki ibewe. Umbɔ awu ru nyaku utsar abirabɛ aka ahwa ayetnum urha ukpu ugbagbaa.

⁸ Iwe rimi hā ikɛi ra abirabɛ aka aghōrhā atsiwā ru umbi, irḥeyirḥo idarh umbɔ, atsuke ayormbɔ ishī, akpɛmbɔ idɔsa abi ijee, na ayɛɛi abi ikpikpoi afā.

⁹ Bɔr uko Umika'irhu unggbaashi īpfu itser-Num, unga asi ikeramen anyatunga Undenggū use arhenunga unga, bɔr agɔr agɛ, <<Utejee atserha ungo! >> Akɛɛ akorḥɛ ri ivangyɛ ngge iki idɛɛ uning nggu Undenggū ru ukom iyor Umusa.

¹⁰ Bɔr aner abeɛɛ aka aghɔrhã atsiwã ru umbi, arhena kishoo ubinkpi umbɔ aka asi ihwengmbɔ, nu abinke umbɔ aka ahweng awe ri iyor, ru nyaki ijuɛɛɛ iki ishingge ra amen, ikpũ abin hã ikũna umbɔ izi itsitsĩme.

¹¹ Atorhmbɔ! Adɔsu utsĩndĩ Ukayinu. Azang abee ighigha azĩ agbambɔ ri igbairha ikpũ iyi Ubarha'am. Umbɔ atsim ri ikpũ iyi isoyamɛn Ukorã.

¹² Aner abeɛɛ adakuwe ikikɔngmbi iyi irhowa ibibemambi, aghesha abin nggu umbi ashimbɔ ra atsa, ashimbɔ ri iwei. Imɛngge umbɔ adzɛu anera bɔr umbɔ afukuwe atsimbɔ ukpekũ. Awu ru nyaki irhifin, ugba iki ikɛn, bɔr inai ishingge ru ukpɔ. Awu ru nyaka acuciakɛ aka ashike ri ikpũrhã ri ivang iki igbɛr, na abvurhuwe ake akpe undzumunga.

¹³ Umbɔ awu ru nyaki ibɔrh amɛ ukau ukpuku ugɔng iki itengasha, umbɔ akũwe abin atsak akirakɛ aka akpɛta ru nyaku ufuu. Umbɔ awu ru nyaki idzɛɛr iyiriyɛ iki iyarhe izi itsĩ ru uzĩ ukufirhã uku ugbagbaa.

¹⁴ Uenɔk awe ru undankpu utɔɔva udzur ru Uadamu, unga asɔm Arherhu-Num ri itsi anera abeɛɛ agɛ, <<Unyã! Utejee uwɔɔ abarɔ nggu asarkasar İpfu itser-Numnga anaka agɔnga irhɛirhɛ,

¹⁵ aba itsu izharha arherhe ri itsi anera kishoo. Awuri idɛyiwe igbigba abirabɛ aka asi idɔsumbɔ Unum, ri kishoo umbɔ aka akorhe ru udĩ ida iwei Unum, nu kishoo irhɛm iki itsooyɛ abi arhim aka ashimbɔ ri iwei Unum aka arherhe ri itsinga.>>

¹⁶ Aner abeɛɛ awu abika abvun arherhe, abee inyã uvau abɔɔ. Umbɔ aka isaka adɔsi ikpona iyiki ibewambɔ, umbɔ afĩrhã akpoi atsimbɔ na akũ irhɛm iyiki ize abee ikpo ighigha.

Uyisa ukpuku ububima

¹⁷ Bɔr umbi, aze awerhɛ, àka ayita abinke abi itser Utejee Uyesu Ukiristo aka atiti irherhe.

¹⁸ Agɔr umbi agɛ, <<Ri imimashu upfung, abika ayuyɛɛi awuri ibambɔ. Umbɔ awuri idɔsi ikpona iyiki ibewambɔ.>>

¹⁹ Aner abeɛɛ agashuwe umbi, abika adɔsi ikponi iyor na ashimbɔ ri İpfu-Num.

²⁰ Bɔr umbi, aze awerhɛ, àka aseng atoma ru asarkasar imangmangmbi na afɛn-Num ri ijee İpfu Isarsatangge.

²¹ Àka akpom atsimbi ri ibibemu Unum, na adzɛu ibiba atorh Utejeemɛn Uyesu Ukiristo aka ikũna umbi atsi urhɛ uwu ugbagbaa.

²² Àka agũ atorh abika acucang.

²³ Àka atsũwe abɔɔ ru urha na afɔrhe umbɔ, àka agũ atorh abɔɔ nggu iwei, utsur umbi atammbi arhimmbɔ bɔr àka agũ ishĩ uko atorhambɔ, umbɔ aka adakuwe nggu itser arhim aki iyor.

Ifɛn-Num iyiki ikpikpoi

²⁴ İkpikpoi iwe nggu uwuruwi aka awe ru ijee iyiki ivina umbi ri igbaigba, na atsu umbi awe abika asheru uvau ra asu ikpikpoinga nu nggaa anggɔm.

²⁵ İkpikpoi nu nggaa imor, nu ijee izĩ ru Unum, unga awu Unum ikiyikanga Uwuku Ufɔrh umɛn, ri itsok Uyesu Ukiristo Utejeemɛn, udzur ri imimununu upfung, uba utsĩ icɛɛ ru ugbagbaa! Iwerimi.

Ubvur Irhi Uyohana Utsutson ri itsi ubvur Irhi

Uner uwuku utseng ubvur uwure awu ukukū itsoka iki igburh Uyohana. Abɔɔ ikaiferhko uge atseng ubvur uwure ugee ra amek aki 95 udzur ru unumkpi umbɔ aka amar Uyesu.

Unga atseng ubvur ha ri ivangye abika adɔsa aka awe ra ayetnum utseku umbɔ aka ashupa unga ri iker akū unga azimbɔ ru umpfūwā Ubatmo adene unga umɔ. Ra anang hā unga aka ayei irhi iyere.

Unga atseng ubvur uwure afituwe abika adɔsa uge umbɔ adɛɛ aker ri imangmang ri ivang ayetnum. Ubvur ha udeyiwe agben irhi unying anying, akirake abika adɔsa ri ivang hā aka adɛɛ ahweng, bɔr awuri iwu aghoghong ra abirabe aka asi iwembɔ abika adɔsa. Nu ngge iki iwe uge anera anyangu agben irhi ha ra atsindia arherhe, bɔr rimi hā undzumu agbena awe ra awiya, iwu uge ru ubok Utejee Uyesu Ukiristo, Unum awuri itsime anggamsaknga kishoo idikūnga unying, nggu Ushaitan. Agārhānga awuri ikpombɔ idorh iyi afā aka afa nu abī aka afa ri ivangye igha inggbaashe ha iki itsuifer.

Abinke aka awe umɔ

Utsutson ri itsi ubvur ha (1.1-3)

Ighwe ri ikikong abika adɔsa utɔɔva (1.4-8)

Irhi Ukiristo (1.9-20)

Abvur azī ri ikikong abika adɔsa utɔɔva (2.1–3.22)

Idzowe igong ra afā (4.1-11)

Ubvur uwuku ufeta nggu Ungwē Itsurhi (5.1–8.1)

Atsom utɔɔva (8.2–11.19)

Ukutserh nggu ibvui (12.1-17)

Ĵjue ivaa (13.1-18)

Irhi irheirhe (14.1–15.8)

Itērhi utɔɔva iyi avom Unum (16.1-21)

Igha inggbaashi ri itsi anggamsak Unum (17.1–20.10)

Itsu ufai ukpu imaatak (20.11-15)

Afā aka afa nu abī aka afa nu Urusharhima uku ufa (21.1–22.5)

Arherhe aki imaatak (22.6-21)

Idideyiwe

¹ Irhi Uyesu Ukiristo, iyiriyē Unum aka adzowe unga, adeyiwe agārhānga abinke aka awu ufang asi idārhūke na akorhe. Unga atsu umbɔ ahweng ake ri idene ipfu itsernga ru ugārhānga Uyohana,

² uwuku uwe ideka ra abina kishoo unga aka anyā, ake awe Arherhu-Num nu ideka Uyesu Ukiristo.

³ Idorh iwe nggu unerwi aka avarhuwe Arherhu-Num akere ra anera, nu idorh iwe iyi abirabe aka agū na atō itser nggu ake, ubinkutsu ivanga iki iyonge.

Ighwe nu ifen-Num

⁴ Unum Uyohana, itsenge ikpui ikikong abika adɔsa utɔɔva ra abī Uasiya.

Imimuta nu ididɔr iwe nggu umbi idzeku unga aka awe icere, nu uwu ha aka awe isha, nu uwu ha aka iba, ni idzeku ipfu utɔɔva iki idɛɛ ra asu anang isei Unum,

⁵ ni idzeku Uyesu Ukiristo. Unga awu uwuruwi aka awe idzidzerhe ri ideka ha, unga awu uner unggbaashi uwuku usok ra akpe, nu uwuruwi aka agha iyerhe ra ayerhu upfung.

Unga abema umen na aforh umen ra arhimmēn nggu adzirhnga.

⁶ Unga atsu umen iwe abi Iyerhanga na atsu umen iwe abika adzowe idem-Num abika atō itser Unum nu Ute. Ru unga ikpikpoi nu ijee iwe ugbagbaa nu ugbagbaa! Iwerimi.

⁷ Unyā, unga anu iba nggu amēē,
uben asu awuri inyāke unga,
uko abika atar unga ikon.
Nu kishoo idūa ru upfung
awuri idōngmbō amēn ru unga.

Ngge iwe rimi hā! Iwerimi.

⁸ Uteijee Unum unga agor, <<Umum iwu ititirhi ha nu imimasha ha, umum hā iwe icere, umum hā iwe isha, umum hā iwe uwuku ububa ha, Unum Uwu Jjee hā.>>

Uwōō ru nyaku Ungwē-Ner

⁹ Umum Uyohana, ungwēmbi, umen iwu urhōnga ra ayetnum, umen iwu urhōnga ri Iyerhe-Num, ikēi ri idōngamēn nu ibibimayē umen iki iwe ru Uyesu. Atsuke umum ru umpfūwā Ubatmo ri itsi idzowe isarhe Arherhu-Num nu ideka ri itsi Uyesu.

¹⁰ Ru Unum ukpu Uteijee, Ipfu-Num iwengge ru umum, ni inggūmum urhēm ukerketakpō ru undzingmum ru nyaki ibar atsom,

¹¹ uku ugōr uge, <<Utseng ru ubvur uku ufeta abinke ungo uku unyā nu udene umghō uzī ru ikpui ikikōng abika adōsa ha utōōva, abi Uafisa, nu abi Usimirina, nu abi Ubirgamum, nu abi Utiyatira, nu abi Usardi nu abi Ufirhadeſiya, nu abi Urhawudikiya.>>

¹² Umum idzipa ibee inyā urhēm hā uku urherhe nggu umum. Umum iki idzipa umum inyā anang idēē irhirhang uzinarhi utōōva.

¹³ Ra ateu anang idēē irhirhang hā umum inyā uwōō awu ru nyaku Ungwē-Ner, atsim atorho akika ader aka atsi andaidaknga, unga abow uyim uzinarhi ri ikōknga.*

¹⁴ Igwar itsinga iwu uku upērēng ru nyaka aghwitu urhurhu, iwu iki iterha ugeē ibur, nu ishaa asunga iwu ugeē ikon urha.

¹⁵ Adaknga arhang ugeē uzōu uku ubārāhā umbō aka avum ru urha ugbor unai uku umani uku uzhāi. Nu urhēmnga uwu ru nyaku ubvun amē azē akagong.

¹⁶ Akpōm nggu idzeēr utōōva ru ubok ughanga, ra angwīnga ikon iki ider ighaigharake ibanga ivaa iki idzeka. Unyēēnga urhang ru nyaki ishaa unum iki irhang kishoo nggu ijee ra atenuma.

¹⁷ Ivangyē umum iki inyā unga, umum igba inū ra adaknga ru nyaku ukom. Mōce unga atsorhu ubok ughanga nu umum na age, <<Niba ugūō iwei. Awu umum iwe Inggbaashia nu Imaataka.

¹⁸ Awu umum ibek nggu urhē, umum iki ikpemum, bōr icere umum iwemum ru urhē uwu ugbagbaa! Umum ikpōm atsak umukurhi akpe nu anang isei abika akpukpe.

¹⁹ <<Nggee, utseng abinke ungo uku unyā, abinke aka awe icere nu abinke aka ikorhe unuma.

²⁰ Unyā agben idzeēr utōōva ha ungo uku unyā ru ubok ughamum nu anang idēē irhirhang uzinarhi utōōva ha. Idzeēr utōōva ha iwu ipfu itser-Num utōōva

* **1:13** Åka anyā ikēi: Udan 7.13.

iyi ikpui ikikɔng abika adudɔsa utɔɔva ha, ra anang idɛɛ irhirhang uzinarhi utɔɔva ha iwu ikpui abika adudɔsa utɔɔva.

2

Ubvur ha uzĩ ru ukpui ikikɔng abika adɔsa ru Uafisa

¹ Utsenge ipfu itser-Num iyi ukpui ikikɔng abika adɔsa ru Uafisa ugɔr ugɛ,
<<Irhem hã iyɛ iki idzeku uwu ha aka akpɔm idzɛɛr utɔɔva ru ubok
ughanga, na azɛrhã ra ateu anang idɛɛ irhirhang uzinarhi utɔɔva ha.

² Umum ihwɛng ikikorhango, ititɛwãngo nu ibibimango. Umum ihwɛng
ungo usi idɛɛ unekukɔ abi amɛn aka abewe. Ungo uku uvirungo abirabɛ iki
iyisa atsimbɔ abi itser Uyesu, na asi iwembɔ rimi, nu ukpo umbɔ agbɛrangwĩ.

³ Ungo uku ubima ra ayetnum ri itsokmum, nu usi igũo azhe.

⁴ <<Bɔr umum isi igũmum ibɛn abin akɔ ru ungo, ubinkutsu, ungo uku
unekukɔ abinke ungo uku ubema ri inggbaashia.

⁵ Uyita anang idɛɛngo aki inggbaashia aka awe ru ungo udɔrhu ugba!
Udzipa ra arhimngɔ ubvui ukorhe abinngɔ aki inggbaashia. Ungo uba usi
idzipungo, umum iwuri ĩba ru ungo ni itsũwe anang idɛɛ irhirhangngɔ ra
anangke.

⁶ Bɔr ungo uweɔ ru ubin uku uze ru ungo, ungo uku ukpɛɔ itser abi
Unikorhata, ru nyaka umum iki ikpɛ.

⁷ <<Uner ato akika agũ, uneke unga agũ ubinkpi Ipfu-Num iki irherhuwe
kishoo ikikɔng abika adɔsa ha. Uwuruwi aka abima adɛɛ nggu umum,
umum iwuri idzowe unga ijee iyiki igħa ikpũrhũ ucucii uwu urhɛ, uwuku
uwe ru uzeze icang Unum.

Ubvur ha uzĩ ru ukpui ikikɔng abika adɔsa ra abi Usimirina

⁸ Utsenge ipfu itser-Num iyi ukpui ikikɔng abika adɔsa ru Usimirina ugɔr ugɛ,
<<Irhem hã iyɛ iki idzeku uwu ha aka awu inggbaashia nu imaata, aka
akpea na abvui abeka ikɛi.

⁹ Umum ihwɛng ayetnumngɔ nu itsũwãngo, bɔr ungo uwu uner ubin!
Umum ihwɛng urhena ukpu anera aki irherhuwa ungo ugɛ umbɔ awu abi
Uyahuda, na asi iwembɔ abi Uyahuda, bɔr umbɔ awu abi ubã ifen Ushaitan.

¹⁰ Niba ugũo iwei ayetnumkɛ ungo iki ihwa. Umum indeyiwa ungo,
Undenggũ hã awuri itsu abɔ ru ugborzĩ avira umbi, nu umbi awuri ihwa
uver inuma usɔka. Āka adɛɛ aker ri imangmangmbi, uko umbi atsĩ ra akpe,
umum iwuri idzaamum umbi ifur iyerhe iyi urhɛ.

¹¹ <<Uner ato akika agũ, uneke unga agũ ubinkpi Ipfu-Num iki irher-
huwe kishoo ikikɔng abika adɔsa ha! Uwuruwi aka abima adɛɛ nggu
umum, akpe aki uvaa asi ĩkpoke unga.

Ubvur ha uzĩ ru ukpui ikikɔng abika adɔsa ru Ubirgamum

¹² Utsenge ipfu itser-Num iyi ukpui ikikɔng abika adɔsa ru Ubirgamum ugɛ,
<<Irhem hã iyɛ iki idzeku uwu ha aka akpɔm ikon iki ider igħaigharake
iki afɛna avaa.

¹³ Umum ihwɛng anang iseingo, anangke aka awu anang isei Ushaitan.
Rimi hã ungo una udɛɛ usare ri itsokmum. Ungo usi itɛyingo imang-
mango ru umum, uko ru unum Uantifa, uwuruwi aka awe idekamum uwu
idzidzɛrhe umbɔ aka afɛre ru uteumbi, anangke Ushaitan aka aseĩ.

14 <<Bor umum iwemum ru angwêrhâ abin aka abewe akoo ri itsingo. Aner aboo ru umbi adosu imesa Ubarha'am, uwuruwi aki imesuwe Ubarhak unga atsu abi Uisrairha agba ra arhim igha ubinghakpi umbô aka adzowe idem ra agberhe, nu arhim itoma-dak.

15 Rimi hâ ungo uku uweo ra anera aki idosu imesa abi Unikorhata.

16 Udzipa ra arhimngo! Iba ishingge rimi, umum îba iki ifefetem ru ungo, umum iwuri ikû ikon iki ider iki idzek ra angwîmum itang iwa nggu umbô.

17 <<Uner ato akika agû, uneke unga agû ubinkpi Ipfu-Num iki irherhuwe kishoo ikikông abika adôsa ha. Uwuruwi aka abima adêê nggu umum, umum iwuri indzowe umannakpi umbô aka awôke. Ikei umum iwuri idzowe utarh ukpuku uterhakpi umbô aka atseng itsok iki ifa ni itsikpô, ukpurukpi uwuku uyuyei ukpekû ahweng itsok ha.

Ubvur ha uzî ru ukpui ikikông abika adôsa ru Utiyatira

18 Utsenge ipfu itser-Num iyi ukpui ikikông abika adôsa ru Utiyatira ugôr uge, <<Irhem hâ iye iki idzeku Ungwê Unum, uwuruwi asunga aka awe ru nyaki ikon urha, adaknga aka arhang ugeê uzou uku ubârâ umbô aka avum.

19 Umum ihweng ikikorhango, ibibemango nu imangmango, itserngo nu ibibimango, umum ihweng itserngo iyi icere inangge iyi inggbaashia.

20 <<Bor uvau uwuruwi umum iki ikpo ungo nggu umgbô uwi, ungo uku uneke utserh ha Ujezeberh, aka ayisi itsinga uge unga awu utserh uwuku usom Arherhu-Num. Ri imesanga, arhem agârhamum umbô atoma-dak ikei na agha abinghake aka awu idem ra agberhe.

21 Umum iki idzowukû unga ivang unga adzipa ri itser iyiki itoma-daknga, bor unga akpêê.

22 Nggee umum iwuri itsuke unga aghong irhârâ ayetnum ru uko-manga, ikei ni itsu abika atoma-dak nggu unga ahwa ayetnum akarhârâ, umbô aba asi idzipumbô ri itser iki itârhangâ.

23 Umum iwuri ifere angwênga. Mœce kishoo ikikông abika adôsa awuri ihwengmbô uge awu umum uwuku unyâ iferhko nu amên uben unera, ni iwuri ifai anera ri itserye umbô aki itô.

24 <<Umum ideyiwe aboo ru umbi abika aseï ru Utiyatira, umbi abirabe aka asi idôsumbi imesanga nu iyiki ibewa ha umbô iki iyisa age, <Iwiwâk Ushaitan iki iwu ighorghotangge.> Umum isi itsukamum umbi imor iyoo,

25 bor aka akpôm itsermbi utseku umum iki îba.

26 <<Uwuruwi aka abima adêê nggu umum na akorha abinke umum iki ibee utseku imimasha, umum iwuri idzowe ijee abîâ kishoo,

27 ru nyaka umum iki iyei ijee ru Utemum.

<Unga awuri idam umbô nggu igbong uzou,

awuri iyatuwe umbô ru nyaki inui abî.>*

28 Umum ikei iwuri idzowe unga idzeer iyi igô ukpee.

29 Uner ato akika agû, uneke unga agû ubinkpi Ipfu-Num iki irherhuwe kishoo ikikông abika adôsa ha.

3

Ubvur ha uzî ru ukpui ikikông abika adôsa ru Usardi

1 Utsenge ipfu itser-Num iyi ukpui ikikông abika adôsa ru Usardi ugôr uge,

* 2:27 Âka anyâ ikei: Amb 2.9.

<<Irhem hã iye iki idzeku uwu ha aka akpɔm ipfu utɔɔva iyi Unum nu idzɛɛr utɔɔva ha. Umum ihwɛng ikikorhango, anera akaiferhko uɛ ungo uweɔ ru urhe, bɔr ungo uku ukpeɔ.

² Uzir! Nu ufituwe abinke aka abɔr, aka awuri ikpe, ubinkutsu, umum isi inyã itserngo imaange ra asu Unumum.

³ Nggee, uyita ubinkpi ungo uku uyei nu ugũ, udɔsa ake, nu udzipa. Ungo uba usi izirɔ, umum iwuri iba ru nyaku uvɛu, ungo usi ihwengo ivangye umum iki iba ru ungo.

⁴ <<Bɔr ungo uweɔ ra anera ukunjiir ru Usardi umbɔ aka anasi itsu atorhambɔ adzurke arhim. Umbɔ awuri izɛrhã nggu umum, awuri itsim atorho aka aterha, ubinkutsu, umbɔ amɛmbɔ.

⁵ Uwuruwi aka abima adɛɛ nggu umum, awuri itsime unga atorho akaterha ru nyaka umbɔ. Umum isi itsũwũkũ itsokmbɔ ru ubvur urhe. Bɔr umum iwuri indɛyikũ Utɛmum nu ipfu itsernga uɛ umbɔ awu abimum.

⁶ Uner ato akika agũ, uneke unga agũ ubinkpi Ipfu-Num iki irherhuwe kishoo ikikɔng abika adɔsa ha.

Ubvur ha uzĩ ru ukpui ikikɔng abika adɔsa ru abi Ufirhadeɸi

⁷ Utsenge ipfu itser-Num iyi ukpui ikikɔng abika adɔsa ru Ufirhadeɸiya ugɔr uɛ,

<<Irhem hã iye iki idzeku asarkasar uner idzidzerhe ha, unga aka akpɔm utsak umukurhi Udauda. Uwuruwi iki itsuri uwuku ufɔme ashia, ikɛi unga aba afɔmuka uwuku utsutsuri ashia.

⁸ Umum ihwɛng ikikorhango. Unyã, umum iki itsuruwamum ungo angwĩ ubã akirake unera asi idɛɛ afɔmuka. Umum ihwɛng ikerngo iwu ukunjiir, rimi hã ungo ukpɔm arherhamum nu usi itsɛyingo itsokmum.

⁹ Abika awu ru ubã ifɛn Ushaitan, abika ayisa atsimbɔ uɛ umbɔ awe abi Uyahuda na asi iwembɔ, umbɔ agbɛrangwĩ, umum iwuri itsuke umbɔ aba agba ra adakngo na ahwɛng agɛ umum ibema ungo.

¹⁰ Ngge iki iwe uɛ ungo ubimu udɔsungo ubinkpi umum iki itsuk. Umum iwuri ikakamum ungo ri ivang iyiki iviraye iki ibawe upfunga kishoo, umbɔ aki ivira anera aka aseɪ nu abi.

¹¹ <<Umum isi indãrhũmum ni iba. Ukpɔm ubin uku uwe ukpungo, utsur unera avura ifur iyerhango.

¹² Uwuruwi aka abima adɛɛ nggu umum, umum iwuri itsuke unga awu ughan ri Iya-Nummum. Asi ibvui nekuka anang hã. Umum iwuri itseng itsok Unumum ni itsi uner ha nu itsok uteu Unumum, Urusharhima uku ufa, ukpurukpi uku idzeku Unumum ra afã uɛpuwa. Ikɛi umum iwuri itseng itsokmum iki ifa ni itsinga.

¹³ Uner ato akika agũ, uneke unga agũ ubinkpi Ipfu-Num iki irherhuwe kishoo ikikɔng abika adɔsa ha!

Ubvur ha uzĩ ru ukpui ikikɔng abika adɔsa ru abi Urhawudikiya

¹⁴ Utsenge ipfu itser-Num iyi ukpui ikikɔng abika adɔsa ru abi Urhawudikiya ugɔr uɛ,

<<Irhem hã iye iki idzeku Iwerimi, uwu ha aka awu idzidzerhe ri ideka, uwuku ugha iyerhe abin Unum aka amuna.

¹⁵ Umum ihwɛng ikikorhango, ungo usi ighɛngungo, ungo usi imanungo. Umum ibee ungo uwe uku ughɛng use uku umani!

¹⁶ Ubinkutsu, ungo uwu ra ateu, ungo usi iweo uku ugheng, ungo usi imanungo, umum iwuri itare ungo udzeka ra angwim.

¹⁷ Ungo ugor uge, <Umum iwu uner ubin, umum iwu ra abin upfung, umum isi ibeemum ubin.> Bør ungo umoro ungo uwu uner ida ugarh, ubin atorh, uner itsūwā, uner ibvuta, nu uwu igbīrhī.

¹⁸ Nggee, umum īdzaa ungo itsūwā ugoi uzinarhi ru umum, uzinarhi uku uterhakpi umbō aka asui ru urha, ngge itsū ungo ukpo iwu ru ubin, nu ugoi atorho aka aterha ungo iki itsime igbīrhāngo utsir atsak, nu ugoi agoi usu utsu ra asungo, ngge itsū ungo udēē unyāo.

¹⁹ <<Umum iki isaki itserhe ni imesuwe amen ra abirabe umum iki ibema. Nggee utsu amengo, nu udzipa.

²⁰ Umumwi! Idēē ra angwī ubā ni ikwer. Unera aba agūa urhemum na atsurunga angwī ubā hā, umum iwuri itsimūm igha nggu unga, nu unga nggu umum.

²¹ <<Uwuruwi aka abima adēē nggu umum, umum iwuri itsuke unga ase nggu umum nu anang iseimūm, ru nyaka umum iki ibima ru upfung ni ise nggu Utemum ra anang iseinga icere.

²² Uner ato akika agū, uneke unga agū ubinkpi Ipfu-Num iki irherhuwe kishoo ikikong abika adōsa ha.>>

4

Anang isei ra afā

¹ Akere ha aka amaa kishoo umum irhi, inyā angwī ubā aka atsuri adēē ra asumum ra afā. Urhem ukpu ha umum iki igū uni irherhe nggu umum, uwu urhem hā umum iki igū uge ibar utsom ri inggbaashia, ugor uge, <<Ufūwā ngge, nu umum ideyiwa ungo ubinkpi uku uwu ufang ukpo uku ikorhe akere ha ake aba amaake.>>

² Kanying Ipfu-Num iwengge ru umum, umum inyā ra asumum anang isei ra afā uner uwō aka ase umō.

³ Uwuku usei ra anang isei ha arhang ru nyaka amasarha akika awu ru ugarh, aki ujasfa nu ukanorhiya.* Ikon inai ngge ini idziirte anang isei ha nggu irhirhang ru nyaku utarh uzumuruu.†

⁴ Udziirte ra anang isei ha ikei anang isei akō isōka ivaa nu anaa, akirake akakū isōka ivaa nu anaa aka ase nu ake. Atsim nggu atorho aka aterha nu ifur iyerhe uzinarhi nu atsimbo.

⁵ Ra anang isei ha irhirhang nu irhirhare inai iki idzeyiwa. Udika asu anang isei ha, irhirhang utōva iki idēē igar, akere ha awu ipfu-Num utōva ha.

⁶ Udika asu anang isei ha ikei ubina nukpo ru nyaku ukau ukugong umbō aka agbisha ukpo nggu irhi, urhang ukupērheng ru nyaku irhi nū unum.

Akan udziirte ra ateu anang isei ha uben ubanga, abin akika amumuna anaa aki urhe nggu isha asu irherhe iki iwe ra asu nu andzingnge.

⁷ Ubin urhe ukpu inggbaashia uwe ru nyaku utērhi, ukpu uvaa uwe ru nyaki inak iki itsak, ubin ukpu untaar asuke awe ru nyaka aki unera, ubin ukpu unaa ikei uwe ru nyaki isew iyiki isoka afek.

⁸ Uben abin akika amumuna aki urhe ha ikinanake awu ra afeka utōi, akan udziirte iyormbo awe nggu ishāa usu nggu afekmbō. Nu utsuu nu atenum umbō asi inekukumbō itsusa ambom age,

<<Usarkasar, usarkasar, usarkasar,

* **4:3** Ujasfa nu ukanorhiya awe atarhke aka awe ugarh ru nyaki ibārha. † **4:3** Uzumuruu uwe utarhkpi uku uwe ru ugarh ukpu amē ubī.

Uteijee Unum Uner Ijee!
 Unga awu isha nu icere,
 nu uwuku ububa.>>

⁹ Abin urhe akika amumuna hã aki isaka ikpoi, adzowe igong nu itanga awee ru uwuku usei nu anang isei ha, uwu ha aka awe ru urhe uwu ugbagbaa.

¹⁰ Moe akakũ isaka ivaa nu anaa hã aka isaka agba anu ra asu uwuku usei nu anang isei ha, adzowe unga igong, unga aka abek ugbagbaa. Umbõ aka isaka angwe we ifur iyerhambõ ra abĩ ra asu anang isei ha, na age,

¹¹ <<A Uteijee Unummen, ungo umengo,
 uyei ikpikpoi, nu imor, nu ijee.

Ubinkutsu, awu ungo umuna abina kishoo,
 ikei awu ibibemango ake aka awe
 na awe ru iyor.>>

5

Ubvur uku ufeta nu Ungwẽ Itsurhi

¹ Moe umum inyã ubvur uku ufeta ru ubok ughanga unga aka akpom ra anang iseinga ha uku ufeta nggu itseng ru uben ibanga iki ivarhangge na aborhe nggu ibiborh utõva.

² Ni inyã nggaa ipfu itser-Num iki itsarhi irhakngge idũwã ige, <<Ungaa adẽẽ amẽ ibuur ibiborh ha na ayangu ubvur ha?>>

³ Bõr unera ashia ra afã use nu abĩ use ru unorkang abĩ aka idẽẽ ayangu ubvur ha use avarha umgbõ.

⁴ Umum iciu akpe ni iciu ubinkutsu, asi ikpombo unera aka idẽẽ amẽẽ iyangu ubvur ha use adẽẽ avarha umgbõ.

⁵ Moe ukukũ uwõ agor umum age, <<Niba uciupõ akpe! Unyã, Utẽrhĩmi uwu unui Uyahuda, Unang Udauda, aka ananga anggamtsaknga. Unga adẽẽ amẽẽ ibuur ibiborh utõva ha na ayangu ubvur ha.>>

⁶ Moe umum inyã Ungwẽ Itsurhi iki idẽẽ ugeẽ aka angwã ngge, idẽẽ ikhapa ra anang isei ha, nggu abin urhe akika amumuna ikinanake nu akakũ ha aka akan adziira unga. Unga awu ra atsom utõva nu asu utõva akirake aka awe ipfu utõva iyi Unum aka adene ngge ru upfunga kishoo.

⁷ Ungwẽ Itsurhi ha azĩ ayei ubvur uku ufeta ha ru ubok ugha uwu ha aka aseĩ ra anang isei ha.

⁸ Ivangye aka ayei ubvur uku ufeta ha, abin akika amumuna aki urhe ha ikinanake nu akakũ isaka ivaa na anaa hã agba anu ra asu Ungwẽ Itsurhi ha. Uben unera ru umbõ akpom igbõm nu itẽrhĩ iyi uzinarhi nggu abin isung, ake awu ifen-Num abika adõsa.

⁹ Atsũ ubom uku ufa age,
 <<Imengge ungo uyei ubvur uwuku ufeta ha,
 nu ubuute ibiborh ake,

ubinkutsu, aka afermbõ ungo,
 nggu adzirhngo, ungo uku ukũ ufai anera ru Unum
 ru uben anuisa nu idũa nu anera nu abĩã.

¹⁰ Ungu utsu umbõ awe abi iyerhango nu abika adzowe idem-Num,
 na atõ itser Unummen,
 na agha iyerhe ra abĩ.>>

¹¹ Moe umum inyã ni igũ irhem ipfu itser-Num irheirhe, iki iwe anaka agõnga arherhe. Akan adziir anang isei ha, nu abin akika amumuna ha aki urhe nu akakũ ha ikei.

¹² Atsarhi irhakmbõ atsusa ambom age,
 <<Ungwẽ Itsurhi ha umbõ aka afere,

imēngge unga ayei ijee, ni iwe ru ubin,
nu itsoi, nu iker,
nu igōng, nu ikpikpoi!>>

¹³ Mōce umum igū kishoo abinkε umbō aka amuna ra afā nu abī, nu unōrkang abī, nu akau akagōng, nu kishoo abin urhε aka awe ra ake, atsusa ambom age,
<<Ru unga uwuku usei ra anang isei ha nu Ungwē Itsurhi ha, ikpikpoi nu igōng, nu imor nu ijee iyi ugbagbaa!>>

¹⁴ Abin akika amumuna aki urhε ha ikinanake agōr uge, <<Iwerimi!>> Nu akakū hā agba anu na adzowe igōng.

6

Ibivorh utōova

¹ Umum iki inyā Ungwē Itsurhi ha iki ikhor ibivorh unying ru utōova ha, ri imimuna hā ikinanake umum igū unying iki itsarhi irhakngge ru nyaki inai iki irhare igε, <<Uba!>>

² Mōce umum inyā inyāwā iyiki iterha! Uwuku ufū ngge akpōm nggu utōo, aka adzowe unga nggu ifur iyerhe. Unga adzek ru nyaku unggang, abee iwu ungganga.

³ Ivang Ungwē Itsurhi ha iki ikhor ibivorh iyi uvaa, umum igū uwu uvaa ra abin akika amumuna aki urhε ha ikinanake agōr uge, <<Uba!>>

⁴ Mōce inyāwā iyō idzeka, iwu iyiki ibārā. Umbō adzowe uwuku ufū ngge ijee iyiki inyānguwe ididōor ru upfung, ngge itsū anera agbēyi adōka. Adzowe unga nggaa ikon iki ider.

⁵ Ivang Ungwē Itsurhi ha iki ikhor ibivorh iyi untaar, umum igū imimuna iyi untaar ra abin akika amumuna hā ikinanake aki urhε ha iki igōr uge, <<Uba!>> Mōce umum inyā inyāwā iyiki ifīrhā. Uwuku ufū ngge akpōm nggu ubin ukpuku umei imor abin ru ubōknga.

⁶ Mōce umum igū ubin ukpōo ru nyaku urhēm uku udzeki imimuna hā ikinanake aki urhε ugōr uge, <<Imang ugbiu itsem unying iwu imang itser unuma unying, imang ugbiu ishaa abvur ataar iwu imang itser unuma unying, bōr niba udakukō atsei uzaitun nu amē inebi!>>

⁷ Ungwē Itsurhi ha aka akhor ibivorh iyi unaa, umum igū urhēm imimuna iyi urhε ikinanake igōr uge, <<Uba!>>

⁸ Mōce umum irhi inyā inyāwā iyō iyorngge iki isatungge! Uwuku ufū iyi ha itsoknga igburh Akpe, anang isei abika akpukpe ikēi adōsa ru unga. Umbō adzowe umbō ijee ri itsi ukpusha unying ra anaa (1/4) aki upfung, umbō afeyiwe nggu ikon iki ider, nu imerh, nu ikpo, nu ijuε arhum iyiki ibewe iyi upfung.

⁹ Ungwē Itsurhi ha aka akhor ibivorh iyi untōō, umum inyā ra anōnōr ubeu ha ifū abirabε umbō aka afer ra Arherhu-Num nu idekambō aka abima.

¹⁰ Umbō atsarhi irhakmbō age, <<A Uteijee uner ijee kishoo, usarkasar uner idzidzerhe, ukang ungo uku udōrhu utsu uvau ru aner upfung ukpirε, nu utsuke umbō afai ubinkutsu, umbō afere umēn?>>

¹¹ Mōce umbō adzowe uben unera ru umbō atorho aka ader aka aterha, na asōme umbō adārāhā ukunjiir utseku umbō aka imaa ifere angwēmbō nu anapumbō, abirabε aka awu andōki itsermbō ru nyaka umbō aka afer umbō.

¹² Umum iki inyā Ungwē Itsurhi ha iki ikhor ibivorh iyi utōī, umō nggaa izizusa abī iki ikorhe. Ishaan unum idzipa iwu iki ifīrhā ru nyaki igwar ibū, ufē udzipu uwe uku ubārāhā ru nyaka adzirh.

¹³ Ídzeer afā igbei ra abī, ru nyaki ikpūr hā uvorhvoye iki ibī akarhār hā, ugba uku uker uzung ngge nu ucucii angge, ngge ipupi igba.

¹⁴ Afā afeta ru nyaka umbō iki ifetu ufar, atsusuwe igū nu ampfūwā ra anangke.

¹⁵ Mōce aye rhe upfung ukpirē, nu anggbaashi anera, nu anggbaashi abi iwa abika agong, nu abika awe ru ubin, nu abi ijee, nu kishoo anera, agār hā nu abirabē aka asi iwembō agār hā, awoyi ra atai nu ifa iyi igū.

¹⁶ Anu iyisi igū nu ifa agor age, <<Àka agbei nu atsimen na atsire umen ra asu uwu ha aka ase i nu anang ise i ha, nu avom Ungwē Itsurhi ha.

¹⁷ Ubinkutsu, nggaa unum avom uku ubakpō, ungaa idēē abek?>>

7

Anaka agonga unaka

*nu anaka agonga isoka inaa
nu anaka agonga anaa (144,000)
umbō aka atsuke atsar*

¹ Akere aka amaa umum inyā ipfu itser-Num inaa iki idēē nu anggbokunga anaa aki upfung. Ikenngge uben ugba ififeu nu abī ru anggbokunga anaa hā, use ukau ukugong use acucii.

² Mōce umum inyā ipfu itser-Num iyōō iki idze udiku igōkpee ifūr hūwa, ikpōm nggu utsar ukpu Unum uwu urhe. Ayisu ipfu itser-Num inaa hā iyiriye Unum aka adzowe ijee ngge idakuwe abī nu ukau ukugong hā.

³ Ipfu itser-Num hā igor age, <<Niba adakukumbi abī use ukau ukugong use acucii, utseku umum iki itsuke agār hū Unum atsar ra ashimbō.>>

⁴ Mōce umbō asōma umum irhe abirabē umbō aka atsuke atsar ha, Anaka agonga unaka nu anaka agonga isoka inaa nu anaka agonga anaa (144,000). Umbō aka adzeka ri idūa usōkdūmen aki Uisrairha kishoo.

⁵ Atsuke atsar ra anera, anaka agonga usōkdūmen (12,000) ri idū iyi Uyahuda.

Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Uruben.

Atsuke (12,000) ri idū iyi Ugad.

⁶ Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Uasher.

Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Unaftarhi.

Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Umanase.

⁷ Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Usimiyon.

Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Urhawi.

Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Uisakar.

⁸ Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Uzeburhun.

Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Uyusuf.

Atsuke anaka agonga usōka nu anaka agonga avaa (12,000) ri idū iyi Ubanjami.

*Nggaa ikikɔng anera iki itsim
atorho aka aterha aka ader*

⁹ Akerε aka amaa, umum inyã nggaa ikikɔng irhεirhε unera aka asi idεε avarhunga, iki idzeka ru abiã, nu anera, nu anuisa, nu idũa kishoo, adεε ra asu anang isei ha nu Ungwε Itsurhi ha. Umbɔ atsim atorho aka ader aka aterha na akpɔm nggu angbɔk irhek ra abokmbɔ.

¹⁰ Atsarhi irhakmbɔ agε,
<<Ififɔrh iwe iyi Unummɛn
uwuku usei nu anang isei ha,
nu iyi Ungwε Itsurhi ha ikεi!>>

¹¹ Kishoo ipfu itser-Num idεε idziirte anang isei ha, nu akakũ ha, nu imimuna abin urhε ha ikinanake. Umbɔ agba anu ra asu anang isei ha, adzowe igɔng ru Unum,

¹² agε,
<<Iwerimi!
Ikpikpoi, nu imor,
nu itsoi, nu itar uwεε, nu igɔng,
nu ijee, nu iker
iwe ru Unummɛn
ugbagbaa nu ugbagbaa.

Iwerimi!>>

¹³ Mɔcε unying ra akakũ hã arhusa umum agε, <<Aberε abika atsim atorho aka aterha aka ader ha, awu umbɔ ungaa? Ikεi umbɔ adzeki inεε?>>

¹⁴ Umum igɔr inggε, <<A uteiya ungo uhwego.>>

Unga agɔr umum agε, <<Anera aberε adzeka ru nggaa uver ayetnum, umbɔ asorh atorha aka adermɔ ra adzirh Ungwε itsurhi ha, ake awu aka aterha.

¹⁵ Nggee,
<<Umbɔ adεε ra asu anang isei Unum,
anu itɔwe unga itser ru untsuu nu atenum
ri Iya-Num.

Unga uwuku ase i nu anang isei ha
awuri itar utsurhanga atsire umbɔ.

¹⁶ Asi ibvui agũmbɔ imerh,
asi ibvui agũmbɔ ugɔ amε.
Asi ibvui agũmbɔ imani unum
use imani iyɔɔ.

¹⁷ Ubinkutsu, Ungwε Itsurhi ha
aka ase i akhapa ra ateu anang isei ha
unga awuri idzεu umbɔ,
unga awuri ikũna umbɔ azĩ ra akwiu amε urhε.
Unum awuri ifiruka kishoo anyĩ ra asumbɔ.>>

8

*Ibiborh iyi utɔɔva nu umoshu
uzinarhi isung*

¹ Ivang Ungwε Itsurhi ha iki ikhor ibiborh iyi utɔɔva, afã ase i ukutata utsekũ uteng ukara unying.

² Mɔcε umum inyã ipfu itser-Num utɔɔva iki idεε ra asu Unum, umbɔ adzowe umbɔ atsom utɔɔva.

³ Ipfu itser-Num iyɔɔ, ikpɔm nggu umoshu uzinarhi isung, iba idεε ra asu ubeu ha. Umbɔ adzowe unga isung irhεirhε unga aka itoma nggu ifen-Num

iyi abika adɔsa, unga aka adzowe umgbɔ nu ubeu uzinarhi uwuku uwe ra asu anang isei ha.

⁴ Azoo isung hã nggu ifɛn-Num abika adɔsa ha adzeku ubok ipfu itser-Num hã, afũ azĩke ra asu Unum.

⁵ Mɔce ipfu itser-Num inyãngu umoshu uzinarhi uwu isung hã, itsũ urha nu ubeu ha itsu ru umosha ha ni itare umgbɔ ru upfunga. Umgbɔ ukũ irhirhang inyaka, nu irhare inai, nu izizusa abĩ.

Atsom hã

⁶ Mɔce ipfu itser-Num hã utɔɔva iki ikpɔm atsom hã idzɛu ibar ake.

⁷ Ipfu itser-Num iyi inggbaashia ibar utsomngge, umɔ atarh inai nu urha ukayi nggu adzirh na atare ru upfung. Urha ukpĩwe ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki upfung, ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki acucii, nu kishoo ubĩĩ uku usum ukpĩkpɔ.

⁸ Ipfu itser-Num iyi uvaa ibar utsomngge, ubin ukpɔɔ ru nyaku nggaa igũ ikpĩ urha, umbɔ atare ngge ru ukau ukugɔng. Ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki ukau ukugɔng hã udzipa uwu adzirh,

⁹ ugbera unying ru agbera ataar (1/3) aki imimuna abin aki urhɛ aka awe ru ukau ukugɔng hã akpeke, nu akhukhɔɔ amɛ ugbera unying ra agbera ataar (1/3) atsĩmke.

¹⁰ Ipfu itser-Num iyi untaar ibar utsomngge, nggaa idzɛɛr iyiki irhang ugɛɛ urha iki idzeka afã icipuwa, iba igba ru ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki azɛ nu akwiu amɛ.

¹¹ Itsok idzɛɛr ha igburh <<Ikperɛ.>> Atsu ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki amɛ hã awu uku ukpere, anera arherhɛ abika ahwa amɛ ikpere ha akpeyimɔ.

¹² Ipfu itser-Num iyi unaa ibar utsomngge, umbɔ akwɛr ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki ishaa unum, ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki ufɛ, nu ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki idzɛɛr. Ngge itsũ irhirhangmbɔ idzipa iwe uzĩ, nu ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki atenum asi irhangke, rimi hã ugbera unying ra agbera ataar aki utsuu asi irhangke.

¹³ Umum iki irhi inyã, umum igũ isew iyɔɔ iyiki itĩ ra afɛk afafã iciu akpe ikerketangge, igor igɛ, <<Atorh! Atorh! Atorh ra abirabɛ aka aseĩ ru upfunga kishoo, ubinkutsu atsom akirakɛ ípfu itser-Num ikitatangge iki ibɔr, umum ibee ibar atsomngge!>>

9

Utsom ukpu untɔɔ

¹ Ipfu itser-Num iyi untɔɔ ibar utsomngge, umum inyã idzɛɛr iki idzeka afã iba igba ra abĩ. Umbɔ adzowe ngge utsak umukurhi utsim angwĩ aka awe aghoghotake.

² Ivangyɛ ngge iki itsuri angwĩ hã, azoo adzek ru nyaka akirakɛ aki idzek ru nggaa ugbor unai, utseku azoo ha atsu ishaa unum nu amɛɛ awu uzĩ.

³ Ru azoo ha asusu adzek acipuwa nu abĩ, umbɔ adzowe ake ijee iyiki ititang ru nyaki ínna ra abĩ.

⁴ Agɔr ake agɛ ake niba atsĩmkuke ubĩĩ use acucii use ubɛn ubin ukpuku umumer ra abĩ, bɔr akpurha atang anera aka ashimbɔ ru utsar ideka iyi Unum nu ashimbɔ.

⁵ Asi idzowukumbɔ ijee iyiki ifɛre anera, bɔr adzowe umbɔ uver ukpekũ ukpu afɛɛ atɔɔ. Uver ha uwe ru nyaki inna iki itar unera.

⁶ Ri inum hã anera akpurha abee akpe, bɔr umbɔ asi íkpombɔ akpe ha. Umbɔ awuri ikpona akpe, bɔr akpe ha awuri íkpɛke ibiba.

⁷ Asusu ha awu ru nyaki ínyāwā iyiki ibee itang iwa, ra atsi ake atsim ífur iyerhe uzinarhi, unyēēke awe ru nyaku unyēē anera.

⁸ Igwarke iwe ru nyaki igwar akatserh, anyīke awe ru nyaka aki utērīmi.

⁹ Atsime abina ni ikókuke ugē atorho uzou, irhak afékuke iwe ru nyaki ínyāwā iyiki iwe ru íkar utser ri iwa.

¹⁰ Aweke ra asī na atang ru nyaki ína, ra asīke aweke ri íjee iyiki idzowe anera uver afēē atōō.

¹¹ Aweke ru uyerhe, unga awu ípfu itser-Num hā umbō aka adzowe íjee nu angwī aka aghor ha. Itsoka ri idū abi Uyahuda igburh, <<Uabaddo.>> Ri idū abi Uherhini igburh, <<Uaforhiyon,>> agbena <<Uwuku udakuwe.>>

¹² Atorh aki inggbaashia aka atōngke, abor atorh akōō avaa aka iba.

Utsom ukpu utōī

¹³ Mōce ípfu itser-Num iyi utōī ibar utsomngge, umum igū urhēm uku udzeka ra atsom anaa hā aki ubeu uzinarhi ra asu Unum.

¹⁴ Urhēm hā ugōr ípfu itser-Num iyi utōī hā iki ikpōm atsom hā ugē, <<Ugarhuwe ípfu itser-Num hā ikinanangge umbō aka abow ru nggaa azē Uyuferiti!>>

¹⁵ Umbō agarhuwe ípfu itser-Num hā ikinanangge iyiriyē umbō aka aden adzeu ívang iyēre iyi unum ukpīre ukpu ufē uwurē nu amēka akere, atsūwe umbō afere ugbera unying ra agbera ataar (1/3) ru kishoo angwē anera.

¹⁶ Irhe abi iwa aka afū ínyāwā itsīngge andena inaka ivaa (200,000,000). Umum igūmum írhembō.

¹⁷ Ínyāwā hā nu abika afū ngge, umum inyā ri irhi iwe ri imine, atorho ikókmbō awu uku uzhāi, ru nyaku amē ímūrhum, nu undzuna. Atsi ínyāwā hā awe ru nyaka atsi atērīmi, urha nu azoo nu urha uku uterha adzeyiwa ra angwīngge.

¹⁸ Ugbera unying ra ataar (1/3) aki anera umbō afere nggu ikpo urha, nu azoo, nu urha uku uterha ha uku udzeyiwa ra angwī ínyāwā hā.

¹⁹ Íjee ínyāwā hā iwu ra angwīngge nu asīngge. Asīngge awu ru nyaka íbvui iyiki iwu ra atsi, akū ake anayiwe anera.

²⁰ Anera abōō aka asi ikū ikpo ha afermbō umbō, ana akpēmbō idzipa aneke abinke umbō aka akū abokmbō akorhe, asi inekukumbō idzowe igōng ri ípfu iyiki íbewe, nu agberhe uzinarhi, uazurhfa, uzou uku ubārha, atarh, acucii, abinke aka asi idēē anyāke use agūke use azērhuke uzērha.

²¹ Use adzipumbō ri ífere anera, use idzimmbō, use amēn aka atoma-dakmbō use ívēu umbō iki ívēu.

10

Ípfu itser-Num nggu ungwērhu ubvur uku ufeta

¹ Mōce umum inyā nggaa ípfu itser-Num iyōō ikerketangge, ngge idzeka afā icipuwa. Atsire ngge nggu amē, nggu ikon inai ni itsīngge, asungge awe ru nyaki ishaa unum, adakngge íkei awe ru nyaka agban aki urha.

² Akpōm nggu ungwērhu ubvur uku ufeta, uwuruwī unga aka ayanga akpōm, udak ughanga unga aden nu ukau ukugōng, udak ufer nu abī.

³ Atsarhi irhaknga ikerketangge ayisa ru nyaka akpe utērīmi. Ivangye unga aka ayisa amaa, irhak iyiki irhirhare ha utōōva irherha arherhe.

⁴ Ivang írhak utɔɔva iyiki irhirhare ha iki irherhe, umum ibee itsitseng, bɔr umum igũ urhem uku urherha arherhe ra afã uge, <<Uborhe arherhe irhirhare ha utɔɔva iki irherhe, niba utsengo ngge!>>

⁵ Mɔce ipfu itser-Num hã umum iki inyã ngge idẽẽ ru ukau ukugɔng nu abĩ hã iberu ubok ughange ra afã.

⁶ Ni iyirh nggu itsok uwuku ubek ugbagbaa, uwuruwi aka amuna afã nu kishoo abinke aka awu ra ake, nu abĩ nu kishoo abinke aka awe ra ake, nu ukau ukugɔng nu kishoo abinke aka awe ru ukpɔ, igɔr uge, <<Ididãrhã ishingge!

⁷ Bɔr ru inum ipfu itser-Num iyi utɔɔva ha iki iwuri ibar utsomngge, ngge iki itsuifer ubinkpi Unum aka awɔk ra amɛnnga abee ikorhe, ru nyaka unga aka adeyiwe agãrhãnga abika asɔm Arherhu-Num.>>

⁸ Mɔce urhem hã umum iki igũ ra afã ubvui urherha arherhe nggu umum uge, <<Uzĩ, uyei ubvur uku ufeta ha uku uwe ru ubok ipfu itser-Num hã iki idẽẽ nu ukau ukugɔng nu abĩ hã.>>

⁹ Nggee umum izĩ ri ipfu itser-Num hã igɔr ngge uge udzaa ungwẽrhũ ubvur uku ufeta ha. Ngge igɔr umum ige, <<Uyei utãi, umgbɔ uwuri iwu uku ukpere ra anango, bɔr ra angwĩngo umgbɔ uwuri iwu uku utoong ru nyaku utoo.>>

¹⁰ Nggee umum izĩ iyei ungwẽrhũ ubvur uku ufeta ha ru ubok ipfu itser-Num hã itãiwe. Umgbɔ uwe uku utoong ugeẽ utoo ra angwĩmum, bɔr umum iki inguwe, umgbɔ udzipu uwe uku ukpere ra anaamum.

¹¹ Mɔce umbɔ adeyiwa umum age, <<Awu ufang ungo iki isɔm Arherhu-Num ru anera arherhe, nu abĩã arherhe, nu idũa irherhe, nu ikei ra ayeche.>>

11

Abi ideka avaa

¹ Adzaa umum igbong iyiki imei ider nu ikpina, agɔr age, <<Uzĩ umei Iya-Num nu ubepa, nu uvarhi irhe anera aki idzowe igɔng umɔ.

² Bɔr niba umeisɔ ufɔma, ubinkutsu aka adzowe ukpɔ ra atsen abi Uyahuda. Abirabe aka idzowe uver ru usarkasar uteu ha utseku afẽẽ isɔka inaa nu avaa (42).

³ Umum iwuri idzowe ijee ru inera ivaa abika adeka umum, umbɔ awuri itsim atorho aki ifakpe na asɔm arherhamum inuma unaku ugɔnga unying nu inaka ivaa nu isɔka utɔĩ (1,260).>>

⁴ Abi ideka avaa ha awu acucii uzaitun hã nu anang idẽẽ irhirhang hã ikivarhake iki idẽẽ ra asu Uteijee uwu abĩ kishoo.

⁵ Unera aba abeenga inayiwe umbɔ, urha udzeka ra angwĩmbɔ ukpĩwe anggamtsakmbɔ. Rimi hã uben unera aka abee inayiwe umbɔ awu ufang unga akpe.

⁶ Anera abere awembɔ ri ijee iyiki ifɔme afã utsur inai idoingge ri inumye umbɔ aka idẽẽ isɔm Arherhu-Num, awembɔ ri ijee iyiki idzipa amẽ ake awe adzirh na atsuke abĩã nggu uben ikpũ ikpo uben ivang umbɔ aka abee.

⁷ Ivangye umbɔ aka amaa ideka ha, ijuẽ arhum iyiki ibewe ha iwuri idzek ru ughorkaghor angwĩ aka asheri imimasha ha, iwuri itang iwa nggu umbɔ, ni inanngge umbɔ, ni ifere umbɔ.

⁸ Ikommbo iwuri inũ ru utsĩndĩ nggaa uteu Urusharhima, umbɔ aki iyisa Usɔdɔm nu Umasar, anangke umbɔ aka anyapuwe Uteijeembɔ.

⁹ Inuma itaar nu utenga anera ru uben abĩã, anuisa, idũa, awuri itsu asumbɔ ri ikom hã, na akpẽmbɔ idzak ake.

¹⁰ Aner upfung awuri igomanggom ru akpe abi ideka ha ikivarhambɔ, awuri izek irhowa na adzise izūwā ra adoka, ubinkutsu uver abika asom Arherhu-Num hā ikivarhambɔ aka akūwe upfunga uku umaakpɔ.

¹¹ Bɔr inuma itaar nu utenga iki imaa, uwoi ukpuku udzowe urhe udzeku Unum uba utsi ru umbɔ, umbɔ akata asok adēē ra adakmbɔ, na abika anyā umbɔ agū iwei akarhārḥā.

¹² Mɔcɛ abi ideka ha ikivarhambɔ agū urhem ukerketakpɔ uku udzeka afā urherha arherhe nggu umbɔ uge, <<Åka afūā nggɛɛ!>> Umbɔ afūmbɔ ra afā ru amɛɛ, na anggamsakmbɔ azɛrhe izizimɔ.

¹³ Kanying nggaa izizusa izusu abī ugbera unying ra agbera usoka (1/10) aki uteu ha abupa atsike ra abī, aferke inera anaka agonga utɔɔva (7,000). Aner abika abɔr agū iwei akarhārḥā, akpoi Unum uwu afā.

¹⁴ Atorh aki uvaa aka atɔngke, bɔr atorh aki untaar asi idārḥūke na aba.

Utsom ukpu utɔɔva

¹⁵ Ipfu itser-Num iyi utɔɔva ibar utsomngge, irhem ikerketangge ra afā, igɔr igɛ,

<<Ijee iyerhe upfunga
iki iwe iyi Uteijeemen nu iyi Ukiristonga,
unga awuri igha iyerhe ugbagbaa!>>

¹⁶ Nu akakū isoka ivaa na anaa hā aka ase nu anang iseimbɔ ha ra asu Unum, agba anu na adzowe igang ru Unum,

¹⁷ age,

<<Umen itar uwɛɛ ru ungo,
Uteijee Unum Uwu Ijee,
Uwuruwi aka awe icɛɛ,
awu unga awe isha.

Ubinkutsu ungo uku utirhungo itser nggu ijee iyiki igangngo,
nu uku utirhungo igha iyerhe.

¹⁸ Abiā agū avom,
nu avomngo aka abake.

Ivanga iki iwengge iyiki itsu uvau ra abi akpe,
nu udzowe itosa ra agārḥāngo abika asom Arherhu-Num
nu abika adɔsa nu kishoo abika awe ri iwei ri itsokngo,
akagang nu akaci.

Ivanga iki iwengge umbɔ aka itsime
abirabe aka atsime upfunga.>>

¹⁹ Mɔcɛ Iya-Num ra afā itsuri, ri Iya-Num hā umbɔ aka anyā akɔti ibibe-muwenga. Ra anang hā inyinyaka irhang, nggaa irhirhare, nu izizusa abī nu nggaa atar inai.

12

Utsɛrh uwɔɔ nu ibvui

¹ Nggaa utsar idzeu udzeka ra afā, utsɛrh uwɔɔ umbɔ aka anyangu ishaa unum atsire unga, nggu ufɛ ru andaidaknga, nu ifur iyerhe idzɛɛr usokdūmen ni itsinga.

² Utsɛrh ha awu ra anna na ihwashi imar aciu akpe uver imar.

³ Mɔcɛ utsar ukpɔɔ udzeka ra afā, nu nggaa ibvui iki ibārḥā nggu atsi utɔɔva, nu atsom usoka, nu ifur iyerhe utɔɔva nu atsingge utɔɔva ha.

⁴ Usingge ugbiir ugbera unying ra agbera ataar (1/3) aki idzɛr ra afā itare ngge ra abī. Ibvui ha idēē ra asu utsɛrh uwuku uhwashi imar, nu ngge ima inguwe ungwɛ utsɛrh ha aka imar.

⁵ Utserh ha amar uwεkutsa, uwuruwi aka iwu uyerhe abĩã kishoo nggu igbong uzou. Bɔr umbɔ avur ungwēnga azĩmbɔ ru Unum ra anang iseinga.

⁶ Utserh ha atĩ azĩã ra arhum ra anang akɔɔ Unum aka agbishuwe unga, umbɔ ama afuka unga inuma unaku ugɔnga unying nu inaka ivaa nu isɔka utāi (1,260).

⁷ Mɔcɛ iwa isongge ra afã. Umika'irhu nggu ipfu itser-Num itang iwa nggu ibvui ha, ibvui ha nu ipfu itser-ngge itang ifai.

⁸ Bɔr iwa ighangge ibvui ha, awayiwe ngge idzekngge, akɛnmbɔ ngge anang isei ra afã.

⁹ Ngga ibvui ha, ibvui iyi isha ha umbɔ iki iyisa ngge Undenggũ, use Ushaitan, aki idzunuwe upfunga kishoo ukpɔ uyapa, umbɔ atare unga igba ra abĩ nggu ipfu itsernga.

¹⁰ Mɔcɛ umum ĩgũ urhɛm ukerketakpɔ ra afã ugɔr ugɛ,
<<Icɛɛ ififɔrh nu ijee nu Iyerhe Unummen iki ibangge,
nu ijee Ukiristonga.

Ubinkutsu uner uwuku utsu arherha angwēmen nu anapumen,
uner uwuku utsu arherhambɔ ra asu Unum ra atenum nu utsuu,
aka atarkumbɔ unga ra abĩ.

¹¹ Umbɔ anangmbɔ unga
ra adzirh Ungwē Itsurhi ha
nu ijee irhɛm idekambɔ.

Umbɔ asi ibemumbɔ urhɛmbɔ akarhãrhã
na abeembɔ idzowe urhɛmbɔ akpe.

¹² Nggee àka agɔm anggɔm,
umbi afã nu umbi abika ase i umɔ!

Bɔr atorh abĩ nu akau akagɔng,
ubinkutsu Undenggũ hã aka acipuwanga ru umbi!

Unga awu nggu avɔm
ubinkutsu unga ahwēnga ivangnga iwu iki ikpina.>>

¹³ Ivang ibvui ha iki inyã ugɛ aka atare ngge nu abĩ, ngge idɔsu utserh ha aka amar uwεkutsa ha.

¹⁴ Bɔr adzowe utserh ha afɛk avaa aki ngga isew iyiki igɔng, nu unga ama asoka afɛk afafã izĩ ra anangke umbɔ aka agbisha ra arhum, umbɔ aka ifuka unga utseku imeka itaar nu utenga ra anangke ibvui iki isi idɛɛ ibangungge unga.

¹⁵ Mɔcɛ ibvui ha iwupa amɛ ra angwĩngge ru nyaka azɛ ru utserh ha, ibvui ha ibee ikũ azɛ hã idzɛrhã unga.

¹⁶ Bɔr abĩ ayike utserh ha. Ayanga angwĩke ahwawe amɛ hã ibvui ha iki iwupa ra angwĩngge.

¹⁷ Mɔcɛ ibvui ha igũ avɔm nggu utserh ha akarhãrhã ni idzek idɛɛngge iwa nggu unang utserh ha, kishoo abirabɛ aka adɔsi ĩkpem Unum, na akpɔm ideka Uyesu.*

13

¹ Ibvui ha idɛɛngge ru ubang ukau ukugɔng hã.

*Ijue arhum iyiki ibewe ha
iki idzeka ru ukau ukugɔng*

* **12:17** Abvur akɔɔ aki itseng abok aki isha agorke ikei ugɛ, **18Mɔcɛ** ibvui ha idɛɛngge nú ubang ukau ha.

Ikei umum inyā ijuε arhum iyiki ibewe iki idzeka ru ukau ukugōng hā. Iwu ra atsom usōka, nu atsia utōova. Uben utsoma uwekpō ru ifur iyerhe, ikei uben itsia iweke ri itsok iki irhenu Unum.

² Ijuε arhum iyiki ibewe ha umum iki inyā iwu ru nyaki igbī, bōr iwu ru nggaa agbarh itok adedetake, angwīngge awu ru nyaka aki utērhimī. Ibvui ha idzowe ikerngge ri ijuε arhum iyiki ibewe hā, nu anang iseingge, nu ijee iyiki igōng.

³ Itsia unying ra atsi ijuε arhum iyiki ibewe ha iwe ru nggaa usōo, bōr nggaa usōo ha uku ukerhukpō. Upfunga kishoo udzeidzeu nu udōsukpō ijuε ha.

⁴ Anera adzowe igōng ri ibvui ha ubinkutsu ngge iki idzowe ijeengge ri ijuε arhum iyiki ibewe hā, umbō ikei adzowe igōng ri ijuε arhum iyiki ibewe hā na arhusa age, <<Ungaa awu ru nyaki ijuε arhum iyiki ibewe iyerε? Ungaa adēē atang iwa nggu ngge?>>

⁵ Adzowe ijuε arhum iyiki ibewe hā angwī aki irhena ibemi itsi nu irhenu Unum, na adzowe ngge ijee iyiki ikorhu ubinkpi ngge iki ibee afēē isōka inaa nu afēē avaa.

⁶ Ngge iyanga angwīngge irhenu Unum, ni irhenu itsoknga, nu anangke unga aki isei, nu kishoo abika ase i ra afā.

⁷ Adzowe ngge iker, ngge itang iwa nggu abika adōsa ni inangge umbō. Na adzowe ngge ijee ra anūisa, nu anera, idūa, nu abīā.

⁸ Kishoo anera abika ase i ra abī awuri idzowe igōng ru ijuε arhum iyiki ibewe ha, bōr abirabε udzur ri imimunu upfunga umbō aka atseng atsokmbō ru ubvur urhε uwu Ungwē Itsurhi ha umbō aka afēr, asi idzowukumbō igōng ru ijuε arhum hā.

⁹ Uner ato akika agū, uneke unga agū!

¹⁰ Uben unera aka izī igārḥā,
igārḥā unga aka izi.

Uben unera umbō aka ifēr nggu ikon iki ider,
akū ikon iki ider afere unga.

Akerε abee idōngamen ibibima nu imangmang ra abika adōsa.

Ijuε arhum iyiki ibewe ha iki idzeka ra abī

¹¹ Mōce umum inyā ijuε arhum iyiki ibewe iyōo, iki idzeka ra abī. Iwu ra atsom avaa ru nyaku ungwē itsurhi, bōr irherha arherhe ru nyaki ibvui.

¹² Ngge ikū kishoo ijee iyi ijuε arhum iyiki ibewe iyi inggbaashia ni itōwe ngge itser. Ni itsu upfunga nu abika ase i umō adzowe igōng ri ijuε iyi inggbaashia iyi ha usōongge uku ukerhukpō.

¹³ Ijuε arhum iyiki ibewe iyi uvaa ha ikorhe nggaa abin idzeu, utseku ngge iki itsu urha udzeka afā acipuwa ra abī ra asu anera.

¹⁴ Ngge irhem anera kishoo aka ase i ra abī ri itsi atsar idzeu ha umbō aka adzowe ngge ijee ru ubok ijuε arhum iyiki ibewe iyi inggbaashi ha. Ngge itsū umbō adzin usaka ijuε arhum iyiki ibewe iyi inggbaashi ha adzowe ngge igōng, iyi ha umbō aka akū ikon iki ider anayiwe ngge, ngge inang ibek.

¹⁵ Adzowe ijuε iyerε iyi ivaa ha ngge idzowe uwoi ukpu urhε ru usaka ijuε hā iyi inggbaashia. Ngge itsu usaka ha udēē urherha arherhe, ni ifere kishoo abirabε aka akpēmbo idzowe ngge igōng.

¹⁶ Itsu uben unera inggang, akagōng nu aka aci, abi ubin nu atsūwā, ateiya nu agārḥā, atsenge umbō idzeu ra abokmbō use ra ashimbō.

¹⁷ Ngge itsū unera asi igosha use agoshuka ubin, unga aba ashia ri idzeungge, iyi ha iki iwe itsok ijuε ha use utsar itsokngge.

¹⁸ Akere ha abee itsoi. Uben unera aba awea ri ihwihweng awuri idēē akū agben utsar ijuē arhum iyiki ibewe ha adzekanga. Ubinkutsu utsar ha udēē ri itsok unera. Utsar ha uwu anaka utōi nu isōka utōi nu utōi (666).

14

*Ungwē Itsurhi ha
nu anaka agōnga unaka unying
nu anaka agōnga isōka inaa
nu anaka agōnga annaa (144,000)*

¹ Mōce umum iki irhi, umum inyā Ungwē Itsurhi ha, iki idēē ni itsi Igū Ushihyona nu aner ha anaka agōnga unaka unying nu anaka agōnga isōka inaa nu anaka agōnga annaa (144,000) nggu itsok Ungwē Itsurhi nu iki Utē aka atseng nu ashimbō.

² Umum igū irhak iyōō ra afā irhaka ugēē arherha amē iki idzērḥā, ru nyaku nggaa irhirhare inai. Irhak ha umum iki igū irhakngge iwu ugēē abar igbōm.

³ Atsū ubom uku ufa ukpōō ra asu anang isei ha, ra asu imimuna abin hā ikinanake aki urhe, nu ra asu akakū hā. Unera asi idēē amesunga ubom hā, inera anaka agōnga unaka unying nu anaka agōnga isōka inaa nu anaka agōnga annaa hā (144,000) ukpekū, abirabē aka akpo ififai ra abī.

⁴ Abi ha abē aka anasi itsīmbo ra arhim akatsērḥ, umbō atsu atsimbō asasar. Umbō adōsu Ungwē Itsurhi ha atsī uben anang unga aka azī. Abere ha umbō afai umbō ru anera umbō awu ru nyaki ikpūrḥā abin irham akirakē aka agbaashia akō umbō aka idzowe ru Unum nu Ungwē Itsurhi ha.

⁵ Asi igūmbō igberangwī ra angwīmbo, umbō ashimbō ru uvau.

Ípfu itser-Num itaar

⁶ Mōce umum inyā ipfu itser-Num iki itī afafā, ikpōm nggu Isarhe Iyiki Ize iyi ugbagbaa ideyiwe anera aka aseī nu abī uzī uben abīā, unuīsa, idūa nu anera.

⁷ Ngge itsarhi irhakngge ugē, <<Àka agū iwei Unum na akpoi itsoknga, ubinkutsu ivang iyiki izharha arherhanga iki ibangge. Àka adzowe unga igōng unga uwuku umuna afā, nu abī, nu akau akagōng, nu akwiu amē!>>

⁸ Ipfu itser-Num iyi uvaa idōsa ni igōr ugē, <<Ubabirha ukugōng, uku ugbakpō, uku ugbakpō, ukpuku utsu abīā kishoo afirḥā nggu amē inebi akatārḥā amēn itoma-dak!>>

⁹ Ipfu itser-Num iyi untaar idōsa umbō ni itsarhi irhakngge igōr igē, <<Uben unera aba adzowuka igōng ru ijuē arhum iyiki ibewe ha nu usakangge na ayeīsa idzēu ni ishingha use uboknga,

¹⁰ unga iganga, awuri ihwa amē inebi avōm Unum akirakē umbō aka akū ikernga kishoo agbisha ru ukpēwa avōm Unum. Awuri idzowe uver ru unga ru urha, nu urha uku uterha, ra asu asarkasar ípfu itser-Num ra asu Ungwē Itsurhi ha.

¹¹ Azoo urhambō aki uver adēē isisoyi ugbagbaa nu ugbagbaa. Iwiwosha ishingge ra abirabē aka adzowe igōng ri ijuē ha nu usakangge na ayeī idzēu itsokngge ru untsoo nu atenum.>>

¹² Akere abee idōngamen ibibima ru abika adōsu Íkpem Unum na awe ru imangmang ru Uyesu.

¹³ Mōce umum igū urhem uku udzeka afā ugōr ugē, <<Utseng, idorh iwu iyi abirabē aka akpe ru Utejee udzur icere uzīo!>>

Ípfu-Num igōr igē, <<Íi, umbō awuri iwoshumbō ri itsermbō, ubinkutsu itosi itsermbō idōsa umbō!>>

Igber abin aki abī

¹⁴ Umum irhi, umum inyā amēē akaterha, nu uwōō ugēē Ungwē-Ner* aka aseī ra amēē ha, awu nggu ifur iyerhe uzinarhi ni itsinga, akpōm nggu ikon ighaigharake ru uboknga.

¹⁵ Mōē ipfu itser-Num iyōō idzek ri Iya-Num itsarhi irhakngge iyisu uwu ha aka aseī ru amēē ha igōr igē, <<Ukū ikonngo ugber, ubinkutsu ivang igber abin iki iwengge, abin abī aka akōke.>>

¹⁶ Nggee uwu ha aka aseī ru amēē ha atare ikonnga nu abī, umbō akū agber abin abī.

¹⁷ Ipfu itser-Num iyōō idzeki Iya-Num ra afā, ngge igangge iwengge ri ikon ighaigharake.

¹⁸ Ikei ipfu itser-Num iyōō, iyiriye iki idzeu urha ubeu idzeka ru ubeu ha itsarhi irhakngge iyisu ipfu itser-Num iyiki ikpōm ikon hā, igōr igē, <<Ukū ikonngo ugber inebi ra abīā, ubinkutsu ikpūrhāngge iki ikōngge.>>

¹⁹ Ipfu itser-Num hā itare ikonngge nu abīā, ngge igber ikpūrhū inebi ni utsuke ru nggaa ughwee ukpuku upayi amē inebi aki avōm Unum.

²⁰ Umbō anu ipayi umbō ru unōrkang nggaa ughwee ukpuku upayi amē inebi ru undzing utepa. Adzirh atengasha adzek afūrhā afafā iderngge itsingge angwī inyāwā iteisa itsingge akirhomita anaka ataar (300 km).

15*Ipfu itser-Num utōōva**nu ikpo utōōva*

¹ Umum inyā nggaa utsar ukpōō ra afā ugōgōngakpō, ipfu itser-Num utōōva nu ikpo utōōva iyiki imimasha, ubinkutsu ngge iwuri ideyiwe avōm Unum akika amumasha.

² Umum inyā ubin ukpōō uku uwe ugēē ukau ukugōng umbō aka agbisha ukpō nggu irhi ukayi nggu urha. Awu abirabe aka anangmbō ijuē hā, nu usāka ha, nu atsar itsok ha, umbō adēē akhapa ru ukau ukugōng. Akpōm nggu igbōm Unum aka adzowe umbō.

³ Atsū ubom Umusa ugārhu Unum nu ubom Ungwē Itsurhi ha agē, <<A Uyerhe undanna kishoo!

Itserngo iwu idzeu igōigōng,

Utejee Unum Uwu Ijee!

Ikei, atsīndīngo awu akika arhurhika aki idzidzerhe.

⁴ Ungaa asi igūa iweingo, A Utejee,

na akpoi itsokngo?

Ungo ikiyikango uwu usasar.

Abīā kishoo awuri iba

na adzaa ungo igōng,

ubinkutsu itser irhirhikango iki idzekangge.>>

⁵ Akere aka amaa, umum inyā ra afā Iya-Num, iki iwu Utsurha-Num udēē iyem.

⁶ Ri Iya-Num hā ipfu itser-Num utōōva iki idzeka nggu ikpo utōōva. Atsim atorho urhini atetenake na arhang, abow nggu ayim uzinarhi ri ikōkmbō.

⁷ Mōē unying ri imimuna abin ha aki urhe ha ikinanake adzowe ipfu itser-Num utōōva ha itērā azōu uzinarhi utōōva atōk nggu avōm Unum, unga aka abek ugbagbaa nu ugbagbaa.

⁸ Umō azoo adzeki ikpikpoi Unum nu ijeenga atōke Iya-Num hā. Unera asi idēē atsīā ri Iya-Num hā utseku ikpo ha utōōva iyi ipfu itser-Num hā iki imaa.

* 14:14 Àka anyā ikei: Udan 7.13.

16

Atêrhî utɔɔva aki avɔm Unum

1 Mɔcɛ umum igũ urhɛm ukpɔɔ ukeker uku urherha arherhe ri Iya-Num hã uɔɛyiwe ípfu itser-Num hã utɔɔva uɛ, <<Àka akũ atêrhã akɛɛ utɔɔva aki avɔm Unum azĩ awupuwe nu abĩ.>>

2 Ípfu itser-Num iyi inggbaashia izĩ iwupuwe ubinkpi uku uwe ri itêrhĩ ake ra abĩ, isɔɔ inor iyiki ibewe idzeyiwa ra ayor aner ha aka awu ri idzɛu ijue ha na adzowe igɔng ru usakangge.

3 Ípfu itser-Num iyi uvaa iwupuwe ubinkpi uku uwe ri itêrhĩ ake ru ukau ukugɔng, amẽ adzipa awe adzirh ru nyaku unerwi aka akpea, nu ubɛn imimuna abin urhɛ aka awu ru ukau ha akpeke.

4 Ípfu itser-Num iyi untaar iwupuwe ubinkpi uku uwe ri itêrhĩ ake ra azẽ nu akwiu amẽ, ake adzipa awe adzirh.

5 Mɔcɛ umum igũ ípfu itser-Numyɛ amẽ aka awe ru ubokngge iki igɔr uɛ, <<Ungo urhika ri itsu uvaungo hã, Usarkasar uwuku urhika ha, ungo uku uwe icɛɛ, nu uwe isha.

6 Ubinkutsu umbɔ afɛrɛ abika adɔsa ungo, nu abika asɔm Arherhu-Num, nggayɛ icɛ ungo udzowe umbɔ inyã ayer umbɔ ahwa ubin uku umẽẽ ru umbɔ!>>

7 Umum igũ urhɛm uku udzeku ubeu ha ubema uɛ, <<Ĩ, Uteijee Unum Uwu Ijee, izharha arherhango iwu idzidzerhe ni irhika.>>

8 Ípfu itser-Num iyi unaa iwupuwe ubinkpi uku uwe ri itêrhĩ ake ri ishaa unum, na adzowe ishaa unum ijee ngge ikpĩwe anera nggu urha.

9 Imani unum hã inũ ikpĩ anera, utɛku umbɔ aka arheni itsok Unum, uwuruwi aka awu ri ijee ni itsi ikpo ha, bɔr akpɛmbɔ idzipa akpoi igɔngnga.

10 Ípfu itser-Num iyi untɔɔ iwupuwe ubinkpi uku uwe ri itêrhĩ ake nu anang isei ijue hã, ikpo uzĩ utsirkpɔ iyɛrhe ijue ha, anera ashang arhɛmmbɔ ru uver.

11 Arhenu Unum uwu afã ubinkutsu uvermbɔ ukpu isɔɔ inormbɔ, bɔr umbɔ akpɛmbɔ idzipa ra abinkɛ umbɔ aka akorhe.

12 Ípfu itser-Num iyi utɔĩ iwupuwe ubinkpi uku uwe ri itêrhĩ ake ru nggaa azẽ Uyuferiti, azẽ hã akoyike, umbɔ agbishuwe utsĩndĩ ra ayɛrhe aka idzek udiki igɔkpee aba itang iwa.

13 Mɔcɛ umum inyã ípfu iyiki ibewe itaar iki iwe ru nyaka aghwerh adzeka ra angwĩ ibvui ha, ni idzeka ra angwĩ ijue hã, ikei idzeka ra angwĩ uner uwuku usɔm Arherhu-Num igberangwĩ.

14 Ípfu iyiki ibewa ha iwu ípfuyɛ iki ikorhe nggaa atsar idzeu, ngge idzek izĩngge ra ayɛrhe upfunga kishoo, ikɔng umbɔ itang iwa ru nggaa unum hã ukpu Unum Uwu Ijee.

15 <<Àka anyã, umum iba ru nyaku uvɛu! Idorh iwe iyi unerwi aka aseĩ adzɛu na atsim atorhanga, utsur unga azĩã igbĩrhĩ na agũã atsak ra ateu anera.>>

16 Mɔcɛ ípfu iyiki ibewe ha ikɔng ayɛrhe ha ananga unying ra anangke umbɔ iki iyisa uɛ Uarmagedon ri idũ abĩ Uyahada.

17 Ípfu itser-Num iyi utɔɔva iwupuwe ubinkpi uku uwe ri itêrhĩ ake ru ugba afafã, urhɛm ukpɔɔ ukeker udzek ra anang isei ha ri Iya-Num, ugɔr uɛ, <<Iki imaangge!>>

¹⁸ Mɔcɛ irhirhang inyaka, nu irhak, nu irhirhare, nu nggaa izizusa abĩ, iyiki ibeweyɛ iki inasi ikorhungge udzur ri imimunu unera ru upfunga, iwu nggaa izizusa abĩ akarhãrhã.

¹⁹ Nggaa uteu ha ugasha agbɛra ataar, iteu iki igɔng ra abĩã kishoo itsĩmngge. Unum ayitũ nggaa uteu Ubabirha, atsu ukpɔ uhwa ukpɛwa avɔmnga aka atsoo kishoo.

²⁰ Uɓɛn umpfũwã usitumgbɔ, ɪgũ ikɛi irhusa inungge.

²¹ Nggaa atar inai imorke iki iwe akirhogramã isɔka itɔɔ, idzeka afã igbei nu atsi anera. Anera arhenu Unum ri ikpo atarh inai ha, ubinkutsu ikpo ha ibewungge.

17

Ukutserh nu ijue hã

¹ Unying ri ɪpfu itser-Num utɔɔva ha iyiki ikpɔm atɛrhãzɔu utɔɔva ha iba igɔr umum igɛ, <<Uba, umum idɛyiwa ungo itsu uvau uwi umbɔ aka itsuke nggaa unggoyi utserh uwurɛ, unga aka aseɪ ra amɛ arherhe.

² Ayerhe upfunga atoma-dak nggu unga nu anera ru upfung ikɛi itoma-dakmbɔ nggu unga itsu umbɔ afirhã ru nyaka afirhã adɛ.>>

³ Mɔcɛ ɪpfu itser-Num hã ikũna umum ri ɪpfu-Num izĩngge ra arhum. Umɔ umum inyã ukutserh aka aseɪ ni ijue iyiki ibãrhã iki iwe ra atsok akika arhenu Unum aka atsɛng ri iyorngge, ikɛi iwe ra atsi utɔɔva nu atsom usɔka.

⁴ Utserh ha atsim abin aka abãrhã, nu ikɛi agbɛr idzam nggu uzinarhi, nu ikpũ amasarha akika awu ru ugarh. Akpɔm nggu ukpɛwa uzinarhi atɔk nggu abin ishĩ nu iyiki ibewe iyi itoma-daknga.

⁵ Ni ishingã umbɔ atsɛng itsok iyɛ agbena aka awe iwiwɔk agɛ,

NGGAA UBABIRHA,
UYI ANGGYOI AKATSERH KISHOO,
NU UWU ABIN ISHĨ UPFUNG.

⁶ Umum inyã utserh ha aka afirhũnga nggu adzirh abika adɔsa, adzirh abirabɛ umbɔ aka afɛrɛ ri idekuwe Uyesu.

Ivanyɛ umum iki inyã unga, umum idzedzeu akarhãrhã.

⁷ Mɔcɛ ɪpfu itser-Num hã igɔr umum igɛ, <<Awu use utsu ungo udzedzeu? Umum iwuri idɛyiwamum iwiwɔk agbɛn utserh uwurɛ nu aki ijue hã unga aka afũ, iyiki iwu ra atsia utɔɔva nu atsom usɔka.

⁸ Ijue ha ungo uku unyã, iwengge isha, bɔr icɛrɛ ngge ishingge, ngge iwuri ɪpfudzeka ra angwĩ aka aghor ha izĩ ra anangke umbɔ aka itsĩme ngge. Anera abika aseɪ ru upfung, abirabɛ atsokmbɔ aka ashike ru ubvur urhɛ udzur ri imimunu upfung, awuri idzedzeu ivanyɛ umbɔ aka inyã ijue ha, ubinkutsu ngge iwengge isha, icɛrɛ ngge ishingge, ngge ibvui ibangge.

⁹ <<Abin akɛrɛ ayisa umɛn nggu itsoi. Atsi utɔɔva ha awu igũ utɔɔva aki utserh ha aka aseɪ.

¹⁰ Ake ikɛi awe ayerhe utɔɔva. Abirabɛ atɔɔ ru ayerhe ha aka akpembɔ, unying awu umɔ, unying anasi ibanga kata. Unga aba abanga, awu ufang unga awuri iwe uyɛrhe ivanga ukunjiir.

¹¹ Ijue iyiki iwu ru urhɛ isha, ni ishingge icɛrɛ, ngge iwu uyɛrhe uwu utɔrɔk. Ngge iwe ru utɔɔva ha iki idzeka, ngge izĩ ra anangke ngge iki ikpe.

¹² <<Atsom hã usɔka ungo uku unyã, awu ayerhe usɔka aka anasi iyɛimbɔ ijee iyɛrhe kata, bɔr umbɔ awuri iyɛi ijee iyɛrhe iyi ukara unying nggu ijue ha.

¹³ Amɛnmbɔ awe unying na awuri idzowe ijue ha ijeembɔ nu iyɛrhambɔ.

¹⁴ Awuri itangmbɔ iwa nggu Ungwē Itsurhi ha, Ungwē Itsurhi ha awuri inanga umbɔ, ubinkutsu unga awu Utejee ateejee nu Uyerhe ayehe. Nggu unga awu abirabe aka adɔsa unga, unga aka ayisa na aseng, umbɔ awe abi imangmang.>>

¹⁵ Mɔce ipfu itser-Num hã igɔr umum igɛ, <<Amē hã ungo uku unyã aka awu anang isei unggoyi utserh ha, awu ikpũ anera, nu ikikɔng irheirhe, nu abiã nu idũa.

¹⁶ Atsom hã usɔka ungo uku unyã nu ijuɛ ha awuri ikpɛmbɔ inyã unggoyi utserh ha. Awuri igarhuwe ubinkpi unga aka awu ra ukpɔ na abɔre unga igbĩrhĩ, awuri itãiwe ijuɛ iyornga, na akpũwe unga nggu urha.

¹⁷ Ubinkutsu Unum atsu umbɔ atɔ itserye amɛnnga aka abee, ra amɛn unying umbɔ abemi idzowe ijuɛ ha ijee iyerhambɔ utseku Arherhu-Num aka itsuafer.

¹⁸ Utserh ha ungo uku unyã unga awu nggaa uteu ha, unga agha iyerhe ra ayehe abiã.>>

18

Itsitsĩm uteu Ubabirha

¹ Akere aka amaa umum inyã ipfu itser-Num iyɔɔ iki idzeka afã icipuwa. Iwu nggu nggaa ijee, ikɛi izengge irhange abiã.

² Itsarhi irhakngge itsui ivum igɛ,
<<Ubabirha ukugɔng, uku ugbakpɔ, uku ugbakpɔ!

Ukpɔ uku uwu anang isei ipfu iyiki ibewe
nu anang awoyambɔ,

nu ununu uwuku ubewe, uwu ishĩ.

³ Ubinkutsu kishoo abiã aka ahwambɔ
amē inebi akatãrhã aki itoma-daknga.
Ayerhe abiã ikɛi atomumbɔ-dak nggu unga,
awe izɛɛ abiã awe abi ubin
ri ikponi iyiki ibewanga.>>

⁴ Mɔce umum igũ urhem ukpɔɔ uku udzeka afã ugɔr ugɛ,
<<Àka apfudzeka ru unga umbi anermum,
nggee utsur arhimnga agarke umbi,
nggee utsur umbi ayeĩmbi ikponga.

⁵ Ubinkutsu ivɔ arhimnga iki itsĩke ra afã,
Unum aka ayitunga iyiki ibewanga.

⁶ Àka abvui adzowe unga ru nyaka unga aka adzaa,
ubinkpi unga aka adzowe,
aka afase idiki ivaa ubinkpi unga aka akorhe.
Ru ukpɛwawĩ unga aka adaka amē inebi
umgbɔ ha umbi aka ikũ adaka idikunga ivaa.

⁷ Àka adzowe unga uver
ru nyaki ikpikpoi ni igũibenyɛ unga aka adzowe itsinga.

Ra amɛnnga, unga aka isaka afĩrhã age,
<Unum isei isei iyerhe ukutserh,
umum isi iwemum utsɛrhãpfu,
umum isi iseisũ ifakpe!>

⁸ Nggee ru unuma unying umbɔ awuri ikwer unga nggu ikpo,
akpe, ifakpe, nu imerh.
Awuri ikpũwe unga nggu urha,
ubinkutsu Utejee Unum uwuku utsu uvau unga
awu nggaa uner ijee.

⁹ <<Ivangye ayeŕhe abĩã aka atoma-dak nggu unga na agashi igũiben, umbõ aba inyãmbõ azoo ikpikpũanga, umbõ awuri idõng na aciu akpenga.

¹⁰ Iwei itsu umbõ adẽẽ ukuka ru ayetnumnga, awuri idẽẽ ukuka na aciu age, << <Atorh! Atorh, nggaa uteu,

Ubabirha, uteu ijee!

Ri ivanga unying umbõ aka atsuka ungo uvau!>

¹¹ <<Awe izẽẽ abĩã ikei aciu akpe na agũ ighongnga, ubinkutsu, unera asi igosha abinmbõ ikei.

¹² Unera asi igosha uzinarhimbõ, nu uazurhfambõ, nu ikpũ amasarhambõ akika awu ru ugarh, nu uzeze atorho umbõ aki iyisa urhini nu usirhiki, nu akika awu aka abãrhã, nu ikpũ acucii isung, nu arherhe abin aki anyĩ ini, nu acuciake umbõ aka atsẽ aki uhwek, nu abin azõu aka abãrhã, nu abin azõu, nu abin atarh aka aze,

¹³ nu ikpũ abin akõõ aki ibõõ, nu atsei umbõ aki iyisa umur nu ufirankisen, nu amẽ inebi, nu atsei uzaitun, nu akõ itsem, nu ínak, nu ídoi, nu ínyãwã, nu íkar inyãwã, nu igãrhã ngge iki iwe ípfu anera.

¹⁴ <<Awe izẽẽ agõr unga age, <Kishoo abin aka aze iyi ha ungo uku utsu amẽnngo iki igwirngge ru ungo. Kishoo abin akika arhang akika awu ru ugarh aka agwirke, ungo usi íbvui ukpõ!>

¹⁵ Awe izẽẽ aki ikpo ubin ri izẽẽmbõ nggu unga, adẽẽ ukuka, awuri igũ iwei ayetnumnga. Aciu akpe na adõng,

¹⁶ awuri iciu akpe age,

<< <Atorh! Atorh, oka nggaa uteu ha, ukpurukpi uku itsim uzeze atorho umbõ aki iyisa urhini, nu ikei atorho aka abãrhã, ikei na agber idzam nggu uzinarhi, nu ikpũ atarh akika awu ru ugarh!

¹⁷ Ri ivanga unying kishoo nggaa abin akẽẽ atsĩmke!>

<<Uben abi ukhukhõõ akau akagõng nu abika atsutsĩa nu abika akpayinga nu kishoo abika atõ itsermbõ ra akau akagõng, adẽẽ ukuka.

¹⁸ Ivangye umbõ aka anyã azoo urha ukpuku ukpũwe uteu ha, agõr age, <Uteu ukpõõ uwekpõ ru nyaku uteu ukpire?>

¹⁹ Umbõ atsuyi uzurhu nu atsimbõ na aciu akpe, amẽnmbõ aghong, atsuyi ivum age,

<< <Atorh! Atorh, oka nggaa uteu! Uteukpi abi nggaa ukhukhõõ amẽ kishoo iki ikpo ubin ra abinkpõ!

Bõr ivanga unying ukpõ utsĩmkpõ!

²⁰ Àka agõm anggõm ru ukpõ utsĩmbi afã!

Àka agõm anggõm, umbi abika adõsa nu abi itser Uyesu nu abika asõm Arherhu-Num!

Unum atsu uvau ru ukpõ ru nyaka ukpõ uku uyõm umbi!> >>

²¹ Mõce nggaa ípfu itser-Num iyõõ ikerketangge inyãngu nggaa utarh ukpõõ ru nyaku nggaa ukõ igõ, itare ru ukau ukugõng, igõr igẽ, <<Nggu nggaa avõm rimine umbõ aka itare Ubabirha nggaa uteu ha, asi íbvui akpombõ ukpõ.

²² Umbõ asi íbvui agũmbõ íbar igbõm nu abika atsusa ambom, íbar userhwa nu íbar atsom ru ungo ikei.

Asi íbvui anyãmbõ abi itser abok umõ, asi íbvui agũmbõ írhak igõ ru ungo ikei.

²³ Írhirhang usi íbvui írhangngge ru ungo ikei.

Asi íbvui agũmbɔ urhɛm utsa uku ufa
use utserh uku ufa ru ungo ikɛi.

Ubinkutsu isha awɛ izɛngɔ umbɔ awe ru ijee ru upfunga kishoo.
Ikɛi ungo urhɛm abĩã kishoo nggu itser igokango!

²⁴ Ru atsĩndĩngɔ umbɔ aka akpo adzirh abika asɔm Arherhu-Num
nu aki abika adɔsa ha
nu abɔɔ umbɔ aka afɛr ru upfunga.>>

19

Akpoi Unum ra afã

¹ Akɛɛ aka amaa umum igũ abin akɔɔ irhak ake ikeker ugɛɛ nggaa ikikɔng
ra afã atsu ivum agɛ,
<<Ukpoi Unum!

Ififɔrh, nu igɔng, nu ijee,
iwu iyi Unummen.

² Ubinkutsu izharha arherhanga iwe idzidzerhe ni irhika.
Unga aka atsimɛ nggaa unggoyi utserh ha
aka adakuwe abĩã nggu itoma-daknga.

Unga utsuke ufai ru utserh ha
ri ifere agãrhã Unum.>>

³ Ikɛi umbɔ abvui atsu ivum agɛ,
<<Ukpoi Unum!

Azookɛ iki idzeyiwa ru unga
awuri ifũrhã afafã ugbagbaa nu ugbagbaa.>>

⁴ Akakũ isɔka ivaa na anaa hã nggu imimuna abin urhɛ ha ikinanake agba
anu na adzowe igɔng ru Unum, uwuku usei nu anang isei ha. Aciu agɛ,
<<Iwerimi! Ukpoi Unum!>>

⁵ Mɔcɛ urhɛm udzek ra anang isei ha ugɔr ugɛ,
<<Àka akpoi Unummen,
kishoo umbi agãrhãnga,
umbi abika agũ iwei unga,
abika agɔng nu abika aci.>>

⁶ Mɔcɛ umum igũ irhak ru nyaki ikikɔng iyiki igɔng, ru nyaka amɛ azɛ
akagɔng aki itĩ, ru nyaku nggaa írhirhare inai, itsu ivum agɛ,
<<Ukpoi Unum!

Ubinkutsu Utejee Unum Uner Ijee awu Uyerhe.

⁷ Umɛn igɔmangɔm ni igũiben,
ni ikpoi unga!

Ubinkutsu ipfunu Ungwɛ Itsurhi iki iwengge,
nu utserh uwuku ufanga aka agbisha amaanga.

⁸ Uzeze atorho umbɔ aki iyisa urhini,
aka aterha atetɛnake,
umbɔ aka adzowe unga atsim.>>

Uzeze atorho ha ake awu itser irhirhika iyi abika adɔsa.

⁹ Mɔcɛ ipfu itser-Num hã igɔr umum igɛ, <<Utsɛng, <Idorh iwe iyi abirabɛ
umbɔ aka aghwi umbɔ izĩ ipfuna Ungwɛ Itsurhi ha!> >> Ngge itoma igɔr igɛ,
<<Akɛɛ ake awe Arherhu-Num aki idzidzerhe.>>

¹⁰ Mɔcɛ umum igba inũ ra adaknga idzowe unga igɔng, bɔr unga agɔr
umum agɛ, <<Niba ukorhungo rimi! Umum iwu undɔki itser ru ungo nu
angwɛmbi nggu anapumbi, abirabɛ aka akpɔm ideka Uyesu. Udzowe igɔng

ru Unum! Ubinkutsu ideku Uyesu ngge idzowe ijee iyiki isom Arherhu-Num.>>

Uwɔɔ nu inyāwā iyiki iterha

¹¹ Umum inyā afā adēē iyem umum inyā inyāwā iyiki iterha itsok uwuku ufū ngge igburh Uner Imangmang nu Uner Idzidzērhe. Nngu irhirhika unga aka atsu uvau na itang iwa.

¹² Ishaa asunga iwu ru nyaki ikon urha, ifur iyerhe iwu irheirhe ni itsinga. Ikei awea ri itsok iki itseng, unera asi ihwenga bɔr unga ikiyikanga ahweng.

¹³ Atsim atorho akagong aka abii ra adzirh, itsoknga igburh, Urhem Unum.

¹⁴ Ukpuī abi iwa ra afā udɔsa unga, atsim azeze atorho umbɔ aki iyisa urhini akaterha na awu atetenake, afū inyāwā iyiki iterha.

¹⁵ Ra angwīnga ikon iki ider ikɔɔ ighaigharake unga aka akū azharha abīā agba. Unga awuri ikū igbong uzou awe Uyerhambɔ. Unga awuri ipayi ru nggaa ughwee ukpuku upayi amē inebi aki uver avom Unum uwu ijee kishoo.*

¹⁶ Nu atorha akagonga nu ijeng adaknga umbɔ atseng itsoknga age,
<<UYĒRHE AYĒRHE NU UTEIJEE ATEIJEE.>>

¹⁷ Ni inyā ipfu itser-Num iki idēē ri ishaa unum, itsarhi irhakngge iyisa anunu kishoo aka atīna ra afafā age, <<Āka aba akong ra anang nggaa irhowa iyi Unum.

¹⁸ Ngge itsú umbi atāiwe ijue ayerha, nu iyi anggbaashi abi iwa, nu iyi aner abika aker, nu iyi inyāwā, nu iyi abika afūrhā ngge, nu ikei ijue anera kishoo, agārāhā nu abika afon, nu abika agong nu abika aci!>>

¹⁹ Mɔcɛ umum inyā ijue arhum iyiki ibewe hā nu ayerhe abīā nu abi iwa umbɔ aka akong, abee itang iwa nggu uwu ha aka aseī nu inyāwā hā, unga nu abi iwanga.

²⁰ Bɔr umbɔ adzur ijue arhum iyiki ibewe ha nggu abika asom Arherhu-Num igberangwī abirabɛ aka akorhuwe ijue arhum iyiki ibewe hā nggaa atsar abin idzeu. Akū abin idzeu ha arhem abika awe ru idzeu ijue arhum iyiki ibewe hā, nu abirabɛ aka adzowe igong ru usaka ijue arhum iyiki ibewe hā. Umbɔ adzur ijue arhum iyiki ibewe hā nggu uwuku usom Arherhu-Num igberangwī na atsuke umbɔ ru ukau urha uku uterha.

²¹ Afere abi iwambɔ kishoo nggu ikon iki ider iki idzeka angwī uwu ha aka aseī ni inyāwā hā, anunu kishoo atāiwe ijue iyormbɔ utseku ake iki ishur akarhārā.

20

Imeka unaku ugong

¹ Umum inyā ipfu itser-Num iki idzeka afā icipuwa, ikpɔm nggu atsak umukurhi ughorkaghor angwī hā nu nggaa inyāwā ru ubokngge.

² Ngge idzur ibvui ha, ibvui iyi isha ha iyiriye iki iwu Undenggū use Ushaitan, abow ngge nggu inyāwā imeka unaku ugong.

³ Ipfu itser-Num hā itare ngge ra angwī aka aghor ha na agbanguka angwīā na aborhuka ngge, utsur ngge ibvui irhemngge abīā, utseku imeka unaku ugong hā utong. Akere aka imaa, awu ufang umbɔ atsūwe ngge ivanga ukunjir.

⁴ Ivang hā niyɔ umum inyā anang isei arherhe, aki abirabɛ umbɔ aka adzowe umbɔ ijee ivarha arherhe, umbɔ aseī umɔ. Ikei umum inyā ipfu

* 19:15 Āka anyā ikei: Amb 2.9.

abirabε umbō aka azharhuwe atsimbō ri idzowe ideku Uyesu nu Arherhu-Num. Awu umbō aka asi idzowukumbō igōng ri ijuε arhum iyiki ibewe ha use usakangge, ikei asi iyεimbō idzεu ukpu ijuε arhum iyiki ibewe hā ra ashimbō use abokmbō. Awu umbō abvui abek nggu urhe na agha iyerhe nggu Ukiristo imeka unaku ugōnga.

⁵ Akεε ake awu inggbaashi isisok ra akpe. Abōō aka akpe asi ibvui abekmbō, utseku imeka unaku ugōng hā iki imaa.

⁶ Idorh nu isisar iwe iyi abirabε aka akpo ugau ri isisok ra akpe aki inggbaashi ha. Akpe aki uvaa ashike ri ijee ri atsimbō, bōr umbō awuri iwe abika adzowe idεm-Num abi Unum na abi Ukiristo, awuri igha iyerhe nggu unga imeka unaku ugōnga.

Ininang ni itsi Undenggū

⁷ Ivangye imek unaku ugōng hā iki itōng, umbō awuri itsūwe Ushaitan ra anangke umbō aka agbange unga.

⁸ Unga ikei adzek arhem anera aka asita ase i ra angboka anaa aki upfunga, abīā umbō aki iyisa Ugog nu Umagog. Awuri ikōng umbō itang iwa, irhεmbō iwuri iwe ru nyaku uzuzeu ubang azε akagōng.

⁹ Umbō adzek azēr hā atōng ru upfunga kishoo, adziirte anang ise i aki asarkasar aner Unum, uteukpi unga aka abema. Bōr urha udzeka afā ukpīwe umbō.

¹⁰ Nu Undenggū hā, uwuku urhem umbō, atare unga ru ukau urha ukpuku ukpī nggu urha uku uterha, anangke umbō aka atare ijuε arhum iyiki ibewe ha nggu uner uwuku usōm Arherhu-Num igberangwī. Umō, umbō awuri ihwa ayetnum ru untsuu nu atenum ugbagbaa nu ugbagbaa.

Atsu uvau ra abika akpe

¹¹ Mōcε umum inyā nggaa anang ise i aka aterha nu uwuku usei umō. Abī nu afafā agwirke ra asunga, ikei asi ibvui anyāmbō ake.

¹² Nu umum inyā abika akpe, ukugōng nu uku uci, aka adēε ra asu anang ise i ha. Umbō ayanga abvur akōō, ikei ayangumbō ubvur urhe. Atsu uvau nu abika akpe ru ubinkpi umbō aka akorhe ru nyaka ngge iki itseng ra abvur ha.

¹³ Azε akagōng akū abirabε aka akpe ra ake adzeka, akpe nu anang ise i abika akpukpe adzowe abika akpe akā awe ra ake, nu uben unera umbō atsu uvaunga ru ubinkpi unga aka akorhe.

¹⁴ Mōcε akpe nu anang ise i abika akpukpe, umbō atare ake ru ukau urha. Ukau urha ha uwu akpe aki uvaa.

¹⁵ Uben unerwi aka asi itsengmbō itsoknga ru ubvur urhe, awuri itare unga ru ukau urha ha.

21

Urusharhima uku ufa

¹ Mōcε umum inyā afā aka afa nu abī aka afa, ubinkutsu afā aki inggbaashia nu abī aki inggbaashia aka agwirke, nu akau azε akagōng ashike.

² Umum inyā usarkasar uteu ukugōng hā, Urusharhima uku ufa, udzeka ra anang Unum ra afā ucipuwa, agbisha ukpō ru nyaku utsēr h uku ufa aki igber idzam ru utsaknga.

³ Umum igū urhem ukeker uku udzeka anang ise i ha ugōr uge, <<Icεε anang Unum awe nggu anera! Unga awuri ise i nggu umbō. Umbō awuri iwe anernga, Unum iganga awuri iwe nggu umbō, na awe Unummbō.

⁴ Unga awuri ifire uben anyī ra asumbō. Akpe awuri ishike use idamεn use icu akpe, use ighighong, ubinkutsu abin aki isha aka atōngke.>>

⁵ Unga uwuku usei ra anang isei ha agər age, <<Umum iwuri itsu abina kishoo awe akika afa!>> Məce unga agər age, <<Utseng akere ha, ubinkutsu arherhe akere awe idzidzerhe icicang ishingge.>>

⁶ Unga agər umum age, <<Aka akorhuke. Umum iwe Uarhfa nu Umega, itirhi nu imimasha. Uwuku ugū ugō amē, umum iwuri indzowukū ijeeə unga ahwa ra akwiu amē urhe izūwā.

⁷ Uwuruwi aka abima adēē nggu umum, awuri inyāngu ukam abin akere kishoo, nu umum iwuri iwe Unumnga nu unga awe ungwēmum.

⁸ Bər abika asheri ikeramən, abika asheri imangmang, nu abi amən akatārḥā, nu abika afeṛ aneṛ, nu abika atoma-dak, nu abika atō itser idzim, nu abika adzowe igōng ra agberhe, nu abi igberangwī, anangmbō awe ru ukau urḥa uku uterha. Akere ake awe akpe aki uvaa.>>

⁹ Unying ri ipfu itser-Num ḥā utōəva iyiki ikpōm atērḥā azōu aka atōk nggu ikpō ha iyi imaataka, iba igōr umum ige, <<Uba umum ideyiwa utserḥ uwuku ufa ha, utserḥa Ungwē Itsurhi ha.>>

¹⁰ Ipfu-Num icipuwa ni itsimum, ipfu itser-Num ḥā ikūna umum izīngge ni itsi nggaa undender igū, ideyiwa umum Urusharhima, usarkasar uteu ukpuku ugōng ukpu Unum ra afā uku ucipuwa.

¹¹ Urhang nggu ikpikpoi Unum, irhirhange iwu ru nyaku utarḥ ukpuku uwu ru ugarḥ, uku uwe uzeze ni irhang ru nyaki irhi iki irhang.

¹² Uteu ha uwu ru nggaa ubandzin udedetakpō, nggu angwī ubāke usōkdūmən ipfu itser-Num usōkdūmən iki idzeu ingwī ubandzin ḥā. Atseng atsok anang usōkdūmən iyi Uisrairḥa nu ingwī ubandzin ḥā.

¹³ Ingwī ubandzin ḥā iwu itaar udiki igōkpee, itaar udiku unōr, itaar udiku ufā, itaar udiku urhe.

¹⁴ Ikei adzin ubandzin uteu ha nu atarḥ idzin usōkdūmən, umbō atseng atsok abi itser Uyesu usōkdūmən aki Ungwē Itsurhi ha.

¹⁵ Ipfu itser-Num ḥā iki irherḥa arherhe nggu umum iwe ru igbong iyiki imei ider nu ikpina ukpu uzinarhi iyiriye aka akū amei uteu ha, nu angwīke, nu abandzinke.

¹⁶ Uteu ha uwu ra angboka anaa, iderngge nggu iteingge iwu icaica. Ipfu itser-Num ikū igbong iyiki imei ider nu ikpina ha amei uteu ḥā, akpō iderngge, akirhomita anaka agōnga avaa na anaka anaa (2,400) iderkpō, nu iteikpō, nu ikpinakpō kishoo iwu icaica.

¹⁷ Ipfu itser-Num ḥā imei ubandzinkpō, ikpō iderkpō adaka anaka avaa (200) ru ubin ukpuku umumei ukpu aneṛa aki ikū amei abin.

¹⁸ Akū atarḥ aka awu ru ugarḥ aki ujasfa adzin ubandzin ḥā, akū uzinarhi uku usar adzin uteu ha, ukpō urhang ru nyaki irhi.

¹⁹ Agbere idzam nu atarḥ idzin ḥā nggu uben ikpū atarḥ aka awu ru ugarḥ. Atsu atarḥ aki ujasfa ri inggbaashia, aki uvaa atarḥ usaffaya, aki untaar atarḥ uagat, aki unaa atarḥ uzumuruḍu,

²⁰ aki untō atarḥ ubani, aki utōi atarḥ ukarnerhiyan, aki utōəva atarḥ ukirisorhat, aki utōrək atarḥ ubirirḥ, aki utōəṛḥa atarḥ utofa, aki usōka atarḥ ukirisofura, aki usōka nu unying atarḥ ujasin, aki usōka na avaa atarḥ uameti.

²¹ Angwī ubā ubandzin ḥā awu usōkdūmən awe urḥu'urḥu usōkdūmən, akū urḥu'urḥu unying agbisha uben angwī ubandzin ḥā. Akū uzinarhi uku usar agbisha atsīndi uteu ha, ake arhang ru nyaki irhi.

²² Umum isi inyāmum Iya-Num ru uteu ha, ubinkutsu, Uteijee Unum Uner Jjee nu Ungwē Itsurhi ha, umbō awu Iya-Num uteu ha.

²³ Uteu ha usi ibeekpɔ ishaa unum, use ufɛ iki irhange ukpɔ, ubinkutsu, ikpikpoi Unum ngge irhange ukpɔ, nu Ungwɛ Itsurhi ha unga awu irhirhang uteu ha.

²⁴ Abiã awuri izêrhã ri irhirhang uteu ha, ayerhe abiã ikɛi awuri ikũ abinmbɔ akũwe ukpɔ.

²⁵ Asi ífɔmmbɔ ingwĩ uteu ha, ubinkutsu, utsuu ushikpɔ umɔ.

²⁶ Awuri ikũ abin ikpikpoi nu igɔng iyi abiã, akũ aba ru uteu ha.

²⁷ Bɔr abin arhim asi ítsike ru uteu ha, use uwɔɔ uner uwuku ukorha abin ishĩ, use uner igberangwĩ. Akpurha awu abirabɛ atsokmbɔ aka atseng ru ubvur uwu urhe uwu Ungwɛ Itsurhi ha umbɔ awuri ítsĩ ru uteu ha.

22

Azɛ aki urhe

¹ Mɔcɛ ipfu itser-Num hã idɛyiwa umum azɛ amɛ aki urhe, akika arhang ugɛɛ irhi, adzeka anang isei Unum nu aki Ungwɛ Itsurhi ha,

² adzêrhã ra ateu utsĩndĩ nggaa uteu ha. Uben ubang azɛ hã acucii urhe adɛɛ umɔ, ake aka isaka aghwɛr ikpũ ikpũrhã usɔkdũmɛn, aka isaka aghwɛr idikunga unying ru uben ufɛɛ. Ayerhe acuciia awu akika akerhuwe abiã.

³ Asi íkpombɔ ikponum ru uteu ha. Anang isei Unum nu aki Ungwɛ Itsurhi ha awuri iwe ru uteu ha, nu agãrhãnga awuri itšwe unga itser.

⁴ Awuri inyãmbɔ asunga, itsoknga iwuri itseng nu ashimbɔ.

⁵ Utsuu usi íwekpɔ. Asi íbeembɔ irhirhang, ubinkutsu Utejee Unum unga awuri iwe irhirhangmbɔ. Umbɔ awuri igha iyerhe ugbagbaa nu ugbagbaa.

⁶ Ipfu itser-Num hã igɔr umum igɛ, <<Arherha akɛɛ awe idzidzêrhe, ici-cang ishingge. Utejee ha, Unum hã uwuku ukpɔm ípfu abika asɔm Arherhu-Num, adene ipfu itsernga ngge idɛyiwe agãrhãnga ubinkpi uku usi idãrhũkpɔ nu ukorhe.>>

Uyesu uwɔ abarɔ

⁷ <<Nggayɛ umum iwuri íba iki ifefetem! Idorh iwe iyi abirabɛ aka adɔsa arherhe abika asɔm Arherhu-Num ru ubvur uwurɛ.>>

⁸ Umum, Uyohana, umum igũ ni inyã abin akɛɛ. Ivangyɛ umum iki igũ ni inyã ake, umum igba inũ ra adak ipfu itser-Num hã ngge iki idɛyiwa umum ake ni ibee indzowe ngge igɔng.

⁹ Bɔr ngge igɔr umum igɛ, <<Niba ukorhungo rimi! Umum iwu undɔka itser nggu ungo nu angwɛmbi abika asɔm Arherhu-Num, nu kishoo abika adɔsa arherhe ubvur uwurɛ. Udzowe igɔng ru Unum!>>

¹⁰ Mɔcɛ ngge igɔr umum igɛ, <<Niba uwɔkɔ arherhu uwuku asɔm Arherhu-Num akɛɛ ru ubvur uwurɛ, ubinkutsu ivanga iki iyongge.

¹¹ Uneke uwuku ukorhe iyiki ibewe, adɛɛ akorhe iki ibewe, ikɛi uwuku ukorhe abin ishĩ, adɛɛ akorhe abin ishĩ, uwuku ukorhe iyiki irhika, adɛɛ akorhe iyiki irhika, uwuku ususar, adɛɛ akorha abin aka asusar.>>

¹² Uyesu age, <<Àka anyã umum isi índãrhũmum ni íba! Umum ikpɔm nggu itosa ru ubokmum, umum iwuri idzowe uben unera ri itseryɛ unga aka atš.

¹³ Umum iwu Uarhfa nu Umega, inggbaashi nu imaata, ititirhi nu imi-masha.

¹⁴ <<Idorh iwe iyi abirabɛ aka asorh atorha aka adermbɔ, ngge itsú umbɔ ama akpo ijee iyiki izĩ ru ucucii urhe na atšĩ ra angwĩ ubandzin uteu ha.

¹⁵ Bɔr abi awiya awu íjui, abika akorhi idzim, nu abika atoma-dak, nu abika afer anera, nu abika adzowe igɔng ra agberhe, nu abika abemi igberangwĩ.

¹⁶ <<Umum Uyesu, umum idene ipfu itsermum ngge iwuri idzaangge umbi ideka abina akere ri ikikang abika adosa kishoo. Awu umum iwu Unang nu Ungwe Udauda, nu irhirhang Idzeer Igokpee.>>

¹⁷ Ipfu-Num nu utserh uwuku ufa ha agor age, <<Uba!>> Uneke uwuku ugu akere ha, unga agor age, <<Uba!>> Uben uwuku ugu ugu ame uneke unga aba, uben uwuku ububee, uneke unga ayei ame urhe izuwa.

Imimaa arherhe

¹⁸ Umum Uyohana, igbiite ato uben uwuku ugu arherhe ru ubvur isom Arherhu-Num uwure, unera aba atomunga urhem nu ake, Unum awuri itomuwe unga ikpo umbu aka atseng ru ubvur uwure.

¹⁹ Nu unera aba aburuka urhem ru ubvur isom Arherhu-Num uwure, Unum awuri iyaisuka ugau ukpu uner ha ri ikpurhu ucucii urhe, nu ukpu asarkasar uteu, ru nyaka umbu aka asom ru ubvur uwure.

²⁰ Uner uwuku udzowe ideka ra abin ha agor age, <<Ii, umum isi indarhumum ni iba!>>

Iwerimi. Uba, Utejee Uyesu!

²¹ Uneke imimuta Utejee Uyesu iwe nggu aner Unum. Iwerimi!